Deguo Teguop

Deguo Teguop

Sedue nggenemot, nago kalik go sedue?
Nemot go nebut no kekay so bu alui ey nebit ey tup go,
mo tebung-asitun. (Markus 4:41)

Deguo Teguop

Yayasan Sumber Sejahtera
2008

Deguo Teguop

© Yayasan Sumber Sejahtera, 2008

Alkitab Perjanjian Baru bahasa Kemtuik
di Papua, Indonesia
The New Testament of the Bible in the Kemtuik
language of Papua, Indonesia

Ilustrasi-ilustrasi Horace Knowles pada halaman 7, 60,
89, 126, 144, 147, 187, 252, 276, 290, 321, 329, 411, 429,
457, 518, 569, 613, 643, 668, 746, 755 dan 761
© The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972.

Ilustrasi-ilustrasi Horace Knowles pada halaman 236, 672
dan 747 © The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972.
Tambahan dan perubahan digambarkan oleh Louise Bass
© The British & Foreign Bible Society, 1994.

Ilustrasi-ilustrasi Louise Bass pada halaman 27, 45, 80,
109, 119, 148, 151, 156, 190, 249, 286, 312, 345, 366, 380,
383, 387, 412, 439, 471, 482, 591, 671, 677, 690, dan 698
© The British & Foreign Bible Society, 1994.

Yayasan Sumber Sejahtera
The Bible League Indonesia
Green Ville Maisonet Blok FC No. 20,
Tanjung Duren, Jakarta Barat 11510 Indonesia
Tel (021) 5656360 - 61, Fax (021) 56965526
PO Box 1462/JKB 11014
E-mail: yasuma@bit.net.id
http://www.sahabatsurgawi.net/yasuma.html

Cetakan Pertama
1.500 eksemplar
2008

Daftar Isi

Matius 1
Markus 107
Lukas 172
Yohanes 275
Tamot 350
Roma 456
1 Korintus 502
2 Korintus 539
Galatia 565
Epesus 580
Pilipi 593
Kolose 603
1 Tesalonika 613
2 Tesalonika 621
1 Timotius 626
2 Timotius 638
Titus 647
Pilemon 652
Iblani 655
Yakobus 692
1 Petrus 704
2 Petrus 717
1 Yohanes 725
2 Yohanes 736
3 Yohanes 738
Yudas 740
Kungap 744

Woy Dem Yesus lo nguok go dewi 793
Woy Wali Iram lo iti go demutrui tanamon 794
Demutrui go seni Yesus lo taling go 796
Ayat-ayat penting 797
Ayat-ayat tentang hari-hari perayaan dan peristiwa penting 804

Pendahuluan

Bahasa Kemtuik dipergunakan oleh kira-kira 8.500 orang, termasuk bahasa Kemtuik sendiri (4.500); Klesi (3.500); Mlap (500), di Papua Utara, Indonesia. Orang Kemtuik adalah satu suku yang berdiam di sepanjang aliran sungai Grime yang sering disebut Lembah Grime-Nawa. Dan lokasinya terletak di sebelah selatan dan barat Danau Sentani.

Sebagaimana pengalaman kami, para penutur bahasa Kemtuik yang sudah fasih dalam bahasa Indonesia dapat belajar membaca dengan cepat dalam bahasa mereka sendiri, hanya dengan sedikit latihan.

Kitab ini diterjemahkan dari terjemahan Alkitab bahasa Indonesia dengan memakai terjemahan lain-lain juga. Dengan bimbingan Roh Kudus, tim penterjemah telah berusaha untuk menterjemahkan arti naskah asli secara tepat dan jelas, sesuai dengan standard bahasa Kemtuik yang dipakai sehari-hari. Oleh sebab itu, terjemahan ini tidak mengikuti tata bahasa Indonesia atau Yunani, tetapi disesuaikan dengan susunan tata bahasa Kemtuik. Dengan latar belakang yang demikian, terjemahan bahasa Kemtuik dalam buku ini bukanlah suatu terjemahan secara hurufiah, melainkan suatu terjemahan yang wajar dari arti-arti yang sama.

Semoga Tuhan melimpahkan berkatNya kepada mereka-mereka, yang membaca kitab ini.

Sam so tenuing go nebut

Ayanang, mianang! Walu dega so, tegadi deguo teguop sogo Ki Wali Iram lo mo dok-ngam. Yangga, Wali Sam klaut ba no Nemot go nabi-nabi lo klik go.

Deguo ngge, Ki Wali Danon sogo deguo teguop gabe. Suey so nemot go seni se senong! Sikabung go tang sik so ikum go: iram Daut go mlenawalasrang sik so pung go duo, Nemot gabe. No, Ki Wali Danon so Nglangin lo mo temuit. Yangga: kebong sik so Nemot nglong go, Ki Wali Waglo go blongdon lo kok go mo ip gabe. Ngge imot go Woy Dem, Iram Yesus!

Se senong! Iram Yesus logo so, Ki Wali Iram go taitiklum no, tamot-tamot mot-dak go klong go, saula-saula naklay sik sogo sikabung, Iram Yesus no dabui iti go kengduk genang. Yang! Iram Yesus go blung so lemoy genang, imot mo usi dali gabe.

Motnang, Kemtuik sikabung nogo so, deguo teguop ngganemot Kemtuik nebut so mo klik dali gabe. Se senong: motnang Ki Wali Iram lo klum go, usi go, Nemot go blung teguop so mo kuoy! Ayanang, mianang, deguo teguop ngge, mot go wali kutrui gabe. Suey so ikum go duono-duono se penklong.

> Ki Wali Iram, imot go Wali Aya ey,
> Woy Dem Iram Yesus eygo sik sogo
> taitiklum, ngengam yakay,
> motnang blo so mea gigit.

MATIUS

Yesus pung go mlenawalasrang
(Lukas 3:23-34)

1 **1-17**Iram Yesus pung go tang, mlenawalasrang ngge kalik gabe. Nemot ngga, babu Daut go danon, asi Ablaham sik so pung go duo. Se senong: Ablaham sik so i go, e… Daut no pung go, mlena 14 yam so. Ngge kalik gabe:

Ablaham lo tui go, Isak.
Isak lo tui go, Yakop.
Yakop lo tui go, Yehuda ey ntatonnang ey.[*]
Yehuda lo tui go, Peres nggano Serak, unen Tamar logo tete.
Peres lo tui go, Kesron.
Kesron lo tui go, Ram.
Ram lo tui go, Aminadap.
Aminadap lo tui go, Nakson.
Nakson lo tui go, Salmon.
Salmon lo tui go, Boas, nemot go unen: Rahap.
Boas lo tui go, Obet, nemot go unen: Rut.
Obet lo tui go, Isay.
Isay lo tui go, Iram Daut.

Daut sik so i go, e… Israel saula nan Babel sono betep go nogo, mlena 14 yam so.

Daut lo tui go, Salomo, Uria senun dam golo tui go.
Salomo lo tui go, Rehabiam.
Rehabiam lo tui go, Abia.
Abia lo tui go, Asap.
Asap lo tui go, Yosapat.

---

[*] **1:2** *Yehuda ey ntatonnang ey:* Nemotnang naklay 12 tang Israel gemang.

Yosapat lo tui go, Yoram.
Yoram lo tui go, Usia.
Usia lo tui go, Yotam.
Yotam lo tui go, Akas.
Akas lo tui go, Hiskia.
Hiskia lo tui go, Manase.
Manase lo tui go, Amon.
Amon lo tui go, Yosia.
Yosia lo tui go, Yekonya ey ntatonnang ey.

Ku ngganemot no Babel sono blung Israel mo tega.
Tandali Babel sik so e… sesuoy Iram Yesus tui go ku nogo,
mlena 14 yam dali so. Ngge kalik gabe:

Yekonya lo tui go, sedue denok Sealtihel.
Sealtihel lo tui go, Serubabel.
Serubabel lo tui go, Abihut.
Abihut lo tui go, Elyakim.
Elyakim lo tui go, Asor.
Asor lo tui go, Sadok.
Sadok lo tui go, Akim.
Akim lo tui go, Eliut.
Eliut lo tui go, Eleasar.
Eliasar lo tui go, Matan.
Matan lo tui go, Yakop.
Yakop lo tui go, Yusup Maria so iti go.
Maria lo Yesus gabe tui.

Yesus ngga sesuoy Iram so gabe pu.

Sesuoy Iram Yesus tui go nogo nebut
(Lukas 2:1-7)

18 Iram Yesus tui go nebut, ngge kalik gabe: kabung kaguit
meno gemang. Nemot go sui Maria. Maria ngge Iram Yesus go
unen. Baynang-a demening Yusup ey pu go, no, nin-senun sogo
maning kua dok, ngga ey tapmasi maning kua uwet go. No,
Maria ba nogo duo-a Ki Wali Waglo go don lo gemang lemoy.
19 Yusup dem, Ki Wali Iram go suongku nogo, dabui seni eygo
sedue. Ngganemot sogo so Maria eygo baynang tong genang tap
dabui ba lo duing-ton, ibe nogo senun go sui waluk genang kua
pen-srenawon. **20** No, kunala so maning duing-ton gono, sedi so
Yusup mit no Woy Wali Iram go tamot-a gemang pung. Ngga ey,

Ki Wali Tamot ngga lo gemang pu, “Daut go mlenawalasrang
no pung go Yusup dem! Maria wip ey dok genang, suali kua.
Maria go Duo ngga, Ki Wali Waglo go don lo iti go gemang. 21 Se
senong! Kuklue piam konkebamling go don sik sogo, Nemot go
blung sesuoy genang, Sedue denok-a mea tui-yun. Ngganemot
sogo so Nemot go sui Yesus so se temuit-lo!” *
22-23 Maria duo iti go ngga, Ki Wali Iram go nebut lemoy
genang so, banim no Woy Wali Iram lo pu goso ngge kalik nabi
lo mo klik gabe,

“Sedue denok-a duokaguit ngganemot lo mea tui-yun.
Nemot nogo sui: ‘Imanuel’ so mea temuit.” *(Yesaya 7:14)*

Nemot go seni: Ki Wali Iram ey klay goso, imot gabe.
24 Usene sik sogo Yusup buong-nawon go, ngga blo idi lo,
Ki Wali Tamot lo pu go kalik, Yusup sono Maria wip ey gemang
dok. Nemot lo duing go kalik, kua tenguo-srenawon. 25 No,
Maria eygo sadui kua kenok goso Yusup got-tenawon. Ngga ey,
duo ngga tui go, Yesus so, Yusup lo gemang temuit-nawon.

Kukua go sik so kunala sedue weng-lak go

2 1 Yakena Betlehem nan Yudea no Yesus tui go nogo, ngga
nogo deguena sogo Herodes Dega lo tamlak go got-nakam.
Ku ngga dali no, kukua go woy klak idi sik sogo, yakena
Yerusalem no kunala sedue gemang pluep. 2 Yerusalem no pung
gono, gemang usi-netenawon, “Yahudi sikabung nogo Iram
inim go, nago no mo tui? Woy klak idi no, Nemot so taling go
utop ikum go tang so, takong genang so, atnang weng go gabe.”
3 Deguo ngga tup-nenawon go, Deguena Herodes, Yerusalem
sogo sikabung naklay ey, saduibong ey pling go gemang
nega-netenawon. 4 Ngga ey, keda so woy-woy, yangga: Ki Wali yap
ba sogo taiti puit genang wengkabui, Musa go demu so
ngunguok go klui-klui, yaluim gono, Herodes lo gemang
usi-tenawon, “Tegadi so dok go sesuoy Iram, nago no ya tui?
Wali Sam klaut ba nogo sogo kalik pen-nengam?” 5 Ngganemot
no, woy-woy lo pu go, “Yakena Betlehem, nan Yudea no tui
genang!” Seni so, Wali Sam klaut ba no, ngge mo klik-nengam,

6 *“Ey! Betlehem nan Yudea sogo. Mot seguay go dato.*
Mot sik sogo deguena-deguena sui eygo yakua pung?

---

* **1:21** *Yesus:* sui ngge go seni: sesuoy Iram.

Mot ba sik so Deguena sui eygo dega klaya mea pung-ayon.
Ndengdon ba no Genam go blung Israel
Nemot lo ta mea mlak-yon." *(Mikha 5:1)*

7Ngga kalik tup gono, ibe senong genaning, sop-sop so deguo
wet go, woy klak sik sogo kunala sedue-sedue ngga Herodes
lo gemang usi-nawon, "Motnang naklay suey so se pen! Utop
pung go ngganemot kaning-a mo ikum?" 8Ngga ey, ngge kalik
go gemang pu dali, "Betlehem sono motnang se klong. Nggano
pung go, suey so Duo ngga wet go se ikum-kenalo! Mo ikum go,
at nogo deguo ey kebando go se pen dali. Ngga ey, Duo ngga
nogo takong genang, genam klong dali sogo." 9Herodes lo pen
go tup-nenawon gono, dia no pung go yakena Betlehem no,
woy klak idi sik sogo sedue-sedue ngga gemang klong. Yang!
Utop klak go ngga, tap taling klong go, Duo susuing go sip blo
no gemang tebung. 10Utop tebung go ikum-nebawon go, yakay
kangok golo nemotnang go dabui yam so tram. 11Ngga sik sogo,
nemotnang koklong go, e… yap ngga ba no degut go, unen
Maria ey Duo ngga gemang ikum-nenawon. Ngga ey, segabuem
unuik go ta gemang kong-nenawon. Ngganemot no, taitinang
sogo keba ba sik so, emas, kemenyaan, nggano mur, nsuong go
gemang ta-nenawon.

12No, esang! Nggano to-nenawon gono, sedi ba no nebut
mangking ngge mo pu, "Herodes mit lo tandali go motnang
kua klong!" Ngga tang so, pay go way so tap meno lo gemang
klong-lak.

Nan Mesir sono Yesus wawi go kap go

13Woy klak sik sogo kunala sedue ngga kalik tandali klong
gono, ku walong kua gono, sedi ba no Yusup no Ki Wali Tamot
gemang pung. Nggano ngge kalik Woy Wali Iram go nebut
gemang pen-nawon, "Yusup, Buong-a! Duo ngge iti-lo go unen
ey nan Mesir no se kap! Ngga so got-ketenalo go, e… mot mit
no tandali Genam mea pung-analu. Seni so, Duo nggenemot
but genang so, Herodes ip go gemang uwet." 14Wadi ku klik
gono kay seguong so, buong go ip-nawon go, Duo ngga unen ey,
nan Mesir sono wawi go, Yusup gemang kap.

15Ngga so got-netenawon go, e… Herodes gemang kebong. Se
duing! Ngga lemoy go, Woy Wali Iram go nebut, nabi Hosea lo
pu go, ngge lemoy genang,

“Nan Mesir sik so At lo usi go,
Genam go Demsop mo pung!” *(Hosea 11:1)*

Betlehem sogo sedue denok tuk-sing go

16 Yang! Woy klak sik sogo kunala sedue idi lo pay go,
Herodes senong go, dabuipiam kangok so tra-nawon go gemang
pu-tenawon, “Betlehem ey yakena-yakena ngga sogo denok,
yagui namon no maning kua pung go-a, naklay se tuk-sing!”
Ngge kalik duing go: denok tuk-sing go, kekayso Duo ngganemot
ey mea but dali. 17 Ngga Herodes lo semu go, ngge kalik
Wali Sam klaut ba no nabi Yeremia lo klik go lemoy genang,
18 *“U ey kayang eygo kluim-a yakena Rama* sono go,*
genam mo tup.
Nemot go duoyap u so gemang kukluo.
Seni so, Rahel go u,*
sikabung meno lo pu go, yakua tong.
Nemot go duoyap sang mo kua go nogo.” *(Yeremia 31:15)*

Nan Mesir sik so Duo ngga tandali Yusup ey
Maria eygo lo iti go weng go

19 Nan Mesir so, Duo ngga unen-nglangin lo yay suing go e…
Herodes gemang kebong. Ngga ey, sedi ba no Yusup ey tegu
genang so Ki Wali Tamot gemang pung. Ngge kalik gemang
pen-anawon, 20 “Buong-a! Nggeasui go, Duo ngge, unen ey
wawi go nan Israel no tandali nase klong! Se senong! Duo
ngge but genang so u-usey go woy-woy ngga mo kebong gabe.”
21 Ngga ey, Ki Wali Tamot lo pu gono keng-nawon go, Yusup ip
go, Duo ngga king go, unen ey wawi go, tandali nan Israel sono
gemang nebewon. 22 No, nan Israel no pung gono, tup-nawon
go, Herodes way so deguena go sip, danon Alkelaus mo suing,
suali-dapnawon go, tandali tapmasi kua klong. Ngga ey, sedi

---

* **2:18** *Rama:* Yerusalem sik so dun idi sono go 8 kilometer yam no, yakena Rama gemang gigit. Se senong: banim dega yakena ngge go sedue, kabung denok naklay Babilon go plesedue lo mo lek. Ngganemot sogo so u kangok so mo kluo. Yakena Betlehem sogo denok seguay go but go kebong go ku nogo, ngga kalik kluo go u mo tup dali

* **2:18** *Rahel:* Sikabung Israel go babuasi Yakop go senun, Rahel, yakena Betlehem no mo tuet.

ba no taling go tang so, nan Galilea sono duo kabung ey Yusup
gemang degut-nawon.
23 Nan Galilea no pung go, yakena meno Nasaret sogo no
gemang got-nenawon. Ngga naklay Wali Sam klaut ba no
nabi-nabi lo klik go, lemoy genang,
"Tegadi so Ki Wali Iram lo dok go sesuoy Iram,
'sedue Nasaret' so mea pu-netogon."

Yohanes Busotuigo

(Markus 1:2-6; Lukas 3:1-6; Yohanes 1:19-23)

3 1 Yagui kata yam so suing go, kebalita maning Yesus
logo kua mlak gono, kaseglokpay nan Yudea no Yohanes
Busotuigo gemang pung. Ngga ey, ngge kalik don ey gemang
pen-atenawon, 2 "Motnang, se tup! Woy Wali Iram lo tamlak
genang blongdon pung so gabe. Ngganemot sogo so, kuklue
piam konkebamling se itak!"
3 Se duing! Wali Sam klaut ba no Yohanes sogo nabi Yesaya lo
mo pen-ngam,
"Kaseglokpay so, ngge kalik go mot don ey gemang u-usi,
'Woy Dem uweng go sogo tap, dali nase kebuo.
Tap-tap kukuoy sogo, nemudi so se susuey!'" *(Yesaya 40:3)*
4 Se senong! Yohanes go amka ey kuibey eygo, menay 'unta'
suk lo semu go.* Ngga ey medop ey duen logo namseguon git
eygo-a nemot lo gemang dedam.
5 Se ikum! Sikabung yakena Yerusalem sik sogo, nan Yudea
sik sogo nggano bu Yordan ngge idi-ngga idi sik sogo, nemot
mit no gemang pluep-lak. 6 Uweng-lak go ngga, kuklue piam
konkebamling-a wa, Yordan bu ba sono Yohanes lo kenok-tenawon.
7 No, partay Parisi ey partay Saduki eygo sik sogo bu degut
so uweng go ikum goso, ngge kalik Yohanes lo gemang
bebat-nawon, "Lema nok kalik taybat eygo, motnang tang.
Esang! Kisebui iti genang sik sogo, motnang yakua kuek. 8 No,
tap teguop go ngge-a se taling: dabui lo iwot-dak go Ki Wali Iram
no keng go seni eygo-a wali ba nogo se taling! 9 Tebadali kua
duing, 'Babu Ablaham go duo tang so, atnang nogo kisebui
yakua iti gabe.' Se senong: Ablaham go duoyap, demu ngge sik
sogo Ki Wali Iram lo mea lemoy dali. 10 Yang, di nogo kalik ey,

---

* **3:4** *Menay 'unta' suk lo semu go:* banim dega go nabi Elia go kalik

se duing! Dinuik ba no dali tengangkatui mo tui gabe. Nago no
seni kua tagot go, ngga sono tuo go, koy ba sono mea puit-lak.
11 Nggeasui go, wali inim seni-a iti go taling genang, so bu
seguong lo motnang gabe tutui. No, mesip so genam no keng
go Sedue klaya mea pung-ayon. Nemot go blongdon kangok
dega. Nemot go koybutasemu sogo taut mlak genang, genam
logo yakua. Genam ngge sui kua. Tasam ngge-a Nemot logo
mea taling: Ki Wali Waglo ey koy eygo-a Nemot lo mea tui.
12 Sueygo-piamgo kuoy genang don, Nemot lo gemang mlak.
Suey go-a, yaluim genang sip suey gono mea ta. No, piam go-a
suep genang, yakua sut genang idakoy ba sono mea puit-dak."

Banim go, sikabung Israel lo gandum
suey go piam go kukuoy go
(Matius 3:12)

Yesus Yohanes lo bu kenok-nawon go
(Markus 1:9-11; Lukas 3:21-22; Yohanes 1:32-34)

13 Ku ngganemot nogo, nan Galilea sik sogo, Yordan bu no
Yohanes lo butui genang so, Yesus gemang-nawon. 14 No, Yesus
so Yohanes lo waydang go gemang pu-tenawon, "Ye! Sogo so
Mot ngge sono ne weng? Genam bu-a mot lo se kenok!"

15Ngga ey, way so ngge kalik Yesus lo gemang tenguo-nawon,
"Nueya! Nggeasui go, ngge se lemoy! Genam bu mot lo tui-silo
go, Ki Wali Iram go duduing seni eygo naklay, imot nogo lemoy
genang." Ngga ey, Yesus go duduing no Yohanes-a, gemang
keng-dapnawon. 16Yesus bu Yohanes lo kenok gono, bu ba sik sogo
pung-atenawon go, kayseguong Yesus ikum-biwon go, ut tegek go,
ut ba sik so Ki Wali Iram sik sogo Ki Wali Waglo, wi yagui kalik li
go, Yesus blo no gemang gualing. 17Ngganemot temu ey, ut ba sik
sogo nebut ngge kalik gemang tuot-kuntun, "Demsop ngge, Genam
go dabuikin seni gabe. Nemot nogo-a Genam dabui gabe yakay."

Yesus yatrang mlue go

(Markus 1:12-13; Lukas 4:1-13)

4 1Ki Wali Waglo Yesus blo sono li gono, Ki Wali Waglo go don lo
Nemot wawi go, kaseglokpay seduekuagosip no gemang klong.
Sip ngga no, Yesus kenuong genang yatrang, Londa Kupiamgo lo
mlue genang, "Seni so Yesus Ki Wali Iram go Danon? Kua?" 2Sip
ngga so genuing-a tenday Yesus lo got-nawon go, kuklik-kublong 40
yam so. Ngga ey, ten kangok so gemang tra-dapnawon.

3Yesus tentra gono, yatrang mlue genang so Kupiamgo
gemang pung-anawon. Ngge kalik Yesus so gemang pu-ton,
"Ki Wali Danon seni so mo, nggeasui go pu-silo go, demu
ngge-a, ten so se lemoy!" 4No, way so Yesus lo gemang tenguo,
"Wali Sam klaut ba no klik go,

'Tendam seguong logo-a sikabung yakua wali,
no, Ki Wali Iram go lom sik so pupung go
nebut naklay logo-a mea wali.'" *(Ulangan 8:3)*

5Ngga ey, kaseglokpay seduekuagosip sik sogo, tandali Yesus
mlue genang so gemang wawi. Ngga ey, yakena teguop
Yerusalem sono kebewon go, Ki Wali yap blo dega no Kupiamgo
ey gemang got-klebawon. 6Ngga ey, ngge kalik Londa
Kupiamgo lo gemang we-tebawon, "Ki Wali Danon seni sogo,
ngge blo sik so se sip-silo! Wali Sam klaut ba no ngge mo klik,

'Demu nogo masi mea kua kling.
No, masi nawit eygo Ki Wali Tamot-Tamot-a,
mot-dak go, ta sra go blo no mea pui-nalo.'" *(Mazmur 91:11-12)*

7Way so Yesus lo tenguo go, "Wali Sam klaut ba no ngge mo
klik,

'Ki Wali Iram nogo yatrang kua mlue!'" *(Ulangan 6:16)*

8Ngga ey, kumeduim kalong blo dega sogo no Yesus Londa
Kupiamgo lo wawi go gemang klong. Ngga sik sogo, kukunan
go nan-nan naklay go blongdon dagu sono mo lek. 9Yesus sono
Kupiamgo lo gemang pu-ton, "Se ikum! Kukunan go blongdon
naklay ngge, Mot go ta sono mea itak-silu. No, susubu-a at sono se
wit-sando." 10Ngga tup gono, Yesus lo gemang bebat-nawon, "Ngge
sik sogo nase klong! Wali Sam klaut ba no ngge mo klik gabe,

'Ki Wali Iram seguong nogo-a, susubu mot se wit!
Nemot go sui iway seguong-a blo sono mot lo se i-iti.'"

(Ulangan 6:13)

11Ngga kalik don ey suing gono, tandali go Kupiamgo lo
Yesus yatrang go kua mlue-srenawon. Ngga ey, Ki Wali Tamot
weng-lak go Yesus gemang wawi-nenawon.

Nan Galilea no deguo teguop Yesus lo pen-asiton go

(Markus 1:14-15; Lukas 4:14-15)

12-13Ngga naklay lemoy go blo idi lo, Yohanes Busotuigo
mlak go nebut, Yesus gemang tup-nawon. Ngga ey, nan Galilea
sono Yesus-a gemang son-nawon. Yakena Nasaret itak go,
yakena Kapernaum Galilea bu ketang no, nan Sebulon ey nan
Naptali eygo so gemang got-tenawon. 14-16Seni so, Yesus ngga
sogo tang so, nabi Yesaya lo pen go nebut gemang lemoy,

"Bu Yordan ngga idi, beap go tap logo nan Galilea,
saula tang Sebulon ey Naptali eygo!
Mot ba so susuing go sikabung,
Yahudi saula no kua degut go: se tup!
Blong kangok go, ku klik ba sogo blung lo mo ikum.
Kebong lo saguip go nogo,
nemotnang sono blong gabe ngengap.'" *(Yesaya 8:23-9:1)*

17Yohanes Busotuigo mlak go ku sik so, ngge kalik
deguo teguop Yesus lo gabe pen-anakam, "Ku mo gabe,
Woy Wali Iram tamlak genang blongdon pung so gabe. Ngga
tang so, kuklue, piam konkebamling se itak!"

Yesus no keng genang andua-andua takuduen so usi go

(Markus 1:16-20; Lukas 5:1-11)

18Ku meno no, Galilea bu ketang lo Yesus koklong gono,
sedue namon, ntaton ey-ntaton ey, gemang ikum-nawon. Dasi
kukuk genang, nemotnamon go kebali. Bu ba sono kebapalo

so tetega go. Yangga, Simon, Yunani nebut sogo Petrus ey
Andreas ey. 19Nemotnamon so ngge kalik gemang pu-tenawon,
"Weng-a! Mot namon Genam no pla keng-a! Nggeasui go
motnamon dasisokukgo sedue. No, way so sikabung-a kuk go
deguo teguop nguok go, dabui lo keng genang so At lo gabe
kukuoy!" 20Ngganemot no, kekayso, dasisokukgo kebapalo
nemotnamon lo itak go, Yesus no gemang keng-klenawon.
21Ngga sik so koklong go masi kua walong gono, ntaton
namon meno Yesus lo gemang ikum-nawon. Yangga, Yakobus
ey ntaton Yohanes ey. Nemotnamon ngga Sebedius go danon.
Woy ngganemot nogo, nemotnamon, nglangin Sebedius ey bayi
blo so suing go, kebapalo so tandali susuey. Duo namon Yesus
lo gemang usi-nawon dali. 22Kay seguong, nglangin Sebedius-a
bayi ey itak go, Yesus no nemotnamon gemang keng.

Deguo teguop ngunguok sadui eygo sikabung pali-sing go
(Lukas 6:17-19)

23Nan Galilea sogo yakena-yakena lo Yesus gemang
wet-asiton. Ngga sogo Yahudi go dewiyap sono degut go
nguokklong. Nggano deguo teguop ngge kalik gabe pepen,
"Woy Wali Iram tamlak genang blongdon pung so gabe."
Ngga ey sikabung go sadui-sadui naklay Nemot lo gemang
pepali-sing dali.
24Ngganemot nogo, Yesus sogo iway, nebit lo iti go kalik,
e… nan Siria naklay sono go ey gemang pung-abatun. Sadui
bumeno-bumeno so iseng tra go, Yesus mit sono gemang wawi
go weng. Yangga: naliwabu kuaseni golo degut gono yane go;
kebong-nglong so sesemu go; yambi sogo naklay sikabung temu
lo king go, Yesus mit no gemang weng. Nggano, nemotnang go
sadui Yesus lo gemang pali-nawon.
25Yang! Sikabung mata so weng-lak go, yangga: nan Galilea
sik sogo, nan Dekapolis sik sogo, yakena Yerusalem sik sogo
nggano nan Yudea ey Yordan bu idi sik sogo ey, Yesus no
nsrung-nsrung ey keng-lak go gemang koklong.

Teguop yakay dega eygo
(Lukas 6:20-23)

5 1Ku ngganemot nogo sikabung mata so uweng go ikum go,
meduimdedon blo no Yesus gemang got-nawon. Nggano,

Nemot lo kuoy go andua-andua, Yesus mit no gemang weng
dali. [2]Ngga ey nemotnang no ngge kalik Yesus lo gemang
nguok-tenawon,

[3] *Ki Wali Iram go suongku nogo*
nando dabui ku sono susuing go,
nemot-a Woy Wali Iram lo iwat go,
teguop-yakay ey gemang.
Se senong! Ki Wali Iram ey blong ba no wali genang,
nemotnang-a gemang.
[4] *Unebu ba lo uwet go,*
nemot-a Woy Wali Iram lo iwat go,
teguop-yakay ey gemang.
Se senong! Mlatueng go, Ki Wali Iram lo iwat go,
dabui yakay genang-a, nemotnang nogo mea taling.
[5] *Ki Wali Iram go suongku nogo unuim-unuim so*
nando wali go,
nemot-a Woy Wali Iram lo iwat go,
teguop-yakay ey gemang.
Se senong! Nan sedingno-sedingno tamlak genang,
nemotnang go ta no mea itak.
[6] *Walitap seni eygo-a ten sogo kalik kangok so*
nando lo uwet go,
nemot-a Woy Wali Iram lo iwat go,
teguop-yakay ey gemang.
Se senong! Wali seni ey tagot go miam eygo
nemotnang no Ki Wali Iram lo mea iti.
[7] *Dabuikuala goso nando-a lemoy go,*
nemot-a Woy Wali Iram lo iwat go,
teguop-yakay ey gemang.
Se senong! Sikabung ngga nogo klum way
dabuikuala-a mea taling.
[8] *Dabui klaut eygo so nando lo susuing go,*
nemot-a Woy Wali Iram lo iwat go,
teguop-yakay ey gemang.
Se senong! Ki Wali Iram nemotnang logo-a mea ikum.
[9] *Ngengam-yakay genang nando lo pupluok go,*
nemot-a Woy Wali Iram lo iwat go,
teguop-yakay ey gemang.
Se senong! Nemotnang-a kiki wali duoyap so mea pu.

[10] *Walitap seni eygo-a wet go,*
Ki Wali Iram lo iwat go-a pupluok go tang so,
ple ey tengang ey tutruik go,
nemot-a teguop-yakay ey gemang.
Se senong! Ki Wali Iram ey blong ba no wali genang,
nemotnang-a gemang.
[11] Ngga naklay blo sogo, ngge kalik Genam lo gabe pen-atugu, "Blong Dem no dabui lo keng go tang so, motnang sikabung lo truik go, mlak go, kemla pu go, iseng taling go, nggano wamoy eygo so pu go, nueya! Ki Wali Iram lo iwat go, teguop-yakay motnang mea tra." [12] No, motnang tom-a se tup! Kua kay: Ki Wali Iram lo mot-dak go nabi-nabi banim pluep-angum go, ngga kalik dali mo taling-nengam gemang. Yang, yakay-a kangok so se tra! Motnang go seguot nogo taiti kangok go, Ki Wali Iram lo dali-dali mo tui-sing gemang.

Kukunan nogo beapdon ey wali neblong eygo
(Markus 9:50; Lukas 14:34, 35)

[13] Se senong! Motnang ngge, Genam no dabui lo keng go sikabung, kukunan sono go beapdon kalik gabe. Beapdon tom yam so kua go, tandali tom eygo, sogo lo ya tom? Yakua. Tom kua goso mo lemoy go, nemot go seni mea kua dali. Ngga kalik go beap, nasrok sip sono betep go, klong-weng go sikabung lo mea gualing.
[14] Nggano, kukunan nogo neblong motnang ngge gabe. Meduim blo sogo yakena go neblong, ngga ba nogo yakua kok. Nemot go neblong neguon so mea ikum. [15] Yap ba blong genang neblong, saula logo yakua kebet. No, pelita so kokong go sip no mea kong. Ngga ey, yap ba sogo sikabung mablong so nemot lo itak genang.
[16] Sikabung temu ikum genang, neblong ngga kalik so motnang ngge se blong. Motnang go tasuey ikum go sik so, Ki Wali Yakena sogo Ki Wali Aya go sui iway-a iti genang.

Musa logo demutrui seni eygo-a teguop so pupluok genang

[17] Se tup! Ngge kalik motnang lo duing genaning: Musa logo demutrui ey nabi-nabi lo pen-nengam go ey, nabay so Genam pung? Ngga kalik kua! No, demutrui seni-a lemoy genang so At pung go gabe. [18] Ngga sogo so, ngge kalik gabe pen-asitugu,

"Ut ey nan ey maning gigit go, demutrui don ey mea gigit, e…
nemot go seni naklay se lemoy, plon klayanang go demutrui
ngga, yakua nabay-sing." 19Musa logo demutrui sik sogo klaya
dato, nando lo paysing go, nggano sikabung temu nogo sang
ey tui go, Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing ba nogo,
ku seni sogo sipsuing-a mea iti. No, demutrui ngga naklay
nando lo keng go pupluok go, ngunguok go, Woy Wali Iram
tamlak go blongdon duduing ba nogo sip, blo dega sogo-a
nemot no mea taling. 20Se senong! Ki Wali Iram go suongku no
seni eygo so lemoy genang, kamso don ey Musa logo demutrui
so nguok go klui-klui ey sedue Parisi eygo lo u-usey. No, gabe
pen-asitugu, "Tasam seni eygo ngga blo sono motnang, Genam
go andua-andua logo kua pung go, Woy Wali Iram tamlak go
blongdon duduing ba nogo, motnang mea kua degut dali."

Ngengam go nebut

21Yatrang-yatrang ngge, Genam lo iti go nogo-a se duing:
babuasi nogo ngge kalik, Ki Wali Iram lo mo pen-ngam, "Sedue
kua but go kebong! Sedue nando lo but go kebong go, ibe lo
neyboy go, idekeba se taling!"* 22No, esang! Motnang nogo,
ngga blo sogo demu-a Genam lo gabe tetaling: andua nogo
dabui piam-a nando lo tra go, neyboy gono, sedue ngga nogo
idekeba se iti! Nggano Nemot andua so nando lo pu go,
"Mot yane sogo!" Iram-tegay* lo neyboy genang sogo nemot
ngga nase wawi go klong. Andua so nando lo pu go, "Mot,
puplu sogo!" Sedue ngga, kisebui idakoy nebleng ba sono
mea betep.

23-24Yang! Motnang no gabe pen-asitugu, "Piam
konkebamling suep genang taiti ey Ki Wali yap sono uweng
gono, andua lo tene-sing go, tandali duing go, namboy dewi
se itak. Ngga ey, ngengam genang-a se klong. Ngengam gono,
Ki Wali Iram sono taiti ngga se iti."

25Kua kay! Nago no, sedue meno ey sagui semu go, maning
kerlam so tap koklong gono, keda so nase ngengam! Ngga kalik
kua go, mot iram-tegay lo neyboy genang so sedue ngga lo itak
go, nggano, boy ba sono betep genang, plesedue sono gemang

---

* **5:21** Ulangan 5:17
* **5:22** *Yahudi go iram-tegay:* Iblani nebut so pu go 'Sanhedrin'

ne ya iti. 26Gabe pen-asitugu, “Boy ba sono betep go, tandali
ngga ba sik sogo mot yakua pung! No, ta itak genang drang
naklay king goso mea pung.”

Kabung iti-itak go

27Ngge se senong dali! Musa lo pu go, “Kamea kua pluok!” *
28No, esang! Tap ngga blo sogo-a gabe taling-situgu, kabung no
ikum go, saduikenok sogo ey nando lo duing go, dabui ba logo
kamea nemot lo mo pluok gemang. 29Ngga kalik go, sogo kalik
ya? Yang, gabe pen-asitugu, “Nemu idi lo ku klik ba sono mot
uwawi go, nemu-a wagot go nase betep! Tamasi klaya itak go-a
suey! Saysuk naklay idakoy nebleng ba sono betep genaning.”
30Ngga kalik dali: taybat ta idi lo pupluok go, ta ngganemot-a
tong go nase betep! Ta idi-a itak go ngga suey. Taybat tang so,
tamasi naklay idakoy nebleng ba sono, betep genaning!
31Ngge se senong dali! Musa lo pu go, “Senun nando
lo tenguo go, tenguo go taling genang sam se iti!” * 32No,
motnang nogo tap ngga blo sogo-a, At logo gabe tetaling,
“Senun nando lo tenguo go, kabung ngga nogo kamea tap
nemot lo gemang taling. Kabung ngga so iti go sedue, kamea so
gemang uwet dali. Demutrui no kua tong go, kamea tap lo iti
go-a, mea itak.”

Ta nat go

33Yang! Blung Israel no Musa lo pu-ngam go motnang mo
senong, “Ki Wali Iram go suongku no ta ey nat go tegadi-a,
suey so se keng!” 34No, tap ngga blo sogo-a motnang nogo At lo
gabe tetaling, “Tebadali go ta kua nat seni!” Ut sono go ta kua
nat! Ut ngga, Ki Wali Iram go Iramdemu seguong so taling go.*
35Nan sono ta kua nat dali! Se senong: nan ngge, Ki Wali Iram
go masi gualing sip. Ngga ey, yakena Yerusalem sono pu go, ta
kua nat! Yerusalem ngga Woy Wali yakena seguong-a gemang.*
36Yang! Mot tang so mot go wengkabui sono pu go ta kua nat!
Se senong: wengkabui ngga Ki Wali Kumam lo semu go. Mot

---

* **5:27** Ulangan 5:18
* **5:31** Ulangan 24:1-4
* **5:34** Yesaya 66:1
* **5:35** Mazmur 48:3

go wengkabui blo sogo betodop klayanang go mot tang so pu
go yakua blong, yakua seguo dali. 37Ngge-a se taling: seni sogo,
seni-a se yang! Kua go, kua so se pu! Tebadali mot lo tanat go,
ngga Kupiamgo sik sogo gemang.

Piam way kua taling

38Babuasi no ngge kalik Musa lo pen-ngam go, motnang mo
tup, "Nemu wagot go nemu way se wagot dali; wasrang tuot
go, wasrang way-a se tuot dali!"* 39No, motnang nogo tap
ngga blo sogo-a At logo gabe tetaling, "Motnang no piam semu
go, waydang go, piam way dali-a kua taling! No, kadon idi no,
nando lo plapang go, kadon meno iti go nase plapang-nayon
dali." 40Nago no, mot sik sogo taway tandali iti genang so sedue
meno lo wadong go, nase iti. Mot go wip gluik so duduing, wip
inim nase iti dali. 41Nggano, ta logo ey plong go, woy klaya yam
so klong genang, woy namon yam so nemot go taut lek go se
klong! 42Sogo-sogo taut so weng go wadong go, kua naglong
nase iti! Duoy namboy iti so wadong go, nase iti kua yat dali!

Way-way sogo klum

43Ngge kalik go Musa lo pen-ngam go mo tup dali, "Way-way
so andua nogo klum-a imot se tetaling! No, plesi nogo dabui
ikle-a se!"* 44No, motnang nogo tap ngga blo sogo-a, At logo
gabe tetaling: plesi nogo motnang klum se taling! Ngga ey ple
ey tengang ey tutruik go sedue sogo dewi-a se pu. 45Ngga kalik
semu go tang so, Ki Wali Iram go duoyap so motnang mea pu.
Se senong: sikabung sueygo-piamgo naklay nogo, Ki Wali Iram
lo pu goso, woy gabe keklak, ngga ey, sa Nemot dali lo gabe
i-iti. 46Se duing! Motnang no klum andua lo taling go, ngga
ey andua nogo klum way tetaling go, Ki Wali Iram nogo seni,
sogo kalik? Ki Wali Iram nogo seni seguay. Klum ngga kalik go,
piam eygo sedue blasteng so iyaluim go logo gemang tetaling
dali. 47Nggano, andua seguong nogo-a suey, mot lo pupu go,
sogo teguop go-a mot lo ne tetaling? Ki Wali Iram nogo seni
seguay. Ki Wali Iram kua senong go sikabung logo ngga kalik

---

* **5:38** Ulangan 19:21
* **5:43** Imamat 19:18

go klum gemang tetaling dali. [48]Yang! Mot lo taling go klum
teguop dato so se! Ki Wali Yakena sik so teguop so sikabung
sueygo-piamgo sono, Ki Wali Iram lo kuklum go kalik.

Tautkuago sikabung no tebok go duoy

6 [1]Se senong! Musa go demutrui no nemudi so mot kekeng
go, sikabung ibe lo ikum genang-a pupluok go, ngga piam.
Yangga:

tautkuago sikabung sono duoy tebok go;
dewi dialo-dialo pupu go;
tenday genuing susuing go.

Ngga kalik so motnang lo pupluok go, mot nogo teguop tasam
ngga sik sogo Ki Wali Aya logo motnang nogo mea kua iti.
[2]Se duing! Tautkuago sikabung nogo taiti iti gono, dia sono
sikabung temu tup genang so kua penklong. Ngga, dabui
kua iti go sikabung lo, wamoy so dewiyap ba no pupluok go
tasam gemang. Nggano, tap tebuem-tebuem no ip go taiti
i-iti go, klong-weng go sikabung lo ikum genang so. Motnang
se senong! Ngga kalik pupluok golo, nemotnang go teguop
kayseguong so mo iti gemang. Yansi go Ki Wali Yakena ba nogo
mea kua iti. [3]No, taiti iti genang so mot duing go, sikabung
meno ikum go kua senong. Yangga, ngge kalik se: tasemla idi
lo iti go, takali idi kua senong! [4]Mot go taiti kok-kok so i-iti
go-a suey. Ngga kalik kok-kok so i-iti go, Ki Wali Aya seguong
lo ikum go, mot nogo teguop way mea iti.

Dewi tap nogo mangking
(Markus 11:25-26; Lukas 11:2-4)

[5]Se senong! Dewi pu so motnang duing go, dabui ta ey
tetegue go sikabung wamoy eygo kalik kua! Nemotnang
dega-a sikabung meno lo ikum genang so dewiyap ba, tap
tebuem-tebuem no ip go dewi dia lo gemang pupu. Motnang
se senong: ngga kalik pupluok golo, nemotnang go u-usey
nogo seguot teguop kekayso gemang mo i-iti. Yansi go
Ki Wali Yakena ba nogo mea kua gemang.
[6]No, dewi pu genang, degu ba sono motnang-a degut go, yatap
kadun gono, mot go Ki Wali Aya nemu lo kua ikum go sono, dewi
se klak! Yang! Dewi ngga pu go tup go, nemu lo kua ikum go
Ki Wali Aya lo mo senong. Ngga ey teguop way Nemot logo-a mea iti.

Dewi seni eygo pu genang
(Lukas 11:2-4)

7Ngge se senong: dewi ba nogo, walong bata so nebut kua
lelek. Ngga nemot go seni kua. Woy Wali Iram kua senong go
sikabung kalik, ngge kalik nemotnang logo gemang duing,
"Walong so lek go dewi-a tup go mea tebok." 8Motnang-a,
ngga kalik kua pupluok! Ki Wali Iram dui ey. Sogo-sogo so
motnang lo duduing go, maning kua pu gono, banim temu no
Ki Wali Aya lo mo senong gemang.

9-13Ngga tang so, ngge kalik motnang logo dewi se pu,
O, Aya sop! Ki Wali Yakena ba sogo.
Mot go sui seguong-a iway se i-iti;
Mot go blongdon teguop so se tetaling.
Ki Wali Yakena ba sogo ey kukunan blo sogo eygo,
Mot go duduing-a iwat go se pupluok.
Nggeasui go ku no atnang lo dam genang ten,
tabunga iti-kundo ya!
Atnang logo kuklue piam konkebamling,
ngga sono se kay, Mot logo kua duduing!
Atnang sikabung meno lo piam go,
ngga sono kay go, itak go kalik.
Yatrangmlue ba sono go, atnang kua itak go degut.
No, Kupiamgo ta sik sogo-a, Mot lo se plet-lak!
[Yang! Mot seguong-a Ki Wali Iram,
blongdon eygo tongkuatong go gabe. Seni!] *
14Se senong! Sikabung meno logo piam, tandali motnang lo
kua duing go tang so, motnang lo pluok go piam Ki Wali Iram
logo mea kua duing dali. 15No, mot no sikabung meno lo
pluok go piam, mot logo yakua kay go, mot logo kuklue piam
konkebamling, Ki Wali Aya logo mea kua kebet dali.

Tenday genuing susuing go mangking

16Nggano, Ki Wali Iram nogo tenday genuing so suing go,
motnang go nebuemnemu u suk-a kua. Ngga, wamoymlue eygo
sikabung lo, sikabung meno senong genang so, tetaling go

---

* **6:13** *Mot seguong-a Ki Wali Iram blongdon eygo tongkuatong gabe:* kuduong so Matius logo kua klik, no mesip so gabe degut.

gemang. No, motnang se senong! Ngga kalik pupluok go,
nemotnang nogo teguop kayseguong so gemang i-iti.
Yansi go Ki Wali Yakena ba nogo mea kua iti. 17-18 No,
Ki Wali Iram nogo so tenday genuing susuing go, motnang
nebuemnemu bu ulu go, betodop mlay nemon ey ut go,
yakay ey se! Tenday genuing motnang susuing go sikabung
meno lo senong genaning. No, motnang go Ki Wali Aya-a,
mo senong. Tenday genuing dia nogo ey kua taling goso suing
go, ngga Ki Wali Aya lo gabe ikum. Ngga ey teguop way
Nemot lo mea iti.

Kiki taut-a se iyaluim
(Lukas 12:33,34)

19 Se tup! Mot wali genang, kukunan taut-a kua iyaluim!
Kukunan taut ngga: segutmung lo, kui logo pung go, wom
sedue logo yap togut go mea king dali. 20 No, kiki taut
Ki Wali Yakena ba sogo-a, motnang logo se iyaluim! Ngga,
segutmung logo, kui logo yakua pung. Ngga ey, yap togut go
wom sedue lo yakua king dali. 21 No, se senong: mot go taut
nago so gigit go, mot go dabui ngga sono gemang lelek dali.

Saysuk nogo neblong
(Lukas 11:34-36)

22 Motnang, se tup! Nemutegun ngge, saysuk go sagoy gabe.
Nemu suey go sogo so, mot go saysuk naklay mablong so mea
itak. 23 No, nemu kuklik go, saysuk naklay ku mea klik dali.
Ngga ey mot go blong mea kenip. Mot ba sogo blong kenip go,
wali naklay kukuim so mea lemoy.

Wengkabui klaya seguong se
(Lukas 16:13)

24 Sedue klaya duo, woy namon sogo, suey so kebali yakua
semu. Meno nogo-a klum ey tra go, kebali suey so semu go,
meno nogo sesrok ey kebali mea semu. Se senong: walitap ey,
taut tap ey, banom-banom gabe. Ki Wali Iram nogo ey Mamon*
nogo ey klay golo iway yakua klak.

---

* **6:24** *Mamon:* Kemtuik lo duing go, drangtap Lema sik sogo.

Kunala walong so kua lek
(Lukas 12:22-34)

25 Walitap ey wali taut banom-banom go tang so, ngge se
duing! Wali nogo ten ey bu ey, amka kok genang, motnang
kunala walong so kua lek! Se senong! Mot go wali go seni, ten
ey bu eygo dedam genang ey kua kerlam. Nggano, saysuk go
seni, amka go don ey kua kerlam dali. 26 Wi-a motnang se
ikum: pling go uwet go usu nemotnang logo kua semu. Ngga ey,
wasma ta genang yap dali go wi logo kua klik. No, nemotnang
nogo ten, Ki Wali Aya lo gemang i-iti. Nemot go nemuku nogo,
motnang seni kangok dega gabe. Se duing: Ki Wali Iram go
suongku nogo, nando-a sipsuing blo so? Sinok-a? Winok-a?
27 Kunala walong so kua lelek! Yang! Kunala walong so lek go
sik sogo, yagui walong so suing genang ku klaya go, motnang
logo yakua tebok. 28 Amka kua go sogo, kunala walong so kua
lek. Neguen un no mot se ikum! Kebali semu genang nemot
kua senong, keba klik nemot kua senong. 29 No, At lo gabe
pen-asitugu, “Di un teguop dato seni! Srem teguop go deguena
Salomo lo kok go ey kua kerlam.”
30 Se senong! Ku tebot dato go ba no di un kuok go, koy no
mea puit. No, di un teguop so Ki Wali Kumam lo mo semu-ngam.
Teguop so motnang lemoy genang-a, Ki Wali Iram lo gabe duduing.
Sogo so Ki Wali Iram no dabui lo motnang kua keng? 31 Ngganemot
sogo so, kunala ngge walong so kua lelek: tendam-budrop, amka
kok genang, sogo kalik so ya lemoy? 32 Ngga kalik go kunala
Ki Wali Iram kua senong go sikabung logo-a gemang u-usey! No,
motnang go walinang sogo naklay ngga Ki Wali Aya mo senong
gemang. 33 Yang! Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing, seni
eygo so, nemudi so iwat genang-a, banim wet go, motnang logo
se mlak. Walinang sogo naklay, ngga temoy no mea tebok-sing.
34 Utep genang sogo kunala kua lek! Yang, utep genang sogo ide
ngga mo nemot, tebadali go ey yakua! Ku klaya go ide ngga, ku
ngganemot nogo so mo i gemang.

Sikabung meno go kuklue-a wet go kua pepen
(Lukas 6:37-38, 41-42)

7 1 Motnang se tup! Sikabung meno go kuklue-a motnang
logo kua uwet, motnang tang go kuklue Ki Wali Iram lo

wet genaning. [2]Se senong! Sikabung meno so, sogo kalik mot lo
neyboy go, ngga kalik dali mot tang go Ki Wali Iram logo mea wet
dali. Andua so mot lo tui go yam dali lo, mot nogo yam mea tui.
[3]Ngga kalik uwet go yatrang ngge kalik gabe! Dilekop dato
andua go nemu ba sogo-a, mot lo ikum go, no mot go nemu
ba sogo ditebot dega-a, mot kua senong ne. [4]Ngga kalik go,
sogo kalik so mot logo ne ya pu, "Mot go nemu ba sogo lekop,
genam lo ya pla go." Nemot-a ditebot dega-a, mot go nemu
ba so gemang gigit. [5]Motnang, wamoymlue eygo sikabung,
ngge se tup! Banim no, mot tang go nemu ba sogo ditebot-a se
wagot! Mot go nemu naklay suey gono, nenguon so andua go
dilekop ikum go mea tenguo.
[6]Ngga naklay senong go, ngge-a se duing dali: mot go blong
eygo senongduduing, uduono-nebono tebadali sang kua tetega!
Uduogo-nebogo masi lo gualing go, iwot go mot tang go-a mea
glok ne.

Ki Wali Iram sik sogo-a dewi ba no uwadong genang
(Lukas 11:9-13)

[7]Ngge, kua kay: dewi ba nogo se uwadong! Ngga ey, mot
nogo mea iti. Dabui lo seni so se uwet! Ngga ey, uwet go ngga
mea tegu. Yatap no se tetegak! Se senong: mot nogo yataput
mea tenuing. [8]Yang! Nando lo uwadong go, nemot nogo mea
iti; uwet go logo mea tegu. Ngga ey, yatap no tetegak go nogo
yataput mea tenuing.
[9]Se duing, "Ten so denok lo wadong go, way so demu-a iti go,
motnang sik sogo nando aya-a mo? [10]Dasi so denok lo wadong
go, lema-a way so ne iti go!" [11]Yang! Duo no suey go-a iti genang,
motnang sikabung piam golo mo mlay. Se senong: teguop seni
go-a Blong Dia Yakena sogo Ki Wali Aya logo mea iti.

Seni eygo-a pupluok genang tap

[12]Ayanang, mianang! Motnang nogo sikabung meno lo suey
go-a semu genang so duing go, ngga kalik dali go-a sikabung
meno nogo motnang logo se pupluok. Ngga, Musa ey nabi-nabi
eygo lo Wali Sam klaut ba nogo ngunguok go kutrui gemang.
[13]Wali inim sono degut genang Iram Yesus no tupduk go
se keng. Tap ey, yataput bata go logo sikabung, mata dega so
gemang koklong. Esang! Kua tupduk go tap ngga waluk go

kebong genang gemang. Ngganemot sogo so, yataput kekedik
go ba lo wali inim sono go, motnang-a se degut. 14Se senong!
Wali inim sono go tap ey yataput ey kekedik go tang so,
sikabung nangglik eygo kiki wali sono koklong go seguong lo
mea tegu sang!

Wali saguip genang so ngunguok go
(Lukas 6:43-44)

15Wamoy sogo klui-klui nogo kunala temoy no motnang
se! Dabui suey go domba kalik pung go mea weng. No seni
so, duenuduo wasrang kalong eygo nemotnang gemang.
16Nemotnang ikum genang, di kalik don sik so, tasam ikum
go mea senong. Yang! Isegluan go don anggul sogo yakua iwot.
17Se senong! Di suey go seni suey go-a mea tagot. Di piam
go seni piam go-a mea tagot dali. 18Seni suey go di piam go
logo mea kua tagot. Ngga deding ba lo. Nggano di piam golo
didon suey go mea kua tagot dali. 19Yang! Don kua tetagot go
di, ngga sono tuo go koy no mea puit-lak. 20Se senong: wamoy
sogo klui-klui ngga kalik dali gemang! Nemotnang go tasam
seni sik so ikum go, imot mea senong: walitap so pupuem go
klui, ngge gabe.
21Ngga ey, ngge motnang se senong dali. Ngge kalik walong
seguong-a Genam sono luluik go, “Woy Dem! Woy Dem!”
Woy Wali Iram go blung sogo, nemot ngga mea kua degut. No,
Ki Wali Aya go duduing so pupluok go-a mea degut.
22Se senong! Yansi go ku, tandali Genam weng go nogo,
Genam sono sikabung mata sogo lo mea usi, “Woy Dem!
Woy Dem! Mot go sui nogo Wali deguo genam lo mo penklong.
Mot go sui ba no naliwabu pu go mo yat. Mot go sui no tasam
kangok go genam lo mo pluok dali.” 23Ku ngganemot no,
kayseguong-a nemudi so nemot sono Genam lo mea pu, “Demu
kua keng go, tabat kuaseni go-a pupluok go sikabung! Motnang,
Genam kua senong gabe. At go suongku sik sogo nase klong!”

Yesus no tupduk go ey kua tupduk go sikabung ey
(Lukas 6:46-49)

24Yang! Genam go nebut tup gono takebali so pluok go, ngga
demu blo no kunala kalong eygo sedue lo yap klik go kalik
gemang! 25Nebit kangok go iti go, sa watui pu go, bu klak go

nogo, yap ngga tutuing kua tra. Demu dawin eygo kutrui blo
no klik go nogo.
26No, Genam go nebut nggenemot tup gono takebali so kua
pupluok go, kaseglok blo no sedue puplu lo klik go yap kalik
gemang. 27Nebit iti go, sa watui pu go, bulatang klak golo, yap
ngga truik go mea togut. Ngganemot nogo naklay mea waluk.

Yesus go nebut so tup go sikabung lo duing go
(Markus 1:27; Lukas 4:32)

28Nebutmang ngganemot yam so Yesus lo pen-nawon gono,
sikabung mata sogo kunala-a duing-neton, tawasrangglok ey
gemang pen-netenawon, 29"Seni so, Yesus lo ngunguok go,
Yahudi go klui-klui lo nguok go kunala ey kua kerlam. No Yesus
lo nguok go, seni eygo-a, kekayso Waglo sik so pupung go."

Sedue sadui sogo Yesus lo pali go
(Markus 1:40-45; Lukas 5:12-16)

8 1Meduim blo sik so Yesus li go koklong gono,
nsrung-nsrung ey sikabung miam ey gemang weng-lak.
2Nggano, yaulat kuo eygo sedue klaya Yesus mit no gemang
weng. Yesus go suongku no segabuem unuik go, ngge kalik
gemang pu-tenawon, "Aya, Mot lo iwat go, genam go sadui se
pali!" 3Nggano, sedue ngga sono ta sra go, mlak-siwon gono,
gemang pu, "Genam iwat go, mot sadui suey-a!" Woy ngganemot
dali no sedue ngga go yaulat kuo kekayso se kua-anatun. 4Ngga
ey, sedue ngganemot no Yesus lo gemang pen-nawon, "Mot go
saysuk Genam lo pali go ngge, ibe nogo, kua penklong! No,
Ki Wali yap no se klong. Ngga ey, taitisopuitgo trang no mot
go saysuk-a taling go, Musa logo demutrui no, menay iti go
Ki Wali Iram nogo taiti-a se puit! * Ngga semu golo ibe no taling
go senong genang: seni so, nemot go yaulat kuo mo suey."

Plesedue go koybutasemu sadui sogo Yesus lo pali go
(Lukas 7:1-10)

5Yakena Kapernaum no Yesus pung gono, Roma go
plewengkabui * meno Yesus mit no weng go nemot no tebok

---

* **8:4** Imamat 14:1-32
* **8:5** *Plewengkabui:* plesedue 100 yam sogo wengkabui so nemot susuing go.

genang so gemang usi-tenawon, 6“Aya! Genam go koybutasemu
yambi go, iseng kangok so tetra go se.” 7Ngga ey plesedue
wengkabui no Yesus lo gemang pu-tenawon, “Nemot suey
genang sogo Genam-a mea belu!” 8No, way so Yesus sono
plesedue wengkabui ngganemot lo pu-tenawon, “Mot don
kangok go, genam don seguay go, at go yap sono klong genang,
yakua! No, nebut dato-a, ngge sik so pu-silo go, ngga ey suey-a
nemot no na pung-abayun. 9Se duing: Roma go plesedue
wengkabui genam ngge gabe. Genam blo sogo plesedue
wengkabui gemang dali. Ku sono go at go plesedue tala nogo,
genam tang go don mea taling. Plesedue tala no at go pu
go, ‘Klong-a!’ Nemot mea klong. ‘Weng-a!’ Nemot mea weng.
‘Ngge se semu!’ Nemot lo ngga mea semu! Mot don kangok go,
ngganemot sogo so, nebut dato-a, ngge sik so pu-silo go, suey-a
nemot nogo na pung-abayun.”
10Ngga kalik plesedue wengkabui lo pu go tup gono, yakay
ey saduibong ey Yesus gemang pling. Ngga ey, nemot no keng
go sikabung no gemang pu-tenawon, “Se senong! Sedue ngge
Ki Wali Iram sono dabui lo don dega ey mo keng. Nemot kalik
keng go, klayanang go sikabung Israel Genam kua tegu gabe.”
11-12Yang! Motnang sono gabe pen-asitugu, “Woy klak sik sogo,
woy sut sik sogo amble saula-saula miam ey mea weng-lak.
Nggano Ki Wali Yakena ba no babuasi Ablaham, Isak, Yakop ey
klay gono ten suing go, mea dam. No, Woy Wali Iram go blung
no degut genang tegadi so dok go danonnang-a, kua keng go
tang so, ku klik go ba sono mea tega-sing. Ngga ba so iseng
eygo lo unebu ey sring kluim eygo-a mea nenegot.” 13Ngga pen
gono, ngge kalik Roma go plesedue wengkabui sono gemang
pu-nawon, “Klong-a! Dabui lo mot keng go tang so, ngga
nase lemoy.” Woy ngganemot dali no, plesedue wengkabui go
koybutasemu, sadui gemang pali.

Sikabung Yesus lo pali go

(Markus 1:29-34; Lukas 4:38-41)

14Yesusnang koklong go, Petrus go yap no pung go gemang
degut. Ngga ey, Petrus go unenkabuisegla nengkoy sadui king
so sesrek go gemang ikum-nawon. 15Nggano, kabung go ta blo
no ta tui-nawon go, sadui ey kekayso se pali-anatun. Nggano ip
go Yesusnang nogo ten-a semu-tenatun.

16 Use go ku kiklik gono, naliwabu lo degut go sikabung,
Yesus sono wawi go gemang nekunuon. Yesus lo pu gono
naliwabu kekayso gemang pluep-lak. Ngga ey, sadui eygo
sikabung gemang suey-sing dali. 17 Se senong: Wali Sam klaut
ba no nabi Yesaya lo pen go tang so ngga naklay kekayso
lemoy-anatun go gemang,

"Imot go ide ey sadui ey Nemot lo gemang mo tebuo!"

(Yesaya 53:4)

Yesus no keng genang

(Lukas 9:57-62)

18 Sikabung Yesus mit sono miam ey pluep go ikum gono,
Nemot lo gemang pu-tenawon, "Bu ngga idi sono bayi no klak
go se klong." 19 No, nebut ngga tup gono, Musa logo demutrui
so ngunguok go klui meno Yesus mit no weng gono gemang
pu-tenawon, "Aya klui! Nago sono Mot koklong go, genam mot
seguong no mea keng." 20 Ngga tup gono, iwot go nemot sono
way so Yesus lo gemang pen-tenawon, "Se duing! Duenuduo
nemot go put gemang, ngga ey, wi nemot go ut gemang dali.
No, Blong Dem-a, wengkabui tui go srek genang, iwonedi kua.
At no keng genang deding ba lo gabe."
21 Nggano, Yesus no keng go andua meno lo gemang
pu-tenawon, "Aya! Genam mea keng dali, no namboy tandali
yap no klong go, aya-a tuet-nalu." 22 No, way so nemot no
Yesus lo pu go, "Mot-a genam no se keng! Kebong go sikabung,
Ki Wali Iram no kua keng go, kebong genang sikabung dali lo
na tuet-nenayon."

Bu alui Yesus lo bebat gono tebung go

(Markus 4:35-41; Lukas 8:22-25)

23 Nggano, bayi ba sono Yesus klak go, nemot go
andua-andua keng go gemang klak dali. Ngga ey, bu ngga idi
sono bayi gemang klong. 24 Koklong go, kay so nebit kangok
so kong go, bu ngga blo sono gemang li. Ngganemot nogo,
bu yalui lo bayi ba nogo ey se tetey. No, Yesus-a usene so
naklay mo temoy-nawon. 25 Nggano, Yesus mit no weng gono,
senglok-nenawon go, gemang usi, "Woy Dem! Imot bu lo
kekenok go se! Keda so pla tebok-a!" 26 Way so nemotnang no
Yesus lo gemang pu-nawon, "Sogo so suali tra-ketogoy? Dabui

lo don ey maning motnang kua keng ba?” Nggano, Yesus ip go
nebit ey kayem kangok go sono gemang bebat-nawon, “Bu blo
nebit tebung-a! Bu alui se la!” Ngga ey, kekayso bu blo nebit
tebung go, bu alui se la-anatun.
27Ngga tup go senong go, ta wasrang ey sikabung glok go,
gemang pen-netenawon, “Bu yalui ey, nebit ey Nemot no yam
so tupduk go mo keng. Nemot ngga, sogo kalik go Sedue?”

Sedue namon ba sik sogo nali piam go Yesus lo yat go
(Markus 5:1-29; Lukas 8:26-39)

28Yesusnang bayi lo koklong go, bu ngga idi nan Gadara
no rlo gono, naliwabu go don lo degut go sedue namon simu
blo sik sogo, Yesus ey tegu so tap sono gemang kap weng.
Seni so, don ey iseng dega eygo tang so, suali so sikabung
tap ngganemot logo kua koklong. 29Nggano, nali piam go
nebut, sedue ngga go lom ba lo gemang bega-klekunton, “Ey,
Ki Wali Danon! Genamnang nogo, sogo semu so Mot uweng?
Kisebui ku maning gono, atnang nogo iseng taling so, ngge
sono go Mot uweng?”
30Se ikum: woy ngganemot nogo, sip ngga dagu sogo nebo
daley ten so uwet go gemang. 31Nggano, sedue ngganemot
ba sogo naliwabu piam golo pu go, “Genamnang yat sogo,
nebo ngga ba sono pu go se degut.” 32Ngga ey, Yesus lo pu
go, “Klong-a!” Nggano, sedue namon ngganemot ba sik sogo
naliwabu go pluep go, nebo daley kangok go ngganemot ba no
gemang degut. Ngganemot nogo, nebo daley ngga, day ba sono
kuek go, e… bu lo nasup go, gemang leguot-sing. 33Ngga tup
go ikum go, nebo yay so susuing go sedue yakena sono gemang
kuek-nebiwon. Naliwabu lo degut go sedue pali go nebut
gemang pen-nebawon. 34Ngga ey, yakena sik sogo sikabung
naklay kuntun go Yesus ey tegu genang so. Tegu gono, don ey
Yesus so gemang ka-nenawon, “Ngge sik sogo, Mot nase klong!”

Sedue yambi Yesus lo pu gono masi ip go
(Markus 2:1-12; Lukas 5:17-26)

9 1Nan Gadara sik so, tandali bayi no klak go, Yesus gemang
klong, e… bu ketang ngga idi no, nemot go yakena no
gemang pung. 2Yakena no pung gono, Nemot sono sedue
yambi sipsrek no king go, sikabung lo lek go gemang weng.

Nemotnang go dabui klaya iti go keng go, Yesus ikum go, sedue
yambi sono ngge kalik gemang pu-nawon, “Andua! Yakay ey se!
Mot go piam, konkebamling mo suep.” 3Musa logo demutrui
so ngunguok go klui-klui temu, ngga kalik Yesus lo pu go tup
gono, gemang duduing, “Ye! Ki Wali Iram so wayang go nebut
Yesus lo mo pu-won.” 4No, kunala ngga Yesus mo senong. Ngga
ey, ngge kalik gemang pu-tenawon. Dabui ba logo “Kuaseni
go kunala, sogo so duing-ketogoy?” 5Motnang se pen! Nago-a
ide dega ey? Sogo kalik go-a Genam ya pu? “Mot go piam mo
suep-a” ya pu? Kua go, “Mot ip go, klong-a?” 6No, nueya, At
tang so mea taling. Motnang se senong: kukunan ngge nogo
Genam Ki Wali Iram sik so weng go Blong Dem no, kuklue
piam konkebamling suep genang don mo iti gabe. Ngga ey
sedue yambi sono Yesus lo pu go, “Ip-a! Mot go sip srek lek go,
yap no klong-a!” 7Nggano, sedue ngga buong go, nemot go yap
no gemang klong! 8Tasam ngga ikum go, ngga sogo sikabung,
suali ey Ki Wali Iram no ngge kalik ta gemang kokong, “Wali
Aya, mot klum eygo! Sedue go ta sono, don ngga kalik go iti go,
ngga teguop.”

Yesus sono Matius dabui lo keng go
(Markus 2:13-17; Lukas 5:27-32)

9Ngga sik so Yesus koklong gono, blasteng so iyaluim go yap
ba sogo sedue meno gemang ikum-nawon. Sedue ngganemot
go sui: Matius. Nggano, nemot so Yesus lo gemang usi-nawon,
“At no ba keng-a!” Ngga ey, Matius ip go Yesus sono gemang
keng-nawon.

10Ngga blo idi lo, Matius go yap ba no ten dam sogo no, blasteng
so iyaluim go ey, sedue kon eygo temu mata so pluep gono,
Yesusnang ey klay gono ten gemang dam-netenawon. 11Sedue
Parisi tasam ngga kalik ikum gono, Yesus go andua-andua no
gemang pen-netenawon, “Sogo-sogo so, blasteng so iyaluim
go sedue, nggano sedue kon eygo temu eygo klay go nogo ten
motnang go Klui dedam?” 12Ngga kalik sedue Parisi lo pu go
tup gono, way so nebut yatrang-a ngge kalik Yesus lo gemang
pu-nawon, “Sadui eygo sedue logo so, sadui susuey genang sedue
mea wet. Sadui kua go sedue logo, sadui susuey genang sedue
yakua wet.” 13Walinebut ngge go seni suey so motnang se duduing.
Ngge kalik Wali Sam klaut ba no mo klik gabe,

"Klum-a sikabung lo tetaling go, yakay ey At lo gabe iti.
No, taiti pupuit genang menay-a, Genam moyso." *(Hosea 6:6)*
Wali Nebut ngga sik so gabe senong: kuklue piam konkebamling eygo sikabung wet go wawi genang so, Genam weng go. No, mo suey dega go sikabung wet genang so, Genam kua weng gabe.

Yesus sono Matius blasteng so yaluim go keng go (Matius 9:9-13)

Ki Wali Iram nogo duduing tang so genuing tenday susuing go
(Markus 2:18-22; Lukas 5:33-39)

14 Ngga blo idi lo, Yohanes Busotuigo andua-andua weng go
Yesus no gemang usi-netenawon, "Sogo temoy no atnang, Yohanes
Busotuigo andua-andua ey sedue Parisi eygo-a, Ki Wali Iram
nogo duduing tang so genuing tenday go ne susuing, no, Mot go
andua-andua ngga kalik go, kua suing ne?" 15 Ngga ey, way so
ngge kalik Yesus lo gemang pu-nawon, "Yatrang ngge no se duing:
sedue no, kabung dok genang walop so pluep go, yakay ey, ten-a
dedam, bu-a dedrop, tenday go suing genang kua! Sogo tete so,

Nemot go andua-andua genuing eygo ya suing?” Nggano Yesus lo
pu go, “No, ku meno so, kabung dok genang sedue, Genam ngge
mlak gono, genuing tenday go mea suing dali.”
16 Genam lo taling go walitap inim, kunala banim* go ey klay
gono yakua klong. Yatrang ngge-a se ikum: nago so mo, amka
inim don eygo lo amka buin go put sebut go? Ngga kalik sebut
go, amka put kangok so mea tegek. 17 Ngga kalik dali, anggulbu
don eygo, bot buin go nogo yakua sre. Bot banim go ba no sre
go, bot tegek go, anggulbu ku no mea pi. Ngga kalik go, bot ey,
anggul ey tebadali mea betep. No, anggul don eygo, bot inim
don eygo ba no sre go, nemotnamon, yangga walitap ey kutrui
go tap eygo, suey so bot ey mea gigit.

Kabung denok kebong go Yesus lo nglong go
(Markus 5:21-43; Lukas 8:40-56)

18 Nebut maning pen-tenawon gono, Yahudi go dewiyap sogo
wengkabui weng go, Yesus go masi ba no unuik go gemang
pu-tenawon, “Aya dem! At go debuisop nggeasui ip-batun go
se. Nemot blo no ta-a pla tui ba lo tandali nemot wali sogo
be!” 19 Ngga ey, Yesus ip go Nemot go andua-andua ey, sedue
ngganemot sono gemang keng-nenawon.
20 Nemotnang koklong gono, kayseguong, kabung meno kin
sadui eygo, mesip so Yesus no gemang keng. Ngga ey, Yesus
go amka sring no ta lo gemang tuing-natun. Yagui 12 yam no,
sadui ngga kabung ngga lo srek go. 21 Yang, ngge kalik kabung
ngga dabui ba lo gemang duduing, “Yesus go amka no ta lo
tuing go, at go sadui ngge mea suey.” 22 Yesus taton no lekek
gono, kabung ngga gemang ikum. Ngga ey ngge kalik gemang
pu-tenawon, “Mia sop, yakay-a! Dabui lo mot keng go tang so,
mot go sadui suey go gabe.” Yang, ku ngganemot sik so, kabung
ngganemot mo pali.
23 Yesusnang koklong go, Yahudi go dewiyap wengkabui
go yap no pung go, ngge gemang ikum-nenawon: sitemoy
so uwawi go sikabung mata dega so ku ey uwaluk. Temu
lo uyagui kukluo, temu lo don iti genang so suling-a u-u.
24 Nggano, Yesus lo gemang pu-tenawon, “Motnang ngge sik
sogo ka! Yap no se klong-lak. Kabung denok ngge kua kebong,

---

* **9:16** *Kunala banim:* demutrui lo taling go tap

usene so srek go.” No, Yesus go nebut sogo nebleng seguo-a
nemotnang lo gemang betep-nenawon. 25No, sikabung naklay
yam so yat-nawon gono, Yesus degut go, denok dato go tamlak
gono, nglong go gemang buong-natun. 26Tasam ngga lemoy go
deguo, nan ngganemot nogo keda so masi kap so gemang kap.

Nemu pung go sedue namon Yesus lo pali go

27Yesus tandali tap lo koklong gono, nemu pung go sedue
namon mesip so keng go, kangok so ngge kalik gemang
usi-klesiton, “Iram Daut go danon! Atnang nogo klum tra
ya!” 28Ngga kalik go senang so u-usi go, e… yap meno ba no
Yesus gemang degut. Sedue namon yap ngga no pung dali go,
Yesus mit no gemang degut. Ngga ey, nemotnamon no Yesus
lo gemang pu-nawon, “Dabui lo seni so motnamon kekeng?
Nemu At logo ya pali-lu?” Way so nemotnamon lo pu go, “Aya
klui, ngga seni se lemoy!” 29Nggano, nemotnamon go nemu
no ta Yesus lo tuing gono, ngge kalik gemang pu-nawon,
“Dabui lo mot namon keng go kalik, ngga se lemoy!” 30Ngga
ey, nemotnamon go nemu kekayso gemang pli. Nggano, don
ey Yesus lo gemang pu-nawon, “Se senong! Sikabung ibe nogo
tasam ngge kua pen!” 31No, esang! Nemotnamon koklong go
Yesus sogo deguo, nan ngga naklay sedingno-sedingno gemang
pen-klesiwon.

Sedue mawo naliwabu lo degut go Yesus lo suey go

32Yap ngga sik so tandali klong go nogo, Yesus mit no sedue
mawo nali lo degut go gemang wawi. 33Ngga ey, naliwabu
kuaseni go ngganemot Yesus lo yat gono, sedue mawo lo nebut
gemang tuot-nawon. Tasam ngga ikum go, sikabung mata
sogo ta wasrang-a gemang glok. Nemotnang lo gemang pepen,
“Nan Israel nogo tasam ngga kalik go maning kua ikum.” 34No,
sedue Parisi lo pu go, “Ngga Kupiamgo don lo naliwabu Nemot
logo gemang iyat.”

Sikabung mata sogo no Yesus klum tra go

35Se senong: yakena kangok go, seguay gono Yesus koklong
go, Yahudi go dewiyap-yap ba no gemang ngunguok. Nggano
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing lemoy go deguo
teguop gemang pen. Ngga ey, sadui dalu ey sadui-sadui meno

eygo Yesus lo gemang pali-sing. 36Seni so, tap nega go kalik
nsrung-nsrung ey sikabung mata dega so, Nemot no keng go,
ikum go, klum gemang tra-nawon. Yang! Sikabung ngga, yam
so mo lasu. Esang! Nemotnang ngga yay so susuing golo banom
itak go, domba i-inya go kalik gemang. 37Ngganemot no, Nemot
lo kuoy go andua-andua sono Yesus lo gemang pen-tenawon,
"Seni so lo: sikabung walitap wawi genang, wasma kalik mata
so gabe seseni. No, ngga nguok genang kebali sedue-a, mata
so kua gabe. 38Ngganemot sogo so, wasma so semu go sono,
ngge-a se wadong: kebali ngge semu genang kebalisedue,
Nemot lo se pu go weng."

Andua 12 yam sogo deguo teguop penklong so mot-dak go
(Markus 3:13-19; Lukas 6:12-16)

10 1Ngga ey, Yesus, Nemot mit no pluep genang so, andua
12 yam sogo gemang usi-nawon. Nggano, gemang
pu-tenawon, "Naliwabu, kuasep-kuasep piam go yat genang,
motnang sono sadui-sadui naklay pali-sing genang don gabe
itak-situgu." 2Nemotnang, ngge-a gabe usi-sing: klaya tete sogo
Simon, Petrus so pupu go, nggano Simon go ntaton Andreas;
Sebedius go danon Yakobus, nggano Yohanes Yakobus go
ntaton. 3Pilipus nggano Bartolomeus; Tomas nggano blasteng
so iyaluim go Matius; Yakobus Alpeus go danon nggano Tadeus;
4Simon, partay Selot* sik sogo, nggano Yudas Iskariot, Yesus
klaytaduing go.

5Andua 12 yam so kuoy go ngge-a, Yesus lo mot-dak go
gemang klong. Ngga ey, gemang pu-tenawon, "Motnang
koklong go, saula meno sono go kua degut! Nggano, nan
Samaria go yakena sono go, kua degut dali. 6No, Israel saula
naklay, tap nega go sono go-a se klong! 7-8Motnang koklong
go nogo, deguo ngge kalik se pen, 'Woy Wali Iram lo tamlak
genang blongdon pung so gabe.'

Sadui sogo sikabung motnang lo se pali;
mo kebong go sedue motnang lo pu go tandali se nglong;
yaulat kuo eygo pu go tandali se pali;
naliwabu kuaseni go se yat.

---

* **10:4** *Partay Selot:* partay ngga nan Israel Sedue Roma sik sogo ta itak genang don lo se usey

Se senong: motnang nogo don ngge tebadali gabe iti, ngga kalik
dali motnang logo se pupluok! 9Koklong go nogo, sogo-sogo
ey kua iti go klong: duoy, emas, perak kuibey ba nogo ey kua
dok go klong. 10Keba ey kua glung. Amka namon ey kua iti
go klong! Ngga ey, masi suk kua kok, teguoli ta nogo kua iti
go klong dali! Kua kay! Kebali so sesemu go, seguot tang sogo
drang mea iti. 11Motnang koklong go, yakena-yakena no pung
go, suey so uwawi go sedue-a motnang se wet! Ngga ey, yap
ngganemot seguong so se susuing, e… tandali weng genang
ku no se pung. 12Nago no motnang yap no degut go, sikabung
ngga nogo suey ngge-a se pu, 'Woy Dem go ngengam-yakay
motnang ey gabe!' 13Se ikum! Suey so wawi go sikabung nogo
ngengam-yakay mot lo pu go ngga, nemotnang eygo mea gigit.
Kua wawi go, ngengam-yakay ngga tandali motnang sono mea
iwot. 14Yang! Suey so motnang ngga sogo sedue lo kua wawi
go, yap ngga ba, yakena ngga sik sogo pung go, motnang se
klong. No, maning kua klong gono, masi sung-a tegue go se
itak. Masi sung tegue go, nemot go seni: nemotnang ngga mo
waluk gemang, kisebui nemotnang nogo mea iti. 15Motnang
nogo gabe pen-asitugu, 'Neneyboy ku no iti genang idekeba,
sikabung ngga nogo kangok dega. Yakena Sodom ey Gomora*
eygo no iti go kalik kua.'"

Menay iseng nesip no domba kalik motnang gabe mot-dak
(Markus 13:9-13; Lukas 12:2-9, 21:12-19)

16Se tup! Nggeasui go, menay iseng nesip sono domba don
kua go kalik, motnang mot-dak go gabe koklong! Ngganemot
sogo so kunala lema kalik kalong ey motnang se! No, dabui-a
nemudi so wi yaguisop kalik se!
17Yang, sikabung ibe nogo kunala temoy no se! Yahudi go
iram-tegay go ta sono motnang mea iti, ngga ey nemotnang
go dewiyap ba no, tegan demun lo srap go iseng mea taling
dali. 18Se senong! Genam go sui tang so, gubernul ey
deguena-deguena eygo ta sono, don ey motnang wawi go
mea rlekklong. Ngga ey nemotnang ey Ki Wali Iram kua
senong go sikabung eygo suongku nogo ngge-a se pen-kenalo,

---

* **10:15** *Yakena Sodom ey Gomora:* Kejadian 19:1-29 Ki Wali Iram no tasam piam go taling go tang so, Sodom ey Gomora eygo no iti go idekeba kangok mo iti.

"Woy Dem Yesus logo so, ip go, atnang gabe pepen." 19-20Nago
no, neyboy genang so, wengkabui go ta sono iti go, suali so
ngge-a motnang kua duing, "Ye! Nemotnang go suongku nogo,
sogo kalik ya pen-analu?" No, se senong! Ku ngganemot no
wengkabui dega no motnang lo pen genang naklay, motnang lo
kua pen. No, motnang ba no Ki Wali Waglo lo taling go nebut-a
mea pung.

21Yang, kua kay! Ntaton-a but go kebong genang so ntaton
lo mea iti. Ngga kalik dali, danonnang-a but go kebong genang
so, nglangin lo mea iti. Ngga ey, unen-nglangin sono go
plesagui danonnang lo mea sesemu. Nggano, unen-nglangin
but go mea kebong dali. 22Yang! Genam go sui tang sogo so,
motnang sogo dabui ikle sikabung ibe lo mea tetra. No, dabui
lo keng go, tupduk sogo, i gono pung go-a, mea sesuoy. 23Se
tup! Yakena meno no koywong iseng tetaling go, yakena meno
sono motnang-a se kuek. Ngge gabe pen-asitugu, "Nan Israel go
yakena-yakena naklay nogo motnang kua wet gono, Blong Dem
mea pung-ayon."*

24Ngge-a se duing: klui blo sono go, denok kua suing.
Wengkabui blo nogo koybutasemu kua ip dali! 25Ngga ey denok
logo yakua duing: klui no iti go iseng piam ngga genam no
yakua lemoy. Wengkabui no iti go idekeba, koybutasemu logo
se lek dali.

Genam gabe pen-asitugu, "Woy Dem, Ki Wali Blung go
Iram, Genam gabe. No, Genam no 'Londa Kupiamgo' temuit
go, Genam no keng go sikabung, sogo kalik ne ya pu?"
26Ngganemot sogo so, motnang so wayang go sikabung nogo
suali kua tra! Se senong: sogo-sogo naklay ngga ba no maykok
so taling go, dia sono naklay truk go nase neguon. 27Maykok
so motnang nogo so Genam lo pen go, blong sono motnang lo
nase truk! Yakot so kama ba no At lo seglup go, dia sono go
motnang lo wak so se klung. 28Saysuk-a but go kekebong go
nogo, motnang-a suali kua tra. Waglo, sedue logo yakua but go
kebong. Ki Wali Iram nogo-a suali ey motnang se tetra. Saysuk
ey waglo eygo Nemot go duduing no, idakoy ba sono betep go
mea kuim.

---

* **10:23** *Blong Dem mea pung-ayon:* ngga yakena-yakena ngga nogo kisebui eygo ku.

29-31 Woy Wali Iram go blongdon-a se duduing! Nemot dui
ey gabe got-ton. Udongwi dato-a se ikum! Nemot-a seguay go,
Ki Wali Aya lo kua iwat go, nan blo sono wi ngga klayanang go
pui genang yakua. No, Ki Wali Iram go suongku nogo, wi so
Nemot lo yay susuing go ey motnang kua kerlam: motnang-a
seni dega ey gabe. Motnang yay teguop so Ki Wali Iram lo gabe
susuing. Yang! Motnang go wengkabui blo sogo betodop naklay,
Ki Wali Iram logo mo i dali gemang.
32 Kua kay! Sikabung go nemudamoy no ip go, ngga ey
Genam go sui nando lo yang go, Ki Wali Yakena ba so got-ton
go Ki Wali Aya go suongku nogo, nemot, At lo mea yang dali.
33 No, sikabung go suongku nogo At go sui nando lo paysing go,
Ki Wali Iram go suongku nogo nemot mea paysing-balu dali.

Yesus no dabui iti go keng go tong-tong mea lemoy dali
(Lukas 12:51-53; 14:26-27)

34 Se tup! Ngge kalik go motnang logo kua duing,
"Ngengam-a kukunan sono At lo iti go gabe li." No, se senong:
ngengam so iti go Genam kua weng. No, tong-tong ple tui
genang-a iti go mo weng. 35 Yang! Genam weng go sik sogo,
danonnang nglangin sik so plesing go banom mea truk. Unen
sik sogo banom so denun mea tong. Unenkabuisegla sik sogo
banom so denunduo go mea pipling. 36 Nggano, yap tenglam
klaya go ba sogo Genam no duo meno keng go tang so,
plesagui so mea pupluok.
37 Unen-nglangin nogo klum-a nando lo kangok so tetra
go, Genam nogo ey kua kerlam go, At no keng genang yakua.
Nggano danon-denun nogo klum-a kangok so duduing go,
genam nogo ey kua kerlam go, Genam no keng genang yakua
dali sang. 38 Nemot kebong genang ide, nando kua lek go
keng go, Genam eygo yakua koklong. 39 Saysuk ngge wali so
gigit genang-a, nando lo u-usey go, nemot go wali mea nega.
No, Genam no keng go tang so nemot go wali ngge nega go,
nemot-a mea wali.
40 Se senong! Genam go andua nando lo wawi go, Genam wawi
go kalik, nemot lo mo wawi gemang. Nggano, Genam wawi go,
Genam so mot-dak go Ki Wali Iram, nemot lo mo wawi dali.
41 Seni so, nando senong go: Ki Wali Iram lo mot-dak tamot,
sedue ngge gabe! Ngga ey, nemot go yap ba sono tamot ngga

wawi go, tamot nogo so iti go taiti way-a, Ki Wali Iram logo
mea iti. Nggano, nando lo mo senong go: Ki Wali Iram no iwat
go, seni eygo nemudi so pupluok go, sedue ngge gabe! Ngga
tang so, nemot go yap ba no wawi go, taiti way seni eygo-a
Ki Wali Iram lo mea iti. 42Yang! Nemot-a andua-andua ngge sui
kua go, Genam go sui no bu tegun klaya nando lo iti go, nemot
nogo taiti way mea kua nega. Ngga, dia sono mo pen-asitu gabe.

11 1Andua 12 yam sogo no nebutmang ngga yam so
king-nawon go, Israel go yakena-yakena sono deguo
teguop nguok genang so, tandali Yesus gemang koklong.

Yesus ey Yohanes Busotuigo ey
(Lukas 7:18-35)

2Tasam-tasam, Iram Yesus lo pupluok go iway, boy ba no
Yohanes gemang tup-nawon. 3Ngga ey, Yohanes go andua temu,
Yesus mit sono mot-dak go gemang weng-lak. Nggano pung go
nogo, Yesus no ngge kalik nemotnang lo gemang usi, “Tegadi
so Ki Wali Iram lo dok go Iram, Mot ngge? Sedue meno-a
ya bung-etugu?” 4Ngga ey way so Yesus lo pu go, “Klong-a!
Motnang lo ikum go, motnang lo tup go-a Yohanes no nase
pen-kenalo! Ngge tup gono, nemot mea senong: tegadi so dok
go Iram, Genam ngge gabe! 5Yangga: sikabung nemu pung go
tandali nemu pli go; masi ip go; yaulat eygo sadui pali go; kama
wik go tenuing go; kebong go tandali nglong go; tautkuago
sikabung nogo sesuoy genang deguo teguop gabe pepen.
6Se senong, dabui lo keng go Genam sik so kua teguey go,
nemot ngga Ki Wali Iram go suongku no ngengam-yakay ey
gemang!”

7Yohanes Busotuigo andua-andua ngga tandali klong gono,
sikabung miam eygo ngga sogo no nebut ngge kalik Yesus lo
gemang pen-tenawon, “Banim go kaseglokpay so, Yohanes
Busotuigo lo nebut pepen go nogo, sogo kalik go ikum genang
so kenayo: bluim nebit lo luluing go ikum genang so? Ngga
kalik Yohanes Busotuigo kua gabe! 8Amka teguop go ey kok
go sedue ikum genang so? Ngga kalik Yohanes Busotuigo kua
gabe! Amka teguop go ey kok go, ngga pemlenta go yap kangok
go ba no deguena dega deguena temu ey susuing go, mea ikum.
9Yohanes Busotuigo no weng gono, sogo kalik go-a motnang
mo ikum? Ki Wali Iram lo iwat go-a pupluok go nabi ikum?

Yang! Nemot ngga nabi gemang! No, seni-a gabe pen-asitugu,
‘Sedue ngga, Ki Wali Iram lo mot-dak go nabi ey kua kerlam.
Nemot go sipsuing blo so!’ 10Se tup! Yohanes sogo ngge kalik
mo klik. Ki Wali Iram lo mo pu,

‘Ikum-a! Banim temu no At go tamot pu go gemang koklong.
Woy Dem go tap nemudi sogo nemot lo mea kebuo!’

(Maleakhi 3:1)

11Ayanang, mianang! Motnang nogo seni so gabe pen-asitugu,
‘Klay duonang go kabung lo tui go duo, Yohanes Busotuigo
kalik maning kua pang gabe. Nemot go sipsuing blo dega
so! No, Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing wawi
genang so usi go sikabung, nemot-a sui kuago, nemotnang
go sipsuing blo so gabe, Yohanes ey kua kerlam. 12Se
senong! Yohanes Busotuigo walikebali tamlak go ku sik so,
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing kukunan blo no
mo pung. No, esang! Walitap ngga koysaula lo gabe uwaydang.
Seni so, walitap ngga sikabung temu lo mlak genang, don
ey nemotnang lo gemang waydang. 13Se senong! Yohanes
Busotuigo ku no pung go, Musa logo demu, nabi-nabi lo pu go
walitap lo mo taling-neakam. 14Yang! Ki Wali Iram lo tegadi so
dok go Iram maning kua weng go nogo, nabi Elia-a banim se
pung. Senong so nando lo duduing go, ngge-a se senong: nabi
Elia ngga, Yohanes Busotuigo gemang! 15Nando kama gemang
go, nebut ngga se tup!

16Nggeasui go tupduk go kua keng go sikabung, sogo kalik
go yatrang lo ya taling-lu? Yang! Nemotnang ngge, yem so
susuing go denok kalik. Andua-andua lo usi go,

17 *‘Esang! Motnang nogo so suling atnang lo u go,*
no, motnang usre kua wata ne;
uyagui-a kamso semu go,
no, genuing motnang kua susuing ne.’

18Seni so, Yohanes weng go nogo ten kua dam, bu kua drop.
Nggano way so iwot go motnang lo ne pu, ‘Ngga nali degut
golo yane go sedue wa!’ Ngga ey, kama-a nemotnang ne ketok.
Kua keng! 19Ngga blo idi lo, Blong Dem pung go, tendam
budrop, way so nemotnang lo ne pu, ‘Ikum-a! Ten-bu mata
so dam-ton go, blasteng so iyaluim go sedue go andua gabe.
Nggano, kuklue piam konkebamling eygo andua Nemot gabe
dali.’ Ngga ey, kama-a nemotnang ne ketok. Kua keng dali.

No, se ikum! ‘Ki Wali Iram go duduing seni eygo-a, takebali so andua-andua lo gabe tetaling.’”

Yakena-yakena kua teguey goso dawin ey Yesus lo bebat go

20 Ku ngganemot nogo, yakena-yakena so ngge kalik Yesus
lo gemang bebat-nawon, “Nemot-a tasam-tasam kangok go
Genam lo taling go, no, dabui logo iwot-dak go kua teguey ne!”
21 “Yakena Korasim, yakena Betsayda se tup! Idekeba dega
motnang nogo dali gemang. Nemot-a motnang go nemuku no,
tasam kangok go lelemoy go, konkebamling sik sogo motnang
kua teguey ne. Se duing! Banim go, saula meno yakena Tirus
ey Sidon eygo, tasam kangok go ngge kalik lemoy go, walu
so kuklue piam konkebamling sogo, genuing-a u ey suing go,
teguey go nemotnang ne mo keng. 22 No, motnang no gabe
pen-asitugu, ‘Kisebui ku nogo, yakena Tirus ey Sidon eygo no
iti genang ide ey. No, motnang nogo ide kangok go dega-a mea
iti.’” 23 Yakena Kapernaum, se tup! Esang, motnang lo duing go:
ut blo sono go, atnang mea iti. No, ngga yakua, kisebui-a mea
iti. Sikebong sip sono, kukuim ba sono mea betep. Motnang
nesip no taling go tasam kangok-kangok go, yakena Sodom*
no taling go, nemotnang teguey go, koy logo kua kuim go,
nggeasui go nogo yakena ngga go sip maning gemang. 24 No,
gabe pen-asitugu, “Kisebui ku nogo saula meno yakena Sodom
nogo ide eygo mo taling. No, motnang nogo ide dega eygo-a
mea taling.”

Ki Wali Danon go seni nogo

25-27 Ku ngganemot dali nogo, ngge kalik Yesus lo gemang
pu-nawon,

“O, Ki Wali Aya! Ut-nan so semu go Ki Wali Kumam!
Seni so, sui kua go sikabung nogo-a,
senong blongdon naklay Mot lo neguon so gabe ngengap.
No, sui dega eygo kunala kalong eygo nogo,
senong blongdon naklay Mot lo mo saguip.
Ngganemot sogo so, taitisuey kangok so gabe pu-ebitugu!

---

* **11:23** *Yakena Sodom:* banim no nemotnang go piam kangok dega ey taling go nogo, yakena Sodom sogo Kisebui Ki Wali Iram lo mo iti, nggano naklay koy lo mo puit. Se ikum: Kejadian 18.

O, Aya, Mot go kunala nogo ey seni so ngga mo but gabe.
Genam go ta sono blongdon naklay,
Ki Wali Aya lo mo itak gabe.
Yang! Sikabung klayanang go logo Danon kua senong,
Nglangin seguong lo Danon gabe senong.
Nggano, Danon seguong lo Nglangin mo senong.
Yang, nandonang sono Nglangin Danon lo taling go,
nemotnang-a Ki Wali Aya gabe senong dali."
28 Gabe pen-asitugu, "Motnang, ide eygo, yam so mo lasu go
sikabung! Ba weng-a, Genam mit no! Motnang nogo nimla
teguop tom eygo-a mea iti. 29-30 Pen-asitugu go-a waysagi ey
tupduk go se keng. At lo guglung go ide-a motnang logo se lek.
Se senong: motnang no glung-situgu go ide ngge, tom ey iwa-iwa
dato so. Yang! Dodon kua, susuot seguong so, dabui blo sono go,
kua i-iti. Nebut ngge motnang lo keng go, nim ey mea la."

Sabat ku no gandum bubuo Yesus go andua-andua lo dam klong go

(Markus 2:23-28; Lukas 6:1-5)

12 1 Ki Wali Iram go ku Sabat blong go nogo, gandum usu
damoy lo Nemot go andua-andua ey Yesus gemang
koklong. Ten tra goso, andua-andua lo gandum buo go, ta
lo ntrui go gemang dedam klong. 2 Gandum buo go dedam
go, sedue Parisi ikum gono, Yesus sono ngge kalik gemang
pu-netenawon, "Sabat ku nogo kebali kua semu, nimla genang
ku ngge gabe! Ikum-a! Demutrui Mot go andua-andua lo seguoy
go se!" 3-4 Way so nemotnang sono Yesus lo pu go, "Iram Daut
lo pluok-ngam go, Wali Sam klaut ba no klik go, motnang
maning kua ikum? Iram Daut nemot no keng go sedue ey ten
piam so tra goso, Ki Wali yap ba no degut-nayom go, ngga ba
sogo loti iti go, nemotnang no wasey go, mo dam-nenayom.
Nemot-a, loti ngganemot Daut ey nemot no keng go eygo logo
yakua dam. Taitisopuitgo trang logo so mea dam. No, ten sogo
so dam go ngga piam so kua pu ne."
5 Ngge se senong dali, "Wali Sam klaut ba nogo Musa lo mo
klik, 'Sabat ku nogo, Ki Wali yap ba no kebali taitisopuitgo
trang lo pupluok go, piam sogo yakua pu.' 6 Don ey motnang
nogo gabe pen-asitugu, 'Ki Wali yap ba so lemoy go, seni
ey. No, Genam, Woy Dem-a seni teguop dega gabe.' 7 Esang,

motnang sedue Parisi! Wali Sam klaut ba no nebut ngge
Ki Wali Iram lo pen go, ‘Klum-a banim se senong, ngga At lo
iwat go gemang. Taitisopuitgo menay, Genam moyso!’* Sedue
Parisi! Nebut ngganemot-a suey so motnang mo senong go,
kuklue kua go sedue sogo teguopey piam so motnang lo kua
pu! 8Se senong: Blong Dem-a, Sabat ku go Wengkabui dega
gabe. Ku ngganemot nogo Nemot lo iwat go mea lemoy.”

Sabat ku no taidi kebong go sedue Yesus lo pali-nawon go

(Markus 3:1-6; Lukas 6:6-11)

9Ngga sik so koklong go sedue Yahudi go dewiyap ba sono
Yesus gemang degut-nawon. 10Dewiyap ba sogo, sedue taidi
kebong go gemang. Sedue ngga ikum go, Yesus neyboy genang
tap uwet goso wamoy so sedue Parisi lo gemang usi-netenawon,
“Yesus! Sabat ku nogo sadui eygo sedue ya suey, yakua?” 11No,
way so nemotnang sono ngge kalik Yesus lo gemang pu, “Se
duing! Sabat ku no, motnang sik sogo sedue go domba-a
klaya, mu ba sono pui, ngga kalik ikum go ya itak? Nemot
kebong eygo sogo yakua lek? Yang, mea lek. 12No sikabung,
domba kalik kua. Sikabung go seni kangok dega.” Yatrang
ngganemot sik so, gabe senong, “Sabat ku nogo tasam suey
go-a se sesemu!” 13Ngga ey, taidi kebong go sedue sono Yesus
lo gemang pu, “Mot go ta walong so sra-ya!” Sedue ngganemot
nemot go ta walong so sra go, tasuey go idi kalik, nemot go ta
gemang pali-anatun.
14Ngganemot naklay ikum-nenawon gono, dewiyap ngga sik
so kuek-lak go, Yesus but genang nebut gemang pu-nenawon.
15a No, nemotnang go atuia ngga Yesus mo senong, ngga ey
Nemot-a sip meno sono gemang klong.

Ki Wali Iram lo kuoy go tamot suey go

15b Yesus no keng go sikabung mata dega so gemang.
Ngga ey, nemotnang naklay go sadui-sadui yam so Yesus
lo gemang pali-sing. 16No, ngge kalik dawin ey Yesus lo
gemang pen-tenawon, “Genam ngge nando* ibe nogo namboy

---

* **12:7** Hosea 6:6
* **12:16** *Genam ngge nando:* nemot go seni: tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram, Yesus tang go gabe.

kua penklong!” 17Ngga kalik pu goso, nabi Yesaya lo ngge
pen-ngam go gemang lemoy,
18-21 *“Ikum-a! Tamot Genam lo kuoy go gemang.*
Nemot nogo-a Genam klum kangok.
At go yakay gabe!
At go Waglo nemot blo no Genam lo mea tui.
Ngga ey, Ki Wali Iram logo tap nemudi sogo seni eygo
saula-saula no Nemot lo mea taling.
Nemot nebut way babu sogo yakua pu,
tap-tap logo nemot go kayang sikabung lo yakua tup!
Don kua go sikabung,
bluim teguok go kalik yakua tong go pui.
Ngga ey sui kua go nogo, sagoy kalik,
sikabung lo sut genang, Nemot yakua.
E… seni eygo, nemudi sogo tap no don ey Nemot mea suing.
Nemot go sui no duduing eygo saula-saula, mea bubung!”
(Yesaya 42:1-4)

Kupiamgo ey Yesus kua kerlam
(Markus 3:20-30; Lukas 11:14-23, 6:43-45)

22Ngganemot blo idi lo, naliwabu lo mlak go sedue, Yesus
mit no, sedue temu lo wawi go gemang weng. Nali lo degut
go sedue ngganemot go nemu mo pung. Ngga ey, mawo so
ne dali. Se ikum! Sedue mawo nemu pung go ngga tandali
Yesus lo mo pali. Nemu tandali pli go, kekayso nebut ey
gemang pen-tenawon. 23Sikabung mata sogo, tasam ngga
ikum go, nega-nenawon. Ngga ey, ngge kalik Yesus so
gemang pen-netenawon, “Nggenemot tegadi so dok go Daut
sik sogo Danon gabe mo?” 24No, sedue Parisi tup-nenawon
gono gemang pu-netenawon, “Kupiamgo don lo naliwabu
yat-ton go wa!” 25No, nemotnang go kunala senong go, way
so sedue Parisi no ngge kalik go yatrang Yesus lo gemang
pen-won, “Saula tang klaya go, suey so klay gono kua suing
go, banom-banom sran go, don mea teguok. Ngga kalik dali
so, yaptenglam naklay, banom-banom suep go, yakena klaya
go don eygo mea kua suing.” 26Yatrang ngge sik so se senong:
Kupiamgo lo Londa dali yat go, ngga kalik go Kupiamgo tang
so don mea nega. Nemotnang go seguong so ngga kalik sesemu
go, sogo kalik so don eygo nemotnang ya suing? 27Motnang,

we-keto go, ‘Kupiamgo don no pu goso, Yesus lo iyat go.’ No,
motnang sedue Parisi no keng go sedue logo, mo senong:
Kupiamgo logo naliwabu yakua yat. Ngga sik so nemotnang
lo mea yang: Genam so motnang lo pu go nebut, seni kua!
28No, Ki Wali Waglo go don lo naliwabu Genam lo yat go
sik so mea senong: seni so, nggeasui go ku no atnang mit no
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing gabe mo pung.
29“Kua kay: banim no Kupiamgo don-a se dok. Se duing:
sedue don eygo sik sogo taut gluik genang, banim sedue
ngganemot-a tegan lo se dok! Nggano nemot go yap ba no
degut go, yap ba logo taut mea ikak go kuek. Nago no banim
sedue don eygo ngganemot kua dok go, taut mea kua degut go
ikak. 30Ngge se senong: klay gono Genam eygo nandonang kua
susuing go, Genam nogo nemot wayang go gemang. Nggano
Genam ey klay go nogo nando kua yaluim go, banom-banom
sogo nemot lo gemang susuep.
31Ngganemot sogo so, gabe we-situgu, ‘Sikabung no pupluok
go, piam, uwayang, ngga mea suep. No, Ki Wali Waglo no
nando lo wayang go, suep genang yakua. Piam ngga senang
so mea gigit. 32Blong Dem so paysing pu go, kuklue ngga mea
suep. No, Ki Wali Waglo no wayang go, suep genang yakua.
Kukunan ngge nogo, yansi go kuklue ngga suep dali.’”
33“Genam lo pupluok go ngge suey go, piam go, yatrang
ngge sik so se senong. Di so motnang lo pu go, ‘Ngge di suey
go.’ Di ngga go don-a, suey dali gemang. No, motnang lo pu
go, ‘Ngga kuaseni go di.’ Don kuaseni dali gemang. Yang! Di,
don tagot go sik so seni suey go, piam go kayseguong mot mea
senong.
34Ey, sedue Parisi! Motnang lema nok kalik, motnang go lom
sik sogo iseng gemang pung. Dabui waluk go ba sik sogo, tap
suey go-a, sogo kalik motnang logo ya pen? Yang, motnang
go dabui ba no tram go-a, lom ba logo gemang pupung. 35Se
senong: nemot go ba sogo suey golo tram go, suey go-a wawi
go mea pung dali. No, nemot go ba sogo piam golo tram go,
piam go dali-a mea taling. 36Yang! Gabe pen-asitugu, ‘Piam
go nebut naklay, Ki Wali Iram kisebui ku no tang ey mea usi.
Mottang-mottang so se wa-kebalo.’ 37Seni so, mot go nebutpen
tang so, motnang sogo ngge Ki Wali Iram lo mea yang, ‘Ngge
seni eygo sedue, ngga piam so taling go sedue.’”

Yesus lo taling go tasam nogo tupduk go kua keng
(Lukas 11:29-32)

38 Yesus lo pu go nebutmang naklay tup gono, Musa logo
demu so ngunguok go ey partay Parisi sik sogo sedue ey weng
go, ngge kalik Yesus sono gemang usi-netenawon, “Aya klui!
Tasam kangok go meno taling go ikum-elu so, ikuntu go se.”
39 No, Yesus lo gemang tenguo, “Esang! Nggeasui go tang, dabui
lo kua keng, yam so kuklue lo mo waluk. Tasam-a uwet go
tang. Nggeasui go tasam kangok go meno yakua taling-srelu.
Yang! Nabi Yunus no lemoy go tasam seguong-a mea ikum-kelo.
40 Se duing! Dasi kangok go teguan ba so, kuklik nangglik
yam so Yunus mo suing. Ngga kalik dali, kukunan go sani ba
nogo, Blong Dem mea got-nayon. 41 Ki Wali Iram go nebutmang
nabi Yunus go lom lo pen go tup gono, piam itak go, sikabung
yakena Ninewe dabui lo mo keng. Genam lo lemoy genang
tasam ngge kangok dega, nabi Yunus lo lemoy go ey yakua
kerlam. No, nemot-a tasam ngganemot ikum go, motnang
tupduk go kua keng. Ngganemot sogo so, yansi go, Ninewe
sikabung ey nggeasui go tang ngge ey klay gono ip go, ngga ey
motnang sono nemotnang lo ta mea nat.
42 Se senong dali: iram kabung nan Syeba, sada idi sik sogo,
iram Salomo go kunala kalong eygo, tasam nemudi sogo
iway tup go ikum genang so, ket sik so mo weng go pung. No,
Blong Dem nogo se duing: Nemot so got-ton go ngge, kangok
dega, Salomo go senongkalong ey kua kerlam. Ngganemot
sogo so yansi kisebui ku nogo, iram kabung ngga, nggeasui go
sikabung ey mea ip-lak. Ngga ey nemotnang nogo iram kabung
lo ta mea nat dali.”

Kukunan sik sogo naliwabu lo tandali degut go
(Lukas 11:24-26)

43-44 “Ngge suey so se senong: sedue ba sik sogo kuasep piam
go naliwabu mo yat go, dikuagosip no kap go, nemot suing
genang sip meno kamso wet go, kua ikum go, ngge kalik mea
pu, ‘Genam suing genang sip kua go se! Nggeasui go itak-nayu
go sip sono tandali mea degut-nalu.’ Ngga ey, ikum go, ‘Ye! Yap
yam so sengan go, ulue so ba git-atugun?’ 45 Yang seni so, ngga
kalik ikum go, kuasep piam go naliwabu ngga lo deguo wet go,

kuasep naliwabu 7 yam so piam dega go, wawi go, sedue ngga
ba sono degut go mea suing-lak. Yang! Ide ey, iseng kangok
dega so sedue ngga lo mea tra. Se senong! Nggeasui go waluk
go sikabung nogo ngga kalik go tasam mea lemoy dali."

Yesus ntatonnang eygo nogo nebut
(Markus 3:31-35; Lukas 8:19-21)

46 Sikabung ibe ey nebut so Yesus maning pepen gono,
Nemot go unen Maria, ntatonnang ey Yesus tegu genang so
gemang weng-lak. Ngga ey gemang pen-netenawon, "Nggeasui
go Yesus ey atnang nebutpen sogo se." 47 Ngganemot no, ngge
kalik Yesus sono sedue meno lo gemang pu-tenawon, "Ikum-a!
Mot go mia ey, satyap ey, nebut Mot ey pen genang so uwet
go." 48 No, sedue ngga sono ngge kalik Yesus lo gemang
tenguo-nawon, "Nandonang-a At go mia ey, satyap ey?" 49 Ngga
temu ey Nemot go andua-andua sono ta taling gono, ngge kalik
gemang pu-tenawon, "Se senong! Ngge, Genam go mia, satyap
eygo gabe!" 50 Kua kay! "Genam go Ki Wali Aya lo iwat go-a,
nandonang lo pupluok go, nemotnang ngga Genam go mia ey
satyap eygo gemang."

Didon so bubluim go sedue
(Markus 4:1-9; Lukas 8:4-8)

13 1 Ngga ey, ku ngganemot nogo yap ba sik so pung go bu
ketang no Yesus gemang got-nawon. 2 Bu ketang so
got-tenawon gono, miam dega ey sikabung pluep-lak go,
nemotnang nesip no Yesus-a gemang betep-nenawon. Ngga
sogo so, sikabung miam eygo-a itak go, bayi metuk blo sono
way so Yesus-a klak go gemang got-nawon. 3 Bayi blo no suing
gono, Woy Wali Iram tamlak genang duduing, nebut benuey so
ngge kalik miam ey Yesus lo gemang pen-anawon, "Se tup!
Sedue meno gemang. Nemot usu no klong go, didon bubluim
genang so." 4 Didon temu tap ketang no bluim-siton. Bubluim
go ngganemot wi pling go uweng golo, didon yam so ne dam.
5 Nggano, nan demu eygo blo lo temu gemang bluim dali. Sip
ngganemot nogo nan plap-plap so, nan babu kua go nogo,
didon ngga tip keda so gemang pung. 6 Nan ba sono srang suey
so kua degut go nogo, woy keklak go nengkoy lo tip ngga kuok
go se lekuoy-anatun. 7 Nggano, temu dali teganwong diding ba

no gemang bluim. Ngga ey, didon tip ey teganwong diding
tip ey kerlam so gemang pung. No, esang! Teganwong diding
eygo lo di tip ngga pok go, se newi-anatun. 8Se ikum!
Temu, nan suey gono bluim go tete-a, tip pung go, e… seni
nemotgoda-nemotgoda so gemang tagot-anatun. Seni tagot
go ngga, da 100 yam so tagot go, da 60 yam so tagot go,
nggano, da 30 yam so tagot go, ngga ey gemang buo-nenawon.
9Ayanang, mianang! Nando kama gemang go, nebut ngge suey
so nase tup.

10Nebut benuey ngga yam so Yesus lo pen-nawon gono,
Nemot go andua-andua weng go, ngge kalik Yesus no gemang
usi-nenawon, "Sogo kalik goso sikabung miam dega eygo
nogo Woy Wali Iram tamlak genang duduing, nebut benuey so
pen-ato?" 11Ngga ey, Nemot go andua nogo Yesus lo gemang
pen-anawon, "Nebut benuey so At lo pen go, kua keng go
sikabung lo Woy Wali Iram go tamlak genang duduing kok
go, senong genaning. No duduing ngga senong genang don,
motnang nogo Ki Wali Iram lo mo iti gabe." 12Se senong!
Woy Wali Iram tamlak genang senongduduing, nando lo
uwawi go, nemot nogo-a tebok go miam eygo so mea lemoy.
No, nando ba sogo kua uwawi go, nemot lo uwawi go-a,
tandali Ki Wali Iram lo mea idok. Ta ulue so nemot-a mea
itak. 13Nemotnang nogo nebut benuey seguong so Genam lo
pepen go, ngge kalik: nemot-a nemotnang mea ikum, no yakua
senong. Nemot-a tup go, no yakua mlak. 14-15Nemotnang nogo,
walinebut nabi Yesaya lo pen go ey, mo lemoy gabe,

"Motnang, nemot-a suey so tup go, senongduduing-a yakua iti.
Motnang nemot-a suey so ikum go, seni-a yakua mlak.
Yang! Saula tang ngge go dabui, demu so mo lemoy.
Nemotnang go kama suey so kua tup.
Nemotnang go nemu pli genang yakua, ide dega ey.
Nemot-a nemu lo i-ikum go, ikum genang moyso.
Nemot-a kama lo tup go, tup genang moyso.
Nggano dabui ba no senong genang moyso dali.
Esang, ngga kalik kua go, suey so nemotnang mea ikum,
Tup go, gemang ne ya senong.
Tandali nemotnang mea teguey ne.
Ngga ey, Ki Wali Iram lo gemang ya suey!
No, nemotnang moyso!" *(Yesaya 6:9-10)*

16Yang! Motnang-a, Genam no keng go andua-andua, nemu
lo ikum go, kama lo tup go nogo mo mlak gabe. Ngga tang
so Ki Wali Iram lo iwat go sikabung, teguop-yakay eygo,
motnang-a gabe! 17Yang! Gabe pen-asitugu, "Nggeasui go
Woy Wali Iram tamlak go duduing lelemoy go, tegu go ngge,
banim nogo Ki Wali Iram go nabi miam eygo lo ikum so mo
duduing bung-neakam. Yang! Seni eygo nemudi sogo sikabung
temu dabui lo mo bung-nengam, no kua tegu sang. Ngga ey,
motnang lo tup-ketogoy go ngge tup genang so, kangok so mo
duing-nengam. No, kua lemoy."
18Woy Wali Iram tamlak go senongduduing genang so, nebut
benuey seni se tup!
19Tap ketang no bluim go didon ngga, Woy Wali Iram tamlak
genang duduing sogo deguo teguop, nando lo tup go, seni kua
senong. Ngga ey dabui ba sik sogo senongduduing Kupiamgo
lo tandali weng go ne ikak. 20Nan demu eygo blo no bluim go
didon ngga, deguo teguop ngga tup gono, keda so dabui ba no
yakay ey wawi go sikabung gemang. 21No, dabui ba nogo srang
suey so kua king go, walong so kua suing. Senongduduing
ngganemot uwawi go tang so, ple ey tengang ey truk goso,
walitap ne itak go teguey. 22Tegan deding eygo sip no bluim
go didon ngga, senongduduing ngganemot-a tup go, no, wali
nogo kunala ey taut no walong so lelek golo deguo teguop ngga
saguip go, seni ne kua tagot. 23I go sogo, nan suey go blo no
bluim go didon, ngga dabui ba no senongduduing suey so degut
go, seni mlak go, ngga ey miam ey tagot go sikabung. Didon
ngga kalik seni daso-daso gemang tetagot. Da 100 yam sogo,
da 60 yam sogo, da 30 yam so.

Sagot ey yensagot eygo nogo nebut benuey

24Ngge kalik go nebut benuey meno Yesus lo gabe pen-nawon,
"Woy Wali Iram tamlak go duduing pung genang, ngga didon
suey go usu kebali sedue lo bluim go kalik gabe. 25No, wadi go
ku klik gono, sikabung yam so srek go, koysaula-a pung go, usu
damoy lo sagot un-a bluim-siwon go, tandali gemang kap.
26Ngga ey, yensagot tip pupung go nogo, sagot tip gemang
ikum dali. 27Ku meno no, usu kebali sedue temu klong go,
ikum go, ngge kalik usu wengkabui no gemang pu-netenawon,
'Aya! Usu no kuali go didon ngga suey? Ngga yensagot seguong

kua! Sagot tip gemang pung dali.' 28Ngganemot no, woy ngga
lo pu-tenawon, 'Yang! Koysaula go takebali ngga gemang!'
Ngga ey, nemot go kebali sedue lo pu-netenawon, 'Ngga kalik go,
inalu go sagot-a ngga sono ya trok!' 29Ngga ey, usu wengkabui
ngganemot lo pu-ton, 'Namboy kua klong go trok! Sagot so
motnang lo trok-kenalo go, yen ey mang-ne ya pluk.' 30Itak go,
kerlam so na walong-atenayun. Yen seni go nguok sogo no, kay
seguong-a sagot ey mea ibot. Ku ngganemot nogo At lo mea pu,
'Sagot-a kuoy go, koy no dok gono se puit, yensagot-a ten so
teta go yap ba no ikak go mea ta.' Woy Wali Iram tamlak go
blongdon duduing ngga kalik gabe pung."

Gandum so ibot
(Matius 13:30)

Saula-saula mata so dabui lo mea keng
(Markus 4:30-32; Lukas 13:18-21)

31Nemot go andua-andua nogo so, nebut benuey ngge Yesus
lo gabe pen-nawon, "Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing, sawi un dato sedue lo kuali go kalik mea pung.
32Nemot-a, sawi un ngga seguay seni, nemot pung go nogo,
di kangok go kalik mea walong. Ngganemot no, wi ut ba lo
pling go uwet go, di kali-kali ngganemot temoy no weng go, ut
gemang klik-nenawon." Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing ngga kalik mea pung.

33Ngganemot no nebut benuey meno ngge kalik Yesus lo
gemang pen-nawon, “Se senong! Woy Wali Iram tamlak genang
blongdon duduing, tom beap kalik gemang. Mianang lo seguay
dato so tui go, ten mata sogo naklay ba nogo, nemot seguong
ey mea degut. Ngga kalik, blong duoyap go wali naklay
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing mea degut.”
34Se senong! Sikabung miam dega eygo nogo, Woy Wali Iram
tamlak go blongdon duduing pung go sogo, nebut benuey
seguong-a Yesus lo gemang pen-nawon. Neguon sono kekayso
kua pen-srenawon. 35Ngga kalik Yesus lo pen go tang so, nabi
Yesaya lo pen-ngam go ey gabe lemoy,

“Takuduen sik sogo,
Woy Wali Ki Iram tamlak genang duduing kok go ngga,
nebut benuey seguong so, ibe sono go mea pen-atenalu.”

(Mazmur 78:2)

Yensagot ey sagot eygo nebut benuey go seni

36Ngga naklay pen go, sikabung miam dega eygo pu go mo
klong gono, Yesus Nemot go yap sono gemang nawon. Yap
no pung go nogo, andua-andua weng go, ngge kalik gemang
usi-netenawon, “Aya! Usu no sagot pung go, ngga sogo ne?
Nemot go seni, genamnang nogo pen-alo ya!” 37-39Ngganemot
no, Yesus lo pu-ton,

“Yensagot so srui go sedue ngga: Blong Dem.
Usu ngga: kukunan sikabung gabe.
Yensagot ngga: Woy Wali Iram lo tamlak go blung.
Sagot ngga: Ki Wali Iram nogo koysaula.
Sagot go don bluim go ngga: Kupiamgo lo piam-piam
tetaling go.
Usu seni ibot genang ku pung go ngga:
yansi ku semu genang so pen go.
Usu seni ibot genang kebali sedue: Ki Wali Tamot-Tamot
gemang.

40Yang seni so, yansi ku semu go ku ngganemot no, Kupiamgo
no keng go sikabung, sagot tegan lo dok go kalik, koy sono
mea puit. 41-42Yangga: Ki Wali Tamot-Tamot Blong Dem lo
mot-dak go mea klong-lak. Ngga ey, walidemu no kua keng go
sikabung, nggano tap piam goso taling go sikabung, Woy Dem
go blung sik so wawi go, koy ba sono mea tega-sing. Seni so,

idakoy ba no iseng sogo so, wasrang negot ey, unebu eygo-a
mea luluik. 43Ku ngganemot nogo Woy Wali Iram go blongdon
ba nogo, seni eygo nemudi so yang go sikabung-a blong ey woy
kalik mea pli-sing. Ayanang, mianang! Nando kama gemang go,
nebut ngge suey so nase tup."

Woy Wali Iram tamlak genang duduing sogo nebut benuey temu

44Woy Wali Iram go duduing tegu genang, benuey ngge kalik
dali gabe: nan usu damoy sogo, drang miam ey ngga ba so kok
go gigit go gemang. Drang ngganemot, sedue meno lo ikum go,
ngga ey, nan-a tandali puem go itak. Sedue ngga yakay kangok.
Yap no klong go, nemot go taut naklay duoy so gemang nay.
Duoy ngganemot ey kunuon go, nan ngga usu ey kekayso
gemang king-won. Yam.
45Woy Wali Iram go duduing tegu genang, benuey meno
ngge kalik dali gabe: demu samon demu kuadon blong dega
eygo so uwet go naysedue kalik se! 46Demu samon teguop go
ngga ikum gono, klong go taut naklay drang so se nay. Drang
ngganemot lo demu samon blong eygo iti genang. Yam.

Dasi so kukuk go nebut benuey

47Seni so, Woy Wali Iram go duduing pung genang, dasi
so kukuk go kebapalo beap ba no betep go kalik gabe. Ngga
ey, dasi tang meno-tang meno kebapalo ngganemot ba nogo
gemang degut. 48Kebapalo ba no dasi yam so damoy gono,
metuik sono mea lek. Ngga ey suing-lak go, dasi suey go-a sip
ba no iyaluim, kua dedam go-a ngga sono mea tetega. 49Se
senong! Ku yam sogo nogo ngganemot kalik mea lemoy-ayun.
Ki Wali Tamot mea weng-lak. Ngga ey, sikabung suey go
ey piam go ey nemot lo kuoy go, ngge idi, ngga idi no mea
tenong-sing. 50Nggano, taybat eygo sikabung piam go idakoy
nebleng ba sono, ikak go mea tega. Ngga ba so unebu ey,
wasrang kluim eygo-a mea negot.
51Nebut benuey ngga naklay pen gono, Yesus lo gemang usi,
"Nebut ngganemot go seni motnang nggeasui go naklay mo
senong?" Nemot go andua-andua lo pu go, "Yang, genamnang
mo senong!" 52Way so Yesus lo pu go, "Ngga suey! Se
senong: Musa logo demutrui so ngunguok go klui-klui naklay,

Woy Wali Iram go senongduduing genang so, banim go kunala
ey, imening go ey blot go yakay ey gemang tetaling."

Yakena Nasaret no Yesus paysing go
(Markus 6:1-6; Lukas 4:16-30)

53-54 Ku ngganemot nogo, nebut benuey yam so pen go,
Nemot tang go yakena Nasaret sono Yesus gemang klong.
Nggano pung go, Yahudi go dewi yap ba no degut go, Yesus
lo gemang nguok-tenawon. Ngga naklay tup go, ikum go
nogo, ngga ba sogo sikabung kuikui go nemu seguong-a
bung-netenawon. Ngga ey, ngge kalik gemang pepen, "Ye,
nguok genang kunala kalong eygo, tasam pluok genang don,
nago sik so mo iti? 55-56 Nemot ngga, imot naklay mo senong:
nglangin Yusup ey di kebali so sesemu go;
unen: Maria;
ntatonnang: Yakobus, Yusup, Simon, nggano, Yudas.
demanonnang imotnang ey gabe.
No, Nemot kunala kalong ey, esang, don eygo ngganemot
nago sik so mo iti-yom?" 57 Ngganemot sogo so, Yesus gemang
wayang-nenawon. Ngga ey, way so nemotnang sono ngge kalik
Yesus lo gemang pen-nawon, "Yang! Sip meno-meno nogo Nemot
go deguo pen genang so, Ki Wali Iram lo mot-dak go nabi, suey so
tup genang so mea wawi. No, yakena tang go nogo, yaptenglam
ba nogo yakua tup. Suali yakua tra, ta eygo yakua kong." 58 Seni
so! Nemotnang go kunala suey so kua keng go tang so, yakena
ngga nogo tasam, miam eygo Yesus logo kua semu-srenawon.

Yohanes Busotuigo wengkabui tong go mo kebong
(Markus 6:14-29; Lukas 9:7-9)

14 1 Se senong! Ngga ku nogo Yesus go iway sikabung ibe
lo mo tup. Nan Galilea ta so mlak go deguena Herodes*
gemang tup-nawon dali. 2 Ngga ey, ngge kalik Herodes go
kose-trang no gemang pu-tenawon, "Genam lo duing go,
Yohanes Busotuigo nglong go, Yesus gabe. Ngganemot sogo
so, tasam-tasam kangok go Nemot lo gemang pupluok." 3-4 Se
senong: ntaton Pilipus go senun Herodias. Deguena Herodes lo

---

* **14:1** *Deguena Herodes:* Herodes Antipas ngge Herodes Dega go danon. Yohanes Busotuigo Herodes Antipas lo mlak go.

gluik go sik so, nebut dawin ey ngge kalik Yohanes Busotuigo
golo mo bebat, “Demu kua, Herodias mot lo gluik go, ngga
tasam piam go mot lo mo pluok!” Bebat go tang so, Herodes
lo pu goso Yohanes mlak go boy ba sono banim mo betep!
5Ngga tang so dabuipiam go, Yohanes but so Herodes mo duing.
No, sikabung mata sogo suali so, kua but-srenawon. Seni so,
Yohanes sogo sikabung lo nabi so mo pu. Ngga tang so, kua but,
boy ba sono gemang betep.

6Herodes tui go ku pung gono, nemot go walop sogo no, glop
go nemu damoy so, Herodias go denun lo usre suey so gemang
wata-natun. Ngga ikum gono yakay kangok so Herodes gemang
tra-nawon. 7Ngganemot sogo so, ibe blo no glop damoy so ngge
kalik gemang pu-nawon, “Debui! Usre wata-to go suey dato.”
Ta ey Herodes lo nat go, gemang we-nawon, “Ibe mo ikum!
Nggeasui go, sogo-sogo so mot lo pu go, genam lo mea iti. Mot
lo wadong go, ngga genam logo mea kua paysing.” 8Ngga
ey, unen no usi genang so kap-situn go, unen lo kama ba no
seglup gono, kap-bitun go, ngge kalik Herodes no gemang pu,
“Yohanes Busotuigo wengkabui-a wakay no king go genam no
se iti!” 9Ngga tup go, Herodes dabui ba u kalik gemang duing.
No, ibe blo no nebut ta mo piam go nogo, Yohanes Busotuigo
wengkabui iti genang, gemang yang-nawon. 10-11Nggano, boy
ba no Yohanes go wengkabui Herodes lo pu goso tong go,
wengkabui-a wakay no king go, kabung denok ngga go ta no
gemang iti-nawon. Nggano, unen sono lek go gemang natun.

12Deguo ngga tup gono, Yohanes no keng go andua-andua
kuntun go temoy lek-nenawon go, mu no gemang tuet. Ngga sik
sogo nenawon go, Yesus nogo deguo gemang pen dali.

Sikabung 5 ribu yam sogo no ten wasey go

(Markus 6:30-44; Lukas 9:10-17; Yohanes 6:1-14)

13Yohanes Busotuigo, Herodes lo tong go nebut tup gono,
Yesus sip meno kluim kua go sono, bayi lo gemang rlat-nawon.
No, Yesus koklong go, sikabung ibe ikum go, mo senong.
Ngganemot sogo so, yakena-yakena sik sogo sikabung ketui
tap lo gemang nenawon-lak. 14Yesus koklong go, metuik sono
bayi se kokok, sikabung ibe miam eygo ikum go, dabuiklum
ey gemang tra-nawon. Ngga ey, sikabung sadui sogo gemang
pali-singnawon.

15Ku yam so se kiklik, Nemot go andua-andua Yesus mit no
weng gono, gemang usi, “Aya, sip ngge ket dega so. Kurleng
nebut yam so ikak-anatugun go se! Nemotgo-nemotgo ten
nay sogo-a iti go dam genang, yakena-yakena sono pu go,
sikabung ngge nase klong.” 16No, way so ngge kalik gemang
pu-tenawon, “Sogo kalik goso, pu go nemotnang ya klong-lak?
Ten, motnang lo se iti!” 17Ngga ey, ngge kalik nemotnang lo
gabe tenguo-nenawon, “Ye! Atnang logo loti, taidi yam dato
so, nggano, dasi namon dato eygo-a, be git-tugun.” 18Nggano,
Yesus lo gemang pu-nawon, “Loti ey dasi eygo-a Genam sono
iti go weng-a!” 19Ngga ey, Yesus lo pu go, sikabung mata sogo
ku no gemang got-nenawon. Loti ey dasi ey Yesus lo iti go, susu
teguik go, nemu iti-biwon gono, teguop guala Ki Wali Iram sik
so gemang wadong-kunuon. Nggano, loti ey, dasi ey betok-sing
go, Nemot lo kuoy go andua no ikak go, sikabung mata sogo
no gemang wasey-sing. 20Ngganemot no, ten ngga dam golo,
nemotnang naklay nu ey yam so temoy-nenawon. Ten ngga
temu-temu itak go yaluim-nenawon go, kala 12 yam so
damoy ey gemang tram. 21Seni so, ten ngganemot so dam go
sedue seguong-a i go, 5 ribu yam so. Denok ey kabung eygo
tagu kua i.

Masi lo Yesus bu blo lo klong go
(Markus 6:45-52; Yohanes 6:15-21)

22Ten yam so dam gono, da klaya seguong banim temu
no, Yesus lo pu goso nemot go andua-andua-a bu ngga idi
sono bayi no blongat go, gemang klong-lak. Ngga ey, gemang
pu-nawon, “Nemotgo-nemotgo sip sono sikabung mata sogo,
pu go banim nase klong-lak. Nggano, mesip so Genam mea
keng dali.” 23Sikabung yam so klong-lak gono, Nemot-a banom
meduimdedon meno blo sono dewi pu genang so gemang klak.
Nemot banom ngga sogo no, ku yam so se klik-anatun. 24Woy
ngganemot nogo, Nemot go andua-andua eygo bayi, i go yam
so bu nesip no mo pupung. Ngga ey, nebit luluing go tang so,
bu alui lo iti go gemang betep klong.
25Wadi nesip yam nogo, Yesus tang go, nemot go
andua-andua bayi ey koklong go mit no, bu blo lo masi lo
gemang klong. 26Yesus bu blo lo koklong go ikum-nenawon
gono, Nemot go andua-andua suali tra go so, ngge kalik

gemang bega-netenawon, “Ikum-a! Dabuilap ngga uweng
go.” 27Kayseguong Yesus lo gemang pu-nawon, “Yakot so ya!
Ngge, Genam lo wa.” 28Ngga ey, nebutway ngge kalik Petrus lo
gemang pu, “Aya! Mot seni so Yesus mo, Mot mit sono bu blo lo
ya selu go!” 29Ngga ey, Yesus lo pu go, “Samdo-a!” Nggano, bu
blo no Petrus li go, Yesus mit no gemang klong. 30No, nebit lo
rluk go suali tra go, bu ba sono nemot se dedegut. Kayang ey
Yesus sono gemang pu-biwon, “Woy Dem! Genam no tebok-a!”
31Nggano, keda so taking-siwon go, Petrus no mlak go ngge
kalik gemang pu-nawon, “Sogo-sogo so, kunala duing ey mot
santo? Esang! Genam nogo don ey maning mot kua keng ba.”
32Bayi blo sono, klak-klenawon gono, nebit kekayso gemang
tebung dali. 33Bayi blo sogo sedue naklay segabuem unuik go,
Yesus nogo takong ey gemang pu-netenawon, “Seni so, Mot
Ki Wali Danon!”

Genesaret sogo sikabung sadui eygo Yesus lo pali-sing go
(Markus 14:53-56)

34Nemotnang bayi lo koklong go, e… yakena Genesaret no
gemang pung. 35Sikabung ngga sogo Yesus ikum-nenawon go,
sikabung ngga sogo no nebut ngga gemang pen-nesiwon dali.
Ngga ey, ngga sogo sikabung sadui eygo naklay, Yesus mit no
wawi go gemang pluep-nenawon. 36Ngganemot no, Yesus sono
ngge kalik gemang pu-netenawon, “Mot go amka seguong no
ya tuing-elu go, atnang go sadui naklay pali genang.” Yang,
Yesus go amka nando lo tuing go, nemot go sadui naklay pali
go, don ey gemang ip-sing.

Ki Wali Nebut ey Yahudi go demutrui eygo
(Markus 7:1-13)

15 1Ngganemot no, Yerusalem sik sogo sedue Parisi
ey, Musa go demutrui ngunguok go ey Yesus mit no
gemang pluep-nenawon. Nggano, Yesus sono ngge kalik gemang
bebat-nenawon, 2“Sogo temoy no imot go babuasi logo demutrui
Mot lo kuoy go andua-andua ne kua keng? Ikum-a! Ta bu kua ulu
gono Nemotnang lo ten dedam go!” 3No, way so Yesus lo pu go,
“Motnang tang go, sogo kalik ne pupluok? Yang! Babuasi go demu-a,
ta ey kong genang so, Ki Wali Demu-a, motnang lo kua tupduk ne.
4Se tup! Ki Wali Demu lo mo pen gabe, ‘Moy-ay nogo kengduduk

ey ta se kong!'* Nggano mo klik dali, 'Wayang nebut moy-ay nogo,
nando lo pu go, nemot-a but go nase kebong.'* 5-6No, way so
motnang lo ne teguo, 'Moy-ay go wali tebok genang taiti at logo,
Ki Wali Iram nogo tegadi so genam lo mo dok gabe sang. Motnang
nogo wali tebok genang, kua gabe.' Se senong! Nebut ngga nando
lo pu go, moy-ay nogo ta eygo kua kokong gemang! Esang! Ngga
sik so ikum go se senong: demu-demu-a motnang lo pupluok golo,
Ki Wali Nebut-a don kua goso gabe lelemoy. 7Ey, wamoymlue
eygo sedue motnang gabe! Ki Wali Iram lo mot-dak gono, seni ey
motnang sogo ngge kalik nabi Yesaya lo mo pen-ngam,

8-9 *'Genam go sui iway-a lom suk lo tebadali pupu,*
no, nemotnang go dabui Genam nogo kua tebok,
sikabung go duduing-a, gemang ngunguok.
Ngganemot sogo so, tebadali Genam nogo ta
nemotnang lo gemang kokong, seni kua ne!'" *(Yesaya 29:13)*

10Ngga ey, sikabung mata sogo Yesus lo usi gono, ngge kalik
gemang pen-atenawon, "Tup go se senong! 11Sedue Parisi lo
ngunguok go, 'Sikabung go dabui kon, lom ba lo dedegut golo
gemang tutui.' No, Genam lo gabe pepen, 'Dabui ba kon, lom
ba sik so pupung go logo-a mea tui.'"

12Yesus, nebut ngganemot naklay yam so nguok go
nogo, Nemot go andua-andua weng go, ngge kalik gemang
pu-nenawon, "Mot se senong: mot lo pen-ato go ngga lo puem
go, sedue Parisi sagui mo pung." 13Way so Yesus lo pu-tenawon,
"Motnang lo ngunguok go tap, Ki Wali Iram lo kua iwat go,
srang ey di kalik naklay na pluk." 14Se senong: klui-klui Parisi
nemupung go ngga se itak. Sedue nemu pung go, nemu pung
go dali lo uwawi go kalik nemotnang gemang. Put klaya go ba
lo, nemotnang mea kapot-dak.

15Ngga ey, ngge kalik Yesus sono Petrus lo gemang
usi-nawon, "Kon so tutui go nebut yatrang ngga, atnang nogo
pen-a!" 16Way so Yesus lo usi go, "Nemot go seni motnang suey
so maning kua senong? 17Se senong: lom ba lo dedegut go ngga
ten dedam go, kekayso klong go teguan ba no pung go, ngga ey
kuiso-buso mea nen. 18No, dabui ba sik sogo nebut piam go-a,
lom ba lo gemang pupung. Nebut ngga logo nemot tang go suk

---

* **15:4** Keluaran 20:12
* **15:4** Keluaran 21:17

kua goso mea lemoy. 19Yang! Kunala-kunala piam go dabui ba
sik so pupung motnang se senong:
sedue but genang kunala;
kabung iti-itak kunala;
kamea kunala;
wom kunala;
wamoymlue kunala;
pepaysing kunala.
20Dabui ba nogo piam ngganemot naklay lo sikabung suk kua
goso gemang lelemoy. No, tabu kua ulu gono, ten dam go logo
sikabung tang go suk kua goso yakua lemoy."

Saula meno kabung Yesus sono dabui lo don ey keng go
(Markus 7:24-30)

21Yesus, tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram sogo, sedue
Parisi wayang go, nan Israel sik sogo, nan Tirus ey Sidon eygo
sono, Nemot gemang rlat-siwon. 22Se ikum: Kanaan saula sik
sogo kabung weng go, kay seguong so ngge kalik Yesus no
gemang usi-tenatun, "Aya, genam nogo klum tra-ya! Mot iram
Daut sik sogo duo.* Genam go duo kaguit naliwabu lo degut go,
nemot nogo iseng kangok so tetaling go se!" 23No, nemot sono
go nebut klayanang go Yesus logo kua tenguo-srenawon. Ngga ey,
Yesus go andua-andua weng go Yesus no gemang usi, "Kabung
ngga pu go klong-a! Kayang ey wak ey keng go klung-bantugun
go se." 24Nggano, way so kabung ngga sono Yesus lo pu go,
"Genam ngge, Israel saula sik sogo sikabung, domba kalik nega
go-a, wet genang so weng go." 25No, Yesus go masi ba sono
kabung ngga weng go unuik go, takong ey, ngge kalik gemang
pu-tenatun, "Esang! Aya, genam no tebok-a!" 26No, way so
Yesus lo pu go, "Denok nogo so tui go ten, uduo no yakua tui.
Ngga suey kua." 27Ngga ey, ngge kalik kabung ngga lo gemang
tenguo-natun, "Aya dem, ngga seni so wa! No, sedue lo dam go
kukup net go-a, uduo logo mea dam dali sang!" 28Kabung ngga
lo pu go tup-nawon gono, ngge kalik Yesus lo gemang pu-nawon,
"Miasop! Don ey dabui lo Genam tegadi so dok go Iram sono
keng go tang so, mot lo duing go kalik so nase lemoy!" Ngga ey,
woy ngganemot dali no, denun ngga gemang suey-dapbatun.

---

* **15:22** *Iram Daut sik sogo duo:* ngga tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram.

Sadui eygo sikabung miam dega ey Yesus lo pali go
(Markus 7:31-8:10)

29Ngga ey, nan Tirus ey Sidon eygo sik sogo, way so bu
Galilea ketang lo Yesus gemang klong. Ngga ey, meduim blo
sono klak go gemang got-nawon. 30Sikabung miam dega ey
Nemot mit no gemang pluep-lakanatun. Sadui bumeno-bumeno
so sesrek go, sikabung mata sogo ngganemot lo wawi go
gemang weng-lak. Yangga: yambi sogo; masi kukuoy sogo;
nemu pung go; mawo sogo; ngga ey temu mata dega so
wawi go, Yesus go masi ba sono gemang nik-sing. Ngga ey
nemotnang naklay Yesus lo gemang pali-singnawon. 31Nggano,
sikabung mata sogo tasam-tasam ngge ikum-nenawon:
sedue mawo sogo nebut pepen go; masi kukuoy sogo suey
go; yambi sogo masi ip go; nemu pung go ikum go; ngga
naklay ikum-nenawon gono, tawasrang ey glok go gemang
nega-netenawon. Ngga tang so, sikabung Israel go Ki Wali Iram
sono, iway gemang iti.

Sedue 4 ribu yam sogo no Yesus lo ten iti go
(Markus 8:1-10)

32Ngga ey, Yesus go andua-andua usi gono, Nemot mit sono
weng go gemang we-tenawon, “Sikabung ngge kalik mata so
ikum-tu go klum ey be tra-tugu. Seni so, ku nangglik yam
so Genam no nemotnang mo keng. Nemotnang go ten yam
so mo kua. Ten kua dam gono, pu go klong genang, Genam
moyso! Tap no ten lo mang ne ya wakot.” 33Ngga ey, Yesus
go andua-andua lo gemang pu-netenawon, “Ten nago no ya
iti-eyon ne? Sip ngge ulue so, ten so nay go sip kua go. Sogo-a
ne ya dam?” 34Nemotnang no Yesus lo usi go, “Motnang logo
loti kata yam so?” Nemotnang lo pu go, “Ngge, loti 7 yam dato
so be git-tegun! Nggano, dasi seguay-seguay go dato-a be.”
35Ngga ey, ku no suing-lak genang so sikabung mata sogo ngga,
Yesus lo gemang pu-nawon.

36Yam so suing-lak gono, loti 7 yam sogo ey dasi-titiat ey ta
no ikak go, Ki Wali Iram no taitisuey gemang pu-biwon. Ngga
ey, betok-sing nawon go, Nemot go andua-andua no ikak go
gemang wasey-sing. 37Ten ngga dam golo nu ey yam so se
temoy. Ten temu-temu yaluim go, kala 7 yam sogo damoy ey

tram. [38]Ten ngganemot so dam go, sedue seguong-a i go, 4 ribu
yam so. Kabung ey denok eygo tagu kua i. [39]Ten ngga yam
so dam gono, sikabung mata sogo ngganemot Yesus lo pu go
tandali nemotgo-nemotgo yap no gemang klong-lak. Nggano,
Yesus ey, Nemot go andua-andua ey sip ngga sik sogo, bayi no
klak go nan Magadan sono gemang klong.

Tasam inim-a semu genang so sedue Parisi ey Saduki eygo lo usi go

(Markus 8:11-13; Lukas 12:54-56)

16 [1]Se ikum! Partay Parisi ey Saduki eygo sik sogo sedue,
Yesus mit no gemang weng-lak. Ngga ey, gemang
usi-netenawon, "Atnang nogo tasam inim meno ut sik sogo-a
taling lo ya!" [2]No, ngge kalik way so nemotnang sono Yesus lo
gemang pu-nawon, "Ye! Use woy kin u go nogo motnang lo mea
pu, 'Utep go ku suey dato so mea blong-ayun.' [3]Nggano, wadikua
woy kin u go nogo motnang logo mea pu, 'Ye! Se ikum: ngge ku
sa so nebit ey gabe!' Yang! Ut temoy no taling go tasam-tasam,
motnang mo senong. No, esang, Woy Wali Iram tamlak go
blongdon duduing lelemoy go ku-a, motnang kua senong ne.
[4]Yang! Nggeasui go tang ngge yam so waluk go mo
puplu-sing! Dabui lo kua keng, tasam kangok go-a uwet go
sikabung! Nggeasui go tasam kangok go meno inim yakua
taling-srelu. No, nabi Yunus no lemoy go tasam-a* mea
ikum-kelo." Ngga kalik so pu gono, nemotnang-a itak-nawon go,
ip go, Yesus gemang klong.

Partay Parisi ey Saduki eygo senong piam go kunala temoy no se

(Markus 8:14-21)

[5]Nemot go andua-andua ey bayi lo ketang ngga idi no
koklong go, nemotnang go ten mo itak. [6]Woy ngganemot dali
no, nemotnang sono ngge kalik Yesus lo gemang pen-atenawon,
"Partay Parisi ey Saduki eygo senong piam go, kunala temoy
no se! Nemotnang go senong ngga, tepung no ragi bubluot go
kalik gemang. Nemot-a seguay dato so tui go, tepung naklay ba
lo mea degut." [7]Ngga kalik Yesus lo pen go tup gono, nemot go

---

* **16:4** Se ikum: Matias 12:39

seni-a ne kua duing. No, way-way so ngge kalik nemotnang lo
gemang pen-netenawon, “Esang, imotnang go loti mo kay go
itak.” 8No, nemotnang lo sosok go Yesus mo senong. Ngga tang
so nemotnang no ngge kalik gemang usi-tenawon, “Sogo nebut
so motnang sok-ketogoy? Motnang go loti kua goso? Esang!
Genam nogo dabui lo kangok so motnang maning kua duing
ba.” 9At go nebut, motnang logo keda so yakua mlak dali ba!
Se duing: sikabung 5 ribu yam sogo loti 5 yam dato wasey go
dam go, motnang mo kay? Ten temu itak go, yaluim go kala
ey ngga, mo kay dali? 10Ngga ey, sedue 4 ribu yam sogo no
loti 7 dato wasey go dam go temu kala ey itak go, mo kay dali?
11Ten nebut so motnang no kua pen-sretugu! No, motnang
no pu-tu go, “Partay Parisi ey Saduki eygo senong piam go
tepung ey bluot go ragi kalik, motnang ba no degut genaning.
Nemotnang nogo kunala temoy no peli ey motnang se wegeng!”
12Ngganemot no, andua-andua gemang senong-nenawon, “Seni
so, sedue Parisi ey sedue Saduki eygo ragi ngga, tepung ey
bluot goso kua pu, no, nemotnang go nebut piam* so ngunguok
goso pen go.”

Tegadi so dok go Iram Petrus lo yang-nawon go
(Markus 8:27-30; Lukas 9:18-21)

13Yesus yakena Kaysarea Pilipi no klong go. Ngga no pung
gono, Nemot go andua-andua no ngge kalik gemang usi-tenawon,
“Motnang se pen: sikabung sogo kalik ya duduing? Blong Dem,
nando?” 14Way so nemotnang lo pu-nenawon go, “Sikabung
temu logo pu go: Yohanes Busotuigo; temu logo Elia so,* temu
logo nabi Yeremia so pupu go. Ngga kua go, Ki Wali Iram go nabi
meno, tandali nglong go gabe mo pung.” 15Ngga ey, Yesus lo
gemang usi-nawon, “Ngga kalik go, motnang lo duing go, Genam
ngge nando?” 16Ngga ey, Simon Petrus lo wa go, “Mot ngge,
Ki Wali Mani Iram lo tegadi so dok go Iram, Ki Wali Danon*

---

* **16:12** *Nebut piam:* seni so, sedue Parisi ey sedue Saduki ey Yesus, Ki Wali Iram lo tegadi pu go Iram so pu go, gemang uwaydang.
* **16:14** *Elia:* sikabung Yahudi lo duing go: Ki Wali Iram lo tegadi so pu go Iram pung genang tap, nemudi so nabi Elia lo mea kebuo-yon. Yang, banim dega so nabi Elia mo wali. Kua kebong gono Ki Wali Iram tang golo mo wawi.
* **16:16** Mazmur 2:6,7

klay king gabe!” 17Nggano, Simon sono Yesus lo gemang
pu-tenawon, “Simon, Yunus go danon! Woy Wali Iram lo iwat
go, teguop-yakay ey mot gemang. Ngga kukunan sedue lo kua
pen. No, mot no Blong Dia yakena ba sogo Ki Wali Aya, lo taling
go. 18Nggano, mot nogo ngge kalik At lo gabe pupu, ‘Mot ngge
Petrus gabe!’ Petrus go seni: ‘demu wamea!’ Mot lo pu go ngga,
demu wamea dali gemang. Demu wamea nggenemot blo no, At
go blung mea buong-silu! Seni so: sikebong logo, At go blung
yakua gluik. 19Yang! Woy Wali Iram go blongdon duduing degut
genang yatap sebendi, mot go ta sono gabe ya itak-silu. Kukunan
blo no, mot lo dok go, Blong Dia yakena ba nogo mea dok dali.
Nggano, kukunan blo no mot lo plet go, Blong Dia yakena nogo
mea plet-dak dali.” 20Nggano, Nemot go andua-andua no gemang
pen-nawon, “Genam ngge, Ki Wali Iram lo tegadi so dok go Iram
gabe. No, nebut ngge, sikabung klayanang go nogo kua pen!”

Iseng tra genang nebut da klaya tete so Yesus lo pen go
(Markus 8:31-9:1; Lukas 9:22-27)

21Ku ngganemot sik so, Nemot go andua-andua no, ngge
kalik Yesus lo gemang taling-tenawon. Tap ngge-a Ki Wali Iram
lo pu goso Genam lo se keng:
yakena Yerusalem sono At klong go;
At no idekeba kangok so Yahudi go iram-tegay lo taling go;
but go At mea kebong;
ku nangglik tete no tandali Ki Wali Waglo lo mea nglong.
22Ngga kalik tup go, Yesus ta no lek-nawon gono, don ey Petrus
lo gemang bebat, “Woy Dem! Ki Wali Kumam don dega ey golo,
ngga yakua lemoy. Suey so Mot-a mea suing.” 23Ngga ey, Petrus
sono iwot gono Yesus lo gemang pu-ton, “Ka ya, Kupiamgo! At
go tap nogo mot lo kua puem! Mot lo duing to go, Ki Wali Iram
go duduing kua, no kukunan go kunala.”
24Nggano, ngge kalik Nemot go andua-andua sono gemang
pen-atenawon, “Genam nogo nandonang keng so mo, banim no
nemot go saysuk wegeng kua goso, kebong genang tap lo
Genam ey se koklong! 25Se senong! Genam no keng so nando
lo duduing go, no saysuk kebong genang suali eygo, esang,
nemot go wali mea nega. No, Genam no keng genang so
kukunan wali nega go, wali inim senang sogo, nemot-a mea
gigit. 26Seni so, kukunan go taut blong ey naklay, sedue klaya

duo lo tamlak go, no nemot go wali blongdon nega go, nemot
go seni kua. Nemot go wali blongdon sut go way, kua dali. 27Se
senong! Nglangin go blong ba lo Ki Wali Tamot-Tamot nesip lo
Blong Dem weng go, tasam seguot pung go tang so, sikabung
klay-klay nogo way mea taling!* 28No, se tup! Gabe pen-asitugu,
'Seni so, Blong Dem pung-ayon go blung tamlak go, motnang
eygo sikabung maning kua kebong golo gabe ya ikum.' "

Yesus meduim blo sogo no kikiblong lo teglue go
(Markus 9:2-13; Lukas 9:28-36)

17 1Minggu klaya got-nenawon gono, Petrus, Yakobus,
ntaton Yohanes eygo-a, meduim kangok go blo sono
Yesus lo wawi go gemang klak. Ngga sogo, nemotnang
seguong-a banom! 2Woy ngga dali no, Yesus go nebuemnemu-a
woy blong suk so se blong-abatun. Nggano Nemot go amka
blong ey idop golo, nemu ey gemang kli. 3Pla ikum! Blong
ngganemot ba lo wengkabui babu Musa dega ey, babu Elia sui
dega eygo nabi ey, gemang perla-klebawon. Nggano, nebut so
Yesus ey pen-netebawon go gemang ikum. 4Ngga kalik ikum
gono, Yesus sono ngge kalik Petrus lo gemang pu-tebawon,
"Woy Dem! Sip ngge seguong so atnang susuing go-a, suey dato
be. Mot iwat go, ngge no bala-a nangglik ey atnang lo ya klik:
Mot tete sogo, Musa tete sogo, nggano Elia tete sogo meno dali."
5Ngga kalik go nebut so Petrus maning pen-atenawon,
kenuimklaut Kiki blong eygo blo sik so kuntun go, nemotnang
nangglik klay seguong-a teglue-abatun. Ngga temu ey,
kenuim ngganemot ba sik sogo Ki Wali Iram go nebut ngge
kalik gemang tuot-kunuon, "Ngge At go Demsop teguop
dato seni go gabe! Nemot nogo-a Genam gabe iwat! Nemot
seguong nogo-a se tup!" 6Nebut ngga tup gono, Yesus go
andua-andua suali-bubuong ey king go, nan blo sono gemang
unuik-nenawon. 7No, Yesus weng go, nemotnang no kling gono
gemang pu-tenawon, "Ip-a! Suali kua tra ey!" 8Ngga ey, tandali
blo sono nemu iti go, sogo-sogo kua ikum-nesrenawon. Yesus
seguong-a banom gemang ikum.
9Meduim ngga blo sik so tandali lili gono, nemotnang sono
ngge kalik Yesus lo gabe pen-anawon, "Meduim blo no ikum go

---

* **16:27** Mazmur 62:13

tasam ngganemot, sikabung meno nogo namboy kua penklong!
Blong Dem, kebong go sik so tandali nglong gono, sikabung ibe
nogo mea pen."
10Ngga ey, Nemot go andua lo gemang usi, "Ngga kalik go,
sogo temoy no Musa logo demu so nguok go klui-klui lo ne
pepen, 'Banim temu no nabi Elia-a mea pung-ayon. Ngga blo
idi lo, Ki Wali Iram lo tegadi so dok go Iram mea pung.'"
11Way so Yesus lo pu go, "Yang, ngga seni so lo! Sikabung go walitap
kebuo genang, banim temu no nabi Elia-a gabe ya pung.
12No, gabe pen-asitugu, 'Nabi Elia mo pung gabe! Nemot-a ikum go
sikabung logo kua senong. Ngga ey, woy-woy go kunala no,
nabi Elia nogo tasam piam go-a mo semu. Ngga kalik dali so,
Blong Dem nogo idekeba nemotnang lo mea taling dali.'"
13Ku ngganemot no, Nemot go andua-andua gemang senong-nenawon:
'Nabi Elia' Yesus lo pepen go ngga, Yohanes Busotuigo goso pu go.

Kebong-nglong sogo denok meno Yesus lo pali-nawon go
(Markus 9:14-29; Lukas 9:37-43a)

14-15Tandali meduim blo sik so, uneng gono, sikabung mata
sogo klay gono pluep go ey, sedue meno weng go, Yesus ba
no segabuem unuik go, ngge kalik gemang pu-tenawon, "O,
Aya! Genam go duo sadui sogo se. Nemot nogo klum tra-ya!
Kebong-nglong so pupluok go, koy blo nogo, bu ba sono gemang
pupui. 16Ku nayum gono, Mot go andua-andua sono wawi go
mo beyu. No, sadui ngge nemotnang logo kua suey ne!"
17Ngga ey, sikabung temu ey Nemot go andua-andua eygo sono, Yesus
lo bebat go, "Motnang wengkabui demu eygo! Ki Wali Iram lo
tegadi so dok go Iram, maning motnang kua mlak ba. Esang!
Ku kata yam so motnang sogo ya gigling? Duo ngga, ngge sono
wawi go weng-a!" 18Ngganemot no, naliwabu golo mlak go
denok ngga sono dawin ey Yesus lo gemang bebat-nawon, "Se
pung go klong!" Ngga ey, denok ngga ba sik sogo naliwabu go,
kekayso pung go, gemang kap. Yang! Woy ngga dali no, denok
ngga gemang pali-dapnawon.
19Ngga blo idi lo andua-andua ey banom suing gono, Yesus
no gemang usi-netenawon, "Sogo temoy no naliwabu go
denok ngganemot ba sik sogo atnang lo yat go, yakua pung?"
20Nemot go andua-andua no gemang pu-tenawon, "Genam
nogo don ey dabui lo motnang kua keng go, yakua lemoy." No,

gabe pen-asitugu, “Genam nogo dabui lo senim un dato kalik
go keng go, meduim ngga sono motnang lo pu go, ‘Se teguik!
Beap ba sono degut-a!’ meduim ngga kekayso mea teguik.
Yang! Ngga kalik Genam no dabui lo kekeng go, naklay-naklay
motnang logo mea lemoy seni. Ya kua lemoy go, kua.” [21Sadui
naliwabu golo ngga kalik go degut go, yat genang sogo deding
ba lo. Genuing-a tenday, dabui lo dewi suing go don iti goso,
mea yat.]

Ide iseng ey lek genang danamon tete so pen go
(Markus 9:30-32; Lukas 9:43b-45)

22-23Nemot go andua-andua ey nan Galilea lo koklong gono,
Yesus lo gemang pen-tenawon, “Yang! Blong Dem, but go
kebong genang so, sikabung go ta no mea itak. Ngga sik so,
ku nangglik tete no tandali mea nglong.” Ngga tup go tang so,
andua-andua go dabui u kalik gemang tra-nenawon.

Yakena bu ketang Galilea logo
(Matius 17:22-23)

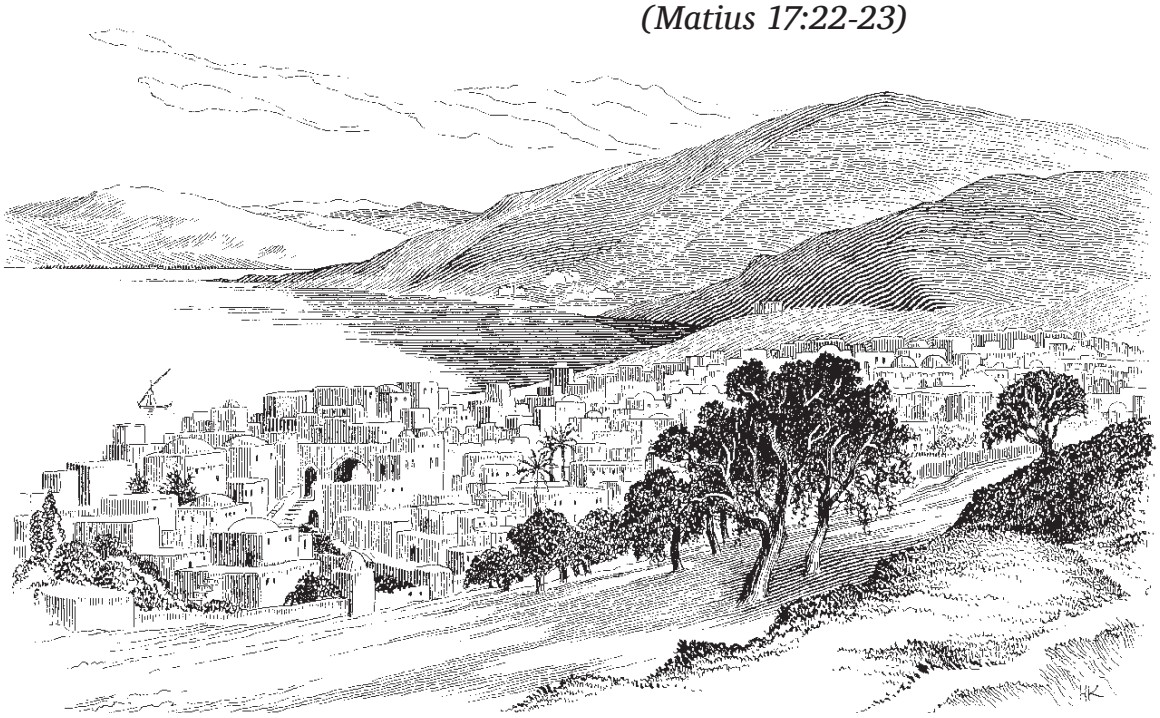

Ki Wali yap sogo blasteng duoy iti go

24Yesus, Nemot go andua-andua eygo koklong go, yakena
Kapernaum no pung gono, Ki Wali yap Yerusalem nogo
blasteng so iyaluim go gemang weng. Petrus ey tegu gono

gemang pu-tenawon, “Ki Wali yap nogo blasteng duoy*
motnang go klui logo yakua iti-sreyon?” 25Ngga ey, way so
Petrus lo pu go, “Blasteng mea iti lo.” Ngga temu ey, yap ba
no degut go, Petrus lo maning kua pen gono, banim no ngge
kalik Yesus lo gemang usi-nawon, “Simon! Mot lo duing go,
kukunan go deguena-deguena, nando sik sogo duoy iyaluim?
Nan nok sik sogo-a? Saula meno sik sogo-a iyaluim?” 26-27Way
so Petrus lo pu go, “Saula meno sik sogo-a, iyaluim go wa!”
Way so Petrus sono Yesus lo gemang pu-tenawon, “Ki Wali yap
ngga At go Aya go yap, sogo kalik so Genam logo blasteng ya
iti? No, blasteng so yaluim go sedue yakay genang, ngge-a se
pluok-nalo: yano-a iti go, bu sono nalo go se betep. Kuduong so
lek go dasi mlak go, lom ta lo ngang go, duoy namon ey mea
ikum-nalo. Duoy ngga iti go, motnang tete sogo ey Genam tete
sogo blasteng ey kekayso se semu-sing!”

Woy Wali Iram lo tamlak go blongdon nogo nando-a sui dega ey

(Markus 9:33-37; Lukas 9:46-48)

18 1Blasteng duoy iti genang nebut yam so pen gono, Nemot go
andua-andua weng-lak go, Yesus no gemang usi-netenawon,
“Aya! Woy Wali Iram tamlak go blongdon ba nogo, nando-a sui
dega ey?” 2Ngga ey, denok dato-a Yesus lo usi go, nemotnang nesip
sono gemang weng. 3Nggano nemotnang sono ngge kalik gemang
pu-nawon, “Seni so, gabe pen-asitugu: wali iwot-dak go, denok
dato ngge kalik kua suing go, Woy Wali Iram tamlak go blongdon
ba nogo, yakua degut. 4No, denok dato ngge go wali kalik dabui-a
ku sono nando suing go, Woy Wali Iram tamlak go blongdon ba
nogo, sui dega eygo gemang. 5Genam go sui ba no andua meno,
denok ngge kalik, nando lo wawi go, Genam wawi go gemang.
6No, andua sui kua go, Genam sik so nega genang tap, nando lo
tetaling go, nemot no idekeba kangok go-a se iti. Sedue ngga kalik
go, tui gono blindon-a pang go kekayso kebong go, suey! 7Kukunan
sikabung! Yang, Genam sik so teguey go tap motnang lo gemang
tetaling. Ngga ba sono sikabung pui genang so mea lemoy. No,
wamoy sogo tap ngga nando lo tetaling go, esang!

---

* **17:24** *Blasteng duoy:* blasteng ngge, sikabung Yahudi naklay, yagui 20 blo no gigit golo, yaguino-yaguino se iti. Se ikum: Keluaran 30:11-16.

8Motnang se tup, tap piam go-a ta lo pupluok go, ta
ngganemot-a tong go, ngga sono se betep! Tap piam go sono
masi lo uwawi go, ngga sono tong go nase betep! Wali inim
no ta ey masi-idi seguong ey, yambi sogo-a degut go, suey. No,
senang idakoy nebleng ba no tanamon ey masi namon ey betep
go, ide dega ey. 9Yang! Ku klik ba sono nemu idi lo mot uwawi
go, nemu idi-a wagot go nase betep! No, nemu klaya go ey, wali
inim degut go-a suey. Nemu namon ey idakoy nebleng ba sono
betep genaning.”*
10Seni so, gabe pen-asitugu, “Kuno-woyno Blong Dia yakena
ba sogo, Ki Wali Aya go suongku no, demening keng go yay
suing genang Ki Wali Tamot-Tamot gemang. Ngge suey so se
duduing: andua walitap no demening denok kalik keng go, inya
go, ku sono sui kua goso motnang lo kua pu!” [11Blong Dem
weng go, tap nega go sikabung kon eygo, walitap sono tandali
wawi genang so gabe.]
12Se tup! Sedue klaya go domba 100 yam so gemang. Nggano,
meno-a tap gemang nega. Meduim blo no 99 yam sogo itak go,
domba klaya nega go-a, wet genang so mea klong. 13Gabe
pen-asitugu: wet gono tegu go, nemot go yakay dega kangok.
Temu kua nega goso, tra go yakay ey kua kerlam! 14Ngga kalik
dali, motnang go Ki Wali Iram logo gabe pupluok. Nemot lo
duduing go: walitap no demening denok kalik keng go
sikabung sik sogo klayanang go nega genaning!

Andua nogo nebutdrom king genang

15Tandali Yesus lo pen go, “Blong duoyap sik sogo, andua
meno lo kuklue pluok go, maning klay goso mot namon susuing
gono, nase pu! Mot lo pu go ngga tup gono, kunala senong go,
nemotnang ‘andua’ so tandali mot lo gemang wawi. 16No, mot
lo pu go nebut nogo nemot kua tup go, mot klong go andua
meno klaya duo, namon duo-a usi go, nemotnang go nemu
damoy so, ngga nase pen. Ngga ey, namon duo, nangglik si lo,
piam ngga yang dali genang.* 17Nemot nangglik go nebut nogo
yakua tup go, nemot go piam ngga blong duoyap damoy so dia

---

*18:9 Matius 5:29-30
*18:16 Ulangan 19:15

no nase tegek. Ngga ey, maning kua tup go, Ki Wali Iram kua
senong go, kuklue lo waluk go sedue kalik, nemot sogo se ikum."
18 Gabe pen-asitugu, "Kukunan blo nogo, motnang lo dok go,
Blong Dia yakena ba nogo mea dok dali. Kukunan blo nogo mot
lo plet go, Blong Dia yakena nogo mea plet-dak dali."
19 Tandali gabe pen-asitugu, "Motnang sik sogo namon duo
Iram Yesus go sui no dabui lo klay gono dewi pu go, sogo-sogo
motnang lo uwadong go, ngga Ki Wali Iram lo mea lemoy. 20 Ngga
tang sogo so motnang se senong: Genam go sui no, namon
duo-nangglik si yaluim go, ngga nogo Genam mea pung dali."

Piam suep go kay genang nebut yatrang

21 Ngga temu ey, Yesus sono Petrus weng go gemang usi,
"Woy Dem! At sono kuklue andua lo pupluok go, nemot nogo
'Esang, nueya!' da kata yam so genam logo ya pu? Da 7 yam
so?" 22 Way so Yesus lo gemang pu-tenawon, "Kua! Da 7 yam so
kua! Senang so tandali-tandali* se pupu, 'Ki Wali Iram itak go
kalik, gabe itak-situgu!'
23 Ngga tang so, blongdon ba lo Iram so Genam tamlak go,
nebut benuey ngge kalik gabe lelemoy: ku meno no, trangkose
nogo drang ta way, deguena lo tagu i genang kalik gabe.
24 Tagu i genang tamlak gono, deguena sono drang ta way
miam dega eygo sedue meno wawi go gemang weng. 25 No,
sedue ngga drang way tandali iti genang yakua. Ngga ey
deguena ngga lo pu go, 'Sedue ngga go yaptenglam naklay
koybutasemu* so nase nay, at go drang ngganemot way dali iti
genang.' 26 Nggano, deguena go masi ba no sedue ngga unuik
go, dabui lo gemang usi-tenawon, 'Aya deguena! Namboy sang.
At go drang taway-taway tandali mea yaluim-sing.' 27 Ngga ey,
klum lo deguena go dabui ba, bu kalik pi go, sedue ngga sono
gemang pu-nawon, 'Nueya, drang way genam sono go kua iti!'
Yang! Boy ba sik sogo ta gemang itak.
28 No, sedue ngga koklong gono, nemot nogo drang taway
seguay go maning kua iti go sedue meno gemang ikum-nawon.
Ngga ey andua ngga blindon no mlak-nawon go gemang

---

* **18:22** *Senang so tandali-tandali se pupu:* seni so klik go: 70 X 7
* **18:25** *Koybutasemu:* Yahudi go demu koybutasemu nogo, se ikum Ulangan 15:12-15

pu-tenawon, ‘At go drang taway naklay keda so se iti-silo.’
29Ngga ey, andua ngga masi ba no unuik go gemang pu-tenawon,
‘Andua, namboy sang! Mot go drang taway mea iti!’ 30No, sedue
ngga, moyso! Nemot andua-a mlak go boy ba sono gemang
betep, e… drang way yam so semu gono, mea itak.
31Tasam ngga trang temu lo ikum go, dabui klum kangok
so andua-andua temu lo gemang tra. Nggano, tasam ngga
deguena no naklay pen-nenawon. 32Ngga kalik semu go
deguena tup-nawon gono, trang ngganemot gemang usi. Ngga
ey, nemot no gemang pen-anawon, ‘Tup-a! Mot piam kangok
go sedue! Mot go kuklue, drang kua ikak go nogo, mot nogo
klum genam lo tra go tang so, genam lo mo pu: nueya! Mot
sik sogo drang way, genam logo kua wadong gabe. 33No, mot
go andua nogo, genam lo klum go way dali kalik go-a ne kua
taling!’ 34Yang! Deguena ngganemot dabuipiam kangok so
tra goso, plesedue go ta sono trang gemang iti. Ngga ey, trang
ngganemot boy ba no betep-nawon go, e… nemot go drang way
tandali yam so semu gono, boy ba sik sogo mea itak.”
35Yesus lo pu go, “Anduasiyap, motnang se senong! Dabui lo
andua nogo kua pu go, ‘Nueya, dabui klum! Mot go piam gabe mo
kay’, ngga kalik dali Ki Wali Aya lo mea taling, ‘Mot logo tasam
piam go mea kua suep.’ No idekeba-a, Nemot lo mea taling.”

Kabung tenguo go demu so sedue Parisi ey Saduki eygo lo usi go

(Markus 10:1-12)

19 1Yam so nebut ngga nguok gono, nan Galilea sik
so koklong go, nan Yudea no bu Yordan ngga idi
sono Yesusnang gemang nenawon. 2Se senong: sikabung
nsrung-nsrung ey mata so Yesus no gemang keng-lak. Sip
nggano sadui sogo sikabung Nemot lo gemang pali-nawon.
3Ngga ey, Yesus nogo yatrang so sedue Parisi weng-lak go, ngge
kalik gemang usi, “Musa go demu nogo, kenin go duduing no
senun ya tenguo? Ya kua tenguo?” 4Way so ngge kalik Yesus
lo gemang pu-nawon, “Wali Sam klaut ba no ngge kalik klik
go motnang maning kua ikum? ‘Takuduen seni so, sedue ey
kabung eygo-a Ki Wali Kumam lo mo semu-ngam.’”* 5Nggano

* **19:4** Kejadian 1:27, 5:2

tandali ngge kalik Yesus lo gemang pu-nawon, “Ngganemot
sogo so unen-nglangin-a itak go, senun ey klaya so lemoy go,
kenin ey senun eygo sadui klaya so se dok. 6Ngga kalik go
nemotnang banom-banom kua! No, klaya goso gabe mo lemoy.
Yang! Ki Wali Iram lo klaya goso mo lemoy go, sikabung logo
yakua tong-lak.” 7Way so ngge kalik sedue Parisi lo gemang
usi-netenawon, “Ngga kalik go, sogo nang so Musa lo ne pu,
‘Kabung tenguo genang, nemot nogo tenguo go sam se iti
dali!’ ”* 8Tandali nemotnang no Yesus lo pu go, “Motnang go
duduing demu kalik go tang so ngga kalik tenguo genang tap
Musa lo klik go. Takuduen sik sogo iti-itak genang sogo kua
pu-srengam.” 9Genam lo pu go, “Nando lo senun itak go kabung
meno-a iti go, kamea tap so gemang pupluok. No, kin klaya
go kabung iti go-a, mea dega.” 10Ngga ey, ngge kalik Yesus go
andua-andua lo gemang pu-netenawon, “Nin-senun eygo don ey
ngga kalik dok go, kabung kua iti goso imot suing go-a, suey!”
11No, nemotnang sono Yesus lo pu go, “Nin ey senun ey suey
so dok go ngga, tasam seni eygo, sikabung naklay lo yakua
mlak. 12Se duing: kabung kua iti goso suing go sedue temu
gemang. Yangga: kabung kua iti go duo kua tui genang so tui
go gemang. Meno, sikabung go duduing no ta lo semu go. Meno
dali, Woy Wali Iram go blongdon duduing no dabui iti go tang
so, kabung kua dok goso suing go gemang. Nando waglodon
gemang go, At lo pen go nebut mlak go se keng!”

Gualaklum denok blo sono king genang Yesus lo ta se tui
(Markus 10:13-16; Lukas 18:15-17)

13Ngga ey, denok seguay go sikabung lo ikak go Yesus sono
gemang weng-lak. Nemotnang blo no ta tui go gualaklum
dewi ba lo wadong genang so. No, sikabung ngga, Yesus
go andua-andua lo gemang bebat. 14Ngga ey, Nemot go
andua-andua sono Yesus lo pu go, “Nueya! Denok ngga go tap
kua puem-ey. Genam mit sono nemotnang itak go se weng-lak.
Nemotnang kalik go sikabung-a, Woy Wali Iram go blongdon
duduing gabe uwawi.” 15Ngga no, nemotnang blo no Yesus lo
ta gemang tui-sing. Denok seguay go blo nogo ta yam so tui
gono, ngga sik sogo tandali Yesus gemang klong.

---

* **19:7** Ulangan 24:1-4

Taut mata sogo ngguot
(Markus 10:17-27; Lukas 18:18-27)

16 Se ikum! Yesus koklong gono sedue meno kunuon go,
Yesus no ngge kalik gemang usi-tenawon, “Aya klui! Kiki wali
blong ba no degut genang, sogo kalik go tasam suey go-a ya
semu?” 17 Way so Yesus lo pu go, “Sogo sik so ne usi-to, ‘Suey
go, sogo-a ne?’ No, klaya dato go-a teguop go gabe! Kiki wali
blong so dabui lo duing-to go, Ki Wali Iram go demutrui-a
suey so dabui lo se keng!” 18 Nggano, way so sedue ngga lo
usi go, “Ki Wali Iram go demu nago-a ya keng?” Way so Yesus
lo pu go, “Sedue but go kua kebong, kamea kua pluok, wom
kua king, nggano piam go yakua yang dali! 19 Moy-ay nogo ta
ey suey so se kokong. Ngga ey, andua nogo, mot go saysuk no
klum go kalik se!” * 20 Nggano, Yesus sono ngguot ngganemot lo
gemang pu-tenawon, “Naklay-naklay ngga, genam lo mo keng!
Sogo kalik go-a ya pluok dali?” 21 Ngga ey, nemot no Yesus lo
pu go, “Teguop dato so naklay mot lemoy genang: nggeasui go
mot klong go, taut naklay duoy so nay go, ngga ey duoy ngga
taut kua go sikabung no se wasey! Way so mot sono go kiki
wali blong taut-a mea ikak. Ngga ey, mot weng go Genam no
se keng!” 22 Ngga kalik tup-nawon go, taut miam eygo tang so,
dabui ba u kalik tra go, ngguot ngga gemang klong.

23 Ngga ey, Nemot go andua-andua no ngge kalik gemang
pen-tenawon, “Gabe pen-asitugu, ‘Taut mata sogo sikabung
Woy Wali Iram tamlak go blongdon ba no degut genang
deding ba lo.’ ” 24 No, tandali gabe pen-situgu, “Menay unta-a,
put seguay go kekedik ba logo keda so mea kua degut. No,
tautmatasogo sikabung Woy Wali Iram go blongdon no
degut genang, deding ba lo, menay unta ey kua kerlam!”
25 Yesus go andua-andua nebut ngga tup-nenawon gono, lom ey
ngang go, gemang pen-netenawon, “Ngga kalik go, kiki wali
blong ba sono go, nando-a ya sesuoy ne?” 26 Nemotnang sono
nemu yalap go Yesus lo gemang pu-nawon, “Sikabung nogo,
sesuoy genang tap ngge, yakua lemoy. No, Ki Wali Iram nogo,
yakua lemoy go, kua!”

---

* **19:19** Keluaran 20:12-16

Way Yesus no keng goso iti genang
(Markus 10:28-31; Lukas 18:28-30)

27Nggano, ngge kalik Yesus no Petrus lo gemang pu-tenawon,
"Ikum-a! Mot no atnang ngge keng sogo so, taut naklay mo itak.
Ngga kalik go, atnang nogo way, sogo-a ya iti?" 28Ngge kalik
Yesus lo gemang pu-tenawon, "Seni so, motnang ey nggeasui go
Genam gabe uwali. No, kiki wali pung-ayun go nogo, Iram
demu blo no Blong Dem tamlak go, iram demu blo no motnang
12 Genam no keng go andua mea suing-lak dali. Ngga ey, tang
Israel 12, motnang lo mea neyboy. 29Nggano, Genam go sui
tang sogo so, nemot go yaptenglam, kukunuyap-kabuisruoyap,
unen-nglangin, danonnang, usunang, yapnang naklay nando lo
itak go, nemot nogo way miam ey, da 100 yam so, tandali mea
ikak. Nggano, kiki wali inim mea iti dali.
30Kiki wali inim iti genang, ngge ey se duing: banim besi go
sui eygo mata sogo sikabung-a, mesip sono mea tenguo; way so
mesip so keng go sui kua go sikabung-a banim mea besi."

Sedue meno go usu no duoy kebali so semu go benuey

20 1Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing, nebut
benuey ngge kalik gabe: wengkabui meno, anggul usu
kebali so, wadikua pung go, sedue so gemang wet-siton.
2Kebali sedue wawi-sing go, ku klaya go ba nogo iti genang
duoy, klaya dali so gemang yang-nenawon. Ngga ey usu
kebali so kuongking go gemang klong. 3-4No, wadikua go woy
suongdon no ngap go yam no, dia so yem-a got-neton go sedue
tegu go, ngge kalik gemang pu-nawon, "Motnang weng-a!
Genam go usu kebali-a ba semu! Motnang go seguot drang
suey so at lo mea wasey-sing." Ngga ey, nemotnang gemang
nenawon-lak dali. 5Nggano, wabedong go woy nesip no,
wengkabui tandali ngga pung go naton go, yem-a got-neton go
sedue temu ikum go gemang pu go nebewon dali. Ngga ey, use
go tete pung go koklong go, ngga kalik go andua-andua temu
ikum go, pu-nawon go gemang nebewon dali. 6Ngga ey, use
seni go woy taidi nogo, wengkabui ngga pung-nawon go, yem-a
susuing go sedue temu ikum go gemang pu-nawon, "Sogo kalik
go-a ku klaya yam so kebali kua goso got-ketogoy?" 7Ngga
ey, wengkabui sono gemang pen-netenawon, "Genamnang no

kebali wabuiking genang sedue kua go.” Nggano, wengkabui
ngga lo gemang pu-tenawon, “Genam go anggul usu no kebali
sogo motnang se klong dali.”
8Ku yam so se kiklik, yay sogo tamot no kebali duoy ikak go,
wengkabui ngganemot lo gemang pu-tenawon, “Mot nalo go,
kebali sedue nogo seguot duoy nase wasey-sing! No, use seni
pung go sik so ta banim mlak go se wasey, e… wadikua kebali
tamlak go sedue no se pung.” 9Ngga ey, nawon go, use seni
woy taidi no degut go sik so gemang wasey-nawon. Ku klaya
go duoy, klaya dali so gemang iti. 10Ngga naklay lemoy go,
banim wadikuatap degut go gemang ip-lak. Nemotnang lo
duing go, “Atnang nogo-a seguot drang babu so mea iti.”
No, nemotnang nogo ku klaya go seguot duoy klaya dali
gemang iti.
11Duoy ngga iti gono, wengkabui mit no nenawon go,
sagui gemang semu. 12Ngge kalik nemotnang lo gemang
pu-netenawon, “Woy klaya dato kebali degut go sikabung nogo
duoy, atnang ku klaya yam no, woy lo piam go ey, ne kerlam.”
13No, usu wengkabui lo way so pu go, “Dem, motnang nogo
piam genam logo kua taling! Motnang mo kay? Imotnang lo
kerlam so pu go mo yang-ewon go, ‘Ku klaya go, duoy klaya
dali mea iti.’ 14-15Motnang go tete-a iti go nase klong! No,
mesip so degut go, motnang ey kerlam so, genam lo wasey
go, ngga genam go ba so. Nemotnang no dabui lo at lo iti go,
ngga genam go duoy. Ngga dabui ide kua goso, genam lo iti go,
dabui ey motnang lo kua lek ne!”
16Ayanang, mianang benuey ngga go seni se senong,
“Woy Wali Iram blung tamlak go ngge kalik gabe lelemoy:
mesip sogo sikabung-a banim no mea besi, no banim temu
sogo, mesip sono mea tenguo.”

Da nangglik tete so Yesus iseng lek genang pen go
(Markus 10:32-34; Lukas 18:31-34)

17Yerusalem no Yesus klong sogo no, Nemot go andua 12
usi go, nemotnang banom so, tap nesip no ngge kalik gemang
pen-tenawon, 18“Nggeasui go, Yerusalem no imot koklong go,
Genam Blong Dem, iram-tegay go ta sono mea iti. Ngga ey,
Genam kebong genang idekeba mea pu. 19Se senong! Roma
saula Ki Wali Iram kua senong go ta no Genam mea iti. Nemot

sogo nebut wayang pu genang so, tegan demun lo suey go, di
no mea tegak. No, ku nangglik tete no, Genam tandali mea
nglong."

Klay gono Yesus ey tamlak genang
(Markus 10:35-45; Lukas 22:24-27)

20 Ngga ey, Sebedius go senun, nemot go danon namon,
Yohanes ey Yakobus eygo nogo taitiklum wadong so kuntun go,
Yesus go masi ba no segabuem gemang unuik. 21 Ngga ey, Yesus
lo usi go, "Sogo so mot wadong-togoy?" Kabung ngga lo pu go,
"Se iwat-silo! Ku kua walong go nogo, Iram so Mot got-silo go
nogo* duo namon ngge, meno-a tasemla idi no, meno-a takali
idi no se suing!" 22 No, way so nemotnang ngga sono Yesus lo
pu go, "Mia lo wadong-tun go seni mot maning kua senong.
Genam no iti genang ide, motnamon logo ya lek dali?"
Nggano, nemotnamon lo pu go, "Mea lek dali!" 23 Way so Yesus
lo pu go, "At lo lek genang ide dali, motnang logo mea lek.
No, takali idi ey tasemla idi eygo no suing genang, Genam
logo yakua pu. Ngga, Genam go Ki Wali Aya lo dali mo
taling gemang." 24 Nebut ngganemot Yesus go andua temu
tup-nenawon go, nemotnamon nogo sagui gemang
kong-nenawon. 25 No, andua naklay Yesus lo usi gono, ngge
kalik gemang pen-anawon, "Motnang mo senong: ku sono
blung-a kukunan ta so mlak go deguena logo gemang kekenok.
Ngga ey, ta logo ey woy-woy go don lo mea poplong.
26 Motnang-a ngga kalik kua: nando wengkabui so duduing go,
koybutasemu so nemot-a se lemoy! Nggano, andua nogo
kebali-a tebok go, nemot se pupluok. 27 Nggano, banim besi
go sedue so, nando lemoy genang, nemot-a koybutasemu so se
lemoy. 28 Blong Dem kalik se semu: sikabung lo tebok genang
so, Nemot kua weng. No, sikabung-a Nemot lo tebok genang so
pung go gabe. Yang! Sikabung mata sogo ta itak genang, way
so* Nemot go wali-a, mo iti gabe."

---

* **20:21** *Iram so Mot got-silo go nogo:* ibe lo duing go, tegadi so dok go Iram pung-ayon go, Roma go don pedueng go, Daut kalik ngengam ey ta mea mlak.
* **20:28** *Way so:* banim no, koybutasemu so tandali ta itak genang, way so nemot go wengkabui no duoy se iti. Ngga kalik, Yesus go wali-a way so mo iti, sikabung mata sogo sesuoy genang so.

Nemu pung go sedue namon Yesus lo pali go
(Markus 10:46-52; Lukas 18:35-43)

29Ku meno no, yakena Yeriko sik so pung go, Yesus
andua-andua ey tandali koklong gono, sikabung mata sogo
nsrung-nsrung ey Yesus sono gemang keng-lak. 30Ngga ba
lo, sedue nemu pung go namon tap ketang so susuing go,
Yesus ngga lo koklong go gemang senong-klenawon. Ngga
ey gemang usi-klesiton, "Woy Dem, iram Daut go Danon!
Atnamon nogo dabuiklum tra-a!" 31No, sikabung mata sogo
lo gemang bebat-nenawon, "Yakot so ya!" No, tandali-tandali
kangok so gemang usi-kletenawon, "Woy Dem, iram Daut go
Danon, genamnamon no dabuiklum tra-a!" 32Ngga ey, Yesus
tebung-nawon go, nemotnamon gemang usi, "Sogo so motnamon
lo duing-kletogoy, Genam tebok genang?" 33Way so pu-klenawon
go, "Woy Dem, genamnamon nemu pli sogo se!" 34Ngga ey,
Yesus dabui ba nogo klum tra-nawon go, ta lo nemotnamon go
nemu no gemang tui. Kayseguong so nemotnamon go nemu
gemang pli. Ngga ey, Yesus sono gemang keng-klenawon.

Sek ey yakay ba lo Yerusalem sono Yesus degut-nawon go
(Markus 11:1-10; Lukas 19:28-38; Yohanes 12:12-15)

21 1-2Yesus, Nemot go andua-andua ey koklong go,
yakena Yerusalem sono mo dedagu. Ngga ey, meduim
Saytun blo sogo yakena Betpage no gemang pluep-nenawon.
Nggano, Nemot lo kuoy go andua namon no ngge kalik gabe
pu-tenawon, "Yakena ngga sono kenalo go, kay seguong
keleday nok unen ey tegan lo keduik go mea ikum. Mo ikum
go, tegan plet go wawi go se kebando! 3Nggano, sedue lo usi
go, ngge kalik se pu-klenalo, 'Woy Dem go duduing no keleday
blo no Nemot klak genang so wawi go gabe koklong.' Ngga ey,
nemot yang go, menay wawi genang kekayso mea iti."
4-5Se senong: banim no nabi Yesaya lo pen go nebut kalik,
ngga naklay gabe lemoy,

"Yakena Yerusalem sono ngge kalik se pu,
'Se ikum! Mot mit sono keleday unen ey nok ey,
idekeba lek genang blo lo, Mot go Iram dega uweng go.
Yang! Iram ngga susuot seguong so!'" *(Zakharia 9:9)*

6Ngga ey, Yesus lo pen go kalik, gemang pen-klenawon.

7Keleday unen ey nok eygo nemotnamon lo wawi go gemang
kebewon. Kebewon gono, nemotnang go amka keleday blo
no sey go, Yesus gemang klak. 8Tap no, amka-a woy-banu
mesru-masru lo gemang sey-nesiwon. Nggano, didop ibot go,
tap srem-a sikabung temu lo ta-nesiton. 9Banim besi go ey,
mesip sogo sikabung mata sogo ey, Yesus no keng go, ngge
kalik gemang bega-nesiton,

"Hosana! Mot go sui iway blo sono se pu!
Iram Daut go Danon!
Mot Woy Wali Iram go sui ba lo uweng go!
Hosana! Sip blo dega so Ki Wali Iram got-togoy go!"

(Mazmur 118:26)

10Yerusalem no Nemot dedegut golo, yakena naklay bebong ey
goso lemoy-anatun. Ngga sogo sikabung temu lo usi go, "Kay!
Nemot Nando?" 11Way so, sikabung mata sogo lo wa-nenawon
go, "Ki Wali Iram lo mot-dak go Nabi, yakena Nasaret, nan
Galilea sik sogo Yesus dedegut go se."

Ki Wali yap ba nasrok giang-nawon go

(Markus 11:15-19; Lukas 19:45-48; Yohanes 2:13-16)

12Yesus, Ki Wali yap seboy sono degut go, nay so idok go teta
go sikabung gemang yat-nawon. Ngga ey duoy* so way-way
so iti go sip kekayso Nemot lo iwotdak-nawon. Nggano, yagui
nok so nenay go sip gemang iwot-dak dali. 13Nemotnang sono
Yesus lo gemang pu-tenawon,

"Wali Sam klaut ba nogo ngge kalik go mo klik gabe:
Genam go yap, dewi keklak genang sip so mea pu!"

(Yesaya 56:7)

No, sinebutsi go yap kalik motnang lo ne lemoy.
14Se ikum! Nemu pung go sikabung, masi kukuoy sogo Yesus mit
sono Ki Wali yap ba no weng go, Yesus lo gemang pali-tenawon.
15No, Ki Wali Iram no taitisopuitgo woy-woy dega ey, Walidemu so
ngunguok go klui-klui eygo, tasam kangok go Yesus lo pupluok go
ngga ikum go, ngga ey ngge kalik denoktiat lo bebega go tup go,

"Hosana! Mot go sui iway blo sono se pu!
Iram Daut go Danon dega!"
Ngga ey, woy-woy dabuipiam kangok so gemang tra.

---

* **21:12** *Duoy:* Roma go duoy way so Ki Wali yap go duoy-a se iti.

16 Nggano, Yesus no ngge kalik gemang pu-netenawon, “Denok
lo bebega go nebut Mot logo tup-to?” Way so nemotnang sono
Yesus lo pu go, “Yang! Genam mo tup wa. No, Wali Sam klaut
ba sogo iram Daut lo pen go, motnang maning kua ikum ba?
Yangga: ‘Denok seguay go, min so maning susup go lom ba lo,
Genam sogo iway blo sono mea iti.’” *
17 Nebut ngga pen gono, way so woy-woy-a itak go, yakena
Yerusalem sik so, yakena Betania no klong go, ngga lo gemang srek.

Di ara seni kua tagot go Yesus lo pu gono newi go
(Markus 11:12-14, 20-26)

18 Wadikua seni go, yakena Yerusalem no tandali nemotnang
gemang klong. Koklong gono, Yesus ten gemang tra. 19 Tap
ketang no di ara Yesus lo ikum gono, di ngganemot mit sono
nawon go, nemutong-tenawon, klayanang go didon kua
ikum-srenawon. Di ngga, dop-a kangok so but go seni kua
tagot. 20 Ngga kalik ikum gono, Yesus lo pu go, “Nggeasui go
sik so seni kua goso senang so mot se gigit!” Woy ngga dali
no, di ngga kekayso gemang sak. Tasam kangok go ngganemot
ikum gono, Nemot go andua-andua kunala-a duing-netenawon,
“Ye! Sogo kalik go? Di ara ey kekayso newi go!” 21 Way so,
ngge kalik Yesus lo gemang pen-tenawon, “Lekluik kua goso
dabui lo motnang keng go, tasam kangok go-a mea pluok. Di
ngge no Genam lo pu go kalik go seguong-a yakua. Ikum-a!
Meduim ngga no ngge kalik motnang lo pu go, ‘Teguik go beap
ba sono degut’, ngga mea lemoy. 22 Se senong! Ki Wali Iram lo
iwat go-a, dabui klaya iti go mot lo pupluok go, tasam kangok
dega go mea ikum-kelo. Dewi ba no ngga naklay uwadong go,
Ki Wali Iram lo mea iti.”

Tasam-tasam Yesus lo pupluok go don so usi go
(Markus 11:27-33; Lukas 20:1-8)

23 Tandali Ki Wali yap ba sono Yesus gemang degut-nawon.
Ngga so nguok-tenawon gono, Ki Wali Iram no taitisopuitgo
trang-trang dega, iram-tegay ey Yesus mit no weng go ngge
kalik gemang usi-nenawon, “Nago sik sogo don lo tasam-tasam
semu-togoy? Don ngganemot, Mot nogo nando lo mo iti?”

---

* **21:16** Mazmur 8:3

24Way so Yesus lo gemang pu-tenawon, “Ngga senong genang,
banim no Genam lo motnang nogo nebut meno mea usi-salu.
Genam sono motnang lo se pen-kesando! Ngga tang so, Genam
lo pupluok go don nago sik sogo, mea pen-asalu. 25Motnang
se tup! Yohanes Busotuigo don, nago sik sogo: Ki Wali Iram
sik sogo? Kukunan sik sogo?” Yesus lo usi go tup go, way-way
so trang-trang, iram-tegay eygo seguong so, gemang
pen-netenawon, “Ngge kalik imot lo pu-eyon go, ‘Ki Wali Iram
sik sogo!’, way so mea pu-sanyon, ‘Ngga kalik go, sogo so,
nemot nogo ne kua keng?’ 26No, imot lo pu-eyon go, ‘Kukunan
go don lo’, sikabung mata sogo nogo ey, imot suali se tra. Seni
so, sikabung mata sogo lo ngge kalik mo pu, ‘Ki Wali Iram lo
kuoy go tamot, Nemot go duduing pupluok genang, Yohanes
gabe.’” 27Ngga sik so, Yesus no ngge kalik nemotnang lo
gemang pu-nenawon, “Esang! Genamnang kua senong!” Way so
Yesus lo pu go, “Ngga kalik go, Genam logo mea kua pen dali,
nago sik sogo don lo tasam kangok go pluok-tugu!”
28Ngga blo idi lo, nebut benuey Yesus lo gemang
pen-atenawon, “Se tup! Sogo kalik motnang logo ya duing?”
Sedue klaya gemang, nemot go danon namon ey. Nglangin
nawon go, danon trang no gemang pu-tenawon, “Dem!
Nggeasui go mot belo go, usu no kebali se semu-balo!” 29Ngga
ey, danon trang ngganemot lo pu go, “Ye! Genam moyso wa!”
No, tandali dabui ba lo duing go tra-nawon go, nglangin go
usu nogo gemang-bewon. 30Danon sat mit no nglangin klong
go, ngga kalik dali gemang pu-nawon, “Dem! Nggeasui go mot
belo go, usu no kebali se semu-balo.” “Suey, aya! At mea belu!”
No, danon sat usu nogo kua sebewon. 31Ayanang! Nggeasui go
motnang lo se pen-kesando, “Sedue namon ngga, nglangin go
duduing nando lo mo pluok?” Ngga sogo Yahudi go woy-trang
lo pu go, “Danon trang lo.” Ngga ey, nemotnang sono Yesus
lo gemang pu-nawon, “Ngga kalik dali, Woy Wali Iram go
blongdon sono go, banim kuklue piam konkebamling so
pupluok go sikabung, nggano sikamea duo-sikamea kabung lo
gabe dedegut. No, motnang-a mea itak. 32Se duing! Walitap
seni eygo nemudi sogo taling genang so Yohanes Busotuigo
weng go, motnang lo ne tenguo. No, sedue piam go ey sikamea
duo-sikamea kabung eygo-a dabui ba no tra go tang so, mo
keng gabe. Nemot-a teguey go sikabung ngga, motnang

mo ikum go, dabui ba u eygo kua kluo. Ngga ey, Yohanes
Busotuigo motnang kua keng dali ne."

Anggul usu so klik go wengkabui nogo nebut benuey
(Markus 12:1-12; Lukas 20:9-19)

33 Tandali woy-trang go piam taling genang so, Yesus lo
gemang pen-atenawon, "Motnang nebut benuey meno se tup!
Ngge kalik gabe, sedue klaya nemot go nan gemang. Anggul
usu nan ngga no gemang klik-nawon. Ngga ey, tema yam so
klik-sing go, e… sedingno-sedingno yam so kluing. Anggul
sik genang mu yam so tuet-nawon go, yay suing genang yap
usu ngga ba no gemang klik-won dali. Ngga naklay klik gono,
kebali so sesemu go sedue-sedue no usu ngga yay suing genang
sogo gemang itak-nawon. Ngga ey sedue ngganemot-a nan
meno sono gemang ip-nawon.
34 Ku meno no, anggul seni buo genang ku se pupung.
Koybutasemu mot-dak go, usu damoy sogo kebali sedue mit
no gemang klong. Nemot go wengkabui nogo anggul don king
go weng genang so. 35 No, koybutasemu ngga, usu damoy sogo
kebali sedue lo mlak-sing go, temu demun susuey, temu but go
leguot-sing, nggano temu demu lo srom go ne kebong. Esang!
36 Tandali go tete tamot temu-a mata so, banim nogo ey
kua kerlam go, usu wengkabui lo pu go gemang weng-lak. No,
tamot-tamot ngganemot nogo, banim mot-dak go kalik, kebali
sedue lo gemang pluok-nenawon.
37 I go sogo, ngge kalik duing-nawon go, 'Yang! Genam go
duo ikum go, suali mea tra-nenayon.' Ngga ey, Nemot tang go
danon klaya go-a mot-dak go gemang kunuon. 38 No, kebali
sedue-sedue ngga, danon ikum go, nemot go seguong so
gemang pen-netenawon, 'Ye, se duing! Ngga, wengkabui nemot
go danon gemang! Nglangin kebong-yon go nogo, Danon
ngge lo usu ngge ta mea mlak-yon. Yang! Nglangin logo usu
ngge naklay imot lo gluik genang, danon-a ya but-eyon!'
39 Nemotnang go duduing lemoy genang, danon-a mlak go, usu
damoy sik sogo tema idi sono gemang betep-nenawon. Nggano,
but go gemang kebong-nawon."
40 Nebut benuey ngga pen gono, woy-trang sono Yesus lo usi go,
"Usu wengkabui ngga weng go nogo, sogo kalik so kebali sedue
ngga ya semu?" 41 Way so nemotnang lo pu go, "Kebali sedue

kuaseni go ngganemot, Nemot lo but go mea leguot-sing. Ngga
ey, kebali sedue inim go ta no anggul usu ngga mea itak. Anggul
seni go ku no weng go, usu wengkabui tete sogo iti genang."
42Nemotnang senong genang so Yesus lo pu go, "Genam so
Wali Sam klaut ba no klik go nebut motnang mo ikum?
'Yap so kiklik go sedue lo betep go batklong,
don dega ey mo pung,
Yapdi nemu klaya so batklong ngga mo king.' (Mazmur 118:22)
43Ngganemot sogo so, gabe pen-asitugu, 'Woy Wali Iram go
duduing tamlak genang don, motnang go ta sik so iti go, seni
ey tagot go saula tang meno sono mea itak!'
44Seni so, batklong ngganemot blo no pui go sikabung,
mesuop go mea kebong. Nggano, batklong ngganemot lo nedik
go sikabung, muep go sung so mea lemoy."
45Ki Wali Iram no taitisopuitgo trang-trang dega ey, sedue
Parisi ey, Yesus lo pepen go nebut benuey ngga tup go,
nemotnang gemang senong-nenawon, "Ye, nebut ngge, imot
so ba pepen." 46Ngga ey, Yesus mlak genang tap kangok so
nemotnang lo gemang usey-nenawon. No, sikabung mata sogo
suali sogo so, nemotnang kua semu. Yesus, Ki Wali Iram lo
kuoy go Nabi so, sikabung mata sogo lo mo yang go nogo.

Woy Wali Iram go blongdon degut genang
(Lukas 14:15-24)

22 1Nggano, tandali nebut benuey so woy-trang sono Yesus
lo gemang pepen, 2"Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing pung go, danon kabung dok walop deguena meno lo
iti go kalik gabe. 3Ku meno no, tamot-tamot no deguena lo pu
go, 'Walop keng genang deguo glop nogo se wasey-sing!' No,
esang, walop ngga nogo so deguo wet go glop moyso. 4Ngga ey,
nemot go tamot temu yaluim go gemang pen-anawon: glop no
ngge kalik so pu-sing, 'Menay seguaygo-babugo tong go, yam
so suik go. Walop sogo ten, dali-dali mo ta-sing. Weng-a, walop
ya pla go!' 5No, deguo mo wet go glop kua tup. Temu usu ku
lo, temu duoy kebali so ne koklong-lak. 6Esang! Tamot-tamot-a,
sikabung temu lo mlak go, iseng taling go, but go ne kebong.
7Ngga ey, deguena ngga dabuipiam go, nemot go plesedue
pu go, tamot-tamot so but go sikabung ngga yam so tuk-sing.
Yakena ngga koy lo gemang puit-dak.

8Ngga kalik naklay lemoy gono, ngge kalik nemot go
tamot-tamot no gemang pu-tenawon, ‘Genam go duo nogo
kabung dok genang walop dali-dali mo ta gabe. No, glop sogo
sikabung-a beney kua ne. 9Ngganemot sogo so, tap ketang lo
koklong go, motnang ey tegu go sikabung-a pu go tebadali se
weng-lak! Walop ngge nemotnang lo pla genang.’
10Ngga ey, tamot-tamot ngga klong-lak go, tap ketang logo
sikabung nemotnang lo tegu go gemang wawi-sing. Sikabung
koneygo-konkuago lo, walop sip yam so se damoy-anatun.
11No esang! Deguena ngga, glop ey tegu so pung go, walop
amka kua kok go sedue, gemang ikum-nawon. 12Sedue ngga
so deguena lo gemang pu-tenawon, ‘Dem, mot sogo kalik go-a,
walop amka kua kok goso degut-to?’ No, sedue ngga logo nebut
way kua tenguo-srenawon. 13Ngga ey, tamot-tamot no deguena
lo pu-tenawon, ‘Sedue ngge, tamasi tegan dok go, ku klik go
ba sono se betep!’ Ngga ba so, unebu ey, wasrang kluim eygo-a
mea negot-tenayon.”
14Nebut benuey yam so pen gono, Yesus lo gemang pu,
“Nemot-a Woy Wali Iram go blongdon degut genang mata so usi
go, temu dato-a seni so mea degut.”

Yesus partay Parisi sik sogo sedue lo yatrang go
(Markus 12:13-17; Lukas 20:20-26)

15Ngga blo idi lo sedue Parisi* klong go, klay taduing
got-nenawon go gemang pu, “Sogo kalik usi gono, kuklue
eygo so Yesus ya pu-eyon.” 16Ngga no, Parisi no keng go
sedue temu ey, partay Herodes* sik sogo sedue-sedue eygo,
klay gono mot-dak go yatrang so Yesus no klong go, gemang
usi-netenawon, “Aya klui! Atnang senong go, seni eygo sedue,
Mot-a gabe. Ki Wali Iram go tap ibe nogo nemudi so gabe
nguok-togoy. Sikabung dali nogo suali Mot logo kua tetra.
Sikabung tang eygo, Mot logo yakua pleng. 17Nggeasui go, se
pen-sando! Roma go wengkabui dega ey, Kaysar nogo blasteng

---

* **22:15** *Sedue Parisi:* nemotnang lo duing go: blasteng amble Roma no iti genang, ngga piam.
* **22:16** *Partay Herodes:* ngga deguena Herodes no keng go sikabung. Nemotnang lo duing go: amble Roma nogo blasteng iti go, ngga suey. Ngga tang so partay Parisi, partay Herodes eygo klay gono kua duing.

duoy, imot logo ya semu? Yakua? Mot lo duing go,* sogo kalik?”
18-19No, dabui ba sogo kunala piam go ngga, Yesus mo senong.
Nggano, ngge kalik gemang pu-nawon, “Sogo-sogo so, Genam
nogo wamoymlue so usi-kesanto? Wamoymlue eygo sedue,
motnang gabe! Duoy-a, Genam sono taling-a!” Ngga ey, Roma
go duoy klaya Yesus sono gemang taling-nenawon. 20Ngga
ey, ngge kalik Yesus lo gemang usi, “Duoy sen ngge temoy
nogo, nando go nebuemnemu ey sui eygo klik?” 21Nggano,
nemotnang lo pu go, “Roma go deguena kangok go, ngga
Kaysar go nebuemnemu tamasi klik go!” Ngga sik so, Yesus
lo pu go, “Yang! Ngga kalik go, Kaysar go, Kaysar sono se iti!
Ki Wali Iram go-a, Ki Wali Iram sono se iti!”

22Way so ngga kalik Yesus lo pen go tup-nenawon go,
tawasrangglok ey nemotnang kuikui go, Yesus-a itak go,
gemang klong-lak.

Yesus partay Saduki sik sogo sedue lo yatrang go
(Markus 12:18-27; Lukas 20:27-40)

23Se senong! Partay Saduki sik sogo lo duing go, “Mo kebong
go sikabung, tandali go yakua nglong.” Ku ngganemot dali
nogo, Yesus piam genang so, sedue Saduki weng go ngge kalik
gemang usi-nenawon, 24“Aya klui! Ngge kalik go Musa lo mo
pen-ngam, ‘Duo kua tui gono, kenin kebong go, nemot logo
senun nalo ntaton lo se dam! Ntaton kebong go nogo duo tui
genang.’* 25No, atnang nogo ngge kalik go mo lemoy, yap
tenglam ba sogo ntatonnang 7 yam so gemang. Kabung ntaton
trang lo iti go, nemot nogo duo kua tui gono, gemang kebong
sang. Way so senun nalo-a ntaton lo dam-nawon. 26Duo kua tui
gono, ntaton ngga ne kebong dali. Ngga ey, nalo ngga ntaton
meno lo gemang iti dali. Ngga kalik so, e… ntaton sat seni,
ngga kalik dali se lemoy-dapwon. 27I go sogo, kabung ngga
gemang kebong dali.”

28Sedue Saduki lo usi go, “Ngga kalik go, yansi sikabung
tandali nglong go nogo, nemotnang sik sogo nando lo senun so
kabung ngga ya pu? Nemotnang naklay kabung ngga mo iti.”

---

* **22:17** *Mot lo duing go:* Yesus lo pu go, ‘Mea semu’, ngga ey partay Parisi sagui mea pung; kua go, partay Herodes sagui mea pung.
* **22:24** Ulangan 25:5

29Way so Yesus lo gemang pu-tenawon, “Motnang go tap
naklay mo nega seni! Wali Sam klaut ey Woy Wali Iram go
blongdon ey maning motnang kua senong dali ba?” 30Se
senong! Sikabung kebong go tandali nglong genang ku nogo,
sedue iti, kabung iti yakua. No, Blong Dia yakena ba sogo
Ki Wali Tamot kalik mea suing. 31Kebong go sikabung tandali
nglong genang, Wali Sam klaut ba no Ki Wali Iram lo pu go,
motnang kua ikum? 32“Ablaham, Isak, Yakop go Ki Wali Iram
Genam ngge gabe! Kebong go sikabung go Ki Wali Iram, kua!
No, kiki sogo sikabung go Ki Wali Iram, Nemot gabe!”*
33Se senong: Yesus lo nguok go ngga, sikabung mata sogo
tup gono, tawasrangglok ey kuikui go, kunala-a duduing.

Demutrui nago-a kangok
(Markus 12:28-34; Lukas 10:25-28)

34Yang! Sedue Saduki sogo Yesus lo pen golo, way sogo
nebut yakua pen-nesrenawon go, sedue Parisi tup gono, nebut
klay gono gemang degut-nenawon. 35-36Ngga ey, nemotnang
sik sogo sedue meno, yangga Musa logo demu so ngunguok
go, Yesus yatrang genang so gemang usi-nawon, “Aya klui!
Musa lo iti go demutrui nago-a kangok?” 37Ngga ey, sedue
ngga no Yesus lo gemang pu-nawon, “Woy Wali Iram, mot go
Ki Wali Iram nogo klum-a dui ey Mot se tetaling, dabui ey,
don ey, kunala naklay eygo lo se!”* 38Ngga demu kangok go,
klaya tete sogo gemang! 39Nggano, namon tete sogo, demu
ngganemot ey kerlam go, ngge gabe: mot go saysuk nogo kalik
dali, anduasi yap nogo klum se pupluok dali!* 40Demu namon
nggenemot temoy no Musa logo ey, nabi-nabi lo klik go demu
naklay ey kekayso gabe mo dok.

Yesus ey Daut eygo
(Markus 12:35-37; Lukas 20:41-44)

41Se senong: tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram, Yesus
sogo, partay Parisi logo kua yang. Ngga tang so, sedue Parisi

---

*22:32 Keluaran 3:6
*22:37 Ulangan 6:5
*22:39 Imamat 19:18

temu Yesus mit no yaluim go sono, Yesus lo gemang usi-nawon,
42 "Tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram sogo, sogo kalik
so, motnang lo duduing? Ngga nando go Danon?" Way so
nemotnang lo pu go, "Daut sik sogo duo-a mea pung-ayon."
43 Ngga ey nemotnang no Yesus lo gemang pu-nawon, "Ngga
seni so lo! No, Danon ngga Woy Wali Iram. Sogo temoy no,
Daut, Ki Wali Waglo lo taling gono, tegadi so pu go Iram ngga,
'Genam go Woy Wali Iram sogo', nemot lo ya pu? Se duing!
Ngge-a Daut lo mo pen. Se tup:

44 *'Genam go Woy Wali Iram nogo Ki Wali Iram lo mo pen.'*
'Mot genam go tasemla idi no pla suing!
E… mot go plesi naklay pedueng go
Mot go masi ba no At lo mea ta-sing!' *(Mazmur 110:1)*

45 Nemot sogo, 'Genam go Woy Wali Iram' so Daut lo pu
go, sogo kalik so, Daut go duo so Nemot ya lemoy?" 46 Ngga
kalik Yesus lo usi go, sedue klayanang go logo way kua
pen-nesrenawon. Yang! Ku ngganemot sik so, Yesus no yatrang
usi genang, sedue klayanang go logo yakua.

Blong duoyap-a ku sono se suing

(Markus 12:38-39; Lukas 11:43, 46, 20:45-46)

23 1 Ngga ey sikabung ibe ey andua-andua eygo no ngge
kalik Yesus lo gemang pen-atenawon, 2 "Se tup! Sedue
Parisi ey Musa go demutrui so ngunguok go klui-klui eygo
sogo gabe pen-asitugu, 'Nggeasui go ku, Musa go sipsuing
blo no wengkabui so suing go, ta nemotnang lo gabe mlak.'
3 Ngganemot sogo so, nemotnang lo ngunguok go-a, tupduk
so se! Tamasi naklay logo ngga se pupluok dali! No, esang!
Nemotnang go wali piam go-a motnang logo kua keng!
Nemot-a, nemotnang logo gemang ngunguok, nemotnang
tang sogo kua kekeng gemang. 4 Se senong: ide eygo-a dok
go, sikabung blo no nemotnang lo gemang tui. No, ide ngga
tamlak go pupluok genang nemotnang tang go logo yakua.
5 No, ibe lo ikum genang tasam-tasam-a, nemotnang lo gemang
pupluok. Se ikum: kuibey kangok go-a* dewi pu genang so

---

* **23:5** *Kuibey kangok go-a:* amka walong srem ey semu go-a. Ngga Ki Wali Iram no iwat genang sogo tasam-tasam. Se ikum: Bilangan 15: 37-41

nemotnang lo dok go, ngga ey,
amka walong srem ey semu go-a
kok go, sikabung temu go ey kua
kerlam. 6Walop sip ey, dewi yap
ba no degut go, sipsuing suey go
sedue sui eygo lo susuing go-a,
nemotnang logo gemang uwet.
7Nay sip nogo, nemotnang sono
takong genang-a kangok so ne
uwet. Nggano, nemotnang 'Aya
klui' so sikabung lo usi genang-a,
kangok so duduing.
8No, se senong! 'Klui' sogo,
motnang sikabung lo usi
genang, kua! Motnang go Klui
klaya seguong, nggano blong
duoyap, klay gono susuing go
anduasiyap-a, motnang gabe.
9Kukunan sedue nogo 'aya' sogo,
motnang logo kua usi! Yang!
Motnang go Aya klaya seguong.
Ngga Blong Dia yakena sogo
Ki Wali Aya seguong-a gemang.
10Nggano, tap so tetaling go
sedue sogo, 'woy dem' so
motnang logo kua usi dali!
Motnang go Woy Dem klaya
seguong gabe. Yangga, tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram-a
klaya. 11Yang! Motnang sik sogo nando kangok go, nemot-a
seguay so se lemoy. 12Nemot tang so blo sono go, nando lo iti
go, ku sono go nemot-a Ki Wali Iram lo pu go mea suing. No,
nando-a nemot tang so ku sono suing go, blo sono go nemot-a
Ki Wali Iram lo mea iti.

Musa go demutrui so ngunguok go klui-klui lo kok go amka (Matius 23:5)

Yahudi go woy-woy Yesus lo bebat go
(Markus 12:40; Lukas 11:39-42,44,52,20:47)

13Esang! Musa logo demutrui so ngunguok go ey sedue Parisi
ey! Wamoymlue lo motnang mo tram. Woy Wali Iram go blung
degut genang tap, sikabung go nemu damoy so, motnang lo gabe

kekabut. Seni so, tegadi so Woy Wali Iram lo dok go Iram lo
taling go tap, motnang logo kua degut, no, sikabung meno Nemot
no keng genang, gabe uwaydang-ketogoy. Motnang seglaplu!
[14Esang! Musa logo demu so ngunguok go ey sedue Parisi ey!
Motnang wamoymlue lo tram go. Nalo-nalo keninnang kebong
go yap motnang lo ne gugluik. Nggano, dewi walong-walong
so motnang lo pu golo nemotnang go nemu gemang sagum.
Motnang seglaplu! Ngga tang so motnang nogo idekeba kangok
so mea iti, sikabung piam go temu ey kua kerlam.]
15Esang! Walinebut so ngunguok go ey sedue Parisi ey!
Wamoymlue lo motnang mo tram. Nggaku-nggaku motnang
koklong go, motnang go tap no klayduo keng genang-a, mo
uwet. No, motnang sono sikabung ngga keng go, Kupiamgo
duoyap so motnang lo ne lelemoy. Motnang seglaplu!
16Esang! Nemu mo pung go woy-woy motnang gabe! Ngge kalik
motnang lo pupu go, 'Ki Wali yap no pu gono, tanat go, ngga
seni kua. No, Ki Wali yap ba sogo taut, emas lo klik go sono pu
go, ngga suey, tanat go-a seni ey mo dok gemang.' 17Yang! Puplu
sogo, nemu pung go sedue-sedue! Se pen, 'Nago-a seni eygo? Taut
emas lo semu go-a? Ki Wali yap-a? Genam lo mea pen, emas tang
go iku kua. No, Ki Wali yap tang so, iku eygo so emas gemang
lemoy. Ngga naklay Ki Wali Iram sono taling go gemang.' 18Ngge
kalik, motnang lo pu dali go, 'Taitisopuitgo demusung no pu go,
tanat go ngga seni kua. No, demusung blo sogo taiti go sui no pu
go tanat go logo-a, gemang ya dok.' Ngga motnang lo puplu so
pupu go. 19Ey, motnang nemu pung go sedue-sedue! Motnang se
pen! Sogo-a seni kangok go? Taiti-a? Taitisopuitgo sip-a? Genam
lo mea pen, 'Yangga, taitisopuitgo demusung. Demusung logo
so, ngga blo sogo taiti, teguop go sogo gemang lelemoy.' 20Se
senong! Taitisopuitgo sono nando lo tanat go ngga, taitisopuitgo
demusung blo sogo naklay no, gemang mo pu dali. Ngga naklay
Ki Wali Iram sono taling go gemang. 21Ngga ey, Ki Wali yap sono,
nando lo pupu go, se senong: Ki Wali yap ba sogo Woy Wali Iram
sono gemang mo pu dali. 22Nggano, Blong Dia yakena go sui no
nando lo pu go, nemot se senong: Iram demu sono go nemot lo
mo pu gemang. Ngga, iram demu sogo Ki Wali Iram go sui no mo
pu dali gemang.
23Motnang, sedue Parisi ey Musa logo demutrui so ngunguok
go klui-klui ey! Ki Wali Iram lo iwat go-a, motnang logo kua

ngunguok gabe. Se duing: demutrui no taling go taiti motnang
lo gemang iyaluim. Yangga: didon seni go in nogo, tanamon
yam so wasey go, klaya Ki Wali Iram tete sogo, sesrok kua goso
suey so gemang i-iti. Esang! Nemot go seni seguay ne. No, don
ey Musa go demu ngge-a gabe taling-situgu: Ki Wali Iram go
duduing nogo ey but go-a, way so se i-iti. Sikabung dali nogo
tasuey seni eygo-a kua kay. Yangga:

nemudi so demutrui no tetaling genang;
klum eygo tetaling genang;
nebut so pepen go seni ey pluok genang.

Ngga naklay dabui lo motnang, sedue Parisi ey Musa logo
demutrui so ngunguok go klui-klui ey, kua kekeng.
Yang, motnang go seguot sik sogo teguop i-iti go, ngga suey.
No, Ki Wali Iram go duduing nogo ey but go-a way so ne itak!
24 Motnang piam! Nemu mo pung go woy-woy! Suey so duing-a!
Srobuwali dato bu ba sik sogo-a motnang lo ngga sogo rli go ne
betep. No, menay kangok go-a, bu ey motnang lo drop go ne gugut!
25 Esang! Motnang wamoymlue eygo tang! Bu so dedrop go
daysruk ey tendam genang saulabon eygo dia idi-a, suey so
motnang lo gabe ulu. No, dabui ba-a kon ey ne, gugluik kunala
lo nenagluim lo mo tram-sing. Motnang seglaplu! 26 Motnang
nemu kua go sedue Parisi! Banim no ngge-a se semu! Dabui ba
sogo bu-a motnang se ulu, ngga tang so dia idi kon kua goso
mea lemoy.
27 Esang! Musa go demu so ngunguok go ey sedue Parisi ey!
Motnang, wamoymlue lo tram go tang! Seni so, teguop so simu
demu lo klik go kalik motnang gabe. Dia idi sik so ikum go,
ibam-ibam so, nemu rlam so. Nemot-a, dabui ba sogo-a, yam so
mo pegop. 28 Motnang ngga kalik dali, sikabung go nemu damoy
sogo seni eygo, nemudi sogo kalik i-ikum. Demutrui uwayang
go nogo, dabuipiam lo damoy go, dabui naklay mo waluk.
29-30 Musa go demu so ngunguok go ey sedue Parisi ey!
Motnang, wamoymlue lo tram go. Se duing! Banim no mo
kebong go, Ki Wali Iram lo kuoy go nabi-nabi ey Ki Wali Iram
no iwat go sikabung eygo so tuet go simu-a, teguop so motnang
lo mo bubuong. Ngga ey, motnang go dabui ba no ngge kalik
duduing go, ‘Yagui klaya gono, Ki Wali Iram go nabi-nabi ey
atnang na tui go sogo, nemotnang but genang, kua keng be.’
Ngga kalik pepen go, esang. Motnang seglaplu! 31 No, se senong!

Ngga kalik motnang lo pu go tang so, seni so motnang lo mo
yang, ‘Nabi-nabi so but go sikabung, ngga atnang go babuasi.
Atnang ngge, nemotnang sik sogo sinok wang go gabe. Nabi-nabi
ngganemot so but go tang, atnang gabe got-etugu!’ 32Esang!
Ngga kalik go, mot go babuasi lo maning kua pluok go taybat,
nggeasui go yam so motnang lo se semu-kesilo. 33Ey, motnang
lema nok kalik go! Idekeba ngga sik sogo, sogo tap lo motnang ya
kuek? Yakua. Idekeba ngganemot motnang se lek! Idakoy ba
nogo motnang mea degut. 34Tap piam go ngga motnang
pupluok go tang so, Ki Wali Iram sik sogo nabi-nabi,
senongduduing kalong eygo sedue, nggano wali inim so
tetaling go klui-klui, motnang sono mot-dak go gabe ya klong.
Wali piam go sik so teguey go, kiki wali inim-a nemotnang lo
taling genang. No, esang! Nemotnang sik sogo temu, motnang
lo but go mea kebong.* Di temoy sono temu mea glung go
kebong! Ngga ey temu dali, Yahudi go dewi yap ba no demun
iseng eygo-a motnang lo mea inya-kelo. Ngga ey temu dali but
genang so saula-saula go yakena sono truik go mea kuek-lak.
35Se senong! Wali Sam klaut ba no klik go, kuklue kua go
sikabung tebadali but go kebong go kin way, motnang go tang
lo gemang ya wa-kebalo. Yangga, Habel kuduong so but go sik
so iti go, e… nabi Sakaria, Berekya go danon i go so but gono
mea pung.* Seni so: Sakaria ngga, Ki Wali yap ba no, teguop sip
ey taitisopuitgo sip eygo nesip no, motnang go tang lo but go
gemang. 36Gabe pen-asitugu, ‘Yang! Idekeba ngga naklay,
nggeasui go motnang tang ngge blo no mea glung seni.’”

Sikabung Israel ikum gono Yesus go dabui ba u lo dasing go
(Lukas 13:34-35)

37Nebut ngga yam so Yesus lo pen-nawon gono, yakena
Yerusalem dabui tra go, ngge kalik gemang pen-atenawon,
“Esang! Yerusalem sop! Ki Wali Iram logo nabi-nabi motnang lo
but go mo kebong. Walitap taling genang so weng go sikabung,
demu logo motnang lo mo srom. Se senong: ayang nok unen lo

---

* **23:34** *But go mea kebong:* ngga Yahudi go idekeba, demu lo sruom go mea kebong. ‘Di temoy sono glung go’ Ngga Roma plesedue lo taling go idekeba.
* **23:35** *Kuduong so but go sik so… i go so but gono pung:* tasam piam go ngga naklay Ki Wali Sam klaut ba no mo klik. Ngga ku walong ba sono mo lemoy.

tabang ba nogo yaluim go kalik, mot go duo yaluim genang so,
da mata so At lo mo duing. No, esang! Motnang lo mo waydang
gabe. 38Ikum-a, motnang go yakena ngge, sikabung kua goso
ulue so mea itak. 39Yang! Gabe pen-asitugu, 'Nggeasui go sik so,
motnang Genam yakua ikum, e… ku meno no mea pung.' Ku
ngganemot nogo motnang lo mea bega-kelo, 'Mot Blong Dem!
Woy Wali Iram go sui ba lo uweng go! Mot go sui iway-a blo
sono se iti!' "

Ki Wali yap togut genang

(Markus 13:1-2; Lukas 21:5-6)

24 1Ki Wali yap ba sik sogo Yesusnang pung go koklong
gono, Nemot lo kuoy go andua-andua, Ki Wali yap
sono ta tetaling, nebut ngge kalik gemang pepen, "Ikum-a!
Ki Wali yap teguop go se!" 2Ngga ey, nemotnang sono ngge
kalik Yesus lo gemang pen, "Motnang, naklay ngga suey so mo
ikum?" Motnang no gabe pen-asitugu, "Yap ngge so klik go
demu klayanang go, demu blo dali nogo tui go mea kua gigit.
Naklay-naklay togut go mea kesuop."

Banim temu no iseng kukunan blo nogo mea tra

(Markus 13:3-8; Lukas 21:7-19)

3Ku ngganemot nogo, meduim Saytun blo no Yesus got-awon
go, nebut banom pen genang so, Yesus mit sono Nemot go
andua-andua yaluim-sing go, ngge kalik nemotnang lo gabe
usi-nenawon, "Kaning so, ngganemot ya lemoy-ayun? Atnang
nogo pen-a! Mot pung sogo nogo, sogo tasam lelemoy gono,
ikum go ya senong-elu? Kukunan ngge yam genang sogo sik so
ya senong?"
4Way so Yesus lo pu go, "Motnang-a kunala temoy no se!
Motnang go duduing sikabung lo saguip genaning! 5Ngga
senong genang, suey so ngge-a se duing: sikabung mata so,
Genam go sui no pung go mea weng. Ngga ey, ngge kalik
mea pepen, 'Genam ngge Ki Wali Iram lo tegadi dok go iram
ngganemot,* sikabung tamlak genang gabe!' Nggano, tap nega
go sono sikabung mata so nemotnang lo wawi go mea degut.
6Ngga ey, ple kluim, plepung genang atuia motnang mea

---

*24:5 Mazmur 2:2

tup-kelo. Dabui suali-a kua tra! Ngga naklay seni so lemoy
genang gemang. No, i go sogo ku ngga maning kua pung. 7Se
senong! Saula tang meno ip go, saula meno ey ple so mea tutui.
Nggano, nan meno ey nan meno ey ip go ple mea pupung dali.
Kluongku kangok go mea pung. Nggano kuysu kangok go mea
sret-ayun. 8No, Woy Dem pung genang ku ngga lo maning kua
taling. Ngge duo tui genang iseng, tangtui go tra go kalik.
9Ngga lelemoy go nogo, ide-iseng eygo taling genang so,
plesedue go ta sono motnang mea iti. Ngga ey, motnang,
nemotnang lo but go mea kebong. Genam go sui tang sogo
so, saula-saula dabui ikle eygo mea tra. 10Ngga ey, Genam no
keng go sik sogo, mata so sikabung mea teguey. Way-way so
plesedue go ta sono nemotnang mea iti. Nggano, way-way so
dabui ikle mea tra dali. 11Kupiamgo tamot wamoy sogo mata
so mea weng-lak. Tap piam go ba sono go, Kupiamgo tamot
lo pepen go tang so, sikabung wawi go mea nega. 12Taybat-a
pupluok go, miam ey lemoy go tang so, tandali go way-way
klum mea kukua. 13No, nandonang-a don ey susuing go, e… i
go sogo ku no pung go, sesuoy gono wali yakay ba nogo, suey
so nemot-a mea pung. 14Se senong! Woy Wali Iram go duduing
Yesus lo tamlak go deguo teguop penklong go, e… kukunan
sedingno-sedingno mea pung. Ngga ey saula-saula naklay mea
senong, ‘Seni so! Ki Wali Iram lo tegadi so dok go Iram, Yesus
gabe.’ Ngga blo logo, i go sogo ku gemang ya pung.”

Idekeba kangok go mea pung
(Markus 13:14-23; Lukas 21:20-24)

15Yesus lo tandali pu go, “Wali Sam klaut ba nogo nebut ngge
nando lo ikum go, seni suey so se senong! Ngge-a nabi Daniel
lo mo klik-nangam, ‘Ku meno no, waluk genang tasam piam go,
Ki Wali yap teguop ba nogo mea klik-neyon.’* Tasam piam go
ngganemot, Teguop go sip ba no ip go, motnang ikum go
senong go, se duing-kelo, ‘Nggeasui go piam go ku mo pung gabe!’
16Ngga tang so gabe pen-asitugu: nan Yudea sogo sikabung
kumeduim sono se kuek-lak. 17Seboy dia so nandonang susuing
go, teguopey taut ikak sogo yap ba sono go kua degut. 18Nggano,
usu sogo sikabung, ku klik go usene srek genang amka suey go

---

*24:15 Daniel 11:31

iti so, yap sono kua kap ne. [19]No, esang! Duo nu sogo ey duo
min so kokok go mianang eygo-a, ide dega ey gabe. [20]Dewi
kangok so motnang se pupu, ‘Dalip eygo ku no lemoy genaning.
Ngga ey, Ki Wali Iram go Sabat ku no lemoy go, motnang kuek
eygo.’ [21]Yang! Ku ngganemot nogo, iseng-sesat kangok dega so
mea tra. Iseng ngga tra go, takuduen sik sogo maning kua
lemoy. Ngga ey, tandali go iseng ngga kalik go yakua pung dali.
[22]Iseng-sesat eygo ku ngga walong so lemoy go, klayanang go
sinok mea kua sesuoy. No, Ki Wali Iram lo kuoy go sikabung no
duing go tang so, ngga lemoy genang ku tebot so mea pedueng.
[23]Ku ngganemot nogo, ngge kalik motnang no sikabung
lo mea pu, ‘Ikum-a! Ki Wali Iram lo tegadi so dok go Iram
ngga so, ngga go!’ Ngga tup go, motnang-a kua keng! [24]Yang!
Wamoy sogo iram-iram mata so pung go mea weng-lak.
Nemotnang lo mea pen, ‘Atnang Ki Wali Iram lo tegadi so
dok go iram gabe!’ No, seni so, nemotnang ngga wamoymlue
sogo. Ngga ey, Kupiamgo tamot wamoy so pluep go, mea
weng dali. Tasam-tasam kangok go nemotnang lo mea taling.
Tasam-tasam tang so Ki Wali Iram lo kuoy go sikabung mlue
go, nega genang. [25]Motnang-a suey so se senong! Banim temu
no motnang nogo ngge At lo mo pen gabe. [26]Nago no mot sono
sedue lo pu go, ‘Ikum-a! Kaseglokpay so Blong Dem gemang!’
Motnang-a, ngga sono go kua klong! Kua go, ngge kalik so
nemotnang lo pu go, ‘Ikum-a! Degu ba so Blong Dem ngga
go!’ Motnang-a kua keng! [27]No, ngge se senong: Blong Dem
pung genang ngga, woy klak sik so woy sut sono kuydop sebuk
go kalik, Blong Dem kekayso mea pung. [28]Se duing: menay
kebong goso ngga blo lo uduobay lo pluep go ikum go kalik,
sikabung naklay lo Blong Dem mea ikum.”

Blong Dem pung-ayon genang
(Markus 13:24-32; Lukas 21:25-33)

[29]“Iseng kangok go ngga lemoy go blo idi logo, ku walong
kua luik gono, ku klik goso woy mea but. Ngga ey, blong kua
goso banu mea kenip. Ut blo logo top ku sono mea teglik go
negot-sing. Ngga ey, ut ta so mlak go don mea sret-ayun. [30]Ku
ngganemot no, Blong Dem weng genang tasam ut blo no mea
ikum. Ngga ey, saula-saula kukunan blo sogo naklay saduibong
ey mea pling. Yang! Blong Dem utkenuim blo lo, blongdon

ey uweng go, nemotnang lo mea ikum. 31 Nggano, Ki Wali
Tamot-Tamot Blong Dem lo mot-dak go mea klong. Koklong
gono, kabui tui-yon go kluim kangok dega eygo, Ki Wali Iram
lo mo kuoy go sikabung* woy klak sik sogo, woy sut sik sogo,
sada sik sogo, dun sik so, ut sring ngge idi sik so, ut sring ngga
idi sik sogo, Ki Wali Tamot lo mea yaluim-sing.
32 Motnang no gabe pen-asitugu, 'Di ara sik sogo kunala
iguong plet go, tuik net gono blup pupung go, motnang ngga
ikum go se senong: yang, woy dalu gabe tong-aton.' 33 Ngga
kalik dali so, ngge pen-atugu go naklay mo lelemoy go,
motnang se senong, 'Ku yam so buem tebot-a, i go taput no mo
pupung gabe!' 34 Motnang no gabe pen-asitugu, 'Nggeasui go
tang maning kua nega gono, naklay ngge mea lemoy. 35 Yang!
Ut ey nan eygo mea nega. No, Genam lo pen-atugu go nebut-a,
yakua nega gabe.'"

Walipeli suey so suing genang mangking
(Markus 13:32-27, 17:30-35; Lukas 12:39-40)

36 Blong Dem weng genang ku, sikabung klayanang go logo
yakua senong. Ki Wali Tamot-Tamot Blong Dia yakena so
susuing go kua senong. Ki Wali Danon kua senong dali. Ngga,
Ki Wali Aya tang go ba seguong so gemang.
37 "Se senong! Blong Dem weng genang ku, babu Noak
got-akam go ku no lemoy go, ngga kalik dali so mea lemoy.
38 Bu kangok so maning kua pung go, e… Noak bayi ba no
degut go ku nogo, ngge kalik sikabung got-nenakam: ten-a
dedam, bu-a dedrop, kabung-a iti-itak. 39 Nemotnang kua
senong, sogo kalik go ya lemoy. Nggano, ku ngganemot nogo bu
kangok go klak golo sikabung yam so lek go mo leguot. Ngga
kalik dali Blong Dem pung genang ku nogo mea lemoy-ayun.
40 Ku ngganemot nogo, namon duo usu sogo, meno-a wawi go
meno-a mea itak. 41 Kabung namon klay goso kebali sesemu go,
meno-a wawi go keklak meno-a mea itak. 42 Ngganemot sogo
so, walipeli suey so se suing! Se duing: kaning so motnang go
Woy Dem ya pung-ayon, motnang kua senong gabe!

---

* **24:31** *Ki Wali Iram lo mo kuoy go sikabung:* sedue temu lo duing go, ngga blung Israel pluep genang, temu lo duing go: ngga Blong Duo yap pluep genang.

43 Nebut yatrang ngge kua kay: yap ba sogo sedue, nemot mo
senong go, kaning so wom sedue wadi go ya pung, ngga kalik
senong go, suey so yap yay mea suing, yap no wom sedue lo
degut genaning. 44 Ngga kalik go, walipeli yay suey so motnang
se susuing. Blong Dem weng genang ku ngga motnang logo
yakua senong."

Tamot suey go ey tamot piam go ey
(Lukas 12:42-46)

45 "Motnang, suey so kengduk go, kunala kalong eygo tamot
kalik se suing: kebali sedue nogo tendam genang woy, nemot
lo suey so tetaling. 46 Yang! Wengkabui pung go ku no, kebali
so tamot ngga pupluok go ikum go, nenem-yakay eygo tamot
ngga gemang. 47 Ngge seni so mea lemoy: yay suing genang
don naklay-naklay, tamot ngga sono mea itak. 48-50 No, tamot
kuaseni go-a, dabui ba lo ngge kalik pu go, 'Ye, wengkabui
maning kua pupung-wa!', ngga ey tamot temu demun nemot
lo suey go, andua-andua ey takeduik go bu-a dedrop go, seni
so, nemot kua senong go ku no, wengkabui pung so mea pung.
51 Wengkabui pung go, tamot ngga nogo idekeba-a mea taling.
Tengang lo but go nemot mea kebong. Yang! Nemot nogo taling
go idekeba, wamoymlue eygo sikabung go sip sono mea betep.
Sip ngganemot ba so, unebu ey sring kluim eygo-a mea nenegot."

Duo kaguit tanamon taidi-a kunala ey taidi-a puplu so

25 1 Yesus lo tandali pu go, "Woy Wali Iram lo tamlak go
duduing lemoy genang, benuey ngge kalik gabe
tetaling: kabung dok genang tap bung so, duo kaguit tanamon
pelita* ey natunlak go. 2 Nemotnang sik sogo taidi-a kunala ey
taidi dali puplu so. 3 Puplu sogo pelita seguong-a iti go, no, tete
sogo mlay kua sre ne. 4 Kunala eygo logo samonsuip no tete
sogo mlay ey gemang sre. 5 Tap bung so got-neton go, kenin
eygo sedue keda so kua pung goso, duo kaguit naklay usene tra
go, se srek-nenawon. 6 Wadi nesip go sikabung lo mot usi go
gemang tup-nenawon, 'Kenin uweng go! Klong go keda so nase
tegu!' 7 Duo kaguit ngga buong-lak go, nemotgo-nemotgo pelita
suey so dali gemang semu-nenawon. 8 Nggano, kunala eygo

---

* **25:1** *Pelita:* Pelita ngga, mlay lo blon go.

kaguit sono ngge kalik puplu sogo lo gemang we-netenawon,
‘Atnang nogo mlay temu sre-kesando-a! Atnang go pelita i go
sut yam nogo se!’ 9No, way so kunala eygo kaguit lo pu go,
‘Kua! Ngga kalik go, imot naklay nogo mlay mea kua nemot.
Ngge suey: kenalo go, mlay inim-a, duoy lo se sre-kenalo!’
10No, mlay sre so nemotnang koklong gono, kabung dok
genang kenin pung go, kaguit taidi kunala eygo-a, walop yap
ba sono keng go degut go, yatap se kadun-nenawon. 11Nggano,
kaguit temu ngga mesip so weng go, yatap no tetegak gemang
u-usi, ‘Woy Dem! Woy Dem! Yatap tenuing-a! Atnang degut
sogo se!’ 12No, way so Nemot lo pu go, ‘Esang, motnang Genam
kua senong!’

13Benuey ngge sik so se senong: tete sogo ey yay dali motnang se
susuing! Woy Dem tandali pung-ayon go ku, imot logo kua senong.”

Woy Dem lo taling go kebali nogo nebut benuey

14Woy Wali Iram lo tamlak go duduing lemoy genang,
benuey ngge kalik gabe taling-situgu, “Nan meno sono deguena
koklong go kalik. Deguena klong sogo no, nemot go trang-trang
itak go nogo drang gemang wasey-sing. Drang ngga nay go
miam ey goso nemotnang lo lemoy genang. 15Ngge kalik gabe
wasey-nawon: klaya tete sogo
trang nogo drang, taidi yam so
gemang ikak. Namon tete sogo
nogo, drang namon ey gemang
iti-nawon. Ngga ey, nangglik tete
sogo trang nogo, drang klaya so
gemang iti-nawon. Ngga naklay,
nemotgo-nemotgo don ey ikum
gono wasey go. Ngga kalik yam
so wasey-nawon gono, deguena
gemang ip-nawon. 16Deguena
klong gono, drang taidi yam so
ikak go trang nawon go, naynang sogo taut idok go, keda so
nay go, drang ngga taidi yam dali so gemang tebok. 17Namon
tete sogo trang, drang namon ey iti go logo, ngga kalik dali
gemang semu-nawon go, drang namon dali ey gemang tebok.
18No, nangglik tete sogo trang, drang klaya iti go-a nawon go
nan mu tuet gono, ngga ba no gemang kok.

Roma go duoy emas logo
(Matius 25:15)

19Ku walong kua luik gono, deguena tandali pung go, drang
wasey go tagu i genang so, trang-trang gemang usi-sing.
20Klaya tete sogo trang, taidi yam so ikak go weng go, deguena
no ngge kalik gemang pen-tenawon, 'Aya deguena! Genam no
mot lo ikak go drang taidi yam so. Drang ngga at lo nay go,
nggeasui go taidi yam dali so mo tebok be.' 21Ngga tup gono,
ngge kalik gemang pu-nawon, 'Mot senongkalong ey go trang!
Mot go tasam ngga kalik semu go, mot mo keng. Ngga ey, yay
suey so mot lo mo suing. Drang seguay go mot no ikak go, suey
so mot lo mo nay go, mot lo mlak genang kebali kangok go-a,
at lo mea iti dali. Nggeasui go, deguena go yakay ba sono degut
go mot-a se suing.' 22Ngga ey, namon ey iti go tete gemang
weng, nemot lo pu go, 'Aya deguena! Genam nogo drang,
namon ey mot lo iti go. At lo nay go, nggeasui go namon dali
so mo tebok be.' 23Ngga ey, deguena lo pu go, 'Mot teguop go!
Mot go tasam ngga kalik semu go, mot mo keng. Ngga ey, yay
suey so mot lo mo suing. Drang seguay go mot no ikak go suey
so mot lo mo nay go, mot lo mlak genang kebali kangok go-a,
at lo mea iti dali. Nggeasui go, deguena go yakay ba sono degut
go mot-a se suing.' 24Ngga ey, drang klaya iti go tete gemang
weng dali. Nggano gemang pen-atenawon, 'Esang aya! Genam
mo senong, mot lo tamlak go don dega ey. Sedue meno lo
seguot pung go sik sogo, tebadali mot logo mea gluik go dam.
Nago no mot lo kua bubluim go didon seni, mot logo mea buo.
25Drang at no iti go ngga, nega genaning suali so, nan mu-a
tuet go, ngga ba no at lo mo kok. Mot go drang ngganemot-a
tabunga gabe iti-go kuntu.' 26Ngga ey, deguena lo pu-nawon
go, 'Esang! Mot sesrok eygo, tupduk kua go sedue! Seni so, mot
nemot-a mo senong, genam don eygo, sedue meno go seguot
sik sogo genam logo mea gluik. 27Ngga kalik go, drang so
king go sip ba no drang ngga sogo so kua king ne, ngga ba no
nok ey tui gono, tandali genam nogo mo iti be. 28-30Se tup!
Nggeasui go, sedue ngge sik sogo drang ngge tandali iti go,
drang tanamon yam so lemoy go trang sono se iti. Seni kua go
kebali sedue ngga, ku klik go ba dega sono se betep. Ngga ba
no, unebu ey sring eygo-a mea negot.'"

Nebut benuey ngge sik so, Woy Wali Iram tamlak go duduing
lelemoy go, ngge se senong: walikebali seni ey tagot go
nogo-a, nemot nogo miam ey Ki Wali Iram lo mea tebok. No,

seni kua tagot go-a, seguay go gemang go, tandali Ki Wali Iram
lo mea lek.

Ku yam sogo no kisebui taling genang

31 Ayanang, mianang! Blong Dem, Nemot go blong ba lo Wali
tamot ey weng-lak go nogo, Iram demu blong eygo blo no Nemot
mea suing. 32 Ngga ey, kukunan sogo saula-saula naklay Nemot
go suongku sono, Wali tamot-tamot lo wawi go mea yaluim.
Nggano, sikabung banom-banom so, Nemot lo mea tenong-sing!
Domba ey kambing ey, nemot so pong golo wasey-sing go kalik.*
33 Nando domba tete sogo, tasemla idi no mea yaluim-sing,
nggano, nando kambing tete sogo, takali idi no mea yaluim-sing.
34 Nggano, tasemla idi sogo-a Woy Dem lo ngge kalik mea pu,
"Weng-a! Motnang Ki Wali Aya lo mo klum go sikabung!
Genam go blongdon ba no pla degut-a! Seni so, takuduen sik so,
motnang nogo so blongdon naklay Ki Wali Iram lo dali mo
tui-ngam." 35-36 Se duing! Genam ten tra go ku nogo, Genam
nogo ten motnang lo mo iti; Genam bunuo tra go ku nogo,
Genam nogo bu motnang lo gluik go mo iti; Genam, amble suk
meno so pung go nogo, yap ba nogo motnang lo Genam wawi go
mo degut; Genam amka kua go nogo, At nogo amka motnang
lo iti go mo kok; Genam sadui sogo nogo, Genam ta, motnang lo
mo suk; Genam boy ba sogo nogo, Genam nemu sogo motnang
lo klong go mo ikum. 37-39 Ngga naklay tup go nogo, Ki Wali Iram
lo iwat go sikabung ngganemot lo mea pu, "Woy Dem,
genamnang kua senong go. Kaning so mot tenday gono atnang
lo tegu go ten mo iti? Kaning so Mot nogo genamnang lo bu
gluik go mo iti? Kaning-a amble suk meno so pung go, atnang
lo mo tebok? Kaning-a Mot ulue so susuing gono ikum go,
amka atnang lo mo iti go kok? Kaning so, Mot sadui sogo mo
ikum, nggano, Mot boy ba sogo nogo mo klong go ikum?"
40 Ngga ey, Iram ngganemot lo mea pu, "Nando sui kua go
sikabung ngge sik sogo klaya duo no motnang lo semu go, ngga
Genam nogo so semu go gemang." 41 Ngganemot no, takali idi
sogo no, ngge kalik Nemot lo mea pu, "Klong-a! Ki Wali Aya
lo mo wayang go sikabung! Genam go suongku sik sogo nase

---

* **25:32** *Kambing:* sedue Yahudi lo duing go: kambing suey kua, domba-a suey go.

klong! Kupiamgo ey, nemot go tamot eygo nogo so idakoy
nebleng dali puit go ba no se degut! 42-43Se duing! Genam ten
tra go nogo, ten motnang logo ne kua iti; Genam bunuo tra go
nogo, bu gluik go kua iti ne; amble suk meno so Genam pung
go nogo, yap ba nogo Genam motnang lo kua wawi go degut ne;
Genam ulue sogo nogo, amka motnang logo kua iti ne; Genam
sadui sogo nogo, ta motnang lo kua suk dali; boy ba sogo nogo,
Genam nemu motnang lo kua ikum ne. 44Nggano, Woy Dem
sono nemotnang lo mea pu, 'Kaning-a Mot tenday go genam
logo mo ikum? Bunuo tra go nogo kaning-a at logo mo ikum?
Ngga ey, amble suk meno sogo Mot mo tegu? Ulue sogo nogo
kaning-a mo ikum? Ngga ey, genamnang logo ne kua tebok?' "
45Ngga ey, ngge kalik so nemotnang sono Woy Dem lo mea
pu dali, "Drang kua go, sui kua go sikabung ngge sik sogo
klaya duo no kua tebok go, ngga Genam sono mot lo kua tebok
go gemang! 46Yatrang ngge suey so se senong! Nemotnang
ngga idekeba-a senang so lek genang so pu go mea degut-lak.
No, seni eygo nemudi sogo sikabung-a, kiki wali ba sono wawi
go mea degut."

Idekeba lek genang nebut i goso Yesus lo pen go

(Markus 14:1-2; Lukas 22:1-2; Yohanes 11:45-53)

26 1Blong Dem Nemot go blong ba lo pung genang nebut
ngga yam so pen-nawon gono, ngge kalik Nemot
go andua-andua no gemang pepen, 2"Yang! Motnang mo
senong? Ku namon dali no, walop Paska semu genang! Nggano
Blong Dem-a di no glung genang so, mea itak-neyon."
3-4Nebut ngga Yesus lo pu go nogo, taitisopuitgo trang
dega Kayapas go saliyap so, trang-trang dega ey, iram-tegay
eygo yaluim go, Yesus mlak go kaykayso but genang nebut so
pen-netenawon. 5No, nemotnang lo pu go, "Walop Paska ba
lo kua semu! Sikabung walop so pluep golo, suep-suep lemoy
genaning."

Kinemon mlay teguop go lo Yesus pi go

(Markus 14:3-9; Yohanes 12:1-8)

6-7Yakena Betania so, Simon yaulat mo pali go yap ba so
Yesus got-tenawon. Se ikum! Samonsuip ey kinemon teguop
go mlay, kabung meno lo iti go, Yesus mit sono gemang

degut. Ngga ey, Yesus ten so dam-tenawon go, mlay ngga lo
wengkabui blo sik so gemang pi-natun. Seni so, mlay ngga
go drang blo dega so. 8-9Tasam ngga ikum gono, Yesus go
andua-andua lo sagui nebut so gemang bebat-nenawon,
"Sogonang so, drang blo sogo lo iti go mlay ngga tebadali pi?
Mlay ngga kalik go drang so nay go, duoy mata dega so idok
go, tautkuago sikabung no tebok genang." 10No, Yesus tup go,
senong-nawon go, ngge kalik gemang we-nawon, "Sogo kalik
goso, kabung ngge nogo dabuisadui nebut ne bebat-ketogoy?
Ngga tasam seni eygo dega, Genam nogo so nemot lo seni so
mo pluok-situn gabe. 11Sikabung tautkuago ngga, motnang ey
mea got-ketogoy! No, Genam-a motnang eygo senang so mea
kua got-eton. 12Genam go saysuk blo no mlay pi-tun go ngge,
Genam kebong go tuet genang takong genang so, mlay ngge
lo dali pi-kuntun go gabe. 13Seni so gabe pen-asitugu: nago
no, genam Iram so temuit go deguo teguop penklong go nogo,
kabung ngge lo taling go tasam suey go ngge ey mea penklong
dali. Yang! Nemot go tasam senang so duduing genang."

Yesus mlak genang klayta Yudas ey duing go
(Markus 14:10-11; Lukas 22:3-6)

14Ngga blo idi lo, Yesus lo kuoy go sik sogo andua meno
Yudas Iskariot pung go, taitisopuitgo trang dega mit sono
gemang nawon. 15Nggano, gemang usi-tenawon, "Motnang go
ta sono Yesus genam lo iti genang, sogo drang-a ya semu-kelo?"
Ngga ey, Yudas sono klaydrang 30 perak-a* gemang
king-nenawon. 16Woy ngga sik so, Yahudi go woy-woy go ta
sono Yesus iti genang ku suey go-a, Yudas lo gemang uwet.

Walop Paska ten andua-andua ey klay gono dam go
(Markus 14:12-16; Lukas 22:7-13)

17Tepung seguong-a duik go loti dam genang walop* ku klaya
itak go, Yesus go andua-andua weng go, ngge kalik gemang
usi-netenawon, "Mot lo duing go, use go Paska ten, nago no

---

* **26:15** *30 Perak:* duoy ngga koybutasemu nay nang sogo duoy ey mo kerlam. Se ikum: Keluaran 21:32
* **26:17** *Tepung seguon-a duik loti dam genang walop:* walop ngge ku 7 yam so gabe sesemu. 'Paska' ngga walop ngge nogo sui meno. Se ikum: Keluaran 12:6-18

dali ya semu-enalu?” 18Ngga ey, Yesus lo pu go, “Yakena
Yerusalem sono kenalo go, Genam lo taling go sedue ngga sogo
no, ngge kalik se pu, ‘Aya Klui pu go: Genam go ku dedagu
go se! Andua-andua ey Walop Paska mot go yap ba no mea
dam-elu.’” 19Nggano, Walop Paska nang sogo ten Nemot lo pen
go kalik, andua-andua lo dali gemang ta-nenawon.
20-21Ku klik gono, Nemot lo kuoy go sedue 12 ey ten so
dedam gono, ngge kalik Yesus lo gemang pen-atenawon, “Dia
sono neguon so gabe pen-asitugu, ‘Genam but go kebong
genang sedue go ta sono go, motnang sik sogo klayduo lo mea
iti-yon.’” 22Ngga tup-nenawon gono, dabui ide ey, anduasiyap
klay-klay lo gemang pu, “Aya! Genam logo yakua.” 23Nggano,
Yesus lo pu go, “Tegun klaya go ba no nando go ten Genam ey
king go, ngga nemot gemang. 24Yang! Ki Wali Iram sik sogo
Blong Dem-a, Wali Sam klaut ba no Ki Wali Iram lo klik go
kalik, mea seyon. No, esang! Genam but go kebong genang
so iti go nogo idekeba, kangok dega. Esang! Kukunan nogo,
sedue ngga kua tui go-a, suey.” 25Klayta so duing go, Yudas lo
gemang pu-tenawon, “Klui! Genam lo ya iti yabung?” Way so
Yesus lo pu go, “Mot tang so mo pu-nato lo.”

Teguop ten klay gono dabui lo dedam genang taling go
(Markus 14:22-26; Lukas 22:14-20)

26Ten so dam-netenawon gono, loti iti go, Ki Wali Iram sono
taitisuey pu-biwon go, loti betok go, nemot go andua-andua
sono wasey go, ngge kalik gemang pu-tenawon, “Iti go se
dam! Ngge, Genam go saysuk gabe.” 27-28Ngga ey, daysruk
anggul eygo ta no iti go, taitisuey pu gono, andua-andua
sono wasey-nawon go, ngge kalik gemang pu, “Tegun ngge
ba sik sogo anggul ngge, motnang naklay lo se drop! Yang,
Genam go kin ngge, Kiwali tegadi inim so dok go kin gabe.
Tap demening* go ngga logo so, sikabung seni eygo, nemudi
so Ki Wali Iram go suongku no mea ip. Sikabung mata sogo
kuklue piam konkebamling teglue genang so pi go kin, ngge
gabe!” 29No, motnang no gabe pen-asitugu, “Nggeasui go sik so

---

* **26:27-28** *Tap demening:* tap banim go ngga menay go kin logo seni ey go nemudi sogo yakua ip. Se ikum dali: Nabi Yeremiah 31:31-34

iti go, Genam eygo anggul tandali go motnang mea kua drop,
e… Ki Wali Iram go blongdon ba no, anggul inim-a mea drop.”

Yesus Petrus lo mea paysing

(Markus 14:27-31; Lukas 22:31-34; Yohanes 13:36-38)

30 Ki Wali Iram go sui iway iti genang usam kluo-nenawon go,
Nemot go andua-andua ey meduim Saytun sono Yesus gemang
klong-lak. 31 Tap koklong gono, ngge kalik nemotnang no Yesus
lo gemang pen-tebawon, “Nggeasui wadi go, Genam itak go,
motnang mea kuek-kebalo. Seni so, Wali Sam klaut ba no ngge
kalik Ki Wali Iram lo mo klik,

‘Nemot yay sogo wengkabui-a Genam lo mea but.
Nemot go blung mea teglik-lak!’ *(Zakharia 13:7)*

32 No, tandali Genam nglong gono, banim nan Galilea sono mea
klong.”* 33 Way so Petrus lo gemang pu-tenawon, “Nemotnang go
dabui-a mo sret go! Genam-a yakua sret gabe!” 34 Yesus lo pu go,
“Seni so, mot sono gabe pen-asitugu, ‘Nggeasui wadi go, ayang
nebut maning kua tuot gono, da nangglik yam so, Genam sogo
ngge mot lo mo paysing, Sedue ngga genam kua senong-wa.’”
35 Tandali Petrus lo pu-nawon go, “Kua! Mot ey klay gono
genam kebong go, Mot sogo genam logo yakua paysing. Mot kua
senong go sogo, genam yakua pu.” Ngga ey, Yesus no keng go
andua-andua temu logo ngga kalik dali gemang we-nenawon.

Usu Getsemani nogo nebut

(Markus 14:32-42; Lukas 22:39-46)

36 Ngga ey, nemotnang klong go, andua-andua ey usu meno
nemot go sui, ‘Getsemani’ no gemang pung-nenawon. Nggano,
andua-andua no gemang pu-tenawon, “Motnang-a ngge no se
suing! Genam ngga sono, dewi pu so be koklong.” 37 Petrus ey
Sebedius go danon namon Yohanes ey Yakobus eygo-a, Nemot
lo wawi go gemang klong. Ngga no pung go nogo, dabui
ba nogo Yesus u tra go, bobong ey gemang king. 38 Ngga ey,
nemotnang nangglik no ngge kalik we-tebawon, “Genam go
dabui ba u kangok so tra-tugu go se! Motnang-a ngge so, suey
so Genam yay ey se susuing.” 39 Ngga ey, ngga dato sono Yesus

---

* **26:32** *Galilea sono mea klong:* Yerusalem sik so Galilea nogo 100 km yam no

klong gono, nan blo sono unuik go ngge kalik dewi gemang
pu-nawon,
"O, Ki Wali Aya!
Mot lo duing go,
Genam blo sik sogo bete eygo ide ngge ngga sono se tebuo.
No, Genam lo duing go tang so kua,
Mot lo duduing go-a se lemoy!"
40 Ngga ey, nemotnang nangglik mit sono tandali gemang
kunuon. Esang! Nemotnang ikum-nawon go, usene so mo
srek. Nggano, Petrus sono ngge kalik gemang pu-tebawon,
"Woy klaya dato go, genam eygo yay motnang yakua suing?
41 Wegeng ey se susuing, dewi se pu! Piam ba sono motnang pui
genaning! Yang! Waglo-a kekeng so, no saysuk-a don kua."
42 Ngga ey, da namon tete sogo Yesus klong go, dewi ngge
kalik Nemot lo gemang pu-bawon,
"O, aya sop, Ki Wali Iram!
Bu bete eygo nggenemot ngga sono klong-a!
No, Genam go duing no kua!
Mot go duing-a lemoy go, Genam logo mea drop sang."
43 Tandali go tete Yesus nawon go, nemotnang mo srek-lak,
nemu yam so ide go nogo. 44 Ngga ey, ngga kalik nemotnang
itak go, tandali dewi pu genang so gemang bewon. Da
nangglik tete sogo dewi kerlam go dali-a gemang pu-bawon.
45 Ngganemot no, Nemot go andua-andua mit sono kunuon
go, ngge kalik gemang pu-tenawon, "Nggeasui maning usne-a
motnang ya srek, dia ya suing? Genam, Blong Dem, sikabung
kon ey go ta sono iti genang ku, mo pung-atugun gabe.
46 Buong-lak-a! Weng-a, imot ya klong go! Se ikum! Genam
sogo klaysedue mo dedagu go sang."

Yesus mlak go

(Markus 14:43-50; Lukas 22:47-53; Yohanes 18:3-12)

47 Maning nemotnang ey nebut so Yesus pepen gono, Nemot
go andua 12 sik sogo meno Yudas gemang weng. Nggano,
nemot eygo sedue daley kangok go, tengang ey suon eygo
gemang. Taitisopuitgo trang dega ey, Yahudi iram tegay eygo
lo mot-dak goso weng go. 48 Seni so, sedue daley no ngge kalik
klaysedue ngganemot lo mo pen, "Nando-a nebuem kuong
genam lo tebok go, Nemot gemang! Nemot-a se mlak!"

49Ngga ey, Yudas keda so klong go, Yesus ey tegu gono
ngge kalik so gemang pu-nawon, “Aya klui suey lo!” Ngga ey,
nebuem kuong gemang tebok. 50No, nemot sono Yesus lo pu go,
“Esang andua! Genam tasuey taling genang so, ngge sono mot
mo weng?” Ngga temu ey, plesedue pluep go keda so Yesus-a
gemang mlak-nebawon. 51Ngga ikum go, Yesus no keng go
andua meno lo tengang keda so sok go, taitisopuitgo trang dega
go koybutasemu kamadop idi-a kekayso tut-siwon. 52No, ngge
kalik nemot sono Yesus lo gemang pu-nawon, “Tengang ngga
nemot go sip ba sono tandali kok-a! Tengang ple nando lo tui
go, tengang logo nemot-a mea tong. 53Mot maning kua senong?
Ki Wali Iram sono go Genam lo pu go, Ki Wali Tamot miam
dega ey Genam no tebok genang Ki Wali Iram lo pu go mea
pluep. 54No, ngga kalik Genam lo pu go, Wali Sam klaut ba no
klik go nebut, sogo kalik ya lemoy? Se senong: genam no lemoy
go, ngga ba no naklay mo klik-nengam!” 55-56Ngganemot no,
ngge kalik plesedue mata sogo no Yesus lo gemang pepen,
“Motnang lo duing go, Genam ngge ambledante? Ngganemot
sogo so, tengang ey suon ey, naklay ikak go kebanto?
Kuno-kuno motnang nesip so Ki Wali yap ba sogo sikabung
Genam lo mo nguok. Ngga nogo, motnang lo kua mlak ne!
No, ngge lemoy go, Wali Sam klaut ba no nabi-nabi lo klik go
naklay lemoy genang.”

Woy ngganemot no, Yesus-a banom itak go, Nemot go
andua-andua-a kuek-nenawon.

Iram-tegay go suongku no Yesus wawi go ip go

(Markus 14:53-65; Lukas 22:54, 55, 63-71;
Yohanes 18:13,14,19-24)

57Yesus plesedue lo mlak gono, taitisopuitgo trang dega
Kayapas mit sono wawi go gemang klong. Ngga sogo Musa
logo demu so ngunguok go klui ey, Yahudi go iram-tegay eygo,
nemot go saliyap seguong no mo yaluim. 58Petrus-a ket sik so
keng go, e… taitisopuitgo trang go yap seboy no gemang pung.
Ngga so nemu luik genang so, koybutasemu ey got-netenawon.

59Se senong: nebutpen genang sedue-sedue ta lo semu go,
taitisopuitgo trang-trang dega ey Yahudi go iram-tegay naklay
lo, gemang uwet-netenawon. Ngga ey, nebut wamoymlue
sogo-a nemotnang lo pen go, Yesus but go kebong genang.

60Sedue mata so nebut wamoymlue pen go, klaya duo nebut
don eygo kua ikum. No, i go seni sogo, nisonoso sedue
namon ip go gemang pen-klenawon. 61Nemotnamon lo pu
go, “Sedue ngge lo pen go, ‘Ki Wali yap ngga sono togut go,
ku nangglik ba no tandali Genam lo mea klik.’”* 62Nggano,
taitisopuitgo trang dega ip go, Yesus no ngge kalik gemang
usi-tenawon, “Nebut way Mot logo yakua pen-srelo? Ngge
Mot lo pu go nebut seni so?” 63No, nebut way Yesus kua
pu-srenawon. Ngga ey, Yesus no taitisopuitgo trang dega lo
gemang pu-tenawon, “Ki Wali Mani Iram go sui no gabe u-usi,
‘Mot ngge, tegadi so dok go Iram, Ki Wali Danon, Mot ngge
Nemot?’ Se pen-sando!’” 64Way so Yesus lo pu go, “Mot tang
so mo pu-santo! No, motnang naklay ngge no pluep gono, gabe
pen-asitugu, ‘Nggeasui go sik so, Blong Dem, Ki Wali Iram don
kangok go tasemla idi so susuing go, ut blo lo gum ey uweng
go, mea ikum-kelo.’” 65-66Ngga kalik Yesus lo pu go tup gono,
taitisopuitgo trang dega, Yahudi go demu kalik amka tegek
go, gemang bega-tenawon, “Ki Wali Iram so wayang go nebut
Nemot lo mo pu-siwon go! Sedue meno lo pen genang, sogo so
ya wet? Nggeasui Ki Wali Iram mo wayang-siwon go, motnang
tang so mo tup. Woy-woy naklay! Sogo kalik duing-ketogoy?”
Nggano, saliyap blo sogo iram-tegay lo pu go, “Kebong genang
sogo idekeba-a se taling!” 67-68Ngga ey, mlabui nemotnang lo
seguop go, ta kemuk lo wengkabui temoy no bubut, gemang
usi-netenawon, “Ey, tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram, se
pu! Mot nando lo but?”

Yesus Petrus lo wayang go

(Markus 14:66-72; Lukas 22:56-62; Yohanes 18:15-18, 25-27)

69Ngga kalik Yesus so semu-netenawon go, seboy so Petrus-a
gemang got-tenawon. Nggano, koybutasemu kabung gemang
weng. Ngga ey, ngge kalik Petrus sono gemang pu-tenatun,
“Mot ngge! Sedue Galilea ngga ey keng go uwet go dali?” 70No,
ibe blo no wamoy so don ey Petrus lo we-nawon go, “Kua
senong-wa! Sogo so usi-togoy?” 71Nggano, yataput kangok go
sono Petrus koklong go, koybutasemu kabung meno lo ikum go,
ibe no ngge kalik gemang pen, “Yang! Sedue ngge, klay golo

---

* **26:61** *Genam lo mea klik:* ngga Yesus go saysuk so pen go

Nasaret sik sogo Yesus ey uwet go gabe." 72Tandali ta ey nat
go Petrus lo gemang pu, "Sedue ngga, genam kua senong-wa!"
73Ku walong kua luik gono, ngga sogo sikabung Petrus mit no
weng go, gemang we-netenawon, "Seni so lo! Yesus ey uwet
go sedue meno, mot ngge gabe! Mot go nebut bluem sik so,
atnang senong-esitu go." 74No, tanat go don dega ey gemang
pu-tenawon, "Ngga sono genam-a na kebong! Pu-situ go sedue
ngga, genam kua senong." Kekay so, ayang nebut tuot go
gemang tup-nawon. 75Ngga ey, Yesus lo pu go nebut Petrus
gemang duing-bawon, "Maning ayang nebut kua tuot gono,
da nangglik yam so mot lo genam mo paysing, 'Sedue ngga,
genam kua senong-wa!'" Nggano, sip ngga Petrus itak go dia
sono pung go, kangok so u gemang kluo-nawon.

Gubernul Pilatus go ta sono Yesus itak go

(Markus 15:1; Lukas 23:1, 2; Yohanes 18:28-32)

27 1Ku yam so se boblong, taitisopuitgo trang-trang,
Yahudi go iram-tegay naklay yaluim go, Yesus kebong
genang so gemang pu-nenawon. 2Yesus dok go, Gubernul
Pilatus* mit sono nemotnang lo wawi go gemang klong.
3Ku ngganemot dali no, Yesus kebong genang idekeba tup
go, dabui ba lo klum klaysedue Yudas lo gemang tra-nawon.
Ngga ey, nemot no iti go duoy 30 perak ngga, taitisopuitgo
trang-trang ey iram-tegay eygo sono gemang iti-nawon. 4Ngge
kalik gemang pu-tenawon, "Piam, genam lo mo pluok. Kuklue
kua go sedue but go kebong genang so tebadali genam lo
mo itak." No, way so nemotnang lo pu go, "Atnang, ngga
kua senong-wa. Ngga, mot go ba so!" 5Ngga ey, duoy ngga
Ki Wali yap ba sono tandali tega gono, Yudas kap go, tegan
no glung go, blindon pang go, gemang kebong-dapnawon.
6Taitisopuitgo trang-trang lo duoy ngga yaluim gono ngge kalik
gemang pu-netenawon, "Ki Wali Iram nogo taiti so tui go sip
no duoy ngge kua tui. Ngge kin duoy gabe." 7Nemotnang nebut
pu-nenawon gono, nan meno duoy ngganemot lo iti-nenawon
go, saula meno sikabung kebong go, nan ngganemot no tuet
genang. Seni so, nan ngga saulakabui so semu go sedue tete
sogo sip. 8Yang! Yesus go kin eygo duoy lo iti goso, nan

---

* **27:2** *Pilatus:* ngga Roma go woy. Yahudi tang so sedue yakua but go kebong.

ngganemot so pupu go, ‘Kin eygo nan.’ Nggeasui go sui ngga
maning gemang pupu. 9-10Ngga naklay wengkabui-wengkabui
lo pluok go, ngge kalik nabi Yeremia lo pen go ey gabe kerlam,

“Nemotnang duoy 30 perak yaluim gono,
duoy ngganemot lo saulakabui so semu go
*sedue go nan gemang iti.**
Seni so, sikabung Israel temu lo duing go:
ngga kalik duoy lo Sedue iti go ngga nemot!”

(Zakharia 11:12-13)

Gubernul Pilatus go nemuku no Yesus ip go
(Markus 15:1-15; Lukas 23:1-5, 13-25; Yohanes 18:33-19:16)

11Gubernul go nemuku no Yesus wawi go gemang ip. Nggano,
Yesus no Gubernul lo gemang usi-tenawon, “Mot sikabung Yahudi
go Iram?” Way so Yesus lo pu go, “Mot tang so pu-nato go.”
12No, taitisopuitgo trang ey Yahudi go iram-tegay eygo
lo Yesus neyboy genang kuklue nebutpen go way, Yesus kua
tenguo-srenawon. 13Ngga ey, ngge kalik Yesus sono Pilatus lo
gemang pu-nawon, “Mot go kuklue so, sedue ngge lo pepen go,
kua tup-setogoy?”
14No, kuklue sogo nebut nogo, nebut way klayanang go Yesus
kua tenguo-srenawon. Ngga ikum go, Gubernul Pilatus ta
wasrang ey gemang glok-nawon.
15-18Nemot-a, Gubernul mo senong, “Sedue ngge kuklue
kua, no Yahudi go iram-tegay dabui ikle tang so Yesus mo iti
ba.” Ngga tang so, nemot mo mlay go kalik, walop sogo no
sedue klaya ta itak genang, Yesus-a ta itak genang so, sikabung
ibe sono nemot lo gemang usi. Ibe lo kuoy go-a mea itak. Ku
ngganemot nogo sedue klaya meno gemang, taybat kangok
dega go nemot lo mo pluok. Nemot go sui: Yesus-Barabas.
Gubernul go seboy no yaluim go sikabung ibe sono Pilatus
lo gemang usi-siwon, “Motnang lo duing go, nando-a ya itak?
Woy Dem so pu go Yesus-a? Yesus-Barabas-a?”
19Woy ngganemot nogo, Yesus neyboy genang so, Gubernul
Pilatus sipsuing blo no suing gono, ngge kalik nebut senun logo
gemang pung-anatun, “Aya! Sedue ngga neyboy genang, mot

---

* **27:9** Yeremia 32:6-10

ey kua tebok. Wadi go sedi ba no, Sedue ngga tang so, genam
nogo iseng kangok so gabe taling."
20Piliatus senun go nebut maning duduing go nogo,
taitisopuitgo trang-trang ey Yahudi go iram-tegay eygo lo
sikabung ibe nebut lekok go, Pilatus nogo ngge-a se plong,
"Barabas-a itak gono, Yesus-a kebong genang so se itak" 21Way
so Gubernul lo usi-tenawon, "Motnang lo duing go, nando-a
ta ya itak?" Way so ibe lo wa go, "Barabas-a ta se itak!"
22Nggano, nemotnang no Pilatus lo pu go, "Ngga kalik go,
tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram so pu go Yesus, sogo-a ya
pluok-kelo?" Way so, sikabung ibe naklay lo wa go, "Nemot-a di
no se glung!"
23Tandali Pilatus lo usi go, "Esang! Sogo kalik go kuklue
Nemot logo pluok-yom goso di nogo ya glung-kelo ne?" No,
way so kangok dega so gemang bega-netenawon, "Nemot-a,
di no se glung!" 24Kamso Yesus itak genang tap, Pilatus lo
wet go, no seni kua ikum. Sikabung ibe go nemuku no, ta
bu-a Pilatus lo gemang ulu-nawon go, ngge kalik gemang pu,
"Sedue ngge go kin nogo piam, genam yakua keng gabe. Ngga,
motnang go idekeba gemang." 25Nggano, ngge kalik sikabung
ibe lo gemang pu-nenawon, "Nueya, Nemot go kin atnang ey,
atnang go duo eygo blo no mea glung lo!" 26Sikabung ibe nogo
so Barabas-a gemang itak-nawon. No, demun-a Yesus inya
genang so Pilatus lo gemang pu. Nggano, di no glung genang,
iram-tegay go ta sono gemang itak.

Nebut wayang Yesus so pen go

(Markus 15:16-20; Yohanes 19:2-3)

27Nggano, Gubernul go plesedue lo Yesus wawi go, Roma
go nebut so neyboy go saliyap kangok gono, gemang degut.
Ngga ey, Yesus wok plesedue naklay weng golo, gemang
teguot-nenawon. 28Yesus go amka kangok go nemotnang lo
sok go, Iram no ta so kong genang kalik, amka kibam suk
sogo lo way so kebet-nenawon. 29Ngga ey, baling wong logo
betokut nemotnang lo semu go, Yesus go wengkabui no gemang
kut-nenawon sang. Iram ta so mlak go kalik bluim tebot-a
gemang iti-nenawon.
Ngga ey, Yesus go masi ba no nemotnang segabuem unuik
go, Iram no ta kokong go kalik, wayang-netenawon. Ngge

kalik gemang pu, “Sikabung Yahudi go Iram dega! Suey lo!”
30Nggano nglabui lo gemang suop-netenawon. Ngga kalik
semu-neton, Yesus go ta ba sik sogo bluim iti go, Nemot go
wengkabui temoy no but-netenawon ne. 31Nemotnang wayang
tasam ngga yam so semu gono, amka kibam suk sogo ngga
Yesus go saysuk sik so sok go, way so Nemot go amka-a kok
gono, wawi go, dia sono pung go Nemot di no glung genang so
gemang klong.

Yesus di no glung go

(Markus 15:21-32; Lukas 23:26, 33-43; Yohanes 19:17-24)

32Kota sik sogo nemotnang pung go, dia sono koklong gono
sedue meno nan Aprika yakena Kirene sik sogo, nemot go sui,
Simon gemang tegu. Sedue ngga, Yesus logo di lek genang so
nemotnang lo gemang plong-nenawon.
33Ngga kalik nemotnang koklong, e… sip meno, nemot go
sui, Golgota no gemang pung. Golgota go seni: ‘wengkabui don
uluong.’ 34Ngga ey, anggulbu bete eygo yung go iseng yakua
tra genang so, Yesus sono nemotnang lo gemang leguit. No,
tra-nawon go, Nemot moyso, kua drop-srenawon. 35Di no Yesus
glung-nenawon gono, Nemot logo amka ngga wasey genang
so demu-a nemotnang lo tega go, gemang i-nenawon. 36Yesus
yay sogo, plesedue ngga lo gemang got-netenawon. 37Ngga ey,
Nemot go wengkabui blo dipap temoy nogo sam, Yesus but go
nuik-a gemang tegak-nenawon, ‘Ngge Yesus sedue Yahudi go
Iram gabe’. 38Ambledante namon Nemot ey kerlam so di no
gemang tegak dali. Meno tasemla idi no, meno takali idi no.
39Ngga koklong go sikabung, nemot sono susu ngonglok-a ey
gemang uwayang, 40“Ye! Ki Wali yap togut go, ku nangglik ba
no tandali buong genang. Mot seni so Ki Wali Iram go Danon
mo, mot tang sogo pu go, Mot go saysuk sesuoy ya! Di ngga blo
sik so li-kundo!” 41Nebut wayang ngga kalik dali, taitisopuitgo
trang-trang ey, Musa logo demutrui so nguok go klui ey, Yahudi
go iram-tegay eygo naklay logo, gemang wayang-netenawon,
42“Sikabung meno-a sesuoy go. No, Nemot go saysuk tang
go sesuoy genang yakua ne. Nemot Israel go Iram seni sogo,
di ngga blo sik sogo se li-kunyon! Ngga lemoy go tang so
imot naklay Nemot no mea keng. 43Yang! Nemot tang golo
pu-yom go, ‘Genam ngge Ki Wali Danon gabe.’ Ki Wali Iram no

dabui lo Nemot mo keng go, yatrang ya ikum-eyon: nggeasui
Ki Wali Iram lo iwat go, idekeba sik sogo, Nemot ta ya
itak-yon, yakua?” 44Esang! Nemot ey kerlam so di no glung go
ambledante lo, ngga kalik gemang wayang dali.

Yesus kebong go

(Markus 15:33-41; Lukas 23:44-49; Yohanes 19:28-30)

45Ku ngganemot wabedong go, sip ngga naklay woy 12 sik
so ku klik kekayso go, e… use go woy nangglik no. 46Woy
nangglik no pung gono, Iblani nebut so ngge kalik Yesus
lo gemang bega-nawon, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Nemot
go seni, “O, Ki Wali Aya! O, Ki Wali Aya! Sogo so Genam-a
banom itak-to?”* 47Sikabung ngga so suing go nebut ngga
tup-nenawon gono, ngge kalik gemang pen-netenawon, “Tup-a!
Nemot tebok genang so, Nabi Elia* so usi-biton go.” 48Kekay
so, nemotnang sik sogo klaya duo weng go, spon iti go bluim
no glok go, anggul bete eygo no suik go, Yesus lo suop genang
so gemang leguit-biwon. 49No, sedue temu lo pu go, “Nueya!
Imotnang nemu ya luik go! Nabi Elia weng go, di sik sogo
Nemot ya tebuo-yon?” 50Nggano, tandali kangok so Yesus lo
bega-biwon go, nebuemnebit itak-biwon go, gemang kebong.
51Se senong! Woy ngga dali no tasam-tasam ngge lemoy-anatun go:

Ki Wali yap sogo teguop sip ba no
glung go amka kangok go, blo sik so nesip lo tegek go;
kuysu kangok go kekayso lek go;
meduim-meduim ey gemang tegek-anatun.

52Ngga ey, banim mo kebong go blong duoyap gemang
nglong-sing. 53Yesus nglong gono, Yerusalem teguop go
sono nemotnang gemang degut-lak. Sikabung miam ey golo
nemotnang mo tegu.

54Yesus yay so got-netenawon go sedue ey plesedue
wengkabui ey, kuysu kangok so lek go, tasam-tasam
ngga lemoy go ikum go tang so, suali kangok so gemang
tra-nenawon. Nggano, ngge kalik nemotnang lo gemang
we-netenawon, “Yang! Ngge, Ki Wali Danon seni gabe!”

---

* **27:46** Mazmur 22:2
* **27:47** *Elia:* sikabung Yahudi lo duing go: nabi Elia so dabui lo usi go, nemot lo mea tebok.

55 Se senong: kabung-kabung nan Galilea sik sogo Yesus no
tebok genang so keng go uwet go, ket sik so nemu-a ngga so
gemang bubung. 56 Nemotnang eygo, Maria Makdalena, Maria
Yakobus ey Yusup eygo unen, Yakobus ey Yohanes eygo unen,
Sebedeus senun.

Yesus mu ba no tui go

(Markus 15:42-47; Lukas 23:50-56; Yohanes 19:38-42)

57 Ku se kiklik, yakena Arimatea sik sogo tautmatasogo sedue,
Yusup dem, gemang pung dali. Yesus no dabui lo keng go sedue
so Yusup mo lemoy dali. 58 Nawon go, Pilatus ey tegu go, Yesus
temoy tebuo genang so gemang wadong-nawon. Nggano, Yusup
sono Yesus temoy tebuo genang, Pilatus gemang yang-nawon.
59-60 Ngga ey, Yesus go temoy Yusup lo iti go, amka lenan klaut
demening golo gemang pok. Nggano, Yusup tang go tui genang
so mu inim pung go ba no, Yesus temoy gemang tui-nenawon.
Demuput ngga demu kangok golo wik go, sip ngga itak go,
tandali yap no nebewon.
61 No, Maria Magdalena ey, Maria meno eygo-a Yesus tui go
simu mit so gemang got-natun.

Yesus tui go simu yay suing go

62 Ku Jumat nogo, Ki Wali Iram go ku Sabat nang sogo taut
naklay, dali-dali sikabung Yahudi lo gemang sesemu. Use go
taitisopuitgo trang-trang dega ey sedue Parisi eygo Pilatus sono
gemang weng. 63 Nggano, gemang we-netenawon, “Aya! Atnang
kekayso mo duing: wamoymlue eygo Sedue ngga maning kua
kebong gono, ngge kalik Nemot lo pu go, ‘Ku nangglik tete no
tandali Genam mea nglong.’ 64 Ngganemot sogo so, ngge suey,
simu yay suing genang plesedue ya taling! Nemotnang lo yay
suing go, e… ku nangglik tete no se pung. Yay kua suing go,
Nemot go andua lo weng-lak go, wom so temoy mea iti. Ngga
ey nemotnang lo mea pepen, ‘Ku nangglik tete no tandali Yesus
mo nglong.’ Wamoymlue sogo nebut ngga go don, banim no
Nemot lo pu-yom go, ‘Tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram,
Genam gabe’ ngga ey mea kua kerlam. Nemot go andua-andua
lo mlue genang, don dega ey mea.” 65 Nggano, ngge kalik so
nemotnang no Pilatus lo gemang pu-nawon, “Yay suing genang
plesedue motnang go ta ba no gabe i-itak! Klong go motnang

go duduing no se pluok-kenalo.” 66Nggano, nemotnang klong
go, Yesus so tui go demuput sebendi ey ketok go, won ey
gemang glung. Ibe senong genang, ngga sono go yakua degut!
Nggano yay suing genang plesedue lo tebok-nenawon dali.

Yesus tandali nglong go

(Markus 16:1-8; Lukas 24:1-12; Yohanes 20:1-18)

28 1Ki Wali Iram go ku Sabat yam gono, ku klay tete
sogo ku Minggu wadikua go, kukluk nogo woy masi se
tetega, Maria Magdalena, Maria meno ey Yesus go simu ikum
so gemang klong. 2Esang! Kekay so kuysu kangok go gemang
lek-anatun. Ki Wali Tamot klaya li golo, simu so ketok go demu
leging gono, demu ngga blo so gemang got-tenawon. 3Nemot
go nebuemnemu blong ey, amka klaut idop-idop ey. 4Simu
yay so suing go plesedue tamasi bubong ey king go, sedue
kebong go kalik kekayso srek-lak. 5No, kabung-kabung ngga
sono Ki Wali Tamot ngga lo gemang pu, “Motnang suali kua
tra! Seni so, genam mo senong: Yesus di no tegak goso gabe
wet-ketogoy! 6No, ngge sogo Nemot kua gabe. Nemot lo pen go
kalik, Nemot mo nglong gabe. Weng-a! Nemot so tui go sip-a
ba ikum! 7Kedaso kenalo go, Nemot go andua-andua no se
pen, ‘Sedue kebong go sik sogo Yesus tandali mo nglong. banim
Galilea sono Nemot gemang mo nawon. Ngga no Nemot eygo
mea tegu-kenalo.’” Ngga ey Ki Wali Tamot lo pu go, “Motnang
nogo nebut ngge, mo nemot gabe!”
8Ngga kalik tup-klenatun go, dabui yakay so idi, suali so
idi. Simu sik sogo keda so kap-klebitun, Yesus go andua no
deguo ngga pen genang so. 9Ku ngganemot nogo, Yesus-a
pung so-pung go, nemotnang ey tegu go, ngge kalik gemang
pu-nawon, “Motnang suey yakay ey!” Ngga tup go nogo, dagu
sono nemotnang yaluim go, Yesus go masi ba sono, unuik go
teguot-klenatun go, iway gemang kong. 10Ngga ey Yesus lo
pu go, “Suali kua tra! Klong go, andua-andua no se pen, ‘Nan
Galilea sono se klong! Ngga no Genam eygo mea tegu.’”

Wamoy sogo nebut yay sogo plesedue lo pen go

11Kabung-kabung tap maning uweng gono, keda so Yerusalem
no plesedue temu gemang kuek. Ngga no pung gono, taitisopuitgo
trang-trang dega no tasam naklay gemang pen-nenawon.

12-13 Ngga ey, Yahudi go iram-tegay temu ey nebut pu-nenawon
go, ngge kalik duing go gemang pu, “Plesedue ngganemot nogo,
duoy mata so se idok!” Nggano ngge kalik nebut gemang
semu-nenawon, “Motnang logo se wa, ‘Usene so atnang srek
gono, Nemot go andua-andua weng go, Yesus temoy wom so
sok go mo kap.’ 14 Nago no, nebut ngganemot Gubernul tup go,
nemot eygo suey so atnang lo mea pen. Ngga ey, motnang
usene srek go idekeba, yakua taling genang.” 15 Ngganemot no,
duoy ngga idok-nenawon go, iram-tegay no keng go, plesedue
logo gemang pluok-nenawon. Se senong! Sikabung Yahudi
naklay nogo Yesus wom so iti go nebut ngga, bu kalik se
bata-anatun, e… nggeasui go ku no gabe.

Deguo teguop penklong genang

(Markus 16:14-18; Lukas 24:36-49; Yohanes 20:19-23)

16 Yesus go andua 11 ngga, nan Galilea sono gemang klong.
Meduim blo no banim Yesus lo ngunguok go sip no, Nemot
ey mea tegu. 17 Yesus ikum gono, ta gemang kong-nenawon.
Nemot-a, dabui ba nogo maning lekluik so andua temu
tra-netenawon. 18 Dagu sono Yesus-a weng go, ngge kalik
gemang pu-tenawon, “Seni so, Ki Wali Yakena ba sogo ey
kukunan blo sogo eygo blongdon naklay, Genam go ta no
Ki Wali Iram lo mo itak gabe! 19 Motnang se klong-lak! Genam
no tupduk genang, dabui lo keng go andua-andua so lemoy
genang, saula-saula naklay se taling. Bu degut go nogo se pu:

Ki Wali Aya go sui no,
Ki Wali Danon go sui no,
Ki Wali Waglo go sui no,
at lo gabe tui-situgu. Seni!

Ngga ey, motnang no Genam lo mot-dak go naklay, tupduk go
nemotnang lo keng go se pupluok.

20 Deguo ngge pen klong go nogo, se senong: kuno-woyno
motnang ey klay golo Genam mea uwet, e… i go ku no mea
pung.”

MARKUS

Yohanes Busotuigo lo tap teguop so kebuo go
(Matius 3:1-12; Lukas 3:1-9, 15-17; Yohanes 1:19-28)

1 [1]Sam ngge, Blong Dem Yesus, Ki Wali Danon sogo deguo
teguop gabe.
[2-3]Se senong! Wali Sam klaut ba no tegadi so Ki Wali Iram
lo dok go Iram nogo nebut ngge, nabi Yesaya lo mo klik-ngam.
Ki Wali Iram lo pu go,

"Ikum-a! Mot nogo walitap dali-dali kebo genang so,
banim no Genam go tamot pu go mea klong!
Sikabung go dabui ba nogo tap suey so
tamot ngga lo mea nebuem-siyon.
Se tup! Kaseglokpay no, sikabung sono
don ey ngge kalik go nebut gemang pepen,
'Dali-dali Woy Wali Iram nogo tap se kebuo.
Nemudi so walitap ngga se trok!'" *(Yesaya 40:3)*

[4]Wali Sam klaut lo pen go, ngge kalik lemoy go: Yohanes
Busotuigo pung go, kaseglokpay so ngge kalik pen go, "Mot
go wali se iwot-lak! Kuklue piam konkebamling Ki Wali Iram
lo suep genang, bu se degut!" [5]Yang! Nan Yudea ey, yakena
Yerusalem sik sogo sikabung naklay Yohanes mit no pluep go,
kuklue piam konkebamling uwa gono, nemotnang bu Yohanes
lo gemang tui-tenawon. [6]Se senong: Yohanes go amka, menay
'unta' suk logo, nggano nabi Elia go kalik kuibey gemang dok.
Nemot lo dedam go, medop ey duen logo namseguon git ey.
[7]Ngge kalik Nemot lo gabe ngunguok, "Genam no keng go,
Ki Wali Iram lo mot-dak go Sedue meno, don dega eygo mea
uweng. Nemot go taut no ta tuing genang, genam logo yakua!
Genam ngge sedue seguay, Nemot ey kua kerlam. [8]Se senong:

bu seguong lo motnang at logo gabe tui-situgu. No, motnang
Ki Wali Waglo-a, Nemot logo mea tui-sing."

Yesus bu degut go nogo nebut
(Matius 3:13-17; Lukas 3:21-22)

9Yakena Nasaret nan Galilea sik sogo, nan Yudea bu Yordan
sono Yohanes Busotuigo nogo, Yesus gemang pung-nawon.
Ngga ey, Nemot Yohanes lo bu kenok genang. 10Bu ba sik so
Yesus pupung gono, ut tenuing go, Ki Wali Waglo wi yagui kalik
li go, Nemot blo no gualing go gemang ikum-biwon. 11Ngga ey
ut ba sik sogo nebut ngge kalik pu go gemang tup, "Genam go
Duo dabuidalip, Mot gabe! Mot nogo-a Genam dabui yakay ey."

Yesus so yatrang mlue go
(Matius 4:1-11; Lukas 4:1-13)

12Kekayso, kaseglokpay seduekuagosip sono Yesus
Ki Wali Waglo lo wawi go gemang klong. 13Ku 40 yam so, sip
ngga so Yesus gemang got-nawon. Ngganemot no, Yesus yatrang
sogo Londa Kupiamgo lo gemang mlue. Ngga sogo, menay iseng
eygo nesip no Nemot gemang got-nawon. Ku ngganemot nogo
Yesus no tebok genang Ki Wali Tamot-Tamot gemang weng-lak.

Yesus kebali tamlak go
(Matius 4:12-17; Lukas 4:14-15)

14Ku meno no, Yohanes Busotuigo Herodes lo gemang mlak.
Yohanes mlak go blo idi lo, nan Galilea sono deguo teguop pepen
genang so Yesus gemang nawon. 15Ngge kalik Yesus lo gabe
pen-anawon, "Ki Wali Iram tamlak go blongdon duduing gabe
dagu. Ngganemot sogo so, kuklue, piam konkebamling se itak!
Deguo teguop no dabui lo motnang se keng!"

Dasisokukgo sedue Yesus lo usi go
(Matius 4:18-22; Lukas 5:1-11)

16Bu Galilea keteng lo Yesus wet-asiton gono, bu ba sono
kebapalo so Simon ey ntaton Andreas ey betep-kletenawon
go, gemang ikum. Nemotnamon go kebali: dasisokukgo.
17Nemotnamon ikum gono, ngge kalik Yesus lo gemang
pu-tenawon, "Weng-a! Mot namon Genam no pla keng-a!
Nggeasui go motnamon dasisokukgo sedue. No, motnang nogo

Bayi blo so kebapalo so susuey (Markus 1:19)

sikabung-a wawi go, dabui lo walitap keng genang-a, Genam
lo mea taling." 18Kekayso kebapalo-a itak go, Yesus no gemang
keng-klenawon. 19Ngga sik sogo koklong go, masi kua walong
gono, ntaton namon meno Yesus lo gemang ikum-nawon. Ngga,
Sebedeus go danon, Yakobus ntaton Yohanes ey. Woy ngganemot
nogo, bayi blo so nemotnamon suing go, nglangin Sebedeus ey
tandali kebapalo so gemang susuey. 20Kekayso nemotnamon
Yesus lo gemang usi dali, "Genam no pla keng-a!" Ngga kalik
tup gono, bayi ba so, nglangin kebalisedue ey kebapalo so sebut
go, gemang itak. Ngga ey, Yesus sono gemang keng-klenawon.

Yakena Kapernaum no dewiyap ba sono Yesus degut go
(Lukas 4:31-37)

21Yakena Kapernaum no nemotnang pluep go gemang
got-netenawon. Ku Sabat pung gono, Yahudi go dewiyap ba
no Yesus degut go, sikabung gemang nguok-nawon. 22Yesus lo
nguok-tenawon go tup go, sikabung naklay ey nega go, gemang
we-netenawon, "Ye! Sedue ngge lo nguok go nebut seni so don
kangok, Musa logo demutrui so ngunguok go klui-klui ey kua
kerlam!" 23Ku ngganemot nogo, naliwabu lo degut go sedue
meno, dewiyap ngga ba so gemang dali. Ngge kalik nemot lo

gemang bega-tenawon, 24“Yesus, Nasaret sik sogo sedue! Atnang
nogo, sogo kalik so ya semu-lo? Atnang tuk so Mot weng? Genam
mo senong: Ki Wali Iram sik sogo Iram teguop, Mot-a gabe.”
25Nggano, ngge kalik don ey Yesus lo gemang bebat-nawon,
“Mot seglaplu! Sedue ngge ba sik sogo se pung!” 26Ngga ey,
sedue ngga ba sogo naliwabu kayang ey mene-mena so teglok
go, gemang pluep-lak.
27Sikabung naklay kuikui go, nemu-a sena go
bung-netenawon go, ngge kalik gemang we-netenawon, “Ye!
Tasam kangok go ngge, tap demening go gabe! Nemot lo pu go
nebut don dega ey. Seni so, naliwabu tup go kekayso mo pung!”
28Tasam ngga iway, nebit no tui go kalik, keda so nan Galilea
sogo sikabung naklay gemang tup-nenawon.

Sadui eygo sikabung mata so Yesus lo pali go

(Matius 8:14-17; Lukas 4:38-41)

29Dewiyap ngga ba sik so nemotnang pluep go, kekayso
Yakobus, Yohanes, Yesus ey kerlam so, Simon ey Andreas eygo
yap ba no gemang klong. 30Se senong: Simon go unenkabuisegla
nengkoy sadui kangok so tra goso, yap ba lo sesrek. Nemotnang
degut-nenawon gono, Yesus sono unenkabuisegla sadui sogo
gemang pen. 31Ngga ey, kabung ngga go sip sono Yesus gemang
nawon. Ta sra go, kabung ngga, ta no mlak go gemang ip-natun.
Ngga ey, kayseguong so nemot go sadui ey gemang kua. Nggano,
nemotnang nogo ten-a semu-tenatun.
32Yam so woy susut gono, sikabung sadui sogo, naliwabu lo
degut go, Yesus mit sono sikabung temu lo wawi go gemang
pluep-lak. 33Ngga naklay ikum so, yap seboy no yakena ngga
sogo sikabung gemang yaluim-nenawon.
34Se ikum: sikabung mata so, sadui bumeno-bumeno so
tra go, naliwabu lo dok go mata dega so Yesus lo gemang
pali-singnawon. Naliwabu so ngge kalik Yesus lo gabe bebat,
“Genam sono go motnang klayanang go logo nebut way kua pu!”
Yang: naliwabu mo senong, “Tegadi so dok go Iram, Yesus gabe.”

Seduekuagosip no Yesus dewi pu go

(Lukas 4:42-44)

35Ngga utep go, yasunebut no Yesus buong go, yap sik sogo
yakena seding seduekuagosip sono gemang nawon. 36Ngga ey,

Simonnang buong dali go, kedaso Nemot wet so gemang
nenawon. 37Yesus tegu gono, gemang we-netenawon, “Aya klui!
Mot so sikabung naklay uwet go.” 38Way so Yesus lo gemang
pen-nawon, “Ngge sogo sikabung seguong nogo so, Genam
mot-dak go kua weng. No, yakena-yakena meno sikabung nogo
deguo teguop mea penklong dali. Weng-a, yakena-yakena temu
ngge dagu sogo no imot ya klong go! Ngga nogo deguo teguop
nguok dali genang so Genam gabe.”
39Ngganemot no, Yesusnang ip go, nan Galilea sogo
yakena-yakena ngga sogo no gemang pluep. Yahudi sikabung
go dewiyap ba no degut go, deguo teguop gemang penklong.
Yakena-yakena ngga nogo, sikabung ba sik sogo naliwabu mata
so, Yesus lo gemang yat-siwon.

Yaulat eygo sedue nogo nebut

(Matius 8:1-4; Lukas 5:12-16)

40Ku meno no, yaulat eygo sedue klaya, Yesus mit no
gemang kunuon. Yesus go suongku no segabuem unuik gono,
ngge kalik gemang pu-tenawon, “Esang Aya! Mot iwat go,
genam go sadui se pali.” 41Sedue ngga ikum go, Yesus klum
gemang tra-nawon. Ngga ey sedue ngga sono ta sra go,
mlak-siwon gono, gemang pu-tenawon, “Genam gabe iwat.
Sadui pali-a!” 42Woy ngganemot no, sedue ngga go yaulat
kekayso kua-anatun go se pali-dapnawon. 43Ngga ey, sedue
ngga nogo nebutmang ngge kalik Yesus lo gemang pu-nawon,
44“Mot go saysuk no lemoy go ngge, sikabung nogo kua
penklong!” No, klong-a! Taitisopuitgo trang no mot go saysuk-a
se taling! Seni so mot pali go sogo, nemot lo yang genang!
Ngga ey, Musa logo demutrui kalik, Ki Wali Iram sono
taitisuey pu genang taiti, iti go se puit. Ngga taling golo,
ibe mea senong, “Seni so, mot go yaulat Ki Wali Iram logo so
mo pali.”
45No, esang! Yesus lo pu go kalik sedue ngga kua keng.
No, sedingno-sedingno, nebut walong bata so, nemot go
yaulat Yesus lo pali go-a gemang pen-asiwon. Ngga tang so,
yakena-yakena nogo nenguon so pung genang Yesus yakua.
Wayso, seduekuagosip dia sono Yesus klong go gemang
got-tenawon. No, sip-sip ngga nogo, nago-nago sik sogo
sikabung, Yesus mit no gemang pluep-lak.

Sedue yambi Yesus lo pali go
(Matius 9:1-8; Lukas 5:17-26)

2 1Ku kata yam so suing gono, tandali yakena Kapernaum
no Yesus gemang pung. Yesus pung go nebut, keda seni so
sedingno-sedingno, gemang pen-nesiwon, “Yesus mo weng! Yap
ngge ba so gabe.” 2Ngga ey, sikabung mata so gemang pluep-lak.
Woy-banu pluep-nenawon golo seboy yam so kenok go, yatap
blo nogo ey gemang ip dali. Deguo teguop-a nemotnang sono,
Yesus lo gemang nguok-tenawon. 3Deguo teguop so maning
nguok gono, sedue yambi pat no tong go, Yesus sono andua
namon-namon lo lek go gemang nekunuon. 4No, kamso ikum
go, yataput sikabung mata sogo lo mo luep ba! Ngga sogo so,
yap bloda sono sedue yambi lek go gemang klak. Ngga ey, Yesus
ip go sip blo no, bloda put tong go, pla-nebawon go, sipsrek ey
sedue yambi ngga nemotnang tegan lo keduik go gemang rling.
5Nemotnang dabui lo keng go ikum go tang so, sedue yambi
sono ngge kalik Yesus lo gemang pu-nawon, “Dem! Mot go
kuklue piam konkebamling mo suep gabe!”

6Musa logo demutrui so ngunguok go klui-klui ngga sogo,
Yesus lo pu go tup gono, ngge kalik dabui ba lo gemang duing,
7“Ye! Nebut piam go, sedue ngge lo mo pu-siwon! Nemot suali
kua go be! Ngga kalik pu golo Ki Wali Iram so wayang go!
Sikabung go kuklue piam konkebamling Ki Wali Iram seguong
logo-a mea suep.”

8Nemotnang go kunala ngga, kekayso Yesus mo
senong-nawon. Ngga ey, nemotnang no gemang pu-tenawon,
“Ngga kalik go kunala dabui ba, sogo so duing-ketogoy?”
9Motnang se pen! Nago-a ide dega ey? Sogo kalik go-a Genam
ya pu, “Mot go piam mo suep!” Kua go, “Mot ip go klong-a?”
10No, nueya, At tang so mea taling. Motnang senong genang:
kukunan ngge no weng go Blong Dem no, kuklue piam
konkebamling suep genang don mo iti gabe. Nggano, sedue
yambi sono Yesus lo pu go, 11“Ip-a! Sip srek lek go, yap sono
mot se klong.”

12Se ikum! Kekayso sedue yambi ngga ip go sipsrek lek go,
dia sono pung go, woy-banu gemang ikum-nenawon. Tasam
ngga ikum go sikabung mata sogo, ta wasrang gemang
glok-nenawon. Ngga ey Ki Wali Iram sono iway ey, gemang

iti-netenawon, “Ye! Ngge kalik lemoy go tasam, atnang maning kua ikum!”

Lewi keng genang so Yesus lo usi go
(Matius 9:9-13; Lukas 5:27-32)

13 Yakena Kapernaum sik so, bu Galilea keteng sono koklong
go, Yesus sono sikabung mata so gemang weng-lak. Ngga ey,
walitap nemotnang no gemang nguok-tenawon. 14 Masi-masi
so bu ngga lo naton gono, sedue meno blasteng yap so
got-tenawon go gemang ikum. Yangga, Alpeus go danon, Lewi
dem. Yesus lo pu go, “Genam no keng-a!” Yap ngga ba sik sogo
kekayso Lewi dem ip-nawon go, Yesus sono se keng-nawon.
15 Ku meno no, tendam genang so Lewi go yap sono Yesus
andua-andua ey Lewi lo gemang wawi. Se ikum! Blasteng
so iyaluim go andua temu, nggano sikabung kuklue piam
konkebamling eygo temu usi go gemang pluep-lak dali.
Seni so, Yesus sono kuklue eygo sikabung miam ey gemang
keng-lak. 16 No, esang! Sedue Parisi sik sogo Musa logo
demutrui so nguok go klui-klui ngga ikum go, Yesus go
andua-andua no gemang usi-netenawon, “Esang! Sogo kalik
go-a, blasteng so iyaluim go ey, kuklue piam konkebamling
sikabung eygo klay gono motnang go Klui suing go ten ne
dedam?” 17 Nebut ngga, Yesus tup gono, way ngge kalik
gemang pen, “Se tup! Sadui ey go logo so, sadui susuey
genang sedue usi go mea degut. Sadui kua go sedue logo mea
kua wet. Ngga kalik dali: naklay dega go sikabung wet genang
so Genam kua weng. No, kuklue piam konkebamling ba sogo
sikabung wet go wawi genang so, Genam weng go gabe.”

Genuing tenday susuing go
(Matius 9:14-17; Lukas 5:33-39)

18 Se senong: sedue Parisi ey, Yohanes Busotuigo
andua-andua ey, nemotnang go dali kalik, tenday genuing
so got-neton go. Ku meno no Yesus sono weng go, sikabung
temu lo gemang usi, “Sogo temoy no, Yohanes no keng go
andua-andua ey, sedue Parisi eygo-a tenday go genuing
susuing. No, Mot no keng go andua-andua tenday go genuing
kua suing ne?” 19 Ngga ey, way so ngge kalik Yesus lo gemang
pu-nawon, “Yatrang ngge no se duing: sedue no, kabung

dok genang walop so pluep go, yakay ey, ten-a dedam, bu-a
dedrop, tenday go suing genang yakua! Sogo tete so, Nemot
go andua-andua genuing eygo ya suing? Yang! Sedue ngga
maning gemang go, Nemot go andua-andua genuing yakua
suing. 20No, Nemot go ku gemang! Sedue ngga, nemotnang
sik sogo wawi go nogo, kunala duing tang so tenday go
genuing mea suing."*
21Se senong! Yesus lo taling go walitap inim, kunala banim
go ey klay gono yakua klong. Yatrang ngge-a se tup: nago so
mo? Keba buin go put, dan inim don eygo lo sebut go, yakua!
Ngga kalik sebut go, kangok dega so keba put mea wok. 22Ngga
kalik dali so, anggulbu don eygo, bot buin go ba nogo yakua
sre. Bot banim go ba no sre go, bot tegek go, anggulbu ku no
mea pi. Ngga kalik go, bot ey, anggul ey tebadali mea betep. No,
anggul inim sre genang, negum inim don eygo dali no se sre.

Ku Sabat nogo nebut
(Matius 12:1-8; Lukas 6:1-5)

23Ku meno so, Ki Wali Iram go ku Sabat nogo, gandum
usu damoy lo Yesus gemang koklong. Ngga ey, Nemot no
keng go andua-andua lo gandum nguok gono, ta lo ntrui go,
gemang damklong. 24Ngga ey Yesus no sedue Parisi lo gemang
pu, "Ikum-a! Sogo kalik so, ku Sabat no Mot no keng go
andua-andua lo gandum nguok go, ne dedam? Demu, Mot go
andua-andua lo seguoy go se!"
25-26No, way so ngge kalik nemotnang sono Yesus lo pu go,
"Iram Daut lo pluok-ngam go, Wali Sam klaut ba no klik go,
motnang maning kua ikum? Banim no Abyatar, taitisopuitgo
trang dega so got-akam gono, lemoy go. Ngganemot ku nogo,
ten piam so tra go so, Ki Wali yap ba no nemot go plesedue
ey Iram Daut degut go, ngga ba no, ta go ten iti go gemang
dam-nangam. Ngga ey, nemot no keng go plesedue no temu
iti-nangam dali. Nemot-a, demu nogo ten ngganemot Daut
logo yakua dam! Taitisopuitgo trang logo so mea dam."

---

* **2:20** *Markus 2:19-20:* nebut benuey ngga kalik go Yesus lo pen go, Nemot go andua-andua senong genang, Yesus maning susuing go nogo, Nemot no keng go andua-andua tenday go genuing yakua suing. No, Nemot but go kebong gono, tenday go genuing nemotnang mea suing.

27Nemotnang no ngge kalik Yesus lo gemang pen-tenawon
dali, “Sikabung go wali yakay genang, Sabat ku mo itak. No,
sikabung-a, Sabat ku go demutrui logo yakua dok. 28Ngga kalik
dali, Sabat ku go wengkabui dega, Blong Dem-a gabe.”

Ku Sabat no taleng go sedue Yesus lo pali go

(Matius 12:9-14; Lukas 6:6-11)

3 1Ku meno no Yahudi go dewiyap ba no Yesus gemang
degut-nawon. Taleng go sedue klaya ngga ba so gemang.
2Ngga ey, sedue-sedue Parisi gemang dali. Yesus degut goso,
neyboy genang so, nemu ey gemang luik-netenawon: sogo
kalik, Yesus logo ya semu-yon? Se duing: Ki Wali Iram go ku
Sabat ku no, taleng go sedue ngge mo pali-won go, Musa logo
demutrui Yesus lo mo kuklue. 3No, taleng go sedue sono ngge
kalik Yesus lo gemang pu, “Ngge sono, nesip ba no weng go
pla ip-a!” 4Nggano, ngge kalik sikabung ngga sogo no Yesus
lo gemang usi, “Motnang go demu nogo Sabat ku nogo, sogo
kalik go tasam-a, imot logo ya semu? Tasam suey go-a? Piam
go-a? Sadui pali genang-a ya pluok? Sedue but go kebong
genang-a ya?” No, sikabung ngga nebut kua tuot. 5Sikabung go
wengkabui demu tang so, dabuisagui ey dabui ba u kalik go ey
nemu tong-siton go, taleng go sedue no gemang pu, “Ta walong
so sra-a!” Nggano, sedue ngga go ta walong so sra-nawon go,
kekayso gemang pali-anatun. 6Sedue Parisi, ngga kalik ikum
go, Yahudi go dewiyap itak go, dia sono gemang pluep-lak.
Ngga ey, kekayso deguena Herodes no keng go sedue ey ta
keduik go, Yesus but genang klay nebut gemang got-nenawon.

Yesus no sikabung mata so keng go

7Ngga sik so pung gono, Nemot no keng go andua ey Galilea
bu ketang sono gemang klong-lak. Ngga ey, Yesus no nan Galilea
sik sogo sikabung miam dega ey gemang keng-lak dali. 8Seni
so nan-nan temu sik sogo sikabung mata so gemang pluep
dali. Yangga: nan Yudea sik sogo, yakena Yerusalem sik sogo,
nan Idumea sik sogo, bu Yordan woyklak idi sik sogo, nggano
yakena-yakena Tirus ey Sidon eygo sik sogo, Yesus lo tasam
pupluok go tup go tang so, nemotnang naklay pluep-lak go.
9-10Nsrung-nsrung ey sikabung sadui sogo weng-lak tatui
go, Nemot lo pali genang so. Ngganemot sogo so, andua-andua

sono Yesus lo pu go, “Bayi meno ey Genam no dali se ikum!
Sikabung lo sip kenok go, bayi blo sono Genam-a klak genang.”
11 Naliwabu lo degut go sikabung Yesus ikum go, Nemot go
suongku no segabuem u-unuik, ngge kalik kayang ey Yesus
sono gemang bebega, “Seni so, Ki Wali Danon Mot gabe!”
12 Ngga tup gono, don ey Yesus lo gemang bebat, “Ibe sono go,
Genam Ki Wali Danon sogo kua begaklong!”

Deguo teguop penklong so Nemot go andua-andua mot-dak go

(Matius 10:1-4; Lukas 6:12-16)

13-15 Ngga temu ey, meduim blo sono Yesus gemang klak.
Ngga blo sono go, Nemot lo iwat go andua-andua-a gemang
usi-sing. Ngga ey, Nemot go tamot-tamot so lemoy genang,
sedue 12-a nemotnang sik sogo gemang kuoy-nawon. Ngge
kalik Yesus lo gemang pu, “Genam no se keng-lak; Ki Wali Iram
go deguo teguop se penklong; nggano, naliwabu go don
seguoy genang gabe iti-situgu.” 16-17 Nemot no keng genang
andua 12 kuoy go sui: Simon, Petrus so usi go; Sebedeus go
danon namon Yakobus ey Yohanes ey. Nemotnamon so usi
go: ‘Boanerges’. Nemot go seni: ‘kukluim danon.’ 18-19 Nggano,
Andreas; Pilipus; Bartolomeus; Matius; Tomas, Yakobus Alpeus
go danon; Tadeus; Simon partay Selot* sik sogo; nggano Yudas
yakena Keriot sik sogo, Yesus klaytaduing go.

Yesus ey Kupiamgo ey

(Matius 12:22-32; Lukas 11:14-23)

20 Ngganemot no, tandali Nemot suing go yap sono Yesus
gemang klong. No, sikabung mata so Nemot mit no mo pluep
dali. Ngganemot nogo, Nemot go andua-andua ey Yesus
tendam, ku yakua.
21 Nemot logo tasam mata sogo ntatonnang tup-nenawon
gono, Yesus wawi so gemang nenawon-lak. No, Yesus moysogo,
don ey plong go nemotnang lo mea lek. Nemotnang lo duing
go, “Yesus mo yane gabe!” 22 Ngga kalik go nebut, Musa logo
demutrui so ngunguok go klui, Yerusalem sik so weng-lak golo,
gemang pen dali, “Sedue ngge, Kupiamgo lo* gabe mo degut!

---

* **3:18** *Partay Selot:* lo duing go: Roma go don ple lo se tegek.
* **3:22** *Kupiamgo:* Iblani nebut ngga ‘Belsebul’ so pen go.

Naliwabu don ngga lo gabe yat-ton!” 23Ngga ey sikabung
miam eygo usi gono, nebut benuey so gemang nguok. Yesus
lo pu-nawon go, “Sogo kalik so Kupiamgo logo, naliwabu
dali ya yat? 24Iram klaya go blung, banom-banom so tegek
go, blung ngga don eygo yakua suing. 25Ngga kalik dali, yap
tenglam klaya go, klay go nogo yakua suing go, mea suep-lak.
26Ngganemot kalik dali, naliwabu gemang. Way-way so
sagui-a pupluok golo, don suep-lak go mea nega-sing. 27Yang!
Kupiamgo don* senong genang, ngge-a se duing: don dega eygo
sedue go yap no degut go, tebadali go taut wom yakua king. No,
banim temu no don dega eygo, sedue ngga-a tamasi tegan lo se
dok. Ngga ey, nemot go yap ba sogo taut degut go mea king.”
28-30Yang! Sikabung nemotnang lo pu go, “Yesus lo pupluok go
tasam ngge, Kupiamgo sik sogo don lo gabe.” Ngga tang so, nebut
ngge Yesus lo gemang pen-awon, “Ngge suey so se senong: nago
no, tasam piam go naklay sikabung lo semu go, Ki Wali Iram
wayang go, piam-piam ngga Ki Wali Iram logo mea suep. No,
klaya ngge-a se senong: Ki Wali Waglo nogo nando lo wayang go,
sedue ngga nogo suey senang so yakua pung.”

Yesus ntatonyap ey

(Matius 12:46-50; Lukas 18:19-21)

31Se ikum! Yesus go unen, ntatonnang ey gemang weng-lak
go, dia so bung-netenawon. Nggano, sedue meno pu go klong
go, Yesus wawi sogo so. 32Woy ngganemot nogo, sikabung
miam eygo Yesus ey susuing-lak go. Ngga ey nemotnang lo pu
go, “Aya! Mot go mia ey kukunuyap ey Mot ey tegu so dia so
ngga go!” 33Ngga tup gono, way so ngge kalik Yesus lo gemang
usi, “Genam go mia, nando? Nggano Genam go satyap, nando?”
34Ngga ey sikabung mata so Nemot mit no susuing go sono,
nemu yalap go gemang we-tenawon, “Sikabung ngge-a,
Genam go mianang, nggano Genam go satyap gabe. 35Se
senong! Sikabung Ki Wali Iram go duduing no tupduk go keng
go-a, seni so Genam go mianang, kabuisroyap, nggano
kukunuyap gabe.”

---

* **3:27** *Kupiamgo don:* Kupiamgo sedue go don ey go mo kerlam. Banim no Kupiamgo don se tegak. Kupiamgo don mo kua go nogo, sikabung Yesus lo tamlak gono, mea suey. Se ikum: Yesaya 49: 24-26.

Usu kebalisedue no didon idok go
(Matius 13:1-23; Lukas 8:4-15)

4 1Ku meno no, tandali Galilea bu ketang logo
yakena-yakena no deguo teguop Yesus lo gemang
nguok-siton. Ngga ey, sikabung miam dega ey nguok genang so
gemang pluep-lak. Nemotnang nesip no Yesus-a betep-nenawon.
Ngga ey, sikabung miam dega ey pluep go bu ketang lo ip-lak
tang so, bu ketang sogo bayi meno blo no klak go Yesus-a
gemang got-nawon. 2Walitap mata so nebut benuey so Yesus lo
gemang nguok-nawon, nggano ngge kalik gemang pen-tenawon,
3"Se tup-lak! Usu kebalisedue klaya gemang. Ku meno no,
didon bluim so gemang nawon. 4Didon ngganemot bluim-siton
go, temu tap ketang no gemang bluim-asitun, ngga ey wi pling
go uweng golo didon ngga yam so ne dam-nesiton. 5-6Nggano,
temu nan demu eygo blo lo gemang net. Didon ngga tip keda
seni so pung go, nan pupuem kua go nogo. No, wadikua
go woy sagon-sagon pli go lemok golo didon tip pupung go
ngga, nan ba no srang kua degut go nogo kekayso kuok go
gemang lekuoy-anatun. 7Ngga ey, temu dali teganwong diding
eygo nesip ba lo gemang net. Ngga ba no didon tip pung go,
diding wong uwalong golo pok go, yangu go kua kangok,
seni kua tagot. 8No, nan suey go blo no bluim go-a, tip pung
go yam so babu go, seni ey gemang tagot. Didon ngga seni
nemotgoda-nemotgoda so gemang buo-sing. Da nangglik sogo
tete, dan taidi sogo tete, ngga ey da tanamon tete sogo gemang
buo-sing dali." 9Yam so nebut benuey ngga pen gono, sikabung
sono Yesus lo gemang pu-tenawon, "Nando kama gemang go
nebut ngga se tup!"

10Yesus banom gono, Nemot lo kuoy go andua 12 ey sikabung
temu ey Nemot sono gemang weng-lak. Ngga ey, Yesus no gemang
pu-nenawon, "Nebutbenuey ngga go seni atnang nogo pen-a!"

11Ngga ey, nemotnang no Yesus lo gemang pen-anawon,
"Yang! Sikabung ibe, Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing yakua senong. No, nggeasui go, motnang nogo-a
senong ngga mo iti. Ngga tang so, dabui lo Ki Wali Iram no kua
keng go sikabung nogo-a, nebut benuey so mea pepen." 12Ngga
kalik Genam lo nguok go, Wali Sam klaut ba no ngge klik go ey
mo kerlam,

"Yang! Nebut ngga tup go dabui lo keng go,
nemotnang go wali buin itak go,
nemotnang go kuklue piam konkebamling,
Genam lo gemang ne ya suep.
Nueya! Nemot-a nemotnang lo mea tup,
seni-a mea kua senong.
Nemot-a mea ikum, no, seni-a yakua mlak." *(Yesaya 6:9-10)*

13 Nggano, ngge kalik nemotnang no Yesus lo gemang
pu-tenawon, "Nebutbenuey ngge go seni motnang tang go kua
mlak go, sogo kalik go tap lo nebut benuey temu go seni ya
senong-kelo?" 14 Nebutbenuey ngga go seni ngge kalik: usu
kebalisedue ngga, Ki Wali Iram go tamot, deguo teguop so
penklong go. 15 Tap ketang lo net go didon ngga, deguo teguop
so tup go sikabung. Nemot-a tup gono, walong kua luik gono,
Kupiamgo pung go, dabui ba sik sogo deguo teguop ngga
gemang idok. Ngga ey, sikabung ngga deguo teguop se kay.
16 Nan demu eygo blo no bluim go didon ngga, deguo teguop

Usu kebali sedue didon so bubluim (Markus 4:1-19)

tup go, keda so yakay ey keng go sikabung. [17]No, deguo teguop
srang ey dabui ba nogo kua king. Ngganemot nogo, walong
so don eygo kua suing. Koywong iseng deguo teguop tang so
tegu go, keda so wayang go ngga sono mea itak. [18]Diding wong
eygo ba no pung go ngga, sikabung deguo teguop nemot-a
tup go, no, dabui logo suey so kua keng. [19]Suali kangok so
sikabung temu no tra golo, duoy kunala so lekluik go, kukunan
nogo kunala piam-piam lo, Ki Wali Iram sik sogo deguo teguop
tegandiding logo kalik so gemang pok-sing. Ngga tang so, seni
eygo yakua lemoy. [20]Nggano, nan suey go blo no bluim go
ngga, deguo teguop ngga tup go dabui keba ba no suey so
king go sikabung. Ngga ey, deguo teguop seni ey mata dega
so gemang tagot. Seni ngga, da nangglik yam sogo, da taidi so
yam sogo, nggano da tanamon yam sogo gemang tagot dali.

Sagoy neblong nogo nebut
(Lukas 8:16-18)

[21]Ngganemot no, ngge kalik go nebut benuey meno sikabung
mata sogo no Yesus lo gemang pen-anawon, “Sedue lo sagoy
blon go, saula kabui logo yakua kebet. Nggano sip srek masi
ba nogo yakua kong. Ngga kalik kok go, ibe logo blong ngga
mea kua ikum. No, yap dabui ba no sagoy blon go ngga se tui!
Ngga sogo so, yap ba naklay mablong so mea itak. [22]Se senong:
Sogo-sogo kok go gigit, dia sono neblong lo plet-lak go, naklay
mea senong. Ki Wali Iram go senongduduing ibe nogo maning
kua taling go, neguon so sikabung lo se ikum. [23]Ngganemot
sogo so, nando kama gemang go suey so se tup.”
[24]Gabe pen-asitugu, “Genam go nebutpen go motnang lo
suey so duing go, ngga senong genang Ki Wali Iram lo mea
tebok. Yang, senongduduing mata so motnang nogo, Nemot lo
mea iti. [25]Genam go nebut nogo nando kunala eygo, nemot
nogo senongduduing kangok so mea iti dali. No, nando go
kunala, Genam go nebut nogo kua keng go, nemot ba sik sogo
kunala blong seguay go ngga, tandali mea sok.”

Wasma kuali go tip pupung go kalik

[26]Yesus tandali nebut benuey meno gemang pen-anawon
dali. Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing lemoy
go, sikabung miam eygo yakua senong, e… sikabung naklay

neyboy genang ku no mea pung. Ngga, usu kuali so klong
go sedue kalik gabe. 27Ku klik go nemot usene so mo srek.
Ku blong go nogo nemot gemang buong. Kuklik-kublong
didon ngga tip pung go yam so walong. No, sedue ngga kua
senong-srenawon, sogo kalik di ngga tip pung go un ey mo
lemoy. 28Nan ba sik so wasma ngganemot seni gemang tagot.
Un kong go, un sik sogo tega pung go, tega temoy no seni mea
tagot. 29Ngga ey, sedue ngga ikum go, didon seni buo yam no
mo pung. Ngga ey kekayso tengang lo mea ibot-sing.

Didon seguay go babu dega so pung go
(Matius 13:31-35; Lukas 13:18-19)

30Ngga ey, ngge kalik Yesus lo gemang usi, Woy Wali Iram
tamlak go blongdon duduing pung go. Sogo kalik go nebut
benuey lo ya pen-alu? 31Yang! Didon seguay go kangok dega
so lemoy go kalik gabe: sedue meno lo didon seguay seni go
iti go, nan ba no gemang kuali. Didon ngga seguay dato seni
kukunan blo sogo ey kua kerlam. 32No, didon ngganemot pung
go, kangok so mea walong, di meno eygo yakua kerlam. Nemot
walong dega, nggano kali-kali mata dega so mea but-sing.
Nggano kali-kali blo no wi pling go uweng go gualing go, ut
gemang klik. Ngga ey ngga blo so mea susuing-lak.
33Nebutbenuey mata sogo ngga kalik pen golo, sikabung
nogo walitap, gemang nguok. No, nemotnang mlak genang
yam so, kunala blo sono go kua nguok. 34Sikabung nogo
walitap, nebut benuey ba seguong lo gemang nguok-nawon. No,
banom Nemot go andua-andua seguong eygo-a, dia sono nebut
benuey go seni naklay gemang pen.

Bualui ey nebit ey Yesus lo bebat go
(Matius 8:23-27; Lukas 8:22-25)

35Ku ngganemot nogo use woy yam so, Nemot no keng go
andua-andua no Yesus lo gemang pu-tenawon, “Weng-a! Imot
bu ngga idi sono ya iseyon go.” 36Sikabung mata sogo-a, ngga
no gemang itak. Sip ngga sik sogo, Yesus wawi go bayi klaya
gono klak go nemotnang gemang klong. Sikabung bayi temu no
blongot go gemang keng dali. 37Walong so maning kua klong
gono, nebit kangok go gemang iti. Ngga ey bu alui kangok go
gemang kong dali. Bayi ba nogo bu ey tetey go bayi ngga, bu lo

yam so se dedamoy. 38Woy ngganemot nogo, bayi metuk mesip
temu blo lo iwonedi tui go usene so Yesus mo srek. Nggano,
Nemot no keng go andua-andua lo gemang senglok-netenawon,
"Aya, imot go bayi yam so bu lo kekenok go se! Mot duing-a!
Imot bu ba no ya leguot-eyon?" 39Yesus bong go, bu alui sono
gemang bebat-nawon, "Nebit tebung-a!" Woy ngganemot no
bu alui ey nebit eygo naklay se tebung-anatun. 40Nggano,
Nemot no keng go andua-andua no gemang pu-tenawon, "Sogo
kalik go sik so, motnang suali kangok so tra-keto? Sogo-sogo
so, Genam sono go don ey dabui lo motnang kua keng?"
41Nemotnang suali kangok so tra-nenawon go, way-way so
gemang usi-netenawon, "Sedue ngge nemot, nago kalik go
sedue, Nemot go nebut no kekayso bu alui ey nebit ey tup go,
mo tebung-asitun."

Sedue namon ba sik sogo nali Yesus lo yat go
(Matius 8:28-34; Lukas 8:26-39)

5 1Ngganemot no, Yesus, andua-andua ey, bu Galilea ketang
ngga idi, sikabung Gerasa lo susuing go sip no gemang
tebok. 2Se ikum! Demening bayi blo sik sogo Yesus li gono,
simu blo sik sogo sedue klaya duo Nemot ey tegu so tap sono
gemang weng. Sedue ngganemot naliwabu go don lo mo degut.
3Sip ngganemot demuput ba so nemot gemang susuing. Sedue
ngga, don dega ey nggano iseng ey. Nemot-a, tamasi tegan dok
go, ta yakua mlak. 4Yang! Da mata so lante tegan lo tamasi dok
go, don dega ey golo lante mo utuik-sing. Tamlak go tebung
genang, sedue klaya duo logo don kua. 5Kuklik-kublong, simu
blo lo, ku meduim blo lo, wak ey nemot gemang uwet. Ngga ey,
nemot tang so, saysuk temoy demu lo gemang bubut.
6Bayi ba sik so Yesus li go, ket sik so ikum-siwon go, kekap
go Yesus go masi ba no unuik go gemang got-nawon. 7-8Ngga
Yesus ikum go, ngge kalik nemot sono gemang bebat-siwon,
"Ey, nali piam go! Keda so sedue ngge ba sik sogo mot se
pung!" Ngga ey, Yesus sono kayang ey kangok so sedue ngga
lo bega-kunton, "Ey, Yesus, Ki Wali Danon! Sogo so genam
mit nogo Mot uweng? Ki Wali Iram go sui no gabe pu-situgu,
'Genam nogo iseng kua taling.'" 9Nggano nali sono Yesus lo
gemang usi-won, "Mot go sui, nando?" Sedue ngga ba sogo
nali lo pu go, "Genam go sui: 'Legion.'" Nemot go seni: 'mata

dega so.’ [10]Don ey, sedue ngga ba sogo nali lo Yesus no gemang
wadong, “Sip ngge sik sogo, atnang yat go kua pung!”
[11]Se ikum! Woy ngganemot nogo, sip ngga sogo tablang ba
lo ten so uwet go nebo daley gemang. [12]Nali ngganemot nebo
ikum gono, Yesus no gemang pu-nawon, “Nebo daley ngga
ba sono pu go atnang degut-a.” [13]Ngga, Yesus lo yang-siwon
gono, sedue ngganemot ba sik sogo naliwabu pluep-lak go,
nebo daley ba sono gemang degut-lak. Ngga ey, day ba sono
nebo daley ngga kuek go, bu ba no pung gono, bu lo nasup go
gemang leguot-lak. Nebo daley ngga, tagu i go 2000 yam no.
[14]Ngga tup go ikum go, nebo yay sogo sedue, kekayso
yakena-yakena sono kuek-nebiwon go, sedue no lemoy go ey,
nebo eygo no lemoy go tasam gemang pen-nesiwon. Ngga kalik
tup go sik so, sikabung yakena-yakena ngga sik sogo weng-lak
go, tasam ngga ikum genang so. [15]Yesus mit no pluep-lak go,
ikum-nenawon, “Ye! Naliwabu miam eygo lo degut go, sedue
nggeasui go amka kok go, kunala suey so tandali lemoy go
be got-ton!” Ngga kalik so ikum-newon go, suali kangok so
nemotnang gemang tra. [16]Ngga ey, nemotnang no, sedue ey
nebo ey gono sogo kalik so tasam lemoy go naklay gemang
pen-sing. [17]Ngga ey, don ey nemotnang lo gemang ka-nenawon,
“Ngge sik sogo Yesus nase klong!”
[18]Yesus bayi ba no keklak go nogo, nali lo degut go suey go
sedue lo, Yesus no gemang we-nawon, “Mot ey klay golo genam
suing sogo se!” [19]No, Yesus kua yang-srenawon. Way so sedue
ngganemot no Yesus lo gemang pu-nawon, “Yap sono mot
klong go, mot go sikabung nogo, mot nogo sogo kalik go tasam
kangok go Woy Wali Iram lo pluok go, nggano klum kangok go
Nemot lo taling go-a se pen-sing!” [20]Nggano, sedue ngganemot
nawon go, yakena-yakena nan Dekapolis sogo no tasam kangok
go Yesus lo pluok go gemang pen-asiwon. Nebut ngga tup go
sikabung naklay ta wasrang ey gemang glok-nenawon.

Kabung kin sadui sogo ey denok sadui sogo ey Yesus lo suey go

(Matius 9:18-26; Lukas 8:40-56)

[21]Tandali bu ngga idi sono Yesus bayi lo pung go, sikabung
mata so Nemot ey tegu genang so gemang weng-lak. Ngga
ey bu ketang no Yesus gemang got-nawon. [22]Se ikum! Sedue
meno, nemot go sui Yairus. Nemot Yahudi go dewiyap sogo

wengkabui meno dali. Yesus ikum gono, Nemot go masi ba
no segabuem gemang unuik-nawon. 23Nggano, dabui lo Yesus
sono gemang wadong, “Aya dem! At go debuisop nggeasui
ip-batun go se! Mot sang weng-a, nemot blo no ta-a pla tui
ba lo, tandali wali sogo be!” 24Ngga ey, Yesus ip go sedue
ngganemot no gemang keng-nawon.

Sikabung mata so way-way so nsrung-nsrung ey Nemot no
keng-lak. 25Sikabung mata sogo ngganemot eygo, kabung
klaya gemang. Kin sadui so nemot lo srek go, yagui 12
yam so. 26Idekeba kangok so nemot lo mo tra. Da mata so
dokter-dokter no mo klong. Seni so, nemot go taut ey duoy
ey sadui ngga so mo tega. No, maning kua suey sang, sadui-a
tandali ne i-ide. 27-28Yesus sogo nebut, kabung ngga mo tup.
Nemot lo duing go, “Yesus go amka no ta lo tuing go, kekayso
sadui ngge mea suey.” Ngga kalik duing goso, sikabung nesip
ba lo Yesus mit sono klong go, taton sik so Yesus go amka no,
ta gemang tuing. 29Kayseguong so, nemot go kinsadui gemang
tong. 30Woy ngganemot no, Yesus go saysuk ba sik sogo don
pung go gemang tra-nawon dali. Ngga ey, sikabung sono
iwot go gemang usi, “Genam go amka seding nogo nando lo
tuing-won?” 31Way so, andua-andua lo we-nenawon go, “Esang
Aya! Mot tang so mo ikum. Mot sono nggablo-nggablo sikabung
weng-lak go. No, Mot lo usi go, ‘Amka seding nogo nando lo
tuing-won?’ ” 32Yesus iwot-siwon go, nemu so totong, Nemot
go amka nogo ta, nando lo tuing. 33Kabung go saysuk no
lemoy go senong-tun go, tamasi bubuong ey, suali ey kangok
so gemang tra-natun. Ngga ey Yesus go suongku no, segabuem
unuik go, tasam lemoy go naklay gemang pen-natun. 34Ngga
ey, kabung ngga no Yesus lo gemang pu-nawon, “Debui sop,
yakay ey! Dabui lo keng go tang so, mot mo sesuoy gabe. Se
klong! Mot go sadui naklay mo pali gemang!”

35Maning kabung ngganemot ey nebut so Yesus pepen, Yairus
go yap sik sogo deguosedue gemang weng-lak. Ngga ey, Yairus
no gemang pen, “Aya, mot go duo mo kebong-batun! Tebadali
Klui pu go ya klong sang?” 36Deguo ngga tup gono, Yairus no
Yesus lo gemang pu-nawon, “Suali kua tra, dabui-a klaya
Ki Wali Iram sono se iti.” 37Nggano, sedue temu keng genang
Yesus kua pu-srewon, no, Petrus, Yakobus, nggano ntaton Yohanes,
seguong-a keng go gemang klong. 38Yairus go yap no pung go,

Yesus nemu yalap go, sitemoy so wawi go sikabung mata so ku
ey uwaluk. 39Degut-sawon gono, sikabung no gemang pu-ton,
"Sogo kalik go u so motnang kluo-ketogoy? Duo ngge kua
kebong wa! No usene nemu so srek-tun go!" 40No, nebleng
seguo-a Yesus go nebut sogo gemang betep-netenawon.
Ngga tang so, yap ba sik sogo, sikabung ngga Yesus lo gemang
yat. No, unen-nglangin ey andua eygo-a duo temoy so wawi go
degu sono gemang degut. 41Duo go ta no mlak gono, Iblani nebut
so Yesus lo gemang we-nawon, "Talita kum!" nemot go seni:
'debuisop buong-a!' 42Woy ngganemot dali no, kekayso denok
kebong go ngga buong go, gemang ip-natun. Ngga ey gemang
uwet-tenatun. Nemot go yagui 12 yam no mo pung. Ngga no
pluep go sikabung naklay, tawasrang-a gemang glok-netenawon.
43Nebut don ey Yesus lo gemang pu-nawon, "Tebadali dia lo
tasam ngge lemoy go kua penklong, sikabung senong genaning."
Ngga ey, Yesus lo pu go, "Duo ngge ten iti go nase dam!"

Yakena Nasaret sikabung lo Yesus paysing go

(Matius 13:53-58; Lukas 4:16-30)

6 1Sip ngganemot sik sogo, Yesus, Nemot go andua-andua ey,
Nemot go yakena sono gemang klong. 2Ku Sabat pung go
nogo, Nemot dewiyap no degut go, walinebut gemang
nguok-tenawon. Sikabung mata so nebutpen ngga tup go, gemang
kuikui-nenawon. Ngga ey, ngge kalik gemang pu-netenawon,
"Ye! Sogo kalik go-a, ngunguok genang kunala kalong eygo
ngge, nago sik so mo pung? Nemot lo pluok-ton go tasam-tasam
ngga, nago sik so mo iti-yom? 3Nemot ngga, imot mo senong:

Maria go danon;
di kebali so sesemu go sedue;
ntaton Yakobus, Yoses, Yudas nggano Simon gemang;
demanonnang ngge so imot ey gabe got-eton dali!"

Ngga tang so, Yesus lo nguok go nemotnang lo gemang wayang.
4Way so ngge kalik nemotnang no Yesus lo gemang pen-nawon,
"Sip meno-meno nogo suey so senong eygo nabi nogo tup go
mea keng. No, nemot go yakena tang go ey yaptenglam eygo ba
nogo yakua tup, sang."
5Yakena ngga nogo, Yesus lo tasam kangok go klayanang go
kua pluok-srenawon. No, sikabung nangglik ey go sadui sogo
blo no ta tui-won go, sadui gemang suey. 6aSe senong: Yesus

tang go kuikui go duing-ton, “Sogo temoy no, Genam nogo
dabui lo nemotnang kua kekeng?”

Deguo teguop penklong so andua 12 Yesus lo mot-dak go
(Matius 10:5-15; Lukas 9:1-6)

6b Ngga sik sogo, yakena-yakena dagu sogo no sikabung
no walinebut nguok so, Yesus gemang klong. 7 Ku ngganemot
no andua 12 usi-sing gono, namonduo-namonduo so Yesus
lo gemang gemang mot-dak. Ngga ey, nemotnang nogo don,
naliwabu yat genang Yesus lo gemang iti. 8 Nggano nemotnang
nogo tegadi ngge, gemang dok-won, “Tapmasi koklong go,
sogo-sogo motnang logo kua iti! Ten, keba, duoy kua iti dali.
No, teguoli-a se mlak. 9 Masi suk-a se kok, no amka namon eygo
kua iti go klong, klaya go-a, nemot gemang.” 10 Nggano, meno
gemang pu-won dali, “Motnang yap nago ba sono mo wawi go,
yap ngga seguong so se susuing, yakena ngga sik sogo motnang
mea ip go klong. 11 No, yakena meno no motnang degut go,
suey so motnang sikabung lo kua wawi go, tenguo go, yakena
ngga nogo motnang kua suing. Ngga ey yakena ngga nase itak.
No, maning kua itak gono masi sung-a se tegue. Ngga sik so
senong genang: nemotnang eygo yakua tegu.”
12 Ku ngganemot no, Yesus go tamot-tamot ngga gemang
klong-lak. Tasam piam go sik sogo sikabung teguey genang,

Yahudi go yap (Markus 6:10)

deguo teguop-a gemang penklong. 13Naliwabu mata so
nemotnang lo gemang yat. Ngga ey sikabung sadui sogo nemot go
wengkabui blo no mlay tui go, nemotnang sadui gemang pali-sing.

Yohanes Busotuigo wengkabui tong go mo kebong
(Matius 14:1-2; Lukas 9:7-9)

14Tasam-tasam Yesus lo pupluok go iway, deguena Herodes
gemang tup dali. Seni so: sedingno-sedingno Yesus go sui ibe
tup go mo senong. Sikabung lo pepen go, "Tandali Yohanes
Busotuigo mo nglong gabe. Ngga tang sogo so, tasam-tasam
dega Yesus logo gemang pupluok." 15No, sikabung temu lo pu
go, "Nemot Elia." Temu dali lo pu go, "Nemot nabi! Banim go
nabi-nabi ey mo kerlam."
16Iway ngga kalik go Herodes tup go, gemang pu-ton, "Seni
so, ngge Yohanes Busotuigo! Banim no genam lo pu goso,
wengkabui tong go, nggeasui go tandali mo nglong."
17Seni so, ngge kalik Herodes lo mo duing: banim no nemot
lo pu goso, Yohanes Busotuigo mlak go, tamasi dok go boy ba
no mo betep! 18Se senong: Herodias ntaton Pilipus go senun,
Herodes lo gluik go, senun lemoy go tang so, nebut dawin ey
ngge kalik Yohanes Busotuigo lo gemang bebat, "Demu kua go!
Herodias mot lo gluik go ngga, tasam piam go!" 19Ngganemot
sik so, Yohanes nogo Herodias dabui gemang piam-natun.
Yohanes but go kebong genang so mo duing, no kua lelemoy.
20Se senong: Yohanes nogo, deguena Herodes suali ey. Nemot
senong go, Yohanes ngga seni eygo nemudi sogo teguop go
sedue. Ngga nemot sogo so Yohanes go wali yay nemot lo
gemang susuing. Seni so, suey so Yohanes logo nebutpen, tutup
so Herodes lo duduing. Nemot-a, nemot go dabui ba nogo
segley lo wang go kalik tetra.
21Se ikum! Herodias go kunala piam go lemoy genang ku
gemang pung-atun. Ngga Herodes tui go ku no. Ku ngganemot
no, kebalisedue, plewengkabui, nan Galilea sogo deguena,
trang, kosenang, naklay nogo, walop kangok go Herodes
gemang iti-nawon. 22Glop go nemu damoy so, Herodias
go denun lo degut go, usre suey so gemang wata-natun.
Ngga ikum go, yakay kangok so glop gemang tra-nenawon.
23Ngganemot sogo so ngge kalik gemang pu-nawon, "Debui!
Usre wata-to go, suey dato! Sogo-sogo so mot lo pu-silo go,

genam lo mea iti.” Ngga ey, tanat go Herodes lo pu-nawon,
“Ngge ibe gabe mo ikum! Mot lo wadong go naklay: drang,
duoy, taut, mot nogo mea iti-silu.”
24Ngga ey, unen no usi genang sogo kap go, gemang usi-tun,
“Mia, genam sogo-a ya pu-balu?” Unen lo gemang pu-tugun,
“Klong-a! Yohanes Busotuigo wengkabui-a se wadong-balo!”
25Keda so tandali kabung denok ngga, Herodes sono degut go
gemang pu-batun, “Kekayso, Yohanes Busotuigo wengkabui-a,
wakay no king go se iti-sando!”
26Ngga kalik pu go tup gono, dabui ba no u kalik Herodes
gemang tra-won. No, glop blo no tanat go nogo, yakua tenguo.
27Ngga ey, kekayso plesedue meno pu go gemang klong,
Yohanes Busotuigo wengkabui tong go iti go weng genang
so. Plesedue ngga nawon go, boy ba no degut go, Yohanes go
wengkabui gemang tong. 28Wengkabui ngga wakay no king
go weng go, kabung denok go ta no gemang iti. Nggano, unen
sono gemang iti-natun.
29Yohanes go andua-andua, ngga tup go, gemang klong-lak.
Ngga ey Yohanes go temoy lek go, mu no gemang tuet-nenawon.

Ten seguay go sikabung 5 ribu no wasey go

(Matius 14:13-21; Lukas 9:10-17; Yohanes 6:1-13)

30Andua 12 Yesus lo mot-dak go ngga, weng go, Yesus mit no
klay gono gemang yaluim. Ngga ey, nemotnang lo ngunguok go,
takebali pluok go naklay, Yesus sono gemang pen-nenawon.
31Sikabung mata so wengklong go tang so, Yesus ey andua-andua
ey ten dam sogo yakua. Ngga ey nemotnang no gemang pu-ton,
“Weng-a, seduekuagosip no dia suing genang imot ya klong!”
32Ngga sik so, banom so suing genang, bayi no blongot go,
seduekuagosip sono gemang rlat-nenawon. 33No, Yesusnang
koklong go, sedue temu lo ikum go pen gono, ibe mo senong
dali. Nemotnang yakena-yakena sik sogo, banim masi tap lo
kuek go Yesus ey tamot-tamot ey maning kua pung gono, sip
ngganemot no gemang pluep-lak. 34Nggano, Yesus koklong
go metuik no bayi se kokok, sikabung miam eygo gemang
ikum-nawon. Ngga ey dabui ba u kunala ey gemang tra-nawon.
Seni so, nemotnang domba nogo kalik, no, yay sogo sedue kua
sang! Ngga ey, nemotnang nogo walinebut batawalong so Yesus
lo gemang nguok-nawon.

35-36 Walong so nguok go nogo, use woy yam sogo no,
Yesus sono, nemot go andua lo gemang pu-neton, "Aya! Ngge
seduekuagosip, ngga no, ku yam so klik go, yam so kurleng
nebut ikak-anatugun go se! Yakena-yakena sono sikabung
ngge pu go nase klong-lak! Ten nay sogo-a iti go dam genang."
37 Way so ngge kalik Yesus lo gemang tenguo-nawon, "Sikabung
nogo ten motnang lo se iti!" Way so nemotnang lo pu go, "Ye!
Sikabung ngge temoy kalik go, ten iti genang, sogo kalik ya?
Ten iti genang duoy, kua nemot go se!" 38 Nggano, nemotnang
no Yesus lo gemang pu-won, "Se ikum! Motnang logo ten keba
ba sogo nago yam so?" Ikum-nenawon gono, gemang pu, "Loti
taidi yam so, dasi namon eygo-a gabe."
39 Yesus lo pu go, "Neguen disua kiki sogo blo no klay gono
sikabung yaluim go se suing-lak." 40 Sikabung gemang suing-lak.
Klay gono gemang yalui-sing, 100 yam sogo, 50 yam sogo.
41 Klay gono suing-lak gono, loti taidi ey dasi namon eygo ta
no Yesus lo iti go, ut sono nemu yalap-biwon gono, teguopguala
Ki Wali Iram sik so gemang wadong-biwon. Ngganemot no,
loti betok go, Nemot go andua-andua no idok go, sikabung
mata sogo no gemang wasey-sing. Nggano dasi namon eygo,
betok go Nemot go andua-andua no iti go, sikabung naklay
nogo gemang wasey dali. 42 Ten ngga dam golo, nu yam so
temoy-nenawon. 43 Se ikum: loti temu itak go, naklay Yesus
go andua-andua lo yaluim go, kala 12 damoy ey gemang
tram. Dasi temu ngga kalik gemang mo yaluim dali. 44 Ten
dam-newon sedue seguong-a go-a i go 5 ribu yam no.

Bu blo lo masi lo Yesus klong go
(Matius 14:22-33; Yohanes 6:16-21)

45 Ten yam so dam gono, kekayso Nemot go andua-andua no
Yesus lo pu go, "Banim temu no yakena Betsayda bu ngga idi
sono bayi no blongat go motnang se klong. Ngga ey, sikabung
mata sogo, nemotgo-nemotgo sip no pu go tandali gemang
klong-lak." 46 Sikabung suey pu gono, banom meduim don
meno blo no, dewi pu genang so Nemot-a gemang klak.
47 Ku yam so kiklik, Nemot go andua-andua bayi ey
bu nesip no mo pupung. No, banom meduim so maning
Yesus-a got-tenawon. 48 Ngga ey, Yesus mo ikum-siwon:
way-way so nebit ey tenguo go nogo, bayi dom so uwok go,

tomeytup-nesiton. Ngganemot sogo so, wadi nesip ku nebit yam
no, Yesus bu blo lo nemotnang mit sono gemang weng. Nemot
go duduing, banim besi go bayi ketang lo klong genang so.
49-50 Yesus bu blo lo uweng go, Nemot go andua-andua naklay
lo ikum, suali tra go sogo, ngge kalik gemang bega-netenawon,
"Ikum-a! Dabuilap ngga uweng go!" Kayseguong so, Yesus lo
gemang pu-nawon, "Yakot so ya! Ngge, Genam lo wa, suali
kua tra ey!" 51 Bayi blo sono klak-nawon gono, kekayso nebit
gemang tebung. Nemot go andua-andua kukui go, ta wasrang-a
glok-netenawon. No, seni suey so kua senong-srenawon.
52 Esang! Nemotnang go dabui maning demu kalik. Seni so,
banim temu no, sikabung mata sogo no, ten seguay dato golo
iti go mo dam. No, tasam ngga lemoy go, kunala maning, Yesus
go don dega suey so maning kua senong dali.

Genesaret sogo sikabung sadui eygo Yesus lo pali go

(Matius 14:34-36)

53 Nemotnang bayi lo koklong, yakena Genesaret no gemang
pung. Nggano bu ketang no nemotnang go bayi gemang kok.
54 Bayi ba sik sogo demening nemotnang li gono, sikabung
ngga sogo, Yesus ikum go mo senong-nenawon, "Ye! Ngga
Yesus go!" 55 Ngga sikabung nebut tup go, ngga sono, ngge sono
nemotnang kuek go, yakena seding-seding sik sogo, sadui eygo
sedue kebleng no king go, Yesus mit sono gemang weng-lak.
56 Yang! Yakena kangok go, yakena seguay go nogo, Yesus
koklong go, sadui eygo sikabung nay sip nogo, sikabung temu
lo lek go gemang tui-sing. Ngga ey, Nemot sono sikabung sadui
sogo lo gemang wadong, " Mot go amka seding dato no ta lo
genamnang mlak sogo se!" Seni so, sikabung naklay, Nemot
go amka seding no tamlak go, kekayso nemotnang go sadui ey
gemang pali-sing.

Babuasi logo demu-demu

(Matius 15:1-20)

7 1 Ku meno no, yakena Yerusalem sik sogo sedue Parisi ey
Musa logo demu so nguok go klui-klui ey Yesusnang dagu
no gemang pluep-lak. 2 Ngga ey ikum-nenawon go: Yesus go
andua-andua ta bu kua lu gono, ten iti go ne dedam. Ngga
Yahudi go demu ey kua kerlam. 3 Seni so, babuasi lo taling go

demu-demu no sedue Parisi, sikabung Yahudi temu eygo, suey
so gemang kekeng. Ngganemot sogo so: ta bu kua lu gono, ten
yakua dam. 4Se senong dali: nay so teta go sip sik so weng go
nogo, banim no saysuk naklay bu se lu. Ngga ey, ten mea dam.
Ngga kalik go demu mata so nemotnang lo duk-neakam. Nemot
tang go ten dedam sip, bu dedrop sip, ten so susuik go sip, bu
suey so lu gono, nemot go sip no mea ta. Nemotnang lo duing
go: ngga kalik semu go, Ki Wali Iram go suongku no kon kua
goso mea lemoy.

5Ngganemot sogo so, sedue Parisi ey Musa logo demutrui
so ngunguok go sedue ey Yesus sono gemang bebat, "Ikum-a!
Ta bu kua ulu gono, Mot go andua-andua ten ne dedam! Sogo
kalik go-a, babuasi lo nguok go demu nogo, kua keng-neton?"
6-7Way so Yesus lo pu go, "Motnang wamoymlue ey go sedue!
Motnang tang ngge so, nabi Yesaya lo mo pu-ngam,

'Sikabung naklay Genam go sui-a lomsuk lo pupu.
No esang! Nemotnang go dabui Genam eygo ket so.
Nemot-a Genam go sui blo sono nemotnang lo iti go, seni kua.
Nemotnang tang so semu go demu-a,
sikabung gemang ngunguok.' *(Yesaya 29:13)*

8Yang! Ki Wali Iram lo pu go walidemu-a, motnang lo ne
itak. No, sikabung lo duing go tap-a, waysagi ey motnang lo
gemang mlak."

9Nggano, Yesus lo sedue Parisi ey Musa logo demutrui so
ngunguok go klui-klui eygo nogo, tandali gemang pu-nawon,
"Sogo kalik go-a, babuasi go demutrui-a ta ey kokong,
Ki Wali Nebut-a motnang lo kua tupduk ne!" 10Banim go ngge
kalik Musa lo mo pen-ngam, "Moy-ay nogo kengduduk ey ta se
kong!"* Nggano mo klik dali, "Moy-ay nogo, nando lo wayang
go, but go nase kebong."* 11Way so, demu ngge-a motnang
lo ne semu, "Moy-ay no pen go, 'Motnang go wali nogo taiti,
tegadi so Ki Wali Iram sono genam lo mo dok gabe.' Ngga
kalik pen go-a suey. 12Ngga kalik piam so ngunguok go, duo
ngganemot unen ey nglangin eygo nogo suali taling genang tap,
motnang lo gemang pupuem. 13Esang! Ngga sik so mea ikum:
demu-demu motnang lo pupluok go tang so, Ki Wali Nebut-a

---

*7:10 Keluaran 20:12
*7:10 Keluaran 21:17

don kua goso mo lemoy. Tasam ngganemot kalik go mata so,
motnang lo gemang tetebok!”
14Tandali sikabung mata sogo Yesus lo usi go, ngge kalik
gemang pen-aton, “Genam go nebut ngge, nemot go seni
senong genang, suey so motnang se tup-lak. 15Sedue Parisi lo
ngunguok go, ‘Lom ba lo dedegut go logo-a sikabung go dabui
kon ey mea tui.’ No, gabe pen-asitugu, ‘Sedue ba sik so pupung
go logo-a, kon ey mea tui.’” 16[Motnang kama gemang go
sikabung, suey so se tup.]
17Yesus, nebut ngga kalik go pen gono, sikabung mata sogo
ba sik so pung go, yap meno ba sono Nemot gemang degut.
Nggano Nemot go andua-andua weng-lak go gemang usi,
“Nebut ngga go seni sogo kalik?” 18Yesus lo gemang pu-won,
“Esang, sogo kalik go-a motnang kua senong? Motnang go
duduing, sikabung temu lo duduing go ey, mo kerlam. Se tup!
Nemot go seni ngge kalik so gabe: tendam go, teguan ba no
degut go logo, sikabung go dabui kon eygo yakua lemoy.
19Dedam go ngga, dabui ba sono kua degut, ngga teguan ba
sono gemang klong. Ngga sik sogo kui so mea nen.” Yesus lo
pen-awon go sik so, imot gabe senong: ten dedam naklay,
kon kua. 20Yesus lo pu-nawon dali go, “Lom ba sik so pupung
go logo-a, dabui ba kon mea tui.” 21-22Dabui ba sik sogo,
kunala piam-piam ngge kalik go-a gabe pupung: kamea kunala;
wom kunala; sedue but kunala; kabung iti-itak kunala; nagluim
kunala; dabuipiam kunala; wamoymlue kunala; wegeng
kua go; nemukum; wayang kunala; dabui ta tetegue go;
puplu sogo kunala.
23Kunala piam go ngga logo-a, sikabung go wali mea
waluk-sing.

Nan Siria Penisia sik sogo kabung dabui lo keng go
(Matius 15:21-28)

24Sip ngga itak go, Yesus ip go, yakena Tirus dagu sogo sip
sono gemang klong. Pung-anawon go, yakot so yap meno sono
gemang degut. Nemot go duing go: Nemot pung go, sikabung
mata sogo lo senong genaning so. No, ngga kalik go kua lemoy:
Nemot pung go, kekayso sikabung mo senong.
25-26Se ikum! Kabung meno, nemot go duo kaguit, naliwabu
lo degut go, Yesus ngga sogo tup-natun go, kekayso kuntun go,

segabuem unuik go, Yesus sono gemang wadong, “Aya! Genam
go duo kaguit naliwabu lo degut go ey pla yat-a, sang!” Seni so,
ngga Yahudi kabung kua, tang meno sik sogo: nan Siria Penisia.
27Tang meno sik sogo so, way so nemot sono Yesus lo
gemang pu-nawon, “Yap ba sogo ten dedam denok nogo, uduo
sono yakua tega.”* 28Ngga ey, way so ngge kalik kabung ngga
lo gemang pu-natun, “Aya dem, ngga seni so wa! No, sedue lo
dam go kukup net go-a, uduo logo mea dam dali sang!” 29Ngga
ey, Yesus lo kabung ngganemot no gemang pu-ton, “Mia
sop! Teguop go-a mot lo pu goso, gabe pen-asitugu: klong-a!
Nggeasui go, duo ba sik sogo naliwabu mo pung gemang!’”
30Kabung ngganemot klong go, yap no ikum-natun go: sip
srek blo lo suey so denun sesrek, naliwabu seni-seni so mo pung.

Sedue kama wuik go Yesus lo tenuing go
(Matius 15:29-31)

31Ngga sik sogo, yakena Tirus Yesus itak go, yakena Sidon
tap lo yakena-yakena Dekapolis nesip logo tap lo, nan Galilea
bu ketang sono gemang nenawon.
32Nggano pung go nogo, sedue kama wuik go, nebut nenegap
so pepen go, Yesus sono wawi go gemang weng. Ngga ey,
pali genang so, Yesus no gemang wadong-netenawon, “Aya!
Sedue ngge blo no ta tui-a.” 33Nggano sikabung nesip ba sik
so, banom so sedue ngga, Yesus lo wawi go gemang nawon.
Se ikum: sedue ngga go kama put idi-idi no Yesus go taglang
namon gemang kok. Ngga ey, mlabui tuia go, sedue ngga go
nebleng sono gemang tui-nawon. 34Ngga ey, ut blo sono nemu
yalap-biwon go, nebuem nebit kangok so lek go, Iblani nebut so
ngge kalik gemang pu-won, “Epata!” Nemot go seni: ‘tenuing-a!’
35Kekayso so sedue ngga go kama namon tenuing go,
nebleng luku go gemang pali dali. Woy ngganemot no, sedue
ngga nebut tuot go, gemang pen-atenawon. 36Tasam ngga
ikum-nenawon goso, Yesus lo gemang pu, “Se tup! Sikabung
meno nogo kua pen. Klaya duonang go nogo kua pen!” No,
esang! Ngga kalik don ey Yesus lo pu-won go nogo, sikabung
temu nogo keda so gemang penklong.

---

* **7:27** *Denok nogo, uduo sono:* nemot go seni: Wali Aya sik sogo don, Yahudi tang kua go sono go yakua iti.

37Seni so, sikabung tawasrangglok ey ngge kalik gemang
pen-nesiwon, “Ngge naklay suey so Yesus lo sang mo pluok:
kama wuik go mo tenuing, nebut kua pepen go, nebut ey mo
tuot go pen.”

Sikabung 4 ribu no Yesus lo ten iti go

(Matius 15:32-39)

8 1Ku meno no, tandali go sikabung mata so weng-lak go,
Yesus mit no gemang yaluim. Ten kua goso andua-andua
usi go Yesus nemot lo gemang pu-tenawon, 2“Esang, sikabung
mata sogo ngge nogo dabuiklum ey be tra-tugu. Ku nangglik
yam so, ngge so Genam ey nemotnang mo suing. Nemotnang
go ten yam so mo kua. 3Ten kua dam gono, nemotnang pu go
klong genang, Genam moyso! Tap no ten lo wakot genaning.
Seni so, yakena ket sik so nemotnang weng go.”
4Ngga ey, Nemot go andua-andua lo pu go, “Nan ngge
seduekuagosip, yakena ket-ket so, sogo ten-a ya iti go dam?”
5Nemotnang no Yesus lo gemang usi-ton, “Motnang logo loti,
kata yam so?” Nemotnang lo pu go, “Loti 7 ey be git-tugun.”
6Ku no suing-lak genang so, sikabung ngga, Yesus lo
gemang pu. Nggano loti 7 eygo ngga Yesus lo ta no iti gono,
Ki Wali Iram sono taitisuey gemang pu-biwon. Ngga ey
loti ngga betok-siwon go, andua-andua no ikak go gemang
wasey-sing. 7Nemotnang go dasi seguay go nangglik ey gemang
dali. Dasi ngganemot ta no iti go, taitisuey Ki Wali Iram
sono gemang pu-biwon. Ngga ey, Nemot go andua-andua no
gemang pu, “Ngge se wasey dali!” 8Ten ngga dam-newon go,
e… nu temoy go, temu ey gemang itak. Seni so, loti temu itak
go, Yesus go andua-andua lo yaluim go, kala 7 yam so damoy
ey tram. 9Nggano sikabung ten ngganemot so dam go 4 ribu
yam no. Yesus lo gemang pu, “Mot go yakena-yakena no se
klong-lak!” 10Ngga sik sogo, kekayso bayi blo sono, Nemot
andua-andua ey Yesus klak go, e… nan Dalmanuta bu idi no
gemang klong-lak.

Tebadali tasam Yesus lo kua taling go

(Matius 16:1-4)

11Nggano pung gono, sedue Parisi Yesus sono weng-lak go,
way-way so Nemot ey nebut pen so. Yesus yatrang genang so,

nemotnang lo gemang usi, “Tasam inim meno ut blo sik sogo-a
atnang no ya taling?” 12Usi ngga tup gono, dabui ide ey Yesus
tra go, gemang pu-tenawon, “Esang! Tasam taling genang-a,
sogo temoy no, sikabung ngge lo uwadong? Yang! Motnang
kua keng go sikabung! Ngge-a gabe pen-asitugu, ‘Tasam meno
motnang nogo Genam kua taling!’” 13Ngga ey, nemotnang-a
itak go, bu ngga idi sono Yesus klak go gemang klong.

Sedue Parisi ey Herodes eygo senong piam
(Matius 16:5-12)

14Esang! Bayi no blongot go, loti Yesus go andua-andua lo
mo kay. Bayi ba nogo loti klaya seguong gemang. 15Nemotnang
no nebutmang Yesus logo, ngge kalik gabe pen, “Kunala temoy
no se. Sedue Parisi ey deguena Herodes eygo kunala kua
keng! Ngga ragi piam go, suey kua!” 16Nemot go andua-andua
duing-neton, way-way so gemang pepen, “Ngga Yesus lo pen
go, imot loti kua iti go so!” 17Nemotnang lo pepen go nebut,
Yesus mo senong. Ngga ey, gemang bebat-nawon, loti kua
go sogo tebadali motnang be pen-ketogoy! Esang! Motnang
maning yakua senong ba? Sogo kalik goso, dabui lo Genam no
suey so kua keng? 18Nemu ey semu go, no motnang kua ikum
ne. Kama eygo, no, motnang kua tup. Sogo kalik goso tasam
banim go kua duing-kesetogoy? 19Loti 5 Genam lo wasey go,
sikabung 5 ribu yam sogo no iti go mo dam. Nggano temu itak
go kala nago yam so damoy ey mo tram? Nemotnang lo pu
go, “Kala 12 Yam so.” 20“Nggano loti 7 yam sogo sikabung 4
ribu no Genam lo wasey go, temu itak go, kala nago yam so
motnang lo go mo yaluim?” Nemotnang lo pu go, “Kala 7 yam
so.” 21Nemotnang go nebut way ngga tup go nogo, Yesus lo
gemang bebat-nawon, “Esang, sogo kalik so, motnang maning
kua senong?”

Sedue nemu pung go Yesus lo pali go

22Ngga ey, Nemot no keng go sikabung ey yakena Betsayda
no Yesus gemang pung. Ngga no, Yesus mit sono sedue nemu
pung go klaya duo, sedue temu lo gemang wawi go nekunuon.
Nggano Yesus sono gemang wadong, “Aya! Sedue ngge go
nemu, tamlak go pali ya, sang!” 23Nggano sedue nemu pung go,
nemot go ta no Yesus lo mlak gono, yakena seding sik sogo dia

sono wawi go gemang pung. Ngga ey, sedue ngga go nemu blo
no mlabui ut-nawon go, Nemot go tanamon lo gemang mlak.
Yesus lo nemot no usi go, “Nggeasui go, sogo-a ikum-togoy?”
24Sedue ngga nemu yalap-biwon go, gemang pu-ton, “Yang!
Sikabung klong-weng go gabe ikum-tugu! No, di nebit lo
rlue go kalik. Nemotnang suey so naklay kua ikum-sretugu.”
25Nggano nemu blo no tandali tanamon Yesus lo tui-won gono,
nemot go nemu naklay gemang pli-anatun. 26Nggano, sedue
ngganemot Yesus lo pu go, yap sono gemang klong. Ngga ey
gemang pu dali, “Yakena ba nogo kua degut go pen!”

Tegadi so dok go Iram Yesus gabe
(Matius 16:13-20; Lukas 9:18-21)

27Ngga sik so Nemot go andua-andua ey Yesus, ip go, e… nan
Kaysarea-Pilipi sogo yakena-yakena no gemang klong. Tap no
ngge kalik so nemotnang no Yesus lo gemang usi, “Sikabung lo
duduing go, Genam ngge, nando?” 28Nemot go andua-andua
lo wa-newon go, “Duo meno lo pu go, Yohanes Busotuigo.”
Meno lo pu go, “Mot ngga nabi Elia.* Nggano temu lo pu
dali go, Mot ngga nabi-nabi sik sogo sedue meno.” 29Yesus lo
tandali usi-won, “Ngga kalik go, motnang lo duing go: Genam
ngge, nando?” Petrus lo pu won go, “Tegadi so dok go Iram,
Mot gabe!” 30Ngga ey, nemotnang nogo nebut don ey Yesus
lo gemang pu-nawon, “Ngga pu go, ibe nogo tebadali kua
penklong!”

Yesus iseng tra genang nebut da klaya tete so pen go
(Matius 16:21-28; Lukas 9:22-27)

31Ngganemot no, Nemot go andua-andua no Yesus lo gemang
nguok-nawon, “Ide kangok dega go Blong Dem lo mea lek-yon.
Nggano Yahudi go iram-tegay ey, taitisopuitgo trang-trang
dega ey, Musa logo demutrui so nguok go klui-klui eygo lo
Blong Dem mea tenguo-neyon. Nggano Nemot mea but go
kebong no, tandali ku nangglik tete no mea nglong.” 32Seni so,
nebut ngga neguon so Yesus lo gemang pen-anawon. No, ngga
kalik tup gono, idi sono Yesus Petrus lo lek gono, Nemot so

---

* **8:28** *Elia:* sikabung Yahudi lo duing go: Blong Dem maning kua weng go nogo, banim no nabi Elia mea pung.

gemang bebat, “Nebut ngga kalik go kua pu!” 33No, Yesus lekek
go, Nemot go andua temu no, nemu yalap go, Petrus so gemang
bebat, “Kupiamgo ka ya! Ket sono klong-a. Mot lo duing-togoy
go ngga, Ki Wali Iram go kunala kua. No, ngga kukunan
sikabung go kunala.”
34Ngga sik so, sikabung mata so usi go, Nemot go
andua-andua ey klay gono pluep go, gemang pen-atenawon,
“Genam nogo nando keng so mo, banim no nemot go saysuk
wegeng kua, nggano kebong genang tap lo, Genam ey se keng!
35Se senong! Genam no keng genang sogo, saysuk kebong
suali eygo, wali mea nega. No, Genam no nando lo keng go,
nggano Genam lo pu go deguo teguop sogo so, kukunan wali-a
nega go, wali ey senang so nemot mea gigit. 36Yang! Kukunan
go blong naklay, sedue klaya lo tamlak go, no, waliblongdon
nega go, seni sogo piam? 37Yang! Sedue go waliblongdon sut
go, way sogo, sogo-a ya pung? 38Sikabung kengduk kua go,
konkebamling eygo nogo, Genam go sui ey deguo teguop eygo
suongsut tang so kua pen go, ngge-a nemot nogo mea lemoy:
yansi go kenuim ba lo kiki blong don ey, Ki Wali Tamot-Tamot
teguop go ey Blong Dem weng go nogo, suongsut-a Nemot lo
mea taling dali.”
9 1Nebut meno ngge kalik Yesus lo gemang pu-nawon, gabe
pen-asitugu, “Pluep-keto go sik sogo, temu gabe dali,
maning kua kebong gono, Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing pung go, mea ikum-neyon!”

Meduim blo sogo no Yesus kikiblong lo teglue go

(Matius 17:1-13; Lukas 9:28-36)

2Minggu klaya got-nenawon gono, meduim kangok go blo
sono Petrus, Yakobus, ntaton Yohanes eygo-a Yesus lo wawi
go, gemang klak. Ngga sogo, nemotnang-a banom! Ngga
ey, nemotnang go nemu damoy so, Yesus go saysuk iwot go
gemang ikum.
3Nemot go amka klaut-klaut so, idop-idop ey gemang lemoy.
Kukunan blo sogo kebalisedue logo, amka ngga kalik go yakua
sebut.
4Se ikum! Nemotnang go nemu damoy so, Elia ey Musa
ey Yesus mit no pung go, nebut so gemang pen-netenawon.
5Ngga kalik ikum go, Yesus sono ngge kalik Petrus lo gemang

we-bawon, “Woy Dem! Sip ngge so atnang susuing go-a, suey!
Meduim ngge blo no bala-a nangglik ey ya klik-elu: Mot tete
sogo, Musa tete sogo, ngga no Elia tete sogo dali.” 6Suali tra
go, bubuong ey king go tang so, nebut ngga tebadali puplu so
Petrus lo pu-nawon go. 7Ngga kalik go nebut so, Petrus maning
pen-tenawon, blo sik so kenuimklaut kikiblong eygo kuntun
go, nemotnang nangglik kekayso gemang teglue-abatun. Ngga
temu ey, kenuim ngganemot ba sik so ngge kalik Ki Wali Iram
go nebut gemang tuot, “At go Demsop teguop dato go, Nemot
ngge gabe. Nemot-a Genam gabe iwat. Nemot seguong nogo-a
se tup!” 8Ngga ey, blo sono tandali nemu iti-nenawon go,
sogo-sogo kua ikum. Sip ngga so Yesus ip go-a gemang ikum.
9Meduim ngga blo sik so tandali lili gono, ngge kalik
nemotnang no Yesus lo gabe pen, “Meduim blo no ikum go
tasam ngga, sikabung meno nogo namboy kua penklong!
Kebong go sik sogo Blong Dem nglong gono, sikabung ibe nogo
mea penklong.” 10Yesus lo nebut pen-awon go, nemot-a suey
so tup go, way-way so banom gemang pen-netenawon, “Yesus
lo pen go, Nemot kebong go, ku nangglik tete no nglong go,
seni sogo kalik?” 11Ngga ey, ngge kalik Nemot go andua-andua
lo gemang usi, “Sogo temoy no Musa logo demutrui so
nguok go klui-klui logo ne pepen, ‘Banim temu no nabi Elia-a
mea pung-ayon. Ngga blo idi lo, tegadi so dok go Iram mea
pung-ayon!’” 12Way so Yesus lo pu go, “Yang! Naklay suey
so semu genang so, banim nabi Elia mea weng. Motnang mo
kay? Wali Sam klaut ba nogo ngge kalik so mo pen-nengam,
‘Blong Dem weng go, Nemot sedue lo wayang go, saysuk nogo
iseng mea lek-yon.’”
13Gabe pen-asitugu, “Nabi Elia mo weng!* Ngga ey, sikabung
tang go kunala no, nabi Elia nogo tasam piam go-a mo semu.
Ngga, Sam klaut ba no nemot sogo klik go ey mo kerlam.”

Kebong-nglong sogo denok meno Yesus lo pali go
(Matius 17:14-21; Lukas 9:37-43a)

14Andua temu mit no Yesusnang tandali lili gono, nemotnang
eygo sikabung mata so yaluim go gemang ikum. Ngga sogo,
Musa go demu trui so nguok go klui-klui temu way-way so

---

* **9:13** *Nabi Elia mo weng:* Yesus lo taling go: ngga Yohanes Busotuigo.

nemotnang ey nebut so sosok. 15Sikabung mata sogo, Yesus
ikum-nebiwon go, dabui kuikui go, kuek go, Yesus tap so
gemang wawi-nenawon. 16Nggano andua temu no Yesus lo
usi go, “Sogo kalik go nebut so trang-trang ey sok-ketogoy?”
17Ngganemot no sikabung sik sogo klaya duo lo gemang
pu-nawon, “Aya! Genam go duo, kuasep piam degut go, nebut
kua pepen. 18Duo ba no kuasep piam go ngga degut golo, nan
temoy no nemot lek go pupui. Ngga ey, lom ba magon lo kedik
go, wasrang gogot ey sesemu go, yam so tamasi ey nemot mea
det. Se senong: Mot go andua-andua no kuasep piam go ngga
yat genang so genam lo mo wadong. No esang, nemotnang logo
yakua yat.”

19Yesus iwot go, nemotnang no gemang pu-tenawon, “Esang,
sikabung tang ngge! Dabui lo Genam nogo kua keng. Ku kata
yam so gigling eygo, Genam ya susuing? Motnang ikum sogo,
Genam mo besam. Genam mit sono, duo ngganemot wawi go
se weng!”

20Ngga ey duo ngganemot Yesus mit no gemang wawi.
Yesus ikum gono, duo ngga go saysuk bubong ey kuasep
piam golo king go, nan temoy sono pui go, tetegle, magon lo
lom ba yam so se kedik. 21-22Nggano nglangin sono Yesus lo
gemang usi-ton, “Ku nago yam so kuasep nggenemot lo tasam
nggenemot kalik go lelemoy go?” Nglangin lo pu go, “Seguay
go sik so mo iti. Kebong genang so, koy ba no, bu ba no senang
so kuasep piam golo, genam go duo mo tenget. Aya! Mot don
eygo, atnang nogo klum ey se tebok sang, nemot suey sogo.”
23Ngga tup go no, way so Yesus lo gemang pu, “Genam don ey
goso usi-to? Esang! Dabui-a Ki Wali Iram no iti go, nemot lo
wadong go, naklay mea iti.” 24Ngga tup gono, kekayso nglangin
lo gemang usi, “Aya! Dabui lo genam gabe kekeng! No, suey so
genam maning kua keng go, se tebok-sando, genam dabui lo
naklay keng genang.”

25Yesus nemu iti-siwon go, sikabung mata so, Nemot mit no
yaluim sogo uweng go gemang ikum. Ngga ey, kuasep piam go
ngga no dawin ey Yesus lo gemang bebat-siwon, “Ey, kuasep
piam go, kama ketok go, nebleng rluk go! Genam lo pu go: duo
ngge ba sik sogo nase pung, tandali kua degut!” 26Nggano,
duo ngga ba sik sogo kuasep piam go, gemang pung. Pung sogo
no, kangok so bebega, nggano duo ngga pui go, nan

blo lo tetegle, kebong go kalik gemang lemoy. Sikabung temu
lo pu go, “Nemot mo kebong sang!” 27No, nemot go ta no Yesus
lo mlak go, duo ngga bong go, wisi so gemang ip-nawon.
28Ngga naklay lemoy gono, yap meno no Yesus gemang
degut. Nggano andua-andua maning kua senong goso, banom
so Yesus no gemang usi-newon, “Sogo temoy no, denok
ngganemot ba sogo kuaseni piam go ngganemot, atnang lo
yat go yakua pung?” 29Yesus lo gemang pu-tenawon, “Kuasep
piam go ngga kalik go, tebadali yat go yakua pung. No, dewi
seguong logo so, mea yat.”

Ide iseng ey lek genang tandali Yesus lo pen go

(Matius 17:22-23; Lukas 9:43b-45)

30Sip ngga itak gono, nan Galilea tap lo kaykayso gemang
nenawon-lak. Yesus lo duing go: Nemot koklong go, ibe
kua senong. 31Se senong: tap koklong gono, Nemot go
andua-andua gemang nguok-siton. Banom so ngge kalik
gemang pen-asiton, “But go kebong genang so, sikabung go
ta sono Blong Dem mea iti. Ngga no, ku nangglik tete no Nemot
mea nglong.” 32Andua-andua nebut ngga tup go, suey so kua
senong-nesrewon. No, suali sogo so, Yesus nogo, tandali go
kua usi.

Yesus go andua-andua sipsuing sagui sok go

(Matius 18:1-5; Lukas 9:46-48)

33Koklong go, yakena Kapernaum no gemang pung. Ngga
ey, yap ba no degut go, Nemot go andua-andua no Yesus lo
gemang usi, “Tap uweng go nogo, sogo nebut so motnang
sok-kebantogoy?” 34No, nebut way nemotnang kua tuot. Yang,
tap nogo sipsuing sagui so andua-andua lo sok go: nando-a
kangok go?
35Ngganemot no ku no Yesus suing go, andua 12 usi go,
gemang nguok-tenawon, “Woy dega so nando lemoy so duen
go, banim sikabung naklay go koybutasemu so se lemoy.”
36-37Ngga ey, nemotnang nesip sono, denok meno-a wawi
go dabui no kedik go, gemang pu-tenawon, “Duo ngge kalik
Genam go sui no nando lo wawi go, Genam nemot lo mo wawi
gemang. Seni so, ngga Genam seguong-a kua wawi, no, Genam
so mot-dak go Ki Wali Iram, mo wawi dali.”

Blong Dem no keng go nogo nebutmang
(Lukas 9:49-50)

38 Ngganemot no, Yohanes lo gemang usi-won, “Aya! Sedue
meno atnang mo ikum. Mot go sui ba no, naliwabu nemot
lo yat go. Imot ey klay go logo, nemot tenguo. Ngga ey, itak
genang so atnang lo mo bebat.” 39 No, Yesus lo pu go, “Motnang
logo waysro nebut kua pu! Se duing: nando sedue, Genam go
sui ba no klay gono, tasam ngga kalik pupluok go, ku meno no,
Genam go sui nemot logo kua wayang! 40 Nando sedue, imot
kua waydang go, ngga imot no tebok go sedue gemang. 41 Se
senong: tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram, Genam gabe!
Genam lo kuoy go tang so, motnang nogo bu gluik go nando
lo iti go, taiti way nemot nogo Genam lo mea taling dali. Ngga
seni so mea lemoy!”

Waliteguop-a se usey
(Matius 18:6-9; Lukas 17:1,2)

42 Se senong: sui kua go seguay go andua no Genam sono kua
keng genang tap piam go-a, nando lo tetaling go, sedue ngga
demu ide eygo-a, blindon no keduik go, beap ba sono betep go
kebong go-a, suey. Kisebui ide dega eygo ikum genaning.
43 Se senong dali! Tap piam go sono motnang go ta lo wawi go,
ta ngganemot-a tong go nase betep! Wali inim no ta idi seguong
ey degut go-a, suey. No, idakoynebleng ba no tanamon ey betep
go, ngga ide dega ey. 44 [Ngga sogo koy yakua susut, tet yakua
kebong.] 45 Se senong dali: tap piam go sono motnang go masi
lo wawi go, masi ngganemot-a tong go nase betep! Wali inim
no masi idi seguong ey degut go-a, suey. No, idakoynebleng ba
no masi namon ey betep go, ngga ide dega ey. 46 [Ngga sogo
koy yakua sut, tet yakua kebong.] 47 Yang! Ku klik ba sono,
nemu idi lo motnang uwawi go, nemu ngga-a wagot go nase
betep! Ngge-a suey: nemu idi klaya Woy Wali Iram tamlak go
blongdon duduing degut go-a, suey. Kua go, idakoynebleng ba
sono nemu namon eygo tang so, betep genaning. 48 Ngga sogo
koy yakua sut, tet yakua kebong.
49 Se senong: sikabung naklay go wali teguop genang,
beapdon logo kalik, koy lo mea yuom. 50 Beap ngga suey. No
beapdon, dia no tui go tang so, nega go, tandali yakua tom!

Ngganemot sogo so beap motnang go dabui ba so suey so se gigit. Ngengam ba lo suey so motnang se uwali.

Kabung tetenguo go
(Matius 19:1-12; Lukas 16:18)

10 1Yakena Kapernaum sik sogo, Yesusnang ip go, nan Yudea, bu Yordan ngga idi sono, gemang klong-lak. Nemotnang pung go, sikabung nsrung-nsrung ey Yesus sono gemang yaluim-nenawon. Ngga ey, nemotgokalik dali gemang nguok-tenawon. 2Ngganemot no, sedue Parisi Yesus yatrang mlue sogo so nekunuon go, ngge kalik gemang usi, "Kenin go duduing nogo, senun ya tenguo? Yakua tenguo?" 3Way so ngge kalik Yesus lo gemang pu-nawon, "Musa logo demutrui ba nogo, sogo kalik motnang mo ikum?" 4Nemotnang lo pu go, "Tenguo so mo, sam tenguo genang klik go, ngga ey se itak."

5Nemotnang sono ngge kalik Yesus lo gemang bebat-nawon, "Se senong! Motnang go dabui demu kalik go sik so, demutrui ngga Musa lo gemang klik-ngam. 6Se duing: takuduen seni sogo, sedue ey kabung eygo-a Ki Wali Kumam lo mo semu-ngam. 7Ngganemot sogo so unen-nglangin-a itak go, senun ey klaya se lemoy. 8Seni so: nemotnang ngga namonduo kua, no kenin ey senun eygo sadui klaya so gemang dok.* 9Yang! Ki Wali Iram lo klaya so dok go, sikabung logo yakua tong-lak!"

10Yap ba no degut gono, Nemot go andua-andua maning kua mlak goso, tandali gemang usi-nenawon, "Sogo kalik so kabung sedue logo yakua tenguo?" 11Way so Yesus lo pu go, "Senun, nando lo itak go, kabung meno-a iti go, sedue ngganemot lo kamea tap gemang pupluok." 12Ngga kalik dali, kenin-a, senun lo itak go, sedue meno-a iti go, kamea tap so nemot lo gemang pupluok.

Denok blo sono gualaklum king genang
(Matius 19:13-15; Lukas 18:15-17)

13Se ikum! Ku meno no, Yesus sono sikabung gemang weng-lak. Ngga ey, denok blo no Yesus lo ta tui sogo. No, sikabung ngga, Yesus go andua-andua lo gemang bebat. 14Ngga kalik andua-andua lo semu go ikum gono, dabuipiam

---

* **10:6-8** Kejadian 1:27; 2:24; 5:2

go gemang pu-won, “Ngga kalik kua semu, denok go tap
kua puem-ey. Se senong: nemotnang kalik go sikabung-a,
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing mea degut.
15 Motnang se tup: ngge seni so! Nando sedue, duo ngge kalik,
seguay so kua lemoy go, Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing mea kua degut.” 16 Ngga ey, denoktiat dabui ba no
Yesus lo yaluim go, nemotnang blo no ta gemang tui.

Blongdon duduing degut genang tap
(Matius 19:16-30; Lukas 18:18-30)

17 Tap masi ku no Yesus tetaut gono, sedue klaya duo, Nemot
mit sono weng go, Yesus ba no unuik go, gemang usi-nawon,
“Klui, mot suey dato! Kiki waliblong ba no degut genang, tasam
suey go, sogo kalik go-a ya semu-lu?” 18 Way so Yesus lo pu
go, “Sogo tang so, Genam suey goso pu-to? Kukunan blo sogo
sedue suey go klayanang go kua, Ki Wali Iram seguong-a
klaya teguop go! 19 Se tup: suey so dabui lo Ki Wali Iram go
demutrui-a mot lo se keng! Ngge kalik gabe: sedue kua but go
kebong, kamea kua semu, wom kua king, nebutiwot kua pu,
wamoymlue kua semu, moy-ay nogo ta ey suey so se kong.” *
20 Sedue ngga lo gemang tenguo, “Klui! Ngga naklay, seguay go
sik so, suey so genam mo pluok.” 21 Ngga ey, Yesus, nemot no
yalap gono, klum ey gemang pu-nawon, “Ngge dato klaya go-a,
mot lo se pluok! Yangga: klong go, mot go taut naklay duoy so
nay go, sikabung tautkuago no se wasey. Ngga ey, mot weng
go, Genam no se keng! Se senong: way so kiki waliblong taut-a
mot nogo dali mea ta.” 22 Esang! Nebut ngga tup-won gono, taut
miam ey go nogo, dabui ba yakay se nega.

23 Nemot go andua-andua no nemu yalap gono, ngge
Yesus lo gemang pen-nawon, “Yang, tautmatasogo sikabung
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing degut genang,
deding ba lo.” 24 Nemot go anduayap nebut ngga tup gono,
dabui belui go suali ey gemang tra. No, tandali suey so Yesus
lo gemang pen-awon, “Duoyap! Seni so, Woy Wali Iram
tamlak go blongdon duduing degut genang, diding ba lo.
25 Yatrang ngge se tup: put seguay go kekedik go ba logo keda
so menay unta mea kua degut. No, tautmatasogo sikabung

---

* **10:19** Keluaran 20:12-16; Ulangan 5:16-20

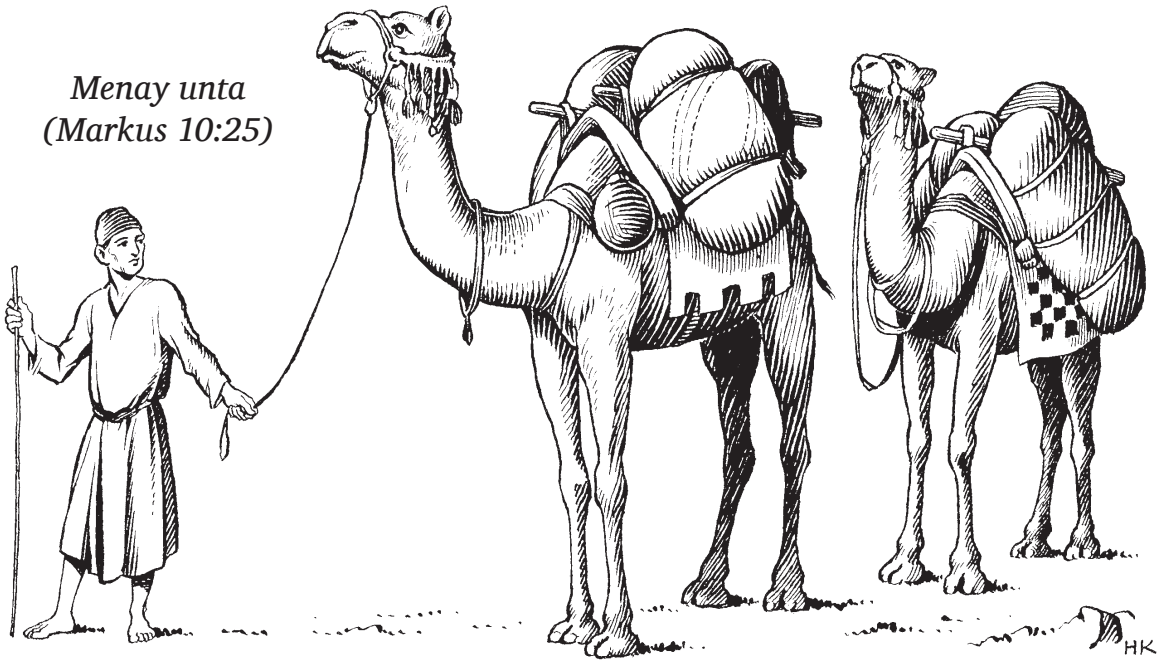

Menay unta
(Markus 10:25)

Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing no degut genang,
deding ba seni lo, menay unta ey kua kerlam!”
26 Yesus go andua-andua nebut ngga tup go, lom ey
ngang-nenawon go, ngge kalik gemang pen-neton, “Ngga
kalik go, kiki waliblong ba sono go, nando-a ya sesuoy?”
27 Ngga ey, nemotnang sono Yesus lo nemu yalap go, gemang
pu-tenawon, “Kukunan sikabung nogo tap ngga yakua lemoy.
No, Ki Wali Iram nogo, yakua lemoy go, kua!”
28 Nggano Yesus sono Petrus lo gemang pu-tenawon, “Ikum-a,
atnang ngge Mot no keng genang sogo so, taut naklay mo itak.”
29-30 Yesus lo pu go, “Kua kay! Nando sedue Genam sogo
so, nggano Genam go deguo teguop sogo so, yaptenglam,
kukunuyap, kabuisruoyap, unen-nglangin, danonnang, usu,
yap naklay, nando lo itak go, nemot nogo miam dega ey, way
tandali mea ikak. Yang, kiki wali inim mea iti dali! 31 Se
senong: banim temu go sikabung miam eygo-a, mesip sono
mea tenguo; mesip sogo sikabung miam eygo-a way so banim
mea besi.”

Iseng lek genang nebut da nangglik tete so pen go
(Matius 20:17-19; Lukas 18:31-34)

32 Ku meno no Yerusalem nogo so Yesus ey Nemot no keng go
sikabung ey betugun-lak. Yesus-a banim besi go, Nemot go

andua-andua mesip sogo, kunala walong bata so gemang duing.
Nggano, Nemot no keng go sikabung temu suali ey gemang tra.
Ngganemot no Yesus, Nemot lo kuoy go andua 12 banom so usi
gono, Nemot tang go nogo nebut tandali gemang pen-abiton.
33Ngge kalik, "Nggeasui go Yerusalem sono gabe i-beton. Ngga
no pung gono, taitisopuitgo trang-trang dega ey, Musa logo
demutrui so nguok go klui-klui eygo ta sono, Blong Dem mea
itak. Nggano idekeba nemotnang lo taling gono, but go kebong
genang so, Nemot mea pu. Ngga ey, Roma saula sono mea itak.
34Ngge kalik nemotnang lo mea pluok: wayang nebut Nemot
sogo mea pu; mlabui mea seguop; tegan lo mea srap; but go mea
kebong. No, ku nangglik tete no, tandali Nemot mea nglong."

Yesus ey klay gono tamlak genang
(Matius 20:20-28)

35Ku meno no, Sebedeus go danon, Yakobus ey Yohanes ey,
Yesus sono weng go, gemang pu-kleton, "Aya Dem! Sogo-sogo
so atnamon lo wadong go, Mot lo se iti!" 36Yesus lo pu go,
"Motnamon sogo-a ya pluok-lu?" 37Nggano gemang pu-kletenawon,
"Ngga suey, ku lemoy-ayun go nogo, Iram so blongdon ba no
got-lo go, atnamon, meno-a tasemla idi no, meno-a takali idi no
se taling!" 38Nggano, nemotnamon sono ngge kalik gemang
pu-nawon, "Mot lo wadong-keto go ngga, seni mo senong?
Genam no iti genang iseng, motnamon logo ya drop? Genam lo
lek go ide motnamon ya degut dali?" 39Nemotnamon lo
pu-klewon go, "Ya, mea degut." Way so Yesus lo gemang pu go,
"Yang! At lo tra genang iseng dali motnang logo mea drop.
Nggano Genam lo lek genang ide, motnang mea degut dali.
40No, takali idi ey tasemla idi eygo no suing genang, Genam
logo yakua taling. Ngga nang sogo sedue-sedue, Ki Wali Aya lo
dali mo taling."

41Nebut ngga andua temu tup-nenawon go nemotnamon
nogo sagui gemang kong-nenawon. 42No, nemotnang Yesus lo
usi gono, ngge kalik gemang pen-anawon, "Se senong: kukunan
ta so mlak go deguena-deguena, ku sono blung-a gemang
kekenok. Nggano, woy-woy go don lo ta logo ey mea poplong.
43Motnang-a ngga kalik kua! Motnang sik sogo nando
wengkabui so duduen go, koybutasemu so nemot-a se lemoy!
Nggano, nemot andua nogo kebali-a se pluok! 44Ngga ey, banim

besi go sedue so nando lemoy genang so duen go, blong duoyap
naklay nogo koybutasemu so nemot se lemoy. 45Blong Dem kalik
se: sikabung lo tebok genang so kua weng; sikabung-a tebok
genang so Nemot pung go gabe. Seni so: sikabung mata sogo ta
itak genang so, way so Nemot tang go wali-a mo itak gabe."

Bartimeus nemu pung go pali go
(Matius 20:29-34; Lukas 18:35-43)

46Nggano, Yesus Nemot go andua-andua ey, yakena Yeriko
sik sogo pung go Yerusalem no koklong go, Yesus no sikabung
nsrung-nsrung ey gemang keng-lak. Se ikum: ngga sogo sedue
klaya duo, tap keteng so tawadong so gemang got-tenawon.
Nemot go nemu mo pung sang. Ngga Bartimeus, Timeus go
danon. 47Sedue nemu pung go ngga tup-nawon go, ngga lo
koklong go yakena Nasaret sik sogo Yesus gemang. Ngga tang
so nemot lo gemang usi-tenawon, "Yesus, iram Daut sik sogo
Duo! Genam nogo dabui klum tra-a." 48Tandali-tandali, da
mata so usi goso, don ey sikabung lo gemang bebat-nenawon,
"Yakot so ya! Nebut ngga kua pen!" No, tandali kangok dega
so gemang usi-nawon, "Iram Daut sik sogo Duo! Genam nogo
klum tra-a." 49Yesus tebung-nawon go gemang pu, "Nemot ey
wawi go weng-a!" Ngga ey, sedue nemu pung go ngganemot
no gemang pu-nenawon, "Dabui don kok go ip-a! Mot so
Yesus usi go se." 50Ngga ey, nemot go amka walong go sok
gono, keda so ip go, Yesus mit sono gemang bewon. 51Ngga
ey, nemot no Yesus lo gemang usi, "Mot lo duduing go, mot
nogo sogo-a Genam lo ya tebok?" Sedue nemu pung go
ngganemot lo gemang pu, "Aya Dem! Genam nemu pli go, suey
so ikum genang so duing go se." 52Ngga ey Yesus lo gemang
pu, "Klong-a! Genam no dabui lo keng-to go tang so, mot go
wali mo sesuoy!" Ngga ey nemu pli go, nemot kekayso gemang
ikum. Nggano, Yerusalem tap no Yesus ey gemang keng-nawon.

Yakena Yerusalem sono sek ba lo degut go
(Matius 21:1-11; Lukas 19:28-40; Yohanes 12:12-19)

11 1Yesusnang ip go koklong e… yakena Yerusalem sono
dedagu, yakena Betpage nggano Betania, meduim
Saytun mit sogo no mo pung. Ngga sik so Nemot go andua
namon no Yesus lo gemang pu-tenawon, 2"Yakena ngga

Yakena Betania (Markus 11:1)

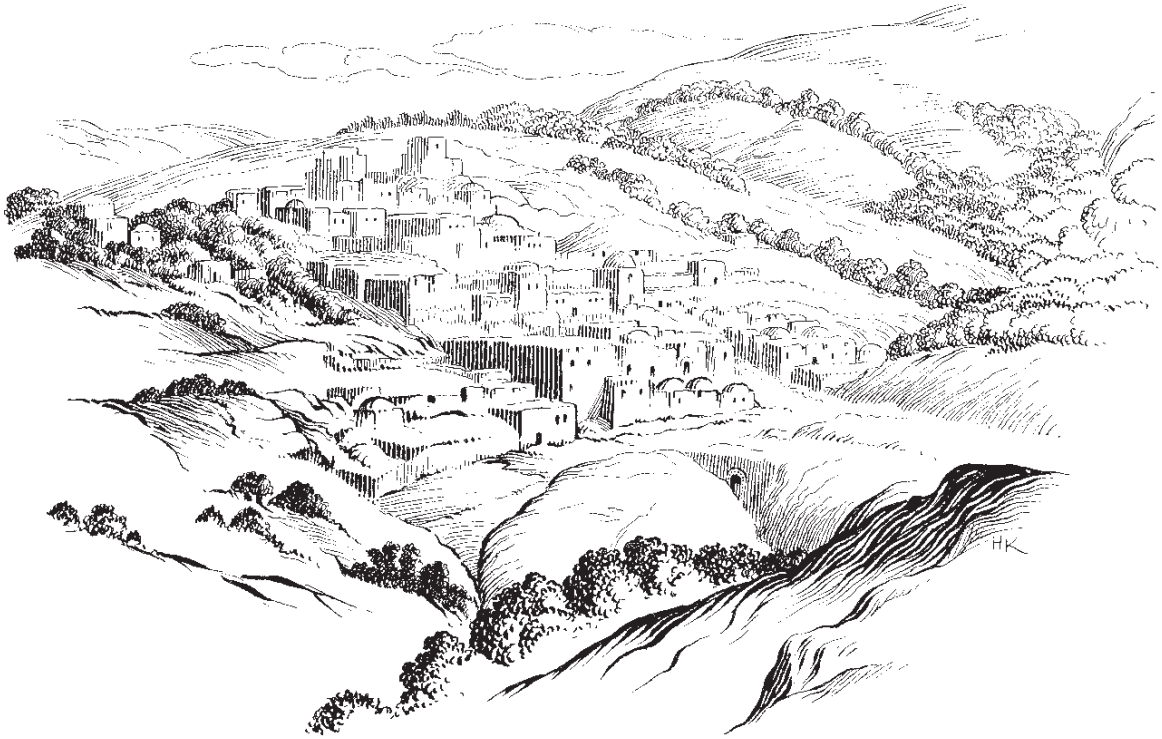

temu sono kenalo go, kay seguong ngga sogo keleday
nok meno tegan lo, dia no keduik go, mea ikum-klenalo.
Menay ngganemot blo nogo, sedue maning kua klak. Tegan
plet-klenalo go, ngge sono se wawi go weng! 3Sedue lo usi
go, ngge kalik se pu, 'Woy Dem go duduing no keleday blo no
Nemot klak genang so gabe wawi go koklong. Keda so mea
wawi go weng.'"

4-5Nemotnamon klong go, gemang ikum-klenawon: yang,
tap so yataput dagu no tegan lo keleday nok ngganemot
keduik go gemang gigit. Ngga ey, nemot so duo namon peplet
gono, ngga so got-netenawon sikabung lo gemang usi, "Sogo
nang so menay ngga plet-kletogoy?" 6Ngga tup gono, Yesus lo
pen go kalik so, gemang pen-klenawon. Ngga ey, nebut way
ngga sogo sikabung logo kua pu. Itak go, nemotnamon gemang
klong. 7Menay ngga wawi go, weng gono, nemot go tatondi
blo no amka sey go, nemot blo no Yesus klak go gemang
got-nawon. 8Tap lo woy-banu, mesru-masru lo amka gemang
sey-nesiwon. Nggano, wot dop temu lo ibot go, weng go, tap lo
gemang sey dali. 9-10Nemot no keng go koklong go sikabung,
banim besi go ey, mesip sogo eygo lo, ngge kalik gemang
bega-nesiton,

Hosana! Mot go sui iway blo sono se pu!
Woy Wali Iram go sui ba lo Mot uweng go.
Asi Daut go blongdon pung go, teguop-yakay ey.
Hosana, sip blo dega sogo so Ki Wali Iram got-togoy go.
11 Nggano, Yerusalem no Nemot degut gono, Ki Wali yap no
gemang klong. Ngga ey naklay nemu wet-nawon go, kuklik goso
yakena Betania sono, Nemot go andua 12 ey gemang klong.

Di ara seni kua tagot go
(Matius 21:18-19)

12 Ngga utep go, Yesusnang, yakena Betania itak go, koklong
gono, Yesus ten gemang tra-nawon. 13 Ngga ey, ket sik so, di ara
gemang ikum-siwon. Nemot go dop mo semu. Di ngga ba no
pung go, nemu totong go, don kua ikum-srenawon. Nemot go
seni tagot genang sogo in maning kua pung go nogo. 14 Nggano,
ngge kalik so, di ngganemot no gemang pu-nawon, "Mot go
seni sedue klayanang go logo mea kua buo go dam!" Nemot go
andua-andua nebut ngga gemang tup-nenawon dali.

Seni eygo di ara
(Markus 11:13-14)

Ki Wali yap ba nasrok giang go
(Matius 21.12-17; Lukas 19:45-48; Yohanes 2:13-22)

15 Yerusalem no pung gono, Ki Wali yap ba no Yesus degut
go, nay so ta go, nay so idok go sikabung ikum go gemang
yat-nawon. Ngga ey, duoy so nay go kebleng ey, wi yagui nay
sogo sipsuing eygo naklay, gemang iwot dak-siwon. 16 Nggano,
sikabung temu no Yesus lo gemang pu-tenawon, "Yap seboy
ngge lo tauteygo yakua klong-weng!" 17 Gabe pen-asitugu,
"Wali Sam klaut ba nogo ngge kalik go mo klik gabe,
'Saula-saula nogo dewi pu genang sip so
Genam go yap mea pu!'
No, way so nay sip so,
sinebutsi go yap so motnang lo gabe lemoy-ketogoy."
(Yesaya 56:7; Yeremia 7:11)
18 Yesus lo pluok go tasam ngga tup gono, taitisopuitgo
trang-trang dega ey Musa logo demutrui so ngunguok go
klui-klui eygo, Yesus but sogo tap gemang uwet-netenawon.
Yang, yakay ey sikabung lelek go tang so, gemang
suali-nenawon.
19 Kuklik go nogo, Yerusalem itak go Yesusnang gemang klong-lak.

Dabui lo dewi keklak go seni
(Matius 21:20-22)

20 Ngga utep wadikua go, tandali koklong go, di ara ngganemot
mit no Yesusnang pluep go, gemang ikum: ye, blo sik so e…
srang ba no pung go, di ara ngga mo newi! 21 Di ngganemot so
Yesus lo pu go, tandali duing go, Petrus lo gemang pu-tenawon,
"Aya klui, ikum-a! Mot lo pu go di ngga, mo newi." 22-23 Way so
Yesus lo pu go, "Dabui lo Ki Wali Iram nogo-a se keng! Se
duing: lekluik kua goso dabui lo keng go, sedue lo pu go,
'Meduim ngga, ngge sik so iti go, beap no se degut', ngga mea
lemoy seni." 24 Gabe pu-situgu, "Dewi ba lo, sogo so motnang lo
wadong go, se duing: genam nogo ngga mo iti gabe." Yang,
ngga seni so mea lemoy! 25 Dewi pu so mot ip go nogo, andua
logo piam duing go, banim kuklue ngga se kay-sing! Ngga ey,
mot go piam-piam Ki Wali Iram lo mea suep dali. 26 [Ngga
kalik mot logo kua semu go, Ki Wali Iram, Ki Wali Yakena ba
sogo logo, mot logo piam-piam mea kua suep dali.]

Yesus go don nago sik sogo
(Matius 21:23-27; Lukas 20:1-8)

27Tandali Yerusalem no Yesusnang gemang pluep. Ki Wali yap
keteng ba lo koklong gono, Yesus mit no Yahudi go iram-tegay,
trang-trang, klui-klui, gemang nekunuon. 28Ngga ey, Nemot
sono gemang usi, "Nago sik sogo don lo tasam-tasam ngga
semu-togoy? Mot nogo don, nando lo iti?" 29Way so, Yesus lo
pu go, "Ngga senong genang, banim nebut meno-a mea usi-silu.
Ngga ey, mea pen-asalu: nago sik sogo don lo Genam
pluok-tugu." 30Se tup: Yohanes Busotuigo lo pluok go, nando lo
mot-dak go? Ki Wali Iram lo? Sikabung lo? Se pen-kesando!
Ngga ey, way-way so nemotnang go seguong so, gemang
sok-netenawon, "Ngge kalik pu-eyon go, 'Ki Wali Iram sik sogo',
Nemot lo mea we-sanyon, 'Ngga kalik go, sogo so Yohanes nogo
motnang kua keng ne?' 31-32No, imot lo pu-eyon go, 'Kukunan
go don lo. Sogo kalik so? Sikabung mata sogo nogo, suali ey se
tra! Seni so, ngge kalik sikabung mata sogo lo mo pu, 'Yohanes
ngga, nabi seni sogo, Ki Wali Iram lo kuoy go.'" 33Ngga sik
so, Yesus no ngge kalik nemotnang lo gemang pu-nenawon,
"Esang! Genamnang kua senong!" Way so Yesus lo pu go, "Ngga
kalik go, motnang nogo mea kua pen-srelu: nago sik sogo don
lo tasam-tasam pluok-tugu!"

Anggul kebalisedue nogo nebut benuey
(Matius 21:33-46; Lukas 20:9-19)

12 1Ku ngganemot no sikabung no nebut benuey so
ngga kalik Yesus lo gemang nguok-nawon, "Sedue
klaya nemot go nan gemang. Nan ngga blo no anggul usu
gemang klik-nawon. Ngga ey, tema yam so klik-sing go, e…
sedingno-sedingno yam so kluing. Anggul sik genang mu yam
so tuet-nawon go, yay suing genang yap gemang klik dali. Ngga
naklay klik gono, usu ngga yay suing genang so, kebalisedue
sono gemang itak. Nggano nan meno sono sedue ngganemot-a
gemang ip-nawon.
2Anggul buo genang ku pung gono, wengkabui tete sogo
anggul king go weng genang so, koybutasemu mot-dak go, usu
damoy sogo kebalisedue sono gemang nawon. 3No, esang!
Koybutasemu ngga, kebalisedue lo mlak go, demun suey gono

pu go, ta ulue so gemang klong. [4]Nggano, koybutasemu meno-a
mot-dak go nemotnang mit no gemang klong. Koybutasemu
ngge demun plapang go, ku sono kenok go suongsut ey gemang
taling. [5]Ngga ey, nangglik tete sogo koybutasemu mot-dak go,
gemang nawon dali. Temoy-a koybutasemu ngge, kebalisedue lo
but go gemang kebong. Yang! Koybutasemu temu wengkabui lo
mot-dak go, gemang nenawon-lak. Esang! Temu-a nemotnang
lo demun suey go, temu-a but go gemang kebong-sing.
[6]I go sogo, danon dabuidalip klaya go-a usu wengkabui
lo gemang itak. Kamso duing-ton, e… danon tang go-a
mot-dak go gemang nawon. Nemot lo duing go, Genam go
duo nogo-a mea suali-nenayon. [7]No, usu kebalisedue, ngga
kalik so ikum-nenawon go, nemot go seguong so gemang
pen-netenawon, 'Ye! Ikum-a: ngga nemot go danon gemang.
Nglangin kebong go nogo, danon ngge no usu ngge ta mea
mlak-yon. Nemot-a, ya but-eyon go! Ngga ey, Nglangin logo usu
ngge naklay, imot lo gluik genang.' [8]Nggano danon ngganemot
nemotnang lo mlak go, but go, temoy anggul usu tema idi sono,
gemang betep-nenawon."
[9]Nggano, woy-trang sono Yesus lo usi go, "Nggeasui go,
usuwengkabui tang go logo, sogo-a ya semu-yon? Yang: nemot

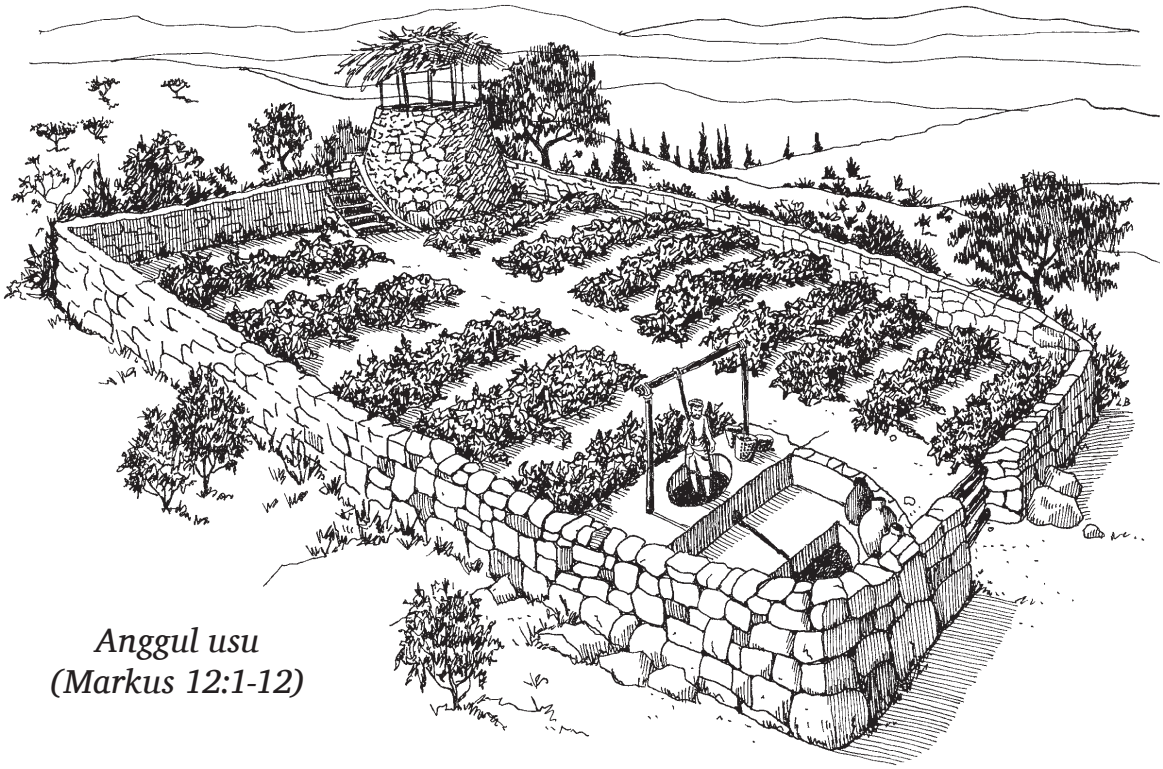

Anggul usu
(Markus 12:1-12)

tang go-a mea weng. Usu kebalisedue ngga naklay tuk go mea
leguot-sing. Kebalisedue inim go ta no anggul usu ngga mea iti."
10-11 Nggano, woy-trang sono Yesus lo usi go, Wali Sam klaut ba
nogo nebut ngge motnang mo ikum?

"Yap so kiklik go sedue lo betep go batklong,
don dega ey mo pung.
Yapdi nemu klaya so batklong ngga mo king."

(Mazmur 118:22)

12 Nebutbenuey ngga tup go, Yahudi go woy-trang senong go,
"Ngga imot so pen go ba!" Ngga sogo so, Yesus mlak genang tap
gemang uwet-netenawon. No, sikabung mata sogo suali sogo so,
Yesus itak go, nemotnang-a gemang klong-lak.

Yesus kuklue genang tap so wet go

(Matius 22:15-22; Lukas 20:20-26)

13 Ku meno no, partay Parisi sik sogo sedue ey deguena
Herodes no keng go sedue* ey, Yahudi go iram-tegay lo kuoy go,
Yesus go kuklue genang so, yatrang mlue so gemang nekunuon.
14 Yesus mit no pluep gono, ngge kalik gemang usi-nenawon,
"Aya klui! Atnang senong go, sedue seni eygo, Mot ngge gabe!
Ibe nogo, nemudi so Ki Wali Iram go tap gabe nguok-togoy.
Yang! Sikabung dali nogo Mot suali kua tetra. Sikabung tang
eygo Mot logo kua pleng. Se tup: sogo kalik so ya? Imot Roma
go Kaysar nogo blasteng ya iti? Kua iti?" 15 Nemotnang go
dabui ba sogo kunala pegop go, Yesus mo senong. Ngga sogo so,
way so ngge kalik gemang usi-nawon, "Sogo-sogo so, Genam
nogo yatrang mlue-ketogoy? No, Roma go duoy sen meno-a,
Genam sono taling-a, ya ikum-silu!" 16 Yesus no duoy sen meno
iti gono gemang usi-siwon, "Duoy ngge temoy nogo, nando go
sui ey, nebuemnemu eygo klik?" Ngga ey way so nemotnang
lo pu-go, "Ngga, Roma go Kaysar go sui nebuemnemu ey mo
klik." 17 Way so, Yesus lo pu go, "Kaysar go tete, Kaysar no se
iti. Ki Wali Iram tete sogo Ki Wali Iram no se iti."

Nebut ngga kalik go tup go, nemotnang kuikui go nebut way
pu genang tap kua.

---

* **12:13** *Parisi Herodes no keng go sedue:* seni so, Parisi blasteng nogo moyso, no deguena Herodes no keng go, blasteng go tap Roma go Kaysar nogo, gemang kekeng. Klay gono nemotnang kua duduing.

Sedue Saduki lo Yesus so yatrang semu go
(Matius 22:23-33; Lukas 20:27-40)

18 Se ikum: Saduki tang sik sogo sedue, Yesus mit no gemang
weng-lak. Nemotnang lo duduing go: sikabung kebong go,
tandali go yakua nglong. Yesus yatrang semu genang so,
nemotnang lo gemang usi-nenawon, 19 "Aya klui! Demu ngge,
imot nogo so Musa lo mo klik, 'Kabung iti go, duo kua tui gono
kebong go, nemot logo nalo, ntaton lo se dam, ntaton kebong
go tete sogo duo na tui.'* 20 No, nggeasui go genamnang go
usi Mot se tup! Yaptenglam meno sogo, ntatonnang 7 yam so
gemang. Trang sogo, kabung iti go, duo kua tui gono, gemang
kebong sang. 21 Nggano ntaton nemot no keng golo, nalo dali
gemang dam, e… nemot kalik dali duo kua tui gono, gemang
kebong. Ntaton nangglik tete sogo nemot kalik dali. 22 Ntaton
sat seni ngga kalik dali so lemoy-dapwon. Duo kua tui gono,
gemang leguot. I go seni sogo, kabung ngganemot gemang
kebong dali. 23 Nggeasui go genamnang go usi ngge kalik gabe,
'Yansi go, sikabung tandali nglong go nogo, ntatonnang mea
bong dali. Kabung ngga go kenin sogo nando-a ya lemoy? Seni
so, kabung klaya go ngganemot-a nemotnang naklay lo mo iti!' "
24 Nebut ngga tup gono, wayso Yesus lo gemang pu-nawon,
"Esang! Motnang Wali Sam klaut kua senong, nggano
Ki Wali Iram go blongdon maning kua senong dali. Ngga tang
so, tap naklay motnang mo nega! 25 Sikabung tandali nglong
go nogo, kabung yakua iti. Sedue nogo kabung yakua dok
dali. No, Ki Wali Tamot-Tamot Ki Wali Yakena ba sogo kalik
nemotnang mea suing. 26 No, motnang lo duduing go sogo
atuia, gabe pen-asitugu: Wali Sam klaut ba no Musa lo klik go,
motnang kua ikum? Se senong: koy nebleng ba sik so, ngge
kalik Ki Wali Iram lo pu-anangam go, 'Genam ngge, Ablaham,
Isak, Yakop go Ki Wali Iram gabe!'*
27 Ngga sik so imot mo senong: kebong go sikabung nogo
Ki Wali Iram, Nemot kua! No, kiki sogo sikabung go
Ki Wali Mani Iram gabe! Esang, motnang sedue Saduki go kunala,
mo nega seni."

---

* **12:19** Ulangan 25:5-6
* **12:26** Keluaran 3:6

Kuduen so kutrui tui go Walidemu
(Matius 22:34-40; Lukas 10:25-28)

28 Woy ngganemot nogo, Musa logo demutrui so ngunguok
go sik sogo sedue meno, sedue Saduki ey Yesus ey way-way so
pepen go nebut tup go, gemang ip. Nemot mo senong: sedue
Saduki nogo nebut, suey so Yesus lo mo pen. Ngga ey, gemang
usi-nawon, "Demu nago-a nemuklaya seni goso ya pu?"
29-30 Nggano Yesus lo gemang pu-nawon, "Nemuklaya seni go
demuitrui, ngge kalik mo klik,
'Sedue Israel, suey so se tup!
Imot go Woy Wali Iram, Ki Wali Mani Iram klayking!
Motnang, Ki Wali Mani Iram nogo dabui klum,
dabui lo, saysuk, senongduduing,
don naklay lo, seni so se tetaling!' *(Ulangan 6:4-5)*
31 Namon tete sogo, ngge kalik,
'Mot go saysuk tang go nogo kalik,
dabui lo andua nogo klum se pupluok.' *(Imamat 19:18)*
Se senong: Walidemu naklay, demu namon ngge seguong lo
mo dok gabe. Demu meno ngge ey kua kerlam!" 32-33 Ngga no,
Yesus no Musa logo demutrui so nguok go klui ngga lo gemang
pu-tenawon, "Aya klui! Mot go nebut ngga seni: Ki Wali Iram
klayking! Nemot kalik go, meno kua. Nggano Nemot nogo klum
dabui lo, senongduduing naklay, don ey, Nemot no suey so imot
lo se iti. Ngga ey, andua nogo, imot go saysuk nogo kalik dali,
klum se taling! Yang! Walidemu ngge, taiti so imot lo puit go
menay ey kua kerlam. Ki Wali Iram nogo klum, seni kangok
dega, taitipuitgo ey kua kerlam." *
34 Klui ngga lo suey so pen go tup gono, nemot so Yesus lo
pu-tenawon, " Woy Wali Iram tamlak go blongdon dagu so mot gabe!"
Ngga naklay tup gono, Yahudi go woy-trang belui go, nebut
way yakua tuot.

Blong Dem pung go sedue go duduing no kua
(Matius 22:41-46; Lukas 20:41-44)

35 Ku meno no Ki Wali yap ba so sikabung so Yesus lo gemang
ngunguok. Nggano gemang usi-tenawon, "Sogo kalik go sik so,

---

* **12:32-33** Ulangan 4:35; Hosea 6:6

Musa logo demutrui so ngunguok klui-klui lo pepen go: tegadi
so dok go Iram ngga, Daut go danon? Ngga piam! 36Se duing:
Ki Wali Waglo lo taling go, Daut lo mo pen-angam,
'Genam go Woy Dem so Ki Wali Iram lo pu go,
Genam go tasemla idi no Mot se suing,
e… Mot go masi ba no,
koysaula Genam lo idok go mea ta.' *(Mazmur 110:1)*
37aSe duing: tegadi so pu go Iram ngga 'genam go Woy Dem
so' Daut lo mo pu! Ngga kalik pu go, imot se senong: Woy Dem
ngga Daut go danon kua!"

Musa logo demuitrui so nguok go klui kunala temoy no se

(Matius 23:1-36; Lukas 20:45-47)

37b-38Se senong: Yesus lo pepen go nebut, yakay ey sikabung
mata sogo gemang tup-netenawon. Yesus lo nemotnang no
ngge kalik gemang nguok-tenawon, "Motnang Musa logo
demutrui so nguok go klui-klui temu nogo kunala temoy no
se! Se senong: amka walong go ey kok go nemotnang gemang
uwet. Tap logo, nay sip logo, sikabung mata so susuing go
mit nogo, nemotnang no ibe lo susubuwit go, takong genang
so gemang usey. 39Walop sip ey, dewiyap ba no degut go,
sipsuing suey go, sedue sui eygo lo susuing go-a, nemotnang
logo uwet. 40Wamoymlue so kabung nalo-nalo go yap ba taut,
nemotnang lo mea gluik. Sikabung go kunala saguip genang so,
walong-walong so dewi nemotnang logo gemang pupu. No, se
senong: neyboy no nogo idekeba dega Ki Wali Iram lo mea iti,
idekeba meno ey kua kerlam."

Ki Wali Iram nogo taiti dabui lo iti go

(Lukas 21:1-4)

41-42Ku meno no, sikabung lo taiti so kiking go sip dagu
no, Yesus gemang got-nawon. Ngga ey, taiti so kiking go sip
sono nemu gemang bung-tenawon. Taut mata sogo sikabung
weng-lak go, duoy kangok-kangok go gemang king-netenawon.
Ngga ba lo, tautkuago kabung meno weng dali go, duoy sen
namon dato-a gemang king-natun.
43-44Tasam ngganemot ikum-nawon gono, Nemot go
andua-andua usi go, pluep gono, ngge kalik Yesus lo gemang
pen-anawon, "Seni so, taiti kangok dega go kabung nalo ngga lo

mo king-tun. Sikabung temu lo king go ey kua kerlam.
Nemotnang naklay lo king-newon go ngga, tautmatasogo
sik so mo iti. No, kabung nalo ngge, taut kua. Nemot go ta ba
so gemang go-a naklay mo king-natun. Ngga nemot go tendam
iti genang duoy naklay mo iti."

Ku yam sogo no lemoy genang tasam-tasam
(Matius 24:1-2; Lukas 21:5-6)

13 1Ku meno no, Ki Wali yap ba sik so Yesusnang pung
gono, Yesus no ngge kalik Nemot go andua meno lo
gemang pu-tenawon, "Aya klui ikum-a! Yap ngge dega. Demu
kangok-kangok golo klik go." 2Way so Yesus lo tenguo go, "Yap
kangok go ngge nemu se luik-ketogoy! Yap so klik go demu
ngge naklay, ku meno no togut go mea net-ayun. Klaya nang go,
demu meno blo no demu meno itak go gigit go, yakua ikum."
3Ku ngganemot nogo, meduim Saytun blo no Yesus keklak go,
pung gono Ki Wali yap sono, dabui iwot go gemang got-bawon.
Ngga ey, Petrus, Yakobus, Yohanes, Andreasnang-a banom
Yesus ey gono, gemang usi, 4"Aya klui! Atnang nogo se pen-alo!
Kaning so Mot lo pen go ku ngganemot ya lemoy-ayun?
Nggano, ku ngga pung go nogo, sogo kalik go tasam no,
genamnang ya senong-elu?"

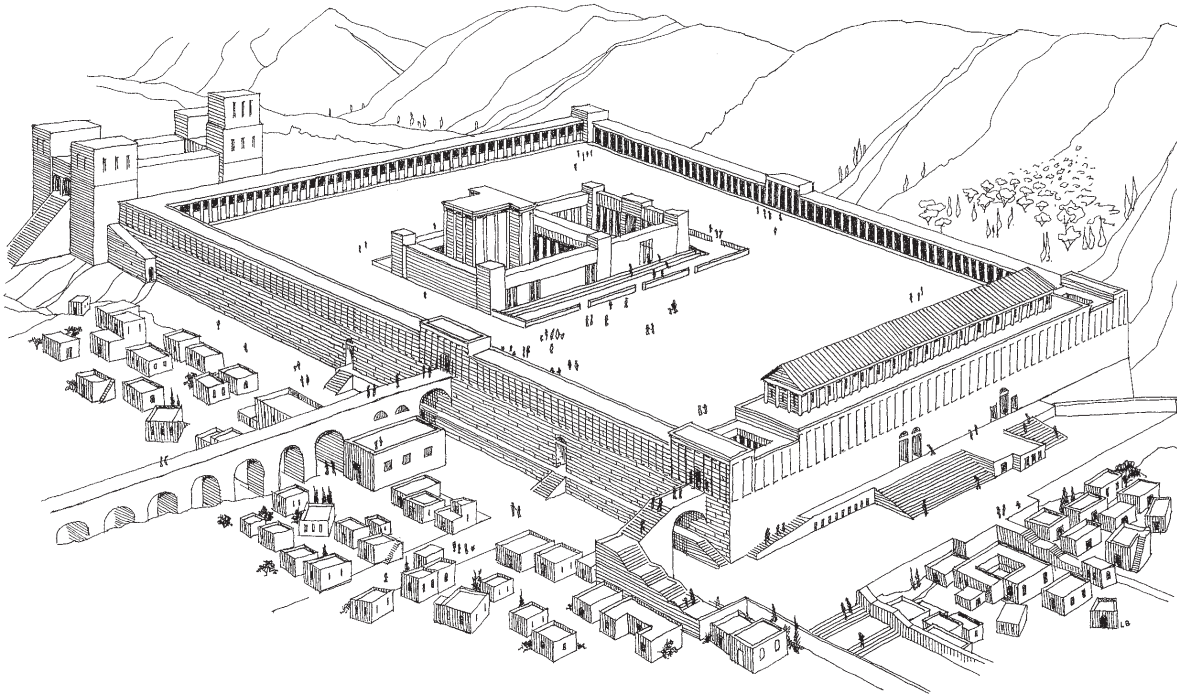

Ki Wali yap (Markus 13:1)

5Ngga ey, nemotnang nogo nebutmang, ngge kalik Yesus lo
gemang king-nawon, “Kunala temoy no se suing! Tap meno
piam golo motnang sedue lo taling genaning! 6Mata so weng
go, Genam go sui no wamoy so nemotnang lo mea pu-netegon,
‘Blong Dem, Genam ngge gabe.’ Sikabung mata sogo, ngga
kalik golo tap meno piam go sono nemotnang lo mea tetaling.
7Ple nebut, nggano plepung go kluim tup go nogo, dabui belui
go motnang suali kua tra! Ngga naklay mea lelemoy. No, ku
ngganemot maning kua pung gemang.
8Yang! Saula meno ey saula meno ey, nan meno ey nan
meno ey, ple mea tui-neyon. Sip naklay nogo, kuysu kangok
so mea lek, sip meno nogo kluong ku mea pung. Ngga naklay,
ku teguop go pung genang iseng tang tui go, duo tui sogo
so kabung iseng tra go kalik go gemang. 9No, motnang tang
go-a, kunala temoy no se! Genam tang sogo so, Yahudi go
iram-tegay sono motnang lek go, tegan lo demun mea suey.
Nggano, motnang tang-usi genang so saula meno go wengkabui
sono mea wawi. Ngga lemoy go, motnang se senong: ngga,
ibe no Genam go walitap motnang lo pen genang ku gemang.
10Yang! Ku ngganemot maning kua pung gono, Genam go
deguo teguop-a, motnang lo saula-saula naklay sono banim
se klong go pen-sing! 11Kua kay! Motnang mlak go tang-usi
go nogo, suali kua tra! Kunala walong so kua duing: sogo-a
ya pen-analu? Woy ngganemot no dabui ba no Ki Wali Waglo
lo plok go-a, motnang logo se pen! 12Esang! Ntaton lo ntaton
but go kebong genang so, mea iti. Ngga kalik dali, nglangin ey
danon ey go mea lemoy. Nggano, unen-nglangin nogo denok
lo wayang go, kebong genang so amble go ta sono mea iti.
13Yang! Genam go sui tang sogo so, motnang nogo dabuipiam
mea semu-netegon. No, motnang sik sogo teguop so don ey
got-sayon go, sesuoy so yakay ey nemot mea pung-asayon.

Idekeba kangok go mea pung
(Matius 24:15-28; Lukas 21:20-24)

14Suey so motnang se senong: Ki Wali yap ba no waluk
genang tasam piam go ikum go, ngge-a motnang se semu:
meduim blo sono motnang Yudea sikabung se kuek-lak!
15Nggano, seboy sogo sikabung, yap ba sono teguopey taut ikak
sogo kua degut. 16Nggano, usudamoy sogo sikabung teguopey

amka ikak sogo, kua teguey dali! 17Esang! Ku ngganemot
nogo, duo nu sogo ey duo min so maning leleguit go mianang
ey, nemotnang nogo ide dega ey. 18Ngganemot sogo so, dewi
don ey motnang se pupu. Yaguisa dalip kangok go ku no,
lemoy genaning. 19Yang! Iseng kangok go ngga kalik go,
kublungkonggo sik so, e… nggeasui go ku no pung go, maning
kua lemoy. Ngga blo idi logo, tandali go mea kua lemoy dali.
20Tebot so iseng ku ngganemot, Ki Wali Iram lo kua tong go,
klayanang go yakua wali. No, Nemot lo kuoy go sikabung no
duing go tang so, tebot so ku ngga Nemot lo mea tong. 21Ku
ngganemot nogo, motnang no sikabung lo pu go, 'Ba ikum-a!
Blong Iram, ngge so ngge! Blong Iram ngga so ngga!' Nebut
ngga, motnang kua tup go keng! 22Seni so, Blong Iram kalik
go sedue wamoymlue sogo nabi mea pluep-neyon. Nemotnang
lo tasam-tasam mea semu, Ki Wali Iram lo kuoy go blong
duoyap nega genang so, wamoymlue ngga lo mea yatrang.
23Ngganemot sogo so, kunala temoy no motnang-a se! Motnang
naklay nogo, banim temu no Genam lo mo pen-atugu gabe.

Blong Dem pung genang nebut
(Matius 24:29-31; Lukas 21:25-28)

24Sesat ey bete eygo ku ngga yam go nogo, woy neblong mea
kenip, banu neblong mea kua pli dali. 25Ut sik sogo top, mea
net-sing. Nggano, ut ba demat go don suep-lak go, bobuong ey
mea king. 26Ngga naklay lemoy gono, Blong Dem, don ey kenuim
ey Nemot go blong ba lo uweng go, sikabung naklay go nemu lo
mea ikum-neyon. 27Ku ngganemot nogo, Blong Dem lo, Nemot go
Ki Wali Tamot, mot go, nan sedingno-sedingno, klong go, blong
duoyap Nemot lo kuoy go, woysut idi sogo, woyklak idi sogo, dun
idi sik sogo, nggano sada idi sik sogo, utsring-nansring sik sogo
yaluim go mea pluep-lak. Nemot go blung so lemoy genang sogo."
28-29Ngga ey, tandali Yesus lo pen go, "Ngga naklay lelemoy
go, yatrang ngge se ikum: duotkalisabang woy pli golo, di tuik
net gono, tandali go blup mea kong. Ngga sik so motnang mo
senong, woy seni mea pli-ayun. Ku lemoy genang sogo tasam,
ngga kalik dali se senong! 30Seni-seni so, motnang nogo, gabe
pen-ategu. 'Ngge naklay, sikabung da ngge maning nogo,
mea lemoy-ayun.' 31Yang! Ut ey nan eygo mea nega-sing. No,
Genam lo pu go nebut ngge-a klaya nang go, yakua nega."

Blong Iram pung genang ku sikabung kua senong
(Matius 24:36-44)

32Seni so, ngga lemoy genang ku ey woy ey, sikabung
klaya nang go kua senong. Ki Wali Yakena ba sogo
Ki Wali Tamot-Tamot kua senong, Ki Wali Danon tang go, kua
senong dali. No, Ki Wali Aya seguong lo gemang senong. 33Ku
ngganemot lemoy genang, motnang yakua senong, nago ku
no ya lemoy. Ngganemot sogo so, wali yay wegeng ey kunala
temoy no motnang se susuing. 34Ngganemot nogo yatrang ngge
kalik mea pen-alu, "Tap masi kukua gono sedue meno gemang
taut. Yapyay so susuing genang naklay, nemotgo-nemotgo
kebali taling-sing go gemang itak-won. Nggano, yatapyay sogo
no pu go: yay suey so se susuing! Ngga ey, nemot gemang ip
go klong. 35Mot go wali yay, suey so se susuing. Motnang kua
senong, ku nago yam no, yap wengkabui ngga tandali go ya
pung? Woy susut gono, wadi kunesip yam no, kunebit yam no,
wadikua seni maning ku kua tegek gono? Seni so, Nemot pung
genang woy, imot kua senong. 36Esang! Usene so motnang
srek go ba no pung genaning! Ngga ey, ikum-yon go, yay suey
so motnang lo kua susuing. 37Motnang nogo seguong so nebut
ngge kua pen-sretu. No, ngga kalik dali sikabung naklay nogo
gabe pepen: walikebali yay ey se susuing!"

Yesus but genang nebutsuing go
(Matius 26:1-5; Lukas 22:1-2; Yohanes 11:45-53)

14 1Ku namon dali no, Yahudi go Paska ey Loti ragi kua
go dam genang walop ey mea lemoy. Ku ngganemot
no Yahudi go trang-trang ey Musa logo demutrui so nguok go
klui-klui eygo nebut got-nenawon go, wamoymlue no Yesus
mlak go but genang tap gemang wet. 2Ngga ey, gemang
we-netenawon, "Walop ba lo kua semu! Walop so pluep go
sikabung tup go, sagui ey lemoy genaning."

Yesus kebong sogo mlay banim temu no ut go
(Matius 26:6-13; Yohanes 12:1-8)

3Ku ngganemot nogo, yakena Betania so, Simon dem yaulat
mo pali go yap ba so, Yesus ten so dam-tenawon. Nggano,
kabung meno mlay kinemon ey iti go gemang degut. Ngga ey,

samonsuip blindon bung go, Yesus go wengkabui blo sono mlay
gemang pi-situn. Seni so, mlay ngganemot duoy blo sogo lo
iti go. 4Ngga so got-netenawon go sikabung temu, tasam ngga
ikum go, dabuipiam ey way-way so gemang sok-netenawon,
"Esang! Ngga kalik tebadali mlay ngga betep go. 5Mlay ngga,
duoy miam eygo lo nay go, tautkuago sikabung nogo duoy
ngganemot lo tebok go-a, suey."
6No, Yesus lo pu go, "Esang nueya! Sogo so, nemot
bebat-ketogoy? Tasam suey go ngge, Genam nogo so, nemot
lo mo semu-tun. 7Se senong: tautkuago sikabung, motnang ey,
kuno-woyno gabe ya got-ketogoy. Nemotnang tebok genang ku
mata so gemang. No, kuno-kuno motnang ey, senang so Genam
yakua suing. 8Yang! Kunala ba no tra go tang so tasam ngge,
dabui lo pluok-situn go gabe. Nemot go seni: maning Genam
kua kebong gono, Genam go saysuk nogo mlay banim temu no,
sedue Yahudi go demu kalik, nemot lo mlay ut-situn go gabe.
9Ngganemot sogo so, seni-seni so gabe pen-asitugu, 'Nago no
deguo teguop, nan sedingno-sedingno penklong go, tasam
teguop ngge tang so, kabung ngge go sui, mea penklong dali,
yakua kay!' "

Klay duoy Yudas no trang-trang lo king go
(Matius 26:14-16; Lukas 22:3-6)

10Ku ngganemot no, Yudas Iskariot andua 12 sik sogo
meno-a, Yahudi go taitisopuitgo trang-trang dega mit no
nawon go, nemotnang go ta sono Yesus itak sogo nebut gemang
pen-nawon. 11Nebut ngga trang-trang tup go, yakay ey gemang
tra-nenawon. Nggano, klayduoy Yudas no iti genang gemang
pu-nenawon. Ngga sik so, Yesus nemotnang go ta no itak
genang ku suey go, Yudas lo gemang wet-tenawon.

Andua-andua ey Walop Paska sogo ten dam go
(Matius 26:17-25; Lukas 22:7-14, 21-23; Yohanes 13:21-30)

12Ragi kua go loti dam genang walop ku pung go, sedue
Yahudi naklay, walop Paska semu genang domba mea tong. Ngga
sogo so, Yesus no Nemot go andua lo gemang usi-nenawon,
"Mot lo duing go, nago no imot go Walop Paska tendam genang
sip ya semu go ta?" 13Ngga ey, Nemot go andua namon no
gemang pu-nawon, "Motnamon yakena Yerusalem no se klong!

Ngga sogo sedue meno, buotbu ey kong go koklong go ikum go,
nemot no se keng!” 14Yap ba sono nemot ey degut go, ngge
kalik yap wengkabui no se usi, “Klui lo usi go: nago no
andua-andua Genam ey tendam genang sip dali mo semu? Walop
Paska sogo ten dam genang.” 15Ngga ey, blo sogo degu kangok
go dali mo semu go-a, yap wengkabui lo gemang ya taling. Sip
ngganemot no Walop ten dali motnamon lo se ta-klenalo!
16Nggano, nemotnamon kenawon go, Yerusalem no pung go,
Yesus lo nemotnamon no pen go kalik gemang ikum-klenawon.
Sip ngganemot no, walop ten dali-dali gemang semu-klenawon.
17Ku kiklik gono, Yesus Nemot go andua 12 ey, sip
ngganemot no klong go, gemang yaluim-nenawon. 18Ten so
suing-lak go dedam gono, nemotnang no ngge kalik Yesus lo
gemang pen-tenawon, “Seni so, motnang sik sogo meno duo
lo Genam sogo klay gemang ya duing-yon. Esang! Genam ey
klay gono nemot ten gabe dedam.” 19Ngga kalik tup-nenawon
gono, Nemot go andua-andua dabui ba u gemang tra-nenawon.
Ngganemot sogo so nemotnang klay-klay lo gemang
pu-netenawon, “Esang! Genam lo yabung?” 20Yesus lo pu
go, “Yang! Sedue ngganemot motnang 12 sik sogo, Genam go
budropsip klaya go ba sono loti suik go mea dam.” 21Nggano
Yesus lo pen go, “Seni so, Wali Sam klaut ba no klik go kalik,
ngge sik sogo tandali Ki Wali Yakena sono Blong Dem mea
ip-yon. No, esang! Blong Dem klay so duing go sedue! Nemot
nogo idekeba kangok dega! Esang! Kukunan blo nogo nemot
kua tui go-a suey!”

Blong Dem kua kay genang sogo tendam taling go

(Matius 26:26-30; Lukas 22:14-20)

22Nemotnang ten dam sogo no, loti Yesus lo iti go, taitisuey
pu gono, betok go, Nemot go andua-andua no uwasey go, ngge
kalik gemang pu-tenawon, “Ngge, Genam go saysuk gabe. Iti
go se dam!” 23Ngga ey, anggulbu tegun klaya iti go, taitisuey
pu gono, Nemot go andua-andua naklay no iti go gemang
drop-nenawon dali. 24Anggulbu drop sogo no ngge kalik
nemotnang no Yesus lo gemang pu-tenawon, “Anggulbu, ngge
Genam go kin. Ibe nogo tegadi so Ki Wali Iram lo dok go, Genam
go kin pi go gabe.” 25Motnang no, seni-seni so gabe pen-asitugu,
“Anggulbu ngge genam tandali go yakua drop, e… Ki Wali Yakena

ba no yaluim go ku no, anggulbu inim-a, Genam mea drop.”
26Ngga sik so, Ki Wali Iram nogo iway lek genang usam,
kluo-nenawon gono, meduim Saytun sono gemang klong-lak.

Yesus Petrus lo mea wayang
(Matius 26:31-35; Lukas 22:31-34; Yohanes 13:36-38)

27Ngganemot no, nemotnang sono Yesus lo gemang
pen-atenawon, “Wali Sam klaut ba no klik-nengam go, ngge
kalik gabe,

‘Dombayay sogo sedue, Ki Wali Iram lo mea but,
ngga ey, nemot go domba banom-banom suali so, mea teglik.’
(Zakharia 13:7)

Ngga sik so motnang nogo ngga kalik mea lemoy. Kekedik go
tang so Genam-a motnang lo itak go mea kuek-kelo.” 28No,
Yesus lo pu go, “Tandali Genam, nglong gono, nan Galilea no
banim mea nalu.” 29Nebut ngga tup gono, Petrus lo Yesus no
gemang pu-nawon, “Esang! Nemotnang temu-a, dabuibelui go
teguey go, nueya! No, genam seguong-a, dabuidemu king go,
mea kua teguey!” 30No, way so Yesus lo ngge kalik gemang
pu-nawon, “Petrus! Seni-seni so mot nogo-a, gabe pen-asitugu
sang, ‘Kemaning wadikua go, da namon tete sogo ayang,
maning kua tuot gono, da nangglik yam so, Genam mot lo mo
wayang.’” 31Ngga ey, don ey ngge kalik Yesus lo pu go nebut so,
Petrus lo gemang waydang-nawon, “Seni so, genam Mot yakua
wayang! Mot eygo genam mea kebong dali!” Andua temu logo
ngga kalik dali gemang we-nenawon.

Usu Getsemani no Ki Wali Iram sono Yesus lo dewi pu go
(Matius 26:36-46; Lukas 22:39-46)

32Nggano, Yesus Nemot go andua-andua ey, usu Getsemani
no pluep go, nemotnang sono gemang we-tenawon, “Namboy
ngge so motnang se bung-ketegoy! Genam dewi pu so gabe se
tegu.” 33No, Petrus, Yakobus, nggano Yohanes, Nemot ey klong
genang so gemang wawi-nawon. Ngga nogo, Yesus dabui ba
don kua golo, bubuong ey gemang king. 34Nggano, nemotnang
no gemang we-tenawon, “Genam go dabui ba u kebong sogo
kalik kangok so be tra-tegu. Motnang ngge sogo, yay se suing!”
35Ngga kalik we-nawon go, walong so maning kua klong gono,
nan blo sono unuik-sing go gemang pui-nawon. Ngganemot no

dewi gemang pu-nawon, “Woy ngge no lemoy genang tasam,
sang kua lemoy!” 36Dewi ngge kalik Nemot lo pu,
“O, Aba, Wali Aya, klayanang go Mot logo yakua lemoy go,
kua.
Ide keba ngge, Genam blo sik sogo, sang tebo kundo-a!
No, Genam go duduing-a kua lemoy.
Mot lo duing go kalik se lemoy sang!”
37Tandali Yesus kunuon go, Nemot go andua nangglik usene
so srek-netenawon go, gemang ikum. Nggano, Petrus no
gemang pu-ton, “Ey Simon, mot usne-a to-togoy? Nemu sogo
woy klayanang go, yay-a mot logo ya kua suing? 38Yay se
susuing, dewi se pupu, motnang kuklue ba sono pui eygo. Seni
so, duduing-a, suey so gabe. No, saysuk ngge don kua.” 39Ngga
kalik pen gono, tandali Yesus gemang bewon. Nggano, ngga
kalik dali dewi gemang pu-nawon. 40Ngga sik sogo, tandali
kunuon go, nemotnang usene so srek go, gemang ikum-nawon.
Nemu ide eygo sik so, nebut way nemotnang logo kua tenguo
sang. 41Ngga ey, da nangglik tete sogo, Yesus weng go,
nemotnang no gemang pu-won, “Motnang maning srek-ketogoy?
Nemot lo! Genam go ku nggeasui mo pung gabe. Ikum-a!
Sikabung kon eygo ta sono Blong Dem gabe ya itak. 42Ip-a, imot
ya klong go! Genam klay sogo sedue mo dagu gabe. Ngga go!”

Yesus mlak go

(Matius 26:47-56; Lukas 22:47-53; Yohanes 18:3-12)

43Maning nebut so Yesus pepen gono, 12 sik sogo andua
meno Yudas, sedue daley ey gemang weng-lak. Ple ey tengang
ey, ta no nemotnang lo idok go. Ngga Yahudi go iram-tegay lo
mot-dak goso weng-lak go. 44Banim sedue daley no, klaysedue
ngga lo mo pen, “Motnang se ikum! Nebuem kuong genam lo
tebok go ngga, Nemot gemang. Nemot-a mlak go, suey so wawi
go se klong!” 45Nggano, pluep-a natun go, Yudas-a kay seguong
so Yesus mit no klong go, gemang pu-tenawon, “Aya Klui,
suey lo!” Ngga ey Yesus nebuem kuong gemang tebok-nawon.
46Ngganemot no, nemotnang daley lo Yesus gemang
mlak-nenawon. 47No, ngga so got-netenawon go sedue meno lo,
tengang sok go, Yahudi go trang dega meno go koybutasemu go
kamasua idi kekayso gemang tut-nawon. 48Ngga ey, sedue daley
so, ngge kalik Yesus lo gemang pu-tenawon, “Motnang lo duing

go, Genam ngge sinebutsi? Ngga sogo so, motnang didemun ey
tengang ey, Genam mlak so kebanto? 49Kuno-kuno, motnang
ey Ki Wali yap ba so walinebut so Genam ngunguok go nogo,
sogo tang so Genam kua mlak ne? No, banim Wali Sam klaut
ba no mo klik-nengam go seni, nggeasui go se lemoy." 50Ngga
sik sogo, Yesus no keng go sikabung ngga sogo naklay, Nemot-a
itak go, gemang kuek-lak. 51-52Yang! Duo ngguot meno, Yesus
ey klay golo keng so duduing go gemang. Woy ngganemot nogo,
nemot mlak sogo so kamso semu-nenawon go, no, nemot lo kok
go amka tebot-a, nemotnang go ta no gemang itak. Nemot-a
ulue so gemang kap.

Yahudi go iram-tegay yaluim golo Yesus neyboy go

(Matius 26:57-68; Lukas 22:54-55, 63-71;
Yohanes 18:13-14, 19-24)

53Nggano, Yahudi go trang dega Ki Wali yap yay so susuing
go mit no, Yesus wawi go gemang-nenawon. Ngga tup go nogo,
iram-tegay naklay sip nggano gemang yaluim-netenawon.
54Petrus, ngga ikum sogo so, mesip so, yakot so gemang
keng-siwon, e… Yahudi go trang dega go yap seboy no gemang
pung dali. Dalip tra goso, koy dagu sono, kebalisedue ey,
gemang got-netenawon. 55Yahudi go trang dega ey iram-tegay
ey, Yesus but genang kuklue pen genang sedue so gemang
wet-netenawon. Kuklue ngga tang so, Yesus but go kebong
genang. No, sogo-sogo piam go, kua ikum-nesrenawon. 56Sedue
lo Yesus sogo nebutiwot mata so wamoy so pen go nogo,
no, nemotnang go nebut klaya goso kua nebuem-srenatun.
57Ngganemot no, nemotnang sik sogo sedue temu lo ip go ngge
kali wamoymlue-a gemang pen, 58"Genamnang mo tup, sedue
ngge lo pen go, 'Ki Wali yap sikabung go ta lo klik go ngge, ngga
sono togut go, ku nangglik ba no demening go sikabung go ta
lo kua klik go-a, Genam lo mea klik.'" 59Nebut pen-nenawon
go naklay go seni, meno duo logo, meno duo logo ey kua
kluing-sing. 60Ngga ey, trang dega go iram-tegay nesip ba sik so
ip go, Yesus sono gemang usi-tenawon, "Sedue lo pen-neton go,
Mot logo sogo kalik duing-togoy? Nebut way, Mot logo yakua
pen-srelo?" 61No, yakot so Yesus-a got-tenawon, nebut way
kua teguo. Nggano, tandali kekayso trang dega ngganemot lo
gemang pu-tenawon, "Mot se pen! Mot ngge, seni so Blong Iram,

Ki Wali Aya go Danon?” 62Yesus lo pu go, “Genam ngge, Nemot
lo! Ki Wali Mani Iram go tasemla idi so susuing go, kenuim
ba lo weng go Blong Dem mea ikum-kelo.” 63-64Trang dega
ngganemot nebut ngga tup gono, dabuisadui tra goso amka
tegek-siwon go, gemang pu-tenawon, “Motnang kuklue ngga
mo tup-keto? Ki Wali Iram ey Nemot kerlam goso mo pu-won!
Nggeasui go Nemot sogo nebut walongbata pen genang, imot
kua wet gabe.” Ngga no iram-tegay klaya goso lemoy go,
gemang pu-nenawon, “Ngga seni so lo! But go Nemot se kebong.”
65Ngga ey, iram-tegay temu lo Nemot sono mlabui seguop go,
nggano Nemot go nemu amka lo dok go, tamuong lo but gono,
ngge kalik gemang usi-netenawon, “Ey nabi, Mot lo senong go,
nando lo Mot mo but?” Nggano, kebalisedue lo, Nemot gemang
but-nenawon dali.

Yesus Petrus lo wayang go

(Matius 26:69-75; Lukas 22:56-62; Yohanes 18:15-18, 25-27)

66Woy ngganemot nogo, Petrus seboy so maning susuing.
Ngganemot no kabung meno, trang dega go koybutasemu
gemang natugun. 67Petrus dalip so koy ku so susuing go,
ikum-tun gono, gemang pu-tugun, “Mot ngge, yakena Nasaret
sik sogo Yesus no kekeng go, sedue dali!” 68No, Petrus lo
tenguo go, “Esang! Genam suey so kua senong, tebadali sogo
so mot pen-atogoy!” Ngga sik sogo, Petrus dia sono, seboy no
gemang pung-anawon. Woy ngganemot no ayang nebut se
tuot. 69No, kabung ngga, Petrus seboy sogo tandali ikum gono,
sikabung temu sono gemang pu-tenatun, “Seni solo, sedue ngge,
nemotnang sik sogo meno dali gabe!” 70No, ngga kalik tup
gono, tandali Petrus gemang wayang-nawon. Ku walong kua
luik gono, sikabung ngga sogo lo Petrus no gemang pu-newon
dali, “Mot ngge, seni so, nemotnang eygo sedue meno gabe.
Se tup: mot ngge nan Galilea sik sogo sedue. Mot go bluem
sik so genamnang mo senong-esitu gabe.” 71Ngganemot sik so,
piam-piam so tanat ey Petrus lo gemang pu-tenawon, “Kua!
Genam kua senong, seni sogo! Nemot nando? Woy mo senong,
banu mo senong, seni so, ngga kalik go, genam na kebong!”
72Petrus nebut wayang ngga so pupu gono, da namon tete sogo
ayang gemang tuot. Ngga tup go, Yesus lo pen-nawon go nebut,
Petrus gemang duing-nawon, “Ayang da namon tete sogo tuot go,

mot lo, Genam da nangglik yam so mo wayang!” Ngga duing gono, u kangok so gemang kluo-nawon.

Yesus Pilatus lo neyboy go

(Matius 27:1-2, 11-14; Lukas 23:1-5; Yohanes 18:28-38)

15 1Ku ngganemot no, maning wadikua seni, Yahudi go iram-tegay naklay, nebut gemang suing-nenawon. Nemotnang naklay-naklay gono pluep go ngga: ‘Sanhedrin’. Nemotnang klaya goso lemoy go, Yesus kebong genang so gemang pu-nenawon. Nemotnang tang sogo but go yakua kebong. Ngga sogo so, Yesus dok go, wawi go, Roma sik sogo gubernul Pilatus nogo so gemang pu-nenawon.

2Nggano pung gono, Yesus no Pilatus lo gemang usi-nawon, “Mot ngge Yahudi go Iram, nemot seni so?” Yesus lo pu go, “Mot tang so ngga pu-nato go!” 3Nggano, Yahudi go trang-trang dega ip go, Yesus go piam ta lo semu go mata so gemang pen-nenawon. 4Yesus no tandali Pilatus lo gemang usi-nawon, “Mot sogo nebut mata so Nemotnang lo pen-newon go, nebut way Mot logo ya kua pu-srelo?” 5No, nebut way klaya nang go Yesus kua pu-srenawon. Ngga sik so Pilatus ey gemang nega-nawon, “Ngge, sogo kalik go sedue?”

Yesus ey Barabas ey nando-a ya itak

(Matius 27:15-26; Lukas 23:13-25; Yohanes 18:39-19:16)

6Pilatus mo mlay, walop Paska nang sogo, klaya duo boy ba sik so ta itak go. Sikabung tang so kuoy go-a mea itak. 7Ku ngganemot nogo, sedue meno gemang, nemot go sui: Barabas, sedue temu ey sagui pung go, sedue mo but go kebong. Ngganemot sogo so nemotnang naklay boy ba no mo betep. 8Walop Paska ku pupung go nogo, sikabung mata so se uweng-lak. Ngga tang so, Pilatus no gemang pu-neton, “Aya! Nggeasui go, tandali mot mo mlay go kalik se semu!” 9Nemotnang go nebut Pilatus tup-nawon gono, gemang usi-tenawon, “Sogo kalik motnang logo duing-ketogoy, sedue Yahudi go Iram ngge-a ya itak-silu?” 10Seni so, Pilatus mo senong, Yahudi go trang-trang lo, dabuisadui tra go tang sogo so, nemot go ta sono Yesus mo itik. 11Ngga sik so, Yahudi go trang-trang dega lo sikabung mata sogo ngge kalik nebut lo gemang lekok-netenawon, “Barabas-a se itak!” 12Ngga kalik Pilatus tup gono, tandali gemang usi, “Ngga kalik motnang lo pu-ketogoy go, Iram ngge nogo, sogo-a ya

semu-lu?” 13Pilatus lo usi go tup gono, nemotnang lo gemang
bega-netenawon, “Nemot-a di temoy sono se tegak!” 14Ngga ey,
tandali Pilatus lo gemang usi, “Esang! Sogo kalik go kuklue temoy
no di sono go Nemot ya tegak?” No, tandali kangok so nemotnang
lo gemang bega-netenawon, “Di sono Nemot-a tegak go se
kebong!” 15Sagui ngga ikum gono, sikabung mata sogo lo duing
go kalik, Barabas-a boy ba sik sogo, ta gemang itak.

Ngga ey, Yesus demun-a suey gono, nemotnang go ta sono
Pilatus lo gemang iti. Di no tegak genang so, nemotnang go ta
sono gemang itak.

Yesus Roma go plesedue lo waysro go

(Matius 27:27-31; Yohanes 19:2-3)

16Seboy ngga sik sogo, yap kangok go, nebutsopugo degu ba
sono, Yesus plesedue lo wawi go gemang degut. Plesedue naklay,
sip ngganemot sono pu go gemang pluep-nenawon. 17Yesus nogo
nemotnang go demu kalik Iram go srem-a, nemotnang lo gemang
kok-nenawon. Yangga: amka walong go kibamsuk sogo-a iti go
Yesus no gemang kebet-nenawon. Ngga ey, geningwong rlok go,
wengkabui no nali tete so, gemang kut. 18Ngge kalik so gemang
waysro-netenawon, “Suey! Yahudi go Iram naklay go dega!”
19Ngga kalik so pupu gono, wengkabui no teguoli demun lo
bubut, nggano nglabui nemotnang lo gemang suop, segabuem
unuik taking genang so susubu gemang wik-netenawon.
20aYam so ngga kalik waysro-newon gono, tandali srem sok go,
Nemot go amka-a tandali iti go gemang kok-nenawon.

Di no Yesus glung go

(Matius 27:32-44; Lukas 23:26-43; Yohanes 19:17-27)

20bNgga ey, yakena tema dia idi sono Yesus wawi go, di
no tegak genang so gemang pung. 21Ngga sogo sedue meno
koklong go gemang. Nemot go sui: Simon, nan Kirene sik sogo.
Seni so, sedue ngga Aleksander ey Rupus dem eygo nglangin.
Nemot yakena sono demening dedegut. Yesus tegak genang di
lek sogo so plesedue lo gemang plong-nenawon.

22Sip meno sono Yesus nemotnang lo wawi go gemang
klong. Sip ngga go sui: Golgota. Golgota go seni: ‘wengkabui
donluong.’ 23Ngga ey, Yesus go iseng temu kebui genang so,
anggul, mur ey iwot go, Nemot sono gemang leguit-nenawon.

No, bu ngga Nemot lo gemang tenguo-nawon. 24Di no Yesus
tegak-nenawon go, Nemot go amka wasey genang so, demu
tega-nenawon go, plesedue lo gemang wasey.*
25Di no Yesus tegak-nenawon go, wadikua woy keklak gono,
ngga woy 9 wadikua. 26Nggano, Yesus di no tegak go nuik,
Nemot go wengkabui blo nogo, dipap temoy nogo sam ngge
kalik go gemang tegak, "Ngge Yahudi go Iram gabe."
27Nemot ey kerlam so di no tegak dali go, sinebutsi namon
gemang. Meno-a tasemla idi no, meno-a takali idi no.
[28Wali Sam klaut ba no klik go ey ngga mo kerlam, "Nemot
sinebutsi ey di no tegak go, ngga ey sedue piam goso Nemot
mea pu dali."] *
29-30Ngga lo klong-weng go, sikabung ikum-neton, susu nglok
ey ngge kalik gemang waysro-netenawon, "Ey, Mot lo pu go,
Ki Wali yap togut go, nggano ku nangglik ba no tandali mea
klik. Saysuk Mot go tang so wali go sesuoy-a! Nggeasui go di
blo sik sogo li-ekundo-a!" 31Yahudi go trang-trang ey Musa
logo demutrui so nguok klui-klui eygo lo, ngga kalik dali so
Yesus sogo nemot go seguong so, gemang waysro-nenawon,
"Meno duo-a Nemot logo mo suey! No, Nemot go saysuk tang
go, ne kua suey. 32Sikabung Israel ta itak genang Ki Wali Iram
lo kuoy go Blong Iram Mot ngge seni sogo, di blo sik sogo se
li-kundo! Ngga ikum go tang so, genamnang naklay dabui lo
Mot nogo mea keng." Nemot ey kerlam so tegak go sinebutsi
logo, ngga kalik gemang waysro dali.

Yesus kebong go

(Matius 27:45-56; Lukas 23:44-49; Yohanes 19:28-30)

33Wabedong go, woy nesip nogo, kekayso sip ngga naklay
kuklik-anatun go, e… use woy nangglik yam no gemang
suing. 34Kuklik yam gono, woy nangglik nogo, dabuiwalong
sogo, ngge kalik Yesus lo gemang pu-biwon, "Eloi, Eloi, lama
sabaktani." Ngga, Iblani nebut sogo seni, "Aya sop! Aya sop!
Sogo so, Genam banom itak-to?" * 35Ngga so got-netenawon go
sikabung Yesus go nebut tup go, no, suey so kua senong goso,

---

* **15:24** Mazmur 22:19
* **15:28** Yesaya 53:12
* **15:34** Mazmur 22:2

gemang pu-nenawon, “Tup-a! Nemot nogo tebok genang so,
nabi Elia so usi-biton go.” 36Ngga ey, kedaso sedue klaya ip go,
dingkuem iti go, di sono kok-nawon. Nggano, anggul bete eygo
ba sono suik go, Yesus go lom sono, Nemot lo suop genang so
gemang leguit-biwon. Ngga ey sedue ngga lo gemang pu-ton,
“Imotnang nemu se luik, nabi Elia pung go, di blo sik so Yesus
tebuo go, ku sono go ya li?” 37No, i go sogo kayang klik-nawon
go, dabui itak-lak go, se kebong-nawon. 38Woy ngganemot no,
Ki Wali yap go degu sogo amka dega glung go, kekayso blo sik
so tegek go, e… ku no gemang pung. Namon eygo so gemang
lemoy.* 39Ngga ey, plewengkabui, Yesus sono nemu bubung
go, ngga kalik Yesus kebong go ikum go gemang pu-tenawon,
“Esang, seni so lo! Sedue ngge Ki Wali Danon gabe.”

40Nemu bung-netenawon dali go, kabung-kabung gemang.
Nemotnang sik sogo temu, Maria Makdalena, Maria, Yakobus
seguay go ey, Yoses eygo unen, nggano Salome gemang. 41Yang!
Nan Galilea so Yesus maning gono, nemotnang ngga Yesus no
mo keng. Nggano, Yesus go wali nogo nemotnang lo mo tebok.
Kabung temu mata so ngga kalik go mo tebok dali. Yerusalem
no Yesus ey keng go nemotnang naklay uwet-lak go gemang.

Demuput ba no Yesus kebong go temoy tui go

(Matius 27:57-61; Lukas 23:50-56; Yohanes 19:38-42)

42-43Ku Sabat suing genang mo dagu. Sogo-sogo dali sikabung
lo semu genang so gemang bung-netenawon. Ngga ey, yam so
ku se kiklik, Yusup, nan Arimatea sik sogo, gemang banuon.
Nemot ngge, Yahudi go trang dega meno. Woy Wali Iram tamlak
go blongdon duduing sogo kangok so nemot duduing. Dabui
don kok go, Pilatus mit no bewon go, Yesus go temoy gemang
wadong-bawon. 44No, Pilatus, Yesus kebong go tup go, nemot lo
duing go, “Esang! Sogo kalik go-a, keda so Nemot mo kebong?”
Ngganemot no, plewengkabui tra go gemang usi-nawon, “Yesus
seni so mo kebong?” 45Yesus kebong go nebut plewengkabui
lo pen go tup gono, Yesus go temoy tebuo genang, Yusup nogo
Pilatus lo gemang yang-nawon. 46Ngga ey, di blo sik sogo Yesus
temoy Yusup lo tebuo go, amka lenan walong go duoy lo iti golo

---

* 15:38 *Namon eygo so gemang lemoy:* ngga nemot go seni: Yesus kebong go tang so, sikabung naklay Ki Wali Iram eygo, gabe tegu. Se ikum: Keluaran 26:31-33

temoy gemang pok-nawon. Ngga ey, Yusup tete sogo demuput ba
no tui gono, demu meno leging go, put gemang wik-nenawon.
47Seni so, Maria Makdalena ey, Maria, Yoses go unen ey,
Yesus so tui go sip nemu mo luik-klenatun.

Tandali Woy Dem Yesus nglong go

(Matius 28:1-8; Lukas 24:1-12; Yohanes 20:1-10)

16 1Sabat ku yam gono, Maria Makdalena, Maria, Yakobus
go unen, nggano Salome, didop nemon eygo, Yesus go
temoy no ut genang so, duoy lo idok so nemotnang gemang
klong. 2Ku Minggu, wadikua, woy masi tetega, Yesus temoy tui
go sip sono nemotnang gemang betun-lak. 3-4Koklong go tap no
way-way so nemotnang lo gemang usi, "Imot nogo tebok go, put
no ketok go demu kangok go ngga, nando lo ya leging-bayon?"
No, pung gono nemotnang ikum go, demu kangok go ngga,
demuput sik sogo mo leging. 5Nggano, Yesus so tui go demuput
ba sono degut-batu go, amka klaut eygo ngguot meno-a, Yesus
tui go sip tasemla idi so, got-ton go-a gemang ikum.

Ngga ey, nemot no ikum go saduibong ey pling go, suali ey
nemotnang, gemang tra. 6Ngga ey, ngge kalik ngguot ngga lo
gemang pu-ton, "Ey, suali kua tra! Nasaret sik sogo Yesus, di no tegak
goso motnang wet-ketogoy? Seni so, Nemot mo nglong! Ngge sogo
Nemot kua! Nemot so tui go sip be, ikum-a." 7Nggeasui go, motnang
klong go, Nemot go andua-andua nogo se pen-kebalo! Ngga ey,
Petrus nogo se pen dali. Nemotnang no se pu-kebalo, "Banim nan
Galilea sono, Yesus mo klong, mesip so motnang se keng! Nggano,
Nemot mea ikum-nenayon. Ngga naklay banim so Nemot lo mo pen
go kalik gabe!" 8Ngga kalik so tup gono, sip ngga itak go, suali
kangok so, bubuong ey tra goso, nemotnang gemang kuek-nekunon.
Suali eygo nogo sikabung meno no nemotnang lo pen sogo yakua.*

Maria Magdalena mit no Yesus pung go

(Matius 28:9-10; Yohanes 20:11-18)

9Ku Minggu, wadikua seni go Yesus nglong go saysuk, banim
seni, Maria Magdalena no gemang taling. Banim go, nemot ba

---

* **16:8** Yam sogo nebut meno Markus logo gabe dali. Ngge kalik: Tebot so, Petrus ey andua-andua eygo nogo-a gemang pen. Ngga ey, nemot go andua-andua no Yesus tang golo tebok go, deguo teguop e… sedingno-sedingno gemang penklong.

sik sogo walinabu taidisonamon yam so Yesus lo yat go mo
pluep-lak. 10Ngga ey, Nemot go andua temu, genuing so
got-neton go nogo, Maria Magdalena lo klong go gemang
pen-anatun. 11Yesus tandali nglong go Maria lo ikum go,
nemotnang no pen go. No, tup go, nemotnang kua
keng-nesrenawon.

Andua namon ey Yesus tegu go
(Lukas 24:13-35)

12Ngga sik sogo, saysuk meno so Nemot-a iwot go, andua
namon ey tap no gemang tegu-nawon. Andua namon
ngganemot, yakena sik so koklong gono. 13Ngga ey, tandali
teguey go, Yerusalem sono weng go, andua-andua temu no
nebut ngga gemang pen-klebawon. No, ngga tup go, nemotnang
kua keng-nesrewon dali. 14Yam seni sogo, Nemot go andua 11
ten so dedam go mit no, pung go, Nemot go saysuk gemang
taling. Nggano, nemotnang no Yesus lo gemang bebat,
"Motnang wengkabui demu eygo, mot go andua meno lo pen
go tup go kua tup go kalik ne. Seni so, Genam nogo dabui lo
suey so motnang kua duduing." 15Nggano gemang pu-tenawon,
"Nan sedingno-sedingno motnang kenalo go, sikabung naklay
nogo, deguo teguop sikabung naklay nogo se penklong! 16Se
senong: deguo teguop ngge tup go dabui lo nando keng go, bu
degut go wali sono mea sesuoy. Kua tupduk keng go, kisebu-a
mea taling. 17Kua kay! Tasam-tasam ngge-a, dabui iti go keng
go sikabung ey, mea koklong: Genam go sui ba no, nemotnang
lo naliwabu pu go mea yat, nenep sogo nebut so iwot go
nemotnang lo mea pepen dali. 18Lema iseng eygo nemotnang
go ta lo mlak go, nggano, iglomip drop go, mea kua kebong.
Sadui sogo sikabung blo no nemotnang lo ta tui go, sedue ngga
go sadui mea pali."

19Yam so ngganemot kalik Woy Dem Yesus lo pen gono, blo
sono Ki Wali Yakena sono klak go Ki Wali Iram go tasemla
idi no gemang got-bawon. 20Ngga sik so, deguo teguop,
nemotnang ngga lo penklong golo, masi kapso-kapgo, e… nan
sedingno-sedingno, gemang penklong. Ngganemot ba lo, Nemot
go tamot-tamot no tebok go, tasam-tasam dega Woy Dem lo
gemang pupluok dali. Ngga, sikabung ikum gono pu genang,
"Nebut ngge seni so, don kangok dega!"

LUKAS

Wengkabui Teopilus no walitap Lukas lo taling go

1 [1]Wengkabui Teopilus, mot suey gemang!
Imotnang nesip no, Yesus nogo tasam-tasam lemoy go, sam
ba no suey so sedue mata sogo lo mo klik-neyom. [2]Yesus go
tasam-tasam takuduen sik so sedue temu tang so ikum go, ibe
sono go mo taling. Ngga ey deguo teguop ngga nguok genang
tamot so, mo lemoy-lak. [3]Yohanes Busotuigo sik so iti go, e…
Yesus Ki Wali Yakena ba sono, wawi go degut go, tasam ngga
naklay suey so genam tang so tandali wet go mo ikum. Genam
lo duing go: ngge suey, sam ngge ba no mea klik-silu. [4]Teopilus!
Mot nogo so sam ngge, genam lo klik go gabe iti. Mot senong
genang: mot no nguok go ngga, seni so mo lemoy gabe!

Yohanes Busotuigo pung genang nebut

[5]Kuduong sik sogo, ngge mo lemoy-angum: nan Yudea
no deguena so Herodes lo tamlak go nogo, sedueseni meno
gemang. Nemot go sui: Sakarias. Ki Wali yap ba no, nemot
go wengkabui Abia ey, Ki Wali Iram nogo taitisopuitgo trang.
Sakarias go senun, Elisabet, babuasi Harun* sik sogo denun
dali. [6]Seni so, nemotnamon dabui lo keng go, wali teguop sogo.
Ki Wali Iram yakay ey. Woy Wali Iram lo taling go demutrui no
suey so nemotnamon lo tupduk go kekeng. [7]No, Elisabet-a duo
ibui so duo kua tui. Ngga ey, yam so mo nalo dali.
[8]Ku ngganemot nogo, Ki Wali yap ba no, trang Abianang
lo taiti puit genang ku gemang pung. [9]Se senong: klaya duo

---

* **1:5** *Babuasi Harun:* banim no Ki Wali yap ba no, taitisopuitgo trang dega keduong so temuit go.

seguong-a, Kiki Degu ba nogo degut go, sikabung Israel naklay
nogo taiti Ki Wali Iram sono, puit genang. Ngga nang sogo,
demutrui no pu go kalik, demu-a tega-nenawon go, Sakarias no
gemang taling. Nggano Ki Wali Iram nogo taiti puit genang so,
Kiki Degu ba no Sakarias gemang degut. 10Taitisopuitgo nogo,
sikabung miam eygo-a, ketang no yaluim go, dewi so gemang
pu-netenawon.

11Kiki Degu ba sogo no, taitisopuitgo tasemla idi no, Sakarias
mit no Ki Wali Tamot ip go kekayso blong ey gemang ngap.
12Ki Wali Tamot ikum gono, saduibong ey pling go, suali
gemang tra-nawon. 13No, Ki Wali Tamot lo pu go, "Mot suali
kua tra! Kuno-woyno mot lo pu go dewi, Ki Wali Iram mo tup.
Duo sedue denok-a Elisabet mot go kabung lo mea tui. Yohanes
so duo ngganemot se temuit! 14Ku nemot tui go, dabui yakay
kangok so mot ey sikabung temu eygo lo mea tra. 15Ki Wali Iram
go suongku nogo blong dega eygo so duo ngga mea pung.
Anggul, nggano bu meno don eygo nemot yakua drop. Seni so,
nu ba sik so Ki Wali Waglo lo mo tram. 16Blung Israel sik sogo
miam ey, piam go tap itak go Woy Wali Iram, nemot go
Ki Wali Iram go tap sono tandali wawi genang, duo ngganemot
lo mea taling. 17Nabi Elia go waglodon lo, Ki Wali Iram go tap
taling genang tamot so nemot mea got-sayon. Unen-nglangin ey
denok ngengam go tap nemot lo mea taling-yon. Kuklue so
pupluok go nogo, seni eygo nemudi sogo tap-a, nemot lo mea
taling. Ngga ey blung Israel naklay Woy Wali Iram ey tegu
genang, dali-dali nemot lo mea semu-sing."*

18Ki Wali Tamot go nebut tup gono, Sakarias lo gemang usi,
"Esang! Sogo kalik mot lo pen-ato go ya lemoy? Atnamon mo
nalo." 19Ki Wali Tamot lo pu go, "Se tup! Genam ngge, Gabliel!
Iram demu mit sogo Genam gabe susuing. Ki Wali Iram lo
mot-dak go, mot no deguo suey go ngganemot pen so, genam
weng go gabe. 20Kua keng-sreto goso, tasam ngge-a gabe
lemoy: nebut kua pen goso mot suing go, e… Ki Wali Iram lo
pu go ngge lemoy genang ku no mea pung."

21Sakarias, Kiki Degu ba sogo nogo, dia sogo sikabung-a
kamso bung-netenawon. Ngga ey gemang duduing, "Sogo
temoy no Sakarias walong so degu ba so got-ton?" 22Esang!

---

* **1:17** Maleakhi 4:5-6

Kiki Degu ba sik so tandali Sakarias pung go mo mawo, nebut
yakua pen. Ngga ikum go gemang senong-nenawon: Kiki
Degu ba sogo no, Ki Wali Iram sik sogo gemang mo ikum.
Nebut yakua pen go nogo, ta seguong lo Sakarias gemang
taling-tenawon. Ku ngganemot sik so, Sakarias nebut kua
pepen. 23Ki Wali Iram nogo taitipuitgo ku yam gono, yap sono
Sakarias gemang nawon.
24-25Ku walong kua luik gono, Elisabet, Sakarias senun, duo
gemang iti-natun. Banu taidi yam so, dia nogo Elisabet kua
pung go. Ngga ey dabui ba no gemang pen-tenatun, "Nggeasui
go, genam no Ki Wali Iram lo seni eygo-a mo taling gabe. Duo
kua goso genam ibe lo piam go, tandali go yakua pu-netegon."

Yesus tui genang nogo deguo

26Elisabet duo iti go banu taidisoklaya tete no, Ki Wali Tamot
Ki Wali Iram lo mot-dak go, nan Galilea sogo yakena Nasaret
no gemang kunon. Ki Wali Tamot ngganemot: Gabliel.
27Ki Wali Iram logo deguo kaguit meno Maria no pen so, Gabliel
kunuon go. Maria, duo ngguot meno no baynang mo dok.
Yangga, Yusup, babuasi Daut go mlenawalasrang no pung go.
28Maria go yap no, Ki Wali Tamot degut go gemang
pu-tenawon, "Maria! Suey yakay ey. Teguop so, mot
Ki Wali Iram lo mo kuoy. Mot ey klay goso Nemot gabe."
29Saduibong ey nemot no Maria pling go, dabui ba lo gemang
usi-natun, "Sogo tang so ngga kalik go, Ki Wali Tamot logo
pu-won?" 30Maria suali sogo ikum gono, Ki Wali Tamot lo
pu go, "Maria! Suali kua tra. Taitiklum-a, Ki Wali Iram lo mo
duing gabe. 31Se tup: sedue denok-a mea iti-lo. Duo ngga tui
go, 'Yesus' so se temuit! 32-33Sui eygo sedue so Nemot mea
lemoy. Ki Wali Danon so mea pu-netogon. Nemot sono babuasi
Daut logo iramdemu, Ki Wali Mani Iram lo mea itak. Iram so
Israel no Nemot lo ta mea mlak. Ngga ey, Nemot go blongdon-a
senang so mea gigit."
34Nggano, Ki Wali Tamot no Maria lo ngge kalik gemang
pu-natun, "Maning sedue kua iti go, sogo kalik deguo ngga ya
lemoy-ayun?" 35Way so, Maria sono Ki Wali Tamot lo gemang
pu-nawon, "Mot blo sono Ki Wali Waglo li go; Duo mot lo
se tui-lo. Ngga tang so, 'Teguop go', 'Ki Wali Danon so' mea
pu-netogon."

36-37Tandali Ki Wali Tamot lo pu go, “Kukunu Elisabet no
lemoy go, mot mo tup? Duo ibui so nalo go, duonu ey Elisabet
gemang. Banu ngge lo taidisoklaya tete sogo gabe. Yang! Sedue
go duduing nogo, kua lemoy go, Ki Wali Iram lo iwat go-a
mea lemoy.” 38Nggano, Ki Wali Tamot sono Maria lo gemang
pu-natun, “Yang! Genam ngge, Ki Wali Iram go koybutasemu
gabe. Nemot lo pu go nebut lemoy-a!” Ngga temu ey, Maria sik
sogo Ki Wali Tamot gemang bewon.

Glop so Elisabet mit no Maria pung go

39Ku walong kua luik gono, keda so ip-natun go, duen
ba tap lo, yakena meno nan Yudea sogo no, Maria ip go
gemang-natun.* 40Nggano pung go, Sakarias go yap no degut
go, suey Elisabet no gemang we-natun. 41-43Maria go, suey tup
gono, Elisabet go duo, nu sogo tamasi lek go gemang tra-natun.
Ngga ey, Ki Wali Waglo lo Elisabet tram go, don ey gemang
pen-anatun, “Kabung naklay sik so, mot-a Ki Wali Iram lo
mo kuoy gabe. Teguop yakay mot ey mot go Duo eygo blo so
gabe gigit. Ye, Woy Dem go unen mot ngge gabe! Genam ngge
nando? Sogo so mot-a genam mit no mo weng? 44Yang! Mot
logo suey tup go yakay so, at go nu ba sogo duo tamasi lek go
mo tra-situ. 45Mot ngengam-yakay ey gabe! Ki Wali Iram go
deguo seni so lemoy genang, mot lo mo iwat.”

Ki Wali Iram sono Maria lo iway klak go

46Elisabet lo pen go tup gono, ngge kalik Maria lo gemang
pen-atenatun,

“Yang! Ki Wali Iram go sui iway-a
seni so blo sono gabe klak-bitugu!
47 *Ki Wali Iram! At go sesuoy Iram Mot-a gabe.*
Ngga tang so, genam yakay dega ey.
48 *Genam, Nemot go koybutasemu nogo*
suey so Ki Wali Iram lo mo duing.
Yang! Nggeasui go sik so, genam sogo suey yakay ey goso
saula-saula naklay lo mea we-netogon.
49 *Tasam kangok go genam nogo*

---

* **1:39** *Maria ip go gemang-natun:* tapmasi ngga, minggu klaya yam no, 100 kilometer.

Ki Wali Iram go don dega lo mo taling.
Nemot go sui teguop.
50 *Yang! Ki Wali Iram no suali ey nando takong go,*
nemot nogo-a Ki Wali Iram go gualaklum,
senang so duono-duono mea gigit.
51 *Nemot go blongdon lo gabe mlak.*
Ngga ey, dabui-a blo dega sono iti go-a,
banom-banom so Ki Wali Iram lo mea suep-lak.
52 *Yang! Iramdemu blo sik sogo deguena-deguena,*
ku sono iti go Nemot lo nik go,
way so blo sono sui kua go sedue-a iti go mea klak.
53 *Tenday go sikabung Ki Wali Iram logo*
taiti miam ey mea idok.
No, tautmatasogo sikabung-a,
ta ulue so yat go mea klong-lak.
54-55 *Tegadi so babuasi no dok go kalik,*
Nemot go demsop, blung Israel nogo-a mo iwat gabe.
Babuasi Ablaham ey nemot go mlenawalasrang eygo no
taling go gualaklum Nemot lo gabe duduing, tongkuatong."
Iway Maria lo klak go ngge no yam.
56 Se senong: Elisabet mit sogo banu nangglik ey suing gono,
nemot go yap no Maria gemang natun.

Yohanes tui go

57 Duo tui genang ku pung gono, sedue denok Elisabet lo
gemang tui-natun. 58 Nemot go yap tenglam, kukunuyap,
menggo, Ki Wali Iram lo taling go gualaklum tup gono,
Elisabet ey tegu go, klay gono yakay gemang semu-nenawon.
59 Saduisuk tong genang, ku taidisonangglik tete no gemang
pluep-nenawon. Ngga ey, nemotnang go duduing no, nglangin
go sui Sakarias so, gemang temuit-nenawon. 60 No, unen lo
pu go, "Ngga kalik kua, Yohanes so se temuit!" 61 Way so
tenguo-nenawon go, "Mot go duomenggo, sui ngga kua go."
62 Ngga ey, nglangin ta lo taling go, gemang usi, "Nando so ya
temuit?" 63 Sakarias lo ta-a gemang taling-nawon, "Sam klik-a
iti-a!" Nggano, gemang klik-nawon: Yohanes. Sikabung ikum
go, nemotnang ey gemang nega-nenawon. 64 Woy ngganemot
dali no, Sakarias lom ngang go, nebleng suey go, nebut gemang
tuot. Ngga ey, Ki Wali Iram sono iway gemang iti-nawon.

65 Ngga sogo sikabung, kangok so tawasrang gemang glok
nenawon. Ngga sik so, nebut ngge iway, masi kapso-kapgo, nan
Yudea sogo kumeduim naklay lo gemang tup. 66 Ngga tup go,
walong so kunala duing go, gemang usi-netenawon, "Duo ngga
sogo so ya lemoy-yon?" Yang! Duo ngganemot Ki Wali Kumam
go ndengtabang lo yay gemang suing.

Ki Wali Iram sono Sakarias lo iway iti go

67 Blung Israel go Ki Wali Iram sono Ki Wali Waglo lo
nglangin Sakarias tram go, senongduduing ey iway gemang
klak-tenawon:

68 *"Ki Wali Mani Iram, blung Israel go Woy Wali Iram!*
Mot go sui-a, blo sono se pupu!
Mot go blung ta itak genang so, Mot lo mo iwat gabe.
69 *Sesuoy Iram don dega eygo-a,*
imot nogo so mot-dak go, mo pung gabe.
Yangga, Daut sik so mlenawalasrang pung go.
70 *Banim dega so, Nemot go nabi-nabi teguop golo,*
tegadi ngge Ki Wali Iram lo dok-nengam go:
71 *plesi go don sik sogo atnang mea pung.*
Koysaula go ta sik sogo, sesuoy so atnang mea uwawi.
72 *Ngga kalik golo,*
imot go babuasi nogo gualaklum
Ki Wali Iram lo gabe tetaling.
nggano dabui klaut no dok-ngam go tegadi ngga,
Ki Wali Iram lo gabe duduing:
73-75 *Babuasi Ablaham sono,*
Nemot go sui no ta ey nat-ngam go tegadi:
plesi go ta sik sogo imot plet-dak go;
suali kua go ey, dabui lo, nemudi so,
Ki Wali Iram ey klay goso imot susuing genang."
76 Sakarias lo tandali pen go,
"Yohanes, demsop!
Ki Wali Kumam go tamot so mot mea pu.
Woy Wali Iram nogo tap dali kebo genang,
mot-a banim no se besi.
77 *Nemotnang go kuklue piam konkebamling*
kekayso suep go tang so,
sesuoy tap blung nogo, mot lo se taling.

78 *Yang! Ki Wali Iram go gualaklum katu ey go tang so,*
Blo sik sogo Blong imot blo sono woy kalik mea ngap.
79 *Nemot weng golo, kuklik go ba sogo*
kebong go kalik susuing go nogo, blong mea pung.
Ngga ey, ngengam ba no imot mea wali.”
Sakarias go nebut, ngge no yam.
80 Kunala don ey suey so Ki Wali Waglo lo tetaling go ey, Yohanes gemang babu-daptenawon. Sedue so lemoy go, kaseglokpay so gemang wali-daptenawon. E… kebali tamlak genang so, blung Israel no gemang taling.

Yesus tui go nebut

2 1 Yesus tui genang ku se dedagu, nan-nan naklay nogo deguo ngge kalik Kaysar Agustus lo gemang pung-asitun, “Blung tagu i genang, amble go sam ba no, sikabung naklay sui se klik!” 2 Kirenius, nan Siria no Gubernul so suing go nogo, sui klik go tagu i genang ngge, da klaya tete sogo gabe. 3 Deguo ngganemot tup gono, sui klik genang so, nemotgo-nemotgo yakena no sikabung gemang klong-lak. 4 Yusup, iram Daut go mlenawalasrang no pung go gemang. Ngga tang so, nan Galilea yakena Nasaret sik sogo, nan Yudea sogo yakena Betlehem no gemang nawon. 5 Yusup go baynang pu go kabung, Maria duonu sogo ey, sui klik genang gemang kenatun. 6-7 Betlehem no pung go, glopyap nemotnamon tete sogo kua. No, domba betui ba no gemang ta-klenatun. Ngga ey, Maria kuom tra go kuduong sogo duo sedue denok gemang tui natun. Nemot nogo sipsrek kua go sogo so, amka lenan* lo pok go, domba go tendam sip ba lo gemang wew-natun.
8 Woy ngganemot nogo, sip ngga dagu so udong blo sogo, dombayay sogo sedue gemang got-netenawon. Wadi go, usene kua srek-nenawon. 9 Kekayso nemotnang mit no Ki Wali Tamot klaya pung-nawon go, dombayay sogo sedue, Ki Wali blong lo mablong so itak-anatun. Kangok so suali gemang tra-nenawon. 10 No, Ki Wali Tamot lo pu go, “Suali kua tra! Genam, motnang sikabung naklay nogo, deguo teguop pen so weng go. Deguo ngge tup go, sikabung naklay nenem-yakay lo mea tram-sing. 11 Se senong: nggeasui wadi, Daut go yakena Betlehem no

---

* **2:6-7** *Amka lenan:* ngga selendang tebot

Sesuoy Iram mo tui gabe. Nemot ngga tegadi so Ki Wali Iram lo
dok go Iram. Yangga, Woy Wali Iram. 12Senong genang, tasam
namon ngge-a se ikum-kenalo: duo kinsay ngganemot, amka
lenan lo pok go, domba go tendam sip ba lo gemang wew."
13Ngga temu ey, kekayso Ki Wali Tamot mata so pluep-lak
go, klaya go ey tebok go, Ki Wali Iram sono takong genang so,
ngge kalik u gabe kluo-netenawon,
14 *"Blong Wali Iram!*
Blo dega so Mot got-togoy.
Mot Kiki Iram!
Kukunan blo sono go
Mot go ngengam-yakay mo li.
Sikabung naklay blo nogo
Mot go gualaklum mo pung gabe."
15Deguo nggenemot yam so pen gono, ut blo sono Ki Wali Tamot
gemang klong klak. Nggano way-way so dombayay sogo sedue
gemang pen-netenawon, "Weng-a! Yakena Betlehem no, ya klong
go ikum. Woy Wali Iram lo pen go kalik, sogo-a mo lemoy-anatun?"
16Nggano, Betlehem sono keda so kuek-nesiwon go, Maria, Yusup
ey, duo kinsay domba go tendam sip ba lo wew go, gemang
ikum-nenawon. 17Duo ngga ikum-nenawon gono, sikabung
ngga sogo no Ki Wali Tamot lo pen go nebut naklay gemang
pen-nenawon dali. 18Nebut ngga tup go, sikabung ngga sogo naklay
kamso nega-netenawon. 19No, nebut nggenemot, dabui ba no Maria
lo king go, walong bata so kunala-a gemang tega-natun, kua kay.
20Udong blo sono tandali dombayay sogo sedue, koklong go
nogo, Ki Wali Iram nogo ta ey gemang kong-nesiton. Seni so,
nemotnang lo ikum go Ki Wali Tamot lo pen go tasam namon
ey kerlam go, seni so mo lemoy.
21Se senong: ku taidisonangglik tete no, sedue Yahudi go
demu kalik, Yesus saduisuk tong sogo no, Nemot go sui gemang
temuit. Sui ngga: Yesus* Maria duo maning kua iti gono
Ki Wali Tamot lo pen go kalik.

Ki Wali yap sono Yesus king go klong go

22Duomluey sik so Maria pung genang ku no, Musa logo
demutrui kalik, yakena Yerusalem sono gemang klong.

---

* **2:21** *Yesus:* nemot go seni: sesuoy Duo.

Woy Wali Iram go ta sono Yesus itak genang so gemang king go
kenatun. 23Seni so, Woy Wali Iram lo nguok go demutrui no,
ngge kalik mo klik, “Kuduong so tui go sedue denok,
Woy Wali Iram sono se itak!”* 24Nggano, demu no klik go
kalik, Woy Wali Iram nogo taiti se iti dali: wabukurlung-a,
yagui-a, namon ey se iti!*

Yesus sogo nebut Simeon lo pen-nawon go

25Ngga ku nogo, Yerusalem sogo sedue seni klaya gemang.
Nemot go sui: Simeon. Woy Wali Iram go demu nogo seni
eygo nemudi so Simeon gemang kekeng. Yang! Nemot go
wali teguop seni. Nemot go bubungduduing ngge kalik
gabe, “Kaning so, sikabung Israel Ki Wali Iram lo taling go
gualaklum ya ikum?” Seni so, Ki Wali Waglo, Simeon ey gabe
wali. 26Se senong: Simeon no ngge kalik Ki Wali Waglo lo mo
taling-nangam, “Maning got-togoy go, tegadi so Woy Wali Iram
lo dok go sesuoy Iram pung go, mea ikum-lo.” 27Ki Wali Waglo
lo mot-dak go tang so, Ki Wali yap ba no Simeon gemang degut.
Yang! Ki Wali yap ba sono unen-nglangin lo Yesus iti go
gemang degut-klenatun, demu no klik go kalik pluok genang so.
28-32Ngga ey, Duo ngga ta no iti go, Ki Wali Iram sono, ngge
kalik go dewi Simeon lo gemang pu-tenawon,

“Ya, Woy Wali Iram, taitisuey!
Tegadi Mot lo dok go kalik, maning kua kebong gono,
Sesuoy Iram genam tang golo mo ikum-tu gabe.
Nggeasui go, ngengam-yakay ba lo
Mot go koybutasemu genam gabe ya selu.
Yang, saula-saula sesuoy genang, ta mo mlak gabe.
Nemotnang go tap sono ngap genang blong mo pung gabe.
Blong ngga tang so, Mot go blung,
sikabung Israel go sui blo sono mea pu.”

Simeon go dewi ngge no yam!
33Duo ngganemot sogo dewi, Simeon lo klak go tup
go, unen-nglangin tawasrang ey gemang glok. 34-35Ngga
ey, unen-nglangin blo no ta tui go, Yesus go unen Maria no,
Simeon lo pu go,

---

* **2:23** Keluaran 13:2, 12, 15
* **2:24** Imamat 12:8

"Se senong! Yang, nebut sikabung lo sosok genang so,
Nemot mea babu-dapyon.
Sikabung Israel temu Danon ngge lo mea waluk,
temu-a Nemot lo mea sesuoy.
Sikabung go kunala naklay,
Danon ngge lo pupluok golo mea plet-lak.
No, esang Maria! Duo nggenemot sogo,
*tengang lo uluk go kalik dabui ba mea tra-lo!"**
36-37 Ku ngganemot dali nogo, kabung nalo meno gemang.
Kabung nemot go sui: Hana. Panuel go denun, tang Aser sik
sogo. Nemot Ki Wali Iram go sesenong eygo kabung. Nemot
go yagui walong dega so mo suing. Se senong: maning gono
sedue iti go yagui 7 yam so nemot mo suing. Nggano, nalo
so suing go, yagui 84 yam no. Kuno-woyno Ki Wali yap
ba so Ki Wali Iram nogo dewi-a tenday genuing gemang
susuing. 38 Unen-nglangin pung gono, nemotnang mit sono
Hana gemang natun. Ngga ey, Ki Wali Iram sono Duo ngge
sogo iway gemang iti-bitun. Se senong: ngga sogo sikabung
ey way-way so Hana gemang sok-netenawon. Yerusalem ey
sikabung Israel eygo ta itak genang ku so nemotnang gemang
bubung. Nemotnang ey Duo ngganemot sogo Hana lo gemang
pen-tenatun, "Duo ngge sesuoy Iram gabe."

Ki Wali Iram go klum ey Yesus bebabu go

39 Woy Wali Iram lo taling go demutrui no klik go tasam yam
so pluok gono, nemot go yakena Nasaret, nan Galilea no tandali
Yusup ey Maria ey gemang klong. 40 Ngga no, Duo ngganemot
don ey kunala senongblong ey gemang babu-daptenawon.
Ki Wali Iram go taitiklum Nemot blo no gemang gigit.

Ki Wali yap ba no woy-woy ey nebut tui-nawon go

41 Se senong: yagui yam-yagui yam, Yesus go unen-nglangin
walop Paska pla genang Yerusalem sono gemang koklong.
42 Mo mlay go kalik, unen-nglangin ey, danon so pu genang,
masi da klaya go yagui 12 yam no Yesus ey gemang keng.

---

* **2:34-35** *Tengang lo uluk go kalik mea tra lo:* nemot go seni: Yesus di no glung go kebong go, Maria tang so mea ikum. Nglangin nogo kua pen go, ku ngganemot nogo Yusup banim mo kebong?

43Walop yam sogo no, yakena sono sikabung tandali gemang
suep-lak. No, unen-nglangin kua senong, Yerusalem no Yesus-a
gemang itak. 44Unen-nglangin lo duing go, “Banim go sikabung
ey Yesus gemang koklong.” No, ku klaya yam so kenatugun go,
Yesus kua keng go, gemang senong. Kamso wet go, menggo ey
andua-andua eygo no usi go, kua tegu-srenatun. 45Ngganemot
sogo so Yesus wet so tandali Yerusalem no gemang kenatun.
46Wet-klesitugun go, ku nangglik tete no, Ki Wali yap ba no,
gemang ikum klenatun. Musa logo demutrui so ngunguok go
klui-klui nesip so, Yesus suing go, way-way so nebutsenang so
tui go gemang ikum-klenatun. 47Seni so, Yesus go kunala ey
nebut eygo tup go tawasrang ey sikabung gemang glok. 48Ngga
naklay ikum go, unen-nglangin kuikui go, nemu-a bubung.
Nggano unen lo pu go, “Dem! Sogo so tasam ngge, genam
namon nogo semu-to? At ey aya ey mot so uwet go, dabui ey
kenuong go se.” 49No, unen-nglangin no Yesus lo pu go, “Sip
meno-meno sono, sogo so uwet? Se senong: Wali Aya, suey so
keng genang so, Nemot go yap ba so gabe got-situgu.” 50Ngga
tup go, unen-nglangin seni kua senong.

51Unen-nglangin eygo sono Yesus keng go, yakena Nasaret
no tandali gemang nenawon. Ngga sogo, kuno-woyno,
unen-nglangin eygo no tupduk-tenawon. No, Maria
kua kay, dabui ba so tasam ngga king go gemang gigit.
52Babu-daptenawon go, senong blongdon kangok golo Yesus
gemang tram. Yang! Nemot nogo Ki Wali Iram go gualaklum
kangok. Sikabung Nemot nogo yakay dega ey.

Yohanes Busotuigo kebali tamlak go

3 1Roma go wengkabui dega, Kaysar Tiberius lo iram so
suing go, yagui 15 tete nogo Yohanes butui genang kebali,
ta gemang mlak-nawon. Ku ngganemot nogo, nan Yudea no
Pilatus gubernul so, deguena Herodes nan Galilea no, ntaton
Pilipus-a nan Iturea ey Trakonitis eygo no, nggano Lisanias
nan Abilene no, deguena so gemang got-nenawon. 2Nggano,
Ki Wali yap ba no, taitisopuitgo wengkabui, Anas ey Kayapas
ey gemang.

Ku ngganemot no, Sakarias go danon Yohanes sono, kebali
tamlak genang deguo Ki Wali Iram lo gemang mot-dak. Seni so,
kaseglokpay so Yohanes got-tenawon. 3Bu Yordan so Yohanes

got-tenawon go, sikabung ibe sono klong go, ngge kalik gemang
nguok-siton, “Motnang go wali duing go teguey genang, bu-a
nase degut-kesilo! Mot go piam konkebamling Ki Wali Iram lo
suep sogo.”
4Yohanes lo pen go ngganemot lemoy go, banim no
Wali Sam klaut ba no nabi Yesaya lo mo klik-ngam, ngge kalik,
“Kaseglokpay sogo sedue klaya gemang.
Don ey nemot lo gemang usi-tenawon,
‘Woy Dem nogo walitap dali-dali se semu!
Nemot nogo tap, nemudi so se kebuo!
5 *Netuik-netuik eygo suey so se tram!*
Kukuoy sogo metuik nemudi so se nebuem-sing!
Kuso-bloso go nan naklay suk go se suey!
6 *Ngga ey, sikabung naklay ikum genang,*
Ki Wali Iram logo sesuoy-siton.’” *(Yesaya 40:3-5)*
Nabi Yesaya lo klik go nebut ngge, Yohanes lo gabe pluok.

Wali buin itak genang Yohanes Busotuigo golo pen go
(Matius 3:7-10)

7Tebadali Yohanes mit no bu degut genang so sikabung
mata so gemang pluep. Ngga tang so, Yohanes lo gemang
bebat-nawon, “Lema nok kalik tabat piam eygo tang, motnang
gabe! Yansi kisebui iti genang sik sogo, motnang yakua kuek.
Kuek genang so motnang nando lo mo pen? 8No, tap teguop
ngge-a se taling: dabui lo iwot go, Ki Wali Iram no keng go,
seni eygo-a wali ba no se tetaling! Tebadali go motnang kua
pen, ‘Atnang ngge, babu Ablaham go duoyap, kisebui atnang
nogo yakua iti.’ Esang! Ngge gabe pen-asitugu, ‘Ablaham go
duoyap, demu ngge sik sogo Ki Wali Iram lo mea lemoy dali!’
9Se senong! Dinuik ba no dali tengangkatui mo tui gabe. Nago
no seni kua tagot go, ngga sono di tuo go, koy ba sono mea
puit-lak. Motnang go tasam piam go-a ngga sono banim se itak,
ngga ey, tasam suey go-a se tetaling.”
10Yohanes go nebut ngga tup gono gemang usi-nenawon,
“Ngga kalik go sogo, kalik atnang ya semu-elu?” 11Way so
Yohanes lo pu go, “Nando go amka namon eygo, amka kua go
sikabung sono meno-a se iti. Nando ten gemang go, ten
kua go sikabung sono temu se iti.” 12Blasteng so iyaluim go
sedue bu tui genang dali so, gemang weng-lak. Yohanes no

nemotnang lo gemang usi-nenawon, “Aya klui! Sogo kalik so
atnang ya semu-elu?” 13Nemot lo pu go, “Pemlenta lo pu go
yam so blasteng se yeyaluim, motnang logo ey kua tebok!”
14Plesedue lo gemang usi-nenawon dali, “Sogo kalik
genamnang ya semu-elu?” Yohanes lo pu go, “Meno duo go
duoy, ple lo motnang kua sagon. Ngga ey, klayduoy mot kua iti
dali. No, pemlenta lo mo pu go duoy-a, yakay ey se!”

Ki Wali Waglo ey koy eygo tui go

(Matius 3:11-12; Markus 1:7-8; Yohanes 1:25-28)

15Ku ngganemot nogo, Ki Wali Iram lo tegadi dok go
Iram weng genang, kunala kangok so sikabung mata
sogo lo duing-netenawon. Nggano, way-way so gemang
usi-netenawon, “Yohanes ngge, nemot?” 16Yohanes, kunala
ngga senong go tang so, nemotnang no ngge kalik so gemang
pen-tenawon, “Nggeasui go, taling genang so bu seguong
lo motnang gabe tutui. No, mesip so genam no keng go
Sedue klaya mea pung-ayon. Nemot go blongdon kangok
dega. Nemot go koybutasemu so taut mlak genang, genam
logo yakua. Genam ngge sui kua. Tasam ngge-a Nemot logo
mea taling: Ki Wali Waglo ey koy eygo-a Nemot lo mea tui.
17Sueygo-piamgo kuoy genang don, Nemot lo gemang mlak.
Suey go-a, yaluim genang sip suey gono mea ta. No, piam go-a
suep genang, yakua sut genang idakoy ba sono mea puit-dak.”
18Ngga kalik sikabung no deguo teguop ey nebut mangking
ey Yohanes lo nguok-tenawon go. 19Se senong! Nan Galilea
go deguena Herodes lo, ntaton go senun Herodias uwet go ey
taybat meno-meno eygo so Yohanes lo gemang bebat-nawon.
20Esang! Taybat meno Herodes lo gemang pluok-nawon. Bebat
go tang so, boy ba no Yohanes mlak go gemang betep-nawon.

Ki Wali Waglo Yesus blo no li go

(Matius 3:13-17; Markus 1:9-11; Yohanes 1:32-34)

21-22Se ikum! Sikabung mata so Yohanes lo butui go, ngga ey
bu sono Yesus kenok-nawon dali gono, dewi so maning pupu, ut
tegek go, ut ba sik so Ki Wali Waglo, wi yagui kalik, pling go li
go, Yesus go wengkabui blo no gemang gualing. Ngga temu ey,
ut sik sogo nebut ngge kalik gabe kuntun, “Genam go dabuikin
seni, Mot ngge gabe. Mot nogo-a Genam dabui gabe yakay!”

Yesus pung go tap
(Matius 1:1-17)

23 Yagui 30 tete no pung gono, kebali ta Yesus gemang
mlak-nawon. Sikabung lo duing go: Yesus ngge, Yosep go
danon. Ngga sik so iti go, senong go: Yosep, Eli go danon.
Nggano tagu i go, e… Ki Wali Iram go danon, blongdem Adam
no gemang pung. Seni so, babuasi go sui, ngge kalik so gabe:
24 Matat, Lewi, Malki, Yanay, Yusup,
25 Matika, Amos, Nahum, Hesli, Nagay,
26 Matat, Matika, Simey, Yosek, Yoda,
27 Yohanan, Resa, Serubabel, Sealtiel, Neri,
28 Malki, Adi, Kosam, Elmadam, Er,
29 Yesua, Elieser, Yorim, Matat, Lewi,
30 Simeon, Yehuda, Yusup, Yonam, Elyakim,
31 Melea, Mina, Matata, Natan, Daut,
32 Isay, Obet, Boas, Salmon, Nahason,
33 Aminadap, Atmin, Arni, Hesron, Peres, Yehuda,
34 Yakup, Isak, Ablaham, Terah, Nahor,
35 Seruk, Rehu, Pelek, Eber, Salmon,
36 Kenan, Arpaksat, Sem, Nuh, Lamek,
37 Metusalah, Henok, Yaret, Mahalalel, Kenan,
38 Enos, Set, Adam, Ki Wali Iram go danon.

Yesus yatrang mlue go
(Matius 4:1-11; Markus 1:12-13)

4 1-2 Yesus, Ki Wali Waglo lo tram gono, bu Yordan sik sogo
tandali gemang klong. Ki Wali Waglo go don lo wawi
go kaseglokpay sono Yesus pung go, ku 40 yam so gemang
uwet-nawon. Ngganemot nogo, Yesus pui genang yatrang,
Kupiamgo lo gemang mlue. Tenday got-nawon go, i go sogo
no, ten piam-piam so tra. 3 Ten se tetra, Yesus no Kupiamgo lo
pu-tenawon, “Ki Wali Danon seni so mo, nggeasui go pu-silo
go, demu ngge-a ten so se lemoy!” 4 Way so Yesus lo gemang
tenguo, “Wali Sam klaut no mo klik,
‘Tendam seguong lo sikabung yakua uwali!’” *(Ulangan 8:3)*
5 Ngga no, Yesus, Kupiamgo lo wawi go, ku meduim meno blo
dega sogo no gemang klong. Sip ngganemot blo sik so Yesus
sono kukunan go kungap naklay kekayso Kupiamgo lo gemang

taling-nawon. 6Ngga ey, Yesus sono gemang we-tebawon,
"Kukunan ngge blongdon ey naklay genam go ta sono mo itak!
Genam wengkabui gabe! Nando sono genam lo itak genang,
mea itak-silu. 7Susubu-a naklay wit-sando go, blongdon ngge,
Mot sono mea itak-silu." 8No, way so Yesus lo tenguo go, "Ngga
yakua! Wali Sam klaut ba no, ngge mo klik,

'Genam ngge, Ki Mani Wali Iram gabe!
Genam seguong nogo-a, dewi se but.
Ngga ey, Genam go sui iway-a blo sono go,
mot lo se i-iti.'" *(Ulangan 6:13)*

9Ngga ey, Yesus mlue genang so wawi go, Yerusalem sono
kebewon go, Ki Wali yap blo dega no Kupiamgo ey gemang
pung-klebawon. Ngge kalik Kupiamgo lo gemang we-tebawon,
"Ki Wali Danon seni sogo, ngge blo sik so, Mot se sip-silo!
10Wali Sam klaut ba no Mot sogo ngge mo klik,

'Pui go nogo, Ki Wali Tamot-Tamot mot-dak go
weng-lak golo mot yay mea suing.' *(Mazmur 91:11-12)*

11Ngge mo klik dali gabe,

'Ta sra go blo no mot mea pui-nalo,
masi nawit genaning.'"

12Ngga ey, way so ngge kalik Yesus lo tenguo go,
"Wali Sam klaut ba no ngge mo klik,

'Woy Wali Iram, mot go Ki Wali Iram gabe.
Nemot nogo yatrang kua mlue!'" *(Ulangan 6:16)*

13Yatrang ngga naklay mlue gono, Yesus sik sogo Kupiamgo
namboy gemang klong.

Nan Galilea no deguo teguop Yesus lo pen go

(Matius 4:12-17; Markus 1:14-15)

14Kaseglokpay sik sogo, nan Galilea sono Ki Wali Waglo go
don lo Yesus gemang-nawon. Seni so, Ki Wali Waglo lo tandali
Nemot don mo kok. Yesus pung-nawon go iway yakena-yakena
gemang tup-nenawon. 15Yang! Yakena-yakena go dewiyap ba lo
Yesus gemang nguok-siton. Nemot lo nguok go tup gono, Nemot
go sui iway sikabung naklay lo gemang iti-netenawon.
16-17Nggano, babu-dapnawon go yakena Nasaret no gemang
pung-anawon. Ku Sabat nogo dewiyap ba sono nemot go sam so
gemang degut. Wali Sam klaut ikum go sikabung no pen genang
so, Yesus ip gono, nabi Yesaya lo klik go sam-a Nemot sono

gemang iti-nenawon. Sam ngga iti go plet-nawon go, banim no
ngge kalik klik go Ki Wali Nebut-a, gabe ikum-nawon,
18 *"Ki Wali Waglo!*
Genam blo no gabe gigit!
Genam Nemot lo
mo temuit gabe.
Sikabung tautkuago no,
deguo teguop pen genang so,
Nemot lo mo dak gabe!
Ta tegan dok go sikabung,
plet genang so;
nemu pung go sikabung,
nemu pli genang;
idekeba eygo, ta itak genang.
19 *Yang! Ki Wali Iram go ku*
suey go pung genang,
mo pung-atun gabe!"

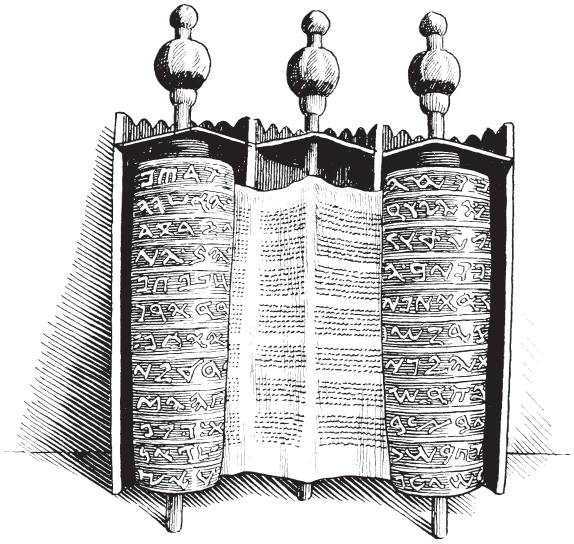

Wali Sam klaut Musa ey
nabi-nabi lo klik go ey
(Lukas 4:16-21)

(Yesaya 61:1-2)

20 Sam ngga rlok go, nemot so iti go sedue no, tandali
iti go, nebutpen genang so gemang got-nawon.* Ngga ey,
dewiyap ba sogo sikabung naklay Yesus seguong no nemu-a
bung-netenawon, "Sogo kalik ya pen-ayon?" 21 Nggano ngge
kalik Yesus lo gemang pen-tenawon, "Nggeasui go, nebut
ngge tup-keto go naklay gabe mo lemoy! Ki Wali Waglo lo
temuit go, Genam gabe." 22 Yesus lo pen go walinebut ngga,
sikabung naklay lo gemang yang-nenawon. Seni so, nebut
teguop go Yesus lo pen go ngga tup gono, tawasrang ey gemang
glok-nawon. Ngga ey, way-way so gemang pen, "Nemot suey!
No, Yusup go danon lo! Sogo kalik go nebut-a Nemot logo ya
pen-yon?" 23 Yesus lo gemang pu, "Seni so, Genam sogo nebut
way ngge kalik mea pu-kesando, 'Dokter mot tang go, sadui-a
banim se suey. Yakena Kapernaum no, tasam-tasam kangok
go taling-nayo go, atnang tup go, yakena nogo ngga naklay se
taling-silo dali!'" 24 Tandali Yesus lo pen go, "Ngge kalik so
Genam lo gabe pepen, 'Yakena klaya go nabi, sikabung ngga
sogo logo suey so kua wawi go keng!' 25 No, Genam lo pen go

---

* **4:20** *Yahudi go demu nogo:* nebut nguok genang sedue, ku no mea suing, wisi so kua ip.

nebut, seni eygo! Ngge-a se duing: Nabi Elia got-akam go nogo,
yagui nangglik nesip yam so woy dalu kangok go, sa kua pu,
ten yam so se kua-ayum. Se senong: ku ngga nemot nogo, Israel
sogo kabung nalo mata so gemang. 26Esang! Nan Sidon yakena
Sarpat sogo kabung nalo lo ten iti genang so, Ki Wali Iram lo
mot-dak go, nabi Elia gemang klong. Saula Israel go kabung
nalo sono kua klong. 27Ngga kalik dali so, nabi Elisa got-akam
go nogo, Israel sogo sikabung yaulat eygo mata dega so
gemang. Esang! Nan Siria sik sogo sedue-a mo suey-nangam.
Yang! Nabi namon ngga kalik dali, yakena tang go nogo Genam
logo tasam-tasam kua taling gabe."

28Dewiyap ba sogo sikabung, nebut ngga yam so tup gono,
Yesus no sagui kangok so gemang kong-nenawon. 29Ngga
ey, ip-nenawon go, yakena Nasaret meduim sik so day sono
tenget genang so, Yesus mlak go wawi go gemang klong. 30No,
Yesus-a nemotnang nesip ba lo sesuoy so gemang pung.

Yahudi go dewiyap Kapernaum no Yesus degut go
(Markus 1:21-28)

31Yakena Nasaret sik sogo nan Galilea dali sogo yakena
Kapernaum no Yesus gemang li-siwon. Nggano, ku Sabat nogo
Yahudi go dewiyap ba no gemang nguok-nawon. 32Yesus lo
ngunguok go tup gono, sikabung naklay tawasrang ey gemang
glok-nenawon. Nemotnang mo senong, "Yesus lo nguok go
nebut seni ey, don kangok. Ngga, Ki Wali Iram lo taling go
nebut." 33Ku ngganemot nogo, naliwabu lo dok go sedue meno
dewiyap ba no mo degut go suing dali. Ngge kalik kayang ey
gemang bega-tenawon, 34"Ye, Yesus sedue Nasaret! Sogo-a
atnang nogo, ya semu-silo? Atnang tuk-sing genang so Mot
weng? Genam mo senong: Mot ngge Ki Wali Iram sik sogo
Iram teguop go." 35Ngga ey don ey ngge kalik Yesus lo gabe
bebat-nawon, "Mot seglaplu! Sedue ngge ba sik sogo, pung go,
mot se klong!" Naliwabu nebut ngga tup go, sikabung nesip ba
no, sedue ngga tenget go gemang pui-nawon. Nggano, naliwabu
pung go kap go sedue ngga se suey-dapnawon. 36Sikabung,
tasam ngganemot ikum go, naklay kukui go nemu-a sena go
bung-netenawon. Ngga ey, way-way so, gemang pen-netenawon,
"Nemot lo pu goso naliwabu kekayso gemang pluep-lak.
Nago sik so, don ngga Nemot no mo iti?" 37Tasam ngga

semu-nawon go iway, nebit no tui go kalik, da klaya keda so nan
ngga sogo no pen go, sikabung naklay gemang tup-nenawon.

Sadui eygo sikabung mata so Yesus lo pali go
(Matius 8:14-17; Markus 1:29-34)

38 Dewiyap ba sik sogo, Yesusnang, Simon go yap no gemang
klong. Se senong: Simon go unenkabuisegla nengkoy sadui
kangok so tra goso yap ba lo sesrek. Nggano, nemotnang lo
gemang usi-nenawon, "Aya! Simon go unenkabuisegla sadui
sogo, Mot lo ya pali?" 39 Nggano, kabung ngganemot mit no
Yesus ip go, ngge kalik gemang pu-tenawon, "Nggeasui go
nengkoy sadui se pali!" Yesus lo pu gono, nengkoy sadui naklay
se kua. Ngga ey, ip go glop nogo ten-a gemang semu-tenatun.
40 Woy yam so susut gono, sikabung sadui bumeno-bumeno
tra go, wawi go Yesus mit no gemang pluep-lak. Nemotnang
klay-klay blo no Yesus lo ta tutui, sadui bumeno-bumeno
naklay gemang pali-sing. 41 Sikabung ba sik sogo naliwabu
Yesus lo yat go gemang pluep-lak dali. Ngga ey ngge kalik
naliwabu lo gemang bega-netenawon, "Mot, Ki Wali Danon!"
Kua kay: naliwabu mo senong, "Yesus ngga tegadi so
Ki Wali Iram lo dok go Iram pung go." Ngganemot sogo so
Yesus lo pu go, "Motnang senong go ngga, ibe nogo kua pepen!"
42 Wadikua ku boblong gono, yakena ngga sik sogo,
sipkluimkuago no Yesus gemang klong. No, Nemot so sikabung
lo gemang uwet-netenawon. Yesus ey tegu gono, gemang
gluik-netenawon, "Ngge sik sogo Mot kua klong!" 43 No, Yesus
lo pu go, "Yakena-yakena meno nogo, Woy Wali Iram tamlak
go blongdon duduing Genam se klong go pen dali. Ngga
nang sogo so Genam Ki Wali Iram lo mot-dak go gabe weng!"
44 Nggano nan Yudea naklay no, dewiyap ba lo deguo teguop
gemang nguok-tenawon.

Dasisokukgo sedue Yesus lo usi go
(Matius 4:18-22; Markus 1:16-20)

5 1 Ku meno no, bu Genesaret ketang so Yesus got-tenawon,
sikabung miam dega ey Woy Wali Iram tamlak go
blongdon duduing nguok go tup so, Nemot mit no gemang
pluep-lak. 2 Ngga ey, bayi namon Yesus lo gemang ikum. Bayi
namon ngganemot, beap ketang no metuik blo sono lek go

git-tenatun. Dasisokukgo sedue, bayi ba sik so li go, kebapalo
bu so gemang lu-netenawon. 3Nggano, Yesus klong go, bayi
meno no gemang klak. Ngga, Simon go bayi. Yesus lo pu goso,
bayi ngga beap ketang sono gemang tenget-duo. Simon lo
tenget go bayi blo no Yesus suing gono, sikabung mata sogo no
gemang nguok-tenawon.

4Yam so nguok-nawon gono, Simon sono Yesus lo
we-tenawon, "Simon! Nggeasui go, beap nesip sono bayi
wok-a! Nggano dasi kuk genang kebapalo se betep." 5No, way
so Simon lo gemang pu, "Aya klui, esang! Wadi go kamso
wet-etugu, dasi klayanang go kua mlak. No, mot lo pu go
tang so, kebapalo gabe bebetep." 6Yesus go nebut no keng go
gemang betep-nenawon. Se ikum: dasi mata dega so degut golo
kebapalo ey se tetegek! 7Ngganemot sogo so, tebok genang so
andua-andua bayi meno sono ta gemang wik. Nemotnang weng
go, dasi mata so mlak go, bayi namon ba no gemang suk. Seni
so, dasi ide lo bayi bu ba no pu ya degut? 8-9Simon Petrus, dasi

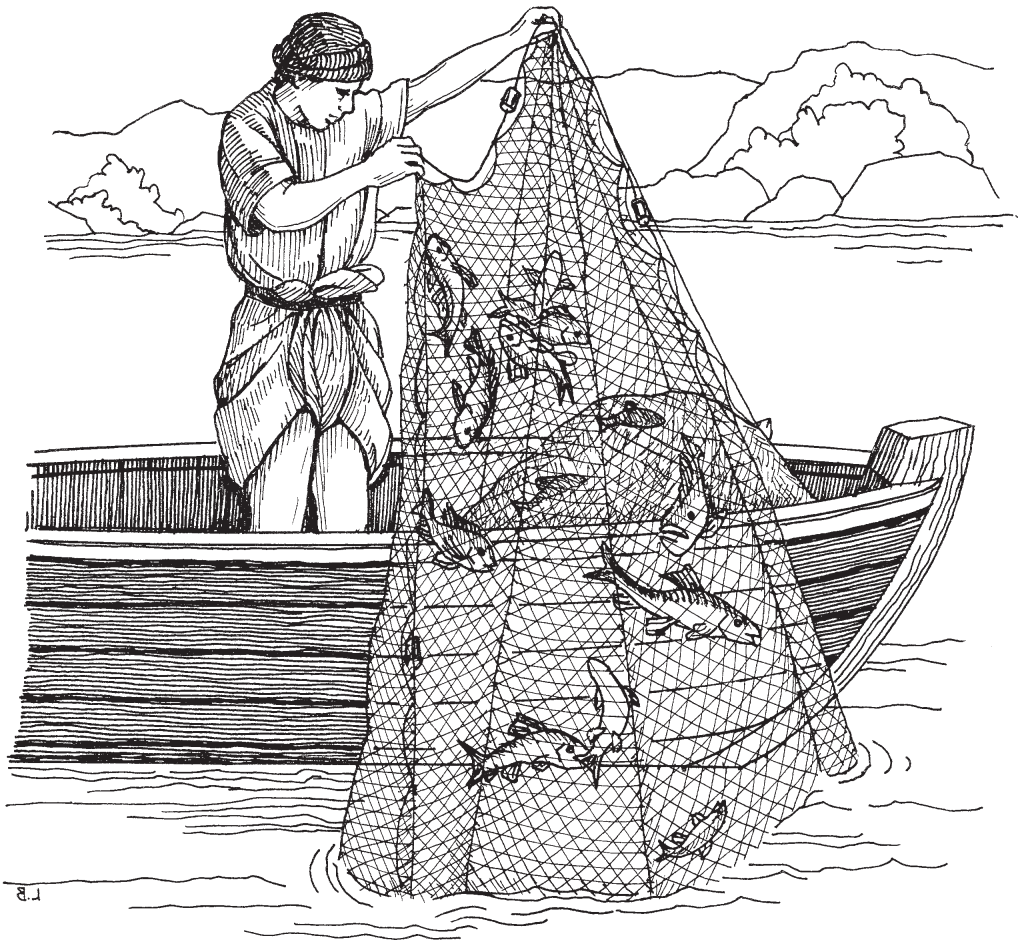

Dasisokukgo sedue Yesus lo usi go (Lukas 5:1-11)

mata so kuk go ikum gono, nemot go andua-andua ey kuikui
go, nemu-a way-way so bung-netenawon. Nggano Yesus no
takong sogo so Petrus isegabuem unuik go, ngge kalik gemang
pu-nawon, “Mot, Woy Wali Iram! Sedue kon eygo genam gabe!
Genam eygo Mot yakua suing. Mot se klong!” 10Simon go
andua temu, Sebedeus go danonnang Yakobus ey Yohanes ey,
ngga kalik dali. No, Simon no Yesus lo gemang pu, “Suali kua
tra! Nggeasui go sik so, Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing no keng genang sikabung mlak genang so mot gabe
wawi.” 11Yang! Dasi so memlak go taut bayi ey naklay itak go,
Yesus no keng go nemotnang gemang klong-lak.

Sedue yaulat eygo Yesus lo pali go
(Matius 8:1-4; Markus 1:40-45)

12Ku meno no, yakena meno so Yesus got-tenawon. Yakena
ngga sogo sedue klaya, nemot go saysuk naklay yaulat ey*
gemang. Kekayso Yesus mit no gemang ip-nawon. Sedue ngga
Yesus ikum go segabuem unuik gono, ngge kalik gemang
pu-nawon, “Esang Aya! Genam no Mot se tebok! Mot iwat go,
genam go sadui se pali!” 13Yaulat eygo sedue lo usi go tup gono,
sedue ngganemot sono Yesus ta sra go mlak gono, gemang
we-tenawon, “Yang, seni so! Genam mo iwat, mot go sadui
se pali.” Se ikum: woy ngganemot no, sedue ngga go yaulat
kekayso se pali-anatun. 14Ngga ey, tegadi ngge kalik sedue
ngga no Yesus lo gemang pu-nawon, “Mot go saysuk no lemoy
go ngge sikabung nogo kua penklong!” No, taitisopuitgo trang
no mot go saysuk-a klong go se taling! Mot seni so pali go,
nemotnang lo mea yang. Ngga ey, Musa logo demutrui kalik
taitisuey pu genang taiti se iti go puit. Ngga taling golo, ibe
senong genang, “Seni so, mot go yaulat Ki Wali Iram logo so
mo pali.”

15Nemot-a kua pen so Yesus lo pu go, Nemot sogo iway
masikap so gemang kap. Ngganemot nogo, Nemot go nebut tup
sogo, sadui eygo pali genang so, Yesus mit no nsrung-nsrung ey
gemang pluep-lak. 16Ngga sik sogo, dewi pu so sipkluimkuago
no Yesus gemang nawon.

---

* **5:12** *Yaulat ey:* ngge: kusta. Seni so, kusta eygo sedue, sedue meno ey yakua suing.

Piam konkebamling Yesus lo suep go
(Matius 9:1-8; Markus 2:1-12)

17Ku meno so, sikabung so nguok-tenawon gono, sedue
Parisi ey Musa logo demutrui so nguok go klui ey Yesus mit
so gemang. Yakena-yakena meno sik so nemotnang mo weng:
nan Galilea sik sogo, nan Yudea sik sogo, nggano Yerusalem sik
sogo gemang dali.
18Se ikum: sedue yambi sogo meno andua-andua lo lek go
Yesus go dabui ba no tui so, gemang degut-nenawon. 19No,
seboy idi yam so woy-banu pluep golo mo kenok, yatap blo
nogo ey ip-lak. Ngga tang so, yap bloda no klak go, put-a
tenuing go, sedue yambi kebleng ey tegan lo keduik gono, put
ngganemot ba lo leguit go, Yesus go dabui ba no gemang tui.
20Yang! Dabui lo nemotnang Yesus no keng go ikum go tang so,
sedue yambi sono ngge kalik gemang pu-nawon, "Dem! Mot go
kuklue piam konkebamling mo suep gabe."
21Musa logo demutrui so ngunguok go klui-klui Yesus lo pu
go tup gono, ngge kalik dabui ba lo gemang duing-netenawon,
"Ye, nebut piam go sedue ngge lo we-siwon go. Suali kua go
be, ngga kalik pu golo Ki Wali Iram ey wayang go. Sikabung
go kuklue piam konkebamling Ki Wali Iram logo so mea suep."
22Nemotnang go kunala ngga, Yesus mo senong. Ngga ey,
nemotnang no gemang pu-tenawon, "Sogo so, ngga kalik go
kunala dabui ba lo duing-ketogoy? 23Sedue yambi ngga sono
At lo pu go, 'Mot go piam mo suep!' Ngga kalik go mea duing,
'Ngga nebut-a pu go! No, tasam ngga seni ey?' No, At lo pu go,
'Bong-a ip-a!' Ngga seni so lemoy go, sogo kalik motnang logo
ya duing? 24Motnang senong sogo, Blong Dem, Ki Wali Yakena
sik so weng go Genam gabe. Sikabung go konkebamling suep
genang don Genam sono Ki Wali Iram lo mo iti gabe. Ngga
taling genang so tasam ngge gabe semu-situgu." Ngga ey, sedue
yambi sono Yesus lo pu go, "Bong-a! Sip srek lek go yap no
se klong!'" 25Kekayso sedue yambi ngga ip go sipsrek ey lek
go pung go, woy-banu gemang ikum-nenawon. Ngga ey, yap
sono koklong go, Ki Wali Iram sono go taitisuey ey, gemang
kong-siton.
26Tasam ngga ikum go sikabung mata sogo, ta wasrang
gemang glok-nenawon. Ngga ey Ki Wali Iram sono go iway ey

taitisuey eygo-a gemang iti-netenawon, “Yang! Nggeasui go ku no, imotnang maning kua ikum go tasam, mo ikum gabe.”

Blasteng so iyaluim go Lewi dem Yesus no keng go
(Matius 9:9-13; Markus 2:13-17)

27Yap ngga ba sik so Yesus pung gemang klong. Ngga ey, sedue klaya duo, Lewi gemang ikum-nawon.* Nggano, Yesus lo gemang pu-nawon, “Genam no mot-a keng-a!” 28Ngga ey, kekayso ip-nawon go, Yesus sono Lewi dem se keng-dapnawon. Yap ngga ba sik sogo taut ey naklay gemang itak-nawon. 29Nggano, yap ba no, Yesus nogo walop kangok go Lewi lo gemang semu-nawon. Sikabung mata so pluep-anatun go blasteng so iyaluim go sedue temu, nggano sikabung temu, gemang dali.

30No, esang! Sedue Parisi ey Musa logo demutrui so nguok go klui-klui ngga kalik ikum go, dabuipiam Yesusnang nogo gemang tra-nenawon. Ngga ey Yesus go andua-andua no gemang pu, “Esang! Blasteng so iyaluim go ey, kuklue piam konkebamling eygo sedue temu ey Yesus ne dedam!” 31Way so Yesus lo pu go, “Sogo tang so, nemotnang ey klay gono ya kua dam? Sadui eygo logo so, saduisopaligo mea wet. Sadui kua go logo mea kua wet. 32Yang! Naklay dega go sikabung usi so Genam kua weng. Kon eygo sikabung-a uwet so, Genam mo weng gabe!”

Walop-a kokong go genuing-a suing go
(Matius 9:14-17; Markus 2:18-22)

33Tandali sedue Parisi lo pu go, “Yesus! Tenday genuing ey dewi pupu go, Yohanes Busotuigo andua ey sedue Parisi eygo-a gabe suing. Mot-a, andua ey ten-a dedam bu ne drop.” 34Ngga ey, way so ngge kalik Yesus lo gemang pu-nawon, “Kabung dok genang walop no yakay ey susuing go sedue, ten-a mea dam, bu-a mea drop. Andua-andua genuing eygo, sogo so ya suing? Kua! Se duing: sedue ngga andua-andua maning go, genuing yakua suing. 35No, ku gemang! Nemotnang sik sogo sedue ngga wawi gono, nemot nogo dabui duing go tang so tenday genuing

---

* **5:27** *Lewi:* nemot amble nogo blasteng so iyaluim go sedue. Seni so, sedue Yahudi lo duing go blasteng so iyaluim go sedue ngga, Roma go klaysedue, duoy nagluim genang tap suey so mo senong sang. Ngganemot sogo so, sikabung Yahudi temu, nemotnang eygo kua tetegu. Lewi blasteng yap ba so got-tenawon.

ey mea suing."* 36Se duing dali: kunala banim go ey, wali inim
eygo yakua kluing. Ngga taling genang, benuey ngge-a Yesus
lo gemang pen, "Nago so mo, dan inim don eygo lo keba buin
go put sebut go? Ngga kalik sebut go, keba put kangok dega so
mea wok. 37-38Ngga kalik dali so, anggulbu don eygo, bot buin
go ba nogo yakua sre. Bot banim go ba no sre go, bot tegek go,
anggulbu ku no mea pi. Ngga ey, bot ey, anggul ey tebadali
mea betep. No, anggul inim sre genang, negum inim don eygo
dali ba no se sre! 39Way so, anggul banim goso dedrop go logo
mea pu, 'Anggul banim go-a suey dato. Anggul inim nueya!' "

Ku Sabat nogo wengkabui Blong Dem gabe

(Matius 12:1-8; Markus 2:23-28)

6 1Ku meno so, Ki Wali Iram go ku Sabat blong gono, gandum
usu nesip lo Yesus gemang koklong. Ngga ey, gandum
tayang ey Nemot no keng go andua-andua lo buo go, ta lo ntrui
go gemang damklong. 2Tasam ngga ikum gono sedue Parisi
temu lo gemang pu-netenawon, "Ye! Sabat ku nogo, tasam ngga
yakua pluok. Ngge dewi pu genang ku gabe. Kebali kua semu!"
3Nebut ngga tup gono way so Yesus lo pu go, "Iram Daut lo
pluok-ngam go, Wali Sam klaut ba no klik go, motnang maning
kua ikum? 4Nemot go plesedue ey iram Daut ten piam so tra
goso, Ki Wali yap ba no degut-nayom go, ngga ba no ta go ten
iti gono wasey go gemang dam-nenangam. Nemot-a, demu no
pu go ten ngga, Daut logo yakua dam! Taitisopuitgo sedue logo
so mea dam." 5Ngga kalik dali gabe pu-situgu, "Genam ngge
Blong Dem. Ki Wali Iram go ku nogo, Genam wengkabui gabe!"

Ku Sabat no sedue sadui sogo meno pali go

(Matius 12:9-14; Markus 3:1-6)

6Ku Sabat meno no, dewiyap ba no Yesus degut go,
Ki Wali Iram go nebut gemang nguok-tenawon. Ngga sogo, sedue
taleng go klaya gemang. Nemot ta don kua. 7Ngga ey Musa logo
demutrui so ngunguok klui-klui ey, sedue Parisi ey, Yesus sono

---

* **5:35** *Tenday genuing:* nebut benuey ngga kalik go Yesus lo pen go, Nemot go andua-andua senong genang: Yesus maning susuing go nogo, Nemot no keng go andua-andua tenday go genuing yakua suing. No, but go kebong gono, tenday go genuing nemotnang mea suing.

nemu-a gemang don-netenawon, “Sogo kalik Yesus ya semu-yon?
Sedue taleng go ngge pali go, ibe sono mea pu, ‘Yesus lo mo
kuklue gabe. Sabat ku ba lo tasam piam go Yesus lo mo pluok.
Musa go demutrui nogo Sabat ku nogo kebali yakua semu.’”
8No, Yesus nemotnang go kunala mo senong. Ngganemot sogo
so, taleng go sedue sono ngge kalik gemang pu-nawon, “Ngge
no, nesip ba no pla ip!” Sedue ngga tup gono, gemang ip-nawon.
9Ngganemot no, sedue Parisi ey Musa logo demutrui so nguok go
klui-klui eygo no Yesus lo gemang usi-nawon, “Motnang go demu
nogo Sabat ku nogo, tasam sogo-a, imot logo ya pluok: tasam
suey go-a, piam go-a?” 10Yang! Ngga ey, taleng go sedue no
gemang pu-siwon, “Mot go ta walong so sra ya!” Se ikum: sedue
ngga go ta walong so sra gono, kekayso gemang pali-anatun!
11Tasam ngga ikum gono, sedue Parisi ey Musa logo
demutrui so nguok go klui-klui ey, Yesus nogo dabui kangok
so gemang piam. Nggano, way-way so gemang pen-nenawon,
“Sogo-a ya semu-eyon?”

Andua 12 yam so Yesus lo kuoy go

(Matius 10:1-4; Markus 3:13-19)

12Ku ngganemot no, dewi pu so, meduim blo no Yesus
gemang klak. Wadi go, dewi-a keklak, ku gemang blong.
13Wadikua, ku blong gono, Nemot lo iwat go andua-andua
seguong-a gemang usi-nawon, “Pluep-lak gono, nemotnang
sik sogo sedue 12 yam so gemang kuoy-sing. Yesus lo
gemang pu-nawon, ‘Deguo teguop penklong genang tamot,
motnang gabe.” Nemotnang go sui-sui: 14Simon, Petrus so
pu go. Andreas, Simon go ntaton. Yakobus, Yohanes, Pilipus,
Bartolomeus, 15Matius, Tomas. Yakobus, Alpeus go danon.
Nggano, Simon, Partay Selot* sik sogo. 16Yudas, Yakobus go
danon. Nggano, Yudas yakena Kariot sik sogo. Nemot ngga,
Yesus but genang klaytaduing go.

Sikabung miam dega ey Yesus tegu so pluep go

(Matius 4:23-25)

17-18Meduim sik so li go, sip bata go dia no nemotnang Yesus
ey gemang ip-nenawon. Se ikum: Nemot no keng go andua

---

* **6:15** *Selot:* partay Selot lo duing go: Roma go don ple lo se teglik.

mata so sikabung ibe miam dega ey Yesus go nebut tup go,
sadui-sadui pali genang so mo pluep. Naliwabu lo degut go
gemang suey-sing dali. Yangga, nan Yudea sik sogo, yakena
Yerusalem sik sogo, nggano beap ketang sogo yakena Tirus ey
Sidon eygo sik sogo sikabung mo pluep-lak. 19Yesus go saysuk
no tuing genang so, nemotnang naklay lo gemang usey. Seni so,
Yesus no tuing go, Nemot go don lo sadui naklay gemang pali.

Teguop yakay dega eygo
(Matius 5:1-12)

20Sikabung mata so ikum gono, Nemot go andua-andua sono
Yesus go nemu yalap go gemang nguok-tenawon:
Nggeasui go, nando tautkuago,
nemot-a Woy Wali Iram lo iwat go, teguop-yakay ey gemang.
Se senong: Ki Wali Iram go blong naklay ngga,
motnang go gemang.
21 *Nggeasui go, nando tenday go,*
nemot-a Woy Wali Iram lo iwat go, teguop-yakay ey gemang.
Se senong: yansi go motnang nu mea temoy.
Nggeasui go nando unebu ba lo u-uwet go,
nemot-a Woy Wali Iram lo iwat go, teguop-yakay ey gemang.
Se senong: yansi go yakay kangok go ey
nebleng ey motnang mea klik.
22 *Nggeasui go, Blong Dem tang so nando so*
ikle go, tenguo go, sui wayang go,
23 *nemot-a, Woy Wali Iram lo iwat go teguop-yakay ey gemang.*
Kua kay! Banim go nabi-nabi
ngga kalik dali babuasi lo mo tenguo-nengam.
Motnang-a suey yakay dega ey usre ey mea pepla.
Nggano, motnang nogo taiti kangok dega-a
Ki Wali Yakena ba sogo-a mea iti.
24 *No, nggeasui go, motnang taut mata dega go,*
esang dabui klum!
Nggeasui, teguop motnang tete sogo gabe dedam.
25 *Nggeasui go, nu yam so temoy go sikabung,*
esang dabui klum!
Yansi go tenday mea suing.
Nggeasui go, tebadali rley-a pepla go, esang dabui klum!
Yansi go u-a kangok so motnang mea kukluo.

[26] *Nggeasui go, ibe lo tebadali motnang so iway iti go,*
esang dabui klum!
Se duing: banim go seni kua go nabi-nabi
iway ngga kalik dali, babuasi lo mo iti-nengam.
[27]Motnang! Genam go nebut dabui lo tup go nogo, gabe
pen-asitugu, "Plesagui so mot sono kokong go nogo, way so
dabui klum-a mot lo se taling; dabui ikle so sesemu go nogo,
way so suey-a se semu. [28]Mot so nando lo wayang go, suey-a
se pu! Piam-a mot sono taling go, dewi-a se pu. [29]Mot go
kadon idi no pang go, kadon idi itak go na pang dali. Mot
go amka kangok go mo lek go, amka meno nase itak dali.
[30]Taut so motnang no nando lo wadong go se iti. Taut so
gugluik go, tandali go kua mlak go weng. [31]Kua kay! Mot
lo duing go, 'Genam nogo teguop so sikabung lo se semu!'
Duo meno no ngganemot-a se pluok. [32]Andua seguong nogo
dabuiklum-a taling go, teguop sogo kalik go-a mot lo mo
taling? Ki Wali Iram nogo seni seguay. Kua kay! Ngga kalik
go klum, kukunan sikabung Ki Wali Iram no kua keng go,
gemang pupluok dali. [33]Nggano, mot no tasuey semu go tang
so, way taling go, teguop sogo kalik go-a mot lo mo taling?
Ki Wali Iram nogo seni seguay. Kua kay! Ngga kalik go klum,
kukunan sikabung Ki Wali Iram no kua keng go, gemang
pupluok dali. [34]Sedue meno no namboy taut nando lo iti go,
ngga ey duing go, 'Way dali genam sogo go suey so mea iti.'
Ki Wali Iram nogo seni sogo kalik? Kua kay! Ngga kalik go,
taybat eygo Ki Wali Iram no kua keng go, gemang pupluok dali.
[35]Nemot go nuik seni, ngge kalik gabe: plesi nogo klum-a se
taling! Tasuey taling go, way so piam-a kua duing! Taut kua
gono namboy iti go duoy, taway wadong genang kua duing!
Ngga tang so, motnang nogo teguop kangok dega. Ngga ey,
Ki Wali duoyap so motnang mea pu. Se duing: taybat eygo,
taitisuey kua pupu go sikabung eygo nogo, klum katu ey
Ki Wali Iram lo gabe tetaling!
[36]Yang, seni so, sikabung meno nogo motnang go klum,
Ki Wali Iram lo klum go kalik se." [37]"Sikabung meno go
kuklue-a motnang kua taling, motnang tang go kuklue
Ki Wali Iram lo taling genaning. Se senong! Sogo kalik
sikabung meno mot lo neyboy go, ngga kalik dali mot tang go
Ki Wali Iram logo mea neyboy. Kuklue ngga sono se kay,

kua duing. Mot go kuklue sikabung meno lo kay go itak go
kalik. 38Sikabung meno nogo taiti, dabui lo se uwasey. Taiti
way mot nogo mea iti, muk kalik ta logo ey tram go, kuop blo
logo ey mea tey! Se senong! Yam mot lo tui go dali lo, mot
nogo yam mea tui."

Walitap piam so koklong go benuey pen go
(Matius 7:3-5; Matius 15:14-25)

39Nemot go andua-andua no nebut benuey so ngge kalik
Yesus gemang nguok-nawon, "Sogo kalik nemupung golo,
nemupung go dali, tap ya taling? Ngga, put ba lo kerlam so
nemotnamon mea kapot-dak."
40Benuey meno, "Denok go senong klui blo nogo yakua.
Yang! Naklay suey so senong go mlak go-a, klui ey mea kerlam."
41Benuey meno, "Dilekop andua go nemu ba sogo-a ikum
go, no mot tang go nemu ba sogo ditebot-a kua senong ne.
42Ditebot mot go nemu sogo kua ikum go, sogo kalik mot lo ya
pu, 'Dilekop mot go nemu ba sogo at lo ya pla go!' Wamoymlue
eygo sikabung, ngge se tup! Banim no, mot tang go nemu ba
sogo ditebot-a se wagot! Mot go nemu naklay suey go nogo,
andua go dilekop nenguon so ikum go mea tenguo."
43Benuey meno: "Di suey go, don piam sogo yakua tagot. Di
piam go, don suey sogo yakua tagot dali. 44Don tang so mea
senong: kakuon kua dedam go, udui-a dedam go. Blebong kua
dedam, yeule-a dedam go gabe. 45Nebut benuey ngge go seni:
sedue suey go dabui ba sik sogo, suey go-a mea taling. Sedue
piam go dabui ba sik sogo, piam go-a mea pung. Seni so, dabui
ba sogo suey go-a gigit go, suey go mea pepen. No, dabui ba
piam golo damoy go, piam go-a lom ba lo mea mot."

Tup go keng go ey kua keng go ey
(Matius 7:24-27)

46Yesus lo bebat-nawon go, "Genam lo nguok go nebut no,
motnang kua mlak go, sogo kalik Woy Dem so Genam motnang
logo ya pu? 47-48Se senong: Genam sono weng go, Genam lo nguok
go tupduk go tamlak go, kalong eygo sedue kalik, nemot gabe.
Kutrui dawin eygo blo no klik go yap kalik, nemot gemang. Bu
klak go nogo, yap ngge don kangok tutuing kua tra! 49No, Genam
go nebut-a tup go, kua pupluok go, suey so kua klik go yap kalik,

nemot gabe. Dawin eygo kutrui blo no kua klik. Bu klak golo, yap
bubuong ey king go, kekayso truik go mea togut! Genam go nebut
suey so tup go, no, ta kua mlak go, nemot go wali mea waluk."

Plewengkabui Yesus sono don ey keng go
(Matius 8:5-13; Yohanes 4:46-53)

7 1Yam so nguok gono, yakena Kapernaum sono Yesus
gemang degut-nawon. 2Ngga sogo, Roma go plewengkabui*
gemang. Nemot go koybutasemu sadui kangok so tra go,
gemang to-tenawon, i go kebong yam no. Koybutasemu ngga
nogo plewengkabui klum dega ey. 3Yesus sogo iway tup gono,
sedue Yahudi go woy-woy plewengkabui lo mot-dak go, Yesus
wawi so mea klong. Nemot go koybutasemu sadui so sesrek
go, Yesus lo pali genang so. 4-5Woy-woy Yahudi ngga, Yesus
ey tegu gono, plewengkabui lo kuongking go kalik don ey
gemang usi-nenawon, "Weng-a Aya! Plewengkabui ngga,
sedue suey go se! Imot sikabung Yahudi nogo, nemot klum
kangok. Se senong: atnang go dewiyap, suey so nemot lo pu
go mo klik-eyu." 6Nebut ngga tup-nawon gono, keng go Yesus
gemang klong. Se senong: plewengkabui go yap no se dedagu,
wengkabui lo andua-andua pu go, Yesus sono gemang klong.
Plewengkabui, suali go, nemot lo gemang we-nawon, "Aya!
Mot don kangok, genam don seguay. Esang! Genam go yap
ba no Mot degut genang yakua! 7No, ngge sik so nebut dato-a
pu-silo, ngga ey, suey-a na pung-anayun!" 8Yang! Plewengkabui
genam ngge gabe. Genam blo sogo plewengkabui gemang
dali, ku sono go at go plesedue tala nogo, genam go don mea
taling dali. Plesedue tala no at lo pu go, "Klong-a! Nemotnang
mea klong. Weng-a! Nemotnang mea weng. Ngge-a se semu!
Nemotnang lo ngga mea semu!" 9Nebut ngga tup gono, yakay
ey Yesus gemang pling. Ngga no, sikabung mata sogo no iwot
go, ngge kalik gemang pu-nawon, "Se ikum! Ki Wali Iram sono
don dega ey dabui lo sedue ngge gabe keng. Israel sikabung
klayanang go nemot kalik keng go Genam kua tegu." 10Yang!
Andua-andua ngga, plewengkabui go yap no tandali pung
go, ikum go: koybutasemu sadui sogo, Yesus lo pu go woy no
tandali mo pali.

---

*7:2 *Plewengkabui:* plewengkabui plesedue 100 go wengkabui

Yakena Nain sogo ngguot Yesus lo nglong go

11 Ngga temu ey, yakena Kapernaum sik sogo, yakena meno,
Nain sono Yesus gemang koklong. Ngga: Nemot go andua ey
sikabung temu mata sogo ey Nemot gemang klong. 12 Koklong
go, yakena Nain go yataput no se dedagu, sedue temoy tuet
genang so lek go sikabung ey gemang tegu-nenawon. Seni so,
ngguot ngga, kabung nalo go danon klaya go. 13 Kabung nalo
no ikum gono, dabuiklum Yesus lo gemang tra-nawon. Ngga
ey, ngge kalik kabung nalo no gemang pu-nawon, "Mia, U kua
kluo ey!" 14 Se ikum: peti so lek go sedue namboy ip gono, Yesus
weng go peti no ta lo gemang tuing-nawon. 15 Nggano, ngge kalik
Yesus lo gemang pu-nawon, "Dem, nglong-a!" Ngguot ngga ip go,
sikabung temu ey nebut-a gemang pen-tenawon. Ngganemot no,
unen go ta ba sono ngguot ngga gemang itak-nawon.
16 Tasam ngge ikum go, sikabung naklay suali ey gemang
tra-nenawon. Ngganemot sogo, Ki Wali Iram go sui iway-a
gemang pu-netenawon, "Nabi kangok go klaya, imot nesip
no mo pung-awon! Nemot go blung nogo Ki Wali Iram dabui
mo iwat gabe." 17 Yang! Nan Yudea ey nan sedingno-sedingno,
Yesus logo tasam-tasam bu kalik se dayap-asitun.

Yesus ey Yohanes Busotuigo ey
(Matius 11:2-19)

18-19 Ku ngganemot nogo, Yohanes Busotuigo Herodes lo
boy ba no mo betep. Yesus sogo iway tup gono, Yohanes lo
kuoy go andua namon gemang mot-dak. Woy Dem sono klong
go se usi, "Tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram, Mot ngge?
Sedue meno-a ya bung-etugu?" 20 Nemotnamon, Yesus mit
no kenawon go, Yesus no ngge kalik gemang pen-klenawon,
"Genam namon Yohanes lo mot-dak goso weng go, mot no
nebut ngge usi so, 'Tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram, Mot
ngge? Sedue meno-a ya bung-etugu?' "
21 Se ikum: woy ngganemot dali nogo, sikabung sadui sogo,
naliwabu lo degut go, nemu pung go, naklay Yesus lo gemang
susuey. 22 Ngganemot sogo so, Yesus lo pu-nawon go, "Klong-a!
Motnang lo ikum go tup go-a Yohanes no se pen-klenalo!"
Yangga sikabung: nemu pung go tandali nemu pli go; yambi
masi ip go; yaulat eygo sadui pali go; kama wik go tenuing go;

kebong go tandali nglong go; tautkuago sikabung nogo deguo
teguop gabe pepen.
23 Se senong, “Dabui lo keng go Genam sik so kua teguey go,
nemot ngga Ki Wali Iram go suongku no ngengam-yakay ey
gemang!”
24 Yohanes Busotuigo andua-andua ngga tandali klong
gono, sikabung miam eygo sono ngge kalik Yesus lo gemang
pen-anawon, “Banim go kaseglokpay so, Yohanes Busotuigo
golo nebut pepen go nogo sogo kalik go ikum so kenayo? Bluim
nebit lo luluing go ikum genang so? 25 Srem teguop go ey kok go
sedue ikum genang so? Srem teguop go ey kok go, ngga deguena
dega, deguena temu ey woy yap ba no klay goso mea susuing.
26 Sogo kalik go-a motnang mo ikum? Yang! Ki Wali Iram lo iwat
go pen genang sogo tamot! Nemot ngga nabi gemang! Motnang
nogo gabe pen-asitugu, ‘Nemot go sipsuing blo so gemang!’
27 Seni so, tegadi so dok go Iram pung genang, Wali Sam klaut
ba no, ngge Yohanes so mo klik gabe. Ki Wali Iram lo pu go,

‘Ikum-a!
At go tamot mot-dak go banim temu no gemang koklong.
Mot go tap nemudi sogo nemot lo mea kebuo!’ *(Maleakhi 3:1)*

28 Ayanang, mianang! Gabe pen-asitugu: klay duonang go
kabung lo tui go sik sogo, Yohanes Busotuigo kalik go, maning
kua pang gabe. Nemot go sipsuing blo dega so! No, ngge se
senong dali: Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing ba
sogo sui kua go-a, Yohanes blo so gabe.”
29 Sikabung naklay Yohanes Busotuigo golo bu mo tui-sing
go nebut ngga tup go, Ki Wali Iram sono iway gemang
iti-nenawon, “Ki Wali Iram go walitap seni eygo nemudi so
gabe!” Seni so, ngga kalik dali kon eygo blasteng so yaluim
golo, gemang iti-nenawon. 30 No, sedue Parisi ey Musa logo
demutrui so ngunguok go, Yohanes lo bu kua tui go nogo,
Ki Wali Iram logo walitap gemang tenguo.
31 Nggeasui go tang ngge dabui lo kua keng go, sogo kalik go
yatrang lo ya taling-silu? 32 Yang! Dia-a susuing go denok kalik
nemotnang sono, andua-andua lo ngge kalik usi go,

“Esang! Motnang nogo so suling atnang lo u go,
motnang usre ne kua wata;
u yawi-a kamso semu go,
genuing motnang kua susuing ne.”

33Seni so, Yohanes weng go nogo ten kua dam, bu kua drop.
Nggano way so iwot go motnang lo ne pu, “Ngga nali degut
go sedue lo pupluok go wa!” 34Ngga ey, Blong Dem weng go,
Nemot tendam-budrop, no, way so motnang lo ne pu, “Ikum-a!
Nemot ten-bu mata so dedam go. Nemot blasteng so iyaluim
go sedue go andua, nggano, kuklue piam konkebamling eygo
andua, Nemot gabe. 35No, se senong: Ki Wali Iram go duduing
seni eygo, At go takebali pupluok golo gabe mo taling.”

Yesus sedue Parisi go yap no ten dam-nawon go

36Se ikum: sedue Parisi meno lo, Yesus, nemot mit no
glop kalik ten dam genang so gemang usi. Nggano, Yesus
klong go, nemot go yap ba sono degut gono, suing go ten so
dedam. 37Ngga ey, yakena ngga sogo kabung tap piam golo
koklong go, gemang. Ibe naklay mo senong: ngga kamea
kabung. Kabung ngganemot, sedue Parisi go yap no, ten dam
so Yesus weng go tup-natun go, mlay kinemon suey dato go
ey samonsuip ey iti go, gemang degut-natun dali. 38Kabung
ngga, yap ba no degut go, Yesus go taton no, masi ku no ip
gono, u gemang kluo-natun. Nggano, nemot go unebu lo, Yesus
go masi yam so say. Ngganemot sogo so, nemot go betodop
walong golo, Yesus go masi temoy nogo unebu gemang
drok-natun. Yam so drok gono, Yesus go masi no nebuem kong
gemang tebok-natun. Nggano mlay kinemon suey dato golo
gemang ut-natun. 39Sedue Parisi, Yesus so wawi go weng go,
tasam nggenemot ikum gono, dabui ba lo gabe duing, “Esang!
Yesus, nabi kua wa. Nabi sogo, gemang mo senong-srewon:
ngge kamea kabung!” 40No, Yesus nemot go kunala senong
go, sedue Parisi no ngge kalik so gemang pu-nawon, “Simon,
nebut benuey mot no pen-alu go, ngga suey?” Nggano Simon
lo pu go, “ Aya klui, pen-a, genam tup sogo.” 41Ngganemot
no, Yesus lo gemang pen-nawon, “Sedue klaya duo lo, sedue
namon duo no, duoy namboy gemang wasey: meno no, duoy
50 so, meno no duoy 500 so. 42No, tandali iti genang sogo,
sedue namon ngganemot, tap kua. Ngganemot no, sedue
tautmatasogo lo pu go, ‘Ngge nueya, genam nogo tandali go
kua iti!’ Nebut benuey ngge, yam so pen gono, Simon no Yesus
lo gemang usi nawon, 43‘Simon! Sedue namon nggenemot,
nando go yakay-a kangok?’” Simon lo pu go, “Genam lo duing

go, duoy mata so iti go sedue!” Yesus lo pu go, “Yang, nemot
lo!” 44Ngganemot no, Yesus, kamea kabung no nemu yalap
gono, Simon no gemang pen-nawon, “Simon, mot duoy seguay
so iti go sedue kalik. Esang! Mot go dabui klum seguay dali!
Kabung ngge no mot se ikum: nemot, duoy mata so iti go
sedue ngganemot kalik go. Yang, nemot go dabui klum kangok
dali. Mot se senong: mot go yap no Genam degut go, demu
kalik, genam nogo masi bu ulu genang sogo bu, mot lo kua
iti. No, Genam go masi bu, kabung go unebu lo gabe ulu-tun.
Nggano nemot go betodop lo mo drok. 45Genam degut go nogo,
genam nogo ta kua luik, nggano, demu nogo kalik, nebuem
kuong-a kua tebok. No, degut go sik so iti go, Genam go masi
no, nebuem kuong gabe tebok-tugun. 46Ngganemot no, Genam
go wengkabui nogo mlay, mot lo kua ut-sreto. No, Genam no
mlay kinemon suey go mo ut-tun. 47Simon! Ngganemot sogo
so, Genam lo gabe pu, ‘Kabung ngge lo Genam no nemot go
taitiklum kangok so mo taling-tun. Ngga sik so mea senong:
nemot go piam mata dega, naklay mo suep. No, esang, nando
go piam seguay so suep go, nemot go taiti seguay so mea
taling dali.’” 48Ngga ey, kabung ngga no Yesus lo pu go, “ Mot
go konkebamling mo suep!”

49Ngga tup go nogo, Yesus ey ten so dedam go sedue temu lo
duing go, “Konkebamling yam so mo suep? Ngga kalik, sedue
ngge, nemot nando?” 50Kabung ngga no Yesus lo gemang
pu, “Genam nogo don ey kangok so duing go tang so, mot mo
sesuoy. Nenem-yakay ey mot se klong!”

Yesus no keng go kabung

8 1Ku kua luik gono yakena-yakena sono, deguo teguop
nguok so Yesus gemang klong. Deguo teguop, nemot go
seni: Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing lelemoy
go. Nemot lo kuoy go andua 12 ey Yesus gemang koklong.
2-3Kabung-kabung gemang keng dali. Kabung-kabung ngga sik
sogo naliwabu yat go sadui naklay Yesus lo mo suey. Yangga,

Maria, yakena Makdala sik sogo, nemot ba sik sogo
naliwabu piam go 7 yam so mo yat;
Yohana, Kusa go senun. Kusa ngge gubernul Herodes go
taut yay so susuing go;
Susana.

Kabung nangglik ngga, Yesus no keng dali go. No, mata dega so kabung temu gemang keng dali. Yesus ey Nemot andua-andua eygo wali nang sogo, nemotnang go taut ey drang eygo lo gemang tetaling.

Didon so bubluim go sedue
(Matius 13:1-9; Markus 4:1-9)

4Yakena-yakena naklay sik sogo sikabung mata so Yesus
mit no gemang pluep lak. Ngga ey nemotnang no ngge kalik
benuey Yesus lo gemang pen-anawon, 5"Ku meno so, sedue
klaya usu no didon bluim so gemang nawon. Didon bluim-siton
go, temu tap ketang no gemang net. Sikabung uwet go masi lo
nedik, wi pling go wet golo didon ngga yam so ne dam! 6Nan
demu eygo blo no didon temu gemang pui. Kedaso tip pung
go maning kua walong, nan ba no srang kua degut go nogo
tandali yam so sak-anatun. 7Didon temu, teganwong-diding
ba no net go tete, wong diding ey kerlam so gemang pung. No,
keda so teganwong diding-a walong go, didon tip-a yangu so
yeyangu gemang kebong. 8Nan suey go blo sono didon temu
gemang bluim dali. Tip pung go, walong gono mata dega so
gemang seni, da 100 yam so gemang tagot-anatun."

Yam so nebut benuey ngga pen gono, don ey Yesus lo pu go,
"Kama nando gemang go benuey ngga go seni tup go, suey so
se senong!"

9Nggano, Yesus sono andua-andua lo gemang usi, "Nebut
benuey ngga go seni sogo kalik? Atnang maning kua senong
go." 10Way so Yesus lo pu go, "Woy Wali Iram tamlak go
blongdon duduing, senong ngga, motnang nogo mo iti. No,
nebut benuey seguong so sikabung ibe nogo Genam gabe
ngunguok. Seni so, nemot-a nemotnang mea ikum, no, yakua
senong. Nemot-a nemotnang mea tup, no, yakua keng. Ngga
tang so, nebut benuey so genam lo gabe pepen.* 11Nebut
benuey ngga go seni ngge kalik gabe: didon ngga, Ki Wali Nebut.
12Tap ketang no pui go didon ngga, banim tup go keng go,
tandali nega go sikabung gemang. Yang, Ki Wali Nebut nemot-a
tup go, Genam no dabui iti go keng golo sesuoy genaning so,
tandali Ki Wali Nebut Kupiamgo pung go gemang lek.

---

* **8:10** Yesaya 6:9-10

13 Sip demu eygo no pui go ngga, senang so waysagi ey kua
mlak go kekeng go sikabung. Yang, nemot-a yakay ey
Ki Wali Nebut tup go, kunala-kunala meno lo keda so gemang
lek. Nemotnang ngga nan ba sono srang kua degut go di kalik
gemang sak. Koywong iseng pung golo, keda so mea nega.
14 Wongdiding ba no net go tete ngga, Ki Wali Nebut nemot-a
tup-nenawon go, no wali genang kunala, taut kunala, kukunan
blo yakay kunala lo pok go, nemot go wali seni kua tagot.
15 Nan suey gono bluim go ngga, Ki Wali Nebut dabui lo tup go,
suey so waysagi ey mlak go keng go sikabung. Miam dega ey
seni nemotnang gemang tagot."

Tupduk so Yesus no kekeng go

16 "Se senong dali! Sruabon logo pelita neblong eygo ya
kebet? Sip srek masi ba no ya kong? Ngga, sikabung logo,
yakua semu! Pelita neblong eygo, blo sono se kong! Neblong
ngganemot sikabung meno degut golo ikum sogo. 17 Sogo-sogo
kok go gigit, dia sono neblong lo plet-lak go, naklay mea
senong. 18 Anduasiyap! Ki Wali Nebut suey so tupduk go
motnang lo se mlak. Se senong: nando lo waysagi ey mlak go
kekeng go, nemot nogo seni miam ey mea tagot. No, waysagi
ey kua mlak go-a, sogo so nemot lo gemang go, mea nega-sing."

Yesus go unen ey satyap eygo
(Matius 12:46-50; Markus 3:31-35)

19 Sikabung ibe ey nebut so Yesus maning pen-tenawon gono,
unen ey ntatonyap ey, Yesus tegu so gemang weng-lak. No,
sikabung miam dega go nogo, tegu genang yakua. 20 Ngga ey,
Yesus sono ngga sogo sikabung lo gemang we-netenawon, "Aya!
Dia so mia ey satyap eygo gemang. Mot ey nebutpen so uweng
go." 21 Way so ngge kalik Yesus lo gemang tenguo-nawon,
"Ki Wali Nebut-a nandonang lo tupduk so pupluok go, ngga
Genam go mia ey satyap eygo gemang."

Bu alui ey kayem ey Yesus lo bebat go
(Matius 8:23-27; Markus 4:35-41)

22 Ku meno no, bayi no Yesus klak go, andua-andua gemang
keng dali. Yesus lo pu go, "Bu ngga idi sono ya klong go."
Ngga ey, gemang klong-lak. 23 Koklong go, bayi ba lo usene so

Yesus-a gemang to-nawon. Ngga ey, beap blo sono kayem dega
iti golo bayi ba sono bu ey gemang degut. Nggano pu bayi ya
iwot-dak. 24Yesus usene so srek go andua-andua lo gemang
senglok-netenawon, “Aya klui! Aya klui, buong-a! Imot, beap
alui lo kekenok go se!” Usene sik so Yesus buong go, nebit
bebat-nawon go, kayem ey, beap alui ey gemang tebung-anatun.
25Nemot go andua-andua no ngge kalik Yesus lo gemang
pu-nawon, “Sogo temoy no, motnang dabui lo kua keng-keto?”
No, beap alui tebung go ikum go, kuikui go way-way so
gemang pen-netenawon, “Nemot ngge, nando? Bebat-won gono,
bu yalui ey, kayem ey nemot no gemang tupduk.”

Nan Gerasa sedue naliwabu sik so plet-dak go
(Matius 8:28-34; Markus 5:1-20)

26Nggano, andua-andua ey Yesus bayi lo koklong go, nan
Gerasa no, nan Galilea nemudi so gemang uneng-nenawon.
27Metuik sono klak gono, yakena sik sogo, naliwabu lo degut
go sedue, Yesus sono tap lo gemang kap weng. Seni so, ku nago
yam so, amka kua goso sedue ngga wet go. Yap ba nogo kua
suing, demuput ba lo, simu blo lo banom srek klong. 28Yesus
ikum gono kayang ey gemang klik-nawon. Ngga ey, Yesus go
masi ba sono kenuon go ngge kalik don ey gemang pu-nawon,
“Yesus! Ki Wali Mani Iram go Danon Mot gabe! Sogo so, genam
ey Mot weng go tegu? Iseng eygo genam nogo kua taling!”
29Yang, ngga kalik pu-nawon go, nemot ba sik so naliwabu
yat genang so Yesus lo mo duing. Se senong: ku walong so
naliwabu go don lo nemot mo dok. Kuno-woyno, suey so suing
genang so, tamasi tegan yakena sikabung lo gemang dodok.
No, tegan ngga nemot lo daklaya-daklaya gemang ibot. Ngga
ey, seduekuagosip sono naliwabu lo gemang lelek. 30Nggano,
nemot ba sogo naliwabu sono Yesus lo gemang usi-nawon, “Mot
go sui nando?” Ngga ey, nemot lo pu go, “Genam go sui: Miam
eygo!” Yang! Sedue ngga, naliwabu mata sogo lo degut go.
31Nggano, Yesus no ngge kalik naliwabu lo gemang pu, “Day
kangok go ba sono atnang mot go kua klong!”
32Yang, sip ngganemot sogo, meduim tablang lo nebo*
mata so, ten so uwet-netenawon. Nebo ikum go, Yesus sono

---

* **8:32** *Nebo:* Yahudi go kunala duing: nebo menay piam go, kon eygo

naliwabu lo gemang pu-nenawon, “Yesus! Ngge suey! Nebo
ngga ba sono atnang degut so.” Ngga ey, Yesus lo pu go, “Se
klong!” 33Nggano, sedue ngga ba sik sogo naliwabu pluep go,
nebo daley kangok go ba sono gemang degut-lak. Ngganemot
no, meduim tablang blo sik so nebo nsrung-nsrung ey kuek go,
bu ba sono degut-lak. Nebo betui klaya naklay, bu lo nasup go,
se leguot-anatun. 34Tasam ngga ikum go, suali so nebo yay
sogo sedue kuek-nebiwon go, yakena-yakena sikabung no nebut
ngge naklay gemang pen-nesiwon.

35Tasam ngga lemoy go iway sikabung tup go, ikum sogo
so Yesus mit no gemang kuek-nekunuon. Yesus mit no pung
go gemang ikum-nenawon, “Seni so, sedue yane ba sik sogo
naliwabu yat go mo pluep-lak! Nemot seni so mo suey. Amka
kok go, kunala suey Yesus ey klay goso got-kletenawon.”
Ngga naklay ikum gono, suali kangok so nemotnang gemang
tra-nenawon. 36Sedue yane ba sik sogo naliwabu yat go kua
ikum go sikabung no, nemotnang tang so ikum go gemang
pen. 37Ngga ey, Gerasa sikabung naklay, suali kangok so tra
goso, suey so Yesus no, gemang we-nenawon, “Ngge sik sogo
Mot se klong!” Nebut ngga tup gono, tandali klong genang so,
bayi no Yesus gemang klak. 38-39Nggano, sedue mo suey go
ngganemot lo Yesus no pu go, “Mot ey genam ya keng go!” No,
Yesus lo tenguo go, “Kua! Yap no mot se klong! Nggano mot no
Ki Wali Iram lo pluok go tasam-a, naklay se pen.”

Ngga ey, sedue mo suey go ngga, Yesus go nebut no keng go
yakena sono gemang klong. Nggano, nemot ba sik so naliwabu
Yesus lo yat go, nemot naklay mo pali go ngga, yakena seding
sik so seding no gemang pen-asiwon.

Kebong nogo sadui nogo Yesus wengkabui gabe

(Matius 9:18-26; Markus 5:21-43)

40Nan Gerasa sik so, tandali Galilea no bayi lo Yesus weng
go nogo, sikabung mata so Yesus so bubung. Pung gono yakay
ey Yesus gemang wawi-nenawon. 41-42Ngga ey sedue meno,
nemot go sui, Yairus. Sedue ngge, Yahudi go dewiyap sogo
wengkabui meno. Yesus mit no pung gono, masi ba no unuik go,
gemang pu-tenawon, “Aya! Genam go yap no namboy se weng!”
Se senong: duo kabung denok klaya go, yagui 12 yam nogo,
sadui kangok golo i go kebong sogo se!

No, Yesus koklong go, nsrung-nsrung ey sikabung gemang
keng-lak. 43Sikabung nesip ba lo kabung klaya gemang. Nemot
kinsadui tra go yagui 12 yam so, duoy ey taut ey mata so sadui
suey genang so dokter-dokter no nemot lo mo tega. No, sadui
maning kua pali. 44Taton lo pay gono, Yesus go amka sring no
kabung ngganemot lo ta gemang tuing-natun. Tuing-natun go,
kekayso nemot go sadui ey se kua-anatun! 45Ngga ey, sikabung
mata sogo no Yesus lo gemang usi, "Genam nogo nando lo
tuing-won? Sikabung naklay gemang sayam." Petrus lo gemang
pu, "Aya! Sikabung nesip ba lo banto gono, gemang mo tuing.
Sogo so teguopey usi-togoy?" 46No, Yesus lo pu go, "Seni so,
saysuk ba sik sogo don pung go, Genam tra-tu go se." 47Kabung
ngga senong-natun go, "Genam lo tuing go, Yesus mo senong
ba." Suali tra-natun go, bubuong ey weng go, Yesus go masi ba
no gemang unuik. Ngga ey, ibe sono gemang pen-anatun, "Seni
so, Yesus go amka no genam lo tuing-tu go. Nggeasui go, genam
go kinsadui naklay mo tong." 48Nggano Yesus lo pu go, "Yang!
Genam no dabui don ey klaya iti go keng go tang so debui mo
sesuoy gabe! Nggeasui go ngengam-yakay ey mot se klong!"
49Ngga temu ey, Yairus go yap sik sogo, deguo weng go
gemang pen, "Tebadali Aya klui usi go kua klong ey! Mot go
duo mo ip-batun." 50Deguo ngga tup-nawon gono, Yairus
no, ngge kalik Yesus lo gemang pu, "Suali kua tra! Mot go
dabui-a klaya don ey iti go Genam sono keng go, mot go duo,
mea sesuoy!" 51Yesus koklong go Yairus go yap no pung go,
gemang pu-tebawon, "Yap ba nogo sikabung temu kua degut!
No, Petrus, Yohanes, Yakobus, nglangin Yairus unen eygo
seguong-a, mea degut." 52Sitemoy so uwawi go sikabung mata
dega sogo lo ku ey waluk, uyagui so kukluo. Nemotnang sono
Yesus lo gemang pu-nawon, "Motnang u kua kluo ya! Duo ngge
usne so srek-tun go wa, kua kebong." 53No, nebleng seguo-a,
Yesus lo pu go nebut sogo gemang betep-nenawon. Nemotnang
senong go: duo ngge seni so mo kebong. 54Nggano, yap ba
no degut go, duo ngga go ta no Yesus lo mlak go gemang
pu-nawon, "Debui, buong-a!" 55Ngganemot no, nebuem nebit
tandali pung go gemang buong-anatun. Nggano, Yesus lo pu go,
"Ten nase iti!" 56Tasam ngge ikum go Yairus, senun ey gemang
kuikui. No, Yesus lo pu, "Sikabung meno, klaya duo nang nogo,
ngge lemoy go kua pen!"

Deguo teguop pepen genang so Yesus go andua 12 mot-dak go
(Matius 10:5-15; Markus 6:7-13)

9 1Ku meno no andua 12 Yesus lo yaluim go gemang
pu-tenawon, “Naliwabu yat genang don, sadui-sadui naklay
pali genang don, motnang go ta no gabe itak-situgu.” 2Ngga ey,
gemang pu-tenawon, “Nggeasui go motnang se klong! Sikabung
no Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing taling klong go,
sadui sogo sikabung se pali-sing. 3Koklong go nogo, teguoli kua
iti, balui ey duoy ey tete sogo amka eygo kua glung! Ta ulue so
se klong. 4Yap klaya gono degut go, ngga ba seguong se suing,
e… yap ngga ba sik so tandali se weng. 5Yakena meno no klong
go, ngga sogo sikabung lo tenguo go, yakena ngga sik sogo
masisung motnang lo tegue go se itak. Ngga ey, senong genang:
suey, piam, ngga nemotnang go ba so!”
6Yang! Yakena-yakena sono deguo teguop penklong nogo,
sadui bumeno-bumeno naklay gemang pali-sing.

Yesus ey tegu so Herodes duing go
(Matius 14:1-12; Markus 6:14-29)

7-8Nan Galilea tasomlak go deguena Herodes,* Yesus logo
tasam iway tup-nawon go, nemot ey negap-nawon. Seni so,
sikabung temu lo pen go, “Yohanes Busotuigo, tandali mo
nglong.” Sikabung temu lo pu go, “Nabi kangok go meno Elia
tandali mo pung.” Sikabung temu lo pu go, “Ki Wali Iram lo
mot-dak go nabi-nabi, banim go klaya tandali mo nglong.”
Ngganemot sogo so Herodes yam so gemang kukui. Nemot kua
senong. 9Yang! Herodes lo duing go, “Yohanes at lo pu goso
tengang lo wengkabui mo tong. No, genam tup go, tasam-tasam
kangok goso tetaling go, nando sedue?” Ngganemot sogo so,
Yesus ey tegu so, Herodes tap gemang wet-tenawon.

Sikabung 5 ribu sono ten wasey go
(Matius 14:13-21; Markus 6:30-44; Yohanes 6:1-14)

10Deguo teguop pen sik so, Yesus lo mot-dak go andua-andua,
tandali pluep gono, Yesus sono nemotnang lo pluok go naklay

---

* **9:7** *Herodes Antipas:* ngge Herodes Dega go danon. Yohanes Busotuigo Herodes Antipas lo ta gemang mlak.

gemang pen-nenawon. Nggano, sip meno no banom suing
genang so, nemotnang Yesus lo wawi go gemang klong. Sip
ngga yakena Betsayda dagu so. 11No, Yesusnang ngga sogo,
senong go, mesip so sikabung mata sogo gemang keng dali.
Nemotnang ikum go Yesus logo kua yat, suey so gemang
wawi-nawon. Ngga ey, deguo teguop Yesus lo nguok go,
sikabung sadui sogo gemang pali-sing dali.
12Ku yam so kiklik, andua 12, Yesus mit no weng go, ngge kalik
gemang pu-nenawon, "Sikabung naklay ngge, pu-silo ya! Yakena
kangok go, seguay go dagu sogo no se klong-lak. Ngga no tendam
go, srek genang! Sip ngge kluimkuago." 13No, nemotnang sono,
ngge kalik so Yesus lo gemang we-nawon, "Sikabung ngge nogo
ten, motnang lo se iti!" Nemot go andua-andua lo way so pu go,
"Ye! Atnang logo loti, taidi dato ey dasi namon dato eygo-a be.
Sikabung ngge naklay nogo, ten-a duoy lo ya klong go idok?"
14Sikabung naklay i go, 5 ribu yam no. No, andua-andua no, ngge
kalik so Yesus lo gemang pu-nawon, "Nemotnang klay gono
yaluim go, 50 - 50 yam so, pu go se suing-lak." 15Yesus lo pu go
kalik, we-nenawon go sikabung yaluim go gemang suing-lak.
16Ngga ey, loti taidi ey dasi namon ey, ta no Yesus lo iti go, ut
sono yalap go, dewi gemang pu-biwon, "Ki Wali Iram! Mot logo
gualaklum tendam ngge nogo ey se king-kundo!" Dewi pu gono,
loti Yesus lo betok go, andua 12 no iti go, sikabung mata sogo no
gemang wasey-sing. 17Ten ngganemot dam-nenawon go,
nemotnang naklay nu yam so temoy. Ten ngga temu yaluim go
kala 12 yam sogo damoy ey gemang tram.

Yesus tegadi so dok Iram

(Matius 16:13-19; Markus 8:27-29)

18Ku meno so, dewi so banom Yesus pupu gono, andua-andua
seguong ey susuing gono, gemang usi-tenawon, "Sikabung lo
pu go, Genam ngge, nando?" 19Way so nemotnang lo pu go,
"Sikabung temu logo Yohanes Busotuigo; temu logo Elia.* Ngga
kua go, Ki Wali Iram go nabi meno, tandali nglong go gabe mo
pung." 20Ngga tup gono, Yesus lo gemang usi-nawon, "Ngga

---

*9:19 *Elia:* sikabung Yahudi lo duing go: tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram pung genang tap, nemudi sogo nabi Elia lo mea kebuo. Banim dega nabi Elia gemang wali. Nemot kua kebong, no Ki Wali Iram tang so mo wawi.

kalik go, motnang lo duing go, Genam nando?” Petrus lo yang
go, “Tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram Mot ngge gabe!”
21 Nggano, nemotnang sono don ey Yesus lo gemang pu-nawon,
“Sikabung klayanang go nogo ngga kua pen!” 22 Yang! Tap
ngge-a Blong Dem se keng:

At nogo idekeba Yahudi go iram-tegay lo mea taling-neyon;
but go At mea kebong;
ku nangglik tete no tandali Ki Wali Waglo lo mea nglong.

Yesus no dabui lo keng genang nebut

(Matius 16:24-28; Markus 8:34-9:1)

23 Yesus lo gemang pen-atenawon, “Genam no nandonang
keng sogo, banim seni saysuk wegeng se itak. Ngga ey,
kuno-woyno kebong genang ide ey lek go, Genam ey se keng.”
24 Se senong! Genam no keng genang so duduing go, no
saysuk kebong suali eygo, esang, nemot go wali mea nega. No,
Genam sono nando keng golo, kukunan blo wali nega go, wali
inim-a senang so mea gigit. 25 Se duing: kukunan go blong
naklay, sedue klaya duo lo tamlak go, no, waliblongdon nega
go waluk go, nemot go seni sogo kalik? 26 Yang! Nggeasui go,
Genam sogo, nggano Genam go nebut sogo suongsut nando lo
tra go: yansi go Blong Dem, Ki Wali Iram go blong-kenuim ba
lo weng go, nemot nogo suongsut mea taling dali. 27 Motnang
nogo gabe pen-asitu, “Suey so se senong! Ngge pluep-keto
go ba sogo, temu gabe. Nemu kiki so kua kebong gono,
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing mea ikum-neyon.”

Meduim blo sogo no Yesus kikiblong lo teglue go

(Matius 17:1-8; Markus 9:2-8)

28 Minggu klaya got-nenawon gono, Petrus, Yohanes, Yakobus,
Yesus lo wawi go, dewi pu genang so, meduim blo sono gemang
klak. 29 Pung go, dewi sogo no nebuemnemu suk meno so gemang
iwot. Ngga ey, Nemot go amka idop-idop ey iwot-a natun dali.
30 Pla ikum! Sedue namon Yesus mit no pung go, nebut so
gemang pepen. Ngge, babuasi Musa ey Elia ey. 31 Blong ey
nemotnamon gemang pung. Ngga ey, Yerusalem no Yesus go
wali yam so semu genang, gemang pen-nebawon.
32 Woy ngganemot nogo, Petrus, andua namon ey usene so mo
srek. No, usene ba sik so nemotnang bong go, Yesus blong ba

sogo, sedue namon ey gemang ikum-nebawon. 33Tandali sedue
namon ngga, klong sogo no, Petrus lo gemang pu, “Aya klui! Sip
ngge seguong so atnang susuing go-a suey dato. Mot lo yang go,
meduim ngge blo no bala-a nangglik ey atnang lo ya klik: Mot
nogo so meno, Musa tete so meno, Elia tete so meno dali.” No,
seni so, tebadali nebut ngga Petrus lo pen-awon go. 34Ngga kalik
go nebut so Petrus maning pepen, blo sik so kenuimklaut kuntun
go, nemotnang nangglik kekayso teglue-abatun. Ngganemot
nogo, suali so Petrusnang gemang kuikui-nebawon. 35Kenuim
ngganemot ba sik so Ki Wali Iram go nebut gemang tuot-kunuon,
“Ngge At go Demsop teguop go gabe! Nemot seguong nogo-a se
tup!” 36Nebutkluim ngga yam sogo no, banom itak go, Yesus-a
gemang got-tebawon. Musa ey, Elia eygo-a mo saguip.

Se senong: tasam ngge naklay ikum go, sikabung meno nogo,
Petrus, Yakobus, Yohanes logo kua pen-nesrenawon.

Kebong-nglong sogo denok Yesus lo pali go

(Matius 17:14-18; Markus 9:14-27)

37Ngga utep go, tandali meduim blo sik so Yesusnang lili gono,
nemotnang mit no sikabung mata so pupluep go gemang ikum.
38Yesus ikum gono, ngge kalik sedue meno lo gemang pu-nawon,
“Aya klui! Genam go duo klaya go ey pla ikum-a. 39Da klaya-da
klaya duo ngga kuasep kuaseni golo mlak go, kayang ey mea
kiklik. Tamasi luik-sra go, lom ba logo magon ey mea mot. Iseng
kuasep ngganemot lo tetaling golo, saysuk ey waluk go, lasom
ey mea tebung. Keda sogo kua itak. 40Duo ngge ba sik sogo
kuasep yat genang, kamso Mot no keng go andua temu no pu-tu
go, kuasep ngga nemotnang logo yakua yat.” 41Nebut ngga tup
gono Yesus gemang pu-tenawon, “Esang, sikabung tang ngge!
Maning dabui lo At nogo motnang kua keng. Tap piam golo
kenatogoy go. Ku kata yam so motnang eygo Genam ya suing?
Motnang ikum sogo, Genam mo besam! Ngge sono, duo ngga-a
iti go se weng!” 42Yesus mit sono duo ngge koklong gono, nan
temoy sono kuasep lo gemang pui. Nggano tamasi, bubuong ey
lek-sra so se tebing. No, kuasep piam go ngganemot sono Yesus
lo gemang bebat, “Kedaso duo ngge ba sik sogo, mot se pung!”
Ngga ey, tandali nglangin sono mo suey go duo ngge Yesus lo
gemang itak-nawon. 43Ki Wali Iram go don kangok go ikum
gono, sikabung naklay tawasrang ey gemang glok-nenawon.

Tasam ngge so sikabung mata sogo nenega, nemot no
keng go andua no ngge kalik Yesus lo gemang pen-atenawon,
44 "Nggeasui go, sikabung naklay gemang nega-neton. No, ku
santugun gono but genang, sikabung go ta sono, Blong Dem
mea iti." 45 No, Yesus logo nebut ngga tup go, seni andua-andua
kua senong-nenawon. Seni so, suali eygo so, tandali Yesus no
kua usi-nesrenawon.

Nando-a kangok nando-a seguay
(Matius 18:1-5; Markus 9:33-37)

46 Ku meno no, Yesus go andua-andua, nebut gemang
sedi-nenawon, "Imotnang sik sogo nando dega-a kangok?"
47 Nemotnang lo duduing go Yesus mo senong. Ngganemot sogo
so, denok seguay go meno Yesus lo wawi go, Nemot ey gemang ip.
48 Ngge kalik nemotnang sono gemang pu-tenawon, "Genam go
sui no, duo seguay go ngge, nando lo wawi go, Genam tang go mo
wawi gemang. Ngga ey, Genam wawi go, Genam so mot-dak weng
go, Ki Wali Iram tang go, mo wawi gemang. Seni so, motnang sik
sogo nando go dabui seguay so lemoy go, nemot-a kangok dega."
49 Nebutmang ngga, tup gono Yohanes lo gemang pen, "Aya!
Koklong go nogo, Mot go sui ba no, naliwabu yat-nayom go
sedue meno, atnang mo ikum. No, genamnang kalik so, Mot
nogo nemot kua keng ne. Ngganemot sogo so, naliwabu yat
genang, atnang lo mo waydang." 50 Nemot nogo Yesus lo pu
go, "Ngga kalik pluok go, piam! Motnang nogo nando lo, kua
waydang go, motnang no tebok go sedue gemang!"

Nan Galilea sik so Yerusalem sono Yesus nawon go

51 Kukunan sik sogo, Yesus Ki Wali Iram lo wawi genang
ku se dedagu, Yerusalem sono klong so gemang iwat-nawon.
52 Ngga ey, sedue-sedue mot-dak go, sip dali semu so, banim
nan Samaria sogo yakena meno no gemang nenawon.
53 No, yakena sedue Samaria ngganemot moyso, Yesusnang
Yerusalem* sono koklong go nogo. 54 Kua wawi goso Yesus
go andua Yohanes ey Yakobus eygo lo, gemang pu-klenawon,
"Aya! Mot duduing? Ut blo sik sogo koy pu go, koy ngganemot

---

* **9:53** *Yerusalem:* sedue Samaria go sip dewi so pupu go banom so meduim Gerisim blo no gemang.

lo nemotnang dasing genang?” 55Nebut ngge tup gono, taton
sono Yesus lekek go, nemotnamon no kangok so gemang
bebat, “Ngga kalik kua pu ey!” 56Ngga ey, yakena meno sono
nemotnang gemang klong-lak.

Yerusalem sono Yesus eygo nando-a ya keng
(Matius 8:19-22)

57Tap lo Yesusnang, koklong gono, meno duo lo gemang
pu-nawon, “Aya! Nago sono Mot koklong go, genam mea klong
dali.” 58Ngga ey, dem ngganemot no Yesus lo pu go, “Se senong:
duenuduo nemot go put gemang. Ngga ey, wi nemot go ut
gemang dali. No, Blong Dem nogo wengkabui tui go srek
genang iwonedi kua. At no keng sogo deding ba lo gabe!”
59Nggano, sedue meno so Yesus lo gemang pu, “Genam
no mot se keng!” Ngga ey, way so sedue ngga lo tenguo go,
“Woy Dem! Genam mea klong dali. No, genam go aya yam
sogo-a tuet genang-a, tandali namboy yap no genam nalu
go, suey?” 60No, way so Yesus lo pu go, “Suey kua! Mot-a
Genam no se keng! Kebong go sikabung, Ki Wali Iram no kua
keng go kebong genang sikabung dali lo na tuet-nenayon. No,
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing-a banim klong go,
mot lo se nguok!”
61Nggano, sedue meno lo pu go, “Woy Dem! Mot ey genam
klong dali sogo. No, banim no genam go duokabung, moy-ay
nogo suey-a ya pu?” 62No, way so dem nggenemot no Yesus
lo pu go, “Ngga suey kua! Deguo teguop kebali sogo, usu
kebalisedue kalik, taton sono go ey, yakua lekek. Nemudi so
kebali semu genang.”

Walitap nguok so andua 72 mot-dak go
(Matius 10:5-15)

10 1Yesus, nemot no keng genang nebut yam so pen-nawon
gono, andua 72* gemang kuoy. Nemot lo duing go,
“Yakena-yakena naklay nogo Genam maning kua klong go,
namonduo-namonduo so banim se klong-lak.” 2Ngge kalik
nemotnang no nebutmang gemang king-nawon, “Woy Wali Iram
tamlak go blongdon duduing wawi genang, sikabung mata so

---

* **10:1** *72:* Temu lo klik go: ‘70’. Iblani lo duing go, kukunan naklay so tagu i go

gemang! Usuwasma kalik mo seni gabe. No, wasma ngganemot
tuet genang sedue miam kua. Ngganemot sogo so, usu wengkabui,
ngga Ki Wali Iram, sono se wadong, 'Ki Wali Aya! Kebalisedue
Mot lo se taling.' 3Ngge suey so motnang se senong: menay
iseng kangok go nesip ba lo, domba nok kalik, At lo mot-dak
go motnang se klong-lak. 4Keba sat eygo duoy, masisuk, kua
iti dali. Tap no tegu go sedue eygo teguopey nebut kua pen.
5Sedue go yap no motnang degut go, banim suey ngge kalik
se pu, 'Ki Wali Iram sik sogo ngengam-yakay, yap tenglam
ngge ba so gabe!' 6Se ikum! Yap ngga ba sogo sedue, yakay ey
suey ngganemot iti go, ngengam-yakay ngga mea gigit. Kua go,
Ki Wali Iram sik sogo ngengam-yakay motnang sono tandali
mea iwot. 7Motnang wawi go, yap ngga seguong so, se susuing.
Nemotnang logo tendam, budrop-a se dedam. Ngga, mot go
kebali ten gemang. No, yap meno-meno sono go kua klong.
8Yakena meno no, motnang suey so wawi go, nemotnang logo
tendam, budrop se dam dali. 9Nggano, sadui sogo sikabung ngga
sogo, motnang lo se pali-sing! Ngga ey, nemotnang nogo, ngge
kalik se pen, 'Woy Wali Iram go tamlak go blongdon duduing
motnang nesip no gabe pung!' 10-11No, yakena motnang so teguo
go sik sogo, pung go se klong. Ngga ey se pu, 'Motnang go ba so!
Yakena sung masi nogo, gabe tegue go itak, motnang senong sogo:
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing, kisebui ku gabe.'"

Dawin ey yakena-yakena so Yesus lo bebat go
(Matius 11:20-24)

12Seni so gabe pen-asitu, "Banim no yakena Sodom*
piam kangok go mo semu, nggano koy ba no mo kuim. No,
Ki Wali Iram go ku pung go nogo, nggeasui go deguo teguop
so tenguo go yakena nogo, Sodom nogo idekeba ey kua kerlam.
Kisebui-a nemotnang no mea iti."

13Se tup! "Ey, nan Galilea go yakena Korasim ey Betsayda ey!
Mot nogo idekeba kangok dega go gemang! Nemot-a motnang
go nemu ku no tasam kangok go mo lemoy, konkebamling
sik sogo motnang kua teguey ne. Se duing! Banim go, saula
meno go yakena Tirus ey Sidon ey gono tasam kangok go ngge
lemoy go, walu so kuklue piam konkebamling sogo u eygo

---

* **10:12** Kejadian 19:1-29

genuing suing go, nemot go sikabung mo teguey. No, tasam
kangok go ngge kalik nemotnang kua ikum." 14Nemotnang no
gabe we-situgu, "Yansi kisebui ku nogo, Tirus ey Sidon eygo
piam tang so ide mea lek. No, motnang lo tenguo go tang so,
ide kangok dega go-a mea iti." 15Yang! Nan Galilea yakena
Kapernaum se tup! Blong ba sono go, motnang-a ya iti go nik?
Kua! Kukuim go kebong sip ba no iti go mea betep.
16Nemot go andua-andua no, Yesus lo gemang pen, "Se senong!
Motnang lo pen go walinebut no nando lo tupduk go, Genam
nogo mo tupduk dali gemang. No, tenguo go, Genam mo teguo
dali gemang. Ngga ey, Genam tenguo go ngga, Genam so
mot-dak go weng go Ki Wali Aya mo tenguo dali gemang!"

Andua 72 tandali pluep go

17Andua 72 tandali Yesus mit no pluep-lak go, kangok so
dabui yakay gemang tra-nenawon. Ngga ey, ngge kalik gemang
we-netenawon, "Woy Dem! Mot go sui don dega ey! Seni so,
Mot go sui no pu go tup golo, naliwabu, kuasep naklay don
ey kua go!" 18Way so Yesus lo pu go, "Esang! Kupiamgo don
kua goso, kuydop kalik pui go, Genam mo ikum. 19Suey so
motnang se senong: tak, lema, tuk iseng eygo, masi lo gualing
genang don, motnang sono Genam lo mo iti. Ngga ey, plesi go
don kua genang, sesuoy so motnang koklong genang. 20No,
ngge se duing dali: Genam go sui no pu gono, naliwabu, kuasep
piam go don naklay tup-lak go nogo, motnang kua yakay.
No, Kiki Sam ba no motnang go sui Ki Wali Iram lo klik go-a
se yakay!"

Ki Wali Iram sono iway Yesus iti go
(Matius 11:25-30, 13:16-17)

21Ku ngganemot no Ki Wali Waglo go yakay lo Yesus tram go,
ngge kalik gemang pu-tenawon,

"Mot go sui-a blo sono iway gabe iti-bitugu.
Yang! Senong blongdon naklay Genam lo taling go,
sui kua go sikabung nogo-a, Mot lo neguon so mo ngap.
No, sui eygo, kunala kalong eygo sedue nogo,
senong blongdon naklay ngga ba sono Mot lo mo kok.
Ki Wali Aya!
Ngga, Mot go kunala nogo ey mo but gabe. Seni!

22 Yang! Blongdon naklay Genam go ta sono, Ki Wali Aya lo
gabe mo itak. Sikabung klayanang go logo Danon kua senong,
Nglangin seguong lo Danon gabe senong. Ngga ey, Danon
seguong lo Nglangin mo senong dali. Nando sono Danon lo
taling go, nemot-a Nglangin mea senong."
23 Nggano, Nemot go andua-andua sono Yesus lekek go,
gemang we-tenawon, "Se senong: tasam-tasam suey go
motnang lo i-ikum go, nando lo ikum dali go, nemotnang ngga
ngengam-yakay ey mea. 24 Seni so gabe pen-asitugu, 'Motnang
lo tup go ikum-ketogoy go ngge, banim go nabi-nabi, iram-iram
eygo ikum genang kangok so mo duing-nengam. No, kua ikum,
kua tup-srenangam.'"

Wali genang tap

(Matius 22:34-40; Markus 12:28-31)

25 Ku meno no, Yesus go kunala senong sogo so, Musa logo
demutrui so nguok go klui Yesus mit no gemang weng. Ngga
ey, yatrang so gemang usi-nawon, "Aya klui! Kiki Wali inim iti
genang, sogo kalik ya semu-lu?" 26 Sedue ngga lo, yatrang so
usi go ngga tup gono, way so Yesus lo gemang usi, "Ngganemot
Wali Sam klaut ba nogo, sogo kalik klik go mo ikum?"
27 Nggano, sedue ngga lo, pu go, "Ngge kalik Ki Wali Iram go
demutrui no mo klik,

'Ki Wali Mani Iram nogo klum,
dabui, saysuk, senongduduing, don naklay lo,
seni-seni so motnang se pupluok!'

Nggano,

'Andua nogo klum dabui lo,
saysuk tang go nogo kalik, suey so se pupluok dali!'

(Imamat 19:18, Ulangan 6:5)

Ngge naklay, Ki Wali Iram go demu no mo klik." 28 Way so
Yesus lo pu go, "Mot lo pen go ngga seni so! Nggeasui go, mot,
wali inim wawi sogo, ngga kalik se pupluok dali!" 29 No, Yesus
go nebut seni eygo so dabui ba no kua yang goso, tandali
gemang usi-nawon, "Andua ngga, nando so pu go? Ibe naklay
nogo klum, sogo kalik go-a ya taling?" 30 Ngga ey, ngge kalik
nebut yatrang-a Yesus lo gemang pen-nawon,
"Sedue meno gemang. Yakena Yerusalem sik so Yeriko sono
gemang li-kunton. Tap no, sinebutsi lo gemang suey-nenawon.

Don yam so wakot go, i go seni kebong yam no se, tap ketang
no lo-newon go gemang itak. 31Se ikum: taitisopuitgo trang,
tap ngganemot lo gemang kunton. No, sedue ngga ikum go,
kon tebok genaning so tap idi lo pay go gemang klong. 32Ngga
temu ey, tang Lewi* sik sogo meno gemang weng dali. Sedue
ngga ikum goso, tap idi lo pay go gemang klong dali. 33Ngga
blo idi lo, saula meno duo, nan Samaria sik sogo tap ngga dali
lo gemang naton. Se senong: tang Yahudi ey tang Samaria eygo
sik sogo sikabung klay gono suey so kua koklong. No, tap sogo,
kuo eygo sedue ngge, Samaria duo lo ikum go, klum kangok so
gemang tra-nawon. 34Samaria duo, dagu sono klong go sedue
ngga go kuo, anggul ey mlay eygo lo ulu go, keleday blo sono
nik go, wawi go glopyap ba no gemang klong. Ngga no pung
go, suey so yay nemot lo gemang suing. 35Ngga utep, Samaria
duo ngga klong sogo no, yap yay sogo sedue no wali genang
duoy kluip namon ey gemang iti-nawon. Ngga ey, gemang
we-tenawon, 'Nemot go kuo suey so naklay se suey. Duoy mata
so mot lo mo pung go, tandali genam weng gono, way dali mea
iti.' Yatrang ngge no yam."

36Nggano, klui ngganemot sono, Yesus lo gemang usi, "Sedue
nangglik ngga, sikabung dali nogo klum nando lo mo taling?"
37Musa logo demutrui so ngunguok go klui lo pu go, "Tap no
suey-nenawon go sedue sono klum taling golo!" Ngga ey, Yesus
lo pu go, "Klong-a! Sikabung meno nogo, mot go klum ngga
kalik se taling dali."

Maria ey Marta eygo

38Nemot lo kuoy go andua-andua ey Yesus koklong go,
yakena meno no gemang pluep-nenawon. Ngga ey, kabung
meno Marta go yap ba sono wawi go Yesus gemang degut.
39Marta go ndengon, Maria. Yesus mit no suing go, nebut-a
suey so dabui lo Maria gemang tup-tenatun. 40No, glop nogo
kebali banom Marta lo gemang usey-tenatun. Nggano, Yesus
mit sono weng go Marta lo gemang pu, "Pu-a Aya! Tebadali
Maria kua susuing ey. Banom genam-a itak go kebali so ne
pluok-natugu. Nemot weng go tebok dali-a!" 41No, Marta sono
Yesus lo pu go, "Marta! Ten sogo kunala, meno-meno sogo

---

* **10:32** *Sedue Lewi:* Ki Wali Iram go yap ba sogo no tebok go sedue.

kunala seguong-a be usey-togoy!” 42No, seni eygo klaya dato
go-a, Maria lo mo kuoy gabe. Nemot go dabui ba sik sogo ngga
sikabung meno logo yakua lek.

Dewi tap

(Matius 6:9-13, 7:7-11)

11 1Ku meno so sip meno no, dewi Yesus lo gemang pu-nawon.
Dewi yam gono, nemot go andua meno lo gemang usi-nawon,
“Aya! Atnang nogo dewi nguok dali-a. Yohanes Busotuigo golo,
nemot go andua-andua no nguok go kalik!” 2-4Nemotnang lo usi go
tup gono, Yesus lo pu go, “Ngga, suey! Dewi sogo, ngge kalik se pu,

‘O, Aya sop! Mot seguong-a, Ki Wali Iram,
Mot go sui iway seguong-a se i-iti.
Mot go blongdon duduing, teguop so se taling-kundo.
Kuno-kuno, atnang lo dedam genang ten,
tabunga iti-kundo ya!
Kuklue piam konkebamling atnang lo pluok go,
ngga sono Mot lo se kay, kua duing!
Atnang sono sikabung meno lo piam go,
ngga sono kay go itak go kalik.
Nggano, yatrangmlue ba sono
go atnang itak go kua degut. Yam.’”

5Suey so dewi tap senong genang, Nemot go andua-andua no
yatrang ngge-a gemang pen-nawon, “Wadi nesip go, sedue
meno andua mit no nawon go, gemang we-tenawon, ‘Andua!
Namboy, Genam sono ten dato ey iti-a! 6Nggeasui sagoy
neblong so, genam go glop pung go se. No, nemot dam genang
ten kua go. Mot logo-a iti-kundo-a!’ 7Ngga ey, nemot andua lo
pu go, ‘Sogo so genam senglok-togoy? Denok naklay genam mit
lo mo srek, ip go tebok genang yakua go.’”

Ngga ey Yesus lo usi go, “Sogo kalik motnang duduing,
‘Ngga ya lemoy? Yakua lemoy?’ 8No, gabe pen-asitugu, ‘Andua
tang so kua tebok, no, senang so andua lo senglok go tang so,
ip-nawon go, andua go duduing naklay gemang ikak.’

9-10Ngga kalik dali, motnang nogo, gabe pen-asitugu,

‘Senang so Ki Wali Iram sono uwadong go,
mot nogo Nemot lo mea iti.
Ki Wali Iram go tap so uwet go,
mot nogo tap Nemot lo mea taling.

Yatap no tetegak go,
mot nogo yataput Ki Wali Iram lo mea tenuing.
Seni so:
nando lo uwadong go, mea iti;
nando lo uwet go, mea tegu;
nando lo tetegak go, yataput mea tenuing.
11Se duing dali: dasi so danon lo wadong go, way so lema-a iti go,
nando aya-a mo? 12Nggano wi si so wadong go, way so tuk iseng
eygo-a iti go, nando aya-a mo? 13Se senong: taybat lo damoy go
sedue motnang tang go gabe. No, duo nogo suey go-a iti genang,
motnang mo senong. Yang! Ki Wali Yakena ba sogo Ki Wali Iram,
sikabung kalik kua. Nando uwadong go taiti teguop-a Ki Wali Iram
lo mea iti. Yangga: Ki Wali Waglo-a mea iti.'"

Yesus go don ey Kupiamgo don ey
(Matius 12:22-30; Markus 3:20-27)

14Ku meno no, sedue mawo ba sik so naliwabu Yesus lo gemang
yat-nawon. Nali yat gono tandali nebut suey so gemang pepen.
Ngga ikum go, sikabung naklay ey gemang nega-netenawon.
15No, sikabung temu lo pu go, "Tasam ngge kuaseni! Naliwabu
go wengkabui Kupiamgo don no, naliwabu Yesus logo gabe
yat-ton!" 16Sikabung temu dali lo, Yesus yatrang genang so,
tasam kangok go meno ut blo sik sogo-a gemang
wadong-nenawon. 17No, wamoymlue ngga Yesus mo senong.
Ngga sogo so, nebutmang ngge kalik nemotnang sono
gemang pen-anawon, "Yakena klaya go, deguena klaya go
ba no kua suing go, don teguok go, yap naklay mea togut.
18Kupiamgo sipsuing ngga kalik dali. Tang meno ey, way-way
so tang meno ey sagui semu go, don mea malo. Seni so,
motnang lo pu go, naliwabu Kupiamgo don no Genam lo iyat
go, nemot go sipsuing don mea togut! 19Se pen! Kupiamgo
go don no Genam lo iyat go, motnang no keng go logo, nago
sik sogo don lo ne iyat? Se senong: Yansi go motnang tang
so, motnang no keng go sedue lo mea neyboy. Ngga sik so ibe
mea senong, 'Motnang go tasam-tasam, Kupiamgo don lo ba
tetaling.' 20No, suey so ngge-a se senong! Ki Wali Iram sik sogo
don lo naliwabu, kuasep piam go Genam lo iyat go, motnang
se senong: nggeasui go ku no motnang nesip no Woy Wali Iram
tamlak go blongdon duduing ta mo mlak gabe.

21 Yatrang ngge se tup! Don ple yay sedue don eygo tang
golo mea suing. Ngga tang so, nemot go taut naklay suey so
mea gigit. 22 No, don kangok go sedue weng go degut go, yap
ba sogo don ple naklay ikak go, taut naklay king go mea
wasey-sing. Genam logo ngga kalik dali gabe.
23 Seni so, Genam sono nando kua tebok go Genam no
gemang waydang. Klaya goso, Genam ey kua yaluim go,
nemot-a sisuep gemang."

Kukunan naliwabu lo tandali degut go
(Matius 12:43-45)

24 "Ngge suey so se senong dali: sedue ba sik sogo kuasep
piam go, naliwabu mo yat go, dikuagosip sono mea kap. No, sip
meno nemot suing genang kamso wet go, kua ikum go, ngge
kalik mea pu, 'Sip kua go se! Nggeasui go sip itak-nayu go sono
nalu go, tandali mea degut.' 25 Ngga ey, weng go ikum go, 'Ye!
Ut yam so mo sengan ba. Ulue so git-atugun go se!' 26 Yang!
Ngganemot kalik ikum go, nali piam go ngga deguo wet go,
naliwabu, kuasep piam eygo dega, da 7 yam sogo, nemot tang
go ey kua kerlam go-a, gemang wawi-sing. Ngga ey, sedue ngga
ba sono degut go mea suing-lak. Yang! Sedue ngganemot ide ey,
iseng kangok dega so tetra, banim go ey kua kerlam."

Nando-a yakay ey

27 Yesus, maning nguok-tenawon gono, sikabung miam eygo
nesip sik so kabung meno lo gemang pu, "Mot nemot! Nando
go nu ba no Mot suing go, nando go min-a Mot logo sup go, mia
ngganemot-a ngengam-yakay Ki Wali Iram logo gemang!" 28 No,
ngga tup gono way so Yesus lo pu go, "Ngga suey! No Ki Wali Iram
go nebut tup go, waysagi ey mlak go, kekeng go-a teguop-yakay
dega ey gemang. Mia no iti go ngengam-yakay ey kua kerlam!"

Yesus no blo sik sogo tasam so wadong go
(Matius 12:38-42)

29 Yesus mit sono nsrung-nsrung ey sikabung gemang
pupluep-lak. Nemotnang sono Yesus lo gemang we-netenawon,
"Esang! Tang ngge yam so mo waluk. Tasam kangok go-a uwet
go. Nggeasui go, tasam kangok go meno yakua taling-srelu. No,
nabi Yunus no lemoy go tasam-a mea ikum-kelo. 30 Se senong:

Niniwe sikabung nogo tasam, nabi Yunus-a lemoy go kalik,
nggeasui go sikabung nogo, Blong Dem-a mea lemoy. 31Se
senong dali: nan Syeba sik sogo iram kabung, iram Salomo go
kunala kalong eygo tasam nemudi sogo iway tup go, ikum
genang so, ket sik so weng go mo pung. No, Blong Dem nogo se
duing: Nemot got-ton go ngge, kangok dega! Salomo go
senongkalong eygo kua kerlam. Ngganemot sogo so yansi kisebui
ku nogo, iram kabung ngga, nggeasui go tang ey mea ip-lak.
Ngga ey nemotnang sono ta mea taling." 32Se senong! Nabi
Yunus go lom lo pen go nebut tup gono, piam itak go, yakena
Ninewe sikabung dabui lo mo keng-lak. No, Blong Dem go
blongdon-a kangok dega, nabi Yunus eygo kua kerlam. Nemot-a
ikum go, tupduk so motnang kua keng ne. Ngganemot sogo so,
kisebui ku no, Ninewe sikabung ey nggeasui go tang ngge ey,
klay gono ip go, motnang nogo nemotnang lo ta mea taling.

Neblong nogo nebut
(Matius 5:15, 6:22-23)

33Ngga ey Yesus lo gemang pen, "Sagoy blong eygo, segluop
ba no, sikabung logo yakua glok, saulabon logo mea kua kebet
dali. No, nemot go sip blo no suey so mea dok. Sikabung meno
degut go, neblong ngga ikum sogo. 34Yang! Saysuk go sagoy,
nemutegun ngge gabe. Nemutegun suey goso, mot go saysuk
naklay mablong so mea itak. No, nemu kuklik go, saysuk
naklay ku klik go, blong mea kenip dali. 35Ngganemot sogo
so, suey so se senong, mot ba sogo blong, sut genaning. 36Se
senong: wali naklay blong ba sogo ku klik go idi kua go, naklay
mablong so mot go saysuk sagoy lo ngap go kalik mea itak."

Demutrui go seni Yesus lo nguok go
(Matius 23:1-36; Markus 12:38-40)

37Nebut yam so nguok gono, ten dam so Yesus, Parisi duo
meno lo gemang usi-nawon. Ngga ey, nemot go yap no ten dam
so, Yesus degut go gemang suing. 38Esang! Yahudi go demutrui
kalik, Yesus tabu kua ulu-srenawon. Sedue Parisi ngga ikum go
tawasrang ey gemang glok. 39No, sedue Parisi tawasrangglok
go ikum go, Woy Dem lo gemang pu, "Yang! Motnang sedue
Parisi! Saysuk dia idi-a, ten so dedam go taut kalik, yam so bu
gabe ulu-ketogoy. No, dabui ba-a bu kua ulu goso kon ey, tabat

piam golo mo tram. 40Motnang puplu sogo! Ki Wali Iram lo
klik go, dia neguon idi seguong-a kua, dabui ba idi Nemot lo
mo semu-ngam dali. 41Ngge-a se semu: tautkuago sikabung no,
ten temu, taut, se idok dali. Ngga ey, motnang go kon mea kua.
42Esang, sedue Parisi! Suey sogo motnang kua suing gabe.
Yang! Motnang go usu seni go sik sogo naklay, tanamon yam so
wasey go, klaya Ki Wali Iram nogo taiti nang so, gemang i-iti.
Tasam-tasam ngga-a gemang pupluok! No, Ki Wali Iram lo iwat go
seni eygo, klum ey keng genang-a, ngga sono motnang lo ne nabay.
43Esang, sedue Parisi! Suey goso motnang kua susuing!
Motnang-a pu, sedue kangok go motnang gabe. Dewiyap ba
nogo, motnang no sikabung lo takong genang-a, sip suey go
seboy sogo no suing genang-a gemang uwet. Nggano, nay sip
no ibe lo takong genang-a kangok so ne uwet.
44Esang, sedue Parisi! Suey sogo motnang kua suing!
Sikabung-a pu ngge, motnang naklay mo suey go motnang
gabe. No, se senong: mot go dabui ba nan lo simu kebet go
kalik, naklay mo pegop. Ngga blo lo sikabung klong-weng go,
no sip ngga kua ikum-sretogoy, sang!
45Dawin ey pen-nawon go nebut ngganemot tup gono, ngge
kalik Yesus sono, Musa go demutrui so nguok go klui lo gemang
pu-nawon, “Aya klui! Ngga kalik pen-to go ngga, atnang so
piam-santo dali go!” 46Ngga ey, Yesus lo tenguo go, “Esang!
Musa go demu so ngunguok go klui! Suey sogo motnang kua
susuing dali. Demutrui lo taling go idekangok go, sikabung
meno nogo-a, motnang lo mo pu go lelek. No, seguay dato sogo
kebali ngga motnang tang sogo, kua keng go pluok ne.
47Esang! Musa go demu so nguok go klui! Suey sogo
motnang kua susuing. Banim go nabi-nabi go simu-a suey
dato so, motnang lo gemang kiklik. No, nabi-nabi ngganemot,
motnang go babuasi tang golo but-nengam go mo kebong!
48Seni so, motnang tang so nabi-nabi kua but. No, babuasi lo
pluok go tasam piam go ngganemot, motnang lo gabe yang
dali. Se ikum: nabi-nabi motnang go babuasi lo mo but. No,
nemot go simu-a motnang lo mo buong-sing. 49Ngga nemot
sogo so, banim go Ki Wali Iram go senong ba lo mo pen-ngam,
‘Nabi-nabi ey, tamot-namot eygo-a, Genam lo mot-dak go se
klong. No, nemotnang, temu mea yat, nggano, temu babuasi
lo mea but go kebong.’ 50Nabi-nabi ey tamot-tamot eygo kin

ngganemot, takuduen sik so iti go, e… nggeasui gono pung
go, tang ngge lo mea wa-kebalo. 51 Yangga, Habel but go sik
so iti go, e… Sakaria no mea pung. Seni so: Sakaria ngga,
Ki Wali yap ba no, teguop sip ey taitisopuitgo sip eygo nesip
no, motnang go tang lo but go gemang! Yang! Nemotnang go
kuklue ngganemot naklay nggeasui go sikabung sono gabe ya
glung. 52 Esang! Motnang Musa logo demutrui so ngunguok
go sedue, Woy Wali Iram tamlak go tap senong genang yatap
sebendi-a motnang lo mo kok. Nggano, sikabung ngga ba
no degut genang, motnang lo iyat go, motnang tang go kua
dedegut dali ne."

53-54 Nebut ngganemot yam so pen go, tandali yap sik so
Yesus klong gono, sedue Parisi ey Musa logo demutrui so
ngunguok go klui-klui ey, kangok so dabuipiam gemang tra.
Ngga ey, tap ngge-a nemotnang lo gemang wet-netenawon:
nago no nebut way piam so pen go, Yesus mea mlak-eyon!
Ngganemot sogo so, Yesus sono dawin ey nebut yatrang mlue
genang so gemang usi-nenawon.

Ki Wali Iram no dabui lo keng go banom go yakua itak
(Matius 10:26-27)

12 1 Sedue Parisi nogo nebut dawin ey Yesus pen-nawon
gono, Nemot mit no nsrung-nsrung ey sikabung gemang
pluep-anatun. Nemotnang tang so, masi blo nogo ey gemang
gualing. Woy ngganemot no, banom so Yesus lo kuoy go
andua-andua no gemang nguok-nawon, "Sedue Parisi go
wamoymlue iglom ip kalik go, motnang ba no degut genaning!"
2 Seni so, sogo-sogo wamoymlue ngga ba no dok go, dia sono
mea plet. Nggano, maykok so pepen go, dia no naklay mea
neguon. 3 Kua kay! Kuklik go ba no yakot so motnang lo pepen
go kublong so dia sono naklay mea pen. Nggano, degu ba no
kama ba sono yakot so seglup go, yap neguon blo sik so dia
sono mea bega-nenayon.

Suali ey Ki Wali Iram nogo se
(Matius 10:28-31)

4 Nggano Nemot go andua-andua no Yesus lo gemang pen,
"Genam go anduasiyap motnang gabe. Motnang suali kua tra!
Saysuk seguong-a, nemotnang logo but go mea kebong. No,

wali nogo, sogo-sogo nemotnang logo yakua semu. 5Gabe
pen-asitugu, ‘Ki Wali Iram nogo-a, motnang klaya suali se tra!
Kebong go nogo seguong-a kua, no idakoy nebleng ba nogo
motnang Nemot lo mea betep dali. Tandali gabe pen-asitugu,
‘Ki Wali Iram seguong nogo-a dabui klaya se suali!’ 6No, banom
go motnang Ki Wali Iram logo mea kua itak dali. Ikum-a!
Udong wi seguay dato go, duoy seguay go sogo mea nay dali.
No, se senong: naklay-naklay Ki Wali Iram go nemu ba no mo
degut, Nemot kua iwat go klayanang go yakua nega! 7Seni so,
Ki Wali Iram go klum, motnang nogo kangok dega. Suali kua
tra! Motnang go betodop yam so Nemot lo mo i gemang. Udong
wi miam dega eygo, Ki Wali Iram go suongku nogo, klaya duo
motnang sik sogo ey kua kerlam. Motnang-a blo so gabe.”

Yesus so paysing go nebut
(Matius 10:32-33, 12:32, 10:19-20)

8Motnang, suey so se senong, “Sikabung meno go suongku no
Genam go sui nando lo yang go, yansi go Ki Wali Tamot damoy
sogo, nemot-a Blong Dem lo mea yang dali. 9No, Genam-a
sikabung meno go suongku no nando lo paysing go, yansi go
Ki Wali Tamot-Tamot damoy sogo, nemot sogo Genam lo mea
paysing-balu dali. 10Se senong: Blong Dem sogo nando lo paysing
go, kuklue ngga mea suep. No, Ki Wali Waglo no wayang go,
kuklue ngga suep genang yakua. 11Yahudi go iram-tegay ey,
pemlenta eygo lo neyboy genang so motnang mlak go, suali kua
tra! Walong sogo kunala ngge kua duing, ‘Sogo-a ya pen-analu?’
12Yang! Woy ngganemot no, mot ba no Ki Wali Waglo lo plok
go-a, motnang lo pen genang so mea taling.”

Taut-a iyaluim go wali mea nega

13Woy ngganemot no, sikabung mata so yaluim go sik sogo
sedue meno lo, Yesus sono gemang usi-nawon, “Aya klui! Genam
go aka no, mot lo se pu, ‘Atnamon go aya kebong go logo taut,
genam nogo se wasey dali!’” 14Way so sedue ngga sono Yesus lo
pu go, “Motnang go taut wasey genang so, Genam nando lo taling?
Genam neyboy genang sedue kua! Genam samsoklik go kua dali!”
15Ngga ey, sikabung naklay sono Yesus lo gemang pen-nawon,
“Kunala temoy no motnang se! Gugluik eygo so kua lemoy! Seni so,
tautmatasogo tang so sikabung go wali ngge kua suing gabe.”

16Nggano, nebut yatrang meno, Yesus lo gemang
nguok-nawon, “Sedue klaya duo gemang. Nemot go usuwasma
mata dega so gemang seni. 17Ngga ey, ngge kalik, gemang
duing-nawon: ye… genam go wasma miam dega ey mo seni.
No, wasma ta genang sip kua ne. Sogo kalik ya semu-lu?
18Nggano, gemang duing-nawon: nggeasui go, wasma so ta
go yap, seguay-seguay go ngge togut go, kangok dega so mea
klik-alu. Genam go usuwasma, taut naklay ngga ba no ta sogo
be. 19Yap ngga klik lu go, genam mea yakay. Nggano, genam
tang so mea pu-alu: nggeasui go mo suey! Yaguino-yaguino
genam lo dam genang wasma, taut, mata so gemang. Dia-a
genam mea susuing, ten-a mea dedam, bu-a mea dedrop.
Kuno-woyno rley-a mea pupluok!
20No, way so nemot sono Ki Wali Iram lo pu go, ‘Mot puplu
sogo sedue! Nggeasui wadi dali, mot go dabuilap Genam lo mea
teguik. Ngga ey, mot go saysuk nogo so taut yaluim go, nando
no ne ya itak?’” 21Tandali Yesus lo pu go, “Nemot go saysuk
seguong nogo taut-a, nando lo iyaluim go, no, Ki Wali Iram
nogo klum kua go, sedue ngga kalik dali nemot mea lemoy.”

Kunala walong so kua lek
(Matius 6:25-34)

22Tandali Nemot go andua-andua no Yesus lo gemang
pen-nawon, “Ngganemot sogo so, nggeasui go motnang no gabe
pepen, ‘Wali nogo ten ey amka kok genang, kunala walong
so motnang kua lek.’ 23Se senong: wali ey saysuk ey, tendam
amka kok genang ey kua kerlam. Wali ey saysuk eygo-a taut
blo so! 24Wi no se ikum: nemotnang didon bluim kua senong,
wasma iti kua senong, nggano, nemotnang go ten so ta go yap
kua dali. No, kuno-woyno, nemotnang nogo ten Ki Wali Iram
lo gemang i-iti. Se duing! Wi eygo motnang ngge, kua kerlam.
Ki Wali Iram go klum, motnang nogo katu ey. 25Yang! Kunala
walong so lek go sik sogo, yagui walong so suing genang
ku klaya go motnang logo yakua tebok. 26Seguay go ngga
motnang logo yakua tebok go, sogo so, taut temu sogo kunala,
walong so ya lek?
27Neguenun-a se ikum: sogo kalik so, un suey so pupung
go! Nemot go ta logo, dan yakua ining, amka yakua sebut
dali. No, neguenun teguop dato, srem teguop go, deguena

Salomo lo kok go ey kua kerlam. 28Se senong! Ku tebot dato
go ba no di un kuok go, koy no mea puit. No, di un teguop so,
Ki Wali Kumam lo mo semu-ngam. Teguop so motnang lemoy
genang-a Ki Wali Iram lo gabe duduing. Sogo so dabui lo ngga
kua kekeng ne? 29Ngganemot sogo so, ten dam genang, bu
drop genang kunala-a, kangok so motnang kua lek! 30Kunala
ngga, kukunan blo sogo sikabung lo duduing go gemang.
Saysuk nogo kunala-a, walong so motnang, kua lek. Mot lo
duduing go naklay Ki Wali Iram lo mo senong gemang. 31Yang!
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing mot go wali ba
no lemoy genang-a, banim se uwet. Ngga ey mot go wali nogo
sogo naklay mea tebok-sing dali.

32Genam no keng go sikabung domba nok kalik motnang
gabe. No, suali kua tra! Se senong: motnang nogo Ki Wali Aya
yakay kangok. Motnang nogo Nemot go blongdon duduing mo
wasey gabe.

33Gabe pen-asitugu: motnang go taut naklay, duoy so nase
nay! Duoy ngga sik so, sikabung tautkuago no taiti so se ikak.
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing ba nogo tatui
sip-a mot se semu, suey so yakua buin go taut-a yaluim genang.
Ngga sogo so, womsedue logo mea kua togut go ikak. Ki logo,
segutmung logo yakua pung. 34Yang, seni so! Nago so mot go
taut gigit go, dabui ngga sono gemang lelek dali."

Ki Wali Iram go ku sogo dali-dali se bubung
(Matius 24:43-51)

35Yesus lo gemang pen, "Walipeli suey so yay se susuing.
Motnang go sagoy dali-dali se blon. 36Kabung dok walop sik
so wengkabui uweng goso kebalisedue lo bubung go kalik
motnang se suing. Yatap no nemot lo tetegak go, keda so buong
go, yataput tenuing go, keda so wawi go degut genang. 37Se
senong: dali-dali bubung go kebali sikabung-a, ngengam-yakay
ey gemang. Seni so gabe pen-asitugu: Yang! wengkabui lo
mea pu, 'Motnang suing-lak, nggeasui go, motnang nogo ten
iti genang, genam lo mea tebok.' 38Seni so, pung genang woy
wengkabui logo kua pen gabe. Wadi nesip ya pung? Ku blong
yam no ya pung? No, woy ngganemot nogo maning yay-a dali
nandonang lo bubung go, wengkabui weng go, nemotnang
sono ngengam-yakay-a mea iti. 39Kua kay! Yap wengkabui

mo senong go, kaning so wadi womsedue ya pung go, yap yay
suey so sedue ngga lo mea suing. Ngga ey, wom sedue degut
genang, yakua. 40Ngga kalik go, walipeli yay suey so motnang
se susuing. Blong Dem weng genang ku ngga motnang yakua
senong."
41Nebut ngga yam so tup-nenawon gono, Woy Dem sono
Petrus lo gemang usi-nawon, "Aya! Nebut atuia nggenemot,
atnang seguong nogo so pen-ato? Sikabung temu nogo ey?"
42-43Ngga ey, yatrang meno Woy Dem lo gemang pen-nawon,
"Petrus! Ngge mot se senong: nando tamot suey so kebali
pupluok go, e… tandali wengkabui pung go, tamot ngga
ngengam-yakay ey mea. Yang! Suey so sikabung nogo ten
so i-iti go ikum go, kebalisedue temu nogo wengkabui so,
tamot ngga-a mea temuit! 44Motnang se senong: nemot go
kebalisedue ngganemot go ta sono, taut naklay wengkabui lo
mea itak. 45-46No, nando tamot lo ngge kalik duing go, 'Genam
go wengkabui, keda so tandali go yakua pung wa!' Ngga
ey, kebalisedue temu, demun balop go yat gono, nemot tang
go-a, ten dedam, bu drop golo gemang puplu. No, wengkabui
pung so pung go taybat ngga ikum go mea pu, 'Kebalisedue
ngga suey so kebali kua sesemu.' Esang! Kekay so tamot ngga
wengkabui lo but go mea kebong. Suey so kua kekeng go
sikabung ey mea tenguo."
47"Kua kay! Wengkabui go senongduduing go, kua keng go,
tamot ngga kangok so demun mea suey dali. 48No, wengkabui
go duduing kua senong go, suey so kebali kua semu go, tamot
ngga nogo demun, seguay so mea but."
"Ngge motnang se senong: nando no miam ey mo taling go,
nemot sik sogo, miam dali so tang mea usi. Nggano, nando no,
seguay so taling go, nemot sik sogo seguay dali so tang mea usi."

Yesus no keng go logo tong-tong mea lemoy
(Matius 10:34-36)

49"Se senong: kukunan ngge nogo teguop go-a, piam go sik
so tegek genang, koy-a iti go Genam gabe weng. No, nemot
go woy maning. Koy ngga pung go seni ngga ikum genang,
kangok so Genam gabe duduing. 50No esang! Idekeba-a genam
lo banim mea lek-silu. Ngganemot, maning kua lemoy go nogo,
kangok dega so dabui ide gabe tra-tugu. 51Suey so motnang

se duing: kukunan blo nogo ngengam-a iti go, Genam kua li.
Sikabung banom-banom tong genang plesagui-a, Genam iti go
gabe weng. 52Nggeasui go sik so, yap tenglam sedue taidi yam
sogo, namon so mea truk-sing. Nangglik si lo, namon duo no
sagui kong go, kua go, namon duo lo nangglik si sono sagui
mea semu dali. 53Way-way so danon, nglangin ey; denun, unen
ey sagui mea pung. Nggano, denunduo go, unenkabuisegla ey
sagui mea pung dali."*

Tasam-a ikum go nemudi sogo tap-a kua senong
(Matius 16:2-3)

54Ku ngganemot no, sikabung mata sogo no, nebutmang
ngge kalik Yesus lo gemang king-nawon, "Motnang lo pepen
go: woy sut sik so utkenuim klak go, sa pu-yun so gabe. Ngga,
sa seni so mea pu. 55Nggano, woy sut sik so nebit iti go, woy
seguong so mea pipli. Ngga, seni so mea lemoy. 56Motnang
segaplu! Kukunan go tasam ut temoy nogo naklay keda so
motnang logo mea senong. No, gabe usi-situgu, 'Keda sogo,
Ki Wali Iram go tasam, sogo sik so motnang kua sesenong?
57Sogo temoy no, seni eygo, nemudi sogo tap motnang tang
go logo yakua pu?' 58Se duing, 'Nago no, sedue meno ey sagui
semu go, maning tap koklong go, woy ngganemot no, taluik go
keda so nase ngengam! Ngga kalik kua go, woy-woy go ta sono
sedue ngganemot lo iti go, neyboy go, plesedue sono iti go, boy
ba sono mot gemang ne ya betep.' 59Seni so gabe we-situgu,
'Boy ba sono mot betep go, tandali go yakua pung! No, ta itak
genang duoy naklay iti goso tandali go mot mea pung.'"

Piam kua itak go koytap lo mea keng

13 1Ku ngganemot no, sikabung temu weng go, ngge kalik
Yesus no gemang pu-nenawon, "Nan Galilea sedue,
Ki Wali Iram nogo menay so pupuit gono, idekeba Roma go
wengkabui Pilatus lo taling go, tengang lo nemotnang gemang
ibot. Seni so, yakena Yerusalem no Ki Wali yap ba no tasam
ngga mo lemoy. Taiti nang so pupuit go menay kin, sedue kin
ey mo bluot sang. Ngga idekeba kangok dega!" 2Nebut ngga tup
gono, nemotnang sono Yesus lo pu go, "Ngga kalik go idekeba

---

* **12:53** Mikha 7:6

nemotnang no taling go, motnang lo duing go, nemotnang go
kuklue-a kangok dega, sikabung Galilea temu ey kua kerlam?”
3Genam lo pu go, “Kua! Nemotnang go piam, sikabung meno
ey mo kerlam. No, se tup! Taybat piam go sik sogo motnang
yakua teguey go, ngga kalik mea leguot-sing dali!”
4Yatrang meno gabe pen-asitugu, “Banim go, yakena
Yerusalem sogo plenemu so luluik go yap gemang! Nemot go
sui: Siloam. Ku meno no, yap ngganemot togut go, sedue 18
yam so, demu negot golo gluik go gemang leguot. Ngga lemoy
go motnang lo duing go, nemotnang go taybat-a kangok dega,
Yerusalem sikabung temu eygo kua kerlam?” 5Gabe pen-asitugu,
“Kua! No, taybat sik so motnang kua teguey go, ngga kalik mea
leguot-kelo dali! Ngge, motnang nogo, seni so gabe pen.”

Ki Wali Iram nogo seni kua tagot go sikabung

6Nggano, nebut yatrang ngge, Yesus lo gemang pen-anawon
dali, “Sedue meno go usu sogo, wow gemang. Nawon go
ikum go, wow seni klayanang tagot go kua ikum. 7Ngga ey,
kebalisedue so gemang pu-tenawon, ‘Yagui nangglik yam no
kamso genam ikum go, wow seni kua tetagot. Nan ba ten-a
yam so nemot lo lelek go, nase tuo-silo.’ 8No, kebalisedue lo
pu-nawon go, ‘Aya! Yagui klaya dali, namboy nemu ya luik.
Nuik nogo nan ey sung eygo-a genam lo mea suk. 9Seni kua
tagot goso yagui ngga no aya lo pu go kalik tuo go, mea betep.’”

Tuen-tuen sogo kabung tandali pali go
(Matius 12:9-15)

10Ku Sabat meno no, dewiyap meno ba so, deguo teguop
so Yesus gemang nguok-tenawon. 11Ngga ba sogo nali piam
go degut golo, tuen-tuen so koklong go kabung meno gemang.
Yagui 18 yam so, sadui, ngga kalik go ey nemot uwet go.
Nemudi sogo yakua teguik go klong. 12Kabung ngga ikum
gono, Yesus lo usi gono gemang pu-nawon, “Mia! Mot go sadui
mo suey!” 13Nggano, kabung ngganemot blo no Yesus lo ta tui
go, kekayso gemang ip-natun. Ngga ey, Ki Wali Iram sono go
tasuey ey gemang kong-tenatun.
14No, esang! Ki Wali Iram go ku Sabat no, sadui Yesus lo pali
go sogo so, dewiyap wengkabui-a dabui gemang piam-nawon.
Ngga ey, sikabung mata sogo no gemang pen-tenawon, “Kebali

ku, taidisoklaya yam so gemang! Sogo so ku ngganemot ba
no kua weng, sadui pepali genang? Ki Wali Iram go ku nogo,
sadui pali genang yakua!" 15Nggano, nemot sono Woy Dem lo
pu go, "Motnang seglaplu! Se duing: Ki Wali Iram go Sabat ku
no sapi, kambing, sikabung naklay lo tegan plet go, bu gemang
i-iti dali. 16Mot lo wet-togoy go, Genam kua senong! Se duing:
kabung ngge, yagui 18 yam so, Kupiamgo tegan lo dok go mo
uwet. Babuasi Ablaham go denun nemot ngge gabe dali. Sogo
temoy no, Ki Wali Iram go ku nogo, nemot so Kupiamgo lo dok
go tegan, yakua plet dali?" 17Nebut ngga, yam so pen-nawon go
nogo, Nemot so waydang go sikabung, suongsut eygo so nebut
way kua tuot-srenawon. No, sikabung miam eygo-a, Yesus lo
pluok go tasam nogo yakay kangok so gemang pla-nenawon.

Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing tamlak go

(Matius 13:31-33; Markus 4:30-32)

18Nggano, Yesus lo pu go, "Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing tamlak genang, sogo kalik? Senong genang, sogo kalik
go yatrang lo ya pen-asilu? 19Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing tamlak genang, sawi un dato sedue lo uwawi go, nemot
go usu no kuali go kalik gemang. Nemot-a, sawi un ngga seguay
seni, no, pung go walong go nogo, di kangok go kalik nemot mea
lemoy. Ngganemot no, wi ut ba lo pling go uwet go weng go lo,
di kali-kali ngganemot temoy no ut gemang klik-nenayon dali."
20Ngganemot no nebut benuey meno Yesus lo gemang
pen-nawon dali, "Ki Wali Iram go blongdon duduing tamlak
go senong genang, sogo kalik go yatrang lo ya pen-asilu? 21Se
senong! Ki Wali Iram go blongdon duduing, tom beap kalik
gemang. Seguay dato so mianang lo tui go, ten mata sogo
naklay ba nogo, nemot tom so mea lemoy."

Sesuoy genang tap nogo nando-a ya degut

(Matius 7:13-14, 21-23)

22Yesus, Yerusalem tap lo koklong go, yakena-yakena sono
degut go, sikabung nogo, Ki Wali Iram go tap gemang nguok-siton.
23Nggano, Yesus sono sedue meno lo gemang usi-nawon,
"Aya! Sikabung nangglik eygo-a ya sesuoy?" Ngga ey, Yesus lo
pu go, 24"Yang, kekedik ba lo degut genang, kangok so seguot
se pung! Se senong: sesuoy yataput lo degut genang sikabung

mata sogo lo mea u-usey. No, yakua! [25]Yatrang ngge kalik mea
lemoy: yap ba sogo Woy Dem buong go, yataput yam so kadun
gono, motnang dia nenguon no ip go yatap no tetegak go, mea
usi, 'Woy Dem! Woy Dem! Yatap tenuing-a, genam degut sogo
se!' No, woy ngganemot no, motnang sono yap wengkabui lo
mea pu, 'Motnang genam kua senong! Motnang nago sik sogo?'
[26]Ngganemot no, motnang lo mea pu, 'Genamnang, mot ey
klay go nogo, ten mo dam, bu mo drop! Nggano, genamnang
go seboy nogo, Mot lo mo nguok-nayo dali!' [27]No, way so
Woy Dem lo mea pu, 'Seni-seni so, genam kua senong: motnang
nago sik sogo! Sikabung kuaseni go, tap piam seguong lo
motnang koklong go! Ngge sik sogo nase klong-lak!'" [28]Tandali
Yesus lo pu go, "Ku ngganemot nogo, babuasi Ablaham,
Isak, Yakop, nggano nabi-nabi naklay, Ki Wali Iram go
Ki Wali Yakena ba sogo mea ikum-kebalo. No, motnang tang
go, dia no mea itak. Ngga ey, unebu ey, sring kluim eygo-a
motnang lo mea gogot. [29]Se senong: woy klak sik sogo, woy
sut sik sogo, beap sik sogo, ketui sik sogo, saula-saula naklay
pluep-lak go, Ki Wali Iram go Ki Wali Yakena ba sono, ten dam
yakay ey semu genang, mea wawi go degut. [30]Se duing dali:
mesip so tup go sikabung-a, banim mea besi. Nggano, banim
no tup go sikabung-a, mesip sono mea tenguo."

Yakena Yerusalem nogo dabui klum Yesus tra-nawon go
(Matius 23:37-39)

[31]Woy ngganemot dali no, sedue Parisi temu weng go, Yesus
no gemang pu, "Mot ngge no tandali kua suing! Sip meno no se
kap! Deguena Herodes, mot but sogo so, uwet go." [32]No, Yesus
lo pu go, "Motnang klong go, lema seni kua go ngganemot no
se pen, 'Naliwabu iyat go, sadui-sadui Genam lo mea pepali.
Nggeasui go ku, ngga kalik sesemu go, utep go ku ey Genam lo
mea semu dali. No, ku nangglik tete teguop gono Genam mea
pung. [33]Se senong: Genam go kebali tapmasi maning kua yam
gabe. Yerusalem sono go, Genam se klong! Nggeasui go ku,
utep go ku, nggano, napu go ku nogo tap ngga lo suey so mea
klong. Se senong: Ki Wali Iram go nabi, tap lo koklong mo luk
go, ngga piam. Yerusalem nogo-a nabi-nabi but go mea kebong,
sang.' [34]Esang! Yerusalem-sop! Ki Wali Iram logo nabi-nabi,
motnang lo but go mo kebong. Nggano Ki Wali Iram lo mot go

tamot-tamot, demu logo motnang lo mo srom. Nemot-a, seni
so! Ayang nok tabang ba no unen logo kalik, yatrang At lo mo
yaluim. No, esang! Ngga motnang lo gemang mo waydang."
35Ikum-a, motnang go yakena ngge, ulue so sikabung kua goso
mea itak. Yang! Motnang nogo seni so ngge kalik gabe pu-situgu:
nggeasui go sik so Genam motnang logo yakua ikum, e… ku
meno no mea pung. Ku ngganemot no motnang lo mea bega-kelo,

"Mot go sui iway-a blo sono se pu!
Woy Wali Iram go sui ba lo Mot uweng go." *(Mazmur 118:26)*

Ku Sabat no sedue sadui sogo Yesus lo pali go

14 1Ki Wali Iram go ku Sabat no, sedue Parisi dega go
yap no, tendam so Yesus gemang degut-nawon. Ngga
ey, Yesus go tasam piam taling genang so, nemu-a tuisotuigo
gemang bung-netenawon. 2Se ikum: tamasi bu lo mot go
sedue meno gemang degut-nawon dali. 3Ngga ikum gono,
sedue Parisi ey, Musa logo demutrui so ngunguok go klui-klui
ngganemot sono, Yesus lo gemang usi-nawon, "Sogo kalik
motnang logo duduing: Ki Wali Iram go Sabat ku nogo, sedue
ya pali, kua?" 4Ngga sogo sedue nebut way kua tenguo, yakot
so got-netenawon. Nggano, sadui sogo sedue ngga go ta no
Yesus lo mlak go kekayso sadui gemang pali-anatun. Ngga
ey, nemot no pu go, "Mot klong-a!" 5Ngganemot no, sedue
Parisi ey, klui-klui ey gono nebutmang ngge, Yesus lo gemang
king-nawon, "Motnang go duo-a, sapi-a mu ba no pui go, sogo
kalik ya? Ki Wali Iram go ku tang so, nemu-a ya day?" 6Ngga
tup go, nebut way kua tenguo-nesrenawon.

Nando-a blo sono go ya suing

7Ngganemot no, sedue-sedue sip suey go-a uwet go ikum
gono, nebut yatrang-a ten so dedam go glop no Yesus lo gemang
pu-tenawon, 8"Walop sogo so motnang usi go nogo, mot sip
suey gono keda so kua klong go suing! Nago no, glop sui eygo
mo usi dali mo, 9walop wengkabui weng go pu genaning,
'Esang! Sip ngge, glop sui eygo ngga nogo so, sey go be.' Ngga
ey taton sogo sip no, suongsut ey mot klong go mea suing. 10No,
walop so mo usi go, taton sogo sip no mot se suing! Walop
wengkabui weng go, ikum gono, mea pu, 'Andua, mot ip go
seboy no klong go suing-a!' Ngga kalik goso, sikabung logo mot

go sui, suey so mea pu. 11 Ngganemot sogo so ngge se senong:
nemot tang so nando lo pu go, ‘Genam dega blo so! Sedue
ngganemot, ku sono mea kenok. No, nando lo pu go: genam sui
kua go sedue-wa!’ Nemot go sui-a, blo sono mea iti.”

Mot go dabuiklum nando no ya taling

12 Glop so usi go sedue no Yesus lo gemang pu-nawon, “Nago
no, walop tendam so glop usi go, anduayap, akanang, yap
tenglam dagu logo, sikabung tautmatasogo seguong-a mot logo
kua usi! Ngga kalik go klum seni kua. Ngge, mot lo ne mea
duduing, ‘Way dali sogo nemotnang lo usi genang.’ 13 No, walop
sogo so, sedue taut kua go-a, taleng go masi leng go, yambi sogo,
nemu pung go-a, mot logo se usi! 14 Nemotnang logo, mot go
tasuey way yakua semu. No, seni eygo, nemudi sogo sikabung
tandali nglong genang ku pung gono, mot nogo taiti way mea iti.”

Walop sogo sikabung nando ya pluep
(Matius 22:1-10)

15 Ten so dedam go glop meno, nebutmang ngge tup gono,
Yesus sono gemang pu-tenawon, “Woy Wali Iram go walop keng
genang so usi go sikabung-a, ngengam-yakay ey nemotnang
gemang!” 16 No, suey so senong genang, way so nebut ngge-a Yesus
lo gemang pen-nawon, “Ku meno no, walop kangok go tendam
sogo deguo, sikabung mata sogo no, sedue klaya duo lo gemang
kung-sing. 17 Walop semu genang woy no, tamot no gemang pu,
‘Mot klong go, walopnang so glop usi go ngga, se pu go weng-lak.
Walop tenuing genang, naklay-naklay dali mo ta gabe.’
18 Tamot ngga nawon go, nemotnang naklay lo klay-klay
gemang pu-netenawon, ‘Esang! Walop deguo genam yakua
keng. Genam go nan imening iti go ikum so be natugu.’ 19 Sedue
meno lo tenguo go, ‘Esang! Walop deguo genam yakua keng.
Genam go sapi, duoy lo tanamon yam so idok go, ikum so be
natugu.’ 20 Sedue meno lo, tenguo dali go, ‘Esang! Walop deguo
genam yakua keng. Demening kabung iti-tu go se.’ 21 Walop
wengkabui mit no, tandali tamot ngga pung gono, nebut ngga
naklay gemang pen-nawon. Nebut ngga tup gono, sagui gemang
kong-nawon. Ngga ey ngge kalik tamot no gemang pen-anawon,
‘Kedaso yakena ba sogo tap ketang lo nalo go, tap ketang
logo, sedue tautkuago, masi leng sogo, nemu pung go, yambi

go, naklay wawi go, ngge sono se weng-lak!' 22Ngganemot
no, tamot tandali weng gono, walop wengkabui no gemang
pen, 'Aya, mot lo pu go kalik yam mo semu gabe! No, sipsuing
maning gemang.' 23Nggano, wengkabui lo pu go, 'Klong go,
yakena sik sogo tap seguay go, tebuem-tebuem sogo sikabung,
usu tap sogo ta logo ey plong go wawi go se weng-lak! Sikabung
ngganemot lo genam go yap se damoy!' "
24Yesus, nebut yatrang go seni ngge kalik gemang taling,
"Seni so motnang no gabe pen-asitugu, 'Banim glop so usi go
sikabung, Genam go walop ngge ba nogo, tandali degut go ten
yakua dam.' "

Yesus no keng go dabui lo Nemot-a se duduing
(Matius 10:37-38)

25Nsrung-nsrung ey sikabung Yesus no gemang keng-lak.
Taton sono tandali Yesus lekek go, ngge kalik gemang we-nawon,
26"Genam no keng so nando weng go, no, unen-nglangin nogo,
nin-senun nogo, denok nogo, seni so, nemot go saysuk nogo-a,
dabui ba no tui go, Genam go tamot sogo nemotnang yakua
lemoy. 27Se senong: kebong genang ide kua lek go, Genam eygo
no kua kekeng go, At go andua sogo yakua lemoy.
28Seni so, Genam no keng genang, yatrang ngge-a se senong:
yap kangok go klik so duduen go, banim no, suey so kunala-a
se semu: yap klik genang di, demu, duoy, naklay mo? Maning?
29-30Ngga kalik go kunala kua duing go, nemot yap begit-a
king go, maning naklay kua klik gono mea itak. Ngga ey, sedue
lo nebleng klik go mea pu, 'Esang, ta-a mlak go yap mo itak
naklay kua klik ne.' "
31"Nggano, yatrang meno ngge kalik gabe: deguena meno,
deguena meno ey plepung so mo, banim no suing go, suey so
kunala mea duing, 'Genamnang go ple mata so? Koysaula ey
mo kerlam? Esang, nemotnang mata so! Genamnang ple temu
ya suon? Yakua?' Seni so, ngge mea duduing, 'Atnang don kua
go!' 32Ngga ey deguena meno maning ket sogo no tamot-a
mot-dak go mea klong. Nando don kua go, don eygo ey, ta mea
luik, nemot go kunala mea keng."
33"Ayanang, mianang, motnang ngga kalik, banim no suey
so se duing! Yang! Motnang go taut gemang go, ngga sono kua
itak go, Genam go andua sogo yakua keng."

Dabui lo kua keng go andua tom kua go beapdon gabe
(Matius 5:13; Markus 9:50)

34 Tandali Yesus lo pen go, “Se senong: beap tom eygo suey
dato. No, tom yam so kua go, tandali go sogo lo ya tom ne?
35 Sogo-sogo nogo, yakua semu. Usu no bluim sogo yakua dali.
Ngga kalik go mea betep. Nando andua kama gemang go, nebut
ngge suey so se tup!”

Tap nega go sikabung wet so Yesus mo weng
(Matius 18:12-14)

15 1 Se ikum: kon eygo sikabung, blasteng so iyaluim go,
kuklue meno-meno eygo naklay, Yesus logo deguo teguop
tup genang so gemang yaluim-nenawon. 2 Ngga ikum gono, sedue
Parisi ey Musa logo demutrui so nguok go klui-klui ey
dabuipiam tra go, ngge kalik way-way so, gemang pen-netenawon,
“Se ikum! Kon eygo sikabung ey Nemot suing go klay gono ten
dedam go.” 3 Kunala ngga senong go, ngge kalik nebut yatrang
Yesus lo gemang pen-nawon, 4 “Se tup! Sedue meno, domba mata
so gemang popong. No, duen ba no, nok klaya tap gemang nega.
Ngganemot sogo so, domba temu, sip meno no itak-nawon go,
domba nok tap nega go wet so, nemot-a gemang nawon, e…

Yesus dombayay suey go
(Lukas 15:1-7)

domba nega go tandali gemang tegu. 5Uwet go, ikum nawon
go, yakay ey yalu blo no lek go gemang banuon. 6Domba ey yap
no tandali nemot pung gono, nemot go andua-andua ey yakena
sikabung ey usi go, yakay kangok so gemang semu-nenawon.
Ngga ey ngge kalik mea pen, 'Tap nega go domba nok ngge,
tandali mo ikum.' 7Ayanang, mianang! Ngga kalik dali,
Ki Wali Yakena ba nogo gabe. Tap mo nega go sedue klaya duo,
iwot go tandali keng go nogo, yakay kangok dega. Yang!
Nemudi sogo tap mo senong go nogo yakay ey kua kerlam."
8"Yatrang meno: nando kabung-a mo, duoy kluip tanamon
yam so. No, kluip meno-a klaya gemang nega. Ngga ey, temu
itak go pelita blon go, yap ba ut yam so sengan go, duoy
kluip nega go ngga gemang ikum-natun. 9Yakay sogo so,
andua-andua ey yap dagu sogo sikabung eygo no gemang
pu-tenatun, 'Genam go duoy kluip mo ikum! Weng-a! Yakay-a
ya pla go!' 10Ayanang, mianang! Gabe pen-asitugu, 'Sedue kon
eygo sik so, klaya duo kon itak go, tap suey-a keng go sogo
yakay kangok so Ki Wali Tamot-Tamot lo pla go, duoy kluip
tandali tegu go kabung ey mea kerlam!'"

Duo sat nega go tandali pung go

11Nebut benuey meno ngge kalik gemang pen-anawon,
"Sedue meno danon namon ey gemang. 12Ku meno no, ngge
kalik nglangin sono danon sat lo gemang pu-nawon, 'Aya!
Nggeasui go genam tete sogo taut se wasey!' Danon lo pu go
tup-nawon gono, nesip so taut tegek go, gemang wasey-nawon.
13Ku maning kua luik gono, danon sat tete sogo taut duoy so
nay gono, duoy ngga ey, nan meno ket sogo no gemang nawon.
Nan meno no pung go, tebadali-tebadali duoy ngga yam so
tega-nawon. 14Ngga kalik semu go nogo, duoy yam so se kua.
Pla ikum! Ku ngganemot no nan ngga sogo ten se kua-natun.
15Tenday tebadali teguom-tenawon go, nan ngga sogo sedue
meno sono kebali usi so gemang klong. Wet-tenawon go, sedue
meno ey gemang tegu. Sedue ngganemot lo pu, 'Mot, nebo yay
suing* genang so, usu no se klong.' 16Kebali ngga

---

* **15:15** *Nebo yay suing:* sedue Yahudi nogo, ngga kebali piam go. Nebo ngga, uduo, lema kalik kon ey. Ngganemot sogo so, keda so kebali ngga sikabung logo kua iti.

semu-tenawon go, ten piam so gemang tra-nawon. Ngga tang
so, nebo nogo tensuk dam genang ey gemang duing-nawon.
Esang! Nemot nogo ten sikabung logo kua iti.
17Woy ngganemot no gemang suang-nawon, 'Aya go yap ba
sogo kebalisedue mata dega so. Ten-a mata so tebadali dedam
sang. No, ngge so tenday got-tugu go, ten lo mea kebong-silu sang.'
18Yang! Nggeasui go, ip go aya mit sono genam mea klong. Pung
go nemot no ngge kalik mea pu, 'Aya! Ki Wali Iram ey, mot eygo
no kuklue kangok so genam mo pluok. 19Nggeasui go, mot go duo
so tandali genam kua wawi! Kebalisedue kalik genam no se
taling!' 20Kekayso, ip-nawon go nglangin mit sono gemang klong.
Maning uweng, ket sik so nglangin lo gemang ikum-siwon.
Danon ngga ikum gono, dabui klum kangok dega so gemang
tra-nawon. Ngga ey, danon mit no keda so kap go, ta lo
teguot go, nebuem kong gemang tebok-nawon. 21Danon lo
pu go, 'Seni so, aya! Kuklue kangok go genam lo mo pluok.
Ki Wali Iram nogo, aya nogo ey mo kuklue gabe. Mot go duo so
tandali genam kua pu!' 22Danon go nebut nogo, nglangin kua
keng-srenawon. Kebalisedue sono pu go, 'Amka, taglang nogo
srem, masi suk teguop go, inim-a iti go, at go duo no nase kok.
Ngoydan iti go, blindon sono se glung dali. 23Nebo kangok go
luk go se weng! Walop kangok go yakay ey imot pla genang.
24Seni so, genam go duo mo kebong. Nggeasui go tandali gabe
wali. Nega go, tandali gabe tegu. Ngga nang so, walop kangok
go yakay ey gemang pla-netenawon.'
25Pla ikum se! Danon trang-a, usu so maning got-tenawon.
Usu sik so uweng go woy no, yap dagu no pupung, negui kluim,
usre kluim ey, gemang tup-biwon. 26Ngganemot sogo so,
koybutasemu meno no gemang usi, 'Sogo lemoy-anatun?'
27Koybutasemu lo pu go, 'Mot go sat, suey so tandali pung goso,
aya lo pu go nebo kangok go tong go, walop ngganemot so
gabe pepla.' 28No esang! Nebut ngga tup go, dabuipiam kangok
so tra go, yap ba sono danon trang degut genang moyso.
Nglangin, danon trang lo semu go ikum go, dia sono pung go,
degut genang so danon trang-a mlue-tenawon. 29Ngga ey,
nglangin sono gemang pu-tenawon, 'Yagui sa peng? Aya nogo
kebali so genam lo pluok-sanyu go? Aya go nebut nogo genam
kua waydang. Sogo piam-a, genam nogo so aya lo mo tong?
Genam andua-andua ey walop semu sogo, nebo nok klayanang

go, aya lo iti go kua gabe. 30Esang, ikum-a! Mot go duo ngga lo,
yam so kamea kabung ey taut tega gono, nggeasui nebo kangok
go mot lo luk-to go, walop gabe iti-to!'
31Way so, ngge kalik nglangin lo gemang pu, 'Demsop!
Kuno-kuno genam ey mot gabe susuing. Se senong: genam
logo taut ngge naklay mot go dali gabe! 32No, mot go sat ngge
mo kebong. Nggeasui go tandali nemot mo wali. Ngga tang so,
yakay ey walop ngge pepla go gabe.'"

Taut tap ey walitap eygo

16 1Nemot go andua-andua no, ngge kalik go nebut benuey,
Yesus lo gemang pen-anawon, "Wengkabui meno, nemot
go taut mata dega so. Nemot go kebalisedue meno lo yay gemang
suing. No esang! Wengkabui no sedue temu lo weng go, gemang
pen, 'Aya! Mot go drang ey taut ey, tebadali drangyay sogo lo
tetega go.' 2Nebut ngga tup gono, drangyay sogo wawi go,
gemang usi, 'Genam go drang tebadali mot lo tega go, seni so?
Nggeasui go, drang sogo sam naklay idok go se weng. Genam
go drangyay tandali mot lo yakua suing.' 3Nebut ngga kalik
tup-nawon gono, dabui ba lo gemang duing-nawon, 'Ye, nggeasui
go, sogo kalik ya semu-lu? Usu kebali semu genang, genam don
kua. Duoy-a uwadong go, suongsut ey. 4Yang! Yap ba sono
sedue temu lo yansi genam wawi genang, mo duing-tu gabe.'
5Ngganemot no, drangyay sogo lo, duoy way tandali maning
kua iti go sedue-sedue usi go gemang pluep-lak. Nggano, sedue
klaya tete no gemang usi-tenawon, 'Mot logo way, genam go
wengkabui no maning kua iti go, kata yam so?' 6Sedue
ngganemot lo pu go, 'Di Saytun sik sogo mlay genam logo tong
100 yam so.' Way so, drangyay sogo lo pu go, 'Sam ngge ba no
keda so se klik: tong 50 yam so duoy maning kua iti.'
7Nggano, sedue namon tete sogo no gemang usi, 'Mot logo
maning kua iti go kata yam so?' Sedue ngga lo pu go, 'Ya, genam
logo maning mata so. Ngga, tendam 100 keba yam so.' Nggano
drangyay sogo lo pu go, 'Ikum-a! Mot go sam ngge go. Se klik-silu:
tendam 80 keba yam so duoy maning kua iti go.' Sikabung temu
nogo, drangyay sogo lo ngga kalik dali gemang semu-nawon.
8No, se ikum! Nemot go wengkabui, tasam ngganemot ikum
gono, drangyay sogo no gemang pu-tenawon, 'Mot kalong ey!
Yansi genang kunala, suey so mot lo mo senong.'"

Nggano tandali Yesus lo pu go, “Se senong! Kukunan
sikabung, kunala kalong ey, blong eygo duoyap ngga kalik
kalong kua duing. 9Nggeasui go, lema go drang piam golo,
andua-andua mea yaluim. Ngga tang so, yansi lema don kua go
nogo, Ki Wali Yakena ba sono go wawi go motnang mea degut.”
10“Kua kay! Drang seguay go dabui lo yay suing go, drang
babu go yay dabui lo mea suing dali. Drang seguay go suey
so dabui lo yay kua suing go, taut kangok go yay dabui lo
mea kua suing dali. 11Kukunan taut yay suey so motnang kua
suing go, taut blong seni eygo motnang nogo nando lo ya itak?
12Ngge se duing dali: motnang seni eygo nemudi so kua wali
go, motnang tete sogo blongdon sogo kalik ya lek?
13Koybutasemu wengkabui namon nogo yakua tebok. Yang,
wengkabui meno nogo-a klum ey mea, meno nogo-a kekena
ey mea pupluok. Ngga kalik dali: Ki Wali Iram nogo ey lema
Beno* nogo ey yakua pluok.”
14Ikum-a! Sedue Parisi, drang sogo kangok so gemang
duduing. Nebut ngga tup-nenawon go, neblengseguo gemang
klik-nenawon. 15Ngga ey, nemotnang no Yesus lo pu go, “Seni
eygo, nemudi sogo sedue so ibe lo pu genang-a don ey gabe
uwet-ketogoy. No, dabui ba sogo Ki Wali Iram lo mo senong.
Yang! Sikabung lo blo sono iti go-a, Ki Wali Iram lo gabe
waydang.”

Demutrui go seni Yesus lo mangking go

16Walitap seni eygo senong genang so Yesus lo gemang
pen-atenawon, “Musa logo demutrui ey nabi-nabi eygo lo klik
go, mo nguok-nesanton, e… Yohanes Busotuigo no gabe pung.
Ngga sik so iti go, e… nggeasui gono, pung go Woy Wali Iram
go tamlak go blongdon duduing degut genang deguo teguop
gabe pepen. Ngga ey, blong ngga ba sono degut sogo, don ey
sikabung naklay lo gabe u-usey. 17Kua kay! Ut ey nan ey ngge,
nega genang gabe, no, Musa logo demutrui-a, kluip seguay
go klayanang yakua nabay-sing.” 18Ngga nemot sogo so gabe
pen-asitugu, “Senun nando lo itak go, kabung meno-a iti go,
ngga kamea so nemot gemang uwet. Kabung itak go ngga,
nando lo iti go kamea so gemang uwet dali.”

---

* **16:13** *Matius 6:24 Lema Beno:* seni so klik go: ‘Mamon’

Demutrui tenguo go deguo teguop kua tup dali

19Musa logo demutrui ey nabi-nabi eygo logo pen go, maning
don eygo senong genang so, nebut yatrang meno, ngge kalik
Yesus lo gabe pen,
"Se ikum: sedue meno taut mata dega sogo gemang. Amka
walong go nggano lenan teguop lo semu go-a gemang kokok.
Kuno-woyno walop seguong-a gemang pepla. 20No, se ikum
dali: yap seboy sogo, tautkuago sedue klaya gemang. Nemot
go sui: Lasarus. Nemot go saysuk naklay, yaulat kuo lo mo
pung-sing. Taut miam eygo sedue go yataput lo gemang
to-tenawon. 21Yap ba sik so net go ten kukup-a dam so duduing
goso, Lasarus gemang bung-tenawon. No, esang! Nemot go kuo
iblon so uduo gemang pluep-netenawon. 22Ku meno no Lasarus
gemang ip-nawon. Nggano Ki Wali Tamot-Tamot lo Lasarus go
seni wawi go, babu Ablaham ey nim gemang la-tebawon.
Ngga ey, tautmatasogo sedue kebong go gemang tuet dali.
23Sedue ngge, kebong sip no idakoy ba no gemang betep. Nemu
yalap-biwon go, Ablaham ey klay goso Lasarus susuing go
gemang ikum. 24Ngga ey, gemang usi-biwon, 'Babu Ablaham!
Genam nogo klum duing-a! Lasarus mot-dak go, nemot go
taglang-a, bu ba no suik go kunyon go, genam go nebleng-a
suot sogo se! Ngge nogo, koy iseng kangok go.' 25Nebut ngga
tup gono, way so babuasi Ablaham lo pu go, 'Mamdat! Mot
tang so se duing, kukunan blo no rley seguong so mo got-nayo.
No, kukunan blo sogo, yakay kua goso Lasarus mo got-nayom.
Ngganemot sogo so, nggeasui go, ngge so nemot yakay ey gabe.
Ngga nogo, iseng-a mot lo se tetra. 26Se senong: mot ey genam
eygo nesip logo, day kangok go gemang. Ngga sono atnang klong
genang, yakua. Ngge sono motnang weng genang yakua dali.'
27Sedue ngganemot Ablaham go nebut tup gono, tandali gemang
pu-biwon, 'Ngga kalik go, Lasarus-a pu go, aya go yap no se
nayon! Genam go aka ey sat yap ey, taidi yam so gemang.
28Nemotnang no se pen, at lo pluok go kalik, kua semu. Sip
iseng eygo ngge ba no nemotnang degut genaning!' 29No, sedue
ngga go nebut tup gono, Ablaham lo pu go, 'Mot go aka ey sat
yap eygo no pen so, sogo nang so Lasarus ya klong? Musa ey
nabi-nabi eygo lo nguok go walinebut, nemotnang nogo gemang.
Demutrui ngga don dega ey. Tandali go tebok genang, yakua.

Ngga-a dabui lo se keng!' 30Nggano, sedue ngganemot lo
tandali pu go, 'Babu Ablaham, tap ngganemot nogo nemotnang
kua kekeng! No, kebong go sip sik so tandali klaya duo pung
goso, nemotnang tupduk go, nemudi sogo tap lo mea keng.'
31Way so, Ablaham lo pu go, 'Musa ey nabi-nabi eygo lo nguok
go nebut nogo kua keng go, kebong sip sik so pung golo pen go
nogo, yakua keng dali.'"

Kuklue nogo nebut

(Matius 18:6-7, 21-22; Markus 9:42)

17 1Nggano, andua-andua no, ngge kalik Yesus lo gemang
pen-nawon, "Seni so, Genam no kekeng go sikabung
temu, mea kenuong. Ngga mea lemoy! No, tap so nenega go
nebut paysing nando lo taling go, idekeba-a mea iti. 2No, andua
sui kua go, Genam sik so nega genang tap, nando lo tetaling go,
nemot no idekeba kangok go-a se iti. Sedue ngga demu ide eygo-a
blindon no keduik mo, beap ba sono betep go, kebong go, suey!
3Ngganemot sogo so, suey so yay se suing! Piam andua lo pluok
go, ngga mot lo mang se king. Ngga ey, duing go suey so nemot
keng go, kuklue ngga se kay! 4Yang! Tandali da namon, da
nangglik, da namon-namon, ngga mata so nemot lo piam pluok
go, no, tandali-tandali weng go pu go, 'Esang, genam mo kuklue!'
Ngga kalik go, nemot eygo ngengam go kuklue se kay-sing."

Dabui klaya iti go Ki Wali Iram no se keng

(Matius 17:20)

5Woy Dem no, Yesus lo kuoy go tamot 12 lo gemang
usi-nenawon, "Aya! Ki Wali Iram nogo go dabui don ey maning
atnang kua iti go, don se kok-silo." 6Nebut ngga tup gono, way
so Yesus lo pu go, "Esang! Ki Wali Iram nogo, kunala seguay
sogo, maning motnang kua duing dali. Se duing: motnang
go, kekeng duduing Ki Wali Iram nogo senim un kalik so
seguay-dato go, di ngga so mot lo pu go, 'Teguik go beap ba no
klong pung-nalo.' Ngga, seni so mea lemoy."

Woy Dem go kebali yam so tamot-tamot lo se semu

7Yesus lo gemang pu, "Se duing: motnang go woy meno, usu
kebali so, menay yay suing sik so, tandali yap no koybutasemu
weng go, woy ngga logo yakua pu, 'Kedaso weng-a, ten ya

dam go!’ 8Ngga kalik go yakua pu. No, woy ngganemot lo
mea pu, ‘Genam dam genang ten, keda so ta ya! Ten so genam
dedam go, namboy mot se bubung! Genam nu temoy gono,
mot se dam dali.’ 9Se duing dali: kebali suey so wengkabui
nogo koybutasemu lo semu go sogo, ta unen yakua pegat.
Esang, ngga nemot lo taling go kebali seguong-a mea pupluok!
10Motnang, ngga kalik dali. Ki Wali Iram lo taling go kebali-a
suey so motnang lo semu go, se pu, ‘Genam ngge koybutasemu
seguong. At no taling go kebali-a gabe pupluok.’”

Saula meno duo pali go-a Yesus no taitisuey pu go

11Yerusalem nogo sogo, nan Galilea ey Samaria eygo sang
blo lo Yesus gemang naton.
12Yakena meno no Nemot degut sogo no, yaulat eygo sedue
tanamon, Yesus sono weng go, ket sik so ip go, gemang usi,
13“Aya klui! Klum-a tra ya!” 14Nemotnang sono nemu yalap
gono, Yesus lo gemang pu, “Klong-a! Taitisopuitgo trang no
saysuk-a leguit-kenalo! Nemotnang lo senong genang, seni so
motnang go kon naklay mo suey.
Sedue-sedue ngga, tap maning koklong gono, nemotnang go
yaulat yam so gemang kua-anatun.” 15Klaya duo-a ikum-nawon
go, “Ye! Genam go sadui mo pali ba.” Ngga ey tandali Yesus
mit so kekap go, Ki Wali Iram sono iway gemang iti-kunton.
16Nggano Yesus go dabui ba no isegabuem unuik go, taitisuey
gemang pu-nawon. Seni so: nemot ngge, nan Samaria sik sogo
amble. 17Ngga ikum go, Yesus lo gemang pu-tenawon, “Sedue
yaulat eygo, tanamon yam so pali go. No, klaya duo ngge-a mo
weng. Temu taidisonamon-namon dali nago so?” 18Saula meno
sik sogo sedue ngge seguong-a tandali weng go, Ki Wali Iram
nogo taitisuey sang gabe pu. 19Nggano, saula meno duo ngga
no Yesus lo gemang pu, “Ip-a! Dabui klaya Genam no iti go
tang so, mot mo sesuoy. Ip go nase klong!”

Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing pung go
(Matius 24:23-28, 34-41)

20Ku meno no, Yesus no partay Parisi sik sogo sedue-sedue
lo gemang usi-nenawon, “Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing, kukunan blo nogo kaning so ya lemoy?” Ngga ey,
Yesus lo pu go, “Tap ngga lemoy genang, nemu lo ikum go

tasam-tasam logo yakua taling. [21]Se senong: sikabung logo
mea kua pu, ‘Weng-a, pla ikum-a, ngge go se! Ngga so Nemot
ngga go.’ No, Ki Wali Iram go blongdon duduing mlak genang
so, dagu so motnang ey gabe.”
[22]Ngganemot no, Yesus go andua-andua no gemang
pen-nawon, “Ku mea pung, kangok so mea duing-kelo:
Blong Dem tamlak genang ku klaya go-a, genam ikum sogo
se! No, seni so, ku klaya go ngga, motnang yakua ikum.
[23]Motnang nogo mea pu-neyon, ‘Ikum-a ngga go! Ikum-a
ngge go!’ No, motnang-a kua klong go uwet. [24]Se senong:
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing, kuydop kalik mea.
Ut sik so sebuk go, kukunan seding sik so iti go, seding no mea
ngap. Ngga kalik Blong Dem mea pung-ayon.
[25]No, maning kua lemoy gono, iseng kangok so Nemot lo
mea lek. Ngga ey, nggeasui go tang lo mea tenguo-neyon dali.
[26]Se duing! Blong Dem weng genang nogo, sikabung go
tasam, babuasi Noak got-ngam go nogo kalik, mea lemoy. [27]Ku
ngganemot nogo sikabung naklay tendam, budrop, kabung dok,
walop pla, seguong-a mo semu-neakam, e… bayi ba no Noak
degut go, sa pu go, bu kenok golo yam so sikabung naklay
gemang leguot. [28]Babuasi Lot nogo, ngga kalik dali: sikabung
naklay, tendam, budrop, usu kebali, nay kebali, yap kebali
seguong no, dabui mo iti. [29]No, Sodom yakena sik so Lot pung
go klong go, ku ngganemot no, ut blo sik sogo koy ‘belerang’
eygo, sa kalik pu go, sikabung naklay gemang kuim-anatun.
[30]Ngga kalik dali, Blong Dem pung go ku nogo mea lemoy.
[31]Ku ngganemot nogo, seboy so nando susuing go, taut iti
sogo, yap nogo kua degut. Usu sogo, taut iti genang yakena
nogo teguopey yakua klong! [32]Lot go senun no lemoy go ey se
duing! Taut nogo kunala kangok so duduing go tang so, koy
lo mo kuim. [33]Saysuk ngge uwali genang-a, nando lo u-usey
go, nemot go wali mea nega. No, Genam no keng go tang so
nando go wali nega go, nemot-a mea uwali. [34]Se senong: ku
ngganemot nogo, sip srek blo lo namon duo srek go, meno-a
wawi go, meno-a mea itak. [35]Kanok so kabung namon susuik
go, meno-a mea wawi, meno-a mea itak. [36]Usu kebali sogo
namon duo, meno-a wawi go, meno-a mea itak.”
[37]Yesus go andua-andua, seni kua senong-nesrenawon
goso, Yesus no, gemang usi-nenawon, “Woy Dem! Nago no ya

lemoy-ayun?” Nggano, ngge kalik nebut benuey so Yesus lo
gemang pu-nawon, “Nago so menay temoy gigit go, uduobay
ngganemot no mea pluep. Blong Dem pung genang sip ngga
kalik mea senong dali.”

Tong kua tong goso dewi-a duduing go

18 1Dewi-a tongkuatong goso don ey duduing genang,
Nemot no keng go sedue sono yatrang meno ngge
kalik Yesus lo gemang pen-nawon, 2“Se tup! Yakena meno
go deguena gemang. Nemot don kangok. Ki Wali Iram nogo,
suali kua tetra, sikabung dali go nebut nogo yakua keng dali.
3Yakena ngga sogo kenin kebong go kabung nalo gemang dali.
Kuno-kuno deguena mit sono kabung nalo ngga weng go, ngge
kalik gemang we-tenatun, ‘Genam sono sagui, sedue meno
lo semu go. Nggeasui go, genam no tebok go, suey so nebut
mot lo se pen-nalo!’ 4-5Kuno-woyno kabung nalo go nebut
deguena lo tup go, kua tup go kalik ne, tebok genang moyso!
No, senang so poplong go tang so, i go sogo, deguena gemang
duing-nawon, ‘Nemot-a Ki Wali Iram nogo genam kua suali go,
sikabung meno go kunala kua kekeng, senang so kabung nalo
ngge weng go u-usi golo tomtup eygo, nemot nogo nebut suey
so tebok go mea pen-lu.’”

6Nebut yatrang ngga pen gono, andua-andua no Woy Dem
Yesus lo gemang pen, “Suey so motnang se tup! Nemot-a demu
no deguena ngga kua kekeng, no, suey so kabung nalo nemot
lo mo tebok. 7Se duing: Ki Wali Iram, Nemot tang so kuoy go
blungyap, kuno-woyno senang so Nemot sono dewi-a u-usi
go, suey seni sogo Nemot logo yakua tebok dali? Namboy
Ki Wali Iram logo ya bubung? 8Gabe pen-asitugu: seni so,
Ki Wali Iram logo mea tup, nggano, keda so mea tebok dali. No,
kukunan blo nogo tandali Blong Dem weng go nogo, Genam
sono dabui iti go keng go sikabung eygo ya tegu, kua tegu?”

Seni eygo dewi-a klak genang

9Ngge kalik Yesus mit no pluep go sikabung temu lo duing
go: atnang ngge naklay dega go sedue gabe, meno duo eygo
kua kerlam! Ki Wali Iram suongku nogo seni eygo nemudi sogo
sedue genam gabe. Kunala piam go ngga taling genang so,
nebut yatrang meno, ngge kalik so Yesus lo gemang pen.

10“Se ikum: Ki Wali yap ba sono, dewi pu so sedue namon
gemang degut. Meno sedue Parisi, meno duo blasteng so
iyaluim go. 11Sedue Parisi ip-nawon gono, dabui ba lo ngge
kalik gemang pu-nawon, ‘Yang, Ki Wali Iram! Taitisuey.
Sikabung meno logo wom, wamoymlue, kamea kunala eygo,
genam ey kua kerlam. Blasteng so iyaluim go sedue ngga eygo,
genam kua kerlam dali. 12Minggu klaya da namon, Mot nogo
so tenday genuing gabe susuing. Kebali sik sogo duoy, taut
tanamon yam so wasey go, klaya Mot nogo so gabe iti-tugu.
Genam go dewi ngge no yam. Taitisuey.’
13No, blasteng so iyaluim go piam eygo sedue-a, ngga sogo
sikabung nogo teguot glung so, ket no ip go, dabui tasayap ey
gemang pu-biwon, ‘Yang, Ki Wali Iram! Genam kon kangok go
sedue nogo, klum tra-balo ya! Genam go dewi ngge no yam.’
14Nggano, Yesus lo pu go, ‘Senong go motnang se keng! Seni
so, tandali yap sono blasteng so yaluim go sedue klong go nogo,
Ki Wali Iram go suongku lo seni eygo, nemudi so gemang nawon.
No, sedue Parisi-a ngga kalik go kua. Kua kay: blo sono sui-a
nando lo iti go, ku sono Ki Wali Iram lo mea kenok. No, ku sono
sui nando lo pu go, blo sono nemot-a Ki Wali Iram lo mea iti.’”

Denok logo kalik dabui lo keng genang
(Matius 19:13-15; Markus 10:13-16)

15Ku meno so, Yesus lo tatui go gualaklum wadong genang
so, denok seguay go sikabung lo wawi go gemang weng-lak.
No, Yesus go andua-andua lo gemang bebat. 16Ngga ey, Yesus
lo pu go, “Kua bebat! Denok nogo tap puem genaning. Itak
go, Genam sono nemotnang se weng. Nemotnang kalik golo,
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing gabe iti. 17Senong
ngge-a se keng: Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing,
denok seguay go kekeng go kalik go sedue nogo, gemang.”

Ki Wali Iram no keng go taut se itak
(Matius 19:16-30; Markus 10:17-31)

18Se ikum! Ngge kalik Yesus sono sedue Yahudi go woy
meno lo gemang usi-nawon, “Aya klui suey go! Kiki waliblong
ba no degut genang, sogo-a genam ya semu-lu?” 19Nggano
Yesus lo pu go, “Sogo temoy no, sedue suey goso Genam pu-to?
Kukunan blo sogo, teguop go sikabung kua. Ki Wali Iram

seguong-a teguop go klaya Nemot gemang. 20Ki Wali Iram go
demutrui mot mo senong: kamea kua pluok, sedue but go kua
kebong, wom kua keng, piam so kua yang, moy-ay nogo ta
kokong ey se keng. Ngga kalik go-a mot logo se pluok!”* 21Way
so, sedue ngga lo pu go, “Maning seguay go sik so, demu ngga
nogo, suey so genam mo keng.” 22Ngga tup gono, Yesus lo
pu go, “Tasam klaya dali mot se semu! Klong go, taut naklay
duoy so nay go, tautkuago sikabung no duoy ngga mot lo se
wasey-sing! Ngga kalik semu go, way so kiki waliblong sogo
taut suey go-a mot no mea ikak. Nggano, weng go Genam
sono mot se keng!” 23Nebut ngga kalik go tup go, dabui ide ey
sedue ngga gemang tra-nawon. Nemot go taut miam eygo nogo.
Ngga ey, ibe sono nemu yalap go, ngge kalik Yesus lo gemang
pu-tenawon, “Kukunan sikabung nogo, tap ngge yakua. No,
Ki Wali Iram nogo kua lemoy go, yakua!”

24Sedue ngga, dabui ide eygo ikum go, ibe no Yesus lo
gemang pu-nawon, “Esang! Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing degut genang, tautmatasogo sikabung nogo deding ba
lo! 25Yatrang ngge kalik gabe: put seguay go kekedik ba logo
keda so menay kangok go kua dedegut. No, Woy Wali Iram
tamlak go blongdon duduing degut genang, tautmatasogo
sikabung nogo deding ba dega lo, menay kangok go ey kua
kerlam!” 26Nebut ngga tup gono, ngge kalik ngga sogo sikabung
lo gemang usi, “Ngga kalik deding ba logo, kiki waliblong
sono sesuoy genang, nando-a ya degut?” 27No, Yesus lo pu go,
“Sikabung nogo yakua go, Ki Wali Iram nogo mea lemoy.”

28Petrus lo gemang pu-tenawon, “Ikum-a! Mot no keng sogo
so, duokabung yap naklay mo itak.” 29-30Way so Yesus lo pu
go, “Yang, gabe pen-asitugu, ‘Ki Wali Iram go tap keng sogo no,
duokabung, moy-ay, kukunuyap nando lo itak go, nggeasui go
ku no tandali da mata dega so mea iti. Ngga ey, yansi go nemot
nogo kiki wali inim mea iti dali.’”

Iseng lek genang da nangglik tete so pen-nawon go
(Matius 20:17-19; Markus 10:32-34)

31Yerusalem no klong sogo no, Yesus go andua-andua 12
yam so usi go, banom so tap nesip no ngge kalik gemang

---

* **18:20** Keluaran 20:12-16, Ulangan 5:16-20

pen-tenawon, “Nggeasui go, Yerusalem sono imot gabe
koklong. Wali Sam klaut ba no Blong Dem no lemoy genang,
nabi-nabi lo klik go naklay, mea lemoy-anayun. 32Yang!
Ki Wali Iram kua senong go saula go ta sono Blong Dem mea
iti. Ngga ey, nemotnang lo wayang go, iseng taling go, mlabui
mea suop. 33Tegan demun lo suey go, but go mea kebong. No,
ku nangglik tete no, tandali Nemot mea nglong.” 34Nemot-a
tup go, nemot go seni andua-andua ngga lo senong go, kua
mlak-nesrenawon.

Sedue nemu pung go pali go
(Matius 20:29-34; Markus 10:46-52)

35Yesusnang koklong go, yakena Yeriko no se dedagu, sedue
nemu pung go meno tap ketang so duoy so wadong-tenawon
go, gemang. 36Sikabung mata sogo masi kluim tup go, gemang
usi-tenawon, “Ngge sogo kalik go kluim?” 37Ngga ey, sikabung
lo pu go, “Yakena Nasaret sik sogo Yesus uweng go kluim.”
38Nggano, ngge kalik kangok so gemang bega-tenawon, “Yesus!
Iram Daut sik sogo Danon. Genam klum tra ya!” 39Banim temu
no koklong go sikabung lo gemang bebat, “Yakot so suing-a!”
No, tandali don ey kangok so nemot lo gemang usi-tenawon,
“Iram Daut sik sogo Danon, genam klum tra ya!” 40Nebut ngga
tup gono, Yesus lo gemang pu, “Sedue nemu pung go ngga,
ngge sono wawi go weng!” Nemot wawi go, Yesus go suongku
no nemot gemang ip. Ngga ey Yesus lo usi go, 41“Mot no
Genam tebok genang, sogo-a duing-togoy?” Sedue nemu pung
golo wa go, “Woy Dem, genam nemu pli sogo se!” 42Ngga ey,
Yesus lo gemang pu, “Kangok so Genam no duduing go tang
so, nggeasui go mot go nemu se pli!” 43Woy ngganemot dali
no, kekayso nemot go nemu gemang pli. Ngga ey, Ki Wali Iram
nogo ta kokong ey, Yesus no keng go gemang koklong. Seni so:
tasam ngga ikum gono, Ki Wali Iram nogo ta sikabung naklay
lo gemang kong dali.

Yesus ey Sakeus tegu go

19 1Yakena Yeriko no Yesusnang gemang pung. Ngga ey
yakena lo gemang naton. 2Blasteng so iyaluim go sedue
meno, Sakeus ngga so gemang. Taut mata dega so nemot lo mo
gluik. 3Yesus pung go tup go, kangok so gemang duing-nawon,

"Yesus sogo kalik go sedue?" Sikabung mata sogo lo wik go,
nggano Sakeus go saysuk tebot go, Yesus yakua ikum. 4Ngga
ey, Yesus ikum genang so, tap sono banim kap go di ara blo
no gemang klak. 5Yesus koklong go, sip ngganemot no pung
go, di blo sono nemu gemang yalap-biwon. Sakeus ikum gono,
Yesus lo gemang we-biwon, "Dem Sakeus! Kedaso li-kundo ya!
Nggeasui go, mot go yap no Genam ta sogo se!" 6Yesus lo pu
go tup gono, di blo sik so keda so Sakeus li go, dabui yakay ey
Yesus glop so wawi go, yap sono gemang klong. 7Ngga kalik
go sikabung temu ikum go, dabui ba segut gemang iti. Ngga
ey, gemang sok-netenawon, "Ikum-a! Piam eygo sedue go yap
no, glop so Yesus degut go!" 8No, wisi so Sakeus-a ip-nawon
go, Woy Dem no gemang pu, "Aya! Genam go taut nesip lo mea
wasey. Tautkuago sikabung no, temu mea ikak. Nggano, nando
go taut, wamoymlue no genam lo gluik go, da namon-namon
yam so tandali mea iti." 9Nebut suey go ngganemot tup gono,

Yesus ikum genang so Sakeus di ara blo no klak-won go
(Lukas 19:4)

Yesus lo gemang we-tenawon, “Nggeasui go yaptenglam nega
go ngge, Ki Wali Iram lo mo sesuoy gabe. Seni so, babuasi
Ablaham go duo dali nemot gabe. 10Yang! Blong Dem weng go,
walitap nega go sikabung uwet go, sesuoy genang tap seni-a
tegu genang so.”

Woy Dem pung genang nebut benuey
(Matius 25:14-30)

11-12Yesus ey koklong go sikabung, Nemot go nebut tup go
gemang duing-nenawon, “Yakena Yerusalem no Yesus degut go,
Woy Wali Iram tamlak genang blongdon duduing keda so mea
pung-ayun.” Suey so sikabung tang go tap senong genang so,
nebut benuey meno ngge kalik Yesus lo gemang pen-anawon,
“Iram tuik genang so, saula meno go nan no deguena meno
gemang klong. Iram so nggano temuit gono, tandali mea weng.
13No, maning kua klong gono, nemot go kebalisedue
tanamon yam so usi go, nemotnang no duoy klay-klay gemang
wasey-nawon. Ngga ey, gemang pen-nawon, ‘Genam klong
go nogo, duoy ngge nay so nase usey.’ 14No, nan nok ngga
sogo temu, deguena duo ngga iram so temuit genang moyso.
Ngganemot sogo so, mesip so tamot mot-dak klong go gemang
pu, ‘Sedue ngga iram so temuit go atnang moyso.’
15Ngga blo idi lo, iram temuit gono, tandali yakena no
deguena ngga gemang weng. Pung gono, drang iti go sedue
usi go gemang pluep-lak. Nemot senong genang so, nemotnang
no iti go duoy nay go ngga kata yam so mo lemoy. 16Banim,
klaya tete sogo sedue no gemang usi. Sedue ngga lo pu go,
‘Aya deguena! Mot lo, genam no duoy iti go, nggeasui go
tanamon so mo lemoy.’ 17Way so wengkabui lo pu go, ‘Suey
dato! Kebalisedue suey go, mot gabe. Kebali seguay go dato,
dabui lo don ey mot lo pluok go, yakena tanamon tamlak
genang wengkabui so mot genam lo gabe tetaling.’ 18Nggano
namon tete sogo lo pu-tenawon, ‘Aya deguena! Mot lo iti go
duoy, nggeasui go taidi yam so mo lemoy.’ 19Deguena lo pu
go, ‘Yakena taidi tamlak genang wengkabui so genam lo gabe
tetaling.’ 20Ngganemot no, nangglik tete sogo weng go, gemang
pu-tenawon, ‘Aya deguena! Mot go duoy ngganemot-a be!
Kua genaning sogo so, keba ba no genam lo mo tui. 21Seni so,
mot don dega eygo sedue. Mot logo sedue meno go tebadali

go mea lek. Kua kuali go di sik sogo, mot logo didon mea
buo. Duoy kua genaning suali so, nay genang sogo duoy ngge
genam logo kua usey.' 22-23No, sedue ngge no deguena lo pu
go, 'Kebalisedue piam go, mot gabe! Nemot-a mo senong go:
sedue don dega ey go, genam gabe. Sedue meno tete sogo,
tebadali go ey genam lo lek go. Kua kuali go di sik sogo don
bubuo go. Sogo so, tatuisip no, duoy kua klong go tui ne? Ngga
kalik go, genam nggeasui pung go, duoy ngga nok dato gabe
ikum. Esang! Nggeasui go mot tang so pen-to kalik so, mot
nogo idekeba mea iti.' 24Ngganemot no, nemot mit no yaluim
go sikabung no deguena lo gemang pu, 'Duoy ngga, nemot go
ta sik sogo lek go, duoy tanamon yam so lemoy go sono se iti.'
25No, ngga sogo sikabung lo pu go, 'Aya deguena! Nemot tete
sogo tanamon yam so gemang! Teguopey sogo so ya tebok?'
26Nggano, way so deguena lo pu go, 'Seni so, seni eygo nogo,
mata so nemot no mea tebok. No, seni kua tagot go, seni
seguey go nemot sik sogo mea lek dali. 27Nggeasui go, genam
iram temuit genang so wayang go sikabung, ngge sono se
weng-lak! At go nemu damoy so se tuk-sing.'"

Yesus go nebut benuey ngga no yam.

Sek ey yakay ba lo Yerusalem sono Yesus degut go
(Matius 21:1-11; Markus 11:1-11; Yohanes 12:12-19)

28Yakena Yeriko sik sogo, Yerusalem sono banim besi
go Yesus gemang koklong. 29Saytun meduim no Betpage ey
Betania yakena eygo dagu no, banim klong genang so andua
namon, ngge kalik Yesus lo gemang mot-dak, 30"Damoy temu
sogo yakena sono motnamon se kenalo! Yakena no dedegut
goso keleday nok tegan lo dok go mea ikum-klenalo. Keleday
nok ngganemot, sikabung logo maning kua klak. Di sik sogo
nemot go tegan plet gono, Genam sono wawi go se kebando!
31Motnamon so sedue lo usi go, ngge kalik se pu-klenalo,
'Woy Dem go duduing no keleday nok blo no Nemot klak
genang so wawi go gabe koklong.'" 32Nemotnamon klong go,
Yesus lo pen go kalik gemang ikum-klenawon. 33Nemotnamon,
keleday nok tegan so peplet gono, keleday nok so pong go
sedue lo gemang usi-nawon, "Kay, motnamon, keleday nok,
sogo nang so peplet?" 34Way so sedue ngga no gemang
pu-klenawon, "Woy Dem go duduing no keleday nok blo no

Nemot klak genang so wawi go gabe koklong.” 35Ngga ey,
keleday nok wawi go Yesus mit no gemang kebanuon. Yesus
mit no pung gono, nemotnang go amka walong go, menay blo
no gemang sey-nenawon. Ngga ey, Yesus klak genang sogo ta
gemang mlak-nenawon.

36Keleday nok blo lo Yesus koklong go, tap lo amka Nemot
no keng go andua-andua lo gemang sey-netenawon.*

37Yerusalem no Yesusnang se pupung, Saytun meduim lili
gono, tasam-tasam kangok go Yesus lo pluok go ikum go tang
so, Ki Wali Iram go sui yakay ey don ey blo sono Nemot go
andua-andua mata sogo lo gemang iti-nesiton. 38Ngge kalik,

“Mot Iram! Ki Wali Iram lo iwat go,
teguop-yakay eygo, Mot blo no gabe!
Woy Wali Iram go sui ba lo Mot uweng go.
Ngengam-yakay eygo Ki Wali Yakena so;
ta kokong Ki Wali Mani Iram nogo ey gabe!”

(Mazmur 118:26)

Keleday nok
(Lukas 19:28-38)

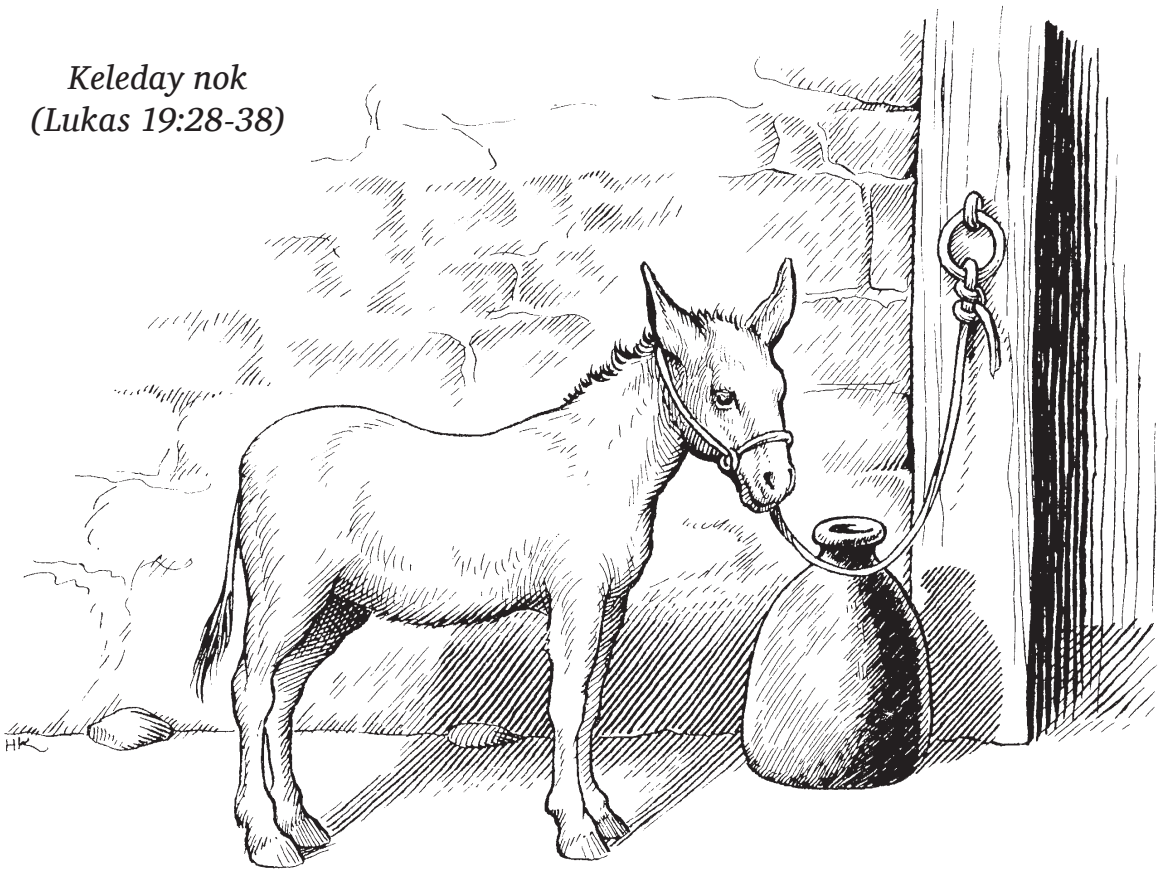

* **19:36** *Sey:* ngga, Yahudi go demu: Iram degut sogo, srem ey amka ey tap lo sey klong go blo lo mea koklong.

39Se ikum! Sedue Parisi temu, ngga sogo sikabung ey koklong
golo gemang usi-netenawon, “Aya klui! Mot go andua-andua
ey bebat-a. Ngga kalik so kua pepen ey!” 40No, Yesus lo pu go,
“Kua bebat! Yakot so nemotnang suing so pu go, demu naglap
ngge lo ta mea kokong!”

Yakena Yerusalem so Yesus lo u kluo go

41Yesus koklong, yakena Yerusalem ikum go, yakena ngga
sogo u gemang kluo-nawon. 42Ngga ey gemang we-tenawon,
“Esang! Nggeasui go ku no mot ikum go, ngengam keduik genang
tap gabe ya senong. No, mot go nemu nogo maning kua taling.
43Ngge-a mea lemoy-ayun: saula meno go plesedue weng go, wok
teguot-neyon go, butebuem-butebuem no mea suing. Sip klaya
go sono mot negi go, susuep yakua pla-kelo. 44Seguaygo-babugo
naklay nemotnang lo mea tuk-sing. Yap-yap naklay togut go nan
ey mea tram. Seni so, demu meno, demu meno blo nogo tui go
kua. Sogo temoy no ngga ya lemoy-ayun? Yang! Ki Wali Iram go
gualaklum pung-atun go, yakena Yerusalem kua ikum go sang!”

Dewi sip so Ki Wali yap se lemoy

(Matius 21:12-17; Markus 11:15-19; Yohanes 2:13-22)

45Ki Wali yap seboy no Yesus degut go, nay so teta* go
sedue-sedue gemang yat-nawon. 46Ngga ey, gemang pu-tenawon,
“Wali Sam klaut ba no ngge mo klik, ‘Dewi so pupu go sip so
Ki Wali yap se lemoy!’ No, sinebutsi sip so motnang lo lemoy go
be.”* 47Se senong: kuno-kuno, Ki Wali yap ba no degut go deguo
teguop-a Yesus lo gemang nguok-tenawon. Nggano, Yesus but
genang klayta, Yahudi go iram-tegay lo gemang duing-nenawon.
48No, Yesus but genang tap suey go kua ikum. Yang! Yesus
eygo sikabung mata so, klay goso Nemot lo ngunguok go nebut
so tutup go.

Yesus iram-tegay lo usi go

(Matius 21:23-27; Markus 11:27-33)

20 1Ku meno so, Ki Wali yap ba so Yesus lo gemang
nguok-tenawon. Se ikum: sedue Yahudi go iram-tegay,

---

* **19:45** *Nay so teta:* ngga taiti puit genang taut.
* **19:46** Yesaya 56:7, Yeremia 7:11

trangkose naklay Yesus mit no gemang weng-lak. 2Ngga
ey ngge kalik gemang usi-nenawon, “Nggeasui go, atnang
sogo se pen-sando! Nago sik sogo don lo tasam-tasam
pluok-togoy? Don ngga nando lo mo iti?” 3-4Ngga tup gono
Yesus lo pu go, “Ngga kalik usi-keto go, way so Genam lo usi
go-a, se pen-kesando: Yohanes Busotuigo, nando go don lo
butui-tenayom? Ki Wali Iram sik sogo lo? Kukunan blo sik sogo
lo? Se pen-kesando!” 5Nggano, iram-tegay seguong so, gemang
sok-netenawon, “Ki Wali Iram sik sogo don logo so pu-eyon go,
way so Yesus lo mea pu-sanyon, ‘Ngga kalik go, nemot nogo,
sogo so kua keng ne?’ 6No, ngge kalik pu-eyon go, ‘Kukunan go
don lo’, ngge sogo sikabung naklay lo imot demu lo mea srom.
Kua kay: Yohanes ngga, Ki Wali Iram go duduing pupluok
genang sogo nabi, ibe lo mo yang.” 7Ngganemot no, Yesus sono
gemang pu-netenawon, “Nago sik sogo, Yohanes go don iti go,
atnang kua senong.” 8Nemotnang lo wa go tup gono, way so
Yesus lo pu go, “Nueya! Ngga kua pen go, tasam ngge nando sik
sogo don lo pluok-tugu go, mea kua pen-srelu dali.”

Yesus tenguo go kisebui-a mea lek

(Matius 21:33-46; Markus 12:1-12)

9Yesus iram-tegay lo tetenguo goso, sikabung temu no nebut
benuey ngge-a Yesus lo gemang pen, “Sedue klaya gemang. Usu
klik-won go, yam so gemang kuali-nawon. Ngga ey, yay suing
genang so kebali sedue-sedue sono usu ngga namboy gemang
itak. Wasma seni go, sedue ngga ey se wasey. Ngga ey, nan meno
sono sedue ngga gemang ip-nawon. Walong so nan ngga sogo
mea got-nayon. 10Yang! Wasma seni go ku no, nemot tete sogo
king go weng genang, tamot klaya mot-dak go, usu kebalisedue
mit no gemang klong. No esang! Demun-a tamot ngga usu
kebalisedue lo klak-nenawon go, yat go ta ulue so gemang
klong. 11Namon tete sogo tamot mot-dak go, usu kebalisedue
sono gemang nawon dali. No esang! Demun-a suey go, wayang
go, ta ulue dali so tamot ngga nemotnang lo tenguo go tandali
gemang bewon. 12Nangglik tete sogo tamot, usu wengkabui lo
mot-dak go, gemang klong dali. No, demun suey go kin ey, lek
go usu tema idi no gemang betep-nenawon. 13I go sogo, usu
wengkabui gemang duing, ‘Sogo-a, ya semu-lu? Yang! Genam go
demsop-a gabe. Nemot-a mot-dak go mea nayon. Nemot nogo-a

suali ey mea tra-nenayon.' 14No, danon ikum gono, usu sogo
kebalisedue go seguong so gemang pen-netenawon, 'Ikum!
Ngga, nemot go danon seni gabe! Nglangin go naklay nemot go
ta sono mea pui. Nemot-a but-eyon go, ngge naklay imot lo
gluik genang.' 15Ngga ey, danon, nemotnang lo mlak go, ku lo
lek go, usu tema idi no but go gemang kebong.

Nggano, sikabung sono Yesus lo usi go, 'Usu wengkabui
tandali weng go nogo, sogo-a usu kebalisedue nogo ya
semu-nayon?' 16Yang! Seni so nemot mea pung-ayon. Nggano,
usu sogo kebalisedue but go mea leguot-sing. Ngga ey, sedue
meno go ta sono usu ngge mea itak."

Nebut benuey ngge go seni sikabung mo senong: imot,
sedue Yahudi, usu kebalisedue ngganemot. Usu wengkabui,
ngga Ki Wali Iram! Esang! Saula meno go ta no walitap itak
genang tup gono, sikabung ngga sogo lo pu go, "Kua lemoy-wa!"
17No, nemotnang no, nemu yalap gono, Yesus lo gemang
pen-tenawon, "Yakua lemoy go? Wali Sam klaut ba no, sogo
kalik mo klik? Nebutdop ngge-a gabe,

'Yap so kiklik go sedue lo betep go batklong,
don dega ey mo pung.
Yapdi nemu klaya so batklong ngga mo king.' (Mazmur 118:22)

18Seni so, batklong ngganemot blo no pui go sikabung, mesuop go
mea kebong. Nggano, batklong ngganemot lo nedik go sikabung,
muep go sung so mea lemoy." 19Yahudi go klui-klui, trang-trang
naklay nebut benuey ngga go seni mo senong. Ngga, nemotnang
so pen-nawon go. Ngganemot sogo so, woy ngganemot no
Yesus mlak sogo so nemotnang lo gemang duing. No, ngga kua
lemoy-anatun. Sikabung mata sogo no suali go nogo.

Yesus mlak genang klayta duing go
(Matius 22:15-22; Markus 12:13-17)

20Yesus mlak genang, Yahudi go trang-trang lo don ey
gemang duing-nenawon. Kuno-woyno Yesus mlak genang
ku suey go-a gemang uwet. Ngga ey, klaysedue-a, seni sogo
sedue kalik, ta lo gemang semu-nenawon. Sado ba nogo
kalik Yesus pui go, mlak go Roma go gubernul go ta sono
itak genang. 21Yesus no ngge kalik klaysedue lo gemang usi,
"Aya klui! Atnang senong go: tap, Mot lo ngunguok go, seni
eygo. Ki Wali Iram nogo tap nemudi so Mot lo gabe ngunguok.

Nggano sikabung meno nogo, tang eygo Mot logo yakua pleng.
22Ngganemot sogo so nemudi so se pen-sando, ‘Imot go demu
no pu go, imot sedue Yahudi, Roma go deguena Kaysar nogo
blasteng ya iti? Yakua? Sogo kalik duing-togoy?’ ”* 23No, Yesus
mo senong: wamoy so nemotnang lo usi go. Ngganemot sogo so,
gemang we-nawon, 24“Genam sono duoy klaya se leguit! Ngga
ey, se pen-kesando: duoy temoy nogo, nando go sui, nggano
nando go nebuemnemu mo klik?” Nemotnang lo pu go, “Kaysar
go nebuemnemu klik go.” 25Ngga ey Yesus lo pu go, “Yang!
Kaysar go, Kaysar sono se iti! Ki Wali Iram go-a, Ki Wali Iram
no se iti!” 26Ngga kalik pu go nogo, Yesus go kuklue kua
tegu-nesrenawon. Yesus lo we-nawon go ngga, sikabung mata
sogo mo tup dali. Kuikui go, tandali go kua usi-nesrenawon.

Yesus so sedue Saduki lo yatrang go
(Matius 22:23-33; Markus 12:18-27)

27Ngga temu ey, sedue Saduki temu Yesus mit no, gemang
weng-lak. Se senong: sedue Saduki lo duing go, kebong go
sikabung, tandali go yakua nglong. 28Ngga tang so, yatrang
mlue sogo, Yesus no gemang usi-nenawon, “Aya klui! Musa go
demu no ngge mo klik, ‘Kabung iti go, duo kua tui goso kebong
go, nemot lo itak go kabung nalo, ntaton lo se dam! Nemot tete
sogo duo tui sogo be.’ 29No, ngge kalik lemoy go, sogo kalik
ya? Se tup: sedue meno, ntatonnang ey, taidisonamon yam so
gemang. Kabung iti go, duo kua tui gono, ntaton trang gemang
kebong. 30Ngga ey, senun nalo ngga, ntaton namon tete sogo
lo gemang dam. No, duo kua tui gono, ntaton namon tete sogo
gemang kebong dali. 31Ngga kalik dali so, ntaton nangglik
tete sogo nogo gemang lemoy dali. Namon-namon tete sogo,
e… taidisonamon tete sogo ngga kalik dali duo kua tui gono,
gemang kebong. 32I go seni sogo, kabung ngga gemang kebong
dali. 33Atnang logo ngge kalik gabe usi, ‘Yansi go, tandali
sikabung nglong go nogo, kabung ngga go kenin, nando?
Nemotnang naklay senun so mo iti go nogo.’ ”
34Sedue Saduki go nebut tup gono, Yesus lo pu go, “Yang!
Kukunan sikabung sedue gabe iti, kabung gabe dodok.

---

* **20:22** *Sogo kalik duing-togoy?:* Yesus lo pu go, ‘Mea semu’, ngga ey partay Parisi sagui mea pung; kua go, Roma go wengkabui sagui mea pung.

35No, Ki Wali Iram lo iwat go sikabung tandali nglong go,
Ki Wali Yakena no degut go, teguopey kabung kua idok, sedue
kua iti. 36Ki Wali Tamot-Tamot kalik nemotnang gemang uwali.
Tandali go yakua kebong. Tandali nglong go nogo, Ki Wali Iram
go duoyap nemotnang ngga gemang." 37Tandali Yesus lo pu
go, "Sikabung tandali nglong genang nogo nebut, Musa logo
demutrui no neguon so mo klik dali gemang! Yangga, ba sik so,
Ki Wali Iram lo pu-ngam go,

'Genam ngge, Ablaham, Isak,
ngga ey Yakop go Ki Wali Mani Iram gabe!' *(Keluaran 3:6)*

38Ngga nemot go seni: kebong genang sikabung go
Ki Wali Iram kua! No, kiki sogo sikabung go Ki Wali Mani Iram,
Nemot gabe. Nemot nogo sikabung naklay kiki seguong
so." 39Musa logo demutrui so nguok go klui temu lo gemang
pu-nenawon, "Aya klui! Teguop dato so nebut mo pen-ato."
40Yang: tandali Yesus sono usi genang sedue, kua.

Yesus ey Daut eygo

(Matius 22:41-46; Markus 12:35-37)

41Yahudi go klui-klui sono ngge kalik Yesus lo gemang usi,
"Sikabung lo we-neton go, tegadi so Ki Wali Iram lo dok go
Iram, ngga Daut go mlenawalasrang no pung go duo gemang.
No, ngganemot, sogo kalik? 42-43Se duing! Sam Masmur ba no
Daut tang so mo klik,

'Genam go Woy Wali Iram no, Ki Wali Iram lo mo pen:
Genam go tasemla idi no Mot pla suing!
E… Mot go plesi naklay, Mot go masi ba no mea suing-lak!'
(Mazmur 110:1)

44Nemot sogo, 'Woy Wali Iram' so Daut lo pu go, sogo kalik
'Daut go duo sogo' imot ya pu?"

Demutrui so nguok go nogo kunala temoy no se

(Matius 23:1-36; Markus 12:38-40)

45Sikabung mata so tup-netenawon gono, ngge kalik Nemot
go andua-andua no Yesus lo gemang pen, 46"Motnang Musa
logo demutrui so nguok go klui-klui nogo kunala temoy no se!
Amka walong go ey glung go, tap logo, nay sip logo, sikabung
mata sogo lo nemotnang no takokong genang so gemang uwet.
Walop sip ey dewiyap ey gono degut go, sipsuing suey go, sedue

sui eygo lo susuing go-a gemang uwet. Ngga, nemotnang yakay
dega ey. 47No, se senong: kabung nalo-nalo go yap ba taut,
wamoymlue so, nemotnang lo gemang gugluik. Sikabung go
kunala saguip genang so, dewi walong-walong so nemotnang
lo gemang pupu. Yang! Idekeba kangok go-a nemotnang no
Ki Wali Iram lo mea iti. Sikabung temu nogo idekeba ey kua
kerlam."

Ki Wali Iram sono iti go taiti seni
(Markus 12:41-44)

21 1Ki Wali yap ba no suing gono, nemu so bung-tenawon
go, tasam ngge kalik Yesus gemang ikum: taitisip ba
no duoy tautmatasogo lo gemang king. 2Ngga ey, kabung nalo
kenin kebong go, tautkuago, duoy kluip namon dato-a gemang
king-natun dali. 3Ngga Yesus lo ikum go, gemang we-nawon,
"Se tup! Kabung nalo ngge lo iti-tun go taiti-a kangok dega,
sikabung temu logo ey kua kerlam. 4Seni so, drang miam eygo
sik so, sikabung lo mo iti. No, moynalo ngge taut kua. Nemot
go ten iti genang duoy naklay, Ki Wali Iram nogo so mo iti-tun."

Yansi Lemoy genang Yesus lo pen go
(Matius 24:1-14; Markus 13:1-13)

5Ki Wali yap ba sogo no, sikabung lo pu go, "Ikum-a:
Ki Wali yap dega, demu sam suey golo klik go, nggano
Ki Wali Iram nogo taiti teguop dato go itak-nengam go." Nebut
ngga tup gono, Yesus lo gemang pu, 6"Esang! Motnang lo
ikum-ketogoy go ngge, togut genang ku gemang. Seni so,
naklay mea kesuop, klaya nang go demu, meno blo nogo mea
kua kong." 7Ngga sogo sikabung lo usi go, "Aya klui! Kaning
so ngga ya lemoy-ayun? Ngga lemoy genang, sogo kalik go
tasam no ya senong-eyun?" 8Ngga ey, Yesus lo pu go, "Motnang
mlue genaning, kunala temoy no se! Sedue mata so weng go,
Genam go sui no mea we-netogon, 'Tegadi so Ki Wali Iram lo
dok go Iram, genam ngge gabe. Ku ngganemot gabe pung-atun.'
Motnang-a, nemotnang nogo kua keng!

9Ple kluim nggano, plepung genang atuia motnang tup-kelo
go, dabui suali-a kua tra! Ngga naklay seni so lemoy genang
gemang. No, i go sogo ku maning kua pung. 10Se senong! Saula
tang meno ip go, saula meno ey ple so mea tutui. Nan meno ey

nan meno ey ip go ple mea pupung dali. 11Kuysu kangok so
mea lek; ten mea kua-ayun; kusadui dalu mea kong-ayun;
tasam-tasam suk suali eygo ut temoy no mea lemoy. 12No,
naklay maning kua lemoy gono, banim motnang-a ple-tengang
kalong ey truik mea mlak. Yahudi go dewiyap ba sogo woy-woy
go ta sono iti go, demun suey gono, boy ba no mea betep.
Nggano saula Roma go iram-tegay sono motnang tang-usi
genang so mea wawi, ngga naklay Genam go sui no keng go
tang sogo so. 13Ngga lemoy go, se senong, 'Nggeasui go, Yesus
go walitap ibe go suongku no wa genang ku gabe!' 14Ngga
ey se senong: nemotnang no pen genang sogo teguopey kua
duing. Dabui demu-a se betep! 15Motnang nogo senongduduing
kalong eygo-a Genam lo mea iti. Nebut way koysaula sik sogo
klaya duo logo mea kua pen. 16-17Esang! Genam go sui no keng
goso, motnang sogo dabui ikle kangok so sikabung naklay lo
mea tra. Amble saula meno ey, motnang go moy-ay, aka-satyap,
desui-menggo, andua-andua lo klayta mea keduik. Yang! Motnang
sik sogo temu but go mea leguot dali. 18No, suali-a motnang logo
kua tra! Blong duoyap go wali tebadali pui go yakua nega. 19Se
senong: motnang don ey dabui klaya iti go tang so, wali-wali so
mea sesuoy."

Yerusalem mesuop genang nebut

(Matius 24:15-21; Markus 13:14-19)

20"Yakena Yerusalem, ple lo wok teguot go, motnang ikum
go se seno ng: Yerusalem mesuop genang ku gabe dedagu.
21Nan Yudea sogo sikabung, meduim sono se kuek! Yakena
Yerusalem sogo sikabung, keda so pung go se kuek! Nggano,
usu sogo sikabung yakena ba no teguopey go kua degut!
22Ngga, idekeba iti genang ku gemang! Ngga ey Wali Sam klaut
ba no klik go naklay mea lemoy. 23Ku ngganemot nogo duonu
eygo mianang, duo min so maning leleguit mianang ey: esang
dabui klum! Sikabung ngge nogo kisebui dega mea iti. Nan
ngge no koywong iseng kangok go-a mea lemoy. 24Sikabung
temu, tengang lo uluk go mea kebong. Ngga ey temu saula
meno lo dok go, nan sedingno-sedingno mea wasey-sing.
Yerusalem yakena, Ki Wali Iram kua senong go saula go masi
lo, plo-plo so mea gualing. No, saula-saula no itak go ku yam
gono, mea yam."

Blong Dem pung genang ku

25 “Koysaula lo taling go ide yam go, ngge mea lemoy:
tasam-tasam woy temoy nogo, banu nogo, ut top nogo mea
ikum-neyon. Nggano, kukunan blo nogo, beap alui kluim
kangok go lemoy golo, suali so saula-saula ey mea kuikui.
26 Yang! Ut blo sogo, woy, banu, ut top naklay suep-sing
go ikum go, mea duing, ‘Kukunan sogo kalik ya?’ Ngga ey,
sikabung naklay suali lo yam so mea lasu-sing. 27 No, se ikum!
Ku ngganemot no, Blong Dem Nemot go blongdon ey, utkenuim
blo lo li-yon go mea ikum-eyon. 28 Tasam ngge naklay lelemoy
go, don ey motnang ip go, nemu se bubung! Motnang suey so
sesuoy genang ku, keda so mea pung.”
29 Nggano, ngge kalik go yatrang meno Yesus lo gemang
pen-nawon, “Motnang di ara no se ikum! 30 Tuik demening go
pung go, motnang mo senong: usu woy tong so gabe. 31 Ngga
kalik dali so, genam lo pen-tu go tasam-tasam mo lelemoy
go, motnang mea senong: Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing i go buem tebot-a gabe! 32 Motnang nogo, seni-seni
so gabe pen-asitugu, ‘Ngge maning kua lemoy go, nggeasui go
tang ngge, maning gemang.’ 33 Ut-nan naklay mea nega. No,
Genam lo pepen go-a mea kua nega.”

Wali wegeng ey senang so se bubung

34 “Motnang go waliwegeng ey suey so se bubung!
Walop-a bu dedrop seguong nogo-a, motnang dabui kua iti.
Motnang go dabui, saysuk wali genang duduing lo kua lelek.
Pungso-punggo ku ngga, dali motnang se bubung! 35 Yang! Ku
ngganemot pung genang yakua senong. Kekayso, sikabung
kukunan blo sogo naklay no, sado kalik mea tebuo. 36 Yay
suey so se bubung! Don iti genang dewi senang so motnang se
keklak! Tasam ngge naklay sik so sesuoy so kap genang, don ey
Blong Dem go suongku nogo motnang mea ip.”

Sikabung naklay Yesus lo nguok go

37-38 Wadikua-wadikua go, sikabung naklay, Ki Wali yap ba
no Yesus lo nguok genang so gemang weng-lak. Ku blong sogo,
Ki Wali yap ba no Yesus lo gemang nguok-tenawon. Ku klik
gono meduim Saytun lo srek so gemang bewon.

Yesus sogo klaytaduing-nenawon go
(Matius 26:14-16; Markus 14:1-2; Yohanes 11:45-53)

22 1Yahudi go walop Paska se dedagu. Walop ngge go sui
meno: 'Tepung seguong-a duik go loti dam genang walop'*
2Taitisopuitgo trang-trang dega ey Musa logo demutrui so nguok
go klui-klui eygo, Yesus but genang tap, yakot so gemang
wet-netenawon. Sikabung mata sogo suali so. 3Ku ngganemot
dali no Yudas, Iskariot so pu go, dabui ba no Kupiamgo-a gemang
degut. Seni so: Yudas ngga, Yesus lo kuoy go andua 12 yam sogo
meno. 4Ki Wali yap no taitisopuitgo trang-trang ey Ki Wali yap
go plesedue ey tegu so, Yudas gemang klong. Nemotnang go ta
sono Yesus iti sogo klaytaduing-nenawon sogo. 5Yudas lo pen
go tup gono, yakay kangok so trang-trang ngga gemang
tra-nenawon. Ngga ey, Yudas go kebali duoy iti genang tegadi
gemang dok-nenawon. 6Trang-trang go atuia ngga Yudas lo
gemang yang-nawon. Ngga ey, yakot so nemotnang go ta sono
Yesus iti genang ku suey go-a, gemang bung-tenawon.

Walop Paska nang sogo ten dali semu go
(Matius 26:17-25; Markus 14:12-16)

7Tepung seguong-a duik go loti dam genang walop ten,
dali ta genang ku pung go, sikabung Yahudi lo domba
nemotgo-nemotgo gemang tong-nenawon. 8Ngga ey, Petrus,
Yohanes eygo no Yesus lo gemang pu-tenawon, "Banim
motnamon-a klong go imot dam genang ten dali se ta-klenalo."
9Way so, Yesus no usi-klenawon go, "Nago no walop tendam
genang sip, dali go ya semu?" 10-11Yesus lo pu go, "Yerusalem
sono motnamon degut go, sedue meno ngga sogo, buot bu ey
weng go ikum go, nemot no se keng! Yap meno ba no nemot ey
degut go, yap wengkabui no ngge kalik se usi: Aya klui usi go,
'Glopsip nago no andua-andua ey walop Paska ten ya dam-elu?'
12Nggano, bloda sogo degu kangok go, dali semu go-a, yap
wengkabui lo mea taling-nayon. Sip ngganemot no walop ten
dali se ta-klenalo!" 13Ngga ey, kenaton go, Yesus lo pen go

---

* **22:1** *Tepung seguong-a duik go loti dam genang walop:* walop ngge sik so, banim nan Mesir sik so sikabung Yahudi pung go ku duduing genang. Ngganemot nang sogo tendam, tepung seguong-a gemang ya duik go dedam.

kalik gemang ikum-klenawon. Nggano walop ten dali-dali
gemang ta.

Sikabung go kon suep genang so Yesus luk go
(Matius 26:26-30; Markus 14:22-25)

14 Ten dam genang woy no, Nemot go tamot-tamot ey, ten
dam sip no Yesus gemang got-nawon. 15 Got-nawon gono
gemang pen-tenawon, “Iseng kangok go maning Genam lo kua
lek gono, klay gono motnang ey walop Paska ten dam genang
kangok so Genam mo duing! 16 Se senong: tandali go walop
Paska ten, motnang eygo, Genam mea kua dam, e… nemot go
seni, Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing ba no teguop
so pung gono. 17 Ngga ey daysruk bu eygo ta no iti go, taitisuey
pu-biwon go, gemang we-tenawon, ‘Iti-a, wasey go drop-a!’
18 Motnang nogo, gabe pen-asitugu, ‘Nggeasui go sik so iti go,
anggulbu tandali go Genam mea kua drop, e… Woy Wali Iram
tamlak go blongdon duduing teguop so pung gono.’” 19 Nggano,
loti iti nawon go, ta iti suey pu-biwon go, loti betok go,
andua-andua sono wasey go, ngge kalik gemang pu-tenawon,
“Ngge, Genam go saysuk motnang nogo so iti go gabe. Senang
so Genam no duduing genang, nggenemot kalik motnang se
pupluok!” 20 Ten yam so dam gono, anggul tegun eygo iti go,
taitisuey pu-biwon go, gemang we-tenawon dali, “Bu tegun
ngge Ki Wali Iram logo tegadi inim, Genam go kin lo dok go
gabe. Kin ngganemot, motnang nogo so pi go.”

Yesus itak genang klaytaduing sedue
(Matius 26:20-25; Markus 14:17-21)

21 Se ikum! Genam so klaytaduing go sedue, ten klay gono
Genam ey gabe dedam. 22 Yang! Ki Wali Iram go duduing
no, Blong Dem-a luk go mea kebong. No, esang! Nemot so
klaytaduing go sedue idekeba kangok go mea iti. 23 Nebut ngga,
tup gono, way-way so andua-andua gemang usi-netenawon,
“Nando lo ya semu-yon?”

Nando-a sipsuing blo so
(Matius 20:25-28)

24 Ngga blo idi lo, nebut sagui ngge kalik Yesus go andua lo
gemang sok-netenawon, “Nando go sipsuing-a blo so?” 25 Nebut

ngga tup gono, ngge kalik Yesus lo gemang pen-nawon, “Se duing!
Kukunan iram-iram logo, masi ba sono blung-a gemang kenok. Way
so, ‘yay suing genang sogo sedue so’ iram ngga blung lo mea pu.
26 No, Genam sono motnang keng go-a, ngga kalik kua! Sipsuing
blo sogo-a, seguay goso se lemoy! Wengkabui sogo-a, koybutasemu
so se! 27 Se duing: sui eygo ngga nando? Ten so dedam go sedue-a?
Ten so teta go sedue-a? Yang, dali goso dedam go-a, blo so gemang.
No, ten so teta go sedue kalik motnang ey gabe pluok-situgu!”
28 Yang! Wayang go, iseng taling go nogo Genam seguong ey
mo isanyom. 29 Ngganemot sogo so, Genam Iram so Ki Wali Aya
lo temuit go kalik, motnang-a gabe temuit-situgu. 30 Ngga ey,
yansi go, blongdon ba no Iram so Genam temuit go, klay gono
Genam ey motnang ten mea dam. Nggano, iramdemu blo no
tang Israel 12 yam sogo tamlak genang so, motnang mea suing.

Yesus Petrus lo mea paysing

(Matius 26:31-35; Markus 14:27-31; Yohanes 13:36-38)

31 Yesus lo pu go, “Simon dem! Ngge se tup: motnang go
dabui yatrang genang so, Kupiamgo mo pu, ‘Yen kalik motnang
mea ayak.’ Ngga tang so senong genang: nando-a don ey ya
suing? 32 No, dabui iti go Genam sono mot kekeng go, seguoy
genaning! Mot sogo dewi ngga Genam lo mo pu. Tandali
Genam sono mot teguey go nogo, anduasiyap don se kok dali!”
33 Ngga tup gono, Petrus lo gemang pu-tenawon, “Woy Dem!
Mot genam logo yakua itak. Boy ba no Mot betep go, genam ey
mea degut. Mot kebong sogo, genam ey mea kebong dali.” 34 No,
Yesus lo pu go, “Kemaning wadikua, da nangglik tete sogo
ayang nebut maning kua tuot gono, mot lo Genam mo wayang!”

Yesus so Wali Sam klaut no klik go se lemoy

35 Andua-andua sono Yesus lo gemang pen-nawon, “Se duing:
banim Genam lo mot-dak go, deguo teguop nguok so koklong
go, duoy kua iti, keba kua iti, masi suk kua iti! Ngga ku nogo,
motnang nogo sogo-sogo kua go gemang?” Way so nemotnang
lo pu go, “Kua! Naklay-naklay gemang.” 36 Yesus lo pen-nawon
go, “Nggeasui go, meno-a gabe pepen: nando duoy eygo, se iti;
keba eygo, se glung; nando tengang kua go, amka-a duoy so
nay go tengang so nase iti! 37 Ngga pen go, Wali Sam klaut no,
Genam so klik go lemoy genang,

‘Sinebutsi so Nemot sogo sedue temu lo mea pu.
Demu kua keng go sedue ey Nemot gabe susuing.’
(Yesaya 53:12)

Nggeasui go, nebut ngga seni so gabe lelemoy.” 38Ngga ey,
andua-andua lo pu go, “Woy Dem! Tengang namon ey ngge go!”
Way so Yesus lo pu go, “Nemot-lo!”

Usu Getsemani ba no lemoy go
(Matius 26:36-46; Markus 14:32-52)

39Yap ngga sik sogo, Nemot lo sesemu go kalik so, meduim
Saytun sono Yesus gemang-bewon. Andua-andua gemang keng-lak
dali. 40Pung gono, andua-andua so gemang pu-tebawon,
“Ki Wali Iram nogo dewi se pupu! Piam go ba sono motnang
pui genaning.” 41Nemotnang-a itak go, ket dato sono, dewi
pu so Yesus gemang klong. Nggano isegabuem unuik go,
Ki Wali Iram sono, ngge kalik dewi gemang pu-tenawon,
42 “Aya! Idekeba kangok go nggenemot ngga sono se tebuo!
No, Genam go duduing no kua,
Mot go duduing-a, se lemoy!”
43Se ikum: Ki Wali Yakena sik sogo Ki Wali Tamot pung go, Yesus
nogo don gemang kok-nawon. 44Yang! Kangok so ide ey Yesus
tra go nogo, kin-a, nan blo sono seguot kalik so gemang duong.
45Dewi yam so pu gono, Nemot go andua-andua mit sono
gemang nawon. Pung go dabui ba u lo mo nala. Usene so
nemotnang mo srek-lak sang. 46Ngga ey, gemang usi-nawon,
“Sogo so usne-a to-ketogoy? Buong go, dewi pu-a, piam ba no
pui genaning!”

Yesus mlak go
(Matius 26:47-56; Markus 14:43-50; Yohanes 18:3-11)

47Nebut so maning pen-tenawon, Yesus mlak so pluep go
sedue daley gemang ikum. Banim besi go ngga, Yesus lo kuoy
go andua 12 sik sogo Yudas. Yesus ey tegu gono, nebuem kuong
gemang tebok-nawon. 48Yesus lo pu go, “Yudas! Mla semu-to
golo, sedue-sedue go ta sono Blong Dem itak-togoy?” 49Tasam
ngga kalik go ikum go, Yesus eygo lo gemang pu-netenawon,
“Aya! Tengang ngge lo nemotnang ya kop go se!” 50Se ikum:
tengang andua meno lo wik-siwon go, trang dega go tamot,
kamadop tasemla idi-a kekayso gemang tut. 51No, Yesus lo pu

go, “Nemot!” Ngga ey, kamadop ngga iti go, tandali gemang
tebok-nawon. 52Seni so: Yesus mlak genang so weng go, Yahudi
go taitisopuitgo trang-trang dega, iram-tegay Ki Wali yap yay
sogo sedue naklay sono Yesus lo gemang pu-nawon, “Motnang
lo duing go, Genam ngge, sinebutsi? Ngga tang so, welu ey, di
demun ey ikak go kebanto? 53Esang! Kuno-woyno, Ki Wali yap
ba so, motnang ey Genam susuing go nogo, sogo so kua mlak
ne? Genam mo senong-wa: nggeasui motnang go ku mo pung.
Yangga, kuklik go don lo tamlak go!”

Yesus Petrus lo wayang go

(Matius 26:57-58, 69-75; Markus 14:53-54, 66-72;
Yohanes 18:12-18, 25-27)

54Yesus mlak-newon go, Yahudi go trang dega go yap sono
wawi go gemang klong. Mesip so, ket sik so Petrus gemang
keng dali. 55Yap seboy sogo koy dali mo puit-nenawon.
Petrus klong go, klay gono nemotnang ey gemang suing.
56Koybutasemu kabung meno lo, Petrus nemu luik-tenatun go
gemang we-natun, “Sedue ngge, Yesus eygo dali gabe.” 57Way
so Petrus lo wayang go, “Esang debui! Sedue ngga genam
kua senong wa!” 58Ku walong kua luik gono, Petrus meno
duo lo ikum gono, gemang pu, “Nemot ey uwet go meno, mot
ngge lo!” No, Petrus lo pu go, “Esang dem! Sogo nebut so
pu-to?” 59Woy klaya dali suing gono, meno duo weng go don
ey gemang pu-nawon, “Yang! Genam mo senong: ngge, Yesus
eygo dali gabe! Se tup: nan Galilea sik sogo sedue dali!” 60No,
Petrus lo pu go, “Esang dem! Mot lo pepen go nebut, Genam
kua senong-wa!” Maning nebut so Petrus pepen gono ayang
nebut gemang tuot. 61Woy ngganemot no, taton sono Woy Dem
lekek go, Petrus gemang ikum-kunuon. Yesus ikum gono,
gemang duing-nawon, “Kemaning wadikua, da nangglik tete
sogo ayang nebut, maning kua tuot gono, Genam mot lo mo
wayang.” 62Ngga ey, ngga sik sogo Petrus klong go, kangok so
u gemang kluo-nawon.

Idekeba Yahudi go iram-tegay lo taling go

(Matius 26:67-68; Markus 14:65)

63Se ikum! Wayang tasam Yesus so mlak go sedue lo tetaling:
demun gemang suey-netenawon dali. 64Amka lo Yesus go nemu

dok go, demun bubut, gemang usi-netenawon, “Ey, nabi se
pen-sando! Demun nando lo but?” 65Nebut wayang temu mata
dega so, Yesus no nemotnang lo gemang pu-nenawon.
66Wadikua go, Yahudi go iram-tegay gemang yaluim. Yangga,
taitisopuitgo trang-trang dega ey, Musa logo demutrui so nguok
go klui-klui eygo klay gono mo pluep. Ngga ey, nemotnang
sono Yesus wawi go gemang degut. 67Yesus no ngge kalik
gemang usi-netenawon, “Tagadi so Ki Wali Iram lo dok Iram,
Mot seni sogo, atnang no se pen-asilo!” Way so Yesus lo pu
go, “Nebut ngga Genam lo pen go, motnang ne kua kekeng!
68Nggano, motnang sono usi-silu go, way sogo motnang kua
pen dali ne. 69No, se tup! Nggeasui sik so iti go, sipsuing blo
dega sogo no Blong Dem mea klak. Nggano Ki Wali Mani Iram
go tasemla idi no mea suing.” 70Ngga naklay tup gono,
iram-tegay lo pu go, “Ngga kalik go, Mot ngge, Ki Wali Danon?”
Yesus lo pu go, “Yang! Motnang tang so pu go, Genam ngge
Nemot lo!” 71Yesus lo wa go ngge tup-nenawon gono, gemang
pu-netenawon, “Se tup: Nemot tang so pu-siwon go! Teguopey
sikabung meno lo kua pen gabe!”

Gubernul Pilatus sono Yesus wawi go

(Matius 27:1-2, 11-14; Markus 15:1-5; Yohanes 18:28-38)

23 1Nebut way Yesus lo pu go ngga tup-nenawon go,
iram-tegay naklay ip-lak go, Yesus wawi go, Gubernul
Pilatus* sono gemang klong. 2Pilatus damoy so, tanat go,
gemang pen-netenawon, “Sedue ngge kuklue mo pluok. Yangga:

tap suey golo koklong blung, tap mo paysing;
Kaysar Roma nogo blasteng kua iti genang-a mo taling;
Nemot tang so pu go:
tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram, Genam gabe.

Ngganemot sogo so, Nemot atnang lo mo mlak.” 3Ngga ey,
Pilatus lo gemang usi-nawon, “Sikabung Yahudi go Iram Mot
ngge?” Yesus lo wa go, “Mot tang so ngga pu-santo go!” 4Yesus
lo wa go tup gono, taitisopuitgo trang-trang dega ey, sikabung
ibe eygo sono Pilatus lo pu-nawon go, “Sedue ngge nogo
idekeba taling genang kuklue, Genam kua ikum-sretu!” 5Ngga

---

* **23:1** *Pilatus:* ngga Roma go woy dega. Sedue but go kebong genang, woy dega ngganemot lo se yang; iram-tegay Yahudi tang sogo yakua but go kebong.

tup gono, don ey iram-tegay lo tenguo go, “Kua! Sikabung naklay nogo, tap piam go-a Nemot lo mo nguok. Galilea sik so iti go, Yudea nogo, ngge nogo mo pung dali.”

Herodes sono Yesus wawi go

6Nebut ngga tup gono, Pilatus lo gemang usi-nawon, “Mot ngge, seni so, nan Galilea sedue?” 7Yesus Galilea sik sogo, Pilatus senong go, gemang we-tenawon, “Deguena Herodes sono Sedue ngge wawi go se klong! Nan Galilea ngga, Herodes lo tamlak go.” Ku ngganemot nogo deguena Herodes yakena Yerusalem so.
8Yang! Yesus ikum go, Herodes yakay kangok. Yesus sogo deguo da mata so deguena Herodes mo tup. Ku walong so, Yesus ey tegu so nemot mo bung. Nemot lo duing go, “Tasam kangok go Yesus lo taling go, mea ikum-lu.” 9Ngga tang so, Yesus sono walong bata so gemang usi-tenawon. No, nebut way, da klayanang go Yesus kua tenguo-srenawon. 10Ngga sogo taitisopuitgo trang-trang dega ey demutrui so nguok go klui-klui eygo lo don ey ta gemang nat-nenawon. 11Ngga ey, deguena Herodes ey plesedue eygo lo Yesus gemang wayang. Rlam nang so, iram go amka-a Yesus no kut-nenawon go, Pilatus sono wawi go gemang nenawon. 12Se senong: ku ngganemot no, gubernul Pilatus ey deguena Herodes eygo, andua so tandali go gemang tegu. Nemot-a, banim go kuno-woyno plesi-a pupluok go.

Yesus nogo idekeba pu go

(Matius 27:15-26; Markus 15:6-15; Yohanes 18:39,19:16)

13Ku ngganemot no, taitisopuitgo trang-trang dega ey Yahudi go iram-tegay ey sikabung ibe eygo no Pilatus lo gemang pu, “Tandali ngge sono se yaluim!” 14Ngga ey, ngge kalik Pilatus lo gemang we-nawon, “Genam sono Sedue ngge wawi go weng gono, motnang lo pu go, ‘Blung nogo paysing genang tap-a, Sedue ngge lo mo nguok.’ No, motnang damoy so genam lo neyboy-tu go, klayanang go kuklue kua ikum-sretu. 15Ngga kalik dali so deguena Herodes logo mo duing. Nemot lo pu goso, tandali Yesus ngge sono gabe weng. But go kebong genang kuklue klayanang go Sedue ngge logo kua semu. 16Ngganemot sogo so, demun-a suey go, itak go se klong!”
17[Seni so, walop Paska nogo, Pilatus logo, sedue klaya, boy ba sik so, sikabung nogo so, mea itak go klong.] 18-19Se senong:

sedue meno gemang, nemot go sui: Barabas. Yakena sagui pung
go, sedue but go sogo so, boy ba no nemot ngge amble lo betep go.
Ngga ey, ngga sogo sikabung lo gemang bega-netenawon, “Yesus-a
but go kebong-a! Barabas-a, itak go se klong!” 20No, Pilatus
Yesus-a itak genang so mo duing. Ngga tang so, tandali sikabung
sono nebut gemang pen-asiwon. 21No, way so tandali-tandali
sikabung lo bega go, “Di no Nemot-a se tegak! Di no Nemot-a
se tegak!” 22Nggano, da nangglik tete sogo, ngge kalik Pilatus
lo gemang usi-nawon, “Esang! Nemot go kuklue sogo kalik ne?
Nemot kebong genang kuklue kua ikum-sretu go se! No, demun-a
suey gono, itak go se klong.” 23No, Yahudi go woy-woy ey
sikabung ibe eygo lo don ey gemang bega-netenawon, “Di no
Yesus-a tegak go se kebong!” Yang! Don dega ey nemotnang lo
bebega go-a gemang lemoy. 24Sikabung go duduing no, idekeba
Pilatus lo gemang pu-nawon, “Ngga kalik go Yesus nase kebong.”
25Nemotnang lo pu go kalik, Barabas-a, itak go gemang klong.
Nemot-a sagui pung goso sedue ey but go. Nggano, ibe go
duduing no, Yesus gemang itak.

Di no tegak genang so Yesus wawi go

(Matius 27:32-33; Markus 15:20b-23; Yohanes 19:17)

26Ngganemot no Yesus nemotnang lo wawi go, gemang
klong. Tap koklong gono, Simon yakena Kirene sik sogo,
Yerusalem no se pupung, plesedue lo mlak go, ta lo Simon
plong go, Yesus go di lek go, Yesus sono gemang keng. 27Yesus
no sikabung mata sogo nsrung-nsrung ey keng go gemang
koklong. Kangok so kabung temu lo u ey kluo-situgun, Yesus
dabuiklum duing goso. 28No, taton sono Yesus lekek gono,
gemang pu-tenawon, “Yerusalem sogo debuisop! Genam
sogo u-a kua kluo! No, mot tang go ey, motnang logo duo u-a
se kukluo! 29Se senong: ku pung-ayun go mea pu-netogon,
‘Duo kua tui go kabung, duo min kua kok go-a suey!’ 30Ku
ngganemot nogo, suali sogo so ngge kalik mea pu-netogon,
‘Kumeduim, genam blo sono tenuing go mot pui kundo-a,
genam puem genang!’* 31Yang! Di kiki go, ngge kalik
semu-ketogoy go, di newi go nogo, sogo-a ya lemoy? Esang!”

---

*23:30 Hosea 10:8

Yesus di no tegak go

(Matius 27:34-44; Markus 15:22-32; Yohanes 19:17-24)

32 Ngga ey, sip klaya gono Yesus ey tegak genang so
ambledante namon ey wawi go gemang nenawon dali. 33 Sip
ngga no pung go, Yesus ey ambledante namon ey di sono
nemotnang lo gemang tegak. Meno tasemla idi no, meno-a
takali idi no. Sip ngga go sui: 'Wengkabui don uluong.'* 34 Ngga
ey, dewi ngge kalik Yesus lo gemang pu-biwon,

"O, Ki Wali Aya!
Nemotnang go kuklue se suep sang!
Seni so, nemotnang lo pluok go seni
nemotnang kua senong gemang!"*

Amka wasey genang so undi-a plesedue lo, gemang
betep-nenawon. 35 Yesus idekeba taling go, sikabung mata
so gemang ikum-netenawon. Nggano, Yahudi go woy-woy lo
gemang wayang-netenawon, "Yang, Nemot sikabung meno-a
itak go. Nemot seni so tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram
sogo, Nemot tang so saysuk pu go, suey so se sesuoy!" 36 Roma
go plesedue logo Yesus gemang wayang-nenawon dali. Anggul
bete eygo-a, nemotnang lo Yesus no gemang leguit. 37 Ngga
ey, gemang we-netenawon, "Seni so, sedue Yahudi go Iram
sogo, Mot se li-kundo!" 38 Se ikum: dipap temoy no Yesus go
wengkabui blo no, ngge kalik go sam gemang klik, 'Sedue
Yahudi go Iram gabe'.

39 Di temoy sogo ambledante meno lo ngge kalik gabe
wayang dali, "Tegadi so dok go Iram Mot seni sogo? Mot go
saysuk ey, atnamon eygo sesuoy ya!" 40 No, ambledante meno
lo pu go, "Mot, Ki Wali Iram nogo suali kua? Mot go idekeba
Nemot ey mo kerlam! 41 Imotnamon go taybat tang so, idekeba
ngge seni so gabe iti. No, tabat piam go Sedue ngge logo kua
pluok. Tebadali idekeba iti go, sang!" 42 Ngga ey, ngge kalik
gemang pu-sawon, "Yesus! Blongdon ba no Iram so Mot tamlak
go nogo, genam kua kay, sang!" 43 Ngga ey, way so Yesus lo pu
go, "Nggeasui go, Genam ey, Ki Wali Yakena* mot gabe!"

---

* **23:33** *Wengkabui don uluong:* Iblani nebut sogo: Golgota.
* **23:34** Mazmur 22:19
* **23:43** *Ki Wali Yakena ba so:* Indonesia nebut so klik go 'Firdaus'.

Yesus kebong go

(Matius 27:45-54; Markus 15:33-39; Yohanes 19:28-30)

44 Ngga temu ey, wabedong go, kekayso woy kenip go, nan
seding no seding no ku gemang klik-anatun. E… woy nangglik
use tandali gemang blong. 45 Woy ngganemot nogo, Ki Wali yap
ba nogo tasam ngge gemang lemoy: teguop sip no glung go
amka kangok go, nesip lo gemang tegek-anatun.* 46 Ngga ey,
ngge kalik kangok so Yesus lo, gemang bega-nawon,
"O, Ki Wali Aya!
Mot go ta ba sono,
At go Waglo gabe iti-bitugu!"
Nebut ngga pu gono, nebuemnebit itak go gemang kebong.*
47 Tasam-tasam ngga, plesedue wengkabui ikum go,
Ki Wali Iram nogo, takong gono, gemang pu-tenawon, "Yang!
Ngge, seni eygo Sedue so Ki Wali Iram lo yang go gabe."
48 Yesus ikum so weng-lak go sikabung, dabui ba u ey tandali
yap sono gemang klong. 49 Yesus senong go sikabung naklay ey,
Yesus no keng go uwet go nan Galilea sik sogo kabung-kabung
ey, ket so ip go ngga naklay gemang ikum-nenawon.

Simu ba no Yesus tui go

(Matius 27:57-61; Markus 15:42-47; Yohanes 19:38-42)

50-51 Ngga sogo sedue meno gemang. Nemot go sui: Yusup,
nan Yudea, yakena Arimatea sik sogo. Nemot Yahudi go woy
meno dali. Seni so, Yahudi go iram-tegay naklay Yesus tanat
genang so pluep go nogo, nemot mo pung dali. No, Yesus but
genang kunala, kua yang-srenawon. Yang! Ki Wali Iram lo iwat
go sedue nemudi sogo, nemot gabe. Woy Wali Iram tamlak
go blongdon duduing nemot lo gabe bubung dali. 52-53 Pilatus
sono nemot klong go, Yesus temoy gemang wadong-nawon.
Ngga ey, di blo sik sogo Yesus temoy tebo go, amka lenan lo
pok go, demuput demening pung go ba no gemang tui-nawon.
Sikabung temoy ngga nogo maning kua tui.

---

* **23:45** *Amka kangok go nesip lo gemang tegek-anatun:* nemot go seni: Ki Wali Iram sikabung ey tegu genang tap inim-a Yesus lo mo kebuo.
* **23:46** Mazmur 31:6

54-55Se senong: Ku ngganemot nogo, Ki Wali Iram go ku
Sabat nang sogo taut, dali-dali sikabung Yahudi lo gemang teta.
Use go, ku Sabat sono maning kua pung gono, Yusup Arimatea
no, Yesus ey nan Galilea sik so weng go kabung-kabung
gemang keng. Demuput ba no Yesus tui go ikum sogo so.
56Ngga naklay ikum gono, tandali klong go, Yesus go temoy
ut genang mlay, didop kinemon eygo ikak go, dali gemang
semu-natunlak. Ku Sabat pung go nogo, demutrui no pu go
kalik, kebali ya kua semu.

Yesus tandali nglong go

(Matius 28:1-10; Markus 16:1-8; Yohanes 20:1-10)

24 1Ku minggu wadikua seni go, mlay, didop kinemon
eygo ngganemot idok go, simu Yesus so tui go sip no
kabung ngga gemang natunlak. 2Simu no pung go, se ikum!
Demuput so ketok go demu bata dega, ketang sono mo rlo.
3Ngga ey demuput ba sono degut-lak go, Yesus temoy kua ikum.
4Yam so kuikui-lak go, amka idop-idop eygo sedue namon-a
nemotnang mit no kekayso gemang ip-klenawon. 5Nemotnamon
ikum gono, saduibong ey pling go, ta lo kabung-kabung ngga
go nebuemnemu gemang kebet. Ngga ey, sedue namon lo
pu-klenawon go, “Kebong go sip no kiki sogo sedue-a, sogo so
wet-ketogoy? 6Ngge sogo Nemot kua gabe. Nemot Ki Wali Iram
lo mo nglong! Maning nan Galilea sogo no Nemot lo pen go-a,
se duing! 7Ngge kalik so Nemot lo mo pen, ‘Sikabung kon eygo
ta sono Blong Dem iti go, di no glung-neyon go, ku nangglik
tete no, Nemot tandali se nglong!’” 8Ngga ey, Yesus lo pen-nayom
go nebut ngga, kabung-kabung ngga gemang duing-natunlak.
9Simu sik sogo yap sono tandali gemang natunlak. Ngga ey,
Yesus lo kuoy go andua 11 ey, andua temu eygo no, simu no lemoy
go pen genang. 10Nebut ngga so pen go kabung: Maria Magdalena,
Yohana, Maria Yakobus go unen, nggano, kabung temu, nan
Galilea sik so nemotnang ey weng go. Naklay lemoy go ngga,
Yesus lo kuoy go tamot nogo, suey so nemotnang lo gemang pen.
11No, tamot-tamot lo duing go: ngga kabung go nebut wa! Ngga
tang so, ta kua mlak-nenawon. 12No, Petrus-a ip go, simu blo
sono gemang kap-siwon. Ngga ey, ku sono kenuon go, demuput
ba sono gemang tebap-sawon. Nggano, ikum go, amka lenan-a
gigit. Dabui ba tang usi ey, tandali Petrus gemang bewon.

Yakena Emaus no koklong go andua namon

13Ku ngganemot dali no, Yerusalem sik sogo, yakena Emaus
sono, andua-andua sik sogo namon duo gemang koklong.
Emaus nogo tap walong 12 kilometer yam no. 14Way-way
so tasam lemoy go nebut-a walong bata so tap lo gemang
pen-klesiton. 15Seni so, way-way so kunala pen-klesiton
go, Yesus-a weng go nemotnamon ey gemang nenaton. 16No,
nemu sagum go nogo, Yesus kua senong-klenawon. 17Ngga
ey, ngge kalik gemang usi-nawon, “Sogo kalik go nebut so
pen-kletogoy?” Usi go ngga tup go, dabui ide ey, namboy ip
go nemu-a gemang bung-kletenawon. 18Way so, meno duo
Kleopas lo gemang usi-nawon, “Nggeasui lemoy go tasam,
yam so ibe naklay mo tup. Saula meno tasam ngge lemoy
go kua tup go, mot seguong-a got-togoy?” 19Yesus lo usi
go, “Sogo kalik go tasam?” Nggano, nemotnamon lo gemang
pen-klenawon, “Nasaret sik sogo Yesus no lemoy go tasam
se! Nemot ngga nabi dega. Nemot go nebutpen, takebali,
Ki Wali Iram ey blung Israel eygo naklay mo senong. 20No,
di no glung go kebong go idekeba iti genang so, Roma go ta
sono imot go taitisopuitgo trang-trang dega ey, iram-tegay
eygo lo Nemot mo itak sang. 21Atnang-a pu ngga, blung Israel
ta, banom sogo, Nemot lo gabe ya itak-yon. No, mo kebong
sang! Nggeasui golo ku nangglik tete sogo gabe. 22No, se tup:
genamnang eygo kabung-kabung, wadikua seni simu blo sono
klong golo, atnang ey nega go nebut mo pen. 23Yesus go temoy,
nemotnang kua ikum-natunlak. Tandali weng go gemang
pepen, ‘Ki Wali Tamot-Tamot-a tegu-enatu go, nemotnang lo
pu go, ‘Tandali Yesus mo nglong wa!’ 24Ngga ey, atnang sik
sogo andua-andua temu klong go ikum go mo pen, ‘Seni so,
mianang lo pen go kalik mo lemoy!’ No, Yesus tang go kua
ikum-nesrenawon.”

25Nemotnamon lo pu go nebut naklay tup gono, way so
Yesus lo gemang pu-tenawon, “Esang, puplu sogo sedue
motnang gabe! Wali Sam klaut ba sogo nebut, nabi-nabi lo
klik-nengam go, keda sogo kua mlak go senong ba! 26Se
duing! Tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram, blongdon ba no
tamlak genang, banim iseng kangok go-a se lek.” 27Ngga suey
so senong genang so, Wali Sam klaut ba no Nemot so klik go

nebut, neguon so nemotnamon no naklay Yesus lo gemang
pen-nawon. Musa ey nabi temu eygo lo klik go sik so gemang
nguok.
28Nebeton go, e… yakena Emaus dagu no gemang pung.
Ngga ey, kekayso klong sogo kalik, Yesus lo gemang pu-nawon.
29No, nisonoso nemotnamon lo pu go, “Ku kiklik go se! Atnang
go yap sono namboy degut-a!” Ngga ey, yap sono Yesus gemang
degut. 30Se ikum: yap no suing go ten so dedam gono, loti
Yesus lo iti go, Ki Wali Iram no taitisuey pu go, betok go,
gemang wasey-sing. 31Woy ngganemot no, nemu pli go gemang
senong-klenawon: Nemot-a Yesus ba! No, nemotnang go, nemu
sik sogo, Yesus-a gemang nega-dap nawon. 32Ngga ey, way-way
so nemotnamon lo gemang pen, “Mot duing-togoy dali?
Wali Sam klaut sik sogo nebut Nemot lo taling go nogo, imot
go dabui ba nogo, yakay lo dasing go se!” 33Tandali kekayso
Yerusalem sono ip go kenawon. Pung gono, Yesus lo kuoy go
andua 11 yam sogo, andua temu ey gemang tegu. 34Ngga
ey, nemotnamon sono andua temu lo gemang pen-nenawon,
“Seni so lo, Yesus mo nglong. Simon sono Nemot go saysuk
taling go mo ikum.” 35Ngga tup gono, Emaus tap no lemoy go,
ngga ey, yap ba no loti betok go, Nemot go ta lo wasey gono,
senong-nenawon go nebut, andua namon ngga lo gemang
pen-klenawon dali.

Andua-andua ey Yesus tegu go

(Matius 28:16-20; Markus 16:14-18; Yohanes 20:19-23)

36Yang, andua-andua ngga, nebut so maning pepen gono,
nemotnang nesip no Yesus tang go-a pung so pung go gemang
ip-anawon. Nggano ngge kalik so gemang pu, “Ngengam yakay
ey motnang gabe!” 37Nemotnang pling go, kangok so suali
gemang tra-nenawon: nemotnang-a pu, ngge dabuilap! 38No,
Yesus lo gemang pu, “Sogo so pling go, kuikui go, suali ey
tra-ketogoy? Genam nogo dabui-a klaya kua iti go? 39Genam
tang golo wa! Se ikum: Genam go ta ngge! Genam go masi
be! Ta tra gono se senong: dabuilap go saysuk kua. Genam go
tamasi gabe.” 40Ngga kalik pen-tenawon go, nemotnang no
Nemot go tamasi leguit go gemang ikum-nenawon. 41Yakay ey
nega-netenawon goso, maning suey so kua keng-nesrenawon
go, Yesus lo gemang pu-tenawon, “Ngge sogo motnang logo

ten gemang?” [42]Ngga ey, Yesus no dasi dagon temu-a gemang
iti-nenawon. [43]Dasi temu iti gono, nemotnang damoy so
gemang dam-nawon. [44]Ngga ey, Yesus lo gemang pen-tenawon,
“Ngge naklay, motnang ey maning Genam susuing gono,
mo pen-ayu. Seni so, Genam so Musa lo, nabi-nabi lo, sam
Masmur ba no klik go, ngga naklay se lemoy!” [45]Ngga
ey, Wali Sam klaut go seni senong genang kunala, Yesus lo
gemang plet-dak. [46]Nemotnang no gemang pen-atenawon,
“Wali Sam klaut ba no klik go: tegadi so Ki Wali Iram lo dok
go Iram, iseng tra go se kebong. Nggano, ku nangglik tete no,
kebong sik sogo, tandali mea nglong! [47-48]Mo klik dali: Nemot
go sui ba no, se penklong. Saula-saula naklay, wali buin itak go,
wali inim-a se iti. Ngga ey, piam konkebamling mea suep. Kua
kay: yakena Yerusalem sik so iti go, deguo teguop ngge, ibe
sono neguon so se penklong! [49]Se tup! Motnang nogo, tegadi so
Ki Wali Iram lo dok go Ki Wali Waglo-a, Genam lo mot-dak go
mea li. Ngganemot sogo so, sip ngge seguong so se susuing, e…
blo sik sogo don, motnang nogo mea kok. Ngga ey, sip meno
sono pepen genang, se klong-lak!”

Yesus klak-biwon go

[50]Nggano, Yerusalem sik so nemotnang Yesus lo wawi
go yakena Betania dagu no gemang klong. Pung gono, blo
sono ta iti-biwon go, nemotnang nogo ngengam-yakay
gemang tui-nawon. [51]Maning, ta so tutui gono, Yesus keklak
go, e… Ki Wali Yakena ba sono, wawi go se degut-biwon.
[52]Ngga naklay ikum gono, Yesus sono ta andua-andua
kong-nenawon go, tandali yakay kangok go ey Yerusalem
sono gemang-nenawon. [53]Kuno-woyno, Ki Wali yap ba so
nemotnang gemang got-netenawon. Ngga ey, Ki Wali Iram
nogo ta gemang kokong.

YOHANES

Sikabung ey suing so Senong Iram pung go

1 [1]Takuduen seni sogo, Senong Iram gemang. Yangga,
Blong Iram. Nemot Ki Wali Iram ey klay goso. Nemot
Ki Wali Iram gabe. [2]Yang! Takuduen sogo, Ki Wali Iram
ey Nemot klaya gemang. [3]Ki Wali Iram lo duing goso,
ut-nan, ulu-semu, wi-dasi, sikabung, naklay Senong Iram lo
semu-ngam go gabe. Klayanang go, Nemot lo kua semu go kua!
[4]Senong Iram ngga Walimin. Sikabung go waliblong Nemot
gabe. [5]Blong ngganemot, sikabung ku klik go ba sono ngap go,
ku klik go logo blong ngga yakua sut.

[6]Ngga ey, sedue klaya duo-a, Ki Wali Iram lo mot-dak go
gabe weng. Sedue ngga: Yohanes Busotuigo. [7]Yohanes, Neblong
ngganemot sogo deguo, ibe sono senong genang pen so,
Ki Wali Iram lo pu go mo weng! [8]Seni so, Blong ngga Yohanes
tang goso kua pu gabe. No Blong ngganemot sogo deguo pen
genang so, Yohanes pung go.

[9]Yang! Sikabung naklay go wali so nenguon go, Blong seni,
kukunan blo sono mo weng gabe. [10]Senong Iram go blong
lo kukunan naklay mo damoy. Yang! Kukunan ngge, nemot-a
Senong Iram lo semu go, esang, Nemot ngga kukunan kua
senong-nesrenawon. [11]Senong Iram, nemot-a saulatang no pung
go, Nemot go sikabung lo ne tenguo sang. [12]No, Nemot so
wawi-keng go sikabung nogo-a, waglo, blongdon-a Nemot lo
gabe iti. Ngga ey, Ki Wali Iram go danon-denun so nemotnang
mea lemoy. [13]Sedue ey kabung eygo duduing no ngga yakua pu.
Ki Wali Iram go duduing no, kiki wali inim-a gabe i-iti.

[14]Seni so, Ki Wali Iram sik sogo Senong Iram, sedue so lemoy
go, imot ey klay gono mo suing. Klum ey seni eygo Nemot mo

damoy. Nemot go blongdon, imot mo ikum-eyom. Yang! Ngga
Ki Wali Aya go Danon klayking blongdon eygo dega.
15Danon klayking nogo so, ngge kalik Yohanes Busotuigo lo,
mo yang-anakam, “Sedue nggenemot so pu-nayu go gabe, ‘Genam
blo idi logo, Sedue klaya mea pung-ayon. Nemot kangok dega,
genam eygo kua kerlam. Se duing: genam maning kua tui go
nogo, nemot gemang.’” Ngge Yohanes Busotuigo golo pen go.
16Se senong: Danon go gualaklum naklay damoy dega eygo
tang so, imot, blong duoyap nogo Nemot go klum tongkuatong
gabe. 17Yang! Ki Wali Iram logo demutrui Musa lo mo iti. No,
Ki Wali Iram go gualaklum ey, seni eygo-a, Blong Dem Yesus lo
gabe tetaling. 18Seni so, Ki Wali Mani Iram, kukunan sikabung
logo yakua ikum. No, Danon klayking seguong lo taling go
gabe senong. Nemot Ki Wali Iram eygo klaya. Danon tang so
Ki Wali Iram gabe senong-eton.

Yesus sogo deguo banim temu no Yohanes lo pen-tenawon go

19Ngge, Yohanes Busotuigo saysuk nogo tangpen go: Ku meno
no, Yerusalem sogo Ki Waliyap sik so taitisopuitgo trang-trang
ey nemotnang go kebalisedue ey, Yahudi go iram-tegay lo
mot-dak go gemang usi-nenawon, “Seni sogo-a se pen: mot
ngge, nando?” 20Nemotnang lo usi gono, kay seguong neguon

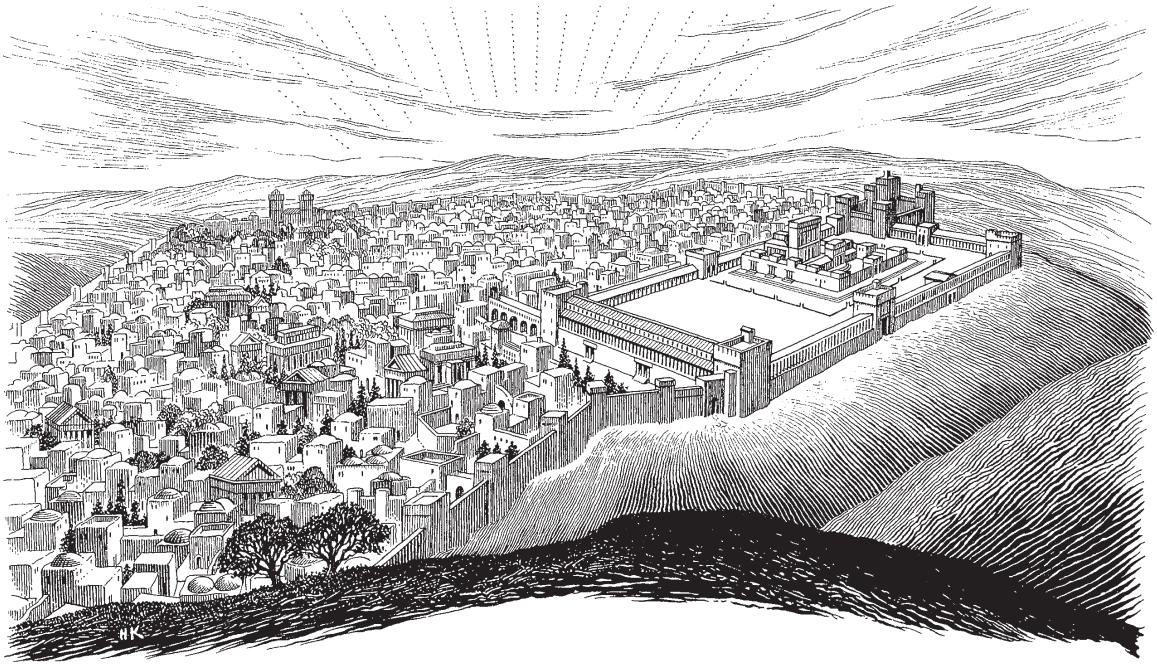

Yerusalem sogo Ki Waliyap (Yohanes 1:19)

so Yohanes lo gemang pen-anawon, “Esang! Sikabung Israel
tamlak genang Iram tegadi so Ki Wali Iram lo dok-nangam go
ngga, genam kua!” 21Ngga ey, tandali nemotnang lo usi go,
“Ngga kalik go, mot nabi Elia?”* Yohanes lo wa go, “Genam
Elia kua!” Tandali usi go, “Ngga kalik go, mot nabi dega, Musa*
kalik go, tandali pung-to?” Yohanes lo pu go,
“Kua, genam, ngga kua dali!”22Nemotnang go usi, yam so
seguoy-nawon goso, ngge kalik dawin ey gemang usi-netenawon,
“Ngga kalik kua go, seni sogo, mot ngge nando? Mot tang so,
mot go saysuk nogo nebut pen-atogoy? Iram-tegay nogo sogo
kalik ya pen-enalu?” 23Nggano, Yohanes lo pu go, “Ya! Motnang
se tup, genam mea pen-asilu. Genam ngge, Ki Wali Sam klaut
ba no nabi Yesaya lo pen-ngam go. Yangga,

> *‘Kaseglok seguong-a semu go duen sogo, sedue klaya duo,*
> *nebut so ngge kalik pepen go:*
> *Motnang go, Iram uweng genang tap, nemu di so se kebo!’*
> *(Yesaya 40:3)*

Ngga nabi Yesaya lo klik go. Se senong: genam, ngganemot gabe!”
24-25Partay Parisi sik sogo deguo sedue-sedue ngganemot lo
tandali gemang usi, “Mot, tegadi Ki Wali Iram lo pu go Iram
kua go, Elia kua go, nabi kangok go meno kua go! Sogo so,
sikabung bu pu go, mot lo ne degut-togoy? Mot ngge, nando?”
26Nggano, Yohanes lo pu go, “Yang! Genam lo, bu-a pu go gabe
dedegut. No, imot nesip sogo, Sedue klaya duo gabe. Motnang,
Nemot kua senong. 27Genam weng gono, Nemot mesip so gabe
weng dali. Nemot-a tegadi so dok go Iram gemang! Esang!
Nemot go taut no tamlak genang, genam logo yakua.”
28Ngge naklay, yakena Betania, bu Yordan ngga idi no,
Yohanes lo bu tui-tenawon gono, lemoy go.

Yohanes lo taling-nawon go Yesus ngge Ki Wali Iram sik sogo Iram

29Ngga utep go, Yohanes mit no Yesus uweng go, gemang
ikum. Ngga ey, gemang taling-nawon, “Ikum-a! Ngga,

---

* **1:21** *Elia:* nabi Elia tandali pung sogo, kangok so sikabung Yahudi lo duduing. Se ikum: Maleakhi 4:5
* **1:21** *Musa:* kangok so nemotnang lo duduing dali: Musa kalik go nabi tandali mea pung. Se ikum: Ulangan 18: 15-19

Ki Wali Iram logo domba* kukunan blo sogo sikabung go
piam konkebamling suep-genang. 30Motnang nogo, Nemot so
genam lo pen-ayu go gemang, ‘Sedue mesip so gemang uweng.
Nemot, Genam eygo, kua kerlam, Nemot kangok dega. Genam
maning kua tui go nogo, Nemot gemang. 31Maning go nogo,
genam, Nemot kua senong dali. Seni so, sikabung Israel
nogo Nemot pung sogo be, motnang bu-a genam lo gabe
tutui.’” 32Nggano, Yohanes lo yang go, “Genam mo ikum,
Ki Wali Waglo, ut blo sik so, wiyagui kalik li go, Nemot blo no
mo gualing. 33Ngga ku nogo, genam Yesus maning kua senong.
No, Ki Wali Iram lo mot-dak goso, genam weng go, bu gabe
tutui. Seni so, genam nogo mo pen, ‘Nago ku no, sedue meno
blo no Ki Wali Waglo li go suing go, ngga sik so mea senong:
sikabung go wali teguop genang sogo, Ki Wali Waglo logo
Sedue ngge lo mea tui-yon.’”* 34Genam tang so, ngga
lemoy go mo ikum. Genam gabe yang, “Nemot ngge,
Ki Wali Iram go Danon.”

Kuduong so Yesus no keng go sedue

35Ngga utep go, Yohanes Busotuigo, nemot no keng go sedue
namon ey, bu so tutui go sip so gemang got-netenawon. 36Sip
ngganemot lo Yesus koklong gono, Yohanes lo gemang
taling-nawon, “Ikum-a! Ngga, Ki Wali Iram sik sogo
Domba Nok!” 37Yohanes no keng go, sedue namon, nebut
ngganemot tup gono, Yesus no gemang keng-klenawon. 38Yesus,
taton sono lekek go, sedue namon nemot ey klong sogo ikum
gono, gemang usi-nawon, “Mot namon sogo so uwet-kletogoy?”
Nggano, nemotnamon lo pu go, “Rabi! Mot nago so susuing?”
‘Rabi’ Iblani nebut sogo: Aya klui! 39Yesus lo pu go, “Weng-a!
Genam go sipsuing, ba ikum-a!” Nggano, duo namon, Yesus ey
klong go, Yesus, susuing go sip no gemang pung. Ku yam so
use no pupung go nogo, nemotnamon ngga so Yesus ey gemang
got-klenawon.

---

* **1:29** *Domba:* banim dega sik so, sikabung Yahudi naklay domba mo senong. Nemot go kin go pi lo, sikabung go kon kebet go, Ki Wali Iram eygo mea ngengam. Se ikum: Yesaya 53:7

* **1:33** *Ki Wali Waglo logo Sedue ngge lo mea tui-yon:* blong duo yap Ki Wali Waglo lo mea tram. Banim dega, Wali Sam klaut ba no tasam ngga kalik mo klik. Se ikum: Yesaya 44:3; Yehezkiel 36: 25-27; Yoel 2:28-29; Zakharia 13:1

40-41 Yohanes Busotuigo nebut, Yesus no keng go sedue meno
gemang tup-nawon. Ngga, Andreas, Simon Petrus go ntaton.
Ngga utep go, Simon Petrus ey tegu gono, gemang pen, “Tegadi
Ki Wali Iram lo pu go Iram, atnamon mo tegu. ‘Tegadi so pu go
Iram’ ngga, Blong Dem, iram so temuit go.” 42 Nggano, Simon
Petrus Andreas lo wawi go, Yesus mit no gemang klenawon.
Simon ikum gono, gemang pu-tenawon, “Genam, mot mo
senong. Mot go sui: Simon! Yohanes go danon. No, mot go sui
nggeasui go sik so, Kepas so gabe temuit-situgu!” Se senong:
‘Kepas’ Yunani nebut sogo, Petrus, ngga: ‘demu’.

Pilipus ey Natanael ey Yesus lo usi go

43 Ngga utep dali, Yesus lo duing go, nan Galilea sono
gemang klong. Galilea no pung go, Pilipus ey Yesus gemang
tegu. Pilipus so Yesus lo pu go, “Weng-a! Genam sono mot
se keng!” 44 Pilipus, yakena Betsayda, nan Galilea sik sogo.
Ngga, Andreas, Petrus eygo yakena dali. 45 Nggano, Natanael
dem tegu gono, Pilipus lo gemang pen-nawon, “Tegadi so
Ki Wali Iram dok go Iram, nabi-nabi logo Wali Sam klaut ba
no Musa lo klik go ey, atnang mo tegu. Nemot go sui: Yesus,
yakena Nasaret sik sogo, Yusup go danon.” 46 No, way so
Natanael lo tenguo-nawon go, “Esang! Suey go, yakena Nasaret
sik sogo ya pung? Ngga, tapui yakena.” Nggano, Pilipus lo
pu-nawon go, “Mot tang so pla ikum-a!”
47 Natanael uweng go ikum gono, Yesus lo pu go, “Ikum-a!
Ngge, sedue Israel seni-seni gemang! Kunala piam go Nemot
logo kua duduing.” 48 Ngga ey, ngge kalik so Natanael lo
gemang pu-nawon, “Aya! Sogo kalik-a genam, Mot lo
senong-santo?” Nggano, Yesus lo pu go, “Mot Pilipus lo
maning kua pu gono, di ara nuik ba sogo no mot Genam lo
mo ikum.” 49 Nebut ngga tup gono Natanael lo pen go,
“Yang! Aya klui, Mot ngge, Ki Wali Iram go Danon! Sikabung
Israel nogo Iram dega, Mot gabe!” 50 Ngga tup go nogo, Yesus
lo usi go, “Di ara nuik ba so mot susuing go Genam lo pen go
tang so, dabui iti go Genam no keng-santo go? Se senong:
tasam kangok go temu, tasam ngge ey kua kerlam go, mot go
nemu lo mea ikum-salo.” 51 Seni so, ngge Genam lo gabe pepen,
“Ut tegek go, Blong Dem mit no klak-li go Ki Wali Tamot-Tamot
mea ikum.”

Yakena Kana no klaya tete sogo tasam kangok go Yesus lo taling go

2 1Ku meno dali no, yakena Kana nan Galilea no, kabung
dok walop gemang kong-nenawon. Ku ngganemot nogo,
Yesus go unen, Maria, ngga dali so gemang. 2Yesus, nemot go
andua-andua ey, walop sono glop so gemang usi dali. 3Walop
kong-netewon go, nesip no se pupung, anggulbu-a yam so
gemang kua-anatun. Nggano, Yesus sono unen lo gemang
pu-tenatun, "Nemotnang go anggulbu yam so kua go se!"
4No, unen sono way so Yesus lo pu go, "Mia, Genam no kua
pu! Genam dia sono taling genang ku, maning kua pung go se!"
5Ngga ey, bu so uwasey go sikabung sono unen lo klong go
gemang pen-anatun, "Kua kay! Ngge sono Yesus weng go, sogo
kalik Nemot lo pu go, ngganemot-a keng go se semu!"
6Se ikum: ngga sogo sro kangok go, Yahudi go demu lo
pu go kalik masi bu lu genang, bu so sesre go 6 yam so kong
go gemang gigit. Sro klaya go ba no sre genang bu, liter 100
yam no. 7Ngga ey, Yesus klong go, bu so uwasey go sikabung
no gemang pu-tenawon, "Sro lue sogo nggenemot ba no bu
sre-a!" Ngga tup gono, 6 yam sogo sro ba no, bu sre-netenawon,
damoy ey tey-sing. 8Ngga ey sedue meno no Yesus lo pu go,
"Bu ngga, seguay so gluik go, walop wengkabui no se iti go
klong!" Nemotnang lo gluik go, walop wengkabui sono iti
go gemang klong. 9Nggano, anggul ngga walop wengkabui
lo gemang tra-nawon. Ngga ey duing-nawon go, "Anggul
ngge suey dato, tom kangok go." Seni so, nemot kua senong,
anggul ngge nago sik so mo lemoy. 10Walop wengkabui, kua
senong go nogo, nawon go, sikabung dok-newon gono gemang
pu-tenawon, "Sogo kalik go-a yabung? Anggul tom kangok go-a
banim mea wasey. Ngga-a, mata so drop gono, tom seguay go-a
mea wasey, nemotnang tom suey so tandali yakua tra go nogo.
No, mot logo, ngga kalik kua semu-sreto, anggul tom eygo-a
mesip so ne wasey-togoy!"
11Yakena Kana, nan Galilea no keduong seni so tasam
kangok go ngge, Yesus lo semu go gabe. Dia sono go Yesus go
blongdon, tasam ngge lo gemang nenguon. Ngga ey, Nemot go
andua-andua gemang senong, "Yang! Tegadi so Ki Wali Iram lo
dok go Iram, Yesus gabe!"

12 Walop yam sogo no, Yesus unen ey, ntatonnang ey, nggano
Nemot no keng go andua-andua ey, yakena Kapernaum, nan
Galilea sono gemang-nenawon. Ngga sogo, ku nago yam so
gemang got-nenawon dali.

Ki Wali yap seboy logo nay sogo teta go yat-nawon go
(Matius 21:12-13; Markus 11:15-17; Lukas 19:45-46)

13 Yahudi go walop Paska se dedagu. Yerusalem no Yesusnang
gemang-nenawon. 14 Ki Wali yap seboy sogo, sapi, domba,
wiyagui, naynang sogo so keduik go, gemang ikum-nawon.
15 Ngga ikum gono, tegan demun Yesus lo semu go, Ki Wali yap
seboy sik sogo, naynang so keduik go menay gemang
yat-nawon. Nggano, nay so teta go sip, kekayso iwot-sing go,
duoynang ey ku no gemang suk. 16 Nggano, wiyagui so nay go
sono gemang pu-nawon, "Wi ngge, ngga sono, idok go klong-a!
Nay sip so, At go Aya go yap kua lemoy!" 17 Nggano, nemot no
keng go andua-andua gemang duing-nenawon, seni so, tasam
ngge, Wali Sam klaut ba no mo klik,

"Ki Wali Iram!
Mot go Yap nogo dabui klum kangok dega golo,
Genam ey mea kuim!" *(Mazmur 69:10)*

18 Yesus go tasam ngga ikum gono, Yesus nogo nebut
dawin ey Yahudi go iram-tegay lo gemang waydang-nenawon,
"Nando lo pu gono, tasam ngga kalik go semu-to? Tasam
kangok go meno nggeasui se semu-silo, genamnang senong
genang: seni-seni so, Ki Wali Iram lo mot-dak go ngga,
Mot gabe!"
19 Ngga ey, way so Yesus lo pu go, "Yap ngge-a ngga sono
se togut! Ku nangglik ba no, tandali At lo mea klik-silu."
20 No, kua senong go nogo ngge kalik nemotnang lo gemang
pen-netenawon, "Ye, sogo kalik ya? Yap ngge, yagui 46 ba no
klik go, sogo kalik so ku nangglik ba nogo Mot lo ya klik-lo?"
21 No, Ki Wali yap nogo ngga nebut benuey, Nemot go
saysuk so pu go. 22 Ku nangglik tete sogo no, kebong go
sik so Yesus nglong gono, Nemot no keng go andua-andua
gemang duing-nenawon, "Seni so, Wali Sam klaut ba nogo
buong genang nebut klik genang, ngga Yesus lo mo pen-ayom
dali. Nggano, Yesus lo pen go sono, suey so dabui lo gemang
keng-nenawon."

Sikabung go duduing naklay Yesus lo senong go

23 Walop Paska sogo so, Yesusnang yakena Yerusalem so
got-netenawon. Ngga ey tasam mata so, Yesus lo pluok go
gemang ikum-nenawon. Yesus go sui nogo kunala, kangok
so sikabung mata sogo lo gemang duing-netenawon. 24 No,
nemotnang sono go Yesus tang go logo kua keng-srenawon.
Seni so, nemotnang go kunala naklay, Yesus mo senong.
25 Yang! Yesus nogo, teguopey tang sedue meno lo yakua pen.
Sikabung lo duing go tap naklay, Nemot mo senong.

Wali inim nogo nebut Nikodemus ey pen-klenawon go

3 1 Sedue meno gemang. Nemot partay Parisi sik sogo
wengkabui meno, nemot go sui: Nikodemus. 2 Ku meno no,
wadi go kuklik ba lo, Nikodemus Yesus mit no gemang weng.
Ngga ey ngge kalik Yesus no gemang pen-atenawon, "Aya
klui, genam naklay mo senong: Ki Wali Iram sik sogo tap suey
so Mot lo gabe nguok-togoy. Seni so, Mot lo semu go tasam
sedue seguong logo yakua pluok, Ki Wali Iram lo mot-dak
weng go Mot gabe!" 3 Way so Yesus lo gemang pen-tenawon,
"Mot suey so se tup! Seni so, sedue tang sogo, Ki Wali Iram
go blongdon duduing yakua ikum. No, sedue ngga-a tandali
tui goso, mea ikum!" 4 Way so Nikodemus lo pu go, "Sogo
kalik go-a, sikabung babu go dega, tandali moy go sani ba
no degut gono ya tui?" 5 Ngga ey, Yesus lo pu go, "Suey so se
tup. Bu ey Ki Wali Waglo go don eygo lo maning kua tui go,
Ki Wali Iram go blongdon senongduduing yakua mlak. 6 Yang!
Sikabung go saysuk ngge, moy-ay lo tui go gabe. No, wali inim
iti genang, ngga kalik kua. Wali ngga, Ki Wali Waglo go don
logo so mea iti. 7 Sikabung naklay, tandali tui genang so, At
lo pu go-a kua nega se togoy! 8 Yatrang ngge-a se senong, 'Ta
logo nebit yakua mlak, no saysuk nogo-a mea tra. Sikabung
nebit go tap kua senong. Ki Wali Waglo lo tandali tui genang
sikabung go tap, ngga kalik dali gabe.'" 9 Nggano, Nikodemus
lo pu-nawon go, "Sogo kalik so ngga ya lemoy?" 10 Way so
Yesus lo pu go, "Esang! Sikabung Israel nogo Ki Wali Iram
go tap, mot lo tetaling go! Sogo kalik go-a, tap ngge mot kua
senong? 11 Mot suey so se tup! Genam lo senong go nggano
ikum go-a mot nogo gabe pen-asitugu. No, motnang sedue

Parisi sik sogo sedue, nebut ngga nogo sang kua kekeng ne.
12Esang! Kukunan blo nogo tasam At lo pen go, motnang kua
keng go, sogo kalik so, Ki Wali Yakena sik sogo nebutpen go
nogo, ya keng-kelo? 13Se duing: sedue klaya nang go, kukunan
sik so Ki Wali Yakena no klak go ikum genang, yakua. No,
Blong Dem-a mo senong gabe. Nemot, Ki Wali Yakena sik so ku
sono weng go tang so.

14Babuasi Musa lo taling go tasam mot se duing: blung
Israel, tap no, piam taling go tang so, iseng kangok so tra
go, kaseglokpay no lema tembaga di blo sono Musa lo mo
glung, sikabung Israel ngga ikum golo, tandali sesuoy go pali
genang. Ngganemot kalik dali, Blong Dem di blo no mea glung.
15Ngga ey, Blong Dem no dabui iti go sedue-a, Yesus ey klay
gono lemoy golo, kiki wali inim mea iti. 16Seni so, kukunan
sikabung nogo Ki Wali Iram gualaklum katu eygo tang so,
Danon klayking-a mo iti-kunuon. Ngga ey, Nemot no dabui iti
go nando keng go, nega genaning, way so kiki wali inim-a mea
iti.

17Danon klayking, Ki Wali Iram lo mot-dak go weng go,
kukunan idekeba sikabung no taling genang so, kua. No,
sikabung wali genang so uweng. 18Ki Wali Iram go Danon
klayking no dabui iti go nando keng go, nemot nogo idekeba
kua iti. No, dabui iti go nando kua keng go, nemot nogo
idekeba gemang. 19Seni so, ngge kalik Ki Wali Iram sik sogo
kisebui gemang tetaling: nemot-a kukunan blo no Blong Iram
pung go, wali piam go tang so, ku klik go sono sikabung
dabui gabe i-iti. 20Yang! Tasam piam go nando lo pupluok
go, Blong Iram nogo dabui ide gemang tetra. Blong Iram sono
weng genang, nemot moyso. Nemot, ku klik go ba seguong so
mea susuing, nemot go tasam piam go ikum genaning. 21No,
tap nemudi sogo nando lo keng go, Blong Iram no weng genang,
nemot yakay ey. Nemot go, tasam suey go ikum go nogo,
suongsut mea kua tra!”

Yesus ey Yohanes Busotuigo eygo nebut

22Ngga ey, Yerusalem sik sogo Yesus nemot go andua-andua
ey nan Yudea no gemang nenawon. Ku kata yam so suing gono,
sikabung nemotnang lo bu gemang tui-nenawon dali. 23-24Seni
so, ku ngganemot nogo, Yohanes Busotuigo boy ba sono go

maning kua mlak go betep. Se senong: sip Enona, yakena
Salim dagu no, sikabung Yohanes Busotuigo golo bu gemang
tui-tenawon. Ngga sogo, bu mata so. Sip ngga sono sikabung
weng go, nemot lo bu tutui genang.
25Ku ngganemot no Yohanes go andua-andua, Yahudi sedue
meno ey, gemang sok-netenawon, "Musa logo demu nogo,
wali piam go sikabung, kon kua genang, bu logo yakua suep."
26Ngga ey, Yohanes mit no pluep go, gemang pen-netenawon
dali, "Aya, klui! Ngga ku no, mot ey bu Yordan ngga idi sogo
no, mot lo taling go sedue ngga, mot maning duduing? Mot mo
senong? Nggeasui go, Nemot lo bu gemang tutui dali. Nggano,
sikabung naklay nemot sono gemang koklong." 27Ngga ey,
Yohanes Busotuigo golo pu go, "Ki Wali Iram lo taling go-a,
sikabung logo mea pupluok." 28Genam lo pen go, motnang
tang so mea yang, "Genam ngge, tegadi Ki Wali Iram lo dok
go Iram kua. No, Nemot nogo, tap so kebo go, genam gabe!
29Sikabung mata sogo ngga kalik Yesus lo bu tui go nogo,
genam yakay kangok. Se duing: kabung dok sogo kalik, sedue
ngga nemot-a kabung ngga go gemang. No, nemot go andua,
dagu no suing go nemot lo pepen go tup go, yakay-a, kangok so
gabe tetra. Yesus kebali tamlak go nogo, genam go yakay, mo
tram gabe. 30Ngge suey! Yesus-a se bebabu, genam-a se seguay."

Sam ngge so klik go atuia

31-32Ayanang, mianang! Ngge naklay tup go nogo, se senong:
blo sik so nando-a weng go, kangok dega gemang. No, kukunan
sik sogo lo pung go, kukunan blo nogo nebut-a gemang pepen.
Nando Ki Wali Yakena sik so weng go, Nemot ngga sikabung
naklay blo no gemang gigit. Ngga so ikum go, ngga so tup go-a
Nemot lo gemang pepen. No, esang, sikabung mata so Nemot go
deguo nogo kua keng! 33No, Yesus go nebut waysagi ey nando
lo mlak go, ngga tang so nemot lo mea yang dali, "Ki Wali Iram
dui ey! Nemot lo pen go nebut, seni so, keng genang." 34Se
senong: Ki Wali Iram lo mot go Wali nebut-a, Nemot lo gabe
pepen. Ngga ey, Nemot sono Ki Wali Waglo damoy ey
Ki Wali Iram lo mo iti gabe. 35Danon nogo, Ki Wali Iram klum
kangok dega. Ngga ey, Nemot sik sogo, Blongdon naklay,
Danon go ta no mo itak gemang. 36Dabui Danon no iti go
tupduk keng go, nemot nogo wali inim-a mea iti. No, Danon,

ngganemot no kua tupduk go sedue, wali inim yakua iti. Yang!
Senang so nemot blo no Ki Wali Iram lo taling go kisebui-a,
mea gigit.

Ki walibu yelung-a Samaria kabung no Yesus lo pen go

4 1-3Nan Yudea so Yesus got-tenawon go nogo, Nemot no
keng go sikabung, mata dega so. Ngga ey, tang Parisi go
woy-woy gemang senong-nenawon, "Yang! Sikabung Yesus lo
bu tutui go, miam ey, Yohanes Busotuigo ey kua kerlam." Yesus
tang go logo bu kua tui-tenawon. No, Nemot go andua-andua
lo bu gemang tutui. Sedue Parisi tup go ngga, Yesus
senong-nawon goso, nan Yudea itak go, namboy nan Galilea no
tandali gemang-nenawon.
4Nan Galilea sono go, Samaria tap lo gemang koklong.
5Koklong go, yakena Sukar no gemang pung-nenawon. Yakena
ngga, danon Yusup nogo so babuasi Yakop lo itak go nan, dagu
so. 6Ngga sogo babuasi Yakop lo tuet go bumu gemang. Yesus
koklong go, wabedong go woy 12 nogo, saysuk lasu goso, bumu
ketang no nim gemang la-nawon. 7-8Yesus go andua-andua-a,
ten idok so yakena sono mo nenawon. Ngga ey, wabedong
go bu gluik so Samaria kabung-a gemang kuntun. Nggano,
Samaria kabung sono Yesus lo pu go, "Debui-a! Genam no bu
gluik go iti-sando, genam bunuo eygo se!" 9No, way so Samaria
kabung lo gemang tenguo-natun, "Mot sedue Yahudi. Sogo
kalik goso Samaria kabung no bu wadong-togoy?" Kua kay:
sikabung Yahudi ey, sikabung Samaria eygo tegan suey so kua
keduik. 10Way so kabung ngga sono pu-nawon go, "Esang! Mot,
Ki Wali Iram sik sogo taiti maning kua senong, Genam maning
kua senong-sresanto dali ba? No, na senong go sogo, Genam
no walibu wadong-sresanto go, gemang mo iti-sresatu! Bu
ngganemot, yelung eygo, tongkuatong." 11No, walibu so pu go
kua senong goso, tandali kabung ngga gemang usi-natun, "Aya!
Mot, buot kua go! Bu ngge, ngga ba so git-tenatun go, sogo
kalik walibu ngganemot mo gluik-to? 12Esang! Mot babuasi ey
kua kerlam! Bumu ngge, imot go babuasi Yakop tang so, atnang
no mo itak-nengam. Bu ngge nemot tang golo gluik go mo
drop, nggano, nemot go menay nogo mo iti go drop-nengam
dali. Sogo kalik go-a, Mot logo taiti-a, kangok dega?" 13Yesus
lo pu go, "Babuasi Yakop sik so, bumu ngge ba sik so sikabung

Babuasi Yakop lo tuet go bumu
(Yohanes 4:7-15)

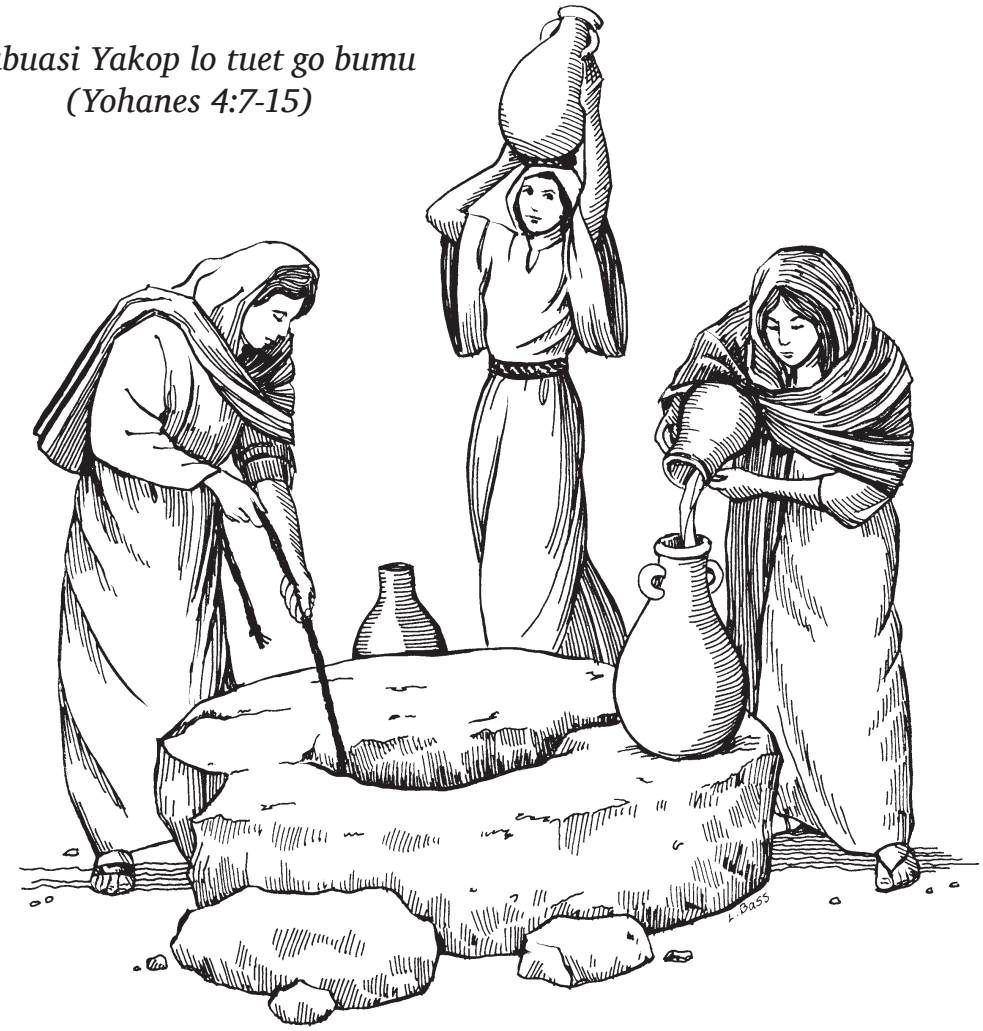

lo bu gluik go drop go, nemotnang bunuo tandali go ey gabe
tetra. 14No, Genam lo iti go bu-a drop go, bunuo senang so
tandali go nemot yakua tetra. Seni, so, Genam lo iti genang bu
ngganemot, yelung bu so nemot go dabui ba sik so mea pipi.
Nggano, min walibu sik so, wali inim-a mea pung." 15Ngga
kalik so tup gono, kabung ngga lo gemang pu, "Aya! Genam
no, walibu ngganemot-a iti sando! Bunuo tandali go genam
yakua tra genang. Ngge sono, tandali genam uweng genaning."
16Ngga ey, Yesus lo pu go, "Mot, klong go, mot go sedue wawi
go, se kebando!" 17No, kabung ngga lo pu go, "Genam, sedue
kua!" Way so Yesus lo gemang pu-tenawon, "Seni so lo! Mot go
sedue kua lo. 18Mot, sedue taidi yam so mo iti-itak. Nggeasui
go sedue ngga, mot go sedue kua dali. Ngganemot sogo so, mot
seni so mo pu-to, 'Genam sedue kua.' "

19Kabung ngga, Yesus lo pen go tup gono, gemang
pen-tenatun, "Aya! Genam mo senong: Mot ngge, senong eygo

sedue! 20Seni so, genam senong go: atnang go babuasi lo
taling go, genamnang Ki Wali Iram no takong genang, meduim
Gerisim blo no se klak. No, motnang sedue Yahudi lo pu go:
Ki Wali Iram no takong genang sip, Yerusalem seguong so
klaya gemang. Sogo kalik so?"
21Way so Yesus lo pu go, "Mot senong go Genam sono dabui
iti go mea keng. Seni so, ku gabe pupung, Ki Wali Iram no takong
genang, meduim ngge blo nogo yakua klak, nggano, Yerusalem
nogo yakua klong dali. 22Esang! Ki Wali Iram no ta kokong
genang, suey so motnang kua senong. Atnang sedue Yahudi-a,
Ki Wali Iram ta kokong genang tap mo senong. Se duing:
sikabung nogo sesuoy genang walitap ngga, sedue Yahudi sik so
gabe mo pung. 23Yang: Ki Wali Aya dui ey! Ku meno pung-ayun
genang, nggeasui go mo pung gabe: Ki Wali Waglodon ey, seni
eygo-a ta mea kokong! Ngga kalik go sikabung-a Ki Wali Aya
gabe uwet! 24Yang! Ki Wali Iram wagloblong lo damoy go. Wali
Waglo go don logo tang so, Ki Wali Iram nogo dewi, suey so,
Nemot go duduing no sikabung logo se pu."
25Nggano, Yesus no kabung ngga lo pu go, "Genam senong
go, tegadi so Ki Wali Iram lo dok Iram mea pung. Nemot weng
gono, walitap naklay mea pen-ayon!" 26Nggano, Yesus lo pu go,
"Genam, mot no nebut so pepen go ngge, Iram ngganemot gabe!"

Samaria sikabung no deguo teguop pen-asitun go

27Woy ngganemot no, Yesus go andua-andua weng-lak
go, dabui ba lo gemang duing-netenawon, "Sogo kalik goso,
kabung ngga ey nebut ne pepen!" No, dia no pu genang yakua.
28-29Ngga ey, bot-a kabung ngga lo itak-natun go, tandali
yakena sono gemang kap-situn. Nggano, sikabung no gemang
pen-situgun, "Pla ikum-a! Dia sono genam go tasam naklay
sedue ngga lo yam so pen go. Tegadi so Ki Wali Iram lo dok go
Iram, Nemot ngga?" 30Yakena sogo, sikabung, tup-nenawon
gono, Yesus mit sono gemang nebanuon.

Wasma nogo nebut

31Ngga temu ey, Nemot go andua-andua lo gemang pu,
"Aya, ten ya dam go." 32No, way so Yesus lo pu go, "Genam
go ten gabe. No, ten ngge, motnang kua senong." 33Yesus
lo pu go ngga tup gono, nemotnang go seguong so gemang

pen-netenawon, “Sikabung meno logo ten nemot no mo iti?”
34Yesus lo gemang pu, “Genam Ki Wali Iram lo mot-dak go mo
weng. Genam go ten ngga, Ki Wali Iram go duduing-a pupluok
genang. Nggano, genam go ta no, iti go kebali-a, yam so gabe
ya semu.” 35Seni so, motnang lo duing go, “Banu namon-namon
dali no wasma mea seni!” No, motnang no Genam lo pu go,
“Ikum-a! Sikabung mata so ngga go, usu wasma seni go kalik
so, iti yam nogo se! Nggeasui go ku no kebali ngganemot se
pluok. 36Seni so, wasma so i-iti go sedue, seguot nang sogo
seni, gabe mo iti. Yang! Kiki wali nogo-a, seni ngga nemot lo
gemang iyaluim. Ngga ey, nemot so kuali go ey, nemot so iti go
ey, klay gono yakay kangok so gabe tetra. 37Ngge, seni so mo
pen-nengam gabe: meno duo* lo, nemot-a kuali go, duo meno
lo seni mea iti! 38Genam lo pu go, ‘Motnang se klong! Motnang
lo kua kuali go usu sik sogo wasma tuet genang. Seni so, usu
ngga sikabung meno lo kuali go, no, nemotnang go kebali sik
sogo seni, motnang lo se iti.’”

39Samaria sikabung, yakena Sukar sogo, kabung ngga lo
pen go, “Sedue ngganemot lo, genam go tasam dia no yam so
pen-nawon go.” Ngga, tup gono, Yesus no sikabung mata so
gemang keng-nenawon. 40Samaria sikabung ngganemot, Yesus
ey tegu gono, suey so, ta ey kong-nenawon gono, gemang
pu-nenawon, “Aya! Mot, ngge no ya suing?” Nggano, ku namon
ey, Yesusnang, ngga nogo gemang got-nenawon. 41Seni so,
walitap Yesus tang so nguok go nogo, Yesus nogo sikabung
mata dega so gemang keng-nenawon. 42Ngga sik so, kabung
ngga no gemang pu-netenawon, “Mot lo pen go seguong sik so
atnang kua keng. No, nemot tang golo nguok go walitap atnang
mo tup. Ngga sik so keng go gabe: tegadi so Ki Wali Iram lo
dok go Iram, kukunan sesuoy genang, Nemot ngge gabe!”

Nan Galilea sono tandali klong go

43Ku namon yam so, yakena Sukar sogo got-nenawon gono,
nan Galilea no Yesusnang gemang klong. 44Seni so, banim
no Yesus tang go mo pu-yom, “Senong eygo nabi nemot go
yakena tang go nogo, ta ey suey so yakua kong.” 45No, nan
Galilea no pung gono, suey so Yesusnang sikabung lo gemang

---

* **4:37** *Meno duo:* sedue temu lo duing go: ngga Yohanes Busotuigo.

wawi-nenawon. Seni so, walop Paska so Yerusalem sogo no,
Yesus lo semu go tasam nemotnang lo mo ikum. Ngga tang
so, nan Galilea no, tandali Yesus weng go nogo, nemotnang
yakay kangok. 46Nggano, yakena Kana, nan Galilea sogo no,
Yesusnang gemang pung. Banim go, yakena ngganemot no bu
anggul sogo Yesus lo gemang lemoy.

Se senong: amble duo wengkabui go denun, sadui sogo, i
go seni kebong yam nogo, yakena Kapernaum so to-tenatun.
47Wengkabui tup-nawon go, "Nan Yudea sik sogo, nan Galilea
no Yesus mo weng." Ngga ey, yakena Kana no bewon go,
Yesus pu go, yakena Kapernaum no klong genang so. Nemot
go denun kebong yam nogo sadui pali genang so. 48No,
wengkabui ngganemot no Yesus lo gemang pu-tenawon, "Esang,
tasam-tasam kangok go motnang kua ikum go, yakua keng."
49No, wengkabui lo pu-nawon go, "Aya! Genam go duo maning
kua kebong gono, keda so weng-a!" 50Ngga ey Yesus lo pen
go, "Klong-a! Mot go duo mo suey wa!" Yesus go nebut dabui
lo keng gono, amble duo ngga gemang klong. 51Tap, maning
beton gono, yap sik sogo deguo gemang pen-nenawon, "Aya!
Mot go duo mo pali." 52Wengkabui, deguo ngga tup gono,
gemang usi-nawon, "Kaning-a, duo tandali mo suey?" Nggano,
tamot lo pu go, "Inenga wabedong, nemot go nengkoy mo
kua." 53Nggano, wengkabui gemang duing-nawon, "Seni so,
woy ngganemot no, Yesus lo pu golo, 'Mot go duo mo pali!'"
Ku ngganemot sik so, wengkabui go yaptenglam, duomenggo,
naklay, Yesus no gemang keng-nenawon: seni so, tegadi so dok
go Iram, Yesus gabe!

54Ngga lo, tasam namon tete sogo, nan Galilea no Yesus lo
semu go gabe.

Bumu Betesda no sadui eygo sedue Yesus lo pali go

5 1Ku meno no, sedue Yahudi go walop so, nan Galilea sik so
yakena Yerusalem sono Yesus gemang klong. 2Yerusalem
sogo yataput, nemot go sui: 'Domba Yataput' dagu so bumu
meno gemang. Nemot go sui: 'Betesda'. Bumu ngganemot
go seboy taidi yam so. 3Seboy ngganemot logo, sadui sogo
sikabung mata so gemang sesrek: nemu pung go, yambi
sogo, kandong sogo. [Nemotnang naklay, bumu ngganemot,
kekeyung goso bung-netenawon. 4Seni so, bumu ngganemot,

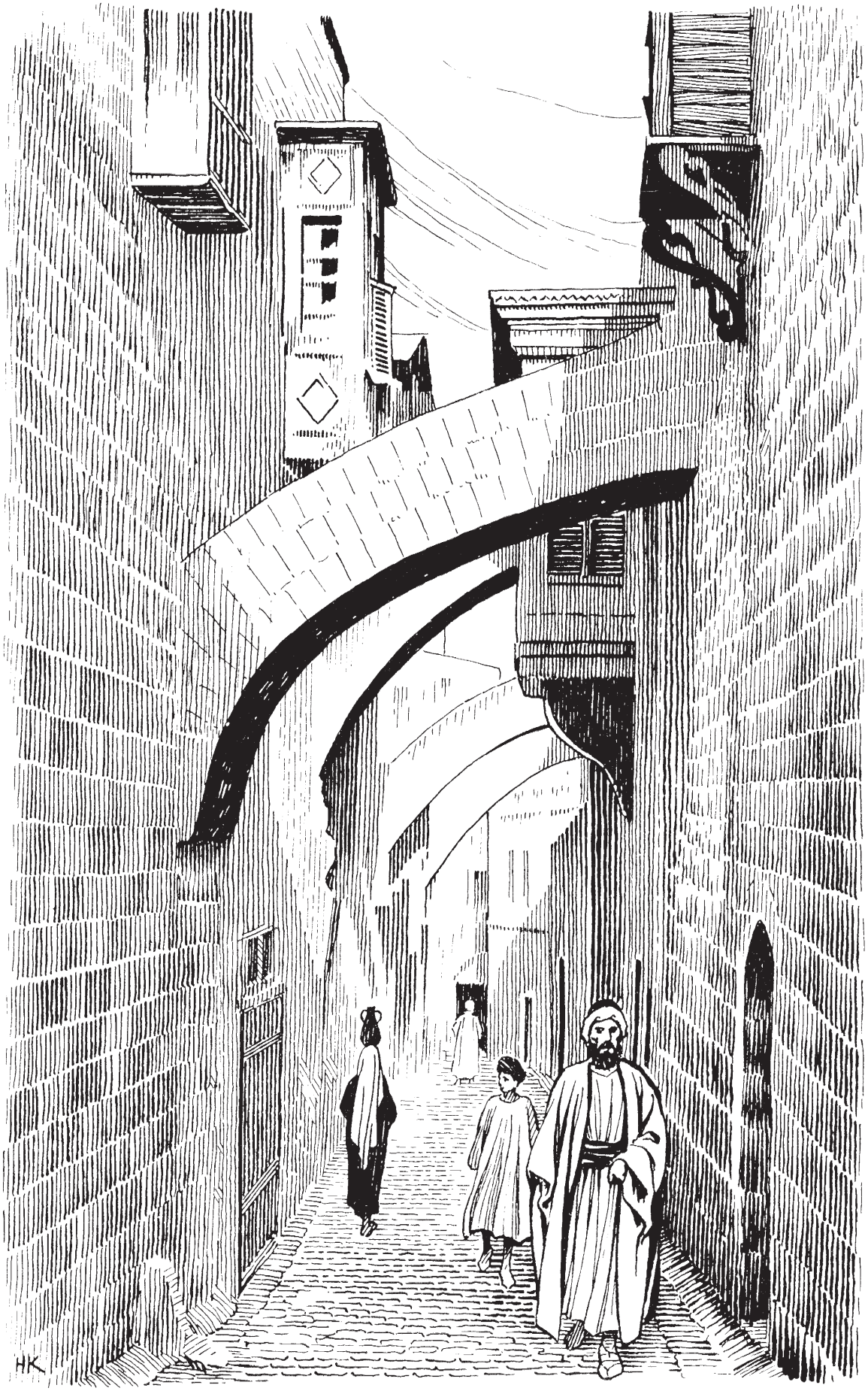

Yerusalem sogo tap koklong go (Yohanes 5:1)

Woy Dem go Ki Wali Tamot blo sik so weng golo mea keyung.
Nggano, bu keyung go nogo, banim mot go degut go, nemot go
sadui naklay mea pali.]

5Seboy ngganemot sogo, sedue meno gemang, yagui 38 yam
so, sadui so to-nayom go. 6Sedue ngganemot ikum-nawon
go, Yesus mo senong, "Walong dega so sedue ngga sadui mo
to-nayom." Nggano, nemot no Yesus lo gemang usi-nawon,
"Mot! Sadui pali so, duing-togoy?" 7Ngga ey, sedue ngga lo pu
go, "Woy Dem! Genam duduing go se! No, genam bumu keyung
gono, iti go nik genang sedue kua go! Genam don kua go nogo,
tap maning koklong, bu mu ba nogo, banim sikabung meno-a
mo li." 8Ngga tup gono, Yesus lo pu go, "Nggeasui go, buong-a,
mot go sip srek lek go se klong!" 9Woy ngganemot dali no,
sedue ngga, sadui pali go sip srek lek go, gemang klong.

Tasam ngge Ki Wali Iram go ku Sabat no, Yesus lo
semu-nawon go. Se senong: Yahudi go demu nogo, ku Sabat
nogo kebali yakua semu! 10Ngganemot sogo so, sedue sadui sik
so pali go sono Yahudi go iram-tegay lo gemang pu-netenawon,
"Ngge, ku kangok go. Sip srek kua lek go koklong ey!" 11No,
sedue ngga lo pu go, "Genam go sadui so pali go sedue lo
pu go, 'Mot go sip srek lek go se klong!'" 12Nggano, Yahudi
go iram-tegay lo gemang usi-nenawon, "Mot nogo, ngga
kalik go, nando lo pu-nawon?" 13No, sikabung mata sogo ba
no Yesus saguip go nogo, sadui so pali go sedue ngga kua
senong-srenawon.

14Woy meno no, Ki Wali yap kangok go ba no tandali Yesus,
sedue ngganemot ey gemang tegu-nawon. Ngga ey, nemot no
Yesus lo gemang pu-tenawon, "Mot go sadui mo pali gemang!
No, tasam piam go tandali go kua semu! Mot nogo, idekeba
kangok go iti genaning." 15Ngga ey, sedue ngganemot lo, klong
go, Yahudi go iram-tegay no gemang pen-tenawon, "Genam go
sadui, Yesus lo pali go!"

16Se senong: tasam ngga kalik, ku kangok gono Yesus
lo semu go sik so, Yahudi go iram-tegay senong go, Yesus
waydang genang tap gemang wet-netenawon. 17No, Yesus lo
gemang pen, "Senang so Genam go Ki Wali Aya kebali gabe
pupluok. Genam logo kebali gabe pupluok dali." 18Yahudi
go iram-tegay ngga kalik go tup gono, Yesus but genang tap
kangok so gemang usey-netenawon. Seni so, iram-tegay lo

duing go, ku Sabat nogo demu seguong-a Yesus logo kua
seguoy. No, Nemot lo pu go 'Ki Wali Iram, Genam go Aya!'
Nemot go seni: Ki Wali Iram ey Nemot mo kerlam. Ngga piam
kangok go.

Ki Wali Iram go don Danon no iti go

19Yahudi go iram-tegay no way so ngge kalik Yesus lo
gemang pu-nawon, "Se senong, sogo-sogo Danon tang go
lo yakua pluok. No, sogo kalik so Nglangin lo pupluok go-a,
Danon lo ikum gono, gemang tetaling. Yang, Nglangin lo
sesemu go kalik, kerlam so Danon logo gemang pupluok dali.
20Seni so! Danon nogo, Nglangin go klum kangok. Ngga tang
so, Danon no Nemot lo pupluok go naklay gabe tetaling. Yang,
Danon nogo imening go tasam kangok go dega, Nglangin lo
mea taling dali. Ngga sik so, motnang gabe nega-ketogoy. 21Se
senong: sikabung kebong go, tandali Ki Wali Aya lo nglong
gono wali inim i-iti go, ngga kalik dali Danon lo iwat go sedue
nogo-a, wali inim gabe iti dali. 22Sikabung nogo kisebui
Ki Wali Aya tang so kua i-iti. No, Danon go ta sono kisebui iti
genang don mo itak gabe. 23Ngga ey, Nglangin no ta kokong
go kalik, Danon nogo sikabung ta mea kong dali. Yang! Danon
nogo nando ta kua kokong go, Danon so mot-dak go Nglangin
nogo, ta kua kong dali."
24"Yang! Gabe pen-asitugu, 'Genam lo pen go nebut no
suey so nando lo keng go, nggano, Genam so pu go weng go
Ki Wali Aya sono dabui iti go, senang wali-a mo iti gemang.
Kisebui, mea kua taling. Seni so, kebong sik sogo nemot itak
go, wali sono mo wawi gemang.' 25Seni so gabe pen-asitugu,
'Ku ngganemot mo pung gabe: sikabung mo kebong go,
Ki Wali Danon lo pu go nebut mea tup. Nemot go nebut tup
go sikabung-a, tandali mea nglong. 26Ki Wali Aya tang go,
Walimin! Ngga kalik dali, Walimin so Danon gabe! 27Danon
ngge, Blong Dem! Ngganemot sogo so, kukunan no kisebui iti
genang don, Danon go ta sono mo iti gabe. 28-29Nebut ngge tup
go, motnang ey kua nega! Seni so, ku mo pung gabe: sikabung
kebong go naklay, Danon go nebut tup go, sikebong sip itak go,
mea buong-lak. Tasam suey go-a sesemu go, nglong go nogo,
wali inim-a mea iti. Tasam piam goso sesemu go, nglong go
nogo, kisebui-a mea iti.'"

Yesus sogo nebut Ki Wali Iram lo pen go

30Tandali Yesus lo pu go, “Genam tang go duduing nogo,
tebadali Genam lo mea kua semu. No, Ki Wali Iram lo pu go
tupduk go seguong-a, Genam logo gabe pupluok. Ngganemot
sogo so, Genam lo pu go, seni ey, nemudi so gabe. 31Nggeasui
go, Genam tang go, saysuk nogo nebut pepen go, ngga seni
kua gemang. 32No, Genam sogo nebut meno duo lo mo pen
dali go, nemot lo pen go ngga, seni so gemang! Ngga Yohanes
Busotuigo golo pen go! 33Yang! Yahudi go iram-tegay lo
mot-dak go tamot-tamot, Yohanes Busotuigo mit no mo klong.
Nggano, Genam sogo nebut seni-a Yohanes lo mo pen-anayom.
34Ngge kalik pen go, se senong: Genam nebut sedue lo
pepen genang so, genam kua uwet gabe. No, motnang sesuoy
genang-a gabe pen-situgu. 35Seni so, Yohanes ngga, sagoy
nang kalik blon go mo kong. Neblong ngganemot lo ngap
gono, motnang yakay mo tra. 36No, Genam lo pepen go ngge,
seni kangok dega gabe! Yohanes lo pen go seni ey kua kerlam:
Wali Aya lo pu go tasam-tasam, teguop so lemoy genang, At
lo gabe pluok-tugu. Ngga sik so senong genang: Ki Wali Iram
lo mot-dak gono, Genam mo weng gabe! 37Ngga kalik so,
Genam so mot go weng go, Ki Wali Iram lo Genam sogo nebut
mo pen dali. No, motnang Nemot maning kua ikum, nggano
Nemot go nebut maning kua tup. 38No, esang! Dabui ba nogo
Ki Wali Iram go nebut, waysagi ey motnang logo kua mlak.
39Nemot-a motnang mo senong go: kiki wali inim go tap ngga,
Wali Sam klaut ba so gemang! Ngga nang sogo, Sam ngga
senang so motnang lo gemang i-ikum. Ngga ey mea duing: atnang
Kiki wali mea iti. No se senong: Wali Sam klaut ba nogo, Genam
nebut-a gemang pepen. 40No, esang! Genam sono weng go,
kiki wali inim iti genang, motnang moyso.” 41“Nueya! Sikabung
Genam nogo ta yakua kokong go. 42No, motnang-a genam mo
senong: Ki Wali Iram nogo klum, motnang go dabui ba nogo kua
gemang. 43Ki Wali Aya go sui ey Genam weng go. No, Genam
motnang lo mo tenguo ne. Yang, sedue meno, nemot tang go
don no weng go-a, motnang logo gabe wawi. Esang! 44Sui blo
sono sikabung meno lo pu genang-a, motnang tang go uwet go.
No, motnang go sui blo sono Ki Wali Iram lo pu genang-a,
motnang kua uwet ne. Sogo kalik so Genam no dabui iti go

motnang ya keng? 45Se senong: Ki Wali Iram go suongku nogo,
motnang nogo ta Genam lo mea kua nat. No, seni so: ta ngga,
motnang lo duduing go Musa logo-a mea nat. 46Kua kay! Musa
go tap no seni so motnang lo keng go, Genam nogo mea keng
dali. Genam sogo nebut naklay Musa lo mo klik-ngam. 47No,
Musa lo klik go nebut no motnang kua keng go, sogo kalik
Genam lo pepen go nebut nogo, motnang ya keng?" Yesus go
nebut, Yahudi go, iram-tegay nogo so, pen go, ngge no yam.

Sikabung 5 ribu ten Yesus lo iti go
(Matius 14:13-21; Markus 6:30-44; Lukas 9:10-17)

6 1Nebut mang naklay Yesus lo pen-nawon gono, Galilea
bu, Tiberias bu so pupu dali go, ngga idi no gemang klong.
2Tiberias bu ngga idi nogo, Yesus sono sikabung mata dega so
gemang keng-lak. Tasam-tasam kangok go, sadui sogo sikabung
tandali Yesus lo pali go ikum go nogo. 3Ngga ey, meduim,
blo sono Nemot go andua-andua ey Yesus gemang klak. 4Ku
ngganemot nogo sedue Yahudi go walop Paska mo dedagu.
5Yesus meduim blo sogo no nemu yalap-siwon go, sikabung,
mata dega so, Nemot mit no weng go, gemang ikum. Nggano,
ngge kalik andua Pilipus sono, Yesus lo gemang usi-won,
"Sikabung ngge naklay lo dam genang, ten nago no ya iti-eyon?"
6Pilipus go kunala senong genang so, yatrang Yesus lo ngga
usi go. Seni so, tasam kangok go semu genang, Yesus mo duing.
7Way so Pilipus lo gemang tenguo-nawon, "Duoy 200 eygo dato
lo iti go ten logo, sikabung mata dega sogo nogo tayakuatemoy."
8-9Nggano, Yesus go andua meno Andreas, Simon Petrus go
ntaton lo, gemang pu, "Esang! Ten taidi ey dasi namon dato
eygo-a, demsop ngge logo-a, be! Sogo kalik so sikabung nogo
ngge dato logo tayakuatemoy?" 10Ngga ey, Yesus lo pu go,
"Sikabung naklay pu go se suing-lak." Ngga ey, sikabung naklay,
neguen blo no gemang suing-lak. Sedue seguong-a go 5 ribu
yam so. Duokabung tagu kua i-nenawon.
11Nemotnang naklay, ku no suing go, loti ey dasi ey Yesus
lo iti go, Ki Wali Iram sono taitisuey gemang pu-biwon.
Nggano, ten ey dasi ey betok go, sikabung suing go sono
gemang wasey-sing. 12Ten ngga dam golo, sikabung naklay nu
ey se temoy-lak! Nggano, Nemot go andua-andua no Yesus lo
pu go, "Ten temu itak go, kua tega, sip ba no se yaluim!"

13 Ngga ey ten temu itak go yaluim-nenawon go, kala 12 yam
sogo gemang tram.
14 Tasam kangok go Yesus lo semu go ngga ikum gono, ngge
kalik sikabung lo gabe bega-netenawon, “Ye! Ki Wali Iram
sik sogo nabi kangok go seguong logo so tasam ngge kalik go
mea pluok! Seni so gabe: Yesus ngge, banim so babuasi Musa
lo pu-ngam go kukunan blo no weng genang nabi* ngganemot
gabe.” 15 Ngganemot sogo so sikabung lo duing go: Yesus wawi
go ta lo plong go, nemotnang nogo iram so temuit genang. No,
kunala ngganemot nogo, Yesus kua keng-srenawon. Ngganemot
sogo so, meduim sono Yesus banom gemang klong.

Bu blo lo masi lo Yesus klong go
(Matius 14:22-33; Markus 6:45-52)

16 Ku yam so klik gono, Yesus go andua-andua bu ketang
no gemang uneng. 17 Ku kiklik go nogo, bung-netenawon go,
nemotnang mit nogo Yesus maning kua pung. Ngga ey bayi
no nemotnang-a klak go, yakena Kapernaum sono gemang
wok-nesaton. 18 Ngga ey, beap alui eygo nebit kangok go se
kokong. 19 Nemotnang bayi lo wok-nesaton go, bu nesip no pung
go, bu blo lo masi lo Yesus uweng go, gemang ikum-nesawon.
Ngga kalik ikum gono, suali kangok so gemang tra-nenawon.
20 No, nemotnang no Yesus lo pu-sawon go, “Motnang suali kua
tra! Ngge, Genam lo be.” 21 Ngga ey, bayi ba no Yesus wawi
genang so, gemang duing-nenawon. No, woy ngganemot dali
no bayi bu ngga idi no keda so se rlo.

Yesus so sikabung mata sogo wet-netenawon

22 Ngga utep go, sikabung mata sogo, bu ngga idi so maning
itak go, tandali Yesus ey tegu genang so gemang pluep. No,
esang! Nemotnang mo senong, “Inenga bayi klaya golo Yesus
go andua-andua banom mo klong. Yesus kua keng. Nemot
nago so got-ton?” 23 Woy ngganemot nogo yakena Tiberias sik
sogo ketang ngga no bayi temu gemang kok. Sip ngga taitisuey
Woy Dem lo pu go, sikabung ten iti go sip dagu no. 24 Yesus,
Nemot go andua ey ngga sogo kua go, sikabung ngga ikum go,

---

* **6:14** *Musa lo pen go nabi:* Ulangan 18:15,18

ngga sogo bayi no klak-sing go, yakena Kapernaum no Yesus
wet sogo so gemang klong-lak.

Ki Wali Iram nogo tap inim Yesus gabe

25 Bu ngga idi no, Yesus ey tegu gono, sikabung lo gemang
usi, "Aya klui! Kaning-a ngge nogo Mot pung-ayo?" 26 No,
nemotnang no ngge kalik Yesus lo gabe pu-nawon, "Genam
seni-seni so gabe pepen: Genam lo pluok go tasam seni senong
so kua uwet. No, ten dam go nu ey temoy go tang so, motnang
gabe wet-ketogoy. 27 Se senong! Pegop genang ten dam sogo-a
motnang kua uwet. No, yakua pegop genang ten-a kangok so se
u-usey! Ten ngga Blong Dem lo iti go, wali inim lemoy genang.
Yang! Ngga nang so, Ki Wali Aya tang golo Blong Dem mo
temuit gabe."
28 Yesus go nebut tup gono, sikabung mata sogo lo gemang
usi, "Ki Wali Iram lo iwat genang, sogo-a atnang ya semu-elu?"
29 Way so Yesus lo pu go, "Ki Wali Iram go duduing klaya
seguong gabe. Yangga, Genam, Nemot lo mot-dak go weng
gono, dabui-a iti go se keng."
30 Way so nemotnang lo pu go, "Ngga kalik go, sogo kalik go
tasam-a ya taling lo* genamnang ikum gono, senong-elu gono,
keng-elu sogo?" 31 Se duing, "Nan Mesir sik so babuasinang
pung go uweng go ku nogo, kaseglokpay, Wali Sam klaut ba no
ngge mo klik-ngam,

'Blo sik sogo ten mo ikak go dam-nenangam.'" (Mazmur 78:24)

32 Nggano, way so Yesus lo gemang pen, "Yang, Ngge se senong
go keng. Blo sik sogo ten ngga, Musa lo kua, Genam go Aya-a,
Ki Wali Iram lo iti go. Yang! Nggeasui go Ki Wali Yakena
sik sogo, Genam, waliten seni, Ki Wali Aya lo gabe iti!
33 Ki Wali Iram sik sogo waliten seni ngga, Ki Wali Yakena
sik sogo li go Blong Dem gabe. Kukunan blo sogo sikabung
nogo, waliten Nemot lo gabe i-iti." 34 Ngga tup gono, way
so nemotnang lo pu go, "Ngge suey! Nggeasui go, waliten
ngganemot-a, atnang nogo se iti-sando." 35 Yesus lo pu go,
"Waliten ngganemot Genam ngge gabe! Genam sono nando

---

* **6:30** *Mot lo sogo kalik go tasam-a ya taling lo:* sikabung Yahudi lo duing go, Yesus seni so kangok dega go, Musa logo ey kua kerlam go tasam dega, Nemot lo se taling.

weng go, dabui iti go Genam sono keng go, senang sogo ten
nemot yakua tetra! Bunuo senang sogo yakua tetra dali. 36No,
banim pen go kalik, 'Genam motnang logo mo ikum. No, dabui
iti go Genam sono go, kua keng!' 37Se senong: Genam go ta
sono Ki Wali Aya lo iti go sikabung naklay, Genam mit sono
uweng go, Genam logo yakua tenguo! 38Yang! Ki Wali Yakena
sik so weng go, Genam tang go duduing-a pluok genang so kua.
No, Genam so mot-dak go weng go Ki Wali Iram lo duing go-a,
lemoy genang so. 39Genam so mot-dak go weng Ki Wali Iram
go duduing, ngge kalik gabe: Genam go ta ba sono Nemot lo
itak go sikabung, klaya nang go nega eygo! No, ku yam sogo
no, kebong sik sogo tandali nemotnang Genam lo mea nglong!
40Genam go Wali Aya go duduing: Danon nando lo ikum go,
Nemot sono dabui iti go keng go, kiki wali inim-a Nemot lo
mo iti gabe. Ngga ey, ku yam sogo no, kebong sik sogo, tandali
nemot Genam lo mea nglong!"

41Yesus lo pu, "Ut blo sik sogo waliten Genam ngge gabe."
Ngga tang so, nebut ey sedue-sedue Yahudi se iti-nenawon,
esang! 42Ngge kalik nebut gemang sok-netenawon, "Nemot
ngge Yusup go danon se! Unen-nglangin imot mo senong.
Sogo kalik go-a, Nemot lo ne pu-won, 'Ki Wali Yakena sik so
Nemot mo li gabe?'" 43Way so Yesus lo pu go, "Dabui piam ey,
nebutsegut kua iti!" 44Se senong: Genam sono klayaduonanggo
weng genang, yakua gabe. No, Genam so mot-dak go Wali Aya
lo lek go sikabung-a, Genam sono mea weng-lak. Nggano, ku
yam sogo nogo, kiki wali inim iti genang, Genam sono nando-a
weng go, Genam lo mea nglong.

45Se senong! Wali Sam klaut ba nogo ngge mo klik-nengam,
"Sikabung naklay Ki Wali Iram lo mea nguok."

(Yesaya 54:13)

Yang, Ki Wali Iram lo nguok go tup go-a, Genam sono
nemotnang naklay mea weng. 46Kua kay! Ki Wali Aya sedue
klaya duo logo kua ikum. No, Ki Wali Iram sik so weng golo,
Nemot mo ikum. Ngga Blong Dem tang go.

47Seni-seni so Genam lo gabe pepen, " Genam sono dabui iti
go keng go, nemot kiki wali inim mo iti gabe. 48Se senong:
waliten Genam ngge gabe! Kiki wali inim Genam logo so mea
iti. 49Kaseglokpay no, ut ba sik so net go ten babuasi lo dam go,
no nemotnang mo kebong dali. 50No, nggeasui go Ki Wali Yakena

sik sogo waliten, nando lo dam go mea kua kebong. 51Yang!
Wali iti genang ten, Ki Wali Yakena sik so li go, Genam ngge
gabe. Ten ngge nando lo dam go, kiki wali inim nemot lo mea
iti. Seni so, Genam lo iti genang ten, Genam go saysuk gabe.
Ngga, kukunan sikabung wali genang so gabe i-iti."
52Yesus go nebut tup gono, sedue-sedue Yahudi lo gemang
waydang-netenawon, "Sogo kalik so, Nemot go kedong iti go,
imot lo ya dam-eyon?" 53Way so, nemotnang sono Yesus lo
gemang bebat-nawon, "Esang! Blong Dem go kedong motnang
kua 'dam' go, Nemot go kin kua 'drop' go, motnang ba nogo
kiki wali inim mea kua gigit. 54No, Genam go kedong nando
lo 'dam' go, Genam go kin 'drop' go, nemot nogo, kiki wali
inim-a mea iti. Ngga ey, ku yam sogo nogo, kebong go sip sik
so, tandali nemot Genam lo mea nglong. 55Seni so, Genam
go kedong ngge, waliten seni, walibu seni gabe! 56Genam go
kedong nando lo dam go, kin drop go, Genam ba so nemot mea
gigit; nemot ba so Genam mea susuing dali. 57Genam, Kiki
Wali Aya lo mot-dak go gabe weng. Ngga ey Wali Aya logo
tang so Genam gabe uwali. Ngganemot kalik so, Genam dabui
ba no nando lo iti go, Genam tang sogo so nemot mea uwali.
58Ngge, Ki Wali Yakena sik sogo waliten seni. Babuasinang lo
dam go ten, ey kua kerlam: nemotnang mo kebong. No, waliten
ngge nandonang lo dam go, kiki so mea uwali." 59Ngge naklay,
yakena Kapernaum no, dewiyap ba no Yesus lo nguok go gabe.

Yesus lo nguok go nebut sikabung lo waydang go

60Waliten so pen go tup gono, Yesus no keng go sedue temu
lo gemang pen-netenawon, "Nebut ngge, ide dega ey. Nando-a
ya keng?" 61-62Seni so, Nemot no keng go sedue, Nemot lo
nguok go nebut waydang-nenawon go, mata so. Yesus tang
go mo senong-nawon. Ngga ey Nemot lo pen go, "Motnang
waydang-ketogoy go? Yansi go, Blong Dem tandali Ki Wali Iram
mit sono keklak go ikum go, maning ya waydang-kelo?"
63Seni so, kiki wali-a, Ki Wali Waglo lo gabe i-iti. Kin-kedong
logo yakua. Motnang no Genam lo pen-atu go ngga,
Ki Wali Waglo lo damoy go kiki wali inim. Sikabung tang
sogo, yakua senong. 64No esang! Motnang sik sogo, sikabung
temu Genam no dabui iti go, nemotnang kua keng go gemang.
Seni so, Yesus mo senong: Nemot nogo kua keng go, ngga ey,

sedue Yahudi go ta nogo, nando lo ya itak. 65Ngganemot sogo
so Yesus lo pu go, “Genam mo pen-tu: Ki Wali Iram lo kua iti
go, Genam sono go motnang tang so yakua weng.” 66Sikabung
mata so, waydang go, Yesus no keng go sik so mo teguey-lak.
Tandali Yesus nogo kua keng.

67Nggano, Nemot go andua 12 no, gemang usi-tenawon,
“Genam sik sogo, motnang ya kua kuek dali?” 68Simon Petrus
lo pu go, “Woy Dem! Nando mit no genamnang kuek so ne?
Mot lo pepen go nebut lo, kiki wali tongkuatong go i-iti go
se. 69Atnang lo senong gono, dabui iti go keng go: tegadi so
Ki Wali Iram lo dok go Iram teguop, Mot gabe.”

70Nebut ngge, tup gono, Yesus lo pu go, “Motnang 12 ngge,
Genam tang golo mo kuoy! No esang! Klaya duo-a, Kupiamgo
danon.” 71Ngga, Yudas so, Yesus lo pu go. Nemot-a, Yesus lo
andua 12 yam sogo ba no kuoy dali go. No, sedue Yahudi go ta
no Yesus, nemot lo mea itak.

Yesus go ntatonnang keda so kua keng

7 1Ngga sik sogo, nan Galilea sogo yakena-yakena lo walitap
nguok so Yesus gemang wet-siton. Nan Yudea no klong
genang, Yahudi go iram-tegay Yesus but so duing go nogo,
moyso.

2Se senong: sedue Yahudi go walop kangok go gemang
dedagu. Nemot go sui, ‘Bla ba Walop’.* 3Nggano, ngge kalik
Yesus so ntatonnang lo gemang wayang-netenawon, “Ye, se ip!
Sip ngge Mot se itak. Nan Yudea no se klong! Mot no keng go
sikabung Mot go tasam kangok go ikum genang!” 4Ibe senong
genang so duduing go, duen ba so kua susuing. No, dia sono
se pung, kukunan naklay ikum go, senong genang. 5Esang!
Ntatonnang, Yesus nogo dabui iti go kua keng. 6No, nemotnang
no ngge kalik Yesus lo pu go, “Nggeasui go Genam go ku no
maning kua pung! No, kuno-kuno motnang go ku gabe pupung!
7Motnang nogo, ku klik go ba lo uwet go sikabung logo dabui
ikle kua tra. No, nemotnang go kuklue piam konkebamling
Genam lo tetaling go tang so, Genam nogo dabui piam-a

---

* **7:2** *Bla ba sogo walop:* banim no sedue Yahudi yagui 40 yam no kaseglokpay no, yabla ba so susuing go. Ku ngganemot sikabung mata so Yerusalem no gemang klong. Walop pla go ku taidisonangglik yam no.

nemotnang gemang tetra! 8No, walop sogo motnang-a se klong!
Genam go ku, maning kua pung go nogo, Genam mea kua
keng!" 9Nebut ngge, ntatonnang no pen-nawon gono, Yesus
tang go-a Galilea no gemang got-nawon.

Mesip so Yerusalem no walop sogo Yesus gemang-nawon

10Ntatonnang, Yerusalem no walop sogo banim klong-lak
gono, mesip so yakot so banom Yesus gemang-nawon, sikabung
temu senong genaning.
11Woy ngganemot nogo, Yahudi go iram-tegay, walop ba lo
Yesus so ta tui go wet-netenawon. Ngga ey, gemang u-usi, "Kay!
Yesus nago so?" 12Yakena naklay sik sogo sikabung mata sogo
lo Yesus sogo nebut gemang seglup-netenawon. Temu lo duing
go, "Yesus, sedue suey go." No, temu lo pu go, "Sikabung mata
so tap piam go sono Nemot lo ngunguok go se." 13No, Yesus
sogo nebut, dia sono go sikabung logo kua pen-nesrenangam.
Nemotnang, Yahudi go iram-tegay no suali go tang sogo so.
14Walop nesip no, Ki Wali yap kangok go ba no Yesus
degut-nawon go sikabung ngga sogo-a gemang nguok-tenawon.
15Yesus go nebut tup gono, Yahudi go iram-tegay gemang
nega-netenawon. Ngga ey, gemang pupu, "Sedue ngge klui
logo kua nguok! No, naklay mo senong dega!" 16Way so Yesus
lo pu go, "Genam lo ngunguok go ngge, Genam tang go
duduing no kua. No, Ki Wali Iram, Genam so mot-dak go weng
go duduing-a, Genam lo gabe ngunguok. 17Ki Wali Iram go
duduing no nando uwet go mea senong, 'Yesus lo ngunguok go
ngge, Ki Wali Iram sik sogo, Nemot tang go duduing.' 18Nemot
go duduing tang go-a nando lo ngunguok go, nemot tang go
sui so uwet go. No, Nemot so pu go weng go sui-a nando lo iti
go, ngga seni eygo sedue gemang. Ngga, tamot suey go, wamoy
tap nemot kua tetaling. 19Ayanang! Banim no, motnang no
demutrui, babuasi Musa mo iti. No, motnang sik sogo klaya
duo logo demutrui ngganemot nogo kua keng. Sogo tang sogo
so, Genam ya but-kelo?"
20Nggano, Yesus no sikabung mata sogo lo ngge kalik
gemang pu-nenawon, "Ye! Mot yane sogo. mot but genang
so nando wet-ton?" 21Way so Yesus lo pu go, "Genam lo,
ku kangok gono, sedue sadui sogo klaya dato pali go nogo,
motnang ey mo nega-kenayo. 22No se duing: motnang no

tasam saduisuktong genang, Musa lo mo pu-ngam. Ngga, Musa
tang golo kua taling, no, babuasi Ablaham, Isak, Yakop banim
dega sik sogo, mo pung. Nggeasui go, ku kangok go nogo,
motnang lo tasam saduisuktong go gabe sesemu dali. 23Tasam
ngga suey: demutrui no keng genang so, motnang lo pupluok
go. Sedue sadui sogo, Genam lo pali go, sogo temoy no sagui ne
kokong? 24Saysuk temoy no ikum go-a, kua pen, no seni sogo-a
suey so ikum go, se pen!"

Ki Wali Iram lo tegadi so dok go Iram ngga Yesus

25Yesus go nebut ngga kalik go Yerusalem sogo sikabung
temu tup gono, gemang pepen, "Sedue ngga, but genang so,
iram-tegay lo uwet-neton go, Yesus? 26Ikum-a! Dia no nebut
don ey pen-tenawon go Nemot se! Nemot nogo nebut way
sedue-sedue lo pu genang, yakua. Iram-tegay seni so mo
duing, 'Nemot ngge, tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram?'
27No, se duing: Ki Wali Iram sik sogo Iram ngganemot weng
go, sikabung mea kua senong, nemot nago sik sogo sedue! No,
sedue ngge nago sik sogo, imot mo senong."
28Ki Wali yap ba so Yesus nguok-tenawon gono, kangok so
ngge kalik gemang pen-anawon, "Yang! Genam ngge nando,
motnang mo senong. Nggano, Genam go yakena nago sogo.
No, Genam tang go duduing no, kua weng gabe. Kukunan blo
nogo ngge, Ki Wali Iram lo mot-dak goso, Genam mo weng.
Ki Wali Iram seni-a taling go! No Nemot, motnang kua senong.
29Nemot sik so weng go tang so, Nemot-a Genam mo senong
gabe. Genam ngge, Nemot lo mot-dak goso weng go gabe!"
30Woy ngganemot no, Yesus mlak sogo so Yahudi go
iram-tegay gemang usey-netenawon. Mlak genang sogo ku
maning kua pung go nogo, ta kua tuing-nesrenawon. 31Se
senong: Yesus no dabui iti go keng go sikabung, mata so.
Nemotnang lo pu go, "Tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram
weng go nogo, tasam-tasam kangok go mata so, Yesus lo semu
go kalik go, Nemot ya semu dali? Yang! Ki Wali Iram sik sogo
Iram, Yesus ngge gabe." Ngge, sikabung mata sogo lo duing
go. 32Yakot so sikabung lo seseglup go, "Ki Wali Iram sik sogo
Iram Yesus ngge gabe." Nebut ngga tup gono, sedue Parisi
ey, taitisopuitgo trang-trang, Ki Wali yap yay so susuing go
plesedue pu goso, Yesus mlak so gemang klong.

Ki Wali Iram mit no tandali Yesus klong genang

33 Ngga kalik go ikum gono, sikabung no Yesus lo gemang
pu-tenawon, “Motnang ey Genam suing genang ku, tebot dato
gabe iti. Ngga ey, tandali, Genam so mot-dak go weng go mit
no, mea klong. 34 Se senong! Genam sogo motnang lo mea uwet.
No, yakua tegu. Seni so, Genam susuing go sip nogo, motnang
yakua weng.”
35 Yahudi go iram-tegay, nebut ngga tup gono, way-way
so gemang pen-netenawon, “Nemot imot logo yakua tegu
go? Ngga kalik go, nago no Nemot taut-ton? Nan-nan meno
no, sikabung Yahudi ngga sogo nguok genang so pen-aton?
36 Duduing ngge seni sogo kalik? ‘Motnang, Genam sogo mea
uwet, no Genam eygo yakua tegu’. Nggano, ‘Genam klong
genang sip nogo, motnang yakua pung.’ Sogo so, ngga kalik go
ne pen-won?” Yahudi go sedue-sedue lo ngga kalik gemang pen.

Ki Wali Waglo iti go nebut

37 Walop ku, ku klaya itak go, ngga: walop seni, ku kangok
go! Nggano, Ki Wali yap ba no Yesus ip gono, sikabung no don
ey genang pen-atenawon, “Nando, bunuo ey tetra go, Genam
sono se weng, bu drop genang sogo! 38 Nando, Genam nogo
dabui iti go keng go, Nemot so Wali Sam klaut ba no ngge mo klik,

‘Nemot go dabui ba sik sogo,
Walimin bu yelung ey mea betep.’” *(Yehezkiel 47:1)*

39 Se senong: Yesus lo pen go ngge, Ki Wali Waglo so pepen
go. Seni so, Ki Wali Iram mit no maning Yesus kua klak go,
Ki Wali Waglo maning kua li. No, Nemot klak gono, Yesus no
dabui iti go keng go sikabung nogo Ki Wali Waglo mea iti.

Yesus ngga nando?

40 Yesus go nebut tup gono, sikabung gemang pu-netenawon,
“Nemot ngge, nabi* dega Musa kalik, weng genang seni so gabe!”
41-42 Sedue temu lo pu go, “Nemot ngge tegadi so Ki Wali Iram
lo dok go Iram gabe.” No, sedue temu lo way so pu go, “Kua!
Ki Wali Iram sik sogo wengkabui, nan Galilea sik sogo, yakua
pung! Yakena Betlehem, nan Yudea sik so Nemot mea pung.”

---

* **7:40** *Nabi:* se ikum: Yohanes 1:21

Seni so: Wali Sam klaut ba no mo klik, ‘Ki Wali Iram sik sogo
Iram, babuasi Daut go mlenawalasrang no pung go duo go.’
Babuasi Daut go yakena Betlehem no Iram ngga mea tui. Nan
Galilea sik sogo yakua weng!” 43Kunala kua kerlam goso,
sikabung nebut sok-sok so gemang lemoy-anatun. 44Seni so,
Yesus mlak so, sikabung temu lo duing-nenawon go. No, Yesus
go saysuk no tuing genang, klaya duonang logo yakua.

Yesus go nebut iram-tegay Yahudi lo waydang go

45Ki Wali yap yay so susuing go plesedue, ulue so tandali
pung gono, sedue Parisi ey, taitisopuitgo trang-trang eygo lo
gemang pu, “Sogo temoy no, mlak go Nemot kua wawi go
weng?” 46Plesedue lo pu go, “Nebut don ey Yesus lo pepen
go se, sedue meno lo pepen go ey kua kerlam.” 47way so,
iram-tegay lo pu go, “Nemot go nebut wamoymlue nogo,
motnang mo keng dali? 48Genamnang, iram-tegay ey sedue
Parisi eygo sik sogo klaya nang go, Nemot go nebut nogo kua
keng. 49No, sikabung ibe, Musa go demu kua senong go-a,
Yesus nogo gemang kekeng. Ngga, nemotnang mo kuklue.”
50-51Yang! Ngga sogo, woy meno gemang, nemot go sui:
Nikodemus. Nemot, Yesus ey, da klaya mo tegu. Ngge kalik
nemot lo gemang pu-nawon, “Imot go demu no, maning kua
tra go wet go, idekeba-a banim go ya kua iti? Nemot go nebut-a
banim se tup-eyon. Naklay senong go sik so, idekeba iti genang
mea pu.” 52No, wengkabui meno lo pu go, “Ye! Mot, nan
Galilea sik sogo tapui duo dali?” Wali Sam klaut ba no suey so
ikum-a! Ngga ey, mot mea senong, “Ki Wali Iram sik sogo nabi,
nan Galilea sik sogo kua pung.” 53Ngga ey, nemot go yap-yap
sono, iram-tegay Yahudi gemang klong-lak. Yesus mlak genang
ku maning kua pung.

Kamea sogo no mlak go kabung

8 1Ngga sik sogo, meduim Saytun lo srek so Yesus gemang
klong. 2Ngga utep wadikua seni go tandali Ki Wali yap
ba no Yesus gemang degut-nawon. Ngga ey, sikabung mata so
Yesus sono weng-lak go, got-nawon go, gemang nguok-tenawon.
3Se ikum! Kamea sogo no mlak go kabung, Musa logo demutrui
so ngunguok go klui-klui ey, sedue Parisi eygo lo wawi go, Yesus
mit no, sikabung nesip ba no gemang betep-nenawon. 4Ngga ey,

ngge kalik gemang usi-netenawon, “Aya klui! Kamea sogo no
kabung ngge, atnang lo mlak go.” 5Musa logo demu no klik go,
“Ngge kalik go kabung, demu lo sruom go se kebong! Mot lo
duing go, sogo kalik ya semu?” 6Seni so: Yesus go kuklue wet
genang yatrang so ngga kalik usi-nenawon go. No, ku sono,
Yesus kenuon go nan temoy no, ta glang lo sam-a klik-tenawon.
7Tandali u-usi goso, Yesus wisi so ip go nemotnang no gemang
pu, “Kuklue kua pupluok go sedue lo keduong sogo demu se
tuk!” 8Nebut ngga-a pu gono, ku sono kenuon go taglang lo
nan temoy no sam-a tandali gemang klik-tenawon. 9Ngga ey,
nemotnang klay-klay yam so lek-lak. Kuduen so sedue seni,
ngga ey sedue-sedue sik so iti go, e… kabung ngga seguong-a
banom sip ngga no gemang itak. 10Tandali wisi so ip gono,
kabung ngga sono Yesus lo gemang usi-nawon, “Mot so mlak
go weng go sedue-sedue, nago no mo klong? Mot nogo idekeba
kua taling-nesrewon?” 11Kabung ngga lo pu go, “Woy Dem, kua
taling-srewon! Nemotnang mo klong-lak!” Nggano, way so Yesus
lo pu go, “Mot nogo idekeba Genam lo kua iti dali. Mot se
klong! No, nggeasui go sik so iti go, piam tandali go kua semu!”

Kukunan sikabung nogo blong Yesus gabe

12Ku meno so, sikabung mata sogo no Yesus lo gemang
pu-tenawon, “Genam ngge, ku klik go ba sogo sikabung nogo
neblong gabe! Nando genam no keng go, ku klik ba logo nemot
yakua koklong, no, wali neblong mea ngap.”
13Nebut ngga tup gono, Yesus so ngge kalik sedue Parisi
lo gemang pen-netenawon, “Mot tang so saysuk nogo nebut
pen-atogoy go ngge, seni kua!” 14Way so Yesus lo pu-nawon
go, “Genam tang so, genam go saysuk nogo nebut pen-atugu
go, nueya! No, Genam go nebut ngge, seni eygo keng genang
sogo gabe! Genam tang so mo senong: Genam ngge nago sik so
mo weng, nggano, nago sono ya klong. No, ngga motnang kua
senong. 15Motnang lo ikum gono neyboy go ngga, sikabung lo
ikum go sik sogo. No, Genam lo ikum go-a, seni sogo-a gabe
pepen, sikabung logo kalik, kua! 16No, Genam lo ikum go-a
pepen go, seni sogo-a, nemudi sogo-a gabe tetaling! Se senong:
Genam tang so banom kua, no Wali Aya, Genam so mot-dak
go weng go, Genam ey gabe susuing! Genam nogo nebut
Ki Wali Aya lo gemang pepen dali!”

17Nggano, Yesus lo pen go, “Motnang go demutrui ba no,
klik go, ‘Nebut kerlam go-a Namon duo lo pepen go, ngga seni
sogo gemang!’” 18Ngga kalik dali gabe pepen, “Genam sogo
nebut pepen go, namon ey gemang! Yangga, Genam tang go
ey, Aya Genam so mot-dak go weng go ey gabe.” 19Sedue Parisi
lo gemang usi-nenawon, “Mot go aya nemot nago so?” Ngga ey,
way so Yesus lo pu go, “Genam ey, Genam go Aya ey motnang
maning kua senong. Genam motnang lo senong goso, Genam
go Aya mea senong dali!”
20Nebut ngge naklay, Ki Wali yap ba no, taut so teta go degu
ba no, Yesus lo pen-anawon go. No, Nemot mlak genang sogo
yakua, nemot go ku maning kua pung go nogo.

Kukunan sik so Yesus kua pung

21Tandali Ki Wali yap ba sogo no nebut Yesus lo gemang
pen-atenawon, “Genam mea klong! Nggano, Genam so
motnang lo mea wet-kelo. No, Genam eygo yakua tegu.
Motnang, piam konkebamling ba no mea kebong-kelo. Genam
klong go sip nogo, motnang yakua pung!” 22Yesus go nebut tup
gono, sikabung Yahudi gemang bega-nenawon, “Ye! Motnang
se tup! Yesus lo pen go, ‘Sip meno no Nemot mea klong. Ngga
sono go, imot yakua keng.’ Nemot tang so luk go kebong
sogo so, gabe mo?” 23Nggano, way so nemotnang no Yesus lo
pu go, “Ngga kalik kua! No, kukunan blo sogo sedue-sedue,
motnang gabe. Genam ngge-a, blo sik sogo weng go gabe.
24Ngganemot sogo so, Genam lo mo pen-atu, ‘Motnang, mot
go piam konkebamling ba no mea kebong-kelo. Genam sono
dabui iti go motnang kua keng go, ‘Genam sesuoy Iram ngga
nemot!’ Ngga tang so, mot go piam konkebamling ba no mea
leguot-kelo.’” 25Nemotnang maning kua senong goso, gemang
usi-netenawon, “Mot ngge, nando ne?” Nggano, way so Yesus
lo pu go, “Kuduong sik so yam so Genam mo pen-asanyu, e…
nggeasui gono gabe pung. Teguopey go yakua pen. Genam
ngge, sesuoy Iram Genam gabe! 26Motnang nogo pen genang-a
mata so gemang. Esang, tasam piam go motnang logo mata
so. No, se senong: Genam so mot-dak go weng go, Nemot seni
sogo, nemudi sogo, keng genang gabe! Nemot sik so Genam lo
tup go, ngganemot-a, kukunan sikabung nogo Genam lo gabe
ngunguok!” 27Sikabung kua senong-nesrenawon, Yesus lo pen

go ngga, Ki Wali Aya tang goso pen go nebut. 28Ngga tang
sogo so Yesus lo gemang pu, “ Ki Wali Iram sik sogo Iram di
blo no motnang lo glung-kelo gono, mea senong, ‘Genam ngge,
Nemot lo!’ Nggano, mea senong dali, ‘Genam logo, Genam tang
sogo kua sesemu, no, Ki Wali Aya lo pen go-a, gabe ngunguok!’
29Ki Wali Aya, Genam so mot-dak go, Genam ey klay goso
gabe. Nemot logo Genam banom go kua itak. Nemot go dabui
no but go-a, Genam lo pupluok go nogo.”

Kupiamgo tegan sikabung so dok go mea plet-dak

30Ngga kalik Yesus lo pen go nogo, Yesus no dabui iti go
sikabung mata so gemang keng-nenawon. 31Nemot no keng so
duduing go sedue Yahudi nogo, Yesus lo gemang pen-atenawon,
“Genam lo nguok go nebut no waysagi ey mlak go, Genam
no keng go andua seni motnang gemang. 32Ngga sik so, tap
seni eygo Genam lo taling go, senong go mea mlak. Senong
ngganemot lo motnang mea plet.” 33No, Yahudi sikabung temu
lo pu go, “Sogo tegan plet genang sogo so, mot lo pen-atogoy?
Esang! Atnang ngge, Ablaham sik sogo duo, saula meno go
koybutasemu sogo, kua dok gabe!” 34No, Yesus lo pen go, “Kua
kay! Ngge-a se senong: nando, piam konkebamling-a sesemu go,
Kupiamgo koybutasemu so, tegan lo mo dok gemang. 35Seni so,
koybutasemu, yap dabui ba nogo senang so yakua suing. No,
Danon-a, yap dabui ba nogo senang so mea susuing! 36Ngga tang
sogo so, gabe pepen, ‘Motnang go tegan Danon lo mo plet-dak
go, motnang seni-seni so mea plet-dak.’ 37-38Yang, Genam mo
senong: motnang ngge, Ablaham go duoyap gabe. No seni so,
motnang go aya meno dali. Aya ngga lo pepen go-a, nggeasui
go motnang gabe tetaling. Ikum-a! Nemot-a Genam lo pepen go,
Wali Aya lo taling go, Genam go nebut, motnang go dabui ba
nogo kua tui go nogo, Genam but genang-a gabe usey-ketogoy.”
39Sedue Yahudi lo pu go, “Kua! Babu Ablaham ngga, atnang
go ‘aya!’ ” Way so Yesus lo pu go, “ Seni so, motnang babu
Ablaham go danonnang sogo, babu Ablaham logo kalik mea
duk dali! 40No esang! Nemot-a, Ki Wali Iram lo pu go nebut
seni-a At lo pepen go, Genam but genang so motnang lo
usey-ketogoy ne. Se duing: ngga kalik babu Ablaham lo kua
taling-ngam! 41No, motnang-a sedue meno go don lo tui go
gabe. Ngga ey, motnang lo pupluok go, nemot go tasam ey mo

kerlam!” Yahudi go woy-woy lo tenguo go, “Kamea duo atnang
kua! Atnang go Aya, Ki Wali Iram.” 42Way so ngge kalik Yesus
lo gemang wa-nawon, “Ki Wali Iram, motnang go Aya sogo,
Genam nogo klum ey motnang mea! Se senong: Genam ngge,
Ki Wali Iram sik so weng go. Genam tang go duduing no kua
weng, no, Ki Wali Iram lo mot-dak go tang so, Genam mo weng.
43Sogo sik so, motnang, Genam lo ngunguok go nebut ya kua
senong? No, Genam mo senong: motnang, Genam lo ngunguok
go nebut suey so, walong so yakua tup. 44Motnang, Kupiamgo
danonnang! Ngga ey, nemot go duduing-a keda so motnang lo
gemang wet-ketogoy! Motnang se senong, ‘Takuduen sik sogo,
Kupiam lo sedue mo bubut, e… nggeasui gono gabe pupung.
Ki Wali Iram logo seni eygo, Kupiamgo logo kua mlak gabe.
Yang! Nemot wamoymlue eygo-a gemang tetaling: wamoy iram,
piam go min, nemot gabe! 45No, Ki Wali Iram sik sogo seni
eygo-a, Genam gabe pepen. Ngga tang so, Genam go nebut
ngga mlak genang, motnang yakua.

46Motnang se pen! Piam konkebamling Genam lo semu
go, motnang sik sogo klaya duo logo ya taling-yon? Kua!
Seni sogo-a Genam lo pepen go, sogo temoy no, dabui lo
Genam sono keng genang, motnang moyso? 47Yang, seni so
lo! Ki Wali Iram go sikabung, Ki Wali Iram nogo mea tup. No,
motnang, Ki Wali Iram go danonnang kua. Ngga tang so, keng
genang sogo, motnang yakua!”

Yesus senang so gemang

48Ngga naklay tup go nogo, way so Yesus no, Yahudi go
woy-woy lo gemang pu-netenawon, “Tapui duo puplu sogo,
naliwabu lo degut go, Mot ngge gabe.” 49No, Yesus lo pu go,
“Naliwabu lo degut go, genam kua! Ki Wali Iram no Genam
logo ta gabe kokong. No, Genam go sui iway motnang lo kua
i-iti. 50Genam tang so, Genam go sui-a kua uwet gabe. Genam
go sui blo sono iti genang so uwet go, Woy Wali Iram gemang.
Genam go tap nemudi so ikum go, Nemot lo mea taling.”

51Motnang no seni-seni so Genam lo gabe pepen, “Genam
go nebut no dabui lo seni so keng go, kebong nemot logo mea
kua ikum.”

52Nebut ngga tup gono, woy-woy Yahudi gemang
bega-nenawon, “Nggeasui, genamnang mo senong: mot

mo yane! Se senong: babu Ablaham tang go mo kebong.
Nggano nabi-nabi mo kebong dali. No esang! Mot lo pu-to go,
‘Genam go nebut no nando lo keng go, nemot kebong go don
yakua tra.’ 53Babu Ablaham tang go mo kebong, nggano,
nabi-nabi mo kebong dali. Mot ngge, nando? Mot blo so susuing
go, nemotnang ey kua kerlam?” 54Ngga ey, nemotnang no ngge
kalik Yesus lo gemang pen-nawon, “Genam tang so, Genam go
sui-a uwet go, seni kua. Genam go sui so blo no i-iti go ngga,
Ki Wali Aya gabe. Se duing: Motnang lo pupu go, ‘Imot go
Ki Wali Iram’, ngga Ki Wali Aya, Nemot gemang. 55No,
motnang, Nemot kua senong, esang! Genam-a, Nemot mo
senong: Nemot go nebut no tupduk go, suey dato so Genam
gabe kekeng. Genam lo pu go, ‘Nemot Genam lo kua senong go,
ngga wamoymlue so, motnang logo kalik, Genam lo mea semu.
No, Nemot Genam lo mo senong, nggano, Nemot go nebut-a
waysagi ey gabe mlak. 56Se senong: banim no, tasam ngge
babuasi Ablaham mo senong: kukunan blo no Genam li go ikum
go nogo, nemot yakay ey!’” 57Nebut ngga tup go nogo, woy-woy
Yahudi lo pen go, “Nago yam so babu dapyo? Maning Mot kua
tui gono, babu Ablaham mo kebong. Sogo kalik go-a, babu
Ablaham Mot mo ikum-yo?” 58Yesus lo, tandali pu-nawon go,
“Seni so, babu Ablaham maning kua tui go nogo, Genam gemang.”
59Ngga ey, sagui kangok so woy-woy Yahudi lo gemang
kong-nenawon. Nemotnang lo duing go, ngge piam kangok go!
Nggano, Yesus sruom go kebong genang so, demu gemang
idok-nenawon. No, yakot so Ki Wali yap ba sono son go,
Yesus gemang klong.

Sedue nemu pung Yesus lo pali-nawon go

9 1Ku meno so, Nemot go andua-andua ey Yesus koklong
go, nemu pung goso tui go sedue gemang ikum-nenawon.
2Ngga ey, Yesus go andua lo usi-nenawon go, “Aya, nemu pung
goso tui go sedue ngge, sogo sik so? Kuklue nando lo mo pluok:
unen-nglangin lo? Nemot tang go lo?” 3Usi ngga tup gono, way
so Yesus lo gemang pu, “Nemot go, unen-nglangin go kuklue
tang so kua! No, Ki Wali Iram go blongdon, nemot no lemoy
golo, sikabung ikum genang so, nemu pung goso tui go. 4Se
senong: ku maning kua klik gono, Ki Wali Iram, Genam so
mot-dak go weng go kebali imot se semu! Ku klik-ayun go nogo,

kebali ngga mea kua semu. 5Kukunan blo sogo nogo, kukunan
sikabung nogo, Genam ngge neblong gabe!”
6Ngga kalik pen-anawon gono, mlabui nan blo no tuia go,
nan ey Yesus lo bluot gono, sedue ngga go nemu sono gemang
ut-nawon. 7Ngga ey, sedue nemu pung no Yesus lo pu go,
“Bumu Siloam sono nalo go, nebuemnemu bu se ulu. Se senong:
Siloam, nemot go seni ‘Ki Wali Iram lo mot-dak go’. Ngga ey,
sedue ngga nawon go, nebuemnemu bu ulu go, tandali banuon
go, nemu mo pli-dapnawon.”
8Yakena sikabung, nggano nemot tap so duoy so uwadong go
senong gono, gemang usi-netenawon, “Tap no suing go, duoy
so uwadong go sedue, ngge nemot?” 9Sikabung temu lo pu go,
“Yang! Ngge, nemot lo!” No, temu lo pu go, “Kua! Ngge, nemot
kalik go sedue meno.” No, nemot tang so gemang pu-nawon,
“Seni so lo, genam ngge lo.” 10Nggano, sikabung temu lo usi
go, “Sogo kalik golo, mot go nemu, mo pali?” 11Ngga ey, sedue
ngga lo pen-nawon go, “Mlabui ey nan bluot go, genam go
nemu no Yesus lo ut go. Nggano, Yesus lo pu go, ‘Klong-a!
Bumu Siloam no bu se ulu!’ Genam klong go, saysuk bu ngga
no ulu gono, uweng go, nemu pli go gabe ikum.” 12Nggano
sikabung lo usi go, “Sedue ngganemot, nago so?” Way so sedue
ngge lo pu go, “Se, nago so?”

Woy-woy Yahudi lo usi-nenawon go

13Nggano, nemu pali go sedue, sikabung lo wawi go, sedue
Parisi sono gemang klong. 14Se senong: mlabui, nan ey bluot go,
sedue nemu pung gono ut go, ngga Ki Wali Iram go ku kangok
go, Sabat ku no semu go. Demu nogo ngga yakua lemoy!
15Ngga tang sogo so, sedue Parisi lo gemang usi, “Mot go nemu,
sogo kalik tandali go mo pali?” Sedue ngga lo pen go, “Mlabui
nan ey Yesus lo bluot gono, genam go nemu temoy no gabe ut.
Nggano, bu ulu gono, genam go nemu gabe pli.” 16Sedue Parisi
temu lo pu go, “Esang! Ku Sabat no, tasam ngga klik go semu
go, ngga piam! Sedue ngganemot Ki Wali Iram lo mot-dak goso
yakua weng! Ku Sabat nogo, nimla kua suing go.” No, sedue
Parisi temu lo pu go, “Piam konkebamling eygo sedue logo,
sedue meno tandali go yakua pali.” Ngga sik so, nemotnang ba
nogo, nebut sok-sok gemang lemoy-anatun. 17Nggano, nemu
pali go sedue no tandali sedue Parisi lo gemang usi-nenawon,

"Sedue ngga, sogo kalik? Se pen: mot go nemu Yesus lo pali go,
seni so? Mot logo, sogo kalik duing?" Ngga ey, sedue ngga lo pu
go, "Ki Wali Iram sik sogo nabi Nemot gabe."
18 No, seni so, tasam ngganemot Yahudi go woy-woy lo suey
so kua keng-srenawon. Ngganemot sogo so, nemot go unen,
nglangin gemang usi go weng. 19 Nggano, nemotnamon no
gemang usi-nenawon, "Mot namon go duo ngge, nemu pung
goso tui? Sogo kalik so, nemot go nemu, mo pali?" 20 Nggano,
unen, nglangin lo pu go, "Nemot-a, atnamon go duo, nemu
pung goso tui go lo. 21 No, nggeasui go, nemot go nemu mo pli.
Genamnamon kua senong: sogo kalik so mo lemoy? Nggano,
nemot go nemu nando lo mo pali, atnamon kua senong dali.
Yang, nemot tang gono usi-a! Nemot mo babu. Nemot tang so
se pen." 22 Woy-woy Yahudi suali sogo so, ngga kalik so gemang
pen-klenatun. Seni so, woy-woy Yahudi nebut mo pu-nenawon,
"Yesus tegadi Ki Wali Iram lo dok go Iram so nando lo yang go,
sedue ngganemot Ki Wali yap ba sik sogo se yat." 23 Ngga tang
sogo so, gemang pu-klenatun, "Nemot tang gono usi-a! Nemot
mo babu lo."
24 Sedue nemu pali go, tandali usi gono, sedue Parisi lo
gemang pu-netenawon, "Seni sogo-a, Ki Wali Iram go suongku
nogo se pen-asilo! Genamnang senong go, sedue ngga piam
konkebamling ey." 25 Nggano, sedue ngga lo pu go, "Yesus
piam eygo, genam kua senong! No, genam senong go: banim
nogo genam yakua ikum, nggeasui go genam go nemu mo
pli." 26 Nemotnang lo usi go, "Sogo kalik semu gono, mot go
nemu Yesus lo mo pali?" 27 Sedue ngga lo pu go, "Ye! Genam
lo mo pen-atu. No, motnang kua tup! Sogo sogo so, tandali
go ya tup-kelo? Motnang, Yesus no keng dali so gabe mo
duing-ketogoy?" 28 Ngga kalik tup gono, sagui kangok so
woy-woy Yahudi lo gemang kong-nenawon. Nggano, gemang
pu-netenawon, "Atnang ngge, Musa no keng go. Mot-a gemang,
Yesus no keng go. 29 Genamnang babuasi Musa senong go
gabe: nemot eygo nebut Ki Wali Iram lo mo pen. No, Yesus,
genamnang kua senong: Nemot, nago sik sogo?" 30 Nggano,
nemu mo pali go sedue lo pu go, "Ye! Genam go nemu Nemot
lo pali go. Motnang-a, maning ne nega-ketogoy, 'Nemot, nago
sik so, mo weng!' 31 Imotnang naklay mo senong: Ki Wali Iram,
piam konkebamling eygo sikabung nogo, yakua tup. No,

Ki Wali Iram lo iwat go suey so, dabui lo nando duduing go,
sedue ngganemot go dewi keda so Ki Wali Iram lo mea tup.
32 Kukunan lemoy go sik so, e… nggeasui go nogo, sedue
nemu pung goso tui go, nemu pli go iway kua tup. 33 Yesus,
Ki Wali Iram sik so kua weng go sogo, ngga kalik go tasam
Nemot logo yakua semu."
34 Sedue Yahudi lo pu go, "Mot ngge, kon ba no tui go.
Genamnang mot lo nguok so?" Ngganemot no, sedue ngga,
Ki Wali yap kangok go ba sik sogo gemang yat go, woy-woy lo
gemang pu, "Tandali go kua degut!"

Ki Wali Iram go blongdon duduing Yesus logo so tetaling go

35 Sedue nemu pali go, Ki Wali Iram go yap ba sik so yat go,
Yesus tup-nawon go, nemot ey gemang tegu. Nggano, Yesus lo
gemang usi, "Se pen: Blong Dem sono mot dabui lo kekeng?"
36 No, sedue ngga lo pu go, "Aya! Ngganemot, nando? Genam
no se pen! Nemot nogo keng sogo be." 37 Ngga ey, Yesus lo pu
go, "Nemot, mot lo mo ikum! Nggeasui go, nebut so Nemot ey
mot gabe pepen!" 38 Nggano, sedue ngga lo pen go, "Aya, mot
no dabui lo genam keng sogo." Nggano, Yesus go masi ba no
unuik go, ta gemang kong-nawon. 39 Ngga ey, Yesus lo gemang
pen-tenawon, "Kukunan sono weng go, sikabung Genam lo
totong genang so. Yangga: sikabung temu nemu pung go, nemu
mea pli; sikabung temu, nemu eygo, nemu mea kli. Nemot go
seni: Blong Dem no keng go sedue, Nemot go blongdon mea ikum;
Blong Dem kua wawi sedue, Nemot go blongdon mea kua ikum."
40 Yesus lo pen go Sedue Parisi lo tup go, gemang
pu-netenawon, "Esang! Mot lo duing go: atnang go nemu mo
pung? Ngga kua!" 41 Yesus lo pu go, "Se duing: nemu motnang kua
go, nemot go seni: Blong Dem weng go kua senong. Ngga tang so,
idekeba yakua lek. No, motnang tang so lo pu go, 'Genamnang
go nemu kua kli.' Nemot go seni: Musa go tap motnang mo
senong. No, Musa lo taling go Blong Dem wawi genang, motnang
moyso. Ngga tang sogo so, piam ngga nogo idekeba gemang."

Domba nogo nebut benuey

10 1 Nggano, ngge kalik go nebut benuey sikabung no Yesus
lo gemang pen-nawon, "Seni so Genam lo gabe pepen,
betui ba sono go yataput lo nando kua degut go, tema blo lo

klak go, ngga wom sedue. 2No, yataput lo degut pung go-a,
ngga dombayay sogo wengkabui gemang. 3Betui yay so suing
go, wengkabui ikum gono, yatap mea tenuing. Ngga ey, domba
nemotgo-nemotgo sui wengkabui lo usi go, dia sono mea wawi
go pluep-lak. 4Dia no pluep-lak gono, wengkabui banim besi go,
domba-domba mesip so mea keng-lak. Seni so, dombayay sogo
wengkabui go nebut bluem nemotnang mo senong. 5Sedue
meno no domba-domba keng genang, yakua. Yang! Meno duo
go nebut bluem kua senong go nogo, suali so nemotnang mea
kuek-lak." 6Esang! Nebut benuey Yesus lo pen go seni, sikabung
ibe kua senong-nesrenawon.

Yesus dombayay wengkabui suey go

7Nemotnang kua senong goso, Yesus lo gemang pu-tenawon,
"Seni so Genam lo gabe pen-asitugu, Genam ngge, domba degut
pung genang yataput gabe. 8Mesip so pung go ngga, wom
sedue ey, nenagluim duo ey gemang. Nemotnang go nebut
nogo, domba yakua tup! 9Genam ngge, yataput. Genam ba lo
nando degut go, nemot-a mea sesuoy. Pung degut go ten mata
so nemotnang mea tegu. 10No, wom sedue logo, wom so menay
truik go but go, waluk genang sogo-a mea degut. Yang! Wali
teguop iti genang so Genam-a weng go gabe. 11Dombayay
wengkabui suey go, Genam gabe! Kebong suali kua goso, Nemot
go domba nogo wali dui ey Wengkabui lo mea iti. 12No, duoy
nay sogo sedue, menay iseng eygo ikum go, domba-a banom itak

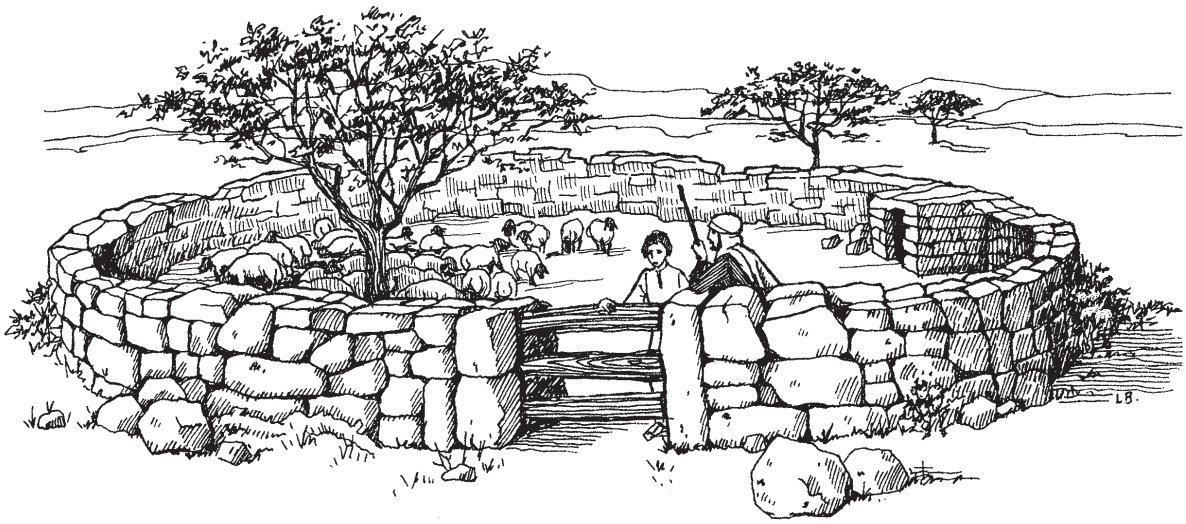

Domba butui (Yohanes 10:7)

go, nemot mea kap. Nemot tang go domba kua go nogo. Ngga ey,
domba banom-banom menay iseng ey golo mea suep-lak. 13Duoy
nay so yay suing go sedue lo duing go: domba banom itak go
kap go, nueya! Ngga, sedue meno go domba wa. 14-15Genam-a
dombayay wengkabui suey go! Genam dabui lo Ki Wali Aya mo
senong. Nggano Ki Wali Aya dabui lo Genam mo senong. Ngga
kalik dali so, Genam go domba-domba, suey so dabui lo mo
senong. Ngga ey, Genam dabui lo suey so nemotnang lo mo
senong dali. Yang! Genam go wali naklay, domba-domba nogo
so gabe iti. Nemotnang nogo sogo, Genam mea kebong.
16Seni so, Genam go domba temu* gemang dali. No,
nemotnang go betui ngge so kua. Nemotnang ngga, Genam lo
klong go mea wawi! Genam go nebut nogo nemotnang mea
tup. Ku ngganemot no, blung klaya goso nemotnang mea lemoy.
Nemot yay sogo wengkabui klaya seguong. 17Nemotnang wawi
genang so, Genam kebong go, wali inim tandali iti go tang so,
Genam nogo Ki Wali Aya go klum kangok. 18Se senong: Genam
go wali sikabung logo yakua but go kebong. Ngga at lo iwat
goso mea lemoy. Seni so: Genam tang go duing go, wali ngge
itak go, wali inim-a tandali iti genang, ngga Genam go ba so!
Ngga lemoy genang so Genam Ki Wali Iram lo mot-dak."
19Ngga kalik Yesus lo pen golo, way-way so nebut sikabung
Yahudi lo gemang sok-netenawon. 20Temu lo pu go, "Naliwabu
degut golo, mo mawo wa! Sogo so, nemot nogo tup-ketogoy?"
21No, temu lo pu go, "Kua! Sedue mawo logo, nebut ngga kalik go
yakua pen. Naliwabu go don logo, sedue nemu pung go yakua pli!"

Ki Wali Danon so Yesus wa go

22Ku kua luik gono, yakena Yerusalem no walop kangok go
gemang pla. Yangga: Ki Wali yap tenuing-nengam go, tandali
sikabung lo duing go walop. Ku ngganemot nogo, dalip kangok.
23-24Yesus, Ki Wali yap go seboy, nemot go sui 'Salomo go seboy'
lo wet-tenawon gono, sedue Yahudi Nemot mit no gemang pluep.
Nggano, gemang usi-nenawon, "Tap nega go ba no, atnang kua
itak ey! Tegadi so Ki Wali Iram lo dok Iram, Mot ngge seni sogo,
neguon so se pen-asando."

---

* **10:16** *Genam go domba temu:* ngga saula-saula sik sogo Yesus no keng go sikabung. Se ikum dali: Yohanes 11:52; 12:32

25 Way so Yesus lo pu go, “Genam lo mo pen-ayu wa!
No, motnang kua keng-ketogoy. Se senong: tasam-tasam
Ki Wali Aya go sui no At lo pupluok golo gabe tetaling:
Genam ngge tegadi so dok go Iram gabe. 26 Seni so, Genam
go domba no kua degut go tang so, motnang yakua keng.
27 At lo pepen go nebut, Genam go domba lo mea tup. Genam
nemotnang suey so mo senong, ngga ey, Genam nogo mea keng.
28 Nemotnang nogo wali inim-a, Genam lo mea iti. Nemotnang
kebong go nogo, mea kua nega. Seni so, meno duo logo Genam
go ta ba sik sogo nemotnang yakua sok. 29 Genam go ta ba sono
Ki Wali Aya lo itak go, seni dega ey. Meno duo logo yakua lek.
30 Se duing: Ki Wali Aya, Genam ey klaya gabe.”
31 Ngga kalik pen go nogo, demu lo Yesus srom genang
so, woy-woy Yahudi gemang usey-nenawon. 32 Ngga ikum
gono, nemotnang sono Yesus lo pu go, “Ki Wali Aya sik sogo
tasam suey go mata dega so, motnang nogo so Genam lo mo
taling. Sogo kalik go tabat semu-tu goso, Genam demu lo ya
srom-kelo?” 33 Sedue Yahudi lo pu go, “Mot go tabat tang sogo
so kua, no wayang nebut Mot lo pu go, ‘Genam ngge Kiki Iram
dali, no, esang, Mot sedue seguong!’ ”
34 No, Yesus lo pu go, “Yang! Motnang go demutrui no mo
pen, ‘Ki Wali Iram lo pu go, Genam go duoyap motnang gabe.’ *
35-36 Seni so, Wali Sam klaut ba no klik go ngga, don ey mea
suing. Ngga ey, sedue no ‘Ki Wali duoyap’ so Ki Wali Iram lo
temuit go, ngga seni so klik go, sogo tang so Ki Wali Danon so
Genam lo pu go, motnang lo ne tenguo-ketogoy, ‘Ki Wali Iram
Yesus lo mo wayang.’ Sogo sik so, Genam Ki Wali Danon sogo
yakua pu? Seni so kukunan blo no teguop so, Ki Wali Iram lo
mot-dak go, Genam gabe! 37 Genam lo pupluok go, Ki Wali Aya
sik sogo, ngga motnang lo kua yang go, ngga ey Genam
nogo kua keng go, nueya! 38 No, Genam lo pupluok go,
Ki Wali Aya sik sogo, ngga yang go, no maning kua keng go,
tasam-tasam suey go-a At lo pupluok go tang so, motnang se
keng. Tasam-tasam sik so se senong, ‘Ki Wali Aya, Genam ba
no, nggano Genam Nemot ba no gabe susuing!’ ” 39 Ngga tup
go sik so, Yesus mlak so woy-woy Yahudi tandali weng go. No,
Yesus-a sesuoy so pung go gemang klong.

---

* **10:34** Mazmur 82:6

40Bu Yordan ngga idi, Yohanes Busotuigo golo banim bu tui
go sip no, Yesus gemang got-netenawon. 41Nggano, sikabung
mata so, Nemot mit sono gemang weng-lak. Nemotnang lo
pu go, "Yang! Tasam kangok go klaya nang go, Yohanes logo
kua semu. No, Yesus sogo nebut, seni so mo pen-yom." 42Ngga
tang so, Yesus no dabui iti go sikabung mata so gemang
keng-nenawon.

Lasarus nglong go

11 1-2Sedue meno nemot go sui: Lasarus. Ku meno no sadui
kangok so nemot gemang srek-nawon. Yakena Betania
so nemot susuing. Demanon Maria ndengon Marta ey yakena
ngganemot so gemang. Yang, Yesus go masi mlay lo lu go,
betodop lo drok-nayum go, Maria ngganemot gabe.
3Lasarus sadui sogo deguo, Maria ey Marta eygo logo, Yesus
no gemang pung, "Aya, mot go andua sadui sogo." 4Deguo
ngga tup gono, Yesus lo pu go, "Sadui ngga logo Lasarus yakua
kebong wa! No, sadui ngga lemoy golo, Ki Wali Iram nogo
sikabung takong genang. Ngga ey, Ki Wali Iram Danon go sui
blo no mea pu dali." 5Se senong: Maria, Marta, nggano Lasarus
nogo Yesus dabuiklum ey.
6No, Lasarus sadui sogo deguo Yesus tup-nawon go, keda
so kua klong. Ku namon ey namboy gemang got-nawon.
7Ngganemot no, Nemot go andua-andua no gemang pu,
"Weng-a, tandali nan Yudea no imot ya klong go." 8Nemot no
keng go andua lo pu go, "Ye! Demening go, but sogo so demu
lo srom go, sedue Yahudi lo pluok-nebayom go. Sogo tang so
tandali go ngga sono Mot ya klong?" 9Ngganemot no nebut
yatrang ngge kalik Yesus lo gemang pen-nawon, "Ku blong sogo
woy 12 yam so gemang. Sedue ku blong so koklong go, nemot
go masi sogo-sogo nogo yakua dak, kukunan blo sogo neblong*
ikum go nogo. 10No, ku klik ba lo koklong go sedue, sogo-sogo
nogo masi ey mea kling." 11Nggano Nemot go andua-andua
no gemang pen dali, "Andua Lasarus usene so mo srek. Nemot
wisi genang imot mea klong." 12Ngga ey way so Yesus go
andua-andua lo pu go, "Aya, nueya, nemot tang so mea buong

---

* **11:9** *Kukunan blo sogo neblong:* neblong ngga Yesus tang sono taling go. Nemot kukunan nogo neblong. Se ikum: Yohanes 8:12 nggano 9:5

lo.” 13No Yesus go nebut seni suey so nemotnang kua senong.
Lasarus seni so mo kebong. No, nebut benuey kalik so Yesus
pen go. 14Ngganemot sogo so dia sono Yesus lo gemang
pu-nawon, “Lasarus mo kebong. 15Lasarus sadui sogo mit nogo
keda so Genam kua klong go, ngga suey! Genam nogo suey so
dabui don ey motnang iti genang. Weng-a! Nggeasui, nemot mit
sono imot ya klong go.”
16Yesus go andua-andua temu no, Tomas Didimus lo pu go
“Esang, imot ya klong, Yesus ey klay gono imot kebong sogo be.”

Walitap Yesus tang go gabe

17Se senong: yakena Betania no Yesus pung go nogo, ku
namon-namon yam so demuput ba lo Lasarus kebong go mo
srek. 18Yakena Betania, yakena Yerusalem dagu so: woy nesip
yam no mea klong. 19Ngga tang so Lasarus kebong go u kluo
genang, Maria ey Marta eygo mit no sikabung Yahudi mata so
gemang pluep.
20Yakena Betania no Yesus dedagu, Marta tup-natun go,
Yesus ey tegu so tap no gemang natun. Maria-a, yap ba so
gemang got-tenatun. 21-22Marta, Yesus ey tegu gono, gemang
pen-natun, “Aya, ngge so mot na susuing go, at go kemdet
Lasarus kua kebong be. No genam mo senong, Ki Wali Iram
no mot lo uwadong go, Ki Wali Iram tup go mea iti!” 23Way so
Yesus lo pu go, “Marta! Kemdet Lasarus tandali mea nglong.”
24Marta lo pu go, “Yang, Yesus! Genam mo senong. Ku yam
sogo no sikabung kebong go ey Lasarus mea nglong.” 25Yesus
lo pu go, “Genam ngge nglong genang kiki wali nuik gabe.
Se senong: Genam sono dabui iti go kekeng go, nemot-a mo
kebong go mea wali. 26Nggeasui uwali go, Genam no dabui iti
go kekeng go nogo, kiki wali-a gabe iti. Saysuk ngge kebong
go, nueya! Kiki wali nemot ey gabe. Nebut ngge mot ya keng?”
27Ngga ey Marta lo pu go, “Yang Aya! Mot no dabui lo genam
gabe kekeng. Mot ngge Ki Wali Danon, tegadi so Ki Wali Iram
lo dok Iram, sikabung sesuoy genang so, kukunan blo no weng
genang.”

Yesus u kluo-nawon go

28Yesus go nebut naklay Marta tup gono, ndengon Maria
mit no yap no tandali gemang klong. Maria, Marta lo usi gono,

gemang seglup-natun, “Yesus ngga go, mot so Nemot pu go.”
29Nebut ngga tup gono, kayseguong Maria ip go, Yesus ey tegu
so gemang natun. 30Woy ngganemot nogo yakena Betania nogo
Yesus maning kua degut, Marta ey tegu go sip so got-tenawon.
31Ukluim ba lo yap so susuing go sikabung, Maria keda so ip
go koklong go ikum go, Maria no gemang keng-lak. Nemotnang
lo duing go: Lasarus ukluo so simu sono Maria gemang koklong.
32Yesus mit no Maria pung gono, sedue Yahudi go demu
kalik, Yesus go masi ba no unuik go, Yesus no ngge kalik
gemang pu-natun, “Woy Dem, mot ngge so na susuing go,
kemdet kua kebong be!” 33-34Sikabung ukluim ey Maria no
keng go ikum go, dabuipiam ey Yesus gemang tra-nawon. Ngga
ey, kangok so dabuiklum tra go Yesus lo usi go, “Lasarus so tui
go demuput, kay?” Sikabung lo pu go, “Weng-a Aya! Atnang
lo mea taling.” 35Ngga ey, u Yesus gemang kluo-nawon dali.
36Sikabung Yahudi temu lo pu go, “Ikum-a! Lasarus nogo Yesus
go dabuiklum kangok.” 37No, sikabung temu lo pu go, “Nemu
pung go sedue tandali Nemot lo mo pali. Sogo sik so Lasarus
yakua tebok ne? Ngga kalik go nemot kua kebong gabe!”

Lasarus nglong go

38Dabui kangok so Yesus tra-nawon go, demuput sono
gemang klong. Simu ngga demuput, nemot go yatap demu lo
gemang wik. 39Nggano Yesus lo pu go, “Demu ngga se leging.”
No, Lasarus go demanon Marta lo ngge kalik gemang pu-natun,
“Woy Dem! Lasarus go saysuk mo nemon, kebong go ku
namon-namon yam so mo srek.” 40Yesus lo pu go, “Esang! Mot
no mo pen, ‘Genam sono dabui lo mot keng go, Ki Wali Iram
go blongdon mea ikum-silo.’” 41-42Yatap so wik go demu, sedue
Yahudi lo gemang leging-nenawon. Nemu blo sono yalap-biwon
gono, ngge kalik Yesus lo gemang pu-nawon,

“Wali Aya, taitisuey!
Genam lo uwadong go, Mot lo mo tup.
Genam mo senong,
ku no woy no Genam nogo-a Mot gabe tutup.
No, sikabung mata sogo senong genang so,
nggeasui go gabe pupu.
Nemotnang keng genang,
Genam kukunan blo no Mot lo mot-dak go li gabe. Seni!”

43Nebut ngge yam so pen gono, kangok so Yesus lo gemang
usi-nawon, “Lasarus! Mot pung sando-a!” 44Nggano Lasarus
nglong go gemang pung. Tamasi amka lo pok go maning kua
plet. Ngga ey nebuemnemu amka lo maning kebet* go gigit.
Nggano Yesus lo pu go, “Amka plet-a! Lasarus ip go se klong.”

Yahudi go iram-tegay Yesus mlak genang nebut pu go

45Maria mit no ukluo so pung go sikabung Yahudi mata so,
Lasarus nglong go ikum gono, duing go: tegadi so Ki Wali Iram
lo dok Iram, Yesus gabe. 46No, sikabung temu klong go, sedue
Parisi no Lasarus nglong go nebut, gemang pen-nenawon.
47Nebut ngga tup gono, Yahudi go iram-tegay naklay nebut
gemang degut-nenawon. Nggano way-way so ngge kalik gemang
usi-netenawon, “Sedue ngga tasam kangok go mata so semu-ton
go. Sogo kalik so ya semu-eyon? 48Ngga kalik so Nemot lo
semu-ton lo, kua nabay go, nemot sogo Iram so sikabung
naklay lo mea pu-neyon. Nggano, nemotnang banom sogo ta
itak go, Roma go plesedue imot go nan sono degut go,
Ki Wali yap mea togut. Ngga ey, sikabung naklay mea tuk-sing.”
49Ngga sogo trang dega klaya gemang, nemot go sui:
Kayapas. Yagui ngganemot nogo nemot Ki Wali Iram nogo
taitisopuitgo wengkabui dega. Ngge kalik gemang pen-nawon,
50“Ye! Motnang kua senong. Se duing: sikabung naklay nega
eygo, klaya duo-a kebong go, suey!” 51-52Seni so, nebut ngga
nemot go kunala lo kua pu. No, yagui ngganemot nogo trang
dega so nemot taling go, senong eygo nabi kalik, Kayapas lo
pu go gemang. Se duing: Kayapas lo pen go nebut seni dega ey
gemang. Yangga: sikabung Yahudi nogo so Yesus-a but go se
kebong. No, tang Yahudi seguong nogo-a kua. Ki Wali Iram go
duoyap saula-saula naklay sik sogo, klay gono yaluim genang
so, Yesus-a mea kebong. Ngge, Kayapas lo pu go nebut, seni.
No, Kayapas tang go seni ngga kua senong. Nebut seguong-a
tebadali mo pen. 53Ku ngganemot sik so iti go, Yesus but
genang kunala klaya Yahudi go iram-tegay mo lemoy.
54Se senong: Sedue-sedue Yahudi nesip sogo nogo, dia logo
tandali kua nguok. Ngga sik sogo yakena Eplaim no Yesus gemang

---

* **11:44** *Amka lo kebet:* sikabung Yahudi go demu, sikabung kebong go keda so kua waluk genang, amka lo saysuk pok go, demuput ba no mea tui.

klong. Yakena ngganemot kaseglokpay dagu so gemang. Ngga so, Nemot no keng go andua ey Yesus gemang got-netenawon.
55Ku meno no, sedue Yahudi go walop kangok go gemang dedagu. Nemot go sui, 'Paska'. Nggano sikabung mata so nan Israel sik so yakena Yerusalem no, gemang weng-lak, Yahudi go demu nogo, walop ngga pla genang sogo, kon banim se suep.
56Sikabung mata so Ki Wali yap go ba no yaluim go, kamso Yesus so gemang wet-netenawon. Ngga ey, way-way so ngge kalik gemang u-usi, "Kay! Walop sogo Yesus ya pung, yakua?"
57Seni so, Ki Wali yap sogo taitisopuitgo trang-trang ey, sedue Parisi eygo, ngge kalik gemang pen-nenawon, "Nago no Yesus ikum go, atnang no se pen, Nemot mlak sogo be."

Mlay kinemon eygo Maria lo ut go
(Matius 26:6-13; Markus 14:3-9)

12 1Walop Paska pla genang, ku 6 yam so itak gono, yakena Eplaim sik so Betania, Lasarus nglong go yakena sono, Yesus gemang klong. 2Nggano pung go, Yesus wawi genang ten, gemang kong-nenawon. Yesus nogo ten ngganemot Marta lo gemang ta-natun. Nemotnang ey Lasarus ten gemang dam-nenawon. 3Woy ngganemot nogo, mlay kinemon teguop go, samonsuip klaya Maria lo iti go, Yesus go masi blo no gemang pi-natun. Nggano betodop lo gemang drok-natun. Mlay ngga go duoy blo dega so. Yap ngganemot ba naklay, mlay kinemon seguong-a tengin.
4-5Yesus go andua meno, nemot go sui: Yudas Iskariot lo ngge kalik gemang pu-nawon, "Esang! Mlay ngganemot, duoy kangok golo iti go se! Sogo so, duoy so kua nay? Duoy-a tautkuago sikabung no be wasey." 6Nebut ngga Yudas Iskariot lo pu go, tautkuago sikabung no wasey genang so, kua. No, wom tebok, nemot mo mlay. Ibe go tatui ba sogo duoy, nemot lo tamlak go, wom so i-iti go nogo. 7Yudas go nebut Yesus lo tup gono gemang pu-tenawon, "Maria kua bebat! Ngge, Genam kebong go, mu no tuet genang sogo tasam gabe. 8Kuno-woyno tautkuago sikabung, motnang ey gemang. No, Genam kua."
9Yesus, yakena Betania so susuing go, sikabung Yahudi mata sogo tup go, ngga sono gemang nenawon. Yesus ikum seguong so kua klong, no, kebong sik so Yesus lo nglong go Lasarus ikum genang so. 10Ngganemot sogo so, Lasarus but genang

atuia Yahudi go trang-trang lo gemang semu-nenawon dali.
11 Seni so, Lasarus nglong go tang so, sikabung Yahudi mata so,
Yesus no dabui iti gemang keng-lak.

Yerusalem sono sek ey iway ey go ba lo Yesus degut go
(Matius 21:1-11; Markus 11:1-11; Lukas 19:28-40)

12-13 Ngga utep go, walop Paska nang sogo sikabung Yahudi,
yakena Yerusalem no gemang pluep-lak. Nemotnang gemang
tup-nenawon, "Yakena Yerusalem nogo so, Yesus tap-a gemang
kunton!" Ngga ey, wotdop, buendop srem, sikabung lo idok go,
sek ey iway eygo ba lo, Yesus gemang wawi-nenawon. Ngge
kalik so gemang pu-nesiton,

"Hosana!
Yesus go sui iway blo dega so!
Woy Wali Iram go sui ba lo Nemot gabe uweng!
Sedue Israel go Iram dega!" *(Mazmur 118:26)*

14 Keleday ikum gono, klak go suing go, Yesus gemang
koklong. Tasam ngga lemoy go, Wali Sam klaut ba no, ngge mo
klik-nengam,

15 *"Yerusalem sogo mesru-masru, suali kua tra!*
Keleday blo lo Motnang go Iram, uweng go. Ikum-a!"
(Zakharia 9:9)

16 Ku ngganemot nogo, nebut ngga go seni Yesus go
andua-andua logo kua senong. No, Ki Wali Iram go blongdon
ba sono Yesus wawi go, keleday blo no klak go duing gono,
gemang senong-nenawon: seni so lo, Wali Sam klaut ba no klik
go tasam ngga, Yesus so taling go.
17 Se senong: Lasarus mu ba sik so Yesus lo usi go nglong go,
sikabung lo ikum go tandali-tandali ibe no ngga naklay gemang
penklong. 18 Ngga tup go nogo, Yesus wawi genang sikabung mata
so gemang pluep-lak. 19 Ngga ikum gono, way-way so ngge kalik
sedue Parisi lo gemang pen-nenawon, "Esang, imot go atuia, kua
lelemoy. Kukunan blo sikabung naklay Yesus no gabe kekeng."

Yesus no keng genang, sikabung Yunani logo duduing dali

20 Yakena Yerusalem no walop pla genang, saula Yunani sik
sogo temu, Ki Wali Iram no takong genang so mo weng dali.
21 Ngga ey, Yesus lo kuoy go andua Pilipus, yakena Betsayda,
nan Galilea sik sogo no, saula meno duo gemang klong. Nemot

lo usi go, “Yesus ey atnang tegu sogo
se!” 22Ngga ey, Andreas no Pilipus lo
gemang klong go pen. Nggano Yesus
nogo gemang pen-klenawon. 23Saula
Yunani lo duing go tup gono, Yesus lo
gemang pu-tenawon, “Ki Wali Iram
go blongdon ey Blong Dem suing
genang ku gabe pupung. 24Seni so
gabe pen-asitugu, ‘Wasma nok klaya
go, nan ba no kua kuali go kebong go,
seni yakua tagot. No, nan ba no kuali
go kebong go, seni mata sogo mea
tagot! 25Saysuk yay seguong-a, kebong
suali-a susuing go, wali mea nega.
Kukunan blo nogo wali suali kua go,
nemot go wali yakua nega, kiki wali-a
mea tegu. 26At go kebali semu
genang sogo, Genam no se keng! Nago no Genam susuing go,
kebalisedue At ey se susuing dali. At go kebali so pupluok go
sui-a blo sono, Ki Wali Aya lo mea iti.’” Nebut ngge, lo Andreas
ey Pilipus ey gono sedue Yunani usi goso, Yesus lo pen go.’”

Gandum seni
(Yohanes 12:24)

Kebong genang sogo nebut Yesus pen-nawon go

27-28Nggano Yesus lo pu go, “Genam dabui ide ey tra-tugu go
se! Nggeasui go, sogo-a ya pen-alu? Ngge kalik ya pu,

‘Aya sop! Iseng eygo ku, Genam sik sogo se tenguo!
No Genam senong go.
Ku ngganemot lek genang so, Genam weng go gabe!
O, Ki Wali Aya! Mot go blongdon se taling!”

Ngga ey ut sik sogo ngge kalik gemang pu,

“Genam go blongdon mo taling-sanyu.
Nggeasui go, blongdon ngga tandali Genam lo mea leguit!”

29Nebut ngga sikabung mata sogo tup-nenawon go, nemotnang
lo gemang pu, “Ngga, kukluim!” No, temu lo pu go, “Ku kluim
kua! Ngga, Ki Wali Tamot lo Yesus no nebutpen go!”

30No, nemotnang no pu go, “Nebut ngga, Genam nogo so kua
pu. No, motnang senong genang so, tuot go gemang. 31Seni so,
nggeasui go, kukunan go piam mea neguon. Ngga ey, kukunan so
mlak go Kupiamgo mea pedueng. 32No, kukunan blo nogo, Genam

ngge di no tegak go, Genam nogo so, sikabung naklay mea wawi.”
33Ngga pen-nawon go ngge, Nemot kebong genang tap taling go.
34Ngga tup gono, way so sikabung lo pu go, “Demu no
klik go, tegadi so Ki Wali Iram lo dok Iram pung go, senang
so Nemot mea suing, yakua kebong. No, mot lo pen-ato go,
‘Kukunan blo no, di no Blong Dem mea glung.’ Ngga nago kalik
go Blong Dem ne?” 35Ngga ey, Yesus lo pen go, “Motnang ey
susuing genang sogo Blong, ku tebot dato gabe. Blong maning
gono, motnang go walitap se uwet! Kuklik go ba no motnang
degut genaning! Ku klik go ba lo koklong go sikabung, tap mea
nega. 36Motnang ey maning Blong susuing gono, Blong nogo
dabui lo se keng! Blong duoyap so motnang lemoy genang.”
Yam so nebut ngga pen gono, ngga sik sogo, Yesus klong go,
gemang son-nawon. Saysuk sikabung nogo kua taling-srenawon.

Sikabung go nemu Ki Wali Iram lo sagum go

37Yang! Nemot-a nemu ku no tasam mata so taling go, tegadi
so Ki Wali Iram lo dok go Iram sogo, Yesus kua yang-nesrenawon.
38Seni so, nabi Yesaya lo pen go, gabe lelemoy,

“Wali Iram! Atnang logo nebut nogo, Nando-a mo keng?
Nando no Woy Wali Iram go don dega mo taling-kunto?”
(Yesaya 53:1)

39-40Dabui logo nemotnang ngga yakua keng. Se tup: Yesaya lo
pu dali go,

“Ki Wali Iram lo pu go,
‘Nemotnang go nemu Genam lo mo pung;
Nemotnang go dabui demu kalik so,
nemu yakua ikum genang sogo; kunala mea kua plet-dak;
Genam sono tandali nemotnang iwot-lak ey go!
Ngga ey, nemotnang go dabuikuo,
Genam lo gemang ne ya suey.’” *(Yesaya 6:10)*

41Ngga kalik so pen go ngga, Yesus go blongdon Yesaya lo
ikum-ngam go tang sogo so mo pen-angam.
42Nemot-a, ngga kalik go, Yesus nogo dabui, Yahudi go
woy-woy mata sogo lo gemang duduing, “Seni so, tegadi so
Ki Wali Iram lo dok go Iram, Yesus gabe!” No, ibe sono go kua
pen. Yahudi go dewi so pu go yap-yap sik sogo sedue Parisi lo
yat eygo so. 43Esang! Sikabung lo takong genang seguong-a uwet
go, sui Ki Wali Iram lo iti genang-a, nemotnang logo kua uwet.

Yesus no tupduk go dabui lo se keng

44Kangok so Yesus lo gemang pen-anawon, “Genam no dabui
iti go nando keng go, Genam sono kua! No, Genam so mot-dak
go Ki Wali Iram sono, nemot mo keng gemang. 45Genam nando
lo senong go, Genam so mot-dak go Ki Wali Iram mo senong
gemang! 46Kukunan blo sono blong so Genam weng go, dabui
iti go Genam no keng go sikabung, kuklik ba lo yakua suing
genang! 47Genam go nebut tup gono, waysagi kua mlak go
sedue, nemot nogo idekeba Genam lo kua iti. Seni so, Genam
weng go, idekeba iti genang sogo so kua! Sikabung wali sesuoy
genang so Genam weng go gabe. 48No, Genam go nebut mo
tup go, waysagi ey kua mlak go, nemot neyboy genang sogo
gemang: ku yam sogo no, nemot Genam lo pepen go nebut
ngge lo mea neyboy! 49Yang, Genam go duduing tang so kua
pepen gabe. No, Genam so mot-dak go Ki Wali Aya lo pu go-a
gabe pen-atugu. 50Genam mo senong: Ki Wali Iram lo mot-dak
deguo, kiki wali inim iti genang gabe. Se senong: naklay-naklay
Genam sono Ki Wali Aya lo pen go-a, gabe pen-atugu!” Seni!

Way-way so anduasiyap logo se tetebok

13 1Ku klaya dali walop Paska ya semu gono. Yesus mo
senong, “Kukunan sik so tandali Ki Wali Aya sono Genam
klong genang ku, gabe mo pung.” Seni so, Nemot ey kukunan blo
lo uwet go andua-andua nogo gualaklum gemang taling-nawon.
Klum ngga, senang so gigit go, e… i gono mea pung.
2Se ikum: Nemot go andua-andua ey klay gono ten Yesus
gemang dam-tenawon. Ku ngganemot no, Yesus klaytaduing
genang so, Simon Iskariot go danon Yudas go dabui ba no
Kupiamgo gemang degut. 3Yesus mo senong: don naklay-naklay
Genam go ta no Ki Wali Aya lo mo itak.” Nggano, Nemot mo
senong dali, “Ki Wali Iram sik so Genam mo weng. Ngga sogo
so, tandali mea klong!
4-5Ngga senong go tang so, ten so dedam go sip sik so Yesus
ip go, amka kangok go sok gono, kebali amka-a, kui no gemang
dok-nawon. Ngga ey, wakay no bu sre go, andua-andua go masi
bu ulu go, kuibey so dok go amka lo gemang drok. Se senong:
Kebali ngga, Yahudi go demu nogo, koybutasemu lo pupluok
go. Wengkabui logo yakua! 6Ngga kalik ulu-siton go, e… Simon

Petrus mit no pung gono, Simon lo pu go, “Woy Dem! Sogo
kalik go-a genam go masi bu ya lu-silo? Ngga piam wa!” 7Way
so Yesus lo pu go, “Nggeasui Genam lo pupluok go ngge, mot
maning kua senong. No, ku santugun gono, seni mea senong-lo.”
8Petrus lo waydang go, “Kua! Genam go masi, bu Aya logo,
yakua ulu seni!” No, way so Yesus lo pu go, “Mot go, masi bu
Genam lo kua ulu go, Genam ey klay gono, mot mea kua suing.”
9Ngga sik so, Simon Petrus lo pu go, “Woy Dem! Ngga kalik go,
masi seguong-a kua ulu. No, ta ey wengkabui eygo se ulu-silo
dali!” 10Way so Yesus lo pu go, “Kua, mot bu mo wata! Kon bu
yam so mo ulu, masinan seguong-a ya ulu-silu go. Se senong:
motnang ngge mo teguop go. No esang, naklay kua.” 11Seni so,
sedue Yahudi go ta sono klaytaduinggo itak genang, Yesus mo
senong. Ngganemot sogo so pu-nawon go gemang “No, naklay
maning kua teguop gabe!”

12Masi bu yam so ulu-nawon gono, amka tandali kok
go, Nemot go sip no gemang got-nawon. Ngga ey, gemang
pu-tenawon, “Motnang no semu-tu go ngge, seni mo
senong-keto? Maning? 13Se tup! Genam so motnang lo u-usi go,
‘Aya Klui, Woy Dem!’ Motnang lo u-usi go ngga, seni. Genam
ngge-a, Klui, nggano, Woy Dem gabe. 14Ngganemot sogo so,
gabe pen-asitugu, ‘Motnang go masi, Klui ey Woy Dem eygo,
Genam lo ulu go, way-way so motnang go seguong sogo, nase
ulu dali!’ 15Motnang nogo ngge, yatrang-a Genam lo gabe
taling-tu. Way-way sogo, Genam lo semu go kalik senang
so motnang se pupluok! 16Gabe pen-asitugu, ‘Koybutasemu
logo, wengkabui-a mea kua kenok. Deguena, nemot go tamot
logo mea kua kenok dali.’ 17Yatrang ngga, suey so senong go,
pupluok dali go motnang teguop seni.

18Motnang naklay nogo so nebut ngge kua pen. Seni so,
Genam lo kuoy go, Genam mo senong, klaya duo-a kua degut
gabe. Se duing: Wali Sam klaut ba no klik go ngge, se lemoy,
‘Genam go ten klay gono dedam go, Genam sogo masi nemot lo
mo iti gemang.’* 19Yang! Maning nebut ngge kua lemoy gono,
gabe pen-asitugu. Ngga lemoy go, motnang senong go mea
keng: klay goso Yesus, Ki Wali Iram ey gabe got-ton.*

---

* **13:18** Mazmur 41:10
* **13:19** Yesaya 43:10

20 Seni-seni so gabe pen-asitugu, ‘Genam lo mot-dak go
sedue nando lo wawi go, Genam nemot lo mo wawi gemang.
Genam, nando lo wawi go, Genam so mot-dak go Ki Wali Iram,
nemot lo mo wawi dali gemang!’ ”

Yudas sogo nebutpen go

21 Nebut ngga yam so pen gono, Yesus dabui ide kangok so
gemang tra-nawon. Ngga ey, dia sono ngge kalik gemang
pen-nawon, “Motnang sik sogo sedue klaya duo gemang. Sedue
Yahudi go ta sono go Genam nemot lo mea iti.” 22 Yesus go
andua-andua nebut ngga tup gono, way-way so nemu yalap go,
dabui ba lo gemang duing-netenawon, “Ngga kalik go nando lo
ya semu-yon?” 23 Se senong: Yesus go tasemla idi sogo andua
meno, Yesus no tebok go gemang. Ngga Yohanes tang go. Seni
so, Yesus nemot nogo dabui klum kangok. 24 Andua ngganemot
sono Simon Petrus lo ta lo taling go gemang pu, “Yesus no usi-a!
Nando lo ya pluok-yon?” 25 Yesus sono andua ngganemot iwot
go, gemang usi-nawon, “Woy Dem, nando lo ya pluok-yon?”
26 Yesus lo pu go, “Tegunbu klay go ba sono loti Genam lo iti go
suik go, ngga nemot gemang.” Nggano, loti Yesus lo iti go,
Simon Iskariot go danon Yudas sono gemang iti-nawon. 27 Loti
ngga, Yudas sono iti gono, kayseguong so nemot go dabui ba no
Kupiamgo gemang degut. Ngga ey, Yesus lo pu go, “Sogo semu
so mot duing go, nggeasui keda so se semu!”
28 Ngga so ten so suing go dedam go kua senong-nenawon,
“Sogo nang so ngga kalik Yesus lo pu?” 29 Seni so, andua temu
lo duing go, Atnang go duoy so mlak, ngga Yudas. “Walopnang
sogo taut idok genang so kuong gemang mo king? Kua go,
sedue tautkuago no wasey genang so mo pu?” Nemotnang suey
so kua senong.
30 Loti iti gono, sip ngga sik sogo Yudas klong go, ku se kiklik.

Demutrui inim Yesus lo nguok go seni

31 Yudas klong gono, ngge kalik Yesus lo gemang pen-nawon,
“Nggeasui go, Blong Dem go blongdon gabe ngengap. Nggano
Ki Wali Iram go blongdon Nemot lo mea ngap dali. 32 Ki Wali Iram
go blongdon, suey so Blong Dem lo ngap go, way so Blong Dem
sono Ki Wali Iram tang go blongdon mea itak. Ku kua walong
gono, ngga mea lemoy. 33 Demsopnang! Ku tebot so motnang

eygo mea got-eyon. Genam klong go nogo, genam so motnang
lo mea uwet. No, Genam klong go sip nogo, motnang yakua
keng go klong. Banim go, sedue-sedue Yahudi nogo nebut ngge,
Genam lo mo pen dali.
34Demutrui inim-a gabe iti-situgu, 'Way-way klum motnang
se tetaling. Motnang no Genam lo taling go klum kalik,
way-way so motnang se pupluok dali.' 35Way-way so klum
motnang lo tetaling go sik so, sikabung ikum go mea senong,
'Seni so, Yesus no keng go anduasiyap, motnang ngge gabe.'"

Petrus nogo nebutmang pen go

36Nggano, Simon Petrus lo gemang usi-nawon, "Woy Dem!
Nago no Mot klong so?" Yesus lo pu go, "Genam klong genang
sip sono go, nggeasui go, mot yakua keng! No, mesip so keng
go mot mea klong." 37Ngga ey, Petrus lo pu go, "Woy Dem!
Sogo tang so, nggeasui go, Mot nogo at yakua keng? Mot no
keng go sogo, genam go wali mea kebong dali!" 38Way so,
Yesus lo pu go, "Seni so, Genam nogo so kebong genang mot
duduing? Suey so mot se senong! Nggeasui wadikua go, ayang
nebut maning kua tuot gono, da nangglik yam so Genam sogo
mot lo mea wayang."

Ki Wali Iram nogo tap ngga Yesus

14 1Nemot no keng go andua-andua no, ngge kalik Yesus
lo gemang pen-anawon, "Genam klong go nogo, dabui
kangok so motnang kua lek! No, Ki Wali Iram nogo kunala-a,
nggano Genam nogo kunala-a, kangok so dabui klaya iti go,
se keng-lak! 2Seni so, Ki Wali Aya, Nemot go Yap ba sogo
sipsuing mata dega so gemang. Ngga sono koklong go, motnang
nogo sip dali-dali Genam lo semu so gabe. Ngga kalik kua go,
tebadali go Genam lo yakua pen. 3Genam klong go, motnang
nogo sip dali semu gono, tandali weng go, motnang mea wawi
go klong. Nago so, Genam susuing go, ngga so motnang mea
suing dali. 4Sip ngganemot sono go tap, motnang mo senong!"
5Nggano, Yesus no keng go andua meno, Tomas lo gemang
usi, "Woy Dem! Atnang kua senong go! Mot nago no klong so?
Genamnang sogo kalik tap ngganemot ya senong?" 6Nggano,
Yesus lo pu go, "Walitap seni eygo, Genam ngge gabe. Genam
logo so Ki Wali Iram nogo motnang mea pung. Tap meno logo

yakua! 7Genam senong goso, Ki Wali Aya motnang mea senong
dali. Se duing: nggeasui go sik so, Genam ba no, motnang
Ki Wali Aya gabe mo ikum, nggano mo senong dali."
8Maning suey so kua senong go sogo so, Nemot go andua
meno Pilipus lo gemang pu-nawon, "Ngga kalik go, atnang nogo
Ki Wali Aya taling-a, Woy Dem! Meno, atnang logo kua wadong.
Ngga-a nemot gabe! 9No, way so Yesus lo pu go, "Pilipus! Ku
walong dega so motnang ey Genam mo suing. No, maning kua
senong ba, Genam ngge nando? Suey so se senong, 'Genam mo
ikum go, Ki Wali Aya, gemang mo ikum dali! Sogo kalik go-a
ngga mot lo usi-to?' 10Ki Wali Aya ba so, Genam gabe. Genam
ba so Ki Wali Aya gabe susuing! Ngga maning dabui lo
motnang kua keng ba? Motnang no Genam lo pepen go ngge,
Genam tang so kua pen. No, Nemot go kebali naklay-naklay
ngge, Genam ba so Ki Wali Aya susuing golo gabe pluok-situgu.
11Genam no dabui lo mot se keng, 'Ki Wali Aya ba so, Genam
susuing go, Genam ba so, Ki Wali Aya gabe. Genam lo pen gono
mot kua keng go, Ki Wali Iram lo pupluok go-a mot se keng!'
12Seni so gabe pen-asitugu, 'Dabui lo seni so Genam sono nando
keng go, Genam lo semu go tasam kalik go mea pupluok dali.
No, Ki Wali Aya mit no Genam klong go nogo, takebali seni dega
eygo* motnang logo mea semu dali! 13Genam go sui no motnang
lo sogo-sogo, Ki Wali Iram sono wadong go, ngga motnang nogo
so Genam lo mea iti. Ngga ey, Nemot go Danon tang sogo so
Ki Wali Iram go blongdon ngap genang! 14Yang! Sogo-sogo, At
go sui no motnang lo wadong go, Genam lo ngga mea pluok.'"

Ki Wali Waglo weng genang tegadi

15Se senong, "Genam nogo dabuiklum gemang go, demu
inim Genam lo taling go, motnang lo tupduk go se keng dali.
16Ngga kalik kekeng go, banom go, motnang Genam logo
yakua itak. No, Genam lo mea way dali sogo Ki Wali Aya no
pu: motnang no tebok genang, Ki Wali Waglo-a mot-dak go
mea weng. Kuno-woyno, motnang ey Nemot mea susuing.
17Ki Wali Iram go duduing seni eygo, Ki Wali Waglo lo gabe
tetaling. Nemot, kukunan sikabung logo kua ikum, kua senong

---

* **14:12** *Takebali seni dega eygo:* nan seding-seding no Yesus go andua-andua klong go nogo, deguo teguop Ki Wali Waglo lo iti go don lo mea tetaling.

dali. Ngga ey, nemotnang logo yakua wawi. No, tongkuatong
goso, klaya gono motnang ey dabui ba so susuing go nogo,
motnang-a mo senong gabe.
18 Yang! Nsawon sogo motnang Genam lo yakua itak.
Tandali motnang sono Genam mea pung. 19 Ku tebot ngge ba
nogo, tandali go Genam kukunan sikabung logo yakua ikum!
No, motnang logo-a mea ikum-kelo. Yang! Genam wali inim
eygo, motnang mea wali dali. 20 Ku ngga pung gono, motnang
mea senong: Ki Wali Aya ba no, Genam gabe. Genam ba no
motnang gabe. Motnang ba so Genam gabe. 21 Genam go
demutrui nando lo tupduk keng go, dabui lo Genam no klum
eygo, nemot-a gabe. Se senong: Genam no nando lo klum go,
klum way Ki Wali Aya ey Genam eygo lo mea iti. Yang! Genam
go blongdon nemot lo senong go mea mlak dali.
22 Yesus go andua meno Yudas gemang. Ngga Yudas Iskariot
kua. Woy ngganemot no, Yesus sono nemot lo usi go, "Woy Dem!
Sogo temoy no, genamnang seguong no Mot go blong taling-togoy,
kukunan sikabung nogo kua taling ne?" 23-24 Ngga ey, Yesus lo
pu go, "Genam klum kua go, Genam lo pu go mea kua keng. Se
senong: Genam lo nguok go ngge, Genam go duduing kua.
Genam so mot-dak go, Ki Aya Wali sik so pung go demutrui,
ngga gabe. Yang! Genam nogo dabui lo nando klum go, Genam
go demutrui, dabui lo nemot mea keng dali! Ngga tang so,
nemot-a Ki Wali Aya logo mea klum. Ngga ey, Aya, Genam ey,
nemot sono weng go, klay gono blong ey mea leguit."
25 "Nggeasui go maning motnang ey gono, walinebut ngge
naklay gabe pen-asitugu. 26 No, Genam klong go nogo, motnang
no tebok genang so, Ki Wali Waglo, Ki Wali Aya lo mot-dak go,
Genam go sui no mea weng. Motnang nogo, sogo-sogo naklay
Nemot lo mea nguok. Ngga ey, motnang no Genam lo pen go
ngge naklay, tandali mea duing-ketogoy."
27 "Motnang sono Genam go ngengam-yakay gabe itak-situgu.
Genam lo itak-situgu go ngge, kukunan lo iti go rley ey kua
kerlam. Motnang-a suali kua tra, dabui kua lek! 28 Motnang
Genam lo pen go mo tup, 'Motnang sik sogo Genam mea
klong. No, tandali motnang sono mea weng.' Kua kay: Genam
nogo motnang klum eygo, Ki Wali Aya sono tandali Genam
klong genang, yakay dali ey mea. Yang! Ki Wali Iram,
Ki Wali Mani Iram gabe. Genam ngge Danon gabe."

29Se duing, “Maning kua lemoy gono banim-banim so, nebut
ngge gabe pen-asitugu. Lemoy go nogo, tandali duing go,
motnang keng genang.”
30“Nebut walongbata so mea kua pen-selu, sang. Kukunan ta
so mlak go, Kupiamgo gemang uweng! Se senong: nemot go don
logo Genam yakua mlak.” 31No, ngga lemoy go sik so, kukunan
sikabung senong genang, “Ki Wali Iram nogo Genam ngge
tupduk kekeng go gabe. Nemot nogo klum dabui lo gabe i-iti.”
“Ngge sik sogo imotnang ya klong go se!”

Anggul nuik seni Genam gabe

15 1Yesus lo pu go, “Anggul nuik seni Genam ngge, gabe!
Usu wengkabui, Ki Wali Aya-a gemang. 2Anggul go kali
At temoy no wo go, seni kua go, Ki Wali Aya lo mea ibot.
Nggano seni ey tetagot go kali-a, suey so bat mea kebuo. Ngga
ey, miam ey seni but genang. 3Suey so Genam go demutrui no
keng go tang so, motnang-a teguop so mo kebuo gabe. 4Genam
temoy no motnang sebut go, Genam sik so wali motnang no
mea degut. Seni so, kali tang go, banom sogo seni yakua tagot.
Klaya goso Genam ey ngga kalik motnang susuing go-a, seni mea
tagot. Kua susuing go yakua. 5Yang! Anggul nuik seni Genam
ngge gabe. Anggul go kali-kali motnang gemang. Klay goso
Genam ey nando susuing go, nemot ey klay goso Genam mea
suing. Seni miam ey mea tetagot. Seni so, Genam ey kua go,
sogo-sogo motnang logo yakua semu. 6Se senong: Genam ey

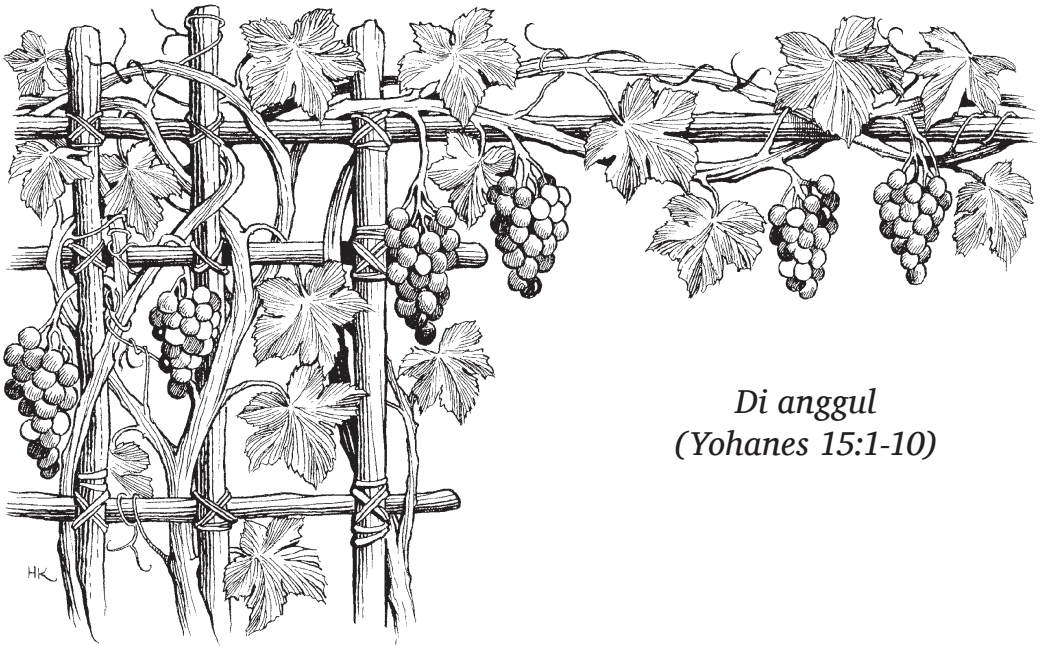

Di anggul
(Yohanes 15:1-10)

klay goso kua susuing go, di kali kalik, banom betep go, mea
newi. Ngga kalik go kali-kali, kebalisedue lo yaluim go, koy ba
sono tega go, puit go mea kuim. 7Klaya gono Genam ey motnang
susuing go, Genam logo demutrui dabui ba so gigit go, sogo so
motnang lo duduing go, Ki Wali Iram sono wadong go, motnang
nogo ngga naklay mea lemoy. 8Motnang Genam go andua! Seni
miam ey, motnang tagot go, nggano Genam no dabui iti go
tupduk keng go Ki Wali Aya go blongdon mea leguit."

Tupduk kekeng sik so klum pung go

9Yang! Genam nogo Ki Wali Aya lo klum go kalik, motnang
nogo Genam lo mo klum-sanyu gabe. Klum ngganemot ba
seguong no, motnang se uwali. 10Genam go demutrui no
tupduk keng go, Genam go klum ba so motnang mea susuing.
Se duing: Ki Wali Aya lo iwat go-a tupduk so Genam lo gabe ya
pluok dali. Ngga ey, Nemot go klum ba lo Genam gabe.
11Nebut ngge naklay Genam lo pen go, motnang ba nogo
Genam go nenem-yakay gigit genang. Yang! Yakay lo motnang
mea tram. 12"Ngge, Genam logo demutrui gabe, 'Motnang no
Genam lo taling go kalik, way-way so klum se pupluok.' 13Se
senong: andua-andua wali genang so wali itak go, kebong go,
ngga, klum kangok dega. 14Genam lo mot-dak go-a tupduk
kekeng go, Genam go andua motnang-a gabe. 15'Koybutasemu'
so motnang Genam lo kua usi gabe. Se senong: wengkabui lo
duing go, koybutasemu logo yakua senong. No, Ki Wali Aya
go duduing, Genam lo tup go, motnang sono naklay mo ngap
gabe. Ngga ey, 'andua' so motnang Genam lo gabe pupu. 16Kua
kay! Genam-a motnang lo kua kuoy. No, motnang-a Genam
lo kuoy go, Genam lo mot-dak go koklong go, miam dega ey
tasam-tasam tagot genang. Tasam ngga go seni, senang so
se gigit. Genam go sui ba no, Ki Wali Iram sono uwadong go,
motnang nogo Nemot lo mea iti. 17Ngge, motnang nogo Genam
logo demutrui gabe: way-way klum-a motnang se tetaling!"

Blong duo ya nogo kukunan sikabung dabui ikle ey

18Andua-andua no Yesus lo pen go, "Motnang no kukunan
sikabung lo dabui ikle go, ngge-a se duing, 'Banim Genam sono
go dabui ikle, nemotnang lo mo taling gemang.' 19Se duing:
kukunan sikabung ey motnang klay goso go, motnang nogo

klum dabui lo kukunan sikabung logo mea tetaling. Ngga ey,
piam so mo duing: motnang ngge, atnang go tete gabe! No,
kukunan ngge sik so, motnang-a Genam lo mo usi gabe. Ngga
tang so, motnang so kukunan lo gemang ikle! 20Pen-ayu go
nebut ngge kua kay, 'Wengkabui-a koybutasemu logo yakua
kenok.' Genam nemotnang lo inya go, motnang nemotnang
logo mea inya dali. No, Genam go nebut nando lo tupduk keng
go, mot go nebut nogo nemot-a tupduk go mea keng dali.
21Motnang i-inya go ngga, Genam tang sogo so lemoy go gemang.
Se duing: Genam so mot-dak go Ki Wali Iram, nemotnang kua
senong sang. 22Yang, Genam walinebut pen sogo kua weng go,
nemotnang go piam konkebamling nogo idekeba yakua taling.
Nggeasui go, Genam weng go deguo teguop pen go, nemotnang
lo mo wayang. Ngga tang so, piam konkebamling nogo idekeba
gemang. Nebut way nemotnang lo yakua tenguo. 23Genam so
dabui ikle go, Ki Wali Iram nogo dabui nemot lo gemang ikle
dali. 24Se senong: saula meno nogo ey kua kerlam go tasam
kangok go, nemotnang nesip no At lo mo taling. Tasam ngga
taling go kua ikum go, nemotnang piam kua. No, nemotnang
mo ikum. Ngga ey, Ki Wali Aya, Genam eygo nogo dabui-a ne
ikle. Ngga tang so nemotnang nogo idekeba gemang. 25Ngga
kalik lemoy go, Musa go demutrui no mo klik, 'Genam sono
dabui nemotnang lo ikle go, demu kua.'

26Se senong: Motnang no tebok genang Ki Wali Waglo,
Genam lo mot-dak go mea weng. Seni eygo min Nemot-a gabe!
Genam sogo nebut, nemudi so Nemot lo mea tetaling. 27Genam
sogo nebut motnang logo se penklong dali! Kua kay: keduong
sik sogo, Genam ey motnang mo suing."

Woy Dem no dabui iti go sik so teguey genaning

16 1Yesus lo pu go, "Nebut ngga naklay Genam lo pen go,
Genam no dabui kekeng go motnang teguey genaning.
2Se senong: Yahudi go dewiyap ba sik sogo, motnang woy-woy
lo mea yat. Ku mea pung-ayun, motnang but go kebong
go, nemotnang lo mea duing, 'Ngge, Ki Wali Iram nogo so,
pupluok go tasam gabe!' 3No, esang! Ki Wali Aya Genam eygo,
nemotnang kua senong go tang so, ngga gemang pupluok.
4Ngge naklay, motnang no banim Genam lo pepen go, ngga
lemoy go nogo, motnang lo tandali duing genang, 'Yang,

banim no atnang nogo, ngga Woy Dem lo mo pen.' No, maning
motnang ey Genam susuing go nogo, motnang nogo nebut ngge
kua pen-sreyu."

Ki Wali Waglo go kebali

5Nggeasui go, Genam so mot-dak go weng go Ki Wali Aya
mit sono gabe ya klong. No, esang! Motnang logo kua usi, "Nago
no Mot klong so?" 6Nebut ngge pen-tugu go sogo, motnang go
dabui ba u lo mo tram. 7No, gabe pu-situgu, "Motnang nogo,
Genam klong go-a, suey. Seni so, Genam kua klong go, tebok
genang sogo Ki Wali Waglo mea kua weng. No, Genam klong
go, Nemot-a Genam lo mot-dak go mea li. 8Nemot li gono,
kuklik go sikabung nogo, kuklue senong genang;
seni eygo nemudi sogo senong genang;
kisebui senong genang,
Ki Wali Waglo lo mea nguok.
9-11Yangga:
kuklue go nuik:
Genam no dabui iti go kua kekeng go;
Seni eygo nemudi sogo nuik:
Ki Wali Iram lo Genam wawi go mo yang.
Tandali motnang logo mea kua ikum.
Kisebui go nuik:
kukunan ta so mlak go Kupiamgo, kisebui mo taling."
12Se senong: motnang no pen genang nebutmang temu, miam
ey gabe. No, nggeasui go, nebut ngga mlak go maning motnang
yakua lek. 13Seni eygo tap, Ki Wali Waglo-a gemang senong.
Nemot li gono, motnang nogo seni-a mea taling. Nemot lo tetaling
go tap, Nemot tang go duduing lo, yakua. No, Ki Wali Aya lo
mot-dak go-a, mea pen. Nggano, yansi go ku no lemoy genang
naklay, Nemot lo mea ngap. 14Se senong: Genam sik so tup go-a,
motnang no pepen golo, blo sono go Genam iway Ki Wali Waglo
lo mea iti. 15Yang! Ki Wali Iram go blongdon naklay ngga,
Genam go gabe. Ngganemot sogo so pen-atu go, "Genam sik so
tup go-a, Ki Wali Waglo lo gemang pepen."

U kluo go blo idi lo yakay mea pung

16Nemot go andua-andua sono ngge kalik Yesus lo gemang
pen-tenawon, "Ku tebot ngge ba no, Genam motnang logo

mea kua ikum. No, walong kua luik gono, tandali Genam mea
ikum-kelo."
17Nebut ngge tup gono, way-way so andua-andua temu lo
gemang usi-netenawon, "Nebut ngge nemot go seni sogo piam?
'Ku tebot ngge ba no, Genam motnang logo mea kua ikum. No,
walong kua luik gono, tandali Genam mea ikum-kelo.' Nggano:
'Ki Wali Iram mit no Genam gabe koklong!' 18Nggano, 'Ku
tebot ngge ba no' ngga, nemot go seni sogo piam? Imot kua
senong go. Sogo so pen-awon?" 19Kunala ngga kalik Nemot go
andua-andua lo duduing go, Yesus mo senong. Way so Yesus lo
pen-nawon go, "Motnang nogo Genam mo pen, 'Ku tebot ngge
ba no Genam motnang logo yakua ikum. Nggano, walong kua
luik gono, tandali Genam mea ikum-kelo' Ngganemot senong
genang so sok-ketogoy?"
20Se tup! Gabe pen-asitugu, "Genam kebong go sogo
sikebong u kluo-kelo go, no, ku klik ba sogo sikabung-a yakay
mea tra. Nemot-a dabui sadui ey motnang tra gono, mesip
so dabui ba yakay-a way so mea pung. 21Yatrang ngge-a se
duing: kabung duo tui sogo, kuom iseng ey, u kangok so mea
kluo. No, duo tui gono, iseng nogo tandali go kua duing. Seni
so, kukunan blo no denok dato li go nogo, way so yakay-a mo
pung-natun. 22Ngga kalik motnang mea tra dali: nggeasui
go, u mea kluo-kelo, no, motnang ey tandali Genam tegu
gono, tandali dabui ba nogo yakay mea pung. Yang! Yakay
ngganemot, sikabung meno logo yakua suep. 23Ku ngganemot
nogo, Genam sik so, sogo-sogo yakua uwalong. Gabe
pen-asitugu, 'Ki Wali Iram sono, Genam go sui no sogo-sogo-a
motnang uwalong go, Nemot lo mea iti.' 24Nggeasui go ku nogo,
sogo-sogo Genam go sui no maning motnang kua usi gabe.
No, nggeasui go sik so motnang se usi! Yang! Motnang nogo
Ki Wali Iram lo mea iti. Ngga ey, motnang go dabui ba nogo
yakay, kangok so mea pung."

Andua-andua nogo benuey sogo tandali kua pen

25Andua-andua no Yesus lo gemang pen, "Nebut ngga naklay,
benuey so Genam lo mo pen. No, ku santugun go nogo, benuey
sogo tandali mea kua pen-srelu. No, motnang nogo Ki Wali Aya
go nebut seni-a nemudi so Genam lo mea pen. 26Ku ngganemot
nogo, Ki Wali Aya sono Genam go sui no, sogo-sogo motnang lo

wadong go, motnang sogo dewi tandali go Genam lo yakua pu.
27Se duing: Genam nogo klum tra go, nggano, Ki Wali Iram sik
so Genam weng go, motnang lo keng go tang so, motnang nogo
gualaklum Ki Wali Iram logo gabe pupung. Ngganemot sogo so
motnang lo uwadong go dewi Nemot tang so mea tup. 28Yang:
Ki Wali Iram sik sogo, kukunan kuklik go ba sono Genam
mo li gabe. Nggeasui go, kukunan ngge mea itak-lu. Tandali
Ki Wali Iram sono, Genam mea klong."
29Nebut ngga naklay tup gono, ngge kalik Yesus go
andua-andua lo gemang pu-nenawon, "Suey dato! Nggeasui
go seni-a, Mot mo pen-ato! Tandali benuey-a kua pen-sreto.
30Nggeasui atnang ikum go, kunala naklay Mot lo mo senong.
Maning genamnang lo kua usi gono, naklay Mot lo mo duing.
Ki Wali Iram sik so Mot li go, dabui lo atnang gabe kekeng!"
31Way so Yesus lo gemang usi-nawon, "Nggeasui go, Genam no
dabui lo motnang kekeng? 32Kua kay! Ku tebot ngge ba no ngge
mea lemoy: banom-banom sikabung suali so, motnang suep go,
Genam-a banom mea itak. Nggeasui go gabe ya lemoy. No, se
senong: banom go Genam-a yakua itak. Genam ey klay gono
Ki Wali Aya gabe. 33Banim nebut ngge naklay Genam lo pen go,
ngengam-yakay Genam sik sogo motnang lo wawi genang. Kua
kay: kukunan nogo sikabung logo koywong, motnang mea lelek.
No don ey motnang-a se suing. Ngga ey, Genam sono go-a se
duing: kukunan kuklik go don, Genam lo mo pedueng gabe."

Yesus blo sik sogo, andua-andua mo senong

17 1Yesus, andua-andua nogo nebutmang yam so king gono,
ut sono nemu yalap-biwon gono, ngge kalik gemang
pu-tenawon,

"O, Ki Wali Aya!
Mot mit sono Genam klong genang ku,
nggeasui go mo pung-atun.
Blo sono Danon go blongdon iway-a se iti!
Way so, Mot go sui iway-a Danon lo iti genang."

2Yang! Mot go duduing sikabung naklay nogo taling genang
don, Danon nogo Mot lo mo iti gabe. Genam no Mot lo itak go
sikabung nogo, wali inim-a don ngganemot lo gabe pupluok.
3Yang! Kiki wali inim go seni: kukunan sikabung lo Mot
senong go, Mot-a, seni eygo nemudi sogo! Nggano Iram Yesus,

Mot lo mot-dak go, nemotnang lo se mlak. Mot, seguong-a
klayking got-togoy! Nggano, Aya lo mot-dak go weng go Iram
Yesus ngge, nemotnang lo mlak dali genang. 4Kukunan blo
nogo kebali Mot lo mot-dak go, Genam lo teguop so naklay mo
pluok gabe. Yang! Mot go blongdon Genam lo mo leguit.

5 O, Ki Wali Aya!
Mot go blongdon ba sono wawi go Genam se klak.
Maning kukunan kua semu go nogo blongdon kalik
dali tandali se iti-kundo!

6Genam go ta sono itak go sikabung nogo, Mot go sui-a Genam
lo mo leguit gabe. Nemot-a Mot go sikabung, Genam go ta
sono Mot lo mo itak. 7Nggeasui go nemotnang lo senong go mo
mlak: kunala, duduing, senong, blongdon naklay Mot sik sogo,
Genam sono mo itak gabe. 8Yang! Walinebut Genam sono Mot
lo taling go, nemotnang nogo Genam lo mo nguok. Walinebut
ngganemot tup gono, suey so dabui lo nemotnang mo keng
gabe. Nggeasui go, ngge nemotnang lo senong go mo mlak:
Genam seni so Mot sik so mo pung! Ngga ey, Genam Mot lo pu
go weng go, dabui lo nemotnang gabe kekeng.

Andua-andua 12 kuoy go nogo dewi Yesus lo pu go

9Ki Wali Aya! Andua-andua sogo-a dewi Genam gabe pupu.
Kukunan ngge sogo dewi Genam kua pupu gabe. No, nemotnang
ngge, Genam sono Mot lo itak go sogo-a dewi gabe pu-bitugu. Mot
go blung, nemotnang ngge-a, gabe! 10Mot go blung ba sono go
Genam go blongdon mo ngap. Yang, Mot tete sogo ngge, Genam
go. Genam tete sogo, Mot go tete dali gabe! 11Seni so, Mot mit
sono Genam gabe tetaut. Kukunan blo no Genam suing genang,
mo kua. No, nemotnang-a kukunan blo no gabe ya itak.

O, Ki Wali Aya, teguop go Aya!
Mot go sui ba nogo don lo,
suey so nemotnang yay se suing.
Sui ngga ba no Genam gabe wali dali.
Ngga ey, klaya goso Imot kalik, nemotnang gabe.

12Nemotnang ey maning go nogo, Genam no Mot go sui iti go
ba no, suey so yay mo got-sanyu gabe. Klayanang go kua nega.
No, Wali Sam klaut no klik go lemoy genang-a, klaya mo waluk.
13Ki Wali Aya! Nggeasui go, tandali Mot mit sono Genam
gabe koklong. No, maning kukunan blo sogo no, nebut ngge

naklay pen-bitugu. Ngga ey, Genam logo yakay nemotnang go
dabui ba no tram genang. 14Mot lo pu go walinebut, yam so
nemotnang no Genam lo mo pen-asanyu. Nemotnang ngge,
Genam kalik kukunan tete sogo sikabung kua. Ngga tang so,
nemotnang, kukunan sikabung lo gabe i-ikle. 15Kukunan sik
sogo nemotnang Mot lo wawi genang so kua wadong-bitugu.
No, ngge-a gabe uwadong-bitugu, 'Kupiamgo ta sik sogo,
nemotnang yay, Mot lo se suing!' 16Genam kalik dali, kukunan
tete sogo nemotnang kua gabe. 17Ki Wali Aya! Walinebut seni
eygo Mot lo pepen golo, nemotnang se teguop! 18Kukunan
blo sono weng genang so, Genam Mot lo mot-dak go kalik,
nemotnang gabe mot-dak go koklong dali. 19Nemotnang
nogo-a, teguop so Mot sono At go wali-a gabe itak-bitugu. Seni
eygo walinebut logo so, nemotnang go wali mea teguop dali.

Blong duoyap naklay nogo so dewi pu go

20Ki Wali Aya! Genam lo mo kuoy go andua ngge seguong
sogo-a dewi kua pupu. No, nemotnang lo pepen go tang so
keng go nogo blong duoyap sogo gabe wadong-bitugu dali.
21Nemotnang ngganemot, klaya so se lemoy-lak! Mot At ey,
Genam Mot ey, klaya lemoy go kalik, nemotnang Imot ey klaya so
lemoy dali genang. Ngga tang so, kukunan senong genang: seni
so! Genam Aya lo mot-dak go mo weng. 22-23Blongdon Genam
sono Mot lo iti go, nemotnang nogo mo wasey dali gabe. Imot
kalik dali, nemotnang klaya ngge kalik lemoy genang: nemotnang
ba so Genam gemang, Genam ba so Mot gabe. Ngga tang so,
nemotnang teguop so klaya seguong mea lemoy. Ngga ey,
kukunan sikabung lo mea senong, 'Seni so, Woy Dem Ki Wali Aya
lo pu go mo weng!' Nggano, mea senong dali, 'Ki Wali Aya go
gualaklum nemotnang nogo, Genam so klum tra go dali kalik.'
24O, Aya! Klay gono Genam ey suing genang so, Genam go
ta sono nemotnang Mot lo mo itak. Nago so, Genam gemang go,
ngga dali no nemotnang se suing! Ngga ey, Genam tamlak go
blongdon, blong duoyap se ikum. Mot lo klum tang so, maning
kukunan kua semu gono, Genam no iti go blongdon ngganemot
gemang.
25 Ki Wali Aya!
Seni eygo nemudi sogo, Mot-a gabe!
Seni so, kukunan sikabung logo Mot senong kua mlak.

Genam lo dui ey, Mot gabe senong.
Genam go andua-andua logo-a ngge senong go gabe mlak,
"Seni so, Wali Aya lo mot-dak go Blong Dem mo weng!"
26 Andua-andua nogo Mot go sui, Genam lo mo leguit.
Ngga, kuno-woyno Genam lo mea pupluok.
Ngga ey, Ki Wali Aya go gualaklum,
Genam nogo so tetaling go,
nemotnang go dabui ba so gigit genang.
Nggano, nemotnang ey klaya so
Genam lemoy dali genang. Seni!

Yesus mlak go

(Matius 26:47-56; Markus 14:43-50; Lukas 22:47-53)

18 1Nemot no keng go sedue sogo dewi pu gono, bu Kidron
idi sono andua-andua ey Yesus gemang klong. Ngga sogo
usu meno gemang. Nemot go andua-andua ey usu ngganemot
no gemang degut-nawon. 2No, usu ngga, klaysedue Yudas mo
senong dali. Da mata so, andua-andua ey Yesus ey mo klong go
nogo. 3Se ikum! Plesedue daley, Ki Wali yap yay sogo ey, sedue
Parisi eygo, usu ngganemot no Yesus mlak genang so, Yudas
go kemle no gemang nenawon. Ple, suon, sagoy ta no idok go
ey, nemotnang gemang nenawon. 4No, ngga lemoy genang
naklay Yesus mo senong-nawon. Ngga ey, plesedue dagu sono
nawon go gemang usi, "Nando so motnang uwet-ketogoy?"
5Nggano, nemotnang lo pu go, "Yesus, yakena Nasaret sik
sogo sedue so genamnang uwet go se!" Nemotnang sono Yesus
lo gemang pu, "Genam ngge Nemot lo!" Esang! Nemotnang
eygo, klaysedue Yudas gemang dali. 6Yesus lo pu go tup gono,
kuikui lo nemotnang naklay klong go, nan blo sono gemang
net-lak. 7Tandali, nemotnang sono Yesus lo usi-nawon go,
"Nando so motnang wet-ketogoy?" Tandali nemotnang lo pu go,
"Yakena Nasaret sik sogo Yesus so!" 8Ngga ey, Yesus lo pu go,
"Genam we-tu go: Genam ngge, Nemot lo! Genam so kebanto
go, Genam eygo sedue-a, itak go nase klong-lak!" 9Se senong:
ngga kalik Yesus pen go, banim Nemot lo pen-ayom go nebut
gemang lemoy, "Ki Wali Aya! Klaya nang go, Genam no itak go
sikabung, Genam logo yakua nega."
10No, Simon Petrus-a, tengang sok go, wit-siwon go, trang
dega go koybutasemu go kama dop tasemla idi kekayso

gemang tut. Sedue ngga go sui: Malkus. 11Petrus sono Yesus
lo gemang pu, “Tandali sip ba sono tengang, se kok!’ Se duing:
Genam nogo so idekeba tegun, Ki Wali Aya lo iti go ngge, ya
kua drop-srelu?’ ”

Yahudi go woy dega sono Yesus wawi go
(Matius 26:57-58, Markus 14:53-54, Lukas 22:54)

12Woy ngganemot no plesedue daley ey Ki Wali yap yay sogo
sedue ey mlak go gemang dok-nenawon. 13Ngga ey, banim
Yahudi go wengkabui Anas mit sono wawi go gemang klong.
Anas ngga, Kayapas go nglangin siomasi. Yagui ngganemot
nogo, taitisopuitgo trang dega, Kayapas. 14Banim temu no
sedue-sedue Yahudi nogo mang, Kayapas ngganemot lo mo
king-ngam, “Way so sikabung naklay nogo so, Sedue klay duo-a
but go kebong go, suey!”

Yesus so Petrus lo wayang go
(Matius 26:69-75; Markus 14:66-72; Lukas 22:55-62)

15Yesus mlak gono, Simon Petrus, Yesus go andua meno
Yohanes ey keng go, gemang klong dali. Yahudi go trang
dega Yohanes-a senong go nogo, Yesus ey wengkabui go yap sono
gemang degut-nawon. 16No, Petrus-a kua degut-srenawon. Seboy
yataput so gemang bung-tenawon. Nggano, tandali dia no Yohanes
pung go, Petrus degut dali genang so, yataput yay sogo kabung
no gemang pu-nawon. 17Petrus ikum gono, yataput yay sogo
kabung lo pu go, “Mot ngge Yesus go andua meno?” Nggano,
Petrus lo pu go, “Kua! Genam, Yesus go andua kua.”
18Ku dalip yam no, koybutasemu ey yay sogo go plesedue
ey, koy puit go, dalip so gemang lelemok. Petrus klong go,
nemotnang ey klay gono dalip gemang lemok dali.

Yesus taitisopuitgo trang dega lo neyboy go
(Matius 26:59-66; Markus 14:55-64; Lukas 22:66-71)

19Se ikum: Yesus go andua-andua sogo, Nemot lo nguok go
tap sogo, trang dega lo mata so tang gemang usi-nawon.
20Nggano, Yesus lo pu go, “Kuno-woyno, neguon so Genam lo pen
go, nguok go, sikabung naklay mo tup. Nggano, Ki Wali yap
kangok go, yakena-yakena sogo dewiyap ba no Genam lo mo
nguok. Maykok sogo nebut, Genam logo kua pen. 21Sogo tete so

Genam sono mot lo ne usi-togoy? Sikabung no nase usi!
Sikabung naklay lo Genam go nebut mo tup. Nemotnang sono,
tang se usi!" 22-23Nebut ngga pu goso, Yesus go nebuemnemu
no plapang go, yay sogo sedue meno lo gemang pu, "Mot suali
kua! Wengkabui nogo nebut ngga kalik, pen-atogoy go?" Way
so Yesus lo pu go, "Wamoy so Genam lo mlue go, nggeasui se
taling! No, seni sogo-a Genam pen go. Sogo so Genam plapang-to?"
24Nggano, Anas lo pu goso, tegan lo Yesus dok gono, Yahudi go
trang dega Kayapas sono pu go wawi go gemang klong.

Tandali go tete Yesus so Petrus lo wayang go

(Matius 26:71-75; Markus 14:69-72; Lukas 22:58-62)

25Simon Petrus koyku so dalip so lelemok gono, sikabung temu
lo pu go, "Yesus go andua meno mot ngge ba?" No, Petrus lo pu
go, "Kua! Nemot go andua genam kua." 26Nggano, sedue Yahudi
go trang dega go, nemot go tamot meno gemang. Seni so, nemot,
Petrus lo kamadop tut go sedue go kukunu lo pu go, "Esang!
Sedue ngga ey, usu damoy so susuing go, genam mo ikum-bayu!"
27Tandali Petrus lo wayang-nawon go, "Kua! Genam kua
senong." Woy ngganemot nogo, ayang nebut se tutuot.

Pilatus sono wawi go Yesus klong go

(Matius 27:1-2, 11-14; Markus 15:1-5; Lukas 23:1-5)

28Ku boblong go, Yahudi go trang dega Kayapas go yap sik
so, gubernul Pilatus go yap sono Yesus wawi go gemang klong.
Seni so, kon lemoy eygo suali so walop Paska ten maning kua
pla go nogo, amble go yap ba sono, sedue Yahudi tang go kua
degut. 29Sedue Yahudi demu seguoy eygo suali so, dia sono
gubernul Pilatus-a pung gono, sedue Yahudi sono gemang usi,
"Motnang lo duing go, sedue ngge sogo kuklue mo pluok?" 30Way
so, nemotnang lo pu go, "Piam kua go, tebadali go kua wawi go
weng!" 31Pilatus lo pu go, "Esang! Nemot kuklue go, mot go
demutrui no motnang tang so se wet. Ngga ey, idekeba motnang
lo se taling!" Way so iram-tegay Yahudi lo pu go, "Sedue meno
kebong genang, atnang sedue Yahudi don kua. Roma go
wengkabui-a taling go, ngga se pluok." 32Yang! Nemot kebong
genang tap, banim Yesus lo pen go kalik, nggeasui gabe lelemoy.
33Yahudi go iram-tegay lo pen go nebut ngga, tup gono,
tandali amble go yap ba sono Pilatus gemang degut-nawon.

Nggano, Yesus wawi go, weng go, Pilatus lo gemang usi, “Seni
so, sedue Yahudi go Iram, Mot gabe?” 34Yesus lo pu go, “Mot lo
usi-to go ngga, mot tang so duing go usi-to? Sikabung meno lo
pen go usi-to?” 35Way so, Pilatus lo pu go, “Genam ngge, sedue
Yahudi? Kua kay: ngge no Mot go sikabung ey iram-tegay eygo
lo wawi go Mot weng go. Sogo kuklue-a Mot logo mo pluok?”
36Nggano, Yesus lo pu go, “Kukunan sik sogo deguena Genam
ngge kua. Kukunan sik sogo deguena sogo, Yahudi go ta sono
go, Genam yakua itak. Nemotnang eygo Genam go blung lo ple
mea tui. No, se senong: Genam tamlak go blongdon duduing
kukunan sik so kua.” 37Nggano, Pilatus lo usi go, “Ngga kalik
go seni so Mot ngge Iram?” Yesus lo wa go, “Ngga mot tang
so pu-santo go! Se senong: seni eygo walitap taling genang
so, kukunan blo no tui go Genam mo li gabe! seni eygo tap
ngganemot nando lo uwet go, Genam go nebut nemot lo tupduk
go mea keng!” 38No, way so Pilatus lo pu go, “Esang! Seni eygo
walitap ngganemot nemot go seni, sogo piam? Genam lo duing
go: tap ngga kua.”

Yesus kua itak Barnabas-a itak go

39Yesus go nebut tup gono, dia no tandali pung go, iram
tegay Yahudi sono Pilatus lo gemang pen, “Yesus but genang
piam Genam logo kua ikum-sretu go! No, genam mo mlay:
yaguino-yaguino, walop Paska nang sogo, boy ba sik sogo
sedue kuklue eygo klaya, ta mea itak. Nggeasui go genam
lo gabe usi, ‘Yahudi go iram Yesus-a ya itak?’” 40No, ngge
kalik sedue Yahudi naklay lo bega-nenawon go, “Kua, Nemot
yakua itak! Barnabas-a ta se itak!” Se senong: Barnabas ngga
ambledante gabe.

Di no Yesus tegak genang so pu go
(Matius 27:27-31; Markus 15:15-20)

19 1Itak genang sikabung Yahudi kua keng go nogo, tap
Pilatus yakay kua. Ngga nemot sogo so, demun-a Yesus
inya genang so gemang we-nawon. 2Gening wong-a plesedue lo
rlok go, Yesus go wengkabui temoy no nali tete so gemang kut.
Ngga ey, kibam suk sogo amka lo, iram nogo kalik, Yesus
gemang kebet-nenawon. 3Nemot mit no plesedue pluep golo
gemang pupu, “Mot, sedue Yahudi go Iram: ‘Wali-wali!’”

Nggano, nebuem tap lo Yesus gemang pang-netenawon. [4]Yam
so wayang-nenawon gono, dia no Pilatus gemang klong.
Sikabung Yahudi sono gemang pu-tenawon, "Se ikum! Nggeasui
go, dia sono wawi go Nemot gabe pupung. Nemot ba sogo kuklue,
genam kua ikum-sretu." [5]Ngga ey, amka kibam suk sogo ey,
baling wong nali tete so kut go ey, dia sono Yesus wawi go
gemang pung. Nggano sedue Yahudi sono Pilatus lo pu go,
"Ikum-a, Nemot gabe!" [6]No esang! Yahudi go trang-trang dega ey,
Ki Wali yap yay sogo ey, Yesus ikum gono, gemang bega-nenawon,
"Di no tegak-a! Di no tegak-a!" Nebut ngga tup gono, Pilatus lo
pu go, "Ngga kalik go, motnang tang so di nogo Yesus se tegak.
Esang, Nemot go piam, kamso wet go, klaya nang go Genam
kua ikum-sretu." [7]Nggano, trang-trang Yahudi lo pu go,
"Atnang go demutrui nogo, Nemot luk go se kebong. Nemot lo
pu go, 'Genam, Ki Wali Iram go Danon gabe!' "

[8]Nebut ngga Pilatus tup go, kangok so suali tra-nawon go
gemang pu, "Ye! Yesus ngge sogo kalik go sedue?" [9]Nggano,
amble go yap kangok go ba no tandali Pilatus degut gono, Yesus
no gemang usi, "Mot nago sik so pung?" No, nebut way Yesus
logo kua teguo-srenawon. [10]Pilatus lo usi go, "Ye! Nggeasui go,
genam eygo Mot nebut ya kua pen? Kunala temoy no se! Kua
senong? Genam go don gabe. At lo pu go, 'Di no tegak sogo,
mea glung!' Genam lo pu go, 'Ta itak sogo, mea itak!' " [11]Way
so Yesus lo pu go, "Yang! Mot go don gemang, no, ngga
Ki Wali Iram sik sogo don. Ngganemot sogo so, mot go kuklue
seguay. No, mot go ta sono itak go-a, kuklue kangok gemang.

[12]Yesus go nebut ngga tup gono, Yesus itak so tandali Pilatus
duing go gemang pen. No, ngge kalik trang-trang Yahudi lo
gemang bega-netenawon, "Sedue ngganemot mot lo itak go,
Kaysar Roma go andua so tandali go mot yakua pu. Mo kay?
Iram so nando lo wa go, ngga Kaysar go plesi gemang."

[13]Nebut don eygo ngga tup gono, Yesus tandali dia sono Pilatus
lo wawi go gemang pung. Nggano, Yesus nogo idekeba iti sogo
so, iram demu blo sono gemang got-nawon. Seboy ngga go sui,
'Dia Teguop go', demu lo sey go. Iblani nebut so pu go, 'Gabata'.

[14]Paska Ku dali semu genang, woy nesip no se kekenok.
Trang-trang Yahudi sono Pilatus lo gemang pu, "Ngge motnang
go iram gabe. Wawi go se klong!" [15]No, nemotnang lo
bega-netenawon go, "Di no glung-a! Temoy but-a!" Nggano,

Pilatus lo pu go, “Esang! Di sono motnang go iram ya glung-kelo?”
Way so trang-trang lo tenguo go, “Atnang go iram nemot kua!
Genamnang go deguena, Kaysar seguong-a klaya.” 16Ngga kalik
trang-trang Yahudi lo waydang go, nemotnang go ta sono Yesus
Pilatus lo gemang itak-nawon, di no glung genang so.

Yesus di no tegak-nenawon go

(Matius 27:32-38; Markus 15:21-27; Lukas 23:26, 33-43)

17Yakena Yerusalem sik sogo, Nemot tegak genang di Yesus
tang so lek go, e… sip meno no gemang koklong. Sip ngga go sui,
‘Wengkabui Don’. Iblani nebut sogo, ‘Golgota’. 18Sip ngganemot
no, di no Yesus gemang tegak-nenawon. Nemot ey, klay gono
tegak go sedue, namon ey gemang. Meno takali idi no, meno-a
tasemla idi no. Yesus-a nesip no gemang glung. 19-20Nggano,
Pilatus lo pu goso, sam dipap temoy no gemang klik. Ngge kalik,
‘Yahudi go Iram, Nasaret sik sogo Yesus gabe’. Esang! Sam ngga,
Iblani nebut sogo, Yunani nebut sogo, Latin nebut so klik go. Se
senong: sip ngganemot yakena dagu sogo nogo, sikabung
Yahudi, mata so klong-weng go, sam ngga ikum genang. 21Ngga
ikum go, way so Pilatus no Yahudi go trang-trang lo gemang
pu, “Piam so ngga mo klik. Ngge kalik se klik, ‘Sedue ngge tang
so pu go, Yahudi go Iram Genam gabe.’” 22No, Pilatus lo
tenguo go, “Mo klik go ngga, mo klik gabe.”

23Di no Yesus tegak-nenawon gono, Nemot go amka plesedue
lo iti go, namon-namon yam so gemang wasey. Sedue klaya lo,
klaya dali so gemang iti. No, amka walong go-a, kua wasey. Seni
so, amka ngga sebut go tang kua. Blo sik so, e… ku no pung go,
klaya seguong. 24Nemotnang goso pu-nenawon go, “Amka ngge
kua ibot.” Nemot-a i-eyon go, nando no taling go, nemot no se iti.
Yang! Wali Sam klaut ba no lemoy sogo so, ngge kalik mo klik,

“At go amka Nemotnang lo mea wasey.
At go amka walong go iti genang sogo, mea i-neyon.”

(Mazmur 22:19)

Ngga kalik plesedue lo semu-nenawon gono, nebut ngga
gemang lemoy.

Unen Maria Yohanes sono Yesus lo itak go

25Yesus tegak go di dagu nogo, kabung-kabung gemang
ip-lak. Yangga: Yesus go unen Maria, Maria go ndengon, Klopas

go senun Maria, nggano, Maria nan Makdala sik sogo. 26Nemot
lo klum go andua, Yohanes, unen ey ip go ikum-kunuon go,
gemang pu-tebawon, “Mia! Ngga mot go duo gemang.”
27Nggano, Yohanes sono ngge kalik gemang pu-kunuon, “Ngga,
mot go mia gemang!” Ku ngganemot sik so Yohanes go yap ba
sono Maria wawi go gemang klong.

Yesus kebong go

(Matius 27:45-50; Markus 15:33-37; Lukas 23:44-46)

28Ku ngganemot nogo, Yesus mo senong, “Genam no mot-dak
go kebali, yam so mo pluok-tu gabe.” Nggano, Wali sam klaut ba
no klik go naklay lemoy genang so, gemang we-bawon, “Genam
bunuo tra go!”* 29Nggano, anggul betey eygo, spon no suik go in
no kok go, Yesus sono plesedue lo gemang leguit. 30Anggul ngga
suop gono, ngge kalik Yesus lo gemang pu, “Yam so naklay mo
lemoy gabe!” Ku sono wengkabui utue go, se sok-dapbawon.

Yesus suon lo uluk go

31Ki Wali Iram go ku Sabat dedagu go tang so, sedue temoy
di temoy so gigit go, woy-woy Yahudi kua iwat. Ngga ey,
Pilatus sono nemotnang lo usi go, “Sedue nangglik di temoy
sogo, masi don-a se seguoy-sing, keda so kebong genang.
Nggano di sik sogo tebuo genang.”
32Ngga ey, Yesus ey glung go sedue namon go masi, plesedue
lo gemang seguoy-nenawon. 33No, Yesus mit no pung go,
ikum-nenawon go, “Yesus mo kebong ba!” Ngganemot sogo so
Yesus go masi nemotnang logo kua pedueng-srenawon. 34No,
teglo sono suon lo Yesus plesedue meno lo gemang uluk-biwon.
Nggano, suon put ba lo, kin ey bu eygo-a gemang pung. Yesus
seni so mo kebong.
35Yohanes tang so ikum go-a pen go nebut gabe. Nebut ngga
seni eygo, keng genang. Ngga Yohanes tang go mo senong.
Nemot lo duduing go, dabui lo ngga wawi go sikabung temu se
keng-lak dali. 36Se senong: Wali Sam klaut ba no klik go, ngga
naklay ngge kalik mo lemoy gabe,

“Klayanang go Nemot go don kua pedueng-nesrenawon!”

(Keluaran 12:46)

---

* **19:28** Mazmur 69:22

37Nggano, Wali Sam klaut ba nogo ngge kalik go mo klik dali,
"Nemot sono uluk sedue lo, nemu mea luik." *(Zakharia 12:10)*

Yusup Arimatea go simu ba no Yesus tui go

38Se senong, sedue meno gemang, nemot go sui: Yusup, yakena Arimatea sik sogo. Seni so, Yesus no dabui iti go nemot mo keng dali. No, dia sono go kua pepen. Pilatus mit no nawon go, Yesus temoy iti sogo so usi-nawon. Pilatus yang-nawon go, klong go, Yesus temoy di blo sik sogo, Yusup lo gemang tebuo-nawon.
39Se senong: nemot no tebok go sedue meno gemang. Nemot go sui: Nikodemus. Banim go, wadi Yesus ey tegu so weng go, Nikodemus ngganemot gemang. Yesus go temoy no mlay ut genang so, Nikodemus lo idok go nawon go: mur; mlay kinemon ey go 50 kilo yam so. 40Yesus go temoy sedue namon ngga lo iti gono, sedue Yahudi go demu kalik, mlay lo bluim go, amka lenan lo gemang pok-klenawon.
41Di no tegak go sip dagu sogo, usu meno gemang. Usu ngganemot ba sogo, demuput meno gemang. Ngge demening go, ngga ba nogo sedue temoy maning kua tui. 42Ki Wali Iram go ku kangok go yam so dedagu, demuput ngga dagu dali sogo nogo, Yesus temoy ngga ba no gemang tui-nenawon.

Simu ngga ulue so itak go
(Matius 28:1-10; Markus 16:1-8; Lukas 24:1-12)

20 1Ku minggu wadikua seni go, ku maning kua blong gono, simu blo sono Maria Magdalena gemang natun. Nggano pung go, ikum-natun go, demu kangok go put so kebet go mo leging. Simu ba ulue so gemang ikum-natun. 2Ngga kalik ikum gono, Maria Magdalena kap-situn go, Simon Petrus ey, Yohanes, Yesus lo klum go andua ey tegu gono, gemang pen-abatun, "Ye… Woy Dem go temoy, sikabung lo iti go se! Nago no tui, genam kua ikum-srenatu go."
3Maria lo pen go tup gono, simu sono kekayso Petrus, Yohanes ey gemang kap-klesiwon. 4Kap-klesiwon go, Yesus go andua Yohanes-a, simu blo no banim gemang pung-nawon. 5Ngga ey, simu ba sono guoy-siwon go, amka lenan-a gemang ikum-sawon. No, demuput ba sono go-a, kua degut. 6Nggano, Simon Petrus mesip so pung go, demuput ba sono gemang degut-sawon. Amka lenan Yesus temoy no pok go-a gigit go Petrus gemang ikum

Israel go simu (Yohanes 20:5)

dali. 7Yesus go wengkabui no dok go amka lenan, amka meno ey
klay gono kua tui. No, suey so banom-banom padu go gemang
gigit. 8Simu blo no banim pung go andua Yohanes, Petrus no keng
go demuput ba sono degut go gemang ikum dali. Seni so, simu
ba sogo Yesus kua. Ngga ey, dabui ba no gemang yang-nawon,
"Yesus, seni so mo nglong gabe!" 9Se duing: Yesus nglong genang,
Wali Sam klaut no klik go, maning nemotnang kua mlak. 10Ngga,
ikum gono, yap sono tandali nemotnamon gemang kebewon.

Maria Magdalena no Yesus go saysuk taling go

11-12Se ikum: Maria Magdalena-a, unaduk ey simu blo so
maning got-tenatun. Demuput ba sono unaduk ey nemu so
tebap-satugun go, Ki Wali Tamot namon amka klaut ey kok go,
gemang ikum-natun. Yesus so tui go sip so, meno masi ku no,
meno-a wengkabui ku no. 13Maria sono Ki Wali Tamot namon
lo gemang pu, "Sogo so unaduk-togoy?" Way so Maria lo pu go,
"Wom so Genam go Woy Dem, sedue lo iti go se, nago no tuet?
Genam kua senong go!"
14Ngga kalik we-natun gono, taton sono lekek go, Yesus gemang
ikum. Nemot-a, ngga Yesus tang go, kua senong-srenatun.
15Ngga ey, Yesus lo usi go, "Sogo so unaduk-togoy? Nando so

wet-togoy?" Seni so, Maria lo duing go, ngge, usu yay sogo sedue.
Ngga tang so, gemang we-tenatun, "Aya! Genam sono se pen!
Yesus temoy mot lo iti go, nago no mo tui? Genam lo iti sogo!"
16 Yesus lo pu go, "Maria!" Ngga tup gono, keda so iwot go Maria
lo gemang wa-natun, "Aya klui sop!" Iblani nebut sogo: 'Rabuni!'
17 Ngga ey, Yesus lo pu go, "Ki Wali Aya sono, maning kua klong
go nogo, Genam ta kua mlak! No, nggeasui go, Genam go
dem-debui, blong duoyap sono klong go mot lo se pen, "Nggeasui
go, Ki Wali Iram, imot go Ki Wali Aya sono Yesus gabe keklak"
18 Ngga ey, Maria Magdalena natun go, Yesus lo kuoy go
andua-andua no gemang pen, "Woy Dem Genam lo mo ikum!"
Ngga ey, nemot no pen go nebut naklay gemang pen-anatun dali.

Andua-andua no Yesus saysuk taling go

19 Ku se kiklik, Minggu use go, yap meno no Yesus go
andua-andua, trang-trang Yahudi suali sogo so, yataput yam so
kadun go, got-netenawon. Se ikum! Yesus-a, nemotnang nesip
no pung so pung-anawon go gemang pu, "Motnang
ngengam-yakay ey gabe!" 20 Ngga kalik pu gono, Nemot go
tadabui ey teglo ey, gemang taling-nawon. Woy Dem ikum
gono, yakay kangok so gemang tra-nenawon.
21 Tandali Yesus lo gemang pu-tenawon, "Motnang
ngengam-yakay ey gabe!" Ngga ey Nemot lo gemang pu, "Genam
Ki Wali Iram lo mot-dak go li go kalik, nggeasui go, motnang
Genam lo gabe mot-dak go klong!" 22 Ngganemot no, nemotnang
sono waglo u-siwon gono, gemang we-nawon, "Ki Wali Waglo-a
motnang lo se uwawi! 23 Se senong: sedue meno logo piam
konkebamling motnang lo suep go, kon ngga gemang ya suep.
Nggano, motnang lo pu go, kon kua suep, kon ngga yakua suep!"

Tomas ey Yesus tegu go

24 Yesus go andua 12 sik sogo meno go sui: Tomas, Didimus so pupu
go. Yesus nglong go ku nogo, andua-andua ey kuduong so tegu go,
Tomas kua. 25 Ngga lemoy go, Yesus go andua temu lo gemang pen,
"Woy Dem genamnang ey mo tegu." Tup gono, deguo ngga, Tomas
kua keng-srenawon. Way so nemot lo pu go, "Nemu lo kua ikum go,
ta lo, paku sip ey suon put eygo, kua tra go, yakua keng seni gabe!"
26 Minggu klaya meno dali no, yap ngga ba no Yesus go
andua-andua gemang yaluim. Nemotnang ey Tomas gemang dali.

Yatap maning kadun gono, nemotnang nesip no Yesus pung so
gemang pung-anawon. Nggano, gemang pu-tenawon, “Motnang
ngengam-yakay ey gabe!” 27Kay seguong Tomas sono Yesus lo
gemang pu, “Genam go tadabui put ey teglo put eygo ba lo, Mot
go taglang-a kok-sando-a! Tandali go kua wayang-srelo! Mot
dabui lo se keng dali!” 28Yesus lo pu go tup gono, Tomas gemang
wa-nawon, “Yang! Genam go Woy Dem, Mot gabe. Genam go
Ki Wali Iram, Mot gabe.” 29Nggano, Yesus lo pu go, “Genam ikum
goso, dabui iti go, Genam no mot mo keng. No, nemu lo kua ikum
go, dabui lo keng go-a, ngengam-yakay dega ey mea suing.”

Sam ngge go nuik

30Yang! Yesus go andua-andua go nemu ku no Yesus lo
pluok-ngam go tasam kangok go, mata dega so gemang. No,
sam ngge ba nogo kua klik gabe. 31Sam ngge ba no mo klik
go ngge, motnang lo senong genang, “Tegadi so dok Iram,
Ki Wali Danon, Yesus gabe! Dabui iti go ngga keng go tang so,
Nemot go sui ba no motnang gabe uwali.”

Andua 7 yam sogo ey Yesus tegu go

21 1Ngga blo idi lo, nemot no keng go andua ey, Tiberias
bu, nan Galilea no Yesus gemang tegu-nenawon. Ngge
kalik gabe lemoy: 2Ngga sogo, Simon Petrus; Tomas Didimus;
Natanael, nan Galilea yakena Kana sik sogo; Sebedeus go danon
Yohanes ey Yakobus ey, nggano Yesus no keng go andua meno
namon gemang. Klay goso nemotnang yaluim go got-netenawon.
3Ngga use go, andua temu no Simon Petrus lo gemang
we-tenawon, “Dasi blang so, genam be koklong.” Andua
temu lo pu go, “Yu-a ya klong go!” Ngga ey, bayi no klak go
nemotnang gemang klong. No, ku klik walong ngga, dasi
klaya go nang, kua kuk-nenawon. 4Wadikua seni go, woytum
se tetega, beap keteng no Yesus gemang ip-nawon. No,
nemotnang kua senong, ngga Yesus. 5Nggano, nemotnang
no Yesus lo gemang usi-tenawon, “Duo yap! Motnang go dasi
gemang?” Way so pu go, “Kua go! Klayanang go kua go se!”
6Yesus lo gemang bega, “Bayi tasemla idi sono, motnang go
palo-a, betep-a! Se ikum: dasi mea mlak!” Nebut ngga, tup
gono, kunala duing kua so, palo tasemla idi sono gemang
betep-nenawon. Palo tandali rlek gono, gemang senong,

"Ye, palo tandali lek sogo, atnang don kua go se. Kebapalo ba
nogo dasi, mata dega so degut go nogo."
7Ngga ey Petrus no Yesus lo klum eygo andua Yohanes lo pu
go, "Se ikum: imot go Woy Dem ngga go!" Nebut ngganemot
tup gono, amka kangok go, suey so kui no Petrus gemang
dok-nawon. Ngga ey, bu ba sono sip go, Yesus ey tegu so,
gemang klong-won. 8Andua-andua temu-a, dasi lo tram go
kebapalo ey, ketang sono bayi lo gemang lelek. Seni so, bayi
blo sik sogo keteng nogo walong, 100 meter yam no. 9Bayi blo
sik sogo li gono, gemang ikum-nenawon, "Ye! Koynegu blo no
dasi dali ta go, loti ey koy mit no gemang tui dali." 10Yesus lo
pu go, "Dasi demening go, nangglik ey iti go weng dali ya!"
11Simon Petrus, bayi ba no klak go, dasi kebapalo ey ketui sono,
gemang lek-nawon. I-nenawon go, kebapalo ba sogo, dasi miam
dega ey, 153 yam so. No, kebapalo kua tegek ne! 12Nggano,
Yesus lo gemang pu-tenawon, "Weng-a! Ten ba dam!" Se
senong: andua klaya duo lo usi genang "Mot nando?" yakua.
Nemotnang mo senong: ngga, seni so, Woy Dem! 13Nggano,
loti Yesus lo iti go, wasey go, ngga kalik dasi gemang
wasey-nawon dali.
14Nglong gono, da nangglik tete so andua-andua ey Yesus
tegu go gabe.

Petrus so Yesus lo pen go nebutmang

15Yesus, nemot no keng go andua ey ten yam so dam gono,
Simon Petrus no ngge kalik gemang usi-nawon, "Simon,
Yohanes go danon! Se pen-sando, 'Genam nogo mot go klum
dabui lo tra go, nemotnang ngge nogo ey kua kerlam?'" Petrus
lo pu go, "Yang, Woy Dem! Mot mo senong, 'Mot nogo genam
go yakay gabe.'" Way so Yesus lo pu go, "Genam go duoyap
don kua go nogo tap, suey so se taling!"
16Da namon tete sogo, Yesus lo usi go, "Simon, Yohanes go
danon! Se pen-sando, 'Genam nogo mot go klum gemang?'"
Petrus lo pu go, "Yang, Woy Dem! Mot mo senong, genam
go yakay Mot nogo gabe." Way so Yesus lo pu go, "Genam go
blung, suey so yay se suing!"
17Da nangglik tete sogo, Yesus lo gemang usi dali, "Simon,
Yohanes go danon! Genam nogo yakay, dabui lo duing-togoy?"

Da nangglik yam so nemot sono Yesus lo usi go nogo, u so
Petrus-a se iwot-nawon. Petrus lo wa go, “Yang, Woy Dem!
naklay-naklay Mot lo mo senong wa. Mot nogo klum dabui lo
gabe duing-tugu.” Way so Yesus lo pu go, “Genam go blung
nogo, suey so tap se tetaling!”
18 Petrus! Seni-seni so, mot no gabe pen-asitugu, “Maning
ngguot sogo nogo, meno duo logo mot yakua tebok. Kuibey
suey so dok go, nago sono klong genang, mot mea klong. No,
srawe-dap logo nogo, mot go ta, sedue meno lo iti go, kuibey
lo dok go, moysogo sip no wawi go, mot mea klong.” 19 Nebut
benuey ngga lo Petrus kebong genang tap Yesus lo taling go.
Ngga tang so, Ki Wali Iram go sui iway iti genang. Ngga ey,
Petrus so pu-nawon go, “Mot-a, Genam no se keng!”

Yohanes wali genang sogo nebut

20 Ntaton sono Petrus lekek go, Yesus go andua demsop
Yohanes, Petrus lo gemang ikum. Kua kay: Paska ten so dedam
gono, Yesus no tebok go andua demsop Yohanes lo gemang
usi, “Woy Dem! Mot nando lo ya wayang-yon?” 21 Yohanes
no duduing goso, Yesus no Petrus lo gemang usi, “Woy Dem!
Yohanes nogo, sogo kalik so ya lemoy?” 22 Way so Yesus lo pu
go, “Genam lo mo duing go, nemot mea suing, e… Genam
tandali pung go, ngga mot kua senong go, nueya! Ngga mot go
kebali kua. No, Genam sono mot-a se keng!”
23 Yesus lo pu go nebut ngga tup go nogo, blong duoyap temu
lo duing go, “Yohanes mea kua kebong.” No, seni so, ngga kalik
Yesus lo kua pen. Nemot lo pu go, “Genam lo duing go, nemot
mea suing, e… tandali Genam mea pung. Ngga mot kua senong
go, nueya! Ngga mot go kebali kua.”

Nebut yam sogo

24 Yesus logo tasam-tasam ikum go, ibe senong genang so,
sam ba no suey so Yohanes ngganemot lo mo klik-angam.
Nggano atnang mo senong, “Yohanes lo pen go ngga, seni eygo,
imot lo keng genang gabe.”
25 Se senong: Yesus lo taling tasam temu miam ey. Ngga
naklay sam-sam ba no sikabung lo klik genang, kukunan blo
sogo sip ngga klik genang, yakua nemot. Yam.

TAMOT

Teopilus dega nogo so Lukas lo klik go sam

1 1-2 Teopilus dem, mot suey gabe! Kuduong so at lo klik go*
sam ba no, Yesus lo nguok-yom go nebut ey tasam-tasam
naklay, Nemot kebali tamlak go sik so iti go e… Nemot ut sono
klak gono naklay mo klik-yu. No, maning ut sono kua klak
gono, Ki Wali Waglo go don lo, kuoy go tamot-tamot no pluok
genang tap, Yesus mo taling-nayom. Sam ngge ba no ngga gabe
klik-situgu.
3 Ngge kalik gabe lemoy: kebong sik so Yesus nglong gono, ku
40 ba no, tamot-tamot sono dialo-dialo Nemot go saysuk mo
taling. Ngga sik so mo senong: seni-seni so Yesus gabe uwali.
Ngga ey, Woy Wali Iram go blung tamlak genang duduing sogo
nebut, naklay mo pen-ayom.

Ki Wali Waglo li genang tegadi

4 Ku meno so, nemotnang yaluim go, atuia-mang, ngge kalik
Yesus lo gemang king, "Yakena Yerusalem sik sogo motnang
kua klong! Ngge so se bubung, e… Nemot go tegadi so dok go
taiti, Ki Wali Aya lo mea iti. Se duing: banim nogo motnang no
Ki Wali Waglo iti genang, tegadi ngga, Genam lo mo pen gemang.
5 Seni so, Yohanes Busotuigo, sikabung bu lo gemang tui-yom.
No, ku tebot ngge ba no, motnang, Ki Wali Waglo lo mea tram!"
6 Yesus nebut atuia, pen gono, ngge kalik tamot-tamot lo
gemang usi-nenawon, "Woy Dem! Nan Israel-a tamlak genang
nggeasui Mot lo ya semu-silo?" 7 Nggano, way so Yesus lo pu go,
"Nueya! Motnang ku ngganemot, mea kua senong. No, Ki Wali Aya

---

* **1:1** *Sam kuduong sogo:* sam ngga deguo teguop Lukas lo klik go.

seguong-a, gemang senong! 8No, Ki Wali Waglo li gono, motnang
nogo don mea iti! Ngga ey, Genam sogo nebut motnang lo mea
penklong: Yerusalem sik so iti go, nan Yudea naklay nogo, nan
Samaria, nggano, kukunan seding no mea pung."

Ut ba sono Yesus klak go

9Nebut yam so pen-nawon gono, blo sono Ki Wali Iram go
don lo Yesus iti go gemang klak. Yesus keklak go nemu so
maning bung-netenawon, utkenuim kuntun go, nemotnang
go nemu sik sogo Yesus gemang teglue. 10No, blo sono
nemu maning bubung gono, amka klaut eygo sedue namon,
pungso-punggo, nemotnang mit no gemang ip-klenawon.
11Ngga ey gemang pu-kletenawon, "Ey, Galilea sik sogo
sedue-sedue! Ut ba sono go, sogo nemu so bung-ketogoy?
Motnang sik so Ki Wali Iram sono Yesus klak go, ikum-keto go.
Klak-biwon go kalik dali, tandali go Nemot mea li-yon!"

Klaysedue Yudas way so taling go tamot

12Ut ba sono Yesus klak-biwon gono, meduim Saytun sik
sogo, yakena Yerusalem sono tamot-tamot gemang klong.
Meduim sik so Yerusalem sono go dagu so, kilometer klaya
yam so. 13Yerusalem no pung gono, yap meno degu bloda no
gemang blengat-nenawon. Ngga tamot-tamot susuing go degu.
Tamot-tamot ngga so susuing go, nemotnang go sui: Petrus,
Yohanes, Yakobus, Andreas, Pilipus, Tomas, Bartolomeus, Matius,
Yakobus Alpeus go danon. Simon tang Selot sik sogo, nggano
Yudas Yakobus go danon. 14Nggano kabung temu gemang dali.
Kabung meno ngga, Yesus go unen Maria. Ngga ey, Yesus go
ntatonnang ngga so gemang dali. Nemotnang, tamot-tamot ey
dabui klaya iti go, dewi so gemang pu-netenawon.
15Ku meno no, sikabung 120 yam so klay gono yaluim-nenawon
go, Petrus ip go, ngge kalik gemang pen-atenawon, 16-17"Ayanang,
mianang, suey gabe! Nemot-a Yudas atnang ey klay gono kebali
semu genang, Yesus lo kuoy go, nemot klaysedue mo lemoy. No,
Yudas sogo nebut, nggeasui go lemoy genang, Wali Sam klaut ba
no, babu Daut lo mo klik-ngam.* Yudas ngga klaysedue. Yesus
mlak genang plesedue no tap-a, nemot lo mo taling." 18Se senong:

---

*1:16 Mazmur 41:10

plesedue go ta no Yesus iti genang so, duoy mo idok. Duoy
ngganemot lo nan meno nemot mo iti. No, nan ngganemot blo no
nemot mo kenuong go teguan tegek go, kluitdabui dia no mo pung
sang. 19Yakena Yerusalem sogo sikabung, tasam ngga, naklay
mo tup. Nggano, nan ngganemot go sui, Iblani nebut sogo,
'Hakaldama' so gemang pu. Nemot go seni: 'kin ey pi go nan.'
20Tasam ngge naklay, ngge kalik sam Masmur ba no mo klik dali,

"Sip ngga itak-a!
Sedue klaya nang go, ngga nogo yakua suing." *(Mazmur 69:26)*

Ngga ey ngge kalik go mo klik dali,

"Nemot logo kebali sip, sedue meno lo mea iti." *(Mazmur 109:8)*

21-22"Ayanang, mianang! Nggeasui go, imot sik sogo andua
meno-a se wet! Genamnang ey, Woy Dem Yesus tandali nglong
go nebut, ibe nogo nemot lo se penklong dali. Andua ngga ngge
kalik so se: Yohanes lo, Yesus bu tui go sik so iti go, e… imot nesip
sik so Nemot klak go ku no pung go. Tasam naklay Yesus lo taling
go nemot mo ikum. Andua ngganemot-a se wet go taling-eyon!"
23Ngganemot no, sedue namon-a ibe blo no gemang
taling-nenawon. Yangga, Yusup Barsabas, Yustus so usi go ey,
Matias ey. 24-25Ngga ey, Ki Wali Iram sono dewi ngge kalik
gemang pu-nenawon,

"Woy Wali Iram!
Yudas go sipsuing mo itak.
Nggano sikebong yakena no nemot mo klong.
O, Wali Aya! Sikabung naklay go dabui ba Mot lo mo senong.
Nggeasui go, genamnang no se taling:
sedue namon ngge sik sogo,
Yudas way sogo sipsuing tamot lemoy genang,
nando-a Mot lo mo kuoy?"

Nemotnang go dewi, ngga kalik gemang usi-nenawon.
26Ngganemot no, demu tega go, i-nenawon go, e… Matias
no, gemang taling. Ngga ey, Yesus go tamot temu sono Matius-a
gemang tebok. Nemot ngga, 12 tete sogo tamot.

Ki Wali Waglo li go

2 1Yahudi go walop Pentakosta ku nogo, Yesus no dabui
iti go keng go sikabung naklay, sip klaya gono gemang
yaluim-lak. 2Ngga ey, nebit kluim kangok go kalik, klay
seguong-a ut sik so gemang li. Nemotnang susuing go yap

ba, klum ngganemot lo gemang kenok. 3Koy nebleng kalik go,
sikabung ngga naklay blo no gualing-sing go, gemang ikum.
4Yang! Nemotnang naklay Ki Wali Waglo lo damoy go, nebut
meno-meno so Nemot go don lo gemang pen-netenawon.
5Se senong: ku ngganemot nogo, yakena Yerusalem no,
nan-nan sik sogo sikabung Yahudi gemang. Ki Wali Iram go tap
suey so nemotnang gemang uwet. 6Nebit kluim tup gono
sikabung naklay ngga, klay gono gemang yaluim-nenawon.
Seni so, nebutiwot go tamot-tamot lo pen go tup-nenawon gono,
nemotnang yam so kuikui. Se senong: tamot-tamot lo pen go
nebutiwot go ngga, nemotnang go nebut bluem so sikabung
klay-klay lo gemang tup-nenawon dali. 7-8Nggano tawasrang ey
glok-netenawon, gemang nega-neton, "Kay! Sogo kalik
lemoy-etugun! Nebut so pepen go sedue ngge naklay, nan Galilea
sik sogo lo. Sogo kalik go-a, imot go nebut bluem so tup-eton.
Ngga tasam kangok go! 9-10Se duing! Imot ngge naklay, nan-nan
meno sik sogo. Yangga: Partia, Media, Elam, Mesopotamia,
Yudea, Pontus, Asia sik sogo, Pligia sik sogo, Pampilia, Mesir,
Libia. yakena Kerene dagu sik sogo, nggano, imot ey go temu
yakena Roma sik so weng-lak go susuing go gemang dali.
11Nggano, imot tang Yahudi seni, nggano, saula-saula sik sogo,
Ki Wali Iram no ta kokong go. Nggano, imot temu, nan Kleta
sik sogo, temu nan Arabia sik sogo. No, esang! Tasam-tasam
kangok go Ki Wali Iram lo taling go, nemotnang nebutiwot go,
imot go nebut so pepen go, tup-eton go se!"

12 Yang! Sikabung ngga sogo, nebut ngga tup gono, naklay
kuikui go, way-way so ngge kalik gemang usi-neton, “Kay
nemot sogo kalik?” 13 No, Yesus go tamot so ngge kalik
sikabung temu lo gemang wayang-nenawon, “Esang! Anggul
tom eygo drop golo puplu go, nemotnang gemang pepen!”

Petrus lo pen-nawon go

14 Woy ngganemot no, Yesus go tamot 11 ey Petrus wisi so
ip go, kangok so ngge kalik gemang pen-atenawon, “Motnang,
saula-saula sik sogo sedue Yahudi ey, Yerusalem sogo ey,
suey gabe! Tasam ngge nemot go seni pen-asilu go, suey so
dabui lo motnang se wawi! 15 Motnang lo duing go kalik
kua! Sedue-sedue ngge kua puplu. Seni so, wadikua go ten,
maning kua dam, bu maning kua drop-etu! 16 No, se senong:
nebutkluim ngge, Wali Sam klaut no nabi Yoel lo mo pen-ngam,
nggeasui mo lemoy-asitun gabe! 17-21 Yang!

“Ki Wali Iram lo pen go,
‘Ku yam sogo no ngge kalik Genam lo mea semu!
Sikabung blo no Genam go Waglo mea pi-kundu.
Ngga ey wali genang sogo senong go,
Genam go kunala duoyap lo ikum go,
ibe sono danon, denun lo mea ngap.
Sedi so srek gono Genam lo taling go,
sedue seni lo mea senong.
Yang! Genam go tamot-tamot blo nogo,
Ki Wali Waglo Genam lo mea pi.
Ngga ey, Genam lo taling go,
ibe nogo nemotnang lo penklong genang.
Se ikum: ut blo no, kukunan blo no tasam-tasam kangok go
ngge kalik so Genam lo mea taling:
koy nebleng ey, koy ndop ey golo, kin suk so mea su.
Woy neblong kukuim so mea lemoy;
banu neblong kin suk so mea iwot dali.
Tasam-tasam ngga, yam so lemoy gono,
Woy Dem go blong eygo ku mea pung-ayun.
Se senong: ku ngganemot nogo,
Woy Dem go sui sono nando lo usi go, nemot-a mea sesuoy.’”

(Yoel 3:1-5)

Nabi Yoel lo klik go nebut ngge naklay, nggeasui go gabe lelemoy.

Ku semu sogo no yakena Nasaret sik sogo
Blong Dem mea pung-ayon

22 Nggano, tandali Petrus lo, ngge kalik, gemang
pen-atenawon, "Sikabung Israel, motnang se tup! Seni so,
motnang nesip no tasam kangok-kangok go Ki Wali Iram go
don iti golo, Yesus yakena Nasaret sik sogo lo mo taling-ayom.
Tasam ngganemot naklay motnang ikum go sik so mea senong:
seni so, atnang nogo so, Nemot Ki Wali Iram lo kuoy. 23 Seni
so, motnang nogo so pupluok go Yesus ngge, Ki Wali Iram
no kua keng go amble sedue go ta no motnang lo ne iti
go, di no Nemot glung go mo kebong. Yang! Tasam ngge
naklay, Ki Wali Iram lo duing-ngam go, nggeasui go gabe
lelemoy-asitugun. 24 No, Yesus kebong go idekeba iti go betep
gono, tandali Nemot-a Ki Wali Iram lo mo nglong. Seni so,
kebong go don lo Yesus yakua mlak.

25-28 Se duing: Yesus, kebong go sip sik so tandali nglong
genang sogo, Wali Sam klaut ba no, ngge kalik so babu Daut lo
mo klik-ngam,

'Kuno-kuno, Woy Dem no genam go nemu gabe iyalap.
Genam ey klay gono Nemot koklong go,
genam tebok go, mea kua pui.
Ngganemot sogo so, at go dabui yakay kangok.
Nggano, lom ba sik sogo, Nemot nogo, iway gabe i-iti.
Genam go saysuk don ey mea uwali.
Seni so, kebong go sip ba nogo genam go iku yakua itak.
Mot go demsop go saysuk waluk mea kua ikum.
Yang! Genam sono, kiki wali inim sogo tap, Mot lo mo taling.
Genam ey klay gono Mot lo koklong go,
Genam go dabui yakay kangok dega seni mea lemoy.'

(Mazmur 16:8-11)

Yesus nogo nebut ngge naklay, Daut lo klik-angam go."

29 Ngga sik so, Petrus lo tandali gemang pen, "Ayanang,
mianang! Nggeasui go genam lo ya pen go, motnang lo mea
yang. Babuasi Daut mo kebong. Nemot go saysuk mu no mo
tuet. Nemot go mu, nggeasui go maning gemang gigit. 30-31 No,
Daut ngga, senong eygo nabi. Seni so, tegadi so Ki Wali Iram
lo dok go, nemot go mlenawalasrang sik sogo duo klaya
Iram so lemoy genang, Daut mo senong. Ngga ey tegadi so

Ki Wali Iram lo dok go sesuoy Iram, tandali nglong genang,
nemot lo mo ikum-anangam. Yang! Kebong go sip ba nogo
sesuoy Iram go iku yakua itak. Ngga ey Nemot go saysuk
yakua waluk."* 32Nggano, Petrus lo tandali pen go, "Seni so,
atnang naklay mo senong, Yesus, kebong go sik sogo, tandali
mo nglong. Tasam ngga, genamnang naklay mo ikum gabe.
33Yesus nglong go, ut blo sono mo klak. Nggano, Ki Wali Iram
go tasemla idi so, got-tebawon. Ngga ey, Ki Wali Waglo Yesus
lo mo iti. Ngge, imot nogo tegadi so Ki Wali Iram lo dok-ngam
go Ki Wali Waglo gabe. Ayanang, mianang, mot lo tup go,
ikum go, nebit kluim, koy nebleng, nggano nebutiwot go, ngge
Ki Wali Waglo, atnang blo sono li go gemang.
34-35Se tup! Ut blo nogo babuasi Daut kua klak. No,
Wali Sam klaut ba no ngge kalik nemot lo gabe pen-ngam,

'Genam go Woy Dem no Ki Wali Iram lo mo pen,
Genam go tasemla idi no Mot se suing!
E… Mot go plesi, Genam lo tamlak go,
Mot go masi ba no mea unuik.'" *(Mazmur 110:1)*

36Nggano Petrus lo tandali pen go: "Ayanang, mianang,
kukunuyap, sikabung naklay, nan Israel sogo! Sesuoy Iram so
Daut lo pu go nebut ngga sik so, suey so se senong: ngga Yesus
so pu go! Yesus ngga-a di no motnang lo glung go. Seni so,
nemot sesuoy Iram so Ki Wali Iram lo mo temuit gabe."

Sikabung mata so, dabui iwot go mo keng

37Petrus go nebut tup gono, sikabung naklay, dabui ba suali
tra-nenawon go gemang usi-netenawon, "Ayanang! Motnang lo
duduing go, genamnang sogo kalik so, ya semu-elu?"
38Nggano Petrus lo, pu go, "Wali inim nogo-a motnang lo
se teguey. Tasam piam go se itak! Motnang go tasam piam
go suep genang, Yesus go sui ba no motnang bu se degut.
Ngga ey, motnang nogo taiti Ki Wali Iram lo mea iti. Yangga:
Ki Wali Waglo. 39Se senong: taiti ngganemot, banim no tegadi
so Ki Wali Iram lo mo dok-ngam: mot nogo, mot go duoyap
nogo, sikabung meno ket sogo nogo mo dok-ngam. Yang! Imot
go Ki Wali Iram, Woy Wali Iram lo usi go sikabung naklay
nogo-a, tegadi ngga ba no mea dok."

---

* **2:30** Mazmur 132:11

40 Nebut ngganemot walong bata so gemang pen-awon.
Nggano, sikabung nogo, nebut atuia ngge kalik don ey gabe
pen-nawon dali, “Kukunan sikabung go waluk go tap motnang
se itak, tap suey go-a sesuoy genang. Ngga tang so, mot go
idekeba Ki Wali Iram lo mea tebuo!”
41 Petrus go nebut no tup go, sikabung mata so keng go, bu
gemang degut-nenangam dali. Ku ngganemot nogo, blong
duoyap no Yesus dabui ba no wawi go sikabung, 3 ribu yam so
gemang tetebok dali.

Takuduen sogo blong duoyap go wali

42 Sikabung tamot-tamot lo nguok-netenawon go, deguo
teguop tupduk go nemotnang gemang keng. Nggano, klay gono
yaluim go, ten betok go, uwasey, dam-netenawon. Nggano dewi
gemang pu-netenawon.
43 Ku ngganemot no, Yesus go tamot-tamot lo tasam-tasam
mata so taling-nenawon go. Tasam ngganemot ikum gono, suali
ey sikabung gemang tra-nenangam. Nemotnang mo senong:
tasam-tasam ngge, Ki Wali Iram lo taling go.
44-45 Iram Yesus no keng go blong duoyap, klay gono susuing
go, naklay gemang uwasey. Seni so, taut ey duoy ey yaluim go,
duoy lo nay go, sikabung temu no gemang iti. Nando kua go
nogo, gemang go logo gabe iti. 46 Kuno-kuno Ki Wali yap
kangok go ba no, klay gono yaluim go, Ki Wali Iram seguong
nogo-a dabui klaya gemang iti. Ngga ey yap-yap lo loti bebetok
go, klay gono yakay ey, dabui ku no li go, nemotnang lo
gemang dedam. 47 Blo sono Ki Wali Iram go sui nemotnang lo
iway gemang iti. Ngga ey, nemotnang go tasam ikum gono,
kunala ngge Yerusalem sogo sikabung naklay lo gemang
duing-netenawon, “Seni so, Iram Yesus no keng go sikabung
suey dato go!” Kuno-kuno, blong duoyap no, sesuoy genang
sikabung imening go, Woy Dem go don lo gemang tetebok.

Sedue yambi masi ip go

3 1 Ku meno no, woy nangglik no, Ki Wali yap ba no dewi
pu so, Petrus, Yohanes ey gemang klong. Ngga, sikabung
Yahudi go dewi pupu. 2 Ki Wali yap seboy temu sogo yataput
so, sedue yambi meno gemang. Tui go sik so yambi go.
Kuno-kuno, sip srek ey sikabung meno lo lek go, Ki Wali yap

yataput no nik go, ngga lo pung go sikabung no, duoy ta
uwadong genang sogo so, gemang susuing. 3Woy ngganemot
no Petrus ey Yohanes ey dedegut, duoy wadong so sedue yambi
ngga, ta gemang sra-nawon. 4Ngga ikum gono, nemu gemang
yalap-klenawon. Ngga ey, Petrus lo pu go, “At namon sono
nemu yalap-a!” 5Petrus go nebut tup gono, dabui ba lo ngge
kalik gemang duing-tenawon, “Genam nogo nemotnamon lo
duoy mea iti-kleyon!” Ngganemot sogo so, Petrus ey Yohanes
ey gono, nemu gemang yalap. 6No, sedue yambi sono ngge
kalik so Petrus lo gemang pu, “Esang! Genam duoy kua gabe!
No, taiti meno-a at namon lo mea iti. Se tup: yakena Nasaret
sik sogo Blong Dem Yesus go sui go don lo, ip go mot se
klong!” 7Ngga ey, tasemla idi no sedue yambi, Petrus lo mlak
go gemang ip-nawon. Nggano, nemot go masi ey masi-wisi
eygo, kekayso don gemang kok. 8Sedue yambi ngga, masi
ip gono, nggesono-nggasono yatrang gemang wet-nawon.
Ngga ey, Ki Wali yap ba sono sedue yambi degut go yakay
ey, sippui-sippui klong go, Ki Wali Iram sono, iway ngge
kalik dewi ey gemang pu-biton, “O, Ki Wali Iram! Mot, seni
so, don kangok! Mot seni so, don kangok-dega!” 9-10Ngga
sogo sikabung naklay, nemot go masi don eygo ikum go
nggano nemot go iway tup gono, nemu yalap go gemang
senong-nenawon, “Ye! Ngge yataput pung-degut so suing go
sedue, duoy so uwadong go ba.” Ngga ikum go, ta wasrang ey
kangok so gemang glok-netenawon.

Ki Wali yap ba no walinebut Petrus lo pen go

11Sedue yambi masi ip go ngganemot, Petrus ey Yohanes
eygo no keng go, gemang uwet-atenawon. Seni so, Ki Wali yap
ba no, nemotnangglik suing go sip ngga: sip Salomon. Nggano,
tawasrangglok ey, sikabung naklay nemotnang mit no gemang
pluep-nenawon. 12Ngga ikum gono, Petrus lo ngge kalik
gemang pen-atenawon, “Ayanang, mianang, sikabung Israel!
Sogo ikum goso ta wasrang glok-kletogoy? Sogo sogo so,
genamnang no nemu yalap-ketogoy? Sedue ngge masi ip go,
ngga genam namon go don lo kua, nggano genam namon seni
eygo nemudi so koklong golo kua dali. 13Sedue yambi masi ip
go ngge, Iram Yesus lo pali go. Seni so, Nemot nogo blongdon
iway dega eygo Ki Wali Iram lo mo iti. Ngga babuasi Ablaham,

Isak, Yakop go Ki Wali Iram, ngga Nemot lo!* No, esang,
amble Roma go ta no, Yesus ngge-a but genang so motnang lo
mo iti. Gubernul Pilatus go suongku no, nemot-a, Yesus itak
genang so pu go, Nemot so motnang lo mo waydang. 14Yang!
Ki Wali Iram no dabui iti kekeng go, seni sogo, nemudi so
koklong go Sedue, motnang lo mo waydang. Ngga ey, way so
sedue sinebutsi-a ne pu go itak-keyo. 15Yang! Atnang sono
walitap taling go sedue, motnang lo mo but go kebong. No,
seni so, kebong sik so tandali Ki Wali Iram lo mo nglong.
Ngga seni so lemoy go, ibe nogo atnang gabe pu. 16Sedue
yambi ngge no se ikum! Nemot go wali motnang mo senong.
Banim go nemot yambi so, no, nggeasui go Yesus go sui no
dabui iti go tang so, don kok go, nemot pali go, masi gabe mo
ip. Motnang naklay se ikum!

17Nggano, tandali Petrus lo gemang pen-atenawon: Ayanang,
mianang! Motnang ey motnang go iram-tegay eygo kalik
walitap, kua senong go tang sogo so, Nemot motnang lo mo but
go kebong. 18Ngge kalik go tap lo, banim so Ki Wali Iram lo
duing go kalik mo lemoy gabe: 'Tegadi so Ki Wali Iram lo dok
go Iram iseng kangok so tra go, sedue lo but go mea kebong.'
Banim no nabi naklay lo ngga mo pen-nengam.* 19Nggeasui
go, tap piam go naklay ngga sono itak go, wali inim sono
se teguey! Ngga ey motnang go tasam piam konkebamling
Ki Wali Iram lo mea suep. 20Yansi so ku nemla ku mea pung.
Tegadi so dok go sesuoy Iram, Yesus, Woy Wali Iram lo kuoy go,
pu go mea weng. 21No, nggeasui go maning! Ki Wali Yakena
so namboy Yesus gemang susuing e… naklay demening lemoy
genang ku no mea pung. Banim no Wali Sam klaut ba no
nabi-nabi teguop go nebutpen eygo, ngga Ki Wali Iram lo mo
pen. 22-23Se duing: ngge kalik Musa lo gabe pen-angam,

'Motnang nogo nabi meno Woy Wali Iram lo mea pu go weng.
Nabi ngganemot, genam kalik so,
sikabung Israel ba sik so mea pung.
Naklay Nemot lo pu go nogo,
suey so motnang tup go se keng!
No, Nemot go nebut no nando lo kua tup go keng go,

---

* **3:13** Keluaran 3:15
* **3:18** Yesaya 53

Ki Wali Iram go blung sogo tandali yakua pu.
Ngga ey nemot Ki Wali Iram lo mea tenguo.'
(Ulangan 18:15-16, 19)

Nebut ngge, Musa lo, banim no mo pen-ngam. 24Seni so, nabi Samuel sik so iti go e… nabi-nabi naklay, nemotnang logo, nggeasui lelemoy go, banim no mo pen-nengam dali.

25Ayanang, mianang! Banim go, motnang nogo so babuasi Ablaham no tegadi ngge kalik Ki Wali Iram lo mo dok-ngam,

'Mot go mlena srang sik sogo lo,
kukunan blo sogo sikabung no,
Ki Wali Iram logo ngengam-yakay mea iti.' *(Kejadian 12:3)*

Seni so, nabi-nabi nogo nebut, nggano Ablaham nogo nebut, nggeasui go, gabe mo lemoy! Motnang, nemot go mlena nogo! 26Ngga sogo so, Ki Wali Iram lo kuoy go Danon Yesus, kuduong so motnang sono mot-dak go mo weng gabe. Nemot weng go, sikabung tap piam go itak genang so, Ki Wali Iram logo tasuey, motnang no taling genang so."

Petrus, Yohanes ey Yahudi go iram-tegay lo neyboy go

4 1-2Ki Wali yap ba no maning nebut so Petrus ey, Yohanes eygo lo pepen, Yahudi go woy-woy nemotnamon mit no gemang pluep-lak. Seni so, maning Ki Wali yap ba sogo sikabung no Yesus go deguo teguop Petrus, Yohanes eygo lo ngunguok go tang so, Ki Wali Iram no taitisopuitgo trang-trang ey, Ki Wali yap yay so susuing go wengkabui ey, sedue Saduki ey Tamot namon mit no pluep-nenawon go, nemotnang mlak genang so. Ngga ey, sagui kangok so nemotnang lo gemang kong-nenawon. Seni so, Petrus ey Yohanes eygo gemang nguok: tandali Yesus mo nglong. Ngge pepen golo, seni so, nemotnang lo gemang nguok: sikabung naklay tandali mea nglong! Tap ngga nogo sedue Saduki lo duing go: ngga wamoymlue, sikabung kebong go, tandali yakua nglong!

3Ku klik go sogo so, mlak go, boy ba sono namboy nemotnamon gemang betep-nenawon. 4No, nemotnamon lo nguok go ngganemot tup go nogo, Yesus no dabui iti go keng-nenawon go miam dega ey, 5 ribu yam so mo tebok.

5Ngga utep, Yerusalem sogo deguena trangkose, woy-woy naklay, gemang yaluim-nenawon. 6Nggano, Ki Wali Iram no taitisopuitgo trang dega, Anas, Kayapas, Yohanes, Aleksander, nggano, taitisopuitgo yap tenglam naklay gemang pluep dali.

7Nemotnang, naklay degut gono, Petrus, Yohanes eygo,
wawi go gemang degut dali. Ngganemot no, nemotnamon
no ngge kalik so trang-trang lo gemang usi-netenawon, “Mot
namon go don, nago sik sogo? Nggano, nando go sui no pu
go, tasam ngge mo lemoy?” 8Nemotnang lo usi go tup gono,
Ki Wali Waglo lo tram go nogo, ngge kalik Petrus lo gemang
pen-anawon, “Ayanang iram-tegay, woy-woy, motnang suey
gabe! 9Inenga tasam suey go imot no mo lemoy. Yangga: sedue
yambi, masi ip go. Ngganemot sogo so, nggeasui go genam
namon gabe neyboy-ketogoy. 10Motnang naklay, nggano sedue
Israel naklay ey, suey so se senong: Blong Dem Yesus, yakena
Nasaret sik sogo ngganemot go don lo, sedue ngge, masi mo
ip. Nggano, motnang go nemuku so ip go nemot gabe got-siton.
Se senong: Yesus ngganemot, di no motnang lo glung go mo
kebong. No, sikebong go sip sik so, Ki Wali Iram go don lo
tandali Yesus mo nglong gabe. 11Wali Sam klaut ba nogo, ngge
kalik Nemot sogo mo klik,

“Yap so kiklik go sedue lo betep go batklong,
don dega ey mo pung.
Yapdi nemu klaya so batklong ngga mo king.”

(Mazmur 118:22)

Se senong: Yesus, motnang lo but go, batklong ngga kalik,
dawin ey, nemu klaya seni so mo lemoy gabe. 12Seni
so, Woy Dem Yesus seguong logo so sikabung mea sesuoy.
Kukunan blo nogo sui meno-meno kua iti gabe! No, Yesus go
sui seguong-a klaya gabe.”

13Petrus ey, Yohanes eygo lo, suali kua goso, nebut don ey
pen-kletenawon go ikum gono, iram-tegay gemang
kuikui-nenawon. Seni so, nemotnang mo senong: Petrus ey
Yohanes eygo ngge, yakena sedue, kunala kalong ey kua. Nggano,
mo senong dali: nemotnamon ngge Yesus no kuno-woyno keng
go uwet go sedue. 14Sedue yambi masi ip go ngga Petrus ey
Yohanes eygo mit so ip go genang susuing dali. Ngganemot nogo,
nemotnamon nogo nebut way iram-tegay lo pu genang yakua.

15-16Ngga ey, Petrus, Yohanes ey pu go dia sono namboy
gemang pung. Ngganemot no, way-way so iram-tegay lo
nebut gemang pu-netenawon, “Sedue namon ngge, sogo kalik
ya semu-eyon? Yerusalem sikabung naklay mo senong: tasam
ngge iway nemotnamon lo mo iti. Imot logo, tasam ngge way

yakua kong gabe. 17Nggeasui go, nemotnamon nogo nebut-a
mea bebat. Nggano, mea pu, ‘Sikabung nogo, Yesus go sui eygo
nebut tandali go kua pen! Sikabung temu, sedue yambi tandali
pali go, senong genaning.’” 18Ngganemot no, Petrus, Yohanes
ey tandali pu go, gemang degut-klenawon. Nemotnamon degut
gono, ngge kalik gemang pen-nenawon, “Sikabung nogo Yesus
go sui eygo tandali go kua pu. Nggano Yesus sogo tap mot
namon lo tandali go kua ngunguok!” 19No, nebut ngge tup
gono, iram-tegay sono ngge kalik Petrus ey Yohanes eygo lo
gemang pen-klenawon, “Motnang lo se pen! Nago-a suey:
Ki Wali Iram no iwat go-a atnang ya keng? Motnang go
kunala-a ya keng?” 20Nggano, tandali Petrus, Yohanes eygo lo,
pu-klenawon go, “Yang, genamnang go, nemu lo ikum go,
kama lo mo tup go yakua pepen genang, kua gabe!”
21Petrus ey Yohanes eygo no, idekeba iti genang sogo tap
iram-tegay logo kua ikum-nesrenawon. Ngganemot sogo so,
tamot namon ngganemot no, nebut-a bebat-nenawon gono,
pu go gemang klong. Yang! Sedue yambi masi ip go tang
so, Ki Wali Iram go blong, blo no sikabung mata sogo lo i-iti
go, iram-tegay mo senong dali. 22Seni so, sedue yambi, masi
ip go ngga yagui 40 yam no mo pung. Ngga walong dega!
Ngganemot sogo so sikabung yakay kangok so gemang tetra.

Yesus no dabui iti go sikabung don wadong-nenawon go

23Petrus, Yohanes ey, boy ba sik sogo itak gono, Yesus no
dabui iti go andua temu mit sono, gemang kenawon. Nggano
pung go, iram-tegay lo pu go nebut gemang pen-klenawon.
24-26Nebut ngganemot tup gono, Ki Wali Iram no dabui
klaya iti go, ngge kalik Yesus no keng go andua-andua lo dewi
gemang pu-nenawon, “Woy Wali Iram! Seni so, ut, nan, beap,
nemot go seni naklay mot lo mo semu-ngam. Mot sik sogo,
Ki Wali Waglo go don logo tang so, genamnang go babuasi
Daut, Mot go tamot suey go lo, ngge kalik so mo pen-angam,

‘Sogo kalik go tang so, saula-saula logo,
Ki Wali Iram nogo, dabuipiam tetra?
Sogo temoy no, kukunan sikabung,
atuia kuaseni go semu-neton?
Kukunan blo sogo, deguena-deguena,
plepung genang sogo so, mo tetaut.

Nggano, deguena-deguena klaya goso mo lemoy,
Ki Wali Iram ey, Nemot lo dok go Iram eygo nogo
*sagui gabe kong-netenawon.'**
27-28 O, Wali Aya! Nebut ngganemot, nggeasui go gabe mo
lemoy! Nggeasui go, yakena Yerusalem sogo deguena Herodes,
gubernul Pontius Pilatus, amble saula ey, Yahudi go saula eygo
naklay klaya gono mo tegu. Mot lo temuit go teguop go tamot
Yesus go tap puem genang sogo, nebut nemotnang mo degut.
Yang! Mot go don lo pu go lemoy genang so, nemotnang lo
gabe pupluok. 29 No, Woy Wali Iram ikum-a! Genamnang no,
plesagui kangok so nemotnang lo kokong go. Mot go deguo
teguop tamot-tamot logo nisonoso penklong genang se tebok.
30 Nggeasui go, Mot go don se taling, Mot nogo teguop sogo
Danon, Yesus gabe. Nemot go sui ba no, tasam-tasam kangok
go, sedue sadui sogo tandali pepali go, lemoy genang: seni!"
31 Nemotnang dewi yam so pu gono, sip ngganemot nogo
kuysu gemang lemoy. Ngga ey, nemotnang naklay go, dabui
ba no Ki Wali Waglo lo gemang tram. Ku ngganemot sik so
iti go, suali kua tra goso, Ki Wali Iram sik sogo deguo teguop
nemotnang lo gemang penklong.

Yesus no dabui iti go sikabung klay gono susuing go

32 Yesus no keng go sikabung go, kunala, dabui klaya seguong
gemang iti-nenawon. Seni so, sogo-sogo klaya duo logo gemang
go, ngga, andua-andua naklay eygo nang gemang.
33 Ku ngganemot nogo, Yesus kebong go sik so nglong go
nogo nebut, don ey Yesus lo kuoy go tamot-tamot lo gemang
nguok-netenawon. Nemotnang naklay blo so Ki Wali Iram
sik sogo taitiklum gemang gigit. 34-35 Blong duoyap ba sogo
tautkuago, tenkuago klaya duo yakua. Nando go yap, nan,
nggano taut mata so mo, meno duoy so nay gono, duoy
ngganemot nemotnang lo iti go, e… Ki Wali Iram nogo taiti
nang so tamot-tamot go masi ba no, gemang tutui. Nggano
blong duoyap ba sogo tautkuago sikabung no duoy ngganemot
gemang wasey-sing.
36-37 Sedue meno, nemot go sui Yusup, tang Lewi sik sogo.
Nantebot, Siplus no tui go. Nemot go nan duoy so iti gono, duoy

---

* **4:24-26** Mazmur 21-2

ngganemot Yesus go tamot-tamot go masi ba no, Ki Wali Iram
nogo taiti so gemang tui. Seni so, Yesus lo kuoy go tamot lo
Yusup go sui, Barnabas so gemang temuit. Sui ngganemot go
seni: 'ngengam-yakay-a tetaling go sedue.' Seni: nemot logo
sedue meno nogo yakay mea semu.

Ki Wali Waglo so Ananias ey Sapira eygo lo mlue go

5 1Ku meno no, Ki Wali Iram nogo taiti so, duoy so nan-a,
nin ey senun ey gemang nay-klenatun. Nemotnamon go
sui: Ananias ey Sapira ey. 2Duoy ngga nesip so tegek-klenatun
go, temu-a itak, temu dali-a Ki Wali Iram nogo taiti so, Yesus
go tamot-tamot sono gemang iti. Nemotnamon goso, banom
nebut yakot so mo semu-klenatun, "Mo usi go se pen, ngge
tabunga gabe iti go weng!" 3Ngga, ikum gono, Petrus lo gemang
pu, "Ananias! Mot go dabui sogo so, Kupiam lo mo damoy.
Ki Wali Waglo nogo wamoymlue mot lo gemang semu-togoy!
Seni so, nan duoy temu yakot so mot goso, mot lo mo gluik.
4Se senong: maning duoy so kua nay go nogo nan ngga mot go
nan. Nggano, duoy so mo nay go nogo, nan duoy ngga, mot go
dali. No duoy temu nagluim genang, dabui ba lo sogo so, mot
lo ne duing? Ngga, sikabung no kua mlue, no Ki Wali Waglo no,
mot lo mlue go!"

5Petrus go nebut ngga kalik sogo tup go, nemot ey kekayso
pui go Ananias gemang kebong dap-nawon. Tasam ngganemot
tup go, sikabung naklay, suali kangok so gemang tra-nenawon.
6Nggano duo ngguot weng go, amka lo pok go, simu sono
Ananias tuet genang sogo so gemang lek go klong. 7Ngga blo
idi lo, woy nangglik yam so suing gono, Petrus mit no senun
Sapira bantun go gemang degut dali. Nemot, kenin kebong go,
kua senong. 8Nggano, Petrus lo gemang usi-tenawon, "Ko,
genam nogo pen-asilo, 'Seni so? Mot ey sedue ey golo, nan duoy
so nay go duoy ngge naklay tabunga mo iti?'" Ngga ey, way so
Ananias go senun lo pu go, "Yang, ngga, duoy ngganemot,
naklay lo!" 9Sapira lo pu-natun go tup gono, Petrus gemang
pu-nawon, "Sogo so, mot ey sedue ey, nebutpen gono, weng go,
Ki Wali Iram go Waglo nogo, mlue-kleto? Ngga kuaseni.
Ikum-a! Mot go sedue so, tuet go sedue ngge nenayon go, mot
mea tuet dali!" 10Woy ngganemot dali no, Petrus go masi ba no,
kekayso pui go, Sapira gemang kebong-natun.

Duo ngguot ngga, degut-lak go, Sapira go temoy ikum go,
lek go, nenawon go, kenin mit no gemang tuet dali. 11 Yesus no
dabui iti go sikabung ey, sikabung mata sogo ey, tasam ngga
ikum gono, suali kangok so gemang tra-nenawon.

Tasam kangok go Yesus go tamot lo semu go

12 Kuno-kuno, Ki Wali yap kangok go seboy go sui: 'Salomo'
no, ngengam-yakay ey Yesus no keng go sikabung gemang
yaluim-netenawon. Seni so, tasam kangok-kangok go mata
dega so tamot-tamot lo gemang semu-netenawon. 13 Se senong:
saula Yahudi kua go sik sogo sikabung, nemotnang ey klay
gono yaluim genang sogo, suali so. No, Yesus no dabui iti go
sikabung ngganemot, ta ey kangok so woy-banu logo gemang
kokong. 14 Ngganemot nogo, Woy Dem no dabui iti go sikabung
mata so, sedue ey kabung ey, gemang keng-netenawonlak.
15 Seni so, sikabung sadui sogo mata so tap no dali wawi go, sip
srek eygo lek dali go, tap no tui-nenawon go, nago no, Petrus
koklong go nogo, sedue sadui sogo blo lo nemot go woylap
pung go, sadui suey genang. 16 Seni so, yakena Yerusalem dagu
sogo yakena-yakena sik sogo, sadui sogo, naliwabu degut go
sikabung mata dega so gemang weng dali. Ngga ey, nemotnang
go sadui naklay gemang pali-sing.

Yesus go tamot 12 Yahudi go iram-tegay lo mlak go

17-18 Sikabung sadui pali go ikum gono, Yesus go tamot-tamot
no sedue Yahudi go woy-trang dabuipiam, gemang tra-nenawon.
Ngga ey tamot-tamot mlak go, boy ba no taitisopuitgo trang
dega ey nemot go andua, sedue Saduki eygo lo gemang tega.
19-20 Se ikum: wadi go, ku klik gono, Ki Wali Tamot klaya
duo weng go, boy yatap tenuing go, tamot-tamot dia no
wawi go, gemang pluep-lak. Ngga ey, Ki Wali Tamot lo
gemang pu-nawon, "Ki Wali yap kangok go ba no motnang
klong go, wali inim iti genang sogo nebut, naklay sikabung
no se pen-kenalo!" 21 Ki Wali Tamot lo pen go nebut tup
gono, wadikua seni go Ki Wali yap ba no nemotnang gemang
degut-lak. Ngga ey sikabung no wali demening go iti genang
sogo tap, gemang nguok-netenawon.

Sikabung so maning nemotnang lo ngunguok go, sedue
Saduki, sedue Israel go iram-tegay, pu-sing go, nebutdegut

genang so gemang yaluim-anatun. Nggano, yaysosuinggo
sedue temu mot go, boy ba sik sogo Yesus go tamot-tamot
wawi so gemang nenawon. 22No, boy ba no nemotnang pung
go, degut go, Yesus go tamot-tamot kua ikum-nesrenawon.
Tandali iram-tegay mit no nemotnang gemang weng. 23Tegu
gono, nemotnang lo gemang pen, "Genamnang klong go, boy
ba no pung go, boy yatap dawin ey mo kadun, nggano boy yay
sogo sedue, nemotnang go sip so gemang ip go susuing. No,
yatap genamnang lo tenuing go nogo, boy ba sogo Yesus go
tamot-tamot kua ikum-srenatu!"

24-25Nebut ngganemot tup gono, Ki Wali yap kangok go yay
sogo wengkabui, nggano taitisopuitgo trang-trang dega kekayso
saduibongey pling-nenawon. Ngga ey, kunala-a, gemang
duing-netenawon, "Ye, nggeasuigo, sogo kalik ya lemoy?"
Nebut ngganemot so nemotnang lo sosok gono, sedue meno
weng go gemang pen-anawon, "Tup-a! Inenga motnang lo mlak
go, boy ba no betep go sedue-sedue ngganemot, nggeasui go
Ki Wali yap ba so, sikabung so gemang nguok-netebawon!"

26Ngga tup go nogo, tamot-tamot ngganemot suot-suot so
wawi genang sogo, Ki Wali yap go yaysosuinggo wengkabui ey
nemot go plesedue ey gemang klong. Seni so, sikabung mata
sogo lo demu lo sruom eygo, suali sogo so. 27Nggano, Yahudi
go iram-tegay go demu no, nemotnang lo neyboy genang

Yahudi go iram-tegay nebutdegut go
(Tamot 5:27)

sogo so tamot-tamot ngganemot gemang wawi go degut.
[28]Iram-tegay nesip no pung gono, tamot-tamot no taitisopuitgo
trang dega lo pu go, “Don ey motnang no atnang lo mo pu,
Yesus go sui nogo tandali go motnang kua ngunguok ey ya!
No, nggeasui go Yerusalem sedingno-sedingno, mot go tap
ngge mo penklong. Ngga ey, motnang lo mo pen, ‘Sedue Yesus
ngganemot go kin genamnang blo no ne guglung!’ ”
[29]Nebut ngganemot tup gono, way so Petrus ey, tamot temu
eygo lo pu go, “Ki Wali Iram nogo-a se keng! Sikabung nogo
mea kua keng gabe! [30]Seni so, di no motnang lo tegak go Yesus,
kebong sip sik so tandali babuasi go Ki Wali Iram lo mo nglong.
[31]Yesus, sesuoy Iram so, Ki Wali Iram lo mo temuit. Nggano
tasemla idi no, Iram demu blo sono Nemot mo iti. Yang! Tang
Israel nogo Ki Wali Iram no teguey genang tap, Nemot lo mea
kebuo. Ngga ey, Israel go tap piam go itak go, nemotnang lo semu
go piam konkebamling suep genang. [32]Ayanang! Ngga seni so
lemoy go, atnang gabe yang! Nggano ngga, Ki Wali Iram no
tupduk go sikabung no iti go Ki Wali Waglo lo, gabe yang dali.”

Nebut mang senongkalong eygo sedue lo pen go

[33]Petrus go nebut tup gono, dabuipiam kangok so iram-tegay
tra go, tamot-tamot but so gemang pen-nenawon. [34]Nggano,
iram-tegay nesip sik sogo tang Parisi sik sogo sedue meno,
gemang ip-nawon. Nemot go sui: Gamaliel. Musa logo demu
so ngunguok go klui nemot gemang. Nemot sogo, suali ey tang
Yahudi naklay lo gemang tetra. Nemot lo pu goso, tamot-tamot
dia sono namboy pluep-lak go wawi go gemang klong. [35]Ngge
kalik so nemot lo gemang pen-anawon, “Ayanang, sedue-sedue
ngganemot pu go dia sono namboy pluep-lak! Motnang, suey
so se tup! Sedue-sedue ngge nogo, sogo-sogo keda so kua semu.
Kunala temoy no se! [36]Banim go tasam ngge kalik go naklay
gabe mo lemoy dali. Ku ngganemot nogo sedue meno nemot
go sui: Tuedas. Nemot lo duing go nemot sui eygo deguena.
Yang! Sikabung 400 yam so nemot no mo keng. No, nemot but
go kebong gono, nemot no keng go sikabung, banom-banom
mo suep-lak. Ngga sik sogo, nemot nogo nebut tandali go kua
pepen gabe. [37]Nggano, Kaysar lo pu go sui klik genang ku nogo,
nan Galilea sik sogo sedue meno gemang pung dali. Nemot
go sui: Yudas. Nemot lo nguok go nebut nogo, sikabung mata

so mo keng-nenayom. No, seni so, nemot but go kebong go,
nggano, nemot no keng go sikabung yat gono, banom-banom
so mo suep-lak dali. 38Ngganemot sogo so, nggeasui go, genam
lo gabe pepen: sedue-sedue ngge, ta itak go se klong-lak,
sogo-sogo kua semu! Seni so nemotnang lo nguok go tap
ngge, sedue logo tap, tap ngganemot tang so mea nega!
39No, nemotnang lo nguok go tap ngga Ki Wali Iram sik sogo,
nemotnang yakua waydang. Kunala temoy no se! Ki Wali Iram
no plesagui ne sesemu go kalik gemang!"

Gamaliel go nebut atuia tup gono, nemot no iram-tegay
gemang keng-nenawon. 40Nggano, nemotnang lo usi go
tamot-tamot gemang degut-lak. Tamot-tamot degut gono,
demun suey-nenawon go, gemang pu-netenawon, "Tandali go
Yesus go sui kua ngunguok!" Nggano nemotnang lo pu goso,
tamot-tamot itak go, gemang klong.

41Seni so, iram-tegay nebutdegut sip ngganemot sik so pung
go, suongsut tamot-tamot lo kua tra. No, Yesus go sui nang sogo
idekeba iti go tang so, yakay ey nemotnang lo gemang klong.

42Kuno-kuno Ki Wali yap kangok go ba no, nggano, sikabung
go yap-yap nogo, deguo teguop nemotnang lo gemang
ngunguok. Ngge kalik, "Seni so, tegadi so Ki Wali Iram lo dok
go Iram, Yesus gabe."

Tamot no tebok genang sedue-sedue kuoy go

6 1Ku ngganemot nogo, dabui iti go Yesus no keng go sikabung
mata dega so se lelemoy. Iblani nebut so pepen go sikabung
Yahudi so Yunani nebut so pepen go. Nebutsegut ngge kalik
sedue Yunani lo gemang iti-netenawon, "Genamnang go sedue
lo itak go nalo-nalo nogo, suey so duoy kua uwasey ne!" Seni
so, suey so tasam ngga tamot-tamot lo kua ikum! 2Nebutsegut
ngganemot tup gono, blong duo yap naklay tamot-tamot lo pu
go gemang yaluim-nenawon. Nggano, ngge kalik nemotnang lo
gemang pen, "Genamnang go ku, duoy uwasey genang so,
bebetep go, suey kua! Ki Wali Iram go tap nguok genang ku, duoy
wasey genang so, yakua itak. 3Ayanang, mianang! Motnang sik
sogo sedue-a 7 yam so, kebali ngga semu genang so se kuoy. Se
senong: kuoy genang sogo sedue-sedue ngga go wali, sui eygo
suey so se ikum: nemot ngga kunala kalong ey Ki Wali Waglo lo
se tram! Kebali ngge nemotnang ngga lo pluok genang. 4Dewi

pupu ey deguo teguop nguok genang seguong-a atnang lo mea
duing." 5Kunala ngga tup gono, dabui Yesus no iti go sikabung
naklay gemang yang-nenawon. Ngga ey, sedue 7 yam so
gemang kuoy-nenawon, yangga: Stepanus, dabui lo Yesus no
seni ey keng go Ki Wali Waglo lo naklay tram go, Pilipus,
Plokoros, Nikanor, Timon, Parmenas, nggano, Nikolaus yakena
Antiokia saula meno sik sogo, no, Yahudi go demu no mlak go.
6Tamot-tamot no sedue-sedue ngge naklay wawi go gemang
taling. Nggano, nemotnang blo nogo ta tui go, dewi ba lo
Ki Wali Iram sik sogo taitiklum gemang wadong-nenawon.
7Yang! Walinebut Ki Wali Iram lo taling go bu kalik gemang
dayap-anatun. Sikabung miam dega ey blong duoyap no mo
tebok. Ngga ey, taiti so Ki Wali Iram no pupuit go trang, mata
so gemang keng-nenawon dali.

Stepanus mlak go but go

8Se senong: andua Stepanus no taitiklum don dega ey
Ki Wali Iram lo mo iti. Ngga ey, sikabung mata sogo nesip
no tasam kangok go nemot lo gemang pluok-tenawon. 9No,
Stepanus-a sedue temu lo gemang waydang. Yahudi go dewiyap
meno nemotnang gemang pupluep. Dewiyap go sui: 'Ta itak
go sedue'.* Sip-sip ngge sik sogo nemotnang pung go: nan
Kirene, yakena Aleksandria, nan Kilikia, nan Asia. Way-way
so, Stepanus ey nebut gemang tui-nenawon. 10No, Stepanus
go lom sik sogo nebut kalong eygo Ki Wali Waglo lo taling
go nogo, way so sedue Yahudi ngganemot lo gluik genang
yakua. 11Ngganemot sogo so, kekay tap so klaysedue temu
no sedue-sedue ngganemot lo semu-nenawon go, nebutiwot
genang so, "Atnang lo mo tup: Musa ey, Ki Wali Iram ey
Stepanus lo mo wayang." 12Esang! Sedue Yahudi ey, Yahudi
go trang-trang ey, nggano walinebut so nguok go klui-klui
eygo, nemotnang go nebutiwot ngga lo, dabui kalong gemang
tong-nesiwon. Ngga ey, nenawon go, Stepanus mlak go, Yahudi
go iram-tegay go nebutdegut mit no gemang lek-nesiwon.
13Nggano pung go, nebut so iwot go klaysedue gemang pu go
degut dali. Nggano, wamoymlue so nemotnang lo gemang

---

* **6:9** *Ta itak go sedue:* banim no nemotnang koybutasemu gemang. No, tandali ta mo itak. Ngga ey nemotnang klay gono gemang pupluep-nenawon.

pen-anawon, “Musa ey, Ki Wali yap eygo nogo nebut piam
tongkuatong, sedue ngge lo pu go. 14Yang! Stepanus lo pen
go, atnang tup go, ‘Ki Wali yap kangok go, yakena Nasaret sik
sogo sedue Yesus lo togut go, nggano Musa lo iti go demutrui
naklay mea itak.’” 15Ngga ey, Stepanus sono, nebut so degut
go iram-tegay naklay lo ikum-nenawon go, Stepanus go
nebuemnemu, Ki Wali Tamot kalik blong ey lemoy go, gemang
ikum-nenawon.

Walitap-a Stepanus lo gemang pen

7 1Yang, klaysedue lo pen go, “Ki Wali Iram, Musa eygo
Stepanus lo mo wayang!” Ngga ey, taitisopuitgo trang dega
lo gemang usi, “Seni so ngga kalik so mot lo pu?” 2Trang dega
lo usi go sik so tene-sing go, ngge kalik Stepanus lo gemang
pen-anawon, “Motnang suey so se tup! Genam nebut gabe
pen-asitugu! Se tup! Nan Mesopotamia no, maning nan Haran
sono kua klong gono, Ki Wali Blong Iram ey babuasi Ablaham
mo tegu. 3Babuasi Ablaham no Ki Wali Iram lo gemang pu,
‘Mot go aya go yap, yakena, duokabuisroyap ba sik sogo, mot
nase pung go klong! Mot nogo so Genam lo taling genang
sip sono se koklong!’ 4Ngga tup gono, sikabung Kasdim go
nan Mesapotamia, itak go, nan Haran sono babuasi Ablaham
gemang ip-nawon. Ablaham go nglangin kebong go blo idi lo,
nggeasui imot got-eton go nan Israel sono, Ki Wali Iram lo pu
go gabe. 5Nan Israel no pung go, nan, pap dato nang Ablaham
nogo, Ki Wali Iram logo kua itak. No, tegadi so Ki Wali Iram lo
dok go danon ey, nemot lo ke go duo eygo nogo so, nan ngga
itak genang. Se senong: ku ngganemot nogo nemot-a babuasi
Ablaham duo ibui so. 6Yang! Ngge kalik go Ki Wali Iram lo mo
pu-nangam, ‘Saula meno no koybutasemu so, mot lo ke genang
duo yagui 400 yam so mea got-nenayom. Ngga nogo, koywong
kangok so nemotnang sono go mea taling.’ 7No, koywong so
nemotnang no, taling go saula ngganemot nogo, kangok so
Genam lo idekeba mea taling. Ngga ey, saula ngganemot go ta
ba sik sogo, pung go nemotnang mea weng. Genam nogo tasip
teguop go ngge no nemotnang logo, mea kong-netogon. 8Ngga
nang sogo, tegadi babuasi Ablaham ey dok go saduisuk tong
genang-a Ki Wali Iram lo gemang taling. Se senong: Ablaham
ey tegadi Ki Wali Iram lo tegadi mo dok-ngam. Ngga sik so,

Isak tui go ku 8 tete no saduisuk Ablaham lo gemang tong.
Ngga ey Yakop tui go Isak lo saduisuk gemang tong dali. Ngga
ey, Yakop lo, imot go ayababunang 12 tui-sing go, saduisuk
gemang tong dali.

Yusup sogo nebut Stepanus lo pen go

9Nggano, dabui sadui tang sogo so, sedue Mesir no duoy so
Yusup-a ayababunang lo gemang mo nay-nengam. No suey so
nemot yay Ki Wali Iram lo gemang suing. 10Ngga ey, Yusup no
iti go idekeba, Ki Wali Iram lo tebuo go klum-a gemang taling.
Yang! Senongkalong eygo-a Ki Wali Iram lo iti go tang so, nan
Mesir go deguena Piraon ey tegu go nogo, suey so nemot lo
wawi go gemang iti. Ngga sik so, sikabung Mesir ey, nemot go
yap tenglam eygo nogo wengkabui so, Yusup Piraon lo gemang
temuit-nangam. 11Nan Kanaan ey, nan Mesir eygo naklay no
kluong pung go, ten yam so kua golo kusadui ey lemoy go
nogo. Imot go babuasinang ten gemang kua-natun dali. 12Ngga
ey, babuasi Yakop tup-nawon go, 'Nan Mesir sogo ten maning
gemang.' Babuasinang mot-dak go, kuduong sogo tapmasi
nan Mesir sono gemang nenangam. 13Tapmasi namon tete
so klong go, ntatonnang no nebuemnemu Yusup lo taling go,
gemang pu, 'Genam ngge, Yusup gabe!' Ngga ey, Yusup pung
go tang Piraon gemang senong. 14Nggano, nglangin Yakop

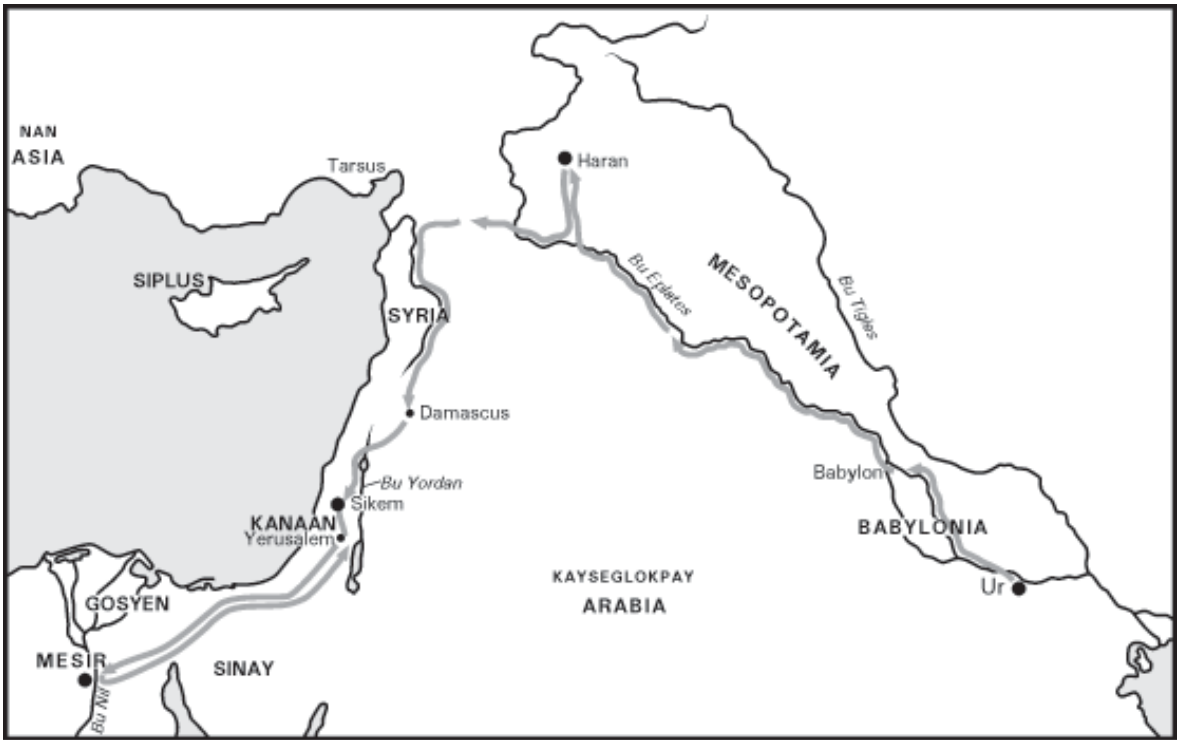

duokabung naklay ey, dabuilap i go 75 yam so nan Mesir sono
wawi genang so, Yusup lo gemang we-nawon. 15Ngganemot
no, nan Mesir sono Yakop gemang klong. Nan Mesir no nemot
ey babuasinang ey mo kebong. 16Babuasi go temoy nan Mesir
sik sogo, yagui meno no yakena Sikem nan Kanaan sogo no
gemang tuet. Sip ngga, banim tang Hemor logo Ablaham lo
drang ey nay-nangam go.

Musa sogo Stepanus lo pen go

17Se senong: tegadi so babuasi Ablaham no Ki Wali Iram
lo dok go ngga, lelemoy genang dedagu go, nan Mesir no
imot tang Israel naklay se ke-atenatun. 18Ngga ey, walu so
Yusup kebong go nogo, mo kay. Nan Mesir deguena meno lo
ta gemang mlak. 19Yang! Idekeba wamoymlue sogo-a imot go
babuasi no deguena ngganemot lo mo taling. Yangga, piam
go kunala ngge-a nemot lo gemang taling: Israel saula tang ey
buin genang, duo sedue denok tui go se tebet-sing!
20Piam go ku ngganemot ba no Musa gemang tui. Ki Wali Iram
seni so Musa nogo klum yakay katu ey. Ngga tang so, banu
nangglik yam so yap ba so unen lo min gemang kok-natun.
21No, ku meno so, wakaybayi ba no Musa tui go, butuobu bata
go blo lo koklong gono, Piraon go denun ikum go gemang
lek-natun. Ngga ey, king go yap no gemang betun. Nemot go
danon so, Musa min kok go gemang babu-batun. 22Nggano,
sedue Mesir go kunala-kunala, kalong eygo naklay Musa no
gemang nguok-nenawon. Se senong! Kebali ey nebutpen don
dega eygo sedue so Musa gemang babu-dapnawon.
23Yagui 40 yam no Musa pung gono, nan Mesir sogo
ntatonnang sikabung Israel ey tegu so gemang duing-awon.
24Tap koklong gono, Israel duo meno, Mesir duo lo demun
so inya go gemang ikum-nawon. Ngga ey, nemot tebok sogo
so, Mesir duo-a, kekayso temoy-a gemang but-nawon. 25Yang!
Musa lo duing go, ‘Dem-debui sikabung Israel mea senong,
sikabung Israel ta itak genang so, Ki Wali Iram lo genam-a mo
kuoy.’ No, seni so, ngga kalik go sikabung Israel kua duing go
senong. 26Tandali ngga utep pung go naton go nogo, sedue
Israel namon sagui so pupung go gemang ikum-nawon. Nggano
gemang pu-tenawon, ‘Sogo sagui so pung-kletogoy? Kuaseni go!
Mot namon ngge anduasi!’ 27No, Musa plesing go, sedue meno

lo gemang pu-tenawon, ‘Atnang go wengkabui sogo mot nando
lo temuit? 28Inenga Mesir duo but-yo go kalik, genam but dali
so?’ 29Ngga tup gono, Mesir sik sogo, kaseglokpay nan Midian
no suali so Musa gemang kap. Ngga sogo no, kabung iti go
danon namon gemang tui.
30Nan Midian so got-nakam go, yagui 40 yam no, koynebleng
kalik tegandeding ba no Ki Wali Tamot ip go gemang
ikum-nawon. 31Ngga ikum gono, Musa kuikui go, dagu sik
so ikum sogo so se koklong, nemot sono nebut gemang pu, 32‘Mot
go Babuasi Ablaham, Isak nggano Yakop lo keng go Ki Wali Iram
Genam ngge, gabe!’ Ngga tup gono, suali kangok so Musa
tra-nawon go, bubuong ey gemang pling. Koy nebleng ngga dagu
no ikum sogo Musa don kua. 33Ngga ey, Musa sono Ki Wali Iram
lo gemang pu, ‘Masisuk se sok-nalo! Mot lo gualing-nato go sip
ngga, Genam no teguop go sip gemang! 34Nan Mesir sogo
Genam go blung, At mo ikum. Kayang ey u ey nemotnang lo
kuklum go Genam lo mo tup sang. Se senong: nemotnang ta
itak genang so, Genam mo li gabe! Mot-a ngge sono se weng!
Nan Mesir sono, mot Genam lo gabe mot-dak go koklong!’
Ngga, Musa no Ki Wali Iram lo pen go nebut.

Tandali Musa sogo Stepanus lo pen go

35Yang! Ayanang woy-woy. Se duing: Musa ngganemot, nemot
go, kukunuyap lo mo tenguo, seni so. Kukunu meno lo pu go,
‘Atnang nogo wengkabui so nando lo mot temuit?’ No, sikabung
Israel ta itak genang wengkabui so Musa-a, Ki Wali Iram lo dali
mo kuoy. Tegandeding koynebleng kalik Ki Wali Tamot ikum golo,
Ki Wali Iram go sui no Musa mo mot-dak. 36Se senong: nan Mesir
sik sogo sikabung Israel, Musa ngganemot tang golo wawi go
mo pung. Ngga ey, yagui 40 yam so tasam kangok-kangok go mo
semu-nangam, nan Masir nogo Beap Buom eygo nogo, nggano,
kaseglokpay gono, tasam-tasam mo taling-sing.
37Ayanang, woy-woy! Se duing: ngge kalik sikabung Israel no,
Musa nggenemot dali lo pen-ngam go, ‘Genam dali kalik go
senong eygo Nabi meno Motnang sik so mea pung!’ 38Kaseglokpay
so blung Israel susuing gono, meduim Sinai blo no Musa ngga,
Ki Wali Tamot ey nebut pu go nogo, dikuoytap so nemot-a mo
lemoy. Wali nang sogo nebut Ki Wali Tamot logo-a Musa lo
tup go, imot sono mo iti. 39No, esang, Musa no tupduk sogo,

imot go babuasi moyso. Tandali Musa nemotnang lo mo tenguo.
Ngga ey, tandali nan Mesir sono klong so dabui ba lo mo
duing-nenangam. 40 Ngga ey, meduim blo so maning Musa
susuing go nogo, Harun sono sikabung Israel lo mo plong,
'Atnang nogo tap taling genang demat-demat se klik-sing! Nan
Mesir sik so imot so wawi go pung go Musa kua senong go, nago
so got-ton?' 41 Ku ngganemot no, sapi nok kalik go demat-a
demusamon lo gemang klik-nenawon. Ngga ey, demat ngganemot
sono taiti gemang puit-nenangam. Yang! Nemot tang so ta lo
semu go demat ngga nogo, nemotnang yakay dega ey. 42-43 Tasam
ngga ikum go, nemotnang sono srong-a Ki Wali Iram lo gemang
kong. Wali Sam klaut ba no tamot-tamot lo ngge klik go kalik,
ut ba logo kuasep-kuasep go don no ta gemang kokong,

'Sikabung Israel!
Kaseglokpay no
motnang susuing go yagui 40 yam so,
Genam no mo duing?
Genam nogo taiti suey-suey so mo puit-nenayom?
Kua! Demat meno go dewi pu genang tenda-a,
koklong gono motnang lo mo lek.
Yang! Ngga ut blo sik sogo don, nemot go sui: Raipa.
Wali tasuey taling genang so,
motnang tang so demu lo klik go demat.
Ngga tang so, nggeasui go motnang wawi go
idekeba sip nan Babel sono Genam lo mea tega!'

(Amos 5:25-27)

Ngga, Ki Wali Iram lo pen go.

Way so nebutiwot go way so Stepanus lo pen go

44 Kaseglokpay blo lo imot babuasi koklong go nogo,
Ki Wali Iram nogo dewi taitisuey pu genang ngga, 'bala
tenda'* gemang. Babuasi Musa no Ki Wali Iram lo taling gono
klik-nangam. 45 Yagui meno no, nan Kanaan sono balatenda
ngganemot, babuasinang lo lek go gemang degut-nenawon.
Ngga sik so, saula-saula Ki Wali Iram kua keng go Nemot

---

* **7:44** *Bala tenda:* ngga ba sogo Ki Wali Iram logo Tegadi Peti gemang. Ki Wali Iram lo iti demu namom ey ngga ba sogo gemang gigit. Ngga sik so blung Israel senong go: imot go Ki Wali Iram ey imot klay gono gabe susuing.

go don lo banom-banom suep go, Yehosua lo taling go, nan
Kanaan ngganemot naklay, babuasi lo gemang suing. Bala
tenda ngganemot duo-duo lo lek dali go gabe koklong.
Ngganemot so, git-akum go, e… iram Daut lo gemang
suing. 46Ki Wali Iram go tap lo suey so Daut koklong goso,
Ki Wali Iram go taitiklum Daut ey gemang gigit. Ngga tang
so, Daut lo usi go, balatenda itak go, Ki Wali yap seni-a blung
Israel iti genang. 47No, seni so, Ki Wali yap ngga Daut lo kua
klik, nemot go danon Salomo lo klik go gabe.
48-50Ayanang, woy-woy! Wali Sam klaut ba no nabi-nabi lo
mo klik-nengam,

'Woy Wali Iram lo pu go:
Ki Wali Kumam Genam gabe.
Se senong: ut, Genam go sipsuing,
Kukunan, Genam go masi so gualing go.
Sikabung lo klik genang sogo kalik go yap-a ya buong?
Genam go nimlasip nago no ya semu?
Esang, kunala ngge seguay!' *(Yesaya 66:1-2)*

Ki Wali yap kangok go nogo nebut, Stepanus lo pen go, ngge no
yam.

Don ey Yahudi go woy-woy sono Stepanus lo pen go

51Ayanang, woy-woy! Wengkabui demu kalik go motnang!
Mot go saduisuk mo tong. No, Ki Wali Iram no tupduk suey so
dabui lo kua kekeng! Ki Wali Waglo sono babuasi kalik gabe
waydang-ketogoy! 52Se duing, 'Nabi klayduo Ki Wali Iram lo
mot-dak go motnang lo ne uwaydang?' Seni eygo nemudi sogo
sesuoy Iram Ki Wali Iram sik sogo kamso, nabi-nabi lo mo pen.
Motnang go babuasi lo waydang go, but go mo kebong dali,
esang! Nggeasui go, seni eygo nemudi sogo sesuoy Iram Yesus,
Ki Wali Iram sik sogo motnang lo waydang go but go mo kebong
dali ne. 53Yang ayanang! Tasam piam go ngga, motnang lo gabe
pupluok. Nemot-a, banim so, mot go ta sono Ki Wali Iram go
demutrui, Ki Wali Tamot lo iti go. No, demutrui ngga motnang
lo mo seguoy, tupduk go kua kekeng. Esang!"

Stepanus Demu lo srom go gemang kebong

54Stepanus lo pepen go tup gono, Stepanus sono dabuipiam
go, kangok so woy-woy lo sagui gemang kong-nenawon.

55No, yam so Stepanus Ki Wali Waglo lo damoy go nogo, ut
sono nemu iti-biwon go, Ki Wali Iram go blongdon, Yesus
Ki Wali Iram go tasemla idi sogo, gemang ikum-biwon. 56Ngga
ey, Stepanus lo bega go, "Ey! Motnang ikum-a! Ki Wali Yakena,
nggano, Blong Dem tasemla idi sogo ngga ikum-bitugu go!"
57-58Nebut ngge tup go, woy-woy lo duing go, "Ki Wali Iram
sono Stepanus lo yam so mo wayang." Ngganemot sogo so,
kama ta lo wik go, bega-netenawon, demu lo srom genang so,
Stepanus mlak go gemang lek, e… yakena tema idi sono.
Se senong: Stepanus so waydang go nebut tup go, senong go,
woy-woy suey so demu sruom genang, amka yay sogo
duoneguot meno lo gemang got-nawon. Ngga: Saulus. 59Stepanus
so demu lo srom-netenawon gono, ngge kalik Stepanus lo gemang
pu-nawon, "Woy Dem Yesus! Genam go waglo dabuilap-a Mot
lo wawi-a!" 60Nggano, Stepanus pui go, segabuem unuik go,
ngge kalik kangok dega so, gemang bega-nawon, "Woy Dem!
Way sogo idekeba, nemotnang blo no kua glung-kundo!" Ngga
ey, Stepanus gemang kebong-dapnawon.

Yesus so dabui iti goso Saulus lo truik go

8 1-3Ngga ey, Ki Wali Iram no suey so dabui lo keng golo,
Stepanus temoy iti go, dabuiklum sogo so u kangok kluo
go. Nggano, simu no gemang tui-nenawon.
Ku ngganemot sik so yakena Yerusalem sogo blong duoyap
don ey gemang truik-netenawon. Ngga ey, nan Yudea sono, nan
Samaria sono, banom-banom so gemang suep-lak. No, tamot
12 Yesus lo kuoy go-a, yakena Yerusalem ba so got-netenawon.
Yang! Demu lo Stepanus sruom go, Saulus ikum go gemang
yang-anawon dali, "Ngga seni eygo tasam gabe." Ngga sik sogo,
tang ey buin sogo, yapno-yapno Yesus no dabui lo keng go
sikabung naklay Saulus lo gemang wet-tenawon. Mlak-sing go,
boy ba sono gemang tega-nenawon.

Nan Samaria no Ki Wali Iram logo deguo teguop degut go

4Nggesono-nggasono Yesus no dabui lo keng go sikabung
kuek golo, Yesus logo deguo teguop gemang penklong. 5Yesus
no dabui lo keng go dem meno go sui: Pilipus. Yakena meno
nan Samaria sogo no gemang degut dali. Ngga sogo sikabung
no gemang pen-nawon, "Tegadi so Ki Wali Iram lo dok go

Iram, Yesus seni so gabe!” 6Ngga ey tasam kangok go Pilipus lo
gemang semu-nawon dali. Tasam-tasam ikum gono, Pilipus lo
pen go deguo nogo suali ey sikabung lo gemang tup-nenawon.
7Yang! Ngge kalik go tasam mo lemoy: naliwabu sikabung ba
sik so yat go kluim don dega ey mo pluep go kuek-lak. Nggano
sedue yambi, tamasi leng go naklay seni so mo pali. Ngga
naklay Pilipus lo tetaling go. 8Ngga lemoy go tang so, yakay
kangok so gemang tra-nenawon.

9Se senong: yakena ngga sogo sedue meno go sui: Simon
gemang. Ngga nogo tasam mata so blue don lo Simon mo
taling-nayom. Ngga ikum go gono, ta wasrang ey Samaria
sikabung lo mo glok-nenayom. Nemot lo tra go, “Sedue naklay
go dega, genam ngge gabe!” 10Yakena sikabung, ngguot-kaguit,
sedueseni-kabungnalo naklay suali ey Simon ikum go. Nemotnang
lo duing go, “Seni so lo! Simon ba sogo Ki Wali Iram go don lo
gemang pupluok.” 11Ku walong dega so blue don logo tasam,
nemot lo mo taling. Suali eygo tang so, nemot go sui-a blo sono
kangok so pu go, nemot no gemang kekeng.

12No, Pilipus pung go, Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing, Yesus go sui no pen go tup-nenawon go, dabui iti go
keng-lak go sikabung-a, Yesus go blung so lemoy so, Pilipus lo
bu gemang degut-tenawon. Yangga, sedue ey kabung ey naklay!
13Deguo ngga tup gono, Simon dabui lo keng go, bu gemang
degut-nawon dali. Ngga ey, nago-nago sono Pilipus koklong go,
nemot ey keng go gemang uwet. Seni so: tasam ngga Pilipus lo
tetaling go, don kangok!

14Ku meno no, Yerusalem sogo tamot gemang tup dali, “Yesus
go deguo teguop tupduk go, Samaria sikabung mata so gemang
kekeng.” Ngga sogo so, Petrus ey Yohanes ey tamot-tamot lo
mot-dak go, Samaria sono gabe kenawon. 15Yakena Samaria no
Petrus ey Yohanes ey pung go, dewi ngge kalik gemang
wadong-kenawon, “O, Woy Wali Iram! Ki Wali Waglo sikabung
ngge blo sono go se li dali!” 16Se senong: Woy Dem Yesus go
sui ba no bu degut go, no nemotnang nogo Ki Wali Waglo
maning kua li. 17Dewi ngga yam so pu go, Yesus no keng go
sikabung Samaria blo no Petrus ey Yohanes eygo lo ta tutui go,
nemotnang Ki Wali Waglo lo gemang tram dali.

18-19Sikabung blo no tatui go Ki Wali Waglo lo nemotnang ey
tram go ikum go, ta wasrang ey Simon lo gemang glok-nawon!

Ngga ey, Yohanes, Petrus eygo sono klong go, nemotnamon go
ta sono duoy gemang leguit. Ngga ey, ngge kalik gemang
we-nawon, “Sikabung blo no ta tui go, motnang logo kalik
Ki Wali Waglo lo nemotnang tram dali genang. Don ngga kalik
go-a at sono se iti-klesando! Motnamon go duoy be!” 20Nggano,
Simon sono ngge kalik Petrus lo gemang bebat-nawon, “Mot lo
duing go, duoy logo Ki Wali Iram sik sogo taitiklumpega ya iti?
Puplu go kalik duoy ey sogo so leguit-santo? Duoy ngganemot
ey mot mea pegop! 21Simon! Nemudi so Ki Wali Iram nogo mot
maning kua keng. Mot ey klay golo kebali ngge yakua pluok!
22Waluk genang kunala ngga nase itak! Ngga ey, dabui ba no
kunala piam go duing go ngga, Ki Wali Iram sono wa go na suep!
23Yang! Genam ikum go: piam golo mot go dabui mo tram, mot
Kupiamgo tegan lo mo dok.” 24Ngga tup gono, ngge kalik Petrus
ey Yohanes ey go sono Simon lo gemang usi, “Ye! Idekeba ngga
genam no lemoy genaning, genam dewi ey pu-a, sang!”
25Ibe sono Woy Dem Yesus sogo deguo Petrus ey Yohanes
eygo lo pen go, nan Samaria nogo Woy Dem go deguo teguop
yam so nguok-klenawon gono, Yerusalem sono tandali gemang
kenawon. Nan Samaria sogo yakena temu, tap lo deguo teguop
gemang pen-klesiton.

Nan Etiopia go woy dega ey Pilipus tegu go

26Ku meno no, ngge kalik Pilipus no Ki Wali Tamot lo gemang
pu, “Nan Samaria sik sogo, sada idi sono nggeasui mot se klong!
Yangga, nan Gasa Yerusalem tap sono. Ngga yakena-yakena kua
go tap.” 27Ngga ey dali taut go, Pilipus ip go, tap ngganemot
sono gemang klong. Sip ngganemot no, tap so nan Etiopia sik sogo
ambleduo dega ey gemang ikum-nawon. Yakena Yerusalem sogo
Ki Wali yap no, Ki Wali Iram no takokong so weng go, tandali
koklong go. Se senong: nan Etiopia sogo iram ngga, kabung.
Nemot go sui: Kandake debui. Yerusalem no koklong go woy ngga,
Kandake debui go taut yay sogo. 28Yerusalem sik sogo, kuda lo
lelek go dikebleng ba no gemang suing. Wali Sam klaut, nabi
Yesaya lo klik goso sedue ngga gemang ikumklong. 29Ngganemot
no Pilipus sono Ki Wali Waglo lo gemang pu, “Klong-a! Kuda lo
lelek go dikebleng dagu sono!” 30Ngga ey, keda so nemot mit
no Pilipus gemang tebok go, Wali Sam klaut ba no nabi Yesaya
lo klik go pen-akunton go gemang tup. Ngga tup gono, Pilipus

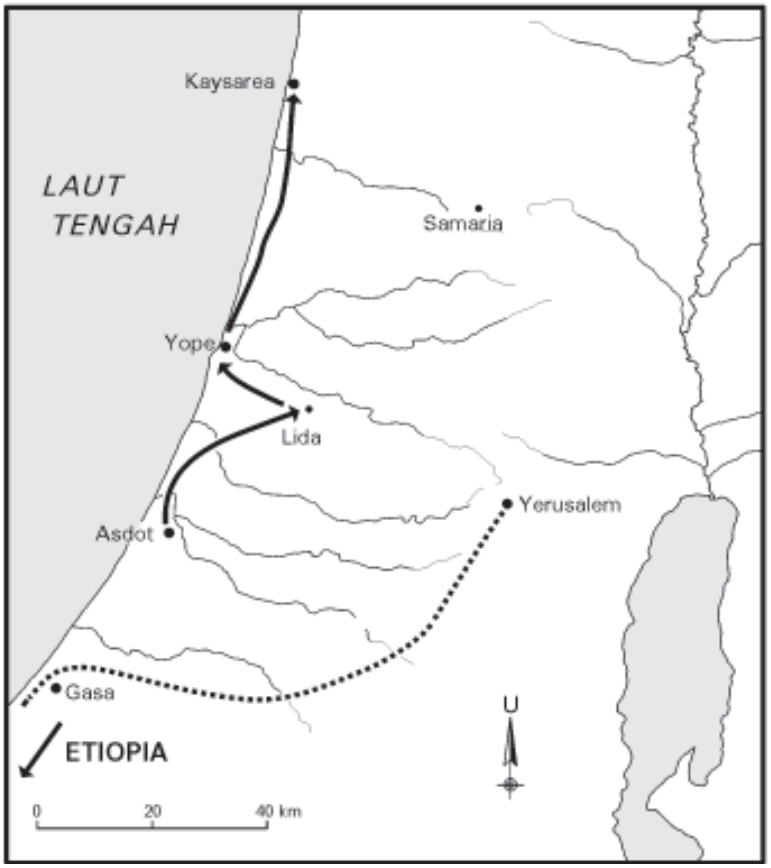

lo gemang usi, “Aya, sam ngga go seni mot mo senong?” 31 Nggano,
ambleduo lo pu go, “Sedue meno lo kua pen go, sogo kalik so
seni genam ya senong?” Ngganemot no, Nemot ey klay gono
suing genang so, Pilipus usi go, sipsuing blo sono gemang klak.
32-33 Ambleduo lo ikum-kunton go nebut kluim ngge kalik:

“Menay tong genang kalik, Nemot mo wawi go klong.
Ngga ey, nebut Nemot lo kua tuot.
Sedue go ta no iti go dit ndok * *sogo domba nok kalik.*
No, Nemot go sui sikabung lo yam so mo wayang.
Nebut suey go sedue klaya nang go logo Nemot nogo kua pen.
Nando lo, Nemot go tang nogo nebut ya pen?
Kukunan blo sik sogo Nemot go nebuem nebit mo iti.”

(Yesaya 53:7-8)

34 Yesaya lo klik go nebut ngga yam so ikum go pen gono, ngge
kalik Pilipus no ambleduo lo gemang usi, “Nggeasui go, genam
sono se pen-sando, ‘Nando so nabi ngganemot lo nebut ngge
mo pen-ngam? Nemot tang goso pen? Sedue meno sogo nebut?

---

* **8:32-33** *Domba nok dit ndok:* domba ngga nebut kua tuot, menay meno ey kua kerlam.

Kuda lo lelek go dikebleng
(Tamot 8:26-40)

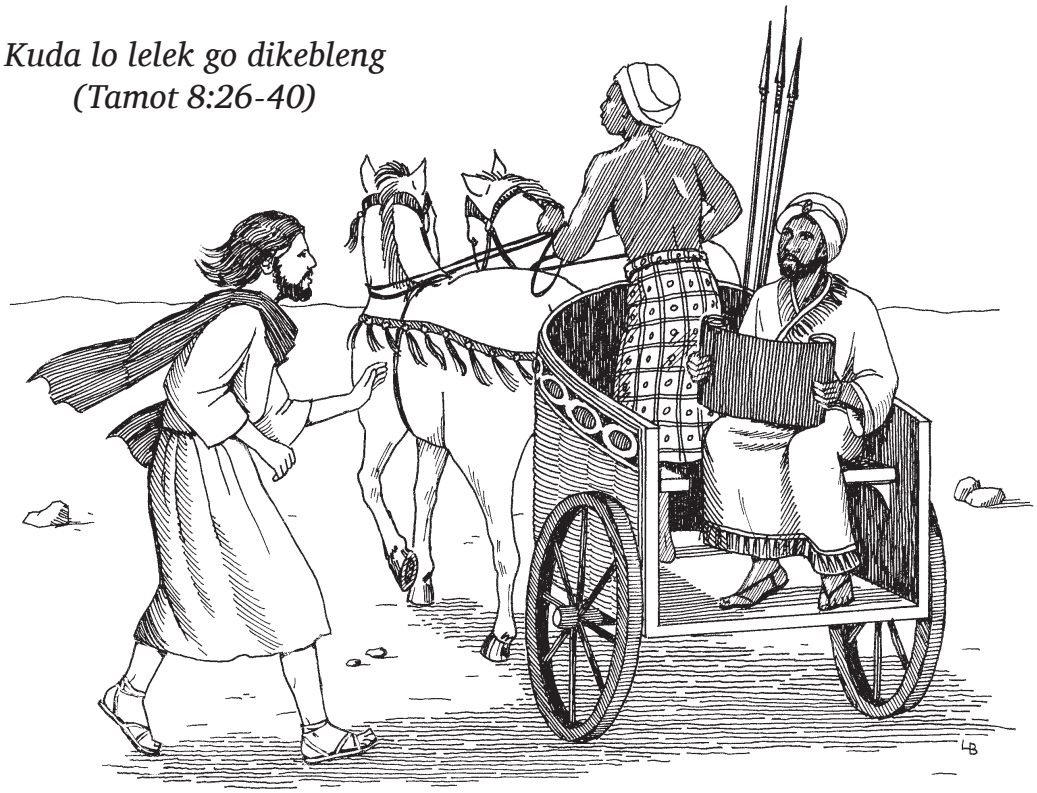

Maning kua senong go se!’ ” 35Ngga ey, Yesaya lo klik go nebut
sik so tong go, Yesus sogo deguo teguop, Etiopia sik sogo
ambleduo no, Pilipus lo gemang pen-siwon. 36Nemotnamon
koklong go bu eygo sip no gemang pung-klenawon. Nggano,
ambleduo lo pu go, “Ikum-a, bu ngga go! Ngge suey, Yesus go sui
no genam bu ya tui?” [37Nggano, Pilipus lo pu go, “Yesus no
dabui iti go seni so kekeng go, bu se degut!” Way so, ambleduo
lo pu go, “Genam Yesus mo senong: nemot Ki Wali Danon!”]
38Ngga ey, nemot go tamot sono ambleduo lo pu go, kuda
namboy suing. Bu ba sono Pilipus, ambleduo ey gemang
li-klenawon. Bu ba no li go, ambleduo ngga bu ba sono Pilipus lo
kenok go bu gemang tui-nawon. 39Bu ba sik sogo nemotnamon
klak go, Pilipus sip ngga sik sogo Ki Wali Waglo lo gemang
wawi. Etiopia sik sogo ambleduo, Pilipus kua ikum-srenawon,
kekayso Pilipus mo nega. No, nemot go nan no yakay ey
ambleduo ngganemot gemang klong. 40Yakena Asdot so Pilipus
sikabung gemang ikum-nenawon. Yakena Asdot ngga, Gasa
nogo tap dagu so. Yakena ngga sik sogo, dun idi sono Pilipus
koklong go, yakena Kaysarea nan Samaria sogo no gemang
pung. Koklong go, sikabung naklay nogo deguo teguop gemang
pepen. Pilipus nogo nebut ngge no yam.

Iwot-dak go Yesus seguong-a Saulus keng go

9 1-2Seni so, ku ngganemot nogo, Saulus go dabui ba nogo,
nebo nok li go kalik sip nogo kua suing. Woy Dem no
keng go sikabung naklay, tang ey buin genang so, naklay mo
iwat. Nggano, sam iti so, Yahudi go taitisopuitgo trang dega no
gemang-nawon. Sam ngganemot ey, yakena Damsik nan Siria
sogo Yahudi go dewiyap naklay go woy-woy no, klong genang
so. Ngga tang so, yakena Damsik sogo, Yesus logo tap inim no
keng go sikabung Yahudi, Saulus lo mlak go, kekayso don ey
Yerusalem sono wawi go klong-lak genang.

3Damsik sono beton go, yakena no Saulus se dedagu, kekayso
ut ba sik sogo neblong lo ngap-kuntun go, Saulus ey mablong so
gemang itak. 4Nggano, nan blo no pui-siwon go, nebut gemang
tup-biwon, "Saulus! Saulus! Sogo-sogo so, ple ey suon ey Genam
truik-togoy?" 5Way so Saulus lo pu go, "O, Woy Dem! Mot nando?"
Nggano, ut sik so, pu go, "Genam ngge Yesus! Ple ey suon ey,
mot lo tutruik go ngganemot gabe! 6Nggeasui go ip-nalo go,
yakena sono mot se degut! Ngga sogo no, mot lo pluok genang
nebut mea pen."

7Se senong: Saulus ey koklong
go sedue, saduibong ey gemang
pling. Yang! Nemot-a nebut ngga
tup-nenawon go, no, seni kua
ikum-nesrenawon. 8Ngganemot
no, Saulus ip go, nemot-a kamso
nemu pli-nawon go, sogo-sogo
kua ikum. Ngga ey, ta lo nemot
eygo sedue lo Saulus mlak go,
yakena Damsik sono gemang
degut. 9Ku nangglik yam so,
nemu kua pli, ten kua dam, bu
kua drop goso got-nawon go.

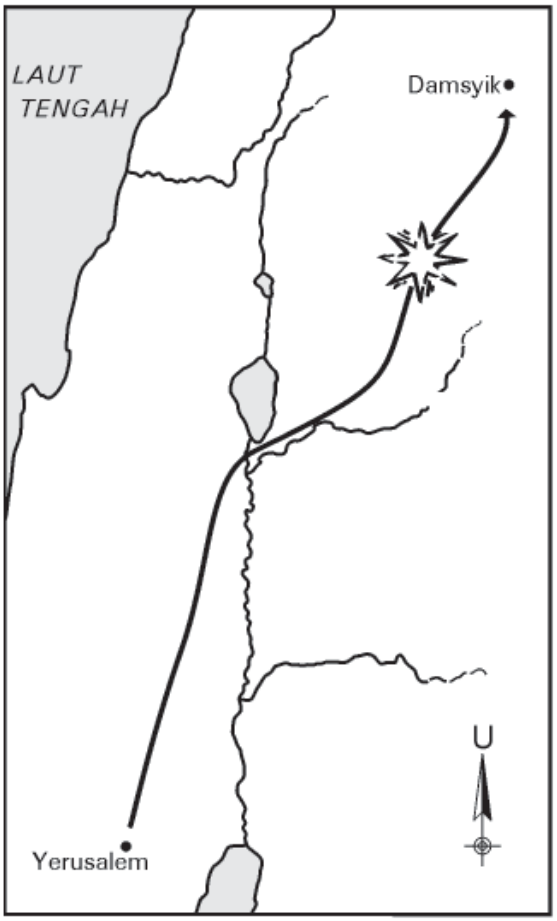

10Yakena Damsik sogo,
sedue meno gemang. Nemot
go sui: Ananias, Yesus no
dabui lo keng dali go. Sedi ba
no Ananias sono Woy Dem
lo nebut gemang usi-nawon,

"Ananias!" Nggano, Ananias lo wa go, "Woy Dem! Genam ngge
go, nebut pen-a! Genam gabe tutup!" 11Ngga ey, Woy Dem lo
pu go, "Ananias! Nggeasui ip go tap meno, 'Nemudi sogo tap'
sono se klong! Yudas go yap ngga so gemang. Yap ngganemot
no, se usi nalo, yakena Tarsus sik sogo sedue, Saulus so be
wet-tugu. Nggeasui go, dewi so Saulus gemang pu-tenawon.
12Yang! Ngge kalik dewi ba no Saulus lo mo ikum: sedue klaya
nemot go sui, Ananias, nemot mit no mo weng. Saulus blo no
tatui gono, nemu tandali pli genang."

13Woy Dem logo nebut tup gono, Ananias lo tenguo go,
"Woy Dem! Saulus nogo nebut mata so sikabung go lom sik
sogo genam mo tup. Seni so, yakena Yerusalem sogo Yesus no
keng go sikabung nogo, tasam piam go mata so nemot lo mo
pluok-nayom. 14Nggano, Yahudi go taitisopuitgo trang dega sik
so, sam iti go, ngge sono nemot mo uweng. Sam ngganemot
ba no klik go: 'Yesus go sui no keng go sikabung, Saulus lo se
mlak.' Ngganemot suali eygo se!"

15No, ngge kalik Ananias sono Woy Dem lo gemang
we-nawon, "Mot klong-a! Genam go kebali pupluok genang so,
sedue ngga, Genam lo kuoy go! Yang! Saula-saula, kukunan
sogo woy-woy, sikabung Israel naklay sono go, Genam go
sui-a nemot lo mea pen-asitogon. 16Nggano, Genam go sui lek
genang idekeba, nemot nogo Genam tang so mea nguok."

17Ngga ey, yap ngganemot sono Ananias gemang nawon.
Degut-nawon go, Saulus blo no nemot go tatui go, ngge kalik
gemang pen, "Saulus dem! Damsik sono kuntogoy gono,
Woy Dem Yesus mot lo mo ikum. Nemot lo mot-dak goso,
mot mit no genam gabe weng. Tandali mot go nemu pli go
Ki Wali Waglo lo tram dali genang so." 18Kay seguong tandali
Saulus go nemu gemang pli-nawon. Ngganemot no, Saulus
ip go, bu gemang degut-nawon dali. 19aBu degut gono, ten
dam-nawon go, tandali saysuk don gemang kok.

Yakena Damsik no Yesus go deguo Saulus lo nguok go

19bKu nago yam sikabung yakena Damsik sogo Yesus no
dabui lo keng go ey Saulus got-nawon. 20Nisonoso Yahudi go
dewiyap ba sono degutklong go Saulus lo gemang pen-siton,
"Ki Wali Danon, Yesus gabe!" 21Saulus iway tup go, ngga
sogo sikabung lo pu go, "Ye! Banim go Yerusalem nogo Yesus

no keng go sikabung, sedue nggenemot lo mo truik. Ngge
sono weng go ngganemot sogo so gemang! Yesus no keng go
sikabung ngge sogo mlak go, Yahudi go taitisopuitgo trang
dega yakena Yerusalem sogo no dok go mea klong!” Seni so,
sikabung ngga, suey so maning kua senong. Nemotnang lo
duing go, Saulus logo, seni so ngunguok-ton? Wamoy so?
22 Ku ngganemot nogo, Saulus lo nguok go nebut, don kangok
dega so gemang lemoy. Nemot lo suey so mo taling: tegadi
so Ki Wali Iram lo dok go Iram, Yesus gabe. Ngga tang so,
yakena Damsik sogo sikabung Yahudi, Saulus lo pen go nebut
no gemang negap-sing. 23 Ku maning kua walong gono, Saulus
but sogo nebut, sedue Yahudi lo gemang degut-nenawon. 24 No,
Saulus mo tup. Ku ngganemot sik so, ku klik-ku blong Damsik
go yatap kangok go sedue Yahudi lo yay gemang suing, Saulus
but genang so. 25 No, wadi nesip, tegue kangok go ba no Saulus
go andua-andua lo king go, tegan lo keduik go, tema idi no
gemang rling. Nggano, yakena Damsik sik sogo Saulus gemang
pung go kap-nawon.

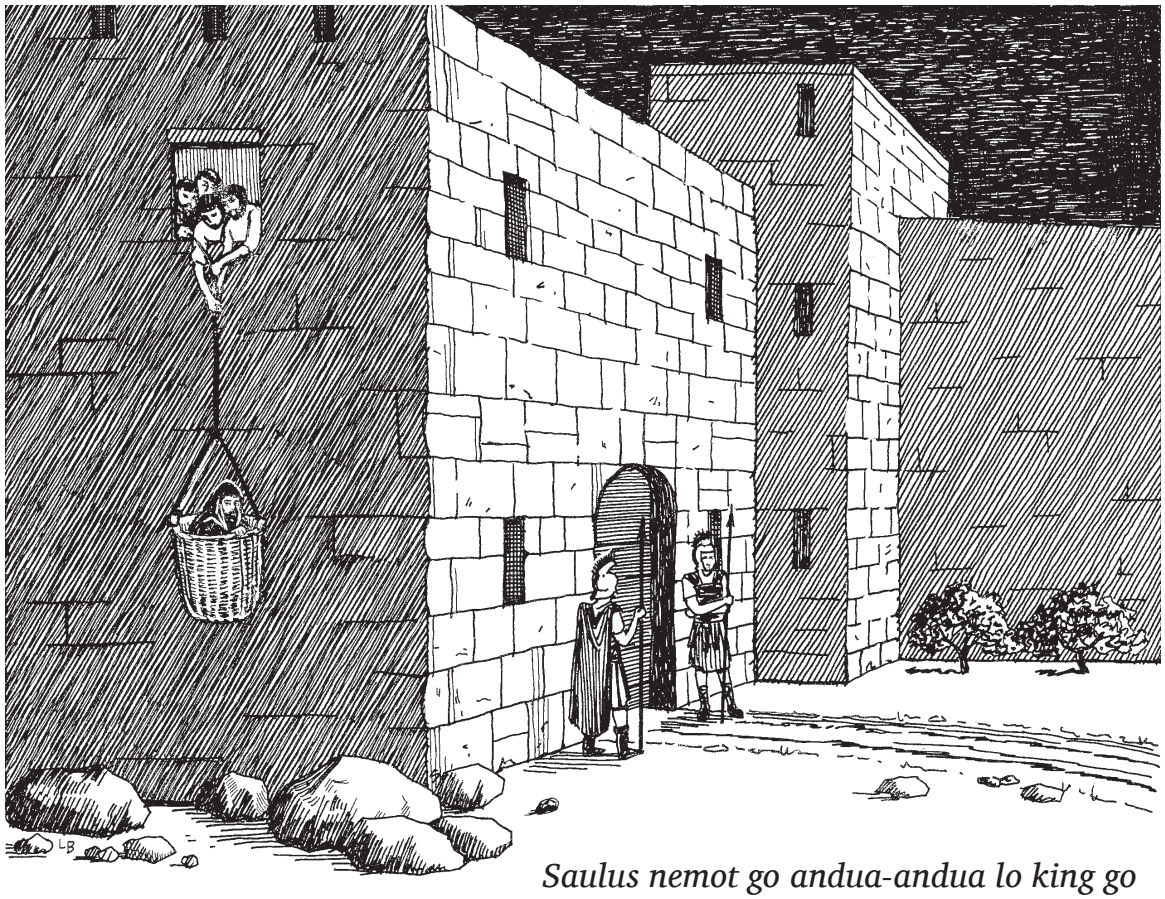

Saulus nemot go andua-andua lo king go tegan lo tema idi no gemang rling (Tamot 9:25)

Yerusalem so Saulus got-nawon go

26 Yakena Damsik sik sogo, yakena Yerusalem no Yesus no
keng go sedue ey klay gono suing so, Saulus gemang klong.
No, nemot pung go nogo, Yesus no keng go sedue, Saulus nogo
suali kangok so gemang tra-nenawon. Nemotnang lo duing go,
Saulus ngge, wamoy so gabe, Yesus nogo dabui lo nemot kua
keng. 27 No, ngga sogo Yesus no keng go sedue meno gemang.
Nemot go sui: Barnabas. Saulus Barnabas lo wawi go, ngga ey
Yesus go tamot 12 mit no gemang klong. Nggano, Woy Dem
Saulus ey Damsik tap no tegu go, gemang pen. Ngge mo pen
dali: Saulus suali kua tra goso, Yesus go sui yakena Damsik
nogo nisonoso klong go mo pen-sing. Ngga naklay nemotnang
no Barnabas lo gemang pen dali. 28 Nebut ngga yam so tup
gono, tamot 12 nesip ba sono wawi go, Saulus gemang degut.
Nggano, Saulus nemotnang ey Yerusalem nogo, Yesus go sui
suali kua tra goso, gemang penklong dali.
29 Ku meno no yakena Yerusalem ba sogo sikabung Yahudi,
Yunani saula sik sogo gemang dali. Yunani nebut seguong
so nemotnang lo gabe pepen. Yunani nebut ey Saulus mo
kekangok dali. Ngganemot sogo so, way-way so nemotnang
ey nebut gemang tui-netenawon. No, Saulus go kunala nogo
nemotnang dabui ikle goso, Saulus but sogo nebut gemang
degut. 30 Atuia ngga tup gono Yesus no keng go sedue meno
lo Saulus wawi go, yakena Kaysarea, beap ketang sogo
no, gemang klong. Ngga sik so nemot go yakena Tarsus no
nemotnang lo Saulus pu go gemang klong.
31 Ku ngganemot nogo, Yesus no keng go sikabung, nan
Yudea sogo, nan Galilea sogo, nan Samaria sogo, nemotnang
ngengam-yakay ey gabe susuing! Sip-sip ngga naklay nogo
blong duoyap seni ey gemang tagot. Se senong: Yesus no dabui
lo keng go sikabung, Woy Dem nogo suali ey gemang uwali.
Yesus no keng go sikabung Ki Wali Waglo go don lo gemang
tetebok dali.

Nan Samaria no yakena Lida ey Yope eygo Petrus susuing go

32 Yakena-yakena no deguo teguop Petrus lo penklong go,
yakena Lida sogo Yesus no dabui iti go blong duoyap gemang
tegu dali. 33 Ngga sogo sedue meno ey gemang tegu-nawon.

Nemot go sui: Eneas. Yagui 8 yam so ku seguong lo, Eneas
yambi so sesrek go. 34Nggano, Eneas no ngge kalik Petrus lo
gemang pu-nawon, “Eneas! Iram Yesus lo mot go masi mo suey!
Ip go mot go sip srek se rlok!” Kekayso Eneas gemang ip-nawon.
35Yakena Lida sikabung, nggano Saron pay sogo sikabung
naklay, tasam ngganemot ikum go, Woy Dem no dabui iti go
gemang keng-nenawon.

36Nggano, nan ngga sogo yakena meno go sui: Yope. Yope sogo
kabung meno go sui: Tabita. Tabita Yunani nebut sogo Dorkas.
Yesus no keng go kabung dali nemot gabe. Tasuey mata so
sikabung no Dorkas lo mo taling. Nggano, sikabung tautkuago
nogo, nemot lo mo tebok dali. 37Ku ngganemot no, sadui kangok
so tra golo Dorkas gemang ip-natun. Nemot go temoy, bu yam so
lu gono, blo da sogo degu no gemang wawi-netenawon. 38Se
senong: yakena Yope, yakena Lida dagu so. Yakena Yope sogo
blong duoyap mo tup, “Yakena Lida so Petrus gemang!” Ngga ey,
Petrus pu go weng genang, namon duo-a mot-dak go gemang
kenawon. 39Deguo ngganemot tup gono, kekayso ip go Petrus
gemang keng-nawon. Yakena Yope sogo yap ngganemot no pung
go, blo da sogo degu no, wawi go gemang klak-biwon. Se ikum:
ngga sogo, kabung nalo mata so gemang. Petrus mit no
nemotnang pluep gono, u ba lo Tabita, maning uwali gono sebut
go amka ey uyagui gemang kluo-netenawon. 40Kabung-kabung
ngganemot pu go dia sono gemang pluep-lak. Masi unuik go dewi
Petrus lo gemang klak-nawon. Dewi yam so pu gono, Tabita go
temoy sono dabui iwot go, ngge kalik gemang usi-nawon,
“Tabita, ip-a!” Nggano, Tabita nemu pli go, Petrus no gemang
yalap-natun. Ngga ey, ip go, nemot go sipsrek blo no gemang
suing. 41Nggano, Tabita go ta no Petrus lo mlak gono, wisi so
gemang ip-natun. Ngga ey, Yesus no keng go sikabung temu ey,
kabung nalo-nalo ey go usi go gemang degut-nenawon. Se
ikum: nemotnang go suongku no Tabita mo wali go gemang ip!
42Tasam ngga nogo nebut, yakena Yope naklay tup-nenawon
go, sikabung mata so, Yesus no dabui iti go gemang keng.
43Se senong: yakena Yope sogo, sedue meno go yap ba so
gemang got-nawon. Sedue ngga go sui: Simon. Simon go kebali:
menosam-menosam sogo taut menay suk lo pupluok go. Ku
nangglik ey, Simon go yap ba so Petrus gemang got-nawon.
Menay suk lo mo semu: ngga Simon nemot go kebali.

Ambleduo Kornelius ey Petrus tegu go

10 1-2Nan Italia sik sogo ambleduo plewengkabui Kornelius,
yakena Kaysarea so gemang. Nemot-a saula meno,
sedue Yahudi kua go, teguop eygo nemot gabe. Nemot go
yaptenglam ey Ki Wali Iram nogo suali ey, kangok so gemang
tetra. Tautkuago sikabung Yahudi nogo, mata so mo tebok.
Nggano, kuno-woyno dewi Ki Wali Iram sono gemang keklak
dali. 3Ku meno so use woy nangglik nogo, Kornelius go
yap ba no Ki Wali Tamot sedi sogo kalik degut go, gemang
pu-tenawon, "Kornelius dem! Ki Wali Iram lo mot-dak goso
genam weng go." 4Ki Wali Tamot ikum go, suali sogo Kornelius
lo gemang pu-biwon, "Aya! Ngge no mot sogo so weng?" Way
so Ki Wali Tamot lo pu go, "Mot go dewi, tasuey semu go
naklay suey so Ki Wali Iram lo mo ikum. Mot nogo Nemot go
duduing gemang!

5Nggeasui go, yakena Yope sono tamot-tamot-a mot-dak go
se klong! Sedue meno, Simon, Petrus so usi go, wawi go mot
mit sono se weng! 6Nggeasui go, taut bumeno-bumeno menay
suk lo sesebut go Simon go yap so nemot gemang. Nemot go
yap, beap ketang idi sono gemang!" 7Tandali Ki Wali Tamot
klong gono, Kornelius go tamot namon, plesedue klaya usi
go gemang weng. Se senong: plesedue ngga Ki Wali Iram no
takokong dali go. 8Ki Wali Tamot go deguo nemotnangglik no
pen go, yakena Yope sono mot-dak go gemang nenawon.

9Nenaton go, ngga utep go yakena Yope no se dedagu.
Woy nesip nogo yap blo da no, dewi pu so, Petrus gemang
klak-biwon. 10Dewi so pupu gono Petrus ten gemang tra-bawon.
Nemot nogo ten maning susuik. No, dewi ba no kunala
Ki Wali Iram sik sogo Petrus no king go, nemu iwot go gemang
ikum-biwon: 11ut tegek gono, amkasum tebuemno-tebuemno
tegan lo dok go, ut blo sik so rli go, e… Petrus go dabui ba no
gemang tui. 12Amkasum ngga ba sogo, menay meno-meno
miam ey. Yangga, wi, dasi, lema, uduo, nebo, dedam go, kagot
sogo. 13Ngga ey, ngge kalik pu go gemang tup-nawon, "Petrus!
Menay ngge tong go nase dam-nalo!" 14Nebut ngga tup gono,
ngge kalik gemang tenguo-biwon, "Woy Dem! Demutrui no
pu go, ngge kudemat! Ngge kagot sogo menay, genam maning
kua dedam!" 15No, tandali Petrus sono nebut ngga lo pu go,

Palestina sogo yap
(Tamot 10:9)

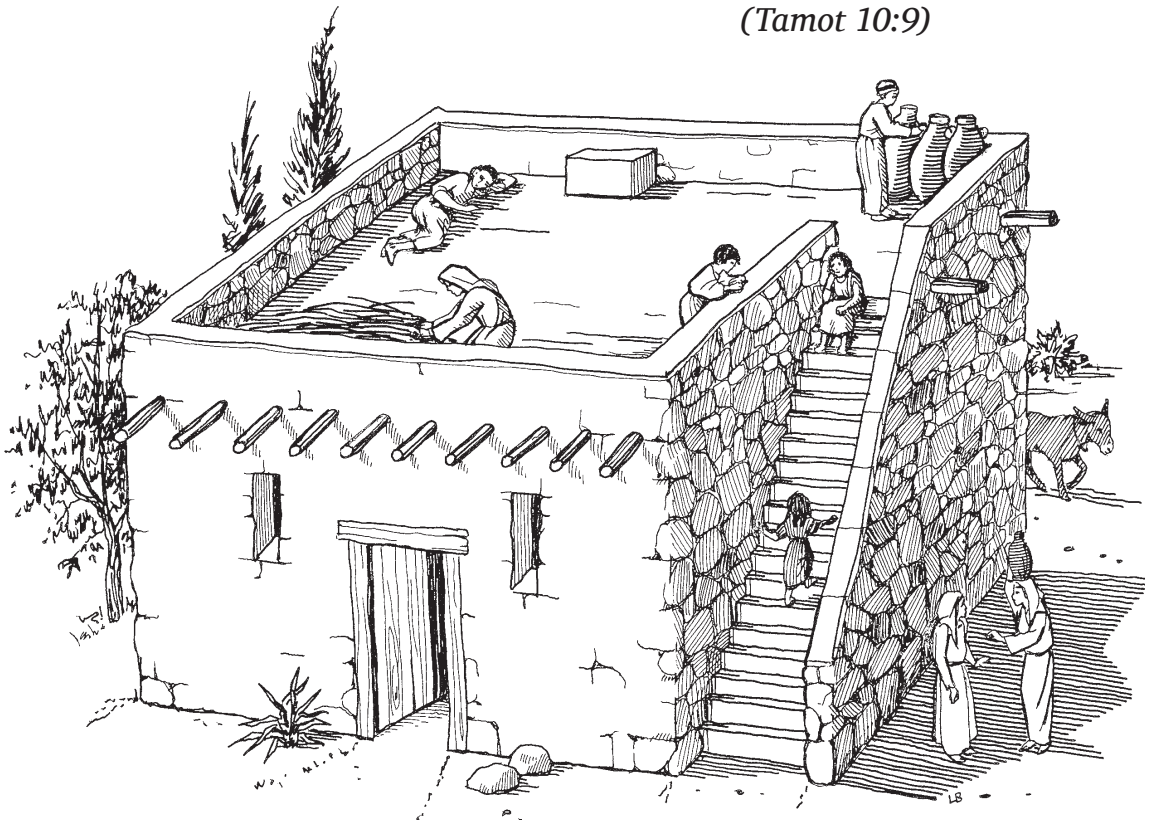

"Teguop so Ki Wali Iram lo taling go, mot logo kua tenguo!"
16 Nebut ngga, da nangglik yam so pu gono, menay eygo
amkasum tandali ut sono gemang klak.
17 Yam so nega gono, sedi so ikum go seni so Petrus gemang
duduing. Maning duduing gono, Kornelius lo mot-dak go
sedue nangglik yakena no pluep go, usi-nekunton go, Simon
go yap ikum go, seboy so got-netenawon. 18 Ngga ey, gemang
usi, "Yap ngge sogo glop Petrus, gemang?" 19 Dewi ba no ikum
go kunala so maning Petrus duduing gono, Ki Wali Waglo lo
gemang pu, "Tup-a, Simon! Mot ey tegu sogo, sedue nangglik
ngga go. 20 Li-silo go, duduing kua goso, nemotnang sono nase
keng-nalo! Nemotnang ngga, Genam lo mot-dak goso weng
go gemang." 21 Seboy sono li go, sedue nangglik so Petrus lo
gemang pu-tenawon, "Simon Petrus, Genam ngge lo! Genam
so uwet-ketogoy? Sogo kalik?" 22 Way so nemotnang lo pu go,
"Wengkabui lo mot-dak goso genamnang weng go. Wengkabui
go sui Kornelius, Roma go plewengkabui. Nemot, Ki Wali Iram
no ta gemang kokong go saula meno duo. Nemudi sogo sedue
nemot gemang. Ngga tang so, suey so nemot go sui sikabung
Yahudi naklay lo pupu. Nemot sono Ki Wali Tamot lo mot-dak

go, Petrus usi go, mot go yap sono se weng. Ngge ey, Woy Dem
sogo deguo Petrus go lom lo pen go, tup genang." 23Nebut ngga
tup gono, ngga lo srek genang so nemotnang Petrus lo wawi go
gemang degut.

Ngga utep go, kerlam so nemotnang ey Petrus gemang
klong. Nggano, ngga sogo blong duoyap temu Petrus ey keng
go, gemang klong dali. 24Ngga utep go yakena Kaysarea no
pung go, Petrus so Kornelius bung-tenawon. Seni so, yap
tenglam, andua naklay deguo wet go, nemot mit no mo
yaluim-sing. 25Yap no Petrus degut sogo no, takong genang so,
Kornelius unuik go susubuwit so gemang. 26No, blo sono ta lo
Kornelius mlak go Petrus lo gemang we-tenawon, "Ngga kalik
mot kua semu ey! Genam ngge, sedue dali be." 27Ngga temu
ey, yap ba no degut go, sikabung mata so pluep go gemang
ikum-nawon. 28Ngga ey, ngge kalik nemotnang no Petrus lo
gemang pen-tenawon, "Motnang naklay suey so mo senong:
Saula meno ey klay go nogo Yahudi sikabung yakua suing.
Ngga sedue Yahudi go demu, klay gono suing genang ngga
kudemat. No, ngge kalik genam no Ki Wali Iram lo mo taling:
sikabung naklay eygo imot mea tegu. Sikabung meno 'kon
ey', nggano meno-a 'kon kua go' sogo teguopey kua pu! No,
imot naklay kerlam seguong. 29Ngganemot sogo so, inenga go
genam mo wawi go weng gabe. Moy sogo nebut genam logo
kua pu-srenayu. Nggeasui go genam sono se pen! Sogo-sogo so,
genam usi mo weng?"

30Petrus go nebut tup gono, Kornelius lo gemang
pen-anawon, "Ku nangglik nayum gono, woy nangglik use go,
dewi so yap ba no genam pupu gono, sedue amka blong eygo
genam mit no gemang ip. 31Ngge kalik, genam so nemot lo
gemang pen, 'Mot go dewi mo tup, nggano mot go tasam suey
go, sikabung tautkuago no iti go naklay Ki Wali Iram mo ikum.'
32Ngga ey, Nemot lo pu go, 'Nggeasui go tamot-tamot mot-dak
go yakena Yope no se klong! Ngga sogo sedue meno, nemot go
sui Simon, Petrus so usi dali go, gemang. Simon meno go yap
so glop so gemang. Taut meno-meno so menay suk lo sesebut
go Simon go yap beap ketang idi so gemang. Ngga sik so Petrus
se usi, Kornelius mit sono mot se weng.' 33Nebut ngga tup gono,
naklay ngga genam lo mo keng go semu. Ngge suey, mot ngge
no mo weng. Ki Wali Iram go nemu ku no, ngge sogo atnang

naklay mo yaluim-etu gabe. Nggano, Ki Wali Iram lo taling go
deguo, atnang nogo mot lo se pen-alo! Genamnang tup sogo!”
Ngga Kornelius lo pen go nebut

Kornelius go yap ba no Petrus lo pen go

34 Ku ngganemot no, ngge kalik Kornelius go yap ba sogo
sikabung no, Petrus lo gemang pen-anawon, “Ayanang,
mianang! Nggeasui go, seni-seni so genam mo senong gabe!
Ki Wali Iram go suongku nogo sikabung naklay mo kerlam.
35 Saula-saula sik sogo, nando tupduk go Ki Wali Iram
no kekeng go, Nemot lo iwat go-a pupluok go, kangok so
dabuiklum sikabung ngga nogo Ki Wali Iram lo mea duing.
36 Ayanang, mianang! Motnang mo senong dali, deguo
teguop Ki Wali Iram logo, sikabung Israel ngengam genang
so mo penweng. Yangga, deguo teguop ngganemot taling
genang so Blong Dem Yesus, Ki Wali Iram lo mot-dak go weng.
sikabung naklay go Woy Dem, Iram Yesus-a gabe.
37 Ayanang, mianang! Motnang mo senong: banim no
sikabung go piam konkebamling suep genang, bu degut so
Yohanes Bugotuigo lo gemang pu. Ku ngganemot sik so, sogo
kalik nan Galilea nogo, nan Yudea no lemoy go motnang mo
senong. 38 Yakena Nasaret sik sogo Yesus, Ki Wali Waglo ey
Ki Wali Iram lo tui go, Nemot go don lo yam so mo damoy.
Ngga ey yakena-yakena naklay no tasam suey-suey go Nemot
lo mo taling. Yang! Kupiamgo don lo dok go, Yesus lo mo
suey-sing. Seni so, Yesus ey klay goso Ki Wali Iram mo suing.
39 Se senong: nan Israel naklay, yakena Yerusalem no Yesus
lo pupluok go, atnang, Nemot go tamot-tamot mo ikum.
Yang, Yesus, Yahudi go iram-tegay lo di no tegak go, but go
mo kebong. 40 No, ku nangglik tete no, Yesus Ki Wali Iram lo
mo nglong. Ki Wali Iram lo pu goso, sikabung nogo Nemot
go saysuk mo taling-sing. 41 Sikabung naklay nogo kua, no
banim Ki Wali Iram lo kuoy go seguong nogo-a mo taling.
Ibe sono se penklong, Yesus kebong go mo nglong gabe. Seni
so, tandali nglong go nogo, ten-bu klay gono atnang ey mo
dam. 42-43 Ngga ey atnang no mot-dak go, Ki Wali Iram
sik sogo walitap, sikabung naklay no se penklong! Walitap
ngganemot, ngge kalik gabe: sikabung neyboy genang, Iram so
Yesus Ki Wali Iram lo mo temuit. Sesuoy Iram, Nemot-a gabe!

Nemot no dabui iti go kekeng go sikabung go kuklue piam
konkebamling Yesus go sui logo so mea suep. Banim no, ngga
Wali Sam klaut ba no ibe no nabi-nabi lo mo pen-ngam."
Ngga Petrus lo pen go nebut!

Sikabung Yahudi seguong nogo so Ki Wali Waglo kua

44 Nebut so maning pepen gono, Ki Wali Iram sik sogo
Ki Wali Waglo li go, Petrus go nebut so tutup go sikabung blo
no gemang gualing-anatun. 45 Petrus mit no klong go Yahudi
saula sik sogo blong duoyap pluep go, Ki Wali Waglo taiti so
saula meno sono Ki Wali Iram lo pi go ikum go, saduibong
ey gemang pling. Seni so walipega lo nebutiwot go pepen go,
Ki Wali Iram go sui iway blo sono gemang iti-nenawon. 46 Ngga
ey sikabung ngga, nebutiwot go, nebut meno-meno so pen go,
Ki Wali Iram go sui iway ey blo no iti go, nemotnang gemang
tup-netenawon. No, nemotnang ikum gono, ngge kalik Petrus
lo gemang pen-anawon, 47 "Ikum-a! Atnang ey saula meno mo
kerlam, Ki Wali Waglo mo iti gabe. Ngga kalik go, sogo temoy
no bu nemotnang degut genang, ne ya tenguo? Yakua tenguo
gabe!" 48 Ngga ey, amble saula ngga naklay, Iram Yesus go
sui no, bu degut genang so Petrus lo gemang pu. Tasam ngga
naklay lemoy go nogo, Petrus sono Korneliusnang lo gemang
usi-nenawon, "Aya! Ku walong dato so ngge no mot se got-lo!"

Yerusalem sogo blong duoyap no Ki Wali Waglo li go pen go

11 1 Yakena Kaysarea sogo saula meno blo no Ki Wali Waglo
li go, nan Yudea sogo tamot-tamot, blong duoyap temu
gemang tup. 2 Tandali yakena Yerusalem no Petrus pung gono,
ngge kalik nemotnang lo gemang pen-nenawon, 3 "Kay! Saula
meno Musa logo demutrui no kua keng go ey klay gono mot
mo suing. Nggano, klay gono nemotnang ey ten mo dam. Ngga,
kudumat, piam kangok go. Sogo kalik so ya?" 4 Ngga tup go nogo,
yakena Kaysarea no lemoy go, walong bata so Petrus lo gemang
pen-anawon, 5 "Ku yakena Yope so dewi so pupu gono, ngge
kalik genam gabe ikum, 'Ut ba sik so, amkasum ba no, tegan lo
tebuemno-tebuemno dok go, genam mit sono leguit go gemang
li. 6 Ngga ey, ngge-a amkasum ngga ba no genam lo gemang
ikum: menay bumeno-bumeno miam dega ey. Lema, wi, dasi,
nebo, dedam go, kagot sogo naklay. 7 Nggano, ngge kalik go

nebut genam lo gemang tup, ‘Petrus, mot ip-a! Menay ngge iti
go tong gono, se dam!’ 8Way so genam lo tenguo go, ‘Kua,
Woy Dem! Ngga kudemat! Demutrui no pu go, menay ngge
kagot sogo, maning genam kua dedam.’ 9Ngga ey, blo sik so
tandali genam no pu go, ‘Teguop so Ki Wali Iram lo mo taling
go, mot logo kua tenguo!’ 10Da nangglik yam so nebut ngga pu
gono, amkasum menay eygo naklay tandali ut blo sono gemang
klak. 11Woy ngganemot nogo, sedue nangglik yakena Kaysarea
sik sogo, genam susuing go yap no wawi so gemang pung.
12Ki Wali Waglo lo pu go, ‘Saula meno nogo suali kua goso,
yakena Kaysarea no nemotnang nangglik ey mot se klong.’
Ngganemot nogo, yakena Kaysarea no andua taidisoklaya yam
sogo ey, genam klong go, sedue ngganemot go yap ba no
gemang degut. 13Nggano pung gono, atnang no nemot lo pen
go, nemot go yap ba no Ki Wali Tamot pung go mo ikum.
Nemot lo pu go, ‘Tamot mot-dak go, yakena Yope no se klong!
Ngga sogo sedue meno gemang, nemot go sui: Simon. Petrus so
usi dali go. Nemot pu go se weng! 14Se senong: mot ey yap
tenglam eygo, Simon Petrus lo pen go deguo lo mea sesuoy.’
15Korneliusnang no, maning walinebut so genam lo pepen,
kekayso nemotnang blo no Ki Wali Waglo-a gemang gualing.
Banim no imot blo no li go kalik dali. 16Ku ngganemot no,
Woy Dem lo pu-yom go ngge, tandali genam lo mo duing, ‘Bu
seguong logo-a sikabung Yohanes gabe tutui. No, motnang nogo,
Ki Wali Waglo lo tui go mea tram-kelo.’ 17Se duing! Woy Dem
Yesus no dabui iti go keng go ku nogo, saula meno sik sogo
sikabung no, imot no iti go kalik, Ki Wali Waglo Ki Wali Iram
lo mo iti. Ngga seni ey lemoy go, genam ngge nando?
Ki Wali Iram genam lo ya tenguo? Esang! Ngga kalik go yakua.”
18Nan Yahudi sogo blong duoyap Petrus lo pen go nebut
tup gono, tandali dabui kua tra. Ki Wali Iram nogo takong-a
nemotnang naklay klak go, gemang pu-nenawon, “Saula meno
teguey go, wali inim wawi genang sogo Ki Wali Iram lo mo
wawi dali gabe.”

Antiokia sikabung Yesus sono dabui iti go keng go

19-20Se senong: Stepanus but go kebong go ku sik so
Yerusalem sogo blong duoyap no idekeba mo taling. Ngga
tang so, nggesono-nggasono, banom-banom so nemotnang mo

suep-lak. Temu nan Penisia no, temu nantebot Siplus no, temu
nan Siria go yakena Antiokia no, kuek go mo pluep-anatun.
Nan Antiokia no pung golo, sikabung tang Yahudi seguong no
Yesus go walitap gemang nguok-nenawon. No, suali so kuek
go blong duoyap temu gemang dali. Nemot-a sikabung Yahudi
dali, nemot go tang nan meno sik so pung go. Nan-nan ngga:
Siplus nggano Kirene. Yerusalem sik so kuek go Yunani nebut
seguong so gemang pepen. Yakena Antiokia no pung gono,
saula meno dali no Yunani nebut so, Woy Dem Yesus go deguo
teguop, gemang nguok-netenawon dali. 21 Se senong: walikebali
nemotnang lo pupluok gono suey so Woy Dem lo gemang
tetebok. Ngganemot no, saula meno sik sogo sikabung mata so,
Woy Dem no dabui iti go gemang keng-nenawon.

22 Tasam ngga tup go, suey so senong genang so, yakena
Antiokia no Barnabas dem-a Yerusalem sogo blong duoyap lo
mot-dak go, gemang klong. 23 Yakena Antiokia no Barnabas
pung gono, ngge kalik gemang ikum-nawon: saula Yahudi
kua go sikabung no taitiklum, Ki Wali Iram lo mo taling.
Ngga senong go, yakay kangok so Barnabas gemang tra.
Yang! Nemotnang no, nebut don ey Barnabas lo pen-nawon,
Woy Dem no tupduk go, suey so nemotnang se keng.
24 Barnabas ngge, sedue suey dato go seni. Woy Dem no dabui
naklay iti go gemang kekeng. Ki Wali Waglo lo mo tram. Se
senong: yakena Antiokia sogo sikabung mata sogo no walitap
taling go, Woy Dem Yesus no dabui iti go gemang keng.

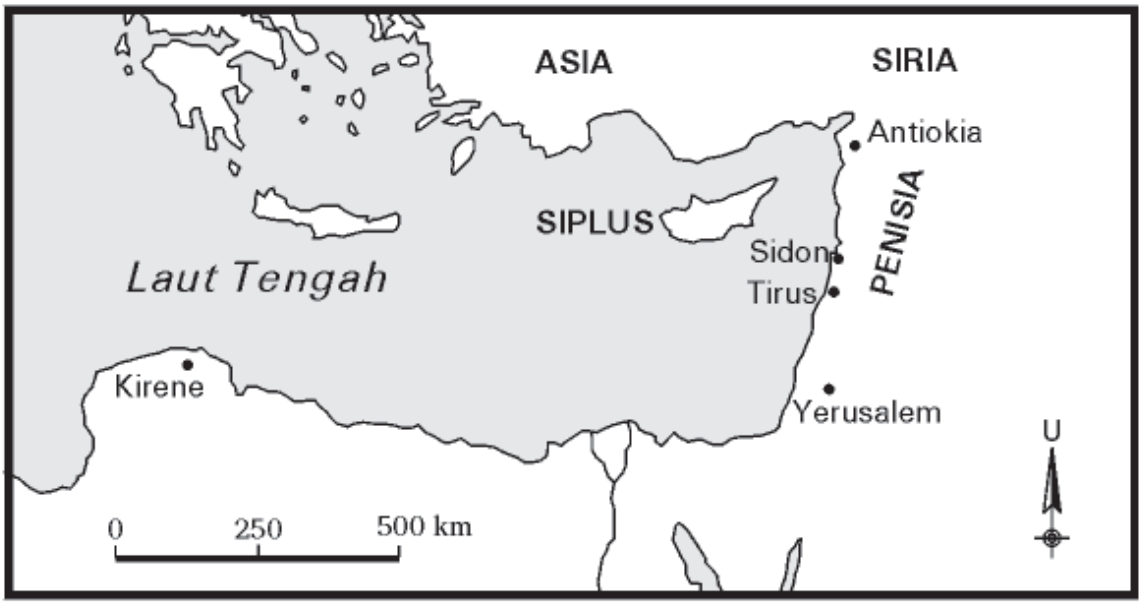

25Yakena Antiokia sik sogo, dun idi sogo yakena meno dali so
gemang, nemot go sui: Tarsus. Saulus go tang, yakena Tarsus
sik sogo. Ngganemot no, Antiokia sik so Saulus wet so Tarsus
no, Barnabas gemang klong. 26Yakena Tarsus no pung gono,
Saulus ey tegu-klenawon go, Saulus wawi go, yakena Antiokia
no Barnabas ey gemang kenawon. Antiokia no pung gono, yagui
klaya yam no, blong duoyap ey klay gono gemang iyaluim. Seni
so, sikabung mata sogo no, suey so Ki Wali Iram go tap gemang
nguok-kletenawon. Se senong: yakena Antiokia no, keduong
sogo, blong duoyap Iram Yesus go blung sogo gemang pu.
27Ku ngganemot nogo Yerusalem sik sogo Ki Wali Iram lo
taling go senong eygo nabi-nabi, Antiokia sogo blong duoyap
mit no gemang weng. 28Nemotnang sik sogo klaya duo gemang.
Nemot go sui, Agabus. Nemot, Ki Wali Waglo lo taling go, ngge
kalik, gemang pen-awon, “Ku santugun go, kukunan sikabung
naklay ten kua go ku mea pung-ayun!” Yang, Agabus lo pen go
nebut ngga, seni so mo lemoy. Se senong: nan Roma go Kaysar
Klaudius, wengkabui kangok golo tamlak gono, ngga gemang
lemoy. 29No, ku ngganemot maning kua lemoy gono, Antiokia
sik sogo blong duoyap, nebut gemang degut. Ngga ey ngge kalik
mo pu, “Nemot go gemang go sik so, duoy yaluim go, blong
duoyap nan Yudea sogo no, suey so tebok genang, idok go se
klong!” 30Duoy ngge naklay yaluim gono, Barnabas ey Saulus
eygo-a nemotnang lo mot-dak go, yakena Yerusalem sogo blong
duoyap go woy-woy no, taiti ngga idok go gemang klong.

Yakobus but go kebong Petrus-a gemang mlak

12 1Yakena Antiokia so Paulus, Barnabas ey got-kletenawon
gono, blong duoyap temu deguena Herodes lo gemang
truik-nawon. 2Yakobus, Yohanes go ntaton go blindon, Herodes
lo pu goso tengang lo gemang tong. 3Ngga ikum go, Yahudi go
iram tegay yakay kangok. Herodes, nemotnang go yakay ikum
gono, nemot lo pu goso Petrus gemang mlak dali. Ngga, Walop
tepung seguong-a duik go dam genang Paska ku no lemoy go.
4Herodes lo duing go, “Walop Paska yam gono, sikabung mata
sogo nesip sono idekeba iti genang so Petrus wawi go mea
pung.” Ngganemot so, boy ba sono Petrus namboy gemang
betep. Petrus yay sogo plesedue, yatap da namon-namon
yam so mo ketok. Yatap klaya, plesedue namon-namon dali lo

yay gemang suing. 5No, boy ba sono Petrus betep go gono,
blong duoyap-a klay gono yaluim go, use-wadikua go dewi-a
Ki Wali Iram no dabui lo, gemang pu-netenawon.

Boy ba sik so tandali Petrus wawi go

6Wadi go Petrus neyboy genang ku blong so se, plesedue
namon boy ba so ta tegan Petrus ey dok go nesip lo Petrus
gemang srek-nawon. Plesedue temu-a yatap yay so dia no
susuing. 7Seni so! Woy ngganemot nogo Petrus mit no boy ba
no, Ki Wali Tamot klaya, pung so gemang pung. Kekayso boy
ba mablong so nemot go blong lo se itak. Petrus Ki Wali Tamot
lo senglok gono gemang buong-nawon. Ngga ey, ngge kalik
Petrus sono gemang we-tenawon, "Kedaso mot ip ya!" 8Ngga
ey, Petrus go ta sik sogo lante tegan kaysegong so sok go
gemang net. Ngga ey, Ki Wali Tamot lo pu go, "Masi suk kok go,
kuibey keduik-a! Amka kangok go kok go, genam sono mot-a se
keng!" 9Nggano, Ki Wali Tamot no Petrus keng go dia sono
gemang pung. No, Petrus lo duing go, tasam ngge naklay sedi so
gabe. Nemot kua senong, ngge seni so lelemoy go. 10Nemotnamon,
yatap yay so susuing go plesedue klaya tete itak go, nggano
namon tete itak go, ngga ey yataput besi kangok go mit no
nemotnamon gemang pung. Yakena tap nogo yataput ngga,
nemot tang so gemang tenuing. Nemotnamon pung go tap
klaya golo koklong go, Petrus mit sik sogo Ki Wali Tamot
kaysegong gemang nega. 11Nggano, Petrus gemang senong,
"Dia nenguon so genam seni so ba!" Nggano, nemot lo pen go,
"Ye! Nggeasui Herodes go ta sik sogo Ki Wali Tamot Woy Dem
lo mot-dak go weng golo genam ta itak genang. Sikabung
Yahudi logo iseng, genam mea kua lek."
12Tasam ngga senong gono, Maria debui, Yohanes go unen
Maria go yap sono Petrus gemang nawon. Ngga Markus so usi
dali go Yohanes sikabung mata so yaluim go ngga so dewi
pu-netenawon. 13Yataput no dia idi sik so Petrus lo tegak-tenawon
gono, kebali kabung meno, nemot go sui: Lode debui, yatap
tenuing so gemang kuntun. 14Petrus go nebut tup go yakay-a
kangok so gemang tra-natun. No, yap ba no tandali gemang
pling-bitun, yataput-a kua tenuing ne. Nggano, ngge kalik
sikabung no gemang pen-anatun, "Dia so Petrus ngga go!"
15Way so sikabung lo waydang go, "Mot puplu to?" No, tandali

don ey Lode lo gemang pu-natun, “Petrus seni so ngga go se!”
Ngga kalik go Lode pen goso sikabung lo duing go, “Ye! Ngga
Petrus go dabuilap gemang!” 16Ngga ey, tandali yataput no
kangok so Petrus tegak-tenawon, yatap nemotnang lo gemang
tenuing-nenawon. Petrus ikum go nemotnang ey gemang
negap-netenawon. 17No, ta-a Petrus lo gemang taling-nawon,
yakot so ya! Ngga ey, boy ba sik so Woy Wali Iram lo wawi go
pung go gemang pen-anawon. Ngga ey, gemang we-awon,
“Yakobus ey blong duoyap temu eygo sono tasam ngge naklay
se penklong.” Sip meno no Petrus gemang klong.
18Wadikua go plesedue saduibong ey gemang pling-nenawon.
Ngga ey way-way so kangok so nebut gemang sok-netenawon,
“Sogo kalik so Petrus mo kap?” 19Nggano, Herodes lo
gemang pu, “Petrus susuing go sip se uwet!” No, Petrus kua
ikum-nesrenawon. Ngga ey, plesedue yay sogo-a neyboy go
Herodes lo but go se kebong. Nan Yudea sik sogo Herodes
kap go, nan Samaria yakena Kaysarea nemot go sip dali no
gemang suing.

Herodes Dega kebong go

20Ku meno no yakena Tirus ey Sidon ey gono, kangok so
deguena Herodes sagui mo kong. Se senong: Yakena Tirus,
yakena Sidon nogo ten naklay Herodes go nan Samaria sik
so i-iti go. Tandali go ten Herodes lo yakua iti eygo suali so,
Herodes ey tasuey semu genang so tamot-tamot nemotnang
lo mot-dak go gemang klong. Kaysarea no pung go, banim no
deguena go tegay Blastus dem ey nebut suey so gemang pen.
21Blastus go nebut Herodes tup gono, ku klaya sikabung
nogo nebutpen genang so gemang pu-nenawon. Ku ngganemot
no, srem ey deguena Herodes kok go, iramdemu blo no
suing gono, nebut so nemotnang no gemang pepen. Yam so
nebutpen gono, blo sono nemot go sui-a iway ibe lo gemang
iti-netenawon, 22“Nebutpen ngge suey dato! Sikabung go nebut
kua. Ngga ida logo nebut gabe.” 23Ki Wali Iram so wayang
tang so, Ki Wali Tamot lo but go, saysuk naklay su lo dam go
kekayso gemang kebong-dapnawon. Esang!
24Yagui ngganemot nogo, Ki Wali Nebut, walitap sikabung
mata sogo no naklay mo penklong. Sikabung miam dega ey
dabui iti go gemang keng-lak.

Saula-saula nogo so Barnabas ey Paulus ey Ki Wali Waglo lo mot-dak go

25 Yakena Antiokia sik sogo taitiblong duoyap Yerusalem
sogo no suey so Barnabas, Saulus ey mo iti go klong. Ngga
ey, tandali Antiokia no nemotnamon gemang weng. Yohanes
Markus ey gemang wawi dali.

Saula-saula no klong genang so Paulus, Barnabas ey mot-dak go

13 1 Antiokia sogo blong duoyap go senong eygo
sedue-sedue, nggano, klui-klui gemang. Yangga:
Barnabas; nan Aprika sik sogo Simeon, Niger so u-usi go;
yakena Kirene sik sogo Lukius; Herodes ey kerlam so babu go
Manahem; nggano Saulus. 2 Ku meno no, nemotnang naklay
tenday genuing suing go, ngga ey Woy Dem go sui iway dewi
ba lo gemang keklak. Woy ngganemot no, nemotnang no
Ki Wali Waglo lo pu go, “Barnabas ey Saulus eygo-a Genam lo
mot-dak go kebali pluok genang so se itak!” 3 Dewi-a tenday
genuing susuing go, yam sogo no, Barnabas, Saulus eygo blo
no ta tui-nenawon go, Ki Wali Iram go Waglodon wadong go
mot-dak go nemotnamon gemang klong. Ngga ey, Barnabas ey
Saulus ey suey so gemang itak-nenawon.

Nan Siplus sono Barnabas ey Saulus ey klong go

4 Ki Wali Waglo lo Barnabas ey Saulus ey mot-dak go koklong
go, yakena Seleukia, beap ketang no gabe pung. Ngga sik so,
bayi no klak go, nan Siplus sono gemang klong. 5 Nan Siplus no
li go yakena Salamis no gemang klong. Ngga no Ki Wali Iram
go deguo teguop, sedue Yahudi go dewiyap ba no, gemang
nguok-klesiton. Se senong: nemotnamon no tebok genang,
andua meno Yohanes Markus gemang wawi-klenawon.
6 Yakena Salamis nogo deguo teguop pen gono, koklong go
nan Siplus seding no gemang pung. Ngga sogo yakena Papos
sogo sedue Yahudi meno gemang, yangga, Baryesus blue lo
pedot go. 7 Nan Siplus sogo gubernul, Sergius Paulus. Gubernul
ey Baryesus ta gemang keduik. Sergius Paulus kunala kalong
eygo sedue. Ki Wali Iram logo deguo teguop tup genang
kangok so, Sergius Paulus gemang duduing. Ngga nang so,

Barnabas ey Saulus ey nemot lo usi go gemang weng. 8Se
senong: Yunani nebut sogo Baryesus ngga, Elimas. Elimas go
seni: ‘Blue lo pedot go.’ Sergius Paulus, Woy Dem Yesus no
kua keng genang so, Saulus ey Barnabas eygo lo ngunguok go
deguo teguop, Elimas lo sak ne kokok. 9Saulus, Yunani nebut
so usi go, Paulus. No, Paulus Ki Wali Waglo lo damoy go nogo,
blue eygo sedue sono nemu-a bung-tenawon. 10Ngga ey, Paulus
lo suong no pu go, “Lema go danon mot ngge! Mot go dabui
ba tasam piam golo mo damoy, wamoymlue-a pupluok go.
Esang! Seni eygo tap plesi mot lo gabe pluok-togoy. Woy Dem
logo nemudi sogo tap nogo, sak mot lo pupuem go, se itak!
11Ikum-a! Nggeasui, mot nogo idekeba Ki Wali Iram lo gabe
iti. Nemupung goso mot mea lemoy! Ku walong so neblong
mot logo yakua ikum.” Woy ngganemot dali no Elimas nemu
se kli. Ngga ey, takasa so sedue meno lo tap taling genang so
gemang wet-tenawon. 12Tasam ngga gubernul ikum go, dabui
iti go gemang keng-nawon. Woy Dem nogo suali ey kangok so
gubernul gemang keng-tenawon.

Nan Siplus sik sogo Pisidia no klong go

13Nan Siplus go yakena Papos itak-nenawon go, bayi no
blengot go, yakena Perga nan Pampilia sono gemang klong.
Nggano pung gono, nemotnamon Yohanes Markus lo ngga no
itak go, yakena Yerusalem sono tandali nemot-a gemang klong.

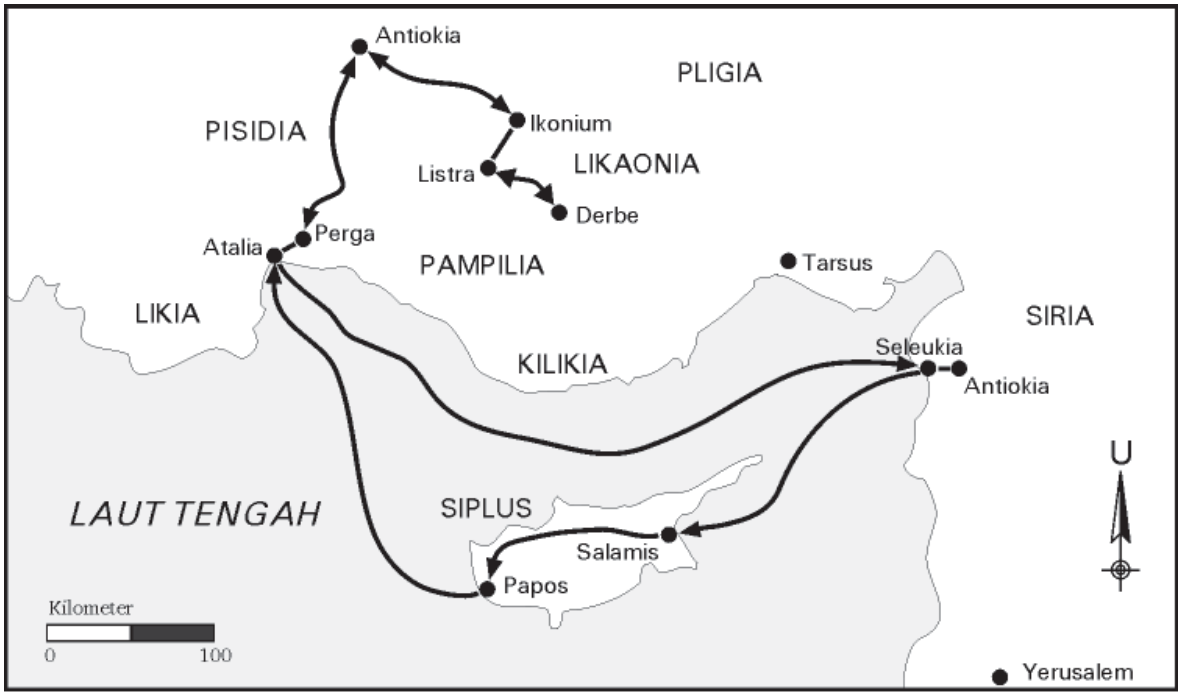

Paulus ey Barnabas eygo no tandali keng go koklong genang,
nemot moyso.
14Yakena Perga sik sogo, yakena Antiokia nan Pisidia no
Paulus ey Barnabas ey, gemang klong. Ki Wali Iram go ku
Sabat nogo, sedue Yahudi go dewiyap ba no nemotnamon
degut gono, ngga sogo sedue temu ey gemang suing-lak.
15Musa logo demutrui ey nabi-nabi lo klik go ikum go pen
gono, nemotnamon no ngge kalik dewiyap ngga go woy-woy lo
gemang usi, "Aya! Motnamon go nebut teguop, sikabung ngge
nogo pen sogo, ba pen-a!" 16Nggano, Paulus ip go ta lo taling
gono, ngge kalik gemang pen-anawon, "Ayanang, mianang!
Kiwalitap no keng go sikabung Yahudi, Ki Wali Iram no keng
go sikabung temu ey, suey gabe. Motnang se tup! 17Nan Mesir
sogo no, blung Israel imot go babuasi Ki Wali Iram lo yay
mo got-nangam. Ngga tang so, miam dega ey mo kenangum.
Ngga ey, nan ngga sik sogo Nemot go don dega lo wawi go mo
pung. 18Se senong: yagui 40 yam so kaseglokpay lo nemotnang
wet go. Tasam piam go Ki Wali Iram sono nemotnang lo mo
semu-nenangam. Ngga, Ki Wali Iram mo senong. No, banom
go nemotnang Ki Wali Iram lo kua itak. 19Tap koklong go,
nan Kanaan no pung gono, ngga sogo saula tang 7 yam sogo
naklay mo tuk-sing. Nan Kanaan babuasi sono Ki Wali Iram
lo mo itak. 20Yagui 450 yam so nemotnang suing gono,
trang-trang-a babuasi wawi genang so Ki Wali Iram lo gemang
temuit-sing, e… nabi Samuel lo wawi go ku no gemang pung.
21Nabi Samuel lo wawi go i-go se, iram so Ki Wali Iram sono
babuasinang lo gemang usi. Ngga ey Kis go danon, deguena
Saul-a iram gemang temuit. Saul tang Benyamin sik so pung
go. Iram so got-nawon go, yagui 40 yam so. 22Ki Wali Iram no
suey so iram Saul kua tupduk keng go tang so, tenguo go way
so Daut-a iram so Ki Wali Iram lo gemang temuit. Daut sogo
ngge kalik Ki Wali Iram lo mo pu, 'Isay go danon Daut-a, At
lo mo ikum. Genam go dabui nogo ey but go! At lo iwat go
naklay-a Daut logo mea pupluok.' Ngge, Daut so Ki Wali Iram
lo pen go. 23Se senong: Daut go mlenawalasrang sik so, tegadi
so Ki Wali Iram lo dok go sesuoy Iram mo temuit gabe. Yangga,
Yesus! 24Yesus, pupung gono, sikabung Israel no Yohanes
Busotuigo golo don ey mo pen-ngam, 'Wali inim-a motnang
ta se wawi. Tasam piam go itak go bu se degut!' 25Yohanes

go kebali yam sogo no, sikabung no ngge kalik gemang
pen-nawon, 'Motnang lo bubung go, tegadi so Ki Wali Iram
lo dok go Iram, motnang lo duduing go, genam ngge kua.
Sesuoy Iram ngga mesip so gabe uweng. Genam ngge tamot
seguay go! Nemot go taut at lo yakua tuing.' Ngga, Yohanes
lo pen go.

26 Ayanang, mianang, babuasi Ablaham go danonnang,
nggano saula meno sik sogo sikabung, Ki Wali Iram no suali
ey ta kokong go, ngge motnang se senong! Imot naklay nogo
sikabung sesuoy genang deguo teguop, Ki Wali Iram lo mo
itak gabe. 27 Sikabung Yerusalem sogo, nggano nemotnang
go iram-tegay, nemot-a Yesus ikum go, Nemot go seni
kua mlak-nesrenayom! Nemotnang lo duing go: tegadi so
Ki Wali Iram lo dok go sesuoy Iram ngga, Yesus kua wa. No, ku
Sabat nogo, nabi-nabi lo klik go nebut ikum go pen go tup go,
nemot go seni, nemotnang kua senong. Way so, Yesus but go
kebong genang idekeba-a nemotnang lo taling go, ngga kalik
semu golo, nabi-nabi lo senong-nengam go nebut, nemotnang
tang so mo lemoy gabe. Kua kay: nabi-nabi lo klik go, Yesus
idekeba mea lek! Tasam ngga-a sikabung Yerusalem lo mo
pluok gabe. 28 Nemot-a Yesus go piam kua ikum go, Roma
go gubernul Pilatus mit no nemotnang klong go, gemang pu,
'Yesus but go se kebong!' 29 Se duing: Yesus go temoy sogo,
Wali Sam klaut ba no klik go naklay, yam so nemotnang lo mo
pluok. Ngganemot no, Yesus di blo sik so iti go, mu no gemang
tuet. 30 No, kebong go sip sik so, tandali Yesus Ki Wali Iram
lo mo nglong. 31 Ngga ey, ku nago yam so, Nemot no keng
go sikabung no Yesus go saysuk gemang taling. Ngga, nan
Galilea sik so yakena Yerusalem sono, Yesus ey koklong go
sikabung ngganemot. Nggeasui go way so ngge-a sikabung
Yahudi no gabe yang, 'Seni so, tegadi so Ki Wali Iram lo dok
go Iram, Yesus gabe.' 32-33 Nggeasui go, Ki Wali Iram sik sogo
deguo teguop motnang nogo genam namon lo mo pepen gabe.
Yang! Babuasi no tegadi so Ki Wali Iram lo dok-ngam go ngga,
nggeasui go tang no, mo lemoy. Kebong go sip sik sogo, Yesus
tandali mo nglong. Sam Masmur namon ba no ngge kalik go
mo klik gabe,

'Genam go Duo Mot gabe!
Nggeasui go sik so, mot go Aya, Genam gabe.' *(Mazmur 2:7)*

34-36 Kebong go sip sik sogo, Yesus tandali Ki Wali Iram lo
nglong go, Wali Sam klaut ba no ngge kalik mo klik-nengam,
'Ki Wali Iram!
Mot lo kuoy go deguena
kebong go sip ba nogo yakua pegop!' *(Mazmur 16:10)*
Ki Wali Iram lo kuoy go deguena ngga Daut kua. No, Yesus so
pu go. Seni so, Wali Sam klaut ba no Yesus sogo ngge kalik so
Ki Wali iram lo mo pu,
'Daut nogo taiti, tegadi so Ki Wali Iram lo dok-ngam go,
nggeasui go Mot no seni so gabe mo taling.' *(Yesaya 55:3)*
Se senong: Daut wali genang ku, Ki Wali Iram go kebali yam
so semu go, nemot mo kebong. Ngga ey, babuasinang mit no
simu no nemot mo tui. Esang! Nemot go saysuk naklay pegop
genang so mo itak. No, Yesus-a ngga kalik kua! 37 Kebong go sip
sik sogo tandali Ki Wali Iram lo mo nglong."
38-39 "Ayanang, mianang! Kua kay: deguo ngge-a atnamon
lo gabe pepen: Yesus no dabui iti go keng go tang so, motnang
go piam konkebamling Nemot logo so mea suep! Musa logo
demutrui no taling genang idekeba, imot logo yakua lek.
40-41 Kunala temoy no motnang se: Yesus kua tenguo! Mo
tenguo go, motnang nogo nabi-nabi lo pen go nebutmang ngge
kalik mea lemoy,
'Seni so, motnang wali go
ku nogo tasam kangok go gabe sesemu.
Motnang nogo tasam ngga pen go, yakua keng.
Motnang! Ki Wali Iram wayang go sikabung!
Saduibong ey motnang mea pling.
Motnang naklay mea nega.'" *(Habakuk 1:4-5)*
42 Yahudi go dewiyap ba sik so Paulus ey Barnabas ey pung gono,
sikabung lo gemang usi-nenawon, "Ku Sabat santugun go nogo,
ngge no nebut ngganemot tandali motnamon lo ya pen-kelo?"
43 Paulus ey Barnabas ey koklong go, sedue Yahudi ey saula
meno sik sogo Ki Wali Iram no suali tetra go sikabung temu
gemang keng-nenawon. Ngga ey, nemotnang no nebutmang
Paulus ey Barnabas eygo lo gemang pen, "Ki Wali Iram go
taitiklum nogo-a waysagi ey motnang lo se mlak."
44 Ngga utep go Sabat ku nogo, Woy Dem nogo deguo teguop
tup so, yakena sik sogo sikabung mata so gemang weng-lak.
45 Ngga ikum-nenawon go, nele-nele so sedue Yahudi gemang

pluok-nenawon. Ngga ey, kangok so Paulus ey Barnabas eygo lo
nguok go nebut gemang wayang. 46Way so nemudi so Paulus ey
Barnabas eygo lo ngge gemang pen-klenawon, “Banim motnang
sikabung Yahudi no, Ki Wali Iram sik sogo deguo teguop mea
penklong. No esang! Deguo ngga motnang lo gabe teteguo.
Ngga ey wali inim iti genang, motnang lo duing go, nueya.
Ngganemot sogo so, nggeasui go motnang itak go, saula-saula
no atnamon lo gabe pepen! 47Se senong: ngge kalik atnang no
Woy Dem lo mot-dak go,

‘Saula-saula sogo neblong ngap genang so,
motnang-a Genam lo mo temuit.
Kukunan sikabung nan seding no seding no sesuoy genang,
motnang Genam lo mot-dak go penklong’” *(Yesaya 42:6-7)*

48Nebut ngga tup go, saula-saula sik sogo sikabung yakay gemang
tra-nenawon. Woy Dem go deguo iway blo sono nemotnang lo
gemang iti. Nggano Ki Wali Iram lo kuoy go sikabung, Yesus no
dabui iti go gemang keng-lak. 49Se senong: nan naklay nogo,
Woy Dem go deguo teguop, bu kalik gemang dayap.
50No, Antiokia sogo iram-tegay go senunnang temu,
Ki Wali Iram sono ta gemang kokong dali. Paulus ey Barnabas
ey yat genang sogo, kabung-kabung ngga no woy-woy Yahudi
lo nebut gemang semu-nenawon. Ngga ey, yakena go iram-tegay
ey ta gemang keduik-nenawon dali. Nemotnang pluep go Paulus ey
Barnabas ey yat go, nan ngga sik so gemang pu go klong.
51Nan ngganemot sik sogo Paulus ey Barnabas ey yat gono,
sikabung ngga senong genang so, masi sung-a tegue go gemang
itak-klenawon. Ki Wali Iram go deguo nemotnang lo tenguo go
nogo. Ngga sik sogo, yakena meno, Ikonium sono gemang klong.
52No, yakena Antiokia no itak go blong duoyap
Ki Wali Waglo lo mo damoy, dabui ba nenem-yakay dega ey.

Paulus ey Barnabas ey yakena Ikonium sogo

14 1Nan Pisidia, yakena Antiokia sik sogo yakena Ikonium
no Paulus ey Barnabas ey gemang pung. Ngga ey,
Yahudi go dewiyap ba no degut go, suey so don ey gemang
nguok-kletenawon. Nggano, yakena Ikonium sik sogo sikabung
Yahudi, sikabung temu mata so Ki Wali Iram go tap no, gemang
keng-nenawon. 2No, sikabung Yahudi temu, Paulusnang lo
nguok go nebut no kua keng golo, yakena Ikonium sik sogo

sedue-sedue temu lo blong duoyap wayang genang so gemang
pu-nenawon. 3Seni so, ku nago yam so yakena Ikonium no
got-klenawon go, Woy Dem no duing go tang so, nisonoso
walitap Paulus ey Barnabas eygo lo gemang nguok-klenawon.
Nggano, nemotnamon go nebut nogo Woy Dem lo gemang
tebok dali. Nemot go don logo, nemotnamon lo nguok go
sesuoy genang tap, tasam kangok go gemang semu-klenawon
dali. 4No, tasam-tasam ngganemot ikum go, nemotnamon go
nebut tup go, klay gono yakena Ikonium sikabung kua suing.
Temu sedue Yahudi no tebok, temu Woy Dem sik sogo tamot
no kekeng. 5Ngga kalik koklong go, e… sedue Yahudi, nggano
Ikonium sedue temu ey nsrung-nsrung ey nemot go wengkabui
gemang keng-lak go koklong. Nemotnang lo duing go, "Tamot
namon ngga, demun ya suey gono, demu lo mea sruom go
kebong!" 6-7No, atuia ngganemot tup gono, nan Likonia go sip
meno no Paulus ey Barnabas ey gemang kap-klenawon. Ngga
sogo yakena Listra ey yakena Derbe eygo no deguo teguop
nemotnamon lo gemang penklong.

Yakena Listra ey Derbe eygo so Paulus ey Barnabas ey susuing go

8Yakena Listra sogo, sedue meno gemang, nu ba sik so tui go
masi don kua go nogo, maning kua ip. 9Paulus lo pen go
walinebut no suey so nemot lo gemang tup-tenawon. Ngga ey,
nemot no nemu yalap go, Paulus lo ikum go, sesuoy genang
kangok so sedue ngga gemang duduing. 10Ngga senong go,
ngge kalik Paulus lo gemang pu nawon, "Mot, masi ip-a!"
Ngganemot no, sedue ngga sip-nawon go, masi ip go gemang
klong! 11Tasam ngga ikum go, nemot go bluem ba lo ngge kalik
duing go sikabung Likonia lo gemang bega-nenawon, "Ye! Imot
go kudemat sedue kalik so mo pung!" 12Seni so, sedue Yunani go
demat mata dega so gemang. Demat go wengkabui, nemot go
sui: ida Sues. Nggano, nemot go tamot: Hermes. Ngganemot
sogo so, yakena Listra sogo sikabung lo, Barnabas 'Sues' so
temuit go, Paulus-a, 'Hermes' so gemang pu. Nebut walong bata
so Paulus lo pen go nogo. 13Yakena dagu so, ida Sues no
taitisopuitgo yap gemang. Woy ngganemot nogo, sapi-sapi kemsi-a,
di un srem semu go, yataput no Sues go yap go wengkabui lo
gemang yaluim-nenawon. Ngga ey duing go: Sues ey Hermes

eygo sui iway blo no pu genang sogo, walop kangok go semu genang! Nggano, sapi-sapi kemsi di un srem ngganemot ey, taiti nang so koy no mea puit.

14 Sikabung lo duing go ngganemot, Paulus ey Barnabas ey senong-klenawon gono, kangok so gemang nega-klenawon. Ngganemot sogo so, Yahudi go demutrui kalik, amka dia no nemotnamon lo tegek go, kap go ngge kalik wak ey gemang pu-klesiton, 15 "Kay! Ayanang, mianang, sogo kalik motnang ngga pluok-ketogoy? Genamnamon ngge, kudemat kua! Atnamon, sikabung dali, motnang ey kerlam go. Genam namon, ngge no weng go, motnang no deguo ngge pen genang, 'Motnang go kunala duing, demat nogo, kuasep nogo, meno-meno nogo ngga sono se itak! Puplu sogo tap ngga sik so motnang se tenguo. Ngga ey Ki Wali Mani Iram go tap no se keng! Nemot lo ut, nan, beap, wi-dasi ngga naklay mo semu-ngam gabe. 16 Banim no, saula-saula nemotnang go demutrui no keng genang so, banom so Ki Wali Iram lo mo itak. 17 No, motnang sogo Ki Wali Iram lo kua kay. motnang nogo yay suey so Nemot lo gabe susuing. Nemot logo tang so, ut blo sik sogo sa pu go, usu wasma seni iti go, ngga ey yakay ey motnang suing genang sogo, motnang no ten mata so Nemot lo iti go gabe.'" 18 Esang, Paulus lo pen go nebut tup gono, sapi-sapi kemsi di un srem eygo maning sikabung lo puit so se! Ngga, Paulus ey Silas eygo iway blo sono keklak genang sogo.

19 Ku ngganemot nogo, yakena Antiokia ey Ikonium ey sedue Yahudi weng go, sikabung Listra sogo nebut lo lekok go, gemang pen-nenawon. Ngga ey sikabung Listra sogo sedue Yahudi go nebut tup gono, Paulus demu lo but go, dia no lek go gemang betep-nenawon. Nemotnang lo duing go, Paulus mo kebong. 20 No, ngga sogo blong duoyap lo Paulus go temoy mit no yaluim-nenawon go, nemot tandali bong go, e… yakena no gemang wawi go degut. Ngga utep go, Paulus ey Barnabas ey ip go, yakena Derbe no gemang klong.

Yakena Derbe sik so tandali iwot go klong go

21 Yakena Derbe sogo, suey so Ki Wali Iram go tap Paulus, Barnabas eygo lo gemang nguok-kletenawon. Yang! Yesus no sikabung mata so dabui iti go keng-nenawon. Ngga ey, ngga sik sogo, yakena Listra, Ikonium, Antiokia, nan Pisidia go tap lo tandali nemotnamon gemang klong. 22 Nemotnamon koklong

go, yakena-yakena ngganemot sogo blong duoyap nogo don
kok go, kuno-kuno dabui lo Iram Yesus no nemotnang keng
genang. Ngga ey ngge mea pen dali, “Idekeba kangok go ba
lo Ki Wali Iram go blongdon duduing imot mea degut.” Nebut
mang ngga kalik go, Paulus ey Barnabas ey blong duoyap no
gemang ngunguok. 23Yakena-yakena ngganemot no pung gono,
blong duoyap ngga sogo nogo woy-woy Paulus ey Barnabas
eygo lo gemang taling-klenawon. Nggano, tenday susuing go,
dewi-a nemotnang gemang pupu. Yam so pu gono, Woy Dem
go ta ba no blong duoyap ngga sogo, Paulus ey Barnabas eygo
lo gemang itak-klenawon. Yang! Nggeasui go sik so, Woy Dem
Yesus no dabui iti go tang so, nemotnang gabe kekeng.
24Ngganemot no, ngga sik sogo, nan Pisidia no nemotnamon
gemang klong. Nan Pisidia sik sogo, ip-klenawon dali go,
koklong… nan Pampilia no gemang pung. 25Nemotnamon,
yakena Perga no pung gono, Ki Wali Iram go tap gemang
nguok. Ngga sik sogo, e… yakena Atalia no, gemang klong.
26Yakena Atalia sik sogo, nemotnamon, bayi no klak go e…
yakena Antiokia nan Siria no gemang klong dali. Se duing:
walikebali ngge maning Paulus ey Barnabas eygo tamlak gono,
banim no, Ki Wali Iram go taitiklum ba no blong duoyap
yakena Antiokia sogo lo mo itak. Nggeasui go, kebali ngge yam
so mo semu. Nggeasui go, blong duoyap Antiokia ey tandali
nemotnamon lo gemang tegu.
27Yakena Antiokia nan Siria no pung gono, blong duoyap
ngga sogo, klay gono nemotnamon lo yaluim gono, gemang
pen: sogo kalik Ki Wali Iram sik sogo tasam naklay,
nemotnamon logo so Ki Wali Iram lo mo semu. Ngga ey, saula
Yahudi kua go sik so sikabung nogo walitap Ki Wali Iram lo
mo kebuo. 28Ku nago yam so, ngga sogo blong duoyap ey go
Paulus ey Barnabas eygo gemang got-klenawon.

Yerusalem no blong duoyap go woy-woy nebut suing go

15 1Ku meno no, nan Yudea sik sogo blong duoyap, yakena
Antiokia no gemang pung. Ngga ey, ngge kalik gemang
we-netenawon, “Saduisuk kua tong go, motnang Ki Wali Iram
logo mea kua sesuoy! Ngga banim sik so Musa lo mo taling. Ku
ngga sik so, nggeasui gono tasam ngga Ki Wali Iram go blung
lo gabe pupluok.” 2Nebut ngga tup gono, kangok so Paulus,

Barnabas ey gemang waydang-klenawon. Seni so, nebut don
ey nemotnang gemang semu-nenawon. Ngga tang so, Antiokia
sik sogo blong duoyap go woy-woy lo mot-dak go, yakena
Yerusalem no Paulus, Barnabas, andua temu eygo lo klong go
se pen. Ngga ey, tamot-tamot ey woy-woy ey tegu go, ngge se
usi, "Sogo kalik go tap Yahudi kua go saula meno lo se keng.
Musa logo demutrui ya keng, ya itak?"
3Paulusnang, Antiokia sogo blong duoyap lo suey gemang pu.
Ngga ey, nan Penisia, nan Samaria lo koklong go, ngga sogo
blong duoyap no Paulusnang lo gemang pen-asiton, "Seni so,
Ki Wali Iram sono go saula-saula teguey go mo kekeng dali!"
Deguo ngga tup go, nan-nan ngga sogo blong duoyap lo yakay
kangok so gemang tra-nenawon.
4Yerusalem no nemotnang pung gono, suey so yakay ey,
Woy Dem lo kuoy go tamot-tamot ey woy-woy ey, blong duoyap
temu ey golo gemang wawi-nenawon. Nggano, Ki Wali Iram
sik sogo tasam, nemotnamon no lemoy go, ngge kalik Paulus,
Barnabas eygo lo gemang pen-klenawon, "Deguo teguop atnang
lo pen go, saula Yahudi kua go sik sogo sikabung mata so mo
keng." 5No, ngga sogo, Parisi sik sogo blong duoyap ip go, ngge
kalik gemang pu-netenawon, "Ki Wali Iram sono saula meno
teguey go keng go ngga suey! No, saduisuk tong go Musa logo
demutrui no tupduk go nemotnang se keng dali!"
6-7Kunala-kunala ngga tup gono, tamot-tamot ey woy-woy ey
nebut walong bata so gemang pen-nenawon. Ngganemot no,
Petrus ip go, ngge kalik gemang pen-anawon, "Ayanang! Motnang
mo senong. Takuduen sik so, motnang sik sogo, saula-saula
nogo Ki Wali Iram logo deguo teguop pen genang, genam-a
Ki Wali Iram lo mo kuoy gabe. Ngga ey Yesus no dabui lo keng go
tang so, Nemot go sui ba no nemotnang go konkebamling naklay
gabe suep. 8Sikabung go dabui ba naklay, Ki Wali Iram mo
senong! Saula-saula Ki Wali Iram lo wawi genang, neguon so
ngge-a Nemot lo mo taling: atnang nogo kalik, nemotnang nogo
Ki Wali Waglo mo pi. 9Yahudi ey saula meno ey banom-banom
so, Ki Wali Aya logo yakua taling. Dabui iti go keng go tang so,
nemotnang go dabui ba sogo piam Ki Wali Iram lo tebuo go mo
betep. 10Ayanang! Ngga kalik Ki Wali Iram lo mo iwat go,
motnang lo ne waydang-ketogoy? Ki Wali Iram go sagui motnang
ikum so? Sogo temoy no, saula-saula blo no demutrui ide eygo,

taling-ketogoy? Se duing: demutrui ngga nogo, suey so babuasi
kua keng, imot tang go yakua pluok. 11 Nggeasui go tap ngge-a
imot gabe ya keng-eyon: Woy Dem Yesus go taitiklum logo so
imot gabe sesuoy! Tap ngganemot dali lo saula-saula mea
sesuoy. Musa logo demutrui saula-saula yakua keng."
12 Petrus lo pen go nebut tup gono, nebutdegut sogo sedue yakot
so suing go, nebut way kua tenguo-nesrenawon. Ngganemot no,
nebut Paulus ey Barnabas eygo lo gemang pen dali. Nemotnamon
lo pen go, saula-saula no sogo kalik go tasam kangok go
nemotnamon logo so Ki Wali Iram lo mo taling. 13 Nemotnamon,
nebut yam so pen gono, ngge kalik woy Yakobus lo gemang
pu-nawon, "Ayanang! Nggeasui go, suey so genam sono motnang
se tup! 14 Simeon* seni-seni so nemot lo mo pen, takuduen sik
sogo, saula-saula nogo klum ba lo Ki Wali Iram mo yaluim.
15-18 Tasam ngga kalik go, nabi-nabi lo mo pen-nengam go ey
mo kerlam. Se duing: Wali Sam klaut ba no ngge mo klik-ngam,

'Ki Wali Iram lo gemang pen:
Ngganemot no, Genam tandali mea weng!
Ngga ey, Daut go blung tasam piam go ba no mo kenuong go,
tandali mlak go Genam lo mea lek!
Yap mo togut go kalik,
buin blo dali no yap demening go Genam lo tandali mea klik.
Ngga ikum no,
Genam keng genang tap sikabung temu lo mea uwet.
Ngga ey saula-saula naklay nogo Genam go sui mea iti.'
Yang, banim dega sik so Genam lo pu go,
nggeasui go gabe sesemu." *(Amos 9:11-12)*

19 Ngga ey, Yakobus lo pu go, "Ki Wali Iram ngga kalik pu go
tang so, Genam go kunala duing: Ki Wali Iram go tap no puem
genang sogo saula-saula nogo Musa logo demutrui no ide eygo
kua taling! 20 No, nemotnang nogo, ngge kalik go seguong-a
mea klik:

ida nogo so but go menay, blong duoyap logo kua dam;
kabung iti genang sogo, kin klaya go yakua;
kin* lo nadui go menay kua dam;
kin seguong-a go, yakua drop, yakua dam dali.

---

* **15:14** *Simeon:* ngga Iblani nebut so pen go, Yunani nebut so pen go, Petrus.
* **15:20** *Kin:* sedue Yahudi lo duing go: kin, ngga Walimin gabe.

Ngga naklay sedue Yahudi nogo kudumat! [21]Saula meno
sik sogo blong duoyap ngge se duing: yagui no-yagui no,
yakena-yakena naklay no Musa logo demutrui ikum go sedue lo
gabe mo pen." Yakobus lo pen go nebut mang, ngge no yam.

Saula-saula sik sogo blong duoyap

[22]Yakobus lo pen go nebut tup gono, tamot 12, woy-woy ey,
blong duoyap ey klay gono gemang yang-nenawon. Ngga ey,
sedue namon taling go kerlam so, Barnabas ey Paulus eygo no
keng go, yakena Antiokia no klong genang so gemang mot-dak.
Yangga, Yudas ey Silas ey. Yudas go sui meno: Barsabas. Kangok
so sedue namon ngge nogo, blong duoyap Yerusalem sogo lo
gemang duduing. [23]Yudas ey Silas eygo lo sam iti go gemang
klong. Sam ngganemot ngge kalik gabe klik, "Ayanang, mianang!
Blong duoyap saula meno sik sogo, yakena Antiokia sogo, nan
Siria sogo, nggano nan Kilikia sogo. Motnang naklay suey gabe!
Atnang, Yesus go tamot 12 ey, woy-woy ey, yakena Yerusalem
sogo lo sam ngge mo klik gabe. Woy Dem Yesus go sui tang so,
klay gono, andua kalik imot mo suing gabe. [24]Atnang mo tup:
ngge sik sogo sedue klong go, motnang nogo tap nega genang mo
nguok. Ngganemot no kunala ide ey motnang lo mo duing. Suey
so kua senong: sogo kalik go tap-a ya keng? Esang, sedue-sedue
ngga atnang lo kua mot-dak klong gemang. [25-27]Ngganemot sogo
so, andua namon-a atnang naklay lo mot-dak go gabe koklong.
Nemotnamon go sui: Yudas ey Silas ey. Nemotnamon ngengam so
Paulus dem, Barnabas dem ey gabe koklong. Motnang sono weng
go, sam go seni mea pen-klebawon. Se duing: banim no sedue
namon ngge Woy Dem Yesus go sui sogo so, nemotnamon go wali
mo iti. [28-29]Ayanang, mianang! Ngge kalik so Ki Wali Waglo ey
atnang eygo lo gabe pen, 'Woy Dem no keng genang sogo,
Musa logo demutrui nogo ey yakua keng! Ngge, ide kangok! No,
ngge kalik go tasam-tasam-a suey so motnang se duing:

ida nogo so tong go menay, kua dam;
menay kin seguong-a yakua dam;
kin lo nadui go menay, yakua dam dali;
kabung sogo kin klaya go-a kua iti.

Tap ngge naklay suey so keng go, motnang suey so gemang
koklong. Suey gemang!" Ngge tamot 12 ey, Yerusalem sogo
woy-woy ey golo klik go. Yam.

30Sam ngga ey iti go, Paulus, Barnabas, Yudas, Silas
ngganemot mo mot-dak go gemang klong. Yakena Antiokia no
pung go, blong duoyap naklay nemotnang lo usi go gemang
yaluim. Nggano, nemotnang go ta sono sam gemang iti. 31Sam
ngganemot ikum go pen gono blong duoyap Antiokia sogo,
gemang senong-nenawon: sam ngge suey! Keng genang gabe!
Nemotnang yakay kangok.
32-33Ku nago yam so yakena Antiokia no Yudas ey Silas ey
got-klenawon. Ki Wali Iram go tap suey so mo keng, nggano
senong eygo nabi dali nemotnamon gabe. Ngga tang so,
walong bata so nebut mo pen-klenawon dali. Blong duoyap
nogo dabuidemu nemotnamon ngge lo mo king. Ku meno no
Yerusalem no tandali klong sogo no, suey so nemotnang lo tap
gemang itak. Nggano, gemang pu-klenawon, “Motnang
so mot-dak go blong duoyap Yerusalem sogo no, atnang go
suey se iti!”
34-35Ku nago yam so yakena Antiokia so Paulus ey
Barnabas ey gemang got-klenawon. Nggano sedue-sedue
temu ey Ki Wali Iram go deguo teguop penklong gemang
nguok-klesiton.

Banom-banom tap so Paulus Barnabas ey klong go

36Ku meno no, Barnabas no ngge kalik Paulus lo gemang
we-tenawon, “Ngge suey? Yakena-yakena banim no Ki Wali Iram
go deguo teguop imotnamon lo mo pen go sono, nggeasui
tandali ya klong go! Ngga sogo sikabung sogo kalik mo, imot
senong genang?” 37Barnabas lo duing go: ngga suey, no
Yohanes Markus ey tandali mea wawi! 38No, Yohanes Markus
ey keng go, Paulus moyso. Seni so, banim no Yohanes Markus,
Paulus ey Barnabas ey gono mo keng dali. No, nan Pampilia
no Paulus ey Barnabas eygo nemot lo mo itak. Ngga ey, ngga nogo
walikebali nemot logo kua pupluok. 39Esang! Yohanes Markus
keng sogo so, Paulus, Barnabas ey nebut gemang semu! Ngga
ey, banom-banom so nemotnamon gemang klong. Barnabas ey
Yohanes Markus ey bayi no klak go, nan Siplus sono gemang
kesewon. 40No, Silas dem-a Paulus lo wawi go gemang klong
dali. Ku ngganemot no, Ki Wali Iram go ta sono Paulus ey Silas
ey yakena Antiokia sogo blong duoyap lo gemang itak-nenawon.
Ngga ey, nemotnamon gemang ip-klenawon. 41Nan Siria, nan

Kilikia sogo blong duoyap Ki Wali Iram go tap no don kok genang nebut suey so gemang pen.

Timotius Paulus ey Silas eygo mit no klong go

16 [1]Paulusnang koklong, e… yakena Derbe ey Listra ey gono gemang pung. Ngga sogo, Yesus no dabui iti go keng go ngguot meno gemang. Yangga, Timotius. Timotius go unen Yahudi kabung, Yesus no dabui iti go mo keng dali. No, nglangin-a, sedue Yunani. [2]Yakena Listra ey Ikonium eygo sik sogo blong duoyap lo Timotius go sui blo sono gemang pu. [3]Paulus lo duing go: ngge suey! Genam no tebok genang, Timotius se keng. No, Timotius denok sogo nogo saduisuk maning kua tong. Seni so, saduisuk tong genang Yunani saula kua senong. No, Paulus lo kekeng go tap so, sedue Yahudi mata sogo ngga lo wayang genaning, Timotius go saduisuk Paulus lo gemang tong-nawon. Nemot go nglangin saula Yahudi kua go, ibe naklay senong go nogo.

[4]Nemotnang yakena-yakena no koklong go, tamot 12 ey blong duoyap go woy-woy Yerusalem sogo lo klik go deguo, blong duoyap sono gemang mot dak-kesiton, “Demu ngga suey so se keng!” [5]Deguo ngga keng go nogo, yakena-yakena ngga sogo blong duoyap, Woy Dem no dabui naklay kangok so gemang iti. Ngga ey, Ki Wali Iram go tap no keng genang sikabung miam dega ey gemang tetebok.

Yakena Troas sono nan Eropa sik so usi go

[6]Ngga ey, Ikonium sik sogo nan Pligia ey nan Galatia eygo sono gemang klong. Nan Asia seguay go sono degut genang so

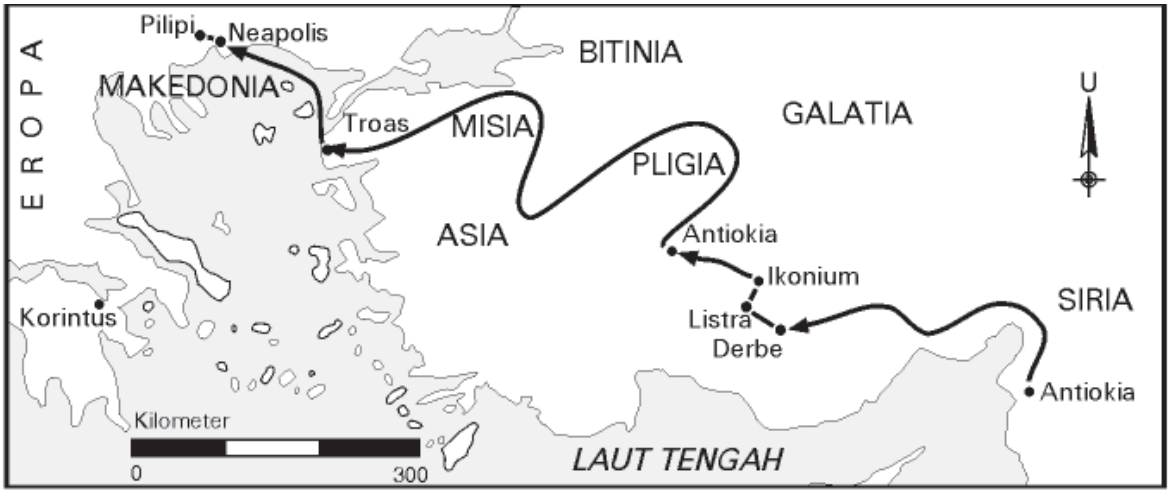

nemotnang gemang usey. No, Ki Wali Waglo lo sak-a gemang
kok. 7Nggano, nemotnang nan Misia ey nan Bitinia eygo sang
blo no pung go, Yesus go Ki Wali Waglo lo waydang go gemang
pu, “Nan-nan ngge nogo kua degut dali.” 8Ngganemot sogo so,
nan Misia go tap lo, yakena Troas* sono nemotnang gemang
klong. 9Nan Troas no, wadi go sedi ba no ngge kalik Paulus lo
gabe ikum, nan Makedonia sik sogo sedue klay duo ip go gemang
usi-santon, “Nan Makedonia sono weng go, atnang pla tebok-a!”
10Sedi ba no ngga kalik Paulus lo ikum gono, atnang* ip go
bayi no keda so klak go, nan Makedonia sono gemang klong.
Sedi ba no ikum go, atnang mo senong, “Ngga sogo sikabung
no deguo teguop penklong genang so, atnang Ki Wali Iram lo
mot-dak go.”

Lidia Yesus go walitap no keng go

11Yakena Troas sik so bayi no atnang klak go, nantebot
Samotrake no gemang pung. Ngga sik so ngga utep ip go nan
Makenodia, yakena Neapolis no gemang pung. 12Nggano,
yakena Neapolis sik so koklong go yakena Pilipi no gemang
degut. Se senong: yakena Pilipi seni so, nan Makedonia sogo
Distrik meno sono mo degut. Banim nogo, yakena ngga sedue
Roma lo tamlak go. Ngga tang so, ngga sogo Roma sik sogo
plesedue mata so gemang. Seni so, yakena ngga Roma go
woy-woy lo ta gemang mlak. Yakena ngga sogo ku, nago yam
so atnang gemang suing. 13Ki Wali Iram go ku Sabat nogo,
yakena sik sogo bu ketang idi no atnang gemang klong. Atnang
lo duing go: sip ngga sogo, sedue Yahudi dewi so pu genang,
gemang moya-luim. Ngga no pung gono, kabung-kabung
yaluim go nogo, Ki Wali Iram go tap so gemang pepen. 14Ngga
sogo kabung meno, Lidia gemang. Nemot go unen yakena
Tiatira, nan Asia Seguay go sik sogo. Lidia go kebali, amka
kibam suk sogo suey-suey go-a duoy nay so idok go. Nemot-a
Lidia Yahudi kabung kua, Ki Wali Iram no ta gemang kokong.
Nebut so Paulus pepen gono, Lidia go dabui yatap Woy Dem

---

* **16:8** *Yakena Troas:* yakena ngga beap ketang so gigit. Beap ngga idi sogo Eropa gemang, ngga, nan Makedonia.
* **16:10** *Atnang:* seni so, sam ngge so klik go Lukas dem, yakena Troas sik so Paulusnang no gabe keng dali.

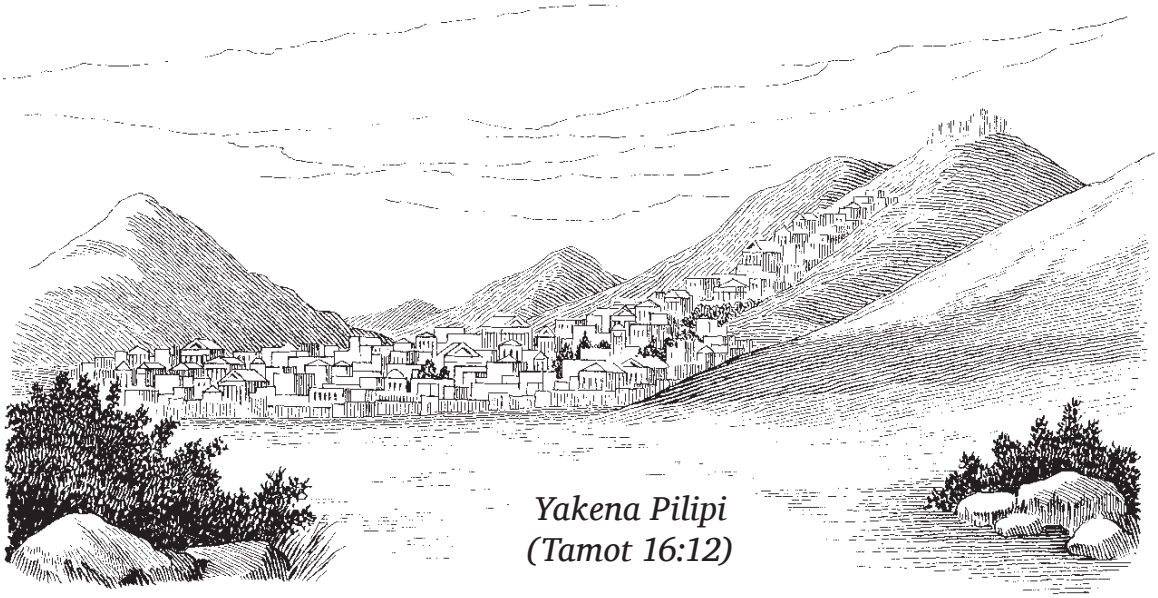

Yakena Pilipi
(Tamot 16:12)

lo mo tenuing. Seni so, Paulus lo pen go nebut naklay nemot
go dabui ba no gemang tui-natun. 15 Woy ngganemot no, Lidia,
nemot go yap tenglam naklay ey bu gemang degut-nenawon.
Bu degut gono, nemot lo pu go, "Paulus! Genam mo senong:
genam kabung gabe. No, seni so mot lo duing go, Yesus Iram
so dabui ba no genam mo wawi go degut-tu go, nggeasui go,
genam no glop so motnang se weng!" Lidia go nebut ngga kalik
plong go tang so, nemot no atnang se keng-lak.

Yakena Pilipi sogo boy ba no degut go

16 Ku meno no, Yahudi go dewi sip no atnang koklong go,
kabung meno ey gemang tegu. Yangga: woy meno go
koybutasemu. Seduetebok kabung kaguit ngga nogo mata so
gemang. Ku santegun gono lemoy genang tasam-tasam naklay
ikum go, duoynay so sikabung temu nogo nemot lo mea pepen.
Ngga kalik go kebali sesemu go nogo, duoy mata so nemot go
wengkabui nogo so gemang iyaluim. 17 Ku ngganemot no,
atnang Paulus eygo no, mesip so keng go kabung ngga gemang
koklong. Ngga ey, ngge kalik taling sogo gemang tra-situgun,
"Sesuoy tap Ki Wali Iram sik sogo taling genang so, sedue-sedue
ngge lo pepen go gabe." 18 Tongkuatong goso ngga kalik
seguong kabung ngga pepen golo, kama ey ketok goso, taton
sono lekek-siwon go ngge kalik Paulus lo gemang pu, "Kukunan
sik sogo kuasep! Kabung ngge ba sik sogo Yesus go sui no mot
se pung!" Woy ngganemot no, kabung ngga sik sogo kukunan

kuasep ngga pung go gemang kap. 19Woy ngganemot dali no,
kabung ngga go woy-woy se senong-nenawon, koybutasemu go
kuasep mo kua, duoy yaluim genang yakua ba! Ngga tang so,
kangok so sagui gemang kong-nenawon. Dia sono idekeba
taling genang so Paulus ey Silas ey mlak go, yakena go
wengkabui-wengkabui mit sono wawi go, ku lo gemang lek.
20Paulus so mlak go sedue-sedue lo yakena go iram-tegay sono
gemang pen, "Imot go yakena nogo kuklue mata so sedue
Yahudi ngge lo piam go. 21Demu demening go Roma go
demutrui ey kua kerlam go-a, nemotnang lo gabe ngunguok.
Ngga kalik go demu nogo, sikabung Roma mea kua keng!"
22Ngga no pluep go sikabung mata sogo lo, Paulus ey, Silas ey
gono, sagui gemang kong-nenawon dali. Ngga ey, nemotnamon
go saysuk temoy sik sogo amka, iram-tegay lo pu goso tegek,
tegan demun lo gemang suey-nenawon. 23Demun kangok so
but gono, boy ba sono nemotnamon gemang betep. 24Ngga ey,
boy wengkabui sono kalik gemang pu, "Sedue namon ngge kap
genaning, suey so yay se suing!" Ngganemot sogo so, ngga ba
dega sogo degu ba no, masi namon-a diput ba sono boy
wengkabui lo gemang ketok.

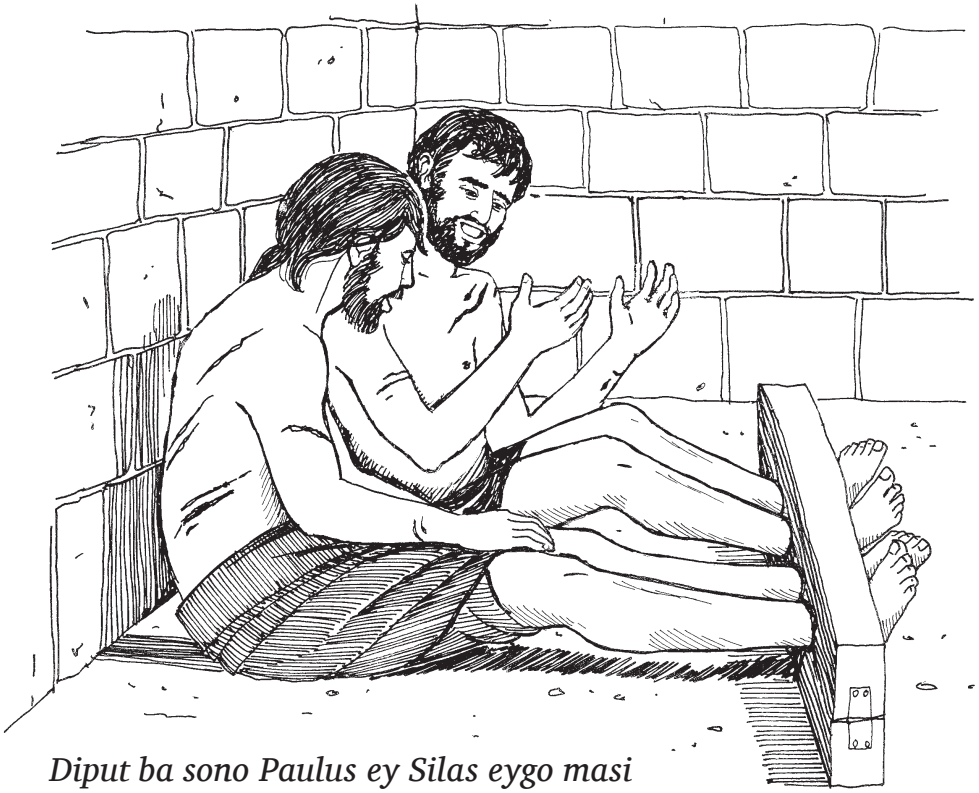

Diput ba sono Paulus ey Silas eygo masi namon-aboy wengkabui lo ketok go (Tamot 16:24)

25Wadi nesip go, boy ba so Ki Wali Iram nogo usam iway
so, Paulus ey Silas ey golo lelek. Sikabung temu, usam ngga
so tup-netenawon dali. 26Woy ngganemot no kekayso kuysu
kangok so gemang lek-anatun. Ngganemot lo, boy yap ey
naklay gemang teglo-anatun. Boy yataput naklay tenuing go,
sedue so dok go lante tegan ey kekayso se plet-sing. 27Ngga ey,
boy wengkabui pling go gemang bong-anawon. Nemu iti-biwon
go, boy yatap naklay mo tenuing. Ngga kalik ikum go, nemot
tang so uluk genang so tengang gemang sok-siwon. Nemot
lo duing go, "Boy ba sogo sedue naklay mo kuek ba." 28No,
kangok so Paulus lo gemang bega-nawon, "Mot go saysuk tang
so kua uluk! Atnang naklay kua kuek, ngge so gabe!" 29Boy
wengkabui ngganemot, sagoy puit go, boy ba sono kap go
gemang degut-siwon. Nggano, Paulus ey Silas ey go suongku
no masi ba no bubuong ey gemang unuik-nawon. 30Ngga ey,
nemotnamon wawi go pung go, gemang usi-tenawon, "Suey
sono, sesuoy so genam pung genang, sogo-a ya pluok-lu?"
31Way so Paulus ey Silas ey golo gemang pu go, "Woy Dem
Yesus-a dabui ba sono wawi go se keng! Ngga ey, sesuoy so
mot ey mot go yap tenglam eygo mea pung!" 32Nggano, boy
wengkabui ey, nemot go yap ba sogo sikabung eygo nogo
Woy Dem go deguo teguop suey so Paulus ey Silas ey golo
gemang pen-klenawon!

33Ngganemot wadi dali, nemotnamon wawi go, saysuk
kuobu boywengkabui lo gemang ulu-nawon. Woy ngganemot
dali no, boywengkabui ey, nemot go yap ba sogo sikabung
naklay eygo bu gemang degut-sing. 34Bu degut gono, Paulus ey,
Silas eygo, nemot go yap ba no wawi go klong go, ten klay gono
gemang dam-nenawon. Nemot ey, nemot go yap tenglam naklay
eygo, yakay kangok dega. Seni so, nemotnang mo senong,
"Nggeasui go Ki Wali Iram no dabui iti go atnang gabe kekeng."

35Ngga utep go, plesedue-a iram-tegay lo mot-dak go, Paulus
ey, Silas eygo itak go klong genang so, boy ba no gemang
nenawon. 36Nggano, nebut ngga Paulus sono boy wengkabui ngga
lo gemang pen-nawon, "Iram-tegay lo mot-dak go, motnamon
itak go se klong! Motnamon suey gemang!" 37No, plesedue no
Paulus lo gemang pu-tenawon, "Atnamon ngge, Roma go blung
gabe! Sogo kalik so, maning kua neyboy gono ya pu go klong,
demun ey mo suey? Nggano, boy ba nogo mo betep-keto go. No,

esang! Nggeasui go, nemotnang lo pu go, ‘Yakot so se klong!
Suey gemang!’ Ngga kalik go atnamon moyso! Iram-tegay
ngganemot-a pu go ngge no nemot tang so se weng, atnamon
itak go klong genang!” 38Ngga ey, nebut ngga klong go
iram-tegay no plesedue gemang pen-nenawon, “Paulus ey Silas
ey, ngga Roma go blung.” Ngga kalik tup go, saduibong ey
gemang pling-nenawon. 39Nemotnang tang so klong go, nebut
tom-tom so ey Paulus ey Silas ey gono gemang pen-nenawon.
Nggano, boy ba sik sogo wawi go nemotnamon pung go gemang
klong. Nggano, gemang usi-nenawon, “Ngge suey: nggeasui go
yakena ngge sik sogo motnamon ya klong?” 40Paulus ey Silas ey,
boy itak go, Lidia debui go yap no gemang kenawon. Ngga sogo
blong duoyap ey tegu gono, nemotnang nogo nebut mangking
go, Paulus ey Silas ey ngga sik sogo gemang ip-klenawon.

Yakena Tesalonika no Paulus ey Silas ey got-klenawon go

17 1Yakena Ampipolis ey Apolonia eygo lo Paulus ey Silas
eygo tap masi koklong go, yakena Tesalonika no gemang
pung. Nggano, sedue Yahudi go dewiyap ba no gemang
degut-klenawon. 2Ngga ey, way-way so nemotgokalik dewiyap ba
no, ngga sogo sedue-sedue ey, Wali Sam klaut sik sogo kunala
Paulus ey gemang pen-netenawon. Minggu nangglik yam no
ngga sogo gemang got-nenawon. 3Wali Sam klaut sik so, tene-sing
go, Paulus lo pen-nawon go, “Seni so, tegadi so Ki Wali Iram lo
dok go Iram ngga, iseng tra go, kebong go sik so tandali mea
nglong! Se senong: genam lo pen-atugu go Yesus ngge, Iram
ngganemot gabe!” 4Ngga sik so, sedue ey kabung eygo temu,
Paulus ey Silas eygo lo pen go nebut yang-nenawon go gemang
keng. Nggano, Ki Wali Iram no takong go saula Yunani sik sogo
sikabung gemang keng-nenawon dali. Nemotnang ba sogo
kabung-kabung sui eygo mata so.

5No, sedue Yahudi-a, dabui ikle so. Tap logo sikabung-a
nemotnang lo usi go, nebut semu-nenawon go, sagui pung
genang so gemang pu-nenawon. Ngga ey yakena sikabung
naklay nsrung-nsrung ey Yason go yap sono gemang klong.
Paulus ey Silas eygo glop so Yason lo wawi go. Nemotnang lo
duduing: yakena iram-tegay nebutdegut go, nemotnang nesip
no Paulus ey Silas ey wawi go ip genang. Yap ngga no pung
gono, nemotnamon so wet go, kua ikum-nesrenawon. 6Ngga

ey, way so Yason ey blong duoyap temu eygo-a nemotnang lo
lek go, iram-tegay sono wawi go gemang nenawon. Ngga sik
so, nemotnang lo bega go, “Piam nago-nago nogo Paulus ey
Silas ey mo semu! Nggano, nggeasui go, imot go yakena piam
dali sogo so mo pung! 7Nggano, yap ba no nemotnang glop so
Yason lo mo wawi. Roma go Kaysar logo demu-demu naklay,
nemotnang lo mo paysing. Se tup! Nemotnang lo pu go, ‘Iram
meno gemang, nemot go sui Yesus!’” 8Ngga kalik pen go tang
so, yakena ngganemot go sikabung mata sogo ey iram-tegay
eygo naklay yam so mo nega. 9No, tegan dok genang sogo
drang namboy pu go, iti-nenawon, iram-tegay lo pu go, Yason
ey, blong duoyap temu eygo lo ta itak go se klong.

Paulus ey Silas ey yakena Berea sogo

10Ku ngganemot wadi go, blong duoyap Tesalonika sogo
lo pu go yakena Berea sono Paulus ey Silas ey gemang klong.
Nggano pung gono, sedue Yahudi go dewiyap ba no Paulus
ey Silas ey gemang degut. 11Ku ngganemot sik so sikabung
Yahudi nogo, Ki Wali Iram go deguo teguop Paulusnang lo
gemang nguok-klenawon. Yang! Tesalonika sogo sikabung
Yahudi ey nemotnang kua kerlam. Se senong: yakena Berea
sogo sedue Yahudi, Paulus go nebut no suey so dabui lo
gemang tup-nenawon. Kuno-woyno, Wali Sam klaut ikum go
seni, nemotnang senong genang so, “Paulus lo nguok go nebut
go seni, Wali Sam klaut ba no klik go ey mo kerlam go? Kua?”
12Yang! Yesus no dabui iti go keng genang, sikabung mata so
Iram so dabui ba no Yesus gemang wawi go degut. Ngga ba
nogo sui eygo sikabung Yunani mata so gemang.
13No esang! Ki Wali Iram go walitap yakena Berea no Paulus
lo, ngunguok go tup gono, yakena Tesalonika sik sogo sikabung
Yahudi, keda so weng go, sikabung Berea sogo nebut lo gemang
lekok-nenawon. Ngga ey sikabung Berea sogo dabui yakay kua
goso ne lemoy. 14Ngga ikum go, kekayso beap ketang lo yakena
Berea sogo blong duoyap lo Paulus pu go gemang klong. No,
Silas ey Timotius eygo, Berea no gemang itak.
15Nggano, yakena Atena no Berea sogo blong duoyap lo Paulus
wawi go gemang klong. Itak gono, yakena Berea no nemotnang
tandali gemang weng. Ngga, Atena sono Silas ey Timotius eygo
keda so keng genang deguo Paulus logo ey iti go gemang weng.

Yakena Atena so Paulus suing go

16 Yakena Atena so, Silas ey Timotius eygo so Paulus bubung
gono, demu lo semu go demat sip mata so gemang ikum-nawon.
Ngga ey, dabui ba u kangok so gemang tra-nawon. 17 Sedue
Yahudi go dewiyap ba no sikabung no Paulus lo gemang
pen-atenawon. Ngga sikabung Yahudi ey Ki Wali Iram no ta
kokong go sedue temu ey. Nggano kuno-kuno nay sogo sip ba
sogo sikabung no walitap gemang nguok-nawon.
18 Ngga sogo sedue kunala kalong eygo gemang. Way-way
so Yunani go klui-klui ngganemot ey Paulus lo gemang
pen-tenawon. Klui-klui ngganemot, Epikurus dem ey Stoa dem
eygo tap no keng go sik sogo. Nemotnang sik sogo temu lo pu
go, "Sedue nggenemot, sogo kalik go? Nebut tebadali-tebadali
pepen go!" Temu lo pen go, "Saula meno go demat nogo, sedue
ngge gabe pen-aton." Seni so, Yesus sogo deguo teguop ey
Yesus tandali nglong go nogo nebut pepen go tang so. 19 Suey so
kua senong-nesrenawon go tang so, demutrui nebutpen genang
sip sono, Paulus nemotnang lo gemang wawi. Sip ngganemot
meduim blo so, nemot go sui, 'Areopagus'. Nggano, pung
gono, Paulus no nemotnang lo pu go, "Mot lo nguok go nebut
demening go genamnang tup
so gabe. 20 Mot lo nguok go
nebut atnang go kama lo tup
go, no nemot go seni, sogo
piam? Genamnang suey so kua
senong go." Ngga, klui-klui
lo pen go nebut. 21 Se senong:
ngga sogo sip, Areopagus ba
no, yakena Atena go kunala
sedue pupluep go, way-way
so nebutpen genang so.
Yang! Kunala demening go-a
nemotnang lo pen tup go,
ngga yakay ey!
22 Nggano, meduim blo sogo
yap Areopagus senongkalong
go sedue ey ip go, ngge kalik
Paulus lo gemang pen-anawon,

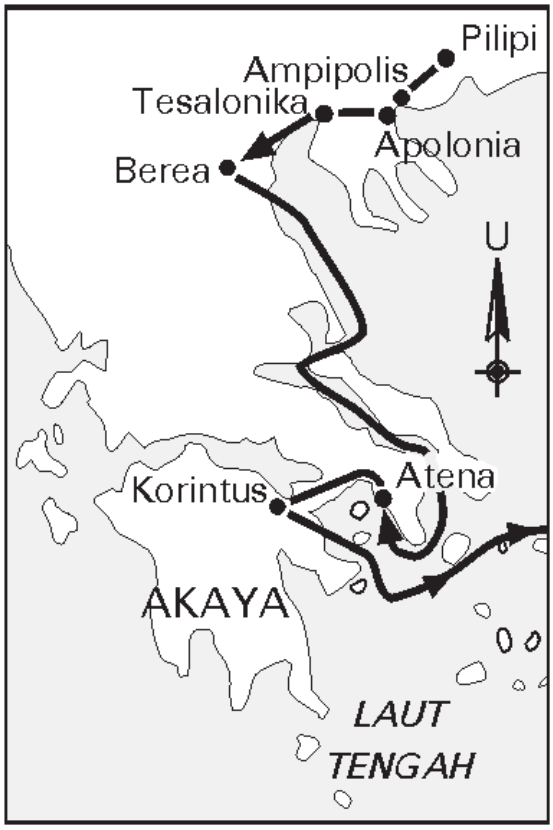

"Yakena Atena sikabung, suey gabe! Tasam-tasam ngge ikum go
genam senong: sikabung ngge demat no takong genang so,
kangok so gabe duing-ketogoy. 23Genam, sedingno-sedingno
mot go yakena naklay mo wet-atu. Nggano, mot go demat nogo
sip naklay genam mo ikum. No, ku meno so genam klong go,
sip meno no mo pung. Ngga sogo ngge kalik so sam klik go mo
ikum: 'sip ngge, kua senong go demat meno nogo takong
genang gabe.' Se senong: demat meno, maning kua senong
gono motnang ta gemang kokong. Demat ngganemot nando?
Ayanang! Genam mo senong. Nggeasui go, demat ngganemot
sogo nebut, gabe pen-asitugu. 24Seni so, nemot ngga demat
kua! Ngga, Ki Wali Kumam. Ut-nan, taut naklay so semu-ngam
go. Nemot ngga, Woy Wali Iram. Ta logo semu go yap, Nemot
kua susuing. 25Nggano, Nemot go wali nogo sikabung logo,
sogo-sogo yakua tebok. Yang! Nemot nogo naklay gemang.
Nemot logo so, sikabung gabe uwali. Nggano, sikabung wali
genang sogo blongdon naklay, pega, waglo, nebit, naklay,
Nemot lo gabe uwasey. 26Kukunan sedingno-sedingno wali pung
genang, sedue klaya duo go mlenawalasrang logo sikabung
miam ey Ki Wali Kumam lo mo semu-ngam. Nemot go ku ey
tang ey Nemot lo mo taling. 27Nemot go duduing no, nemu
pung go kalik, takasa so Ki Wali Iram sogo, sikabung gabe
wet-neton. Se duing: Imot klay-klay mit so Ki Wali Iram gabe,
Nemot ket so kua susuing.

28 Ki Wali Iram logo so, imot gabe wali.
Ki Wali Iram logo so, imot kebali gabe sesemu.
Ki Wali Iram logo so, imot gabe susuing.

Seni so, banim no, ngge kalik mot go kunala sedue lo mo pen,
'Imot naklay ngge, Nemot go duoyap!'

29Imot Nemot go duo mo, ngge kalik go kua duing, 'Imot go
duduing no, di, demu, sik so, emas lo, Ki Wali Iram go saysuk
ta lo imot ya klik.' Kua! Ta logo, Ki Wali Iram go nebuem nemu
yakua klik. 30Se senong! Ki Wali Iram maning imot kua senong
go ku, tagu Ki Wali Iram logo mea kua i. No, nggeasui go,
deguo ngge Ki Wali Iram lo gemang pen, 'Genam sono
sikabung naklay-a se teguey!' 31Ku meno no, kisebui taling
nang sogo ku, Ki Wali Iram lo mo senong. Ku ngganemot no,
pung gono, kukunan sikabung naklay yaluim go, nemudi sogo
nemotnang mea neyboy. Ngganemot sogo so, Sedue klay duo,

Nemot lo kuoy go mo ip. Ibe no seni ey senong genang, Sedue
ngga kebong go sip sik so Ki Wali Iram lo mo nglong."
32 Sikabung temu ngga sogo, Paulus lo pen go, "Kebong go sip
sik so sedue tandali wali go." Ngga tup go, nemotnang lo gemang
wayang-nenawon. No, temu lo pen go, "Genamnang tup so!
Mot, ku meno so, nebut ngga kalik go tandali se pen-alo!"
33 Nggano, senong eygo sedue-sedue nebutdegut sik sogo,
Paulus itak go, gemang klong. 34 Ngga sogo sikabung temu,
keng go, Paulus ey klay goso gemang susuing. Ngga ey Iram
so dabui ba no Yesus nemotnang lo wawi go gemang degut.
Blong duoyap so lemoy go sedue klaya, nemot go sui: Dionisius.
Nemot, Areopagus go woy dali. Nggano kabung klaya duo,
nemot go sui, Damaris gemang. Ngga ey, sikabung temu
gemang dali, Yesus no dabui iti go kekeng go.

Paulus yakena Korintus sogo

18 1 Yakena Atena itak-nawon go, yakena Korintus no
Paulus gemang klong. 2 Yakena Korintus no pung
go, sedue Yahudi meno ey gemang tegu-klenawon. Sedue
nemot go sui: Akila, nan Pontus sik sogo. Nemot go senun
Pliskila. Nemotnamon, demening yakena Roma, nan Italia sik
so weng go. Seni so, ngga sik sogo, sikabung Yahudi naklay,
Kaysar Klaudius lo mo pu go klong.* Nemotnamon go yap
no, namboy Paulus gemang ta-nawon. 3 Akila go kebali, bala
tenda so sesemu go. Paulus, kebali ngganemot, mo mlay dali.
Ngganemot sogo so, Paulus ngga so susuing go nogo, nemot ey
klay gono, yaptenda kebali kerlam so gemang semu-netenawon.
4 Ki Wali Iram go ku Sabat nogo, Yahudi go dewiyap ba no
Paulus gemang klong. Nggano, sikabung Yahudi ey Yunani
eygo keng genang, don ey walitap demening go nemot lo
gemang ngunguok.
5 Silas ey Timotius ey, nan Makedonia sik so mesip so
pung gono, kuno-woyno, Ki Wali Iram go deguo teguop
seguong-a Paulus lo nguok-tenawon. Sikabung Yahudi nogo
ngge kalik nemot lo gemang pen, "Tegadi so Ki Wali Iram lo
dok Iram, Yesus gabe." 6 No, Paulus lo pen go nebut nogo,

---

* **18:2** *Kaysar Klaudius lo mo pu go klong:* blong Dem Yesus tui go sik so i go, yagui 49 no Roma sik so sikabung Yahudi Kaysar Klaudius mo yat.

sedue Yahudi kua keng, Yang, nemotnang lo gemang
wayang-nenawon. Ngga sogo so, saula Yahudi go demu no ngge
kalik gemang pen-anawon, “Motnang Ki Wali Iram lo tenguo
go, ngga, genam nogo idekeba kua gemang. No, ngga motnang
go idekeba! Nggeasui go sik so iti go, saula meno no at lo
ngunguok sogo mea klong.” 7Ku ngganemot sik so, sedue
Yahudi Paulus lo gemang itak. Nggano, Yahudi go dewiyap mit
sogo yap meno no gemang ta-nawon. Yap ngga go sedue nemot
go sui: Titius Yustus. Se senong! Ki Wali Iram no ta kokong go
sedue Titius Yustus ngge gabe.

8Yahudi go dewiyap go woy meno, nemot go sui: Klispus
gemang. Klispus dem, duo kabung ey naklay, Yesus no dabui iti
go gemang keng. Seni so, yakena Korintus sogo sikabung miam
ey, deguo teguop tup gono, Yesus no dabui iti go keng-nenawon
go, bu gemang degut dali.

9Ku meno so, wadi go, Paulus usene so to-nawon gono, sedi
ba no, ngge kalik Woy Dem lo gemang pen, “Mot, suali kua
tra! Genam go walitap nogo nebut Mot lo se pepen! Nebut kua
pepen goso kua suing! 10Mot ey Genam mea uwet! Mot nogo
taybat sikabung meno logo yakua semu! Se senong: yakena
ngge ba sogo, Genam no keng genang sogo sedue miam ey
gemang!” Sedi ba no ngge Ki Wali Iram lo pen go.

11Yakena Korintus sogo, Ki Wali Iram sik sogo deguo teguop
nguok genang so, yagui klaya nesip yam so, Paulus lo mo
got-nawon. 12No, wengkabui Galio, Roma go gubernul so, nan
Akaya no suing gono, sedue Yahudi nebutdegut go, Paulus mlak
go, idekeba iti genang wengkabui ngganemot go iram demu mit
sono ku lo gemang lek. 13Ngga ey, ngge kalik so nemotnang lo
gemang pen-nenawon, “Sedue nggenemot lo, Ki Wali Iram nogo
takong genang tap meno sam so nguok-ton go. Yang! Nemot lo
ngunguok go tap, atnang go demutrui no ey kua kerlam.”
14Nggano, Paulus, nebut way pen genang so se, sedue Yahudi
no ngge kalik gubernul Galio lo gemang pen-anawon, “Esang!
Kuklue ey taybat eygo nemot lo pupluok go sogo, ngga genam
lo mea wet-alu. Ngga genam don ey gabe. 15No, Paulus nogo
plesagui ngge, nebutpen ey, sui-sui ey, demutrui ey ngga, motnang
go ba so. Motnang tang so se wet! Ngga neyboy genang, Genam
nogo don kua!” 16Ngganemot no, nemot lo pu goso, sedue
Yahudi yat go mea klong-lak. 17No esang! Dabui sadui sogo so,

Yahudi go dewiyap wengkabui meno Sostenes-a* mlak-nenawon go, iram demu mit no lek gono, demun sedue Yahudi lo gemang suey-nenawon. No, tasam ngga tong genang sogo, sogo-sogo gubernul Galio kua pu-srenawon.

Yakena Antiokia nan Siria no tandali Paulus klong go

18 Ku nago yam so, Paulus yakena Korintus so, got-nenawon. Ngganemot no, nemot ngga yakena ngga sik so klong genang so, blong duoyap ngga sogo no suey gemang pu-nawon. Ngga ey, nan Siria sono bayi lo Pliskila ey Akila klay gono Paulus gemang klong. No, banim no, yakena Kengkrea no bayi lo maning kua klak gono, nemot go betodop gemang ndok-nawon.*
19 Ngga sik sogo, bayi lo, yakena Epesus no nemotnang gemang pluep-lak. Yakena Epesus no, Akila ey Pliskila ey go-a gemang itak. Epesus sogo sedue Yahudi go dewiyap ba no nebutpen genang so, Paulus-a gemang degut-nawon. 20 Nebut yam so pen gono, sedue Yahudi lo gemang pu-nenawon, “Ku walong seguay so atnang mit no se susuing!” No, Paulus kua keng-srenawon. 21 No, klong go nogo nemot lo gemang pu, “Ki Wali Iram lo duing go, tandali genam mea weng!” Ngga ey, bayi no klak go, Epesus sik sogo gemang klong. 22 Bayi lo nemot koklong go, nan Samaria, yakena Kaysarea no gemang pung-nawon. Ngga no li gono, yakena Yerusalem blong duoyap no suey pen genang sogo so gemang klong. Ngga sik sogo, yakena Antiokia, nan Siria sono tandali Paulus gemang klong. 23 Ku nago yam so, yakena Antiokia no gemang suing. Ngga sik sogo, ip-nawon dali go, nan Galatia ey, Pligia eygo sogo blong duoyap no, don iti genang dewi pu genang sogo so tandali gemang weng.

Yakena Epesus ey Korintus eygo so Apolos dem gemang

24 Ku meno no, yakena Aleksandria, nan Mesir sik so yakena Epesus nan Asia sogo no sedue Yahudi meno gemang pung. Nemot go sui: Apolos. Seni so, nebutpen kangok go sedue nemot gemang. Nggano, Wali Sam klaut go seni, suey so nemot mo

---

* **18:17** *Sostenes:* ku meno no, Yesus no keng go sedue so Sostenes mo lemoy dali. Se ikum: 1 Korintus 1.
* **18:18** *Betodop gemang ndok-nawon:* ngga ey, taling genang so, tegadi Ki Wali Iram ey Paulus lo dok go, ku ngganemot no mo yam gabe. Se ikum: Bilangan 6:1

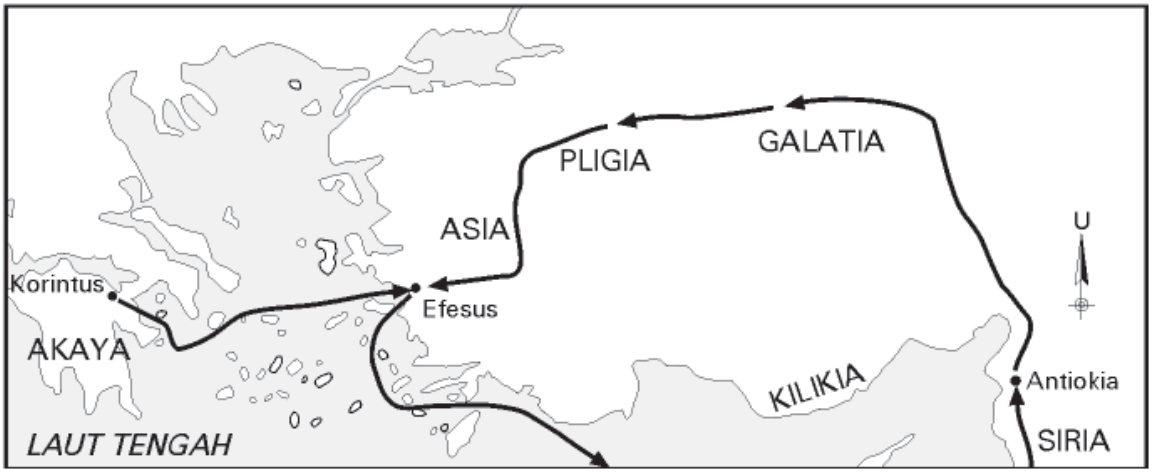

senong dali. 25Nemot nogo, Woy Dem go deguo teguop sikabung
meno lo mo nguok-nenayom. Ngga ey, Ki Wali Waglo go don lo
damoy go, deguo teguop ngga gemang penklong. Seni so, Iram
Yesus sogo nebut, suey seni so nemot lo genang nguok-tenawon.
No, Yohanes lo bu tui go tap seguong-a nemot mo senong. Yesus
go sui no butui go-a maning nemot kua senong. 26Yakena Epesus
sogo Yahudi go dewiyap ba no, nisonoso Ki Wali Iram go
walitap gemang nguok-tenawon. Pliskila ey Akila ey Apolos lo pen
go nebut tup gono, Yesus go tap suey so naklay nemotnamon lo
gemang nguok dali. 27Ngga sik sogo, nan Akaya no klong sogo
Apolos gemang duing. Epesus sogo blong duoyap senong-nenawon
go, Epesus go blong duoyap lo sam klik go, blong duoyap,
yakena Akaya sogo no gemang iti go klong. Nemotnang lo klik
go, "Yakay ey Apolos dem se wawi!"

Nan Akaya no Apolos pung go, ngga sogo blong duoyap nogo
don ey nemot lo gemang tebok. 28Sikabung Yahudi nogo,
Wali Sam klaut ba sik so nebut, dia no, don ey ngge kalik nemot
lo gemang taling-nawon, "Seni so, tegadi so Ki Wali Iram lo dok
go Iram, Yesus gabe."

Paulus yakena Epesus sogo

19 1Yakena Korintus so Apolos maning, nan Asia naklay no
Paulus-a wet-nawon go, yakena Epesus no gemang
pung-nawon. Ngga sogo, dabui lo Yesus no keng go blong duoyap
temu ey gemang tegu-nawon. 2Nggano, nemotnang sono Paulus lo
usi go, "Dabui lo Yesus no keng go nogo, Ki Wali Waglo motnang
nogo mo iti dali?" Way so, nemotnang lo wa go, "Maning kua
senong. Ki Wali Waglo ngga, sogo piam?" 3Ngga ey, tandali

Paulus lo usi-nawon go, “Ngga kalik go, motnang sogo kalik go
bu degut-keyo?” Way so nemotnang lo pu go, “Yohanes
Busotuigo lo taling-nangam go bu mo degut.” 4Nggano, Paulus
lo pu go, “Seni so, Yohanes lo butui go, ngga wali inim sono
taling go gemang.” Ngga nang sogo so, sikabung no mo
pu-nayom, “Mesip so Sedue klay duo genam no keng go, ngga
Yesus gabe. Nemot no dabui lo se keng!”
5Ngga kalik nemotnang tup gono, Woy Dem Yesus go sui
no bu degut genang so saysuk gemang itak-nenawon. 6Ngga
ey, nemotnang blo no Paulus lo tatui gono, Ki Wali Waglo
li golo nemotnang tram go, nebut meno-meno so iwot go
gemang pepen. Nggano, Ki Wali Waglo lo taling walinebut
don ey, senong eygo sedue kalik, gemang pen-netenawon dali.
7Nemotnang ngga sik sogo i go, 12 yam so.

Epesus sogo sikabung Paulus lo nguok go

8Epesus sogo no banu nangglik ey sedue Yahudi go dewiyap
ba no, Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing tamlak go
tap nisonoso don ey Paulus lo ngge kalik gemang nguok-nawon,
“Tegadi Ki Wali Iram lo dok go Iram, Yesus gabe!” 9No, Paulus
lo nguok go nogo, sedue temu kua keng. Nemotnang go dabui
demu kalik go, walitap imening go gemang wayang-nenawon.
Ngganemot sogo so, Yahudi go dewiyap itak go, banom so yap
meno no suey so keng go sikabung-a wawi go, nemotnang nogo
Paulus lo gemang nguok-tenawon. Ngunguok-tenawon go yap
ngge, seguola ‘Tiranus’ so gemang pu-nenawon. Kuno-woyno, sam
ba nogo i-ikum, way-way so nemotnang gemang pen-netenawon.
10Yagui namon yam no ngga so Paulus lo nguok nawon go.
Ngga tang sogo so, sikabung Yahudi ey, saula meno nan Asia
sogo naklay, Ki Wali Iram go nebut gemang tup-nenawon.

Skewa go danonnang lo pluok go

11Se senong: tasam kangok go miam dega ey Ki Wali Iram go
don no Paulus lo gemang tetaling. 12Yang! Sadui eygo blo no
Paulus go amka-a tui go, sadui mo pali, naliwabu pluep go mo
kap dali.
13Sip-sip ngga lo uwet-lak go, Yahudi sik sogo sedue gemang
dali. Blue go don lo tasam nemotnang lo gemang pupluok.
Ngga ey, sikabung ba sik sogo naliwabu yatrang yat genang so,

gemang pu-netenawon, “Paulus lo pen go Yesus go sui no,
atnang lo gabe pupu, ‘Sedue ngge ba sik sogo mot se pung go
klong!’” 14Yahudi go taitisopuitgo trang dega go, nemot go sui:
Skewa. No esang! Blue logo tasam ngga ikum go, nemot go
danonnang 7 yam sogo lo yatrang so gemang pupluok dali.
15No, way so kuasep piam go sedue ngga ba sogo lo tenguo go,
“Yang! Yesus, genam mo senong, Paulus genam mo senong dali.
No, motnang ngge nando?” 16Ngga ey, kuasep piam go degut
go sedue ngganemot lo pling go, don kangok golo mlak go,
denok ngganemot go amka yam so tegek go, suali so, ulue so
saysuk kuo ey nemotnang gemang kuek.

17Tasam ngga, Epesus sogo sikabung naklay, sedue Yahudi ey
sedue Yunani ey, senong gono, suali ey kangok so gemang
tra-nenawon. Nggano, Yesus nogo iway-a kangok so gemang
klak-nenawon. 18Yang, tasam ngga tup go sik so, blong duoyap
mata so, blue logo tasam-tasam pluok go tap senong dali go ibe
no wa-netenawon, “Seni so, banim nogo tasam piam go ngga
kalik go atnang logo mo semu dali!” 19Ngga ey, blue-blue so klik
go sam-sam yaluim go, koy no gemang puit-nenawon. Sam-sam
ngga, nemot go duoy blo dega so, 50 ribu perak yam so.

20Ngga kalik lemoy go nogo, don ey nggesono-nggasono,
masi kap so Woy Wali Iram go deguo teguop se dayap-anatun.

Yakena Epesus no plesagui lemoy go

21Yesus go tap ngga kalik don ey pung go senong go, Paulus
lo gemang duing-nawon, “Nan Makedonia ey nan Akaya eygo lo
tandali yakena Yerusalem sono go genam mea klong.” Ngga blo
idi lo, gemang we-tenawon, “Yakena Yerusalem sik so, Kaysar
go yakena kangok go Roma nogo, genam se klong dali.” 22Tap
ngga suey so lemoy genang, nemot go tamot namon, Timotius
ey Erastus ey pu go, nan Makedonia no banim gemang klong.
Nemot-a, ku kata yam so, nan Asia so maning gemang got-nawon.

23Ku ngganemot nogo, yakena Epesus nogo, Yesus go walitap
inim don ey pung go tang so, kangok so nebut sagui gemang
sok-nenawon. 24Nebut sagui so semu go sedue, Demetrius. Nay
nang so, demat Artemis no takong genang yap-yap seguay goso
perak lo kiklik go. Usey ngga sik sogo, nemot ey kebalisedue ey,
mata dega so duoy gemang iyaluim. 25Demetrius, nemot go
kebalisedue ey, perak kebali so pupluok go sedue temu ey naklay

yaluim gono, ngge kalik gemang pen, “Ayanang mo senong?
Kebali ngge sik so imot go duoy gabe miam. 26Nggeasui Paulus
lo pupluok go tasam motnang mo tup. Ngga ey, seni mo ikum
dali. Nemot lo pen go, ‘Demat sikabung go ta lo klik go ngga
seni so Ki Wali Iram kua.’ Esang! Nemot go nebut no sikabung
yakena Epesus ey nan Asia sedingno-sedingno so mo keng-lak.
27Tap ngga kalik golo imot go kebali piam so mea pu. Esang,
genam suali ey, Artemis go yap kangok go nogo tandali go
sikabung logo yakua degut. Ngga kalik go Artemis go blong
mea kenip. Ngga piam! Artemis go sui nan Asia naklay, seni so,
blo no kukunan naklay lo gemang pupu.”

28Nebut ngga tup gono, dabuipiam kangok so perak
kebalisedue gemang tra-netenawon. Nggano, ngge kalik
gemang bega-nenawon, “Epesus go demat Artemis blo dega so!”
29Artemis sogo nebut kluim ngga kalik tup gono, Epesus sogo
sikabung naklay sagui lo se piam-anatun. Nggano, nsrung-nsrung
ey ibesip ngga sono sikabung mata so gemang kuek. Yang! Nan
Makedonia sik sogo Paulus no keng go sedue namon-a, gemang
mlak-nenawon. Nemotnamon go sui, Gayus ey Aristarkus ey.
Ngga ey, ku seguong lo nemotnang lo gemang lek. 30Tasam
ngga tup gono, Paulus lo duing go, “Sikabung mata sogo mit no
at klong genang so.” No, blong duoyap temu lo pu go, “Kua!
Mot, yakua klong!” 31Ngga sogo so, ngge kalik Paulus go
andua-andua iram-tegay temu lo, gemang pu-nenawon, “Ibesip
ba sogo sikabung mata sogo no mot kua degut!”

32Woy ngganemot dali nogo sikabung yaluim golo, dia no
teng gemang klung-netenawon. Sedue meno lo wak kuklung,
sedue meno lo bebega. No esang! Sogo-sogo so, nemotnang
mo yaluim? Sikabung mata sogo kua senong-nesrenawon.
33Se ikum: Aleksander-a nebutpen genang so saula Yahudi
temu lo dia sono tenget go gemang ip. Ta lo taling go,
sikabung nebut itak go nemot nebutpen genang so. 34No,
sikabung senong-nenawon go, “Ye! Nemot-a sedue Yahudi ba!”
Ngganemot sogo so, wak gemang klung-netenawon, “Epesus go
demat Artemis blo dega so! Epesus go demat Artemis blo dega
so!” Ngga kalik so nemotnang bebega, e… woy namon yam so.

35I go sogo, iram-tegay go samsoklik go ip go, gemang pu
go, teng itak go ngge kalik gemang pen-tenawon, “Sikabung
Epesus, motnang se tup! Sikabung naklay mo senong, demat

Artemis ey nemot go yap ey yay suing genang, Epesus sikabung
mot-dak go gabe. Se duing: nemot go nebuemnemu demu lo
semu go ut sik so mo pui." 36Tasam ngganemot nogo, sikabung
klaya duo logo yakua waydang. Ngganemot sogo so, yakot so
ngengam ey motnang se suing! Tebadali plesagui kua semu.
37Motnang suey so se duing. Sedue namon ngge sono motnang
lo mo lek. No, Artemis go sipsuing sik sogo, sogo-sogo wom so
kua iti, nggano, imot go demat nogo nebut kua wayang dali.
38Esang! Demetrius ey nemot go kebalisedue eygo lo gemang
duing, "Atnang nogo tasam piam go sedue namon ngge lo
sesemu go." Ngga ey tasam ngga neyboy genang, iram-tegay ey
nebut se degut, kua go, gubernul ey se tegu. Sip-sip ngganemot
nogo so nebut sok-sok mea semu. 39Motnang go kunala duing
meno, sogo-sogo nogo gemang go, nggeasui go se pen. Ibe blo
no, usi ngga tup go nemudi sogo tap-a mea taling. 40Kunala
temoy no se! Nggeasui go, plesagui ngge Roma go woy-woy
senong go, imot sogo nebut gemang ya pen. Ngge kalik imot
pluep go lemoy go ngge, woy-woy lo kua taling. Ngga ey
nemotnang logo kua yang dali.

41Ngga ey, iram-tegay go samsoklik golo gemang pu,
"Nggeasui go nebutdegut ngge yam lo. Mot go yap-yap no
motnang se klong-lak!"

Nan Makedonia ey Yunani eygo sono Paulus klong go

20 1Epesus yakena go nebutsagui yam so logo, blong
duoyap Paulus lo yaluim gono, don kok genang mang
gemang king-anawon. Ngga ey, suey semu-nawon go, nan
Makedonia sono gemang klong. 2Nan Makedonia lo koklong go
nogo, yakena-yakena ngga sogo,* blong duoyap tap lo tegu go,
suey so nebutmang mata so gemang pen-asiton dali. Ngga kalik
semu-siton go nan Yunani* no gemang pung. 3Nan Yunani so
banu nangglik ey Paulus gemang got-nawon. Ngga sik sogo,
nan Siria no tandali klong sogo so taut-tenawon. No, esang! Ku
ngganemot nogo, Paulus but go kebong sogo nebut sikabung
Yahudi ngga sogo lo mo degut. Deguo ngga tup go tang so, nan
Siria nogo bayi logo kua klong. No, tandali Makedonia tap lo

---

*20:2 *Yakena-yakena ngga sogo:* ngga yakena Pilipi, Tesalonika, Berea
*20:2 *Nan Yunani:* ngga sogo yakena-yakena: Korintus ey Atena ey

gemang ya klong. 4Paulus ey koklong go andua-andua, Pirus
go danon Sopater dem yakena Berea sik so; Aristarkus ey
Sekundus eygo yakena Tesalonika sik sogo; Gayus dem yakena
Derbe sik sogo. Timotius dem, nan Asia sik sogo Tikikus ey
Tropimus dem ey. 5Nemotnang ngge, banim klong go, yakena
Troas so atnang Paulus eygo so gemang bubung. 6Walop Paska
atnang degut gono, yakena Pilipi no, mesip so yakena Troas
no bayi lo gemang klong. Koklong go, ku taidi yam no, yakena
Troas no Timotiusnang ey gemang tegu. Ngga so, tandali klay
gono minggu klaya yam no atnang gemang suing.

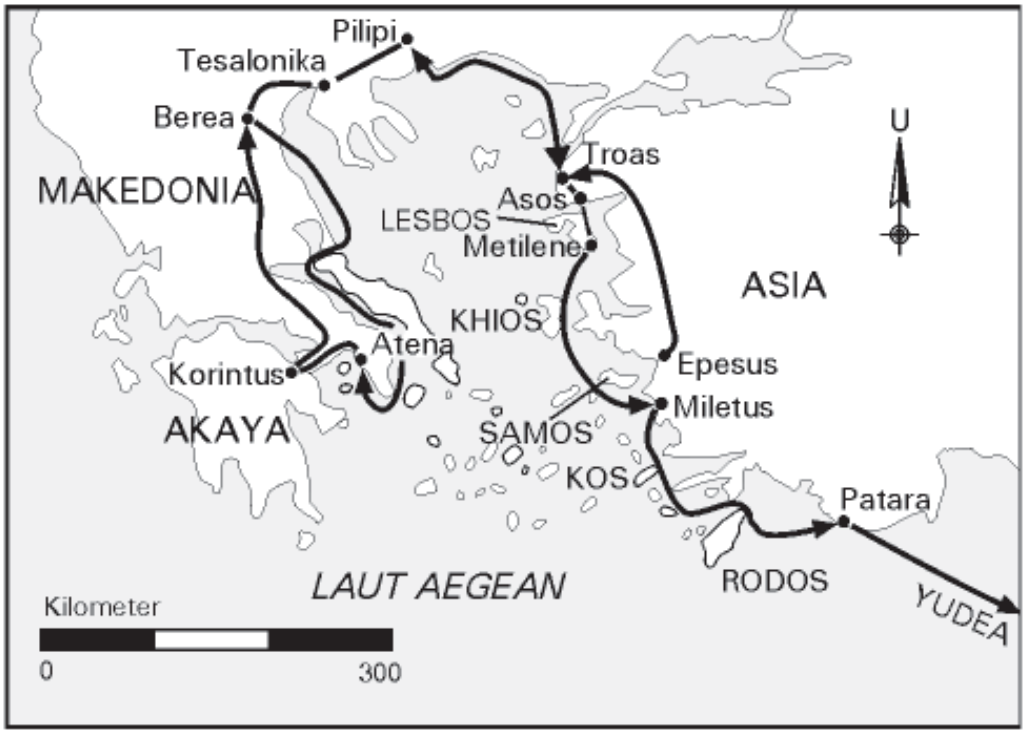

Denok kebong go tandali nglong go

7Ku Minggu wadi go, Yesus go sui no loti betok go dam
genang, klay gono atnang mo yaluim. Ngga utep go, Paulus klong
eygo so, sikabung ngga sogo ey nebut pen-netenawon go, wadi
ku nesip yam nogo maning pen-tenawon. 8Se senong: degu blo
sogo koy blong mata so gemang. 9Ngga sogo, duoneguot meno
gemang, nemot go sui, Etikus. Yap put tong gono gemang suing.
No, nebut walong bata so Paulus lo pepen go nogo, usene so
wim go yap blo da nangglik sik so kekayso ku sono duoneguot
ngga gemang kenuong. Ngga ey, sikabung lo lek-nenawon go,
ikum go, kekayso mo kebong sang. 10Nggano, ku sono Paulus li
go, duoneguot no kluguok go ta lo teguot go, ngge kalik gemang

pen, “Motnang suali kua tra! Wali ey nemot maning be.” 11Ngga
ey, tandali degu blo sogo no klak go, ten Paulus lo betok go,
wasey go, klay gono gemang dam. Tandali nebut pepen, ku ey
blong go, Paulusnang gemang ip-nenawon. 12Duoneguot wali
go ngga, tandali yap sono wawi go gemang klong. Ngganemot
nogo, yakay ey donkok go sikabung gemang tetra.

Yakena Troas sik so yakena Miletus sono Paulus klong go

13Paulus lo pu goso, yakena Asos no banim genamnang bayi
lo gemang klong. Yakena Asos sono Paulus-a metuik tap lo
gemang koklong. Ngga sogo bayi no Paulus klak dali genang,
nemot lo mo taling.
14Yakena Asos no bayi no klak go, yakena Metilene sono
atnang gemang klong. 15Metilene sik sogo, ngga utep go, nan
Kios go nebuem ku lo gemang tong. Nggano, nan Samos no ngga
utep go pung go, kayseguong so yakena Miletus no ngga utep dali
go gemang tebok. 16Ngga kalik koklong go, nan Asia gemang
itak-lak. Seni so, ku yam so kua eygo sogo so, Epesus no degut
sogo Paulus lo kua pu-srenawon. Nemot lo duing go: ngge suey,
yakena Yerusalem no walop Pentakosta atnang keng sogo be.

Epesus blong duoyap no suey semu go

17Yakena Miletus no pung gono, tamot-a Paulus lo mot-dak
go tandali Epesus no gemang kenawon. Ngga sik sogo, yakena
Miletus no blong duoyap go woy-woy pu go weng genang so.
18-19Paulus mit no nemotnang pluep gono, ngge kalik gemang
pen-anawon, “Ayanang! Takuduen so Asia no genam degut go sik
so, genam wali go, motnang mo senong. Motnang ey susuing
go nogo, Woy Dem nogo kebali, dabui lo kangok so genam mo
usey. Yang! Dabui dodonkuago so, unebu ba lo ngga mo pluok.
Seni so, genam but sogo tap sedue Yahudi lo mo wet. Ngganemot
sogo so, ngge so genam suing gono, idekeba kangok go mo lek.
20-21Motnang nogo seni eygo-a semu genang, at logo kua keneng
gabe. Ibe blo no, banom-banom so, yap-yap ba nogo, sedue Yahudi
ey sedue saula-saula eygo no deguo teguop at lo mo penklong.
Seni so, don ey nebutmang genam lo mo pen, ‘Ki Wali Iram sono
motnang se teguey, ngga ey dabui-a Yesus no iti go se keng!’
22Ayanang! Nggeasui go, Ki Wali Waglo lo lek go tang so,
yakena Yerusalem no at gabe koklong. Seni so, sogo kalik so

ngga no ya lemoy, genam kua senong. [23]No, yakena-yakena
no genam pung go nogo, ngge-a genam no senang so
Ki Wali Waglo lo gemang tetaling, 'Ide keba ey boy eygo-a
genam so dali gemang bubung.' [24]Genam go saysuk nogo,
genam kua duduing. Ngge-a gabe duduing, 'Woy Dem Yesus lo
pu go kebali-a, naklay genam lo pluok so be, tap ngga genam
kua itak.' Yangga: Ki Wali Iram sik sogo taitiklum eygo deguo
teguop sikabung naklay senong genang, pen so gabe koklong!
[25]Ayanang! Motnang mit no koklong golo, Woy Wali Iram
tamlak go blongdon duduing nogo tap genam lo mo nguok.
Nggeasui go, genam mo senong, genam motnang eygo tandali
kua tegu. [26-27]Ngganemot sogo so, nggeasui go, motnang nogo
kangok so gabe pen-asitugu, 'Nggeasui go sik so iti go, motnang
sik sogo sedue klaya duo, walitap sik sogo nega go, genam go
idekeba kua gemang. Ki Wali Iram go tap motnang nogo naklay
at lo mo nguok. Klaya nang go kay go kua itak.'
[28]Ayanang! Wali yay mot go tang so yay se suing!
Nggano, motnang go ta sono Ki Wali Waglo lo itak go blong
duoyap nogo tap suey so motnang lo se tetaling. Kua kay!
Ki Wali Danon go kin, Ki Wali Iram go blung nogo so mo pi
gemang. Blung ngganemot suey so yay motnang lo se suing!
[29]Genam mo senong! Genam koklong go blo lo, tap paysing
so taling genang, klui-klui temu blong duoyap ba no mea
degut. Nemotnang, duenuduo kalik iseng ey. Sikabung, waluk
genang tap, nemotnang lo mea nguok. [30]Yang! Motnang sik
sogo sedue temu mea ip dali. Nemotnang no blong duoyap
keng genang, walitap seni eygo itak go wamoy sogo tap-a mea
taling. [31]Ngganemot sogo so, kunala temoy no se susuing!
Motnang kua kay! Kuno-woyno, yagui nangglik ba no, motnang
klay-klay nogo nebutmang, unebu ba lo genam lo mo king.
Takuduen sik so motnang nogo so dali tui go taitiklum, blong
duoyap Ki Wali Iram lo teguop go naklay mo iti. [32]Ayanang!
Nggeasui go, Ki Wali Iram go ta no, Ki Wali Iram go deguo
klum eygo nogo, motnang gabe i-itak. Nemot go blung buong
genang don, Nemot gemang. Tegadi so dok go naklay Nemot lo
mea iti. Seni!
[33-34]Ayanang mo senong. Sikabung klaya duo nogo amka ey
duoy ey genam kua wadong gabe. Wali nang sogo ten, amka,
taut meno, genam tang go ta lo mo wet. Nggano, genam go

andua-andua nogo ey mo wet dali. 35Seni so, yatrang ngga
genam lo semu go ngge kalik mo pen, ‘Seguot ey kebali blong
duoyap lo se pupluok. Ngga ey, sikabung tautkuago nogo, tebok
genang. Yang! Woy Dem Yesus lo nguok go nebut kua kay!’
Nemot lo ngge kalik so mo pen-ngam,
‘Mot nogo taut sedue lo iti go ngga yakay genang.
No, sikabung meno no taut iti go-a,
kangok dega so mot nogo yakay mea pung.’”
36Nebutmang ngge, naklay pen gono, Paulus ey, Epesus sik sogo
woy-woy ey, segabuem unuik go, dewi gemang pu-nenawon.
37Dewi yam so pu gono, nemotnang Paulus ey taluik go, u
kangok so gemang kluo-nenawon. 38Seni so, nemotnang u kluo
go, ngge kalik Paulus lo pu go sik so, “Genam tandali go
motnang yakua ikum.” Nggano, nemotnang lo Paulus wawi go
klong go bayi no gemang klak.

Yerusalem sono Paulus klong go

21 1Yakena Epesus go blong duoyap ey walong so atnang
suey semu go, bayi no klak go nan Kos no gemang klong.
Ngga utep go nan Rodos no gemang pung. Ngga sik sogo, bayi so
kokok go sip yakena Patara no gemang klong. 2Patara no Penisia
sono klong sogo bayi temu gemang ikum. Nggano, atnang
blengot go gemang klong. 3Koklong go, nan Siplus-a takali idi
sono gemang ikum. No, atnang-a, nan Siria sono gabe klong. Bayi
ba sik sogo taut ngga no suk genang so yakena Tirus no bayi

Yakena Tirus
(Tamot 21:3)

gemang kok. Ngga tang so, ngga no namboy atnang gemang li.
4Ngga sogo blong duoyap ey tegu genang so atnang gemang
klong. Ngga so nemotnang eygo, minggu klaya yam so gemang
suing. Ngga sogo blong duoyap no Ki Wali Waglo lo taling go,
Yerusalem nogo Paulus idekeba mea lek. Ngga tang so,
nemotnang lo Paulus no nebutmang king go, "Yerusalem nogo
kua klong!" 5Tandali atnang klong genang ku pung gono, Tirus
sogo blong duoyap naklay, duo kabung eygo lo genamnang
yakena sik so wawi go bayi no klak genang so, beap ketang no
gemang klong. Beap ketang no pung gono, atnang naklay
segabuem unuik go dewi gemang pu. 6Ngga ey nemotnang
eygo suey yam so semu go, genamnang bayi no blengot go,
tandali yap no nemotnang-a gemang klong-lak.

7Yakena Tirus sik so klong go, yakena Ptolemais no gemang
pung. Nggano, blong duoyap ngga sogo no suey pu genang so
atnang gemang klong. Nemotnang ey atnang suing go ku klaya.
8Ngga utep ip go, yakena Kaysarea no gemang pung. Ngga
nogo, Pilipus go yap no atnang gemang klong. Pilipus ngge,
wali deguo teguop so ngunguok go tamot. Banim, tamot-tamot
no tebok go walikebali semu genang, yakena Yerusalem go
blong duoyap 7 yam so kuoy go sik sogo meno. 9Pilipus go duo
kaguit namon-namon yam so. Ki Wali Waglo lo taling go tap
senong eygo kabung.

10Genamnang ngga sogo, ku kata yam so suing gono,
Ki Wali Iram go tamot meno, nan Yudea sik sogo, Agabus
gemang weng. 11Nemot, genamnang mit no weng gono, Paulus

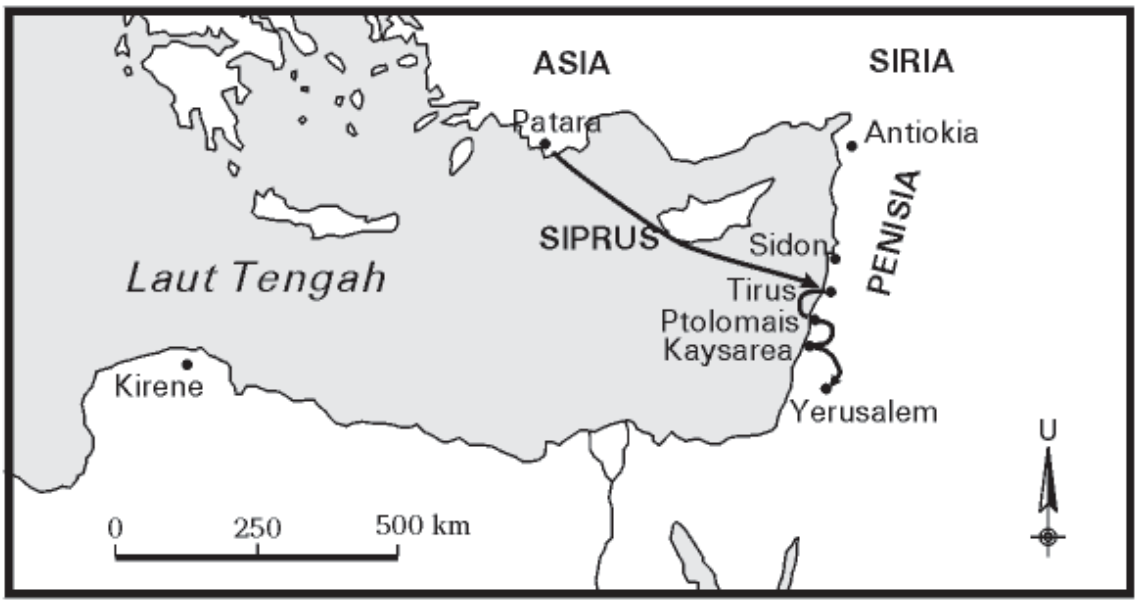

go kuibey iti go, ta ey masi ey nemot tang so kuibey lo gemang
dok-nawon. Ngga ey gemang we-tenawon, “Ki Wali Waglo lo
ngge kalik pu go, ‘Yakena Yerusalem no, ngge kalik kuibey ngge
go sedue, sedue-sedue Yahudi lo dok gono, idekeba iti genang so
amble go ta sono mea iti.’” 12Ngga tup gono, atnang ey Kaysarea
sogo blong duoyap eygo lo Paulus no pu go, “Aya! Yerusalem
sono go kua klong!” 13No, way so Paulus lo tenguo go, “Ngga
kalik go, u sogo nang so kluo-ketogoy? Genam go dabui ey
sagoy so teguok go dali yam so genam mo suing. Mlak go dok
genang seguong-a kua, no, Woy Dem Yesus go sui nogo so genam
mea kebong dali.” 14Nebut ngga Paulus kua keng goso, atnang
lo pu go, “Woy Dem lo duduing go-a se lemoy!”
15Ngga blo idi lo, atnang taut go Yerusalem sono ip go gemang
klong. 16Yakena Kaysarea sogo blong duoyap temu gemang
keng dali. Yerusalem no pung go, Menason dem go yap no
gemang ta. Manason ngge, nan Siplus sik sogo, banim seni so
blong duoyap so lemoy go.

Yerusalem no blong duoyap go woy Yakobus ey tegu go

17Yerusalem no genamnang pung go, yakay ey blong duoyap
ngga sogo lo gemang wawi-nenawon. 18Ngga utep go, Paulus
no keng go, woy Yakobus ey tegu so genamnang gemang klong.
Ngga sogo, blong duoyap go woy-woy naklay gemang pluep.
19Suey Paulus lo semu-nawon gono, koklong go nogo,
saula-saula no nemot lo pluok go tasam suey so klay-klay yam so
gemang pen-nawon. 20Nebut ngge naklay tup gono, Ki Wali Iram
go sui iway blo sono, blong duoyap go woy-woy lo gemang
iti-nenawon. Nggano, Paulus no, nemotnang lo we-netenawon,
“Andua dem! Mot se senong, Yesus no dabui iti mo keng go
sikabung Yahudi temu miam… ey dega gabe. No, Musa go
demutrui nogo kangok so maning kekeng dali. 21Nemotnang mo
tup, saula-saula go nan sogo sikabung Yahudi, ngge kalik mot
lo gemang nguok, ‘Musa logo demutrui, tandali go yakua keng!
Imening tui go danonnang go saduisuk yakua tong.’ 22Ngge
sono mot weng go, sedue Yahudi ngga gabe sesenong. Nggeasui
go sogo kalik so ne ya semu? 23Mot nogo ngge kalik atnang go
nebutmang, be pepen, ‘Ngge sogo, sedue namon-namon yam so,
Ki Wali Iram nogo tegadi mo dok. 24No, nemotnang go tegadi
nggeasui go yam so mo lemoy. Ngganemot sogo so, Ki Wali yap

ba no nemotnang degut gono, Ki Wali Iram nogo taiti mea puit.
Nemotnang ey mot se klong! Nggano, Yahudi go demutrui kalik
saysuk bu lu go, ngga ey, nemotnang go betodop tong genang
tete sogo duoy kekayso mot lo se semu-nalo! Ngga tang so,
sikabung naklay senong genang, 'Musa logo demutrui nogo
suey so Paulus gabe kekeng.' "
25 Se senong: saula meno sik sogo Yesus no dabui iti gono
keng go sogo, genamnang lo sam mo klik go iti, nemotnang lo
keng genang so pen go:
Ida nogo so but go menay, blong duoyap logo kua dam;
kin seguong-a go kua drop kua dam dali;
menay kin lo nadui go kua dam;
kin klaya go kabung sogo yakua iti;
Ngga naklay sedue Yahudi nogo kudemat!
26 Nebut mangking ngga tup go, ngga utep, sedue
namon-namon ey saysuk bu lu go, Ki Wali yap no gemang
degut-nenawon. Ki Wali yap ba no, Paulus lo pu, "Ku 7 no,
motnang klay-klay nogo, Ki Wali Iram sono go taiti mea puit!"

Ki Wali yap ba sogo sikabung lo Paulus mlak go

27 Ku 7 tete no Ki Wali Iram nogo taitipuit so, Ki Wali yap ba
sik sogo Paulus gemang pupung. Woy ngganemot no Paulus Wali
yap ba sogo, nan Asia sik sedue Yahudi lo gemang ikum-nenawon.
Ngga ey, Paulus mlak genang nebut sikabung ngga lo gemang
lekok-nenawon. Ngga ey, sikabung naklay dabuipiam go Paulus
gemang mlak-nenawon. 28 Ngge kalik wak ey gemang
klung-netenawon, "O, sedue Israel pla tebok-a! Sedue nggenemot
lo! Nggaku-nggaku koklong gono, sikabung Israel paysing
genang nebut ibe sono Nemot lo mo nguok. Nggano, Musa logo
demutrui ey Ki Wali yap ey go paysing genang mo nguok dali.
Ngga ey, nggeasui go saula meno, Ki Wali Iram go yap ba no
seni so wawi go mo degut-won. Ki Wali yap teguop go kon ey
ngganemot lo mo pung." 29 Seni so, banim yakena Epesus sik
sogo Tropimus dem Paulus ey yakena Yerusalem no mo ikum.
Ngga tang so, ngga kalik nemotnang gemang pen. Ngga ey ngge
kalik pu go, "Ki Wali yap ba nogo Tropimus Paulus lo wawi go
mo degut gabe."
30 Yakena Yerusalem ey yam so ngganemot lo waluk-anatun.
Nggano, sikabung naklay kuek-nesiwon go Paulus wok

teguot-nenawon gono mlak go dia sono gemang lek. Ngga ey,
Ki Wali yap taput naklay kekayso gemang kadun-sing.
31Paulus but go kebong genang plesagui so sosok. Woy
ngganemot dali no, Roma go plewengkabui no gemang pen,
"Yakena sikabung naklay, sagui so pupung go!" 32Nggano,
keda-keda so sikabung sagui sogo sip no plewengkabui
ngga, wengkabui-wengkabui meno, plesedue temu ey keda
so gemang-nenawon. Plesedue mata so uweng go ikum gono,
Paulus bubut sogo, sedue Yahudi gemang itak-nenawon.
33Nggano, sikabung nesip no plewengkabui pung go,
Paulus mlak go tanamon ey lante lo gemang dok. Nggano,
plewengkabui lo gemang usi, "Paulus ngge nando? Sogo kalik
go kuklue mo semu-won?" 34No, ngge idi lo sikabung temu lo
pepen, idi lo temu lo ngga pepen. Ngga nogo, plewengkabui
suey so kua senong-srenawon. Ngga sogo so, plesedue go ibesip
sono Paulus nemot lo pu go wawi go gemang klong. 35Ngga
kalik Paulus plesedue lo wawi go koklong go, e… plesedue
go ibesip tenglam keklak gono, sikabung mata so Paulus but
genang dagu no gemang yaluim-nenawon. Ngganemot sogo
so, yalu no keda so plesedue lo Paulus lek go bauk blo sono
gemang klak. 36Nemotnang no sikabung mata sogo keng go
ngge kalik gemang bega klong, "Temoy-a but-a!"
37Plesedue go ibesip no, degut so se, ngge kalik Yunani nebut
so plewengkabui no Paulus lo gemang usi-nawon, "Nggeasui go
genam mot ey nebut ya pen?" Paulus go nebut tup gono, way
so plewengkabui gemang usi-nawon, "Ey! Yunani nebut mo
senong?" 38"Ngga kalik go mot sedue Mesir ngga kua ba? At-a
pu ngge demening plesagui so amble no semu go, sedue 4 ribu
yam sogo ey kaseglokpay sono kuek go wengkabui." 39Nggano,
Paulus lo pu go, "Genam ngge, Yahudi sedue sui eygo yakena
Tarsus nan Kilikia sik sogo. Sikabung mata sogo nogo nebut
genam logo ya pen-asilu?" 40Plewengkabui yang-nawon
gono, tenglam blo no Paulus ip go ta lo gemang taling-nawon.
Nggano, sikabung yakot so tebung go Iblani nebut so Paulus lo
gabe pen-asiwon.

Paulus go tang goso pen-anawon go

22 1Ngga ey, sikabung Yahudi mata sogo no Paulus lo
gemang pen, "Ayanang, duoneguot naklay se tup!

At tang so, genam tang go sogo nebut gabe pen-asitugu.” 2Iblani
nebut so Paulus pepen go tup gono, yakot so sikabung mata sogo
gemang tebung. Ngga ey ngge kalik Paulus lo gemang pepen,
3“Yakena Tarsus nan Kilikia no tui go sedue Yahudi genam
gabe. No, yakena Yerusalem no babu go. Genam go klui dega
Gamaliel.* Babuasi logo demutrui genam nogo, suey so Gamaliel
lo mo nguok. Nggano, motnang naklay kalik, Ki Wali Iram
nogo dabui lo tupduk go kangok so genam mo keng.
4Tap inim Yesus lo taling go, srang ey trok so genam lo mo
usey. Yang! Sedue ey kabung ey at lo truik go mlak go, dok go
boy ba sono gemang tetega. 5Se senong: genam go tasam ngga
taitisopuitgo trang dega ey iram-tegay ey naklay mo senong.
Genam sogo nebut, nemotnang logo mea pen dali. Banim no
yakena Damsik sogo Yahudi go woy-woy no nemotnang sik
so sam genam lo mo ikak. Ngga ey, Damsik sono at klong go,
Yesus go tap no keng go sikabung mlak go tegan lo dok go,
idekeba iti sogo, Yerusalem sono at lo wawi genang.

Yesus go tap no Paulus degut go pen go

6Yakena Damsik sono go wabedong go se dedagu, kekayso ut
sik sogo neblong lo genam ey mablong so itak. 7Nan blo no
kenuong go, ngge kalik pu go genam gabe tup, ‘Saulus! Saulus!
Sogo so Genam duk go tutruik?’ 8Nggano genam lo usi go, ‘O,
Woy Dem! Mot nando?’ Way so nebut kluim ngganemot lo pu go,
‘Genam ngge Nasaret sik sogo Yesus, mot lo tutruik go ngganemot
gabe!’ 9Ngga sogo sedue genam ey koklong go, nebut kua tup
neblong-a gemang ikum-nenawon. 10Ngganemot no genam lo
usi go, ‘Woy Dem! Sogo-a genam logo ya semu?’ Woy Dem lo
pu go, ‘Ip go Damsik no degut-a! Ngga no mot mea senong,
sogo kebali-a, mot lo ya pluok.’ 11Genam go nemu, kekayso
neblong ngganemot lo gemang kli. Ngga ey yakena Damsik no
andua lo wawi go genam gemang degut. 12Yakena Damsik sogo
sedue meno gemang, nemot go sui Ananias. Nemot Musa lo iti
go demutrui nogo tupduk go keng go nogo, yakena Damsik
sogo sedue Yahudi lo nemot go sui iway blo sono gemang i-iti.
13Genam mit no Nemot ip gono, ngge kalik gemang pen,
‘Andua Saulus! Tandali mot ikum-a.’ Woy ngganemot no,

---

* **22:3** *Gamaliel:* seni so, Gamaliel ngganemot Yahudi go klui sui eygo.

tandali genam go nemu pli go, Ananias sono nemu gemang
pla-king. 14Nggano, Ananias lo pu go, 'Imot go babuasi lo keng
go Ki Wali Iram go senongduduing penklong genang, seni eygo
nemudi sogo Woy Dem ikum go, Nemot go kluim tup genang
so, mot-a mo kuoy gabe. 15Mot lo ikum go, sikabung tup go
naklay sono mea penklong! 16Nggeasui go, mot lekluik kua.
Weng-a, ip go Woy Dem go sui no bu se degut, konkebamling
bu lu genang.'

17Tandali yakena Yerusalem no genam gabe weng. Ki Wali yap
ba no dewi so pupu gono, at go waglo Ki Wali Waglo lo ngap
gono, 18Woy Dem at lo ikum go, ngge kalik Nemot lo gemang
pu, 'Kedaso yakena Yerusalem se itak! Nemotnang ngge nogo,
Genam sogo deguo mot lo pepen go, yakua tup go keng.' 19-20Way
so at lo pu go, 'Yang Woy Dem! Mot go tamot Stepanus but go kin
pi go kebong, genam damoy so, ngga genam mo iwat dali.' Nemot
so but go sedue go amka yay genam lo gemang suing. Ngga no,
banim Yahudi go dewi yap-yap no tutruik go, suey so nemotnang
mo senong. Mot no keng go anduasiyap boy ba sono go, tegan
demu lo inya go, nemotnang mo senong. 21Nggano, tandali
genam no Woy Dem lo pu go, 'Mot-a, ket so no Ki Wali Iram
kua senong go saula-saula sono, At lo mot-dak go se klong.' "

Plesedue go ibesip sono Paulus wawi go

22Woy ngganemot no, Paulus lo pen go nebut suey so sikabung
mo tup. No, Paulus lo pu go, "Ket so Ki Wali Iram kua senong
go saula-saula no deguo teguop pen genang." Tup-nenawon
gono, gemang bega, "Temoy-a but go kebong-a!" 23Dabuipiam
kangok so tra go nogo, bebega, temu lo amka sok go bebetep,
temu lo sung ut sono bubluim. 24Ngga ey, plewengkabui lo pu
go, Paulus wawi go plesedue go ibesip sono degut go, neyboy
go demun se suey! Ngga sik so senong sogo, sogo temoy no,
ngga kalik sedue Yahudi logo pepen. 25Demunsuey genang so,
Paulus plesedue lo tegan lo yam so dok go, plewengkabui no
Paulus lo gemang we-nawon, "Aya! Genam ngge, Roma sedue
gabe! Sogo kalik go temoy no, maning kua neyboy gono
demun-a ya suey?" 26Plewengkabui ngga, plewengkabui
kangok go sono klong go, gemang pu, "Ngge, Roma sedue!
Sogo kalik so mo semu-to?" 27Ngga ey, kekayso plewengkabui
kangok go Paulus mit no klong go, gemang usi, "Seni so sedue

Roma mot ngge?” Way so Paulus lo yang go, “Roma sedue genam
gabe.” 28Ngga tup gono, plewengkabui kangok golo pu go, “Ye,
Esang! Roma sedue so lemoy genang sogo duoy mata so genam
mo iti.” Way so, Paulus lo pu go, “Esang! Mia lo tui go sik so,
Roma sedue so genam gabe pu.” 29Nebut ngganemot tup gono,
kekayso Paulus neyboy genang sedue-sedue lo ta gemang
itak-nenawon. Yang plewengkabui kangok go senong go, “Roma
sedue at lo mo dok-tu ba, ngga kalik kua pluok!” 30Plewengkabui
kangok go, maning kua senong, Paulus sogo kalik go kuklue pluok
go, sedue Yahudi lo mo pen go? Ngga utep go, plewengkabui
kangok golo mot-dak goso, taitisopuitgo trang-trang dega ey,
iram-tegay ey nebutdegut so gemang pluep. Nggano, senong
genang, Paulus logo sogo kuklue mo pluok. Nebutdegut so
Paulus plewengkabui lo wawi go gemang klong.

Yahudi go iram-tegay nebutdegut go sono Paulus wawi go

23 1Ngga ey, Paulus ip go, iram-tegay sono nemu yalap go,
ngge kalik gemang pen-anawon, “Ayanang! Nggeasui
go ku no pung go, Ki Wali Iram lo iwat go-a pupluok genang
so, teguop so genam go wali naklay mo itak gabe.” 2Paulus go
nebut tup gono, Paulus mit so suing go sedue sono taitisopuitgo
trang dega, Ananias lo bega go, “Lom sono Paulus pang-a!”
3Ngga ey, way so trang ngga no, ngge kalik Paulus lo gemang
pu, “Mot tang go-a, Ki Wali Iram lo mea plapang! Mot pluplu
sogo! Musa no iti go demutrui no mot logo gemang neyboy. No,
nggeasui demu ngga mot lo paysing go, genam pang genang so
ne we-santo!” 4Ngga ey, ngge kalik Paulus mit sogo sedue temu
lo gemang pu, “Ki Wali Iram lo kuoy go taitisopuitgo trang
dega mot lo mo waydang-to.” 5Ngga tup go, way so Paulus lo
pu go, “Esang ayanang! Genam kua senong, nemot ngge trang
dega ngganemot. Genam senong go, genam kua waydang.
Seni eygo ngge kalik Wali Sam klaut ba no klik go, genam mo
senong: mot go wengkabui nogo kua wayang!”*
6Se senong: ngga sogo wengkabui, tang namon, partay Saduki
ey partay Parisi eygo sik sogo, Paulus mo ikum. Ngga tang so
iram-tegay no Paulus lo gemang pu-nawon, “Ayanang! Genam
ngge sedue Parisi, sedue Parisi dali lo tui go. No, nggeasui

---

* **23:5** Keluaran 22:28

neyboy-ketogoy go, ngge kalik duduingbubung keng go tang so,
‘Sikabung kebong go, tandali mea nglong!’” 7Ngga kalik Paulus lo
pu go tup go, way-way so sedue Parisi ey sedue Saduki eygo nebut
sagui gemang sok-nenawon. Ngga ey, banom-banom nemotnang
gemang tegek-lak. 8Sedue Saduki lo keng go, sikabung kebong go,
tandali go kua nglong. Ngga ey, Ki Wali Tamot, kuasep, naliwabu
kua dali. No, sedue Parisi-a ngge naklay gemang kekeng: sikabung
kebong go mea nglong, Ki Wali Tamot, kuasep, naliwabu gemang.
9Nebut sagui ngga, kangok so gemang lemoy-anatun. Woy
ngganemot no, ngge kalik sedue Parisi ey Musa logo demutrui so
nguok go klui temu eygo lo gemang pu, “Paulus go kuklue atnang
kua ikum gabe! Atnang lo duing go, nemot nogo Ki Wali Tamot
lo nebut mo pen? Kua go kuasep logo-a gabe pen-aton.”
10Nebut sagui, ngga kalik kangok so lemoy go, plewengkabui
lo duing go, “Way-way so Paulus luik go nemotnang lo mea
tegek-neyon.” Ngga sogo so pu go, nemotnang nesip sik so
Paulus tandali plesedue lo wawi go, plesedue go ibesip no
gemang degut.
11Se senong: wadi nesip go, Paulus mit no Woy Dem ip go,
ngge kalik gemang pen, “Mot suali kua tra! Yerusalem sogo,
ibe nogo Genam sogo nebut suey so Mot lo mo pen. Nebut ngga
kalik go yakena Roma nogo mea pen-analo dali!”

Paulus but so sedue Yahudi nebu pu go

12Ngga utep wadikua go, sedue Yahudi temu Paulus but
genang nebut gemang pu-nenawon. Ngge kalik, seni-seni so
tegadi gemang dok-nenawon, “Maning Paulus kua but go, ten
yakua dam, bu yakua drop gabe!” 13Seni so, ngga sedue 40
yam blo nogo lo dok-nenawon go, mata dega so. 14Ngga ey,
taitisopuitgo trang-trang dega ey, Yahudi go iram-tegay mit
no klong go, ngge kalik gemang pu-nenawon, “Paulus but
genang so, Ki Wali Iram go suongku no atnang mo pu-etu gabe,
‘Maning Paulus kua but go nogo, ten yakua dam bu yakua
drop-elu!’ 15Genamnang go atuia ngge kalik gabe: iram-tegay
nebutdegut genang plewengkabui no motnang se usi, ‘Da klaya
dali ngge no, suey so neyboy genang, Paulus wawi go se weng!’
No, seni so, atnang tap so dali mea bubung, Paulus uweng gono,
motnang mit no maning kua pung gono, mea but go kebong.’”
Nebut ngge, sedue Yahudi temu lo semu-nenawon go.

16No, nebut atuia ngga naklay Paulus danon desui lo tup go,
keda so natun go plesedue go ibesip sono Paulus gemang pen.
17Nebut ngge tup gono plewengkabui usi go weng gono, ngge
kalik Paulus lo gemang pen-nawon, “Duoneguot ngge wawi go
plewengkabui mit no se klong! Nebut nemot lo nebutpen sogo.”
18Duoneguot ngga plewengkabui lo wawi go, plewengkabui
kangok go mit no nawon go, gemang pu, “Boy ba sogo Paulus
lo genam usi go duoneguot ngge wawi go, mot mit no gabe
weng. Duokaguit ngge aya ey nebutpen sogo.”
19Ta no duoneguot ngga plewengkabui kangok golo mlak go,
banom gono gemang usi, “Sogo kalik go nebutpen so weng?”
20Ngganemot no duoneguot lo pu go, “Aya! Sedue Yahudi
temu nebut mo pu. Ngge kalik mot no nemotnang lo mea usi,
‘Paulus utep so wawi go, nemotnang mit no klong go, tandali
suey so neyboy sogo.’ 21No, nemotnang go nebut nogo mot
kua tup! Seni so, sedue temu 40 blo no, nebut mo pu. Paulus
but genang sogo klay tap mo wet. Nggeasui go klaya so lemoy
go, ta nat go, nemotnang ten yakua dam bu yakua dedrop, e…
Paulus but go mea kebong. Seni so, mot lo pu go Paulus klong
genang so, nemotnang gemang bubung.” 22Yam so duoneguot
lo pen go tup gono, ngge kalik plewengkabui lo gemang pen,
“Sikabung meno nogo genam no mot lo pen go kua pen!” Ngga
ey, duoneguot ngga tandali pu go gemang klong!

Yakena Kaysarea sono Gubernul Pelis mit no Paulus wawi go

23Duokaguit lo pen go nebut plewengkabui kangok go tup
gono, plesedue wengkabui namon ey, nemot mit no usi go
gemang weng. Nggano nemot lo pu go, “Mot namon nggeasui
go klong go, plesedue 200 yam so sip klaya gono se yaluim.
Nggano, nemotnang no tebok genang plesedue suon eygo
200, kuda eygo tete 70 yam so se! Woy 9 wadi go dali se taut
Kaysarea sono go klong sogo. 24Paulus klak genang kuda se
wawi-sing dali. Ngga ey, Paulus wawi go, kekayso Gubernul
Pelis mit no se klong.” 25-30Ngga ey, ngge kalik plewengkabui
kangok golo sam gabe klik, “Gubernul Pelis suey go dega! Sam
ngge Klaudius Lisias lo klik go gabe! Sedue ngge but go kebong
genang so, sedue Yahudi lo mlak go. No, nemot ngge sedue
Roma! Ngganemot sogo so, nemot no genam tebok go, genam
go plesedue lo nemot mo wawi. Suey so genam senong genang,

Roma go plesedue kuda ey go
(Tamot 23:23-35)

sogo kalik go kuklue temoy no, nemot sedue Yahudi logo mo mlak go, genam lo pu go, sedue Yahudi go nebutdegut go ba no sedue ngge se neyboy. No, genam nogo nemot but go kebong genang piam, nggano boy ba no betep genang piam, suey so kua taling. Nemot go piam kua go! Yahudi go nebutsagui ngge, nemotnang go demutrui seguong nogo. Ngga ey, genam no pu go, 'Paulus but genang sogo nebut sedue Yahudi mo degut.' Ngganemot sogo so suey so Paulus suing genang sogo, mot mit no pu go genam lo gabe koklong! Yahudi go iram-tegay no genam lo pu go, mot mit no klong gono, ngga no suey so mea neyboy!' Ngga Klaudius Lisias go sam kluim!"

31 Ku ngganemot wadi go, plewengkabui kangok golo pu
go Paulus ey wawi go, yakena Antipatris no gemang pung.
32-33 Ngga utep go, tandali plesedue teguey go, yakena
Yerusalem no masi lo gemang klong. No, plesedue kuda ey go-a
Paulus wawi go, yakena Kaysarea no gemang pluep. Nggano,
Gubernul Pelis sono sam ey Paulus ey gemang itak-nenawon.

34 Gubernul Pelis sam ngga ikum gono, Paulus no gemang
usi-nawon, "Nan nago sik sogo sedue?" Way so Paulus lo pu go,
"Nan Kilikia sik sogo!" 35 Ngga ey, Pelis lo gemang pu-nawon,
"Mot nogo nebutpen genang sedue, ngge no pung gono, genam

mot logo nebut mea tup-lu dali.” Nggano, plesedue no pu go,
banim nogo Herodes logo yap kangok go, boy ba no Paulus
gemang degut.

Paulus Gubernul Pelis lo neyboy go

24 1Ku taidi yam so suing gono, yakena Kaysarea no
taitisopuitgo trang dega ey Ananias, woy-woy Yahudi
temu ey, gemang nenawon. Se senong: nebutpen genang,
kunala sedue demu naklay mo senong go. Tertulus, nemotnang
lo gemang wawi go keng dali.

Gubernul Pelis mit no ip go, tandali Paulus neyboy genang
sogo nebut, nemotnang lo gemang pen-nenawon. 2Paulus wawi
go tegu dali gono, ngge kalik Tertulus lo gemang pen-nawon,
“Gubernul Pelis, suey gabe! Mot suey so wengkabui so suing go
tang so, nan ngge ba sogo, suey so ngengam-yakay ey imotnang
naklay gabe got-eton. Senongduduing kalong eygo lo atnang go
tang Yahudi nogo tasam suey go, mata so mot lo mo pluok-sanyo.
3Kuno-woyno, nago no imot susuing go, tasam ngga dabui lo
gabe iyang. 4Nggeasui go, nebut walong bata genam yakua
pen-srelu. No, at lo pu go-a suey so dabui lo mot se tup!

5At lo ikum go, ngge nebutiwot eygo sedue! Yakena Nasaret sik
sogo walitap inim go woy sui eygo dega, nemot gabe. Saula-saula
naklay nemot go nebut temoy sik so, plesagui eygo so sikabung
Yahudi mo lemoy. Kukunan blo logo iseng bu kalik nemot logo
naklay gemang dedayap. 6Nemot go piam kangok go, ngge
gemang: Ki Wali yap kon kua go, yatrang so nemot lo, kon ey
goso mo lemoy. Ngganemot sogo so, nemot mlak go gabe. Seni
so, atnang go demutrui nogo, nemot nogo idekeba se iti! 7No,
atnang go ta sik so don ey Paulus plewengkabui Lisias go plesedue
lo mo lek. 8Nggano, Lisias lo pu go, nemot neyboy genang so,
mot mit no atnang weng go gabe. Gubernul Pelis! Atnang lo
pen go nebut seni mot tang so senong genang, suey so Paulus
mot lo se usi go pen. Yang! Genam go nebut ngge no yam!”

9Paulus sogo nebut tup go, sedue Yahudi temu gemang
yang-netenawon dali, “Tertulus lo pen go nebut seni so gemang!”

Nebut Paulus logo tete pen-anawon go

10Yam so Tertulus nebutpen gono, Gubernul Pelis lo ta
taling gono, Paulus lo ngge kalik gemang pen-nawon, “Aya

Gubernul, mot suey gabe! Genam mo senong, yaguino-yaguino
nan ngge sogo mot wengkabui so suing go, sikabung lo tasam
piam go semu go, suey so mot lo mo neyboy. Ngganemot sogo
so nggeasui go nisonoso genam tang so nebutpen sogo gabe
ip. 11Se senong, ku 12 nayum gono, dewi pu genang so yakena
Yerusalem no, Ki Wali yap ba no genam gemang degut. Aya
Gubernul! Tasam ngge, suey so tandali mot logo se ikum!
12Genam sedue meno ey plesagui semu go, sikabung kua
ikum. Ki Wali yap ba nogo, dewi so pupu go yap meno-meno
ba nogo, sip meno no, taybat genam lo semu go kua. 13Genam
so pen-newon go ngga, nemotnang tang sogo nemot go seni
yakua taling dali. Ngga seni kua go nebut. 14No, at logo
seni-a, mea pen-asilu, 'Tap imening go, nemotnang lo duing
go kuaseni go tap, ngganemot no genam gabe kekeng. Tap
ngganemot lo babuasi go Ki Wali Iram no dabui lo genam
gabe kekeng. Nggano, Musa ey, nabi-nabi ey golo klik go nebut
nogo naklay gabe kekeng dali.' 15Woy-woy Yahudi lo kekeng
go tap nogo, genam kangok so dabui gabe iti go duduing dali!
Tap ngga, seni so, tandali sikabung kebong go naklay, mea
nglong-ayon. Koneygo-konkuago sikabung naklay, tandali
mea nglong. 16Ngganemot sogo so, Ki Wali Iram ey kukunan
blo sogo sikabung eygo nemuku nogo, dabui iku lo nemudi
so, kon kua goso kuno-woyno suing genang-a gabe uwet.
17Yang! Nan-nan meno so yagui mata so genam mo suing. No,
genam go saula no taiti iti genang, duoy genam lo yaluim go,
Ki Wali Iram no taitipuit genang so, yakena Yerusalem sono
tandali genam mo weng. 18Tasam suey go ngga pupluok go
nogo, genam nan Asia sik so pung go sedue Yahudi lo gemang
ikum. Seni so, demutrui nogo konbu yam so genam lu go nogo,
genam mit sogo sikabung mata so kua. Plesagui kua semu
dali. 19No, sedue Yahudi Asia sik sogo ngganemot-a gemang.
Seni so, nemotnang go kunala duing genam sogo pen genang,
mot mit nogo se pu go weng dali! 20Kua go, nggeasui go dia
no iram-tegay Yahudi lo nase pen-nesiyon: nemotnang go
neyboy go ku nogo, sogo kalik go piam-a, genam lo semu go
mo ikum? 21No, ngge kalik nemotnang damoy so at lo pu go-a
mea pen-nesiyon, 'Mo kebong go sedue tandali mea nglong!'
Nebut ngganemot pen go sogo so, nggeasui go, mot damoy sogo
genam gabe uwet-ketogoy. Genam go nebut ngge no yam!"

22 Seni so, Gubernul Pelis, blong duoyap lo keng go tap inim
naklay mo senong. Ngga sogo so nemot lo pu-go, “Nggeasui go
nebut ngge, namboy yakua neyboy gabe. Plewengkabui Lisias
weng gono, nemot go nebut tup gono, Paulus go kuklue mea
pu-eyon.” 23 Nggano, Gubernul Pelis lo plewengkabui no pu go,
“Paulus tandali wawi go klong! Paulus yay suey so se suing! No,
Paulus go wali genang so, sogo-sogo andua-andua uweng golo
tebok genang-a mea degut.”

Paulus tegu so gubernul Pelis senun eygo lo wawi go

24 Ku nangglik meno no, Gubernul Pelis, senun Dursila
Yahudi kabung eygo boy ba no degut gono gemang pa, “Paulus
wawi go weng!” Weng gono, Iram Yesus go walitap Paulus lo
pen gono, suey so nemotnamon gemang tup. 25 No, nebut ngge
kalik go Paulus lo pen-anawon go, “Wali ngge-a blong duoyap
se senong: seni eygo nemudi sogo tap se klong; gigling ey
don ey se susuing; sueygo-piamgo neyboy genang ku.” Nebut
ngganemot tup golo Gubernul Pelis suali gemang tra. Ngga
nemot sogo so, ngge kalik gemang pu-nawon, “Suey! Nggeasui
go nebut yam, mot se klong! Ku gemang, tandali mot genam
lo usi go mea weng!” 26 Seni so, Pelis dabui ba lo ngge kalik
gemang duing-nawon, “Genam no duoy Paulus lo iti gono, ta
mea itak-lu!” Ngganemot sogo so, daklaya-daklaya tandali
Paulus nemot lo usi go, nemot ey nebut gemang pen.
27 Yagui namon yam so suing gono, Pelis way sogo gubernul
demening go Perkius Pestus lo gemang got-nawon. Se senong:
Yahudi go iram-tegay yakay genang sogo so, Paulus Pelis logo
ta kua itak-srenawon.

Kaysar no neneyboy genang so pu go Paulus klong go

25 1 Ku nangglik yam no gubernul so Pestus got-nawon
gono, yakena Kaysarea sik so Yerusalem sono gemang
nawon. 2-3 Yerusalem no pung gono, Paulus sogo nebut nemot
no taitisopuitgo trang-trang dega ey Yahudi go iram-tegay
eygo lo gemang pen-nenawon. Nemotnang lo pu go, “Pestus
lo duing go, Kaysarea sogo boy ba sik so yakena Yerusalem no
Paulus wawi go se weng!” Seni so, nemotnang lo duduing, “Tap
no Paulus but genang.” 4 No, Gubernul Pestus lo pu-nawon go,
“Kua! nggeasui go, Kaysarea go boy ba so Paulus gemang ya

susuing. Genam tang go, ku kua walong gono, ngga no tandali
mea klong. 5Ngge suey, iram-tegay genam ey kerlam so klong
go, yakena Kaysarea nogo Paulus wet go nemot go piam senong
genang."
6Ku tanamon blo sogo, Yerusalem so Gubernul Pestus suing
gono, Kaysarea no tandali gemang klong. Ngga utep go, neyboy
genang nebut tandali gemang degut-nenawon. Ngga ey, nemot
lo pu go, Paulus wawi go gemang weng dali. 7Sip ngganemot no
Paulus pung gono, Yerusalem sik sogo woy-woy Yahudi lo weng
go gemang ip-laknenawon. Nggano Paulus nogo nebut kangok
so gemang pen-netenawon. No, piam ngganemot nemotnang
logo, seni kua taling. 8Nggano, nebut way Paulus logo ngge
kalik gemang pen-anawon, "Musa lo klik go demutrui nogo,
nggano Ki Wali yap nogo, nggano, Roma go Kaysar nogo tasam
piam go, seni so genam kua semu."
9Gubernul demening goso, Yahudi go iram-tegay go dabui iti
genang so, Paulus no ngge kalik Pestus lo gemang usi-nawon,
"Ngge suey? Yerusalem no nebutdegut genang sogo mot ya
wawi go klong? Ngga nogo, at lo mea neyboy dali." 10Way so
Paulus lo pu-nawon go, "Yakena ngge, Kaysar lo taling neyboy
genang sogo sip. Nggeasui go, genam Kaysar lo taling go sedue
lo gabe uwet-aton. Ngga nemudi so! No, Yahudi go nebutdegut
sip nogo genam ne ya klong. Yahudi nogo piam go, genam kua
semu, ngga mot suey so mo senong. 11Demu genam lo paysing
go, piam kangok go mo semu go, but genang sogo genam mea
yang. No, woy-woy Yahudi lo pepen go nebut, seni so kua
lemoy go, dabui woy-woy Yahudi iti genang so, nemotnang go
ta no genam mot logo yakua itak. Gabe pen-asitugu, 'Genam
Roma go Kaysar mit no klong so, genam nemot tang so lo
mea neyboy!' "
12Paulus nebut ngge pen gono, nemot go kunala sedue-sedue
ey nebut Gubernul Pestus lo pen gono, Paulus no gemang pen,
"Mot lo pu go, 'Genam Kaysar mit no neyboy genang sogo.'
Yang, ngga kalik go, Kaysar mit no mot se klong!"

Deguena Agripa demanon Bernike ey Paulus tegu go

13Gubernul Pestus ey tegu go ku kua walong gono, suey
semu genang so, yakena Kaysarea sono, deguena Agripa
demanon Bernike ey gemang weng. 14Ngga sogo, ku kata yam

so nemotnamon suing gono, ngge kalik Paulus sogo nebut
deguena Agripa no Pestus lo gemang pen, “Ngge sogo sedue
meno neyboy genang boy ba so gabe. Nemot go sui Paulus. Boy
ba no Gubernul Pelis lo itak go. 15Yakena Yerusalem sogo no,
taitisopuitgo trang-trang dega ey Yahudi go iram-tegay eygo
lo usi go, Paulus nogo idekeba genam lo se iti. Nemotnang lo
pu go, ‘Kuklue kangok dega go Paulus lo mo pluok.’ 16Way
so genam lo pu go, ‘Roma go demu nogo, banim no neyboy
genang sedue ngga, nebutdegut go ba no tasam piam goso pen
go sedue ey se ip. Nggano, tasam piam go taling gono, nemot
tang so nebut way mea pen dali. No, idekeba iti genang sedue
nemotnang go ta sono takebali go yakua itak.’ Ngga kalik at
lo mo pen. 17Ngga tup go, ngge sono nemotnang weng gono,
kekayso ngga utep dali go nebutdegut sogo genam lo mo pu.
Nggano boy ba sogo sedue ngganemot mo pu go weng dali.
18No, nemot go kuklue so pen go sedue-sedue ip go pen go,
suey so kua taling. Sogo kuklue mo pluok, genam kua senong.
19No, sok-sok seguong ey nemotnang lo gemang pen. Walitap,
sedue meno Yesus eygo lo nemot nogo nebut sok-sok gemang
pen. Ngge kalik woy-woy lo gemang pen, ‘Yesus mo kebong!’
No, way so Paulus lo pepen go, ‘Yesus tandali mo wali!’
20Tasam ngga suey so kua senong go tang so, genam lo mo pu,
‘Ngge suey? Tandali Yerusalem no nebutdegut genang so wawi
go mot ya klong.’ 21No, ngga kalik go Paulus moyso. Nemot
lo pu go, genam Kaysar lo mea neyboy! Genam sogo nebut
maning pepen go, ‘Boy ba so genam mea suing. Ngganemot
sogo so, genam lo pu go, boy ba so nemot gemang susuing, e…
kaning so Kaysar sono nemot pu go mea klong.’”

22Ngga ey, ngge kalik deguena Agripa lo gemang usi, “Ngge
suey? Nemot eygo genam ya tegu?” Ngga ey, Pestus lo pu
go, “Yang, utep so, nemot eygo mot mea tegu.” 23Ngga utep
go, nemot go srem naklay semu go, nebutdegut genang sip
no, deguena Agripa demanon Bernike ey sikabung mata sogo
ey gemang degut. Nemotnamon ey degut go: plewengkabui,
yakena go trang-trang naklay gemang degut dali. Ngga ey,
Paulus Pestus lo usi go gemang degut dali. 24Nggano Pestus
lo pen go, “Deguena Agripa, ayanang, mianang, suey gemang!
Sedue ngge nemot sogo, Yerusalem sogo sedue Yahudi ey, ngge
sogo sedue Yahudi ey golo pu go, ‘Paulus but go se kebong!’

25No, Paulus but go kebong genang tasam piam go, gemang
kua ikum! Ngga tang so nemot lo pu go, ‘Roma no klong go,
Kaysar lo neyboy genang.’ Ngga, genam mo yang dali! 26No,
seni so, Kaysar nogo sam sogo kalik genam lo ya klik? Suey so
genam kua senong dali. Ngganemot sogo so, nemot tandali wet
genang, deguena Agripa go nemu ku no usi go Paulus mea ip.
Ngga ey, genam senong genang, sogo kalik Kaysar no genam
ya klik. 27Seni so, genam lo duing go, ‘Roma nogo tebadali go
sedue yakua pu go klong. No, sam ba nogo nemot go tasam
piam go se klik dali!’ ”

Ngge Gubernul Pestus lo pen go.

Deguena Agripa damoy so Paulus lo pen go

26 1Woy ngganemot no Paulus sono deguena Agripa
lo gemang we-nawon, “Nggeasui go, mot tang so se
pen-sando!” Ngga ey Paulus ip go nebutpen so, ta lo taling
gono ngge kalik gemang pen-anawon.

2“Deguena Agripa suey gemang! Nggeasui go, genam yakay
ey. Nebut kuaseni go genam so sedue Yahudi lo pen go, suey so
nemudi so mot sono mea nebuem-silu. 3Yahudi go demutrui ey
sagui eygo nogo, suey so mot mo senong. Ngga mo senong go
tang so genam yakay kangok. Gigling ey suey so genam so se
tup-sando!

4Yang! Genam go wali ngguot sogo sedue Yahudi naklay lo
yam so mo senong! Yakena Yerusalem so, nemotnang ey at
go sikabung dagu so got-naku go. 5Ku walong dega so genam
nemotnang naklay lo mo senong. Nemotnang duduing go mea
pen, ‘Banim go, walitap Parisi no genam mo degut go mo
keng.’ Seni so, tap ngganemot keng genang ide dega ey, tap
temu ey kua kerlam go. Demu-demu mata dega so kekeng go
nogo. 6Banim so ngge kalik babuasi no tegadi Ki Wali Iram lo
dok-angam go, ‘Kebong go sikabung tandali mea nglong.’ Tap
ngga keng go tang so, nggeasui go genam neyboy go gabe
usi-ketogoy. 7Se senong: use-wadikua tegadi ngganemot lemoy
genang so, Ki Wali Iram sono, sedue Israel tang 12 lo ta gabe
kokong. Ngga kalik dali so sedue Israel ey genam tang go
gabe duduing. No, esang, deguena Agripa! Kunala ngganemot
tang so, genam no idekeba iti so sedue Yahudi lo mo pluok.”
8Nggano, sikabung Yahudi sono Paulus lo gemang pu-nawon,

"Motnang sedue Yahudi! Sogo tang so tasam ngge kalik go kua
keng? Kebong go sikabung Ki Wali Iram lo tandali mea nglong."
9"Aya deguena ey aya Gubernul ey! Banim nogo ngga kalik
go genam kua duing! No, yakena Nasaret sik sogo Yesus go
sui no ngunguok go tap, don ey genam lo mo waydang-sanyu.
10Yakena Yerusalem sogo no, tasam waydang kangok so genam
mo pluok. Boy ba sono Yesus no keng go sikabung mata so,
Yahudi go iram-tegay lo pu goso, genam lo mlak go mo tega.
Nemotnang tuk go leguot genang, genam mo iwat dali. 11Yang!
Yahudi go dewiyap-yap nago so gemang go, Yesus no keng go
waydang genang, idekeba nemotnang nogo genam lo mo taling.
Nan Yudea ket sogo yakena-yakena sono, dabuipiam kangok
golo tram go tang so, nemotnang genam lo mo duk go lemit."

Damsik tap no Paulus teguey go

12"Deguena Agripa! Ku meno no ngga kalik dali, Yahudi go
taitisopuitgo trang-trang dega eygo lo sam iti go mot-dak go,
yakena Damsik no at gemang klong. 13Wabedong tap koklong
gono, ut ba sik sogo neblong kangok go, ngap go genam lo
mo ikum. Ngga, neblong kangok go dega, woy neblong ey
kua kerlam. Genam ey genam no keng go sedue ey neblong
ngganemot lo mablong so mo itak. 14Ngganemot no, nan blo
sono atnang mo net-lak. Ngga ey, Iblani nebut sogo nebut
kluim ngge kalik pu go, genam lo gemang tup, 'Saulus! Saulus!
Sogo sogo so Genam mot lo truik-togoy? Mot so lek go don
nogo sagui kokong golo, iseng mot gabe tra-sitogoy, sang!'
15Ngga ey, ngge kalik genam lo gemang usi, 'Woy Dem, Mot
nando?' Nemot lo tenguo go, 'Genam ngge Yesus! Mot lo
tutruik go, ngganemot! 16Ip-a! Nggeasui go mot ey Genam tegu
go, Genam go tamot so Genam lo gabe temuit-situgu. Nggeasui
lemoy go tasam, ku santegun gono taling genang tasam-tasam
naklay, sikabung nogo mot lo se pen-satogoy! 17Sikabung
Yahudi, nggano saula-saula nogo so, Genam lo mot-dak go se
klong. Saula Yahudi ey, saula-saula temu eygo lo piam go nogo,
mot yay suey so Genam lo mea suing. 18Mot koklong go tang
so, nemotnang go nemu gemang pli. Ngga ey ku klik go ba
sik sogo neblong sono sikabung mea teguey. Yang! Kupiamgo
don itak go, Ki Wali Iram no wawi go, nemotnang go piam
konkebamling naklay Genam lo mea suep. Genam no dabui

iti go tupduk keng go tang so, Genam go duoyap so lemoy go,
tegadi so dok go blongdon nemotnang lo mea iti-sing.'
19Deguena Agripa! Ku ngganemot sik so, ut blo sik so ngap
go mot-dak golo, genam go wali gemang taling. 20Banim no,
sikabung Yahudi, yakena Damsik ey Yerusalem eygo sogo no,
Yesus lo mot-dak go pen genang so, Genam mo klong. Nggano,
nan Yudea sedingno-sedingno. Ngga ey, saula-saula no mo
klongpen dali. Ngge kalik don ey genam lo mo pen, 'Tasam piam
go ngga sono itak go, wayso wali inim-a se wawi. Ki Wali Iram
no teguey go sik so, wali inim nogo tasam-a se pupluok!'
21Aya deguena, tap ngga-a genam lo taling go tang so, genam
but genang so, Ki Wali yap ba so sedue Yahudi lo mo mlak. 22No,
Ki Wali Iram lo genam no, suey so mo tebok, e… nggeasui
gono gabe pung-atugun. Ngganemot sogo so, sikabung naklay
nogo Ki Wali Iram go deguo teguop genam gabe pepen. Seni so,
banim no nabi-nabi logo ey, Musa lo klik go nebut ey genam lo
pen-tugu go nebut ngge mo kerlam gabe. 23Ngge kalik:

idekeba tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram lek go;
keduong seni so kebong go sip sik so, tandali Nemot
nglong go;
saula Yahudi ey saula-saula eygo nogo blong Nemot lo
gabe neneguon."

Yesus go tap keng genang so deguena Agripa
Paulus lo nguok go

24Nebut ngga kalik go Paulus lo pen-awon gono, ngge kalik
Gubernul Pestus lo gemang bega-nawon, "Paulus! Kunala kua
go nebut-a pen-atogoy go! Sam mata so ikum go tang so, mot
yane so mo lemoy." 25No, Paulus lo pu go, "Aya Gubernul!
Genam kua yane. Nemudi sogo gabe pen-situgu. Nebut ngga
seni eygo. Dabui lo ngga genam mo senong gabe! 26Deguena
Agripa mot se ikum: tap ngga naklay nemot mo senong. Dia no
plet go walinebut ngga, nemot ey genam eygo lo mea pepen.
Tasam-tasam ngga naklay nemot lo mo tup. Tasam-tasam
ngga ket so kua pung go! 27Deguena Agripa! Yansi go nebut
nabi-nabi lo pen go mot gabe kekeng? Nueya, kua pen! Genam
mo senong, nebut ngga senong sogo, mot lo gabe duduing."
28Way so, Paulus no ngge kalik deguena Agripa lo gemang
pen-anawon, "Esang Paulus! Mot lo duing go, keda so Yesus no

dabui iti go sedue so genam se lemoy!” 29Paulus lo pu go,
“Nggeasui go, ku meno nogo nueya! Ki Wali Iram no dewi ngge
kalik gabe ya pu, ‘Motnang ngge sogo, nebut ngge tup go
naklay, genam kalik so, mea lemoy. No, ta tegan lo dok
genang-a yakua.’”
30Nebut ngge naklay tup gono, deguena Agripa, gubernul,
Bernike, nggano sikabung naklay ip lak-anatun. 31Ngganemot
no dia no pluep go, way-way so ngge kalik gemang
pen-netenawon, “Sedue nggenemot but genang piam, boy ba
no betep genang piam, kua!” 32Seni so, gubernul Pestus no
deguena Agripa lo pu go, “Kaysar no klong genang sogo nakua
pu go, ta gabe mo itak.”

Roma sono Paulus wawi go klong go

27 1Nebut degut go blo idi lo, ku meno no nan Italia
yakena Roma no bayi lo atnang klong genang ku
gemang pung. Plewengkabui meno Yulius go ta sono, boy ba
sogo sedue temu ey Paulus gemang itak. Yulius ngga Kaysar
Roma go plewengkabui. 2Ngga ey, yakena Adramitium sik so
bayi no genamnang gemang blengot. Ngge, nan Asia no tandali
klong sogo bayi. Blengot gono, bayi gemang klong. Kerlam
so atnang ey klong go Aristarkus dem blong duoyap sik sogo
meno, nan Makedonia yakena Tesalonika sik sogo.
3Ngga utep go, yakena Sidon no atnang pung gono, suey
so Paulus nogo plewengkabui Yulius lo gemang tetebok. Seni
so, wali nogo sogo-sogo iti genang, yakena Sidon sogo blong
duoyap ey Paulus tegu genang, nemot lo mo iwat dali.
4Ngga sik so koklong go nebit kangok go nebuemku sik so
genamnang sono gemang uluing. Ngganemot sogo so, nebit kua
go idi lo nantebot Siplus ba lo atnang tebok go gemang klong.
5Nan Kilikia ey Pampilia eygo beap bata golo koklong go, e…
nan Likia yakena Mira no gemang pung.
6Nggano pung gono, plewengkabui Yulius bayi meno nan
Mesir yakena Aleksandria sik sogo gemang ikum. Bayi ngga
nan Italia sono klong go tang so, bayi ngganemot no atnang
wawi go gemang blengot-lak. 7Ide kangok so nebit kangok golo
tra go nogo, yakot so atnang gemang koklong. Ku kata yam
sogo no, nantebot Kenidos ketang no genamnang gemang pung.
Woy sut sik sogo nebit kangok golo sada idi sono atnang tenget

go koklong, e… nantebot Kleta no pung go tebuem gemang
pue. Ngga yakena, Salmone. 8Seni so, sip ngganemot lo
atnang koklong go nogo, nebit ey beap alui ey kangok go tang
so, sip meno nantebot Kleta dali sogo no, gemang pung. Sip
ngganemot go sui, 'Bayi so kokok go sip suey go.' Ngga yakena
Lasea dagu so. 9Kedaso kua klong go nogo, ku mata so atnang
mo nega, ku dalip no deda go. Seni so, sedue Yahudi go walop
kangok go, 'Kon suep genang ku dega' mo yam.* Ngganemot
nogo, yaguisa masi mo li. Sikabung bayi lo koklong sogo yakua,
ngga piam eygo ku. Ngganemot sogo so, plesedue nogo, nggano,
bayi ta so mlak go sedue nogo nebut mang, kua klong genang
sogo so, ngge kalik Paulus lo gemang pen, 10"Ayanang! Genam
mo ikum, imot tandali koklong go nogo, piam kangok go mea
tegu. Ngga kalik go imot go taut ey bayi eygo seguong-a yakua
net, no, sikabung bayi lo koklong go, beap alui lo mea saguip
dali." 11No, plewengkabui Yulius, Paulus logo nebut kua keng.
Bayi ta so mlak go seguong no mo tup. 12Seni so, yaguisa nogo
bayi so kokok go sip ngganemot suey kua. Ngganemot sogo so
sedue mata sogo lo duing go, "Ngge suey, tandali bayi lo imot
mea klong. Ngga ey nantebot Kleta sogo sip meno, Peniks no
pung genang. Sip ngga nogo woy sut sik so uweng go bayi, suey
so mea degut. Yagui sa sip ngganemot nogo suey so mea suing."

Beap alui kangok go

13Ku ngganemot nogo sada idi sik sogo nebit suey go
gemang uluing. Nemotnang lo duing go, "Suey so mea klong!"
Ngganemot sogo so, bayi tegan plet go, tandali nantebot Kleta
ketang lo gemang koklong. 14No, ku walong kua luik gono,
dun idi sik so nebit kuaseni go nantebot Kleta sik sogo, lemoy
so gemang lemoy. 15Nebit ngganemot lo bayi iti betep klong
go, metuk temu nebit lo tandali yakua iwot genang so demu-a
gemang betep. Ngga ey, nemotnang lo duing go, "Nueya!"
16Ngga kalik koklong, sada idi no nantebot seguay go Kauda
no genamnang gemang pung. Ngga sogo nebit seguay so gemang.
Ngga sogo so, bayi seguay go, bayi kangok go blo no atnang lo
gemang tui. 17Ngga ey bayi kangok go temoy no tegan lo

---

* **27:9** *Kon suep genang ku dega:* walop ngga banu September, Oktober no mea pla.

gemang dok. Nemotnang nan Aprika sogo nan metuik kaseglok
Sertis blo no lit eygo suali so, layar tebuo go, bayi nebit go tap
lo yakot so klong genang. 18Beapalui ey nebit ey, maning kangok
goso, ngga utep go bayi beap lo kenok eygo so, taut temu bayi
ba sik sogo idok go beap ba no gemang tega-nenawon. 19Ngga
utep dali, bayi klong genang sogo taut temu, layar tegan, idok
go beap ba sono nemotnang lo gemang tega dali. 20Ku kata
yam so, woy kua ikum, top kua ikum go. Ngganemot nogo kua
senong, nago no atnang mo koklong. Nebit kangok go kua itak.
Tandali suey so pung genang sogo kunala, atnang kua duing.
21Ku nago yam so, ten dam genang moyso.

Ngga ikum go, Paulus nesip no ip go, ngge kalik gemang
pen-anawon, "Ayanang! Sogo so genam go nebut mang no kua
tup? Sogo so nantebot Kleta no imot kua suing? Imot ngga no
suing go, tasam kuaseni go ngge kalik go kua lemoy be!
22Nggeasui go ngge kalik gabe pen-asitugu, 'Dabui ide ey
motnang kua tra. Sedue klayaduonanggo yakua kebong. Bayi
seguong-a mea nega!' 23Seni so, Ki Wali Iram, genam so tamlak
go genam lo ta kokong golo, wadi Ki Wali Tamot genam mit no
mo pu go weng. 24Nggano, genam no pu go, 'Paulus, suali kua
tra! Mot Kaysar go nemuku no mea ip! Nggano mot ey koklong
go, sikabung naklay, Ki Wali Iram go klum logo so, mot ey
sesuoy so mea pung dali. Ngga taitiklum gemang!' 25Ngganemot
sogo so, ayanang don ey se suing! Ki Wali Iram no dabui lo genam
gabe duduing. Genam mo senong, 'Nemot lo pu go nebut kalik
mea lemoy.'" 26Imot nantebot ketang no mea blon-esayon.

27Ku 14 tete no, genamnang beapalui lo ngga sono-ngge sono
betep, ku ngganemot wadi nesip bayi ta so mlak go sedue lo
duing go, beap ketang no yam so gabe dedagu. 28Beap yam suing
genang so, demu tegan ey beap ba no gemang betep-nenawon.
Nggano tagu i-neton, nemot go walong 40 meter yam so. Ngga
ey, sip meno no nemotnang tandali betep-nenawon go, nemot
go walong 30 meter no. 29Nemotnang suali tra go bayi bu ketang
no demu blo no lit genaning so, bayi demu 4 yam so bayi taton
lo gemang tega-nenawon. Nggano, keda so ku blong genang-a
nemotnang lo gemang segi-netenawon. 30No, ku maning kua
blong gono, yakot so bayi ta so mlak go sedue-sedue temu kap
genang so duduing goso, bayi seguay go beap blo no gemang iti
go tui. Bayi demu metuk temu lo tega genang sogo kalik so,

nemotnang gemang semu-nenawon. Nemot-a, kap sogo so. [31]No,
tasam ngga Paulus ikum goso, ngge kalik plewengkabui no
gemang pen-nawon, “Bayi ta so mlak go sedue bayi ba no kua
suing go, imot naklay mea kua wali!” [32]Paulus go nebut tup
gono, plesedue lo bayi seguay go tegan gemang ibot. Ngga ey
bayi seguay go beap alui lo ket sono gemang betep. [33]Ku blong
yam no, nemotnang naklay ten dam genang so, ngge kalik Paulus
lo gabe pu, “Ayanang! Ku 14 yam so suey so pung genang sogo
ku motnang lo bubung, maning ten kua dam. [34]Ngganemot
sogo so, motnang ten seguay go dam genang so, genam lo gabe
usi! Sesuoy genang ku nogo motnang don se kok. Motnang nogo,
sogo-sogo piam go yakua lemoy.” [35]Ngganemot no, nemotnang
naklay go nemuku no ten Paulus lo iti go, taitisuey Ki Wali Iram
sono pu go, ten ngga betok go, gemang dam-nenawon.
[36]Ngga kalik semu gono, nemotnang dabui demu betep go,
ten iti go gemang dam-nenawon. [37]Seni so, bayi ngga ba sogo
sedue naklay 247 yam so.
[38]Naklay ten dam go, nu mo temoy gono, taut temu, ngga
gandum, bayi ide kua genang sogo so, beap ba no idok go
gemang tega-nenawon, suey so keteng no pung sogo be.

Beap kaseglok no bayi lit go

[39]Ku naklay blong gono, bayi ta so mlak go sedue-sedue lo
metuik gemang ikum. Nan ngga, nemotnang kua senong. No,
tebuem way go sip suey go gemang ikum-nenawon. Nemotnang
lo duing go: ketang ngganemot ba no bayi kok genang so.
[40]Ngganemot sogo so, demu tegan bayi so ide go ibot go beap
ba no nemotnang lo gemang itak. Nggano, bayi nebit lo beap
ketang no iti go klong genang so, dom tegan kuala go, ngga ey
layar metuk temu no gemang keduik-nenawon. [41]No, koklong,
beap kaseglok no keda so bayi gemang lit. Seni so, bayi
metuk temu kangok so mo degut go nogo, tandali go yakua
lek. Ngganemot no beapalui kangok golo, bayi taton sik so
gemang tegek.
[42]Ku ngganemot nogo, plesedue lo duing go, boy ba sik sogo
sedue naklay tuk genang so. Nemotnang beap sue go metuik
no blon go, kuek genaning. [43]No, plewengkabui lo pu go, “Kua
semu! Paulus kebong genang nemot moyso. Nemot lo pu go,
‘Bu sue senong go sedue-a, banim beap sono sip go se sue.’”

44Sedue temu bayi tegek go dipap ey se sue. Ngga kalik so
metuik no suey so genamnang naklay gemang blon.

Nantebot Malta no Paulus no lemoy go

28 1Metuik ngganemot no suey so genamnang naklay blon
gono, gemang senong, ngga nantebot Malta ba. 2Atnang
suey so ngga sogo sikabung lo gemang wawi. Ku ngganemot
nogo, sa kangok go ba lo dalip kangok so atnang mo tra. Dalip
lemok genang so nemotnang lo koy gemang puit. 3Se ikum!
Koy puit so di tebot so Paulus yaluim gono, koy nengkoy suali
so pung go lema lo Paulus go ta no kekayso gemang tebung.
4Paulus ta no lema lo tebung go gigit go, sikabung ikum gono,
way-way so ngge kalik gemang pen-netenawon, "Seni so, ngge,
sedue so tetebuet go sedue gabe! Nemot beap blo sik sogo
suey so sesuoy go, nggeasui lema lo mo glok! Ngga Demat seni
eygo lo mo pluok! Sedue ngge mea kua wali, ngge nemot nogo
idekeba gabe!" 5No, lema ngga, koy ba sono Paulus lo tenguo
go, iseng kua tra-srenawon. 6Sikabung-a bung-netenawon,
Paulus go ta, babu so mot dega gono, mea kebong-yon. No,
Paulus no walong so nemotnang bubung-netenawon go, Paulus
nogo, sogo-sogo lemoy go kua ikum. Ngga sik so, nemotnang lo
duing go, "Esang! Paulus tang go demat gabe!"
7Nantebot ngga tasomlak go deguena Publius tete sogo sip
dagu so. Ku nangglik so glop so atnang nemot lo suey so gemang
wawi. 8Ku ngganemot nogo, deguena Publius go nglangin teguan
tra golo, nengkoy dega ey to-tenawon. Nemot srek go degu ba
sono Paulus nawon go gemang degut. Ngga ey, nemot blo no ta
tui go, Ki Wali Iram sono dewi gemang pu-nawon. Publius go
nglangin gemang pali-dapnawon. 9Tasam ngga senong-nenawon
go, sadui sogo sikabung naklay Paulus sono gemang uweng-lak.
Ngga ey, nemotnang go sadui Paulus lo gemang pali-sing. 10Taiti
mata so atnang sono, nemotnang lo gemang idok. Nggano,
tandali genamnang klong sogo ku no, atnang tebok genang taut
mata so gemang yaluim-nenawon dali.

Nantebot Malta sik so Roma sono Paulusnang klong go

11Banu nangglik yam so nantebot Malta no atnang gemang
suing. Ngga ey, ngga sik so bayi Kastor-Polis no atnang gemang
klak. Ngga demat namonidikay, Kastor ey Polis ey go sui.

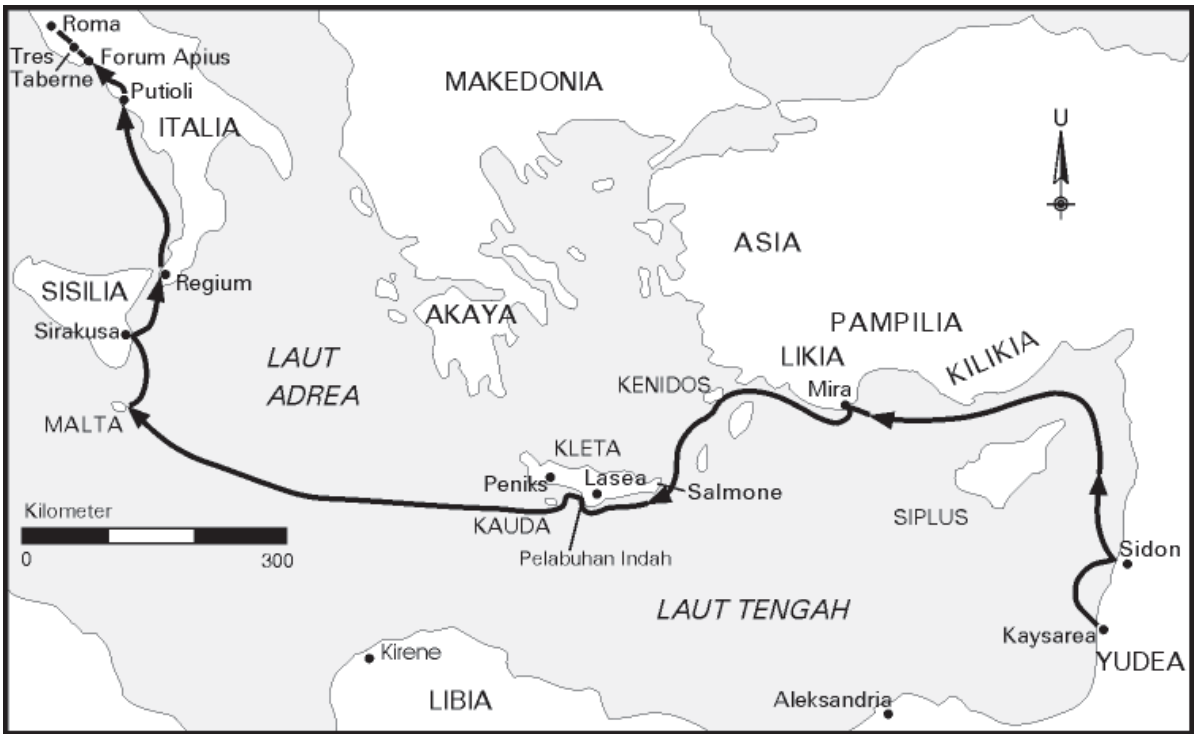

Yakena Aleksandria nan Mesir sik sogo bayi, yaguisa sogo so, nantebot Malta no namboy kok dali go. 12Genamnang koklong go nantebot Sisilia yakena Sirakusa no bayi kok go, ku nangglik ey gemang suing. 13Yakena Sirakusa sik so tandali beap ketang lo tebok go koklong, e… yakena Regium no. Ngga utep go, nebit suey go sada idi sik so uluing golo, ku namon ba no keda so yakena Puteoli no atnang gemang pung. 14Yakena ngga sogo, blong duoyap gemang. Genamnang nemotnang lo usi go, minggu klaya yam so nemotnang eygo gemang suing. Ku minggu klaya yam so suing gono, yakena Roma sono atnang gemang klong. 15Ngga sono atnang koklong go, yakena Roma sogo blong duoyap mo tup. Ngga tang so yakena Tres Taberne sono nemotnang sik sogo sedue temu klong tap bubung. Nggano, sedue temu dali naysip Apius no gemang klong go bubung. Nemotnang ey tegu go, Paulus dabui klaya iti go, dabui don kok go Ki Wali Iram nogo taitisuey kangok so ta ey gemang kong-nenawon.

Roma no Paulus pung go

16Roma yakena no atnang pung go, yap meno ba no Paulus suing genang so gemang pu. Paulus yay plesedue klaya duo lo gemang suing. 17Ku nangglik tete no, woy-woy Yahudi nemot

mit no yaluim genang so Paulus lo gemang usi. Yaluim gono,
ngge kalik gemang pen-nawon, “Ayanang! Yakena Yerusalem
sogo no, genam sedue Yahudi lo mlak go. Nggano Roma sedue
go ta sono genam nemotnang lo gabe iti. Nemot-a, imot go
sikabung nogo, babuasi logo demutrui nogo, tasam piam go
genam logo kua pluok. 18 Genam nebut, plewengkabui lo mo
neyboy, genam ta itak so nemot lo mo duing. But go kebong
genang, genam go kuklue kua ikum. 19 No, ta itak sogo, Yahudi
go iram-tegay moyso. Ngganemot so, tap klaya seguong genam
mo ikum, ‘Ngga neyboy genang so Roma go Kaysar no weng
genang.’ Suey so se senong: at go sikabung Yahudi piam so
pu genang tap, genam kua uwet. 20 Ngga suey so senong
genang sogo, Genam go yap ba no motnang ngge genam lo
mo yaluim-tu. Se senong, ‘Sikabung Israel lo duduingbubung,
sesuoy Iram go sui no genam mo mlak.’” 21 No, way so ngga
sogo woy-woy Yahudi lo pu go, “Nan Yudea sik sogo klaya nang
go mot sogo sam atnang nogo kua iti. Ngga ey, deguo piam
go mot sogo sedue klayanang go logo kua pen dali. 22 Yang!
Atnang mo senong: sip naklay nogo, walitap inim ngge, Yahudi
sikabung lo gemang waydang. Nggeasui go mot lo duing go
nebut-a tup-elu so gabe.” 23 Ngga ey, tandali Paulus ey tegu
genang ku gemang pu-nenawon.

Tegadi pu go ku ngganemot no, Paulus go yap no sedue
Yahudi miam dega so banim nogo ey kua kerlam go, gemang
pluep. Ngga ey, wadikua go sik so iti go, e… woy-a sut go,
nemotnang no deguo teguop Paulus lo gemang nguok-nawon.
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing pung go deguo
Paulus lo gemang pen. Ngga ey, Musa logo demutrui ey,
nabi-nabi lo klik go nebut eygo sik so, Yesus no dabui iti
go keng genang tap, don ey gemang nguok. 24 Deguo ngga
tup gono, sedue Yahudi temu keng-nenawon, temu-a kua
keng-nesrenawon. 25 Ngga ey, banom so sedue Yahudi pluep go,
nebut sok-sok so gemang pen-netenawon. Tandali nemotnang
klong sogo no, ngge kalik Paulus lo gemang we-nawon, “Kua
kay: banim seni so, ngge motnang go babuasi no Ki Waglo go
don no nabi Yesaya lo mo pen-ngam,

26-27 *‘Klong-a! Mot go sikabung no ngge se pen,*
Suey so motnang go kama lo mea tup, no yakua senong!
Suey so motnang mea ikum, no yakua mlak!

Saula ngge, sogo-sogo nemot go dabui logo kua tetra.
Nemotnang go kama mo ketok.
Nemotnang go nemu mo sup.
Se senong: nemotnang ngga kalik kua go,
nemu lo mea ikum ne, kama lo mea tup ne.
Ngga ey dabui ba no senong go, mea mlak ne.
Ngganemot no tandali Genam sono nemotnang mea teguey ne.
Ngga ey, tandali nemotnang Genam lo mea sesuoy ne.'"

(Yesaya 6:9-10)

28 Nggano, tandali Paulus lo pen go, "Motnang se senong:
Ki Wali Iram sik sogo deguo teguop, nggeasui go, saula-saula
no gabe penklong. Nemotnang lo tup go mea keng-nenayon!"
[29 Nebut ngga kalik Paulus lo pen gono, nebut mata so
way-way so sedue Yahudi lo gemang sok-nenawon. Nemotnang
go dabui nogo ey kua but go nogo, Paulus go yap ba sik sogo
pluep go gemang kuek.]

I go sogo nebut

30 Yagui namon ey, nemot go yap duoy lo ta go ba so Paulus
got-nawon go. Yakay ey nemot mit no uweng go sikabung,
gemang wawi-tenawon. 31 Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing pung go deguo Paulus lo gemang tetaling. Ngga ey,
nisonoso Iram Yesus sogo deguo teguop naklay don ey gemang
nguok. Nemot lo nguguok go, sedue meno logo yakua puem.

ROMA

Paulus lo suey pu go

1 [1]Roma sogo dem-debui, blong duoyap: suey gemang! Sam
so klik go ngge, Paulus! Iram Yesus go walikebali sedue. Se
senong: Nemot go tamot so, genam Ki Wali Iram lo mo temuit.
Yang! Ki Wali Iram logo deguo teguop dia sono penklong
genang so, banom seni so genam kuoy go gabe. [2]Walu dega
so, deguo teguop sogo tegadi, Ki Wali Iram lo mo dok-ngam.
Yangga: Walisam klaut ba no nabi-nabi lo klik-nengam go.
[3]Deguo ngga, Ki Wali Danon sogo deguo teguop. Seni suey so
se senong! Se duing: sikabung go tang sik so ikum go, iram
Daut go mlenawalasrang sik so pung go duo, Nemot gabe. [4]No,
Ki Wali Danon so, Nglangin lo mo temuit. Yangga: kebong sik
so Nemot nglong go, blongdon ey Ki Wali Waglo kok golo, mo
ip gabe. Ngga ey, ibe sono go gabe tetaling: tegadi so dok go
Iram, Woy Dem Yesus gabe!

[5]Se senong! Iram Yesus logo so, Ki Wali Iram go taitiklum
no, tamot so genam temuit go, mot-dak go gabe penklong.
Ngga tang so, saula-saula naklay sik sogo sikabung, dabui Iram
Yesus no iti go, tupduk go mea keng. [6]Yang! Ngga, motnang
yakena Roma sogo so, pu dali go. Iram Yesus go blung so,
motnang mo usi. [7]Motnang, yakena Roma sogo blong duoyap
naklay nogo so, sam ngge gabe kiklik. Se senong! Motnang
Ki Wali Iram lo klum go, usi go, Nemot go blung teguop so mo
kuoy gabe!

Gabe pen-asitugu, “Ki Wali Iram, imot go Wali Aya ey
Woy Dem Iram Yesus eygo sik sogo taitiklum, ngengam-yakay,
motnang blo so mea gigit.”

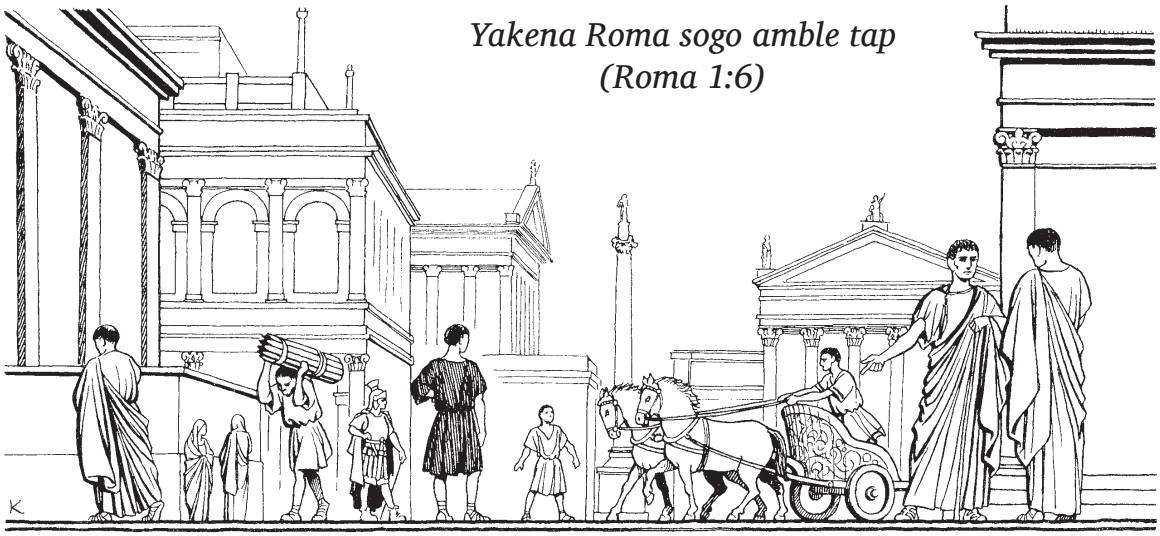

Yakena Roma sogo amble tap
(Roma 1:6)

Dewi Paulus lo keklak go

8 Yang! Kukunan sedingno-sedingno, iway tup go mo
senong, "Roma sogo blong duoyap dabui lo Iram Yesus
nogo gabe kekeng." Ngganemot sogo so, Iram Yesus ba lo
dabui klaya dewi pupu go nogo, banim no, motnang tang
sogo so, Ki Wali Iram sono taiti suey-a genam gabe keklak.
9 Ki Wali Iram nogo so dabui lo kebali gabe pluok-tugu. Yangga,
Nemot go Danon sogo deguo teguop, genam lo penklong
go. Ki Wali Iram mo senong! Genam dewi so pupu go nogo,
kuno-woyno motnang sogo ey gabe duduing dali. 10 Dewi ba
nogo Ki Wali Iram sono ngge-a don ey gabe uwadong, "Aya!
Mot tang golo iwat go, Roma sogo blong duoyap ikum genang,
ku tebot ngge ba no genam mea klong!"
11 Yang! Motnang ey tegu genang, dabui kangok so genam
gabe duduen. Tegu gono, Ki Wali Waglo lo iti go walipega
motnang don kok genang, genam lo mea wasey. Ngga lemoy
go, suey. 12 No, ngge-a suey dato: way-way so imot don kok
genang. Yangga: motnang dabui iti go kekeng golo genam don
kok go, way so genam dabui iti go keng golo, motnang don
mea kok dali.
13 Dem-debui, ngge se senong! Da mata so, genam lo mo
duing: genam klong go motnang ey tegu genang. Ngga ey,
saula-saula temu no pluok go kalik, motnang nogo so genam lo

walikebali pluok go, seni ey se tagot dali! No, motnang ey tegu
genang ku ngga, maning kua pung gabe.
14 Se senong! Sikabung no deguo teguop penklong genang
idekeba, genam sono Ki Wali Iram lo gabe mo itak. Seni so, amble
nogo, tapui nogo, senong go sikabung nogo, maning kua senong
go, naklay nogo! 15 Ngga tang so, motnang yakena Roma sogo
no deguo teguop pepen sogo, kangok so gabe duen-tugu.

Deguo teguop don dega ey

16 Deguo teguop penklong go, genam suongsut kua tra. Yang!
Deguo ngga, Ki Wali Iram sik sogo don, sikabung so sesuoy
genang. Yangga sedue Yahudi-a takuduen sogo, se! Ngga blo
no, saula-saula nogo mea penklong dali. 17 Dia nogo sikabung
naklay walitap ngge, deguo teguop ngganemot lo gabe pupung:
dabui iti go Iram Yesus no keng go seguong lo, Ki Wali Iram go
suongku no yang go, seni eygo nemudi so, nemotnang mea ip.
Se duing: Wali Sam klaut ba no ngge naklay mo klik,

"Seni eygo, nemudi so yang go sedue-a,
dabui lo Ki Wali Iram no keng go tang so, mea wali."

(Habakuk 2:4)

Ki Wali Iram senong genang don sikabung no iti go

18-19 Yang! Ki Wali Iram, blongdon senongduduing go nuik
gabe. Ngga tang so, Ki Wali Iram sikabung gabe senong.
Seni so, sikabung nogo senong ngga Ki Wali Iram tang golo
mo taling. No, kuklue ey taybat ey konkebamling eygo tang
so, Ki Wali Iram senong genang tap seni mo luep sang.
Yang! Sikabung go piam nogo, Ki Wali Iram go dabuisagui mo
ngap gabe.
20 Se senong! Ki Wali Kumam go Waglo kua ikum go, Nemot
go takebali pluok go, kukunan ngge lemoy-ngam go sik so,
ikum go gabe mlak,

"Kiki Iram, Nemot gabe;
Senang Wali don Nemot logo."

Ngga tang so, sikabung logo yakua pu, "Genam kua senong."
21 Nemot-a Ki Wali Iram senong go, Nemot nogo sogo ta
kua kokong. Nemot sono go taitisuey kua pupu ne. Esang!
Nemotnang lo duduing go tap, seni kua. Piam go-a duduing
golo, nemotnang go dabui iku mo kenip gemang. 22 Nemot tang

so duing go: naklay go dega genam gabe! No, seni so, nemot-a
mo puplu. 23Blong kua kenip go ba sogo Kiki Iram nogo,
nemotnang ta kua kokong. No, didemu ta lo semu go, menay
blong kenip go nogo-a, way so ta gabe kokong. Yangga: waluk
genang sikabung suk sogo; wi suk sogo; dasi suk sogo, dabui lo
kekatik go menay suk sogo nogo-a ta kokong ne.
24Ngga tang sogo so, nemotnang go duduing tang golo taybat
saysuk tang go duduing nogo-a pluok genang so, Ki Wali Iram lo
gemang itak. 25Ki Wali Iram go tap seni sogo-a, nemotnang lo
itak go, way so wamoy sogo seni kua go tap-a mo keng. Esang!
Ki Wali Kumam lo klik nogo-a nemotnang ta kokong ne. No,
nemot so semu-ngam go nogo, ta kua kokong sang. Kua kay:
senang so, Ki Wali Kumam nogo-a ta se kokong. Seni!
26Nemotnang go duduing kon eygo tang so, taybat-a pupluok
genang so, nemotnang Ki Wali Iram lo mo itak. Yangga:
kabung-kabung, nemotgokalik, sedue nogo dabui kua iti. No,
way so kabung dali eygo-a, dabui ne iti. 27Ngga no, sedue
ngga kalik dali, kabung ey nin-senun so suing genang tap-a
itak go, way so sedue dali ey tawaluk pupluok sogo-a, kangok
so gemang u-usey. Ngga paysing go tang so, nemotnang nogo
kisebui way, takebali tang so mea taling.
28Yang! Sikabung lo duing go, “Nueya! Ki Wali Iram nogo ta
kua kong.” Ngga tang so, seni kua go kunala sono, Ki Wali Iram
lo itak go, piam go-a nemotnang gemang pupluok. 29Yangga:
taybat-a, seni kua go pegop go-a pupluok. Nggano, gugluik,
waluk go, dabuipiam lo mo saguip. Nggano, sedue but sogo,
sagui kunala-a gabe duduing. Nggano, wamoymlue, piam-a
senang so duduen. Sikabung meno sogo nebut-a iwotklong.
30Nggano, sikabung meno go sui waluk genang-a pepen,
Ki Wali Iram lo kua iwat go-a pupluok. Piam kuaseni go, dabui
ta tegue-a, nebut-a babu so, nemotnang lo gabe pupluok. Ngga
ey, taybat pluok genang tap-tap keda so nemotnang logo mea
duing. No, unen-nglangin nogo ta kokong kua. 31Esang! Kunala
kua go, tegadi plesing go, klum kua tetaling, dabuiklum kua
go-a, nemotnang ne pupluok.
32Ki Wali Iram go kisebui nemotnang mo senong: taybat
so pupluok go sikabung, sikebong sip sono se itak! Nemot-a
kisebui ngga mo senong go, taybat-a gemang yambeto. Yang!
Taybat sikabung meno lo pupluok go, nemotnang ey yakay dali.

Sikabung nogo kisebui nemudi so taling go

2 1-2Moy-ay, blong duoyap! Ngge kalik motnang lo pu go, “Tap
piam go ngga, atnang kua pupluok! Ngga so pupluok go
sikabung nogo-a, kisebui iti go, suey!” Way so gabe pen-asitugu:
kunala temoy no se! Motnang tang go, tap piam go ngga gemang
pupluok dali. Sikabung meno go kuklue so taling go, mot tang so
gemang taling dali. Kua kay: nemudi sogo kisebui-a, Ki Wali Iram
lo gabe tetaling. 3Motnang lo duing go: motnang-a, Ki Wali Iram
logo kisebui sik sogo ya sesuoy? Ngga kalik kua!

Tangpleng eygo Ki Wali Iram yakua

4Ki Wali Iram go gualaklum, gigling katu dega ey, ku sono
motnang lo kua kenok ne. Ki Wali Iram go duduing-a, suey so se
mlak! Mot, kua senong? Gigling eygo gualaklum ngga: kuklue
imot itak go, iwot-dak go, dabui lo Nemot no keng genang so
uwawi go gabe! 5Esang! Nemot-a gualaklum ey gigling go, wali
sono motnang iwot go keng sogo, moyso. Wengkabui demu-a
ne! Ngga tang so, nemudi sogo seni eygo kisebui taling go ku,
motnang nogo ide dega eygo-a mea iti. 6Nemot go tasam tang
so, sikabung klay-klay, Ki Wali Iram lo mea neyboy-sing.*
7Yang! Tasam suey go, waysagi ey gigling go, blong eygo, ta ey
kokong go, senang so gigit genang-a duduing go sikabung nogo,
kiki wali-a Ki Wali Iram lo mea iti. 8No, saysuk lo duduing-a
usey go, tap seni eygo so paysing go, piam go tap no kekeng go
nogo-a, way so Ki Wali Iram go dabuisagui dega-a mea taling.
9Taybat-a pupluok go naklay nogo, iseng kangok go mea taling.
Banim seni go, tang Yahudi, ngga blo lo, saula-saula nogo mea
taling dali. 10No, suey go-a pupluok go sikabung nogo, blong,
ta kokong, ngengam eygo-a, Ki Wali Iram lo mea taling. Banim
seni go, tang Yahudi nogo, ngga blo lo saula-saula nogo mea
taling dali. 11Yang! Sueygo-piamgo nogo nemudi so
Ki Wali Iram lo mea taling. Tang eygo mea kua pleng.

Demutrui seguong logo yakua sesuoy

12Kua kay! Musa logo demutrui kua senong golo kuklue
pupluok go, tebadali gemang nega. No, demutrui ey senong

---

* **2:6** Mazmur 62:13

gono, kuklue pupluok go, demutrui ngganemot lo taling go,
kisebui mea iti. 13No, ngge se senong: Musa go demutrui-a tup go
seguong logo, Ki Wali Iram go suongku no, seni eygo nemudi
sogo yakua ip. No, demutrui ba no pen go-a pupluok go tang so,
seni eygo nemudi sogo so, nemot Ki Wali Iram lo mea yang.
14Se senong: Musa go demutrui kua senong go saula-saula,
nemot go duduing no demutrui lo taling go-a pluok go, dabui
iku-a, demutrui so nemotnang no mo lemoy gemang.
15Nemotnang lo pupluok go sik so gabe ikum: dabui ba nogo
Musa logo demutrui seni mo klik dali. Nemot tang go kunala lo
gemang tetra: nago-a suey go, nago-a piam go. Ngga ey, dabui iku
lo mea yang. 16Se ikum! Neneyboy ku no, dia sono ngga naklay
mea ngap-sing. Yang, dabui ba logo, kunala ba so kok go gigit
go, Ki Wali Iram go duduing no Iram Yesus lo mea neyboy-sing.
Ngga naklay, genam lo pepen go deguo teguop kalik.

Demutrui seni-a kekeng go

17Motnang sikabung Yahudi tang go, nggeasui go sogo kalik?
Motnang lo pu go, “Atnang ngge sedue Yahudi gabe; atnang
go wali naklay, demutrui no glung go gabe; Ki Wali Iram ey
takeduik go, atnang naklay dega.” 18Nggano motnang lo pu go,
“Ki Wali Iram go duduing atnang mo senong. Tap taling genang
kunala naklay demutrui sik so atnang nogo gabe pupung. Ngga
ey, sueygo-piamgo mea senong.” 19-20Ngga no, ngge kalik
motnang lo kangok so duduing go, “Atnang go demutrui sik
so, kunala suey go, seni sogo tap gabe pupung. Ngga ey, tap
kua senong go sikabung wawi genang klui, atnang ngge gabe.
Kuklik ba sogo sikabung sono sagoy ngap genang, kunala kua
go, puplu sogo sikabung go nglangin, atnang ngge gabe.”
21No, way so gabe usi-situgu: sikabung temu suey so
motnang lo gabe nguok. No, sogo temoy no motnang tang
go wali-a yakua nebuem? Se duing, motnang lo nguok
go: wom kua iti! No, motnang tang so wom-a ne kiking.
22Motnang lo nguok go: kamea kua pluok! No, motnang tang
so kamea-kamea sogo ne ya uwet? Didemu, kudemat sogo,
motnang, i-ikle. No, idayap sik sogo taut-a, motnang tang so
ya i-idok? 23Dewi so motnang lo bubut go, “Ki Wali Iram logo
demutrui ey wawi go tang, atnang ngge gabe.” No, demutrui
ngga, kua kengduk go sik so, Ki Wali Iram go sui-a motnang lo

ne uwayang. 24Se tup! Wali Sam klaut ba nogo ngge kalik mo
klik gabe,
"Motnang go kuklue tang so,
Ki Wali Iram sogo saula-saula lo gabe wayang."
(Yesaya 52:5)
25Yang! Demutrui no motnang kengduk go, saduisuk tong go,
seni ey gemang. Suey dato! No, motnang tang go demutrui
no kua kengduk golo, seni kua goso saduisuk tong go gemang
lemoy. 26Nago no, saula meno dabui lo demutrui no kengduk
go, saduisuk tong go sikabung kalik gemang go, Ki Wali Iram
go blung ba sono, nemotnang Nemot lo gemang ya wawi.
27Esang! Motnang nemot-a saduisuk tong go, demutrui nogo
motnang lo mo kuklue. Ngga tang so, saula-saula saduisuk
kua tong go, no dabui lo demu no tupduk golo, motnang nogo
kisebui mea taling.
28Yang! Sedue Yahudi, dabui lo Ki Wali Iram no keng go-a,
Nemot go blung sogo mea pu. No, sui seguong-a yakua pu.
Nggano, suktong seguong go, saysuk no pluok go tasam sik so,
yakua pupu dali. 29No, sikabung Yahudi seni-seni ngga, dabui
lo Ki Wali Iram no kengduk go sikabung-a gabe. Nggano,
suktong go seni-seni ngga: Ki Wali Waglo lo iwat gono, dabui
tong go-a gemang. Musa logo sam no klik goso kua, no dabui
ba no klik goso pu go. Blo sono go, ngga kalik go sikabung-a
sui blong ey mea iti. Sedue logo ngga yakua, Ki Wali Iram
seguong lo mea iti.

Sikabung Yahudi go walitap

3 1Ki Wali Waglo lo dabui tong go sogo, gabe usi-situgu,
"Saula meno eygo, Yahudi saula kerlam go, Musa logo
demutrui-a kekeng go, Yahudi tang nogo seni sogo kalik?"
2Se senong: Yahudi tang nogo seni kangok. Yangga: kuduong
sogo, Yahudi tang sono, Ki Wali Nebut mo itak-ngam. 3No, se
duing: Yahudi sik sogo temu lo Ki Wali Iram no tupduk so
kua go, tap seni eygo Ki Wali Iram lo taling go nemotnang lo
puem go, sogo kalik ya? Ki Walitegadi dok-ngam go seni mo
nega dali? 4Ngga kalik go yakua! Seni so, Ki Wali Iram tang
go seni nuik gabe. Nemot-a, sikabung naklay lo wamoymlue
semu go, Ki Wali Iram seni eygo, seni so don ey gabe susuing!
Wali Sam klaut ba no ngge kalik Ki Wali Iram so mo klik,

"Mot lo pu go naklay, seni eygo seguong gabe!
Nggano, neneyboy ku nogo, Mot seni so don ey gabe susuing."
(Mazmur 51:6)

5Sedue temu lo duing go, "Ngga kalik go, taybat-a imot pupluok go sik so, Ki Wali Iram seni eygo, nemudi sogo mea ngap." Nemot-a ngga seni sogo, ngge kalik go ne yakua pu, "Taybat-a imot pupluok golo Ki Wali Iram go sui blo sono seni sogo ya pu go, kisebui Ki Wali Iram logo sogo kalik so ya taling? Kisebui taling go, Nemot tang go seni eygo nemudi sogo so mea kua pu!" 6Esang! Ngga kalik go yakua pu. Nemudi so Ki Wali Iram kua go, kukunan ngge Nemot logo sogo kalik ya neyboy?

7No, piam pupluok golo, Ki Wali Iram go seni, dia sono blong ey naklay ya nenguon go, tandali usi go, "Sogo temoy no, sedue piam go kalik genam ya neyboy?" 8Ngga kalik go, "Weng-a, kuklue-a ya pupluok go! Ngga ba sik so, suey go-a pupung sogo be."

Ayanang, mianang! Se senong! Nebut piam go ngga, genam so sikabung temu lo ta ey pegat go mo pu, "Ngga Paulus lo nguok go tap gemang!" No, esang! Kisebui-a, ngga kalik pu go sikabung sono Ki Wali Iram tang golo mea iti.

Yahudi tang ey saula-saula ey kuklue gemang

9Ngga naklay, seni sogo kalik? Yahudi sikabung go sip-a blo dega so? Saula-saula eygo kua kerlam? No, ngga kalik go yakua pu. Banim temu no, genam lo pen go, "Yahudi tang ey, saula-saula naklay eygo, konkebamling tegan lo mo pok gabe."

10-18Wali Sam klaut ba no mo klik,

"Seni eygo, sikabung klaya nang go kua gabe. *(Mazmur 14:1-3)*
Kunalablong kalong eygo klaya nang go kua.
Ki Wali Iram-a dabui lo uwet go, kua dali.
Ki Wali Iram sik sogo, kuek go naklay mo nega-sing.
Sikabung naklay mo waluk gabe.
Seni eygo-a pupluok go, klaya nang go logo kua.
Pegop go-a dabui ba sik so gemang pupung.
Nebutiwot-a lema kalik gemang pepen.
Lom ba sogo, lema iseng-a gemang gigit. *(Mazmur 5:10)*
Nebut wayang sedue ey kebong go-a
lom ba sik so gemang pupung. *(Mazmur 10:7)*
Sedue but go kebong sogo masi-a,

kedaso mea rlatklong. *(Yesaya 59:7-8)*
Sip naklay nogo, waluk genang ku ey, ku dalu eygo-a,
sado kalik mo ta-sing gemang.
Ngengam yakay ba lo suing genang tap,
nemotnang logo kua senong.
Ki Wali Iram nogo suali,
nemotnang yakua tra." *(Mazmur 36:2-3)*

19 Ayanang, mianang, imot mo senong! Musa logo demutrui klik
go ngga, Yahudi saula seguong nogo, nemotnang keng genang
gemang. No, i go seni sogo nogo, way tenguo genang, imot naklay
logo mea kua. Ki Wali Iram go suongku no, sikabung naklay go
piam neyboy go mea taling. 20 Ngge se senong dali: Ki Wali Iram
go suongku nogo, demutrui no suey so keng golo, seni eygo,
nemudi sogo klaya nang go yakua ip. Naklay kuklue mo pluok
gabe. Yang: dia sono sikabung go kuklue-a demutrui logo so
gabe nenguon-sing.

Seni eygo nemudi sogo tap Ki Wali Iram lo taling go

21 Se senong! Wali Sam klaut ba no, Musa ey, nabi-nabi eygo
lo klik go, nemudi sogo seni eygo tap, nggeasui dia sono mo
tegek gabe. No, Musa logo demutrui seguong logo tang so kua.
22 Ngge-a se senong: dabui lo Iram Yesus no keng go-a, ta mea
itak, kisebui yakua lek.

Yang! Tang eygo Ki Wali Iram logo yakua pleng.
23 Sikabung naklay, kuklue, konkebamling-a gabe pupluok.
Ngga ey, Ki Wali Iram go blong sik sogo mo nega-sing: gabe.
24 No, Ki Wali Iram go taitiklum tang so, seni eygo nemudi
sogo so tebadali sikabung naklay mo wawi. Iram Yesus logo
so gabe sesuoy-sing. 25 Ngge kalik gabe: Blong Dem-a, domba
tong genang tete so, Ki Wali Iram lo mo taling. Dabui lo Nemot
no keng go tang so Nemot go kin pi go, Ki Wali Iram eygo
sikabung gabe ngengam. Ngga ey, banim go nogo, nggeasui
go nogo, gabe taling: seni eygo nemudi sogo Ki Wali Iram-a
gabe! Se senong: walu sik so pluok go, kuklue, konkebamling
Ki Wali Iram go gigling ba no, Nemot lo mo kebet. Nemotnang
go kuklue sogo kisebui kua iti.

26 Nggeasui go ku nogo, Nemot go duduing seni eygo
nemudi sogo nenguon genang so, Ki Wali Iram lo gabe
tetaling: dabui lo Iram Yesus no keng go naklay-a, ta mea

itak. Ngga ey, imot gabe senong: nemudi sogo seni eygo
Ki Wali Iram gabe!

Sikabung logo dabui ta kua tegue

27Ngga kalik Ki Wali Iram tang golo pluok go, sogo tang so,
imot logo dabui ta ya tegue? Ngga yakua! Musa go demutrui
no keng genang so imot puplong go logo, yakua ngengam. No,
nenguon sogo demu ngge logo-a gabe ngap: dabui-a Iram Yesus
no iti go tang so, ngengam gabe keduik! 28Seni so, ngge kalik
mo taling-yu: kuklue sik so imot ta itak so Ki Wali Iram lo pu
go, demutrui no keng go tang so kua, no, dabui lo Iram Yesus
sono keng golo gabe.
29Gabe usi-situgu: Ki Wali Iram, Yahudi saula go seguong?
Kua! Saula-saula go Ki Wali Iram dali. 30Kua kay! Ki Wali Iram
Nemot klayking! Nemot logo tang so, demutrui no keng go,
demutrui kua go saula-saula, dabui-a Iram Yesus no iti tang so,
seni eygo nemudi sogo so, Ki Wali Iram lo mea yang. 31Tandali
gabe usi-situgu: Iram Yesus no keng go tang so, Musa logo
demu imot lo ya betep? Ngga kua. No, dabui lo imot keng go
tang so, demutrui go seni-a blong ey gabe tetaling.

Yatrang suey go babu Ablaham lo mo taling

4 1Yang! Babuasi Ablaham-a se ikum! Sogo kalik ya pu-eyon?
2Tasam pluok go sik so, Ki Wali Iram lo iwat go wawi go,
dabui ta nemot logo mea tegue. No, Ki Wali Iram go suongku
nogo, ngga kua semu-srengam ne. 3Se tup: Wali Sam klaut ba
no, babuasi Ablaham so, ngge kalik go mo klik,

> *"Dabui lo Ki Wali Iram no Ablaham mo keng.*
> *Ngga tang so, Ki Wali Iram go suongku no,*
> *nemudi so, seni eygo so gemang pu."* *(Kejadian 15:6)*

4Ngga senong genang, yatrang ngge se duing: seguot duoy
kebalisedue no iti go ngga, taiti so mea kua pu. Duoy ngga,
nemot go tete. Ngga iti genang, nemot don ey. 5No, se senong:
Ki Wali Iram go suong ku no, sedue logo mea pu, "Taybat
eygo, don kua go sedue genam gabe." Ngga ey, dabui-a klaya
Ki Wali Iram seguong no glung goso, nemot go piam sik sogo
kisebui taling genang, ta gabe ya itak. Ki Wali Iram logo gabe
ya yang, "Seni eygo nemudi sogo, sedue ngge gabe." Nemot-a
don kua go, dabui lo keng go tang so ta gabe itak.

6Ngga kalik dali, babuasi iram Daut mo pu-ngam,
"Nando-a, don kua go, no, Ki Wali Iram go suongku no, seni
eygo so nemudi so yang go, nemot-a ngengam-yakay ey."
7-8Wali Sam klaut ba nogo Daut lo mo pu dali,

"Nando go taybat Ki Wali Iram lo kua ikum go,
kuklue piam konkebamling naklay
Woy Wali Iram lo kebet go, yakua i go,
yakay kangok dega eygo, nemot-a gemang." *(Mazmur 32:1-2)*

9Gabe usi-situgu, "Nando sikabung-a, ngengam-yakay dega
eygo?" Demutrui no keng go-a, kua go-a? Suk tong go-a, kua
tong go-a? Mo pen-atu: nemudi so, seni eygo so babuasi
Ablaham yang go, dabui lo Ki Wali Iram no keng go tang so.
10Gabe usi-situgu, "Kaning, Ablaham Ki Wali Iram logo mo
iwat? Saduisuk tong go ku no?" Kua! Saduisuk maning kua
tong gono! 11Se senong: mesip so saduisuk tong genang gemang
taling. Dabui iti go, Ki Wali Iram no Ablaham mo keng go
tataling genang so, tong go gemang. Ngga tang so, saula-saula
nogo nglangin so nemot mo lemoy. Ngga ey, dabui iti go keng
sik so, seni eygo nemudi sogo so Ki Wali Iram lo suk kua tong
go saula-saula gabe wawi dali. 12No, Yahudi saula nogo 'aya'
Ablaham gemang dali. Ablaham kalik, Ki Wali Iram no dabui
lo keng go blo no, nemotnang saduisuk tong go nogo.

Dabui lo keng go tang so tegadi mo iti

13Banim no, tegadi ngge-a babu Ablaham no, Ki Wali Iram lo
mo dok,

"Kukunan ngge, mot ey mot go
mlenawalasrang eygo lo ta mea mlak." *(Kejadian 17:4-6)*

Demutrui no Ablaham keng go tang so, tegadi ngga kua
dok-srengam. No, dabui-a iti go keng go, seni eygo nemudi
so yang gono, tegadi ngga Ki Wali Iram lo gemang dok. 14Se
duing: demutrui no keng golo Ki Wali Iram go tegadi ya lemoy
go, dabui iti go Ki Wali Iram no kekeng go, seni mea kua. Ngga
kalik go, Ki Wali Iram go tegadi seni yakua ikum. 15Kua kay!
Kisebui-a demutrui lo mea nenguon. Demutrui kua go, kuklue
yakua senong dali.

16Yang! Dabui lo keng go tang so, tegadi ngga gabe lemoy.
Ki Wali Iram go gualaklum no lemoy go, sogo-sogo logo kua
nay. Ngga Ki Wali Iram go taiti. Babuasi Ablaham go duoyap

naklay nogo so tegadi, ngga kalik golo dok gemang. Yangga,
Yahudi go demutrui no kengduk go seguong nogo-a kua. No,
dabui Ki Wali Iram no iti go sikabung, babuasi Ablaham kalik,
keng go nogo so dok-ngam go. Yang! Dabui lo keng go tang
so, babuasi Ablaham imot go 'aya' so mea pu dali. 17Se duing!
Ablaham sogo Ki Wali Iram lo ngge kalik mo pu-ngam,

"Saula-saula miam eygo no, 'aya' so,
mot mo temuit gabe." *(Kejadian 17:5)*

Yang:

kebong go sikabung so tandali wali go,
Ki Wali Iram gabe!
Kua go sik so, sogo-sogo Ki Wali Kumam lo pu goso,
wali ey Nemot lo mo lemoy!

Ki Wali Iram ngga sono, dabui lo aya Ablaham mo keng-ngam.
Ngga ey, Ki Wali Iram go suongku no 'aya' so Ablaham mo
temuit. 18Se duing! Nemot no tegadi ngge Ki Wali Iram lo
mo dok, "Miam dega so, mot go duoyap mea ke." Nemot-a,
sikabung lo duing go, Ablaham don mo kua go, dabui-a iti go
mo keng-sakam. Don ey dabui lo mo duing,

"Miam eygo saula go nglangin so, genam mea lemoy."
(Kejadian 15:5)

19Yang! Aya Ablaham yagui seratus no mo pung. Ku ngganemot
nogo nemot tang go mo senong: genam duo iti genang yakua,
naklay mo srawe-tu go, ngga ey kabung Sara duo ibui sogo!
Nemot-a ngga kalik go, Ki Wali Iram no dabui lo keng go sik
sogo, Ablaham tang go kua malo. 20-21Ngga ey, mo keng: tegadi
Ki Wali Iram lo dok go ngga, mea lemoy seni. Yakua, kua!
Ngga tang so, don ey Ki Wali Iram no nemot mo duk. Tegadi
ngga sogo nemot lekluik kua. No, blo sono Ki Wali Iram go sui
iway-a mo iti. 22Don ey keng go tang so, seni eygo, nemudi
sogo sedue so, Ablaham Ki Wali Iram lo yang go gemang.
23Ayanang, mianang! Ngga kalik go, Ablaham seguong so
Ki Wali Iram lo kua yang gemang. 24No, imot nogo so pu dali
go. Ngge-a, Ki Wali Iram lo mo pluok: kebong go sik so tandali
Woy Dem Yesus mo nglong. Ngga-a dabui lo keng go tang
so, seni eygo nemudi sogo sikabung so, imot mea wawi dali.
25Ngga imot go kuklue piam konkebamling tang sogo so, Iram
Yesus itak go mo kebong. Yang! Seni eygo nemudi so imot ip
genang, tandali Iram Yesus Ki Wali Iram lo mo nglong.

Tandali Ki Wali Iram ey imot ngengam go

5 1Yang! Nggeasui go, Ki Wali Iram go suongku no, dabui
lo keng go tang so, seni eygo nemudi sogo so, imot mo
wawi gabe. Woy Dem Iram Yesus lo Ki Wali Iram ey ngengam
golo imot gabe uwali. 2Dabui lo Yesus no keng gono wali inim
yataput imot nogo mo tenuing. Ki Wali Iram go taitiklum ba
so imot gabe. Taitiklum ngga, imot wali suing genang kutrui.
Ngga ey, Ki Wali Iram go blong ba so suing genang duduing-a,
imot logo mea bubung. Ngga naklay senong go, yakay ey mea
pu, "Nenem-yakay Ki Wali Iram sik sogo, imot ey gabe."
3-4Nggeasui go wali iseng eygo, nenem-yakay ngga mea gigit
dali. Yang:
iseng tetra go sik so don mea kok;
don kok go sik so, wegeng eygo mea ip;
wegeng ey ip go sik sogo, duduing don eygo mea bubung.
5Duduing ey senang so bubung go, imot dabui yakua lek. Seni
so, imot go dabui ba nogo, imot no iti go Ki Wali Waglo logo so,
Ki Wali Iram go gualaklum mo tram gabe.
6Gualaklum ngga, ngge kalik gabe tram: don malo go ku
no Blong Dem tang go-a imot nogo so mo kebong. Yang! Imot
Ki Wali Iram nogo kua iwat go sikabung nogo so. 7Ki Wali Iram
go gualaklum katu ey, sikabung lo klum go ey, kua kerlam. Mo
senong: seni eygo, nemudi sogo sikabung nogo, sedue meno
tebadali go yakua kebong. Andua suey go nogo so kebong
genang, klay-klay mea ip go wa dali. 8No, Ki Wali Iram lo
duing go, sikabung logo ey kua kerlam. Taybat-a imot maning
sesemu gono, Blong Dem-a imot nogo so mo kebong. Yang!
Ki Wali Iram go gualaklum katu ey imot no mo taling.
9Nggeasui go, Blong Dem go kin pi go logo so, piam
konkebamling suep go, seni eygo so pu go, imot ta gabe itak.
Seni so, Ki Wali Iram go kisebui sik sogo, imot Blong Dem lo
mea sesuoy. 10Se duing! Imot maning Ki Wali Iram go koysaula
sogo no, Danon-a kebong golo, Ki Wali Iram ey ngengam go,
waliblong ey Danon nglong go logo so, imot naklay seni gabe
ya sesuoy.
11Ngga ey nggeasui go, yakay ey Ki Wali Iram no tasuey
kangok so gabe iti-eton. Woy Dem Yesus logo tang so,
Ki Wali Iram ey tandali ta keduik go, wali mo ngengam gabe.

Bong dem Adam ey mo kebong
Blong Dem Yesus ey gabe wali

12 Se duing! Kukunan nogo kuklue, sedue klaya logo so mo
degut. Ngga tang so, kebong mo pung. Ngga ey, sikabung
naklay kuklue piam konkebamling-a pupluok go, kebong dayap
golo gabe kenok-sing.
13 Se senong! Kukunan blo nogo, maning Musa logo demutrui
kua iti gono, kuklue piam konkebamling-a, banim gabe pung.
No, kuklue ngga neyboy genang, yakua! Kuklue bat kebuo genang
demutrui maning kua iti go nogo. 14 No, blong dem Adam
got-akam go sik so, e… Musa got-angam go nogo, sikabung
naklay kuklue-a gemang pupluok. Nemot-a nemotnang go
kuklue, blong dem Adam lo pluok go kuklue dega kalik kua.
No, yam so nemotnang kebong lo mo mlak dali, sang.
Ngge se senong: Blong dem Adam go wali lo, Blong Dem
Yesus sono taling go gemang. 15 No, taitiklum Ki Wali Iram
lo taling go-a, naklay katu dega ey, blong dem Adam lo
pluok go kuklue ey kua kerlam. Klayduo go kuklue logo tang
so, sikabung naklay mo kebong. No, sikabung naklay nogo
taitiklum seni dega eygo, Blong Dem Yesus klayaduo dali logo
so, Ki Wali Iram gabe iti.
16 Yang! Ki Wali Iram lo taitiklum iti go seni, naklay katu
dega ey, blong dem Adam go kuklue go ey kua kerlam gabe.
Se duing! Adam lo kuklue goso mo pu, “Mot mo piam, kisebui
mea iti.” No, Blong Dem Yesus lo taitiklum-a taling go sik so,
Ki Wali Iram lo gabe pu, “Kisebui yakua iti, idekeba mo pat-dak
go sikabung motnang gabe.” Ngga, Ki Wali Iram go taitiklum
katu eygo dega kekayso taling golo mo lemoy.
17 Se duing! Banim go kukunan blo naklay kebong go don
dayap golo ta mo mlak. Ngga, sedue klaya blong dem Adam,
piam ba no pui go tang so. No, Ki Wali Iram go klum katu eygo
lo sikabung taplet-dak go, ngge se senong, “Sedue Klayaduo,
Blong Dem Yesus logo tang so, kiki wali ba nogo, wengkabui
sogo imot lo ta mea mlak dali.”
18-19 Ayanang, mianang! Tandali i go sogo pen go:
Sedue klaya go kuklue logo tang so,
kukunan naklay no kisebui mo iti.
Sedue klayduo lo seni eygo pluok go tang so,

Ki Wali Iram dabui iwat go, gabe pu,
"Sikabung naklay, konkebamling sik sogo,
ta mo plet-dak gabe!
Wali inim iti genang so gabe sesuoy."
Sedue klayduo blong dem Adam kua kengduk go
tang so sikabung naklay kuklue ey goso, mo lemoy.
Sedue klayduo dali,
Ki Wali Iram go duduing no Yesus keng golo,
sikabung Ki Wali Iram go suongku no,
seni eygo, nemudi sogo mea lemoy.
20 Ku meno no, walidemutrui Ki Wali Iram lo mo iti. Dia sono
konkebamling-a ngap go, kuklue-a miam pupluok go, way so
klum-a katu ey Ki Wali Iram lo gabe uweng.
21 Kuklue lo mlak go tang so, kebong-a mo pung gemang.
No, seni eygo, nemudi sogo tap pung go tang so, kiki wali-a iti
genang, taitiklum katu ey golo gabe ya mlak. Yang! Imot go
Woy Dem, Iram Yesus ba no ngga naklay mo iti gabe.

Piam-a kekebong Blong Dem ey imot-a nglong go

6 1 Se duing! Nemot-a, kuklue piam konkebamling-a
sikabung lo pupluok go, Ki Wali Iram logo klum-a katu
ey gabe uweng. Ngga kalik go, sogo-a imot logo ya pu?
"Ki Wali Iram go klum katu ey uweng genang, kuklue piam
konkebamling-a senang so ya pupluok?" 2 Kua, ngga kalik se
duing: Blong Dem ey klaya so kebong go tang so, kuklue piam
konkebamling sik sogo imot ngge mo plet-dak! Gabe usi-situgu,
"Nago so mo, kuklue piam konkebamling-a duduen golo imot
wali go?" 3 Se duing: dabui lo imot keng go, klaya so Blong Dem
ey mo lemoy gabe. Ngga ey, bu degut go ku no, klaya so
Blong Dem go kebong ey, imot mo lemoy dali. 4 Bu degut go
tang so, Blong Dem ey mu no klaya so imot mo tuet. Ngga ey,
Ki Wali Aya go blongdon lo, tandali Blong Dem nglong go kalik,
wali teguop inim ey, imot mea koklong. 5 Yang! Blong Dem ey
klaya goso lemoy go kebong go, Nemot nglong go ey kerlam so,
imot gabe buong dali. 6 Imot se senong: di sono Blong Dem
ey imot go wali buin tegak go, kuklue go don naklay seguoy go,
mesuop go se waluk-sing. Walibuin go kebali imot pupluok
genaning. Yang! Tandali, piam go koybutasemu so, imot kua gabe.

7Nando mo kebong go,
piam go don sik sogo
ta mo plet-dak. Tandali
piam go don logo
yakua dok.
8Ngge-a gabe kekeng:
Blong Dem ey imot mo
kebong go, Blong Dem
dali ey imot gabe ya wali.
9Imot mo senong: kebong
go sik so Blong Dem
nglong go ngga, tandali
go Nemot yakua kebong.
Nemot go wali nogo,
kebong go don mo kua
gabe. 10Kuklue go don
pedueng genang so,
Blong Dem-a mo kebong.
Ngga, senang sogo nang
so, kekayso da klaya mo
pluok gemang. Nggeasui
go Ki Wali Iram nogo so
Iram Yesus gabe uwali.

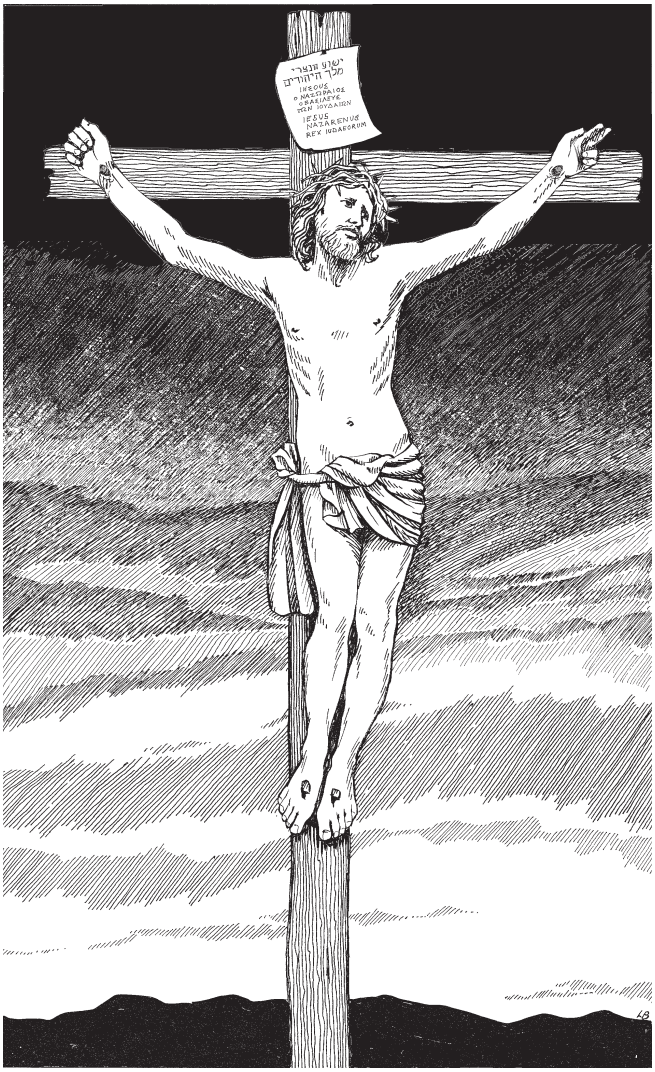

Golgota metuik blo sogo di Blong Dem so tegak go (Roma 6:6)

11Ayanang, mianang!
Ngga tang sogo so ngge
kalik se duing: kuklue
nogo genam go wali mo kebong dali gabe! No, Blong Dem
ba no, Ki Wali Iram nogo so ngengam ey wali genang-a,
genam gabe.
12Yang! Mot go saysuk ngge, piam go don lo ta kua mlak.
Dabui ba nogo piam lo duduen go-a kua tupduk! 13Tandali
piam go don no, motnang go tamasi itak go, taybat pluok
genang so kua. No, ngge-a se duing: kebong sik sogo, wali sono
mo pung go sedue, genam gabe! Ki Wali Iram lo iwat go seni
eygo nemudi sogo-a genam mea pupluok. Nemot nogo so tamasi
ngge naklay gabe itak-situgu. 14Demutrui go don ba so motnang
kua susuing. Ngga ey, piam go don lo motnang ta kua mlak. Se
duing: Ki Wali Iram go taitiklum ba no mo uwali gabe.

Ki Wali Iram go duduing-a pupluok go

15 Ayanang, mianang! Sogo kalik ya? Musa logo demutrui ba
no tandali imot kua wali go, way so Ki Wali Iram go taitiklum
ba so got-eton go, kuklue-a ya pluok-eton? Ngga kalik kua!
16 Yatrang ngge-a se duing: nando go saysuk, sedue klaya duo
no, koybutasemu so iti go, sedue ngga go duduing seguong-a se
pupluok! Ngga kalik dali, kuklue sesemu genang so piam go ta
no itak go, mot mea waluk. Ki Wali Iram go duduing-a, tupduk
go tang so, mot Ki Wali Iram logo mea yang, "Sedue ngge ta
itak go gabe."
17 Yang, Ki Wali Iram no taitisuey gabe pupu! Banim nogo,
motnang piam go koybutasemu. No, nggeasui go, motnang
nogo walitap seni-a nguok gono, dabui lo gabe tupduk kekeng.
18 Piam go sik sogo taplet-dak go, Ki Wali Iram go koybutasemu
so lemoy go, seni eygo tap-a motnang logo gabe pupluok.
19 Ayanang, mianang! Keda so mlak go suey so motnang
senong genang, gabe pen-situgu: banim go, taybat pupluok
genang so, piam go ta sono motnang go wali dui ey mo
itak. Ngga kalik dali, nggeasui go, motnang go wali dui ey
Ki Wali Iram lo iwat go sono se itak! Senang so Ki Wali Iram
go tap seni eygo nemudi sogo-a pupluok golo, motnang go wali
teguop genang. 20 Kua kay! Piam go koybutasemu so motnang
suing go nogo, Ki Wali Iram go duduing seni eygo logo kua dok
gemang. 21 No, piam go koybutasemu sogo, sogo-a mo pung?
Piam seguong! Ngga nogo, nggeasui go suongsut ey motnang
gabe. Kebong sono go-a, motnang piam lo gemang wawi.
22 Nggeasui Ki Wali Iram no keng go tang so, piam go don sik
so ta itak go, Ki Wali Iram go koybutasemu so motnang mo
lemoy. Ngga-a, seni kangok dega: dabui lo Ki Wali Iram lo iwat
go-a mot logo gabe pupluok. Yang, motnang nogo kiki wali-a
gabe ya pung. 23 Seni so: kuklue piam konkebamling pupluok
go sik sogo, wali-a mea kebong. No, Ki Wali Iram go taiti-a,
kiki wali inim gabe. Ngga, imot go Woy Dem Iram Yesus ba no
mo lemoy.

Musa logo demu sik so ta mo plet-lak

7 1 Dem-debui, blong duoyap. Motnang, Musa go demutrui
naklay senong go nogo, genam gabe pepen. Ngga sik so

motnang mo senong dali: maning wali go sikabung seguong
nogo-a, demu go don gemang. No, mo kebong go sikabung, don
ngga lo tandali go yakua dok.
2Yatrang ngge kalik gabe: kenin maning susuing go nogo,
demu ngga go don lo senun klaya goso, kenin ey mo dok
gemang. No, kenin kebong go nogo, kabung ngga kenin ey
klaya so dok go, demu go don sik sogo mo plet-lak. 3Esang,
kenin maning susuing gono, sedue meno ey uwet go, kabung
ngga lo kamea so gemang koklong. No, kenin kebong gono,
sedue meno iti go, ngga nemot go ba so. Nemot lo sedue meno
iti go, ngga kamea so kua uwet gemang.
4Dem-debui, blong duoyap, se senong! Ngga kalik dali so
motnang, walitap nogo gabe. Seni so, Musa lo nguok go demu
nogo, motnang mo 'kebong' go kalik. Blong Dem kebong go
tang so, demu go don sik sogo mo plet-lak gemang. Yang,
sedue klayduo, Iram Yesus go saysuk ey, klaya so motnang
mo dok. Nemot kebong go sik so tandali mo nglong. Nemot
go tete so motnang mo lemoy. Kebong go sik sogo, Nemot
tandali nglong go, Ki Wali Iram nogo, imot go wali ngge,
seni ey tagot genang. 5Se duing! Banim nogo ngga, sikabung
go duduing kuklue ey go-a imot gabe pupluok. Kuklue ngga,
Musa logo demutrui taling go tang so, imot ba nogo kangok so
duduing ngga nang sogo gabe gugluep. Ngga tang sogo so,
imot go wali ba sogo, kebong nang sogo ta kebali-a mo
pupluok.
6No, nggeasui go imot, Musa logo demu sono tandali kua
dok gabe. Demu ngganemot nogo, imot mo kebong go kalik.
Yang, imot so dok go demu ngganemot sik sogo, imot ta mo
itak gabe. Imot nggeasui go, banim go kalik, demu no klik go,
yakua tupduk keng dali gabe. No, nggeasui go, demening go
tap Ki Wali Waglo lo taling go-a gabe ya pupluok.

Demutrui tang so, kuklue gabe senong

7Nggeasui go sogo kalik, imot logo ya pu? Musa logo
demutrui ngga tabat piam go tap? Kua, ngga kalik go yakua
pu! Seni so, demutrui ngganemot logo so, kuklue konkebamling
sono ngap go genam gabe senong. Yatrang ngge kalik gabe:
sogo-sogo dabui ba nogo nagluim go ngga, piam? Genam
kua senong. No, demutrui lo pu go tang so, genam gabe

senong: sikabung meno go tete, kua nagluim! * 8Demu lo pu
go ‘kudemat’. Ngga tang so, kuklue go tap dabui ba nogo gabe
pupung. Yang, demutrui kua go sogo, dabui ide, lekluik eygo
yakua tra. Ngga ey piam kuklue konkebamling go don, kua
pung dali.
9Banim go, genam denok sogo, maning demutrui ey kua
goso, genam go duduing tang so gabe uwali. No, demutrui
senong gono, dia nogo kuklue gabe pung dali. 10Ngga tang
so genam go wali mo kebong. Nemot-a, takuduen sik sogo,
demutrui ngganemot lo wali iti genang so duing go, no esang,
genam nogo idekeba kebong-a gabe tetaling. 11Genam nogo,
demutrui go tap senong golo, piam sogo-a, Kupiamgo lo gabe
tetaling. No ngga waluk go, kebong genang tap gemang.
12Yang, imot mo senong! Demutrui ngga, Ki Wali Iram sik
sogo, nggano, Nemot go demu naklay, Nemot lo pen go ngga:
kon kua, nemudi so, naklay suey seni gemang.
13No, sogo kalik ne ya duing: naklay suey seni go ngganemot
lo, genam blo nogo kebong-a way so ya uweng? Ngga kalik kua.
Ngga Kupiam lo semu go. Nemot go don logo so, demutrui suey
go blo nogo, genam mo kebong. No, tap ngga seguong logo
so, konkebamling go sam-sam dia no mea ikum. Ngga kalik
Ki Wali Iram go demutrui suey go logo so, Kupiamgo seni, mea
taling.

Way-way so, sikabung ba no sosok go

14Yang! Imot mo senong: Musa logo demutrui ngga,
Ki Wali Waglo go don logo so mea ngap. No, sedue don kua go,
genam ngge gabe. Kuklue konkebamling pluok genang sogo,
piam go don sono genam gabe mo itak. 15Yang, genam tang
sogo pupluok go ngga, at kua senong. Suey go-a semu genang
so at lo duing go, no piam go ngga sono betep genang-a, way
so ne pluokklong. 16-17No se senong! Tasam suey go-a pupluok
sogo, genam lo duing go, no piam go way so pung go-a, genam
logo mea ne semu. Yang, genam tang golo ngga kua sesemu
gemang. No, genam ba so gigit go konkebamling go don lo,
genam tamlak go gemang pupluok. Musa logo demutrui, ngga
seni so pen go, suey.

---

* **7:7** Keluaran 20:17

18Ngga tang so, genam mo senong: seni so, saysuk go
duduing nogo, waglo suey go kua! Yang. Nemot-a, duduing
suey go semu genang, genam ba sogo, gemang. No, ngganemot
pupluok genang sogo, genam go don kua. 19Suey go genam
lo duing go ngga, pluok genang sogo genam logo yakua. No,
genam kua duing go, yakua pluok genang piam go-a way so
ne sesemu. 20Kua duing go tasam piam go ngga-a, genam lo
pupluok go, ngga kalik go nemot go seni: tasam ngga, genam
lo kua pupluok, no, konkebamling go don lo genam mlak go,
gemang pupluok!

21Ngga sik so genam lo demutrui ngge ikum go: seni so,
suey go-a semu so genam lo duing go, no, piam go-a genam
ba nogo gabe pupung. 22Yang, seni so. Ki Wali Iram go demu
sono, at go dabui mo iwat gabe. 23No, naklay pupluok go
ba nogo, genam mo senong: seni so, demutrui suey go nogo,
genam go kunala lo gabe iyang. No, tap meno piam go ngge-a,
genam gabe ikum dali: esang, genam ba sogo tap piam go ngga,
Ki Wali Iram lo iti go demu suey go ey, way-way so plesagui-a
gabe pupung. Ngga tang sogo so, tap piam go genam ba so gigit
go, nemot go don lo genam ta gabe mo mlak.

24-25Genam go wali, ngge kalik so gabe: Ki Wali Iram
go demu no, genam go senongduduing lo gabe kekeng. No,
sikabung waglodon kua goso, demu piam go don lo keduik go
tang so, kuklue-a genam gabe sesemu. Ngga sik so mea senong:
genam ba sogo, piam dega seni gabe! Genam go saysuk ngge,
kebong no uwawi go sik sogo, nando lo genam sesuoy genang
sogo ya wawi?”

No, genam lo mea pu, “Ki Wali Iram suey. Taitisuey
Ki Wali Iram! Nemot logo tang so, Iram Yesus ba no genam
wali genang sogo, mea sesuoy.”

Ki Wali Waglo lo pupluok go wali

8 1Yang! Nggeasui go, klaya goso Iram Yesus ey nando lemoy
go nogo, kisebui mo kua. 2Se senong! Iram Yesus ey klaya
go logo so, tap ngge mea lemoy: Ki Wali Waglo lo taling go don
lo, imot nogo wali inim-a mo iti. Ngga ey, piam ey kebong eygo
don sik sogo, imot mo plet-dak.

3Nemot-a demutrui no keng so duduing go, imot waglodon
kua go sikabung, tap ngga logo yakua klong. No, Ki Wali Iram

tang so tap inim-a mo kebuo. Yangga: piam go don tang sogo
so, kukunan blo sono Danon tang go-a mot-dak go mo weng.
Waglo piam lo waluk go sikabung ey kerlam goso Nemot mo
lemoy. Sikabung go wali ba nogo piam go don pedueng genang,
Blong Dem blo sono kisebui, Ki Wali Iram lo mo taling gabe.
4Ngga tang so, demutrui seni eygo, imot logo mea pupluok. Se
duing: nggeasui go, Ki Wali Waglo go don logo-a, imot go wali
mo mlak gabe. Waglo waluk go sikabung sogo, imot mo kua.
5Se senong! Sikabung, waglo waluk golo tetaling go, saysuk
lo duduing go-a senang so gemang duduen. Ki Wali Waglo
lo tamlak go-a, Ki Wali Waglo tang golo duduing go-a mea
duduen. 6Yam so sikabung go kunala-tasam lo tram go wali,
kebong-a mea pung. No, Ki Wali Waglo go duduing nogo tang
so, ngengam sogo mea uwali.
7Yang! Sikabung go duduing lo tram go ngga, Ki Wali Iram
nogo koysaula gemang. Ki Walidemu nogo nemot kua kekeng.
Seni so, Ki Walidemu no kengduk genang, nemot go don
kua. 8Sikabung go duduing no uwali go, Ki Wali Iram yakay
genang-a kua pupluok.
9Ayanang, mianang, blong duoyap! Sikabung go duduing
tang golo, motnang kua uwali gabe. Motnang go dabui ba nogo
Ki Wali Waglo lo tamlak go, Ki Wali Waglo lo duduen go tang
so, motnang gemang uwali. Se duing! Nando ba sogo Iram
Yesus go Waglo kua gigit go, Iram Yesus go tete sogo nemot
ngga kua gemang. 10Nemot-a, kuklue tang so mot go saysuk
kebong genang, Iram Yesus lo tamlak go tang so, tandali
motnang Ki Wali Waglo lo gabe wali. Seni eygo nemudi sogo so,
mot Ki Wali Iram lo yang go nogo. 11Se duing: kebong go sik so,
Blong Dem Ki Wali Waglo lo tandali mo nglong. Motnang go ba
nogo Iram Yesus so nglong go Ki Wali Waglo gabe gigit. Ngga
ey, gabe senong: Ki Wali Waglo go don logo so genam go wali
waluk go ngge, inim-a mea wali.

Imot go wali Ki Ki Wali Waglo lo rlek go

12Ayanang, mianang, blong duoyap! Tandali imot sikabung
go duduing logo kua rlek. 13Sikabung tang go waglo, duduing
tasam lo rlek go, motnang go wali mea kebong. No, piam so
duduen go-a Ki Wali Waglo go don lo kekebong go tang so,
wali inim-a motnang mea pupung.

14 Se senong: nando go wali, Ki Wali Waglo lo uwawi go,
nemotnang ngga Ki Wali Iram go duoyap gemang. 15 Motnang
ba nogo Ki Wali Waglo iti go, ngga koybutasemu kalik suali ba
lo suing genang so kua! No, Ki Wali Waglo motnang no iti go
ngga lo, Nemot go duoyap so motnang mo lemoy. Don ngga logo
so, Ki Wali Iram sogo 'Aya sop' so mea usi. 16 Ki Wali Waglo ey
imot go waglo eygo lo, kerlam so mea yang: genam ngge,
Ki Wali Iram go duo gabe!
17 Imot Ki Wali Iram go duoyap so yang go tang so, tegadi so
dali-dali dok-sing go, Ki Wali Iram lo mea wasey. Seni so, ngga
imot go tete sogo! Ngga iti genang, imot don ey! Iram Yesus
nogo so ta-sing go ey, kerlam so tegadi ngganemot imot mea iti.
Ngga ey mea duing: nggeasui go Blong Dem ey iseng kerlam go
lek go, yansi go blong ba nogo Iram Yesus ey imot mea wawi.

Senang waliblong

18 Dem-debui, blong duoyap! Genam dabui lo mo iwat: yansi go,
imot no blongdon teguop-a Ki Wali Iram lo mea taling. Kangok so
at lo duing go: nggeasui imot lo tra-eton go iseng ngge, seguay
dato; blong ngga ey kua kerlam. 19 Se senong! Ki Wali Kumam go
takebali naklay, ut-nan, wi-dasi, kim-daguit lo kangok so gabe
segi-neton: kaning so blong ba no Ki Wali Iram go duoyap ya
pung? Atnang degut dali sogo be! 20 Esang, kukunan ngge, waluk
genang so gabe mo itak. * Ngga, nemot go duduing tang so kua,
ngga kalik Ki Wali Iram lo mo pu go itak. No, blong ba no degut
genang duduing ngga sogo, don ey kukunan lo gabe bubung.
21 Yang! Asay kekenip go ngge sik sogo, ku meno no wali ngge
mea plet-dak dali. Ngga ey, blong duoyap nogo ta itak go ey blong
teguop ey, kerlam so kukunan nogo Ki Wali Iram lo mea itak.
22 Esang! Ngge-a imot mo senong: iseng kangok go kukunan
ngge lo maning gabe tetra. Kabung duo tui sogo lo, uwaklo go
kalik.

Gigling ey don ey se bubung

23 Iseng ngga, kukunan seguong-a kua tetra. No, imot tang
go dabui ba lo gabe segi-eton dali. Imot go dabui ba nogo,
baynang kalik, Ki Wali Waglo-a mo king gabe. Ngga suey! No,

---

* **8:20** Kejadian 3:17-19

Ki Wali Iram go duoyap blong ba lo taling genang-a, ngga ey
saysuk buin genang ngge, Ki Wali Iram lo iwot genang-a, gabe
bung-eton. 24Yang, Iram Yesus sogo-a don ey bung-eton goso,
imot mo sesuoy gabe. No, nggeasui go Iram Yesus go blongdon
mo ikum go, teguopey kua bubung. 25No, maning kua ikum go
duduingbubung-a, gigling ey don ey imot lo se bubung!
26Yang, imot don kua go sikabung nogo, Ki Wali Waglo lo
gemang ya tebok. Seni so, sogo kalik go dewi-a ya pu go, imot
kua senong. No, imot sogo dewi, lom logo kua pepen go nebut
so, Ki Wali Waglo tang golo gabe sesegi. 27Yang! Ki Wali Waglo
lo duduing go-a, Ki Wali Iram mo mlak. Sikabung go dabui ba,
Nemot mo senong. Blung nogo so uwadong go, Ki Wali Iram go
duduing nogo, Ki Wali Waglo lo gabe pepen.

Ki Wali Iram go gualaklum ba no imot gabe wali

28Ngge imot mo senong: Ki Wali Iram go duduing no imot
mo kuoy. Ngga ey, Ki Wali Iram no klum eygo sikabung,
naklay-naklay ba no teguop so iwot-dak genang-a, Nemot
lo gabe pupluok. 29Ngga mlak genang, tap ngge se ikum:
walu dega sik so, Nemot go blung so lemoy genang sikabung,
Ki Wali Iram tang so mo senong. Ngga ey, Ki Wali Iram lo mo
pu, “Satyap so pu genang blong duoyap mata sogo-a Genam lo
mo kuoy. Keduong duo so Iram Yesus-a kerlam so nemotnang
se lemoy!” 30Ngge kalik mo lemoy gabe:

Nandonang mo duing go, Ki Wali Iram lo mo kuoy.
Nandonang mo kuoy go, Ki Wali Iram lo mo pu gemang.
Nandonang mo pu go, kuklue pat-dak go,
Ki Wali Iram logo mo yang.
Nandonang-a mo yang go,
Ki Wali Iram ey blongdon ba so gabe.

Iram Yesus logo so Ki Wali Iram lo klum go

31Naklay ngga senong go, sogo kalik ya pen? Imot no
Ki Wali Iram lo tebok go, nando logo so imot nogo pleway ya
but? 32Yang! Danon tang go wali nogo Nemot logo kua duing.
No, imot naklay sesuoy genang so, Danon-a mo itak gabe. Taiti
meno-meno naklay imot nogo mea iti dali.
33Yang! Imot Ki Wali Iram lo mo kuoy. Se pen: nando logo
so imot nogo ta ya nat? Kua kay: imot sogo Ki Wali Iram tang

golo yang go, 'Kuklue mo pat-dak!' 34Imot sogo kisebui, nando
lo ya pu? Ngga yakua lemoy! Se duing: Blong Dem Yesus-a,
imot go kuklue suep genang so gabe mo kebong. Yang, tandali
mo nglong go, Ki Wali Iram ey blongdon ba so, Nemot go
tasemla idi no gabe susuing. Imot sogo nebut tapla way Iram
Yesus lo mea pu. 35Iram Yesus lo klum go sik sogo, sogo lo
imot ya tong?

Ide logo, koy wongdiding logo-a ya?
Iseng kalong logo, kluong ku logo-a ya?
Tautkuago logo-a ya?
Waluk go ba no saysuk pui go logo-a ya?
Kebong logo-a ya?

Kua. Iram Yesus lo klum go, naklay-naklay logo yakua
tong-sing! 36Yang! Wali Sam klaut ba nogo ngge kalik mo klik
gabe,

"Kuno-woyno, Mot tang sogo so,
kebong genang kalik, imot gabe uwali.
Menay, tong genang kalik, imot gabe wawiklong."

(Mazmur 44:23)

37Ngga seni so mo klik. No, ngge se duing dali: ngga naklay
ba nogo, imot so klum go Iram Yesus, logo-a, don ey gabe
susuing. 38-39Yang, genam lo kekeng go: kukunan blo nogo,
imot Ki Wali Iram lo klum go sik sogo yakua tong. Yangga:
kebong-wali, donblong, kuasep naklay, nggeasui lelemoy go
ngge, ku santugun go nogo naklay, ut blo logo naklay, nan ba
logo naklay, sogo-sogo naklay logo, imot Ki Wali Iram lo klum
go sik sogo, yakua tong-lak gabe. Imot go Woy Dem Iram Yesus
ba no, klum ngga mo taling gemang!

Yahudi saula Ki Wali Iram go senang blung

9 1Se senong! Klaya so Iram Yesus ey lemoy go tang so, seni
sogo-a genam lo gabe pepen. Ngga no, Ki Wali Waglo lo
taling go, dabui iku lo yang go-a, gabe pen-asitugu: wamoy
sogo-a kua mlue gabe! 2-3Se tup! Genam sikabung Yahudi ey
tang klaya. Nemotnang genam go tangsru gemang. No,
nemotnang Iram Yesus no kua keng go tang so, dabui u ey,
dabui iseng kangok so gabe tetra. Ngganemot sogo so, genam go
dewi ngge kalik mang ne pupu, "Aya, sang! Genam-a tenguo go,
Iram Yesus eygo tegan tong go, Yahudi saula sesuoy go-a, suey!"

4Sikabung Israel sogo, ngge-a genam mo senong: Blung Israel,
Ki Wali Iram lo wawi go, Nemot go duoyap so nemotnang mo
temuit. Yang! Banim nogo Ki Wali Iram go blongdon
nemotnang nogo so mo wasey. Ngge kalik:

tegadi-tegadi dok go;*
Musa no iti go demutrui;
Ki Wali yap ba no ngengam kebali;
Wali Sam klaut ba sogo sesuoy Iram sogo nebut.

Blongdon ngga naklay sikabung Yahudi nogo Ki Wali Iram lo
mo iti.

5Yang, sikabung Israel sogo, ngge-a genam mo senong:
babuasi Ablaham, Isak nggano Yakop ba sik so pung go,
nemotnang gemang. Ngga ey, sikabung Yahudi ba logo so,
tegadi so dok go sesuoy Iram mo pung gabe. Ngga naklay
senong go tang so, genam lo gabe pupu,

Yang, Woy Wali Iram blo dega so got-aton.
Nemot go sui-a blo sono, senang so se i-iti! Seni.

Ki Wali Iram lo duing go-a mea lemoy

6Nemot-a, Ki Wali Iram lo kuoy go blung Israel lo, tegadi so
dok go sesuoy Iram Yesus tenguo go, tegadi ngga Ki Wali Iram
logo kua tong. No, se duing: sikabung Israel naklay,
Ki Wali Iram go blung so kua. 7Se duing: babu Ablaham lo tui
go duo naklay, tegadi so Ki Wali Iram lo dok go duoyap kua.
Yang! Ablaham sono ngge kalik Ki Wali Iram lo mo pu,

"Isak lo tui go duo seguong-a, mot go duoyap sogo mea pu."
(Kejadian 21:12)

8Ngga, nemot go seni: Ablaham tang go kin, Ki Wali Iram go duo
sogo kua kuoy. No, tegadi so Ki Wali Iram lo dok go tui go duo-a,
nemot go duo so mea pu. 9Seni so! Ablaham lo tui genang duo
sogo, ngge kalik go tegadi-a Ki Wali Iram lo mo dok-nangam,

"Mot mit no tandali Genam pung gono go,
sedue denok-a Sara lo mo tui gemang." *(Kejadian 18:10)*

10Ngga blo idi lo, Ablaham go danon Isak no lemoy go se duing
dali: nglangin klaya go sik so, mia Rebeka go nu no, sedue
denok namon mo iti. 11-12Yang, duo namon ngga maning kua
tui gono, maning sueygo-piamgo kunala kua senong gono,

---

* **9:4** *Tegadi-tegadi:* ngga Adam ey, Noak ey, Musa ey

klaya duo-a, Ki Wali Iram lo mo kuoy. Seni so, Rebeka nogo
Ki Wali Iram lo mo pen,
"Sat duo nogo kebali-a trang lo mea pupluok."
(Kejadian 25:23)
Tegadi ngga dok go, sedue go takebali sik so kua, no,
Ki Wali Iram go duduing no usi go tang so, mo kuoy. 13Ngge
kalik Wali Sam klaut ba no mo klik,
"Yakop nogo-a Genam klum ey, no Esau nogo kua."
(Maleakhi 1:2-3)
14Nggeasui go imot logo sogo kalik ya pu? "Ngga, nemudi so
Ki Wali Iram lo kua kuoy?" Kua. Ki Wali Iram ngga, nemudi
sogo nuik. 15Yang, Musa no, Ki Wali Iram lo pu go,
"Genam ngge Ki Wali Kumam.
Nando no, Genam go gualaklum taling go,
nemot nogo-a Genam mea tetaling.
Nggano, nando-a Genam lo klum so duing go,
nemot-a Genam logo mea klum." *(Keluaran 33:19)*
16Ngga sik so gabe senong: Ki Wali Iram go gualaklum logo
so pu go, sikabung go takebali logo yakua. 17Se duing dali:
Wali Sam klaut ba nogo Pirawon so mo pen,
"Mot iram sogo, Genam lo mo taling go suing.
Duduing ngge-a lemoy genang:
Mot no Genam go blongdon taling golo,
kukunan blo logo Genam go sui dayap genang!"
(Keluaran 9:16)
18Yang! Klaya duo no klum-a, meno duo-a wengkabui demu ey
taling go, Ki Wali Iram tang so iwat go-a mea lemoy.

Ki Wali Iram go duduing ey kisebui ey

19Ki Wali Iram tang so ngga kalik taling go, way so motnang
lo mea usi-kesando, "Dabui demu eygo so ngga kalik taling go,
sogo tang so 'piam eygo sikabung' so, imot Ki Wali Iram lo ya
pu? Ngga Ki Wali Iram go duduing tang golo mo lemoy go."
20Way so, gabe usi-situgu, 'Motnang nando? Ki Wali Iram
motnang logo ya bebat?' Kua kay: sikabung seguong-a, motnang
ngge gabe. Keda so way Ki Wali Iram sono go, mot logo
kua tenguo.

Yatrang ngge ey se senong: nemot so sesemu go sono, nebut
way saulakabui logo yakua pu, "Sogo so ngge kalik genam

Saula kabui so sesemu go
(Roma 9:19-21)

klik-togoy?”* 21 No, saulakabui-a, nemot so sesemu go duduing
no klik go gemang. Yang, nan muong klaya go sik sogo, nemot
so sesemu go duduing no, saula namon eygo mea semu dali.
Meno-a teguop so semu go, meno-a tebadali piam-piam so
semu go mea tui. 22 Yatrang ngga sik so, ngge se mlak: koy ey
don ey Ki Wali Iram lo taling go, Nemot motnang logo yakua
bebat! Ngga taling genang, Nemot go don gemang! No, se
senong: dali piam so taling go, waluk genang sikabung sogo,
ku walong so mo gling-sangam! 23 Nggano, Nemot go blongdon
kangok go taling genang, Nemot lo klum go sikabung-a,
blong ba so klay gono susuing genang, Nemot lo mea wawi.
Banim sik so, ngga naklay Ki Wali Iram lo mo duing. Nemot
Ki Wali Kumam. 24 Uduonebo ngga imot gabe! Yangga, atnang
Yahudi saula seguong sik sogo-a kua, no, saula-saula sik sogo
mo usi dali gabe. 25 Yang, Wali Sam klaut ba no, Ki Wali Iram
go nabi, Hosea lo mo klik-ngam,

“Saula meno, Genam go blung so kua pu go-a,
At go blung so mea usi. *(Hosea 1:6)*

---

* **9:20** Yesaya 29:16, 45:9

Genam lo kua klum go saula-a,
dabuidalip so, Genam lo mea pu." *(Hosea 2:25)*
26 Nggano, sip meno no pu go,
"Motnang Genam go blung kua.
No, Ki Wali Mani Iram go duoyap so motnang mea pu."
(Hosea 1:9)
27 Don ey Israel saula sogo, nabi Yesaya lo mo pen,
"Seni so, blung Israel miam dega ey
beap kaseglok kalik, no temu dato-a mea sesuoy."
(Yesaya 10:22-23)
28 Se senong! Kukunan blo sono go, Ki Wali Iram lo pu go ngga,
keda so nemudi so mea lemoy. 29 Kisebui sogo, ngge kalik go
nabi Yesaya lo mo pu dali,
"Imot sinok nogo, Woy Wali Iram lo kua klum go,
sikabung sesuoy go, tandali go yakua ikum.
yakena Sodom ey Gomora eygo kalik,
imot ngge naklay mo lemoy gabe." *(Yesaya 1:9)*

Israel saula-a pui go saula temu-a sesuoy go

30 Ngge naklay senong go sik so, sogo kalik ya duing? Yangga:
nemot-a, tandali Ki Wali Iram ey ngengam genang, saula-saula
don kua go, dabui lo keng go tang so, seni eygo nemudi sogo
so Ki Wali Iram lo gabe yang. 31 Demutrui no kengduk golo
seni eygo so yang genang-a, sikabung Israel lo mo usey. No,
nemot go seni kua lelemoy ne sang. 32 Sogo temoy no, seni
nemotnang nogo kua lelemoy? Esang! Nemotnang lo duing go:
atnang lo pupluok go tang so, mea sesuoy! No, seni eygo so
yang genang tap, Ki Wali Iram lo taling go, dabui lo
nemotnang-a kua keng ne.

Se senong: di sono sesuoy Iram glung go, kebong go, tandali
nglong go tap, nemotnang nogo demu netuik so mo lemoy.
Yang! Demu netuik ngga no masi kling go, nemotnang ey mo
pui-lak. 33 Demu ngganemot sogo Wali Sam klaut ba no, sesuoy
Iram go tap dabui lo keng go tang nogo-a, ngge kalik gabe klik,
"Se ikum! Sion, ngga Israel no
demu klaya Genam lo mo tui gabe;
nemot temoy no sedue go masi mea kikling;
Yangga, demu kangok go klaya,
ngga tang so sedue mea kenuong;

No, dabui lo keng go sikabung-a, tap kua nega.
Nemot lo duing go, mea lemoy.” *(Yesaya 28:16)*

Yahudi saula sesuoy so Paulus lo suang go

10 1Ayanang, mianang, blong duoyap! Yahudi saula sesuoy
genang sogo, kangok so genam lo gabe susuang. Ngga
nang sogo Ki Wali Iram sono dewi genam lo gabe pupu. 2Yang!
Genam senong go gabe yang: Ki Wali Iram nogo kebali dabui
lo nemotnang gemang usey. No, nemotnang lo pupluok go ngga,
Ki Wali Iram go duduing ey kua but ne. 3Sikabung no seni eygo
nemudi sogo tap, Ki Wali Iram lo iti go, nemotnang kua senong.
No, nemotnang tang so duing go tap-a gemang usey. Piam sik
sogo kisebui padak go tap Ki Wali Iram logo-a, nemotnang lo
ne itak. 4Blong Dem Yesus ba no, demutrui go seni naklay mo
pung gabe. Ngga tang so, dabui lo Blong Dem no nando keng
go, seni eygo nemudi sogo so, nemot Ki Wali Iram lo mea yang.
5Seni so Musa lo mo klik-ngam,

“Demutrui no seni so nando kengduk go tang so,
nemot mea wali.” *(Imamat 18:5)*

Ngga pupluok go tang so, seni eygo nemudi sogo so mea ip.
6Nggano, dabui lo Iram Yesus no tupduk keng go tang so, seni
eygo nemudi sogo imot Ki Wali Iram lo gabe iwat. Tap meno-a
yakua wet. Ngga senong genang so Musa lo mo klik dali,

“Mot tang so dabui ba logo yakua usi,
‘Ut blo nogo nando lo ya klak-biyon?’ ” *(Ulangan 30:12-14)*

Yangga nemot go seni: Iram Yesus nando lo wawi go ya
li-kunyon? Ngga kua pu! 7Ngga no, “Sikebong sip sono
go, nando-a ya li?” Nemot go seni: kebong sik sogo Iram Yesus
nando lo wawi go ya klak? Ngga kua pu dali! 8No, ngge kalik
mo pu gabe:

“Mot dagu so walinebut gabe,
mot go lom ba so, mot go dabui ba so gemang.”

Ngga sik so mea senong: atnang lo penklong go Iram Yesus,
dabui lo keng genang, ket so kua, dagu so gabe! 9Se senong!
Nago no, mot go lom lo wa go, “Yesus ngga Woy Dem!” Ngga
ey, dabui ba no yang go, “Seni so, kebong go sik sogo tandali
Yesus Ki Wali Iram lo mo nglong.” Ngga tang so, wali sono go
mot mea sesuoy. 10Dabui lo yang go tang so, seni sogo nemudi
sogo sikabung so, motnang Ki Wali Iram lo mea wawi. Nggano,

mot go lom lo wa dali go tang so, motnang mea sesuoy. 11 Kua
kay! Duduing ngga, seni so. Wali Sam klaut ba nogo mo klik,
"Dabui lo Nemot no keng go sikabung-a seni ey
Ki Wali Iram go suongku nogo mea ikum.
Ngga wamoy so kua gemang!" *(Yesaya 28:16)*
12 Ngge se senong dali! Sikabung naklay nogo so walinebut
ngga klik go. Yang, nggeasui go, tang pleng kua gabe. Sikabung
Yahudi ey saula-saula eygo, Woy Dem-a klaya gabe. Nemot
sono iway pupu go sikabung naklay nogo-a, tongkuatong go
taitiwalipega-a, Woy Dem lo gemang wasey-sing.
13 Wali Sam klaut ba klik go,
"Woy Dem sono iway nando lo keklak go, mea sesuoy."
(Yoel 2:32)
14-15 No, gabe usi-situgu:
maning kua keng go sikabung logo,
sogo kalik Woy Dem nogo iway ya pu?
maning kua tup go sikabung logo,
sogo kalik Woy Dem nogo ya keng?
nebut ngga kua penklong go,
sogo kalik Woy Dem sogo deguo ya tup?
tamot-tamot kua mot-dak go,
sogo kalik deguo teguop ya penklong?
Wali Sam klaut ba nogo, ngga nang sogo mo pen gabe,
"Deguo teguop so iti go penklong go masisip,
teguop dato!" *(Yesaya 52:7)*
16 Esang! Dabui ba nogo deguo teguop ngga, sikabung temu
nangglik dato lo mo king. Ngga nang so, nabi Yesaya lo
pu-ngam go,
"O, Woy Wali Iram! Atnang lo pepen go deguo nogo,
nando-a mo keng?" *(Yesaya 53:1)*
17 Deguo ngga tup go tang so, dabui lo sikabung mea keng.
Tup go sik so, Iram Yesus go deguo teguop mea mlak. 18 Gabe
usi-situgu: deguo ngga sikabung Israel logo kua tup? Genam lo
duing go: nemotnang mo tup! Seni so, Wali Sam klaut ba nogo
ngge kalik mo klik,
"Kukunan naklay no
nemotnang go deguo mo koklong.
Nan sedingno-sedingno
Nemotnang lo pepen go, mo pung." *(Mazmur 19:5)*

19 Gabe usi-situgu: deguo ngga, Israel saula maning kua mlak go,
seni so? Se duing! Wali Sam klaut ba no, banim no ngge kalik
Musa lo mo pu,
"Ki Wali Iram lo gabe pen:
dabuisadui motnang tra genang so,
blung so kua pu go saula meno-a, Genam lo mea kuoy.
Dabui motnang lek genang so, saula meno puplu sogo-a,
Genam lo mea wawi." *(Ulangan 32:21)*
20 Seni sogo ngge kalik nabi Yesaya lo mo pen,
"Ki Wali Iram lo gabe pen,
'Genam so kua uwet go sikabung lo,
Genam mo tegu gabe.
Genam so kua u-usi go sikabung sono,
Genam tang go mo taling gabe.'" *(Yesaya 65:1)*
21 No, Israel saula sogo, Yesaya lo pen go,
"Ki Wali Iram lo gabe pen,
'Genam go blung wengkabui demu eygo
tupduk kekeng kua go.
Tandali blung ngga wawi genang
kamso Genam lo ta-a gabe sesesra.'" *(Yesaya 65:2)*

Israel nogo Ki Wali Iram go dabui gemang

11 1 Suey so Ki Wali Iram no Israel saula kua tupduk
keng go sogo, gabe usi-situgu, nemot go blung ngga,
Ki Wali Iram lo mo tenguo? Gabe we-situgu: kua! Se duing:
genam tang go, sedue Israel. Ablaham go danon, tang
Benyamin lo tui go. 2 Banim sik so Nemot nogo so kuoy go
blung ngga, Ki Wali Iram kua tenguo. Wali Sam klaut no, nabi
Elia so klik go motnang mo senong. Yangga: Ki Wali Iram sono
Israel saula so, ngge kalik tanat go Elia lo mo usi,
3 *"O, Woy Wali Iram!*
Mot go nabi-nabi sikabung lo mo tuk-sing.
Mot nogo dewi so pupu go sip mo togut.
Genam-a banom itak go, but-neyon so gabe. Esang."
(1 Raja-Raja 19:10)
4 No, way so Elia sono Ki Wali Iram lo pu go,
"Kua! Genam nogo so itak go sikabung,
demat Baal sono unuik go,
ta kua kong go temu, 7 ribu dali gemang." *(1 Raja-Raja 19:18)*

5Nggeasui go, Elia go ku dali kalik gabe. Ki Wali Iram go
gualaklum ba no degut genang, Israel sik sogo temu, Nemot
lo kuoy go gemang dali. 6Gualaklum ba no kuoy go ngga,
demutrui no tupduk go takebali suey go pluok go tang so,
nemotnang kua ip. Takebali-a pupluok go sik so sikabung ya
kuoy go, Ki Wali Iram go taitiklum seni, kua gemang.
7Ngga kalik go, sogo kalik ne? Se senong! Blung Israel lo
u-usey go ngga, seni kua tegu. No, nemotnang sik sogo temu
dato-a, Ki Wali Iram tang go lo kuoy go-a demutrui seni mo
mlak. Yang, Iram Yesus nemotnang-a mo tegu gabe. Temu-a,
Ki Wali Iram no wengkabui demu-a gemang tetaling. 8Yang!
Nemotnang kua tup goso, Wali Sam klaut ba no klik go,

"Ngge-a Ki Wali Iram lo mo pluok:
'Nemotnang sedi waluk go ba no mo kenuong.
Tandali suey sogo kua duduing.
Ngga ey, nggeasui gono pung go,
nemotnang go nemu logo yakua ikum,
kama logo kua tutup dali.'" *(Yesaya 29:10)*

9-10Ngge Daut lo pu dali go,

"Nemotnang go walop naklay,
idekeba taling genang, sado so se lemoy.
Pui genang mu so tuet go se gigit.
Yakua ikum genang, nemotnang go nemu ku se klik.
Itak go tuen-tuen so se koklong." *(Mazmur 69:23-24)*

11Tandali gabe usi-situgu: sikabung Israel pui go, mesuop go,
kua ip genang so? Ngga kalik kua. No, kuklue ba no sedue
Yahudi pui go tang so, way so saula-saula nogo wali susuoy-a
se pung. Ngga tang so, sedue Yahudi dabuilek go Ki Wali Iram
sono keng genang. Ngga Ki Wali Iram lo duing go.
12Se duing! Kuklue tang so sikabung Israel-a pui go, way
so kukunan blo sogo saula-saula sono, blong teguop-a mo
pung. Ngga kalik go: dabui lo sikabung Israel iwat go, tandali
Ki Wali Iram no keng go, sogo kalik ya lemoy? Ngge-a mea
lemoy: Ki Wali Iram sik sogo blongdon dega-a mea uweng.

Saula-saula sesuoy go

13-14Ayanang, mianang! Blong duoyap saula-saula sik sogo
so gabe pen-asitugu: saula-saula nogo, Iram Yesus go tamot so
genam gabe. Kebali ngga yakay ey dabui ta tegue ey

genam gabe penklong. Genam lo duing go: saula-saula dabui lo
Ki Wali Iram no keng go ikum go tang so, at go saula Yahudi
temu dabuilek go, teguey go, wali sesuoy sogo be! 15Se senong!
Sikabung Israel, ngga sono Ki Wali Iram lo itak go, wayso
kukunan ngge-a Nemot ey ngengam go, tandali sikabung
Yahudi Ki Wali Iram lo wawi go, sogo kalik ya lemoy? Yang!
Kebong go sik so tandali nglong go kalik, nemotnang lo mea
tra. 16Kua kay! Temu dato-a, teguop so Ki Wali Iram no iti go,
naklay ngga mo teguop dali gemang. Di kalik, srang-a teguop
go,* di ngga naklay teguop dali go gemang.

17Yang! Sikabung Israel ngga, di saytun kali kalik temu-a ibot
go gemang. Kali ibot go sip ngga dali no, duen ba sik sogo di
saytun kali, yangga way so saula meno-a iti go, gemang sebut.
Wali teguop nemotnang sik so tra dali genang so, motnang-a
ngga temoy sono, tebok go gemang. 18Ngga tang so, kali-kali
gemang go-a, ku sono saula-saula lo kua kenok! No, saula-saula
logo se duing: atnang ngge kali seguong. Srang ten-a, kali lo
kua i-iti. No, kali-kali nogo ten-a, srang sik so gemang i-iti.

19Way so saula-saula sik sogo blong duoyap lo mea pu,
"Yang! Kali ngga ibot go, ngga temoy sono genam sebut
genang." 20Gabe pen-asitugu: ngga seni so lo. No, Iram Yesus
no kua keng go tang so, ibot go nemotnang gemang tega. No,
motnang-a keng golo, gualaklum ba no mo wawi gabe. Blo
sono dabui-a motnang lo kua iti. Ki Wali Iram nogo-a suali ey
se! 21Ngge-a suey so se duing: sikabung Yahudi kali seni-a ibot
go, mot logo kua duing: genam Ki Wali Iram logo yakua ibot
wa! No, mot ibot go mea betep dali. 22Ngga sik so ngge-a se
senong: Ki Wali Iram ngga suey dato! Don dega eygo Nemot-a
gabe. Kuklue so pupluok go sikabung nogo, don-a Nemot lo
mea taling. Yang, motnang nogo, Nemot go klum katu ey.
Mot-a tupduk keng so se wali Kua go, motnang ibot go mea
tega dali.

23Yang! Tandali nuik temoy no sikabung Yahudi sebut
genang, Ki Wali Iram don dega ey. Nago no, tupduk kua keng
go sik so dabui lo iwot go, tandali nemotnang Ki Wali Iram lo
mea wawi. 24Se duing: sikabung Yahudi tang go-a, di saytun

---

* **11:16** *Srang-a teguop go:* babuasi Ablaham, Isak, Yakob, Musa ey nabi-nabi temu so taling go.

seni kali gemang. Ngga ey, kekayso tandali go nuik temoy sono, nemotnang Ki Wali Iram lo iti go mea sebut. Motnang-a, saula meno sik sogo blong duoyap ngge, duen sik sogo di saytun kali gabe. Di saytun seni nuik temoy no motnang mo sebut. No, sebut go ngga diding ba lo gemang.

Ki Wali Iram go gualaklum ba no Israel gabe

25 Ayanang, mianang, blong duoyap: motnang tang so duing go-a, keda so kua keng! Se senong: Ki Wali Iram go duduing kok go gigit go, maning gemang. Duduing ngga, motnang senong genang, gabe taling-situgu: blung Israel sik sogo temu, wengkabui demu ey, tupduk kua keng. Ngga kalik suing go, e… saula-saula sik sogo, Ki Wali Iram lo sesuoy genang yam so mea nemot. 26-27 Ku ngganemot no, sikabung Israel naklay mea sesuoy. Yang, Wali Sam klaut no ngge mo klik gabe.

"Ki Wali Iram lo pen go,
'Tegadi ngge-a nemotnang ey,
Genam lo mo dok gabe:
Israel go idekeba tebuo genang ku no,
meduim Sion sik so sesuoy Iram mea weng.
Ngga ey, Yakop go mlenawalasrang lo pluok go taybat
Sesuoy Iram lo mea suep.'"

(Yesaya 59:20-21, Yeremia 31:33-34)

28 Motnang saula-saula walitap pung genang so, Ki Wali Iram go koysaula so, Israel tang-a gabe lemoy. No, ngge se senong: babuasinang, Ablaham, Isak nggano Yakop, Ki Wali Iram lo mo kuoy go tang so Israel saula nogo Ki Wali Iram go klum tongkuatong. 29 Yang! Nando sono Ki Wali Iram go taitiklum taling go, tandali mea kua lek. Nemot lo pu go, yakua keneng.

30 Yang! Banim go saula-saula sik sogo sikabung, Ki Wali Iram nogo tupduk so kua keng. No, sikabung Yahudi kua keng go nogo, gualaklum ba no saula-saula-a Ki Wali Iram lo mo wawi gabe. 31 Sikabung Israel ngga kalik dali: Ki Wali Iram nogo kua kengduk gemang. No, klum katu ey motnang sono iti go nogo, gualaklum ba no nemotnang Ki Wali Iram lo mea wawi dali. 32 Yang! Seni so, sikabung naklay, kuklue go don sono, Ki Wali Iram lo mo itak. No, gualaklum ba no sikabung naklay Nemot lo mea wawi.

Ki Wali Iram no iway se iti

33-35 Yang!
Ki Wali Iram go senongblong duduing,
kangok dega, gluk genang yakua.
Nemot go kisebui taling genang,
nando logo so ya ikum go mlak?
Nemot lo pupluok go atuia,
nando logo so ya ikum go senong? *(Yesaya 55:8)*
"Ki Wali Iram go kunala, nando-a mo senong?
Nemot nogo, nebut mang, nando logo-a ya king?
Way eygo Woy Wali Iram nogo,
nando logo-a ya waydang?" *(Yesaya 55:8, Yesaya 40:13)*
36 Ngge-a se duing:
naklay ngge Ki Wali Iram sik sogo;
naklay ngge Ki Wali Iram logo so;
naklay ngge Ki Wali Iram nogo seguong.
Senang so Ki Wali Iram go sui iway-a se keklak! Seni.

Ki Wali Iram nogo so uwali go

12 1 Dem-dabui! Imot nogo Ki Wali Iram go gualaklum gabe tetaling. Ngganemot sogo so, dabui lo gabe pu-situgu, "Nemot go kebali pupluok genang so, Nemot go ta ba sono, yakay ey motnang go saysuk-a se itak! Ngga ey, taiti teguop goso, Nemot go dabui nogo ey iwat genang, wali ngge mea lemoy. Ngga ey, Ki Wali Iram no seni eygo-a, motnang ta gabe kokong." 2 Kukunan go duduing pluok genang-a, motnang kua keng. No, inim so iwot go, suey so mot go walitap lemoy genang-a, dabuiduduing ey se! Ngga ey, motnang nogo Ki Wali Iram go duduing mlak genang-a se! Yangga: suey go-a, dabui no but go-a, teguop go-a.
3 Se senong: taitiklum Ki Wali Iram lo iti go tang so, Iram Yesus go tamot sogo genam gabe. Ngga tang so, nebutmang gabe king-situgu: blo dega sono mot go dabui-a kua iti! No, motnang go wali kunala kalong ey yay suing genang-a, se usey! Ngge kalik se duing: dabui lo keng gono, wali ba nogo taitiwalipega, mottang-mottang nogo so Ki Wali Iram lo wasey go-a, se i-ikum. 4 Yang! Imot go saysuk ngge, tamasi mata so gabe. No, nemotgo-nemotgo kebali ey gemang. 5 Nemot-a,

imot blong duoyap miam dega eygo, saysuk-a, Iram Yesus
temoy nogo so, klaya gabe. Ngga ey, klay-klay, way-way so
tamasi gabe kluing-sing. 6-8Kebali pupluok genang walipega,
banom-banom gabe. Taitiklum tang so, imot go taitiwalipega
Ki Wali Iram lo wasey go gabe.

Mot nogo so iti go taitiwalipega se senong:
Ki Wali Iram logo senong ey pepen genang,
dabui iti go keng golo se penklong.
Sikabung meno tebok genang,
dabui lo sikabung temu se tebok.
Sikabung temu nguok genang, seni-seni so se nguok.
Sikabung meno don kok,
dabui lo sikabung meno don se kok!
Sikabung meno ey wasey genang, nemudi so se pluok!
Sikabung tap taling genang,
don ey dabui lo wengkabui so se suing.
Sikabung guala-a taling genang, yakay ey se taling.

Sikabung meno nogo klum

9Yang! Klum-a nemudi so se tetaling! Piam go-a ngga sono
se yat. Suey go-a waysagi ey se mlak. 10Way-way klum ey,
anduasiyap so dabui lo motnang se suing! Banim temu, andua
no takong genang-a, se usey! 11Woy Dem go kebali, se pupluok!
Ki Wali Waglo go don lo dabui yakay ey se, yakay ngga kua
kenip! 12Duduingbubung go tang so yakay ey se. Ide ey tra
go gigling ey motnang logo se! Senang so dewi-a se keklak.
13Blong duoyap temu nogo, sogo-sogo se tetebok. Glop pung go,
yap ba nogo dabui lo se wawi go degut. 14Motnang so truik go
plesi nogo, Ki Wali Iram go sui nogo suey-a se wadong. Nebut
piam go-a kua pu. 15Yakay eygo, yakay-a se pla dali. Genuing
so suing go eygo, genuing-a se keng dali! 16Ngengam ey klay
gono se susuing! Blo sono dabui-a kua iti, no kunala temoy no,
ku sono se suing. Naklay senong go kalik kua taling, sikabung
meno go kunala ey se mlak!

17Taybat-a mot no sikabung lo semu go, way taybat dali lo
kua taling! No, sikabung naklay no suey go-a se usey. 18Mot
don eygo, sikabung temu ey ngengam genang-a, don ey
motnang se u-usey!

19-20 Ayanang, mianang! Mot tang so taybat way taling
genang, kua duing! No, itak go idekeba way, Ki Wali Iram lo na
taling. Yang, Wali Sam klaut ba nogo gabe mo klik,

"Ki Wali Iram lo pu go,
'Idekeba way taling genang,
Genam logo so mea!'" *(Ulangan 32:35)*

No,

"Nago no plesi ten tra go, ten-a nase iti;
bunuo sogo, bu-a nase gluik go iti.
Ngga kalik semu go tang so,
nemot suongsut mea tra." *(Amsal 25:21-22)*

21 Piam golo mot go wali-a don kua goso lemoy genaning. No,
piam don kua genang-a, suey golo don ey se suing!

Pemlenta no tupduk genang

13 1 Mianang, ayanang! Wengkabui so suing go amble nogo,
imot naklay tupduk so se. Yang! Wengkabui so suing go
amble, Ki Wali Iram lo don iti goso mea suing, kua go yakua.
Nggano, nggeasui go pemlenta ngge, Ki Wali Iram lo pu go-a
gemang pupluok. 2 Ngga kalik go, se senong: Ki Wali Iram lo pu
go pemlenta so waydang go, Ki Wali Iram lo pu goso waydang
go kalik gemang. Nando lo waydang go, nemot tang so idekeba
tap gemang usey.

3 Se senong: suey go-a pupluok go, don ey amble lo taling go
sogo, suali yakua tra. No, piam so pupluok go sedue-a, amble
nogo suali se tra. Amble nogo mot suali eygo? Takebali suey
go-a, se pupluok. Ngga tang so, blo sono mot go sui mea pu.
4 Yang! Pemlenta Ki Wali Iram lo pu go ngga, motnang go wali
suey genang sogo gemang. No, piam go-a nando lo pupluok go,
suali se tra! Kua kay: tebadali go idekeba pemlenta logo mea
kua taling. Piam-a pupluok go sedue no, idekeba pemlenta lo
taling golo, ibe sono Ki Wali Iram go dabuisagui gabe nenguon.
5 Ngga tang so, pemlenta go don nogo, motnang se tupduk!
Ki Wali Iram go dabuisagui tang seguong sogo so kua, no,
dabui iku lo pu go-a se tupduk!

6 Ayanang, mianang! Ngga tang so, pemlenta nogo blasteng
se yaluim! Se senong: blasteng iyaluim go ngga, Ki Wali Iram
go senong ba no gemang pupluok. 7 Ngga tang so, sikabung
naklay no iti genang, se iti. Ngge kalik go: blasteng iyaluim go;

taut sogo duoy so usi go; don eygo no suali taling go; takong genang so pu go, ta ey se kong.

Way-way so tetaling genang

8 Sikabung meno go namboy iti go, mot sik so uwadong go,
kua gluik! Tandali iti genang ngge mot go ide gemang. No,
klum-a mot sik so sikabung meno lo wadong go-a, suey! Kua
kay: klum-a nando lo tetaling go, Musa logo demutrui naklay
mo pluok gemang. 9 Yang! Musa logo demutrui lo gabe pu:
kamea kua semu; sedue kua but go kebong; wom kua king;
nemukum kua! Yang, demu-demu ngga, klaya so kutrui ngge lo
mo dok-sing gabe. Yangga, "Mot tang go saysuk no klum go
kalik, sikabung dali nogo klum se taling!" *
10 Sikabung meno nogo taybat, klum eygo logo mea kua
taling. Ngga sik so mea senong: klum-a nando lo tetaling go,
demutrui go seni naklay mo lemoy gemang.

Nggeasui gono wali genang mangking

11 Ayanang, mianang! Ku mo pung gabe. Sesuoy ku mo
dagu, demening dabui iti go keng go nogo kalik kua. Usne
sik sogo, motnang se buong-lak. 12 Kuklik go pung-sing so
gabe. Kublong-a mo ngengap gabe. Ngga kalik go, kuklik ba
lo pupluok go nase itak. Imot go saysuk nogo, blong pleday-a
se glung-sing. 13 Kublong so sesemu go tasam teguop go-a, se
pupluok. Yangga: tebadali go walop kua pepla, bu logo kua rlo;
wali piam go, kamea-kamea kua pluok; dabuipiam, nemukum
kua goso se.
14 Yang! Woy Dem Iram Yesus tang golo iwat go-a, mot go
wali mea tram. Saysuk lo duduen go-a, kua keng go pupluok.

Andua blong duoyap sogo ta kua nat

14 1 Ayanang, mianang! Motnang eygo andua temu Iram
Yesus nogo don ey maning kua keng go gemang.
Demu-demu no keng sogo, maning nemotnang lo ne duduing.
No, suey so nemotnang se uwawi, nebut-a kua sosok. 2 Don
eygo andua lo pu go, "Tendam budrop naklay genam logo
mea dam." No, dabui don kua kok go logo, ulum seguong-a

---

* **13:9** Keluaran 20:13-15, 17, Imamat 19:18, Ulangan 5:17-19, 21

mea dedam. 3Ngga kalik, tang kua pleng goso tebadali nando
lo dedam go, tang ey pleng go andua-a ku sono nemot lo
kua kenok. Way so mot sogo andua meno lo ta kua nat! Kua
kay: andua ngga Ki Wali Iram lo mo wawi dali gemang.
4Se duing: koybutasemu meno sono, sogo temoy no mot logo
ta ya nat? Dabui lo nemot keng go, kua keng go, don eygo,
don kua go, ngga nemot go woy dem go ba so gemang! Yang:
wisi so don ey andua ngga ip genang, Woy Wali Iram lo iti go
mea kong.

5Ayanang, mianang! Blong duoyap go tap bumeno-bumeno
so gabe. Andua meno lo pu go, "Woy Wali Iram go walop ku,
tang ey se usi: ku ngge-a teguop, ku ngga-a piam." No, tang
ey kua usi go andua lo pu go, "Ku naklay kerlam wa!" Gabe
pen-asitugu, "Nemot tang so dabui iku lo iwat go-a se mlak."
6Nando lo tang ey usi go: walop pla genang ku ngga-a teguop!
Woy Wali Iram nogo ta kokong genang so, nemot lo pu go.
Tang kua pleng goso, tendam budrop go, Woy Wali Iram nogo
takong genang so se pluok dali. Yang, ten so lemoy-ngam go
nogo-a, taitisuey ey pu go se dedam. Andua meno-a kagot
sogo, Woy Wali Iram no takong dali genang. Taitisuey ey,
Ki Wali Iram sono gemang pupu.

7Kua kay! Duduing tang go nogo so, klaya nang go imot ngge
kua uwali. Ngga ey, duduing tang go nogo so, imot kebong go
kua dali. 8Wali sogo, kebong sogo, ngga Woy Dem seguong
nogo so gabe.

9Se duing: sikabung kebong go ey wali sogo ey tamlak
genang so, Blong Dem Yesus kebong sik so tandali mo nglong.
Nemot Iram gabe! 10Ngga kalik, teguopey andua-andua sogo so
motnang lo ne bebat? Ku sono, sogo so ne kekenok? Se senong:
Ki Wali Iram go suongku no neyboy sogo, imot naklay mea
ip-lak! 11Yang, Wali Sam klaut no klik go,

"Woy Wali Iram lo pu go,
'Seni so, sikabung klay-klay
Genam go suongku no mea unuik-sing.
Ngga ey, Ki Wali Iram sono,
iway sikabung naklay lo mea pu.'" *(Yesaya 45:23)*

12Ngga tang so, Ki Wali Iram go suongku no, imot klay-klay go
takebali, tang mea pen.

Mot logo tang so anduasi pui genaning

13 Imot go takebali naklay Ki Wali Iram lo ya neyboy go,
way-way sogo, tandali go imot ta kua nenat! Ngge-a se duing
go pluok: genam tang go, sogo-sogo pupluok golo anduasi
meno ikum go, masi kling go, piam so lemoy genaning.
14 Yang, Woy Dem Yesus ey klaya so genam lemoy go, dabui
lo senong goso ngge gabe pu, "Seni so, tendam budrop klaya
nang go, kagot sogo, kua gabe!" No, blong duoyap tang so pu
go, "Kagot!", nemot seguong nogo-a, gemang kagot. 15 Yang,
tendam budrop logo so, andua meno-a mot lo wayang go, mot
klum go tap lo kua koklong gemang! Yang, andua ngga sesuoy
dali genang so, Blong Dem mo kebong. Gabe pen-asitugu, "Mot
lo dedam go sik so, waluk genang tap kua taling!" 16 Teguop go,
motnang nogo so, Ki Wali Iram lo iti go, paysing genaning!
17 Yang! Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing ngga,
tendam budrop tap kua. No, seni eygo, nemudi sogo, ngengam,
yakay tap-a, Ki Wali Waglo lo pupluok go gabe. 18 Iram Yesus no
nando tupduk keng go, Ki Wali Iram lo iwat go-a nemot lo gemang
pupluok. Nemot nogo ta ey sikabung meno logo mea kong.
19 Ngge-a imot se usey: way-way so ngengam lo buong genang
tap-a, se. 20 Kua kay! Blong duoyap ba no Ki Wali Iram lo pluok
go kebali, tendam sik so kua waluk. Tendam naklay ngga teguop!
No, ten ngga sik so, andua meno dabui ba nogo lekluik ey piam
so lemoy go, ngga-a mot lo mo kuklue gemang. 21 Menay,
anggul, lomdam meno-meno dedam golo, andua go dabui ba
no piam so lelemoy go, mot logo kua dedam dali go-a, suey!
22 Ki Wali Iram go suongku no, mot go duduing,
neyboy sogo-a se itak! Ki Wali Iram lo ikum go, iwat go,
ngengam-yakay-a mot blo sono mea li. Ngga tang so, dabui iku
lekluik mea kua. 23 Se senong: dabui ba lekluik eygo tendam go,
piam so Ki Wali Iram lo gemang mo pu. Ngga kalik lekluik ey
pupluok go, dabui lo keng go tang sogo kua lelemoy. Kua kay:
dabui klaya iti golo kua pupluok go, kuklue gemang.

Blong duoyap yakay genang-a se

15 1 Dem-debui blong duoyap! Dabui don maning kua kok
go andua nogo, gigling ey, imot dabui don kok golo

se tebok! Imot tang go nogo-a kua duduing. 2No, andua meno
go wali teguop go, buong genang ey imot klay-klay lo se duing.
3Blong Dem nogo ey se duing: Nemot tang go-a kua duing.
Wali Sam klaut no Nemot sogo ngge mo klik,

"Ki Wali Iram so wayang go ide,
Genam blo sono mo gluik sang." *(Mazmur 69:9)*

4Se senong: Wali Sam klaut nogo naklay ngga, imot nguok
genang so mo klik. Wali Sam klaut sik sogo nebut logo so, imot
don kok go, dabuisusuot so mea suing. Ngga ey, don ey Iram
Yesus nogo duduingbubung genang. 5Don ey suing genang,
dabuisuot nuik Ki Wali Iram-a gabe. Way-way so dabui klaya
ngengam so wali genang ngga, motnang Iram Yesus lo mo pu.
6Dabui klaya motnang iti go, Ki Wali Iram, imot go Woy Dem,
Iram Yesus go Nglangin nogo, iway klay gono mea i-iti.

Saula-saula sono deguo teguop pen go

7Yahudi saula ey, saula meno eygo sik sogo blong duoyap!
Way-way sogo motnang, Iram Yesus lo wawi go kalik, se
uwawi! Yang: ngga tang so, blo sono Ki Wali Iram nogo iway
i-iti genang. 8Se tup! Sikabung Yahudi nogo-a, kebalisedue so
Blong Dem mo lemoy. Ngga lo taling genang: kekeng genang,
nemudi sogo, Ki Wali Iram-a gabe. Tegadi so babuasi no dok
go ngga, Ki Wali Iram tang golo gabe lelemoy! 9No, Danon
pung golo, ngge lemoy dali genang: Ki Wali Iram go gualaklum,
saula temu no taling go tang so, blo sono go Nglangin nogo
iway i-iti genang. Wali Sam klaut ba no ngge mo klik,

"Saula-saula nesip sik so,
Mot nogo iway, genam lo mea keklak.
Blo sono Mot go sui pu genang usam, genam lo mea kukluo."
(Mazmur 18:50)

10Ngge kalik go mo klik dali gabe,

"Ki Wali Blung kuoy go ey
saula-saula ey yakay se pepla!" *(Ulangan 32:43)*

11Ngge mo klik dali,

"Saula-saula naklay Ki Wali Iram sono iway se iti!
Blo sono Nemot go sui iway sikabung naklay lo se pu!"
(Mazmur 117:1)

12Nggano, nabi Yesaya logo ngge mo pu dali,

"Isay lo tui go srang sik so tip mea pung;

Saula-saula tamlak genang Blong Iram Nemot gemang.
Sesuoy genang so duduing ey,
Nemot sogo-a saula-saula mea bubung.”

(Yesaya 11:10)

13 Gabe pen-asitugu: imot dabui lo bubung genang nuik,
Ki Wali Iram gabe. Dabui iti go tang so, Nemot sik sogo
ngengam-yakay lo motnang mea tram. Ngga ey, Ki Wali Waglo
go don logo so, don ey Nemot sogo motnang lo bubung genang.

Kebali Paulus lo pupluok go don

14 Ayanang, mianang, blong duoyap! Ngge genam dabui lo
mo senong: teguop go tap-a usey so motnang lo duduing.
Senong duduing ey go, motnang-a gemang. Ngga tang so,
way-way sogo nebutmang, motnang logo mea kiking dali.
15 Tap meno-meno, nisonoso sam ngge ba no mo pen-asitu!
Nemot-a mo senong go, tandali motnang duing genang so
gabe mo klik. 16 Se senong! Iram Yesus go kebalisedue so
genam-a, Ki Wali Iram go taitiklum lo mo temuit. Yangga:
saula-saula nogo, Ki Wali Iram lo iti go deguo teguop,
dabui lo penklong genang. Ngga ey saula-saula, Ki Wali Waglo
lo teguop go, Ki Wali Iram lo iwat go taiti so, nemotnang-a
leguit genang.
17 Yang! Walikebali genam lo pupluok goso, yakay ey dabui
ta genam lo tegue go, ngga Iram Yesus go don logo tang so
gabe. 18 Genam ba lo Iram Yesus lo pupluok go-a, gabe tetaling.
Yangga: genam lo pepen go, pupluok go ikum golo, saula-saula
Ki Wali Iram no kengduk genang. 19 Ngge kalik so: takebali,
tasam-tasam dega, Ki Wali Waglo go don logo so gabe tetaling.
Ngga kalik golo, nan-nan naklay nogo Iram Yesus go deguo
teguop, genam lo gabe penklong. Yakena Yerusalem idi sik
so iti go, e… nan Ilirikum* idi sono gabe koklong. 20 Don ey
ngge-a klaya genam lo mo duing: maning kua tup go sikabung
sono, Iram Yesus sogo deguo teguop-a yambeto go genam
lo se penklong. Yang! Tamot meno go kutrui tui go blo no
klik genang, genam moyso. 21 Ngga kalik genam lo semu go,
Wali Sam klaut ba no mo klik,

---

* **15:19** *Nan Ilirikum:* nggeasui go ngga nan Albania, Serbia; tap go walong kilometer 2 ribu.

"Maning kua nguok go sikabung lo
Nemot sogo deguo pung go, mea ikum;
maning kua tup go sikabung lo
seni mea mlak." *(Yesaya 52:15)*

Paulus Roma no klong genang atuia

22 Saula-saula miam ey Iram Yesus sogo deguo teguop
maning kua tup go tang so, motnang Roma sogo blong duoyap
ey tegu genang, maning kua lemoy. 23-24 No, nggeasui go
nan-nan ngge nogo, genam go kebali mo yam gabe. Se senong:
yaguiyam-yaguiyam, motnang klong go ikum so, genam
mo duen-sanyu. Nan Spanyol sono genam koklong go nogo,
motnang yakena Roma sogo mit no, namboy mea degut. Suey
so motnang eygo mea tegu. Ngga ey, Spanyol sono go tap masi,
motnang tebok golo lemoy genang.
25 No, nggeasui go, yakena Yerusalem no banim mea belu, Ki
Wali Blung ngga sogo tebok genang taiti, iti go klong genang.
26 Se senong! Nan Makedonia ey, nan Akaya eygo blong duoyap
logo taiti, Yerusalem sogo blung tautkuago sono, iti go mea klong.
27 Ta lo kua plong gono no, dabui lo Makedonia ey Akaya eygo
lo taiti mo iti. No, gabe pen-asitugu, "Sikabung Yahudi tang
sogo so, banim temu no saula-saula nogo suey so taitiwalipega
Ki Wali Waglo logo mo uwasey-sing. Ngga tang so, blong
duoyap Yerusalem sogo nogo, saula-saula go taut lo way so se
tebok dali. Nemotnang go ide temu, ngga lo tebuo genang."
28 Ayanang, mianang! Taiti yaluim go ey klong go, suey so
Yerusalem sogo blong duoyap go ta sono mea iti. Ngga ey, nan
Spanyol sono genam mea klong. Tap masi ngga koklong go
nogo, yakena Roma no namboy motnang ey mea tegu. 29 Se
senong! Motnang mit no genam pung go nogo, Iram Yesus logo
taitiwalipega dega motnang nogo ey, mea pung-abalu.
30-31 Ayanang, mianang! Imot go Woy Dem Iram Yesus go
sui no, nggano, Ki Wali Waglo go gualaklum lo, motnang
genam ey Ki Wali Iram sono, dabui lo dewi ngge don ey se
uwadong: Yudea sogo sikabung kua keng golo uwayang go sik
sogo, genam sesuoy genang; nggano dabui yakay ey, taiti ngga
Yerusalem sogo Ki Wali Blung lo iti genang. 32 Yang! Ngga kalik
klong genang, Ki Wali Iram lo iwat go, motnang mit no pung
go yakay lo, genam go dabui don mea kok.

33 Ki Wali Iram, ngengam-yakay go nuik senang so motnang
naklay ey mea susuing. Seni!

Suey pu go

16 1 Ayanang, mianang! Imot go debui meno, nemot go sui:
Pebe. Nan Yunani, yakena Kenklea sik so, yakena Roma
sono motnang mit no, nemot gemang ya weng. Se senong!
Ngga kabung suey dato go gemang. Yakena Kenklea sogo blung
nogo walikebali nemot lo gemang pupluok. 2 Blong duoyap
temu kalik, suey so Woy Dem go sui no, debui ngge motnang
lo se wawi! Nemot nogo motnang lo se tebok dali! Ide ey go
sikabung mata so nemot tang golo mo tebok. Yang, nemot logo
genam ngge mo tebok dali.

3-5 Nggano, Priskila ey Akila eygo nggano, nemotnamon mit
so pupluep go blong duoyap eygo nogo suey, genam logo gabe
pepen dali. Nemotnamon ngga at go andua, Iram Yesus go
kebali so sesemu go dali gemang. Genam sesuoy genang so,
nakuago nemotnamon-a gemang mo kebong. Ngga tang so,
nemotnang nogo taitisuey genam lo gabe pupu. Nggano,
nemotnamon nogo saula-saula sik sogo blung temu logo
taitisuey gabe pupu dali.

At go andua, dem Epenetus, suey gemang! Nemot ngga,
keduong so, Iram Yesus no keng go, nan plopinsi Asia* sik sogo
sedue. 6 Nggano, Maria-debui nogo suey, genam logo gabe
pupu dali. Yang, kangok so motnang nogo seguot, nemot lo mo
pung. 7 Nggano, Andronikus dem ey, Yunia debui eygo nogo,
suey se pu dali! Yang, at ey tang Yahudi klaya go, boy ba dali
nogo kerlam so nemotnamon ey mo degut. Seni so, Iram Yesus
no genam maning kua keng go nogo, Nemot namon-a banim,
dabui lo Iram Yesus no mo keng. Tamot sogo, nemotnamon go
sui iway ey mo iti.

8 Ampliatus dem, genam ey klaya so Woy Dem Yesus ba no
mo lemoy go nogo suey se pu dali. 9 Nggano, imot go andua
Urbanus, Iram Yesus go kebali so imot ey kerlam so pupluok go
nogo, genam go suey se pu dali! Nggano, dem Stakis nogo suey
se pu dali! 10 Apeles dem nogo suey se pen dali! Seni so, nemot
go kengduk Iram Yesus nogo, ibe lo neyboy go mo ikum gabe.

---

* **16:3** *Nan plopinsi Asia:* nggeasui go ngga nan Turki.

Nggano, Aristobulus go yap no iyaluim go sikabung nogo suey
se pen! 11Ngga ey, Herodion dem, at ey tang Yahudi klaya go
nogo, suey se pu! Nggano, Narkisus dem go yap tenglam Iram
Yesus no keng go nogo, suey se pu dali! Imot ey dabui lo keng
dali go, nemotnang gemang.
12Ngga no, Tripena debui ey Triposa debui ey go nogo,
genam go suey, se pu dali! Woy Dem no kebali kangok so
nemotnamon lo mo usey. Nggano, Persis debuisop nogo, genam
go suey se pen dali! Kangok so Woy Dem nogo kebali nemot lo
mo pluok gemang. 13Rupus dem, Woy Dem lo kuoy go sedue,
nemot gemang. Ngga ey, nemot go unen, genam go mia dali
kalik mo lemoy go nogo suey, se pen dali! 14Nggano, Asinklitus,
Plegon. Hermes, Patrobas, Hermas, nggano dem-debui dabui
klaya iti go nemotnang ey yaluim go nogo, genam logo suey, se
pu dali! 15Nggano, Pilologus dem ey Yulia debui ey go, Nerus
dem, demanon eygo nogo, nggano Olimpas ey nemot ey yaluim
go blong duoyap naklay nogo suey, se pen dali!
16Way-way so dabui lo suey ta ey se uluik.* Imot blong
duoyap lo pupluok go kalik so se! Dem-debui nogo, Iram Yesus
no keng go blung naklay logo suey, gabe pepen dali.

I go sogo mangking

17Ayanang, mianang, blong duoyap! Don ey dabui lo gabe
pu-situgu, “Sisuep so lelemoy go sikabung nogo, kunala
temoy no se suing!” Sisuep tang sogo, blong duoyap mea
kenuong. Ngga, genam lo mo nguok go tap seni eygo, kua
kerlam. Sikabung ngga kalik go, ket sono se tenguo-sing.
18Yang, ngga kalik go tasam so pupluok go klui-klui piam go,
imot go Woy Dem Iram Yesus nogo kebali so kua sesemu. No,
nemotnang go saysuk yakay genang-a gemang pupluok.
Suey so maning kua senong go blong duoyap, nemotnang
go nebutpen tom-tom sogo lo gemang mumlue. 19Yang, mo
senong? Ki Wali Iram lo iwat go-a motnang lo tupduk keng go,
ibe mo ikum. Ngganemot sogo so, genam motnang nogo yakay
lo mo tram gabe. Motnang nogo, genam go duduing ngge kalik
gabe: tasam suey go nogo, motnang kunala kalong ey se! No,

---

* **16:16** *Dabui lo, suey way-way so ta ey se uluik:* Yahudi go demu kalik, nebuem kuong dabui lo se tebok.

tasam piam go nogo, motnang-a puplu so, se! 20Se senong!
Ngengam nuik Ki Wali Iram-a gabe! Kekayso Kupiamgo don
Nemot lo pedueng go, keda so motnang go masi ba no tui go
mea kesuop.

Imot go Woy Dem, Iram Yesus sik sogo taitiklum senang so
motnang blo no mea gigit.

21Motnang nogo at go andua Timotius logo suey, gabe pepen
dali. Ngga kalik dali so, Lukius, Yason nggano Sosipater, at ey
tang klaya go logo, suey gabe pupu dali.

22Ayanang, mianang! Motnang ey Woy Dem ba no ta keduik
go, genam ngge Tertius gabe. Aya Paulus no tebok genang,
sam ngge genam lo gabe mo klik. Genam logo suey, motnang
naklay nogo gabe pepen.

23Nggano, Gayus dem logo suey motnang nogo gabe pu dali.
Nemot go yap no glop so genam gabe ta. Yang, blong duoyap
ngge sogo naklay, Gayus go yap no gabe iyaluim. Yakena go
drang so ta go wengkabui, Erastus dem logo suey, gabe pupu
dali. Nggano, at go andua Kuartus sogo suey gabe pupu dali.

[24Imot go Woy Dem Iram Yesus logo taiti motnang naklay
blo nogo mea uweng. Seni!]

Sam so kadun go

25Iway blo dega so Ki Wali Iram got-ton. Don ey motnang go
dabui Nemot logo so mea kok. Yangga, ngge lo gabe ngap: Iram
Yesus sogo deguo teguop genam lo penklong go kalik, nggano
Ki Wali Iram go duduing kok go gigit go kalik, ngga gemang
pepen. Walu so, duduing ngga sikabung logo kua senong. 26No,
nggeasui go ibe no gabe mo taling. Nggano Ki Wali Mani Iram
lo mot-dak goso, saula-saula naklay nogo atuia ngganemot,
Wali Sam klaut ba no nabi-nabi lo klik golo, mo taling. Ngga
nang so, saula-saula naklay, dabui lo Ki Wali Iram no kengduk
genang. 27Yang, Nemot ngga, Ki Wali Iram klayking! Nemot go
senongduduing, walongbata dega.

Iram Yesus logo tang so, blo dega sono Nemot go sui senang
so mea iti. Seni!

1 KORINTUS

Paulus logo suey sam so tenuing go

1 [1]Genam ngge Paulus! Ki Wali Iram go duduing lo, Woy Dem
Yesus go tamot so mo lemoy. Genam ey, Sostenes dem eygo
lo sam ngge gabe kiklik. [2]Yakena Korintus sogo Ki Wali Iram lo
kuoy go blung, Iram Yesus ba no teguop so motnang mo lemoy
go nogo so, sam ngge gabe iti. Yakena-yakena naklay sogo
blong duoyap nogo gabe iti dali. Yangga: imot go Woy Dem,
Iram Yesus go sui no, ta iway ey kokong go sikabung.
[3]Ki Wali Iram, imot go Wali Aya ey Woy Dem Iram Yesus
eygo sik sogo ngengam-yakay, taitiklum, senang so motnang
blo so mea gigit.

Ki Wali Iram sono taitisuey pupu go

[4-6]Seni so, Iram Yesus ba no motnang nemu pli go, blong
eygo walitap naklay motnang mo mlak. Ngga ey, meno duo
nogo deguo teguop, taiti walipega kalong eygo lo motnang
gemang pepen. Ngga sik so gabe senong: motnang nesip
no Iram Yesus go deguo teguop atnang lo pepen golo wali
don mo kok. Ngga tang sogo so, kuno-woyno, Ki Wali Iram
nogo taitisuey, genam gabe pupu. Yangga, Iram Yesus ba no,
motnang nogo taitiklum Ki Wali Iram lo mo iti gemang. [7]Ngga
ey, Woy Dem, Iram Yesus so bubung go, Ki Wali Waglo sik sogo
taiti walipega naklay, motnang nogo so gemang. [8]Ngga tang
so, Woy Dem Iram Yesus pung go suongku nogo, suongsut eygo
mea kua ip. Yang! Kuno-woyno, dabui ba no Ki Wali Waglo lo
ngga gabe iyang. [9]Ki Wali Iram naklay seni! Nemot lo pu go
mea lemoy. Motnang Nemot lo usi go, Nemot go Danon, imot
go Woy Dem, Iram Yesus ba no klaya ngengam so suing genang.

Tong-tong blong duoyap no lemoy go

10 Dem-debui, blong duoyap! Imot go Woy Dem, Iram
Yesus go sui no, mang gabe king-situgu: klay gono se suing.
Suep-suep se itak. Dabui klaya, duduing klaya so, motnang
se lemoy! 11 Motnang ba no tong-tong lemoy go, genam mo
tup. Genam nogo, Kloey debui go yap tenglam ba no iyaluim
go meno duo lo mo pen. 12 Ngge kalik motnang sik sogo lo
pu go, "Paulus no keng go atnang ngge gabe!" Temu lo pu go,
"Apolos no keng go atnang ngge gabe." Temu lo pu dali go,
"Atnang ngge Kepas go tete." Temu dali lo pu go, "Genamnang
ngge Iram Yesus go blung." 13 Sogo kalik so? Banom-banom so
Iram Yesus-a mo sran? Paulus-a, di sono motnang nogo so mo
tegak go kebong? Paulus go sui ba no, motnang bu mo degut?
14 Klaya duo nang go motnang sik sogo, genam lo bu tui go,
kua. Ngga tang so, Ki Wali Iram nogo taitisuey-a gabe keklak.
Esang! Klispus-dem ey Gayus-dem eygo seguong-a, genam lo
bu mo tui. 15 Ngga tang sogo so klayaduonanggo motnang sik
sogo lo yakua pu, "Paulus no genam bu mo degut." 16 Genam
duing go, Stepanus-dem go yap tenglam-a, genam lo butui
go. No, sikabung temu, genam lo butui go gemang dali? Suey
so kua duing. 17 Se senong! Genam, Iram Yesus lo mot-dak go
sikabung butui genang so kua. Deguo teguop pepen genang
so genam ngge mot-dak go gabe. Ngga, kukunan sik sogo
waglo, senongduduing lo genam kua pepen. Ngga kalik pen
go, di no Iram Yesus glung go, nglong go don tetaling go
mea nega.

Yunani go waglo senongduduing
Ki Wali Iram sik sogo ey kua kerlam

18 Yang! Sesuoy so sikabung wali genang so, Iram Yesus di
no mo tegak. No, walitap kua keng go sikabung nogo, deguo
teguop ngga seni kua, puplu so. No, imot, sesuoy so mo wali go
nogo, deguo ngga Ki Wali Iram go don gabe. 19 Wali Sam klaut
ba no mo klik,

"Sikabung sik sogo waglo,
senongduduing Genam lo mea pedueng.
Nggano, kunala sedue-sedue go senong-blongdon,
Genam lo suep go mea nega-sing." *(Yesaya 29:14)*

20Ngga tang so, genam lo usi go,
"Kunala sedue go senong nago yam so?
Demu so ngunguok go trang-trang go senong, nago yam so?
Kukunan blo sogo, way-way so tutui go, nago yam so?
Nueya! Kukunan go senongduduing naklay, puplu goso way
so Ki Wali Iram lo mo iwot-dak. 21Ki Wali Iram kukunan go
duduing logo yakua mlak. No, ngge-a Ki Wali Iram lo mo
taling: 'puplu sogo' deguo teguop atnang lo pepen golo, sesuoy
so wali sono dabui iti go sikabung-a, wawi go mea pung.
22Se senong: tasam kangok go-a sikabung Yahudi lo gabe
uwet. Senong-duduing-a sikabung Yunani lo gemang uwet.
23No, Iram di no tegak golo ngengam go deguo-a atnang
gabe pepen. Deguo ngge, sikabung Yahudi go dabui ba nogo,
keng genang sogo ide ey.* Nggano, Yunani sikabung go
dabui ba nogo, deguo ngge nebutiwot so mea pu, yakua keng
dali. 24No, Ki Wali Iram lo mo usi go, sikabung Yahudi sik
sogo, Yunani sik sogo nogo, Iram Yesus ngga, Ki Wali Iram
go senong-waglodon gabe. 25Yang, Ki Wali Iram go 'puplu'
sogo-a beguop ey, kukunan sikabung go senong ey kua kerlam.
Nggano, Ki Wali Iram sik sogo 'don kua' go-a, don dega ey
gabe. Sikabung go don ey kua kerlam.
26Dem-debui se duing! Demening motnang usi go keng go
nogo, woy-woy, kunala eygo, sui eygo, motnang sik sogo mata
so kua. 27No, kukunan sikabung suongsut genang so, puplu so
pu go-a, Ki Wali Iram lo mo kuoy. Kukunan sikabung suongsut
genang so, don kua so pu go-a, Ki Wali Iram lo mo kuoy gabe.
28Yang! Kukunan go suongku no wayang go, sui kua go-a,
Ki Wali Iram lo kuoy go, sui eygo, nega genang so. 29Ngga
tang sogo so, Ki Wali Iram go suongku nogo, sikabung klaya
duo logo, dabui ta kua tegue eygo yakua ip. 30Ki Wali Iram
lo iwat go, motnang-a Iram Yesus ey klaya gabe! motnang go
senongblong Iram Yesus-a mo lemoy gemang. Se senong: Iram
Yesus tang golo, seni eygo nemudi so teguop goso imot mo yang
gabe. Nemot logo so, imot gabe sesuoy. 31Ngga naklay lemoy
go, Wali Sam klaut no klik go kalik se,

---

* **1:23** *Deguo ngge, sikabung Yahudi go dabui ba nogo keng genang sogo ide ey:* Nemotnang lo duing go: tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram, Musa go demutrui no suey so mea keng; di no tegak go kebong genang Nemot yakua.

‘Dabui ta nando lo tegue sogo,
Woy Wali Iram sono iway-a se pu.’” *(Yeremia 9:24)*

Iram Yesus di no glung go nglong go deguo

2 1Dem-debui, blong duoyap! Motnang no, Ki Wali Iram lo
kok go senongduduing pen so weng go, nebutpen naklay
go blong eygo dega logo kalik, genam kua. 2Genam lo iwat go:
senong genam lo pepen go ngge, di no tegak go Iram Yesus
seguong-a gabe! 3Motnang sono genam weng go nogo, don
kua, suali kangok, bubuong ey, sang mo weng. 4Motnang go
dabui tetong genang so, sedue naklay dega golo pen go kalik,
genam logo deguo teguop kua pen. No, Ki Wali Waglo go don
no, dabui klaya iti go tang so, motnang yang go sang mo keng.
5Ngga ey, Ki Wali Iram go waglodon seguong no motnang go
dabui se glung! Sikabung go senongduduing nogo kua glung.

Senongduduing seni eygo Ki Wali Iram lo iti go

6Nemot-a ngga kalik go, Iram Yesus no dabui iti go tupduk
kekeng mo segu go nogo-a, senongduduing genam lo gabe
ngunguok. No, kukunan ey wengkabui-wengkabui eygo
senongduduing ey ngga kua kerlam. Naklay ngga nega genang.
7Ki Wali Iram sik sogo senongduduing genam lo pepen go ibe
logo kua ikum, ngga ba so gigit go! Yang! Kukunan maning kua
lemoy go nogo, Ki Wali Iram lo pu-ngam go, senongduduing
ngga lo, Nemot go blong ba no klay gono, imot mea suing.
8Senongduduing ngga kukunan go woy-woy logo kua mlak.
Senong go sogo, Ki Wali Iram go blong gigit go Woy Dem, di
nogo nemotnang lo kua tegak go kebong. 9Senongduduing go
seni, suey so ngge kalik Wali Sam klaut lo mo taling,

“Senongduduing, wagloblong,
nemu lo kua i-ikum go,
kama logo maning kua tup go,
dabui ba no maning kua duing go,
Nemot no klum go sikabung no,
dali-dali Ki Wali Iram lo mo ta-ngam.” *(Yesaya 64:4)*

10Se senong: imot nogo-a, senongduduing ngge Ki Waglo logo so
mo taling. Yang! Ki Wali Iram ba so kok go gigit go, Waglo lo wet
go, naklay-naklay ikum go gabe senong. 11Sikabung go ba sogo,
nando-a mo senong? Nemot ba sogo waglo seguong logo-a,

uwet go mea senong. Ngga kalik dali, Ki Wali Iram ba sogo,
Waglo lo uwet go mea senong. 12Imot go wagloblong, kukunan
sik so kua, Ki Wali Iram sik sogo gabe. Ngga ey, imot no
Ki Wali Iram logo gualaklum taling go, senong genang. 13Ngga
tang so, Ki Wali Waglo lo nguok go-a imot lo pen go gabe tetaling.
Tap ngga, sikabung go wime lo ngunguok go ey, kua kerlam.
No, imot nogo, Ki Wali Waglo lo gabe ngunguok. Yangga:
waliwime, newet klaut ba sogo wali-a way-way so gabe penklong.
14Ki Wali Waglo nando go dabui ba so kua gigit go, Ki Wali Waglo
sik so iti go, nemot logo kua mlak gemang. Moyso, puplu sogo.
Esang! Walitap ngga ikum go, yakua mlak. Ki Wali Waglo
seguong logo so uwet go mea senong. 15Yang! Ki Wali Waglo
eygo sikabung logo, sogo-sogo ikum go, seni suey so mea
senong. No, nemot tang go-a, sedue logo yakua uwet go senong.
16Wali Sam klaut ba no, seni so ngge kalik mo klik,

"Ki Wali Iram go kunala-duduing naklay,
nando-a mo senong?
Nemot nogo sedue logo mang yakua king." *(Yesaya 40:13)*

No, Iram Yesus mo senong! Se senong: imot go duduing, Iram
Yesus sik sogo-a gabe pupung.

Nebut tuon-tuon blong duoyap ba no lemoy go

3 1Esang, dem-debui, blong duoyap! Ngga ku no, nebut
genam lo pen go nogo, wime-newet eygo sikabung nogo
kalik motnang kua. No, kukunan sikabung nogo kalik mo
pen-nangu. Seni so, Iram Yesus ba no maning denok kalik.
2Ngganemot sogo so, motnang nogo, nebutpen minip kalik
go-a gabe i-iti. Ten dawin eygo kalik go nebutpen, yakua iti.
Yang! Ten dawin eygo motnang logo yakua gut. No esang!
Nggeasui go, nebutpen dawin eygo, maning motnang yakua
mlak. 3Maning kukunan ey motnang go wali tegan lo pok go
kalik gemang. Motnang ba nogo, nebut tuon-tuon, nemukum,
maning gemang go. Tasam ngga sik so senong go: maning
kukunan go tegan lo keduik go, kukunan sikabung temu ey
motnang mo kerlam. 4Motnang sik sogo, sedue meno lo pu
go, "Genam ngge, Paulus tete sogo", temu lo pu go, "Genam
ngge, Apolos tete sogo", tangeng ngga kalik go sik so, gabe
senong: kukunan sikabung ey motnang mo kerlam. 5Se
duing: Apolos dem ngga, sogo kalik go sedue? Esang, Paulus

dem ngga, sogo kalik go sedue? Nemotnang ngge, Woy Dem
go koybutasemu seguong. Wali nebutpenklong so mot-dak
go sedue, Woy Dem no motnang dabui lo keng genang.
No, nemotgo-nemotgo Woy Dem lo wasey go kebali kalik.
6Nemot-a genam lo kuali go, bu-a Apolos lo mo sot. No tip-a,
Ki Wali Iram lo gemang pupung. 7Ngge se senong! Nemot so
kuali go, bu so sot go, nueya. No, tip so pupung Ki Wali Iram-a,
dui ey gabe. 8Nemot so kuali go, bu so sosot go duduing klaya.
No, nemotgo-nemotgo seguot tang so, way mea iti. 9Yang!
Atnang ngge, Ki Wali Iram go kebalisedue seguong. Nggano,
Ki Wali Iram go usu ey yap eygo motnang gabe.

Yap kutrui ngga, Woy Dem seguong-a klaya

10Ki Wali Iram go blong duoyap motnang gabe. Genam
ngge, yap klik naklay mo senong go sedue. Seni so, genam
no Ki Wali Iram go taitiklum iti go sik sogo, banim no blong
duoyap kutrui genam lo mo sey gabe. Kutrui dali go blo no,
kebalisedue temu weng go gemang klik. No, nemotnang tang
so, suey so se duing, “Kutrui ngga blo nogo, sogo kalik ya
klik-lu?” 11Yang! Kutrui ngga, Iram Yesus seguong-a klaya! Seni
so, ngga kalik go kutrui, sedue meno logo yakua sey. 12Ngga
blo no klik go: emas logo, perak logo, demu logo, di logo,
neguen logo, udong logo, nueya! 13No, nemotnang go kebali
seni mea senong. Woy Dem go ku no, koy ey iti go Nemot mea
pung. Ngga ey, koy ngganemot lo sedue klay-klay go kebali
yatrang mea tui. 14Nando go kebali-a, don ey gigit go, nemot
go seguot sogo way mea iti. 15Nando go kebali, koy lo kuim go,
ide ey mea tra. No, nemot tang go-a, ta ulue so iseng ey mea
sesuoy-sayon.

16Motnang, kua senong? Ki Wali Waglo motnang ba so
gemang susuing. Motnang ngge, Ki Wali yap gabe. 17Se senong:
Ki Wali Iram go suongku nogo yap ngga mo teguop! Yap
ngga motnang blong duoyap gabe. Motnang nando lo waluk
go, Ki Wali Iram lo mea waluk dali. 18Mot tang sogo, wamoy
kua mlue! Kukunan ngge sik sogo kunala eygo sedue dega so,
nando lo duing go, banim nemot tang go-a puplu so se lemoy!
Ngganemot no, Ki Wali Iram sik sogo waglosenong eygo so,
mea lemoy. 19Kukunan sik sogo senong ngge, Ki Wali Iram
nogo puplu so. Wali Sam klaut ba no klik go kalik,

“Senongkalong eygo sedue, kukunan go waglo eygo,
Nemot lo ta gabe mlak.” *(Ayub 5:13)*
20 Nggano, Wali Sam klaut ba no, ngge kalik pu dali,
“Seni so, wagloblong eygo sikabung lo duduing go atuia,
naklay-naklay Woy Wali Iram lo mo senong!
Esang: wagloblong ngga, seni kua!” *(Mazmur 94:11)*
21 Ayanang, mianang! Tebadali go klui-klui go sui-a, motnang
logo yakua iti! Se duing: Ki Wali Iram sik sogo senongduduing
naklay, motnang go ta ba so gemang. 22 Nemot-a, seni so:
Paulus, Apolos, Kefas, kukunan ngge, kebong-wali, nggeasui
go ku, ku santugun go, ngga naklay motnang lo ta mea mlak.
Naklay ngga, Iram Yesus go sui nogo, motnang go seguong
gemang. 23 No, kua kay! Motnang ngge, Iram Yesus tete sogo.
Nggano, Iram Yesus ngga, Ki Wali Iram go.

Paulus go waglo sedue meno logo yakua paysing

4 1 Iram Yesus go kebalisedue atnang sogo ngge kalik
sikabung lo se ikum: Ki Wali Iram go duduing kok go gigit
go, suey so wasey genang, atnang sono gabe mo itak. 2 Kebali
ngga so pupluok go, seni eygo sedue so se suing. 3 Genam so
motnang lo neyboy go, sikabung temu lo neyboy go, nueya.
Genam tang go neyboy genang, seni kua dali. 4 Se senong:
sogo-sogo piam go genam go dabui iku logo kua senong. No,
ngge-a genam mo senong, “Genam go piam mea taling dali.”
No, gabe pen-asitugu, “Genam so neyboy go, Woy Dem-a gabe.”
5 Piam-a tetaling go, tandali go kua! Woy Dem go ku-a motnang
lo se bubung. Nemot go neblong ba no, ku klik ba sogo naklay,
Nemot lo mea neguon. Dia sono sikabung go dabui ba so gigit
go mea tegek. Ku ngganemot no, sikabung klay-klay go seguot
Ki Wali Iram lo mlatueng go, sui blo no mea iti.

Teguopey dabui ta yakua tegue

6 Dem-debui, blong duoyap! Nebutpen ngge, at go saysuk
ey, Apolos eygo so, gabe pen-asitugu. Seni so, motnang,
atnang logo tasam sik so, demu ngge ikum go se senong:
Wali Sam klaut ba no klik go teguopey go kua tebok! Klui temu
kenok go, temu-a blo sono iti genang, mot logo kua taling! Mot
tang so dabui ta tegue genaning. 7 Sogo tang so naklay dega
goso, mot mo pu? Seni so, senong ngga naklay motnang nogo

mo itak gemang. Ngga itak go, sogo tang so mot go saysuk no
weli ne bubut. Mot tang so senong ngga usey go kalik.

Blong duoyap naklay Iram Yesus lo mea neyboy

8 No, motnang go kunala duing sang meno. Motnang lo duing
go, "Genamnang naklay go dega. Atnang go wali, blong ey mo
tram. Woy Dem ey iram so atnang mo temuit gabe. No, ngga
kalik go Paulusnang logo kua tebok." Gabe pen-asitugu, "Iram
so motnang pu go, iram dali so atnang gabe."
9 No, atnang-a ngga kalik kua! Genam lo duing go: atnang,
tamot-tamot nogo ku seni sogo sip-a, Ki Wali Iram lo mo taling.
But go kebong so idekeba iti go sedue kalik. Ngga tang so,
kukunan go suongku no, Ki Wali Tamot ey, sikabung eygo lo
ikum go, don kua go nebleng klik genang so atnang ngge mo
itak gabe. 10 Seni so, Iram Yesus nogo puplu so atnang-a gabe
suing. No, motnang-a Iram Yesus logo kunala blongdon eygo
so way so mo pung. Atnang don mo kua, motnang-a don ey
mo kok. Motnang sui ey, way so atnang-a sui mo kenip gabe
sang. 11 Se senong: nggeasui go ku no pung go, ten suey so
atnang kua dedam, bunuo tra go kua drop. Amka kua kok goso
susuing. Atnang no demun bubut go, tebadali sip kua go kalik
gabe uwet sang. 12 Ide kangok go takebali, ten-bu sogo atnang
lo gabe usey sang. Kemla atnang so pu go, Ki Wali Iram logo
ngengam-a way so gabe uwadong. Atnang no iseng taling go
nogo, tom-a tup go Iram Yesus-a gabe kekeng. 13 Atnang no
nebut piam go sikabung lo wayang go, way so susuot nebut-a
mea pu. Yang! Kukunan sikabung go nasrok so, kui so mo
lemoy.
14 Motnang no ngge naklay klik-situgu go, motnang suongsut
genang so kua, no motnang senong genang. Motnang nogo, at
go duo nogo kalik nebut drom gabe king-situgu. 15 Kua kay:
Iram Yesus ba no motnang so ngunguok go klui mata so, aya-a
klaya seguong gabe. Deguo teguop motnang sono at lo taling
go, Iram Yesus logo so motnang go aya so genam-a gabe lemoy.
16 Ngganemot sogo so, drom gabe king-situgu, "Genam logo
kalik motnang se keng dali!"
17 Ngga nang so, Timotius, at go duo Woy Dem ba nogo,
mot-dak go, motnang sono gemang koklong. Iram Yesus no
dabui lo tupduk go nemot gabe kekeng. Motnang nogo,

Iram Yesus ey genam uwali go, motnang tandali senong genang,
nemot lo mea pen. Yakena-yakena sogo blong duoyap no, at lo
mo taling go walitap kalik.
18No, motnang eygo sikabung temu gemang. Nemotnang lo
duing go, “Tandali imot mit nogo Paulus yakua weng.”
Ngganemot so, blo sono nemot go sui-a gemang i-iti. 19No,
Woy Dem lo iwat go, keda so motnang mit no genam mea weng.
Ku ngganemot no mea senong: sui blo no i-iti go, seni ey?
Nebutpen seguong-a? Nemotnang don ey? Kua? 20Se senong:
Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing ngga nebutpen
seguong-a kua. No, don ey gabe pupung. 21Motnang logo, sogo
kalik so mo duing? Genam lo motnang nogo didemun ey ya weng?
Klum so, dabui suot-suot so ya weng? Motnang lo se pen!

Blong duoyap ba sogo konkebamling

5 1Yang! Ibe mo senong: motnang nesip no, sikamea suk kua
go gemang lemoy. Sedue gemang, nglangin go senun ey
kamea-kamea so uwet go. Esang! Ki Wali Iram kua senong go
kukunan sikabung logo, tasam ngga yakua pluok. 2Nemot-a
ngga kalik uwet go, motnang-a, dabui nogo ta ey gemang tegue
dega. Motnang lo duing go, “Imot go walitap suey dato go.”
Kua! Motnang, suongsut tra go, u ey se kluo! Ngga ey, motnang
nesip sik sogo, sedue ngga pu go se klong. 3Yang! Genam,
saysuk ey kua pung go, waglo ba lo motnang ey gemang.
Nggano, motnang eygo kalik, tasam ngga tang so, imot go
Woy Dem Yesus go sui ba no, sedue ngga nogo idekeba mo
taling gemang. 4-5Ki Wali Waglo ba no imot yaluim go nogo,
Woy Dem Yesus go blongdon ba no, Londa Kupiamgo ta sono
sedue ngga imot lo mea itak. Wali ngge-a sesop go, Woy Dem
go ku nogo, nemot go seni-a sesuoy genang.
6Yang! Dabui ta motnang lo tegue go, ngga piam. Motnang
kua senong? Konkebamling seguay dato golo, wali suey go
naklay mea waluk. Kua kay: degit seguay go logo, muk naklay
mea seguo! 7Degit buin ngga sono se betep! Muk inim so
motnang, lemoy genang. Seni so, sikabung go wali buin itak
genang Paska nogo Domba Nok, Iram Yesus tang go-a mo tong
gabe. 8Ngganemot sogo so, weng-a yakay ey se suing! Seni
eygo teguop go Iram Yesus ey got-eyon go, walop-a ya dam.
Wali buin piam eygo, taybat ey klay gono, kua suing go dam!

9Ku nayum gono, motnang nogo sam ba no genam mo
klik-yu, “Sikamea duo ey sikamea kabung eygo motnang ta
kua keduik!” 10Ngga kalik pu-tugu go, kukunan sikabung,
kamea eygo, bontui duo, wamoy eygo, didemu no ta so
kokong go, naklay motnang ey ta kua keduik genang so, kua.
Ngga kalik go, kukunan ngge sik sogo motnang pung go se
klong dali. 11No, seni so, genam go duduing ngge kalik gabe:
nando lo duing go, “Blong duoyap genam ngge gabe”, no,
maning sikamea so, bontui so, didemu no ta so kokong go,
nebutiwot so, bu-a dedrop go, nggano, wamoymlue-a sesemu
go, nemotnang eygo-a ta keduik go, ten usi go, klay gono kua
dam seni! 12Sogo temoy no, dia idi sogo sikabung nogo, imot
ya klong go neyboy? Blong duoyap seguong logo-a, imot wet
go se ikum! 13Dia idi sogo sikabung ngga, Ki Wali Iram lo mea
neyboy. Blong duoyap-a demu ngge se keng: taybat so pupluok
go, blong duoyap sik sogo yat go nase pung!

Neneyboy nogo nebutpen

6 1Ayanang, mianang! Way-way so blong duoyap nebut sedi
go, dia idi sogo sedue lo neyboy genang so klong go nebut
ne rli. Blong duoyap ba no, ngga dali se pluok. 2Motnang
maning kua senong? Kukunan ngge, blong duoyap kon kua golo
mea neyboy. Kukunan ngge motnang lo neyboy genang sogo
kalik? Nebut sedi-sedi motnang tang sogo wet go yakua ikum?
3Motnang kua senong dali? Ki Wali Tamot-Tamot, imot lo mea
neyboy. Ngga kalik go, imot go wali ba nogo tangeng-tangeng
seguay go, imot tang so wet go se ikum. 4Nemot-a ngga kalik
go, nebut-nebut ngga dia idi sogo sedue-sedue lo wet genang so,
motnang lo ne rli klong? Se duing: blong duoyap lo wali go,
sedue-sedue ngga logo kua senong. 5Motnang suongsut se tra!
Anduasiyap go nebut uwet genang, motnang sik sogo kunala
eygo klayanang go kua? 6Esang! Sogo temoy no, dia idi sono
andua neyboy genang so andua meno lo ne lelek? Tap meno
kua? Se duing: dia idi sogo sedue neyboy genang ngga, Iram Yesus
no kua keng gemang. 7Dabuiklum! Way-way so nebut sagui-a
maning motnang sesemu go. Sogo temoy no, don kua go kalik,
motnang-a yakua suing? Piam meno duo lo semu go sik so, ide
lek genang, yakua? 8No, motnang tang go-a, nemudi sogo tap
lo ne kua koklong. Meno duo nogo, motnang tang so piam-a

gemang pupluok. Kua kay, ngga motnang blong duoyap go
anduasi gemang! 9-10Motnang kua senong? Nemudi so kua
koklong go sikabung, Woy Wali Iram go tamlak go blongdon
duduing yakua degut. Suey so motnang se duing! Tabat piam
go; didemu no ta so kokong go; sikamea duo; sedue ey sedue
dali ey kamea kuaseni go pupluok go; wom so kiking go; bontui
duo; bu-a dedrop go; nebut so iwot go; ambledante, naklay
ngga Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing yakua wawi.
11Banim go motnang sik sogo sikabung, ngga kalik dali
gemang. No, motnang go kon mo suep. Woy Dem, Iram Yesus
go sui ba no, teguop go, seni eygo nemudi sogo sedue so
motnang mo yang gabe. Ki Wali Waglo lo ngga mo lemoy.

Sikamea nogo mangking go

12Ayanang, mianang! Motnang lo pen go, "Woy Dem ba nogo
ngge naklay, kagot sogo genam nogo kua." No, ngga naklay,
motnang nogo seni kua. Motnang lo pu dali go, "Naklay-naklay
genam logo mea semu." Yang! No, ngga naklay lo mot ey dok
genaning! 13Motnang lo pen dali go, "Tendam, teguan nogo;
teguan, tendam genang so mo semu. Teguan ey ten eygo
Ki Wali Iram lo mea buin." No, ngge-a motnang se duing:
saysuk ngge kamea nang so Ki Wali Iram lo kua semu. No,
saysuk ngge Woy Dem wawi genang so mo klik-ngam. Saysuk
nogo wengkabui Woy Dem gabe! 14Woy Dem so nglong go
Ki Wali Iram go don dali lo, imot mea nglong. 15Kua kay!
Motnang go saysuk ngge, Woy Dem go tamasi gemang. Ngga
kalik go, kamea nang so Woy Dem go tamasi ngga, genam logo
ya itak? Ngga kalik go yakua! 16Se senong: sikamea kabung ey
nando srek go, duduing klaya goso kabung ngga ey nemot go
saysuk mo dok gemang. Ngga, Wali Sam klaut ba no pen go,

"Saysuk klaya so nemotnamon gemang ya lemoy."

(Kejadian 2:24)

17No, Woy Dem ey klaya so nando mo dok go, Woy Dem
go Waglo ey duduing ey klaya goso nemot mo lemoy dali
gemang. 18Kamea sik sogo, motnang go saysuk-a ket sono se
pling. Yang! Konkebamling temu ngga, dia no, saysuk temoy
no kua pupluok. No, kamea ngga, saysuk temoy no sesemu go
kon gabe. 19Se senong dali: motnang go wali-saysuk naklay
Ki Wali Iram lo iti go, Ki Wali Waglo suing go yap gabe.

Kua kay! Motnang tang go ngge, motnang tete sogo kua gabe.
20Seni so, Ki Wali Iram go drang lo motnang ngge mo king.
Drang ngganemot, yam so mo semu. Ngganemot sogo so,
Ki Wali Iram go blong motnang go saysuk-waglo lo se tetaling!

Kenin-senun suing genang tap

7 1Sam ba no genam sono nebut-nebut motnang lo usi go
ngga gabe pen-asitugu. Ngge kalik motnang lo klik go,
"Sedue ey kabung ey sadui kua kenok goso suing go ngga suey."
2No, kamea tap no pui eygo tang so, gabe pen-asitugu, "Sedue,
nemotgo-nemotgo kabung-a dui ey se iti! Nggano kabung
nemotgo-nemotgo sedue-a dui ey se iti dali!" 3Ngganemot sogo
so, senun nogo duduing-tasam kenin logo suey so se taling!
Nggano, kenin nogo duduing-tasam, senun lo suey so se taling
dali! 4Senun tang go saysuk, nemot seguong go kua, no kenin
go. Ngga kalik dali, kenin go saysuk nemot seguong go kua, no
senun go gemang. 5Banom-banom, sadui kua kenok go sogo,
nin-senun, kua uwali. No, Ki Wali Iram no dewi pu genang
sogo-a, suey so klay gono pen go, namboy se klong! Pung gono,
klay gono tandali se suing. Seni so, banom-banom motnang
suing go, waglodon keda so mea nega. Ngga ey, Kupiamgo
lo yatrang mlue genaning. 6Motnang nogo demutrui so kua
iti-situgu gabe. No, motnang no don kok genang atuia pen go
gabe. 7Kabung kua iti goso, genam kalik, sikabung suing go,
suey. No, sikabung naklay, taiti walipega banom-banom. Meno
nogo ngge kalik so, meno duo nogo ngga kalik so.

Kabung iti go itak eygo

8Kabung kebong go ey, sedue kebong go nalo eygo, sogo
kalik so ya? Genam lo pu go, "Banom, genam kalik, nemotnang
suing go-a, suey." 9No, waglodon ey yakua suing go, motnang
go duduing koy lo dasing genaning, kabung iti go sedue iti go,
suey!
10-11Nin-senun sogo iti-itak genang, sogo kalik ya? Gabe
pen-asitugu, "Seni so, ngge, genam go kunala kua, no,
Woy Dem lo pu go, 'Kenin sik sogo senun kua kap! Senun,
kenin logo kua tenguo dali!" Kenin sik so senun kap go mo
itak go, ngga kalik se susuing. Kua go, kenin ey tandali nase
ngengam.

12 Iram Yesus no kua keng go senun, sogo kalik? Yang! Demu
ngge Woy Dem lo kua, no, genam tang so gabe pen-asitugu,
"Iram Yesus no kua keng go senun, no yakay ey klay gono
susuing go, kabung ngga kua itak sang! 13 Ngga kalik dali,
Iram Yesus no kua keng go kenin, yakay ey klay gono susuing
go, sedue ngga kua tenguo!" 14 Yang! Maning kua keng go
kenin ngga, senun tang so, Ki Wali Iram tete so teguop go
mo wawi gemang. Maning kua keng go senun, kenin tang so,
Ki Wali Iram tete so teguop go, mo wawi dali. Ngga kalik kua
go, kon eygo so nemotnang go duoyap, Ki Wali Iram lo mea
ikum sang. No, demu ngge no keng go, teguop goso duoyap
ngga Ki Wali Iram lo mea wawi. 15 No, walitap kua keng go
nin-senun lo dega go-a, se tenguo sang! Ngga ey, Yesus no keng
go nin-senun sogo mo plet-dak. No, kua kay! Ngengam yakay
ba lo susuing genang so, motnang Ki Wali Iram lo usi go gabe.
16 Debui, mot se duing: sedue sesuoy genang-a, mot logo mea
wawi. Nggano, dem, mot se duing dali: kabung go wali sesuoy
genang, mot logo mea wawi!

Woy Dem lo usi go ku nogo kalik se

17 Blong duoyap ibe nogo sogo ngge kalik atuia gabe pen-asitugu,
"Sikabung klay-klay, Woy Dem lo usi go ku nogo kalik se suing,
idi logo namboy wali kua iwot." 18 Se ikum: saduisuk tong gono,
Ki Wali Iram lo usi go, tandali suey genang, kua usey! Nggano,
saduisuk maning kua tong go, teguopey kua tong ne. 19 Yang!
Tasam ngga semu go, kua semu go, kerlam. Nemot go seni kua.
No, Ki Wali Iram go demu-a waysagi ey suey so mlak go se pluok.
Ngga-a seni eygo gabe! 20 Sogo kalik so sikabung klay-klay
Ki Wali Iram lo usi go pung go, ngganemot kalik nemotnang se
susuing! 21 Koybutasemu sogo no, mot Ki Wali Iram lo usi go, ide
ey kua tra. Ngga kalik se kekeng! No, ta itak go pung genang ku
ikum go, suey so se mlak. 22 Se senong: koybutasemu Woy Dem
lo usi go, Woy Dem nogo, ta itak go nemot gabe. Ngga kalik go,
taitak go woy-woy ngga-a, Iram Yesus go koybutasemu so
gemang. 23 Kua kay: motnang ngge, Ki Wali Iram go drang lo
mo king. Drang ngga, yam so mo semu. Ngganemot sogo so,
motnang go wali sikabung dali logo ta kua mlak.
24 Dem-debui, blong duoyap! Nemot lo usi go ku nogo kalik
motgo-motgo so se! Sipsuing kua iwot-dak.

Ki Wali Iram no dabui klaya iti genang

25Ngguot-kaguit sogo kalik ya? Nemotnang nogo demu
Woy Dem sik sogo genam nogo kua pung. Ngganemot sogo so,
atuia-a genam tang golo gabe pen-asitugu. No, Ki Wali Iram
go gualaklum tang so, nemudi so keng genang tap suey go-a
gabe taling-situgu. 26Genam lo duing go: nggeasui go ku,
ide eygo ku gabe. Ngga tang so, nggenemot kalik namboy
sikabung se bubung! 27Se senong: nando nogo so, baynang mo
dok go, tegadi ngga kua plet. Nggano, maning kabung kua iti
go, kabung tong genang kua uwet! 28Motnang kabung iti go,
kabung kaguit sedue iti go ngga kua piam. No, kabung eygo
sedue, sedue eygo kabung, ku piam go pung go nogo, saysuk
nogo ide dega ey mea glung. Genam lo duing go, ngge suey:
motnang, ide ngga kua tra go!

29Dem-debui, blong duoyap! Sogo sik so ngga kalik go
pen-atugu? Yang! Ku buem tebot-a mo itak gabe. Ngganemot sogo
so, ku tebot ngge ba nogo, kabung eygo sedue, kabung kua go
kalik se suing. Yaptenglam seguong no dabui iti genaning.
30Unebu eygo, dabui ide seguong ey kua uwet. Yakay eygo,
yakay seguong-a kua pepla. Nay so nenay go, tautkuago kalik
se suing-lak. 31Kukunan blo sogo sedue se senong, wali ngge,
kukunan blo nogo nemot go seni dabui lo naklay yakua uwet.
Yang, nggeasui imot lo i-ikum go kukunan ngge, mea nega.
32Genam go duduing: wali suing genang sogo, dabui lekluik ey
kua. Se duing: kabung kua iti go sedue-a, Woy Dem nogo dabui
klaya gemang ya iti. Woy Dem lo iwat go-a pupluok genang
gabe duduing. 33Kabung eygo sedue, kukunan no wali genang
kunala-a mata so gemang duduing. Ngga ey, senun yakay
genang-a, kangok so gemang ya usey. 34Ngga tang sogo so,
banom-banom so kunala naklay gemang wasey-sing. No, kenin
kua go ey kaguit eygo-a, Woy Dem walitap seguong no dabui
klaya iti go mea koklong. Ngga sik so, saysuk, waglo, wime naklay,
Ki Wali Iram seguong no nemotnang lo mea iti. Kenin eygo
kabung-a, kukunan nogo, kenin yakay genang kunala-a, mata
so gemang duduing. 35Nebut ngge naklay, wali tebok genang
so pen-atu go, mot go duduing puem genang so, kua gabe. No,
seni eygo suey go-a, motnang lo pupluok genang. Woy Dem
nogo walikebali, yakay ey suey so dabui lo semu genang.

36No, suali sogo so nando lo duing go, “Baynang pu go kaguit
iti so naklay seni genam gabe mo tra.” Ngga kalik go, walong so
kua bung, kabung ngga nase iti! Seni so, kaguit iti go ngga suey!
Ngga kua kuklue gemang. 37Dabui naklay walikebali no mo iti
go, nemot tang so pu go, “Baynang pu go kaguit yakua iti.”
Sedue meno lo kua plong go, ngga suey dato. 38Yang! Baynang
pu go kabung nando mo iti go, ngga suey. No, baynang pu go
ngga, kua iti go, suey dato so, nemot lo mo duing gemang.
39Kua kay! Kenin eygo kabung, kenin go duduing no mo
dok gemang. No, kenin kebong go-a, sedue meno iti sogo
nemot go ba so. No, Woy Dem go sui no se iti! 40Kenin eygo
kabung, yakay ey gemang. No, tasia suing go-a yakay dega ey
gemang. Ngga genam lo duing go. Ngga ey, at lo duing dali go,
“Ki Wali Waglo genam ey gabe wali.”

Demat nogo so tong go menay

8 1Demat no takong genang so menay tong go kunala,
motnang lo mo klik dali. Yang! “Blong duoyap go
senongduduing gemang.” No, banim ngge kalik mea pen-asilu:
senongduduing seguong logo, dabui ta tegue ey, saysuk nogo
dewi-a woy-banu gemang bubut. Klum logo-a, wali ngge mea
bubuong. 2Nando lo duing go: naklay mo senong go, genam
dega gabe. Esang! Nemot-a maning senongduduing nenega
so. 3No, Ki Wali Iram no klum ey dabui iti go-a, nemot ngga
Ki Wali Iram lo senong go mo mlak gemang.
4Demat nogo so tong go dasi dedam go nebut gabe
pen-asitugu, “Seni so imot mo senong: kukunan blo sogo demat
kua gabe! Ki Wali Iram seguong-a dui ey, klaya gabe got-aton.”
5Nemot-a, tebadali woy-banu lo duing go: ut ey nan eygo sogo,
ida mata so gemang. Ngga kalik duduing go, kukunan ida
ey, don meno-meno, mata dega so gemang. 6No, imot-a ngga
kalik go kua duing: Ki Wali Iram klaya seguong gabe. Ngga
Ki Wali Kumam, ut-nan, sikabung, wi-dasi, taut naklay-naklay
ngge, Nemot go blongdon sik so, gabe lemoy-angum. Nemot
nogo so imot gabe wali-eton. Nggano, Woy Dem klaya dali!
Yangga, Iram Yesus-a. Nemot logo tang so, ngge naklay lelemoy
go gabe. Yang! Imot, Nemot logo so gabe wali-eton dali.
7Senongduduing ngga, maning suey so naklay lo kua mlak.
Blong duoyap temu gemang: maning kangok so demat no

duduing go tang so, demat no iti go ten, nemotnang kua
dedam. Dabui iku don kua go nogo, ten ngga dam golo, ide
ey gemang tetra. 8Se senong: Ki Wali Iram dagu sono go, imot
tendam logo yakua wawi go pung. Ten dedam go kua dam go,
imot no tebok go, kua, nega go kua dali. 9Kunala temoy no se!
Tang kua usi goso, Woy Dem ba no tebadali ta itak goso, mot
lo dam klong go logo, dabui don maning kua kok go andua
meno, pui genaning. 10Se duing! Idayap ba no, taiti nang sogo
ten mot lo dedam go, dabui don kua go andua lo ngga ikum
go, nemot ey ya kua lek? Ngga kalik pupluok golo, motnang go
waglodon eygo logo, tap piam go sono nemot gemang tetenget.
11Kua kay! Andua, dem-debui, waglodon kua kok gono so, Iram
Yesus mo kebong gabe. No, motnang go senongduduing don
eygo tang so, piam ba sono pui go, nemot gemang ne ya nega.
Esang! 12Ngga kalik go tang so, andua dem-debui nogo tasam
piam go, mot lo gemang tetaling. Nemot go dabui iku kenip go
tang so, Iram Yesus nogo kuklue mot lo gemang pupluok dali!
13At tang so gabe pen-asitugu, “Genam go andua, dem-debui
nogo, tendam sik so kuklue so lelemoy go, menay ngga se dega.
Ngga kalik go, genam go andua mea kua pui.”

Tamot tete sogo ey kebali ey

9 1Esang, dabui klum! Motnang lo klik go, “Paulus ngga
Woy Dem go tamot seni kua. Ta mo itak go sedue, nemot
kua.” Mo kay? Imot go Woy Dem Yesus, genam ikum go.
Woy Dem ba nogo, genam go kebali don tagot goso motnang
lemoy go, kua duing? 2Genam sogo, Woy Dem go tamot so
sikabung temu lo kua pu go, nueya! No, ngga kalik go motnang
logo yakua pu! Woy Dem go tamot motnang nogo, genam ngge
gabe. Woy Dem no motnang keng go tang so, ibe mo senong:
Paulus ngge, seni so, Woy Dem go tamot.

3Genam tamot sogo waydang go sikabung benom genang
nebut way, gabe pen-asitegu: 4tendam-budrop genang, atnang
tete sogo yakua wadong? Genam logo se pu dali: 5walitap
so penklong gono tebok genang kluay debui meno at logo,
yakua iti? Esang, genam logo mea iti dali! Tamot-tamot temu,
Petrus-dem ey Woy Dem Yesus go ntatonnang eygo tete sogo
ngga kalik mo iti gemang. 6Sogo temoy no at ey Barnabas
eygo-a ten nang sogo duoy seguot lo ya u-usey? 7Se duing:

plesedue nando-a mo? Plepung genang duoy nemot tang golo
uwet go? Esang, ngga kalik go plesedue, kua. Nggano, nando-a
mo? Usu semu go nogo, seni iti go kua dam go? Ngga kua
lemoy. Nggano menay domba, nemot-a pong go, minip sik go,
yakua dedrop go? Kua, nemot mea drop dali. 8Ibe lo pen go
kalik, nebut ngge kua. No, Wali Sam klaut ba no demu ngge mo
nguok dali. 9Ngge kalik Musa logo demutrui no mo klik,

"Usu kebali so sesemu go sapi, lom tegan kua dok!"

(Ulangan 25:4, 1 Timotius 5:18)

Sogo kalik ngga mo klik-ngam? Menay nogo-a kangok so
Ki Wali Iram lo mo duing goso? 10Ngga seni so, sapi so kua pen.
No, imot, kebalisedue so, pen go. Seni so, usu so klik go sedue
ey, wasma so tutuet go kabung eygo, nemot tete sogo iti genang
duduing ey, kebali gemang sesemu. 11Wali wime motnang
nogo, wasma kalik, suey so mo bluim. Nggeasui go, wasma
tagot gono, atnang wali genang tete so, taut way so usi go,
ngga piam so mo pu? 12Seni so, drang so tamot temu lo
wadong go, keda so nemotnang no iti go, atnang nogo sogo
kalik? Walikebali, kangok so atnang lo mo pluok! No, at logo
kua wadong. Ide ngga atnang tang so mo lek gabe. Iram Yesus
sogo walinebut pepen go, ngga lo puem genaning. 13Se senong!
Banim go Ki Wali yap ba sogo kebalisedue ngga ba sogo lo
gemang uwali. Taiti sip ngga ba sik so iti go-a, taitisopuitgo

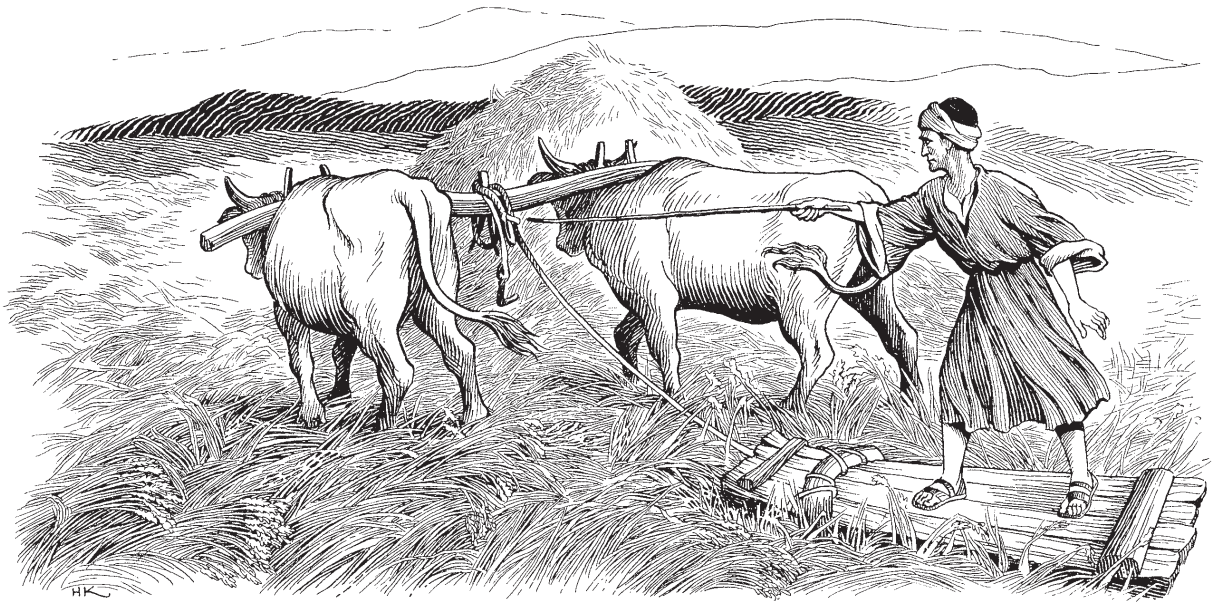

Usu kebali so sesemu go sapi (I Korintus 9:9)

trang-trang logo mea dam dali. 14Ngge kalik Woy Dem lo mo pu,
“Deguo teguop so penklong go, ngga ba dali sik so se uwali!”
15Se senong: motnang sik sogo, genam tete sogo ngga, pu
go kua iti. Ngga semu genang so, kua klik-situgu gabe. Ngga
kalik go, genam-a kebong go, suey! Yang! Blo sono at go sui
Ki Wali Iram lo iti go, sikabung logo yakua lek. 16Seni so,
deguo teguop genam lo pepen go sogo, dabui ta genam kua
tegue. No, kebali ngga, dabui lo genam se semu klong. Deguo
teguop at logo kua penklong go-a, genam segaplu. 17Tebadali
kebali ngge, genam go duduing no pupluok go, genam go
seguot duoy mea wadong. No, at go duduing tang so kebali
ngge, kua gabe. Genam blo sono Ki Wali Iram lo glung go tang
so, gabe pluok-satugu. 18Sogo kalik go drang-a, genam go
seguot pung go sogo, ya iti? Motnang se senong: genam go
‘drang’ ngga, genam lo deguo teguop-yakay ey penklong
genang sogo kebali, ngge gabe. Nemot-a, genam tete sogo
gemang, no ngga genam logo kua pu gabe!
19Se senong: nemot-a, sikabung naklay nogo ta mo itak go
sedue genam gabe, way so saysuk ngge sikabung naklay nogo
koybutasemu kalik, genam mo itak. Ngga ey, walitap sono
sikabung mata so genam lo wawi genang. 20Ikum-a! Woy Dem
go tap sono sikabung Yahudi wawi genang, Yahudi go tap no
genam gemang kekeng dali. Se senong: Musa go demutrui
logo-a genam kua dok gabe. No, Woy Dem go tap sono
demutrui lo dok go sikabung wawi genang, demutrui no genam
mea keng dali. 21Nggano, Musa logo demutrui no kua keng go
saula meno eygo, nemotnang kalik dali genam gabe lemoy.
Ngga ey, walitap sono nemotnang genam lo mea wawi. Kua kay:
Ki Wali Iram logo demu itak go sedue genam kua! No, Iram
Yesus go demu logo-a genam mo dok gabe. 22Yang: Iram Yesus
no dabui iti genang don, kua go eygo, klaya so genam gabe
lemoy. Ngga ey, wali sono nemotnang wawi genang. Sikabung
naklay eygo, ngga kalik so genam gabe pupluok. Ngga ey, wali
sono nemotnang wawi-sing genang. 23Deguo teguop nogo so,
ngga naklay genam lo pupluok go, deguo teguop ba so kok go
tegadi blongdon, yakay, genam tete sogo mea iti.
24Se duing: rlam so kuek genang denok, mata so sui mea klik.
No, rlam ngga sik sogo nali klaya duo seguong lo mea iti. Klaya
duo nali iti genang kalik, walitap no motnang-a keng go se kuek

dali! 25Rlam ba no degut sogo, saysuk don suey so mea kokok.
Nali ngga iti sogo so, ngga kalik nemotnang logo gemang pupluok.
Esang, ngga buin genang nali. No, senang nali kok genang-a,
imot logo gabe usey-eton. 26Ngga sogo so, tebadali genam kua
kekap gabe. No, seni eygo sono nemudi so gabe kekap. Nemu kua
tong goso bubut go sedue lo kalik, genam kua bubut gabe. No,
nemu tong gono, suey so seni-seni-a bubut go sedue kalik, genam
gabe. 27No, kuno-woyno yatrang waglo-saysuk ngge genam lo
gabe ngunguok. Yam so, waglo-saysuk ba no yatrang ngga
degut go don kok genang. Ngga kalik kua go, sikabung nogo-a
walidemu nguok go, genam tang go-a gemang ne ya tenguo.

Israel no dangkong go don ey se ip

10 1Dem-debui, blong duoyap! Genam go duduing,
motnang se senong! Nan Mesir sik so Israel go
babuasinang pluep-lak go nogo, Ki Wali Iram go don logo
so, utkenuim lo wawi go, beap ba logo bu kua goso, masi lo
li go mo klong. 2Musa ey klay gono klong genang, utkenuim
ey beap ey golo, nemotnang naklay walitabu mo bluim.
3Waliten kerlam go-a, nemotnang naklay lo mo dam. 4Nggano,
walibu kerlam go-a nemotnang naklay lo mo drop dali. Demu
dawin kangok go sik so pupung go bu-a, nemotnang lo mo
drop gemang. Demu ngganemot, nemu logo kua ikum. No,
nemotnang so wawi go demu ngga, Iram Yesus tang go gemang.
5Nemot-a ngga kalik go, nemotnang sik so sikabung mata
sogo nogo, Ki Wali Iram lo mo tenguo. Kaseglokpay no
nemotnang gemang leguot-lak sang. 6Ngga naklay, dangkong
tangwit go genang so mo lemoy. Imot senong go: taybat
nemotnang lo pluok go dali, imot kua duing!
7Ida no nemotnang lo takong go, imot kua pluok.
Ngga nemotnang sik sogo temu lo pluok go, ngge kalik
Wali Sam klaut ba no mo klik,

"Saulakuon ngganemot, suing-lak go,
tendam, budrop, yakay rley ey,
ta lo semu go sapi emas nogo,
walop gemang pla-netenawon." *(Keluaran 32:6)*

8Naliwabu, demat lo taling go kunala, kamea sogo kua
pupluok! Se senong: ngga kalik nemotnang sik sogo lo semu go
tang so, sikabung 23 ribu yam so ku klaya go ba no mo leguot.

9Yang! Nemotnang sik sogo lo yatrang semu go kalik, Iram
Yesus nogo, yatrang so imot logo kua mlue! Ngga tang sogo so,
lema mata sogo lo glok go, nemotnang mo leguot-sing.
10Nemotnang sik sogo temu logo kalik, natkong motnang
logo kua sesemu. Natkong tang sogo so, Ki Wali Iram lo pu go
kebong ta so mlak go Ki Wali Tamot lo gemang tuk-sing.
11Ngge naklay nemotnang no lemoy go, dangkong go tangwit
go, ku yam sogo no wali-eton golo keng genang so, mo klik
gabe. 12Nando lo duing go: don ey genam tang go mo ip,
kunala temoy no se! Mot pui genaning. 13Dabui tatra genang
so mumlue go ngga, motnang mo mlay go yatrang gemang. No,
motnang go don ey mea kua saguip. Piam ba no motnang itak
go, mea kua pui. Yang, Ki Wali Iram klum gigling dega ey. Seni
so, woy ngganemot no motnang nogo tap pupung mea taling
dali. Ngga ey, motnang don ey suing genang.
14Dem-debui, blong duoyap! Ida no ta kokong go nase
itak! 15Nebut ngge, motnang no genam lo pepen go, kunala
sedue nogo kalik so gabe. Ngga sik so, genam lo pen go
ngganemot, motnang tang so ikum go se senong. 16Se duing:
blong duoyap ten klay gono dam sogo nogo, anggul tegun ey
iti go, Ki Wali Iram nogo taitisuey pupu, nggano Nemot go sui
iway blo sono iti go, ngga, imot Blong Dem go kin ey, tegan
dok go gemang. Nggano imot lo, loti betok go uwasey go
ngga, Blong Dem go saysuk ey, tegan keduik dali go gemang.
17Loti ngganemot, klaya seguong gemang. Nggano, imot ngge,
nemot-a miam ey go, ‘saysuk-a’ klaya seguong dali. Ngga
tang sogo so, loti klaya go ba sik so imot nogo ten gabe i-iti.
18Motnang, sedue Israel no, nemu se luik! Seni so, Ki Wali yap
ba sogo trang-trang, Ki Wali Iram nogo so, pupuit go sik sogo
ten gemang iti go, nemotnang lo dedam dali.
19Genam lo ngga kalik so pen go, nemot go seni sogo
piam? Naliwabu, kudidemat go don, gemang? Kua. Nggano
kudidemat no menay iti go ngga, nemot go seni gemang dali?
Kua. 20Esang, genam ngga kua pen. Genam lo duing go: taiti
nemotnang lo i-iti go ngga, Ki Wali Iram nogo so kua, no, Lema
Kupiamgo nogo so iti go. Lema Kupiamgo ey klay gono ngga lo
motnang dok goso lemoy genang, genam moyso. 21Ngge seni so
gabe pepen, “Motnang, Woy Dem go tegun ey, naliwabu go tegun
eygo ba sik sogo bu, klay go nogo yakua drop! Nggano, Woy Dem

logo ten ey, naliwabu lo iti go ten ey, klay gono, ta go, yakua dam
dali! Wengkabui klaya seguong nogo-a se keng!" 22Ngga kalik
go, genam lo usi go, "Imot, Woy Dem go dabui kalong tong
genang sogo so, ya semu? Imot logo, Nemot nogo way ya kong?"

Naliwabu walop sono iti go ten, ya dam, kua dedam?

23Yang! Motnang lo pu go, "Imot, blong duoyap nogo,
naklay-naklay dedam ngga, imot go ba so!" No, way so genam
lo pu go, "Ngga naklay logo, mot go wali nogo seni kua. Ngga
ey, blong duoyap ngganemot logo mea kua buong." 24Sedue,
nemot go wali nogo seguong-a kua uwet, no, duo meno nogo ey,
se duing go wet dali. 25-26Seni so, ut ey nan ey go blong-taut
ngge naklay, Ki Wali Iram seguong lo tamlak go gabe. * Ngga
tang sogo so, nay sip no menay ta go, nemu motnang logo, kua
tong, nggano ngge kua duing: menay ngga kudidemat walop
sik so mo iti. No, dabui lekluik kua goso, mea iti. 27Nago no,
motnang, Blong Dem no kua keng go sedue lo, ten dam sogo
glop so usi go, ngga no motnang mea klong. Motnang, suali kua
tra, lekluik kua goso, ten ngga naklay se iti go dam! 28No, duo
meno lo dabui-a ba nogo lekluik go pu go, "Esang! Ten ngga
naliwabu, kudidemat nogo walop sono iti go. Ngga kalik go pu
go nogo, ten ngga kua iti." Seni so, mot no, ngga kalik nemot lo
pu go, mot mea kua dam, waglo waluk eygo. 29Genam lo pu go
ngge, mot go dabui lekluik tang sogo so kua. Se duing: sedue
ngga go-a dabui lekluik tang sogo so, ngga kalik nemot lo mo
duing go, genam keng go kua dam dali go, genam go duduing
yakua naley! 30Ten dam sogo, Ki Wali Iram nogo, taitisuey mo
genam lo pu go, sogo kalik goso, sedue meno logo, genam lo
dam genang ten ne neboy? 31Seni so, genam lo pu go, "Nago
no, mot lo ten so dedam go, bu so dedrop go, meno-meno sogo
nogo, blo sono Ki Wali Iram go blong, blo sono iti genang-a se
semu!" 32No, sikabung meno go dabui ide ey motnang logo
kua taling. Ngga, sedue Yahudi nogo, saula-saula naklay nogo,
nggano Ki Wali Iram go blong duoyap nogo, yakua semu.
33Genam logo kalik se semu dali! Sogo sogo genam lo sesemu
go, sikabung naklay yakay genang-a, gabe usey. Ngga, genam
go saysuk nogo so, kua usey. No, sikabung mata sogo yakay

---

* **10:26** Mazmur 24:1

genang sogo so, genam lo gabe u-usey. Ngga ey, nemotnang sesuoy genang.

Blong ba nogo sipsuing

11 1Iram Yesus no genam lo keng go kalik, genam nogo motnang logo se duk dali! 2Motnang nogo, ta unen ey gabe pegat-situgu. Seni so naklay-naklay ba nogo genam kunala, kangok so motnang lo gemang duduing. Nggano, motnang no walidemu genam lo nguok go, waysagi ey, suey so motnang lo mo mlak gemang!

3No, ngge-a suey so motnang lo se senong: seni so, ta kokong genang wengkabui ngga, Iram Yesus-a gabe. Senun go wengkabui ngga, kenin gemang. Ngga ey, Iram Yesus go Wengkabui ngga, Ki Wali Iram. Imot go wengkabui nogo suali ey ta se kokong! 4Dewi so pu go sedue, Ki Wali Waglo lo taling go walinebut so ibe no pepen go, topi ey kebet go, ngga piam! Wengkabui Iram Yesus no suongsut so uwayang go gemang. 5No, kabung-a, ngga kalik go kua. Dewi so pu go kabung, Ki Wali Waglo lo taling go walinebut ibe no pepen go, suey dato so wengkabui se kut! Suey so wengkabui kua kut go, kenin nogo suongsut ey gemang wayang. Betodop naklay ndok go kabung kalik. 6Nemot go wengkabui go blongdon kebet genang moysogo, betodop-a, tebot so kabung ngga se ndok. Betodop tebadali ndok go kabung ngga, suongsut kangok so gemang wayang. Ngga tang so, nemot senong genang: wengkabui go blongdon tebadali at logo yakua ndok. No, suey so semu go mea kut! 7Sedue go wengkabui kut genang kua! Ki Wali Iram go blongtasam sedue lo gabe tetaling. No, sedue go blong-a, kabung lo gabe tetaling. 8Seni so, takuduen sogo sedue-a, kabung sik so kua semu. No, kabung-a, sedue sik so semu-ngam go gabe. 9Nggano, kabung tang sogo so, sedue-a kua semu. No, sedue tang sogo so kabung-a mo semu-ngam. 10Ngganemot sogo so, nemot go waglo blongdon yay suey so kabung lo se susuing! Dia sono tebadali kua taling. Seni so, ngga tang so, Ki Wali Tamot-Tamot lo ikum go senong genang: kabung ngge, kluay debui teguop gabe! 11Ngge, seni so gabe: kabung seguong-a go, sedue seguong-a go, Woy Dem ba nogo nemot go blong maning kua nemot. 12Kua kay: sedue sik so kabung semu-ngam go gabe. Ngga kalik dali, sikabung lo gabe tutui! Nggano naklay-naklay ngga Ki Wali Kumam lo pluok-ngam go.

13 Mot tang so se ikum: waglo, blongdon, tebadali dia sono
kabung lo taling go, betodop suey so kua kebet go, Ki Wali Iram
nogo dewi, ya pu? Yakua pu? Mot tang so se pen. 14 Yang, imot
naklay gabe duing-eton: betodop walong so sedue lo itak go ngga,
nemot tang go nogo, suongsut so wayang go. 15 No, kabung go
betodop walong sogo ngga, blong suey dato go gemang. Kabung
no betodop semu go ngga, nemot go blongdon so kebet go gabe.
16 No, way so nando lo pu go, "Demu ngga kalik go nogo
genam kua kekeng gabe." Ngga, mot go ba so. No, demu ngga
kalik gono atnang ey blong duoyap temu eygo lo gabe kekeng.

Iram Yesus ba no way-way so duduing genang

17 Tap-tap ngge sogo, ta unen motnang nogo yakua
pegat-srelu gabe. Seni so, blong duoyap yaluim go nogo, suey
so kua tegu. No, piam-a gemang lelemoy. 18 Esang! Genam
tup go, blong duoyap yaluim go nogo, tong-tong so motnang
mo lemoy. Genam lo duing go, "Seni so ngga gemang mo?"
19 Yang, suep-suep neguon sono se pung! Ngga ey, ibe senong
genang: Woy Dem no dabui iti go, nando-a don eygo ya suing?
20 Klay gono motnang yaluim go, ten dedam go ngga, Woy Dem
lo taling go ten-a kua dedam gemang. 21 Esang! Iyaluim go
ku nogo, nemotgo-nemotgo idok go ten-a, banom ne dedam.
Ngga ey, temu nu kua temoy goso, temu-a bu lo ne puplu-sing.
22 Ngga kalik go ten dam genang, motnang go yap kua? Ku
sono Ki Wali Iram go blung so kekenok? Tautkuago sikabung
nogo suongsut so tetaling? Sogo kalik so genam ya pu?
Motnang nogo, ta unen ey genam logo ya pegat? Ngga kalik go
tasam sogo, suot-suot sogo yakua pen-srelu gabe.
23-24 Banim suey so genam no Woy Dem tang so taling go
kalik, motnang no genam lo mo nguok-nayu. Ngge kalik gabe:
Paska wadi, sikabung go ta no iti genang ku no, loti Woy Dem
Yesus iti go, taitisuey pu gono, betok go ngge kalik gabe
pu-ngam, "Ngge, Genam go saysuk motnang sono iti go gabe.
Genam nogo dangkong go duduing genang so, nggenemot se
dam-kesatogoy!"
25 Ten yam so dam gono, ngga kalik dali tegun bu iti go
gemang pu, "Tegun ngge, tegadi inim Genam go kin pi golo
dok go gabe! Anggulbu nggenemot drop go, Genam sogo se
duing-kesatogoy!" 26 Pen-asitugu, "Tendam so motnang yaluim

go nogo, loti dedam golo, anggul dedrop golo, Woy Dem
sikabung nogo so kebong go deguo, senang so se pen-kesategoy,
e… tandali Nemot mea pung-ayon."
27Seni so, piam ba lo loti ngga nando lo dam go, Woy Dem
go tegun bu drop go, Woy Dem go saysuk ey kin eygo sono
idekeba gemang tetaling. 28Ngganemot sogo so, nemot go
saysuk-wali sikabung klay-klay tang so yatrang se ikum! Ngga
ey, loti ngga dam go, anggul tegun se drop dali! 29Nando lo
dedam go, dedrop gono Woy Dem go saysuk di no glung go
ey kua duduing go, nemot go saysuk blo nogo idekeba nemot
tang so mo glung gemang. 30Mo senong? Tebadali ngga kalik
ten dedam go, bu dedrop go tang so, mata so motnang sik sogo
don kua, sadui gemang tra. Yang! Miam ey mo kebong dali.
31Saysuk-wali yatrang imot tang go ikum go, imot nogo kisebui
mea kua taling. 32No, nggeasui go, idekeba Woy Dem sik so
iti go ngga, imot so ngunguok go gemang. Kukunan nogo ey
idekeba imot iti genaning!
33Ngganemot sogo so, dem-debui, blong duoyap! Ten dam so
motnang pluep go nogo, namboy glop kalik andua temu-a se
bubung. 34Ten kangok so nando tra go, yap no se dam. Ngga
kalik blong duoyap yaluim go nogo, idekeba yakua lek.
Motnang mit no pung gono, nebutmang meno-meno mea
pen-analu dali.

Ki Wali Waglo klaya taitiwalipega-a miam ey

12 1Dem-debui blong duoyap! Nggeasui go, suey so
motnang no Ki Wali Waglo lo iti go taitiwalipega sogo,
gabe pen-asitugu. 2Tandali motnang se duing! Maning walitap
kua keng go nogo, blong kua go didemu no naklay motnang
dabui mo iti. No, ta lo semu go mawo sogo didemu logo tap
yakua taling. 3Ngganemot sogo so, suey so motnang se senong:
Ki Wali Waglo ey go logo, ngga kalik mea kua taling. Yang!
Nando lo pu go, "Yesus piam", Ki Wali Waglo eygo logo nebut
ngga yakua pu seni. Ngga ey, nando lo pu go, "Yesus ngga,
Woy Dem", Ki Wali Waglo seguong logo so, nebut ngga
mea yang.
4Seni so, Ki Wali Waglo klaya seguong. No, Nemot sik sogo
taitiwalipega-a sukmeno-sukmeno so gabe. 5Bumeno-bumeno
so walikebali gemang. Woy Dem-a, klaya seguong gabe.

6Sammeno-sammeno so tasam don eygo gemang. Sikabung
naklay ba nogo, ngga Ki Wali Iram klaya golo gemang
pupluok-sing. 7Ki Wali Waglo lo taling go blong,
nemotgo-nemotgo ba nogo taitiwalipega mea ikum. Ngga ey,
klay gono blong duoyap bubuong genang. 8Meno duo nogo,
senongkalong eygo lo pepen genang taitiwalipega Ki Wali Waglo
lo gemang iti. Duo meno nogo, kalong ey nebut ngunguok
genang Ki Wali Waglo kerlam golo gemang iti. 9Meno duo nogo,
dabui lo keng genang don Ki Wali Waglo lo mea iti. Meno duo dali
nogo, sadui pepali genang taitiwalipega gemang iti. 10Duo meno
nogo, tasam kangok go pupluok genang don, Ki Wali Waglo lo
gemang iti. Meno duo nogo, Ki Wali Waglo go senong suey so
taling genang, nggano meno nogo nebut ngga go seni mlak
genang, taitiwalipega gemang iti, "Senong ngga Ki Wali Waglo lo
taling go? Kuasep sik sogo?" Meno duo nogo, Ki Wali Waglo lo
iwot go nebut pepen go, taitiwalipega gemang. Nggano, meno
dali nogo, nebutiwot go ngga, nemot go seni senong genang,
taitiwalipega gemang mo iti. 11No, taitiwalipega ngge naklay,
Ki Wali Waglo klaya go seguong lo pupluok go. Nggano,
sikabung klay-klay, nemotgo-nemotgo Ki Wali Waglo tang so
duing go kalik, gemang wasey.

Tamasi miam ey saysuk-a klaya

12Yang! Saysuk go tamasi miam ey. No, saysuk-a klaya
seguong gabe. Ngga kalik dali Blong Dem go 'saysuk'. Nemot
go blung so pu go gabe. 13Seni so, Ki Wali Waglo klaya go ba
lo imot naklay bu mo degut. Ngga tang so saysuk klaya so mo
lemoy. Nemot-a sedue Yahudi, saula-saula, koybutasemu, ta itak
go sikabung imot gabe. Imot naklay Ki Wali Waglo klaya golo
gabe keduik-sing.

14Se senong: saysuk ngge klaya goso kua pu. No, tamasi
naklay-naklay so, pu go gemang. 15Ngge kalik masi lo pu go,
"Ta so genam kua usi! Saysuk nogo genam kua degut!" Esang!
Masi, saysuk so kua pu? Kua, masi ngga saysuk dali. 16Nggano,
kama lo pu go, "Genam ngge, nemutegun yabung, saysuk so
kua pu!" No, saysuk so kama yakua pu? Kua, ngga saysuk
dali. 17Nago so mo! Nemutegun seguong-a saysuk ngge semu
go. Sogo lo ya tup? Nggano kama seguong-a go, sogo kalik
golo nemon ya dop? 18Ki Wali Iram, Nemot lo duing go kalik,

saysuk temoy no tamasi nogo sip, nemotgo-nemotgo mo iti-sing.
19Tamasi klaya go seguong-a ngge naklay semu go, sogo kalik
saysuk so ya pu?
20Yang! Saysuk klaya seguong so, tamasi miam eygo lo gabe
klik. 21Ngganemot sogo so, ta sogo nemu lo yakua pu, "Ta! Mot,
genam moyso." Nggano, masi sogo wengkabui lo yakua pu dali,
"Masi! Mot genam moyso." 22Kua, ngga kalik go yakua pu! Ngge-a
se duing: don kua go tamasi-a, seni dega ey gemang! 23Blong
kua go tamasi nemublup kua go-a, suey so yay ta ey mea kong.
24Seni so, imot go tamasi blong eygo nemublup ey kua go, yay
kua suing go, nueya! Blong ey nemot tang go gemang! Tamasi
naklay suey dato so Ki Wali Kumam lo mo klik-ngam. Ngga ey,
tamasi blong kua go nogo, banom so ta ey suey so yay kokong
genang. 25Yang! Way-way so tamasi tetebok genang, se ikum.
Saysuk banom-banom suep genaning! 26Kua kay! Meno-a iseng
tra go, naklay-naklay, iseng mea tra dali. Meno no ta ey kong go,
naklay-naklay yakay mea tra dali. 27Motnang naklay Iram Yesus
go saysuk, klay-klay go Nemot go tamasi motnang gabe. 28Se
senong! Blong duoyap ba nogo sipsuing Ki Wali Iram lo mo taling
gabe. Yangga, klaya tete sogo: Iram Yesus lo mot-dak go tamot;
namon tete sogo: Ki Wali Iram lo taling go senong eygo nabi;
nangglik tete sogo: Iram Yesus go tap nguok genang klui-klui.
Nggano, taitiwalipega don ey go sikabung, ngge kalik gabe:
tasam kangok go semu genang sogo; sadui pali genang sogo;
walitakebali tebok genang sogo; wengkabui so lemoy genang
sogo; Ki Wali Waglo lo iti go nebutiwot go pepen genang sogo.
29-30No se duing: nemotnang naklay ngga, tamot sogo;
senong eygo nabi; klui sogo; tasam kangok go tetaling genang;
sadui pepali genang; Ki Wali Waglo lo iti go nebutiwot go
pepen go; nebutiwot go seni senong go pepen genang, ngga
naklay klaya duo logo yakua pluok. 31No ngge-a usey go se iti:
taitiwalipega don eygo, nemu klaya seni-a, se mlak!
No, banim motnang no, teguop tap naklay go dato-a, genam
lo gabe tetaling.

Klum nogo nebut

13 1Dem-debui, blong duoyap!
Nemot-a, saula-saula naklay go nebut so genam lo pepen
go, ngga ey blong ey pung go nebut so genam lo pepen go,

no genam klum kua go, kurleng nebut-a kangok so tuot go
dabui ba luk-a go kalik, genam gabe.
2Nemot-a, senong eygo taitiwalipega genam lo wawi
go, ngga ba so kok go gigit go naklay genam lo senong go,
senongduduing naklay go dega genam ngge, yang, dabui iti
go keng go tang so meduim idi sono rlo go, no klum kua go,
genam go wali, seni kua. Esang!
3Nemot-a, taut naklay, sikabung tautkuago no genam lo
wasey go, nggano koy no puit genang so genam go saysuk iti
go, ngga ey kangok so genam go sui klik go, no, klum kua go,
genam go wali, seni kua, ulue so.
4Klum go seni: gigling; dabuikua; nele-nele kua; saysuk nogo
dewi yakua but; dabui tategue kua.
5Klum eygo logo: kemla kua pu; saysuk nogo-a kua uwet;
dabuipiam kua tra; sedue meno logo piam keda so mea kay.
6Klum eygo logo: kuklue so pupluok go ikum go yakay kua
pepla; seni eygo-a pupluok go sogo, yakay mea pla.
7Klum eygo logo: idekeba naklay mea glung; Ki Wali Iram no
dabui klaya iti go kekeng; duduingbubung ey senang so mea;
sogo-sogo naklay ba nogo don ey mea ip.
8Yang! Klum-a yakua nega. No, Ki Wali Waglo lo taling
go senong nabi lo pepen go, mea yam; Ki Wali Waglo lo
iwot go nebut so pepen go, mea tebung; senongduduing mea
saguip-sing. 9Seni so, sedue go senong, teguop so kua kluing
gabe. Senong eygo nabi lo taling go tap, kua nemot gabe.
10Yang! Teguop seni go-a naklay pung gono, maning kua
kluing go ngge mea nega-sing. 11Yatrang ngge kalik gabe:
denok sogo nogo, genam lo pepen go, tra go, duduing go,
maning kua kluing. No, nggeasui go, segu go nogo, genam go
wali denok sogo, ngga sono gabe mo itak. 12Nggeasui go, lap
duosi ba no ikum go kalik, suey so maning kua ikum. No,
suong namon-a tegu gono, mea ikum. Nemot-a, nggeasui go
suey so maning kua senong go, ku santugun gono, suey sogo
ngga naklay mea senong. Genam tang go suey so Woy Dem lo
mo senong go kalik.
13No, nangglik ngge-a imot lo se mlak. Yangga: dabui klaya
iti go kekeng go; duduingbubung eygo; ngga ey, klum. Yang!
Klum-a, nemu klaya seni go gabe.

Taitiwalipega so tandali pen go

14 1Yang! Klum-a kangok so se usey! Nggano, taitiwalipega
iti genang sogo motnang lo se uwet dali! Seni so,
taitiwalipega, Ki Wali Waglo lo taling go walitap pen genang-a,
banim seni se iti! 2Nebutiwot so pepen go, sikabung temu
sono kua pepen gemang. No, seni so, nebut ngga ibe logo
kua senong. Ngga, Ki Wali Waglo lo iwot go nebut pepen go,
Ki Wali Iram seguong nogo so keklak go. 3No, Ki Wali Waglo
lo taling go walitap pen genang-a, ibe nguok genang-a gemang.
Senong eygo sedue lo pepen go, blong duoyap dabui suot go
mangking eygo lo mea bubuong. 4Nebutiwot so nando lo
pepen go, nemot tang go wali seguong-a mea buong. No, ibe
no walitap pen genang-a, blong duoyap mea bubuong. 5Yang!
Nebutiwot so motnang naklay pepen go, genam yakay. No,
ibe no walitap motnang lo pepen go-a, genam yakay kangok.
Walitap so ibe no pepen go ngga, nemot go seni kangok
gemang. Nando nebutiwot go pepen go, nemot go seni blong
duoyap nogo, kua. No, tandali suey so seni pen go-a, seni ey
mea ikum. Ngga kalik so blong duoyap mea buong.

6Dem-debui, blong duoyap! Motnang mit no genam weng
go, nebutiwot seguong so pen go, seni sogo piam? No, nemudi
sogo-a genam lo se pen! Ki Wali Iram ba so gigit go-a; senong
duduing-a; walitap pen genang-a; walidemu nguok genang-a!
Ngga kalik genam lo taling go-a, seni ey mea tagot. 7Nebutiwot
so pepen go ngga, kluim eygo taut kalik: suling, bloma,
meno-meno lo sik so pung go kluim. Kluim klaya go-a pupung
go, sikabung meno logo sogo kalik ya lek? 8Yatrang meno: ple
sogo kabui u go, no kluim suey so kua tup go, ple sogo nando-a
ya ip go klong? 9Ngga kalik dali, nebutiwot so motnang lo
pepen go, ibe logo sogo kalik ya senong? Ngga, nebit tap no
tebadali gemang betep. 10Kukunan saula go nebut, miam
dega ey gemang. Tagu i genang, genam logo yakua. Se duing:
klaya nang go seni kua go nebut, kua. 11Nenep sogo nebut
seni genam kua senong go, sedue ngga nogo nenep dali so
genam gemang. 12Nenep dali so motnang kua lemoy! Kangok
so taitiwalipega Ki Wali Waglo sik so iti genang duing go, ngge
kua kay: sogo kalik go taiti logo-a, blong duoyap ya buong?

13Ngganemot sogo so, nebutiwot so nando pepen go, nemot
tang go dewi se pu dali, nemot no taitiwalipega kekayso seni ey
pen genang, se pung dali. 14Se duing: nebutiwot so genam dewi
keklak go ngga, waglo seguong lo gemang pupu. Genam go
senongduduing eygo kua keng. 15Ngga kalik go, sogo kalik
genam logo ya pupu? Waglo lo dewi genam pupu go,
senongduduing eygo se keklak dali! Yang! Waglo lo usam kluo
go, senongduduing eygo se keklak dali! 16Waglo ba seguong lo
Ki Wali Iram sono taitisuey mot pupu go, nenep so pluep go sedue
temu tup go, sogo kalik ya pu, "Yang, seni?" Esang, nemot mea
nega. 17Mot go waglo lo Ki Wali Iram sono taitisuey pupu go,
suey dali. No, don kok go meno duo buong genang, yakua.
18Se senong! Taitiwalipega nebutiwot dabui lo pen genang,
genam no iti go, motnang ey kua kerlam. Ngga tang so,
Ki Wali Iram sono taitisuey genam gabe pupu. 19No, blong
duoyap buong genang, seguay dato so senongduduing ey pen
go-a, yakay ey genam lo gabe ngunguok. Tebadali walongbata
so nebutiwot eygo lo pepen go, genam moyso.
20Dem-debui, blong duoyap! Denok kalik motnang kua duing.
Segu go sedue so, don ey se duing. Yang! Taybat semu genang-a,
denok kalik se. No, kunala iguong plet go sedue so mot se ip! 21Se
senong: nebutiwot so pepen golo, kunala yakua plet. Ngga senong
genang so, Wali Sam klaut ba no Ki Wali Iram lo mo pen,

"Blung nggenemot nogo saula meno go lom ba lo,
nebutiwot goso Genam lo mea pen.
No, esang! Genam go walinebutdrom ngga kalik go nogo,
tupduk nemotnang kua dali." *(Yesaya 28:11-12)*

Ngga Ki Wali Iram lo pu go.
22Ngga sik so mea senong: nebutiwot so pepen go ngga,
Woy Dem kua senong go sikabung tawasrang ey glok genang
tasam gemang. Blong duoyap nogo so kua, tap meno-a
nemotnang nogo gabe. Yangga, Ki Wali Waglo lo taling go
senong eygo nabi lo pen go walitap. 23Se duing: blong duoyap
klay gono yaluim go nogo, sikabung naklay, nebutiwot so
bumeno-bumeno so pepen go, dia idi sik sogo sikabung degut go,
nebutiwot tup go, ngge yakua pu, "Yam so motnang mo puplu
ba?" 24No, Ki Wali Waglo lo taling go walitap senong genang-a
blong duoyap naklaylo pepen go, dia idi sik sogo sikabung degut
go, nemot go dabui ba sogo kuklue ngap go, blong duoyap lo

suey so mangking golo mea taling. [25]Ngga tang so, nemot go
dabui ba so kok go gigit go, dia no naklay mea plet. Ngga ey,
Ki Wali Iram no takong so, nemot unuik go mea pu, “Seni so!
Motnang nesip so Ki Wali Iram gabe.”

Blong duoyap iyaluim go tap

[26]Dem-debui, blong duoyap! Genam lo pen go seni, sogo piam?
Genam lo duing go, ngge kalik: nago no, motnang yaluim go,
Ki Wali Iram sono go iway sikabung klay-klay lo se keklak.
Usam-a sedue meno lo kukluo go, walinebut meno duo lo se
nguok! Ki Wali Iram sik sogo duduing-mang king-a meno lo se
taling! Iwot go nebut so temu lo se pepen! Nebut ngga go seni
senong genang, meno lo se pen dali! Ngga naklay, wali don kok
go, blong duoyap buong genang so se! [27]Nago no, taiti walipega
lo nebutiwot go gemang go, namon duo so se! Kua go, nangglik
si seguong lo, klay-klay se pen! Nggano, nemot go seni duo
meno lo se pen dali! [28]Seni pen genang sedue kua go, nemot-a
yakot so se suing. Ki Wali Iram sono go-a, dabui ba lo nemot
tang go se pepen!

[29]Ngga kalik dali so, nemotnang sik sogo lo, Ki Wali Iram
go duduing mang ibe no kiking go, namon duo lo, kua go,
nanggliksi lo nebut se pen. Nemotnang lo pen go-a suey so
temu lo se peplet! [30]Ngga sogo sedue meno no, Ki Wali Iram sik
sogo senong taling go, nebut so maning pepen go, yakot so se
suing. Nggano ibe sono senong go nebut ngga se pen. [31]Yang!
Ibe no Ki Wali Waglo lo taling go walitap, motnang naklay lo
mea pen. Ngga sik so, nguok go senong go, motnang klay-klay
don kok genang. [32]Ibe no Ki Wali Waglo lo taling go nebut-a
pepen go ngga, wagloduduing waysagi ey mo mlak gemang.
[33]Se senong: suep-suep sogo Ki Wali Iram kua duing. No, yakay
ey ngengam go-a Nemot gabe iwat.

[34]Ki Wali Iram go blung yaluim go nogo, kabung-kabung
yakot so se suing. Seni so, ibe nogo nebut nemotnang yakua
pen. Wali Sam klaut no klik go kalik, sedue ba no nemot se ip.
[35]Yap ba no nemotnang senong genang kenin no se usi. Seni
so, blong duoyap no nebut kabung lo pen go, ngga suongsut ey
demu kua.

[36]Esang, dabui klum! Demu ngga, sogo tang so, motnang kua
kekeng? Motnang sik so Ki Wali Iram go deguo teguop pung

go mo wasey? Kua go, motnang seguong no Ki Wali Iram go
deguo teguop mo iti? Sip meno nogo kua? 37Nando lo duing go,
"Walitap senong go taitiwalipega eygo genam gabe." Meno duo
lo duing go, "Ki Wali Waglo eygo, genam gabe." Ngga seni sogo,
nemotnang tang go se senong: genamnang no Paulus lo kiklik
go ngge, Ki Wali Iram lo mot-dak go demu seni so gabe. 38No,
demu ngge ta kua mlak go, sedue ngga nogo blong duoyap
temu mea kua keng dali.

39Dem-debui, blong duoyap! Genam lo pen go nebut tebot
sogo, ngge kalik: senong walitap pen genang taitiwalipega-a
kangok so se u-usey! Nebutiwot so pepen go sikabung logo
yakua tenguo. 40No, teguop so, suey dato so ngga naklay,
se lelemoy!

Iram Yesus nglong go nebut

15 1Dem-debui, blong duoyap! Tandali genam lo nguok go
deguo teguop nogo motnang se duing! Ngga dabui ba
no motnang lo mo iti-kenanga. Motnang go wali kutrui, deguo
teguop ngga gemang. 2Suey so, sesuoy sogo motnang deguo
teguop ngganemot lo wawi go gabe pung. Genam lo nguok
go deguo ngganemot no motnang-a waysagi ey mlak go se
susuing! No, dabui lo motnang kua keng go, esang, tebadali
dabui ba no Iram Yesus mo wawi sang.

3Motnang nogo nebut nemu klaya seni-a genam lo mo pen.
Seni so, genam tang go nogo nebut ngga mo iti dali. Yangga,
Wali Sam klaut ba no klik go kalik,

"Imot go kuklue tang so, Iram Yesus mo kebong.
4Mu no tuet go, ku nangglik tete no, tandali mo nglong."

(Yesaya 53:1-12)

Ngga naklay Wali Sam klaut no, pen go kalik gabe. 5Ngga blo
idi lo, Petrus no Nemot go saysuk mo taling. Nggano, nemot lo
kuoy go andua 12 nogo, gemang taling dali. 6Ngga ey, blong
duoyap klay gono yaluim go 500 blo nogo ey gemang tegu.
Se senong: ngga sik sogo sikabung temu maning gemang.
Klay-klay sang mo kebong. 7Ngga blo idi logo, Yakobus dem
nogo, Nemot go saysuk gemang taling-nangam. Nggano, Nemot
lo kuoy go tamot-tamot naklay nogo mo taling dali.

8I go seni sogo, genam no Nemot go saysuk gabe taling. Yang,
Nemot ey genam tegu go ngga, nemu kua blup seni! 9Seni so,

tamot-tamot naklay sik sogo, genam ngge sui kua. Ki Wali Iram
go blung truik gono, iseng genam lo mo taling-sing. Genam
tamot dali, no tamot temu ey kua kerlam. 10No, Ki Wali Iram
go taitiklum tang sogo so, genam ngge tamot gabe. Genam no
taling go taitiklum seni kua go, kua. Seni so, walikebali genam
logo, kangok so mo usey, tamot temu logo ey kua kerlam. Ngga,
genam tang sogo so kua, no, Ki Wali Iram go taitiklum logo
so. 11Nemot-a tamot temu lo nguok go, genam lo nguok go
deguo teguop klaya seguong gabe. Deguo teguop ngga tang so,
Woy Dem no dabui iti go, motnang gabe kekeng.

Iram Yesus nglong go tang so imot mea nglong

12Sogo kalik so, motnang temu lo ne pu, "Sikabung kebong go
yakua nglong!" No, Iram Yesus nogo sogo mo pen, "Kebong go
sik sogo, seni so Nemot mo nglong gabe." 13Gabe pen-asitugu,
"Sikabung kebong go yakua nglong go, Iram Yesus kua nglong
dali gabe." 14Ngga ey, seni so Iram Yesus kua nglong go, deguo
teguop genamnang lo penklong go, seni kua gemang. Nggano
Nemot no dabui lo motnang keng go, seni kua dali. 15No,
sikabung kebong go seni so yakua nglong go, Iram Yesus
Ki Wali Iram logo yakua nglong dali. Ngga ey, Iram Yesus seni so
nglong go deguo, atnang lo nguok go, wamoy so, Ki Wali Iram
go sui ba no, gabe mumlue. 16Yang! Sikabung kebong go, seni
so yakua nglong go, Iram Yesus Ki Wali Iram logo kua nglong
dali gabe. 17Iram Yesus tandali kua nglong go, Nemot no dabui
lo motnang keng go, seni kua. Ngga ey, motnang kuklue
konkebamling lo mo dok-sing maning gemang. 18Nggano, Iram
Yesus tete so blong duoyap kebong go, sesuoy so wali sono go
mea kua pung dali. 19Nggeasui go wali seguong nogo-a Iram
Yesus sono duduingbubung-eton go, imot go wali ngge tebadali
ulue so gabe. Sikabung temu go wali ey kua kerlam.
20Se tup! Seni sogo ngge kalik gabe: Iram Yesus banim
seni kuduong so tandali kebong sik sogo mo nglong! 21Seni
so, sedue klaya duo sik so kekebong degut go, ngga kalik dali
so, Sedue klaya duo tang so, ngonglong genang gabe mo pung
dali. 22Yang, seni so, blong dem Adam tang so, sikabung nogo
kebong mo pung. Ngga kalik dali, Blong Dem Yesus logo so,
tandali go imot naklay mea wali. 23No, nemotgoda-nemotgoda
so, klay-klay sikabung mea nglong. Yangga, kuduong so banim

seni so go: Iram Yesus tang go. Nggano, blong ba lo tandali
Iram Yesus weng go ku no, Nemot tete sogo blong duoyap
mea nglong. 24-26 Seni so, Woy Wali Iram tamlak go blongdon
duduing Iram Yesus lo gabe mlak, e… kukunan blo sogo plesi
naklay, Iram Yesus go masi ba no Ki Wali Iram lo seguoy go
mea ta-sing. I go seni sogo plesi, Sikebong go don gemang ya
pedueng. Ngga blo idi lo, ut-nan ta so mlak go don naklay,
Nemot lo pedueng gono, yam sogo ku mea pung. Ngga ey,
blongdon duduing, Ki Wali Iram, imot go Wali Aya go ta sono,
Iram Yesus lo mea iti. 27 Ngga naklay, Wali Sam klaut ba no,
ngge kalik mo pen,

"Iram Yesus go masi ba no naklay-naklay seguoy go
Ki Wali Iram lo mo ta-sing gabe!" *(Mazmur 8:7)*

Ngga sik so, senong go, 'naklay-naklay' pu go ngga,
Ki Wali Iram tang goso kua. 28 Yang! Naklay-naklay
Ki Wali Iram lo seguoy go Iram Yesus go masi ba no ta-sing
gono, Danon tang go weng go, Nglangin go masi ba no mea
unuik. Ngga kalik go, Ki Wali Iram, Senang Ki Wali Kumam,
Mani Iram gemang!

29 Ngga kalik senong go, tandali motnang se duing! Temu
lo pu go, "Sikabung kebong go, yakua nglong", sogo nang so,
sikabung kebong go, nglong dali genang sogo, sikabung temu
lo bu ne dedegut? Tandali yakua nglong go, nemotnang lo bu
degut go ngga, tebadali seni kua go gemang pluok. 30 Tandali
yakua nglong go, sogonang so kuno-woyno koywong ba logo
atnang tang go ne koklong?

31 Dem-debui, blong duoyap! Ki Wali Iram go suongku no
motnang sogo dabui ta kangok so genam gabe tetegue. Ngga
seni so! No, "Kuno-woyno, sikebong ey genam gabe keklasok."
Ngge seni so gabe! 32 Yang! Yakena Epesus dia no, Iram Yesus
no go bubungduduing tang so, idekeba eygo sedue kalik, wali
genang so menay iseng eygo dap genang sagui, genam ey mo
tui. Esang! Tandali genam yakua nglong go, iseng ngga seni
kua! Seni kua go, nueya: nggeasui go weng go, ten-a, bu-a
imot ya drop go, utep, imot kebong dali sogo be.* 33 Kunala
temoy no se! Tap ngga kalik golo go motnang ey mea nega!
Piam go sikabung ey ta kekeduik go, mot go wali ey mea

---

* **15:32** Yesaya 22:13

waluk dali. 34Tandali suey so se duing: piam kua semu! Esang!
Ki Wali Iram go senongduduing kua go, motnang-a gabe.
Suongsut ey motnang tra genang so, at lo pen go gabe!

Tandali saysuk ngge-a mea nglong

35Blong duoyap sik sogo lo usi go, “Sogo suk so, kebong go
sikabung, nglong go ya pung?” 36Esang! Ngga kalik motnang
lo usi go, puplu so gemang. Yatrang ngge-a se ikum: didon mot
lo kuali go, banim kebong go, nan ba no tui go, ngga sik so tip
inim-a mea pung. 37Didon mot lo bluim go, yen nok, senim un,
meno-meno pung genang suk, maning gemang. Ngga didon
seguong. 38Didon go suk Ki Wali Kumam lo duduing go-a
wasey-sing. Didon klay-klay, nemotgo-nemotgo suk Nemot lo
gabe iti. 39Se ikum: kukunan blo sogo saysuk dasi kua kerlam.
Sikabung go, wi-dasi kutui logo, bu ba logo, suk banom-banom
gabe. 40Kukunan sogo, ut sogo saysuk blong ey gemang. No,
blong kua kerlam. 41Woy ey banu ey blong kua kerlam. Nggano
banu go blong ut top eygo kua kerlam. Ut top meno, meno eygo
kua kerlam dali.

42Kebong go sikabung nglong genang, ngga kalik dali. Kebong
genang saysuk-a, kuali go kalik nan no tui go, seni no tandali suk
inim-a iti go mea pung. Senang so nemot go blong mea gigit,
yakua nega. 43Yang! Waluk genang-a mu no kuali go, way so
blong eygo-a mea nglong. Don kua go-a mu no kuali go, way so
don dega eygo-a mea wali. 44Seni so, nan ba sono tui go ngge,
kukunan saysuk gabe. No, tandali nglong genang ngga, blong
saysuk. Yang! Kukunan saysuk gabe go, blong saysuk gemang
dali. 45Wali Sam klaut ba no klik go kalik, “Kuduong so semu
go sedue, ngga blong dem Adam, nebuem nebit eygo so gemang
lemoy.* I go sogo ‘Blong Dem Yesus’ ngge, blong, senang
Ki Wali Waglo-a iti go gabe pung.” 46Yang! Blong eygo-a banim
kua pung. No, banim kukunan sik sogo-a mo pung. Ngga blo
idi lo, blong eygo gabe weng. 47Kuduong sogo, ngga blong
dem Adam, nan sik so saysuk semu-ngam go. No, namon tete
sogo, ngge Blong Dem Yesus, Ki Wali Yakena sik sogo, blong
eygo. 48Suk kukunan sik sogo ngge, kuduong sogo blong dem
Adam ey kerlam go. No, suk blong eygo-a namon tete sogo,

---

* **15:45** Kejadian 2:7

Blong Dem Yesus ey kerlam go. 49Nggeasui go, kukunan sik
sogo saysuk-a imot gabe kok. Yansi go blong eygo suk so ngga
kalik mea lemoy-eyon.
50Dem-debui, blong duoyap! Gabe pen-asitugu,
"Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing nogo, kin-kedong
eygo wali logo, ta yakua mlak. Senang wali, buin genang
saysuk go don lo yakua gluik go gigit." 51Seni kok go gigit
go nebut-a, motnang no gabe pen-asitugu, "Imot temu mea
kebong-lak. No, maning kua kebong go saysuk-a, kekayso mea
iwot-sing." 52Seni so, kekayso, woy klaya gono, yasuplaway i go
sogo tuot go, imot go saysuk ngge mea iwot-sing. Yasuplaway
ngga tuot go nogo, kebong go sikabung kua buin go saysuk
ey mea nglong. Imot naklay go saysuk ngge mea iwot-sing
dali. 53Yang! Saysuk, buin genang ngge, way so kua buin
go-a se kok. Kebong genang, way so kua kebong go-a se kok
dali. 54Buin genang ngge, kua buin go-a way so kok gono,
kebong genang ngge, way so kua kebong go-a kok gono,
Wali Sam klaut ba no klik go ngge mea lemoy,
"Sikebong go don seguoy go, don mo kua. *(Yesaya 25:8)*
55 *Sikebong, mot go don, kay?*
Mot go wasrang sesat, nago so?" *(Hosea 13:14)*
56Se senong! Sikebong go iseng, kuklue lo mo nenguon gabe.
Nggano, demutrui logo so kuklue go don mo pung sang.
57Yang! Ki Wali Iram no taitisuey imot se keklak! Nemot logo
tang so, Woy Dem Iram Yesus ba lo, don ey imot gabe ip.
58Dem-debui, blong duoyap! Ngganemot sogo so, tutuing
kua goso, don ey dabui iti go, ip go se suing-lak! Kuno-woyno
Woy Dem go walikebali-a, se pupluok. Motnang se senong: klay
gono, Woy Dem ey ta keduik go mot go seguot pupung go, seni
kua go, kua.

Yerusalem sogo blong duoyap no taiti yaluim go

16 1Dem-debui blong duoyap! Nan Yudea sogo, blong
duoyap no duoy yaluim genang, Galatia sogo blong
duoyap no genam lo mo taling. Tap ngga motnang se keng dali!
Ngge kalik se! 2Ku Minggu-Minggu no, motgo-motgo so,
motnang lo gemang go duoy-a, dali se ta-sing! Genam pung go
ku nogo, teguopey motnang usey genaning. 3Genam pung gono,
motnang lo kuoy go sedue sono, taiti ngganemot mea mot-dak.

Ngga ey, Yerusalem sono go genam lo iti go sam ey pu go mea
klong. 4Yang! Nago no, genam keng genang ngga suey,
nemotnang genam ey mea klong dali.

Paulus go atuia

5Genam klong sogo kunala ngge kalik gabe, “Banim nan
Makedonia no genam mea klong.” Ngga nogo kebali semu
gono, keda so motnang mit sono mea weng. 6Motnang mit
nogo, walong dato so genam suing genang. No, maning kua
senong, kudalip kong go ya suing dali? Suing go, ngga suey. Sip
meno nogo tapmasi, genam no motnang tebok sogo be. 7Tap
seguong lo koklong gono, motnang ey genam tegu sogo, kua.
No, Woy Dem lo iwat go, suey so motnang ey tegu so genam
gabe duduing.
8Se senong: banim yakena Epesus no suing go, e… walop
Pentakosta ku no mea pung. 9Yang! Yakena Epesus no kebali
genam lo pluok genang tap mo tenuing gabe. No, waydang
sogo sedue gemang dali.

Andua temu nogo mangking

10Motnang mit sono andua Timotius klong go, nemot dabui
kua eygo, suey so se wawi-kenalo! Yang! Genam kalik dali,
Woy Dem nogo kebali nemot lo gabe pupluok. 11Denok sogo
nemot sedue lo kua duing. No, genam mit no sesuoy so nemot
weng genang-a, motnang lo se tebok. Nemot weng genang ku
andua temu ey genam ey gabe bubung.
12Nggano, imot go andua Apolos: andua temu ey, motnang
ikum so klong genang, da kata yam so mo plong-yu. No, nggeasui
go nemot moyso. Nago no ku mo ikum go, nemot mea klong.

Sam so kebet go

13Motnang go wali yay dali se susuing! Woy Dem no dabui
iti go-a, waysagi ey mlak go se keng! Nggano, nenam so ip go,
don ey motnang se susuing! 14Motnang go kebali naklay, klum
ba lo se pupluok! 15Dem-debui, blong duoyap! Genam go usi
meno gabe. Ngga andua Stepanas sogo usi. Kuduong so nan
Akaya sogo, Woy Dem no dabui lo keng go, nemot go yap
tenglam gemang. Blong duoyap temu nogo kebali, suey so mo
semu-nesanyom. Ngga motnang mo senong. 16Ngga tang so,

Stepanas kalik go sedue nogo tupduk ey ta se kong! Walikebali
kangok so nemotnang lo gemang usey. 17Motnang sik sogo
andua temu, ngge: Stepanas, Portunatus nggano Akaykus,
genam mit no mo pluep. Ngga sik sogo, genam dabui yakay
kangok. Seni so, motnang genam ey kua tegu go, genam dabui
ide ey. No, motnang way so pung golo, genam go yakay naklay
tandali nemotnang lo mo tram. 18Ngga kalik go tang so, imot
go dabui ba nogo yakaydon nemotnang lo mo pung.
Sedue-sedue ngga kalik go, suey so ta ey se kong!

Yam sogo suey

19Ayanang, mianang! Blong duoyap, nan Asia sogo logo, suey
gabe pupu. Ngga ey, motnang nogo suey Akila, senun Pliska ey,
nemot go yap ba no iyaluim go blong duoyap eygo logo gabe
pupu. 20Ngge sogo anduasiyap logo suey, motnang nogo, gabe
pepen dali.

Way-way so dabui seni lo motnang, ta luluik go, suey se! *
21Ngge genam tang so, motnang no gabe klik-situgu, “Suey,
Paulus logo.”

22Nggano, Ki Wali Iram nogo klum nando kua taling go, piam-a
se pung! Yang! Woy Dem, weng-a! ‘Maranata!’ 23Woy Dem,
Iram Yesus go taitiklum, motnang ey mea gigit! 24Woy Dem
Yesus ba no, genam ey klaya goso lemoy go sikabung nogo,
klum genam gabe pupluok!

---

* **16:20** *Dabui seni lo, way-way so ta luluik go:* saula meno lo dabui lo mla tueng go, ngga nemotnang go demu

2 KORINTUS

Sam so tenuing go suey

1 [1]Genam ngge Paulus. Ki Wali Iram go duduing no, tamot so
Woy Dem Iram Yesus lo temuit go gabe lemoy. Ki Wali Iram
go blung yakena Korintus nogo, nan Akaya naklay sogo blong
duoyap nogo so sam ngge, imot go dem Timotius ey golo gabe
kiklik. [2]Ki Wali Iram, imot go Wali Aya ey, Iram Yesus, imot go
Woy Dem eygo sik sogo taitiklum, ngengam-yakay, senang so
motnang ey mea susuing.

Nenem-yakay don iti genang nuik

[3]Ki Wali Iram, imot go Woy Dem, Iram Yesus go Nglangin,
Ki Wali Aya gabe. Nemot go ndengtabang ba no imot yay gabe
got-ton. Nemot Klum Iram! [4]Koywong iseng ba sogo nogo,
atnang go dabui Nemot lo don gabe kok. Ngga ey, Ki Wali Iram
sik sogo gualaklum tang sogo so, koywong iseng ba sogo
blong duoyap don kok genang mang, atnang lo gabe kiking.
[5]Yang! Blong Dem lo tra go koywong iseng temu, damoy ey
tey genang, klay gono Nemot ey gabe lek-eton. Ngga kalik dali,
Ki Wali Iram sik sogo gualaklum, Iram Yesus logo so, damoy ey
imot nogo gabe tetey.

[6]Koywong iseng atnang tamot-tamot lelek go, way so motnang-a,
sesuoy so wali genang don so, gabe lelemoy. Se senong: atnang
no gualaklum uweng go ngga, motnang nogo gualaklum dali
gabe. Koywong iseng, motnang lek dali go, gualaklum ngga
kalik golo motnang don eygo mea suing. [7]Motnang nogo so
atnang duduingbubung go, seni ey gabe. Suey so ngge atnang
gabe senong: atnang kalik koywong iseng motnang lek go,
atnang no iti go gualaklum motnang mea wawi dali.

8Dem-debui, blong duoyap! Se senong: nan Asia no
atnang lo lek go idekeba ide dega ey. Yang! Kebong sogo
kalik tra go nogo, atnang go don ey se kua. 9Seni so, atnang
lo duing go: kebong genang idekeba mo pu gabe! No, ngga
sik so gabe senong, “Atnang go don logo ta kua itak. No,
Ki Wali Iram go don lo gabe lemoy. Nemot don dega. Nemot
lo iwat goso, kebong sik sogo sedue mea nglong.” 10Seni
so, Sikebong go ta sik sogo, suey so atnang mo sesuoy gabe.
Tandali-tandali Ki Wali Iram lo mea pluok. Nemot seguong
sono duduingbubung ngge gabe: yansi go sesuoy so atnang
wawi go mea pung dali. 11Yang! Ki Wali Iram no atnang sogo
dewi motnang lo keklak golo mo tebok dali gabe. Atnang
no gualaklum iti go tang so, blo sono Ki Wali Iram go sui,
sikabung mata sogo lo gabe i-iti.

Korintus go blong duoyap ey Paulus ngengam so duing go

12Ayanang, mianang se senong! Ki Wali Iram go taitiklum
tang so, walikebali atnang lo gemang mo semu. Kukunan sik
sogo senongduduing go don no kua. Dabui ta tegue ey gabe
pen-asitugu: Ki Wali Iram lo iwat go, seni eygo nemudi sogo
tap-a, atnang logo mo keng. Kukunan naklay nogo, motnang
nogo-a tap ngga mo blong gabe. Ngga atnang go dabui iku tang
golo gabe yang. 13-14Sam-sam ba nogo motnang ikum go ngga,
atnang lo duing go ey naklay mo kerlam gemang. Nemot-a
nggeasui go maning naklay kua mlak go, Woy Dem Yesus go ku
nogo, suey so naklay motnang lo yang go se mlak, “Paulus lo
duing go, seni eygo nemudi so nemotnang se lemoy!” Ngga ey,
genam sogo ta unen motnang lo mea pegat. Way so motnang
nogo ta unen genam lo mea pegat dali.
15Genam go duduing suey so motnang lo wawi go, da klaya
seguong kua, da namon so motnang ey tegu genang so genam
mo duing. 16Genam lo duing go: nan Makedonia no koklong
go, tap lo motnang mit no mea degut. Nggano tandali uweng
go, motnang ey tandali mea tegu. Ngga sik so, nan Yudea
nogo atnang go tap masi, motnang lo tebok genang. No, esang
duduing ngga kua lemoy sang. 17Tegadi ngga kua lemoy go,
idi lo genam mo iwot? Genam iti-tui sogo sedue? Nggeasui
mea pu: ‘yang.’ Utep mea pu: ‘kua?’ 18Kua kay: nemudi sogo
Ki Wali Iram-a gabe! Nemot go sui no gabe pen-asitugu,

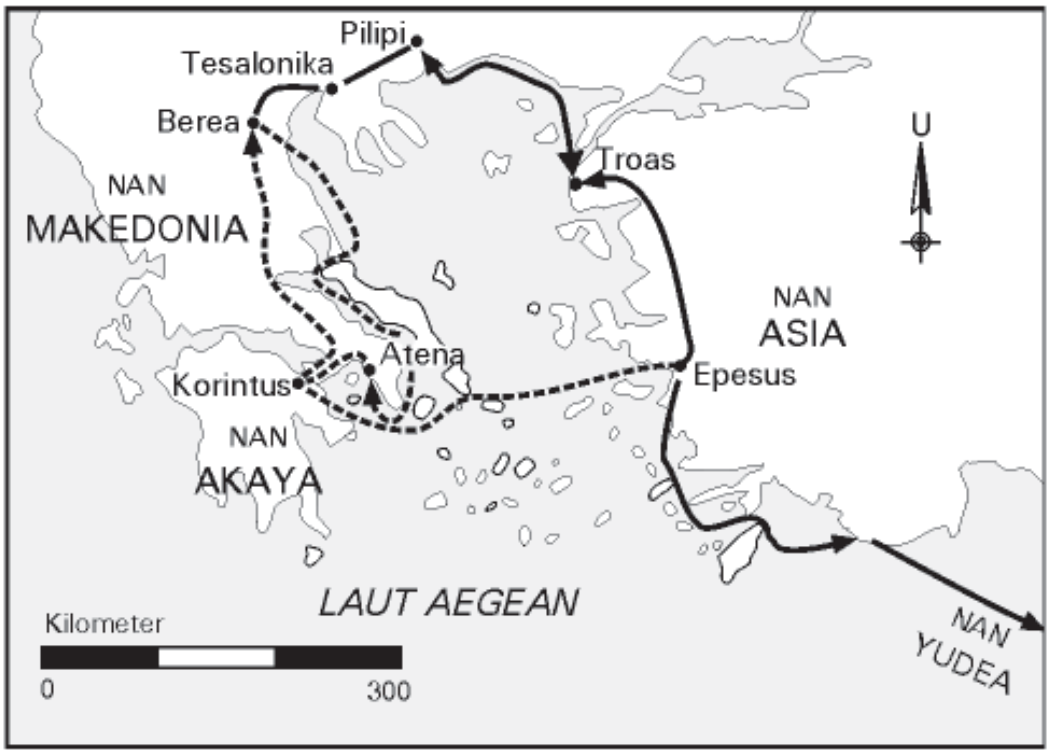

"Genam lo pu go 'Yang' ngga yang! 'Kua' ngga kua! Ngga
seni so." 19Ngga kalik Iram Yesus, Ki Wali Danon logo gabe.
Nemot lo 'yang' go, 'kua' sogo, yakua iwot. Iram Yesus ngga,
Ki Wali Iram sik so 'Seni' gemang. Silpanus dem, Timotius dem,
genam eygo lo Nemot tang go-a tetaling go gabe. 20Iram Yesus
logo tang so, tegadi so Ki Wali Iram lo dok-ngam go naklay,
gabe lelemoy. Ngga sik so, Iram Yesus ba no imot logo mea
pu, 'Yang seni!' Ngga tang so, blo sono Ki Wali Iram go blong
imot lo mea iti. 21-22Seni so: walikutrui klaya go blo no atnang,
motnang naklay ey Ki Wali Iram tang golo mo nik. Kutrui
ngga Iram Yesus gabe. Yang! Nemot go blong duoyap so kuoy
go, imot mo temuit-sing gabe. Ngga ey, yansi go kiki waliblong
naklay iti genang, imot go dabui ba nogo baynang so
Ki Wali Waglo-a mo king gabe.

23Se tup! Ki Wali Iram lo mo senong gemang! Gabe
pen-asitugu: taybat maning kua nebuem go tang so, yakena
Korintus no da namon tete sogo genam kua klong. Ngga ey,
dabui ide motnang tra genaning. 24Genam lo duing go ngge
kalik gabe: seni so, Woy Dem Yesus no, waysagi ey imot gabe
mlak. Ngganemot sogo so, motnang ta lo kua plong gabe. No,
genam, motnang ey tegu golo motnang nogo yakay kangok
dega so pung genang.

2 1Ayanang, mianang! Dabui ba no iwat go mo pu-yu: u kluo
ey goso, tandali motnang ikum sogo genam mea kua klong.
2Dabui ba nogo motnang no u tap genam lo taling go, genam don
kok genang nebutmang, nando lo ya king? No, genam tang sogo
so motnang u kukluo go, sogo kalik yakay ya pung? 3Ngga
nemot sogo so, banim sam mo klik-yu, "Motnang ey tandali
genam tegu go, u kluo genang genam moyso! Yakay genang so,
genam mea pung Ngga ey, genam go yakay, motnang ey klay
goso lemoy genang." Yakay ngganemot pung genang, kangok
so genam mo duing. Motnang, dabui ide genang sogo so, kua!
4Esang, sam ngganemot dabui ide ey, u ba lo mo klik-yu! Seni
so, iseng motnang lo tra genang, genam moyso! No, motnang
sono klum taling genang-a, genam mo duing.

Kuklue pluok go sedue tandali se klum

5Yang! Kuklue so pupluok go sedue,* genam go dabui seguong-a
kua waluk gabe. No, motnang naklay go dabui waluk go u kluo
genang tap, mo taling dali gemang. Seni so: ngga sikabung
naklay lo kua, no miam dali so gemang. Tebadali blo sono go
genam logo yakua pu. 6Ibe damoy so, taybat so pluok go sedue
no idekeba taling go, nemot lo! Sikabung mata sogo lo yang go,
tandali go kua taling. 7Yang! Nemot go kuklue ngga sono
motnang se kay! Dabui don kok genang sogo, nemot no yakay
nebut-a se pen! Dabui lek go nemot kebong genaning. 8Motnang
nogo nebut drom, gabe king-situgu, "Blong duoyap ba sono
klum ba lo nemot se wawi." 9Seni so, banim klik-yu go sam
ngga seni meno gemang dali. Ngga ey ikum genang: genam lo
taling go tap naklay, tupduk so motnang dabui lo kekeng? Kua?
10Yang! Andua go kuklue, motnang lo kay go, genam logo mea
kua duing dali. Iram Yesus go suongku no nemot go kuklue,
genam logo se kay dali. 11Kunala temoy no se! Imot sik sogo
seni, Kupiamgo lo buo eygo. Seni so, Kupiamgo logo uwaluk go
tap, suey so imot mo senong.

Nan Makedonia no Paulus klong go

12Yakena Troas no pung go, Iram Yesus go deguo teguop
pepen genang, walikebali pluok genang tap suey go, genam

---

* **2:5** *Kuklue so pupluok go sedue:* se ikum: 1 Korintus 5:1-2

nogo Woy Dem lo mo kebuo. 13No, Titus dem, kua tegu go tang
so, dabui ide ey tra go, 'suey gemang' pu go, nan Makedonia
sono genam mo klong.

Walikebali nogo kinemon suey goso imot se

14Ki Wali Iram nogo-a, kangok so taitisuey genam lo gabe
keklak. Seni so, Iram Yesus ey klaya lemoy go tang so, imot
Ki Wali Iram lo wawi go, senang so gabe koklong. Yakay ey
don ey suing go iram lo wawi go kalik. Yang! nago-nago
no, ibe no Iram Yesus sogo deguo teguop imot lo wasey go,
kinemon suey goso gabe tetengin. 15Seni so, Ki Wali Iram
nogo taiti teguop Iram Yesus lo puit go, wali sono sesuoy so
pung genang, itak go kebong genang sikabung eygo nesip no,
kinemon so imot gabe. 16Itak go kebong genang sikabung nogo,
nemon pegop goso, imot mo lemoy. No, wali genang sikabung
nogo, wali kinemon so, imot mo lemoy gabe.

Gabe usi-situgu: walikebali ngga pupluok genang, nando-a
don eygo ya ip? 17Se senong: drang uwet sogo so, sikabung
miam ey walinebut-a gemang pepen. No, ngga kalik so atnang
kua duing gabe. Yang! Nemot go suongku no, Ki Wali Iram
lo mot-dak go tang so, Wali Nebut nemudi so, Iram Yesus ey
dabui lo atnang gabe penklong.

Korintus sogo blong duoyap Ki Waglo lo dok go

3 1Atnang, Ki Wali Iram tang golo mot-dak goso pu go ngga,
blo sono sui-a iti-etugu? Kua! Sikabung temu logo kalik
tamot sogo sam teguopey atnang yakua taling. Ngga ey,
motnang nogo ey, motnang eygo logo sam, yakua taling dali.
2Kua kay! Atnang nogo sam ngganemot, genam go dabui ba no
klik go, nenguon so ibe lo i-ikum go, motnang tang go gabe.
3Iram Yesus go sam motnang gabe. Dinekuoy lo kua klik. Ngga,
dabui ba no, atnang go kebali sik so, Ki Wali Waglo lo klik go.
Demu temoy no kua pung-sing gabe. 4-5Yang! Iram Yesus tang
so, Ki Wali Iram go suongku no, ngge-a don ey gabe pen-asitu:
kebali ngga Ki Wali Iram go senong don logo-a gabe pupluok!
Atnang go senong don lo kua pupluok gemang. 6Se senong: tap
ngga atnang no Ki Wali Iram tang golo mo taling. Demu temoy
no ta lo klik go kalik kua. No, Ki Wali Waglo lo dok go tegadi
gabe. Ngga tegadi inim gabe! Ngga nang sogo kebalisedue so,

atnang gabe lemoy. Kua kay: demutrui ta lo klik go logo,
kebong sono gemang tetaling. No, tegadi inim Ki Wali Waglo lo
dok golo, sikabung sesuoy so mea wali.

Ki Wali Waglo to taling tap blong dega ey

7Tegadi banim go, kebong sono tetaling go, demu temoy
no klik go, no, blong ey mo iti-ngam. Se senong: Musa go
nebuemnemu nogo, blong ey. Sikabung Israel ikum sogo, yakua.
No, blong ngga tandali mo kenip. 8Tegadi inim, Ki Wali Waglo
logo so taling go-a, blong dega ey mo pung, tegadi banim go
ey kua kerlam. 9Se duing! Woy-banu go kuklue so neyboy go
tegadi banim go, blong eygo, wali sono sesuoy genang tegadi
inim-a blong kangok dega gabe. 10Yang! Banim no blong
eygo ngga, nemot go seni nggeasui go blong eygo kua kerlam.
11Ngga kalik blong ey kenip genang pung go, seni-seni yakua
kenip genang-a, naklay blong dega ey gabe!
12Seni so, duduingbubung ngge kalik dabui atnang iti go
tang so, ibe sono go kebali pupluok go, don ey atnang lo gabe
penklong. 13Musa kalik atnang kua gabe. Blong ngganemot
nenega go, blung Israel ikum eygo so, amka lo nebuemnemu
Musa mo kebet. 14Esang! Blung Israel go kunala ngga sik so
gemang saguip. Tegadi banim go seni, Yahudi go dewiyap ba
no sikabung no pepen go, maning amka lo kebet go kalik gabe
gigit. Yang, Iram Yesus seguong logo so, nemot so kebet go
lek go, seni mea truk. 15Seni so, nggeasui go ku no pung go,
maning Musa lo klik go demu ngganemot-a i-ikum go-a yakua
senong. Nemotnang go dabui ba sogo, amka kalik kebet go
gemang gigit. 16No, Woy Wali Iram sono dabui iwot go-a, ku
ngganemot no blong so kebet go amka, ngga sono mea plet-dak.
17Seni so, nebut ngge ba no pepen go, ‘Woy Wali Iram’ ngge,
Ki Wali Waglo! Nago no Ki Wali Waglo gigit go, sesuoy so ta
itak go tap ngga gemang. 18Yang! Nebuemnemu kua kebet goso,
nenguon so Woy Wali Iram go blong, blong duoyap logo gabe
i-ikum. Ngga ey inim goso imot Ki Wali Waglo lo gabe i-iwot.
Blong eygo so Woy Wali Iram kalik, imot mea lemoy.

Ki Wali Iram go blongdon lo Paulus gabe pepen

4 1Wali inim taling klong genang kebali ngge, Ki Wali Iram
go gualaklum logo so, atnang sono gabe itak. Ngga tang so,

nisonoso walikebali gabe pupluok. 2Maykok sogo, suali eygo
tap atnang logo, mo itak. Duduing namon eygo atnang kua
koklong. Ki Wali Iram go deguo teguop, idi logo yakua
iwot-sing. No, way so neguon so ibe no seni sogo walitap-a
atnang lo gabe tetaling. Sikabung ey tegu go, ngge-a gabe
pepen, "Ki Wali Iram go suongku no, atnang tang go seni-a,
motnang go dabui iku lo se ikum." 3Esang! Dabui ba nogo
deguo teguop atnang lo pepen go, maning kua mlak go, ngga
amka lo pok go kalik, waluk genang tap lo koklong sikabung
gemang. 4Ki Wali Iram no kua keng go ngga, kukunan go don
lo yam so kunala mo saguip. Ngga tang sogo so, Iram Yesus go
blong, deguo teguop ibe no ngap go, yakua ikum. Yang! Iram
Yesus ngga, Ki Wali Iram tang go sam gabe.

5Atnang go saysuk so kua pepen, no, Iram Yesus imot go
Woy Dem so, atnang lo penklong go gabe. Yesus lo mot-dak go
tang so, motnang nogo kebalisedue so atnang mo lemoy, sang.
6Ki Wali Iram lo pen-ngam go,

"Kuklik ba sik so, blong mea ngap." *(Kejadian 1:3)*

Yang! Imot go dabui ba no blong ngga mo king gabe. Ngga
ey, Ki Wali Iram seni senong genang wagloblong-a imot nogo
mo iti gabe. Blongdon ngga go nebuemnemu sik so taling go
atnang mo ikum.

Saysuk ngge ba no wagloblong king go

7Nan sik so semu go saulabon, saysuk ngge ba no wagloblong
ngga king go imot gabe gigit. Ngga ey senong genang:
wagloblong don dega eygo ngga, Ki Wali Iram sik so uweng
go, atnang tang go sik so, kua pung. 8-9Ngga sik so duing go
se senong: ide naklay ba no kenok go nogo atnang kua nedik;
yam so kunala tebot go nogo, atnang kua nega; duk go truik
go, demun suey go, day ba no betep go nogo, banom go genam
kua itak. 10Kuno-woyno Iram Yesus no keng golo tra go kebong
iseng, genam go saysuk lo lek go gabe uwet. Ngga sik so, Yesus
go wali-a, genam go saysuk ba nogo, way so pung sogo be.
11Yesus tang sogo so, atnang, maning uwali go ngge, kebong lo
gabe lelek. Ngga ey, buin genang saysuk ba no Yesus go wali-a
imot nogo pung genang. 12Se senong: atnang go saysuk ba
nogo, kebong logo kebali-a pupluok, way so motnang ba nogo
wali-a gemang pupung.

13-14 Wali Sam klaut ba no klik go,
"Ki Wali Iram no, genam gabe kekeng.
Keng go tang sogo so, gabe pen-asitugu." *(Mazmur 116:10)*
Ngga kalik dali, Ki Wali Iram no dabui iti go tang so, Iram Yesus, atnang logo gabe penklong. Yang! Woy Dem Yesus, tandali Ki Wali Iram lo nglong go, atnang mo senong. Kebong sik so genamnang Yesus kalik, Nemot lo mea nglong dali. Nggano, motnang ey kerlam so, Nemot go suongku no atnang Ki Wali Iram lo mea yaluim-sing. 15 Motnang nogo so, iseng ngga naklay gemang lelemoy. Ngga ey, Ki Wali Iram logo gualaklum, dabui iti go sikabung no uwasey golo, Ki Wali Iram sono takong genang taitisuey kangok so mea keklak.

Kebong sogo dabuibelui kua tra

16-17 Nggeasui tetra go iseng seguay go ngge mea yam. Yansi go senang waliblong, atnang nogo iseng ngge lo gabe lelemoy. Yang! Blong kangok dega go nogo, tandali go iseng ngge yakua duing. Ngga tang so, dabui belui go walikebali yakua itak gabe. Nemot-a kuno-woyno genam go saysuk ngge uwaluk go, kuno-woyno demening goso atnang go waglo-a gabe lelemoy. 18 Nemu lo i-ikum genang-a atnang lo kua uwet. No, nemu lo kua ikum go-a gabe uwet. Ikum-eton go ngge mea nega. No, kua ikum go-a senang so mea gigit.

Way so wali inim-a kok genang

5 1 Yang! Usubla togut go kalik, kukunan saysuk ngge gabe. Way so Ki Wali Yakena no imot nogo, wali yap suey go-a demuyap kalik, dali Ki Wali Iram lo mo klik. Ngga, sikabung go ta logo yakua pluok. Ngge imot mo senong: kunala ngga seni so gemang! 2 Usubla ngge ba so maning got-eton go nogo, gabe segi-eton sang. No, kangok so imot gabe duduing: nggeasui usubla ngge eygo no, wali yap seni-a, keda so Ki Wali Iram lo klik go-a, suey! 3 Ngga kalik go tang so, amka buin waluk go, ulue sogo imot mea kua ikum. Imot mo senong: ngga seni so gemang! 4 Yang! Maning usubla ba sogo saysuk ngge ey imot susuing go, tebadali amka buin go betep genaning. Ngga sogo so, kangok so ide ey gabe segi-eton: buin genang ngge blo no amka inim-a kok go, suey! Ngga kalik goso, waluk genang ngge, wali teguop golo mea saguip. 5 Ngge-a imot nogo so dali-dali Ki Wali Iram lo

mo pluok: yansi go wali teguop-a iti genang so, Ki Wali Waglo
baynang drang kalik, Nemot lo mo king gabe.
6Ki Wali Waglo eygo so imot tomatup-eton gabe. Nemot-a
imot mo senong: saysuk ngge ba so got-eton go, Woy Dem eygo
maning ket dega so sang. 7Nggeasui go, dabui Ki Wali Iram
no lo keng go tang so gabe wali-eton. Bung-eton go wali
ngganemot, nemu logo maning kua ikum gabe. 8Tomatup-eton
go, ngge suey. No, saysuk ngge itak go, way so Woy Dem ey
suing go-a teguop seni gabe! 9-10Yang! Iram Yesus go walidemu
no neyboy genang, imot naklay se pluep-lak. Ngga ey, sikabung
klay-klay nogo, nemot go seguot tang so, taiti mea iti. Suey
go, piam go, nemotgo-nemotgo mea wasey-sing. Ngganemot
sogo so, nggeasui saysuk ngge ba so maning got-eton go, yansi
Woy Wali Iram go blong ba no suing go, Nemot go dabui no but
go-a, kangok so gabe u-usey.

Ki Wali Iram ey ngengam genang kebali

11Suali ey Woy Wali Iram no takong go tang so, sikabung
meno Iram Yesus no keng genang, kangok so atnang lo gabe usey.
Se senong: atnang tang go ey atnang lo pupluok go naklay,
Ki Wali Iram mo senong. No, motnang mo senong dali? Dabui
iku no tra go, motnang ngga senong go, suey dato. 12Ngga kalik
pen go, blo sono atnang go sui tandali iti genang so kua. No,
motnang yakay ey atnang nogo dewi dabui lo but genang so pen
go gabe. Ngga sik so, nisonoso sikabung temu nogo nebutmang
motnang lo mea king. Seni so, saysuk nogo taut uwet go seguong
dewi-a nemotnang gemang bubut, dabui ba taut nogo kua but
sang. 13Yang! Ki Wali Waglo lo mot-dak gono iwot go nebut pepen
go ngga, Ki Wali Iram seguong nogo. Nggano kunala temoy no
pepen go, motnang senong genang gemang. 14Atnang nogo
walikebali pupluok genang don, Iram Yesus go gualaklum-a gabe.
Yang! Sikabung naklay nogo so klaya Duo-a mo kebong. Ngga
tang so, sikabung naklay mo kebong dali. 15Ngga ey, imot tang
go-a kua uwali, no, sikabung wali genang so kebong go, tandali
nglong go, Iram Yesus nogo so gabe wali-eton. 16Ngganemot sogo
so, kukunan sikabung logo kalik, sedue klaya nang go atnang logo
mea kua neyboy. Seni so, banim go Blong Dem sogo, kukunan
sikabung logo kalik, atnang lo mo neyboy. No, nggeasui go sik
so, ngga kalik go atnang kua duing gabe. 17 17Ngga tang so,

klay gono Iram Yesus ey lemoy go, inim go dato so nemot mot
lemoy gabe. Yang! Buin go-a ngga sono klong go, way so inim-a
mo pung gabe. 18Ngge naklay Ki Wali Kumam sik so pung go.
Blong Dem kebong go nglong golo, imot Ki Wali Iram ey gabe
ngengam. Ngga ey, atnang go ta sono ngengam takeduik
genang tap mo itak gabe. 19Se senong: Kukunan ngge naklay,
Blong Dem logo tang so ngengam go, ngga Ki Wali Iram tang
kebali gabe. Kukunan sikabung go kuklue piam konkebamling
naklay tagu kua i gabe. Kukunan sikabung wali genang tap
Ki Wali Iram lo mo kebuo. Ngengam tap ngganemot penklong
genang, atnang go ta sono mo itak gabe.
20Atnang ngge, Iram Yesus lo mot-dak go deguo sedue gabe.
Ki Wali Iram logo nebutmang ngge, atnang lo gabe kiking.
Ngganemot sogo so, Iram Yesus go sui ba no motnang no gabe
pen-asitugu, "Ki Wali Iram ey ngengam genang-a motnang go
wali se itak!" 21Seni so, imot tang sogo so, konkebamling kua
go Blong Dem-a, betokuit kon ey Ki Wali Iram lo mo keduik.
Ngga tang so, Ki Wali Iram go suongku no, seni eygo nemudi
so yang go imot gabe ip.

Paulus go kebali nebut

6 1Ki Wali Iram go kebalisedue atnang ngge gabe. Ngga sogo
so, nebutmang atnang lo gabe king-esitugu, "Motnang no
Ki Wali Iram go gualaklum taling go ngga, seni kua goso kua
lemoy." 2Wali Sam klaut ba no Ki Wali Iram lo pu go,

"Ku Genam iwat go nogo-a,
motnang lo usi go, Genam mea tup.
Ku Genam lo sesuoy go nogo-a,
Genam logo mea tebok." *(Yesaya 49:8)*

Yang! Atnang lo pu go, "Nggeasui go, Ki Wali Iram lo iwat go
sesuoy genang ku, ngganemot gabe."
3Ngganemot sogo so, walikebali so sesemu go sui waluk
genaning so, sikabung temu nogo sak so kok go masi ey kikling
go tasam, atnang kua pluok gabe. 4-5No, Ki Wali Iram go
kebalisedue so atnang gabe. Ngga ibe ikum genang, tomatup
go gabe koklong. Yangga, tap kua go nogo; koywong deding
ba logo; sedue lo demun suey go; boy ba no betep go; sagui
ba nogo; seguot kangok so pung go nogo; usene kua sesrek go;
ten kua dedam go, atnang gabe gling-etugu sang. 6No, ngga

naklay ba nogo, tap ngge-a gabe uwet-etegu: nemudi sogo-a;
senong duduing ey; gigling eygo; susuot sogo; Ki Wali Waglo
sik sogo pega ey, dabui seni logo klum-a gabe tetaling.
7Nggano, Ki Wali Iram go don lo, seni sogo walitap-a gabe
penklong. Yang! Pleway dap genang, plesi sono srom genang
don ple, ngga: seni eygo nemudi sogo-a gabe wawi-etugu.
8Suey so atnang sedue lo pu go, piam so pu go; kemla kuep
go, ta ey kokong go, ngga nueya! Atnang wamoymlue eygo
so pu go, no seni-a nemudi so penklong go atnang gabe sang.
9Yang! Nemot-a atnang glop kalik go sedue, atnang go sui
ibe mo senong. Nemot-a kebong genang sogo, seni so, atnang
maning gabe. Nemot-a demun suey go, kebong genang kua
ne. 10Esang! Nemot-a u ba lo uwet go sedue, kuno-woyno
yakay-a atnang gabe. Nemot-a tautkuago, atnang tang so, sedue
mata so waliblong eygo mo pung. Nemot-a, sogo-sogo kua go,
naklay-naklay atnang nogo gemang.

Paulus logo klum way blong duoyap se taling

11Korintus sikabung! Motnang nogo so, dabui bata lo plet go,
nenguon so ngge naklay gabe pen-esitugu. 12Seni so, atnang go
dabui ba nogo sip kangok dega so motnang nogo so mo iti. No,
motnang go dabui ba nogo atnang nogo sip, seguay so ne itak
sang. 13Duo nogo kalik gabe pu-situgu, “Dabui way, bata so
atnang nogo motnang lo se tenuing dali!” *

Paulus lo nebutmang meno klik go

14Ayanang, mianang! Walitap so tenguo go sikabung eygo,
klaya gono andua so motnang eygo ta kua keduik. Se duing:
seni eygo, piam eygo sogo kalik ya keduik? Nggano, ku klik,
blong eygo sogo kalik ya tegu? 15Ngga kalik dali, Iram Yesus
go Waglo, Kupiamgo ey kua kerlam. Blong duoyap, kukunan
sikabung eygo, sogo bu-a mo kerlam? 16Nggano, Ki Wali yap ba
nogo, didemu no takong genang, sogo kalik ya? Yang! Imot
ngge Ki Wali Mani Iram go yap gabe. Wali Sam klaut ba no
Ki Wali Iram tang so pu go,

“Nemotnang ey, klay goso Genam mea susuing.
Nggano, nemotnang nesip no mea wali.

---

* **6:13** Klay gono se ikum: 2 Korintus 7:2

Genam go blung so nemotnang mea pu.
Nemotnang go Ki Wali Iram so Genam mea suing.”
(Imamat 26:12)

17-18 Ngga nang so, Wali Sam klaut ba no Ki Wali Iram lo pu go,
“Suey, piam eygo klaya sogo yakua tegu.
Tupduk kua keng go sikabung nesip sik sogo
motnang nase pung.
Motnang go wali banom so pling go,
tandali kon eygo kua mlak!
Ngga ey, motnang At lo mea wawi. *(Yesaya 52:11)*
Motnang go Wali Aya so Genam mea lemoy.
At go dem-debui so motnang mea pu.
Ngge, Ki Wali Kumam go nebut gabe.” *(Yesaya 43:6)*

7 1 Dem-debuisopnang! Nggeasui go imot, Ki Wali Iram lo Nemot go dem-debui so pu go, tegadi dok-ngam go ngga mo iti gabe. Ngganemot sogo so, piam kuklue konkebamling waglo lo, saysuk lo pupluok go, walibu se ulu! Ki Wali Iram no suali ey tetra go, wali naklay teguop so imot se pupluok!

U kluo go blo idi lo yakay mea pung

2 Dem-debuisopnang! Motnang go dabui ba nogo sip, atnang nogo se itak. Motnang sik sogo klaya duo nang no, atnang lo kuklue go, kua. Sogo-sogo nagluim go, lek go, atnang logo kua dali gabe. 3 Ngga motnang blo no idekeba tui genang so, genam lo kua pen. Se duing: pen-ayu go ngga, “Motnang at go dabui ba nogo mo tui. Kebong-wali, imot klaya gabe.” 4 Yang! Dabui yakay lo genam mo tram. Motnang eygo dabui lo genam nebut mea pen. Motnang nogo, ta unen ey gabe pegat-situgu. Se senong: idekeba, iseng naklay lek go nogo, genam don motnang logo so mo iti.

Tandali blong duoyap Korintus so yakay Paulus tra go

5 Ayanang, mianang! Nan Makedonia no atnang pung go nogo, saysuk ngge nim suey so kua la. Yang! Koysaula logo sagui dia sik sogo, dabui ba nogo ide ey atnang mo lek. 6 No, yakaydon kua go sikabung, tandali don Ki Wali Iram lo mea kok. Yang! Motnang sik so, andua Titus weng go tang so, atnang nogo yakaydon mo iti. 7 Titus-dem ey tegu go seguong so kua.

No, atnang no nemot lo pen sik so don mo kok. Nemot nogo
yakay, kangok so motnang lo mo taling! Nggano, nemot lo pen
go, “Tandali atnang ikum genang, kangok so motnang gemang
bubung. Ngga ey, kuklue so pluok go sedue sogo* dabui ba u ey
motnang mo kluo. Yang! Genam go nebutmang no suey so
motnang mo keng!” Ngga tang so, genam go dabui yakay,
kangok so mo pung gabe.
8 Nemot-a, banim so klik-yu go sam sik so, motnang dabui
waluk go, dabui klaut no ngga at lo mo klik. Seni so, dabui ba
u ey banim genam gabe mo tra dali. No, nggeasui senong go,
sam ngga tang so, walong so u ey motnang kua suing. 9 Sam
ngga klik go sogo, dabui yakay-a genam gabe tra. Motnang
u kluo go tang so kua, no, motnang go wali iwot-dak go
tang so, dabui yakay ey at gabe. Seni so, Ki Wali Iram go
duduing no, motnang u mo kluo. Ngga sik so gabe senong:
sogo-sogo motnang sik so atnang logo nagluim go, kua ibot
gabe. 10 Ki Wali Iram go duing no u kluo go, wali iwot-dak
go, sikabung ey mea sesuoy. Tandali go ey yakua lekluik. No,
kukunan go duduing no u kukluo go, dabui lek go wali ey mea
kebong sang. 11 Se ikum! Ki Wali Iram iwat go tang so, u kluo
golo ngge kalik mo tagot. Yangga:

kangok so dabui lo motnang mo usey;
kuklue ngga mo tenguo-sing;
kuklue so pluok go sedue nogo, don ey mo bebat;
sagui at lo kong go nogo, motnang suali ey mo tra;
kangok so genam, motnang lo gemang bubung;
don ey batawalong so kuklue, suey so mo neyboy.

Yang! Ngga naklay lo taling go, gabe senong: piam sogo motnang
kua semu. 12 Yang! Sam ngga, genam lo mo klik-yu. No, kuklue
eygo sedue seguong nogo-a, kua. Taybat ngga ey sesrek go nogo
so kua klik dali. No, Ki Wali Iram go suongku no, atnang nogo
neguon so motnang go dabui itak go, senong genang. 13 Ngga
naklay lo tandali imot don mo kok gabe. Ngga blo idi lo, tandali
yakay ey Titus dem weng go nogo, atnang yakay lo mo tram
dali. Nemot go dabui nogo don klum, motnang lo taling go
tang so. 14 Titus damoy so, ta-unen ey motnang sogo at lo mo
pegat. Dabui yakay ey gabe iti-bitugu! Atnang nogo suongsut

---

* **7:7** *Ngga ey, kuklue so pluok go sedue sogo:* 1 Korintus 5:1,2

motnang lo kua taling. Ngga ey, motnang so atnang lo pen go
ngga, seni so. Ngga kalik dali, blo sono motnang go sui genam
lo pupu go ngga seni dali gabe. 15Yang! Sedue woy kalik Titus
dem, dabui lo mo wawi-kenayo. Ngga ey, tupduk go, suey so
nemot no mo keng. Tandali ngga duing go nogo, motnang nogo
kangok so klum Titus lo gabe tetra. 16Dabui yakay ey gabe
iti-bitugu. Naklay-naklay ngga, motnang no dabui lo itak go
nogo, suey so tupduk so gabe kekeng.

Yerusalem nogo taiti yaluim genang

8 1Dem-debui, blong duoyap! Nan Makedonia sogo blong
duoyap no taitiklum Ki Wali Iram lo taling go, motnang
se senong. Seni so! 2Nemot-a koywong, idekeba iseng tra
go, nemotnang yakay kangok. Tautkuago, no nemotnang ba
nogo nenem-yakay ey sikabung meno no taiti tebok genang-a,
kangok so mo pluok. 3Gabe pen-asitugu: duoy kangok so nemot
go don ey i go-a, nemotnang klay-klay lo mo iti. Seni so, babu
dega so mo iti gemang! 4Atnang no ta logo ey, nemotnang
tang golo mo plong, “Yakena Yerusalem sogo blong duoyap
nogo taiti, atnang logo mea tebok.” Ngga, dabui ba sik so,
nemotnang tang so mo wa. 5Mata dega so nemotnang lo mo
yaluim. Atnang lo duing go, duoy seguong-a kua. No, banim
temu no, wali saysuk eygo naklay, Ki Wali Iram go duduing no,
Woy Dem sono mo itak. Ngga sik sogo, atnang nogo nemotnang
go wali gabe iti dali.

6Nemotnang ikum go sik so, keduong so kebali motnang lo
tamlak go sik so, nggeasui go teguop so naklay se yaluim. Ngga
nang so, Titus dem-a, gabe mot-dak go koklong. 7Dem-debui,
blong duoyap! Naklay senong go sikabung motnang gabe: dabui
iti go kekeng go; senongduduing; nebut kalong ey pen go;
takebali usey genang. Motnang go dabui ba nogo klum atnang
lo bluim go sik so, ngga naklay mo pung gemang. Ngganemot
sogo so, klumkebali suey go-a, teguop so motnang se pupluok.
8Ngga kalik pu go, motnang so ta lo kua plong. No sikabung
Makedonia tebok go taling go sik so, motnang go dabui
mea ikum. 9Imot go Woy Dem Iram Yesus lo taling go klum,
motnang mo senong. Nemot-a, blong dega eygo, imot tang sogo
so blong-taut kua goso, Nemot mo lemoy. Ngga ey, waliblong
eygo so, imot-a lemoy genang.

10-11 Motnang nogo seni dega eygo, genam senong go-a
gabe pen-asitugu: yagui nayum gono, dabui klaut no yaluim
genang so, ta mo mlak. Nggeasui go dabui klaut dali no
ngga naklay yam so se yaluim-sing. Ngga kalik go, nebutpen
seguong-a kua, dabui iwat golo go takebali ey kekayso se
pung. Nemotgo-nemotgo don ey i go sik so, se iti-sing. 12 Dabui
iwat golo iti go taiti-a motnang se iti! No, gemang go sik
so, motnang logo se iti, kua go sik sogo yakua iti! 13 Genam
lo duing go: blong duoyap temu-a iwa go, motnang no ide
glung genang so kua. No, ide kerlam so lek genang so gabe.
14 Motnang go wali mo nemot go sik so, Yerusalem sogo blong
duoyap tautkuago nogo se tebok dali sang! Motnang sogo-sogo
kua go ku nogo, nemotnang lo tebok dali sogo be. Ngga
sik so, kuso-bloso imot naklay kua suing, suey so mea wali.
15 Wali Sam klaut ba no klik go kalik,

"Miam ey nando lo yaluim go,
temu eygo kua itak.
Nangglik ey nando lo yaluim go,
ta kua temoy go kua dali.
No, kerlam seguong so mo nemot." *(Keluaran 16:18)*

Tebok go yaluim so Titusnang klong go

16 Senang so Ki Wali Iram nogo taitisuey at lo gabe keklak!
Motnang nogo so, Titus go dabui ba Ki Wali Iram lo mo
pluok. At go dabui ba no pluok go kalik. 17 Tandali motnang
blong duoyap Korintus sono Titus klong genang so, at lo usi
go, nemot tang so yakay ey dabui lo mo iwat. 18 Titus ey keng
genang andua meno atnang lo mot-dak go mea klong dali.
Yang! Walikebali suey so tebok go tang so, nemot nogo blong
duoyap yakena-yakena lo ta ey gabe kokong.
19-20 Ngga ey, atnang ey Korintus no klong genang so, dem
nggenemot nan Makedonia sogo blong duoyap lo mo kuoy.
Atnang go kunala suey go ikum go, Woy Dem go sui-a blo sono
ibe lo i-iti genang. Makedonia sik sogo tamot ngga, atnang ey
mot-dak go mea klong dali. Taiti kangok go atnang lo iti go
klong go ngga so, nebut piam go sikabung temu lo pu genaning.
21 Yang! Kebali ngge nemudi so suey so atnang lo pluok
genang-a gabe duduing. Woy Dem go suongku nogo-a kua. No,
sikabung go suongku nogo, ngga kalik gabe pupluok dali.

22Yang! Yakena Korintus no Titus ey klong go tebok genang
andua meno, mo taling dali gabe. Andua ngge go takebali,
dabui naklay suey seni. Da kata yam so ngga atnang lo mo
ikum. Nggeasui go, motnang no tebok genang so dabui iti go
tang so, don ey kebali nemot lo gabe pupluok. 23Seni so, Titus
dem ngge genam go andua gabe. Motnang no tebok genang so
kebali klay gono atnamon lo pluok go. Nggano, andua namon
meno ngga, nan Makedonia sogo blong duoyap lo mot-dak go.
Ngga tang so, Iram Yesus no ibe lo ta gabe kokong. 24Ayanang,
mianang! Andua namon mot-dak go ngge nogo, motnang go
klum dabui lo se taling! Ngga tang so, blong duoyap temu
senong genang: motnang go klum seni ey gabe taling. Ngga ey,
motnang go sui blo sono atnang lo iti go, seni ey mo lemoy.

Nan Akaya go blong duoyap dali-dali taiti yaluim sogo

9 1Ayanang, mianang! Yakena Yerusalem sogo blong duoyap
tebok genang, ta logo mea kua plong, sam ba nogo mea
kua klik-silu dali. 2Seni so, genam mo senong: tetebok genang
motnang mo duduing gemang. Ngga, sikabung Makedonia nogo,
ngge kalik so genam lo mo pen, “Yagui nayum go sik so, nan
Akaya logo duoy dali mo yaluim-sing.” Seni so, motnang go
tasam ngga sik so, Makedonia sikabung mata sogo ngga kalik
tebok dali genang, don so mo iti. 3Nggeasui go, motnang sono
genam lo mot-dak go andua-andua ngge koklong go, ngga ey,
motnang go sui, blo sono genam lo pupu go ngga, seni ey lemoy
genang. Yang! Genam lo pen go kalik, motnang sikabung Akaya
logo taiti, dali tui-sing go se gigit. 4Nago no, nan Makedonia
sik sogo andua ey genam weng go be, dali motnang lo kua ta
go ikum go, atnang suongsut genaning. Seni so, ngga atnang
nogo so kua, no motnang nogo suongsut. 5Ngganemot sogo so,
banim andua-andua ngge genam lo mot-dak go gabe koklong.
Ngga ey, genam maning kua pung gono, tegadi so dok go taiti
ngga, nemotnang lo yaluim genang. Nago no atnang weng go
nogo, taiti ngganemot, dabui yakay ey dali-dali motnang lo
semu-sing go gemang gigit. Taiti ngga ta lo plong go sik so kua.

Yakay ey iti go taiti go seni

6Se senong: nangglik ey nando lo bubluim go, nangglik
dato so mea buo; mata so bluim go-a, mata dega so mea buo.

7Dabui ba no iwat go-a se iti! Dabui ide ey ta lo plong gono
kua iti. Se senong: dabui yakay ey iti go nogo-a, Ki Wali Iram
go gualaklum gemang. 8Ki Wali Kumam blongdon dega
ey! Motnang nogo, tongkuatong go taiti walipega-a, mea
uweng. Ngga ey, motnang go wali ba nogo mea tetey! Ngga
sik so, tasam suey go-a pupluok genang, mea pupung dali.
9Wali Sam klaut no klik go kalik,

"Tautkuago sikabung nogo,
suey so dabui lo nemot gemang uwasey.
Seni eygo nemudi sogo pupluok go-a,
senang so mea gigit, yakua nega." *(Mazmur 112:9)*

10Yang! Usu no bluim genang wasma nok, ten dedam,
Ki Wali Iram lo dali ta-sing go gemang gigit. Wasma nok kalik,
motnang nogo taitiklum Ki Wali Iram lo mea ta-sing dali. Ngga
sik so, motnang lo uwasey go, kangok so tagot dali genang.
11Motnang nogo pega, taut, blong naklay mo ikak-sing gemang.
Guala sik so motnang se uwasey. Ngga ey, Yerusalem sogo blong
duoyap nogo, atnang go ta lo iti go mea klong. Guala ngga tang
so, Ki Wali Iram nogo taitisuey mata so dabui lo mea keklak.
12Se senong! Motnang lo yaluim go duoy ngga, blong duoyap
go wali no tebok genang seguong-a kua. No, Ki Wali Iram nogo
taitisuey keklak dali genang. 13Suey so dabui lo guala ey motnang
uwasey go sik so, Yerusalem sogo blong duoyap mea senong:
Iram Yesus logo deguo teguop no, tupduk go Akaya sogo blong
duoyap dabui lo gemang kekeng! Ngga tang so, blo sono
Ki Wali Iram nogo iway nemotnang lo gabe lelek. 14Ki Wali Iram
go taitiklum motnang sono miam ey uweng go ikum go, yakay
ey dewi ngge kalik gemang ya keklak, "Ki Wali Aya! Akaya
blong duoyap ey atnang tegu sogo se!" 15Ngganemot sogo so,
Ki Wali Iram nogo, taitisuey kangok so imot naklay lo se
keklak, "Atnang no Mot lo iti go taiti, ngga Iram Yesus! Taiti
ngga kangok dega. Lom seguong logo-a yakua pu."

Blong duoyap Korintus ey tandali tegu genang Paulus lo pen go

10 1Yang! Korintus sogo blong duoyap temu lo duing go,
"Suong klay gono imot tegu go, don eygo nebut Paulus
yakua pen sang. No, ket sik sogo tang so, don ey gemang pepen."
No, way so at lo pu go, imot go Blong Dem ngga, susuot yakay

nuik gabe. Nemot go sui no, gabe pu-situgu, [2]“Ngga kalik pu
go blong duoyap, dagu sik so at weng go, don ey bebat genang,
ta logo ey kua plong.” Blong Dem lo taling go-a, genam logo
mea keng! [3]Se duing: nemot-a, kukunan blo so imot maning go,
don atnang lo uwawi go, kukunan go kalik kua. [4]Walitap
kebuo genang don, imot lo uwawi go ngge, sikabung sik sogo
kua. No, Ki Wali Iram sik sogo don dega-a atnang lo gabe
uwawi. Don ngganemot logo so, sikabung lo wayang go
kunala-kunala, mea seguoy-sing. [5]Yang! Ki Wali Iram go
duduing tenguo genang so klik go tema, atnang lo mea kurluk.
Ngga ey, kunala don eygo ngga naklay, Iram Yesus go sui no
gamung go, Nemot no tupduk keng genang so, atnang lo mea
ta-sing. [6]Ngga no, Iram Yesus nogo tupduk keng, suey go
teguop so motnang naklay lemoy gono, kuklue temu nogo
kisebui taling genang, dali atnang mo suing gabe.

[7]Ayanang, mianang! Imot naklay Iram Yesus no dabui iti go
gabe kekeng. Nando lo pu go, “Iram Yesus no naklay keng go
dega, genam gabe!” Suey so nemot lo se duing dali: Paulusnang
Iram Yesus no waysagi ey mlak go dali gabe. [8]Yang! Walikebali
buong genang don, at no Woy Dem lo mo iti. Esang! Nebut
babu so atnang lo pen-etugu go, suongsut genam kua tra. Ngga
kalik, seni eygo nemudi sogo-a gabe pen-atugu! Se duing: ngga,
motnang kesop genang so kua, no don iti go, buong genang
so, motnang sono gabe pepen. [9]Se senong! Sam seguong lo
motnang suali genang so nebut drom-a genam yakua king.
Kekayso motnang nogo mea pen dali! [10]Sikabung temu lo
pupu go: sam lo klik go don dega ey, no suong tegu go nogo,
malo-malo so. Nisonoso yakua! [11]Ngga kalik pepen go sedue,
se tup! Suong namon tegu go nogo, sam ba no klik go kalik don
ey, genam lo mea pen dali.

Ki Wali Iram lo sang tui go-a Paulus gabe pupluok

[12]Yang! Tamot-tamot meno gemang dali. Esang! Saysuk nogo
ta tegue ey kebali nemotnang lo pupluok go. Tasam ngga genam
kua keng. Nemotnang kalik go, genam moyso. Sedue-sedue ngga,
nemot tang so wengkabui blo sono mo iti. No, ngga, puplu so
pluok go! [13]Atnang-a, ngga kalik go kua. Atnang go Woy, ngga
Woy Wali Iram. Blo dega sono saysuk-a iti genang, atnang moyso.
Woy Wali Iram lo tui go sang ba seguong nogo-a, atnang mea wali.

Sang-yam ngganemot ba nogo-a, motnang mo degut dali gabe.
14Kuduong so Iram Yesus go walitap motnang no taling-nangu
gono, at go usu ba no motnang mo degut. Ngga Woy Wali Iram
lo tui go sang-yam ba no lemoy go gabe. 15Seguot tamot-tamot
temu lo pung go usu sogo, sang mo tui go tang so, dewi at logo
yakua but. No, ngge-a gabe duduing: Iram Yesus no motnang
dabui don kok go nogo, sikabung temu mata sogo no, atnang logo
kebali blo sono, motnang logo-a iti genang. Ngga, sang-yam mo
tui go kebali ba seguong no gabe lelemoy. 16Yang! Sip ket sogo
nogo, deguo teguop, penklong genang-a, kangok so atnang lo
gabe duduing. No, tamot-tamot temu lo kebali ngga mo pluok
go sik so, dabui ta tegue genang, genam moyso.
17Yang! Dewi but sogo, Woy Dem ba no se bubut! * 18Blo sono
go nando-a, imot lo ya iti? Tebadali dewi-a bubut go sedue-a ya
iti? Kua! No, Woy Wali Iram lo iti go sedue-a, imot logo se pu!

Tap paysing sogo tamot-tamot meno lo taling go

11 1Esang! Puplu kunala seguay dato sogo, ya pen-silu?
Ngga yakua waydang-kelo! 2Se tup! Blung yay
Ki Wali Iram lo susuing go kalik, motnang, duo kaguit
kalik, genam lo yay gabe susuing. Yang! Sedue klaya duo ey
motnang baynang, at lo mo king gabe: Blong Dem no wawi
go dok genang so. 3No, genam suali gabe tetra! Motnang
Iram Yesus no dabui iti go sik sogo teguey genaning. Se duing:
dabui klaya kua iti go, kluay debui lema lo mlue go didon
dam go kalik, motnang mang ne ya paysing. 4Ikum-a! Nago
no, tamot-tamot meno weng golo, genam kua taling go Yesus
meno-a, Ki Wali Waglo meno-a, deguo teguop meno-a way so
pepen go, ta unen ey ne pepegat, motnang logo yakua waydang
ne. 5Esang! Tamot-tamot dega ngganemot eygo, at kua kerlam.
Genam dui ey banom dega gabe! 6Se duing: dabui tetong
genang nebut, genam yakua go, no, senongduduing ba nogo-a
genam naklay mo senong. Da mata so at lo mo taling gemang.

Iram Yesus tang so Paulus dewi bubut go

7Motnang nogo piam so genam lo mo taling? Motnang nogo
so, Ki Wali Iram sik sogo deguo teguop, tebadali genam lo

---

* **10:17** Yeremia 9:24

pepen go ngga, genam mo piam? Esang! Motnang go suongku
no, seguay goso genam-a lemoy go, ngga blo sono motnang-a
iti genang so. 8Yang! Motnang nogo kebali semu genang so,
sip meno sik sogo blong duoyap logo duoy, genam lo mo idok.
Wom sedue logo kalik ta lo plong go naklay genam logo mo
yaluim-sing. 9Esang! Motnang nogo so kebali pupluok go, ide
so motnang blo no genam lo kua glung. Sogo-sogo kua wadong
gabe! No, genam saysuk yay suing genang duoy kua go nogo,
nan Makedonia sik sogo andua-andua lo mo tebok. Yang!
Motnang nogo, ide so kua guglung gabe. Ngga kalik seguong
mea pluok-satugu. 10Genam ba sogo Iram Yesus go Waglo
seni eygo gigit go tang so, dabui ta tegue ey gabe pu-situgu,
"Drang-a kua uwet go tang so, walikebali genam logo gabe
pupluok." Motnang nan Akaya naklay sogo sedue klayanang
go logo, ngga nogo sak yakua kok! 11Sogo temoy no drang
ngga motnang sik sogo kua wadong? Motnang nogo genam
dabuiklum kua? Ki Wali Iram mo senong! Motnang nogo klum,
kangok so gabe.

12No, yakay, tamot-tamot ngga lo lek genaning so, drang kua
goso tetaling go ngge, senang so genam lo mea pluok-satugu.
Blong duoyap lo pu eygo, "Tamot temu lo taling go, Paulus lo
tetaling go ey mo kerlam dali-wa. Tamot-tamot ngga go sui se
pu dali!"

13Se senong! Wamoymlue eygo klaysedue tamot-tamot
ngganemot gemang! Wamoy so nemotnang lo pu go, "Atnang
ngge, Iram Yesus go tamot gabe." 14Kua kay! Banim nogo,
Ki Wali Tamot blong eygo kalik, wamoy so Kuaseni go mo pung
gabe. 15Ngga nenep sogo tasam kua. Wengkabui lo ngga kalik
mlue go, wamoy so nemudi sogo tap lo keng go tamot-tamot
logo ngga kalik mea mlue dali. No, tasam ngga sik sogo seguot
ey i go idekeba-a, way mea iti.

Paulus tang logo puplu so pu go

16Ayanang, mianang! Esang, puplu so genam sogo, meno
duo logo yakua pu! No, genam puplu so motnang lo duing
go, ngga motnang go ba so, nueya, suey dali. Ngga kalik go,
dabui ta dato tegue genang so, puplu sogo kalik genam nase
wawi dali! 17No, ngge se senong! Genam go nebut ngga kalik
go, Woy Dem lo pu go tang so kua, no, genam sedue puplu

lo, nebut babu so gabe pen-asitugu. Genam sedue puplu dali
gabe sang. 18Nueya! Gabe pen-asitugu, “Sikabung mata so tang
pen go, genam logo mea pen-asilu dali. 19Puplu sogo sedue
nogo gigling dega eygo keda so motnang se wawi.” 20Se duing:
motnang tamot-tamot piam go ngganemot lo keduik go gemang
lelek. Yahudi go demu no keng go pluok genang so tamlak go;
ku sono kenok go; motnang go drang nemotnang lo gemang
lelek. Motnang nogo taybat ngga, dabui ta tegue ey, nemotnang
lo gemang taling. No, way so gigling dega ey, motnang lo pu
go, “Ngga suey dali wa.” 21Ngga kalik go motnang no taling
genang, genam moyso. Genam suongsut ey, don kua. No! Dabui
ta tamot-tamot piam golo tetegue go, puplu goso genam pu go,
puplu sogo kalik, ta mea tegue-silu dali. 22-23Tang sikabung
temu lo pen go, genam gabe pen-asitugu dali. Nemotnang
Iblani duo, genam Iblani duo dali gabe; nemotnang Israel
duo so pu go, genam Israel duo dali; nemotnang, Ablaham go
mamtatonyap, genam Ablaham go mamtaton dali; nemotnang
lo pu go Iram Yesus go tamot mo, sedue yane kalik, genam lo
gabe pepen: genam ngge, Nemot go tamot seni gabe.

Tamot temu eygo, genam go sip kua kerlam. Se ikum: kebali
sogo seguot kangok so genam mo pung; demun genam nogo
mo suey; boy ba nogo genam mo degutpung; kuno-woyno
sikebong ey genam keklasok. 24Da taidi yam so, sedue Yahudi
lo tegan demun lo mo srap; nemot go demu nogo kalik, da
klaya go ba nogo, seduesinamon sik so klaya tong go yam so,
demun mo srap; 25da nangglik yam so didemun lo mo but;
demu logo, da klaya mo sruom; beap blo lo, bayi eygo, da
nangglik yam so tap mo nega; kuklik klaya-kublong klaya dali
so, beap blo logo dipap ey genam mo sue. 26Kuno-woyno tap
masi koklong go, ngge mo lemoy: bu lo lek sogo kalik genam
tra go; sinebutsi logo genam mo truik. Yahudi logo sagui, saula
meno logo sagui ey; yakena nogo, duen ba nogo, beap blo
logo piam; wamoy so Iram Yesus no keng go sikabung nesip
nogo genam koklong. Piam ngga naklay ba nogo, kebong sogo
kalik mo tra-sanyu. 27No, walikebali sogo seguot, genam
kuno-woyno kangok so pung go, nimla sogo yakua. Se senong:
usene suey sogo genam yakua srek; ten kua dam, bu kua
drop, tenday mo suing; genam amka kua goso srek go, dalip
kangok so mo tra. 28Seni so, blong duoyap yay suing genang

kebali nogo, genam lo ide ey tetra go nogo, kua pen dali gabe.
29Yang! Don sok go sedue, wali don kua go ikum so duduing go,
genam-a se ikum! Nggano, walikebali tap piam ide ey lek golo,
sikabung temu nega go ikum go, at go dabui naklay mo
dasing gabe.

30Yang! Dabui ta tegue genang, don malo go tang sogo so,
dabui ta genam logo gabe tetegue. 31-33Ngga lemoy go sik so,
ngge mea senong: nan Siria yakena Damsik sogo no, walitap
don ey nguok go tang so genam mlak genang, iram Aletas lo
pu go: yakena yataput kadun go, yay gemang suing. No, genam
wokala ba no li gono, don kua go so mo lemoy, demutema idi
sono mo rling. Ngga tang so, nemot go ta sik sogo sesuoy so
genam li go mo kap. Seni so, Ki Wali Iram, imot go Woy Dem
Yesus go Nglangin, Nemot mo senong gemang, wamoymlue
genam logo kua pen. Blo sono senang so, Nemot go sui
iway-a se iti!

Paulus no Woy Dem lo taling go

12 1Esang! Motnang lo pupluok go tang so, genam logo
dabui ta gabe tegue. Nemot-a seni kua go, Woy Dem sik
so, taling go kungap-a, mea pen-asilu. 2Se tup! Yagui 14 nayum
gono, ngge kalik blong duoyap sik sogo sedue meno no lemoy
go:* ut lap blo dega seni Ki Wali Yakena sono sedue ngga wawi
go kekayso mo klak. Saysuk ey? Iku seguong-a? Kua senong.
No, Ki Wali Iram lo gemang mo senong. 3-4Nemot no lemoy go,
genam lo senong go: nemot, usu Pirdaus, ngga Ki Wali Yakena
ba sono, da klaya wawi go mo degut. Saysuk temoy ey? Iku
seguong-a? Genam kua senong. No, Ki Wali Iram seguong lo
mo senong gemang. Sikabung lo yakua pu go nebut, ngga no
nemot lo gemang tup-bayom. 5Se senong! Sedue ngga go sui-a,
blo sono go, at lo mea iti. No, genam tang sogo dabui ta yakua
tegue. No, saysuk don kua go sogo-a, dabui ta genam logo gabe
tetegue. 6Pirdaus ba no tasam kangok go ngganemot taling
go, genam kua puplu gabe. Ngga seni so mo lemoy. No, genam
so kukunan blo no tup go ikum go, ibe no suey go-a sedue
temu lo se pepen! 7Pirdaus no lemoy go, sikabung logo yakua
neyboy. Blo sono genam go sui yakua iti genang so, genam go

---

* **12:2** *Sedue meno:* seni so, ‘sedue meno’, ngga Paulus tang go.

saysuk ba nogo, wong tuep klaya mo kuali. Ngga Kupiamgo
tamot so at go saysuk ba no mo suing. 8Yang! Da nangglik yam
so Kupiamgo tamot ngganemot teguik genang, Woy Dem sono
genam lo mo wadong. 9No, way so genam sono Woy Dem lo
pu go, "Genam go taitiklum, mot nogo mo nemot. Seni so, don
kua go tang so, mot ba nogo, Genam go don, kangok so mea
pupung." Yang! Don kua go tang sogo-a dabui ta genam logo
mea tegue. Ngga ey, Iram Yesus go blongdon li go, genam ba
nogo mea ngap. 10Don kua go ku nogo, Iram Yesus lo don iti
go tang so, genam yakay ey gabe susuing. Yangga: sedue lo
wayang go; iseng ey koywong ba logo; sedue lo truik go; ide
eygo. Yang! Ngge-a genam mo senong: nago no saysuk don kua
go, Blong Dem sik sogo lo genam nogo don mea kok.

Paulus dabuilek go

11Genam-a, puplu sogo kalik pen-situgu go, ta lo gabe
plong-ketogoy. Blo sono genam go sui-a, motnang lo nase pupu!
Yang! Nemot-a seni kua go, naklay-naklay ba nogo, tamot-tamot
sui dega eygo ngganemot logo, genam yakua kenok dali.
12Genam, Woy Dem lo mot-dak go tamot. Ngga taling genang,
motnang nesip nogo, tasam-tasam kangok go don eygo naklay
lo, gigling ey, suey so genam lo mo taling gabe.* 13Yang, sogo-a
mo? Motnang, blong duoyap temu eygo, taton sono tenguo
go? Kua. Naklay at lo suey so mo wasey. No, motnang nogo
klaya go-a kua taling: duoy iti genang sogo ide, genam logo
kua glung gabe. Ngga blong duoyap temu nogo ey kua kerlam.
Nemudi so ngga genam lo kua taling go, suongsut genam nogo
kua pu, nase kay!
14Yang! Nggeasui go, da nangglik tete sogo, motnang ikum
so klong genang, genam gabe tetaut. No, motnang sik sogo,
sogo-sogo kua wadong. Seni so, motnang go taut so, genam logo
kua uwet. Se senong: unen-nglangin nogo taut-a, denok lo kua
iyaluim. No, duo nogo-a unen-nglangin lo gabe iyaluim. 15Genam
go taut, don naklay, motnang nogo so yakay ey iti genang gabe
duduing. Yang! Genam go saysuk motnang nogo sogo mea iti dali.

---

* **12:12** *Tasam-tasam kangok go don eygo naklay lo:* Paulus lo mo lemoy: sedue mo nglong; waydang go nemu mo pung; Kupiam don mo yat; ngga kalik temu gemang dali.

No, genam lo usi go, “Genam go klum-a kekangok, way so
motnang logo klum-a ne seseguay. Sogo kalik ne?” 16Seni
so motnang lo pen go, “Atnang nogo, sogo-sogo Paulus tang go
kua wadong.” No, esang! Motnang lo pu dali go, “Atnang nogo
ide, yakot so, kekay tap so Paulus lo mo glung-sing!” 17 17No, se
duing! Motnang sik so, sogo-sogo yaluim genang so, genam lo
mot-dak go sedue gemang? 18Yang! Titus-dem, motnang mit no,
at lo pu go mo klong. Nggano, andua meno, nemot ey pu go mo
keng dali. No, motnang sik sogo, Titus lo yaluim go, gemang?
Seni so, genam, Titus ey dabui klaya go tang so, tasam-tasam
kerlam go-a gabe pupluok. Titus, genam ey klay go tap lo gabe
kekeng.

19Yang, genam go nebut ngge tup go nogo, way so motnang
lo gabe duduing, “Ngga kalik go nebut, imot go nemu damoy
sogo-a, nemot go saysuk nogo so, Paulusnang gabe pepen.”
No, Ki Wali Iram go nemuku no, Iram Yesus ey klay gono
lemoy go tang so, gabe pen-asitugu, “Dem-debui, blong duoyap,
seni so, naklay ngge pepen go, motnang don ey ip genang sogo
so, gabe klik.” 20No, genam suali tra go: Nago no motnang mit
no pung go nogo, Iram Yesus ey klaya go sogo, motnang kua
susuing. Esang, genam suali ey, mot go blong duoyap ba nogo,
ngge ikum genaning: tangeng; nemukum; dabuipiam; saysuk
tang go nogo-a uwet go; nebutiwot; nebut tuon-tuon pepen go;
dabui blo no iti go; nebut sagui semu go. Ngga kalik go, imot
tegu genang, suey so mea kua ngengam. 21Genam suali tetra
go, nago no motnang ey genam tegu go, blong duoyap go
kuklue piam konkebamling naklay ikum go sik so, ku sono
motnang damoy so, genam Ki Wali Iram lo mea kenok ne.
Ngga ey, tandali motnang sogo u genam lo mea kluo. Banim
sik sogo konkebamling maning sesemu go, wali inim sono kua
teguey go kekeng. Yangga: taybat kuaseni go; sikamea kon
eygo-a pupluok go. Ngga naklay kua itak go sik so genam u
mea kluo ne.

Da nangglik tete so Paulus weng genang

13 1-2Dem-debui, blong duoyap! Motnang mit nogo, ngge lo
da nangglik tete so genam mea weng. Se senong! Yahudi
go demu nogo: ibe no namon duo-nangglik si lo pepen go “Ngga
seni so gemang.” Ngga kalik go, se tup: da namon tete sogo,

ku nayum go nogo, motnang mit no genam mo suing. Nggano,
kuklue so pluok go sikabung nogo nebutdrom mo king-bayu.
Nggeasui go, maning ket sogo no, motnang nogo tandali da
nangglik tete sogo, ngge kalik gabe pen-asitugu, “Tandali
pung-abalu go nogo, kuklue so pupluok go nogo, ibe damoy so,
don ey mea bebat-balu.” Motnang sik sogo blong duoyap temu
nogo, ngga mo pen-abayu dali. 3Yang! Motnang lo pu go, “Suey
so se taling: Paulus lo pepen go nebut, seni so Iram Yesus logo?”
Way so gabe pu-situgu, “Motnang nesip nogo, Iram Yesus go
don yakua malo gabe. Mea taling seni! Yang, Nemot go don,
kangok dega go mea ngap.” 4Kua kay! Nemot-a, don malo goso
Blong Dem lemoy go, di no tegak go kebong go, Ki Wali Iram
go don logo so, gabe uwali. Nemot go tamot atnang ngga kalik
dali: Blong Dem ey don malo go, no, Ki Wali Iram go don logo
so, mea wali dali. Don ngganemot-a mea ikum-kebalo.
5Dem, debui, blong duoyap. Motnang tang so, yatrang dabui
se ikum! Maning Iram Yesus no waysagi ey mlak go motnang
gemang duduing? Suey so ngga ikum go, se senong! Kua go,
don eygo mot mea kua suing. 6Se senong: atnang-a Iram Yesus
ey gabe. 7Ki Wali Iram sono dewi atnang lo pupu go, “Piam
ngga sono motnang se itak.” Dewi ngga pu go nogo, walitap
nemudi so, suey go-a, motnang lo pupluok genang. Don eygo
so atnang lo taling genang, yakua gabe. Seni so, atnang ngge
don kua go, teguop go-a motnang logo se pluok dali! 8Yang!
Ki Wali Iram go tap seni eygo wayang genang, imot logo yakua.
No, walitap teguop so lemoy genang-a, gabe usey. 9Atnang go
yakay ngge seni sogo: don atnang-a malo go, motnang-a don
se kok! Teguop seni so motnang naklay pupluok genang, ngga
atnang go dewi. 10Maning ket sogo no, motnang go wali iwot
genang so da klaya dali gabe klik-situgu. Nago no, atnang pung
go nogo, don ey motnang bebat genaning. Seni so, genam no
Woy Dem lo iti go waglodon tang so, motnang buong genang-a
gabe, kurluk genang so kua.

Yam sogo suey

11Dem-debui, blong duoyap! I go seni sogo, motnang nogo
suey atnang lo gabe pupu. Walitap teguop seni so lemoy
genang-a suey so se usey! At lo mangking go nogo-a, waysagi
ey se mlak! Dabui klaya se susuing-lak! Ngengam yakay ba lo

se koklong! Ngga ey, motnang ey Ki Wali Iram mea susuing.
Gualaklum ngengam-yakay nuik Nemot gabe.
12 Blong duoyap tegu go nogo way-way suey mla ey motnang
logo se taling! Motnang naklay nogo, suey, klum ey, ngge sogo
blong duoyap logo se pen-sing sang.
13 Woy Dem Iram Yesus logo taitiklum, Ki Wali Iram logo
gualaklum, Ki Wali Waglo go ngengam lo klaya so dok go,
motnang mea suing-lak.

GALATIA

Sam tenuing genang

1 1-2 Ayanang, mianang! Genam eygo anduasiyap logo suey
motnang nogo gabe pupu.

Sam ngge motnang, Ki Wali Iram go blong duoyap, nan Galatia sogo naklay nogo so, genam, Paulus lo gabe kiklik. Se senong! Tamot sogo genam sikabung lo kua taling. No Blong Dem Yesus ey Ki Wali Iram eygo lo genam mo kuoy. Yangga: Blong Dem Yesus so tandali nglong go Ki Wali Iram.

3 Imot go Ki Wali Aya ey Woy Dem Iram Yesus sik sogo taitiklum, ngengam, motnang blo so mea gigit. 4 Se senong: imot go piam konkebamling suep genang so, Iram Yesus go saysuk mo iti. Ngga ey, duduing kuaseni golo kukunan tamlak go sik sogo, imot ta itak genang so, Iram Yesus mo kebong. Ki Wali Aya go duduing no ngga naklay mo lemoy. 5 Yang, Ki Wali Iram go blongiway iti genang, tongkuatong. Seni!

Deguo teguop seni eygo klaya seguong

6 Ayanang mianang! Banim no Blong Dem sogo deguo teguop, motnang nogo nemudi so genam lo mo pen-nangu. No, esang, motnang sogo ta wasrang ey gabe goglok. Yang, nemot-a, Iram Yesus logo klum ba no, motnang Ki Wali Iram lo mo yaluim go, keda seni so ne teguey. Ngga ey, deguo meno,* genam lo taling go ey kua kerlam go sono, ne mo keng. 7 Se duing! Deguo teguop klaya seguong. No, klui temu gemang. Iram Yesus logo deguo teguop, nemotnang lo paysing so ngunguok go. 8 Se tup! Blong Dem sogo deguo teguop, genam lo pepen go ey kua

---

* **1:6** *Deguo meno:* ngga Musa logo demutrui no tandali keng genang deguo.

kerlam go-a, nando lo ngunguok go, nemot nogo kisebui
Ki Wali Iram lo mea taling. Seni so, nemot-a tap nega genang
ngga, genam tang golo ngunguok go, blo sik sogo
Ki Wali Tamot lo ngunguok go, kisebui mea taling dali.
9Pen-atu go ngganemot, tandali gabe pen-asitugu, "Deguo
teguop idi lo nguok go, motnang lo keng go ey kua kerlam go,
klui ngganemot nogo kisebui Ki Wali Iram lo mea iti." 10Ngga
kalik pen-asitugu go, sikabung ey Ki Wali Iram eygo lo genam
go sui-a blo no iti genang so? Ngga kalik kua. Seni so, ngga
pupluok go, Iram Yesus go kebalisedue so, genam yakua pu.
11-12Ayanang, mianang, se senong! Seni so, deguo teguop
genam lo pen go ngge, sikabung logo kua duduing go, sedue sik
so genam kua tup go, genam nogo sedue lo kua nguok go, no,
Iram Yesus tang golo ngap gono, genam mo senong.

Ki Wali Iram lo mot-dak go kekayso Paulus lo mo pluok

13Yang! Genam go wali banim go, sedue Yahudi go tap no
keng go iway, nggano blong duoyap tang ey buin genang so,
usey-aku go motnang mo senong. 14Seni so, genam eygo da, sedue
Yahudi go tap naklay keng go, andua meno eygo kua kerlam.
Nggano babuasi lo taling go demu kekeng go, genam sesrok kua.
15-16No, se senong! Genam maning kua tui gono, Ki Wali Iram
tang go duduing no mo kuoy. Nemot go gualaklum tang sogo so,
Nemot go tamot so mo temuit. Nemot go Danon, genam go wali
ba no ngap go gabe ikum. Ngga sik so, saula-saula nogo, Nemot
sogo deguo teguop, at lo penklong genang. Ku ngganemot nogo,
sikabung meno lo mangking genang, genam kua usi. 17Se senong:
Iram Yesus lo banim kuoy go tamot temu Yerusalem sogo,
Yakobus, Petrus, Yohanes ey tegu genang, genam kua klong. No,
kekayso nan Arabia go kaseglokpay lo genam mo uwet. Walong
so ngga lo uwet gono, yakena Damsik sono tandali gemang
weng. 18Yagui nangglik dali no, yakena Yerusalem nogo, tamot
Kepas ey tegu genang so, genam mo klong. Minggu namon yam
so nemot ey genam mo suing. 19Tamot temu eygo kua tegu, no,
Woy Dem go ntaton Yakobus-a mo ikum. 20Ki Wali Iram mo
senong: genam lo klik go ngge, seni gabe! Wamoymlue kua.
Ki Wali Iram lo mot go-a, kekayso at lo mo pluok.
21Nggano yakena Yerusalem sik sogo, beap idi lo nan Siria
ey nan Kilikia eygo lo gemang klong. 22Se senong: nan Yudea

sogo blong duoyap eygo genam kua tegu-srenangu. 23Seni
so, genam sogo ngge kalik blong duoyap ngga sogo lo gemang
pen, “Imot tuk go tang ey buin genang so usey-akam go Paulus,
nggeasui go, Iram Yesus nogo deguo teguop, way so nemot lo
gemang pen-akunton.” 24Yang seni so! Iway ngga tup go tang
so, Ki Wali Iram go blong iway nemotnang lo mo iti.

Paulus go kebali, Yerusalem sogo blong duoyap go trang-trang lo yang go

2 1Ayanang, mianang! Se senong: yagui 14 tete no, nan
Siria ey Kilikia eygo sik so, andua Barnabas ey Titus ey,
Yerusalem sono tandali genam gemang klong. 2Ngga, sedi ba
no genam nogo Iram Yesus lo taling go tang so mo senong.
Yerusalem no pung go, blong duoyap go woy-woy seguong-a,
banom genam ey nebut gemang degut. Ngga ey, saula-saula
sono deguo teguop genam lo ngunguok go tang,* nemotnang
sono gemang pen. Ngge kalik gabe pen, “At lo pluok go
kebali banim sik so iti go e… nggeasui gono pung go, seni ey
lemoy go, motnang sogo kalik ya duing?” 3Ngga ey, genam lo
ngunguok go tap ngga naklay, nemotnang lo mo yang. Seni so,
genam yakay ey, Titus dem, at ey uwet go suk tong genang, ta
logo kua plong. Nemot-a, Yunani ngguot, sedue Yahudi kua.
4Yang! Sikabung Yahudi temu lo pu go, “Saula meno sik
sogo blong duoyap suk tong genang ta logo ey se plong.”
Ngganemot sogo so klaysedue kalik blong duoyap Yunani sogo
ba sono gemang dedegut. Nemotnang lo ikum so duduing
go, “Sogo temoy no, Iram Yesus ba no ta mo itak go teguopey
Musa logo demutrui naklay ne ya itak?” Esang, klaysedue
ngga tang so Iram Yesus no keng go sedue kua. Yang,
nemotnang lo duing go kalik, seni so blong duoyap lo pupluok
go, imot koybutasemu demu lo dok goso ne lelemoy. 5No,
Yerusalem no yaluim go nogo, nemotnang go nebut atnang
tup go kua keng seni gabe. Ngga ey deguo teguop nemudi
sogo, motnang go ta ba sik sogo lek genaning so, atnang don
ey mo suing. Seni so, Yesus lo ta itak go ngga, motnang nogo
seni kangok.

---

* **2:2** *Ngunguok go tang:* seni so, Paulus lo nguok go, “Saula meno Yahudi kua go, Musa logo demutrui no kua keng, nemotnang suk kua tong.”

6Motnang se senong: blong duoyap Yerusalem sogo woy-woy
sui eygo lo duing go: genam lo nguok go tap ngga, nemot. No,
esang, nemotnang sui eygo, sui kua go, genam nogo kerlam
seguong. Ki Wali Iram logo nebuemnemu no yakua kuoy.
7Yang! Kebali ngga pupluok genang so, genam Ki Wali Iram
lo mot go, woy-woy ngga senong go, nemotnang lo gemang
pu, "Seni so, saula meno sono deguo teguop nguok genang so,
Paulus Ki Wali Iram lo mo kuoy. Yahudi saula nguok genang so
Petrus kuoy go kalik." 8Se senong: Yahudi saula nogo, deguo
teguop pen genang so, Petrus nogo don Ki Wali Iram lo kangok
so mo iti. Ngga dali kalik, saula meno nguok genang don
genam no mo iti. 9Ki Wali Iram sik sogo taitiklum ngga naklay
lemoy go tang so senong go, klaya goso lemoy genang sogo so,
Yerusalem sogo woy-woy, Yakobus, Petrus, Yohanes ey, genam,
Barnabas eygo ta mo luik. Saula meno, Iram Yesus maning kua
senong go sono, deguo teguop pepen genang so, atnamon-a
mot-dak go, Petrusnang-a sedue Yahudi nguok genang so
gemang pu. 10No, nebut ngge-a klaya gemang pu-nenangam:
tautkuago sikabung-a, suey so se tetebok, kua kay! Yang, kebali
ngga semu genang, genam tang go kangok so gabe u-usey.

Petrus, Paulus lo bebat go

11-13Yerusalem sogo woy-woy ngga naklay suey so pen go
blo lo, ngge mo lemoy: yakena Antiokia so Petrus dem susuing
gono, nemot genam lo mo waydang: paysing sogo tap nemot
lo taling go nogo. Ngge kalik gabe: yakena Antiokia so saula
meno sik sogo blong duoyap ey ten klaya gono, Petrus gemang
dam. No, Yerusalem sogo woy, Yakobus go tamot, blong
duoyap ba no pluep gono, kok-kok so Petrus gemang lemoy.
Saula meno ey, klay gono ten tandali go kua dedam ne. Nemot
suali so, Yahudi saula tup go, sagui kong genaning. Esang!
Tang Yahudi sik sogo blong duoyap temu, Petrus lo semu go
ngganemot ikum go, keng-nenawon go, wamoy so saula meno
sik sogo blong duoyap eygo ten klay go nogo kua dedam dali.
Nggano Barnabas ikum dali go, Petrus logo tasam no gemang
keng sang. 14Ngga kalik go genam ikum go, deguo teguop seni
eygo, nemudi so nemotnang kua keng go tang so, blong duoyap
go nemu damoy so Petrus-a genam lo gemang bebat, "Petrus!
Tasam ngga wamoy sogo! Se senong: mot sedue Yahudi. No,

Yakena Antiokia
(Galatia 2:11-13)

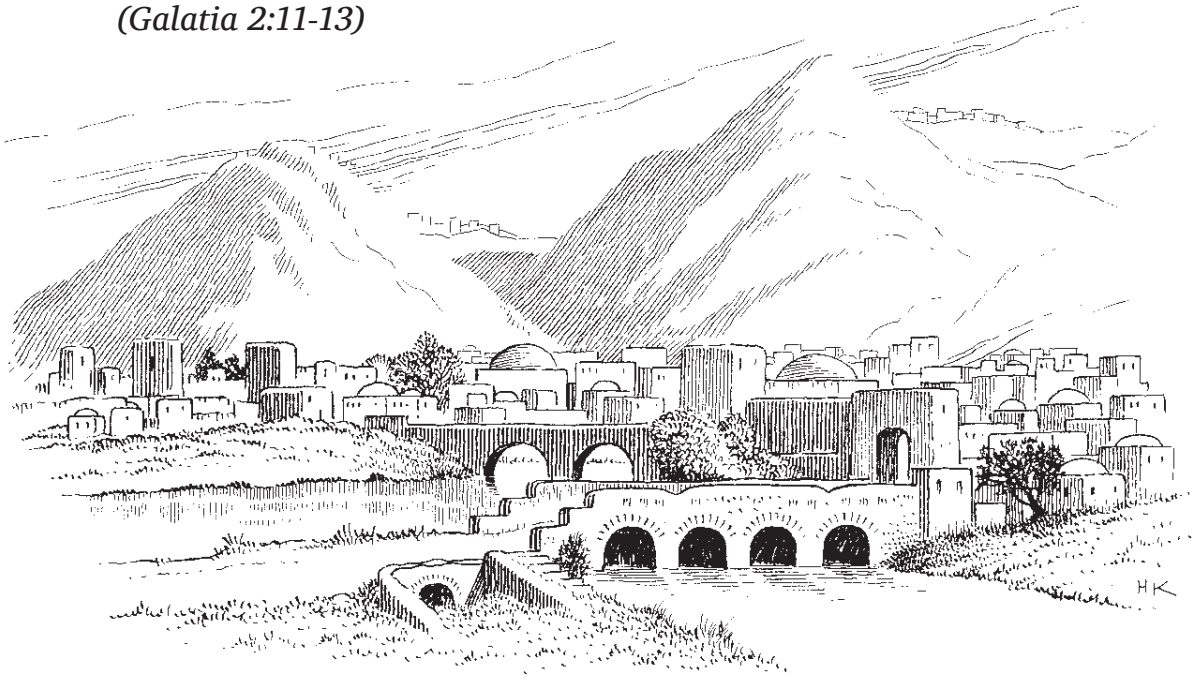

Yahudi go demutrui naklay mot logo kua kekeng, Ki Wali Iram kua senong go saula lo pluok go kalik uwali go, saula meno-a Yahudi go demutrui no keng genang, sogo temoy no mot lo ne plong-atogoy?”

Ki Wali Iram suongku no seni eygo nemudi so ip go

15Ngge seni so genam Paulus lo gabe pepen: atnang Yahudi tang! Ki Wali Iram no tupduk kua go saula meno sik so tui go kin kua. 16Ngga seni so gemang. No, atnang mo senong dali: Iram Yesus dabui lo keng go tang so, Ki Wali Iram go suongku no seni eygo nemudi sogo, imot gabe ip. Musa logo demutrui no keng go tang so, mea yakua lemoy. Yesus, Iram so, dabui ba no wawi go tang so, seni eygo nemudi sogo sikabung so, atnang mo lemoy dali. Demutrui logo yakua.

17Yang! Seni eygo nemudi so tap uwet go sik so, gabe sesenong: piam konkebamling so pupluok go sikabung, atnang gabe. Genam gabe usi, “Piam konkebamling atnang lo maning pupluok go tang so, Iram Yesus logo tap don kua?” Kua. Iram Yesus go tap don dega ey, teguop dato. 18Seni so, Musa logo demutrui no kenaku go tap, kurluk go genam mo itak go, ngga tandali keng go, esang, genam ngge, demutrui so paysing go sedue so mea pu. Tap ngga lo tandali keng go, genam logo konkebamling Iram Yesus lo kua lek. Tap namon eygo

yakua keng! [19]Seni so, tap klaya seguong gabe kekeng: wali
buin demutrui no keng-sanyu go tang so, genam go wali mo
kebong. Ngganemot sogo so, demutrui nogo tandali yakua
keng. Ki Wali Iram go suongku no genam gabe uwali. Seni
so, Iram Yesus ey klay gono, genam mo glung gabe. [20]Nemot
go seni ngge kalik: nggeasui go genam tang go kua wali, no
Iram Yesus-a genam ba so gabe uwali. Kukunan blo nogo
genam go wali ngge, Ki Wali Danon sono dabui lo duduing
genang-a, gabe susuing. Seni so, Nemot go gualaklum katu
eygo genam no mo taling. Genam sesuoy genang so, Nemot
di no glung go mo kebong. [21]Se senong! Musa logo demutrui
no suey so kekeng go tang so, seni eygo nemudi sogo sedue
so Ki Wali Iram lo iwat go, tebadali Iram Yesus mo kebong
sang. Se senong: Ki Wali Iram go taitiklum, genam logo yakua
tenguo gabe.

Saysuk go don logo, wali teguop go yakua pung

3 [1]Ayanang, mianang, Galatia sikabung! Nando go don lo
motnang wamoymlue sogo mo dok? Esang! Motnang go
kunala naklay mo nega. Se duing: Iram Yesus di no tegak go
kebong go nogo deguo teguop, nenguon so at lo kekayso mo
pen-anangu. [2]Genam klaya ngge-a mea usi-lu: motnang go wali
ba nogo, nago tap lo Ki Wali Waglo mo iti: Musa logo demutrui no
keng go tang so, Iram Yesus sogo deguo teguop tup go dabui iti
go keng go tang so? [3]Se duing: demu no kekeng go ngga, saysuk
go don lo usey go gemang. No, wali teguop ngga kalik go logo
yakua lemoy, Waglodon logo so mea pupluok. Mot kua puplu!
[4]Wali teguop go motnang no naklay iti go ngga, mo kay? Tandali
go kua duduing? Mo nega seni? Ngga kalik go, yakua! [5]Tandali
gabe usi: Ki Wali Waglo ey tasam bumeno-bumeno, sogo tang
so Ki Wali Iram lo mo iti? Ngga demutrui no keng go tang so
kua, no Iram Yesus go deguo teguop tupduk golo, gabe lelemoy.

Sesuoy Iram tegadi so Ablaham no dok go

[6]Babu Ablaham no yatrang se ikum. Wali Sam klaut ba no
ngge kalik mo klik,

"Ki Wali Iram no dabui lo keng go tang so,
seni eygo nemudi sogo sedue so
nemot Ki Wali Iram lo gemang yang." *(Kejadian 15:6)*

7Ngga sik so se senong: Ki Wali Iram no dabui lo kekeng go
sikabung seguong-a Ablaham go danon seni so* mea pu.
8Wali Sam klaut lo banim ngge kalik mo taling: dabui lo
keng go tang so, saula meno danon sogo Ki Wali Iram lo mea
wawi dali. Ngganemot sogo so babu Ablaham no tegadi ngge
Ki Wali Iram lo mo dok,

"Kukunan saula-saula nogo sogo
gualaklum mot ba no mea pung." *(Kejadian 12:3)*

9Ngga sik so se senong: dabui lo kekeng go sikabung naklay,
babu Ablaham ey klay gono dok go nogo-a, gualaklum gabe
pupung. 10Demutrui no kekeng go wali teguop yakua pung,
Wali Sam klaut ba no mo klik,

"Demutrui lo taling go naklay suey so kua pupluok go sedue,
Ki Wali Iram lo wayang go mea tenguo."

(Ulangan 27:26)

11Ngge dia sono mo neguon gabe: demutrui no kekeng go tap
logo, Ki Wali Iram go suongku no seni eygo nemudi sogo klaya
duonang go yakua ip. Wali teguop iti genang tap ngga, kua
nemot. Se senong: Wali Sam klaut ba nogo ngge mo klik dali,

"Seni eygo nemudi sogo sedue,
dabui lo kekeng go seguong logo so, se wali." *(Habakuk 2:4)*

12Nemot-a Wali Sam klaut ba no klik dali go,

"Demu lo taling go tap naklay suey so pupluok go sedue-a,
wali teguop mea pung." *(Imamat 18:5)*

No, ngga kalik go sedue maning kua ip. Ngganemot sogo so,
Iram Yesus ba no, Ki Wali Iram go gualaklum taling go ngga,
dabui iti go keng go kutrui gemang. No, demutrui no keng go
don kua.

13Sedue di no glung go, nemot go seni: wayang go nemot mo
tenguo. Se senong: Wali Sam klaut ba no, ngge mo klik,

"Di no nando tegak go,
Ki Wali Iram lo wayang go mo tenguo gemang."

Ulangan 21:23

Yang! Ki Wali Iram lo wayang go tenguo go sedue tete sogo
idekeba, Iram Yesus tang go, di no glung golo mo lek. 14Yang!
Imot tete sogo idekeba, Iram Yesus kebong golo tebuo go tang so,

---

* **3:7** *Danon seni so:* sedue Yahudi lo duing go: imot naklay babuasi Ablaham go danonnang gabe.

Ablaham no tegadi so dok-ngam go gualaklum ngga, saula-saula
nogo pung dali genang. Ngga ey, tegadi so dok-ngam go
Ki Wali Waglo, imot dabui iti go keng go tang so, wawi genang.

Tegadi dok go demutrui logo yakua tong

15 Ayanang, mianang! Yatrang ngge gabe pen-asitugu. Nago
no tegadi klay gono mo dok go, tegadi ngga don ey gemang.
Sikabung meno logo yakua plet. 16 Ngga kalik dali, babu
Ablaham ey Ki Wali Iram lo tegadi mo dok-klenangam. Tegadi
ngga babu Ablaham danon eygo nogo so dok dali go. Suey
so se tup: Wali Sam klaut nogo ngge kua klik, "Ablaham
ey danonnang eygo" no, "Ablaham, danon eygo" seguong
so mo klik. Nemot go seni: ngga klaya duo, Iram Yesus so
dok-ngam go. 17 Genam go duduing ngge kalik gabe: takuduen
so Ablaham no tegadi ngge mo dok. Ngga ey, yaguisa miam
dega ey* suing gono, Musa nogo, demutrui gemang iti-nangam
dali. No, banim kuduong so dok go tegadi, ngga logo yakua
plet. 18 Se senong: Ki Wali Iram lo dok go, demutrui logo yakua
iwot-dak. Seni so, babu Ablaham no taitiklum, tegadi so dok go
ngga, senang gemang.

Demutrui go seni

19 Demutrui sik sogo gualaklum yakua tagot go, nemot go
seni sogo kalik ne? Se senong: Ablaham ey dok go tegadi
sesuoy Iram maning kua pung go nogo, sikabung go piam
konkebamling-a dia sono demutrui lo gemang u-ude. Demutrui
ngga, dikuoytap sogo sedue, ngga Musa* no, Ki Wali Tamot
lo iti-nangam go. 20 Se senong: Ki Wali Iram ngga kalik
kua. Nemot tang golo Ablaham eygo tegadi mo dok-angam.
Dikuoytap tete sogo sedue ey kua tebok.
21 Ngga kalik go, Ki Wali Iram lo tegadi dok go, demutrui
ey teguaydong go kalik? Ngga kalik kua. Se duing: demutrui
no kengduk go tang so, wali teguop ya iti mo, seni eygo
nemudi sogo sikabung so, imot mea lemoy dali ne. 22 No,
Wali Sam klaut ba no ngge kalik mo taling: sikabung naklay

---

* **3:17** *Yaguisa miam dega ey:* seni so klik go, yagui 430 yam no. Se ikum: Keluaran 12:40
* **3:19** *Musa:* Keluaran 33:2

Kupiamgo don lo mlak go gabe gigit! Ngga tang sogo so,
Ki Wali Iram tegadi dok-ngam go, dabui iti go keng go sikabung
sono gualaklum se iti. Yangga, Iram Yesus lo pluok go sono
dabui iti go sikabung nogo-a.

Iram Yesus lo iti go wali

23 Iram Yesus di no glung genang ku maning kua pung go nogo,
sikabung naklay betui ba nogo kalik, demutrui go don lo dok go
gigit. E… Iram Yesus no dabui lo keng genang tap, Ki Wali Iram
lo plet go gabe taling. 24 Tebot so pen genang ngge kalik: Iram
Yesus maning kua pung go nogo, imot yay so suing go klui
kalik demutrui lo gemang ngunguok. Ngga tang so, Yesus no
dabui iti go keng golo, seni eygo nemudi sogo sikabung so imot
lemoy genang. 25 Nggeasui go, Iram Yesus pung go nogo, imot
dabui lo Nemot sono keng go, tandali demutrui lo yay suing go,
kua nguok gabe. 26 Motnang naklay, Iram Yesus no dabui lo
keng go tang so, Nemot ey klay gono, Ki Wali Iram go duoyap
so mo lemoy. 27 Iram Yesus ey klay gono lemoy genang so, bu
motnang mo degut. Ngga tang so Iram Yesus go pega naklay
motnang nogo amka kalik mo kok. 28 Yang! Ki Wali Iram go
nemu ku nogo, seguay go babu go yakua pu. Imot naklay
kerlam. Yangga: sedue Yahudi, sedue Yunani, koybutasemu,
wengkabui, woy-banu sogo, tandali yakua pu. Iram Yesus ba
nogo klaya so naklay mo kerlam. 29 Se senong: Iram Yesus go
blong duoyap so motnang lemoy go tang so, babu Ablaham go
danon so motnang mea pu dali. Ngga ey blongdon tegadi so
Ki Wali Iram lo dok go, ngga naklay motnang sono gabe iti.

Danon nogo blongdon iti genang

4 1 Motnang Ablaham go danon so pu go nogo gabe
pen-asitugu. Se duing: trangduo maning denok sogo nogo,
koybutasemu ey kerlam so tupduk kekeng ey mea susuing.
Nemot-a trangduo nogo don maning kua iti. 2 Seni so, nemot
yay, ngaynalonang lo gemang susuing. Trang so pu genang ku
no nglangin lo don mea iti. 3 Imot ngga kalik dali gabe. Maning
denok sogo nogo, tupduk keng ey imot gabe. Kukunan go don
lo maning gemang dodok. 4-5 Yang! Ki Wali Iram lo pu go ku no,
Nemot go Danon-a mot-dak go kukunan sono mo weng. Nemot,
kabung lo tui go, demutrui no tupduk so mo wali-yom. Ngga ey,

sikabung temu koybutasemu kalik, demutrui go don lo dok go,
Danon go don lo mo plet-lak go, imotnang Ki Wali danonnang
so lemoy dali genang.
6 Aya-mianang se senong! Ki Wali danon so motnang pu go
tang so, Danon go Waglo imot no Ki Wali Iram lo gabe mo iti.
Waglo ngganemot logo so, imot logo mea usi, "Aya sop!"* 7 Se
senong: kukunan no tupduk go koybutasemu sik sogo, motnang
mo pung. No, nggeasui go Ki Wali Iram go danon so motnang
gabe pupu. Danon so pu go tang so, Danon nogo so tegadi dok
go blongdon mea iti. Ngga, Ki Wali Iram lo mo iwat.

Nando nogo koybutasemu so mot mo lemoy

8 Ayanang, mianang! Tandali motnang se duing: Ki Wali Iram,
motnang lo maning kua senong go nogo, kukunan demat go don
lo motnang mo mlak. No, seni so demat go don Ki Wali Iram
go blongdon ey kua kerlam. 9 Nggeasui go, Ki Wali Iram go
blongdon-a motnang gabe tetra. Seni so, motnang-a Ki Wali Iram
gabe senong. Esang dabui klum! Sogo kalik so don kua go, seni
kua go demat sono tandali ne keng-ketogoy? Ngga ey, demat go
koybutasemu so tandali ne duduing? 10 Se senong! Motnang lo
teguopey ku suey go sogo kangok so ne uwet. Yangga, usu
demat ku, walop demat ku, menay ku sogo kangok so gabe
duduing. No, Ki Wali Iram lo iwat go-a kua uwet ne. 11 Motnang
nogo so kangok so genam lo usey go seni, kua ikum ne.

Banim go ngengam, nago so

12 Ayanang, mianang! Nggeasui go genam motnang nogo
dabui lo gabe pen-asitugu, "Iram Yesus ba no suk klaya so imot
mo lemoy gabe. Genam lo pupluok go-a motnang se keng."
Yang! Genam motnang mit sogo nogo, piam-piam so motnang
logo kua semu-kenanga. 13 Mo kay? Kuduong so, deguo teguop
motnang no nguok so weng go, genam sadui ey. 14 Nemot-a
genam go saysuk nemu kua blup go, suey dato so genam wawi
go motnang lo mo tebok. Genam wayang go motnang logo kua
tenguo. No, motnang nesip ba sono, wawi go suey so genam
mo degut. Ki Wali Tamot so, Blong Dem tang go-a motnang lo
wawi go kalik. 15 Ku ngganemot nogo motnang go yakay

---

* **4:6** *Aya sop:* Iblani nebut so klik go, 'Aba'.

kangok dega. No, yakay ngga nago no nggeasui go mo kap?
Motnang sogo ngge-a gabe senong: ku ngganemot nogo mot go
nemu genam nogo so wagot go iti genang, motnang duing go,
ngga mea lemoy. 16 Nggeasui go nemudi so genam lo pepen go
tang so, koysaula so genam motnang lo ne temuit? 17 Seni so,
motnang lo mo pen, "Demutrui so ngunguok go tamot temu,
suey so atnang nogo gabe tetebok." No, way so genam lo pen
go, "Nemotnang go duduing kuaseni. Imot go ngengam
nemotnang lo tong go, susuep mea pung. Esang! Ngga lemoy
golo, nemotnang go koybutasemu so motnang mea lemoy." 18 Se
senong: kebali kangok so motnang lo pupluok go, ngga suey!
No, se duing dali, "Ngga sogo nang sogo? Kebali seni eygo?"
Yang! Kuno-kuno kebali seni ey go-a se pupluok. Motnang ey
genam gemang go, kua go nogo, se pupluok.
19 Dem-debuisop! Se senong: mot go wali ba nogo Iram Yesus
kua sesegu go, duo nu sogo kabung kalik, iseng tra go, tandali
motnang tui sogo kalik, genam gabe tetra. 20 Yang! Motnang ey
klay gono suing genang, dabui kangok so gabe tetra. Ngga, ey
motnang nogo nebut don ey kua, no nebut bluem meno so pen
genang. Esang! Motnang nogo genam dabui ide ey!

Hagar ey Sara eygo yatrang so ikum genang

21 Ayanang, mianang! Motnang Musa logo demu-demu no
dok so duduing. Ngga kalik go, demutrui go seni banim no
motnang se ikum. 22-23 Wali Sam klaut ba no mo klik, Ablaham
go danon, sedue denok namon ey gemang. Meno, Hagar
koybutasemu senun so iti golo tui go duo, Ismael. Nggano, Sara,
ta itak go senun lo tui go danon: Isak. Hagar lo Ismael tui go
ngga saysuk go duduing no lemoy go. Sara lo, Isak tui go ngga,
tegadi so Ki Wali Iram lo dok go danon.*
24-26 Nebutpen ngga, seni gemang! Kabung namon ngga no
lemoy go, tegadi namon eygo so taling go:

> 'Hagar' no lemoy go ngga, nggeasui go yakena Yerusalem
> sogo sikabung so taling go. Nemotnang demutrui go don
> lo koybutasemu so mo lemoy. Se duing: nan Arabia sogo
> meduim Sinai blo no, Musa nogo demutrui mo iti. Tegadi
> banim go ngga, koybutasemu so gemang pung sang.

---

* **4:22** Kejadian 16:15, 21:2

‘Sara’ ngga, Ki Wali Yakena ba sogo ‘Yerusalem’ sono taling
go. Ngga ba sogo blong duoyap ta itak go gemang. Ngga
imot nogo ‘moy min.’
27Seni so, Wali Sam klaut ba no tegadi ngge mo klik,
“Kabung duo-ibui sogo, duo tui go iseng kua tra go,
blo sono yakay ey sek se iti.
Seni so, sedue kua go kabung!
Duo miam eygo unen so, mot mea pu.” *(Yesaya 54:1)*
28Se senong: Ablaham no iti go tegadi, mo lemoy: mia Sara lo
tui go danon Isak sik so duoyap miam ey mo pung. Dem-debui,
blong duoyap! Miam eygo blong duoyap ngganemot ba no,
motnang mo i dali. Motnang Ki Wali Waglo go don lo mo tui.
29Se duing dali: saysuk go duduing no tui go duo, Ismael lo,
Ki Wali Waglo go don lo tui go duo, Isak, mo inya.* Ngga kalik
nggeasui go blong duoyap mea i-inya dali. 30Wali Sam klaut ba
nogo, ngge kalik so, mo klik dali,
“Koybutasemu so wawi go kabung ey, danon ey, se yat.
Seni so, Ki Wali Iram lo iti go tegadi,
ta itak go senun seni Sara lo tui go
danonnang seguong nogo-a mea iti.
Koybutasemu senun so iti go
Hagar lo tui go duo nogo, yakua wasey.” *(Kejadian 21:9-10)*
31Ayanang, mianang, nebut ngganemot naklay sik so ikum go
se senong: koybutasemu senun so iti kabung logo duoyap, imot
kua. No, ta itak go senun seni lo tui go danonnang, imot gabe.

Demutrui don lo dok go sik so, blong duoyap plet-lak go

5 1Ayanang, mianang! Banim go, imotnang demutrui lo mo
dok. Nggano Iram Yesus weng go tang so, demutrui go don
sik sogo, imot ta mo plet-lak, ngga ey yakay ey uwali genang.
No, nggeasui go, don ey se ip. Koybutasemu kalik, demutrui lo
teguopey go kua dok. 2Nggeasui go genam, Paulus lo pu go-a,
suey so motnang se tup. Nago no motnang go saduisuk tong go,
ngga nemot go seni: Iram Yesus go kebali motnang nogo so
pluok go, seni kua goso, tebadali gabe. 3Don ey genam gabe
pen-asitugu: nago no motnang go saduisuk tong go, demu ngga

---

* **4:29** *Inya:* Kejadian 21:9-10. Ngga no klik go, Ismael lo Isak so nebleng klik go. Yahudi sikabung lo duing go: ngga mo inya dali.

naklay tupduk go se keng. [4]Demutrui keng go tap lo
Ki Wali Iram go suongku no seni eygo nemudi so lemoy genang
motnang uwet go, Iram Yesus ey klay gono tandali go kua
uwali gemang. Ngga ey Ki Wali Iram lo iti go gualaklum mo
betep gabe. [5]Se senong: seni eygo nemudi so imot wawi go
Ki Wali Iram lo yang go, Waglodon logo-a, duduing ey imot
gabe bubung. Ngga Iram Yesus no dabui iti go tang so gabe
lemoy. [6]Yang! Iram Yesus ey klay goso imot mo suing go,
saduisuk tong go, kua tong go, seni kua. No, Iram Yesus no
dabui lo kekeng go-a, seni ey gabe. Nuik ngga sik sogo so,
way-way klum mea pung. Klum ngganemot lo dabui lo kekeng
genang don mea i-iti.

[7]Esang dabui klum! Motnang suey so mo keng-kesangam.
Walitap seni ey sik sogo nando lo pu go tang so ne teguey?
[8]Ki Wali Iram, mot so kuoy golo, kua. [9]Imot go walitap yay
suey so se suing. Kunala piam go seguay golo, walitap mea
nega. Se senong: igluom ip seguay dato go logo, buyap kangok
go naklay mea piam. [10]Yang! Walitap suey so yay suing go,
imot dabui klaya iti go gabe suing. Ngga, imot nogo, neguon
so gigling ey, Woy Dem lo gabe tetaling. No, tap piam go
nandonang lo tetaling go, kisebui-a mea iti.

[11]Ayanang, mianang! Genam sogo nebut sikabung temu lo
i-iwot go, “Tap ngge Paulus lo gemang ngunguok: Iram Yesus
no dabui lo keng go sikabung Musa logo demutrui se keng
nggano saduisuk se tong dali. Ngga tang so Ki Wali Iram go
suongku no seni eygo nemudi sogo sikabung so mea yang.”
Se duing: tap ngga genam lo ngunguok go, sogo temoy no
genam sedue Yahudi logo ne yat? Ngga kalik go, Iram Yesus
di no tegak go kebong go sik sogo, deguo sogo sikabung
yakua waydang dali. [12]Yang! Motnang ba sik sogo paysing so
ngunguok go sedue ngga, moymin tong go nase yat!

Ki Waglo logo wali

[13]Ayanang, mianang! Motnang Ki Wali Iram lo kuoy go,
demutrui go masi ba no dok genang so, kua gabe. No, ngge-a
kua duing, “Genam demutrui go don sik sogo plet go, saysuk go
duduing-a mea pupluok.” Ngga duduing piam go! No way-way
klum-a se tetaling. [14]Se senong: demu-demu naklay, klaya go
ngge lo mo dok gabe: way-way klum-a, mot tang go saysuk no

klum go kalik, se taling.* 15No, kunala temoy no se! Plesagui ba
logo, motnang go wali saguip eygo. 16Tandali gabe pen-asitugu:
Waglo go duduing no wali go, saysuk go duduing-a, motnang
kua uwet. 17Seni so, imot ba nogo duduing namon ey gabe
pupluok. Yangga Ki Wali Waglo duduing ey, saysuk go duduing
ey. Duduing namon ngge way-way so gemang keklasok. Ngga
sik so se senong: imot lo duduing naklay kua pupluok. Banim
temu no se duing, "Tasam pluok genang duduing ngga, nago
sik so mo weng?" 18No se senong: Ki Wali Waglo go duduing-a
taling go, demutrui go masi ba so motnang kua dok gemang.
19-21Saysuk go duduing-a pupluok go, imot mo senong. Yangga:
kamea; taybat; suk kua go; demat no ta kokong; isi blue;
plesagui; susuep; nele-nele; dabuipiam; nebutiwot; sagui; ku so
blo sogo; nagluim; bu lo mawo go; walop-a pepla go; nggano
temu dali gemang. Motnang nogo nebut don ey tandali gabe
pen-asitugu: kunala temoy no se susuing-lak. Se senong:
tasam-tasam ngga so pupluok go sikabung Ki Wali Iram go
blongdon duduing ey yakua tegu gabe.

22No, Ki Wali Waglo lo seni eygo-a pupluok go. Yangga:
way-way klum; yakay; ngengam; gigling; tasuey; dabui suey
go; dabui lo kekeng go; 23suot-suot so; wegeng ey suing go. Se
senong: tasam-tasam ngge demu-demu naklay logo sak kua
kok. 24Iram Yesus no dabui iti go sikabung, nemot go saysuk go
duduing piam go nenagluim eygo, di no tegak go mo itak.

25Yang! Imot go wali, Ki Wali Waglo lo taling go-a, imot
se kekeng. 26Ayanang, mianang! Dabui ta tegue, nenagluim,
dabui sadui, imot logo way-way so kua tetaling.

Blong duoyap go wali

6 1Ayanang, mianang! Motnang Ki Wali Waglo lo gabe tetaling.
Nago no, kuklue ey go sedue ikum go, suot-suot so gigling ey
nemot nogo tap seni-a nase taling. No, motnang tang go kunala
temoy no se! Kuklue lo lek genaning. 2Way-way so idekeba se
tebuo. Ngga kalik go Iram Yesus logo walidemu no tupduk so
motnang gabe kekeng. 3Nando tang so duing go, "Genam seni
eygo sedue" no, seni so kua go, ngga nemot tang so saysuk no
wamoy gemang mlue. 4Sikabung nemotgo-nemotgo so wali se

---

* **5:14** Imamat 19:18

ikum, “Suey so koklong? Piam so koklong?” Suey so koklong go,
yakay ey dabui ta mea tegue. No, sikabung meno go wali eygo,
yam kua tui ne. 5Yang! Sikabung klay-klay nemotgo-nemotgo
idekeba se glung.
6Iram Yesus sik sogo seni nando no pung go, seni ngga,
way-way so nemot go klui ey se wasey.
7Mot tang so kua puplu! Se senong: Ki Wali Iram lo naklay mo
senong gabe. Nemot nogo yakua mlue. Sogo kalik go-a pupluok
go, ngganemot seni-a mea tagot. 8Imot go wali ngga kalik dali
gabe. Saysuk go duduing waluk genang-a, nando lo pupluok go,
kebong-a mea pung. No, Ki Wali Waglo go duduing ba no pupluok
go, kiki wali-a mea tagot. 9Ngganemot sogo so, tasuey-a tetaling
genang, imot kua besam. Kua besam goso tasuey tetaling go, seni
tagot genang ku pung go nogo, teguop seni-a mea buo. 10Yang!
Nggeasui go ku maning gabe, tasuey-a ibe nogo se pupluok. No,
blong duoyap nogo-a seni-seni kangok so se taling!

Nebut mangking ey suey pu go

11Kangok so ta lo klik go sik so se ikum: ngga genam Paulus
tang so klik go. 12Saduisuk tong genang-a ta logo ey poplong go
ngga, sui blo no pu genang-a kangok so usey go sikabung gemang.
Ngga ey Iram Yesus di no glung go tang so, idekeba taling
genaning, suali so. 13Saduisuk tong so nemotnang lo popong
go, no nemot tang go logo demutrui nogo kua keng. Se duing:
motnang go saduisuk tong go sik so, nemotnang lo dabui ta
mea tegue. 14No, genam lo dabui ta tegue genang klaya
seguong gabe. Yangga, Woy Dem Iram Yesus di no tegak go
sogo-a. Yang! Di no Nemot tegak go tang so, kukunan go seni
genam nogo kua gabe. Ngga ey, kukunan ngge nogo kebong go
kalik, genam gabe dali. 15Yang! Saduisuk tong go, kua tong go
genam nogo seni kua. Ngge-a seni kangok gabe: blong duoyap
go wali inim dato goso lemoy go. 16Sikabung naklay min ngge
sik so wali inim-a iti go, nggano Ki Wali Iram go blung Israel
seni eygo, ngengam gualaklum eygo nemotnang ey mea gigit.
17Ayanang, mianang! Iram Yesus no keng genang so, iseng eygo
taling go, genam go saysuk temoy nogo maning gabe gigit.
Ngganemot sogo so sikabung logo genam nogo koywong kua taling.
18Woy Dem Iram Yesus logo taitiklum, motnang ey mea
susuing. Seni!

EPESUS

Sam tenuing genang suey pu go

1 [1]Ayanang, mianang yakena Epesus sogo, suey gemang!
Genam ngge Paulus, Iram Yesus go tamot so, Ki Wali Iram
go duduing lo mo kuoy. Blong duoyap yakena Epesus sogo,
Ki Wali Iram go blung, motnang gabe. Iram Yesus no dabui
lo motnang klay gono mo keng go nogo so, sam ngge gabe
kiklik. [2]Imot go Ki Wali Iram ey, Woy Dem Iram Yesus eygo
gualaklum, ngengam motnang blo no senang so mea gigit.

Woy Dem ey klaya lemoy golo imot
Ki Wali Iram lo sesuoy go

[3]Ki Wali Iram, imot go Woy Dem, Iram Yesus go Nglangin,
iway blo dega so! Iram Yesus ey klaya lemoy go tang so,
Ki Wali Iram sik sogo taiti teguop miam ey, Ki Wali Yakena ba
no dali-dali ta go, imot nogo gabe uweng.
[4]Se duing! Kukunan ngge maning kua klik-ngam gono,
gualaklum ba no, imot dali Ki Wali Iram lo mo kuoy-ngam.
Iram Yesus ey klaya lemoy golo, Ki Wali Iram go suongku no,
teguop seni so imot ip genang. [5]Yang! Iram Yesus ey klaya so
lemoy go, Nemot go danonnang so temuit genang, imot
Ki Wali Iram lo mo pu-ngam. Ngga, Nemot go duduing no
iwat-ngam go gabe. [6]Ki Wali Iram go taitiklum katu eygo iway
iti genang so, Nemot go Danon dabuidalip-a, imot sesuoy
genang so, mot-dak go mo li gabe. [7]Ngga ey, Blong Dem
tang go kin pi go tang so, kuklue piam konkebamling go don
sik sogo, imot plet-lak go, kuklue naklay gabe suep-sing.
[8-9]Ki Wali Iram, klum nuik! Mot go taitiklum katu eygo, atnang
sono mo taling! Mot go blongdon, senongduduing lo, Mot ba so

gigit go, suey so dia no gabe pla-sing: Iram Yesus logo tang so,
At go duduing naklay teguop so mea lemoy-sing. Ngga
Ki Wali Iram lo pu go.
10 Duduing ngganemot, ngge kalik gabe: yansi go, Blong Dem,
Iram so temuit gono, ut blo sogo naklay, nan blo sogo naklay,
Nemot go masi ba no mea yaluim-sing.
11-14 Iram Yesus sogo, ngge kalik se senong: Nemot ba no,
takuduen sik so, Ki Wali Iram lo pu go, imot mo kuoy gabe.
Ki wali Kumam! Nemot lo duing go kalik,
Nemot go duduing no, ngge naklay lemoy go gabe.
Ki Wali Iram go sui-a blo sono iway iti genang,
kuduong so Sesuoy Iram-a duduing ey imot lo se bubung.
Yang! Iram Yesus ba no deguo teguop seni eygo,
motnang mo tup. Ngga, piam go ta ba sik so,
motnang so plet go deguo teguop gemang.
Dabui ba no Iram Yesus motnang lo wawi go tang so,
tegadi so dok-ngam go Ki Wali Waglo,
motnang ba no mo king.
Ngga sik so senong genang:
motnang ngge Ki Wali Iram go blung.
Ki Wali Waglo king golo ngge imot gabe senong:
sesuoy tegadi Ki Wali Iram lo dok-ngam go,
imot, Nemot go blung nogo, teguop so naklay mea lemoy.
O, Ki Wali Iram! Mot go sui iway-a blo dega so!

Paulus lo dewi pu go

15-16 Yang! Woy Dem Yesus no motnang dabui lo kekeng go,
ngga ey blong duoyap naklay nogo klum, kangok so motnang
lo tetaling go, tup go tang so, Ki Wali Iram nogo taitisuey
kangok so genam gabe pupu. Nggano, motnang sogo dewi
tongkuatong gabe. 17 Imot go Woy Dem, Iram Yesus go
Nglangin, blongdon naklay go min gabe. Genam usi go.
Motnang nogo senongkalong eygo, mot go waglo ba no mea
pung. Ngga sik so, Ki Wali Iram go duduing neguon sono taling
go, motnang mea ikum. Ngga logo so, Ki Wali Iram tang go
suey so mea senong. 18 Se duing! Nggeasui go, motnang
Ki Wali Iram lo usi go mo pu gabe. Ngga tang so genam lo
dewi pu go, motnang go dabui ba nogo senongblong mea ngap.
Ngga ey, motnang lo duduing ey bubung genang seni, lemoy go

mea ikum. Yangga blongdon dega eygo, dali-dali ta go, blong
duoyap naklay no iti genang. 19Ngga ey, motnang senong dali
genang: Yesus no dabui iti go keng go sikabung go wali ba
nogo, Ki Wali Iram go kebali, don kangok dega gabe.
20Blong Dem kebong sik sogo, don kangok go ngganemot lo
tandali go gabe nglong. Ngga ey, sip blo dega sogo, kangok go
Ki Wali Yakena ba sogo, Ki Wali Aya go tasemla idi-a, Nemot
no gemang itak. 21Iram Yesus go sipsuing blo dega so gabe. Ut
ey nan eygo ta so mlak go kuasep don, nggeasui go, yansi go
ku nogo ey kua kerlam. 22Naklay-naklay Ki Wali Iram lo, Iram
Yesus go masi ba no mekui go mo ta-sing. Nggano Nemot go
blung no Iram sogo, Nemot-a mo temuit gabe. 23Blong duoyap
ngge, Iram Yesus go saysuk gabe. Saysuk ngga Nemot tang golo
teguop so gabe bubuong. Iram Yesus tang go Ki Wali Iram go
blongdon naklay lo teguop so buong go kalik.

Iram Yesus ey klaya so, Ki Wali Iram lo lemoy go

2 1Ayanang, mianang, se senong! Kuklue piam
konkebamling-a pluok golo, motnang go wali mo kebong.
2Tap ngga koklong golo, kukunan ngge go naliwabu wengkabui,
Kupiamgo duduing no motnang mo keng. Se senong: ut sogo
don naklay, kuasep ngga lo gabe mlak. Yang! Piam go-a kuasep
lo tetaling go, Ki Wali Iram no tupduk kua go sikabung ba lo
gabe pupluok. 3Se duing: banim go, kukunan go duduing-a,
sikabung ngga kalik, imot mo pluok. Yang! Dabui ba sik sogo
duduing piam go, kunala ba lo pupung go-a, pluok-neakam.
Ngga tang so, kisebui ba no, sikabung naklay ey imot mo pui.
4-5No, Ki Wali Iram gualaklum nuik! Ngga ey, imot
nogo, Ki Wali Iram klum katu eygo tang so, Iram Yesus ey
klay gono, wali inim-a tandali mo nglong. Nemot-a kuklue
konkebamling lo, imot go wali mo kebong. Se senong: nggeasui
go Ki Wali Iram go taitiklum lo motnang mo sesuoy dali gabe.
6Iram Yesus ey klaya so lemoy go, Ki Wali Iram lo imot mo
nglong. Ngga ey Iram Yesus ey kerlam so, Ki Wali Yakena ba
no iram demu no imot suing genang. 7Ngga kalik pupluok
golo, ku semu go nogo, Ki Wali Iram go taitiklum katu ey
taling go, yansi nenguon genang. Yangga, Iram Yesus logo
so Ki Wali Iram go gualaklum, imot no taling go, ngga gabe
i-ikum. 8Taitiklum ngga tang sogo so, motnang mo sesuoy gabe.

Ngga Iram Yesus no dabui iti go tang so mo lemoy. Sesuoy go
ngga, wako lo usey go sik so kua, no, ngga Ki Wali Iram sik
sogo taiti. 9Ngga motnang go seguot sik so kua pung. Ngga
tang so, imot sikabung logo, dabui ta yakua tegue. 10Imot nogo
wali inim ngge, Ki Wali Iram lo buong go gabe: Iram Yesus ba
no imot ip go, nemudi so tasam teguop go-a pupluok genang.
Ngga, dali-dali Ki Wali Iram lo mo ta-ngam gemang.

Iram Yesus no dabui lo keng go tang so, klaya mo lemoy gabe

11Ayanang, mianang! Suey so se duing: banim go, motnang
tapui, Ki Wali Iram kua senong go saula. Yang, 'saduisuk
kua tong go sikabung' so, Yahudi lo gemang pu-neakam. No,
nemotnang go saduisuk sikabung go ta lo tong go-a, ne kay.
12Se duing:

Iram Yesus ey klay gono motnang maning kua dok go;
Ki Wali Iram lo kuoy go blung Yahudi ba nogo,
motnang go sui kua degut go;
Ki Wali Iram go blung ey dok go tegadi,
motnang eygo kua gemang.

Yang, kukunan blo nogo motnang wali go, duduingbubung eygo
kua. Ki Wali Iram motnang logo kua senong. 13No, nggeasui
go, motnang ngge, Ki Wali Iram go usu tema dia idi sogo,
Blong Dem Yesus kin pi golo Nemot ey klaya so lemoy go,
Ki Wali Iram go usu nesip ba no mo yaluim go degut.
14Se senong: Iram Yesus imot nogo Ngengam Iram gabe!
Motnang saula meno ey atnang Yahudi saula eygo wali, Nemot
kebong golo, klaya gono mo ngengam. Banim go way-way so plesi
so pupluok golo, sang banom-banom, kukuo ngga Iram Yesus lo
mo togut gabe. 15-16Yang! Musa logo demutrui ey demu-demu ey
yam so Nemot lo mo suep-sing. Ngga ey, saula tang namon eygo
ngganemot, sedue tang klay goso lemoy genang. Iram Yesus di
no tegak go kebong golo, sedue tang namon ngga klay gono,
Ki Wali Iram ey mo ngengam. Ngga ey plesi so pupluok go don
mo pedueng. 17Ki Wali Iram kua senong go saula ey, Ki Wali Iram
mo senong go saula eygo nogo ngengam go tap, Iram Yesus lo
mo taling gabe. 18Seni so, Iram Yesus ba nogo tang so, saula
meno ey, Yahudi saula ey, Ki Wali Waglo klaya go don lo,
Ki Wali Iram go suongku sono, nisonoso, degut go imot mea ip.

19Se duing! Nggeasui go, motnang tang meno kua. Glop
kua dali! No, Iram Yesus no dabui lo kekeng go tang klaya
goso, Ki Wali blung so lemoy go kalik gabe. Yang! Ki Wali
duoyap so motnang gabe mo temuit. 20Se senong! Yap kalik
imot Ki Wali Iram lo gabe buong-sing. Yangga: Iram Yesus go
tamot-tamot, nabi-nabi eygo lo, kutrui so gemang sey. Ngga
ey, Iram Yesus tang go neguon-tum so gabe king. 21Iram
Yesus temoy sono, tebuem-tebuem naklay gemang kluing-sing,
e… Ki Wali yap teguop goso mea buong, Woy Wali Iram go
sui iway pu genang so. 22Motnang, klay gono Iram Yesus lo
ngengam go, yap kalik dali teguop so buong go, Ki Wali Iram,
Nemot go Waglo ey, ngga ba no suing genang.

Saula meno sesuoy genang duduing Iram Yesus ba no kok go

3 1Yang! Motnang, Ki Wali Iram kua senong go saula nogo,
deguo teguop taling genang dewi-a gabe pupu. Ngga ey
motnang lo se duing: Iram Yesus tang sogo so, boy ba sono
genam betep go gabe. 2Motnang mo tup gemang: kua senong go
saula-saula sono, Nemot go taitiklum no, deguo teguop wasey
klong genang genam Ki Wali Iram lo mo mot-dak. 3Se senong:
Ki Wali Iram go duduing ngga ba so kok go gigit go, genam sono
ngap go mo taling. Banim temu no sam ngge ba no at lo klik go
kalik. 4Iram Yesus nogo senongduduing kok go, sam ba no klik
go ngga ikum go, genam go duduing motnang mea senong.
5Yang! Banim go sikabung tang nogo dia sono go duduing ngga
kua pung. No, Iram Yesus lo mot-dak go tamot-tamot ey senong
eygo nabi-nabi nogo-a, senongduduing kok go ngga,
Ki Wali Waglo logo so mo ngap. 6Senongduduing kok go ngga:

> Saula-saula ey Yahudi saula ey Wali Sam klaut ba no klik
> go tegadi-tegadi Iram Yesus logo so, klay gono dali mo ta.
> Saula-saula ey Yahudi saula ey Iram Yesus go blong
> duoyap ba nogo saysuk klaya gabe.
> Saula-saula nogo deguo teguop ba sogo
> waliblong mo iti dali.

7Se senong! Ki Wali Iram sik sogo taitiklum ba lo, Nemot go
Waglodon lo, deguo teguop nogo kebalisedue so, genam tang
go mo lemoy gabe. 8Ki Wali Iram go blung sik sogo, genam
ngge nemot-a nemukuablup go kebalisedue. No, Ki Wali Iram
go taitiklum no, saula meno nogo Iram Yesus go blongdon

dega ngunguok genang, at go ta sono mo itak. 9Ngga, kublung
so kong gono, Ki Wali Kumam lo mo duing-ngam. Duduing
ngga, kuku so kok go gigit, e… nggeasui go ku nogo Nemot lo
gabe pupluok. Ngga ey, sikabung naklay nogo genam lo gabe
talingklong. 10-11Yang! Ku blung kong go sik so, Ki Wali Iram
go senongduduing, imot go Woy Dem Iram Yesus ba lo mo
pluok-sanakam. Senongduduing ngga ut blo sogo blongdon
naklay se senong. Blongdon ngga Ki Wali Iram go blung logo
so teguop so mea penklong. 12Yang, Iram Yesus no dabui iti
go tang so, Ki Wali Iram go suongku nogo tap mo tenuing
gabe. Iram Yesus ba lo nisonoso degut go gabe ip. 13Se senong!
Koywong iseng genam lo kukuok go tang so, motnang dabui
butom so kua lemoy! No, koywong iseng, motnang nogo so
genam lo rlek go ngga, motnang nogo blong gabe.

Paulus go dewi

14Ngga tang so, Ki Wali Aya go suongku no unuik go dewi
gabe pupu. 15Yang! Ki Wali Yakena ey, kukunan sogo blong
duoyap naklay eygo Wali Aya, Nemot gabe. 16Ki Wali Iram
blongdon go nuik, motnang go iku don ey Nemot go Waglo lo
mea gigit. 17Ngga ey, dabui iti go keng golo, mot go dabui ba
so Iram Yesus mea suing. Ngga ey klum ba lo motnang don ey
mea suing. Klum ngga motnang nogo kutrui. 18Yang! Kutrui
ngga blo no, blong duoyap temu naklay ey, Iram Yesus logo
klum seni walongbata go, motnang mea mlak dali. 19Nemot go
gualaklum go seni teguop so senong go sikabung lo senong go
ey, yakua i. Yang! Gualaklum ngga wawi golo, Ki Wali Iram go
blongdon teguop go, motnang mea tetram. Ngga motnang nogo
so, genam lo keklak go dewi gabe.

20Imot ba no Waglo go don pupluok golo ngge mea senong,
"Dewi ba no at lo duing gono uwadong go, tebot so gabe. No,
Nemot go don lo, walong bata sogo, Ki Wali Iram lo mea
pupluok." 21Ki Wali Iram seguong nogo-a blongiway naklay
se i-iti! Yangga, Iram Yesus ba sogo blong duoyap nesip nogo,
duono-duono go, tongkuatong. Senang so, iway se iti! Seni.

Iram Yesus ey ngengam go

4 1-2Ayanang, mianang! Woy Dem go kebali tang so, boy ba
nogo genam gabe betep. Ngganemot sogo so, motnang nogo

nebutmang gabe kiking: sipsuing Ki Wali Iram lo mo usi gono,
se uwali! Ngga kalik suing go: dabui ku sono; suot-suot so; wegeng
ey; way-way klum lo se uwali. 3Yang, Ki Wali Waglo lo tawit
klaya so dok go, ngengam-yakay eygo don lo yay suey so
motnang se usey. 4-6Ki Wali Waglo lo klaya so dok go:

saysuk klaya se;
waglo klaya se;
duduingbubung klaya se;
Woy Dem klaya dali;
kekeng klaya se;
bu degut klaya dali.

Ngga motnang se uwali! Ngga ey se senong dali:

Ki Wali Iram, klayking.
Sikabung naklay nogo Wali Aya Nemot gabe.
Sikabung blo sogo Nemot lo gabe mlak;
sikabung ba logo Nemot-a gabe koklong;
sikabung ba sogo, Nemot gabe gigit. Seni!

Wali inim go nuik Iram Yesus gabe

7Seni so, imot blong duoyap klay-klay walikebali semu
genang, Iram Yesus go duduing no taitiwalipega mo wasey-sing.
8Se duing! Wali Sam klaut ba no ngge mo klik,

"Sip blo dega sogo no Iram klak go ku nogo,
plesi lo dok go sikabung ey gemang wawi-nawon.
Ngga ey Nemot go blung no taiti-taiti gemang uwasey-sing."
(Mazmur 68:19)

9Klak go nemot go seni dali: banim, ku sono, nan blo sono Nemot
mo li gemang. 10Yang! Nan blo sono li go ngga, klak-biwon go,
blo dega no got-bawon go, Nemot seguong-a banom gabe. Ngga ey,
Nemot go blongdon eygo lo naklay mo saguip. 11-12Blongdon
lo saguip genang, walikebali so pupluok gono tebok genang,
sipsuing ngge-a Nemot lo mo wasey-sing gabe.

Iram Yesus go tamot-tamot sogo;
Ki Wali Waglo lo tram go senong ey go nabi-nabi;
deguo teguop so penklong go;
blung yay so suing go woy-woy;
walitap so nguok go klui-klui.

Yang! Iram Yesus go saysuk, blong duoyap, sipsuing ngga
naklay lo gabe bubuong. 13Imot, ngga kalik bubuong go,

Ki Wali Iram go Danon sono dabui iti go klaya go tang so,
senongduduing klaya golo, Iram Yesus kalik segu go, klay gono
teguop so gabe i-ip.
14Klay gono teguop so segu goso lemoy go, puplu so tap
nega go denok kalik imot kua. Beap alui, nebit ey go tap lo,
nggesono-nggasono imot kua iti-betep klong. Yang! Waluk
genang tap piam go-a wamoy sogo senongduduing ngunguok
go nogo, imot mea kua keng. 15Yang! Seni eygo nemudi
sogo-a imot lo mlak go tang so, way-way klum lo mea sesegu,
e… imot go wengkabui, Iram Yesus ey teguop sogo mea
kluing. 16Imot blong duoyap ngge, Wengkabui sik sogo don lo,
tamasi saysuk klaya gono kluing go, dok go gabe. Saysuk ngga,
nemotgo-nemotgo suey so pupluok go, don ey mea segu. Yang!
Klum logo-a saysuk tang go blong duoyap, gabe bubuong.

Blong duoyap wali inim-a se suing

17Se senong: Woy Dem go don lo, motnang nogo don ey
gabe pen-asitugu, “Ki Wali Iram kua senong go, puplu sogo
sikabung go tap lo, tandali motnang kua keng. 18Nemotnang
ngga waglo mo kenip gemang. Ki Wali Iram kua senong go
tang so, nemotnang go dabui yatap kadun go, waliblong eygo
nemotnang ba sogo kua gemang. 19Dabui demu kalik mo lemoy
go, tasam piam go pupluok genang so, nemotnang mo saguip.
Suongsut kua goso, kamea kuaseni go tasam-tasam naklay-a
nemotnang lo gemang pupluok.
20-21No, tap meno-a motnang senong go, gabe keng. Yangga,
Iram Yesus ey klay gono uwali genang tap. Nemot go nebut
motnang mo tup. Nemot go tap motnang nogo mo nguok.
Ngga sik so, Yesus go tap seni eygo waysagi ey motnang lo mo
mlak gemang. 22Ngga ey, motnang go wali buin ngga sono se
itak. Wali buin eygo sedue, dabui ba duduing piam lo lek go,
nemot go wali ey naklay mea waluk-sing. 23Motnang go dabui
ba nogo duduing, mot go waglo lo tetaling go-a, kuno-woyno
inim-a se memlak. 24Ngga ey, Ki Wali Kumam go duduing
no klik go wali inim-a, motnang lo se kok. Yangga: seni eygo,
nemudi sogo, teguop go tap-a.
25Yang, imot naklay, Iram Yesus ba no saysuk klaya so lemoy
go, nebutiwot, wamoymlue, kua. No, anduasiyap nogo seni
sogo-a se pepen. 26-27Dabui piam ey pu go, konkebamling-a

kua pluok! Dabui piam go ngga, ku meno nogo ey kua pung!
Kupiamgo dabuipiam blo lo degut genaning. 28Wom-a kiking
go sedue, ta wom se itak! Nemot tang go, seguot-a kangok
so se pung. Ngga sik sogo seni lo, nemot mea wali. Ngga ey,
tautkuago sikabung nogo tebok dali genang. 29Nebut kemla,
kua pen. No, sikabung meno, dabui don kok go, dabui yakay
genang, nebut-a se pepen! 30Kua kay! Ki Wali Waglo nogo
dabui sadui kua taling. Yang, imot ba no Nemot mo sebut gabe.
Sesuoy genang ku nogo, Ki Wali Waglo ngga imot nogo don
gemang. 31Bete eygo, plesagui, teng ey, wak eygo, piam-piam
sogo naklay se itak. 32Motnang go dabui, suey go-a, suot-suot
so, way-way klum-a se tetaling! Sedue meno lo piam go, ngga
sono kay go se itak! Iram Yesus ba no, motnang go piam
Ki Wali Iram lo suep go, mo ngengam go kalik."

Ki Wali Iram go blung piam kua pupluok

5 1Dem-debui! Ki Wali pega lo taling go duo dabuidalip so,
motnang se suing. 2Ngga ey Iram Yesus lo taling go klum
lo motnang se uwali. Yang, klum tang so, Nemot go saysuk
imot sono iti go mo kebong. Ngga, taiti teguop seni, kinemon
eygo, Ki Wali Iram lo iwat goso, mo lemoy.
3Ki Wali Iram go blung teguop go motnang gabe. Ngga tang
so, kamea, tabat suk kua go, nenagluim, tasam kuaseni go
ngga kua semu. 4Nebut suk kua go, nebut semu, seni kua go
nebut, naklay ngga motnang blong duoyap logo kua pen seni.
No, Ki Wali Iram sono taiti suey-a, senang so se keklak. 5Suey
so se senong: si kamea, taybat, nenagluim duo nogo sipsuing,
Iram Yesus ey Ki Wali Iram eygo blongdon duduing ba nogo
kua gemang. Se duing: nenagluim go seni, lema no ta kokong
go ey mo kerlam.

Iram Yesus go blong ba no babu genang

6Ayanang, mianang! Nebut semu seni kua golo, motnang
go walitap, mlue go nega genaning! Se senong: Ki Wali Iram
no tupduk kua go sikabung nogo, Ki Wali Iram go koy mea
blon. 7Piam eygo sikabung ngga kalik go ey, ta kua keduik
seni. 8Se duing! Banim nogo ku klik go ba lo motnang tang
go mo wali. No, nggeasui go Woy Dem ey klay gono blong ba
so motnang gabe. Blong ba lo motnang se koklong. 9Blong sik

sogo tasam suey go-a, nemudi sogo, seni eygo-a se pupung.
10Woy Dem lo iwat go senong genang-a, motnang logo se
u-usey. 11Ngga ey, ku klik ba sogo sikabung lo tasam kuaseni
go sesemu go, motnang logo kua pupluok! No, blong sono
neguon so se ta-sing. Seni piam go ngga nenguon genang.
12Yang! Kuklik go ba no maykok so pupluok go, ngga piam
kangok. Pu genang sogo, lom suali ey. 13-14Tasam naklay blong
lo ngap go, mablong so itak go, ibe mea ikum. Ngga nang sogo
Wali Sam klaut ba no mo klik,

"Buong-a, usne so maning sesrek go,
kebong sik sogo nglong-a!
Mot blo nogo neblong Iram Yesus lo mea ngap."

15Ngganemot sogo so, motnang go walitap suey so se ikum.
Puplu sogo sikabung kalik kua. Senongkalong eygo sikabung
so motnang se uwali. 16Nggeasui go ku ngge piam gabe!
Ngganemot sogo so mot go ku suey go gemang go, walikebali
suey so se pluok. 17Puplu so kua, Woy Dem lo iwat go-a suey
so ikum go se senong. 18Bu lo motnang kua yane. Bu logo
motnang go wali mea waluk. No, mot go wali-a, Ki Wali Waglo
go don lo se damoy. 19Klay gono blong duoyap yaluim go nogo,
yakay ey Woy Dem nogo masmur-a, iway-a, Ki Wali Waglo
lo taling go usam-a se i-iti. 20Ki Wali Iram motnang go Wali
Aya! Ngga ey, kuno-woyno, naklay-naklay pupluok go nogo,
Ki Wali Iram sono taiti suey-a, Iram Yesus go sui no motnang
logo se keklak.

Nin-senun nogo nebut

21Blong duoyap! Iram Yesus imot go wengkabui gabe. Nemot
go sui iway iti genang-a, way-way so suali ey motnang se suing.
22Mianang, sedue go senun! Mot go sedue nogo suali ey se,
Woy Dem so suali go kalik. 23Se duing: kenin ngga senun go
wengkabui, blong duoyap go wengkabui Woy Dem lo suing go
kalik. Blong duoyap-a, Nemot lo sesuoy go saysuk gabe. 24Iram
Yesus so blong duoyap lo suali go kalik, naklay-naklay ba nogo,
suali ey nin nogo senun lo se tetaling.
25Ayanang, kabung go kenin. Yang! Blong duoyap sesuoy
genang so, Iram Yesus go saysuk taiti so iti go mo kebong. Iram
Yesus lo klum go kalik, Mot go kabung nogo klum, mot lo se
tetaling dali! 26-27Iram Yesus kebong go klum logo so, blong

duoyap go piam konkebamling bu mo lu. Yangga, bu degut go
ey, walinebut eygo lo, seni ey teguop so pupung genang. Iram
Yesus lo wawi go, suey so Nemot ey suing go, kon kua blong
ey blung ngga naklay mea gigit. 28 Ayanang, kabung go kenin!
Yesus lo klum go kalik, senun nogo klum kenin logo, mot tang
go saysuk no klum go kalik se. Senun nogo klum, dabui lo suey
so taling go, nemot tang go saysuk no gabe klum. 29 Se duing:
nando-a mo, nemot tang go saysuk kua klum go? Ngga kalik go
kua. Imot tang so, saysuk nogo ten, bu, amka, naklay suey so,
blong duoyap yay Iram Yesus lo suing go kalik, yay gabe suing.
30 Yang! Iram Yesus go saysuk blong duoyap, Nemot go tamasi
imot gabe. 31 Wali Sam klaut ba no mo ngge mo klik,

"Unen-nglangin itak go, klaya gono senun ey sedue se suing.
Ngga ey, saysuk klaya so, nemotnamon gabe lemoy."

(Kejadian 2:24)

32 Yang! Nebut pen-situgu go, seni kok go, babu dega gabe.
Genam, Paulus lo duing go, "Kunala ngge go tegan, Iram Yesus
ey Nemot go blung eygo so taling go." 33 Kenin-senun logo
kua kay! Kunala ngge motnang ey mo dok dali. Kenin, mot go
kabung nogo klum dabui lo se tetaling! Senun, mot go sedue
nogo, suali ey ta se kokong!

Yap tenglam nogo nebut mang

6 1 Duo yap! Woy Dem no suali go tang so, moy-ay
nogo tupduk so se! Ngga, duoyap nogo demutrui.
2-3 Wali Sam klaut ba no mo klik,

"Duo yap, moy-ay nogo ta ey se kong!"

Ngge, nemu klaya seni go demutrui, tegadi so Ki Wali Iram lo
dok go gabe. Yangga,

"Kukunan ngge blo nogo mot go wali,
teguop so walong ey suing genang." *(Keluaran 20:12)*

4 Ayanang se tup! Don ey taling go tang so, duoyap dabui betey
ey lemoy genaning. No, Woy Dem lo iwat go tap lo, yay ey suey
so nemotnang se uwawi!

Wengkabui ey koybutasemu eygo

5 Koybutasemu so lemoy go blong duoyap. Woy Dem no
tupduk go ta kokong go kalik, kukunan blo sogo wengkabui
nogo, tupduk, suali, ta seni so se kokong! 6 Wengkabui damoy

sogo sui blo no pu genang-a, mot kua uwet. No, Woy Dem go
koybutasemu so, Ki Wali Iram lo iwat go dabui lo pupluok go-a,
wengkabui nogo se kebali. 7Yang! Kebali pupluok go yakay
ey dabui lo Woy Dem nogo kalik se, sikabung nogo so, kua
gemang. 8Kua kay! Koybutasemu ey, ta mo itak go sikabung
eygo seguot way, Woy Dem lo mea iti. 9Iram Yesus no dabui iti
go wengkabui, tap suey go koybutasemu lo tetaling go dali-a,
motnang logo se taling! Dabui piam ey, dawin ey nebut bebat
se itak! Ki Wali Yakena ba sogo motnang go Wengkabui klaya
gemang. Yangga, Woy Dem tang go-a.

Don ey susuing go

10I go sogo, Woy Dem ey klaya goso motnang lemoy go tang
so, Nemot sik sogo don kok genang-a, se usey. 11Kupiamgo sik
sogo wamoymlue sesruom gono, don ey ip go motnang lo dap
genang, Ki Wali Iram logo don ple naklay-a, motnang se glung.
12Seni so, imot sogo koysaula ngga, sikabung kua. No, ut ba lo
uwet go kuklik go ta so mlak go don, kuasep kuaseni go ey,
ple gabe tui-eton. 13Ngga nang sogo, nggeasui go, Ki Wali Iram

Roma go plesedue
(Epesus 6:10-17)

sik sogo don ple-a waysagi ey se mlak! Kupiamgo lo ple sesruom
go nogo, motnang yakua pui, no, don ey mea ip. Nemot go
pleday yam so srom go, sa kalik tong go nogo, motnang don ey
senang so ip go mea susuing. 14-17Ngge kalik se:
kuibey tete so dok go,
ngga Ki Wali Iram logo walitap seni lo koklong go;
dabui don tete so glung go,
ngga seni eygo, nemudi sogo-a pupluok go;
masi suk tete so kok go,
ngga ngengam genang deguo teguop, penklong go;
Kupiam sik sogo pleday koy dap genang,
taming tete so mlak go,
ngga Woy Dem no dabui iti go kekeng go;
li nali tete so kut go,
ngga sesuoy Iram go tap lo kekeng go;
welu tete so mlak go, ngga Ki Wali Iram lo pen go nebut;
Ngge naklay kok go, motnang don ey senang so ip go mea
susuing. 18Ki Wali Iram sono dewi keklak go, Ki Wali Waglo
lo tetaling go-a se uwadong. Ngga ey don ey ip go se
susuing. Blong duoyap naklay nogo dewi se pupu. 19Nggano,
Ki Wali Iram nogo, genam sogo dewi se pupu dali. Deguo
teguop so genam lo nguok gono, kalong ey genam lo pen
genang. Ngga tang so, deguo teguop ba so kok go seni, dia
nogo neguon so genam lo mea peplet. 20Yang! Nemot-a boy ba
so genam susuing go, deguo teguop ngganemot pen genang so,
genam Woy Dem lo mot-dak go gabe. Deguo teguop suali kua
goso, don ey genam lo pepen genang dewi se pupu.

I go sogo nebut

21Yakena Epesus sogo blong duoyap! Genam go wali naklay
pen go senong genang so, demsop Tikikus mot-dak go gabe
koklong. Se senong: suey dato so Woy Dem go kebali nemot
lo mo semu gabe. 22Ngga suey so senong genang so, nemot
mot-dak go mo klong gabe. Atnang go wali ngge sogo nemot lo
pen go sik so, motnang don kok genang. 23Yang! Ki Wali Aya ey
Woy Dem Iram Yesus eygo ngengam, way-way klum, dabui lo
kekeng go don, blong duoyap naklay ey mea susuing. 24Nggano,
Ki Wali Iram sik sogo taitiklum, kiki wali inim, imot go
Woy Dem Iram Yesus no klum go sikabung naklay ey mea gigit.

PILIPI

Sam so tenuing go nebut

1 [1]Iram Yesus go kebalisedue Paulus, Timotius dem ey
golo, sam ngge klik go gabe. Sam ngge, Iram Yesus ba
sogo blong duoyap ey, woy-woy, trang-trang ey yakena Pilipi,
nan Makedonia nogo gabe. [2]Ki Wali Iram, imot go Wali Aya
ey, Iram Yesus imot go Woy Dem eygo sik sogo taitiklum,
ngengam-yakay, senang so motnang ey mea gigit!

Blong duoyap sogo Paulus yakay ey

[3-4]Dem-debui, blong duoyap! Kuno-woyno, dewi pupu
go nogo, motnang sogo genam gabe duduing. Nggano
Ki Wali Iram nogo, yakay ey taitisuey genam lo gabe pupu!
[5]Seni so, Iram Yesus dabui ba no kuduong so motnang lo
wawi go sik so, genam nogo walitap wasey genang, suey so
motnang lo mo tebok. [6]Ngga naklay, tasam suey dato go! Seni
so, genam mo senong: motnang ba nogo walikebali teguop go
ngga, Ki Wali Iram tang golo gabe pupluok. Yang, kuno-woyno
Nemot lo semu go ngga, teguop dato so naklay gabe lelemoy,
e… tandali Iram Yesus mea pung-ayon. [7-8]Yang! Ki Wali Iram
mo senong! Iram Yesus go klum tang so, motnang sogo kangok
so, kuno-woyno genam dabui gabe tetra. Ngga seni so,
genam lo mo duing: genam nogo so Ki Wali Iram lo iti go
taitiklum ngga, motnang go dabui ba no mo pung dali gemang.
Seni so, boy ba sogo nogo, amble damoy so neyboy go nogo,
imot dabui klaya mo iti. Yang! Motnang sogo genam go rley
kangok dega.

Blong duoyap sogo dewi pupu go

9Dem-debui, blong duoyap! Motnang sogo dewi, ngge kalik
genam lo gabe pupu, “Kunala kalong ey, wali pega eygo lo
klum ba no motnang se bebabu.” 10Ngga lemoy go tang so,
sueygo-piamgo kuoy genang mea senong. Neneyboy so Iram
Yesus weng go nogo, blong ey teguop goso motnang ip genang.
11Motnang go walitasam, Iram Yesus logo so, seni ey tagot
go, ikum go tang so, Ki Wali Iram nogo sikabung temu lo ta
kokong go, blo sono Nemot go sui iway mea iti.

Dabui yakay ey Iram Yesus no kekeng go

12Dem-debui, blong duoyap, boy ba no genam betep go tang
so, deguo teguop penklong genang, sak kua kok gabe. No, ibe
senong genang-a, gemang mo tebok. 13Se senong! Boy yay so
susuing go plesedue, Gubernul go yap ba sogo kebalisedue,
nggano yakena sikabung temu naklay, suey so mo senong,
“Iram Yesus go walitap tang so, boy ba no genam mo betep.”
14Seni so, boy ba no genam dok go tang so, ngge sogo blong
duoyap temu, Iram Yesus nogo so don mo kok. Ngga tang
so, suali kua goso ibe sono Ki Wali Iram logo deguo teguop
nemotnang lo gemang nguokklong. 15-17Yang! Ibe mo senong,
“Deguo teguop don ey suing genang so, Paulus-a Ki Wali Iram
lo mo taling.” No, esang! Sikabung temu gemang dali: genam
sogo dabuipiam ey, nemukum eygo sik so, Iram Yesus go
walitap nemotnang logo gemang ngunguok. Yang! Genam boy
ba sogo dabuilek genang so, kunala kuaseni golo nemotnang
gemang ngunguok. Ngga ey, blo sono nemot tang go sui-a pupu
genang so. 18No, se senong: kunala suey golo, kunala piam golo
ngunguok go, nueya, genam yakay ey. Dabui lo kua go, lom
seguong lo ngunguok go, Iram Yesus go walitap-a mo penklong
gemang! Ngga naklay sogo, genam yakay-a gabe ya tetra.

Kebong-wali nogo kunala duing

19Yang! Sogo-sogo genam no lemoy go, genam yakay ey.
Genam mo senong: dewi motnang lo pupu go tang so, genam
Iram Yesus sik sogo Ki Wali Waglo lo gabe sesuoy. 20Kangok so
ngge kalik genam gabe duduing: Iram Yesus go sui sogo genam
suongsut kua. Yang! Wali so susuing go, genam but go kebong go,

naklay ngga lo, blo sono Iram Yesus go sui-a se i-iti. [21]Seni so,
maning genam susuing go, ngga suey! Iram Yesus seguong
nogo gabe. No, but go kebong go-a, seni suey dato! [22]No,
maning saysuk ngge ba so got-tugu go, Iram Yesus nogo seni
tagot genang so gabe. Tap nago-a genam logo ya kuoy? Genam
kua senong. [23]Ngga idi-ngge idi sono genam go duduing mo
lelek. Genam kebong go, Iram Yesus ey klay gono suing genang-a,
suey dato, kukunan so susuing go ey kua kerlam. [24]No, tandali
motnang no tebok sogo so, saysuk ba sogo genam gabe, ngge
suey! [25]Yang! Ngga kalik kangok so duing go sik so, gabe
senong: klay gono motnang ey genam mea suing. Ngga ey,
kangok so yakay ey Iram Yesus nogo motnang duduing genang.
[26]Yang! Tandali motnang ey genam tegu go, genam no lemoy
go tang so, Iram Yesus sono dewi motnang lo ngge kalik mea
klak, "Taiti suey! Mot go don logo so atnang gabe uwali!"

Wali inim sogo nebutmang

[27]Dem-debui! Kangok so ngge-a se duing, "Deguo teguop
Iram Yesus lo taling go ey, motnang se uwali." Yang! Weng go
ikum go, kua weng go tup go, ngga sik so genam mea senong,
"Dabui klaya motnang iti go, don ey ip go, suey so dabui lo
deguo teguop mlak genang, kangok so gemang usey." [28]Ngga
ey, deguo teguop so wayang go sikabung nogo, suali kua tra.
Seni so, motnang dabui don kok go ikum go tang so nemotnang
lo mea senong: ku sono atnang Ki Wali Iram lo mea betep. No,
motnang mea senong: sesuoy sogo, atnang-a gabe ip! [29]Se
senong: motnang nogo taitiklum Ki Wali Iram lo mo iti gabe.
Ngga, Blong Dem no dabui iti go keng genang seguong-a kua,
no iseng Nemot nogo so iti go, mea lek dali! [30]Yang! Kuduong
so motnang ey tegu gono, deding ba lo don ey walitap so genam
koklong go, nggeasui go maning genam gabe koklong. Ngga
naklay motnang tang so ikum go, mo tup dali. Ngge suey: genam
ey klay gono, walitap ngganemot don ey motnang gabe uwet.

Way-way klum ey blong duoyap se

2 [1-2]Blong duoyap se tup! Klay goso Iram Yesus ey mo
susuing go, Nemot sik sogo klum so mang king go se mlak!
Ngga ey klaya so, Ki Wali Waglo lo dok go, way-way klum
tetaling go, ngge se semu: kunala klaya se duing! Nggano,

dabui klaya klum logo so se lemoy! Walitap klaya go seguong
lo se koklong! Ngga kalik pupluok go, teguop so genam go
yakay mea pupung. 3Mot go saysuk seguong nogo-a kua uwet.
Sui blo no pu genang sogo-a, kua pupluok! No, ku no suing go,
blo sono way-way so andua meno go sui-a se pupu! 4Sikabung
meno nogo ey duing go, se pupluok! Mot go saysuk seguong
nogo-a kua duduing!

Blong Dem kalik ku sono motnang se

5-11Ku sono motnang go dabui-a, Blong Dem kalik se suing!
Seni so, yatrang suey go, Nemot lo mo taling gabe.

Yang! Iram Yesus nemot-a,
Ki Wali Iram tang go ey kerlam go, ngge kua duing:
sipsuing blo dega sogo kua itak-selu.
No, blong naklay Nemot tang golo itak go,
ku no li go koybutasemu so mo lemoy.
Yang, Blong Dem sedue so lemoy go,
Sikabung so mo wali.
Sedue so ku no suing go, ngga ey,
Ki Wali Iram lo pu go nebut no tupduk go,
e… di no glung go mo kebong.
Ngga tang so, blo sono Nemot Ki Wali Iram lo mo wawi.
Ngga ey, Nemot go sui-a Blong Iram so mo temuit.
Iram meno-meno eygo Nemot go sui kua kerlam.
Ngga ey, nebuem nebit eygo naklay,
Ki Wali Yakena, kukunan blo, nan ba sogo, unuik-sing go,
Nemot seguong nogo-a, ta mea kokong.
Nemot go suongku no ibe pluep golo mea pu-netogon,
"Imot go Woy Wali Iram, Iram Yesus gabe!" *(Yesaya 45:23)*
Ngga tang so, blo sono Ki Wali Iram go sui mea i-iti.

Kukunan blo nogo blong so se ngap

12Yakena Pilipi sogo blong duoyap! Motnang ey genam
susuing go nogo, suey so tupduk so Iram Yesus no motnang
mo keng! Nggeasui go, at damoy so kua go nogo, ngga kalik
dali, don dega ey se kekeng! Ki Wali Iram nogo suali ey,
susuoy genang tap-a, dabui lo motnang se usey. 13Kua kay!
Ki Wali Iram lo iwat go tang so, motnang ba nogo kebali,
duduing ey, kuno-woyno Nemot lo gabe pupluok.

14 Walitap lo koklong go, nebut segut kua goso kebali se
pupluok! Uwaydang kua goso, se keng. 15 Ki Wali Iram go
danonnang kon kua go, teguop goso motnang-a se suing! Ngga
sogo so, sikabung temu lo neyboy go, motnang go kon yakua
ikum. Yang! Waluk genang tang ngge nesip no, Ki Wali Iram
sik sogo sagoy so, motnang-a mea ngap-sing. Wali genang sogo
deguo-a, waysagi ey mlak go se susuing! 16 Ngga ey Iram Yesus
weng go ku nogo, motnang no ikum go, genam yakay mea tra.
Ngga ey, genam mea pu, "Seni so! Motnang nogo so seguot
kangok so genam pung go, seni gemang. Tebadali go kua usey."
17 Yang! Nemot-a walikebali so motnang pupluok gono ide lelek
go, nggano, genam kin pi go, but go kebong go, ngga naklay
ba logo so, yakay ey klay gono imot gabe. Se senong: ngga
Ki Wali Iram nogo so puit go taiti! 18 Kua kay: Ki Wali Iram
nogo yakay-a, genam ey motnang lo se tetaling.

Timotius Pilipi sono Paulus lo mot-dak go

19 Blong duoyap! Iram Yesus no genam duing go tang so,
keda so motnang mit no Timotius dem-a, genam lo pu go mea
klong. Motnang lo pupluok go tup go, dabui yakay ey genam
mea. 20 20 Yang! Kangok so klay gono genam ey, motnang sogo
Timotius gabe duduing. Andua temu eygo kua kerlam.
21 Esang! Yakena Roma ngge sogo genam eygo andua temu,
kangok so Iram Yesus go tap nogo kua duduing. Nemotnang go
saysuk nogo-a gabe usey-neton. 22 No, Timotius ngga keng genang
andua gabe. Banim walikebali pluok genang so, suey so genam
no Timotius lo mo tebok. Nglangin no danon lo tebok go kalik.
23 Genam nogo idekeba Kaysar lo taling go senong gono,
keda so motnang mit no nemot-a mot-dak go mea klong. 24 No,
seni so, at lo duing go: ku walong luik gono, Woy Dem go don
logo so, motnang mit nogo genam mea klong dali.

Pilipi no Epaploditus dem pu go klong go

25 Dem Epaploditus, genam no tebok genang so motnang
lo mot-dak go mo weng. Yang, genam go andua so nemot mo
lemoy. Kebali kangok so, genam ey nemot ey klay gono mo
semu. No, nggeasui go, genam lo duing go, "Ngge suey, tandali
nemot mot-dak go, motnang mit no mea klong." 26 Esang!
Nemot sadui srek go iway, motnang mo tup dali, ngga tang so

dabui ide ey nemot gabe. 27Sadui tra golo, i go nemot kebong
so se! No, Ki Wali Iram go gualaklum logo so, tandali mo suey.
Yang! Nemot seguong nogo-a kua, no, genam nogo Ki Wali Iram
go gualaklum mo tra dali. Nemot kebong go sik sogo, tandali
genam dabui lek go, kangok so u gemang ne ya kluo. 28Ngga
tang so, tandali keda so motnang mit sono genam lo pu go
nemot mea klong. Nemot ey tegu gono, motnang yakay genang.
Ngga ey, nemot sogo genam dabui mea kua lek dali. 29-30Se
senong: motnang lo genam no tebok genang, way sogo, nemot
lo mo tebok gabe. Nemot go wali naklay Iram Yesus go kebali
semu genang so mo iti. Ngga tang so, i go seni nemot kebong
so se. Yang! Nemot blong duo suey go, Blong Dem ey klay gono
nemot gabe uwali. Nemot pung go nogo, yakay suey se uwawi!
Ngga kalik go sikabung-a, blo sono sui se iti!

Seni sogo yakay

3 1Ayanang, mianang, blong duoyap! I-go sogo gabe
pen-asitugu, "Kuno-woyno Woy Dem ba nogo tang so
yakay se." Ngga, banim motnang tebok genang so, mo pen-ayu!
Tandali yakay nebut ngge klik sogo, genam yakua besam gabe.
2No! Tap piam so nguok go klui-klui-a, kunala temoy no
motnang se! Nemotnang lo pupluok go, "Ki Wali Iram no keng
sogo, saduisuktong genang so Musa lo taling go se keng dali!"
No, klui-klui ngga, uduo kalik tebadali kueng-a sesegue go
gemang. 3No, saduisuktong go ngga, saysuk temoy nogo tap.
Kebalitap ngge-a imot gabe kekeng: Ki Wali Waglo go don lo
imot go dabui-a mo tong. Imot go blongdon, Iram Yesus-a gabe.
Nemot go sui iway-a gabe i-iti. Saysuk go don logo imot yakua
ip. 4No, klui temu lo duing go: atnang go walitap naklay dega
go! Way so ngge kalik mea pen-asilu: ngga kalik go tang so,
kangok so saysuk go tap-a genam mea taling. Tap ngga go seni
ikum genang so, genam lo usey go, sikabung meno eygo kua
kerlam. 5-6Se tup! Ngge kalik genam go wali mo lemoy:
maning kinsay sogo no, ku taidisonangglik tete no, genam go
saduisuk* mo tong. Tang Benyamin* sik sogo, genam ngge gabe.

---

* **3:5a** *Saduisuk:* Indonesia nebut sogo: sunat
* **3:5b** *Tang Benyamin:* Benyamin ngga babuasi Yakop go danon; tang Benyamin nogo sikabung Yahudi kangok so gabe duduing

Sedue Iblani seni. Yahudi go demu sogo, suey so demutrui no
kekeng go sedue Parisi, genam ngge gabe. Esang! Demutrui no
keng go tang so, Iram Yesus go blong duoyap, tang ey buin
genang so, don ey genam lo mo truik. Yahudi go demu sik so
ikum go, sedue naklay go dega genam gabe. 7Yang! Banim
Yahudi go tap so, genam lo duing go: ngga suey go, seni eygo
tap. Nggeasui go, Iram Yesus logo tang so, senong go: tap ngga
seni kua! 8At lo duing go: kukunan go tap naklay, blong ey seni
eygo kua gabe. Blong ngga, Iram Yesus go blongdon dega eygo
kua kerlam. Yesus seguong-a, genam go Iram gabe! Seni so,
Nemot go blong genam ba no don ey suing genang so, tap temu
naklay nasrok so, genam logo se ikum! 9Klay gono Iram Yesus ey
suing genang-a, don ey genam gabe u-usey. Demutrui sik sogo,
saysuk go duduing no yam so keng go logo, seni eygo yakua ip.
No, Iram Yesus no waysagi ey mlak go tang so, Ki Wali Iram lo
iti go tap seni eygo, nemudi sogo lo genam gabe koklong.
10Aya-mianang! Iram Yesus go seni senong genang-a, dabui lo
genam gabe u-usey. Yangga, Nemot so nglong go blongdon tra
genang-a, gabe wet-tugu. Yang! Iseng Nemot lo tra go, kebong go
tap lo klaya so lemoy genang-a, genam gabe duduen. 11Ngga ey,
Blong Dem kalik dali, nglong genang-a genam gabe duduing.

Iram Yesus go duduing-a se uwet

12Se senong! Walitap yam so segu go sogo, genam maning
kua pung. Naklay keng go sedue sogo, genam maning dali. No,
Iram Yesus go duduing lemoy genang-a, kangok so gabe
usey-situgu. E… nemot go seni genam lo mea mlak. Iram Yesus
tang golo, genam mlak go kalik. 13Dem-debui, blong duoyap!
Genam kua duing, naklay genam mo mlak. No, ngge-a genam
gabe kekeng: tandali mesip sono go genam se kay-sing! No, tap
seguong lo nemudi so genam go nemu gabe iyalap. 14Ngga
kalik don ey koklong golo, Ki Wali Iram sik sogo nali genam lo
iti sogo. Dali gigit go nali ngga, kiki waliblong gemang. Iram
Yesus logo so, kiki wali ngga iti genang, genam Ki Wali Iram lo
mo pu. 15Yang! Imot wali naklay seni so segu go sedue, ngge-a se
duduing: nali ngga iti genang sogo, nemu tuisotuigo se kapklong.
Nago no, maning suey so kunala naklay kua mlak go, motnang
nogo Ki Wali Iram lo mea taling dali. 16No, ngge-a se keng:
Ki Wali Iram go tap logo, nemudi seguong so imot se koklong!

Paulus go wali kalik blong duoyap se

17Dem-debui, blong duoyap! Tasam-tasam genam lo pupluok
go ngga, motnang keng genang gemang! Nggano, atnang lo
pupluok gono keng go sikabung temu ngga, motnang nogo
yatrang dali gemang. 18Kunala temoy no se! Tap meno lo
koklong go, sikabung mata so gemang. Genam lo taling go
walitap nemotnang kua keng. Da mata so nebutmang ngge at lo
mo pen. Tandali unebu ey gabe pen-situgu, "Iram Yesus di no
glung go kebong go seni, paysing go pedueng so, nemotnang
logo duduing." 19Ki Wali Iram nogo nemotnang ta kua kokong
gemang. No, nemotnang go saysuk lo duduing go taybat-a,
kukunan lo duing go-a, suongsut kua goso, ta ey gemang
kokong. Ngga kalik koklong go, i go sogo nemotnang mea
waluk! 20Imot-a ngga kalik kua! Ki Wali Yakena nogo sogo
sikabung, imot gabe. Ngga ey, Ki Ki Wali Yakena sik sogo
Sesuoy Iram-a imot logo se bubung! Ngga, Iram Yesus, imot go
Woy Dem. 21Yang! Iram Yesus go blongdon kangok dega. Ku-nan,
taut naklay, Nemot ba no pu go mea suing-lak. Imot go saysuk
don kua go ngge, Nemot go don kangok golo, tandali inim so,
Nemot go saysuk blong dega eygo kalik, Nemot lo mea iwot-sing!

Blong duoyap lo wali genang

4 1-2Aya-mianang, blong duoyap! Motnang ey tegu genang
kunala, nggano motnang sogo yakay kangok so genam
gabe tetra. Genam nogo blongdon eygo nali motnang ngga
gemang. Se tup! Woy Dem ey klaya goso lemoy go tang so, don
ey motnang se suing-lak!

Andua Eyodia debui ey Sintike debui eygo! Dabui klaya,
Woy Dem nogo don ey mot namon se suing! 3Nggano, Sisikus
dem, andua sop suey go nogo, at lo gabe usi, "Debui namon
ngga nogo, suey so mot lo se tebok!" Seni so, banim go, walitap
penklong genang sogo, dabui klaya iti go don ey debui namon
ngga genam ey mo suing. Nggano, Klemens dem ey andua-andua
temu ey go, ngga kalik mo tebok dali. Yang! Nemotnang go sui,
Kiki Sam ba no mo klik gemang. 4Blong duoyap! Woy Dem ey
klaya goso motnang lemoy go, yakay ey kuno-woyno se susuing!
Yang! Tandali pu-situgu go, "Suey so yakay ey se susuing-lak!"
5Ngga ey, suey-a dabui lo duduing go, gigling eygo-a, motnang

anduasiyap lo se ikum! Yang! Woy Dem mo dagu gabe! 6Wali
genang sogo kunala, ide ey motnang kua tra! No, dewi ba no
ngge kalik kunala duing naklay-a Ki Wali Iram sono se pu,
"Ki Wali Iram taitisuey! Genam nogo pla tebok-a." 7Ki Wali Iram
dewi ngga tup go, ngengam-yakay nuik sik sogo don, motnang
no mea iti-kuntogon. Yang! Ngengam-yakay ngga, kunala ey,
ta eygo logo yakua mlak. No, Iram Yesus ba no motnang go
kunala ey dabui eygo Ki Wali Iram lo yay mea susuing.
8Aya-mianang, blong duoyap! I go sogo, ngge-a se keng:
kunala seni ey go-a; blong ey i-iti go-a; nemudi sogo-a; susuot
sogo-a; malo-malo sogo-a; tom-tom so tutup go-a; tasam suey
go-a; suey so pupu genang seguong-a; naklay motnang lo se
duduing! 9Seni so, kuduong so Iram Yesus logo walitap iti
go-a, genam lo nguok go, genam go wali no ikum go yatrang-a,
naklay keng go motnang se pupluok! Se senong: Ki Wali Iram
ngengam-yakay nuik gabe. Yatrang ngga naklay keng go,
kuno-woyno motnang nogo ngengam-yakay mea uweng.

Taut ey wali eygo nogo nebut

10Aya-mianang! Yam sogo no, genam go wali no motnang
lo taiti tebok genang ku mo pung gabe. Seni so, walong so ku
ngganemot sogo mo bung-sanyu. No, motnang go ku kua go
tang so, keda sogo kua pung. Yang! Ngga iti go tang so, genam
nogo nenem-yakay Woy Dem logo gabe iti. 11Ngga kalik pen go,
taut kua goso genam kua. Tautkuago, nueya! Saysuk yay suing
genang, genam mo mlay. 12Taut kua goso susuing, genam
mo senong. Taut mata sogo genam mo senong dali. Genam
wali ngga naklay mo tra: nutemoy go; tenday go; tauteygo;
tautkuago; nemot go seni genam mo ikum. 13Se senong: Iram
Yesus go don logo so, genam don gabe ip!
14No, wali genang so taiti motnang lo iti golo, genam go ide
temu motnang lo tebuo go, ngga nemot lo! 15Yang! Ayanang,
mianang, yakena Pilipi sogo. Motnang mo senong! Banim
nogo, Yesus go walitap so nguok gono, nan Makedonia sik so
motnang go yakena no pung go, way-way so ta keduik go mo
tebok-esanyom. Yakena meno logo ngga kalik go kua semu.
16Seni so, yakena Tesalonika* so maning go nogo, atnang nogo

---

* **4:16** *Yakena Tesalonika:* yakena Tesalonika yakena Pilipi eygo dagu so.

drang, suey so motnang lo mo iti dali. 17Suey so se duing!
Motnang lo iti go duoy so, genam kua uwet. No, motnang
nogo seni Ki Wali Iram lo tetagot genang-a, genam gabe
duduing. 18Senong genang so gabe pen-asitugu: Epaploditus,
motnang lo mot go weng logo duoy naklay, suey so genam lo
mo iti. Ngga, nemot lo! Genam go wali nang sogo, duoy ngge
naklay gabe. Seni so, duoy ngga Ki Wali Iram lo iwat go taiti
kinemon eygo so mo klak. Ki Wali Iram dop go, Nemot yakay
kangok. 19Ki Wali Iram, Ki Wali Kumam gabe. Nemot go ta
ba so blongdon naklay gemang gigit. Iram Yesus ey klay gono
motnang susuing go, wali genang sogo taut naklay, suey so
Nemot lo mea iti.

20 Yang! Ki Wali Iram, imot go Wali Aya.
Nemot go sui-a blo no senang so se pupu!
Seni!

Nebut yam sogo

21Suey gemang! Blong duoyap naklay Iram Yesus ba sogo
nogo suey, genam sik sogo se pen-sing! Nggano, genam eygo
andua-andua logo suey, motnang nogo gabe pupu dali. 22Suey,
ngge sogo sikabung temu logo gabe pupu dali. Yang! Suey,
banom sogo Roma go Kaysar go yap ba no yaluim go blong
duoyap logo gabe pu-situgu.

23Motnang naklay eygo Iram Yesus, imot go Woy Dem sik
sogo taitiklum-a mea gigit.

KOLOSE

Sam so tenuing go

1 1-2 Ayanang, mianang! Yakena Kolose sogo blong duoyap,
Iram Yesus ba no dabui klaya iti go, Ki Wali Iram lo kuoy
go. Suey gemang!

Genam ngge Paulus. Iram Yesus go tamot so Ki Wali Iram
go duduing lo mo taling. Sam ngge, imot go andua Timotius
dem eygo lo gabe kiklik. Yang, Ki Wali Iram, imot go Wali Aya!
Motnang blo so Nemot logo taitiklum, ngengam-yakay senang
so mea gigit.

Dewi taitisuey pupu go

3-4 Motnang sogo atnang lo tup go, suey dato: Woy Dem
Yesus, Iram so motnang lo mo wawi! Nggano blong duoyap
temu nogo, motnang go way-way klum gemang. Ngganemot
sogo so, dewi ba no taitisuey, Woy Dem Iram Yesus go
Nglangin, Ki Wali Iram sono, senang so atnang lo gabe
keklak. 5-6 Ngge kalik go duduingbubung-a motnang gabe:
Ki Wali Yakena ba no atnang nogo so, tegadi Ki Wali Iram lo
dok-ngam go, dali-dali ta-sing go mo i-iti gabe. Yang! Kuduong
so deguo teguop seni eygo ngga tup go sik so, tegadi ngge
motnang lo mo mlak. Ngga kalik dali, kukunan blo no deguo
teguop ngga penklong golo, sikabung go wali nogo seni ey
gemang uwasey. Deguo ngga tup go sik so, Ki Wali Iram lo
sesuoy go tap motnang senong go, don ey gabe tetagot dali.

7 Seni so, tap ngga motnang no andua Epaplas dem lo
mo nguok-nayom. Nemot ngga, Iram Yesus go kebalisedue,
kengduk seni gemang. Motnang nogo kebali, kangok so nemot
lo gemang usey. 8 Atnang nogo, ngge kalik Epaplas lo mo pen,

"Ki Wali Waglo go don lo, motnang go way-way klum gemang
tetaling."
9-11 Se senong! Nebut ngga tup go sik so, dewi senang so ngge
kalik atnang lo gabe pupu,
Ki Wali Iram go duduing naklay,
Nemot go Waglo logo so, motnang lo senong genang!
Ngga mlak go tang so,
Ki Wali Iram go suongku nogo,
Nemot lo iwat go blong duoyap so, motnang se uwali.
Motnang ba no tasam suey go pupluok go,
seni mata so mea tagot.
Ki Wali Iram go duduing,
suey so motnang ba nogo mea pupung.
Motnang nogo don Nemot go blongdon lo mea kok.
Ngga don ey motnang suing genang.
Ngga motnang sogo dewi atnang lo keklak go.

Ki Wali Iram nogo taitisuey iti go

12 Ki Wali Iram nogo taitisuey yakay ey motnang logo
se pupu! Yang! Tegadi so motnang tete so Ki Wali Iram lo
dok-ngam go taiti ngga, Blong Dia Yakena no dali-dali mo
ta-sing gemang. 13 Ku klik go don sik sogo imot Ki Wali Iram lo
mo sesuoy. Ngga ey Danon dabuidalip go blongdon ba no, imot
Ki Wali Iram logo so mo nik gabe. 14 Danon ngga tang so, imot
mo senong: ngga ey kon bu mo lu. Konkebamling go don sik
sogo imot gabe plet-dak!

Blong Dem go blong taling go

15-20 *Yang! Ki Wali Iram go blong-pega, nemu lo kua ikum go,*
Danon lo mo taling gabe.
Se duing: ngge naklay maning kua lemoy-ngam gono,
Nemot-a klayking got-akam.
Ngge-ngge naklay Danon logo tang so
Ki Wali Iram lo gabe lemoy-ngam.
Yangga, ut ba logo, nan blo sogo,
nemu lo i-ikum go, kua i-ikum go,
nggano, kukunan tasomlak go: kuasep, naliwabu, don naklay,
Danon ba no mo klik-ngam.
Seni so: ku-nan ngge, Danon tang so, Danon nogo so,

Ki Wali Iram lo semu-ngam go gabe.
Yang! Naklay-naklay maning go nogo, Danon-a gabe.
Ngge-ngge naklay Danon seguong no dangpok go.
Nemot go blung nogo, Danon-a wengkabui,
blong duoyap-a Nemot go saysuk so gabe.
Danon ngge Walimin!
Keduong seni so nglong go, Nemot-a gabe!
Danon seguong-a klaya seni,
blung nogo tap naklay so taling go.
Ki Wali Iram tang so mo duing:
Genam go wagloblong naklay,
Danon klaya go ba no se king go gigit!
Ngga ey, Danon logo tang so,
di no glung go, kin pi golo,
ut ey nan eygo ba sogo naklay,
tandali Ki Wali Iram tang go ey ngengam genang.

Blong duoyap nogo so Paulus lo mangking go

21 Banim go, maning Blong Dem lo kua keduik go nogo,
Ki Wali Iram sik sogo, motnang ket dega so. Nemot sono
sagui-a pluok-keaka! Ngga naklay tasam piam go-a miam ey
pupluok go sik so mo taling. 22 No, nggeasui go, Ki Wali Iram
motnang ey ngengam genang, Blong Dem sedue so pung go
kebong golo, tandali tegan mo keduik. Yang! Kon kua tebok
goso, seni ey, teguop so wawi go, Ki Wali Iram go suongku no,
motnang ip genang. 23 Ngengam go tap ngga-a senang so dabui
lo motnang se keng. Motnang go duduingbubung yakua nega
genang, deguo teguop sik sogo don-a, motnang kutrui gemang!
Deguo teguop ngga kukunan blo sogo sikabung no pen go mo
tup. Ngga nang sogo so, tamot so genam, Paulus mo lemoy.

Iseng ba lo Paulus lo kebali sesemu go

24 Kua kay! Imot nogo iseng Blong Dem lo mo lek gabe. Ngga
tang so, walikebali ba no iseng tetra go seni ngga: Blong Dem go
saysuk, ngga Iram Yesus go blung no, maning kua lemoy go iseng
temu, genam lo gabe lelek. Nggeasui go, motnang nogo so iseng
tra-tugu go yakay ey gabe. 25 Blong duoyap tebok genang kebali,
Nemot go deguo teguop seni naklay motnang no taling genang,
genam Ki Wali Iram lo mo mot-dak gabe. 26 Yangga: kuku so

babuasi nogo, ngga ba no kok go,* nggeasui go Ki Wali Iram go
blung nogo so, dia no mo plet-lak. 27Yang! Ngga ba no kok go
duduing, blong duoyap nogo Ki Wali Iram lo taling so gabe. Ngga
sik so, nemot go seni ngge saula-saula naklay lo senong genang,
"Iram Yesus ba nogo-a blongdon iti genang duduing mo pung
gabe. Yangga, motnang ba so susuing go Iram Yesus gemang."
28Yang! Sikabung nogo, kunala kalong ey Iram Yesus
ngganemot-a, atnang logo gabe taling klong. Ngga sik so,
sikabung naklay nogo nebut mang kiking go, walitap gemang
ngunguok. Atnang go duduing ngge kalik gabe, "Iram Yesus ba
nogo-a sedue klay-klay yam so se segu!" 29At go dabui ba nogo,
ngganemot lemoy genang sogo, Iram Yesus go don kok golo,
kebali kangok so don ey genam lo gabe pupluok.

Ki Wali Iram sik sogo senongduduing bebabu go mea segu

2 1Kua kay! Ide dega ey motnang nogo so dewi genam lo
gabe keklak. Seni so, yakena Kolose ey, yakena Laodikia
eygo at mo tegu go, blong duoyap temu, maning kua tegu go
nogo, dewi ba no gabe usey-tugu dali. 2Ngga pupluok golo,
dabui klaya don kok go, klum lo klay gono, blong duoyap se
suing. Ngga ey, nemotnang ba nogo senongduduing bebabu go
segu genang. Ki Wali Iram go duduinggigling kok go ngga tang
so mea senong. Yangga Iram Yesus gabe. 3Iram Yesus ba sogo,
Ki Wali Iram go senongduduing, naklay mo gling-akam.
4Ngge kalik nggeasui genam lo kiklik go, wamoy tap nebut
tom-tom sogo, klui-klui lo taling go-a, motnang keng genaning!
5Yang! Nemot-a genam tang go, motnang mit so kua go,
duduing ba nogo, motnang ey klay goso waglo gabe susuing.
Waglo lo genam gabe senong: ngengam ey way-way so dabui lo
motnang gemang susuing. Nggano Iram Yesus no dabui iti go
tupduk go keng go, don ey motnang gabe ip.

Iram Yesus ba no uwali go

6Dem-debui, blong duoyap! Blong Dem Yesus, mot go wali ba
no, Iram so motnang lo mo wawi. Ngga tang so, Nemot ey klay

---

* **1:26** *Ngga ba no kok go:* deguo teguop ngga Iram Yesus ba sogo saula Yahudi ey saula temu eygo, klay gono Ki Wali Iram go suongku no mea ip. Se ikum dali: Epesus 3:6

golo suey so se koklong! 7Iram Yesus ba nogo srang ey di kalik
motnang go wali se king! Nemot blo no don ey nenam so se
klik dali! Yang, motnang no mo nguok go walitap nogo waysagi
ey se mlak! Dabui ba taitisuey pupung golo se tram.
8Kunala no temoy motnang se! Seni kua go wamoy sogo tap
ngunguok golo, kunala lek genaning! Yangga: banim sik sogo
nebut-nebut, kukunan go don-a uwet go, Iram Yesus-a kua uwet
gemang. 9Kua kay! Ki Wali Iram go Waglo naklay, Blong Dem
Yesus tang go wali ba no yam so mo tram. Tap meno yakua
wet! 10Se duing: kukunan blo, ut blo, naliwabu naklay go don
nogo, Blong Dem ngge-a, Iram gabe. Nemot eygo klay gono
lemoy go tang so, motnang go wali Ki Wali Iram sik sogo
Waglo blongdon naklay lo mo tram gabe. 11Ngga ey, Nemot ey
klaya so motnang wali tegadi tegan lo gabe mo dok. Tegadi
inim-a, Blong Dem sik sogo mo keduik gabe. Sikabung don ey,
saduisuk tong go tegan lo yakua dok. 12Tegadi inim go seni
ngge kalik: bu degut go nogo, Blong Dem ey kebong genang so,
mu ba nogo kalik, motnang mo tuet. Ngga no, Nemot ey klay
gono wali genang so motnang mo pung. Yang! Ngga lemoy go,
Nemot so nglong go don, Ki Wali Iram lo taling go, dabui iti go
tang sogo so, motnang mo wali dali gabe.
13Banim nogo motnang tap piam golo koklong. Saysuk logo
kuklue piam konkebamling-a sesemu go tang so, motnang go
wali, kebong go kalik mo lemoy. No, Blong Dem ey tandali
motnang Ki Wali Iram lo mo nglong gabe. Ngga ey, imot go
kuklue piam konkebamling naklay mo suep. 14Yang! Imot
go kuklue nogo kisebui taling genang so Musa lo klik go demu,
nesip lo mo tegek gabe. Yang, kuklue piam konkebamling
ngganemot di sono naklay mo tegak-sing. 15Ibe go nemuku no,
ut-nan go don naklay pedueng go, suongsut Ki Wali Iram lo mo
taling. Yang! Don ngga naklay seguoy go, Iram Yesus tang go lo
don ey mo suing.

Iram Yesus nglong go tang so demutrui don mo kua

16Nebutmang Yahudi go klui-klui lo pepen go, “Ki Wali Iram
go suongku no seni ey ip genang, demu-demu no se kekeng!
Yangga: tendam-budrop genang demu; Sabat ku, ku suey
go walop sogo demu nogo se mlak!” No, genam lo pu go,
“Nebutmang ngga, tup go motnang kua keng!” 17Esang! Demu

ngga tang go ikum go, woylap kalik go seguong. Seni sogo
kua lemoy go gemang. Yang! Seni sogo ngga, Iram Yesus tang
go-a gabe. 18Esang! Klui-klui piam golo tebadali tap ngge
tamlak go: tenday susuing; saysuk iseng logo so; ku sono
walitap-a pupluok go; Ki Wali Tamot-Tamot no ta kokong go;
sedi ba no ikum go don logo-a, tebadali gemang tetaling. Ngga
nemot go seni kua! Dabui ta tegue ey, nemotnang tang so
duing go-a gemang ngunguok. Yang, motnang klui-klui ngga
lo taling go neyboy genang, se itak! 19Esang! Ki Wali Iram go
duduing no, klui-klui piam go ngga, kua keng. Blong duoyap go
Wengkabui, Iram Yesus nogo suey so kua mlak. Nemot-a, klaya
goso Wengkabui temoy sik so, saysuk ituon naklay, keba kalik,
Nemot go blung Ki Wali Iram lo mo klik gabe.
20Dem-debui, blong duoyap! Seni so, motnang klay gono,
Blong Dem ey kebong gono, kukunan go don motnang sik sogo
mo plet-dak. Sogo temoy no, kukunan go demu ngge go tegan
lo motnang go wali maning dok go, ne got-ketogoy? Ngga
ey, tebadali klui-klui meno lo nguok go demu, motnang kua
waydang? Tap ngge kalik so nemotnang lo tetaling go. 21Ngge
kudumat, kua mlak! Ngga kua dam, ngge kua drop! 22Esang,
demu ngga tebadali sedue lo tetaling. Kunala duing naklay,
ngga kukunan taut, buin genang. Sogo tang so ngga no keng
genang so, motnang duduing? 23Yang! Nemot-a nemu lo ikum
go, kalong ey! No seni so ngga kalik kua! Esang, takong genang
tap ngga, nemotnang tang so mo semu go. Ku sono nemotnang
duduing go; saysuk yay suey so kua susuing. Se senong!
Tap-tap piam go ngga nemotnang tang go yakay genang
seguong, Ki Wali Iram nogo, seni kua!

Iram Yesus ba no sang go wali

3 1Yang! Wali Yakena ba no, Ki Wali Iram go tasemla
idi no Iram Yesus gabe suing. Blong Dem ey klay gono,
Ki Wali Iram lo tandali motnang nglong go, Ki Wali Yakena ba
sogo taitiblong-a kangok so uwet go, motnang logo se mlak!
2Ngga ey, blo seguong sono nemudi so tuisotuigo, motnang go
kunala-duduing naklay se koklong, kukunan sono teguop ey
kua duing! 3Se senong! Kukunan nogo motnang mo kebong
gabe. Blong Dem ba sogo Ki Wali Iram ba sono sang go, suey
so kok go, motnang go wali mo gigit gabe. 4Iram Yesus tang go

ngga, motnang go Walimin gemang. Blong ba lo pung go ku no,
Nemot go blong ba no motnang mea ip-lak.

Wali buin ey wali inim eygo

5Blong Dem ey klay goso susuing go, motnang logo saysuk
go kunala-tasam piam go, kay so but go se kebong. Kunala
ngge kua duing: kamea; tabat piam go; duduing piam go.
Nggano, taut-a mata so yaluim genang kua uwet! Se senong:
taut tap ngga, didemu no ta kokong go tap!
6Piam go tap ngga kalik goso pupluok go, walidemu no suey
so kua kengduk go, nemotnang nogo Ki Wali Iram dabui sadui
ey. 7Banim nogo, wali buin ba so susuing go nogo, tasam-tasam
piam ngga kalik go, motnang tang golo mo pupluok dali. 8No,
nggeasui go, motnang go tasam piam go naklay ngga sono se
betep! Dabui piam; plesagui; nebut piam go; kemla kon eygo;
9way-way sogo, wamoymlue kua semu. Seni so, motnang go
wali buin nemot go tasam naklay ey, motnang logo mo itak
gemang. 10Yang! Motnang ngge, sikabung inim go gabe.
Kuno-woyno Ki Wali Iram, mot so klik go ey, inim goso motnang
gabe kekerlam, e… Ki Wali Iram nogo duduing seni eygo,
motnang ba no mea pung. 11Yang! Iram Yesus seguong nogo-a
don ey susuing go, blong duoyap naklay ba sogo Nemot-a
gemang. Ngga ey, blong duoyap nogo saula-saula go sang-sang
naklay mo suep. ‘Yahudi saula suk tong go, Yunani saula suk kua
tong go’, ‘amble-tapui’, ‘koybutasemu-wengkabui’, ngga kalik go
tandali yakua pu. Nemotnang naklay Iram Yesus go uduonebo.
12Motnang ngge Ki Wali Iram go blung. Motnang nogo
Nemot go klum kangok. Nggano, dui ey Nemot nogo so
motnang mo kuoy. Ngga tang sogo so, sikabung meno nogo:
tasuey; dabui suey; suot-suot so; dabui klum; gigling-a se
tetaling! 13Kunala piam way-way so blong duoyap lo tetra go,
dabui keda so kua piam! Nggano, meno duo eygo way-way sogo
piam, keda so kay go se betep! Yang, Motnang go kuklue, dabui
lo Ki Wali Iram mo kay go kalik, mot tang so way-way sogo ta
se luluik. Ngga ey, piam naklay kay go se itak! 14No, seni-seni!
Way-way klum-a senang so se tetaling! Klum logo tang so,
ngengam teguop so mea dok. Nggano, klaya goso motnang
mea lemoy. 15Dabui ba nogo ngengam-yakay Iram Yesus lo mo
iti. Ngga ey, saysuk klaya go ba no motnang mo usi gemang.

Yang, motnang go dabui-a taitisuey yakay ey, senang so se
tetra! 16Blong Dem sogo Walinebut tutup go ngga, motnang go
dabui ba no kin-kedong so se lemoy! Nggano, senongkalong ey
golo, way-way so motnang tang go se ngunguok, way-way so
mang se kiking! Ngga ey, Ki Wali Iram nogo iway iti genang
sogo dabui ba sik so, walidemi ey, usam ey go-a se kukluo!
17Se duing! Woy Dem Yesus go sui logo so motnang go takebali,
nebutpen naklay se pupluok! Ngga ey, Ki Wali Aya nogo
taitisuey, Blong Dem ba no motnang lo i-iti genang.

Yap tenglam nogo nebut mang

18Mianang, sedue go senun! Woy Dem nogo yakay ba
lo koklong go nogo, motnang go sedue nogo tupduk so se!
19Ayanang, kabung go kenin. Mot go kabung nogo klum
motnang logo se tetaling! Dedon-dedon so, kua bebat!
20Duoyap, aya-mia nogo tupduk so se! Ngga tang sogo so,
Ki Wali Iram go dabui nogo ey motnang yakay genang.
21Ayanang! Mot go duo nogo dabui sadui kua taling! Nemotnang
dabui kuo pung go, don kua go, lasom waluk genaning.
22Koybutasemu, wengkabui lo taling go naklay nogo tup
go se keng! Nemot damoy seguong so, mot go sui blo sono
sikabung lo pu genang-a, kua. Kebali dabui lo suey so sesemu
go, mot go Woy Dem no suali goso se kebali! 23Sogo-sogo
kebali naklay sesemu go, dabui klaya iti go se semu! Yang,
ngga sikabung nogo so kua sesemu, no, Woy Dem nogo so semu
go kebali kalik se! 24Motnang se duing: nemot go blung nogo
tete so dali ta go, yangga wali inim, Woy Dem lo mea iti. Seni
so, motnang tupduk-keng genang Wengkabui seni sogo ngga,
Iram Yesus tang go gemang. 25No, nando lo kuklue-a sesemu
go, nemot tang so kuklue ngganemot mea lek. Seni so, kisebui
sikabung naklay nogo nemudi so Ki Wali Iram lo mea taling.
4 1Wengkabui-wengkabui se tup! Seni sogo-a dabui lo
nemudi so koybutasemu nogo, motnang se tetaling! Ngga
ey, se duing, “Ki Wali Yakena so motnang nogo Wengkabui
gemang dali!”

Paulusnang sogo dewi, pupu genang

2Dewi tongkuatong, besam kua goso, don ey ip go
Ki Wali Iram sono motnang se pupu, taitisuey se keklak dali!

3Ngga ey, atnang sogo dewi ngge kalik, motnang logo se pupu,
"Deguo teguop penklong genang tap atnang nogo Ki Wali Iram
lo tenuing genang. Yangga, Iram Yesus nogo deguo, banim sik
so kok go, nggeasui go dia sono gabe mo plet-dak. Yang! Deguo
ngganemot saula meno sono ibe no pen go tang so, nggeasui go
boy ba no genam mo degut gabe. 4Yang! Suey dato so neguon so
peplet sogo, genam lo pepen genang dewi ngga se pupu dali!"

Sikabung nogo nebutpen genang

5Dia idi sogo sikabung ey tegu go nogo, motnang kunala
kalong ey se! Ku suey go, nemotnang keng dali genang ikum
go, suey so ta se mlak! 6Yang, nebut pepen go, dabui yakay
genang tom ey go-a se pepen! Ngga ey, nemotnang lo usi go,
tangpen genang suey so motnang se senong dali!

Sam yam sogo no suey pu go

7Motnang nogo, genam go wali nogo nebut Tikikus lo
naklay mea pen-bayon. Tikikus-dem, imot ey klay gono
dabui lo kekeng go andua gemang. Woy Dem go kebali no
klay gono dabui iti go, genamnang nogo nemot suey so mo
tetebok. 8Motnang go dabui don ey tandali kok genang so,
nemot genam lo mot-dak go gabe koklong. Atnang go wali
ngge sogo, nemot sik so motnang mea senong-kebalo. 9Nemot
Onesimus dem ey gabe mot-dak go koklong. Yang! Onesimus
ngga, motnang sik sogo andua, imot ey klay gono dabui lo
keng go. Seni so, ngge no lemoy go tasam-tasam naklay,
nemotnamon lo mea pen. 10Aristarkus dem, at ey boy ba so,
klay golo sesrek go logo, suey motnang nogo gabe pupu. Ngga
kalik dali so, Barnabas go kukunu Markus dem logo, suey
gabe pupu dali. Markus sogo nebut, motnang nogo genam lo
mo klik-situ, "Motnang mit no weng go ku nogo, suey so se
wawi-kenalo dali!" 11Nggano, Yesus-Yustus dem logo suey gabe
pupu dali. Yang, sedue Yahudi sik sogo nemotnang nangglik
ngge seguong-a, genam ey klay gono, Iram Yesus logo walitap
sikabung senong genang sogo, gabe kekebuo. Seni so: genam
nogo dabui don, nemotnang lo gabe mo kok. 12Epaplas dem
logo suey gabe pupu dali. Ngga motnang sik sogo Blong Dem
Yesus go kebalisedue dali. Kuno-woyno motnang sogo dewi
don ey nemot lo ngge kalik gabe pupu, "Motnang dabui iti go

sesenong, don segu go sikabung kalik, Ki Wali Iram go duduing
seguong-a senang so keng genang." 13Ngge genam tang so
mo senong. Motnang yakena Kolose sogo, yakena Laodikia
ey yakena Herapolis eygo nogo blong duoyap sogo, kangok so
Epaplas lo gabe u-usey. 14Nggano, imot go andua dokter Lukas
ey Demas dem eygo logo, suey gabe pupu dali.

15Yang! Yakena Laodikia sogo blong duoyap, nggano, Nimpa
debui go yap ba no yaluim go blong duoyap nogo, atnang go
suey, motnang lo klong go se pen dali! 16Sam ngge, motnang
mo senong go nogo, blong duoyap yakena Laodikia sogo senong
genang, se klong go pen! Nggano, yakena Laodikia sogo blong
duoyap nogo so genam lo klik go tete, motnang nogo se pen
dali. 17Ngga ey, Arkipus dem nogo, se pen, "Ki Wali Iram lo pu
go kebali, suey so, dabui lo se semu klong!"

18Motnang suey gemang! Ngge, genam go sui: Paulus. Sam
temu genam lo kua klik go, no, genam tang so klik go sui gabe.
Kua kay! Genam, boy ba so maning gabe.

Ki Wali Iram go klum, taiti motnang ey mea susuing!

1 TESALONIKA

Blong duoyap go wali, dabui iti go keng go ey

1 1 Dem-debui! Blong duoyap yakena Tesalonika, nan
Makedonia sogo, suey gemang. Sam ngge atnang, Paulus,
Silas, Timotius eygo lo klik go gabe. Ki Wali Aya ey Woy Dem
Yesus eygo blung, motnang gabe. Taitiklum, ngengam, motnang
blo so mea gigit.
2-3 Motnang tang sogo so, taitisuey Ki Wali Iram sono,
kuno-woyno atnang lo gabe keklak. Ki Wali Iram go suongku
no ngge kalik gabe duduing. Yangga:
dabui iti go keng go tang so,
tasam-tasam seni ey motnang lo tetagot go;
mot go klum don eygo;
Iram Yesus, imot go Woy Dem,
tandali pung genang sogo duduingbubung go.
Ngga naklay motnang nogo so keklak go dewi gabe.

Yakena Tesalonika
(I Tesalonika 1:1)

4Dem-debui, blong duoyap! Atnang mo senong: Ki Wali Iram
lo klum go tang so, Nemot go blung so, motnang mo kuoy
gabe. 5Yang! Ki Wali Waglodon dega eygo lo taling go sik so,
motnang senong go gabe kekeng. Nebutpen seguong logo-a
kua. Yang, atnang go wali motnang nesip nogo naklay motnang
ikum go mo senong.
6Atnang lo taling go yatrang ngga, suey so motnang lo mo
keng. Ngga ey, Woy Dem mo keng dali. Nemot-a, atnang lo
pepen go koywong iseng dega ba logo, yakay ey deguo teguop
motnang lo mo wawi. Yakay ngga Ki Wali Waglo lo iti go
gemang. 7Ngga ey, blong duoyap nan Makedonia ey Akaya
eygo nogo yatrang suey goso motnang mo lemoy. 8Woy Dem
go deguo teguop mo dayap, motnang sik so e… nan Makedonia
ey nan Akaya ey naklay mo tup. Seni so, motnang Ki Wali Iram
no dabui iti go kekeng go iway, sip meno sono mo pung
dali. Atnang pung go nogo, motnang no lemoy go naklay,
nemotnang mo senong. 9-10Yangga:

sogo kalik so atnang motnang lo wawi go;
naliwabu go tap sik sogo, motnang teguey go;
Ki Wali Iram sono way so dabui iti go keng go;
Ki Wali Iram klayking sono ta kokong go;
ut sik so weng genang Danon so duduingbubung go.

Ngga Yesus, Ki Wali Iram go don lo Nemot mo nglong, kisebui
sik sogo imot sesuoy genang so.

Yakena Tesalonika no Paulus lo pluok go kebali

2 1Dem-debui, blong duoyap! Motnang tang go mo senong:
motnang mit sono atnang klong go tapmasi, tebadali kua,
no, seni gemang. 2Esang! Motnang mit no maning kua pung
gono, yakena Pilipi nogo, wayang go, koywong iseng kangok
so mo lek. Ngga naklay motnang lo mo tup. Nemot-a ngga
kalik lemoy go, Ki Wali Iram go don kok golo, motnang mit no
Nemot sik sogo deguo teguop nisonoso klong go mo pen. Tap
ngga lemoy genang so, kangok so atnang lo mo usey gemang.
3Se senong: kunala piam go, wamoymlue so, nega genang
tap so, ibe sono atnang logo kua penklong gabe. 4Sikabung go
sui uwet genang-a, atnang logo kua wet. No, Ki Wali Iram go
dabui no but genang-a, atnang lo gabe penklong. Yang, atnang
go dabui Ki Wali Iram gabe i-ikum. Nemot lo iwat go tang so,

deguo teguop ngga penklong genang, atnang go ta sono
Ki Wali Iram lo mo itak gabe.
5Motnang mo ikum: atnang lo pepen go, neblengiblon ey
duduing kuaseni sik so, nagluim genang so kua pen. Ngga
Ki Wali Iram mo senong. 6Atnang go sui-a sikabung lo,
motnang sik sogo lo pu genang so, kua uwet gabe.
7Nemot-a, Iram Yesus lo mot-dak go tamot go don, genam
uwawi go, motnang ey go nogo, mia lo duo so wegeng go kalik,
atnang lo mo gigling. 8Motnang nogo klum kangok go tang
so, Ki Wali Iram sik sogo deguo teguop seguong-a atnang kua
pepen. No, wali dui ey iti genang, atnang so gabe duduing.
9Kua kay! Motnang eygo nogo, kangok so kebali seguot ey
atnang lo mo pung. Use-wadikua, motnang no idekeba so glung
genaning, ngga mo usey. Ngga kalik go tap lo, Ki Wali Iram sik
sogo deguo teguop, atnang lo mo bluimklong.
10Atnang sogo, motnang ey, Ki Wali Iram tang go logo mea
yang. Dabui lo, nemudi so, teguop so, blong duoyap imening
keng go ey, Paulusnang mo suing." 11Yang! Nglangin lo duoyap
nogo kalik, motnang klay-klay nogo genamnang lo mo taling.
Ngga motnang mo senong. 12Ki Wali Iram lo iwat genang-a
motnang uwali go, ngga don ey atnang lo mo taling. Ngga ey,
mot go wali tang so, Ki Wali Iram sono ta kokong genang. Seni
so, Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing senong genang,
motnang Nemot tang golo mo usi gabe.
13Deguo atnang lo pepen go ngga, sikabung sik sogo kua,
Ki Wali Iram tang go sik sogo kalik, motnang lo mo iti. Yang,
ngga Ki Wali Iram logo deguo, seni ey gabe! Dabui iti go keng
go tang so, motnang go wali nebuem genang, deguo ngga lo
gabe pupluok. Ngga tang so, kuno-woyno, Ki Wali Iram sono
taitisuey gabe keklak.
14Dem-debui, blong duoyap, se senong! Nggeasui koywong
iseng motnang lo tetra go ngga, nan Yudea sogo Ki Wali Iram
go blong duoyap mo lek dali. Motnang no idekeba iram-tegay
lo tetaling go ngga, Yahudi go iram-tegay lo taling go ey
mo kerlam. 15Esang! Nabi-nabi ey Woy Dem Yesus eygo,
iram-tegay Yahudi lo mo but-nengam. Ngga ey, koywong iseng
eygo lo atnang yam so gabe iyat dali. Yang! Sikabung naklay
ey Ki Wali Iram eygo sono, nemotnang gabe i-ikle. 16Esang!
Saula-saula sesuoy genang deguo teguop atnang lo penklong go,

sak nemotnang lo gemang kokok. Ngga kalik golo, nemotnang
go kuklue gemang dedamoy. Ngga ey, nemotnang blo nogo
Ki Wali Iram go kisebui gemang tui.

Blong duoyap ey tegu so Paulus duduing

17Dem-debui, blong duoyap! Nemot-a nggeasui go sip
banom-banom so imot gabe. Nemu logo kua ikum, dabui ba
nogo klay goso imot gabe. Se senong: motnang sogo dabui tetra
go tang so, tegu genang kangok so atnang gabe u-usey. 18Seni
so, motnang ey tegu genang, at tang so mo tetaut, no, tap
Kupiamgo lo gemang pupuem.
19Se senong: yansi go atnang dabui yakay genang ngga,
motnang gabe. Woy Dem Yesus go suongku no imot ip go nogo,
atnang go nali motnang-a gabe. 20Yang, motnang ngga atnang
go dabui yakay ta tegue genang gemang!

Timotius mot-dak go klong go tandali weng go

3 1-4Dem-debui, blong duoyap! Esang, motnang ey kua tegu go,
atnang nogo deding ba lo! Ngge sik so atnang lo susuang go,
"Tesalonika blong duoyap maning don ey?" Ngganemot sogo so
Timotius dem-a mot-dak go, motnang mit no mo klong. No,
atnang-a namboy yakena Atena no mo suing. Timotius ngge,
Ki Wali Iram go kebalisedue suey go, klay gono deguo teguop
atnang ey penklong go, nemot gabe. Yang! Nemot go mangking
sik so, motnang don kok go, nggano Yesus sono dabui iti go,
motnang ba nogo don ey pupung genang, ngga atnang lo duduing
go. Se duing: maning motnang ey Tesalonika so klay goso suing
go nogo, motnang teguey genaning atnang lo mo pen, "Yansi
go koywong iseng imot mea lek-eyon." Koywong ngga, seni so
motnang lo mo lek! Ki Wali Iram go duduing no ngga lelemoy
go gemang. 5No, walong so dabui gabe rlek, "Atnang go seguot
pung go, dabui iti go motnang maning kekeng? Mo nega?
Kupiamgo lo mlue go tang so, seni kua lemoy?" Ngga senong
genang so, Timotius mot-dak go mo klong gemang.
6No, nggeasui go, nebut suey go-a Timotius tandali mo
weng. Nebut ngga tup go sik so, atnang go dabui ba nogo yakay
mo pung. Motnang sogo nebut, ngge kalik Timotius lo mo
pen, "Dabui iti go don ey, way-way klum suey so Tesalonika
blong duoyap lo gemang tetaling. Nggano, imot lo taling go

tap senang so nemotnang lo gemang duduing. Yang! Imot logo
kalik dali, tegu genang, kangok so nemotnang gemang duduen.”
Nebut ngga Timotius dem lo mo pen.
7-8Dem-debui, blong duoyap! Timotius lo pen go sik so,
nggeasui go dabui ba yakay lo atnang gabe trang. Se senong:
Iram Yesus no dabui iti go motnang kekeng go, nggano don
ey motnang ip go sik so, atnang go wali ide eygo don tandali
mo kok. Yang! Woy Dem Yesus motnang go kutrui gabe.
9Ki Wali Iram don dega ey. Nenem-yakay Nemot lo iti go
kangok dega. Sogo kalik go taitisuey-a Nemot sono way so
atnang logo ya klak? 10Se senong: kuno-woyno, motnang ey
tandali tegu genang, dabui lo dewi gabe keklak. Ngga ey, Iram
Yesus sono dabui don maning motnang kua kok go, atnang lo
tebok genang. 11-13Atnang go dewi ngge kalik gabe:

“O, Ki Wali Iram! Ki Wali Aya!
O, Iram Yesus! Woy Dem!
Blong duoyap Tesalonika ey atnang tegu genang tap,
Mot lo se kebuo;
Blong duoyap Tesalonika sogo way-way klum,
nggano sikabung naklay nogo klum, kangok so se tebok!
Atnang logo klum nemotnang nogo kalik se lemoy dali;
klum ngga ba no koklong go,
Woy Dem Yesus logo don motnang ey se susuing.

Ngga ey Woy Dem Iram Yesus blong ba lo uweng go,
Ki Wali Iram, Mot go suongku nogo, teguop so nemotnang ip
genang! Seni! Atnang go dewi ngge no yam!”

Saysuk go duduing no kua wali go

4 1Dem-debui, blong duoyap! Woy Dem Yesus go sui no gabe
pen-asitugu, “Ki Wali Iram lo iwat go wali-a se suing.” Ngga
ikum go senong genang so, wali yatrang suey go-a atnang lo mo
taling gemang. Ngga motnang lo mo kekeng, no, teguop so se
usey! 2Yang! Woy Dem lo mot-dak gono, motnang sono walidemu
atnang lo iti go, ngga naklay motnang mo senong. 3-5Ki Wali Iram
lo iwat go-a, teguop so motnang se uwali. Yangga: kamea suk kua
golo pupluok go; motnang tang go saysuk* klay-klay nogo tasuey-a
se taling; saysuk go duduing tamlak go, yay suey so se suing.

---

* **4:4** *Saysuk:* nemot go seni meno gemang: saysuk ngga senun so pu go.

Ki Wali Iram kua senong go sikabung lo pupluok go kalik,
saysuk lo duduing go seguong-a ne kekeng. 6Banim no, don ey
mang ngge atnang lo mo king, “Saysuk lo pupluok go tap ngga
lo koklong go, mot go anduasi nogo kuklue, wamoymlue kua
tetaling.” Sikabung ngga kalik go nogo, kisebui Woy Dem lo
mea taling. 7Se senong: kamea suk kua go-a, imot lo u-usey
genang so, Ki Wali Iram logo kua usi gabe. No, Nemot go dabui
no but go-a teguop so pluok genang so, Nemot lo mo usi.
8Yang! Wali demutrui ngge, nando lo plesing go, ngga sedue go
duduing-a nemot lo kua tenguo, no, Ki Wali Iram go duduing
so tenguo go gemang. Kua kay! Imot teguop so lemoy genang,
Nemot go Waglo-a, Ki Wali Iram lo mo itak gabe.

Blong duoyap blong ba lo wali genang

9Way-way klum tap, teguopey atnang lo yakua klik. Motnang
naklay mo senong. Way-way so tetebok genang klum Ki Wali Iram
tang golo mo nguok gemang. 10Seni so, way-way klum ngga,
blong duoyap nan Makedonia naklay eygo, motnang gabe
pupluok. Dem-debui, kua kay! Way-way klum tap ngganemot
senang so babu so u-usey. Ngge atnang lo mangking go gabe.
11Ngengam-yakay ey uwali genang tap-a se uwet! Sikabung
meno go wali ba nogo kua bluot! Mot dam genang sogo, mot
tang so se usey! Banim atnang lo pen go kalik se! 12Yang, ngga
kalik usey go, sikabung meno seguong no ide yakua glung.
Ngga ey, mot nogo, Iram Yesus no dabui maning kua iti go
sikabung logo, ta ey mea kong.

Blong duoyap kebong go Blong Dem ey tegu genang

13Dem-debui, blong duoyap! Blong duoyap kebong gono lemoy
genang, suey so motnang se senong. Ngga ey, Ki Wali Iram kua
senong go sikabung kalik, duduingbubung kua goso, motnang
suing genaning. 14Yang! Yesus kebong go tandali nglong go, imot
dabui lo kekeng go, don ey ngge se keng, “Mo kebong go sikabung
Yesus ey klay gono wali genang, Ki Wali Iram lo mea nglong.”
15Sikabung nglong genang Woy Dem lo taling go, ngge kalik
gabe pen-esitugu, “Woy Dem pung-ayon go ku nogo, imot maning
kua kebong golo, banim mea kua besi. No, mo kebong go-a banim
mea nglong.” 16Se senong! Ki Wali Tamot blong dega eygo mea
pung-ayon. Ngga ey, Ki Wali Iram go kabui u go kluim mea

plambang. Kluim ngga ba lo, Ki Wali Yakena sik so, Woy Dem
Yesus tang go lili go mea ikum. Nggano, blong duoyap kebong
go-a, banim mea nglong. 17Ngga blo idi lo, imot maning susuing
go, nemotnang nglong go ey, kerlam so utkenuim blo sono klak
go, Woy Dem ey mea tegu. Ngga so, Nemot ey senang so mea
susuing. 18Yang! Way-way don, nebut ngge lo se kokok.

Woy Dem uweng sogo dali-dali se suing

5 1Dem-debui, blong duoyap! Iram Yesus pung genang ku,
teguopey yakua klik gabe. 2Motnang tang go suey so
mo senong gemang: Iram Yesus pung sogo, wom sedue kalik,
pung so mea pung. 3Nago no, ibe lo pu go, “Nggeasui go ku
teguop gabe”, ku ngganemot no ku waluk go pung so mea
pung. Duonu sogo kabung lo tui genang iseng tra go kalik:
ku ngga pung go nogo, sikabung klaya nang go yakua kap.
4No, anduasiyap! Motnang-a ngga kalik kua: ku klik go ba lo
motnang kua uwet. Ngga ey, ku ngganemot pung go nogo, wom
sedue degut go kalik, motnang saduibong ey yakua pling. 5Se
senong: ku klik go ba lo uwet go sikabung kalik, motnang kua.
No, ku blong ba lo motnang-a gabe uwet. Ku blong go saula
motnang gabe. ‘Ku klik go saula so’ motnang yakua pu. 6Wadi
go usne-a sesrek go kalik, motnang kua. Don ey ip go kunala
kalong ey yay-a susuing goso, dali-dali motnang se. 7Ku klik go
nogo, usne-a sikabung gemang sesrek. Ku klik ba logo, bu drop
golo gemang memawo. 8Imot ngge, ku blong go saula gabe.
Puplu so kua suing, no kunala temoy no se! Don ey imot suing
genang, ple kalik ngge-a se: Woy Dem no dabui iti go kekeng
go ey, klum way-way ey dabui don tete so, se glung. Nggano
Ki Wali Iram lo sesuoy genang, duduingbubung ey susuing go,
nali tete so se kut. 9Yang! Imot ngge Ki Wali Iram lo kuoy go,
kisebui lek genang so kua, no Woy Dem Iram Yesus lo sesuoy
genang so mo kuoy. 10Imot nogo so Nemot mo kebong. Ngga ey,
imot susuing go, kebong go, klay gono, kiki so Nemot ey mea
suing. 11Ngga tang sogo so, mo pupluok go kalik, way-way don
kok genang dabui mang, motnang se kiking!

I go sogo Paulus lo mangking go

12Dem-debui, blong duoyap! Don ey atnang lo gabe pepen,
“Motnang ba no walikebali so pupluok go sedue, suey so

tupduk go se keng. Se duing: walitap nemotnang lo nguok
genang, nggano mangking genang so, Woy Dem lo mot-dak go
gemang." 13Walikebali tang so, nemotnang nogo ta ey kangok
so se kong. Klum ey suey so se taling. Suey so, ngengam ba lo
motnang se susuing.
14Dem-debui, blong duoyap! Don ey atnang lo gabe pepen
dali, "Kebali sesrok eygo andua, don ey mang se king. Don kua
go andua nogo se tebok. Sikabung naklay nogo gigling ey se.
15Se senong: way sogo tabat piam go dali lo kua taling. No,
way-way so, sikabung naklay no tasuey taling genang-a, kangok
so se u-usey!
16Yakay-a senang so se! 17Kuno-woyno dewi-a se keklak.
18Naklay-naklay lelemoy go nogo, taitisuey-a Ki Wali Iram sono
se pupu! Ngga, Iram Yesus ey klay gono suing go, motnang lo
pluok genang so, Ki Wali Iram iwat go gabe.
19Ki Wali Waglo motnang logo kua kenip. 20Ki Wali Waglo lo
pupluok go senong, nabi-nabi lo pen go, ngga sono kua nabay-sing.
21No, senong ngga pupung go, yatrang se ikum. Suey go-a,
tamlak go se keng. 22Taybat naklay, ket sono se tenguo.
23Yang! Imot nogo ngengam-yakay Ki Wali Iram tang go sik
so mea uweng. Tasam naklay ba nogo Ki Wali Iram nogo so
teguop so motnang se lemoy. Woy Dem weng genang ku nogo,
motnang go waglo, pega, dabuilap, saysuk naklay, teguop-a
pung genang. Ki Wali Iram lo yay gabe susuing. 24Ngga naklay,
motnang so usi go, Ki Wali Iram lo suey so mea buong. Se
senong: tegadi Nemot lo dok go mea lemoy seni!"
25Dem-debui, blong duoyap! Atnang sogo dewi se keklak
dali. 26Anduasiyap naklay eygo, way-way so klum ey teguop so
motnang ta se luluik.
27Woy Dem go sui no gabe pen-asitugu, "Blong duoyap naklay
sono sam ngge se ikum go pen-sing."
28Woy Dem, Iram Yesus logo taitiklum senang so motnang ey
mea gigit.

2 TESALONIKA

Sam so tenuing go suey

1 1-2 Dem-debui, blong duoyap Tesalonika sogo. Sam ngge
genamnang, Paulus, Silas, Timotius eygo lo gabe kiklik.
Ki Wali Iram, imot go Ki Wali Aya ey, Woy Dem Iram Yesus
eygo blung, motnang gabe. Taitiklum, ngengam Nemot sik sogo,
motnang blo so mea gigit.

Seni eygo nemudi sogo kisebui

3 Dem-debui. Kuno-woyno motnang tang so Ki Wali Iram
nogo taitisuey atnang lo se keklak. Ngga seni so dabui lo
atnang lo se pupluok. Yang! Iram Yesus no dabui iti go don
ey motnang gabe kekeng. Ngga ey way-way klum don ey
gabe tetaling dali. 4 Blong duoyap temu ey tegu so klong go
nogo, motnang go sui-a yakay ey gabe pepen, "Blong duoyap
Tesalonika sogo Iram Yesus no dabui iti go tang so, iseng eygo
ide lek go nogo don ey senang so gabe ip."
5 Ngga sik so gabe senong: seni eygo nemudi sogo kisebui-a
Ki Wali Iram logo gabe tetaling. Se ikum: nggeasui go iseng ey
ide motnang lo lelek go, Woy Wali Iram go blongdon duduing
tamlak genang sogo gemang. No, Woy Wali Iram go blung so
degut genang don-a, motnang nogo gabe iti. 6-8 Yang! Piam
so pupluok go nogo, suey so pupluok go nogo, nemudi so
Ki Wali Iram lo mea taling. Ku ngganemot no, Ki Wali Yakena
sik so, Ki Wali Tamot-Tamot ey blong ba lo li go Blong Dem Yesus
mea ikum-kelo. Koynebleng ba lo li-yon go, Ki Wali Iram no ta
kua kokong sikabung, Woy Dem Yesus go deguo teguop tupduk
kua go, idekeba-a mea iti. Se senong: motnang no koywong
iseng so tetaling go sikabung, koywong dali-a way so mea iti.

No, iseng ey maning motnang lelek go-a, atnang ey ide ngga,
mea tebuo-sing. 9Se senong: piam so pupluok sikabung ngga,
Woy Dem go blongdon sik sogo mea yat. Senang so dia so mea
susuing. 10Ku ngga, iway iti genang ku gemang! Iway Nemot
go blung lo mea keklak. Yang, Iram Yesus no dabui iti go
naklay lo ta mea kokong. Se senong: deguo teguop atnang lo
pen gono dabui iti go tupduk go keng go tang so, Nemot go
blung ba nogo motnang mea ip dali. 11Ngga tang so,
kuno-woyno motnang sogo dewi gabe keklak: Ki Wali Iram lo
usi go, suey so motnang se duduing. Ngga ey, Ki Wali Iram go
don lo teguop so se u-usey! Yang, nggeasui go, Woy Dem no
dabui iti go don lo naklay-naklay se pupluok! 12Ngga kalik
lemoy go, motnang go wali ba no Yesus go sui iway blo sono
motnang lo mea iti. Ngga ey way so motnang go sui blo sono
Woy Dem lo mea iti dali. Ki Wali Iram ey Woy Dem Yesus ey go
taitiklum lo ngga gabe lelemoy.

Woy Dem pung sogo no lemoy genang tasam

2 1-2Dem-debui, blong duoyap! Woy Dem Iram Yesus pung
go, motnang ey klay gono suing genang sogo, ngge-a dabui
lo gabe pen-asitugu, “Kunala meno-meno tup golo keda so
motnang negap go kua boglui. ‘Woy Dem Yesus mo pung gabe’,
deguo ngga motnang lo tup go, kua keng. Seni so, temu lo
pen go, ‘Deguo ngga, sedi ba no Waglo lo taling go, sam ba no
Paulusnang lo kli go’, ngga atnang lo kua klik.”
3Sukmeno-sukmeno so sikabung lo nebut i-iwot golo,
motnang ey nega genaning. Seni so, Woy Dem pung genang ku
maning kua lemoy gono, banim temu no tasam-tasam ngge-a
se lemoy. Iram Yesus no dabui iti go sik sogo sikabung mea
paysing. Nggano, Woy Dem so uwayang genang plesi mea
pung. No se senong: plesi ngga, nega genang so mo pu gemang.
4Yang! Ki Wali yap ba no, plesi ngga go iram demu mea klik.
Ngga ey, Ki Wali Iram sik sogo teguop go naklay, nemot lo
mea waydang. Nemot tang go sui-a blo so no mea pupu dega.
Nemot lo mea pen, “Genam tang go Ki Wali Iram gabe.” 5Mo
kay? Maning motnang ey gono, Wamoy iram ngganemot pung
genang, genam lo mo pen-anangu.
6Nggeasui go, sogo don lo ngga maning luep go gigit, ngga
motnang mo senong. No, Ki Wali Iram lo kuoy go ku no,

dia sono go Nemot go plesi ngga mea pung. 7Nggeasui go,
nemot-a ibe maning kua senong, yakot so Woy Iram sogo plesi,
waluk go kebali ta mo mlak gabe. Yang! Banim, nemot so luep
go don-a,* ngga sono se iti. 8Ngga blo idi lo, Woy Dem go plesi
dia nogo mea neguon. Nggano Woy Dem Yesus pung gono, lom
ba lo pung go nebit lo plesi ngga kekayso but go mea kebong.
Woy Dem go blong teguop pung golo mea kuim.

Sikabung go tap Wamoy iram lo nega eygo

9Kupiamgo don dega lo, Woy Dem sogo plesi ngganemot mea
pung. Wamoymlue lo damoy go tasam kangok go, mata so mea
pupluok. 10Nemot go tasam memlue golo, sikabung temu tap
mea nega. Esang, Ki Wali Iram go tap seni eygo, nemotnang
sesuoy genang so taling go, dabui lo kua wawi gemang. 11Ngga
tang so, kuaseni go don-a Ki Wali Iram lo gemang iti. Ngga ey
tap nega go, wamoymlue seguong no kekeng genang. 12Nemot
go seni: tap seni eygo dabui lo kua keng go, kuklue tap-a yakay
ey pupluok go sikabung nogo, kisebui-a mea iti.

Sesuoy genang so blong duoyap mo kuoy

13Ki Wali Iram lo klum go dem-debuisop, se senong!
Motnang tang so Ki Wali Iram sono taiti suey-a, atnang
logo se keklak. Seni so, wali teguop genang so, kuduong so
Ki Wali Waglo lo sesuoy go, motnang-a Ki Wali Iram lo mo
kuoy gabe. Seni eygo deguo teguop-a dabui iti go keng go tang
so, ngga gemang lelemoy. 14Se senong: atnang lo deguo teguop
pen gono, motnang Ki Wali Iram lo mo usi. Ngga ey, Woy Dem
Yesus go blong ba no motnang wawi dali genang. 15Dem-debui,
don ey motnang ip go se susuing! Ngga ey atnang lo nguok
go tap, sam no klik go, lom lo pen go-a, waysagi ey se mlak.
16-17Se senong: Imot nogo gualaklum Ki Wali Iram lo mo taling.
Imot nogo don Nemot go taitiklum iti golo, duduingbung suey
go ey gabe ip-eton.
Yang! Walikebali motnang lo pepen go, pupluok go ba nogo don
kok go, dabui yakay mea pung. Woy Dem Iram Yesus tang go
ey, Ki Wali Aya eygo lo naklay mea lemoy. Seni!

---

* **2:7** *Nemot so luep go don:* yatrang sedue lo duing go, ngga Ki Wali Iram sik sogo Ki Wali Tamot go don.

Dewi so keklak go kebali so pupluok go

3 1Dem-debui, blong duoyap! I go sogo, atnang sogo dewi
motnang logo se keklak dali. Ngga ey, Woy Dem logo
deguo teguop, bu dayap go kalik, atnang lo penklong genang,
banim dabui-dabui lo suey so, motnang lo wawi go kalik, se
lemoy. 2Dewi ngge se keklak dali: sikabung piam go taybat
sik sogo, atnang Ki Wali Iram lo yay suing genang. Seni
so, sikabung naklay dabui lo deguo teguop kua uwet. 3No,
Woy Dem seni-a gabe; don Nemot lo mea iti; Kupiamgo lo
yakua pui genang yay Nemot lo mea susuing. 4Yang! Ngge-a
kangok so dabui lo atnang mo senong gabe: atnang lo pu go-a,
senang so motnang gabe pluok-kesatogoy. 5Atnang go dewi
motnang sogo ngge-a gabe pupu, "Mot lo iwat go duduing
naklay, Ki Wali Iram ey, Woy Dem eygo seguong sono se
tui!" Se duing: gualaklum go nuik Ki Wali Iram gabe. Nggano
Woy Dem Yesus seni eygo kutrui gabe.

Nemot go-nemot go kebali Woy Dem so bubung golo kua keneng

6Dem-debui, blong duoyap! Woy Dem go don no gabe
pen-asitugu, "Sesrok eygo blong duoyap, atnang lo taling go
tap suey so kua kekeng go, motnang eygo ta kua keduik." 7Se
duing: motnang ey susuing go nogo, kuno-woyno, wali genang
sogo kebali, sesrok kua goso, atnang lo mo pluok. Ngga suey
so motnang ikum go mo senong. Motnang go wali atnang lo
wali go kalik se. 8Sikabung logo ten tebadali go atnang kua iti
dam-enangu. Use-wadikua tendam genang sogo seguot, kangok
so atnang lo mo usey. Ngga, motnang sik sogo sikabung nogo
ide genaning. 9Nemot-a, motnang sik sogo ten pu genang,
atnang don ey, yatrang suey go-a motnang no taling genang so,
ngga atnang logo kua wadong. 10Se duing! Motnang ey atnang
maning susuing gono, demu ngge mo taling, "Nando kebali kua
pupluok go, ten kua dam dali."
11Yang! Atnang mo tup, "Motnang eygo sikabung temu
sesrok eygo gemang. Yem-a tebadali susuing, sikabung meno
go tasam-a nemotnang lo gemang bubluot." 12Woy Dem Iram
Yesus go don no nemotnang sogo gabe pen-asitugu, "Kebali-a

ngengam ey motnang tang so se pupluok, ten ngga sik so iti genang.”

13 Dem-debui, tasuey-a tetaling genang, besam kua tra.
14 Esang! Sam ngge ba no klik go demu no kua keng go sikabung, gemang. Nemotnang eygo, kunala temoy no se! Suongsut tra genang, nemotnang eygo ta kua keduik. 15 No, koysaula so motnang logo kua duing! Andua nogo kalik, nemotnang nogo mang-a se kiking.

I go sogo nebut

16 Woy Dem tang go ngengam-yakay nuik gabe. Kuno-woyno naklay ba nogo motnang nogo ngengam-yakay Woy Dem lo uwasey go, suey. Motnang ey klay goso Woy Dem mea susuing.

17 Suey ngge, Genam, Paulus go ta lo gabe klik-situgu. Se senong: tasip ngge ikum go mea senong. Yang! Sam ngge Paulus tang golo klik go gabe.

18 Imot go Woy Dem Iram Yesus go taitiklum motnang ey mea gigit.

1 TIMOTIUS

Suey Paulus lo pu go

1 1-2Genam ngge Paulus, Ki Wali Iram ey Iram Yesus eygo lo
mot-dak goso, Woy Dem Yesus go tamot so mo lemoy. Yang!
Imot so sesuoy go nuik, Ki Wali Iram. Iram Yesus-a imot go
duduingbubung gabe.

Demsop Timotius! Iram Yesus no dabui klaya iti go, at lo
nguok go tang so, mot mo keng. Mot nogo so, sam ngge gabe
klik-situgu.

Ki Wali Aya ey imot go Woy Dem, Iram Yesus ey go sik sogo
taitiklum, gualaklum, ngengam-yakay, mot ey mea gigit.

Tap paysing so ngunguok go

3Demsop! Nan Makedonia no genam klong sogo no, genam
lo pu go kalik, gabe pepen, "Epesus so, mot se susuing! Walitap
paysing genang klui temu, mot lo se bebat!" 4Walitap paysing
sogo ngga: mambut ey tang pung go-a nebut-a, tongkuatong
goso pepen go. No, nebut ngga naklay ta lo sesemu go. Dabui
lo Ki Wali Iram no keng go duduing pluok genang, ngga kalik
golo seni mea kua tagot.

5Klum pupung genang tap-a, mot logo se bubuong! Dabui
iku lo dabuiklaut no, waysagi ey Iram Yesus no mlak go sik
so, klum gabe pupung. 6Esang! Klumtap suey so kua duduing
go blong duoyap temu, way-way so seni kua go-a sosok golo,
walitap mo nega. 7Nemotnang lo duduing go: Musa logo
demutrui-a, se ngunguok. No, esang! Ngga, nebut seguong-a
pepen go, demutrui seni kua ikum. Tasam-tasam-a tetaling go,
no, nemotnang tang go, seni kua mlak dali.

8 Imot-a mo yang gabe: Musa logo demutrui-a nemudi so keng
go pupluok go, teguop dato. 9-10 Imot-a mo yang dali: Ki Wali Iram
go suongku no seni eygo, nemudi sogo sikabung nogo so,
demutrui kua iti. No, ngge kalik go sikabung nogo so mo iti:
walidemu so seguoy go;
walidemu no keng genang moy sogo;
Ki Wali Iram no waydang go; piam-a pupluok go;
wali nogo dewi kua bubut go;
blo sik sogo teguop gono takong kua go;
moy-ay ey sikabung eygo so bubut go;
kamea tawaluk-a pupluok go;
luandante sogo;
nebut so iwot go;
wamoymlue so tanat go;
tasam piam go naklay ngga so pupluok go, walitap seni eygo
so uwaydang go sikabung nogo so, demutrui mo iti. 11 Deguo
teguop ba sogo, walitap seni-a gabe. Yang! Ki Wali Iram teguop
seni, blong dega ey! Genam go ta sono deguo teguop Ki Wali Iram
lo mo itak.

Ki Wali Iram go klum tang so taitisuey pu go

12 Imot go Woy Dem, Iram Yesus sono taitisuey, genam Paulus
lo gabe pupu. Yang! Walikebali don Nemot lo mo iti. Genam go
ta sono Nemot go walikebali mo itak gabe. 13 Nemot-a, banim go,
nebut piam kon eygo, yat go, kangok so genam lo mo kuklue.
No, esang! Ku ngganemot nogo, dabui lo Iram Yesus maning
kua keng go tang so, puplu go kalik, genam lo mo pluok. 14 No,
genam blo sono Woy Dem go taitiklum naklay lo mo teglue.
Ngga ey, genam nogo dabui iti go kekeng go don, gualaklum
mo iti dali. Iram Yesus ba no imot suing go tang so, ngga gabe
lelemoy. 15 Walinebut ngge, seni so mo pen-nengam, nggano
dabui lo imot lo se yang, “Kuklue, piam konkebamling eygo
sikabung sesuoy genang so, kukunan blo no Blong Dem Yesus mo
weng.” Esang! Piam eygo sikabung naklay sik sogo, genam-a
piam kangok dega go gabe. 16 No, Nemot go ndengtabang ba no,
genam Iram Yesus lo mo wawi. Yang! Nemot go gigling kuduong
sogo-a, genam no mo taling. Ngga ey, dabui lo Nemot no keng
go sikabung wali inim mea iti. Ngga ngap genang, yatrang so
genam mo lemoy gabe.

17 *Ki Wali Mani Iram!*
Nemu lo yakua ikum go.
Nemot-a, klay-kim gabe.
Senang so blo sono, Nemot go sui-a se iti.
Seni!

Timotius go ta sono walikebali Paulus lo itak go

18 Demsop, Timotius! Kua kay: ku nayum go nogo, senong
eygo nabi go lom lo, mot sogo nebut Ki Wali Iram lo mo pen.
Tegadi ngga tang so, gabe pen-asitugu, "Walikebali mot go
ta no gabe mo itak!" Mot go dabui ba nogo, suey so tegadi
ngganemot-a se gigit. Waliple teguop go ba no mot koklong go,
tegadi ngga mot go donple gemang! 19 Nggano, dabui lo Iram
Yesus no waysagi ey mlak go, dabui iku seni lo waliple mot
logo se usey! Se duing: blong duoyap temu gemang. Dabui iku
nogo kua tup go tang so, Iram Yesus no keng genang walipega,
naklay mo waluk. 20 Nemotnang ngga sik sogo: Imenius dem,
Aleksander dem ey gemang dali. Ki Wali Iram wayang eygo so,
Kupiamgo ta sono, sedue namon ngga, genam lo mo itak, sang.

Dewi pu genang tap

2 1 Demsop Timotius! Banim no at lo taling go ngge-a se
pupluok: sikabung naklay wali genang dewi, ngge kalik se
pupu:
taiti se wadong;
senang so dewi se keklak;
ibe dewi se pupu;
Ki Wali Iram nogo taitisuey iway se i-iti!
2 Nggano, wengkabui-wengkabui, iram-tegay, trangkose sogo
dewi se pupu dali. Kukunan blo nogo imot nogo walitema,
nemotnang lo mea klik! Ngga ey, imot go wali suey go-a,
susuot so suing-lak go, Ki Wali Iram iwat go-a dabui iti genang.
Yang! Ngengam so imot mea suing-lak. 3 Ngga kalik go wali,
Ki Wali Iram, imot go sesuoy Iram go suongku nogo teguop
dato. 4 Seni so, Ki Wali Iram go duduing: wali sesuoy genang,
Iram Yesus logo walitap seni eygo-a, sikabung naklay lo senong
go se mlak. 5 Ngga nang sogo, walitap seni, se senong. Yangga,
Ki Wali Iram, dui ey klay-kim got-ton. Nggano, Ki Wali Iram
sono tandali sikabung ngengam keduik genang dikuoytap

klaya dali, ngga Iram Yesus-a klaya Duo. 6Kukunan sikabung
go ide way lek genang so, Blong Dem go wali dui ey iti go, kin
pi golo mo ngengam. Ki Wali Iram lo iwat go ku lemoy genang,
ngengam tap ngga ibe se senong. 7Saula-saula nguokklong
genang tamot so, genam Iram Yesus lo mo mot-dak. Ngge seni
so! Wamoy so kua pen-atugu gabe. Ki Wali Iram kua senong go
sikabung nogo walitap seni eygo taling genang, genam-a mo
temuit gabe. Ngga ey, dabui lo Iram Yesus no keng go sikabung
so nemotnang lemoy genang.

Dewi ba no pluep go nogo tap

8Ayanang se tup! Dewi so yaluim go nogo, ngge kalik mang
gabe kiking: dewi pu sogo nogo, blo sono ta-a iti go, dabui
lo dabuipiam kua goso, ngengam ey dewi Ki Wali Iram nogo,
motnang lo se keklak!
9Mianang kabung! Amka suey go, suey so ibe lo i-ikum
go-a se kok. No, ngge kalik go yakua: betodop srem ey kut go;
srem bumeno-bumeno emas lo semu go; ngoyundan, amka
duoy blo sogo lo iti go; saysuk nogo-a kokok go, Ki Wali Iram
nogo seni kua. 10No, ngge-a ibe logo se ikum: Ki Wali Iram no
dabui iti go kabung logo, dabui ba srem-a, tasam suey golo se
glung-sing!
11Mianang kabung! Walitap so ngunguok go nogo, sesuot so,
tupduk so se!
12Se tup! Sedue go da, kabung logo mea kua suing. Ngga
tang so, ibe blo nogo sedue-a kabung logo yakua nguok. Ngga
genam kua iwat. No, sedue ba no sesuot so kabung-a se suing!
13Kua kay! Sikabung so semu go nogo, banim Adam, blong
dem-a, sedue so Ki Wali Kumam lo mo semu-ngam. Ngga ey
kabung so Epa, kluay debui gemang semu-ngam. 14Kua kay
dali! Kuklue ba nogo, Blong dem-a, banim Lema lo lek go, kua
kenuong gabe. No, banim kluay Epadebui-a kuklue ba sono
Lema lo lek go mo pui. Ki Wali Iram lo sak kok go, kabung logo
so gabe seguoy. 15Ngga tang so walitap ngge, kabung lo se
senong: Iram Yesus no dabui lo waysagi ey mlak go, waliklum
dabui teguop go wegeng-a se koklong! Ngga ey, duduing,
blongalay klaya seguong, Ki Wali Iram sono se iti. Suey so
kekeng go kabung-a, duo tui genang, nebuemnebit yay
Ki Wali Iram lo gabe sesuoy.

Blong duoyap go woy sogo

3 1Ngge seni so gabe: blong duoyap nogo woy* so suing
genang nando lo duduen go, ngga teguop seni! 2-4No,
teguop go woy so lemoy genang, walipega naklay-a suey so
se! Yangga: senun klaya go; saysuk yay don ey susuing go;
kunala segu go; wali suey so tamlak go; keda so glop uwawi
go; ngunguok genang kalong eygo; bu don eygo miam ey kua
dedrop go; keda so plesagui kua duen go; ngengam eygo; sesuot
sogo; drang no dabui-a kua iti go; yaptenglam yay suey so
susuing go; suali ta ey suey so duoyap lo kokong go-a se!
5Se duing! Suey so yaptenglam ta kua mlak go, sogo kalik so
Ki Wali Iram go blong duoyap nemot lo ya wawi go klong? 6Se
senong: demening Iram Yesus no keng go, keda so woy sogo
nemot kua taling. Ngga ey, dabui tategue go tang so Kupiamgo
lo lek go, kisebui ba no pui genaning. 7Dia idi sogo sikabung
logo tanat eygo, woy so suing go ibe lo ta ey kong go wali-a se.
Ngga tang so, Kupiamgo logo mea kua gluik.

Blong duoyap nogo tegay

8-9Nggano, blong duoyap nogo tegay* taling genang, woy
taling go kalik se: suey go, wali nemudi sogo; bu don eygo
babu so yakua drop go; drang no dabui-a kua iti go; Blong Dem
go walitap-a dabuiklaut no dabui iku lo mlak go tetaling
go. 10Kebali ta maning kua mlak gono, banim nemotnang
senong genang nemu-a suey so se luik. Kuklue kua ikum goso,
walikebali pluok genang se taling. 11Nggano, mianang blong
duoyap ba sogo tegay so taling go: wali suey go nemudi sogo-a
se. Lomtui-lomtui kua pepen go; saysuk yay-a don ey suing
go; nemot tang so pen go nebut tamlak go seni ey se pluok.
12Ayanang sedue, tegay so taling go: senun klaya seguong go;
yaptenglam duokabung nogo, suey so se tetaling. 13Yang! Suey
so kebali pupluok go tegay-a, seni ey walikebali pluok go tang
so, blo sono nemot go sui iway ey mea pu. Yang! Dabui lo Iram
Yesus no waysagi ey mlak go tang so, ibe nogo nisonoso tegay
logo mea penklong.

---

* **3:1** *Woy:* Indonesia nebut sogo: gembala, penatua
* **3:8-9** *Tegay:* diaken

Ki Wali Iram ba sogo seni Iram Yesus gabe

14 Genam Paulus lo duing go: motnang nemuguoy genang,
kedaso genam mea pung. Nago no kua pung go, sam
ngge-a, gabe klik-situgu sang. 15 Yang! Ki Wali Iram go
uduonebo wali genang so ikum go se taling. Uduonebo ngga,
Ki Wali Mani Iram go blung. Seni eygo kutrui ey neguon eygo,
blung ngga gemang.
16 Yang! Walitap ngga ba so gigit go blongdon, kangok dega
gabe: ngga Blong Dem Yesus. Se duing:

Sikabung so ibe no Nemot mo taling;
Seni eygo so Nemot Ki Wali Waglo lo mo temuit;
Ki Wali Tamot-Tamot sono Nemot go blong mo ngap;
Saula-saula sono Nemot sogo deguo gemang penklong;
Dabui lo Nemot no kukunan sikabung tupduk go mo keng;
Blong ba sono Nemot Ki Wali Iram lo mo wawi.

Tendam tang so paysing genaning

4 1 Se tup! Don ey ngge kalik go Ki Wali Waglo logo tang
so mo pen-nengam, "Yansi go, blong duoyap temu mea
nega. Esang! Naliwabu ey kukunan kuasep eygo tap nguok go
tup golo, paysing sogo tap lo nemotnang mea keng." 2 Blong
duoyap ngga, wamoymlue eygo klui-klui lo gemang lelek.
Yang! Klui-klui go dabui iku, demu koy logo kalik mo dasing.
3 Kukunan kuasep ey naliwabu eygo kunala keng genang
wabui-a, klui-klui ngganemot lo ngge kalik gabe kiking, "Blong
duoyap kabung kua iti, sedue kua iti!" Nggano don ey gemang
ya poplong, "Ngga, kua dedam go ten! Ngge-a dedam go gabe."
No, se duing! Ten naklay Ki Wali Iram lo semu-ngam go, imot
mo keng go sikabung lo dam genang. Taitisuey ey Ki Wali Iram
no pu gono, iti go se dam. 4-5 Yang! Ki Wali Iram lo semu-ngam
go ngganemot naklay suey dato, klaya nang go kagot sogo, kua.
Ten naklay, Ki Wali Iram go nebut ey dewi ey golo, teguop goso
gemang mo lemoy. Ngga tang so, yakay ey, taitisuey pu gono,
se dedam.

Iram Yesus go kebali nang so Timotius taling go

6 Timotius dem! Walitap ngge-a, suey so blong duoyap no se
taling! Ngga ey, Iram Yesus go kebalisedue sogo, suey so mot

mea ip. Kua kay! Deguo teguop ey walitap seni eygo,
mot lo mo keng go-a, waysagi ey mlak go, kuno-woyno
ten kalik dedam golo, mot go wali don mea kokok. 7No,
mambutpen, seni kua go nebut-nebut kabung nalo lo popok go
kalik go, ngga sono se itak. No, Ki Wali Iram lo iwat go
walitap lo koklong genang-a, kangok so mot logo se u-usey.
8Se duing! Saysuk don kok genang so u-usey go rlam, imot
nogo seni seguay dato. No, dabui ba sogo, Ki Wali Iram lo
iwat go don kok genang so pupluok go, seni kangok dega.
Ngga, wali ngge ey, wali inim eygo sogo tegadi! 9Deguo
teguop ngge, seni ey gabe. Naklay dabui lo iti go kekeng go,
suey. 10Ki Wali Mani Iram nogo duduing-a, nenam so imot
gabe bubung. Ngga tang so, wali tegadi seni tegu genang-a,
don ey, seguot gabe pung-tugu. Yang! Ki Wali Iram,
sesuoy Iram. Sikabung naklay sesuoy genang, ta Nemot lo
gabe mlak. No, kuduong sogo, blong duoyap-a, seni so
mea sesuoy.

Timotius go kebali mangking go

11-12Timotius dem! Nemot-a mot maning ngguot sogo, don
ey sikabung nogo walinebut ngge naklay se penklong! Se
tup: ku sono go mot sedue klayanang go logo kua kenok! No,
ngge-a blong duoyap logo se ikum: mot go nebutpen; mot go
wali tasam suey go; mot go klum; mot tupduk suey go; mot
wali kon kua go; ngga ey mot tang go-a, yatrang suey goso se
suing. 13Genam maning kua pung go nogo, Wali Sam klaut-a
senang so ikum go se pepen! Ngga sik sogo, suey so sikabung
meno buong genang-a, walinebut mang se ngunguok. 14Se
duing: sikabung temu walitap nguok genang ngga, mot go
taitiwalipega gemang. Nemot go seni kangok dega. Ngga
pupluok genang, mot kua itak. Mot blo nogo Ki Wali Waglo sik
sogo senongduduing woy-woy yaluim golo ta tui-nebayom gono,
ngga mo pen. 15Taitiwalipega ngga sik sogo seni-a, se u-usey!
Mot go wali ba no taiti ngga bebabu go, sikabung naklay ikum
go mea senong. 16Kua kay! Saysuk yay, suey so mot se suing!
Ngga ey, walitap ngunguok go, mot tang go logo se mlak dali.
Ngga naklay ba no don ey suing go, mot tang go sesuoy so
mea wali. Nggano, mot no tupduk keng go sikabung, wali mea
sesuoy dali.

Timotius blong duoyap ey suing genang

5 1Demsop Timotius, ngge se tup! Dawin eygo nebut sedue seni
no kua pu. No, ‘aya so’ se usi. Ngga kalik, ngguot sogo,
‘satyap so’ se pu dali. 2Mianang kabung sogo, ‘mia so’ se u-usi!
Kabung kaguit sogo, dabui klaut no, ‘kabuisroyap so’ se u-usi dali.

Yaptenglam yay suing genang

3Se tup! Kabung nalo, nalo seni so itak go wali nogo, se tetebok!
4No, duoyap ey mamtatonyap eygo nogo, ngge-a se nguok: moy
nalo, mot tang so suey so yay se susuing. Banim moy-ay nogo
tasuey, se tetaling! Ngga kalik go-a, Ki Wali Iram go duduing
nogo ey gemang but. 5Se senong! Nalo seni-seni, banom go-a,
Ki Wali Iram seguong no kunala duduing naklay, klaya gemang
iti. Use-wadikua dewi-a pupu go, Ki Wali Iram no don uwadong
go ba lo, nalo ngga mea susuing. 6No, rleykaboy-a uwet go nalo,
nemot-a maning susuing go, wali seni mo kebong go kalik,
Ki Wali Iram sik sogo ket so, nemot gemang. 7Nalo-nalo nogo
nebutmang ngga-a se king-satogoy! Ngga ey, teguop so nemotnang
go wali-a koklong sogo be. 8Yang! Yaptenglam ba sogo nalo,
duoyap lo yay suey so kua suing go, walitap nemotnang lo mo
wayang gemang. Nemotnang piam dega eygo, Ki Wali Iram kua
senong go ey kua kerlam.

Sedue mo kebong go nalo go sui klik genang

9Timotius! Kabung nalo go sui so klik go sam ba* nogo,
nando go sui-a ya klik? Ngga nang sogo, nemu ngge kalik se
luik! Nalo ngga: yagui seduesinangglik blo no se; da klaya
seguong sedue iti go, banom nalo so susuing go-a se. 10Nalo
wali suey go ngge-a se ikum: denok yay suey so suing go; glop
suey so wawi go; blong duoyap tapmasi so koklong go, suey so
yakay ey bu iti go;* keda so ide eygo sikabung tetebok go.

---

* **5:9** *1 Timotius 5:9-16:* nalo-nalo go sui so klik go sam, blong duoyap Epesus go gemang. Sam ngga ba no klik genang sogo, Blong Dem go ta sono wali naklay mo iti go nalo-a! Ngga ey, dewi-a, pupu go, walikebali-a sesemu go. Nemot go wali nogo, blong duoyap temu lo mea tebok. Ngga nang sogo, Blong Dem ey tegadi mea dok.

* **5:10** *1 Timotius 5:10:* Yahudi go demu kalik go, glop go masi, bu ey yap sedue lo mo wata. Sikabung lo duing go: ngga tasam suey go!

Yang! Tasam teguop go naklay mo senong go-a, kangok so
mot lo se u-usey! 11No, kaguit so sedue lo itak go, nalo go sui-a
sam ba no klik genang, mot lo se waydang! Ngge ey se duing:
nago no, sedue iti so teymoy go, dabui Iram Yesus no iti go
mea itak. 12Ngga ey, blong duoyap lo mea duing ne: dabui
klum! Iram Yesus nogo tegadi nalo ngga lo mo paysing sang.
13Se duing dali: yap-yap no nalo degutpung go, lomtui-lomtui
pen go, nebut tuon-tuon-a pepen go, nebut piam-piam go-a
penklong golo, sesrok ey mea mlay ne! 14Ngganemot sogo so,
genam lo duing go: maning kaguit sogo nalo, tandali go sedue
nase iti! Ngga ey duo tui go, yaptenglam yay-a se suing.
Ngga tang so, imot sogo piam so plesi lo pu genaning.
15Esang! Kupiamgo tap lo keng go tang so, nalo temu go wali
mo nega gemang.
16Blong Dem no keng go mia se tup! Yaptenglam ba sogo
nalo-nalo gemang go, nemotnang yay mot tang so se suing!
Ngga ey, blong duoyap no ide so kua lemoy. Nalo seni go wali-a,
blong duoyap logo se tetebok.

Blong duoyap go woy-woy

17-18Blong duoyap naklay ngge se senong! Seni so,
Wali Sam klaut ba nogo, ngge kalik mo pen gabe,
*"Nan so kokop go sapi lom kua dok!"**
Nggano,
*"Kebalisedue, nemot go kebali seguot, se i-iti dali!"**
Ngga kalik dali so, walikebali suey so semu go woy-woy nogo,
taiti way da namon so se taling. Seni-seni walinebut-a suey so
ngunguok go woy-woy nogo taiti ngga se iti. 19Timotius dem!
Nago no, blong duoyap go woy-woy so ta nat go, keda so mot ey
kua yang. No, nemot go piam, namon duo-nangglik si lo, nemu
luik goso, mot keng go, se yang.*
20Nago no, woy meno lo kuklue go, tap ngga itak genang
moy sogo, ibe blo no nase bebat. Ngga ey neneyboy go,
sikabung temu ikum go, suali tra go, tap piam go ngga mea
kua semu dali.

---

* **5:17-18** Ulangan 25:4
* **5:17-18** Matius 10:10
* **5:19** Ulangan 17:6

21 “Timotius! Nebut mang ngge naklay, lekluik kua,
tang ey kua pleng! No dabui klaut no mot lo se pupluok.”
Ngga, Ki Wali Iram ey, Iram Yesus ey, mo kuoy go
Ki Wali Tamot-Tamot naklay eygo suongku no gabe
pen-asitugu! 22 Walikebali nang sogo, blong duoyap temu
temuit genang, keda so mot lo ta kua tui! Nemotnang go wali-a,
banim suey so se ikum! Kunala temoy no se: nemot go kuklue
maning kua bebat go sik so, mot tang so ide ngga glung eygo.
Yang! Mot go waliblong yay-a suey so se susuing!
23 Mang ngge, mot no gabe kiking dali. Da mata so, teguan
tra golo saysuk don kua go mot sadui mo tra. Ngga tang so, bu
ulue-a kua, anggul ey seguay so se drop dali. Ngga ey, saysuk
don tandali kok genang.
24 Mang ngge se duing dali: seni so, kisebui ku maning
gono, sikabung temu go konkebamling dia no gabe neneguon.
No, sikabung temu go konkebamling, dia no maning kua
neguon go, kisebui ku pung gono, mea neyboy dali.
25 Tasam-tasam teguop go ngga kalik dali: kekayso nggeasui
sikabung lo gabe i-ikum dali. No, nemu lo maning kua ikum
go-a, ku santugun gono, kekayso dia sono mea pung.

Koybutasemu nogo mangking

6 1 Blong duoyap koybutasemu sogo! Nemot-a mot go wali
ide eygo, wengkabui nogo ta ey se kong! Ngga tang so,
Ki Wali Iram go sui ey walitap ngunguok go eygo, wengkabui
lo mea kua wayang. 2a Iram Yesus no keng dali go wengkabui,
mot ey nemot ey Iram Yesus no keng go tang so, koybutasemu
logo kua kenok! No, ngge-a se duing: nemot go klum ba no
kerlam so dabui Iram Yesus no iti go tang so, nemot nogo
genam dabui lo mea tetebok!

Taut ey walitap eygo seni

2b-5 Timotius dem! Nebutmang ngge, suey so blong duoyap
nogo se nguok-nalo: klui piam go weng golo, Woy Dem Iram
Yesus go walitap teguop go waydang go, walidemu atnang
lo taling go tenguo go, tebadali blo sono dabui-a mea i-iti.
Se senong: naklay nemot kua senong gemang. No, way-way
nebut-a sosok go tang so sagui-a duduen golo kunala mo rlo.
Ngga tang so, nemukum, tong-tong, lomtui-lomtui, nenele-a,

tongkuatong go tangeng gemang lelemoy. Esang! Kunala nega
go sik so, walitap seni eygo nemotnang nogo mo saguip.
Suey so se ikum! Nemotnang lo duduing go: walikebali
sesemu go sik so, taut miam eygo so mea lemoy. 6Yang!
Walitap sik sogo seni kangok so mea pung. No, gemang go
taut yakay-a, mot se suing! Ngga tang so Iram Yesus go blong
teguop-a mea ngap. 7Kua kay! Kukunan blo no li sogo nogo,
sogo-sogo imotnang logo kua iti go weng. Tandali klong genang
sogo, imot logo sogo-sogo mea kua iti go klong dali. 8Ten,
amka gemang go-a, nemot lo! 9Esang! Taut mata sogo so
duduing go sikabung-a, keda so piam ba nogo gemang rlek.
Tegan logo kalik puplu sogo kunala senikua golo keduik go,
day ba no degut go, mea waluk. 10Se senong! Duoy so dabui iti
go ngga, piam nuik gemang. Duoy so tutruik go sikabung,
Iram Yesus no dabui iti go keng go sik sogo, mo teguey sang.
Nggano, piam mata so pung go, nemotnang tang go wali ey
gemang mo uwaluk.

Timotius nogo don Paulus lo iti go

11Timotius! Ki Wali Iram lo kuoy go sedue, mot gabe.
Tasam-tasam piam go naklay, ket sono se itak! No, Ki Wali Iram
lo iwat go seni eygo-a, tupduk go se lemit. Yang! Dabui lo Iram
Yesus no se keng. Klum, gigling, don ey yay se suing. Susuot
sogo wali-a, truik go se mlak! 12Yang! Dabui lo Yesus no keng
genang wali-a, don ey se usey! Ngga kalik go don ey koklong
go tang so, mot nogo nali Ki Wali Iram lo kok genang.
Ngga: wali inim. Wali ngga nang so, mot-a Ki Wali Iram lo mo
kuoy. Yang! Ibe no walitap ngga naklay don ey mo pen-nayo.
Nemudi so walitap ngganemot seguong lo mot go nemu
tuisotuigo se koklong!
13-14Timotius-dem! Ki Wali Kumam! Woy-banu, unusrum
naklay go nuik. Nggano, Iram Yesus! Gubernul Pilatus go
suongku no Ki Wali Iram lo taling go tap suey so Nemot tang
golo mo yang. Nemot go suongku no gabe pen-asitugu, “Genam
lo pu go naklay, waysagi ey mlak go, nemudi so, teguop so se
keng! E… Woy Dem, Iram Yesus-a se pung-ayon.”
15-16Woy Dem pung genang ku, Ki Wali Iram lo pu go ku
gabe. Yang!

Ki Wali Iram-a klayking gabe!
Woy Wali Iram, Ki Wali Mani Iram!
Nemot Wali ey, tongyakuatong.
Nemot kua kebong.
Blong kangok go ba so gemang susuing.
Sikabung logo maning kua ikum.
Yang: klaya duo logo yakua ikum!
Nemot seguong nogo-a ta se kong!
Blongdon dega eygo, Nemot-a gabe!
Seni!

Yam sogo nebutpen go

17Timotius dem! Ki Wali Iram seguong nogo-a, waysagi ey
klaya se mlak! Seni so, Ki Wali Iram go blong babu dega. Wali,
yakay genang sogo blong, imot nogo Nemot lo i-iti go gabe.
Ngganemot sogo so, kukunan sikabung tautmatasogo nogo
nase pen! Dabui ta tebadali nemotnang kua tegue. Se senong:
walikutrui sogo, taut go don-a, kua sey! 18Ngganemot sogo
so, nemotnang no se pen, "Tasam suey go-a sesemu go logo,
blong ba no babu goso se lemoy. Ngga ey, sikabung nogo tasuey,
miam ey se taling. Taiti iti uwasey go tap-a, suey so motnang
se senong." 19Ngga tang so, ku santegun go nogo, walikutrui
don eygo dali-dali nemotnang nogo so mo ta-sing. Wali seni
eygo-a, nemotnang no mea iti.
20Ey, Timotius! Mot go ta no iti go walitap ngga naklay,
suey so yay se suing! Nggano, nebut seni kua go ey, way-way
so kunala-a tutui go, nase itak! Esang, klui-klui temu lo pu
go, "Senong nuik, genam mo mlak gabe", kua tup! Ngga,
wamoymlue. 21Ngga kalik pu golo, Iram Yesus logo tap, banim
so nemotnang lo keng go, gemang uwayang.
Taitiklum motnang blo nogo mea uweng.

2 TIMOTIUS

Suey Timotius no Paulus lo pu go

1 1-2 Demsop Timotius, suey gemang! Ngge, mot nogo so
klik-situgu go sam gabe. Yang! Taitiklum, gualaklum,
ngengam-yakay, Ki Wali Aya ey imot go Woy Dem, Iram Yesus
eygo logo, senang so mot ey mea susuing. Ki Wali Iram go
duduing no, Iram Yesus go tamot so genam gabe temuit. Ngga
ey, Iram Yesus ba so gigit go walitegadi, ibe no nguok genang
so, genam mo mot-dak gabe.

Ibe sono deguo teguop pepen go suali kua tra

3 Seni so! Banim, babuasi logo kalik, Ki Wali Iram go kebali
dabuiklaut no dabui iku lo gabe pupluok. Yang! Use wadikua
go dewi so pupu gono, mot so dabui tra go, Ki Wali Iram sono
taiti suey-a, gabe keklak. 4 Mot go unebu no duing go, mot ey
tegu genang, dabui kangok so genam gabe tetra. At go yakay
tram genang.
5 Yang! Dabui lo Ki Wali Iram no babu debui Lois ey, mia
Eunike eygo lo kekeng go, mot ba nogo mo pung dali gemang.
Ngga, genam mo senong. 6 Gabe pen-asitugu, “Walikebali nang
sogo walipega, mot blo no genam lo tatui gono mo iti. Koy kalik
boblon genang-a, walipega yay se suing!” 7 Se senong: imot
blong duoyap, suali kua tra! Imot nogo so Ki Wali Iram lo iti go
waglo, suali eygo waglo kua. No, imot nogo: klum, walipeli don
kok genang waglo-a mo iti gabe. 8 Ngganemot sogo so, ibe sono
imot go Woy Dem sogo deguo penklong genang, suongsut kua
tra. Ngga ey, boy ba no Woy Dem tang sogo so genam dok go,
suongsut kua tra dali. No, deguo teguop so penklong gono
iseng tra go, Ki Wali Iram go don lo, se lek dali!

9Yang! Imot wali sono Ki Wali Iram tang logo mo sesuoy.
Nggano, Nemot go kebali teguop pluok genang so, imot mo usi
gabe. Ngga, imot go usey tang so kua, no, Nemot go duduing
no taitiklum taling go sik so, gabe pupung.
Yang! Ut-nan maning kua semu gono, Iram Yesus ba no, imot
nogo so taitiklum ngga, dali ta-ngam go mo gigit. 10No, nggeasui
go ibe sono taitiklum ngga mo pung gabe. Imot sesuoy genang,
Iram Yesus weng golo Sikebong don mo pedueng. Ngga ey, dia
sono kiki wali-a deguo teguop lo gabe blong.
11Deguo teguop ngganemot penklong genang tamot ey klui
eygo so, genam temuit go gabe. 12Temuit go tang so, boy ba no
idekeba gabe tra-tugu. No, genam suongsut kua. Yang! Dabui lo
Iram Yesus no keng go tang so, genam mo senong: genam no iti
go waglo, Nemot go don lo mea gigit, e… Nemot go ku no mea
pung. Ngga genam mo senong.
13Timotius! Seni eygo kunala genam lo nguok ngga, nemudi
so mot koklong genang gemang! Ngga ey, Iram Yesus ba
nogo, klum ey kekeng eygo-a, waysagi ey se mlak. 14Yang!
Ki Wali Waglo, imot ba so gigit go don logo so, imot no iti go
taitiwalipega teguop yay suey so se susuing!
15Ngge, mot mo senong: seni so, nan Turki plopinsi Asia
sogo sikabung temu lo genam mo itak. Esang! Pigelus dem
ey Hermogenes dem eygo mo teguey dali. 16No, da miam ey,
genam yakay genang, dabui don, Onesiporus dem lo mo king.
Yang, nemot-a genam boy ba sogo, nemot suongsut kua tra. No,
yakay ey Onesiporus-a pung go, genam nemu gabe ikum. At
lo dewi pu go, “Nemot go yaptenglam eygo, nemot, Woy Dem
tang go ndengtabang ba lo mea uwawi.” 17Yang! Yakena Roma
no pung go nogo, banim seni genam ey tegu genang tap-a,
nemot lo mo uwet. 18Seni so, genam yakena Epesus nan Asia
sogo nogo, suey so nemot lo mo tebok. Dem! Ngga, mot tang
so mo senong! Woy Dem go ku nogo, gualaklum ba no suey so
nemot gemang ya wawi!

Don ey blong duoyap ip genang

2 1Demsop Timotius! Iram Yesus lo iti go taitiklum lo don ey
mot go wali se ip! 2Ibe go nemu damoy so, genam sik so
mot lo ikum go tup go, sikabung teguop go nogo-a, se taling.
Ngga ey, way so meno-meno teguop go nogo, nemotnang lo

nguok-sing genang. 3Iram Yesus go waliplesedue suey go kalik,
iseng tegu go nogo, don ey keng go mot se ip dali! 4Yatrang
ngge se senong! Plewengkabui lo iti go kebali semu genang,
wali nogo plesedue logo yakua duing. No, wengkabui yakay
genang-a, kangok so nemot lo mea usey.
5Yatrang meno ngge kalik gabe: rlam sogo demu no keng go
kapklong go, sring no don ey pung go-a nali mea iti. No, demu
kua keng go, sring no pung go, nali yakua iti, sang.
6Yatrang meno gabe dali: ususedue, seguot pung go nogo,
usuwasma seni kuduong so iti go, banim nemot tang golo mea
dam. 7Nebut-nebut ngga go seni, kalong ey mot se duing! Don
eygo senong ngga naklay, mot nogo Woy Dem lo seni mea taling.
8Timotius dem! Blong Dem Yesus nogo-a, kangok so mot
se duduing! Yang! Yesus ngga, Iram. Asi Daut go mlenasrang
Nemot gabe. Kebong go sik so tandali Nemot mo nglong.
Ngga, genam lo penklong go deguo teguop go nuik. Walinebut
ngga-a, genam logo gabe uwasey. 9Nggeasui go iseng ngge,
deguo teguop ngga penklong go tang so, gabe tra-tugu. Ngga
tang so, sinebutsi kalik, boy ba no genam gabe dok. No, kua
kay: Ki Wali Nebut-a sak mea kua dok. 10Nemot-a iseng ba lo
got-tugu go, don ey deguo teguop gabe pepen-atugu. Ngga ey,
Iram Yesus ba no Ki Wali Iram lo kuoy go sikabung mea sesuoy.
Wali blong ba no, senang so nemotnang suing genang.
11-13Se senong! Deguo teguop ngge seni ey gabe.

"Blong Dem ey mo kebong go,
tandali go Nemot ey imot mea wali.
Nggeasui go iseng ba no don ey suing go tang so,
yansi go Nemot ey klay gono,
iram so imot ta mea mlak dali.
Nando lo wayang go, Iram Yesus lo mea wayang dali.
No, tupduk so imot kua keng go,
Iram Yesus-a imot nogo klum mea tetaling.
Yang! Nemot tang go logo,
Nemot go blongdonpega yakua wayang."

Klui-klui piam go

14Timotius dem! Mot eygo blong duoyap nogo, naklay ngge
suey so se pen-sing dali, "Ki Wali Iram go suongku nogo,
tebadali go nebut tuon-tuon yakua teguot." Ngga kalik go

nebutpen seni kua. Sikabung ibe ngga tup go logo, susuep-a
mea lemoy. 15Ki Wali Iram go suongku no, tupduk so mot-a se
ip. Walikebali mot lo pupluok go nogo suongsut kua goso se.
Seni eygo deguo nemudi sogo-a, se ngunguok!
16Way-way so nebutsemu, kunala-a tutui go, nase itak. Kua
tup! Ngga logo, Ki Wali Iram go suongku sik sogo sikabung
mea nega. 17Klui-klui piam go nebut so i-iwot go ngga, kluo
nengkoy eygo kalik gemang pungklong. Se ikum: Himenius
ey Piletus eygo lo nguok go tap ngga kalik go gemang. 18Seni
eygo Walitap-a nemotnamon lo itak go, tap meno piam go-a
gemang nguokklong. Nemotnang lo pu go, "Tandali sikabung
nglong genang ku mo pung gabe." Wamoy sogo nebut ngga,
nemotnamon lo nguok go tang so, sikabung temu dabui Iram
Yesus no iti go, yam so mo waluk.

Teguop go walikebali

19Se senong! Kutrui so Ki Wali Iram sik sogo demu, sey go
ngga tutuing kua gabe. Demupap ngga temoy no ngge mo
klik, "Nemot go uduonebo Woy Dem tang so mo senong gabe."
Nggano, "Ibe no nando lo wa go, 'Yesus genam go Iram', tap
piam go nemot se itak!"
20Ngga senong genang, ngge kalik go yatrang gabe: yap
kangok go ba sogo, blong eygo taut gemang, blong kua go
gemang dali. Blong eygo-a, teguop go pluok genang, meno-a
blong kua go tete pluok genang. 21No, se tup! Klui piam
golo nguok go tap nando lo itak go, way so teguop go-a
Ki Wali Iram nogo so mea lemoy. Ki Wali Iram yakay genang
kebali-a, blong duoyap ngga lo mea pupluok. Nemot ngga,
takebali suey go-a semu genang so, dali tui go gemang ya gigit.
22Timotius-dem! Ngga nang sogo, saysuk go duduing-a,
ngguot-kaguit lo pupluok go, ngga sono se itak! No, dabui seni
lo Woy Dem no uwadong genang, ngge-a se: seni ey go nemudi
sogo-a; tupduk kekeng wali-a; klum wali-a; ngengam wali-a,
usey go se mlak!
23Ngga ey, puplu sogo, seni kua go kunala-kunala, ngga
sono se itak. Kua kay! Ngga logo, plesagui seguong-a mea
pupung. 24Se tup! Woy Dem nogo kebali so sesemu go, sagui
yakua. No, sikabung temu nogo, sesuot so, gigling ey nemot
lo se ngunguok. 25Waydang eygo sikabung, tom-tom so

suey so nemot lo se uwawi! Ngga sik so, wali sono tandali
teguey genang ku, Ki Wali Iram lo iti go, nemotnang wawi
go, walitap seni eygo no pung genang. 26Walitap mlak go tang
so, Kupiamgo duduing lo dok go sik sogo, nemotnang mea
plet-dak.

Ku yam sogo nogo wali

3 1Timotius dem! Ngge, suey so mot se senong! Woy Dem
dedagu go nogo, wongdiding eygo ku mea pung. 2Se
senong! Sikabung go kunala, saysuk tang go nogo klum-a
kangok so tetra go; duoy seguong nogo-a dabui iti go; saysuk
tang go nogo dewi bubut go; naklay dega go sedue so nemot
tang so pu go; Ki Wali Iram nogo nebut wayang-a pen go;
unen-nglangin nogo tupduk kua go; taitisuey pupu genang
nemotnang yakua. Ki Wali Iram lo iwat teguop go-a ne tenguo.
3Ku ngganemot nogo sikabung dali nogo klum mea kua duing;
ngengam sogo moyso. Sikabung meno nogo nebutiwot-a keda
so mea pepen. Nemot tang go don yay yakua suing; piam golo
damoy go nogo sikabung meno nogo iseng-a tetaling, suey go
sogo ikle-ikle ey. 4Nebut-a babu go, takebali sogo kua pupluok;
kunala temoy no kua; dabui ta-a tetegue tang so nemu ku
mo klik; kangok so tom-tom eygo saysuk lo duduing go-a
u-usey; Ki Wali Iram nogo klum kua. 5Dia idi sik so ikum go,
suey so walitap lo koklong, no, walitap seni-a don ey senong
go pupluok sogo, moyso. Ngga kalik go sikabung sik sogo,
mot se teguey! 6Yang! Nemotnang temu, suongsut kua goso,
yaptenglam temu degutpungklong go, kabung-kabung dabui
don kua go tegu go, nebut mea lekok. Kabung-kabung ngga,
saysuk go duduing lo naklay tram go, dabui iku piam golo
dok go tang so, don ey yakua wali. 7Seni eygo senong genang,
nemotnang lo gemang usey. No, seni eygo, blong eygo kunala,
nemotnang ba no pung go, kua mlak. Way so klui-klui piam
go don lo ne lelek sang. 8Se senong! Klui-klui piam go ngga,
banim, Yanes ey Yamres* eygo kalik. Babuasi Musa no waydang
go kalik, walitap seni eygo, klui-klui lo gemang uwaydang.
Yang! Puplu sogo, nemotnang gemang, dabui klaya iti go
kekeng genang yakua. 9Nemotnang go tap ngga, seni yakua

---

*3:8 *Yanes ey Yamres:* Keluaran 7:11

pung. Puplu sogo kunala ngga, Yanes ey Yamres eygo kalik, dia sono ibe no mea neguon.

Wali Sam klaut ikum golo dabui don kok sogo

10 Dem Timotius! Klui piam go tap naklay mot-a kua keng.
No, genam lo nguok go tap, wali-sanyu go, genam lo duduing
go, ngga naklay mot tang so ikum go mo senong. Yangga at lo
taling go: dabui iti go keng go; gigling go; klum go; don ey
susuing go kua besam go, ngga naklay suey so mot lo mo
keng-sanyo dali. 11 Yang! Truik gono idekeba lek-sanyu go,
plopinsi Asia, yakena Antiokia, Ikonium, nggano Listra sogo nogo,
genam ey klay gono, mot mo tra. No, don ey genam suing go,
sesuoy so Woy Dem lo lek go wali-wali so mo pung. 12 Kua kay!
Blong Dem Yesus ba no dabui lo nando keng sogo, klay gono
Iram Yesus ey wali so duduen go, sikabung lo truik go mea
inya dali. 13 Piam so duduen go, taybat-a nggablo-nggablo mea
pupluok. Way-way so wamoymlue-a puemklong golo mea nega.
14 No, Timotius dem! Mot so nguok go klui suey so mo senong.
Seni eygo tap-a, waysagi ey mlak go, dabui ba no mot lo mo
king gemang. 15 Ngga ey, mot ba nogo, denok sogo sik so,
senongkalong eygo mot so saboy go Wali Sam klaut lo mo
pung gemang. Ngga ey, dabui lo Iram Yesus no tupduk keng
golo, mea sesuoy.

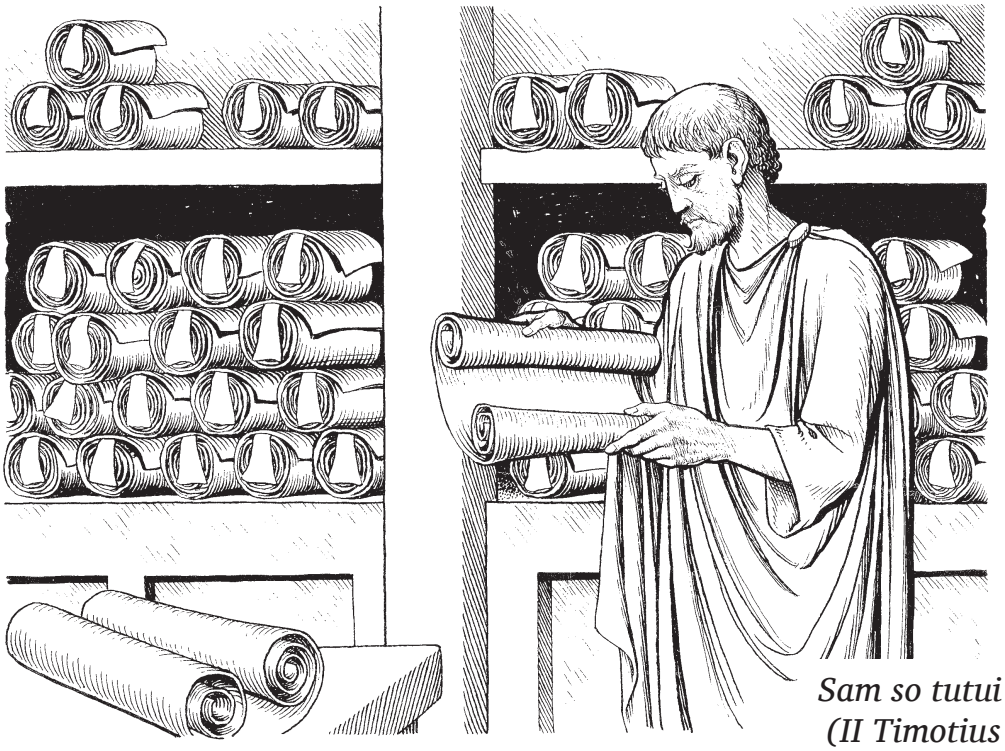

Sam so tutui go sip
(II Timotius 3:15)

16Yang! Wali Sam klaut ba no klik go naklay, Ki Wali Waglo
lo ngap go ngga, seni kangok. Yangga:
sikabung seni eygo-a nguok genang;
tap paysing sogo bebat genang;
kuklue truk go tandali suey genang;
Ki Wali Iram lo iwat go wali teguop-a buong genang.
17Ngga lo, suey so walikebali-a blong duoyap lo Ki Wali Iram
go kebali pupluok genang. Tasam teguop go naklay lelemoy
genang-a nemot mea ip-lak.

Ki Wali Iram go kebali-a teguop so se pluok

4 1Ki Wali Iram mo senong! Iram Yesus mo senong!
Kebong go, maning kua kebong go
sikabung neyboy sogo Iram!
Blong ba sik so pung go, ta so mlak go Iram,
Nemot gabe!
2Gabe pen-asitugu, “Demsop Timotius! Kusueygo-kupiamgo
nogo deguo teguop-a se penklong! Se bebat-sing. Piam go
nenguon so se taling. Ngga ey, nemotnang nogo don se kokok.
Yang! Nemudi sogo tap-a tetaling genang, mot logo kua besam.”
3Se senong! Walitap seni eygo sikabung lo wayang genang ku
mea pung. Nemotnang go duduing tang so, tom-tom so kama
lo tutup go klui-a mea wawi-sing. 4Seni eygo walinebut tup
genang, kama-a mea betuot. Way so, seni kua go mambut tup
genang-a, yakay ey mea. 5Timotius! Sogo-sogo lemoy go nogo,
gigling ey mot tang go-a se susuing! Iseng pung go, tebadali
se lelek. Ibe nogo deguo teguop dui ey se penklong! Mot go ta
sono itak go walikebali-a yam so se semu!

Paulus tang go wali i go sogo

6Demsop Timotius! Gabe pen-asitugu, “Walikebali tang so
genam go kin mo pi gabe. Kebong genang ku yam so mo
dedagu.” 7Yang! Plesedue kalik don ey genam mo ip. Rlam sogo
sedue kalik, suey so yam so kekap go, i go sono pupung go,
genam gabe. Yang! Dabui lo Iram Yesus seguong no kekeng go,
suey so genam mo mlak gabe. 8Woy Dem go suongku no, nemudi
so walitap koklong go tang so kut genang nali, dali genam
nogo so mo tui gemang. Yang! Woy Dem ngga, Woy Wali Iram!
Seni sogo-a Nemot lo gabe tetaling. Woy Dem pung go ku nogo,

genam blo nogo nali, Nemot tang so mea kut-bayon. Nali
ngganemot, genam seguong nogo-a kua. No, Nemot weng
genang so bubung go sikabung nogo dali-dali nali gemang
mo ta-sing.

Sam yam sogo nebut

9Demsop Timotius! Keda seni so, genam mit sono mot se
weng! 10Se senong! Banom-a genam mo itak gabe. Andua temu
mo klong-lak. Ngga, yakena Tesalonika no Demas dem mo
klong. Kukunan wali ngge no dabui nemot mo iti. Nan Galatia
sono Kleskes dem mo klong. Nggano, nan Dalmatia no Titus
dem mo klong. 11Lukas seguong-a itak go, gabe got-kletugu.
Mot, weng sogo Markus dem ey se wawi. Yang, genam no
tebok genang, Markus dem seni kangok. 12Yakena Epesus sono,
Tikikus dem at lo mot-dak goso mo klong. 13Mot weng sogo
no, yakena Troas so Karpus go yap no itak go taut ngge, se
idok: at go amka mantel walong go, sam-sam rlok go genam
ikum genang, sam klik genang suk-a kua kay go itak seni!
14Se senong: tembaga kebali so semu go, Aleksander lo tabat
piam go-a genam nogo mo pluok-nayom. Way so nemot nogo
idekeba-a Woy Dem lo mea iti. 15Nemot nogo, kunala temoy no
mot-a se! Seni eygo walitap imot lo nguok go, kangok so nemot
lo mo uwaydang gemang.

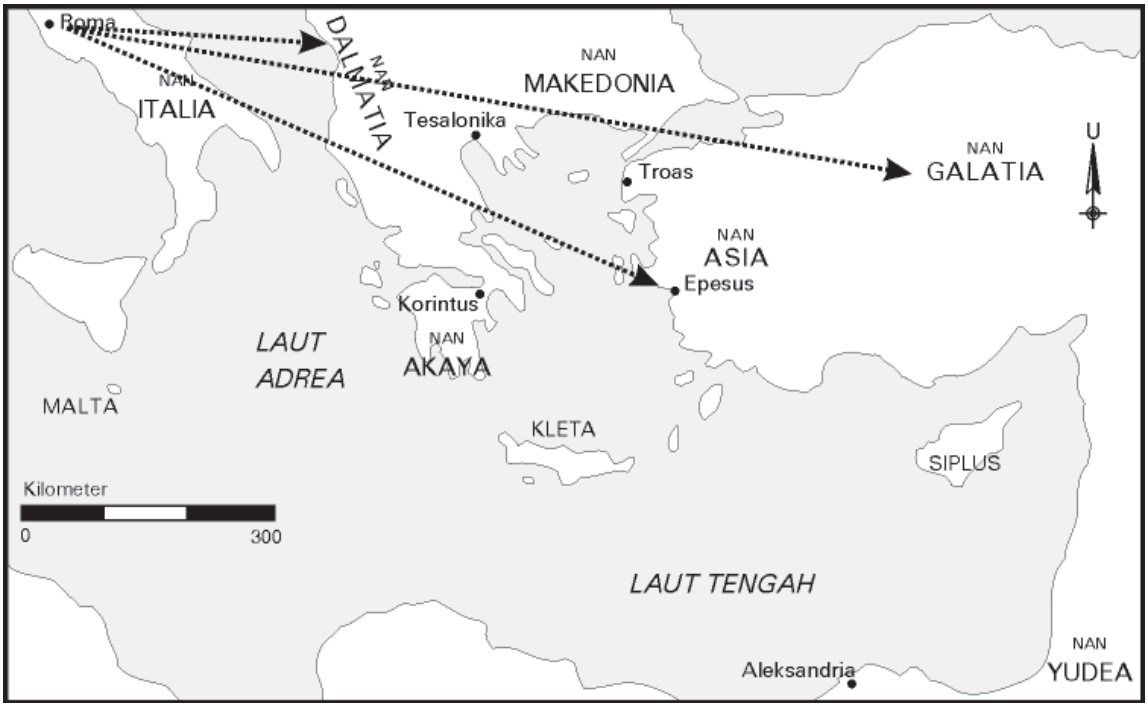

16 Se senong: Kaysar Roma go suongku no, da klaya tete so
neyboy go nogo, genam sogo klayduo nang go logo tebok go
kua pen-nenayom. Banom genam-a ne itak. No, nemotnang
nogo ide way, Ki Wali Iram logo kua glung ne. 17 No, seni
so! Genam ey klay gono Woy Dem ip go tang so, don ey mo
got-nayu. Ngga ey, ibe nogo, dia sono nisonoso walinebut mo
pen-anayu. Yang! Saula-saula naklay, deguo teguop at lo pen
go mo tup. Kebong go ta sik so, menay iseng eygo 'singga' lom
sik sogo, genam mo sesuoy.
18 Yang! Piam go iseng ey golo u-usey go sik sogo naklay,
genam Woy Dem lo ta mea itak. Genam sesuoy genang,
Woy Dem lo wawi go mea klong, e… Ki Wali Yakena no
mea pung-abalu. Yang! Woy Dem seguong nogo-a senang so
blongiway taitisuey-a se i-iti. Seni!
19 Sam yam sogo no, genam go suey gabe pepen. Yangga:
Pliskila debui, Akila dem ey nggano Onesiporus dem go yap
tenglam nogo se pen-sing. 20 Se senong! Erastus dem yakena
Korintus so gemang. Yakena Miletus no, Tropimus dem-a, sadui
sogo so at lo mo itak.
21 Keda so, yaguisamasi maning kua li gono, mot se weng!
Mot nogo suey, Ebulus dem, Pudes dem, Limas dem, Klaudia
debui, anduayap temu logo gabe we-situgu dali! 22 Mot go
waliwaglo, Woy Dem lo yay mea susuing. Nemot go taitiklum-a
mot ey mea gigit.

TITUS

Sam so tenuing go suey

1 [1]Titus Dem! Genam ngge, Paulus, Ki Wali Iram go
koybutasemu gabe. Genam, Iram Yesus lo mot-dak go
tamot. Ngga tang so sam ngge gabe klik-situgu.

Ki Wali Iram lo kuoy go duoyap dabui lo kekeng go, don kok go, nggano walitap seni ey tagot genang so, genam mot-dak go gabe. [2]Walitap seni eygo ngga koklong go, bubungduduing eygo, kiki wali inim-a nemotnang no mea iti. Wali inim ngga, takuduen so tegadi Ki Wali Iram lo mo dok-ngam. Se duing: Ki Wali Iram logo yakua mlue. [3]Nemot tang so kuoy go ku no, tegadi ngganemot dia nogo gabe plet. Deguo teguop ngga penklong genang, genam go ta sono mo itak. Ki Wali Iram, imot go sesuoy Iram lo mot-dak tang so, genam lo gabe penklong.

[4]Demsop, Titus! Sam ngge mot nogo so gabe klik. Woy Dem Yesus klaya gono dabui iti go keng go ba nogo tang so, genam go dem so, mot mo lemoy gabe. Ki Wali Iram ey, imot go sesuoy Iram Yesus eygo sik sogo taitiklum, ngengam-yakay, mot ey se susuing.

Walikebali Nan Kleta no Titus lo pluok genang

[5]Se senong: nan Kleta no mot genam lo itak go, walikebali maning genam lo kua pluok go, suey so yam so mot lo semu genang. Ngga ey yakena-yakena nogo, genam lo taling kalik, blong duoyap go woy-woy mot lo se taling-sing. [6]Yangga: sedue teguop go-a; senun klaya go-a; Iram Yesus no dabui iti go keng go duoyap go moy-ay-a, se taling. Yang: ibe lo danonnang taybat eygo, tupduk kua goso yakua pu. [7]Nemot ngga, Ki Wali Iram go blung yay sogo woy gemang. Nemot go piam sono go,

ibe logo yakua taling. Ngganemot sogo so, tasam-tasam ngge
nemot logo kua pluok:
naklay dega go sedue kalik dabui ta yakua tegue;
dabuipiam keda sogo yakua;
bu don eygo dedrop go logo yakua puplu;
plesagui nemu-a yakua suing;
drang nenagluim ey yakua suing;
8 No, tasam suey go ngge-a se pluok:
yap ba no glop wawi genang dabui lo duduing go;
tasam suey go semu genang-a duduing go;
duduing no ta ey mlak go susuing go;
nemudi sogo-a pupluok go;
wali teguop go-a tetaling go;
waliwegeng ey susuing go.
9 Deguo teguop seni eygo no waysagi ey se mlak. Ngga, atnang
lo taling go walitap gemang. Ngga ey, blong duoyap temu
walitap suey so keng genang, mang se king. Walitap so wayang
go sikabung nogo, nebut don ey pu genang. 10 Yang! Blong
duoyap temu gemang. Tupduk kua go, nebut seguong-a pepen go,
wamoymlue eygo gemang. Se senong: ngga kalik pupluok go
mata so tang Yahudi sik sogo gemang. 11 Nemotnang go lom ta
se wik! Yaptenglam mata so nemotnang go tap piam go tetaling
golo gemang susuep. Drang lelek genang-a, piam so nemotnang
logo gemang ngunguok. 12 Se duing: banim go nan Kreta sogo
kunala sedue mo pen-ngam,* "Nan Kreta sikabung wamoymlue-a
kangok so pepen. Uduo iseng eygo kalik, sesrok ey ten-a kiking
go, nemotnang gemang." 13-14 Kunala sedue lo pu-ngam go
ngga, seni so gemang. Ngganemot sogo so, don ey mang ngge
se king: walitap seni eygo-a waysagi ey nemotnang lo pupluok
genang! Nggano, Yahudi go mambut pen tandali nemotnang
yakua keng. Walitap itak go sikabung lo semu go demu-demu,
blong duoyap blo sono go yakua glung.
15 Se duing: Ki Wali Iram lo teguop goso yang go sikabung
nogo, naklay-naklay mo teguop gemang.* No, kon ey go,

---

* **1:12** *Kunala sedue* ngga Epimenides yagui 600 Yesus maning kua tui gono, mo pen.
* **1:15** *Naklay-naklay mo teguop gemang:* nemot go seni: menay, ku, sedue, ten mo teguop, kon eygo yakua pu.

Woy Dem no kua keng go sikabung nogo, naklay-naklay kon
ey gemang. Kunala ey dabui iku ey kon lo mo saguip gemang.
16 Nemotnang lo pu go, “Ki Wali Iram genam mo senong
gabe.” No, tasam pupluok golo, Ki Wali Iram gemang uwayang.
Esang! Nemotnang naklay mo waluk, tupduk kua go, suey go-a
pupluok genang yakua.

Wali kutrui seni eygo-a nguok genang

2 1 Titus dem! Waluk genang so klui piam golo tetaling go
tap, ngga sono se itak! No, walitap teguop go-a mot logo se
nguok. 2 Ayanang sedue-sedue nogo mang ngge-a se king:
nemot tang go dedam peli ey saysuk yay se;
waglo teguop lo se pupluok;
gigling ey se wegeng.
Nggano seni eygo teguop go ngge-a se mlak:
walitap no dabui iti kekeng golo;
klum ey pupluok golo;
koywong iseng tra go don ey se ip.
3 Ngga kalik dali mianang, kabung-kabung nogo mang ngge-a
se king:
waliwegeng teguop so suing genang;
lomtui-lomtui kua penklong;
anggulbu dedrop go logo kua mawo;
mang suey so kiking genang.
4-5 Ngga ey, demening go kabung se nguok:
kenin ey denok eygo nogo klum, dabui lo se;
dabui klaut no, kon kua goso se;
yap tenglam ba nogo, yakay ey dabui lo se;
kenin nogo ta ey se kong.
Ngga kalik go, Ki Wali Nebut sono go
nebut piam mea kua pu.
6 Duoneguot nogo mang se king, “Dedam peli ey mot go saysuk
yay se suing!” 7 Titus dem! Mot tang go, yatrang suey go-a se
pupluok. Mot lo nguok go tap, suey so seni eygo-a, dabui lo se.
8 Deguop teguop seni sogo-a don ey se pepen, nebut way ey pu
genaning. Ngga kalik goso, wayang sedue suongsut ey mea ip.
Yang, nebut piam imot sono go, nemotnang logo mea kua pu.
9-10 Koybutasemu nogo, mang se king dali: dabui yakay
genang, wengkabui nogo tup duk-a se. Nebut way kua pu,

tatebok kua. No, naklay-naklay ba nogo, dabui lo kebali se
pupluok. Ngga tang so, Ki Wali Iram, imot go sesuoy Iram go
deguo teguop nogo iway, motnang go wengkabui lo pu genang.

Sesuoy Iram so bubung go suey so se wali

11 Se senong: sikabung naklay sesuoy genang so, Ki Wali Iram
go taitiklum dia sono naklay mo plet gabe. 12 Ngga sik so
kutrui ngge gabe senong: Ki Wali Iram kua iwat go duduing,
kukunan sik sogo, se waydang. Ngga ey, gigling ey, nemudi
sogo, Ki Wali Iram nogo teguop so, imot gabe uwali.
13 Nggeasui go, Ki Wali Mani Iram ey sesuoy Iram Yesus ey
blong dega ba lo uweng genang, duduing yakay ey gabe
bubung-eton. 14 Yang! Woy Dem Yesus weng go, imot nogo so
saysuk iti go mo kebong gabe. Piam konkebamling sik sogo
imot plet-dak go, kon bu lu go, Nemot tete sogo blung so lemoy
genang. Ngga ey, tap seni eygo suey golo imot mea koklong.
15 Titus dem, mot go don gemang. Don ngganemot lo senang
so naklay se nguok. Mang se king! Seguay goso, mot, meno duo
lo yakua pu.

Blong duoyap wali suey so suing genang

3 1 Titus! Blong duoyap nogo mot lo se pen dali: iram-tegay,
amble nogo, tupduk kekeng-a se. Nggano kuno-woyno
kebali-kebali suey go-a pupluok genang, dali se suing.
2 Sikabung meno sogo nebut piam go, kua pu. No, seguay go
babu go nogo ngengam-yakay ey, suot-suot so, ta ey se kong.
3 Yang, banim go, imot kunala kua; tupduk kua; tap piam so
koklong; saysuk go duduing-a pupluok go koybutasemu, imot
gabe. Nemukum tang so, imot go wali tasam piam golo dok go,
ikle-ikle ey plesagui-a pluok-nenakam. 4 Ki Wali Iram imot go
sesuoy Iram, gualaklum go nuik gabe. Imot sikabung nogo Nemot
go tasuey, klum, mo pung gabe. 5 Seni so: imot Ki Wali Iram
logo, Nemot go gualaklum lo mo sesuoy. Ngga, Nemot tang so
taling go, imot go tasuey lo kua. Yangga, bu degut golo wali
inim so way so tui go, teguop so imot Ki Wali Waglo go don lo
gabe buong-eton. 6 Se senong: Ki Wali Waglo go don ngga,
imot go sesuoy Iram Yesus logo tang so, imot sono go
kekayso Ki Wali Iram lo mo nebuek-sing gabe. 7 Nemot go
klum katu ey go tang so, seni eygo nemudi sogo sedue so,

imot Ki Wali Iram lo mo yang. Duduing ey bubung go wali
inim mlak genang don, imot sono mo itak gabe.

Walitap ey tap nega go ey

8 Titus dem, deguo teguop pen go ngga, seni ey gabe. Ngga
tang so gabe pen-asitugu, “Deguo teguop ngga don ey mot lo se
nguok.” Ngga ey, tasam suey go-a kangok so, Ki Wali Iram no
keng go sikabung lo se usey. Ngga kalik go, sikabung naklay go
seni yakay ey mea tagot.
9 Esang! Seni kua rlang go nebut, tang pung go-a sosok go,
nggano, Musa go demutrui tang so sagui ey sosok go sikabung
ey, mot kua bluot. Ngga naklay seni yakua tagot, puplu so
gemang. 10 Se senong: blong duoyap ba nogo, tong-tong nando
lo lemoy go, mang se king. Da namon so mangking go, kua
tup go, blong duoyap sik so pu go se klong. 11 Yang, sikabung
ngga go tap naklay mo nega gemang. Se duing: nemot go
piam konkebamling tang so, ibe mea senong, “Ki Wali Iram
nemotnang lo gemang wayang.”

I go sogo atuia suey ey pu go

12 Ku tebot ngge ba no, Artemas-a, Tikikus-a, mot-dak go,
mot mit sono mea klong. Pung gono, genam ey tegu genang
so, yakena Nikopolis no keda so mot se klong. Mo pu-yu gabe,
“Yagui sa dalip eygo, yakena Nikopolis so genam mea suing.”
13 Nggano, demu-demu senong go Senas-dem ey, Apolos eygo
nogo, suey so se tebok dali. Nemotnamon go tapmasi nang sogo
naklay, mot lo se iti. 14 Tap ngge-a anduasiyap logo se uwet:
nago no dalu ba no pui go sikabung gemang go, nemotnang
nogo tasuey nase taling. Ngga kalik golo, blong duoyap go wali,
seni mea pung.
15 Andua-andua genam eygo logo suey, mot nogo gabe pupu.
Iram Yesus no dabui iti go keng go andua-andua nogo, suey
atnang logo se pen dali.
Woy Dem logo taitiklum motnang ey senang so mea gigit.

PILEMON

Suey pu go

1-2Pilemon dem, suey gemang! Iram Yesus go sui tang so
boy ba sono, genam Paulus betep go gabe. Boy ba sik so, dem
Timotius ey mot nogo sam ngge gabe kiklik. Yang, mot ey
mot go yap ba no iyaluim go blong duoyap ey, andua Apia ey
Arkipus eygo nogo, sam ngge gabe klik-situgu. 3Ki Wali Aya,
Woy Dem Iram Yesus eygo sik sogo ngengam-yakay, taitiklum,
mot ey se gigit!

Ki Wali Iram sono taitisuey pu go

4Genam go dewi ba nogo Ki Wali Iram sono taitisuey kangok
so, mot tang sogo so gabe keklak. 5Seni so, ibe lo pen go, genam
mo tup: blong duoyap naklay nogo, suey so mot lo klum gabe
tetaling. Woy Dem Yesus sono dabui lo mot gabe kekeng. Ngga
suey dato. 6Yang, Iram Yesus no dabui iti kekeng go anduasiyap
imot gabe. Se senong: Iram Yesus lo sey go kutrui blo no, tasam
teguop go-a, imot logo se buong. Ngga tang so, dewi so pu go
nogo, mot sogo ngge kalik gabe keklak, “Ngga buong genang,
mot go senongduduing-a babu so se pung!” 7Pilemon dem!
Sikabung meno nogo klum mot lo tetaling go tup go, at go
dabui ba nenem-yakay lo gabe tetram. Seni so, blong duoyap
naklay nogo mot lo pluok go sik so, don mo kok dali.

Onesimus dem so pen go

8Pilemon Dem! Woy Dem ey klaya go tang so, mot lo pluok
genang mangking sogo don, genam logo gabe. 9-10No, don ngga
lo, mot sono pu genang, genam moyso. Mot lo klum tetaling go
tang so, suot-suot so gabe we-situgu. Se duing: Genam, Paulus,

sedue seni gabe. No, Iram Yesus go sui no, boy ba so genam
gabe got-tugu. Mot nogo ngge-a gabe usi. Imot go andua
Onesimus, banim go mot go koybutasemu sogo, genam lo
gabe pen-asitugu. Mot sik sogo plesing go nemot mo kap.
Nggano boy ba no Onesimus ey genam gabe tegu. Se senong:
Woy Dem sogo deguo nemot sono genam lo pen go, dabui
iti go tang so, genam go duo seni so, nemot mo lemoy gabe.
11 Pilemon dem! Banim go, mot go kebali, suey so Onesimus
kua tebok. No, nggeasui go nemot go kebali mot nogo seni
kangok dega. Mot seguong nogo-a kua, no, genam nogo nemot
go seni gemang dali. 12 Onesimus nogo genam go dabui klum
kangok dega. No, nggeasui go, mot mit sono genam lo pu go
tandali se klong. 13 Genam lo duduing go, deguo teguop pepen
goso boy ba so genam maning susuing go, mot way sogo,
genam no tebok genang so Onesimus gabe ya gluik. 14 No, mot
maning kua yang go, Onesimus genam ey ngge no suing
genang, genam logo yakua gluik-srelu. At go duduing no
mot-a keng genang yakua plong gabe. No, mot lo duing go-a,
dabui yakay ey se yang-balo.

15-16 Se duing! Namboy mot sik so Onesimus kap go, senang
so mot ey suing genang, tandali gabe ya klong. Koybutasemu
seguong so kua, no, andua blong duoyap so nemot se wawi-balo.
Seni so, demsop so, nemot genam lo wawi go kalik, mot logo se
duing dali. Mot nogo nemot seni kangok dali gemang.

17 Pilemon dem! Blong Dem ba no imot takeduik go, Onesemus
dem mot logo se wawi dali. 18 Nago no, kuklue tasam piam go,
ide eygo Onesimus lo pluok go, genam sono naklay se glung!
19 Se ikum: genam tang so gabe klik-situgu, “Drang ngga naklay
genam lo mea semu-sing. Tegadi so klik go: Paulus lo gabe.” No
kua kay! Mot tang go wali, inim-a iti genang so, genam go seguot
way, mot logo maning kua semu gemang. 20 Andua! Woy Dem
go sui no, genam sono mot se tebok. Ngga kua lemoy go, Iram
Yesus no pupluok go seni sogo kalik? Genam go dabui suot
genang, Onesimus-a suey so se wawi.

21 Sam ngge klik-situgu go, dabui lo genam senong go: genam
lo pu go, mot duk go mea keng. Ngga blo nogo, meno-meno
mea pluok dali. 22 I go sogo: genam ta genang, degu ey dali se
semu. Genam lo duing go, dewi keklak go sik so, Ki Wali Iram
tup go, motnang ey tandali genam mea tegu.

Suey pu go

23 Blong Dem Yesus go kebali sesemu go tang so, Epaplas boy
ba lo to-kletugu go logo suey, gabe pupu. 24 Nggano, genam go
anduasiyap, Markus dem, Alistarkus dem, Demas dem, nggano
Lukas dem, genam ey klay gono kebali sesemu go logo, suey
mot nogo gabe pupu dali.
25 Imot go Woy Dem Iram Yesus sik sogo taitiklum naklay
mot ey mea susuing.

IBLANI

Danon logo so Ki Wali Iram nebut pen go

1 [1]Banim go, da mata so, bumeno-bumeno so, Israel go babu
asinang nogo Ki Wali Iram go nebut nabi-nabi lo mo
pen-neakam. [2]No, ku yam sogo no nggeasui go, Ki Wali Iram
go nebut kekayso imot sono, Danon logo so mo pen gabe.
Yang! Kukunan ngge Danon logo so Ki Wali Kumam lo gabe
lemoy-ngam. Ngga ey, tegadi so Ki Wali Iram lo dok go tang so,
blongdon naklay Nemot go ta sono mo itak gabe. [3]Yang!
Ki Wali Iram go blong teguop, Nemot logo tang so gabe
leguit. Ki Wali Iram tang go tamasi ikum go, Danon ngga gabe.
Ut-nan ngge naklay, Danon go nebut don kangok go logo so,
gabe git-atugun. Sikabung go piam konkebamling bu lu go,
Ki Wali Kumam go tasemla idi so gabe got-ton.

Danon go blong-a Ki Wali Tamot-Tamot go blong ey kua kerlam

[4]Yang! Danon no temuit go sui iway, blo dega sono
Ki Wali Iram lo gabe iti. Ki Wali Tamot-Tamot eygo kua
kerlam. [5]Se duing! Ki Wali Tamot-Tamot klayanang go sogo,
Ki Wali Iram lo mo pu-nangam,

"At go Dem Mot gabe.
Nggeasui gono, Mot go Aya so Genam gabe." *(Mazmur 2:7)*

Ngga kalik go Ki Wali Tamot-Tamot sogo kua pu gabe.
[6]Seni so, kukunan sono Danon trang klayking wawi go nogo,
Ki Wali Iram lo pu go,

"Blo sono Duo ngge go sui iway-a
Ki Wali Tamot-Tamot naklay lo se iti!" *(Mazmur 97:7)*

7Yang! Danon ey Ki Wali Tamot-Tamot eygo sogo, Ki Wali Iram
go duduing kua kerlam. Ki Wali Tamot-Tamot ngga
Ki Wali Iram go koybutasemu seguong. Nemotnang sogo
Wali Sam klaut ba no Ki Wali Iram tang golo pu go,

"Nebit kalik go, koynebleng kalik go,
Ki Wali Tamot-Tamot naklay-a gabe iwot-sing."

(Mazmur 104:4)

8-9No, Danon sogo-a, Ki Wali Iram lo pu go,

"Yang! Ki Wali Mani Iram!
Mot go sipsuing senang so mea gigit.
Tamlak go susuing genang don,
nemudi so Mot lo mea tetaling.
Seni eygo-a, Mot yakay ey.
Seni kua go sogo, Mot gabe i-ikle!
Ngga tang so, pluep go iram nogo, Mot blo sono,
iram temu ey kua kerlam go yakay-a mo tui gabe.
Yang! Iram so, Ki Wali Iram lo temuit go, Mot gabe."

(Mazmur 45:7-8)

10-12Nggano:

"Mot, Woy Wali Iram! Kublung so kong go,
nan ngge go kutrui, don ey Mot tang so mo klik.
Ut ngge Mot go ta lo semu-ngam go gabe.
Nemot-a taut ngga naklay
amka kalik buin go nega-sing genang.
No, don eygo Mot, Danon-a mea ip.
Yang! Ut-nan ngge wip kalik, Mot lo mea rlok.
Amka meno kok go kalik, way sogo ut-nan mea iti.
No, Mot, Danon tang go-a, idi logo kua iwot.
Mot go wali: senang mani wali gabe."

(Mazmur 102:26-28)

13Yang! Ki Wali Tamot-Tamot ngga Ki Wali Iram go
koybutasemu seguong. Se duing: Ki Wali Tamot-Tamot nando
nogo so, Ki Wali Iram pu-ngam?

"Genam go tasemla idi no pla weng go suing!
Suing go, e… Mot sogo plesi naklay,
Mot go masi ba no Genam lo pedueng go mea ta-sing."

(Mazmur 110:1)

Nebut don ngga, Ki Wali Tamot-Tamot nogo so, kua pu gabe!
Ngga, Danon so pu go gemang. 14Seni so, Ki Wali Tamot-Tamot

ngga, lap seguong. Blong duoyap go wali sesuoy genang,
nemotnang-a Ki Wali Iram lo mot-dak go gabe tetebok.

Sesuoy nuik-a suey so se ikum

2 1Iram dega so Danon-a temuit go tang so, nggeasui go,
deguo teguop imot no nguok go-a suey so senong go se
mlak. Ngga ey, tap ngga imot lo keng go itak genaning. 2Se
duing! Banim no, Ki Wali Tamot-Tamot lo pen go nebut, don
eygo tang so, nebutmang ngganemot no tupduk kua go
sikabung nogo idekeba mo iti. 3Ki Wali Tamot-Tamot lo iti
go nebutmang ngga, waydang go nogo ide taling go, sesuoy
Iram sogo deguo waydang go, ide ngga sik sogo kalik imot ya
kuek? Yakua kuek! Kua kay: kuduong so sesuoy tap Woy Dem
tang golo mo pen-ngam. Ngga ey, banim tup golo pen go,
imot ey mo yang-eyom. 4Yang! Ibe no nemotnang lo pepen
go ngganemot, don ey Ki Wali Iram tang golo mo kok. Ngge
kalik so gabe: tasam-tasam kangok go don ey semu go, ngga ey
Ki Wali Iram iwat go tang so, taitiwalipega Ki Wali Waglo lo
gabe wasey-sing. Ngganemot-a, suey so senong go imot se mlak.

Iram Yesus go sipsuing-a blo dega so

5Yang! Kukunan inim pung genang, gabe pen-eton. Nando
go ta no kukunan inim tamlak genang don, Ki Wali Iram logo
mo itak? Ngga Ki Wali Tamot-Tamot no? Kua!
6-8No, se senong: banim no kunala ngge Blong Dem sogo
Wali Sam klaut lo mo yang,

"Sogo tang so, sedue-a Ki Wali Iram lo mo duing?
Sedue go sipsuing, sogo kalik?
Ku tebot dato so, Ki Wali Iram lo pu go, namboy ku sono,
Ki Wali Tamot-Tamot ey kua kerlam goso Nemot-a suing go,
blong kangok go sipsuing-a,
way so Blong Dem no tandali mo iti gabe.
Nemot go masi ba no, ut-nan naklay ngge, gabe ta-sing."

(Mazmur 8:5-7)

Ngge naklay Wali Sam klaut ba no mo klik. Gabe pen-asitugu:
Iram Yesus go masi ba no naklay gabe ta-sing. Ngga,
Ki Wali Iram lo taling go seni! Naklay-naklay blo nogo, Iram
so don ey Nemot gabe got-ton. Klayanang go ta nemot lo kua
mlak go, kua.

Nemot-a ngga kalik pu go, nggeasui go imot maning kua
ikum gabe. 9No, ngge-a imot gabe i-ikum: ku tebot dato go
ba no, Ki Wali Tamot-Tamot ku sono seguay goso, Blong Dem
Yesus mo suing. Ngga sik so senong genang: Ki Wali Iram
go gualaklum logo tang so, sikabung nogo so, Nemot-a gabe
kebong. Yang! Iseng, Nemot lo lek go kebong go tang so, blong
eygo nali, sip blo dega sogo-a, Iram Yesus no mo iti. Ngga ey,
blo sono Nemot go sui iway-a mo pu gabe.

10 Ki Wali Kumam!
Sogo-sogo naklay ngge,
Nemot logo so, Nemot nogo so gabe gigit.
Nemot-a iwat golo,
"Iseng tra golo, teguop so Yesus gabe pung."
Yang! Sesuoy genang tap ngga,
kuduong so Yesus lo kebuo go,
Nemot go blong ba sono
blung mata so Ki Wali Iram lo
wawi go gabe degut.

11Yang! Nemot go blung teguop genang sogo, Yesus-a Teguop
Iram gabe. Nemot ey Nemot go blung eygo min: Ki Wali Aya-a
klaya. Ngga tang sogo so, kukunuyap so nemotnang u-usi go,
Iram Yesus suongsut kua tra. 12-13Ngga naklay Wali Sam klaut
ba no mo klik. Se tup:

"At go kukunuyap nogo,
Mot go sui Genam lo mea klong go pen.
Blung yaluim go nogo,
Mot go sui iway Genam lo mea iti." *(Mazmur 22:23)*

Ngga ey, Danon lo pu dali go:

"Ki Wali Iram seguong no
Genam go duduing tuisotuigo mea koklong."

Ngga no,

"At no Ki Wali Iram lo iti go duoyap ey Genam gabe ip."
(Yesaya 8:17-18)

14Se senong! Duoyap so, Danon lo pu go ngga, kin-kedong eygo
sikabung dali. Ngga tang so, saysuk ba no sikabung kalik dali
Danon tang go mo wali dali gabe. Ngga ey, Nemot kebong
go tang so, kebong iram, ngga Kupiamgo, kekayso Nemot lo
mea pedueng. 15Pedueng go tang so, kebong-suali lo dok go
sikabung, kebong sik so taplet-dak genang.

16 Nebut ngga naklay sik so, ngge-a mea senong:
Ki Wali Tamot-Tamot sogo-a Danon kua duduing. No, babu
Ablaham go duoyap sogo-a kangok so dabui lo Yesus gabe
duduing. 17 Se senong: kukunuyap go wali ba no klaya so
Danon ey se lelemoy. Ngga nang sogo, suey so tupduk go, klum
eygo Ngengam Iram* so, Nemot gabe ip. Ngga ey, blong duoyap
go konkebamling ngengam sogo, Nemot lo gabe keduik. 18 Kua
kay: Iram Yesus tang go nogo yatrang mlue go, nggano iseng
eygo tap yam so mo keng go tang so, yatrang mumlue go ba
sogo sikabung nogo, Nemot lo mea tebok.

Musa eygo Iram Yesus-a blo so gabe

3 1 Anduasiyap! Motnang dali Ki Wali Iram lo mo kuoy. Blong
ba no degut genang so, motnang Ki Wali Iram lo gabe
usi. Imot lo keng go walitap Wengkabui, Yesus gabe! Imot so
ngengam go Iram, Nemot gabe. Ngga senong go sik so, Yesus
sogo kunala, walong bata so duing go se mlak!
2-5 Se senong: Ki Wali Iram, Nemot so mot-dak gono, suey so
tupduk go, Yesus-a gabe. Musa go kebali, Ki wali blung nesip
nogo kalik, Nemot lo gabe pupluok. Kua kay: sedue lo klik go
yap-yap mata so gemang, no blungyap ngge Ki Wali Iram go
tete sogo Ki Wali Blungyap. Yang, ut-nan ngge naklay Nemot
tang so mo klik! Yap ngga go wengkabui so Yesus Nemot lo
mo taling. Musa ngga kalik kua taling. Blungyap ba sogo
kebalisedue so nemot-a mo pu gemang. Ngganemot sogo so,
Musa ikum go, Yesus-a kangok so ta ey se kong! Musa lo kebali
pluok go sik so, ku santugun gono ngap genang seni ibe nogo,
nemot lo mo taling-ngam.
6 No, blong duoyap nogo trang duo Iram Yesus-a gabe. Nemot
lo suey so gabe wawi go iseton. Se senong! Ki Wali blungyap
ngganemot ba no, imot mo i gabe. Ngga kalik go, nisonoso
yakay ey tegadi Ki Wali Iram logo-a mlak go, imot se bubung.

Blong duoyap nimla genang

7-11 Ki Wali blungyap ngganemot ba sono imot i go,
Wali Sam klaut ba no Ki Wali Waglo lo pu go mangking ngge,
se duduing,

---

* **2:17** *Ngengam Iram:* Yunani nebut so klik go: taitisopuitgo wengkabui.

"Nggeasui go ku no, Ki Wali Iram go nebut tup go,
nan Mesir sik so babuasinang Musa lo wawi go kalik,
wengkabui demu ey kua lemoy."
Ki Wali Iram lo pu go,
"Kaseglokpay no Genam sono yatrang so taling go ku no,
Genam nogo plesagui nemotnang lo mo semu.
Yang! Genam nogo babuasi lo gemang yatrang!
Nemot-a, yagui seduesinamon yam so,
Genam go tasam pupluok go, babuasinang mo ikum.
Ngga tang so, sagui kangok so mo kong-nangu."
Nggano Genam lo pu go,
"Senang so babuasinang dabui lo kua tupduk.
Yang! Genam go tap naklay nemotnang kua senong."
Ngga tang so, dabuipiam goso ta ey nat go gabe pu,
"Nan Kanaan, ngga nimla genang sip no
Genam eygo, motnang mea kua degut." *(Mazmur 95:7-11)*

12 Dem-debui, blong duoyap: kunala temoy no se! Dabui piam ey
lemoy go, dabui iti go kekeng kua go tang so, Ki Wali Mani Iram
sono go, motnang sik sogo temu, srong-a kong genaning!
13 Wali Sam klaut lo taling go, nimla genang ku ngganemot,
nggeasui go maning gabe. Ngga tang so kuno-woyno way-way
nebutdrom-a se kiking! Yangga, motnang sik sogo klayduo nang
go piam lo mlue go tang so, Iram Yesus sono go wengkabui
demu ey lemoy genaning. 14 Kua kay: dabui lo imot keng go
mlak go koklong go-a, kuduong sik so, i go yam sogo no mea
pung. Ngga nang sogo, senang so klay gono, Iram Yesus ey imot
se suing. 15 Ayanang, mianang! Wali Sam klaut ba no ikum go,

"Nggeasui go ku no, Ki Wali Iram go nebut tup go,
sagui kong go, wengkabui-a kua demu." *(Mazmur 95:7-8)*

Imot-a kua pupluok! 16 Se duing: ngga klik go, nando so
taling? Yang! Ngga, nan Mesir sik so, Musa lo uwawi go
blung! Nemot-a Ki Wali Iram logo nebut teguop tup go, way
so, Ki Wali Iram sono sagui-a babuasi lo mo kong sang.
17 Yang! Yagui seduesinamon ba no, Ki Wali Iram go dabuipiam
nemotnang no mo taling. Kuklue tang so, kaseglokpay tap
lo nemotnang mo leguot-sing, sang. 18 Nggano, ta ey nat go
Ki Wali Iram lo pu go,

"Nimla genang sip nan Kanaan nogo,
nemotnang ngga Genam ey mea kua degut."

Ki Wali Iram nogo plesagui ey goso pen go gemang! 19Ayanang,
mianang! Ngga sik so, ngge imot gabe senong: Ki Wali Iram no
tupduk kua go, ngga ey dabui lo kua keng go tang so, nimla sip
nogo nemotnang kua degut gemang.

Ki Wali Iram ey nimla genang ku

4 1Yang! Ki Wali Iram ey ngengam-yakay ba lo klay
gono imot suing genang tegadi dok-ngam go ngga, don
ey maning gabe. Ngga tang so kunala temoy no imot se!
Klayanang go motnang sik sogo, tegadi so dok-ngam go ku
ngganemot, kuklue go tang so itak genaning.
2Se senong! Banim nogo blung Israel no, nggano nggeasui imot
nogo, tegadi teguop kerlam go-a mo pen gabe. No, Ki Wali Iram
ey nimla genang deguo ngga blung Israel tup go, kua mlak go
tang so, seni kua tra. Sesuoy seni pung go, dabui lo Ki Wali Iram
no keng go-a gabe tetra. 3-4Se duing! Nimla sip so babuasinang
lo wayang go tang so, Ki Wali Iram lo we-ngam go, "Dabuipiam ey
tanat go gabe pu-situgu, 'Genam go nimla sip nemotnang mea kua
degut.'" Iram Yesus no dabui lo imot keng go tang so, nimla sip
sono go gabe ya degut. Seni so, ut-nan ngge semu-ngam go, mo
nemot. Ngga ey, imot mo senong gabe: nimla sip ngga dali mo
tui-sing! Wali Sam klaut ba no suey so ngga mo klik. Ngga ku
taidisonamon tete sogo so Ki Wali Iram lo pu-ngam go,

"Ku taidisonamon tete no, takebali naklay semu go sik sogo,
Ki Wali Kumam nim gabe la-won." *(Kejadian 2:2)*

5-7No, sam Masmur ba no, ngge-a mo klik gabe sang,

"Genam go nimla sip nogo nemotnang mea kua degut."
(Mazmur 95:11)

Se duing! Kuduong sogo, nimla sip nogo deguo teguop
babuasinang lo tup go, dabui lo kua tupduk go tang so, nimla
sip nogo yakua degut. Ngga sik so gabe senong dali: blung
temu tupduk sogo nogo-a nimla genang ku, Ki Wali Iram lo
mo taling gabe. Ku ngga, 'nggeasui go ku' so pu go gabe. Yang,
walu dega so, kaseglokpay no wengkabui demu-a blung Israel
lo pluok go sogo, nimla sip nogo kua degut go, no, ku meno so
nimla sip inim so Ki Wali Iram lo mot-dak gono, Iram Daut lo
klik-ngam go,

"Nggeasui go ku no
Ki Wali Iram lo pu go nebut tup go, se keng!" *(Mazmur 95:7b)*

8 Se duing! Nan Kanaan no suing genang so plewengkabui
Yosua lo blung Israel wawi go, nimla genang seni so pung
go, sogo tete so ku meno pung genang tegadi Daut lo klik go,
Ki Wali Iram lo ne dok? 9 Senong-a! Ki Wali blungyap nimla
genang ku dali tui go ngga, maning gabe. 10 Yang! Ki Wali Iram
ey nimla genang so degut go-a, yakay ey nim-a mea susuing.
11 Ngga nang sogo, nimla ngga degut genang-a, don ey imot
naklay se u-usey! Tupduk kua go blung Israel kalik kua keng!
Yay se suing: klayaduonanggo imot sik sogo kenuong genaning.
12 Yay suing genang, ngge-a kua kay! Ki Wali Nebut ngga
wali gabe! Don kangok dega go. Kalong kangok dega, idi-a idi
li go tengang eygo, kua kerlam. Nemot lo uluk go, waglo ey
dabuilap eygo ba sono mea degut. Ngga ey, donbuem-donbuem,
e… ipnaku eygo ba sono go ey mea uluk-sing. Dia sono
sikabung go dabui ba so gigit go duduing naklay, ngga logo so
mea tenuing go pung. 13 Yang! Sogo-sogo naklay pupluok go,
klayanang go Ki Wali Kumam go nemuku sik so, ngga ba no
kok go, kua gabe. Ki Wali Iram go suongku no, imot tangpen
genang, naklay dia no mo truk.

Imot tangpen genang Ngengam Iram dega

14 Se senong! Imot tangpen genang Ngengam Iram dega gabe.
Ki Wali Yakena sono Nemot degut go, Ki Wali Iram go suongku
no mo pung. Nemot ngga, Yesus, Ki Wali Danon. Ngga tang
so, sesuoy tap ibe sono yang go-a, dabui lo waysagi ey keng
go imot se mlak! 15 Yang! Imot yatrang go don kua go, imot go
Ngengam Iram logo gabe tetra dali. Imot dali kalik kangok so
koywong yatrang naklay mlue go Nemot mo tra. No, kuklue ba
nogo-a, Nemot kua pui! 16 Ngga kalik go, “Weng-a! Taitiklum
nuik Ki Wali Iram gabe. Nisonoso, Iramdemu no imot ya ip go!”
Nago no, imot yatrang gono don kua go, Nemot sik so uwadong
go, kekayso gualaklum ey taitiklum eygo-a, Nemot lo mea i-iti.

Yahudi go taitisopuitgo trang dega

5 1 Ayanang, mianang! Taitisopuitgo trang dega* nemot go
seni sogo piam? Se senong! Blung sik so, klaya duo-a

* **5:1** *Taitisopuitgo trang dega:* yakena Yerusalem sogo Ki Wali yap ba no, walikebali gemang pupluok.

usi go mea kuoy. Ngga ey, Ki Wali Iram ey blung eygo nogo,
‘dikuoytap’ so mea lemoy. Ki Wali Iram nogo taitisuey teguop-a
keklak genang, nemot lo gemang ya puit. Konkebamling suep
go ngengam keduik genang taiti, nemot lo gemang pupuit dali.
2 No, se senong! Taitisopuitgo trang dega ngga sedue dali. Don
kua go, nemot mea kenuong. Ngga ey, blung logo ide, nemot
mea tra dali. Yang, kua senong go tang so, tap nega go, takebali
piam go-a pupluok go sikabung nemot lo se tebok. 3 Ngga nang
sogo, blung nogo ey, nemot tang go piam kuklue konkebamling
eygo nogo taiti se puit dali. 4 Se senong! Taitisopuitgo trang
dega so lemoy genang, nemot tang go sui-a iti genang so yakua.
No, Ki Wali Iram lo usi go kuoy go-a, taitisopuitgo trang dega
sogo mea suing. Banim dega keduong so Harun* usi go kalik.
5 Ngga kalik dali Iram Yesus gabe! Se senong! Ngengam
Iram sogo, Nemot tang so, Nemot go sui-a kua iti gabe.
No, Ki Wali Iram tang golo kuoy go mo taling. Nemot sono
Ki Wali Iram lo pu go,

“At go Duo Mot gabe!
Mot go Aya so, Genam gabe.” *(Mazmur 2:7)*

6 Nggano, ngge kalik Wali Sam klaut ba no Woy Dem sono
Ki Wali Iram lo mo pu dali,

“Ngengam Iram dega, tongkuatong go,
Iram Melkisedek ey i go, Mot-a gabe.”* *(Mazmur 110:4)*

7 Se senong dali: kukunan blo so maning Iram Yesus got-akam go
nogo, u ey kayang eygo dewi ba lo Ki Wali Iram nogo mo wadong,

“O, Ki Wali Iram! Mot lo iwat go, Genam no se tebok!
Kebong sik so Genam sesuoy genang don, Mot-a gabe.”
Yang! Ki Wali Iram no tupduk go, takong eygo tang so,
Nemot go dewi mo tup.

8 Se duing! Nemot-a, Yesus tang go Ki Wali Danon, koywong
iseng lek golo tupduk tap senong sogo, Nemot-a mo saboy gabe.
9 Nggano, Nemot go wali naklay teguop so pung go, Yesus
tang go-a sesuoy nuik so mo lemoy. Sesuoy nuik sono dabui lo
kengduk go-a, wali sesuoy min kok go mea gigit.

---

* **5:4** *Harun:* kuduong seni so blung Israel nogo trang dega taitipuit genang Harun-a Ki Wali Iram lo kuoy go.

* **5:6,10** *Melkisedek:* ngga yakena Salem go deguena nggano Ki Wali Iram nogo taitisopuit trang dali. Kejadian 14:18-20

10 Ngga nang sogo so, Ngengam Iram so Nemot-a
Ki Wali Iram lo mo temuit. Seni so, Ki Wali Iram lo yang go,
"Mot-a, Melkisedek go sipsuing ey i go* gabe."

Seni eygo walinebut senong genang

11 Yang! Melkisedek go sipsuing ey Yesus kerlam go seni
senong genang, mata so gabe pen-asitugu. No, senong ngga
naklay motnang lo mlak genang, deding ba lo. Keda so tup go
motnang logo kua mlak ne. 12 Sogo temoy no, nggeasui go
walitap so nguok go klui sogo, motnang tang go maning kua
lemoy? Yang! Kuduong so, Ki Wali Iram go deguo teguop
senong genang, klui meno-a motnang ne uwet. Motnang
maning denok kalik. Walitap tamlak genang-a minip kalik
gabe gugut. Dawin eygo taling go motnang logo yakua dam
go gut.
13 Minip seguong-a gugut go sikabung ngga, denok kinsay
dato gemang. Walinebut seni eygo, maning kua senong. 14 No,
dawin eygo ten-a dedam go kalik, waglo lo pupluok go sik so,
segu go sikabung logo mea senong, "Nago-a seni eygo, nago-a
piam go."

Da namon tete so iwot go keng yakua

6 1-2 Ayanang, mianang! Nggeasui go namboy Iram Yesus go
tap kuduong so nguok go-a se itak! No, way so wali segu
genang-a imot ya nguok go se! Tandali kutrui-a sesey genang-a
kua nguok ne. Yangga:

piam konkebamling lo uwaluk go sik so
teguey genang-a ngunguok go;
Ki Wali Iram no dabui lo kekeng genang tap;
bu dedegut go, tatui genang tap;
kebong sik so nglong go nogo tap;
kisebui taling genang tap-a ngunguok go.

3 Namboy tap-tap ngga itak genang, Ki Wali Iram lo iwat go,
dabui lo atnang mo duing.
4-6 Kua kay! Walitap sik sogo, nando teguey go, da namon
tete so walitap sono wawi go, iwot go keng genang, mea kua.
Yang! Nando ngge mo tra go:

---

* **5:10** *Melkisedek:* sui ngge nemot go seni, 'Genam go Iram, seni eygo gabe.'

dabui ba Ki Wali blong lo ngap go;
walipega blo sik sogo ey mo tetra go;
Ki Wali Waglo logo ey mlak go;
Ki Wali Nebut teguop golo dabui ey suot go;
yansi go wali sik so pupung go don ey tra go,
ngga naklay tra gono teguey go, esang, dabui klum! Se duing! Teguey go ngga, Ki Wali Danon da namon tete sogo, nemot tang nogo so di no gemang ne guglung. Ngga ey, ibe sono Ki Wali Danon wayang-a tandali gemang tetaling.

7-8 Se duing: udong ey wong eygo-a pung go, ikum go mea pu, "Seni kua! Piam so pu go-a, koy lo puit go se kuim!" Walitap sik sogo nando teguey go, ngga kalik mea lemoy. No, nan ba nogo, sabu gluk go tang so, tatemang seni so lemoy go, seni mea tagot. Ngga ey, kebali so semu go sedue blo nogo Ki Wali Iram logo so taiti mea iti.

Nemudi so Ki Wali Iram lo mea taling

9 Dem-debuisop nang! Nemot-a atnang lo pepen go yatrang ngga kalik, idekeba ya taling go, motnang sogo ngge-a imot mo senong gabe: sesuoy genang tap seni, suey golo motnang gabe koklong. 10 Kua kay! Ki Wali Iram nemudi sogo. Motnang go seguot pung go, klum taling genang, Nemot logo yakua kay. Nemot go sui no dabui lo keng go tang so, blong duoyap sono motnang lo mo tetebok, e… nggeasui gono gabe pung. 11 No, don ey at lo duduing go: mottang-mottang so dabui lo se usey, e… i go sogo no pung go, duduing ey imot lo bubung go tegadi-a, seni eygo mea lemoy. 12 Sesrok eygo so motnang lemoy go, genam moyso. No, blong duoyap temu logo yatrang-a, motnang se keng. Gigling ey keng go tang so, tegadi Ki Wali Iram lo dok go, nemotnang-a mo iti.

13-14 Se senong! Ki Wali Iram, Ki Wali Kumam gabe. Nemot blo nogo, blongdon meno kua! Ngga tang so, babu Ablaham no tegadi dok-ngam go nogo, Nemot go sui tang gono tanat go, Ki Wali Iram lo mo pu-ngam,

"Mot blo so Genam go blongdon-a, mea gigit.
Mot go mlenawalasrang no miam dega ey tip mea pung."
(Kejadian 22:16-17)

15 Yang! Don ey gigling ey, babu Ablaham bubung go, nemot no tegadi so Ki Wali Iram lo dok go ngga, mo lemoy gabe.

16 Se senong: tanat genang, sui eygo don meno sono sikabung
logo mea pu, “Woy mo ikum, banu mo ikum!” Ngga ey, tanat
go sik so, ibe senong go mea yang, “Seni so lo: sagui se itak!”
Ngga tang so tandali go sagui mea kua pung. 17 Tanat go tap
ngga, Ki Wali Iram lo mo keng. Nemot go duduing lemoy
genang so, don ey babu Ablaham go mlenawalasrang nogo so,
ngge mo pen,

“Ki Wali Iram, Ki Wali Kumam, Genam gabe!
At go sui no tanat go, tegadi dok-situgu go ngge,
nemudi so mea lemoy! Kua lemoy go, kua.”

18 Yang! Wamoymlue Ki Wali Iram kua. Tasam namon ngge, idi
logo yakua iwot-sing gabe. Yangga: tegadi ey, tanat eygo logo
so, imot ngge ip sogo, don ey gabe kokok. Yang! Ku santugun
go nogo so dok go tegadi, duduingbubung ngganemot no
waysagi ey imot mlak go, ngga imot suing genang ndengtabang
gabe. 19 Imot go wali nogo, tutuing kua tra go don, gabe. Bayi
so dok go demu ide eygo ngga, Iram Yesus tang go gabe. Se
senong! Ki Wali Yakena ba sono Iram Yesus tang so degut go
koklong, Ki Wali Iram go suongku no, Kiki Degu so luep go
amka lo mea degut. 20 Yang! Tap ngganemot Yesus tang golo
mo kebuo gabe. Kuduong so imot nogo so, ngga ba sono
Nemot-a mo degut. Nemot ngga: Ngengam Iram, deguena
Melkisedek kalik senang so mea susuing.

Melkisedek

7 1 Se senong: Melkisedek,* yakena Salem* sik sogo deguena.
Nemot ngga, Ki Wali Mani Iram nogo taitisopuitgo trang
dega. Se ikum: deguena-deguena temu ey plepung gono, don
ey babu Ablaham mo got-nangam. Ngga sik so uweng gono,
tap sono deguena Melkisedek klong go tegu go, Ablaham mo
wawi. Nggano nemot blo no tatui-nangam gono, Ablaham
nogo Ki Wali Iram sik sogo blongdon Melkisedek lo gemang
pu. 2 Ngga ey, plesi logo drang-taut naklay Ablaham lo gluik go,
idok go sik sogo, way so Melkisedek go ta sono tanamon yam
so wasey go, meno-a klaya, taiti nang so gemang ikak-nawon.

---

* **7:1** *Melkisedek:* Kejadian 14:17-20
* **7:1** *Salem:* Salem ngga, nggeasui go Yerusalem so pu go.

Melkisedek ngge nando? Banim no, nemot go sui-a se senong!
Sui ngga go seni: Seni Iram. Nggano, nemot go sip se senong
dali! Yakena Salem sik sogo deguena nemot gemang. Salem:
Iblani nebut sogo: 'Ngengam Yakay.' Ngga tang so, Ngengam
Iram so Melkisedek mea pu dali. 3Melkisedek pung go tang,
kua pen gabe. Nemot go asibabu, unen-nglangin kua senong
gabe. Ngga ey, nemot tui go, tang kua pen. Kebong go iway kua
tup. Yang! Ngga sik so mea duing: Ki Wali Danon kalik nemot
gabe. Taitisopuitgo trang, maniso-manigo Melkisedek gabe.
4Yang! Melkisedek go sipsuing blo dega so. Se duing! Ple
pung sik so Ablaham pung go nogo, ple sogo no gluik go
drang-taut eygo, kekayso Melkisedek go ta sono tanamon yam
so wasey go, meno-a takong genang so gemang iti-nawon.
5Tasam ngga semu go, seni sogo kalik? Ngge-a banim se duing!
Musa logo demu no pen go: duono-duono taitipuit genang
babuasi Lewi go tang lo se pupluok. Ngga nemotnang go
walikebali so pupluok go sipsuing. Ngganemot sogo so, blung
Israel go kebali seguot sik sogo tanamon yam so wasey go
meno-a, taiti so Ki Wali Iram no tang Lewi lo se yaluim. Se
duing: blung ngga, ntatonnang seguong, Ablaham go duoyap.
6No, Melkisedek! Tang Lewi sik so nemot kua pung. No,
Ablaham sik sogo tanamon tete-a, nemot lo mo iti. Yang!
Nemot-a, Ablaham nogo so Ki Wali tegadi dok go, nemot blo
nogo ta Melkisedek lo gemang tui. Yang, nemot trang dega!
7Se duing! Demu ngge sikabung naklay mo senong: sui eygo
sedue blo nogo, sui kua golo ta yakua tui. Yang! Melkisedek
go sipsuing-a blo so sui ey gabe! 8Ngga blo no se duing dali:
tanamon tete sogo so iyaluim go tang Lewi, waluk genang
sikabung gabe. No, Ablaham sik so tanamon tete sogo iti
go tang so gabe senong: kiki sedue Melkisedek gabe! Ibe no
Wali Sam klaut lo ngga mo yang. 9-10Nemot-a, Melkisedek ey
tegu go nogo, Lewi maning kua tui go, Ablaham ba no tang
Lewi gemang. Ngga ey, Melkisedek go ta sono babu Ablaham
ba lo tanamon tete sogo, tang Lewi lo iyaluim genang ngga, mo
iti dali gemang! Yang! Melkisedek-a dui ey gabe.

Trang dega meno Melkisedek ey i go

11Ayanang, mianang! Blung Israel wali genang so, Musa logo
demu mo iti. Ngga ey, tang Lewi lo pupuit go taiti, ngga demutrui

go don. No, se duing! Wali
teguop sogo, taiti tang Lewi
lo pupuit golo pung go,
Trang dega meno, mea kua
temuit. No, demening go
Ngengam Iram ngga,
Melkisedek kalik dui dega
ey gabe. Babu Harun sik
sogo tang Lewi kalik kua.
12 No, se senong! Way
so Trang go sipsuing ngga
kalik inim-a pung go,
inim-a Musa logo demutrui
se keng dali! 13-14 Seni so!
Trang inim ngga, imot go
Woy Dem. Nemot ngga
tang meno, tang Lewi kua.
Ibe mo senong: Woy Dem,
Yehuda tang sik so pung go,
tang Lewi sik so kua. Yang!
Taitipuit genang so tetaling
go nogo, tang Yehuda sogo,
Musa logo kua pen-srengam.
Seni so, klaya nang go
Yehuda tang sik sogo, taitipuit genang trang sogo kua lemoy.

Taiti so pupuit go tang Lewi sik sogo (Iblani 7:11)

15-16 Trang go sipsuing inim-a pung go, suey so seni senong genang, ngge-a se duing dali: demening go Ngengam Iram ngge, Melkisedek kalik, kiki wali don lo mo pung gabe. No, Musa logo demutrui no pu go, tang Lewi duono-duono itak go sik sogo, Ngengam Iram yakua pung. 17 Wali Sam klaut ba no Iram Yesus so pu go,

"Ngengam Iram senang so Mot se suing,
Melkisedek ey i go, Mot-a gabe." *(Mazmur 110:4b)*

18 No, kuduong so taitisopuitgo sipsuing Musa lo taling go, suey so kua koklong, seni eygo kua pung goso mo itak. 19 Yang! Teguop sogo Musa go demutrui logo kua lemoy. No, way so duduingbubung demening go seni eygo pung genang-a, imot nogo mo taling gabe. Ngga logo so nisonoso Ki Wali Iram dagu sono go, imot mea ip.

Ngengam Iram

20 Ayanang, mianang! Se senong: tang Lewi taiti pupuit
genang so temuit go nogo, ta eygo kua nat. No, Ngengam Iram
so Woy Dem temuit go, tanat gono Ki Wali Iram lo taling go
gabe. 21 Yesus temuit genang don ey, ngge mo pu,

"Ngengam Iram! Senang so, Mot se susuing.
Yang, Ki Wali Iram lo ta ey nat go, idi logo yakua iwot."

(Mazmur 110:4a)

22 Ngga ey, tegadi teguop dok genang baynang sogo, Yesus tang
go-a gabe king. Banim go tegadi eygo kua kerlam.
23 Kua kay! Tang Lewi sogo, ngge-a se senong: nemot-a, mata
so taitipuit genang so taling go, senang so nemotnang yakua
suing. No, way so danon-a mea suing. 24 Yesus-a Kiki Wali Duo!
Senang sogo, Nemot go sipsuing-a gabe ya gigit. Ngga tang so,
Nemot way sogo trang meno, yakua taling. 25 Kiki sogo tang so,
imot sogo Yesus lo gemang uwadong. Ngga ey, Yesus go sui ba
lo uweng go sikabung-a, Ki Wali Iram go suongku no teguop go,
sesuoy sogo Yesus lo wawi go mea degut.
26 Yang! Imot nogo Ngengam Iram, ngge kalik go-a gabe:

Ki Wali Iram no iwat go;
piam kua senong go;
kon kua tebok go;
sikabung kuklue eygo sik sogo banom so pung go;
blo dega so blong ba nogo,
Nemot seguong-a mo suing gabe.

27 Tang Lewi taitisopuitgo trang logo kalik Nemot kua pluok.
Tang Lewi sik sogo trang, banim kuno-kuno nemot tang go
kon sogo taiti se puit. Nggano, blung tete sogo mea puit. No,
Yesus-a ngga kalik kua: kekayso da klaya seguong Nemot
tang go saysuk-a mo iti gabe. 28 Se senong! Banim go, taitipuit
genang trang-trang Musa go demu no gemang tetaling. Esang,
nemotnang ngga maning kua nebuem go sedue. No, demutrui
iti go blo idi lo, Wali Duo-a ta ey nat go don ey Ki Wali Iram lo
mo temuit,

"Ki Wali Iram Genam gabe!
Teguop go sogo, At go Duo tang go-a mo pung.
Ngga kalik mea got-satogon.
Ngengam Iram so Nemot-a gabe temuit."

Banim go tegadi demening go ey ikum go

8 1Dem-debui, blong duoyap! Genam lo pepen go nuik ngge:
Ki Wali Yakena ba sono imot so ngengam go Trang dega
mo degut. Kiki Demu blong eygo sip blo no, tasemla idi no,
Nemot mo suing. 2Teguop sip ngga so, suey so ngengam genang
kebali-a, Nemot lo gemang pupluok. Sip ngga, Kiki Walibala
Woy Wali Iram lo klik go, sikabung logo yakua klik.
3Se duing! Kukunan sogo, taitisopuitgo trang dega, puit
genang sogo taiti ey gemang. Ngga kalik dali, Ki Wali Yakena
nogo, Ki Wali Iram go ta sono taiti teguop-a, Ngengam Iram lo
se iti dali!
4Yang! Kukunan ngge blo nogo, taitipuit genang Yesus logo
mea kua pluok. Ngga pluok genang, Musa logo demutrui no
pu go kalik, taitisopuitgo trang-trang lo gemang pupluok.
5Nemotnang logo kebali sip ngge, Kiki Walibala kalik klik go,
Musa no taling-ngam go. Ngge kalik, Musa no Ki Wali Iram lo
mo pen-abangam,

"Kua kay! Meduim Sinay blo no
mot no taling go kalik, se buong-nalo!" *(Keluaran 25:40)*

6No, Yesus-a kebali teguop dato go pluok genang so mo
temuit gabe. Tegadi inim dok genang dikuoytap so Nemot-a
mo pegoy gabe. Tegadi-tegadi suey go blo no, kutrui kalik,
tegadi inim ngge, Ki Wali Iram lo dok-ngam go gabe. Banim
go tegadi-tegadi ey, kua kerlam. 7Se duing: banim go tegadi
naklay mo nemot go, teguopey tegadi inim yakua keduik.
8-12Seni so, banim go tegadi kua tupduk go tang so, blung so
Ki Wali Iram lo mo bebat. Wali Sam klaut ba no mo klik,

"Woy Wali Iram lo gabe pu,
'Se duduing, ku mea pung-ayun,
Israel tang ey Yehuda go tang eygo nogo,
tegadi inim Genam lo mea dok.
Babuasinang nan Mesir sik so, At lo wawi go pung gono,
nemotnang ey keduik go tegadi kalik mea kua.
Genam lo dok go tegadi no
suey so nemotnang kua tupduk sang.
Ngga tang so, nemotnang Genam lo gabe itak.'
Ngge Woy Wali Iram lo pu go.
'Tegadi inim ngge-a sikabung Israel eygo gabe dok-situgu:

Ku santugun go nogo, duduing ba no
Genam go demutrui senong genang-a, At lo mea king.'
Ngga Ki Wali Iram lo pu go.
'Dabui ba nogo, demutrui pupluok
genang-a Genam lo mea klik.
Nemotnang go Ki Wali Iram, Genam-a gabe!
Ngga ey, nemotnang Genam go blung so mea lemoy.
Way-way so blung tang go logo, mea kua ngunguok.
Anduasi logo mea kua pu: Ki Wali Iram se senong!
Yang! Genam, seguaygo-babugo lo mea senong.
Nggano, nemotnang go piam konkebamling naklay,
Genam lo mea suep. Tandali nemotnang go kuklue ngga,
Genam logo mea kua duing.'" *(Yeremia 31:31-34)*

13 Ayanang, mianang! Tegadi inim ngge-a Ki Wali Iram lo dok gono, keduong so dok go tegadi ngga buin go mo nega-sing gabe.

Taitisopuitgo trang dega ey Ngengam Iram eygo

9 1 Ayanang, mianang! Banim dok-ngam go tegadi, Walibala klik genang, nggano, iway rlek go kebali pupluok genang demutrui.* 2 Banim nogo, Ki Wali yap, bala tenda-a mo klik. Walibala tenda ngga ba nogo sisi namon ey gemang tong. Seboy nogo ey nasong nogo ey gemang. Kuno-kuno dedegut go sisi

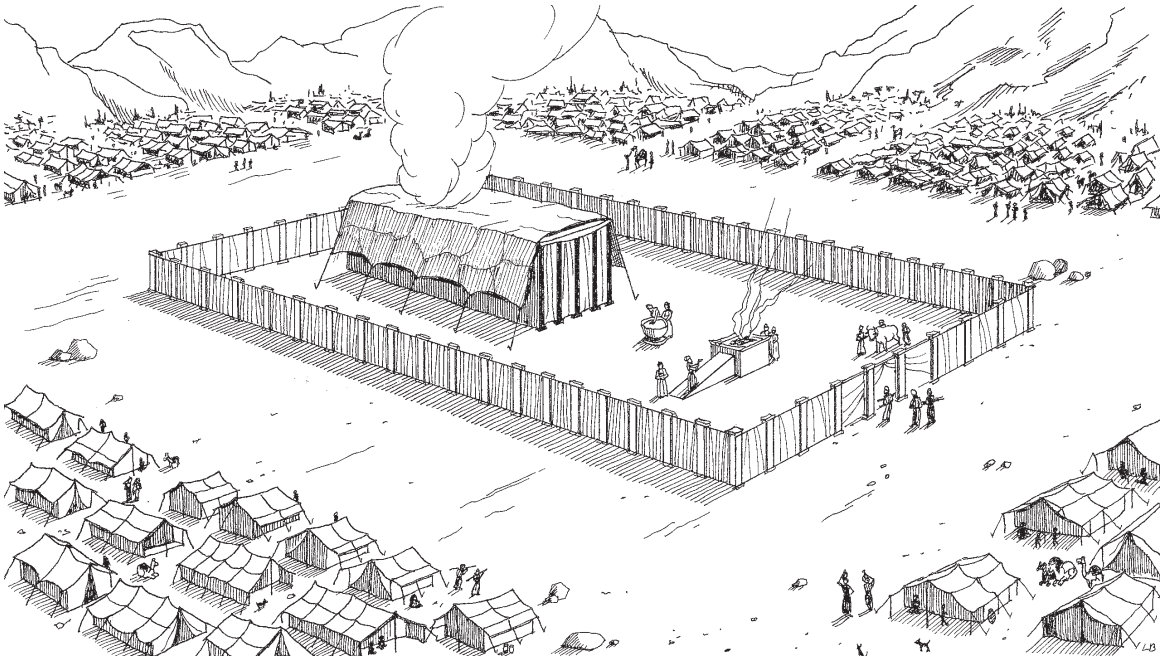

Banim nogo Ki Wali Yap bala tenda-a klik go (Iblani 9:2)

* **9:1** *Demutrui:* Keluaran 25

go sui: Teguop Sip. Ngga ba sogo, taidisonamon yam sogo
sagoy so kong go masi klaya gemang. Ngga ey, taiti nang sogo
tensotagosip gemang tui dali. 3Sisi meno-a amka bata go glung
golo, gemang wasey dali. Degu ngga go sui: Kiki Degu. 4Kiki
Degu ba so gigit go: demusung taiti kinemon eygo puit genang
ey, peti ey gemang. Nemot go sui: Tegadi Peti.* Taut ngga
naklay emas lo sebut-sing go. Peti ngga ba no king go:

wakay emas logo ut blo sik sogo waliten;
Harun sik sogo teguoli tip ey pung go;
demu namon tegadi ey Musa lo klik go.

5Se ikum! Peti ngganemot blo nogo, Ki Wali Iram go blongdon
taling genang so, Ki Wali Tamot namon klik go gemang nik.
Peti dam, ngga ngengam genang sip, nemotnamon go tabang lo
gemang teglue.

Esang, ayanang, mianang! Nemot-a ngga naklay at lo taling
go, nggeasui klay-klay go mea kua pen. 6Yang! Walibala tenda
ba nogo ngga naklay mo ta-sing. Kuno-kuno kebali pluok
genang, seboy temu seguong no taitipuit genang trang-trang

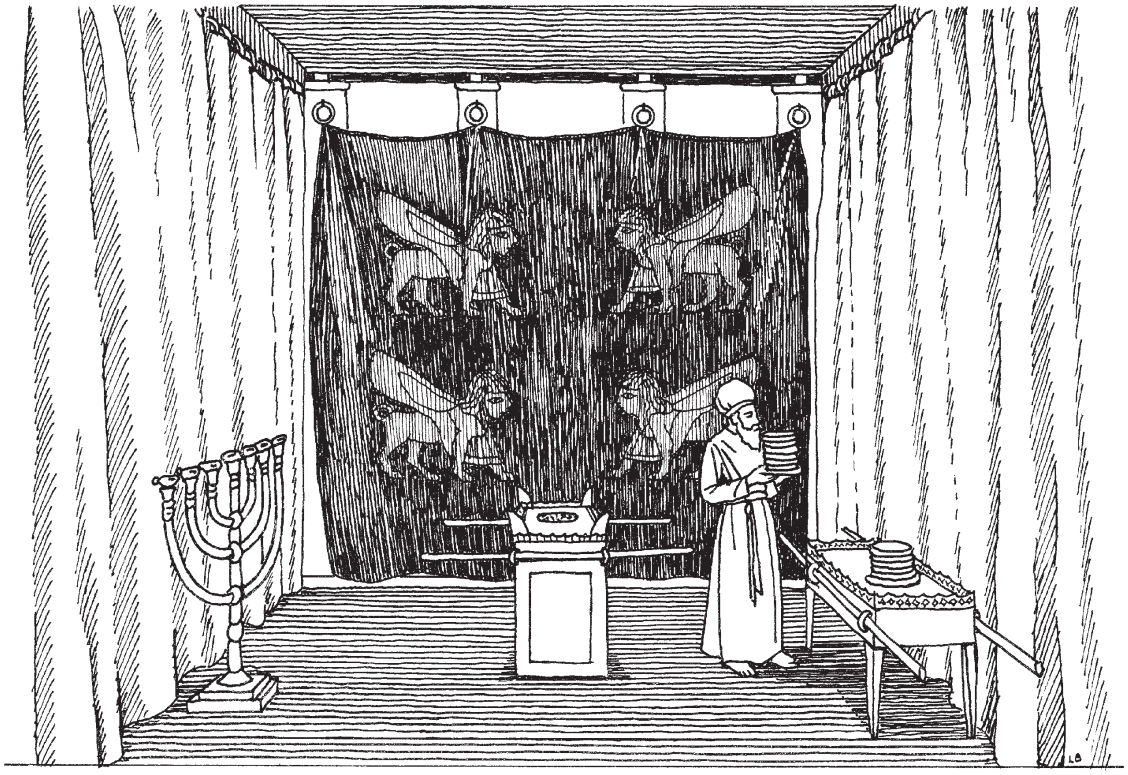

Teguop Sip: sagoy 7 yam sogo blon genang masi klaya kong go nggano taiti nang sogo tensotago sip gemang tui dali (Iblani 9:2)

---

*9:4 Bilangan 17:16-26

gemang degutpung. 7No, Kiki Degu nogo, taitisopuitgo trang
dega-a, yagui klaya da klaya seguong so, menay tong go kin ey
iti go, se degut. Yangga, nemot tang go konkebamling ey, kua
senong gono blung lo pluok go konkebamling eygo, bluim go
kebet genang so.* 8Piam susuep genang Teguop Sip tenda ba
nogo ngga kalik pupluok go, Kiki Walibala sono go tap seni,
maning luep go gemang gigit. Ngga nenguon so Ki Wali Waglo
lo gabe tetaling. 9No, ngga kalik trang-trang lo pluok go,
nggeasui go ku sono taling go: Ki Wali Iram no taitipuitgo*
logo, nemot lo uwawi go blung go dabui iku, teguop sogo
yakua pung. 10Seni so, demu lo taling go-a saysuk nogo
seguong-a gemang pupluok. Yangga: tendedam, budedrop, kon
bu lo suep genang, ngga naklay. Don ey tap ngga gigit go, tap
inim-a Ki Wali Iram lo mea kebuo.

11-12No, se senong! Taiti blong eygo Ki Wali Iram lo tui
go, imot no wasey genang so, Iram Yesus-a mo temuit gabe.
Ki Wali Yakena ba sogo, Kiki Walibala lo Ngengam Iram
so Nemot koklong go, kekayso Kiki Degu teguop sono, mo
degut-biwon. Sikabung go logo, sip ngga yakua klik. Kukunan
logo kua senong. Yang! Menay kin ey iti Nemot kua go
degut-biwon. No, Nemot tang go kin-a iti go mo degut. Da
klaya seguong, kekayso mo degut! Ngga ey, sesuoy tap senang
so gigit genang gabe kebuo-biwon. 13-14Se duing! Banim go
menay* suey go kin ey sung ey bluim golo, sikabung go kuklue
susuep go, nggeasui go Iram Yesus tang go kin logo, teguop
seni so imot mo ulu gabe. Se senong! Ki Wali Mani Iram go ta
sono taiti teguop so, Iram Yesus tang go saysuk-a mo iti. Ngga
Ki Wali Waglo go don lo lemoy go. Ngga ey, kebong genang
tap piam go sik so dabui iku ulu go, Ki Wali Mani Iram nogo
walikebali imot lo pupluok genang.

15Ngga tang sogo so, tegadi inim nogo dikuoytap so
Blong Dem-a gabe mo pegoy. Kuklue tegadi banim gono pupluok
don sik sogo, imot plet-lak genang so, Nemot mo kebong.

---

* **9:7** Imamat 16:2-34
* **9:9** *Taitipuitgo:* Imamat 1, 2 Seni so, taitipuit genang so Iblani lo pluok go, ngga nangglik ey gemang: kuklue suep genang, taitisuey Ki Wali Iram no pu genang, nggano Ki Wali Iram ey keduik genang.
* **9:13-14** *Menay:* seni so klik go, ‘domba kemsi’; ‘sapi kemsi’; ‘sapi nguot’

Nggeasui go, senang tegadi dok go ngga, Ki Wali Iram lo usi go
blong duoyap logo mea iti. 16Yatrang ngge ey se duing: duo no
itak go taut taling genang, sam-a se iti. Sam sik so mea senong:
nglangin mo kebong. Tegadi so dok go ngga, duo no nase itak!
17Yang! Ta taling genang sam so klik go nglangin maning kua
kebong go, sam ngga don kua gemang. No, kebong goso mea
pu, "Nggeasui go sam ngge se lemoy." 18Yatrang ngga sik so
gabe senong: keduong sogo tegadi lemoy genang, menay kin pi
golo ngge kalik gabe mlak. 19-20Blung Israel naklay nogo so,
demutrui Musa lo ibe sono pen go, menay tong go kin bu ey
bluot go-a, neguen hisop* ey domba dit eygo lo suik go,
blung ey Ki Wali Iram logo sam temoy nogo ey, bluim-sing
gono gemang pu, "Ki Wali Iram lo pu goso tegadi ngge tupduk
go tamlak genang so, kin ngge lo gabe dodok. Wali-wali!"*
21Ngga kalik dali, Walibala ey, ngga ba sogo taut naklay eygo,
Ki Wali Iram sono iway pu genang, kin ngga lo mo bluim dali.
22Yang! Musa logo demutrui no pu go: kin logo so, piam kuklue
konkebamling miam eygo ulu go, mo suep gabe.

Kuklue naklay Iram Yesus kebong golo gabe teglue

23Se duing! Kukunan blo nogo Walibala tenda ba sogo taut
naklay, Ki Wali Yakena sogo taut so taling go gabe. Kukunan sogo
taut naklay, ngga kalik menay kin lo bu ulu go, Ki Wali Yakena
tang go ba sogo taut ulu genang, sogo kalik go kin logo so ya ulu?
Yangga, kin teguop go-a, se iti! Kukunan sogo bala tenda nogo
menay kin ey kua kerlam go-a. 24Se senong! Sikabung go ta lo
klik go Walibala tenda ba sono Iram Yesus kua degut. Bala ngge,
Ki Wali Yakena ba sogo so taling go seguong. No, Ki Wali Yakena
ba sono go-a, Iram Yesus mo degut. Ngga ey, Ki Wali Iram
go suongku no imot tapla so, Nemot mo ip gabe. 25No,
Ki Wali Yakena sono Iram Yesus degut go ngga, tandali-tandali
go kin ey yakua iti. No, Nemot tang go kin ey da klaya seguong
mo degut-biwon. Kukunan blo sogo taitisopuitgo trang dega lo,
yagui klaya da klaya, menay kin ey Kiki Degu no dedegut kalik,
kua. 26Ngga kalik kua go, kuduong sik sogo, tandali-tandali

---

* **9:19-20** *Hisop:* buneli kalik go neguen, woy lo leguoy go kapasi kalik mea lemoy
* **9:19-20** Keluaran 24:6-8

iseng Iram Yesus se rlek. No, ku yam sogo no, dia sono da klaya
seguong mo pung-biwon gabe. Ngga ey, kuklue piam
konkebamling suep genang, Iram Yesus tang go saysuk-a mo iti.
27Yang! Ku klaya gono, sikabung kebong go, Ki Wali Iram lo
mea neyboy. Ngga mea lemoy seni! 28Ngge-a seni sogo gabe ya
lemoy-ayun: ku klaya dali gono, da namon tete sogo, Iram Yesus
mea weng. Kublung kong gono, kuklue piam konkebamling
ngengam genang, Iram Yesus go saysuk tang go-a mo iti-ngam.
Tandali pung-ayon go nogo, kon suep genang so kua. No, Nemot
so bubung go sikabung sesuoy genang so mea pung-ayon.

Taiti puit go seni Blong Dem-a gabe

10 1Ayanang, mianang! Musa logo demutrui, teguop go
blong eygo sono taling go. No, demutrui tang go lap
seguong. Se duing: sikabung Ki Wali Iram sono iway pupu
genang, yagui klaya da klaya, nemotnang nogo so taiti kerlam
go-a gemang pupuit. No, piam konkebamling naklay suep
genang, taiti ngga don kua! Ngga kalik pupluok go logo, teguop
sogo, sikabung yakua lemoy. 2Teguop sogo ya lemoy go, lekluik
dabui iku logo mea kua tra. Ngga ey, tandali-tandali taiti
pupuit genang sikabung logo yakua usey.
3Teguop go yakua pung, sang! No, way so ngge-a gabe
lelemoy: yaguino-yaguino taitinang so menay totong golo,
nemotnang nogo kuklue piam konkebamling gabe nenguon.
Ngga sik so tandali-tandali gabe tetra, “Genam piam ey go
sedue ba!” 4Yang! Sogo kalik so, sapi kemsi ey kambing kemsi
eygo kin logo, sikabung go kuklue piam konkebamling ya suep?
5-7Ngga tang so, kukunan sono Iram Yesus weng go nogo,
Ki Wali Iram no ngge kalik gemang pu,

“Menay ey taiti eygo sogo, Mot logo kua uwet;
Menay ey taiti ey pupuit go nogo, Mot kua iwat;
nggano, piam suep genang sogo taiti nogo, Mot kua iwat dali.
No, Mot no taiti so iti genang so,
Genam no saysuk-a mo iti-yo gabe.”

Ku ngganemot no, Genam lo pu go,

“Ki Wali Iram, At ngge go!
Mot go duduing pluok genang so Genam mo weng gabe.
Wali Sam klaut ba no At so klik go kalik, mea pluok-lu.”

(Mazmur 40:7-9)

8 Aya-mianang! Iram Yesus sogo kalik mo pen? Tamlak genang
so, ngge kalik Nemot lo gabe pu,
"Menay ey taiti eygo sogo, Mot logo kua uwet.
Menay ey taiti ey pupuit go nogo, Mot kua iwat."
Se tup! Iram Yesus lo pen go menay ngga, Musa logo demutrui no
taiti so iti go puit genang so taling go. 9 No, Iram Yesus lo pu go,
"Ki Wali Iram, At ngge go!
Mot go duduing no pluok genang sogo,
Genam mo weng gabe."
Se tup! Iram Yesus lo wa golo, kuduong so menay tong genang
tap Musa lo taling go, don kua goso mo lemoy. Way so, tap
inim-a don ey Nemot lo mo wa gabe. 10 Yang! Ki Wali Iram lo
iwat go tang so, da klaya, senang so gigit genang-a, teguop so
imot go wali mo lemoy. Iram Yesus go saysuk-a, taiti so iti go
tang so, naklay ngga mo pluok gabe.
11 Taitisopuitgo trang-trang logo, ngga kalik kua. Kuno-kuno
nemotnang kebali pupluok go nogo, tandali-tandali taiti
gemang pupuit. No, menay taiti so tong go logo, kuklue piam
konkebamling yakua suep ne. 12 No, Iram Yesus-a! Taiti klaya
dato, da klaya iti go, puit go, kuklue piam konkebamling
naklay kekayso Nemot lo mo suep. Kebali ngga yam so pluok
gono, Nemot tang go-a klak go, Ki Wali Iram go tasemla idi no
mo suing gabe. Ngga senang so mea got-ton. 13 Ngga so, Iram
Yesus gemang bubung, e… koysaula go don yam so seguoy-sing
go, Nemot go masi ba no mea ta-sing. 14 Yang! Ki Wali Iram no
dabui iti go sikabung-a, taiti so da klaya Blong Dem-a iti go
logo so, blong duoyap go wali senang so teguop so Iram Yesus
lo gabe lemoy. 15-16 Ngga, imot nogo so Ki Wali Waglo lo gabe
mo yang. Da klaya tete so Nemot lo pen go,
"Woy Wali Iram lo pu go,
'Ngge, Nemotnang ey Genam lo dok genang tegadi gabe:
ku santegun go nogo, nemotnang go dabui ba no
Genam go demu king go mea gigit.
Ngga ey, nemotnang go kunala temoy nogo
Genam go demu mea klik-sing dali.'"
17 Da namon tete sogo Ki Wali Waglo lo pen go,
"Nemotnang go, kuklue, piam, konkebamling naklay,
ngga sono Genam lo kay go mea itak-sing."

(Yeremia 31:33-34)

18 Se senong! Kuklue, piam konkebamling nago no Ki Wali Iram
mo suep go, taitinang sogo menay teguopey go mea kua tong!

Ki Wali Iram go suong ku sono imot weng-a

19 Ayanang, mianang se senong! Yesus tang go kin pi golo
Kiki Walibala sono go, nisonoso imot gabe ya degut. 20 Yang!
Yesus tang go saysuk iti go kebong go tang so Kiki Degu sono
amka glung go ba lo, Nemot mo degut. Ngga ey, imot nogo
walitap inim-a mo kebuo gabe.

21 Nggeasui go, Kiki Walibala sogo, Ngengam Iram gabe. Imot
nogo kebali Nemot lo gemang pupluok. 22 Dabui iku lekluik
itak go, dabui kon kua golo, saysuk bu teguop lo ulu genang-a
imot ya weng go! Ngga ey, dabui-a klaya keng go tang so,
Ki Wali Iram ey imot tegu genang. 23 Ayanang, mianang! Tegadi
teguop ngga bubung genang, don ey imot ip go, senang so ibe
nogo se iyang! Se senong: Ki Wali Iram nemudi so! Nemot lo pu
goso, mea lemoy. Sesuoy tegadi-a, Nemot lo mo dok gabe.

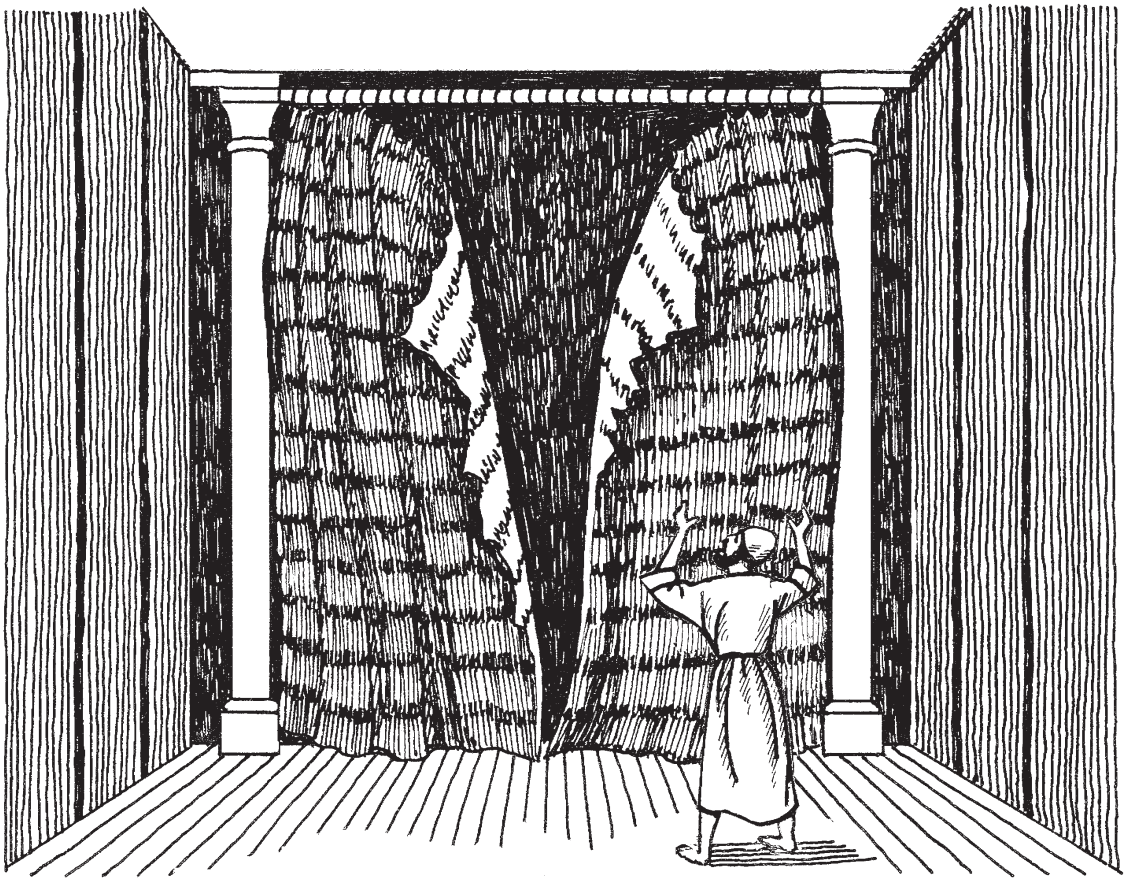

Yesus go kin tang so Teguop Sip no amka glung go nesip lo mo tegek.
Nggeasui go suali kua goso Ki Wali Iram go suongku no imot gabe ip.
(Iblani 10:20)

24 Way-way so nemu imot ya luluik go. Ngga ey, way-way
klum taling genang-a, suey so se duduing. Tasuey ey se tetaling.
25 Woy Dem iway iti genang, imot se iyaluim. Sesrok eygo
sikabung temu kalik kua lemoy! Se senong: Woy Dem pung
genang ku, buem tebot-a gabe. Ngganemot sogo so, way-way so
don-a imot naklay se kokok!
26 Yang! Iram Yesus lo seni eygo tap pluok go, imot no pen
go, mo senong. No, senang so kuklue piam konkebamling-a
yambeto go imot pupluok go, piam ngga sik so sesuoy genang
tap meno kua gabe. 27 No, piam-a yambeto go, kisebui koy iti
genang-a bubuong ey se bubung! Uwaydang go sikabung idakoy
lo mea kuim.
28 Se duing! Musa logo demutrui nando lo paysing go, piam
eygo so namon duo-nangglik si lo pu go, idekeba taling go,
kekayso mea kebong. 29 Musa so paysing go nogo idekeba ngga
kalik pu go, Ki Wali Iram so waydang go nogo, sogo kalik ya
lemoy? Yangga:

ku sono Ki Wali Danon, nando lo kenok go;
Ki Wali Danon tegadi so dok go kin,
nemot teguop genang so pi go, tenguo go;
Ki Wali Waglo taitiklum so iti goso wayang go,
nemot nogo, kisebui dega-a mea taling.

30 Kua kay! Nemudi so ngge-a Ki Wali Iram lo mo taling,

“Way but genang Genam logo so mea!
Iseng way Genam lo mea taling!”

Nggano mo pen dali,

“Nemot go blung Ki Wali Iram lo mea neyboy!”

(Bilangan 32:35,36)

31 Yang! Ki Wali Mani Iram go ta ba sono pui genang, suali-a,
bubuong ey se!
32 Ayanang, mianang! Banim lemoy go-a, motnang se duing!
Deguo teguop ngap go nogo, koywong iseng ba lo lek go, no,
don ey mo wali-kesanga. 33 Ibe blo no motnang tang gono
yatrang iti go, mo wayang. Ngga ey, andua temu ey suongsut
taling go nogo, klay gono motnang mo ip dali. 34 Nggano,
boy ba no betep go andua eygo klaya so lemoy go, dabui
klum-a motnang lo mo taling. Ngga ey, sikabung temu go taut
plesagui lo sagon go nogo, gigling ey yakay ey motnang mo lek.

Motnang mo senong: dabui ba so atnang lo uwawi go blong
ngge, senang so gigit genang, sikabung meno logo yakua gluik.
35Yang! Gigling eygo yakaydon ngga, motnang logo kua
itak! Way sogo, taiti seni kangok go-a, motnang nogo mea
tagot. 36Motnang-a don ey se suing! Ki Wali Iram lo iwat go-a
pupluok go, tegadi so dok go, motnang lo mea iti. 37-38Se
duing! Wali Sam klaut ba no mo klik,

"Ku kua walong gono, Nemot weng genang,
keda so mea pung;
Nemot pung genang sogo, mea kua iti-tui;
ngga ey, Genam go blung seni eygo-a,
dabui lo keng go tang so mea wali."

No, ngge-a mo klik dali,

"Teguey go nemotnang sik sogo gemang go,
nemotnang nogo, Genam kua iwat gabe." *(Habakuk 2:3-4)*

Ngga naklay Ki Wali Iram lo pu go.
39No, teguey go tap nega go, imot kua gabe. Ki Wali Iram no
dabui lo keng go tang so, mo sesuoy go sikabung, imot ngge-a
gabe.

Dabui lo keng go sikabung

11 1Se senong! Dabui lo Ki Wali Iram no kekeng go, imot
go kutrui gabe. Ngga blo no imot go duduingbubung don
eygo mea gigit. Ngga ey mea senong, "Kua i-ikum go, Kiki son
go gigit go, seni so gabe!" 2Kua kay! Dabui lo Ki Wali Iram no
keng go tang so, blo sono banim go sedue ey kabung eygo sui
mo pu gabe. 3Dabui lo keng go tang so duing go gabe senong:
kukunan ngge, Ki Wali Kumam lo pu-ngam gono, teguop so
lelemoy go gabe. Ngga ey mea senong dali: nemu lo ikum-eton
go ngge, kua ikum go sik so mo pung gabe.
4Habel dem no suey so imot se ikum! Habel dem, dabui lo
Ki Wali Iram no keng go tang so, Ki Wali Iram nogo taitisuey
go-a iti go, ntaton Kain logo ey kua kerlam. Ngga ey, seni eygo
nemudi sogo sedue so Habel-dem Ki Wali Iram lo mo iwat. Seni
so, Ki Wali Iram tang golo mo pu,

"Habel logo taiti nogo, Genam yakay ey!" *(Kejadian 4:3-10)*

Nemot-a Habel dem mo kebong go, dabui lo keng go tang sogo
so, nemot go tasam maning gabe penklong.

5Henok dem no suey so imot se ikum dali! Maning kua klak
go nogo, Wali Sam klaut lo pu go,
"Ki Wali Iram go dabui nogo ey Henok dem mo iwat!"
(Kejadian 5:21-24)
Yang! Dabui lo Ki Wali Iram ey keng go tang so, nemukiki so
Ki Wali Yakena ba sono Henok, Ki Wali Iram lo wawi go mo
klak. Kamso temoy sikabung lo wet go, nemot so tuet go simu
kua tegu.
6Kua kay! Dabui lo keng go seguong-a, Ki Wali Iram go dabui
nogo ey mea but. Se senong! Ki Wali Iram sono weng go, seni
so dabui lo ngge-a se keng: Ki Wali Iram gabe. Nemot so dabui
lo uwet go, seni mea tegu!
7Noak ngga kalik dali! Dabui lo keng go tang so, bayi kangok
go tupduk ey mo klik. Seni so, bu lo kenok genang nebut
Ki Wali Iram lo pu go, Noak mo tup. Maning bu ngga kua ikum
gono, bayi mo klik-ngam. Ngga ey, nemot ey, danonnang go
yaptenglam eygo-a, wali sesuoy genang. Yang! Nemot go tasam
nemudi sogo ngganemot lo, dia sono sikabung temu go kuklue
piam konkebamling-a mo plet-dak. Ngga sik so mo senong:
nemotnang nogo kisebui gemang! Way so, Ki Wali Iram no
dabui lo keng go tang so, Noak seni eygo, nemudi sogo sedue
so Ki Wali Iram lo mo iwat.*

Dabui lo Ki Wali Iram sono Ablaham keng go

8Ablaham se ikum dali! Dabui lo keng go tang so,
Ki Wali Iram lo usi go yakena itak so pu go nogo, Ablaham
tupduk go, kekayso taut go mo ip-nangam. Yang! Nemot tete
sogo sip, Ki Wali Iram lo pu go, Ablaham tang go kua senong
go sip sono, ip go gemang klong.* 9Dabui lo Ki Wali Iram no
keng go tang so, Ablaham koklong, nan Kanaan no gemang
pung. Nan ngga tegadi so Ki Wali Iram lo dok go, no Ablaham
nogo maning kua itak. Ngga sogo, bala tenda ba lo danon Isak
ey mamtaton Yakop eygo gemang got-neakam dali. Tegadi
kerlam go, nemotnamon nogo Ki Wali Iram lo mo dok-ngam
dali. 10Dabui lo Ablaham bung-akam go ngga, nemot mo
senong: nggeasui go bala tenda ba lo gabe wet-atugu. No, yansi

---

* **11:7** Kejadian 6:13-22
* **11:8** Kejadian 12:1-5

go, don eygo kutrui blo no klik go yakena ba no, genam mea
suing. Yakena ngga Ki Wali Iram tang go duduing no mo klik.*
11 Dabui lo Ki Wali Iram no keng go tang so, Sara nogo duo
tui genang don mo iti. Sedue seni so naklay Ablaham lemoy
go, nggano duo-ibui sogo Sara tang go gabe. No, nemot mo
senong: duo tui genang tegadi, Ki Wali Iram lo dok go, mea
lemoy seni.* 12 Ngga sik so gabe ikum: nemot-a klay duo,
yam so sedue seni so Ablaham srawe go, nemot lo tui-won
go sik so mlenasrang pung go, miam dega ey mo ke. Utop
ey beap kaseglok eygo kalik, nemot go duoyap mo lemoy,
tagu i genang, yakua.

Dabui lo keng go seni tandali pen go

13 Ayanang, mianang! Dabui lo keng go babuasinang mo
kebong. Nemot-a, blong seguay go, babuasinang no ngap go,
tegadi-tegadi Ki Wali Iram lo dok go seni, nemotnang tang go
kua ikum-nengam. Ngga ey, mo pen-nengam dali, "Kukunan
nogo, sip kua go glop ey amble eygo kalik, atnang gabe."
14 Ngga kalik pen go tang so, ibe gemang senong: ngge seguong
so susuing genang sikabung, atnang ngge kua. No, yakena
seni no gabe isetugu. 15 Se duing: kukunan so gigit go yakena
so babuasi na pepen go, tandali yakena no iwot go mo klong.
16 Kukunan blo sogo yakena ey kua kerlam go sip teguop
degut genang-a, kangok so nemotnang gemang duduen. Ngga
tang so, Ki Wali Aya so nemotnang lo usi go, suongsut eygo
Ki Wali Iram kua tra. Ngga ey, blong eygo yakena-a nemotnang
nogo so, dali Ki Wali Iram lo mo semu-sing gemang.

Ablaham go duoyap dabui lo keng go

17-19 Ayanang, mianang! Duo ke genang tegadi Ablaham
no Ki Wali Iram lo mo dok. Ku meno no Ablaham dabui lo
kekeng go seni ikum genang, yatrang so Ki Wali Iram lo pu
go, "Taiti so Isak-a se iti!" Ngga ey, Ki Wali Iram no dabui lo
keng go tang so, danon trang klayking-a taiti so dali dok go mo
tui-nangam. Seni so, banim temu no, tegadi ngge Ki Wali Iram
lo mo dok,

---

* **11:10** Kejadian 35:27
* **11:11** Kejadian 18:11-14

“Mot go duo Isak lo tui go-a miam dega ey Genam lo mea ke!”
(Kejadian 21:12)

Ngga tang so, ngge-a Ablaham mo duing-ngam: sedue kebong go, tandali Ki Wali Iram logo mea nglong seni. Ngga nemot nogo, kebong genang so nemot go danon mo i go, tandali Ki Wali Iram lo nglong go, Ablaham sono gemang iti.*
Se senong! Nggeasui go sono taling go* babu Ablaham lo mo pluok-ngam. 20Ngga kalik dali, dabui lo Ki Wali Iram no Isak keng go, danon Yakop ey Esau eygo blo no ta mo tui. Ngga ey, ku santugun gono lemoy genang mo pen.

21Dabui lo Ki Wali Iram no Yakop keng go tang so, i go kebong yam nogo, Yusup go danon namon nogo ta gemang tui. Yang! Don yam so kua go, teguoli temoy no tegui gono, Ki Wali Iram go sui iway blo sono gemang iti.*

22Dabui lo Ki Wali Iram no keng go tang so, i go kebong yam nogo, Ki Wali Iram go sui no Yusup lo gemang pen-ngam, “Yansi go, nan Mesir sik sogo blung Israel pung go mea klong!” Ngga ey mo pu dali, “Koklong go nogo, simu sik sogo at go don tuet go, tegadi so dok go nan Kanaan sono, motnang lo iti go se klong.”*

Dabui lo Ki Wali Iram no Musa keng go

23Musa tui go ku nogo, nan Mesir go deguena lo pu go, “Iblani sedue denok tutui go, kekayso se tebuet-sing.” No, dabui lo keng go tang so, deguena ngga go nebut nogo, unen-nglangin suali kua tra. Nemotnamon ikum go: Musa dem teguop dato go duo se! Ngga ey, banu nangglik yam so, yakot so ngga ba lo min mo kok.*

24Ngga ey, Pirawon go yap ba no denun lo iti go, Musa yam so mo babu. Sedue so lemoy-dapnawon gono, dabui lo Ki Wali Iram no keng go tang so, Pirawon denun go duo so pu genang, Musa lo mo tenguo-nangam.* 25Nemot lo duing go: Pirawon go yap ba so tom eygo-a namboy pepla genang, ngga piam! No, way so Ki Wali Iram go blung Israel ey koywong

---

* **11:17** Kejadian 22:1-14
* **11:19** *Taling go:* Yesus kebong sik so, nglong go sono taling go.
* **11:21** Kejadian 48:1-20
* **11:22** Kejadian 50:24-25
* **11:23** Keluaran 1:22, 2:2
* **11:24** Keluaran 2:10-12

iseng, idekeba kerlam so tra genang-a, genam keng go-a, suey!
26Kangok so dabui lo Musa duduing ey mo keng: taitiblong-a
Ki Wali Iram lo iti go tang so, Woy Dem so wayang go tap-a
gabe kuoy. Nemot lo duing go: ngga-a teguop seni! Nan Mesir
sogo taut miam eygo tamlak genang ey, kua kerlam.
27Dabui lo Ki Wali Iram no keng go tang so, nisonoso nan
Mesir sik sogo, gemang pung-nangam. Pirawon go sagui tang
so, nemot kua kap. No, nemu logo yakua ikum go Ki Wali Iram,
mo ikum go kalik, don ey suing go tang so, Musa mo ip.*
28Ku meno no, Ki Wali Iram lo pu goso, tandali nan Mesir no
Musa gemang weng. Ngga nogo, dabui lo Ki Wali Iram no keng go
tang so, wali tasam namon ngge-a, blung Israel lo pluok genang,
Musa lo mo taling. Yangga, domba tong genang Walop Paska.*
Nggano, sikabung Israel go yaptenglam klay-klay no domba nok
go kin, nemotnang go yataput temoy sono gemang bluim.
Ki Wali Tamot li go nogo, blung Israel go yataput temoy nogo
kin ngga ikum go tang so, degut go duo trang sogo kua but.*

Nan Mesir sik so ip go nan Kanaan no degut go tasam

29Dabui lo blung Israel, keng go tang so, Beap Bom-Bom nesip
lo nan lekuoy go logo kalik, sesuoy so Ki Wali Iram lo wawi go
mo klong. No, yatrang nemotnang so truik go plesedue Mesir-a,
tandali beap teguey golo kenok go, sip ngganemot no mo
leguot-lak.* 30Dabui lo keng go tang so, nan Kanaan ba no blung
Israel degut go, yakena Yeriko no gemang pung. Nggano,
kuno-kuno pay go, ku taidisonamon tete sogo pepay gono, yakena
ngga wok so teguot go demutema, nemot tang so togut go
gemang net-anatun. 31Yakena Yeriko sogo kamea kabung, Rahap
debui gemang. Israel sik sogo klaysedue namon, yakena
ngganemot nemu luik so kenawon go nogo, dabui lo Ki Wali Iram
no keng go tang so, yap ba no andua kalik, Rahap lo wawi go
gemang kok-natun. Ngga tang so, Yeriko sogo tupduk kua go
sikabung naklay leguot go, no Rahap-a gemang sesuoy.

---

* **11:27** Keluaran 2:14,15
* **11:28** *Walop Paska:* walop Paska nemot go seni, Nemot go blung sesuoy genang, Ki Wali Iram mea ip.
* **11:28** Keluaran 12:21-30
* **11:29** Keluaran 14:21-31

Dabui lo Ki Wali Iram no keng go blong duoyap temu

32 Yang! Dabui lo Ki Wali Iram no keng go yatrang temu,
maning mata so gemang. Yangga: babuasi Gideon, Balak,
Simson, Yepta, Daut, Samuel, nggano nabi-nabi meno yakua
pen-srelu go, gemang dali. Ngga naklay pen genang, seni so,
ku kua nemot. 33 Nemotnang ngga, Ki Wali Iram no dabui lo
keng go tang so, ngge kalik mo semu-nengam: saula meno go
iram-iram ey plepung go nogo, Israel saula-a, don ey mo ip.
Nggano, Ki Wali Iram lo iwat go-a nemudi so taling go, ngga
ey, tegadi nemotnang nogo so Ki Wali Iram lo dok go mo
lemoy. Nggano, menay iseng eygo, nemotnang go don lo lom
mo kedik.* 34 Koy nebleng kangok go don, nemotnang lo mo
sut. Tengang kalong eygo ba sik sogo mo sesuoy. Nemot-a
don malo go, don ey nemotnang-a mo kok. Ple sogo nogo,
don kangok so nemotnang mo taling. Nemotnang no plesi
temu ikum go, kukui go, suali so mo kuek.* 35 Yang! But go
kebong go, tandali mo nglong-lak. Ngga ey, yakena kabung
go ta sono mo itak. Ki Wali Iram wayang genang so,
sikabung temu mlak go nogo, dabui iti go keng go itak go,
nemotnang moyso. Demun ey iseng kangok go ey tetaling go,
e… nemotnang mo kebong. No, nemotnang mo senong: seni
so, kebong go blo idi logo, kiki wali inim ba nogo, at nglong
go-a suey dato. 36 Dabui lo Ki Wali Iram no keng go tang so,
blong duoyap temu nogo, nebut wayang mata so pen go,
demun ey mo suey dali. Yang, tegan lo dok go, boy ba sono
wawi go mo betep. 37 Dabui lo Ki Wali Iram no keng go tang
so, temu demu lo sruom-nengam go, but go mo kebong.
Temu, gergaji lo, tengang lo ibot go mo kebong. Temu, amka
buin-a kok go, tap masi koklong. Nemotnang go taut lek go
mo nega. Ku sono kenok go, nemotnang nogo koywong iseng-a
sang tetaling. 38 Bu pay-a, ku meduim-a li-klak so gemang
lelemoy. Ngga ey, demuput ba lo usene srek sipsuing gemang
got-neakam.

Yang! Blong duoyap ngga naklay, teguop dato! Kukunan
sikabung ey klay go nogo nemotnang yakua bluot. 39 Dabui

---

* **11:33** Daniel 6:1-27
* **11:34** Daniel 3:1-30

lo Ki Wali Iram no keng go tang so, blo sono blong duoyap
ngge naklay go sui-a mo pu. No, nemotnang nogo tegadi
Ki Wali Iram lo dok go, kua pung.
40Se senong! Nemotnang nogo kua pung go, seni gemang:
taiti teguop go Ki Wali Iram lo dali ta go, nemotnang seguong
nogo-a kua, no imot ey klay gono teguop so lemoy genang-a,
Ki Wali Iram lo duing.

Blong duoyap segu genang tap

12 1Ayanang, mianang se senong! Banim sik so, dabui lo
Ki Wali Iram no keng go blong duoyap miam dega ey
gabe. Stadion ba sogo kalik, imot wok so teguot go,
nemotnang lo nemu gabe luluik. Nemotnang nesip ba no,
don ey mlak go walitap lo imot gabe kekap. Ngga kalik
teguot go, nggeasui go kuklue, piam, konkebamling, idekeba,
tandali imot so rlek go, ngga sono se itak-sing. Ngga ey, imot
no mo taling go walitap-a don ey mlak go, nemudi so
kapklong genang. 2Walitap ngga lo kapklong go nogo,
nemu-a Yesus seguong no tuisotuigo imot se kekap! Dabui
lo imot keng go kutrui, Iram Yesus gabe. Nggano, dabui lo
imot kekeng go teguop dato sogo, Nemot lo mea pupluok
dali. Yesus logo yatrang-a, se duing: blong yakay no pung
genang, Nemot lo mo iwat. Ngga ey, di no glung go suongsut
sogo, Nemot tang go logo kua waydang. No, don ey Nemot
ip go, klak go blo dega sogo sipsuing-a, Kiki Demu tasemla
idi no gabe suing.
3Yang! Kangok so imot se duing! Yesus tang go sikabung
piam eygo lo wayang go kalik, no don ey Nemot mo ip gabe.
Ngga sik so se senong: ngga kalik don ey Yesus mo suing go,
dabui don memalo go tang so, sogo kalik imot ya teguey?
4Se senong! Kuklue piam konkebamling itak genang so u-usey
go nogo, sesat ey kin ey pi go nogo, motnang maning kua
kebong gabe.
5Duo nogo kalik nebut mangking pen go, motnang mo kay?
Wali Sam klaut ba no ngge kalik pen go,

"Demsop! Woy Wali Iram lo ngunguok go,
Mot logo yakua itak.
Nemot lo bebat go nogo,
motnang don kua malo!" *(Amsal 3:11-12)*

6Se duing: nando-a Woy Wali Iram klum go, mea bebat. Ngga
ey, duoyap demun klay-klay Nemot logo mea srap dali. 7Nago
so mo, unen-nglangin logo denok demun kua suey go? Iseng
eygo tap lo ngunguok go, don ey motnang-a se suing! Kua kay!
Nemot go duoyap nogo kalik, motnang Ki Wali Iram lo tetaling
go gemang. 8No, blong duoyap temu kalik, demun Ki Wali Aya
lo kua but go-a, kunala temoy no se! Ngga kalik go danon tang
goso mea kua pu, diaduo so mea pu. 9Kukunan sogo ayanang
no se ikum! Nemot-a, demun logo tang so, segu go, moy-ay
nogo suali ey imot ta mea kokong. Nggeasui go, kiki sogo Aya
nogo se ikum: Blongdon naklay Nemot lo tamlak go gabe. Ngga
kalik go, kiki Aya go don nogo-a, tupduk ey imot se keng!
10Seni so, kukunan sogo ayanang go duduing no, ku tebot ba
dato no, imot demun saboy go. Imot tang go suey genang so
Ki Wali Aya lo demun srap go, teguop goso Nemot kalik imot
lemoy genang. 11Nemot-a seni so! Demun but go ku nogo, imot
yakay kua, u-a mea kukluo. No, sesegu go nogo, way so, seni
suey go-a ngga sik sogo mea tagot. Yangga: way so seni eygo
wali, ngengam-yakay-a mea pung.

Keda so blong duoyap kenuong genaning

12Dem-debui, blong duoyap! Ki Wali Iram nogo walitap suey
so imot ya koklong. Ide ey tetaling gono tang so segabuem
tamasi bubuong ey king go, don-a motnang se kok! 13Nggano,
walitap lo masi gualing genang, nemudi sogo-a blong duoyap
se kuoy! Ngga ey, walitap sik sogo masi iseng eygo lo pedueng
genaning, no, tandali mea pali.
14Sikabung meno ey ngengam ba lo wali genang-a, motnang
se u-usey! Ngga ey, kon kua, teguop goso suing, genang-a se
uwet! Kua go, Woy Wali Iram eygo mea kua tegu. 15Yay se
suing: Ki Wali Iram go taitiklum ba sik sogo, dia sono meno
duo pung genaning! Nggano, dabui ba no bete eygo-a pung go
sik so piam-piam lemoy eygo. Ngga tang so, sikabung mata
sogo bete dali genaning! 16Ngge, yay se suing dali: motnang sik
sogo kamea sogo kua uwet. Ki Wali Iram go duduing teguop
wayang genaning. Babu Esau no se ikum! Duduing don kua go
tang so, ten seguay go dam genang so, duotrang go sipsuing-a
mo nay. Esang! 17Yang! Motnang mo senong! Esau nogo
sipsuing iti genang ku no pung go, nemot duotrang so tandali

iti so duduing. No, nemot tang go Ki Wali Iram lo mo tenguo!
Nemot-a kamso unebu ey usey-angam go, tandali kuklue suey
genang ku kua iti.

Ki Wali Iram no don ey ip go

18 Ayanang, mianang! Kiki Wali Mani Iram ey motnang mea
tegu. Nemot lo taling go motnang logo kua tenguo. Banim
go blung Israel no se ikum. Nemotnang lo ikum go, ta lo tra
go, motnang logo kua tra. No, blung Israel! Meduim Sinay
koynebleng ey kukuim eygo, kuklik eygo, kunebit kayem kluim
plamang go nogo, nemotnang mo ip. 19 Nggano, Ki Wali Iram lo
don ey kabui tui go, nebut kluim babu go tuot go, nemotnang
ip go, way so wa go, "Nebut ngga kalik go, tandali atnang
sono go kua bebat." 20 Seni so, Ki Wali Iram lo pu go demutrui
ngge-a, blung Israel yakua lek sang. Se tup, "Meduim sono ta
kua tuing! Ngga kudumat! Ta nando lo kong go, demu srom
golo but go se kebong. Yang, menay lo tuing go, but go se
kebong dali." Ngga kalik go, nando lo ya keng?* 21 Ki Wali Iram
go blongdon ngap go ngga, ikum go, suali dega ey nemotnang
mo tra. Yang! Musa tang golo mo pu-ngam, "Suali ey bebong ey
genam mo king."

22-24 No, blong duoyap nggeasui go, se senong! Banim tegadi
so dok go blung Israel lo ip go ikum go ey, motnang kua
kerlam. Ki Wali Iram go suongku no pluep go, suey so motnang
gabe ip-lak. Yangga,

Sion meduim sono motnang ip go.
Yakena Yerusalem teguop sono ip go;
Ki Wali Tamot miam ey nenem-yakay ba sono ip go;
Ki Wali Yakena no trangduo so temuit sing go
blong duoyap so ip go;
Sikabung naklay neyboy genang so
Ki Wali Mani Iram sono ip go;
Teguop sogo blong duoyap go dabuilap sono ip go;
Tegadi inim lemoy genang, dikuoytap so,
Yesus kin pi golo pegoy go sono ip go;
Kin bluim go ba sono go-a motnang gabe ip-lak!

---

* **12:20** Keluaran 19:12-13

Kin ngga go nebutkluim kangok dega,
Habel go kin lo pu go ey kua kerlam.*
25 Ayanang, mianang! Kunala temoy no se. Ki Wali Yakena sik
sogo nebutkluim ngga, imot lo tenguo genaning. Blung Israel
no se ikum! Kukunan blo no blung Israel lo susuing go, Musa
logo demutrui nguok go tenguo go, kap genang yakua! No,
Ki Wali Yakena sik so ngunguok go, ngga Ki Wali Iram. Nemot
tenguo go, kisebui dega sik sogo, nago kalik imot ya kap ne?
26 Yang! Ki Wali Iram, meduim Sinay sik so nebut tuot go logo,
kukunan bubuong ey gabe king. No, nggeasui go, tegadi ngge-a
Nemot lo gabe iti: kukunan ngge, da klaya dali mea segueng-silu.
No, kukunan seguong-a kua, ut-nan mea sret-lu.* 27 'Da klaya
dali' so pu go, nemot go seni: semu-ngam go ngge don kua go,
da klaya dali, ulue go tang so, kukunan mea nega. No, don
eygo-a mea gigit.
28 Nggeasui go, yakua ulue go sipsuing blong eygo
Ki Wali Iram lo tamlak go-a, imot ya uwawi go! Ngga ey, taiti
suey-a imot ya pupu go se! Nggano Ki Wali Iram lo iwat go
walikebali-a ya pupluok. Suali ey, ta kokong-a ya pupluok go
se! 29 Kua kay! Imot go Ki Wali Iram koy unen. Nemot logo mea
kuim. Seni!

Yesus no suey so keng genang nebutmang king

13 1 Ayanang mianang! Way-way klum suey so motnang
yay se suing. 2 Glop pung go nogo, yakay ey motnang
logo se uwawi. Demu ngga kua kay. Ngga kalik sesemu go
tang so, Ki Wali Tamot motnang go yap ba no glop ey wawi go
mo degut gemang. No, motnang tang go kua senong gemang.
3 Boy ba sogo blong duoyap nogo se duduing, motnang tang go
nemotnang ey boy ba no mo betep dali go kalik! Nggano iseng
ey tetra go blong duoyap sogo, se duduing! Motnang tang go
saysuk ey nemotnang kalik gabe uwali dali.

---

* **12:24** *Kejadian 4:8-10 Habel go kin lo pen go:* kuklue kua go sedue ngge-a mo kebong. Ngga dabuisadui way taling genang. No, kuklue kua dali goso Blong Dem-a kebong go, Nemot go kin lo pen go sikabung naklay go kuklue piam konkebamling suep genang so gabe.
* **12:26** Hagai 2:7

4Sogo-sogo lemoy go nogo, nin-senun klay gono tegadi
keduik go, ta kokong ey se duing. Kabung meno eygo sadui
kua kenok; nggano sedue meno eygo sadui kua kenok dali. Se
senong! Iti-itak-a sesemu go, kamea-a uwet go, ngga kisebui
iti genang gemang. 5Duoy iyaluim seguong-a, motnang logo
kua tutruik. Sogo-sogo gemang go-a, mot go saysuk nogo so se
nemot. Ngge kalik Ki Wali Iram mo pen,

*"Banom go, mot Genam logo mea kua itak seni."**

6Ngga tang sogo so, don ey imot logo mea pu,

"Genam no Woy Wali Iram lo gabe tebok.
Genam suali yakua.
Sogo-a, genam nogo sikabung logo ya semu?"

(Mazmur 118:6)

7Ki Wali Nebut so motnang no pepen go woy-woy nogo, se
duing. Ki Wali Iram no nemotnang lo iwat go, nemotnang nogo
yatrang gemang. Yang! I go sogo nemotnang dabui lo keng go
wali-a ikum go, motnang nogo seni kangok. 8Se senong! Iram
Yesus senang so gabe susuing. Banim nogo, nggeasui go, ku
santegun go nogo, kerlam go Nemot-a gabe got-ton.

9Kunala temoy no se! Duduing piam go bumeno-bumeno
ngunguok golo, motnang go senong teguop go lek genaning.
No, ngge-a se! Dabui ba nogo, Ki Wali Iram go taitiklum lo
imot don kokok go, ngga suey. Se senong: Ten dedam tap logo
imot go dabui don yakua kok. Tap ngga nguok go keng go nogo
teguop, maning kua tagot gabe.

10Se senong! Musa go demu no, Ki Wali yap bala tenda
ba sogo taitisopuitgo menay ey ten eygo sik so, trang-trang
lo ngga blo sogo taiti ngga kua dedam. No, imot logo
Ki Wali Iram no iti go taiti ngga ey kua kerlam. Demu sung blo
sogo taiti: ngga Iram Yesus di no glung go. Ki Wali Iram no iti
go taiti teguop ngganemot ey, imot go wali kon kua goso, mo
degut dali gabe. 11Kiki Degu ba sono kon teglue genang menay
kin, taitisopuitgo wengkabui lo iti go gemang degut. No, menay
temoy-a yakena dia idi no puit genang so, dui ey gemang
i-itak.* 12Ngga tang sogo so, yakena yataput dia idi dali no imot
nogo 'taiti' Yesus, ngga kalik dali ide mo lek. Ngga ey, Nemot

---

* **13:5** Ulangan 31:6,8
* **13:11** Imamat 16:20-28

Ki Wali Iram nogo taitisopuitgo sip (Iblani 13:10)

go blung teguop genang so, Nemot tang go kin tabubluim golo, kuklue piam konkebamling naklay gabe kebet.

13 Ayanang mianang! Ngganemot sogo so, sikabung go walitasam itak go, Yesus ey imot ya pluep-lak! Ngga ey, dia idi no Nemot so uwayang go rlek dali genang. 14 Se senong! Kukunan blo sogo yakena imot nogo senang sip kua. Yakena demening go pung genang-a, imot nemu gabe bubung. 15 Imot go ‘dikuoytap’ Yesus logo so Ki Wali Iram nogo taiti yakay eygo-a, imot se rlek! Yangga: senang so iway imot go lom logo Ki Wali Iram go sui-a blo no iti genang. 16 Nggano Ki Wali Iram nogo ey iwat go ‘taiti’ temu, imot lo iti genang. Yangga: sikabung meno nogo dabui klum tetaling go, nggano way-way so tetebok go.

17 Blong duoyap! Motnang go sedue woy-trang nogo tupduk ey motnang se uwali. Nemotnang lo tetaling go suey se pluok. Se senong! Motnang go wali nemotnang lo yay suing genang. Ngga nogo, Ki Wali Iram go suongku no tangpen genang, nemotnang lo se wa. Yang! Motnang go wali tang so woy-trang lo ikum go, walikebali yakay ey nemotnang lo mea pupluok. Nggano, ide ey motnang keng go sik so dabui don kua goso nemotnang lemoy genaning. Ide ey kekeng go, mot nogo seni ey mea kua tagot.

18 Atnang sogo dewi tongkuatong. Se senong: atnang,
walikebali naklay suey so pupluok genang-a duduing go tang
so, mo senong gabe: dabui iku dabuiklaut suey golo atnang
gabe. 19 Tandali genam lo pu go, “Genam sogo dewi kangok
so tandali se pupu!” Ngga kalik motnang lo pupu go, keda so
motnang mit sono genam Ki Wali Iram lo wawi go mea itak.

I go so suey pu go

20 Ki Wali Iram ngengam-yakay nuik. Seni so, imot go
Woy Dem Yesus, kebong go sik so Ki Wali Iram lo mo wawi.
Ngga, tegadi senang dok go, kin pi golo mo lemoy gabe. Seni
so: Woy Dem Yesus, uduonebo yay so suing go wengkabui
teguop go gabe! 21 Ngga sik so, dewi ngge kalik genam lo gabe
pu, “Ki Wali Iram go duduing-a pluok genang, motnang nogo
don suey go-a naklay gabe ya iti.” Yang! Iram Yesus tang go
logo so imot ba nogo, Nemot go dabui nogo ey but go kebali-a,
Ki Wali Iram mea pupluok. Nemot seguong nogo so, iway
senang so mea iti. Seni.

Sam so kadun go

22 Ayanang mianang! Nemot-a, motnang nogo so sam ngge
tebot so klik go, genam lo drom king go ngge motnang lo dabui
yakay ey se iti. 23 Motnang mo senong? Timotius, imot go andua,
itak go mo klong. Kedaso nemot weng go, nemot ey motnang
ikum sogo, genam mea klong dali. 24 Woy-trang, andua blong
duoyap naklay nogo, genamnang go suey se pen. Motnang
nogo suey blong duoyap nan Italia sogo lo gabe pepen dali.
25 Ki Wali Iram go taitiklum motnang blo so mea susuing.

YAKOBUS

Suey pu go

1 [1]Sam ngge genam, Yakobus lo klik go. Ki Wali Iram ey
Woy Dem, Iram Yesus ey go kebalisedue, genam ngge gabe.
Kukunan blo naklay lo Ki Wali Iram go blung suep-lak go nogo
so, sam ngge gabe kiklik. Suey gemang!

Dabui klaya iti go don ey keng genang

[2-3]Aya-mianang, blong duoyap, se tup! Iram Yesus no
waysagi ey mlak go tang so, ide lek go se senong: yang, ide
iseng ey lek go sik so, don ey ip go, genam gabe ya suing.
Ngganemot sogo so, ide iseng ey bumeno-bumeno so pung
go, dabui kua lek! No, dabui yakay-a, motnang se pepla! [4]Se
senong: don ey suing go tang so, dabui segu go, mea pupung.
Dabui segu go pung go sik sogo, teguop go sikabung so,
motnang mea lemoy. Ngga ey, wali ba nogo tasam suey go, kon
kua go seguong-a mea pupluok. [5]No, senong suey go motnang
go wali nogo naklay maning kua pung go, Ki Wali Iram
sono se wadong! Nggano, kunala senongblong eygo Nemot
lo mea iti. Yang! Ki Wali Iram go taitiklum katu eygo tang
so, sikabung naklay no i-iti go, Nemot mo senong. Nemot
logo mea kua gluik. Kunala senongblong eygo so wadong
go nogo, ngga naklay mea iti. [6]No, dewi ba no uwadong go,
Ki Wali Iram seguong no dabui-a klaya glok go, don ey se
bubung! Esang! Nando dabui klaya kua iti go, beap alui nebit lo
nggesono-nggasono iti-betep go kalik gemang. [7-8]Yang! Lekluik
eygo sedue logo ngge kalik kua duing, “Genam lo wadong
go, Ki Wali Iram lo mea iti.” Esang! Nando dabui namon eygo,
duduing ey tasam eygo nemot nogo mea kua lemoy.

Blong eygo blong kua go tap

9Dem-debui, blong duoyap naklay! Tauteygo-tautkuago,
suey so se tup. Kukunan blo nogo sui kua go sikabung ngge-a
se duing: woy Dem go sui tang sogo so, at go sip blo dega so
gabe. 10-11Nggano, tautmatasogo, sui eygo blong duoyap ngge
se senong: seni so, mot go taut, sui dega eygo ngganemot,
neguenun kalik keda so mea nega. Yang, woy kangok go pli
golo, kuok go, un net go, asay ey mea kenip. Teguop so mea
kua ikum. Taut mata sogo sedue ngga kalik gemang: kukunan
blo sogo taut so u-usey go kebali ey, motnang mea nega sang!
Ngganemot sogo so se duing: Woy Dem go suongku nogo, ku so
genam gabe dali. *

Koywong lek go sogo nebutmang

12Koywong ide yatrangmlue go ba nogo, Woy Dem ba no don
ey ip go-a, yakay dega ey gemang! Nemot nogo kiki wali nali,
Ki Wali Iram lo mea kok. Yang! Ki Wali Iram nogo dabuiklum
eygo sikabung nogo-a, tegadi so dok-ngam go wali inim ngga
mea wasey-sing. 13No, piam lo nando sikabung rlek go, ngge
kalik kua pu, “Piam ngge, Ki Wali Iram lo yatrang so iti go.”
Se senong: Ki Wali Iram piam golo mlue genang, yakua! Ngga
ey, sikabung klayanang go, yatrang Nemot tang go logo yakua
mlue dali. 14No, piam so lelemoy go tap ngge kalik: saysuk
tang go duduing lo keduik go, piam lo lek gono ide yatrang
mlue go ba nogo, sikabung klay-klay gemang pupui. 15Kangok
so saysuk go duduing-a, usey go sik sogo, piam mea pupluok!
Ngga ey, piam-a pupluok go sik sogo, wali mea kebong.
16Dem-debui blong duoyap! Tap nega genaning, ngge se
senong! 17Meno suk sogo Ki Wali Iram tang go idi lo yakua
iwot. Ku klik go tap, Ki Wali Iram yakua taling. Nemot go
blong, yakua sut. Seni so, Ki Wali Yakena sik so taiti teguop go
seni eygo, naklay ngga, Ki Wali Aya, Wali Blong Iram logo gabe
uweng. 18Yang! Ki Wali Iram iwat goso, deguo teguop seni
eygo nguok golo, wali genang so imot mo usi gabe. Nemot go
takebali naklay sik sogo, keduong so imot lemoy genang. Ngga
sik sogo, sikabung, wi-dasi, takebali temu gabe ya wali.

---

* **1:10-11** Yesaya 40:6-7

Way-way so tup genang

19Dem-debui, blong duoyap! Suey so ngge se duduing:
motnang klay-klay, way-way so keda so se tup. No, dia sono go
keda so kunala way-a kua pen! Nggano, sagui keda so kua pung
dali. 20Seni so, dabuipiam eygo, Ki Wali Iram go suongku no seni
eygo sogo yakua pung. 21Ngganemot sogo so, tasam kuaseni go,
nemu kua blup go naklay, ngga sono se itak! No, susuot so,
dabui ba no mo tui go deguo teguop-a, waysagi ey se mlak!
Ngga ey, sesuoy so wali sono motnang wawi go mea pung.

Tup go takebali ey se pupluok

22Yang! Deguo teguop tup go, seni ey lemoy genang, takebali
ey mot tang go se pupluok! Takebali kua pluok go, mot tang so
mlue go kalik gemang. 23-24Deguo teguop-a, tup seguong so
nando lo tup go, no, takebali kua pupluok go, seni yakua ikum.
Nebut yatrang ngge kalik sedue ngga gabe: duosi temoy no
nebuemnemu-a ikum go, dia sono pung go, nemot tang go
nebuemnemu, keda so gemang kay. 25No, nenguon so sikabung
go wali deguo teguop lo gabe ngap. Ngge kalik: deguo teguop
wet go ikum go, tup seguong so kua, no, waysagi ey nemot-a se
mlak. Mlak go pluok go tang so, nenem-yakay-a Ki Wali Iram
lo mea iti.

Deguo teguop no dabui lo keng go

26Nando lo duing go, “Ki Wali Iram lo taling go walidemu,
genam gabe pupluok.” No, nemot go nebleng-a lema kalik go,
wamoy nemot tang so gemang mumlue. Ki Wali Iram go sui
iway, nemot lo lelek go, seni kua! 27Deguo teguop keng go,
suey so senong genang, ngge kalik Ki Wali Aya lo gabe taling:
koywong ba sogo nsawon, kabung nalo-a senang so se tebok!
Ngga ey, kukunan go duduing nogo wegeng ey se suing, wali
teguop-a se!

Dabui lo tetaling go klum tang ey yakua pleng

2 1Dem-debui, blong duoyap! Imot go Woy Dem, Iram Yesus
blongdon dega ey! Imot go walitap blong ey se taling
dali. Ngga ey, tasuey sedue meno no taling genang, tang ey
kua pleng! 2Yatrang ngge-a se duing: dewi pu so yaluim gono,

drang mata sogo glop amka teguop go eygo, gemang pung.
Ngga ey, drang kua go, amka sring ey kok go gemang degut
dali. 3Drang mata sogo, amka teguop go ey kok go-a, ta ey
kong go suey-suey so blungtemoy golo pu go, “Amble duo,
weng-a! Sipsuing suey go blo no mot ba suing!” No, drang kua
go sogo-a, way so pu go, “Mot, ngga no ip-a! Kua go, waklap
blo no, genam go masi so gualing gono, pla suing!” 4Ngga,
mot go dabui ba nogo, kunala piam go sik so nebuemnemu no
sikabung ikum go, tang ey gemang pepleng. 5Dem-debui, blong
duoyap! Se tup. Sui kua goso kukunan lo pupu go sikabung-a,
Iram Yesus no dabui iti go tang so, wali teguop-a iti genang
so, Ki Wali Iram lo kuoy go mo usi gabe. Yang! Ki Wali Iram
no klum eygo sikabung nogo-a, tegadi ngge mo dok-ngam,
“Genam go blongdon duduing ba no motnang mea suing.”

6-7Mot tang so se duing: koywong nando lo tetaling? Nggano:
neyboy genang so trang-trang sono go motnang nando lo i-itak?
Ngga drang mata sogo sedue sui eygo lo gemang tetaling! Iram
Yesus go sui teguop go, teguopey wayang go, nemotnang lo
gemang tetenguo sang. No se ikum: sui kua go, tautkuago
sikabung-a, motnang lo mo tenguo dali! Ngga Ki Wali Iram go
blung so wawi go sikabung! 8Yang! Demutrui nemu klaya seni
Wali Sam klaut ba no klik go, suey so iti go tasam ngge-a se pluok,

“Mot go saysuk nogo kalik,
sikabung dali nogo klum se taling!” *(Imamat 19:18)*

Ngga kalik semu go, nemudi so mot gabe koklong. 9No,
nebuemnemu no ikum go, tang ey sikabung pleng go, demu
motnang lo mo piam. Ngga ey, Ki Wali Demu lo pen go, “Demu
uwaydang go sedue so, mot mo lemoy gabe.”

10Seni so, Musa logo demutrui naklay nando keng go, no,
klaya dato meno-a kuklue go, esang! Ngga kalik go, demu
naklay, nemot lo gemang mo piam dali! 11Yatrang ngge kalik
gabe: Ki Wali Iram lo pu go, “Kamea kua semu!” Nemot dali
lo pu go, “Sedue but go kua kebong!” Nago no, kamea-a kua
pluok go, no, sedue-a tebuet go, demutrui naklay nogo kuklue
motnang lo mo semu gemang.

12Se senong! Ki Wali Iram go demutrui lo motnang mea
neyboy. Ngga ta so plet-dak go deguo teguop. Ngga tang
so, nebutpen ey takebali ey, plet-dak go sikabung kalik so,
motnang se koklong! 13Dabuiklum-a nando kua taling go,

neneyboy ku nogo, kisebui nemot Ki Wali Iram logo mea iti. No,
kisebui ku nogo, dabuiklum-a don ey nemot mea suing.

Ki Wali Iram keng go takebali ey se

14 Dem-debui blong duoyap! Sedue lo pu go, "Iram Yesus no
dabui lo genam gabe kekeng." No, takebali lo kua tetaling go, seni
sogo kalik? Esang! Nebutpen seguong-a keng go logo nemot go
wali yakua sesuoy! 15-16 Yatrang ngge se ikum: andua meno amka
kua, dam genang ten kua dali. No, motnang lo ne pu, "Amka
suey go-a klong kok!" Ngga ey, "Ten suey so nase dam!" Ngga
kalik nebut seguong-a pu go, amka ey ten eygo kekayso kua iti
go, wali nogo seni, sogo-a ya tagot? Seni kua. 17 Ngga kalik dali,
dabui lo nando keng go, 'Yesus ngga Iram gabe!' No, takebali
logo kua taling go, esang, dabui iti go ngga, seni kua gemang.
18 Ngga ey! Way so blong duoyap sik sogo lo pu go, "Iram
Yesus no dabui klaya genam gabe iti. No, takebali-a andua
meno lo mea taling." Way so gabe pu-situgu, "Yang! Takebali
kua semu go, dabui seguong-a kekeng go, se taling-sando!
Ngga lemoy genang yakua. Yang! Dabui lo genam kekeng
go, takebali lo seni mea taling!" 19 Yatrang meno. Kunala
ngge dabui lo sedue lo keng go, "Ki Wali Iram, klaya seguong
gemang." Yang! No, seni sogo piam? Ngga kalik go kunala
naliwabu, maso, kuasep, naklay lo gemang yang dali.
No, Ki Wali Iram nogo suali bubuong ey gemang kiking!
Nemotnang nogo seni kua.
20 Motnang lo ne duing: dabui seguong lo kekeng go,
takebali ey kua pluok go, suey dali! Puplu seni so motnang
ba? Wali Sam klaut ba no suey so mo taling: dabui seguong-a
keng go, takebali kua pupluok go, seni yakua tagot. 21 Se duing:
Ki Wali Iram nogo taiti nang so, danon Isak demusung blo no
dok go, babuasi Ablaham lo mo tui. Ngga tang so, tasam seni
eygo so, Ki Wali Iram lo mo iwat.* 22 Ngga sik so se senong:
dabui lo keng go, takebali ey babu Ablaham lo mo taling. Ngga
ey, dabui iti go keng go ngganemot, takebali ey pluok go tang
so, naklay teguop so gemang lemoy.
23 Wali Sam klaut ba no klik go ngge mo lemoy: tegadi
Ki Wali Iram lo dok gono, Ablaham dabui iti go mo keng.

---

* **2:21** Kejadian 22:1-14

Ngga tang sogo so, seni eygo nemudi sogo sedue so Ablaham
Ki Wali Iram lo gemang yang.* Ki Wali Iram go andua sop so
nemot mo wawi. 24Nggeasui go naklay mo senong: seni so,
duduing seguong-a go tang sogo so seni eygo nemudi so keng
go sedue Ki Wali Iram logo yakua pu. No, Nemot go duduing
pupluok go tang so gabe yang.
25Yatrang ngge se ikum dali! Wali Sam klaut ba sogo,
kamea kabung meno gemang, nemot go sui Rahap. Seni so,
nan Kanaan nemu luik genang so klaysedue Israel weng go,
kabung ngga lo nemot go yap ba no kok-natun go, ngga ey,
tap idi lo taling go, sesuoy so pung go mo kuek-lak. Takebali
suey go ngga, Rahap lo pluok go tang so, seni eygo nemudi
sogo kabung so Ki Wali Iram lo mo yang. 26Se senong: kekeng,
takebali ey pupluok genang, saysuk dali kalik gabe. Dabui
lap kua go, saysuk ngge mo kebong. Ngga kalik dali dabui iti
kekeng go, takebali sogo kua pluok go ngga, kebong go kalik
gemang. Seni kua!

Teguop go nebut-a lom ba logo se pupung

3 1Dem-debui, blong duoyap! Walitap nguok genang klui
sogo, sikabung naklay lo kua duen! Se senong: klui so imot
lemoy go, ide dega ey mea neyboy. Walikebali temu so pupluok
go ey kua kerlam! 2Se duing: wali naklay ba nogo kuklue, imot
naklay lo gabe sesemu. Nebut piam sogo nando kua pepen go,
sedue ngganemot-a naklay go dega gemang. Ngga ey, saysuk
naklay suey so wawi go, nemot lo mea koklong.
3Tegan eygo kuda-a yatrang se ikum! Kuda go lom ba no tegan
kok go lelek go, imot go duduing no nago-nago nogo keng go mea
koklong. Ngga ey, saysuk naklay imot lo wawi go mea keng.
4Beap blo logo bayi ngga kalik dali gemang. Bayi kangok go,
nebit kangok golo iti-betep klong go. No, nemot so iti go koklong
go duduing no, bayi ngga dom seguay golo mea lek go koklong.
5Ngga kalik dali imot go nebleng gabe! Nemot-a seguay go dato,
tasam kangok go lemoy genang mea pepen. Koy nebleng ngga
kalik dali. Duen kangok go naklay, koy seguay go logo mea dasing.
6Imot go nebleng ngge, koy nebleng dali kalik gabe. Kuklue go
nuik nebleng ngge gabe: tamasi ey kunala eygo temoy so

---

* **2:23** Kejadian 15:6 2 Tawarikh 20:7, Yesaya 41:8

Kuda go lom no tegan ey keduik go (Yakobus 3:3)

nebleng gabe gigit. Nebleng sik sogo piam-piam logo, wali naklay mea waluk. Seni so, nebleng koy ngge, idakoy* sik so pung go. 7Se ikum: menay blim, iseng eygo, tak-lema, wi-dasi, beap menay, tamlak go mlay genang, sikabung lo mo popong gabe. 8Esang: nebleng tamlak genang, sikabung klaya nang go logo yakua. Iseng nebleng sik so pung go, lema wit logo kalik, kekayso glok go, imot ey mea kebong.

9Yang! Imot go Wali Aya, Woy Wali Iram nogo taitisuey, nebleng lo gabe pu-eton. No, esang! Ki Wali Iram go tasam so klik-won go sikabung sogo, piam nebleng ngge dali lo gabe pu-eton. 10Ayanang, mianang! Ki Wali Iram nogo taitisuey pupu go, sikabung nogo piam, lom klaya go ngganemot dali lo ne pupu. Ngga kalik blong duoyap logo kua. 11Se duing! Nago so mo, minbu klaya go ba sik so, bete ey tom eygo bu ne pupung? 12Seni so, kim nok kuali go, daguit tip sogo kua pung gabe. Nggano wow don, semu tip sogo kua pung dali. Ngga kalik dali, buput bete eygo sik sogo tom eygo yakua pung.

---

* **3:6** *Idakoy:* ‘Gehena’; ‘Neraka’

Ki Wali Iram sik sogo senongduduing

13Senongduduing, kunala kalong eygo so, nando-a duduen
go? Dia sono suot-suot so, teguop so walitap ngganemot-a suey
so se taling! Ngga sik so mea ikum: sedue ngga senongduduing
eygo gabe! 14No, esang! Nele-nele logo, dabui sadui logo,
saysuk-a blo sono iti go logo, blo sono wamoy so senong
duduing-a iti go, walitap seni eygo mea waluk sang. 15Ngga,
Ki Wali Iram sik sogo senongduduing uweng go, kua gemang.
No, sikabung go duduing no, naliwabu sik sogo.
16Seni so, nele-nele ey, dabui sadui, saysuk nogo duduing
eygo sik sogo, plesagui ey, taybat eygo-a mea pupung. 17No,
banim seni so, Ki Wali Iram sik sogo senongduduing: teguop
go-a se ikum; ngengam-a se taling; susuot so; duduing ey se
pupung; dabui klum kangok golo seni suey go-a mea tagot;
nggesono-nggasono go yakua long, nemudi so gemang.
18Yang, seni so! Nago no ngengam gemang go, seni eygo
tasam-a mea tagot. Ngga sik so se senong: blong duoyap ba sogo,
ngengam-a nando lo bubluim go, tap seni eygo don-a mea pupung.

Saysuk lo puplok go sogo dromking

4 1Dem-debui, blong duoyap! Motnang ba nogo, nebut
tuon-tuon, plesagui lelemoy go ngga, nago sik so pupung?
Ngga way-way so motnang go saysuk lo neneboy go duduing
sik so, klasok golo lemoy go gemang. 2Se ikum: motnang go
duduing-a kangok! No, duduing ngganemot go seni-a, kua
tetegu ne. Ngga ey sedue but go kebong genang so mo duing
sang. Yang! Don ey motnang lo u-usey go, usey ngganemot
go seni kua ikum sang. No, sagui nebut sok-sok lelemoy golo
gemang pung.
Kua kay! Ki Wali Iram sono kua uwadong go tang so,
sogo-sogo duduing go, u-usey go, motnang logo kua i-iti
gemang. 3Nemot-a, dewi ba no mo wadong go, duduing piam
go sik so usi go nogo, seni yakua tegu sang. Mot go saysuk go
duduing-a uwadong go nogo.

Kukunan sikabung ey wali genang dromking

4Esang! Dabui lo nemudi so kua keng go sikabung motnang
gabe. Se senong, kukunan sikabung ey ta nando lo keduik go,

Ki Wali Iram go koysaula gemang. Seni so, kukunan sikabung
ey andua so nando lemoy go, ta keduik go, nemot tang go
Ki Wali Iram go koysedue so gemang mo lemoy.
5Wali Sam klaut ba nogo, ngge mo klik gabe.
"Yang! Imot go dabui ba nogo waglo king go nogo,
don ey Ki Wali Kumam lo pu go,
'Waglo ngge, Genam go gabe!'"
Seni kua go nebut so, motnang lo kua pu. 6Yang! Ki Wali Iram
go taitiklum imot no iti go, kangok dega, banim iti go waglo ey
kua kerlam. Ngga nang sogo so, Wali Sam klaut ba no klik go,
"Dabui ta nando lo tetegue go,
nemot nogo Ki Wali Iram lo mea waydang.
No, seni so! Ku sono dabui susuing go sikabung-a
Ki Wali Iram go taitiklum gemang tetaling."

(Amsal 3:34)

7Ngganemot sogo so, Ki Wali Iram nogo-a susu bu se wit! No,
mot sik sogo Kupiamgo don ey se waydang. Ngga ey nemot kap
genang. 8-9Ki Wali Iram go ndengtabang ba sono go-a motnang
se dedegut! Ngga ey, mot tegu genang Nemot lo uwawi dali.
Ngge se keng: takonbu se ulu; dabui tetruo eygo ngga sono se
itak; genuing-a dabui ide ey motnang se suing; neblengseguo
se itak; dabui u suk so uyawi-a se kukluo, no rley-a ngga sono
se itak! 10Yang! Ki Wali Iram go suongku no se unuik! Ngga ey,
blo sono motnang-a, Nemot lo iti genang.

Andua nogo ta kua nat

11Dem-debui, blong duoyap! Nebutmang ngge se tup! Nebut
piam go nando lo pu go, ngga ey andua meno no tanat go, ngge
se senong: ngga Ki Wali Iram go demu so motnang lo paysing
go gemang. Yang! Ngga kalik go, Ki Wali Iram go demutrui kua
mlak gemang. No, demutrui go 'wengkabui' so mot tang so mo
temuit gemang.
12Se senong! Ki Wali Iram, Nemot seguong-a klayking!
Walidemu so iti go don sikabung neyboy genang, Nemot lo
gemang. Wali genang sikabung, Nemot tang golo mea sesuoy.
Kua go, idekeba mea taling dali. Ngga tang so gabe usi-situgu,
"Anduasi neyboy genang don, nando lo mo iti?" Mot tang so,
tebadali kua pluok!

Atuia semu go sogo mangking

13Dem-debui, blong duoyap se tup! Motnang lo pepen go,
"Nggeasui kua go, utep go yakena meno mea klong. Ngga sogo
yagui klaya yam no genam mea suing. Drang nay sogo taut-a
nenay genang." 14No, esang! Mot tang go maning kua senong:
utep go sogo-a ya lemoy? Se duing! Mot go wali ngge, koyndop
kalik, nemot-a pung go keda so tandali mea nega. 15No, ngge-a
mot logo se pen, "Ki Wali Iram lo iwat go, genam suing go,
ngge mea semu, ngga mea lemoy dali!"
16No, esang! Atuia semu go, dabui-a blo dega sono, tategue
ey motnang gemang i-iti. Ngga kalik Ki Wali Iram go suongku
nogo ngga piam gemang. 17Se senong: tasuey semu genang tap
senong go, tasuey-a nase pluok-tenayon. Nemot-a duing go, no
kua pluok go, ngga kuklue gemang.

Taut miam eygo sogo dromking

5 1-6Taut mata sogo sedue! Kukunan no wali genang drang
iyaluim go sik so, saysuk ngge no, yakay ey walop-a
motnang sang sesemu. Ten teguop-teguop-a dedam, bu-a mata
so dedrop. Se ikum: menay tong genang ey motnang go saysuk
mo kerlam.
No, genam lo usi go, "Ngge sogo kalik go kluim?" Yangga,
seguot duoy motnang lo gluik goso, usukebali sedue dabui ba
lo kangok so suang go, unebu kluim! Se senong: kebalisedue
go dewi, Ki Wali Kumam, Ki Wali Mani Iram lo mo tup
gemang. Yang! Nemudi sogo, kuklue kua go sedue nogo
idekeba motnang lo mo taling. Ngga ey, but go mo kebong
dali. Motnang-a pu, "Nebut way nemotnang yakua tenguo wa!"
Esang! Kisebui ku no mea ikum.
Taut mata sogo sedue, nggeasui go weng go se tup! Esang!
Yansi tra genang koy iseng sogo unebu kluim, nggeasui
kangok so motnang se segueng! Nemot-a nggeasui go, ku yam
sogo, taut senang-senang-a motnang lo ne iyaluim. No, se
senong: motnang go taut naklay mo waluk gemang. Amka
teguop-teguop go yam so segutmung lo mo dam. Drang
senang-senang, don mo kua. Nggano, demusamon idop-idop
sogo, emas, perak, taut ngga naklay kui ey mo tui-sing gemang.

Yang! Motnang nogo kisebui, drang kui tui go koy lo mea pu.
Ngga ey motnang go saysuk dam go mea kuim.

Don ey gigling genang

7Dem-debui, blong duoyap! Don ey motnang gigling go, e…
Woy Dem pung genang ku no se pung. Yatrang ngge-a se ikum:
seni so, yaguisa yam gono, usu woy pli go, usu mea kuali. Ngga
ey, usukebali sedue lo gigling ey bubung go, e… usu kuali
go, wasma iti genang ku no mea pung. 8Ngga kalik dali so,
Woy Dem weng genang ku, gigling ey, don ey motnang lo se
bubung dali. Se senong: Woy Dem gabe dedagu!
9Dem-debui, blong duoyap! Way-way so, nebut piam go
motnang kua tetegueng! Motnang nogo idekeba Ki Wali Iram
lo taling genaning. Ngge-a motnang se duing, “Ibe no kisebui
taling genang Wengkabui, dali seboy so gabe.” 10Banim go
nabi-nabi go wali yatrang no keng genang-a motnang lo se
mlak. Ki Wali Iram go sui no ibe sono suey so mo pen-nengam.
Ngga tang so, iseng tra go, no don ey mo gling-neakam.
11Dabui lo gigling go tang so, waliyakay eygo so gabe pu-eton.
Se ikum: Israel go babuasi Ayup no. Nemot-a idekeba iseng
kangok go tra go, nemot go gigling kua sut. Motnang mo tup
dali? Yam sogo no, nemot go wali nogo kangok so Ki Wali Iram
lo mo tebok. Yang, gualaklum go nuik Ki Wali Iram gabe!

Woy Wali Iram go suongku nogo wali

12Dem-debui, blong duoyap, se tup! Nemu klaya seni go:
Woy Wali Iram go sui nogo ta kua nat! Ut-demat sono, kukunan
demat sono, woy nogo, banu nogo ta kua nat! Gemang go,
gemang so se pu! Kua go, kua so se pu! Seni sogo-a kua wa go,
kisebui mea iti.
13Yang! Nago no motnang sik sogo meno duo, sesat ey tra go,
dewi-a se pupu! Meno duo yakay eygo, usam Woy Wali Iram
nogo-a se rlek! 14Sadui so nando sesrek go, blong duoyap go
trang-trang-a usi go, dewi nemotnang lo pu genang. Ngga
ey Woy Dem go sui no, mlay ut go ta se suk! 15Seni so, Iram
Yesus no dabui klaya iti go sik so, trang-trang lo keklak go
dewi, don ey wadong golo, sedue sadui sogo ngga, Woy Dem
lo pali go mea ip. Piam nemot lo pluok go, mea suep-sing.
Ngga ey, saysuk-waglo naklay Woy Wali Iram lo mea sesuoy.

16 Way-way so piam wa gono, sadui suey genang dewi se klak
dali. Kua kay: Woy Wali Iram lo iwat go sedue lo dewi don
ey uwadong go, seni dega ey mea tagot. 17 Se duduing: banim
dega go, tasam seni eygo nabi Elia lo mo semu-ngam. Nemot-a
imot ey kerlam go sedue, sa yakua pu genang so, Ki Wali Iram
no dewi don ey mo klak-ngam. Ngga sik so, e… yagui 3,5 yam
so, sa kua goso gemang suing. 18 Ngga ey, sa pu genang dewi
tandali pu gono, ut sik sogo sa kangok so gemang pu. Nggano,
kukunan blo nogo tandali didon gemang tagot.

19-20 Dem-debui, blong duoyap! Motnang sik sogo meno
duo Woy Dem go tap sik so, tap piam golo banom so pling go,
walitap no tandali andua lo wawi go, iwot go keng go, ngge se
senong: duo ngga andua temu lo tandali wawi go, Sikebong go
ta sik so, wali sono lek go, nemot gemang sesuoy. Yang! Andua
lo wawi golo, konkebamling miam eygo Woy Dem lo mea suep.

1 PETRUS

Suey Petrus lo pu go

1 [1]Ki Wali Iram lo kuoy go blung nogo so, Iram Yesus lo mot-dak go tamot Petrus lo sam ngge gabe kiklik. Kukunan ngge blo nogo, sip kua go suep-lak go sikabung kalik motnang gabe. Yangga: nan Pontus, Galatia, Kapadokia, Asia Seguay go, nggano Bitinia sogo naklay.*

[2]Se duing! Walu so duing gono motnang Ki Wali Iram lo mo kuoy-ngam. Nggano blong duoyap teguop genang Ki Wali Waglo lo gabe pupluok. Ngga ey, Blong Dem Yesus go kin lo bluim go, kengduk go sikabung so motnang lemoy genang. Taitiklum, ngengam tongkuatong go-a motnang sono Ki Wali Iram lo mea iti. Suey gemang!

Tegadi so wali inim dok-ngam go

[3]Seni! Ki Wali Iram, Woy Dem Iram Yesus go Nglangin gabe! Ki Wali Iram seguong nogo-a weng go, imot lo iway se iti! Se duing: Iram Yesus kebong go, tandali nglong go tang so, Nemot go gualaklum no, wali inim, imot sono Ki Wali Iram lo mo iti. Ngga sik so, tegadi so dok-ngam go wali-a gabe bung-eton. [4-5]Se senong! Iram Yesus no dabui iti waysagi ey motnang gabe keng! Ngga ey, motnang wali yay suey so Ki Wali Iram go don lo gabe susuing. Seni so! Tegadi so wali teguop dok-ngam go ngga, motnang blong duoyap no itak genang so, Ki Wali Yakena no dali-dali mo ta-sing. Tegadi ngga go, blongdon kua kenip, pegop go waluk genang sogo yakua dali. Ngga senong go sik so, wali naklay sesuoy genang ku, don ey motnang gemang bung-ketogoy.

---

* **1:1** *Nan-nan:* nggeasui go nan-nan ngga plopinsi Turki ba so.

6Ku ngganemot sogo yakay ey motnang se bubung. Se
senong: ku tebot ngge ba nogo motnang go kekeng yatrang
genang, dabui ide ey koywong iseng ey mea tegu.
7Se duing: emas nemot-a blong kenip genang, teguop go-a
pung sogo, koy lo mea lu. Ngga kalik koywong iseng tegu golo,
motnang go kekeng, seni mea pung dali. Yang! Iram Yesus no
dabui lo motnang kekeng go blong kangok dega! Iram Yesus go
ku pung go, iway yakay ey motnang sogo mea pu. Blongdon ba
no motnang mea ip.
8Yang! Nemot-a maning kua ikum go, Iram Yesus nogo
motnang go klum gemang. Iram Yesus nogo dabui lo motnang
gabe kekeng. Ngga ey, blo sik sogo yakay teguop, waliblong
lom lo kua pepen go, gabe tetra. 9Ku ngganemot no mea
senong: dabui iti go Iram Yesus no keng go yakay teguop
waliblong dui ey mo lemoy. Yang, sesuoy genang so, nggeasui
go Woy Dem lo wawi go gabe-iseton!

Sesuoy tap nabi-nabi ikum-nengam go

10-12Se senong! Walu so, Woy Dem go Waglo lo taling go
sesuoy tap, Israel go nabi-nabi ikum-nengam go ngge kalik
mo pen: tegadi so dok go Iram, yansi pung genang, iseng se
lek. Ki Wali Iram go blongdon ba sono Nemot mea degut.
Senong genang so, nabi-nabi tang go don ey mo usey-neakam,
"Ngganemot, sogo kalik ya pung? Kaning ya lemoy-ayun?"
No, usey-neakam go ngga, Ki Wali Iram mo senong. Ngga ey,
nabi-nabi no pen go, "Motnang lo uwet go ngga, motnang nogo
so kua, yansi go sikabung nogo so, motnang lo mo ikum."
Nggeasui go blong duoyap se senong! Motnang nogo so
pen-nengam go gemang. Tegadi so dok go Iram pung genang
ngga, Iram Yesus gabe. Motnang sono deguo teguop ngga
pepen go, nenguon so mo taling gabe. Yang! Blo sik sogo
Ki Wali Waglo go don lo mot-dak golo pepen go deguo
teguop gemang. Mo senong? Tegadi kok go ngga degut so,
Ki Wali Tamot-Tamot lo kangok so gemang usey dali. No,
nemotnang kua senong gabe.

Teguop so wali suing genang

13Iram Yesus pung genang dabui-dabui lo se bubung! Nemot
go blong ba lo weng go, taitiklum iti genang-a gigling ey dali

se suing. 14Duoyap lo tupduk go kalik, Ki Wali Iram nogo suey
so motnang se keng! No, maning Woy Dem kua senong go
duduing buin mlak golo, tandali motnang ey kua lek!
15Se duing: Ki Wali Iram klayking! Teguop go dui ey Nemot-a
gabe got-ton. Motnang Nemot lo mo kuoy. Ngga tang so,
naklay-naklay ba nogo teguop so motnang-a se uwali! 16Yang!
Wali Sam klaut ba no mo klik, "Genam teguop gabe. Teguop
dali so motnang se!"*

17Ki Wali Iram mot tang golo 'Aya' so tebadali yakua pu.
Ngge ey se duing, "Sip kua go kalik at go wali-natugu go ngge,
Ki Wali Iram go suongku no suali ey gabe ya koklong." Se
senong: sikabung naklay nogo kisebui, tang eygo yakua pleng.
Nemotgo-nemotgo tasam sik so ikum go, Ki Wali Iram tang
golo mea iti.

18-19Kua kay! Babuasi lo waluk go wali sik sogo sesuoy so
motnang Ki Wali Iram lo ta mo plet-dak gabe. Kin teguop go
pi golo Iram Yesus lo mo king. Yangga: Domba Nok kon kua
go, naklay seni go-a mo iti! Drang-senang waluk genang lo kua
king gemang.

Wali inim Ki Wali Nebut lo lemoy go

20Blong duoyap, se tup! Maning kukunan kua semu gono,
Blong Dem tang go-a, Ki Wali Iram lo mo kuoy. Nggeasui, ku
yam sogo no, kukunan blo no imot wali genang so, Nemot
mo pung gabe. 21Se duing! Iram Yesus, tandali Ki Wali Iram
lo mo nglong gabe. Nglong gono, blong teguop ba sono wawi
go, Nemot ey klay gono mo suing. Ngga tang so, dabui lo Iram
Yesus no keng go, Ki Wali Iram sono motnang go duduing-a
dali se tui. Ngga ey senong genang: tegadi so Ki Wali Iram lo
dok-ngam go, seni so gabe lelemoy.

22Dem-debui, blong duoyap! Iram Yesus seni eygo tap tupduk
go keng go tang so, motnang go dabui teguop so mo pung. Ngga
tang so, way-way klum dabui lo motnang mea taling. Kua kay:
dabui klaut no tongkuatong go klum motnang lo se pupluok!

23Se duing! Wali inim-a motnang mo wawi. Sikabung waluk
genang don lo kua lemoy. No, yakua waluk go Kiki Walinebut
don lo mo lemoy gabe. 24-25Wali Sam klaut ba no ngge mo klik,

---

*1:16 Imamat 11:44-45, 19:2

“Duen sogo neguen un kalik sikabung gabe.
Neguen un mea kuok sang.
Nemot go blong mea kenip-sing.
No, kiki walinebut-a mea gigit.” *(Yesaya 40:6-8)*

Yang! Walinebut ngga, motnang no mo pen go deguo teguop ngganemot gemang.

Wali inim segu genang minnaku

2 1Blong duoyap, Ki Wali Iram go blung! Ngganemot sogo so taybat so dabui lo duduing go naklay, motnang ba sik sogo ngga sono se tega-sing! Yangga: wamoymlue sogo; nele sik so dabui piam go; uwayang go, ngge naklay nase tega-sing!
2-3Yang! Woy Dem teguop seni gabe! Ngga, motnang tang golo mo tra! Kiki walinebut sogo-a motnang se duduing!
Unen go minnaku teguop sup genang-a, duo kinsay kalik se usey.* Walimin seni-a kok go, sesuoy go sikabung sesegu goso, motnang lemoy genang.

Blong duoyap go kutrui Iram Yesus gabe

4Woy Dem Yesus-a walidemu gabe. Yang! Nemot-a, sikabung lo mo betep go, no, demusamon teguop tang so, kutrui so Nemot-a Ki Wali Iram lo mo kuoy. Ngga blo no buong genang-a, motnang se weng-lak! 5Demu blong eygo kalik motnang-a se suing-lak. Ngga ey, klay gono Ki Wali Iram nogo iwaysip so mea klik. Taitisopuitgo trang-trang kalik motnang ta se keduik. Ngga ey, Ki Wali Iram iwat go kinemon eygo taiti-a se keklak. Iram Yesus logo so, Ki Wali Iram go suongku no teguop goso motnang go walitasam, Nemot lo mea wawi. 6Yang! Dawin eygo Wali demu Woy Dem gabe. Ngga ey, Wali Sam klaut ba no, ngge kalik Nemot sogo mo pu-nengam,

“Sion yakena no Demusamon teguop,
Genam lo kuoy go mo tui!
Nemot no dabui nando iti go, dabuisadui mea kua tra.”
(Yesaya 28:16)

7Yang! Motnang, Yesus no dabui lo keng go nogo, demu ngga seni dega ey. No, kua keng go sikabung nogo, demu ngga tegueng genang. Se duing:

---

* **2:2** Mazmur 34:9

"Yap so kiklik go sedue lo betep go demu
kutrui dawin eygo so Ki Wali Iram lo mo sey gabe!"
(Mazmur 118:22)

8 Wali Sam klaut ba no mo klik dali,
"Sikabung go masi Demu ngge no kling go,
nemotnang ey mea pui.
Demu ngga temoy sono
nemotnang tegueng go iseng mea tra." *(Yesaya 8:14-15)*

Yang! Ki Wali Nebut no kua tup go keng go tang so, nemotnang go wali tegueng go piam ba no gemang kekenong. Ki Wali Iram go duduing no ngga gemang lemoy.

9 No, ku klik go sik so wawi go motnang mo pung. Blong teguop go ba no degut genang so, motnang-a Ki Wali Iram lo mo usi. Nemot lo kuoy go sikabung motnang gabe. Nemot go blung teguop go, taiti iway so keklak go trang-trang. Nemot lo kuoy go, tasam-tasam kangok go penklong genang sogo blung gabe. 10 Yang! Banim nogo, motnang Ki Wali Iram go uduonebo kua. No, nggeasui go, Ki Wali Iram go blung so, motnang mo lemoy. Banim nogo, Ki Wali Iram go gualaklum, motnang kua ikum go iti. No, nggeasui go, motnang Nemot go gualaklum mo tra.

Blong duoyap wali genang

11 Dem-debui, blong duoyap sop! Kukunan ngge blo nogo, sip kua go sikabung kalik motnang gabe. Mangking-situgu go ngge, suey so se tup! Saysuk go duduing no, keda so motnang kua kekeng. Motnang go waglodon, duduing piam golo nega genaning. 12 Mangking meno: Woy Dem kua keng go sikabung nesip logo motnang go tasam suey so se! Nemot-a, nggeasui go motnang piam goso pu go, motnang go tasam suey so ikum go, nemotnang lo mea pen, "Yang! Nemotnang ngga seni eygo sikabung! Genam lo mo kuklue ba." Ngga ey, kisebui ku nogo, blo sono nemotnang lo iway mea iti dali.

13 Mangking meno dali: Woy Dem tang sogo so, sikabung lo taling go wengkabui-wengkabui nogo, motnang logo ta ey se kokong! Klaya seni, ngga kukunan blo ta so mlak go deguena dega: Roma go Kaysar nogo. 14 Nggano, Kaysar lo taling go gubelnul-gubelnul nogo ta se kong dali. Sedue piam go nogo idekeba Gubernul logo gemang tetaling. Nggano suey go sikabung go sui, blo sono nemot lo gemang pu dali. 15 Se senong!

Puplu so pepen go kua senong go sikabung, motnang go tasuey
ikum go, tandali go Ki Wali Iram nogo mea kua wayang. Ngga
Ki Wali Iram lo iwat go.
16 Mangking meno: ta itak go sikabung so motnang se uwali.
No, ta itak go tang so, walitap-a taybat lo puem genang so kua
wali gabe. No, Ki Wali Iram go kebalisedue, tasam suey go-a se
pupluok.
17 Mangking temu: sikabung naklay dabui lo se uwawi;
anduasi blong duoyap nogo klum se tetaling; Roma go Kaysar
nogo tupduk so se; Ki Wali Iram sono go suali ey ta se kong!

Iseng lek gono suing genang tap

18 Dem-debui koybutasemu! Wengkabui nogo tupduk so se!
Dabui nemudi sogo, suey go wengkabui seguong nogo-a kua.
No, nenaglong eygo wengkabui nogo, ngga kalik dali se! 19 Se
duing: Ki Wali Iram no iwat goso, tebadali idekeba-a lelek go,
Ki Wali Iram sik sogo taitiklum, motnang ba no pung go gemang.
20 Taybat tang so idekeba iti go, dabui ta motnang lo tegue
genang, yakua. No, tasam suey go tang so, gigling ey ide lek go,
Ki Wali Iram sik sogo taitiklum, motnang ba no gemang pung.
21 Yang! Tebadali go ide lek genang so, motnang Ki Wali Iram
lo mo kuoy gabe. Seni so, motnang go kuklue nang so, ide lek
go, iseng ey Blong Dem mo tra. Ngga yatrang suey go motnang
nogo gemang. Yatrang ngga-a motnang logo se duk.
22-25 Seni so, Wali Sam klaut ba no Blong Dem so klik go kalik:

Tasam piam go Nemot logo kua semu.
Nemot go lom ba logo, wamoymlue kua pung.
Nemot so, kemla kuep go nogo,
kemla way Nemot logo kua pu.
Idekeba nemot lo lek go nogo,
nebut piam-a way so kua tenguo.
Piam naklay nogo kisebui way,
seni eygo, nemudi so tetaling go
Ki Wali Iram go ta ba sono mo itak.
Nemot tang go saysuk-a di no tegak golo,
imot logo kuklue naklay mo tebuo gabe.
Piam kuklue go don nogo imot kebong go,
seni eygo nemudi so imot mea wali.
Seni so, Nemot go kuobu logo tang so,

motnang go sadui-sadui gabe mo pali-sing.
Nemot dombayay sogo wengkabui gabe.
Waglodon yay suey so Nemot lo mea wegeng.
Banim go, domba kalik, tap motnang mo nega.
Nggeasui go, Nemot sono motnang mo teguey.

(Yesaya 53:4-8)

Nin-senun suing genang wali

3 1-2 Mianang sedue go senun! Motnang go sedue nogo suali
ba lo tupduk so se! Se senong! Walitap no, keninnang
maning uwaydang go, lom lo teguopey yakua pen. No,
walitasam teguop-a mot lo tupduk so ta ey kong go ikum go
sik so, Ki Wali Nebut nogo nemot mea keng dali. 3-4 Yang,
betodop srem ey kut go ikum genang seguong-a, motnang kua
dok. Yangga, bumeno-bumeno sogo srem, emas lo semu go,
nggano amka srem duoy blo sogo lo iti go, kua dok. Motnang
go dabui ba sik sogo wali teguop go-a senang so se pupung!
Yangga, dabui srem: walipega teguop go, susuot sogo wali-a se
pupluok. Yang! Wali ngga, yakua pegop go srem; nali teguop
go, Ki Wali Iram ey iwat go seni gemang.
5 Banim got-neakam go mianang teguop so, Ki Wali Iram go
duduing no mo keng. Motnang se duing! Walipega teguop go,
ngge kalik mo taling: kenin nogo takong ey mo tupduk-nengam.
6 Ngga kalik dali, mia Sara logo mo pluok-ngum. Aya Ablaham
nogo tupduk go tang so, kenin ‘aya’ so mo usi-nangum. Yang!
Nando kabung, suali kua goso, kenin nogo teguop so tetaling
go, ‘mia Sara go denun’ so, nemot mea pu dali.
7 Ayanang kabung sedue se duing dali! Mot go kabung nogo
klum-duduing ey suey so kunala se senong. Kabung ngga,
dedon kua go saulakuon gabe! Sedue ey nemotnang go don
kua kerlam gemang. Takong ey suey so nemotnang se wawi.
Se duing: motnang ey klay gono wali inim-a Ki Wali Iram lo
taitiklum so mea iti. Ngga naklay keng go tang so, mot go dewi
tap mea kua puem.

Way-way klum blong duoyap lo se taling

8 Blong duoyap! I go seni sogo, ngge-a gabe pen-asitugu:
dabui-a klaya se iti; way-way sogo-a dabui lo motnang se tebok.
Way-way klum anduasiyap nogo se taling. Sikabung temu nogo

dabui klum ey se; nggano dabui-a ku no suing genang tap-a,
motnang se usey! 9Taybat way, taybat dali lo kua taling; kemla
kuep go way, kemla dali lo kua pu. No, way so Ki Wali Iram
sik sogo taitiklum-a, nemotnang sono go se usi. Yang! Ngga
uwadong genang so, motnang Ki Wali Iram lo mo usi gabe.
10-12Wali Sam klaut ba no klik go ngge ey se duduing!

Wali seni-a, nando lo uwet go,
yakay ey suing genang so duduing go,
ngge se pluok: nemot go lom yay suey so se suing;
ngga ey sikabung temu sogo nebut piam-piam go,
wamoy eygo kua pepen!
Tasam piam go itak go, suey go-a se pupluok.
Ngengam genang sogo tap kangok so se usey!
Yang! Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing
seni eygo-a pupluok go sikabung nemu,
Nemot lo gemang luluik!
Nemot go dewi-a keda so Ki Wali Iram logo mea tup.
No, taybat so sesemu go sikabung nogo
Nemot lo mea waydang. *(Mazmur 34:13-17)*

Seni-a nemudi so pupluok gono iseng mea tra dali

13Tasam suey go-a mot lo pupluok go, mot nogo piam nando
lo ya semu? 14Se duing: nemot-a, Ki Wali Iram nogo so, seni
eygo-a nemudi so pluok go, ngga tang so iseng tetra go, dabui
yakay motnang ba no pung genang gemang! Ngganemot sogo
so: iseng so taling go sikabung nogo, motnang suali kua tra!
Sogo-sogo ide lo motnang nega genaning.*
15No, wali ba nogo, mot go Woy Dem so Iram Yesus-a se yang!
Nemot nogo ta dabui dui eygo lo se kokong. Kua kay: sikabung
temu lo usi go nogo, Woy Dem sogo tegadi duduingbubung ey
dali suing go, suey so motnang lo se pepen. 16No, ngga pepen
go naklay, susuot so se; ta kokong ey dabui lo se. Ngga ey,
dabuiklaut no dabui iku lo se pupluok. Ngga ikum go, Iram
Yesus no keng goso nebut wayang go sikabung, suongsut
nemotnang tang go-a tra genang. 17Se senong! Takebali suey go
Ki Wali Iram ey iwat go-a pupluok go tang so, ide lek go-a suey.
No, esang! Piam semu go tang so ide lek go ngga, seni kua.

---

* **3:14** Yesaya 8:12-13

18Dem, debui, ngge se duing! Yang! Seni kua go sikabung
naklay go konkebamling suep genang so, seni ey nemudi so
koklong go Blong Dem tang go-a, idekeba lek go mo kebong.
Kekayso klaya duo-a naklay nogo so mo lemoy. Ngga tang so,
Ki Wali Iram sono, motnang gabe wawi. Seni so: saysuk luk go
kebong go, wali genang so Waglo ey Iram Yesus mo nglong gabe.
19Nggano, Nemot go Waglo lo koklong, e… Sikebong go sip
sono gemang pung. Ngga nogo, dabuilap boy ba no dok go sono,
ngge gemang taling-nayom: don ey Genam mo suing. Kebong
logo kua gluik gabe. 20Se senong! Dabuilap ngga, asi Noak
got-akam go ku no wali-nengam go sikabung. Seni so, Noak
bayi so kiklik go nogo, sikabung tup genang so, gigling ey
Ki Wali Iram mo bung-nakam. No, tupduk go Ki Wali Iram
nogo kua keng. Nggano, bu kangok go klak golo sikabung
taidisonangglik dato bayi ba sogo-a mo sesuoy.
21Bu kangok go klak go ngga, nggeasui go sikabung nogo
yatrang taling go gemang. Ngge kalik gabe: nggeasui go, bu
degut go tap lo, motnang mea sesuoy dali. Se duing! Bu degut
go ngga, saysuk go piam bu ulu genang so kua, no iku-a
dabuiklaut so lemoy genang. Seni so: Iram Yesus nglong go
tang so, dewi uwadong go ngga mea keklak.
22Yang! Ki Wali Yakena no Iram Yesus klak go, Ki Wali Iram go
tasemla idi no mo got-bawon. Ngga sik so, Ki Wali Tamot-Tamot,
naliwabu, kuasep, don naklay blo nogo, Iram so tamlak go
Nemot-a gabe.

Ki Wali Iram lo iwat go wali

4 1Se duing! Kukunan ngge blo sogo iseng, Iram Yesus di
no tegak golo mo lek gabe. Iseng lek genang motnang dali
se suing! Don ey ngge-a se mlak: saysuk nogo koywong iseng
nando lo lek go, nemot go tasam piam goso pupluok go don
mo itak gemang. 2Piam so pluok go don, nando ngga mo itak
go, tandali saysuk go duduing no kua keng. No, Ki Wali Iram lo
iwat go-a pupluok go, nemot go wali se koklong!
3Yang! Kukunan sikabung go wali, motnang mo senong
dali. Banim nogo ku, tebadali motnang lo ngga kalik mo
tega. Yang! Tasam piam go yakay ey, kamea kunala lo yam so
motnang dok go, budrop-a, walop piam go-a pepla. Didemu
no motnang takong-keaka. 4Seni so, tandali tasam piam go

ngga motnang kua keng go, ikum go, banim go anduasiyap
kuikui go nemotnang lo mea paysing. 5No, nemotnang nogo
kisebui gemang! Se senong: kebong go sikabung, maning kua
kebong go nogo kisebui iti genang, dali Ki Wali Iram lo mo
tui. Yansi go, Ki Wali Iram no, nemotnang lo mea wa-nebayon!
Ki Wali Iram lo mea usi, "Sogo temoy no, blong duoyap nogo
tasam piam go, motnang logo mo pupluok?" 6No, ngge se
senong dali: kebong go sikabung nogo deguo teguop mo pen
dali gabe. Nemot-a maning susuing gono, idekeba glung go
kebong go, waglo ey Ki Wali Iram go suongku no mea ip dali.

Taitiwalipega suey so pupluok genang

7Se senong! Ku walong kua gono, ut-nan, taut naklay mea
nega-ayun. Ngga tang so, waliwegeng don ey se suing! Ngga
ey, Ki Wali Iram sono dewi suey so pupu genang. 8Nemu
klaya seni go, ngge-a se pluok: way-way klum-a, dabui lo se.
Se senong: klum logo so, piam mata so mea puem-sing. 9Mot
go yap ba nogo anduasiyap Iram Yesus no keng go, glop sogo
se wawi go degut. Dabui ba lo kua duing: genam nogo ide so
nemotnang lemoy eygo!
10Walipega, nemotgo-nemotgo, Ki Wali Iram lo mo
wasey-sing gemang. No, suey so blong duoyap lo se duing,
"Genam go taitiwalipega nando-a, ya tebok-silu?" Ngga kalik
sesemu go, suey so Ki Wali Iram lo iti go taitiwalipega yay,
motnang gabe susuing. 11Ngge-a se ikum dali. Walinebut-a
pepen go, Ki Wali Iram lo taling go, duduing-a se pepen! Andua
meno tebok genang, nando lo uwawi go, Ki Wali Iram go don
no dabui lo se tetebok dali!
Ngga ey, Iram Yesus eygo tang so, Ki Wali Iram go sui-a blo
sono go mea pupu. Blongdon naklay, Ki Wali Iram nogo gabe.
Tongyakuatong. Seni.

Koywong iseng yakay ey lek go

12Dem-debui, blong duoyap! Se duing! Nggeasui go, koywong
iseng kangok so tetra go, motnang kua negap-sing! Ngga,
motnang nogo yatrang so tetaling go gemang. 13No, Blong Dem
ey koywong iseng yakay ey lek go, tandali blong ba lo Nemot
weng go ku nogo, kangok dega so motnang yakay mea pla. 14Se
duing dali! Iram Yesus no keng go tang so, motnang wayang go,

yakay ey se! Ngga kalik wayang go, se senong: genam blo sono
blongdon kangok go Ki Wali Waglo lo mo ngap gabe. 15No,
kunala temoy no se: tebadali taybat tang so iseng motnang-a
tra genaning! Yangga: sedue so but go, wom so kiking go,
sinebutsi, klaysedue taybat eygo. Ngga naklay suongsut eygo
tasam. 16No, Iram Yesus no keng go tang so, motnang iseng lek
go, suongsut yakua! Dia sono ngge-a motnang lo se wa, "Dabui
ba no Yesus go sui-a genam lo gabe mo king." Ki Wali Iram
sono taitisuey-a ngga pupu golo se keklak!
17Kisebui taling genang ku mo dagu gabe! Se senong: banim
seni go, blong duoyap-a mea neyboy. Ngga blo idi lo, kukunan
sikabung mea neyboy. Se duing: neyboy genang, imot no
Ki Wali Iram lo tamlak go, sogo kalik so deguo teguop so
waydang go sikabung i go sogo ya lemoy? 18Wali Sam klaut ba
no klik go,

"Seni eygo nemudi sogo sikabung,
sesuoy genang diding ba lo go,
taybat so pupluok go sogo kalik ya?
Ki Wali Iram so waydang go nogo,
diding ba seni lo gemang." *(Amsal 11:31)*

19Kua kay! Ki Wali Iram go duduing nogo iseng tetra go, tasam
teguop-a tongkuatong goso se puplok. Yang! Ki Wali Kumam go
ta sono imot go wali yay suing genang, dui ey se itak.

Ki Wali Iram go uduonebo yay se suing

5 1-2Blong duoyap go woy-woy se senong! Genam Petrus, klay
gono motnang ey blung yay sogo trang dali gabe. Yang!
Iram Yesus go tamot genam ngge gabe. Iram Yesus iseng tra go
nogo, genam tang go mo ikum. Se senong: ku walong kua gono,
blongdon pung go ba sono, klay gono at tang go motnang ey
mea degut dali. Ngganemot sogo so gabe pen-asitugu: motnang
go ta sono uduonebo Ki Wali Iram lo itak go, suey so Nemot lo
iwat go kalik, motnang lo yay se susuing! Yangga, nemotnang
nogo walikebali yakay seguong so uwawi genang, Ki Wali Iram
go duduing no, uduonebo yay se suing. Drang nay sogo so kua.
No, dabui lo nemotnang tebok sogo-a se. 3Ku sono uduonebo-a
motnang logo kua kenok. No, nemotnang nogo yatrang suey
go-a, motnang tang go wali se tetaling. 4Ngga ey, uduonebo
yay sogo Iram dega pung-ayon go, motnang nogo naliblong

kangok go-a mea wasey-sing. Naliblong ngga senang so mea
gigit yakua kenip. 5Ngguot-kaguit se senong! Blong duoyap go
trang-trang nogo, ta ey motnang lo se kokong. Yang, ayanang,
mianang! Blong duoyap naklay, ngge se senong: ku sono
motnang tang go dabui-a se suing. Kua kay! Wali Sam klaut ba
nogo ngge mo klik,

"Dabui ta teguey go sogo,
Ki Wali Iram tang golo mea waydang.
No, ku sono suing go dabui-a,
blo sono tandali Nemot lo iti go mea kong." *(Amsal 3:34)*

6No, Ki Wali Iram go ndengtabang don ba no unuik go, mot-a
se suing! Ngga ey, Nemot iwat go ku nogo, blo sono mot-a mea
iti. 7Yang! Ki Wali Iram go ta ba sono mot go lekluik suali
naklay-a, se itak! Motnang nemot go dabuidalip gabe!

8Waliwegeng yay, kunala temoy no se suing. Kuno-woyno
mot sono tanat go plesi ngga, Kupiamgo! Duenuduo iseng eygo
sedue mlak go dam sogo kalik, kayang ey Kupiamgo gemang
pepay-klong. 9No, Iram Yesus no dabui lo keng go don lo,
Kupiamgo don tenguo go, ngga sono se bebat! Yang! Motnang
mo senong: kukunan sedingno-sedingno imot go anduasi blong
duoyap, ngga kalik go yatrang mlue go sik sogo iseng kerlam
go, gemang tetra dali.

10Nemot-a ngge blo idi logo seguay sogo iseng maning tetra
go, motnang naklay nogo ngge kalik Ki Wali Iram lo mea
tebok: don iti go motnang mea susuing; kenuong genaning sogo
Nemot lo iti go mea kong. Ki Wali Iram taitiklum go nuik gabe.
Motnang Nemot lo usi go, "Iram Yesus go blong ba no senang
so suing genang-a, pla degut se!"

11Blongdon ngga, Ki Wali Iram seguong-a gabe.
Tongyakuatong. Seni!

I go sogo suey pu go

12Sam tebot ngge Silas* dem tebok gono, genam lo klik go
gabe. At lo duing go: Silas dem, andua teguop go. Genam lo
klik go sam ngge go seni: don motnang kok genang. Ngga ey
dabui lo se senong: sam ba no genam lo klik go naklay,

---

* **5:12** *Silas:* Iblani nebut so klik go Silwanus.

Ki Wali Iram go taitiklum so taling go, ngga ey iseng ba nogo,
don ey motnang ip genang.
13 Motnang nogo, anduasi blong duoyap Ki Wali Iram lo kuoy
go, yakena Babilon – ngga Roma – sogo lo suey gabe pepen.
Nggano, dem Markus logo suey, gabe pupu dali.
14 Iram Yesus ba no motnang klaya goso suing go tang
so, klum tetaling genang, way-way so suey so ngengam ey
motnang logo ta se luik-sing.

2 PETRUS

Sam so tenuing go

1 [1]Dem-debui, blong duoyap! Genam ngge, Simon Petrus.
Iram Yesus lo mot-dak go tamot, Nemot go kebalisedue
gabe. Motnang nogo so sam ngge gabe klik-situgu. Se senong!
Deguo teguop penklong genang, atnang tamot-tamot go ta no,
mo iti gabe. Yang! Ki Wali Iram seni eygo nuik gabe. Nggano,
Iram Yesus imot go sesuoy Iram tang so, deguo teguop klaya
go-a, imot naklay mo iti gabe.
[2]Ki Wali Iram ey, imot go Woy Dem Yesus ey, suey so dabui
lo senong go tang so, gabe pu-situgu: motnang blo sono miam
dega ey taitiklum, ngengam-yakay ey uweng go mea gigit.

Motnang Ki Wali Iram lo usi go mo kuoy

[3]Yang seni so! Imot, Ki Wali Iram gono wali genang
senongduduing naklay, Ki Wali Iram go don lo gabe uwasey.
Yesus no imot dabui iti go tang so, ngga mo lemoy. Nemot go
blongdon teguop golo imot mo usi gabe. [4]Imot nogo so tegadi
teguop-a mo dok-ngam. Yangga: saysuk go duduing no, Lema
lo uwaluk go sik sogo motnang ta gabe plet-dak, nggano Kiki
waglo-a motnang logo gabe uwawi.
[5-7]Ayanang, mianang! Waglo blong logo so, dabui lo Iram
Yesus no keng go, Ki Wali Iram gono wali-a, don ey se usey.
Ngga blo nogo, senongkalong eygo sikabung so se!

Senongkalong eygo,
saysuk yay wegeng ey se;
Wegeng eygo,
piam pung go nogo, don ey se;
don ey ip go,

Ki Wali Iram go duduing no se uwali;
ngga kalik uwali go,
way-way klum blong duoyap nogo se;
ngga sik so, sikabung naklay nogo klum, se taling dali!
8 Dem-debui! Wali ba nogo, ngga naklay waysagi ey mlak go,
imot go Woy Dem, Iram Yesus lo iti go senongduduing ngga,
tebadali kua gigit, seni ey se tagot. 9 No, ngga naklay, nando
lo kua pupluok go, esang, bata walong sogo, nemot kua ikum,
nemu mo pung! Banim go konkebamling bu ulu go suep go,
nemot tandali kua duing, sang!
10 Ngganemot sogo so, kangok so ngge-a se duing: kuduong
so, motnang Ki Wali Iram lo usi go, mo kuoy gabe. Ngga
tang so, mo kuoy go seni pung genang-a, don ey se usey!
Ngga naklay-a usey go, mea kua pui. 11 Imot go Sesuoy Iram,
Woy Dem Yesus tamlak go blongdon duduing ba so susuing go
don naklay, mot go ta sono mo itak gabe.

Ki Wali Iram sik sogo seni eygo tap

12 Ki Wali Iram go duduing no uwali genang, nemot-a,
motnang senong go, kay genaning so gabe pen-situgu. Seni
eygo tap ngga, motnang go walikutrui gemang. Ngga kua kay!
13 Yang! Maning genam gabe wali go nogo, kuno-woyno ngga
motnang lo duduing genang so, mea pen-asitugu. 14 Genam
mo senong: walong kua luik gono, gabe ya kap-lu, sang! Ngga,
genam nogo, kekayso imot go Woy Dem Iram Yesus lo mo
pen. 15 Ngga tang so, kangok so motnang nogo genam lo gabe
u-usey: nago no genam ip-lu go nogo, Ki Wali Iram lo iwat go
wali, teguop so buong genang, tandali motnang duing sogo.

Simon Petrus tang so Iram Yesus go blong ikum go

16-18 Se tup! Ngge kalik so mo lemoy gabe: Ki Wali Iram go
meduim Sion kon kua go* blo no, atnang nogo Iram Yesus go
blongdon, Ki Wali Iram lo mo taling. Ngga ey, ngge kalik
Ki Wali Aya lo mo pu, “Ngge Genam go Duo dabuidalip seni
gabe. Nemot seguong nogo-a, Genam gabe iwat.” Yang! Ut blo
sik so tuot go nebut ngga, atnang tang go kama lo mo tup.

---

* **1:16** Mazmur 2:8

Ngga lemoy go sik so se senong: Woy Dem Yesus, Iram so tamlak genang blongdon mo temuit.

Ayanang, mianang! Ta lo semu go mambut-a, tebadali atnang tamot-tamot logo kua pepen gabe. No, Nemot go blongdon, genam tang so nemu lo ikum go, gabe. Deguo ngganemot-a motnang nogo gabe pen-atugu. 19Ngga tang sogo so, Wali Sam klaut ba no, nabi-nabi lo pen-nengam go, waysagi ey atnang lo mlak go, mo sesegu gabe. Nabi lo pen go ngga ikum go, senang so motnang nebuem go-a, suey! Nemotnang go nebut ngga, woymasi kalik ngengap go, e… woy seni dega mea pli-ayun. Nggano, Iram Yesus tang go, wadikua go besue kalik, motnang go dabui ba no gabe blong. 20-21Seni so, Ki Wali Iram lo pu go deguo naklay, Wali Sam klaut ba so gigit go, sikabung go duduing no kua pupung gemang. No, nabi-nabi no Ki Wali Waglo go don lo mot-dak go sik so, Ki Wali Iram go duduing no pen-nesanakam go. Se senong: Ki Wali Iram go nebut, nabi-nabi lo pen go ngga, tebadali go ey, motnang go duduing lo kua tebok!

Kisebui taling genang nebut

2 1Ayanang, mianang! Se senong: blung Israel ba nogo tap paysing so ngunguok go nabi-nabi mo pung-nengam. Yang! Nggeasui go ku nogo, motnang sik sogo klui-klui piam go ngga kalik dali mea. Sikabung ey uwaluk go tap piam sogo, nemotnang lo iti go mea degut. Nemot-a, Woy Wali Danon go kin lo mo king go, nemotnang tang golo mea paysing, esang. No, se ikum! Saysuk blo nogo piam wayang go sik so iti golo, keda so nemotnang tang so mea waluk. 2Klui-klui piam go ngganemot nogo, blong duoyap miam ey mea keng. Seni so, saysuk go duduing no, tasam-tasam piam go nemotnang lo pluok go sik so, seni eygo walitap, piam so ibe lo mea pu. 3Yang! Taut nagluim kunala sik so, motnang sogo nebutiwot ta lo mea semu. No, walu so idekeba iti genang ku, nemotnang nogo so dali Ki Wali Iram lo mo tui gemang. Kedaso nemotnang go wali mea waluk.

4Ayanang, mianang! Kisebui iti go tap ngge-a, motnang se duing! Walu dega so, kuklue Ki Wali Tamot-Tamot lo pluok go, idekeba-a mo taling! Sikebong sip, day kangok go sono, dok go mo tega-sing. Ngga so, kuklik go ba no, kisebui Ki Wali Iram

lo iti genang so nemotnang gemang bubung. 5Ngge se senong
dali: banim go kukunan sikabung, Adam sik so, e… Noak
no pung go, ngga kalik dali, taybat pupluok go sogo, kisebui
iti genang kua itak-srengam. Noak-a, Ki Wali Iram go dabui
nogo iwat go, wali seni eygo tang so, don ey mang mo
king-ngam. No, kukunan sikabung naklay, tasam piam go-a, ne
yambeto-neakam. Ngga tang so, bu klak golo nasup go, yam
so mo leguot-sing. No, Noak-a nemot go yap tenglam ba sogo
taidisonamon yam eygo-a, wali so gemang sesuoy.*
6-8Israel go babu Lot no se ikum dali! Yang! Seni eygo,
nemudi sogo tap lo koklong go, Lot-a gemang got-anakam.
Kuno-woyno, Sodom, Gomora eygo lo pupluok go taybat-a
i-ikum, tup-anakam.* Yang! Tabat piam eygo sikabung nesip no
dabui sadui ey, suongsut ey tebadali Lot gemang got-nakam.*
Ngga tang so, Sodom, Gomora eygo no kisebui taling go,
Lot-a mo sesuoy. Yakena-yakena ngga, yam so Ki Wali Iram
lo puit go mo kuim. Ngga naklay, nggeasui go sikabung
taybat so yambeto go nogo yatrang. 9Tasam-tasam ngga sik
so, ngge se mlak: nago no blong duoyap iseng yatrang lek go,
Woy Wali Iram lo mea sesuoy. No, neneyboy ku pung go nogo,
piam so yambeto go sikabung-a, kisebui iti genang so, Nemot
lo mea dok go gigit. 10aSe senong! Tap paysing so pupluok go
klui-klui-a, kisebui mea iti. Yangga: suongsut kua goso, taybat
duduing piam go, kamea-kamea-a uwet go, ngga, Ki Wali Iram
go don so uwayang go sikabung naklay gemang.

Nebuemnebit temoy no uwet go klui-klui

10bBlong duoyap sik so nega go klui-klui gemang. Suali kua
goso, dabui tategue ey, ut ba sogo blongdon so uwayang go,
nemotnang gabe. 11No se duing: Ki Wali Iram go suongku
nogo Ki Wali Tamot-Tamot-a suali ey. Ut ba sogo don kangok
go nemotnang lo bebat go, idekeba taling genang, yakua! 12No,
esang! Nega go klui-klui ngga kalik kua ne. Menay kalik tui
go, nebuemnebit temoy no, tebadali uwet go, truik go, but go
kebong genang, nemotnang gemang. Ut ba sogo blongdon kua

---

* **2:5** Kejadian 6:1-7:24
* **2:6-8** Kejadian 19:24
* **2:6-8** Kejadian 19:1-16

senong, nebut piam-piam-a, tebadali nemotnang lo gemang
uwayang. No, tasam piam go-a yambeto go sik so, nemotnang
mea waluk. 13Taybat-a usey go sik so, iseng way nemotnang
mea lek dali. Yang! Nemotnang lo duing go, "At go saysuk
go duduing, taybat-a, dabuirley genang sogo, woy nenguon
no mea pupluok." Nago no walop sogo no, imot ey pung go,
nemotnang go taybat ikum go sogo, kusui rlom ey mea tetra.
Seni so, bu lo rlo go kalik, yakay wamoymlue-a nemotnang
lo gemang pepla. 14Taybat pupluok sogo, nemotnang yakua
besam. Kabung iti-itak-a, senang so nemu lo gemang uwet.
Don kua go sikabung, nemotnang go piam don lo gemang
lelek. Nemotnang go dabui, gugluik lo naklay mo damoy. Yang!
Waluk genang so tenguo go, nemotnang gemang!
15Nemudi sogo tap lo duk genang, nemotnang moyso. No, tap
kua golo keng go gemang koklong-lak. Babuasi Bileam,* Beor go
danon logo tap, banim go-a, nemotnang logo gemang keng-lak.
Se duing! Bileam go yakay ngge kalik: tabat piam go pupluok go
sik so, duoy iyaluim genang. 16No, Nemot go takebali piam go
ngga tang sogo so, nemot nogo nebut dawin ey gemang bebat.
Yangga: kuda, nemot klak go koklong golo, sikabung go nebut so
pang go, gemang bebat-nawon, "Bileam se tup! Puplu sogo
klaydrang kunala, ngga sono se itak."

Klui-klui piam go nogo kisebui

17Se senong! Taitak goso nguok go klui-klui piam go, bu pang
go bumu kalik, seni kua. Lekuoy-lekuoy sogo utkenuim nebit
kangok golo kerlok go kalik, iwa-iwa so nemotnang gemang.
Yang, kukuim sogo sip meno, dali nemotnang nogo so semu go,
gemang gigit. 18Seni kua go nebut-a kangok so klui-klui piam
go logo gemang pepen. Ngga ey, saysuk go duduing suongsut
kua golo, nega go sik so demening sesuoy go sikabung tandali
piam sono, nemotnang lo gemang lelek. 19Se senong: ta itak
goso uwali genang tegadi-a, tebadali klui-klui piam go ngga lo
gemang penklong. No, esang! Tasam-tasam waluk golo,
nemotnang tang go-a, keduik go gemang lelek. Yang! Yam so
piam golo nando pok go, duduing piam go koybutasemu so,
nemot gemang mo lemoy. 20Kua kay! Woy Dem, imot go

---

* **2:15** Bilangan 22:4-35

Sesuoy Iram. Nemot, nando lo mo senong go, kukunan go piam
sik sogo taplet-dak go nemot gemang. No, nando blong duoyap-a,
tandali taybat ngga lo dok go, mea waluk seni. 21 Esang! Seni eygo
walitap kua senong go-a suey. No, walidemu teguop nguok go,
tandali tenguo go-a, naklay mo waluk seni. 22 Nemotnang lo
pupluok go ngga, nebut ngge ey mo kerlam gabe,

"Uduo logo so, kusui iwot go, tandali mea dam."

Nggano,

"Nebo-a, bu mo ulu go, iwot go,
tandali nanbu mea klong go tang." *(Amsal 26:11)*

Senongkalong eygo pung genang

3 1-2 Dem-debuisop, blong duoyap! Banim no, motnang nogo,
sam klaya tete sogo, genam mo klik. Ngge, da namon tete
sogo sam, motnang nogo gabe. Se senong! Kunala nenggluong
go kalong ey, motnang ba nogo tandali duing go senong pung
genang so, sam namon ngge gabe kiklik. Yangga: banim go
nabi-nabi teguop golo pen-nengam go, nggano imot go sesuoy
Iram Woy Dem lo pu go walidemu, motnang nogo tamot-tamot
go lom lo mo pen.

Ku pung genang iti-tui sogo kua duing

3 Klaya seni sogo ngge, kua kay! Kunala temoy no se suing!
Ku yam sogo nogo, duduing piam golo dok go sikabung mea
pluep-lak. Ngga ey, motnang sogo, piam-piam so ngge kalik
mea wayang-netogon, 4 "Tandali pung genang so, Woy Dem
pu-yom go! Nemot kay pung-aton? Esang! Mu sono, imot go
moy-ay da naklay koklong-lak go. Ku so semu go kalik, maning
git-atugun go." 5-7 No, ngga seni so mo pu? Se senong! Kuduong
sogo, utey-naney Ki Wali Kumam go senongblong-duduing no
mo lemoy-ngam. Kukunan ngga, bu sik so bu blo no lemoy go.
No, bu dali, kangok so klak golo, ku so semu go nan ngganemot
kenok go, sikabung mo leguot-lak. Ngga, keduong sogo kukunan
gemang. No, ut ey nan ey nggeasui go ngge, Ki Wali Iram go
senongblong-duduing klaya go ngga dali lo, yay gabe got-ton,
e… sikabung piam go, kisebui iti go, waluk genang ku no mea
pung. Nggano ut ey nan ey koy lo mea puit-dak.

8-9 Dem-debui, blong duoyap! Klaya go ngge-a, motnang kua
kay! Woy Dem go ku mea pung-ayun. No, sikabung temu lo

duing go, “Ngga lemoy genang sogo, Woy Dem iti-tui sogo gabe.” Genam, Simon Petrus lo pu go, “Sikabung naklay wali teguey go Woy Dem no keng genang so, gabe gling-ton. Klaya nang go waluk genang, Woy Dem kua iwat. Ngga ey se senong: Ki Wali Iram go suongku nogo, ku klaya go, yagui miam dega go ey mo kerlam. Nggano: yagui miam eygo, ku klaya go ey mo kerlam dali.”

Blong Dem pung genang sogo kalik ya

10 Se senong! Woy Dem pung genang, wom sedue kalik lemoy so mea lemoy. Ku ngganemot no, ut ey nan ey ku kluim kangok go ba lo mea nega. Ngga ey, ut blo sogo woy, banu, top naklay, koy lo mea kuim. Nggano Ki Wali Iram lo neyboy genang so, kukunan tasam naklay nenguon so mea pung.

11 Ngga naklay waluk go, motnang go wali sogo kalik ya? Ayanang, mianang! Imot go wali ngge-a, teguop so, Ki Wali Iram lo iwat go-a, se suing! 12-13 Ki Wali Iram go kisebui ku ngganemot pung sogo-a dabui lo motnang se bubung. Keda so Woy Dem pung genang, walikebali suey go-a, motnang lo ya semu go-a, se pupluok!

Ayanang, mianang! Nemot-a, ku ngganemot nogo, ut ngga ba sogo seni naklay ey, koy lo kuim go nega go, ut ey nan ey demening go, Ki Wali Iram lo tegadi so dok go-a, dabui lo gabe duen-eton. Ngga sogo wali, seni eygo nemudi sogo seguong-a gemang!

Don kok genang nebut mangking

14 Dem-debui, blong duoyap! Ku ngganemot so bubung go nogo, ngge naklay-a, Woy Dem go suongku nogo se ikum: waliteguop piam kua go, Blong Dem ey ngengam keduik genang-a, kangok so motnang logo se usey! 15 Se senong! Nemot weng genang ku maning kua pung go imot go Woy Dem lo gigling go ngga, sikabung sesuoy genang so, ku iti go gemang. Ngga, sam ba no motnang nogo so, nemot no senongduduing iti golo Paulus-dem mo klik-yom gemang. 16 Seni so, Paulusdem lo klik go sam temu ba nogo, duduing ngga mo klik-sing. No, suey so naklay senong genang, keda so yakua mlak. Diding ba logo tang so, kunala kua go sikabung temu, suey so don ey kua keng golo, way so iwot-sing so, ne nguok klong. Seni so, Wali Sam klaut

temu ba sogo kunala naklay, ngga kalik nemotnang lo gemang
ngunguok dali. No, ngga kalik golo, nemotnang tang go waluk
genang tap-a gemang tetaling.
17Dem-debui blong duoyap! Woy Dem pung genang lelemoy
go, motnang mo senong. Ngganemot sogo so, kunala temoy
no motnang-a se! Walidemu kua mlak go sikabung go tap
piam golo wawi genaning! Woy Dem blo no don ey masi-a se
gualing-lak! 18Ngga ey, imot go Sesuoy Iram, Woy Dem Iram
Yesus lo uwasey go taitiklum, senongduduing ba no, segu
genang-a motnang se u-usey!
Nemot go sui iway-a, blo sono go se keklak! Nggeasui sik so,
e… senang so se iti! Seni!

1 YOHANES

Blong Dem Yesus so taling go nebut

1 [1]Kublung so kong go Senongblong-duduing,
atnang go kama lo tup go;
atnang go nemu lo ikum go;
atnang lo nemu tuisotuigo bubung go;
atnang go ta lo mo tra go,
ngga sikabung wali genang Kiki Wali.

Deguo ngga-a atnang logo gabe pen. [2]Kiki Wali ngga dia no pung go, atnang lo ikum go, ibe no gabe penklong dali. Motnang nogo deguo ngganemot, atnang lo gabe pen-esitugu, "Ki Wali Aya ey klay goso susuing go Kiki Wali, nggeasui go atnang nesip no mo pung." [3]Ayanang, mianang! Atnang, motnang ey klaya keduik genang, atnang lo ikum go tup go-a gabe pepen dali. Atnang ey keduik go nemot go seni: Ki Wali Iram ey Ki Wali Danon eygo lo ngengam gabe keduik. [4]Imot go dabui yakay tram genang so, sam ba no ngge kalik atnang lo gabe kiklik.

Ki Wali Iram ngga Blong Iram

[5]Ki Wali Danon lo pu go, atnang lo tup go-a, motnang nogo gabe pen-esitugu, "Ki Wali Iram ngga, blong gabe. Nemot tang go ba sogo, kuklik go kua."

[6]Ngge se senong! Nago no, imot lo pu go, "Klay goso Ki Wali Iram ey genam gabe got-tugu." No, kuklik go ba lo imot go wali koklong go, ngga imot tang so wamoy gemang mumlue. Ki Wali Iram go duduing no, imot kua uwali gemang. [7]No, blong ba lo, Blong Iram kalik, imot uwali go, yang, blong duoyap way-way so wali tegan don ey mo keduik. Ngga ey, Ki Wali Danon, Yesus go kin pi go tang so, blong duoyap go

kon naklay gabe suep-sing. [8]No, way so imot lo pu go, “Genam
dabui klaut no gabe susuing. Piam, kua pupluok gabe.” Ngga
kalik pu go, imot ba nogo seni eygo wali mea kua suing! [9]No,
Nemot go tegadi Ki Wali Iram logo yakua kay. Seni eygo nuik
Nemot tang go-a got-ton. Imot go piam konkebamling taybat
naklay-a, imot lo wa go, Nemot lo mea ulu-sing. Nggano piam
naklay suep go mea kay. [10]No, imot tang so pu go, “Genam
kon kua.” Ngga, Ki Wali Iram-a wamoymlue eygo so imot lo
gemang temuit. Ngga kalik go, Kiki Wali Deguo imot ba sogo
kua gigit.

Wali srong tegui Iram Yesus-a gabe

2 [1]Dem-debui, blong duoyap! Tebadali piam-a motnang lo
semu genaning so, genam lo mo klik gabe. No, tebadali
piam ba no nando pui go, ngge-a nemot logo se senong:
imot go wali srongtegui, klaya seguong-a gabe. Ngga Iram
Yesus, seni eygo. Ngga tang so, Ki Wali Aya go suongku nogo,
imot sono tebok go, Nemot lo mea pen. [2]Se duing! Imot go
konkebamling naklay, Iram Yesus go kin pi go tang so teglue
go, mo saguip-sing gabe. Imot go konkebamling seguong-a kua,
no, sikabung naklay go kuklue konkebamling, Nemot lo mo lek.

Klay golo Ki Wali Iram ey koklong go

[3]Ki Wali Iram go demu no dabui lo mlak go tang so, mea pu,
“Ki Wali Iram ey genam gabe koklong.” [4]Se duing: sikabung lo
pu go, “Genam Ki Wali Iram ey gabe.” No, Ki Wali Demu-Demu
no tup go, dabui lo ta kua mlak go, nemot ngga wamoy duo
gemang. Nemot go dabui ba sogo Ki Wali Iram logo seni kua
gigit. [5]No, Ki Wali Iram go deguo teguop no dabui lo nando-a
tupduk go, nemot ba nogo klum seni mo pung. Ngga ey, imot
mea senong, “Ki Wali Iram ey genam gabe.” [6]Se senong!
Nando lo pu go, “Ki Wali Iram ey genam gabe uwet.” Yesus lo
keng-ngam go kalik, nemot ngga se wali!

Walidemu inim-a pung go

[7]Dem-debui, blong duoyap sop! Motnang nogo sam ngge ba
nogo walidemu inim-a, kua klik-situgu gabe. Kuduen so demu
ngge Blong Dem lo taling-ngam go ngganemot-a tandali gabe
pen-asitugu. Yangga, deguo teguop motnang lo mo tup go,

"Way-way klum-a motnang go wali ba nogo se pupluok."
8No, walidemu demening go kalik, sam ba no gabe klik-situgu.
Se senong: kuklik go-a nenega go, way so neblong-a gabe mo
ngengap. Yang! Seni eygo nemudi sogo blong ngga, Iram Yesus
ey imot go wali eygo ba no gabe ngengap. 9Nando lo pu go,
"Blong ba so genam gabe." No, anduasiyap nogo dabui ikle eygo,
kuklik go ba lo sedue ngga gemang uwet, e… nggeasui gono
gabe pung. 10No, anduasiyap nogo, klum ey nando lo tetaling go,
blong ba so nemot wali go, kon ba sono go mea kua wawi go
pui. 11No, anduasiyap nogo dabui ikle-a sesemu go, kuklik go
ba so nemot gemang. Nggano klik ba lo nemot gemang uwet.
Nemot koklong go tap, kua senong. Kuklik ngganemot lo luep
go nogo, suey so tap kua ikum.

Blong duo yap suey so suing genang

12-14Se senong!
Dem-debui, blong duoyap! Gabe klik-asitugu,
"Iram Yesus go sui tang so,
mot go konkebamling mo suep gabe."
Segu go blong duo yap! Gabe klik-situgu,
"Kublung so kong go,
Blong Dem motnang mo senong gemang."
Demening keng go blong duo yap! Gabe klik-situgu,
"Piam go nuik, ngga Kupiamgo,
motnang lo mo seguoy gemang."
Dem-debui, blong duoyap! Gabe klik-situgu,
"Ki Wali Aya motnang lo mo senong."
Segu go blong duo yap nogo tandali gabe pen-asitugu,
"Kublung kong go sik so pung go, motnang mo senong!"
Demening keng go nogo tandali genam lo pepen,
"Seni so, motnang, don ey,
Ki Wali Iram go walinebut, motnang ba so gemang gigit;
Kupiamgo don motnang lo mo seguoy dali gabe."

Kukunan no dabui kua iti

15Dem-debui, blong duoyap! Kukunan ey kukunan ba sogo taut
naklay eygo no, motnang go dabui kua iti! Kukunan ngge no
dabui iti go, esang, mot ba sogo Ki Wali Aya logo klum mea kua
gigit. 16Kukunan blo sogo naklay ngge, saysuk go duduing-a,

nemukum seguong-a, dabui-a blo no i-iti go. Naklay ngga,
Ki Wali Aya sik so kua uweng go gemang. No, kukunan go
duduing lo pupluok go. 17Se senong! Kukunan blong no
duduing go sikabung, gabe nenega-sing. No, Ki Wali Iram
go duduing no kekeng go-a senang so mea uwali.

Blong Dem way sogo plesi

18Dem-debui, blong duoyap. Se senong! Ku buem tebot-a
gabe. Banim no motnang nogo mo nguok-yu, "Blong Dem way
sogo plesi* mea pung, ngga Wamoy iram." Yang! Nggeasui
go, Iram Yesus way sogo plesi miam ey mo pluep-lak gabe.
Ngga sik so, imot se senong, "Ku buem tebot-a mo itak gabe."
19Iram Yesus go plesi ngganemot, imot sik so mo teguey go
sikabung gemang. No, seni so! Nemotnang ngga, imot blong
duoyap go tang no kua degut. Se duing: seni so nemotnang,
imot ey tang klaya go sogo, imot ey klay goso mea susuing. No,
banom so nemotnang pegat go ngga, nenguon so ikum genang:
seni so, imot go tang no degut go, nemotnang sik sogo kua
gabe. 20No, ngga kalik motnang kua: walitap seni eygo ngge
motnang-a gabe senong. Yangga: motnang go dabui ba nogo
Ki Wali Waglo-a Iram Yesus lo mo temuit.
21Seni Iram motnang kua senong go, genam kua duing.
Motnang mo senong: "Seni Iram ba sogo, wamoymlue kua."
Ngganemot sogo so motnang nogo gabe klik-situgu.
22Nando lo pu go, "Tegadi so Ki Wali Iram lo dok go Iram,
Yesus kua gabe", ngga wamoymlue go nuik. Nandonang lo pu
go, "Ki Wali Aya ey, Ki Wali Danon eygo genam kua yang",
nemotnang ngga Iram Yesus go plesi. 23Se senong: Ki Wali Danon
sogo nando lo kua yang go, Ki Wali Aya kua wawi dali gemang.
Danon nando lo yang go, Nglangin mo wawi dali gemang.

Walitap seni eygo-a blong duoyap se keng

24Dem-debui, blong duoyap! Kuduen so Iram Yesus no
motnang keng gono tup go, walinebut ngga, dabui lo waysagi

---

* **2:18** *Blong Dem way sogo Plesi:* nemot lo mea pu, "Genam ngge tegadi so dok go Iram pung genang gabe!" No, seni so, ngga wamoy mluey so, sambui kalik, sikabung mlue genang so pung go gemang. Iram Yesus tang go kua.

ey se mlak! Ngga kalik go, Danon, Nglangin eygo klay gono,
senang so motnang ba no se gigit. 25Tegadi ngge Blong Dem
tang golo dok-yom go gabe, “Kiki wali-a motnang nogo Genam
lo gabe i-iti.”
26Dem-debui, blong duoyap. Motnang nega genang so
usey go sikabung senong genang so, ngge gabe klik-situgu.
27No, motnang tang go suey so se senong! Motnang nogo,
Ki Wali Waglo-a Iram Yesus lo mo iti gemang. Teguopey go
motnang klui meno logo kua nguok. Ki Wali Waglo tang
so motnang nogo naklay mea nguok. Nemot lo ngunguok go
ngga, seni sogo-a, wamoy kua! Ngganemot sogo so, dabui ba
no Ki Wali Waglo lo tetaling go, Iram Yesus no tupduk go se
susuing.
28Dem-debui, blong duoyap! Motnang go wali, nenam so
Iram Yesus ey klaya se lemoy! Ngga kalik go, Iram Yesus pung
go ku nogo, Nemot ey klay gono don ey imot ip genang. Ngga
ba nogo suongsut eygo so mea kua kok.
29Yang! Motnang mo senong: Iram Yesus-a seni eygo nemudi
so naklay Ki Wali Iram go duduing no keng go gabe. Ngga
tang so, se senong dali: Ki Wali Iram go duduing no seni eygo,
nemudi so nando uwali go, Ki Wali Iram lo tui go duo gemang.

Ki Wali Iram go duoyap senong genang

3 1Dem-debui blong duoyap se duing! Imot nogo, Ki Wali Aya
go klum katu ey gabe uweng. Ki Wali Iram go duoyap so,
imot mo temuit. Yang! Nemot go duoyap, imotnang ngge, seni
so gabe. Esang! Ki Wali Aya, maning kukunan sikabung logo
kua wawi go tang so, imot, Nemot go duoyap, nemotnang logo
mea kua yang dali.
2Dem-debui blong duoyap sop! Imot ngge, Ki Wali Iram go
duoyap gabe. Nemot-a, naklay go maning kua ngap gabe. No,
ngge-a gabe senong: klay gono imot Ki Wali Iram ey mea suing.
Yang! Dia sono Nemot go blong seni ngap gono, Nemot go iku,
wagloblong dega eygo gabe ya ikum-eyon. 3Blong duoyap
naklay, Ki Wali Iram ikum genang so bubung go, Yesus tang go
kon kua goso, saysuk wegeng ey kon kua goso dali-dali yay se
susuing! 4Kuklue, piam, konkebamling nandonang lo pluok go,
Ki Wali Demu so seguoy go gemang. Yang! Kuklue semu go
ngga: nemot so taling go Ki Wali Iram seguoy go gemang.

5Motnang mo senong. Konkebamling naklay glung genang
sogo so, kukunan blo sono Blong Dem Yesus mo pung-anayom
gabe. Yang! Nemot tang go, kon kua tebok seni. 6Blong Dem ey
nando klay golo koklong go, konkebamling go tap, mea kua
keng seni. No, kuklue-a pupluok go, Blong Dem kua ikum,
dabui ba nogo kua uwawi dali gemang.
7Dem-debui, blong duoyap! Walitap, kukunan sikabung lo
puem go, nega genaning. Se senong: Blong Dem Yesus,
seni eygo, nemudi sogo nuik. Ngga ey, Ki Wali Iram lo iwat
go-a, nando lo pupluok go, seni eygo, nemudi sogo nemot
ngga gemang dali. 8Se senong dali! Taybat-a nando lo pupluok
go, Kupiamgo lo tui go gemang. Kublung kong go sik so,
taybat-a Kupiamgo lo mo pupluok gemang. Ngga pedueng
genang so, kukunan blo no Ki Wali Danon mo weng.
9Ki Wali Iram sik so tui go-a, kuklue go tap nemot kua
senong. Seni so, piam konkebamling naklay, nemot yakua
pluok. Nemot, Ki Wali Iram sikso tui go nogo. 10Sogo sik so
ikum go imot ya senong: nando Ki Wali Iram go duo, nago
Kupiamgo duo? Ngge kalik: Ki Wali Iram lo iwat go, seni eygo,
nemudi sogo-a kua mlak go, ngga Ki Wali Iram go duo so
yakua pu. Nggano, anduasiyap no klum kua go, nemot ngga
Ki Wali Iram sik so kua pung dali.

Klum go seni

11Kuduong sik so nebut ngge Blong Dem mo nguok-yom,
"Way-way klum-a, motnang tang go se tetaling!" 12Banim
no, Kain lo pluok go kalik kua! Kupiamgo danon so lemoy
go, ntaton-a nemot lo but go ne kebong. Yang! Sogo temoy no,
ntaton but go ne kebong? Piam go-a Kain logo gemang pupluok.
Seni eygo nemudi sogo tasam-a ntaton Habel logo gemang
pupluok. Dabui ba lo piam Kain lo duing go tang so, ntaton but
go mo kenuong.
13Dem-debui blong duoyap! Kukunan sikabung lo dabuipiam
tetaling go, motnang logo kua nega. 14Yang! Way-way klum-a,
blong duoyap pupluok go tang so, gabe senong: Kupiamgo don
sik sogo ta itak go, way so wali sono imot mo suing gabe. Ngga
ey, gabe senong dali: klum kua tetaling go, Ki Wali Iram sik
sogo ket so, kebong go kalik nemot gemang. 15Anduasi yap
nogo, dabui ikle-a pupluok go, sedue so tetebuet go gemang.

Ngga ey motnang mo senong: sedue so tetebuet go ba sogo,
kiki wali inim kua gigit.
16 Imot nogo so Blong Dem go wali-a, mo iti gabe. Ngga sik so,
klum seni eygo ikum go, imot gabe mlak. Ngga mlak go sikso,
blong duoyap nogo imot go wali se iti dali.
17 Nando naklay gemang go, no, nemot andua wali genang
kua ikum go, dabui yatap ketok go, mot lo kua tebok go,
sogo kalik go don lo ya pu ne, "Ki Wali Iram go klum genam
ey gabe!" Esang! Nemot ba nogo klum kua gigit gemang.
18 Dem-debui blong duoyap! Imot go klum, nebutpen seguong-a
kua. No, takebali ey dabui lo pupluok go-a se klum!

Ki Wali Iram go suongku no nisonoso ip genang

19 Takebali ey dabui lo klum pupluok go tang so mea senong:
seni eygo nemudi sogo Iram Yesus lo taling go-a, genam gabe
koklong. Ngga ey, Ki Wali Iram go suongku nogo, nisonoso
imot go dabui iku mea ip. 20 Piam so maning imot go dabui iku
lo tetaling go, ngge kua kay: at lo pupluok go tasam naklay
Ki Wali Iram mo senong. Nemot go senongduduing dega ey at
go dabui iku ey go kua kerlam. 21 Dem-debui blong duoyap sop!
Nemot-a, piam maning dabui iku lo tetaling go, Ki Wali Iram go
suongku nogo, nisonoso imot mea ip. 22 Ki Wali Iram lo taling go
walidemu no imot tupduk keng go, Nemot lo iwat go-a pupluok
go tang so, sogo so imot lo wadong go Nemot lo mea iti.
23 Ngge Nemot logo walidemu: Ki Wali Danon, Iram Yesus
no dabui lo tupduk go imot se keng. Ngga ey, Iram Yesus lo pu
go kalik, anduasiyap nogo way-way klum-a imot se tetaling!
24 Iram Yesus go demu no tupduk imot keng go, Ki Wali Iram ey
klaya goso imot gabe uwali. Ngga ey, senang so klay goso imot
ey Ki Wali Iram mea suing. Imot ba no Ki Wali Waglo king go
tang so, ngge imot gabe senong, "Klay goso Nemot ey senang
so gabe got-eton."

Ki Wali Waglo lo pepen go senong genang

4 1 Dem-debui, blong duoyap! Sikabung lo pu go,
"Ki Wali Waglo logo nebut-a gabe pen-asitugu, motnang
se tup!" No, keda so nemotnang lo pu go ngga, motnang logo
kua keng. Banim no, kunalablong ngganemot senong genang se
usi, "Seni so, nabi ngga lo uwawi go, Ki Wali Waglo sik sogo?

Kukunan kuasep?” Kunala temoy no se! Kukunan nogo senong
eygo nabi wamoy sogo mata so gabe mlue-natugunlak.
2Ki Wali Waglo senong genang, ngge kalik se! Nebut ngge-a,
Waglo ngga lo se yang, “Kukunan sono Blong Dem Yesus
sedue so lemoy go, mo pung seni gabe!” Ngga kalik yang
go, Ki Wali Iram sik sogo Ki Wali Waglo gemang. 3Ngga kua
yang go, waglo uwawi go ngga, Ki Wali Iram sik sogo kua.
No, Iram Yesus sogo plesi, wamoy iram sik so pung go kuasep.
Ngga, motnang mo tup, “Yansi go, kukunan sono, Iram Yesus
sogo plesi Wamoy Iram mea pluep.” Esang! Kukunan blo nogo,
wamoy iram go newet piam go, nggeasui go mo pung gabe.
4Dem-debui, blong duoyap! Ki Wali Iram sik so tui go
duoyap motnang gabe! Wamoymlue ey senong go nabi-nabi
nogo, don ey motnang lo waydang go mo ip. Ngga ey, motnang
ba so gigit go Ki Wali Waglo, don dega eygo. Kukunan ta so
mlak go Kupiamgo don ey kua kerlam. 5Kukunan go duduing
no, nemot go bluem so wamoymlue ey senong go sedue logo
gemang pepen. Kukunan sikabung-a nebut bluem ngga, yakay
ey gemang tupduk, esang! 6No, imot ngge-a, Ki Wali Iram sik
so tui go blong duoyap gabe. Ki Wali Iram senong go-a, imot
go nebut nogo gabe tup. No, Ki Wali Iram sik so kua pung
go sikabung-a, imot nogo yakua tup. Ngga ey, mea senong,
“Nago-a seni so Ki Wali Waglo lo tetaling go, nago-a tap
paysing so, kukunan wamoy iram go don lo pupluok go gabe.”

Ki Wali Iram ngga Klum Iram

7Dem-debui blong duoyap! Weng-a! Way-way klum-a
imot logo ya tetaling go. Klum ngga, Ki Wali Iram sik so
pupung go gabe. Klum-a, nando lo tetaling go, nemot ngga,
Ki Wali Iram sik so tui go, Ki Wali Iram lo iwat go-a nemot mo
mlak gemang. 8Way-way klum kua go, Ki Wali Iram tang go,
nemot logo maning kua mlak gemang. Duing-a: Ki Wali Iram
ngga, Klum Iram gabe. 9Se senong! Klum go seni ngga, imot
nogo Ki Wali Iram tang golo mo taling gabe. Yangga, Danon
klayking seni kukunan sono Nemot lo pu go mo li gabe. Ngga
ey, Danon logo so, imot wali genang. 10Yang! Klum seni, ngge
kalik gabe: Ki Wali Iram nogo-a, klum imot lo kua taling, no,
imot-a, Ki Wali Iram tang golo mo klum-ngam gabe. Klum tang
so, Danon klayking-a, mot-dak go mo pung-ayom gabe. Ngga ey,

imot logo kuklue piam konkebamling naklay Danon lo suep go
itak genang.

Klum tetaling genang

11 Dem-debui, blong duoyap! Imot sogo, ngga kalik
Ki Wali Iram lo mo klum go, way-way klum imot tang sogo
se tetaling dali. 12 Yang! Ki Wali Iram tang go, sikabung
klayanang go logo kua ikum. No, way-way klum-a imot lo
tetaling go, Ki Wali Iram imot ba so senang so mea gigit.
Ngga tang so, imot go wali ba no Ki Wali Iram go klum ngap
go, teguop so gabe pupung. 13 Nemot go Waglo-a imot nogo,
Iram Yesus lo mo wasey-sing gabe. Ngga sik so gabe senong:
klaya goso Iram Yesus ey imot susuing go, imot ey Nemot
gabe susuing dali. 14 Se senong: kukunan nogo sesuoy Iram
so, Danon-a Ki Wali Aya lo pu go mo weng! Atnang tang so,
Nemot mo ikum. Ngga ey, ibe nogo deguo ngga atnang lo gabe
pepen. 15 Yang! Nando dabui lo wa go, "Ki Wali Danon, Yesus
gabe!" Ngga tang so, nemot ey Ki Wali Iram gabe gigit. Ngga
no, Ki Wali Iram ey nemot gemang susuing. 16 Imot go wali ba
no Ki Wali Iram go klum pupung go, imot mo senong. Ngga
ey, dabui lo seni ey mo mlak gabe: Ki Wali Iram, Klum Iram!
Klum walitap lo koklong go-a, Ki Wali Iram ey klay goso gabe.
Ki Wali Iram tang go, nemot ey, klaya goso gabe dali. 17 Yang!
Imot go wali ba nogo, teguop dato so klum naklay mo pung
gabe. Nemot-a, kukunan ngge so maning susuing go, imot go
wali, Iram Yesus ey mo kluing gabe. Ki Wali Iram go duduing-a
Iram Yesus ey imot gabe pupluok. Ngga tang so, neneboy ku
sogo, nisonoso gabe bung-eton. 18 No, klum ba lo koklong go,
nemot ba sogo suali kunala kua. Seni so! Suali naklay, klum
teguop dato go logo mea yat-sing. No, suali ey bubung go,
idekeba suali sogo gemang. Maning suali eygo teguop sogo
klum kua pung gemang.

19 Kua kay! Banim imot sono gualaklum Ki Wali Iram lo
taling go tang so, klum imot logo gabe tetaling dali. 20 Se
senong! Nando lo pu go, "Ki Wali Iram nogo genam klum ey."
No, anduasiyap nogo dabui ikle-a pupluok go, wamoymlue duo
nemot ngga gemang. Anduasiyap nemu logo ey ikum go, yakua
klum go, sogo kalik so, nemu lo kua ikum go Ki Wali Iram,
ya klum ne? 21 Se tup! Demu ngge imot nogo so Blong Dem

lo iti go gabe, “Ki Wali Iram nogo klum nando lo uwawi go,
anduasiyap nogo klum se tetaling dali!”

Kukunan don Yesus no keng golo mea pedueng

5 1Se senong! Dabui ba nogo ngge kalik yang go, “Tegadi so
Ki Wali Iram lo dok go Iram, ngga Yesus gabe”, nemot
ngga Ki Wali Iram sik so tui go duo gemang. Ki Wali Aya nogo,
nando klum eygo, Ki Wali Aya sik so tui go duoyap temu nogo,
klum dali ey mea tetaling. 2Yang! Ki Wali Iram nogo, klum eygo,
walidemu tupduk go, mea senong: Ki Wali Iram go duoyap
temu nogo klum, imot gabe dali. 3Ki Wali Iram nogo nando
klum eygo walidemu naklay no, tupduk so nemot lo mea pluok.
Se senong: Ki Iram lo iti go walidemu ngga, keng genang ide
kua, iwa-iwa seni so gabe. 4Kukunan go don, Ki Wali Iram sik
so tui go duoyap lo gabe pepedueng. Yang! Iram Yesus no dabui
lo keng go tang so, kukunan go don imot logo gabe seguoy-sing.

Ki Wali Danon ibe lo senong genang

5Kukunan go don, nando logo so, ya pedueng? Yang! Yesus,
Ki Wali Danon so yang go logo-a, kukunan don mea gualing.
6Se duing! Kukunan blo nogo, bu tui go tap ey, kin pi go
kebong go tap eygo lo, Blong Dem mo pung gabe. Bu tui tap
seguong-a kua, kin pi go kebong go tap ey go-a gabe taling. Se
senong: Ki Wali Waglo-a, seni eygo nuik gabe! Blong Dem so
ibe nogo, Ki Wali Waglo tang golo mo yang: bu tui go, kin pi go
tap lo, Blong Dem seni so mo pung!
7-8Se senong! Ibe no Yesus Danon so yang go, tasam nangglik
ngge gabe. Yangga:

Ki Wali Waglo dabui lo iwat go;
Sikabung bu tui golo yang go;
Yesus go kin so taling go anggul drop golo.

9Se senong! Ibe lo yang go imot keng go, Ki Wali Iram tang so
taling go-a, don dega ey se mlak! Se tup! Ibe no ngge-a
Ki Wali Iram lo gabe taling, “Ngge Genam go Duo gabe.”
10Ki Wali Danon so, dabui lo Blong Dem Yesus tupduk go nando
lo keng go, nemot go dabui ba nogo senong ngga gemang gigit.
No, Danon so, Ki Wali Iram lo yang go mo tenguo go,
Ki Wali Iram wamoymlue so, nemot lo gemang temuit sang.
11Dabui ba sogo senong ngga, ngge kalik gabe taling:

imot nogo, kiki wali-a, Ki Wali Iram lo mo iti gabe.
Kiki wali ngga Ki Wali Danon ba so gemang.
12 Dabui ba no, Danon nando lo wawi go, kiki wali inim ey iti go,
nemot gabe ip. Danon kua uwawi go, kiki wali inim nemot kua
gemang.

Kiki wali tongkuatong go

13 Ngge naklay senong genang so gabe klik-situgu: Danon-a
dabui iti go keng go, kiki wali inim sono nemot mo degut
gemang. 14 Yang! Ki Wali Iram go suongku nogo, nisonoso imot
mea ip. Nemot lo iwat go dewi-a imot keklak go, Ki Wali Iram
tang golo mea tup seni. 15 Yang! Nemot sono dewi pupu go,
ngge-a imot se senong, "Uwadong go ngga, Nemot tang golo
tup go imot nogo mo iti."
16 Dewi tap ngge, kua kay! Blong duoyap sik sogo andua
meno lo kuklue pluok go, Ki Wali Iram sono, dewi-a nemot
so ikum go andua lo se pu! Dewi pu go sik so, wali suey go-a
andua ngga nogo pung genang. No, kuklue meno gemang
dali. Ngga walitap nogo kebong eygo pung go kuklue gemang.
Gabe pen-asitugu, "Tebadali nemotnang sogo dewi kua pupu."
17 Yang! Kuklue naklay, piam konkebamling! No, walitap nogo
kebong eygo pung go kuklue gemang; kebong ey kua pung go
gemang dali.
18 Imot gabe senong: Ki Wali Iram sik so tui go blong duoyap,
tap piam go-a kua koklong gabe. Blong duoyap Ki Wali Iram sik
so tui go Danon go ndengtabang ba so gabe. Ngga tang so,
Kupiamgo lo waluk genang, blong duoyap mea kua lek. 19 Nemot-a,
kukunan ngge naklay Kupiamgo masi ba so gigit go, ngge-a
imot gabe senong: imot-a Ki Wali Iram sik so pung go gabe.
20 Ngga ey, imot gabe senong dali: Ki Wali Iram seni senong
genang, Ki Wali Danon mo pung gabe. Yang! Imot go wali
klaya goso, Ki Wali Iram ey Nemot go Danon, Iram Yesus lo mo
dok gabe. Yesus ngga, Ki Wali Iram klayking, kiki wali min
Nemot-a gabe got-ton.
21 Dem-debui, blong duoyap! Ida, didemu, demat, naliwabu,
kukunan kuasep nogo kunala temoy no se!

2 YOHANES

Sam so tenuing go

1Iram Yesus go blung naklay nogo so klik go sam. Iram Yesus
go blung so, motnang-a Ki Wali Iram lo mo kuoy. Moya sop!
Mot go ndengtabang ba sogo blong duoyap ey, suey gemang!
Motnang nogo genam go dabuiklum kangok. Walitap seni eygo
senong go blong duoyap naklay nogo, genam dabui lo klum
gabe tetra. Genam Yohanes ngge, blong duoyap go trang dega
gabe. 2Iram Yesus, seni go nuik, tongkuatong, klay goso imot
go dabui ba no gigit go tang so, sam ngge gabe kiklik.
3Imot nogo, taitiklum, gualaklum, ngengam-yakay,
Ki Wali Aya ey, Danon Iram Yesus eygo-a gemang ya gigit.
Walitap seni no keng golo, klum ba lo naklay mea pupluok.

Klum seni eygo

4Moya sop! Genam senong go, mot go duoyap temu walitap,
Ki Wali Aya lo iti go demu no gabe kekeng. Ngga tang so, genam
yakay kangok. 5Gabe pen-asitugu, “Way-way klum-a imot se
tetaling!” Pen-asitugu go ngge, demu demening go-a kua pen
gabe. No, maning imening keng gono, imot no demu ngge
Blong Dem tang golo mo iti-ngam. 6Se senong: Ki Wali Iram go
demu-demu no tupduk keng go, ngga klum min gemang. Seni
so! Kuduong so tup go demu ngga lo, imot se uwali.
7Esang! Nggeasui go, kukunan nogo, klui piam go mo suep-lak
gabe. Kukunan blo sono sedue so Blong Dem Yesus lemoy go,
nemotnang logo mea kua yang. Ngga kalik tenguo go, Blong Dem
go plesi, wamoy iram nemotnang gemang. Tap paysing sogo-a
gemang tetaling. 8Kunala temoy no se! Motnang nguok so seguot
atnang lo pung go, nega genaning. No, Ki Wali Iram sik sogo

taiti tabunga iti genang-a, kangok so se u-usey! 9Blong Dem
lo nguok go tap nando lo itak go, banom tap so koklong go,
Ki Wali Iram nemot logo kua uwawi. No, Blong Dem lo nguok go
walitap seguong no nando lo kekeng go, Ki Wali Aya, Danon eygo,
nemot ba no gemang. 10Nando lo Blong Dem go tap ngga-a kua
nguok go, yap ba no glop sogo kua wawi. Nemot nogo, ta kua
kong dali. 11Se senong: nando lo takong go, sedue ngga go tasam
piam go mo lek dali gemang.

Sam yam sogo nebut

12Motnang no pen genang nebut mata dega so gemang. Sam
no dinekuoy lo yakua klik-srelu. No, klong go, motnang ey tegu
go, nebut lo mea pen. Ngga genam gabe duduing. Tegu sik so
dabui yakay teguop imot nogo pung genang.
13Moya sat sop! Ngge sogo duoyap, Ki Wali Iram lo kuoy go
logo suey, motnang nogo gabe pupu dali.

3 YOHANES

Blong duoyap nogo Yohanes yakay ey

1Gayus demsop! Genam ngge blong duoyap go trang dega.
Andua! Mot nogo genam go klum dabui lo seni so gabe. Suey
gemang!
2Demsop! Mot sogo dabui lo at gabe tetra: sadui kua goso,
dabui iku suey so yakay eygo kalik, wali naklay suey so mot se
suing. Mot go waglodon eygo, genam mo senong. 3Iram Yesus
go walitap seni eygo nogo mot dabui lo kekeng go, andua temu
uweng golo, at nogo mo pen. Ngga tang so, mot sogo yakay
dega ey genam gabe. 4Yang! At go duo, blong duoyap naklay,
walitap seni sogo-a tupduk keng go iway tup go, genam dabui
dega ey.

Glop so blong duoyap pung go suey so se wawi

5Gayus demsop! Andua blong duoyap temu mot mit
no pung go nogo, nemot-a, nenep sogo andua, dabui lo
mo wawi-sing. Ngga sik so dabui lo mot tupduk keng go,
ibe mo ikum. 6Yang! Ngge sogo blong duoyap suongku
nogo, mot go klum taling go sogo, nemotnang lo mo pen.
Tapmasi nang sogo, tandali suey so se tebok-balo dali!
Ki Wali Iram lo iwat go kalik. 7Se duing! Iram Yesus go sui
nogo walikebali-a u-usey so nemotnang gemang koklong.
Andua-andua ngganemot nogo sogo-sogo Ki Wali Iram kua
senong go sikabung logo kua tebok gemang. 8Ngganemot
sogo so, andua ngga suey so glop sogo imot lo se uwawi.
Ngga kalik tebok golo klay gono walikebali imot lo mea
pupluok.

Diotrepes dem Demetrius dem eygo

9Seni so, blung nogo glop wawi genang, sam tebot meno mo
klik-yu. Esang! Blong duoyap nogo Diotrepes dem, wengkabui
so, nemot tang golo mo duduen. Atnang go duduing nogo
kua keng. 10Ngga kalik go, nago no pung go, nemot go tasam
naklay dia no, genam lo mea tegek-balu. Nemot go piam ngga,
atnang so nebutiwot go. Ngga blo nogo, ngge gemang pluok
dali: glop so andua temu nemot ey pluep go, Diotrepes lo mo
yat. Ngga ey, andua temu go yap no wawi genang, sak mo
kok-sing. Dia sono glop so wawi go blong duoyap, Diotrepes lo
yat go ne pung.

11Andua Gayus demsop! Tasam piam go nogo kua keng,
no takebali suey go-a keng go se pupluok! Se senong: tasam
suey goso pupluok go sikabung ngga, Ki Wali Iram sik so tui go
gemang. No, piam-a sesemu go, Ki Wali Iram maning kua ikum
go gemang. 12Se senong dali! Andua meno, Demetrius dem go
sui blo sono, sikabung naklay lo gabe pupu. Nemot ba nogo
Ki Wali Waglo lo pupluok go tang so, ngga mo yang gabe.
Ngga ey, blo sono nemot go sui atnang logo gabe pupu dali.
Motnang mo senong: atnang lo pepen go ngge, keng genang
sogo gabe. Seni.

Sam kebet genang suey pu go

13Yang! Seni so, mot nogo walong bata so pen genang, no,
sam temoy no dinekuoy lo klik genang, genam kua iwat.
14Genam lo duing go: ku kua walong gono, motnang eygo mea
tegu. Nggano, kekayso nebut mea pen-abalu.

15Demsop Gayus! Ngengam yakay senang so mot ey mea
susuing.

Ngge sogo andua-andua logo, mot nogo suey, gabe pepen
dali. Nggano, andua-andua mot mit sogo klay-klay nogo, genam
logo suey nase pen-sing lak!

YUDAS

Suey pu go

1Ngge genam, Yudas lo klik go sam. Seni so, Iram Yesus go
kebalisedue, woy Yakobus go sat, genam ngge gabe.
Blong duo yap Ki Wali Iram lo usi go naklay nogo so, sam
ngge gabe kiklik. Yang! Nemot go gualaklum ba so motnang
gabe. Ngga ey Blong Dem Yesus go ndengtabang lo yay gabe
susuing. 2Gualaklum, ngengam-yakay, klum eygo lo motnang
tram go, mea tey!

Klui-klui piam go nogo kisebui

3Blong duoyap sopnang! Imot go wali sesuoy go sam genam
lo klik genang, dabui ba nogo gabe pupluok. No, way so
nuik demening go-a gabe king-situgu: banim da klaya deguo
teguop nguok-ngam go-a, don ey mlak go senang so se
suing-lak!” 4Sogo kalik nuik demening go ya pen-silu? Se
senong! Motnang nesip ba nogo, kekay so klaysedue gemang
mo degut. Sedue-sedue piam go nemotnang ngga gemang!
Banim sik so Wali Sam klaut ba nogo nemotnang nogo
kisebui mo pen-nengam. Se senong: Ki Wali Iram go taitiklum
nemotnang lo paysing go, saysuk go duduing-a gemang uwet.
Ngga ey, imot go Waliklui dui ey got-ton go, yangga Woy Dem,
Iram Yesus, nemotnang lo mo wayang! Esang!

Kisebui yatrang nangglik ey taling go

5Kua kay: kisebui Ki Wali Iram lo taling go, gabe! Genam
lo pen go nebut ngge, motnang mo senong! No, suey so duing
genang so, tandali seni-a gabe pen-asitugu, “Da klaya sesuoy

so, nan Mesir sik sogo Nemot go blung naklay Ki Wali Iram
lo wawi go mo pung-nagam. No, koklong gono, tap ngga idi
no, suey so kua keng go blung temu, Nemot lo mo leguot-sing!”
Se senong: mo sesuoy go, no suey so kua keng go, imot mea
leguot dali! 6Ngga kalik dali, tasam ngge-a se duing: banim no,
nemotnang go sang-sang no kua keng go tang so, dok go, betui
ba nogo kalik, Ki Wali Tamot-Tamot go Walitamot-tamot mo
betep-ngam. Ngga ba sik sogo, tandali go nemotnang yakua
itak, e… kisebui iti genang ku no mea pung-ayun. 7Tasam
meno, ngge kalik go gemang: yakena Sodom, Gomora ey,
yakena-yakena ngga mit logo eygo nogo, se duing dali! Taybat
kerlam go, saysuk go duduing nogo-a, kangok so nemotnang
gemang tutruik. Yang! Banim Ki Wali Tamot-Tamot kuklue ba
no pui go kalik, kamea tap-a nemotnang lo gemang uwet! Ngga
sik so, sedue tang meno eygo, kamea ta mo keduik. Tasam
ngga sik so, sikabung temu se senong: nemotnang nogo senang
so dedasing idakoy-a mo iti.

Taybat klui-klui piam golo pupluok go seni

8Motnang nesip no kaykay so wamoy sogo klui-klui dedegut
go, tebadali sedi-a sesrek go, suey so kua ikum. Ngge kalik go
tap nemotnang lo gemang uwet:

saysuk tang go nogo taybat-a pupluok go;
Ki Wali Iram go don tenguo go;
blo sik sogo blongdon dega, gemang wayang.

9Ngge-a se duing: Musa go temoy tang so, Kupiamgo don
bebat genang, Ki Wali Tamot go woy Mikael logo yakua.
Ngge seguong-a Mikael lo pu go, “Ki Wali Iram duing go,
motnang mea bebat!” 10No, suey so kua senong go don naklay,
wamoy sogo klui-klui lo gabe wayang. Esang! Nebuemnebit
temoy no, menay kalik sesenong go tang so pupluok golo,
nemotnang mea pui dali. Ki Wali Iram lo taling go seni,
mea kua ikum.

11Klui-klui piam go ngganemot, esang! Babuasi Kain lo
ntaton Habel* but go tap lo, nemotnang gemang keng dali.
Nggano, drang tang so, banim Bileam lo semu go kalik, wamoy

---

* **1:11** *Habel:* Kejadian 4:3-8

sogo tap* sono klui-klui ngga mo itak gemang. Ngga ey, banim
Kora* lo sagui semu go kalik, klui-klui wamoy sogo ngga mea
but go kebong dali.
12 Yang! Klay gono blong duoyap yaluim go klumten dam
sogo walop, klui-klui piam golo mea waluk. Suongsut kua goso,
saysuk nogo-a nemotnang mea dedam. Esang! Nemotnang
ngga, bu kua go utkenuim kalik, da klaya nebit logo mea
kerlok-sing. Dituik-a net go seni kua tagot go, srang ey pluk
go di blo no tui go, newi go kalik, nemotnang ngga gemang.
13 Yang! Beapalui kangok go, mesuop go magon kalik, tasam
kuaseni go-a suongsut ey tetaling go, nemotnang ngga gemang.
Nemudi sogo tap nega go, sip kua go utop kalik, nemotnang
gemang. Kuklik ba sono degut genang sip, nemotnang nogo so
dali go mo semu gemang. Ngga ba no, senang so nemotnang
mea susuing.
14-15 Nabi meno, nemot go sui: Henok. Seni so, Adam sik
sogo, tang taidisonamon tete sogo nemot gemang! Banim
go, klui-klui ngge sogo, ngge kalik Henok lo mo pen-ngam,
"Genam mo ikum: Ki Wali Tamot-Tamot miam ey kon kua go
ey blong ba lo, Woy Wali Iram gemang uweng. Ngga ey, tasam
kuaseni go, Ki Wali Iram so wayang go tang so, nemotnang
nogo kisebui mea taling-sing."
16 Klui-klui piam go, esang! Meno duo nogo sringnegot eygo
wali-a gemang susuang. Saysuk go duduing nogo-a nemotnang
kekeng. Kuwabu nebut kalik, lom ba sik sogo, kuaseni go-a
pupung. Nggano, sogo-sogo gluik genang-a sikabung meno
wamoymlue lo gemang iwot-sing.

Dabui don king genang nebutmang

17 No, blong duoyap sopnang! Banim motnang no Woy Dem
Iram Yesus lo mot-dak go tamot-tamot lo pen go ngge, kua kay:
18 "Ku yam sogo nogo, nebut wayang sogo sedue mea pluep-lak.
Ki Wali Iram lo iwat go-a itak go, saysuk nogo duduing piam

---

* **1:11** *Bileam lo semu go wamoy sogo tap:* seni so: duoy iti genang so, sikabung Israel no ngge, Bileam mo mlue-ngam, "Ki Wali Iram go tap itak go, saula-saula go ida nogo-a se keng!" Bilangan 22:1-35
* **1:11** *Kora:* Bilangan 16:1-35 Seni so: Musa ey Haron eygo nogo sagui, babuasi Kora nemot go sedue temu ey, mo semu-ngam.

go-a, gemang kekeng, sang.” [19]Nemotnang ngga sisuep.
Nemotnang ba sogo Ki Wali Waglo kua, kukunan blo nogo
wali-a uwet go sedue!
[20]Blong duoyap sopnang! Ngga kalik go motnang logo
yakua pupluok. No, dewi ba nogo, motnang Ki Wali Waglo lo
se uwawi. Mot go waliyap kiklik go kutrui, dabui lo teguop
so motnang lo keng go, Iram Yesus gabe. [21]Yang! Waysagi ey
Ki Wali gualaklum-a, mlak go motnang se susuing! Nggano,
Woy Dem, Iram Yesus logo taitiklum, kiki wali inim iti
genang-a, se bubung. [22]Ndeng tabang don ba no, maning don
ey kua keng go blong duoyap motnang lo se uwawi. [23]Koywong
ba sik sogo, nemotnang nase lek! Saysuk wegeng ey klum-a
sikabung meno nogo se taling! No, nemotnang go amka, taybat
kuaseni golo waluk go-a, ngga sono se itak!

Dewi taitisuey pu go

[24-25]Ki Wali Iram klayking! Ki Wali Kumam!
Motnang kua kenong genang,
suey so wali yay Nemot go don lo mea susuing.
Teguop so yakay ey, Nemot go blongdon ba sono,
motnang mea uwawi.
Yang! Woy Dem, Iram Yesus ba no, sesuoy so,
imot Ki Wali Iram lo mo wawi gabe.
Takuduen sik so iti go, nggeasui gono pung go,
Nemot-a gabe. Senang so mea got-togon.
Nemot ngga, Kiki Blong Iram, Don Iram.
Seni!

KUNGAP

Sam kungap go nebut nuik

1 [1]Sam ngge ba no Iram Yesus sik sogo kungap gabe kiklik.
Ngge kalik gabe lemoy: dabui ba so Ki Wali Iram lo uwawi
go walitap seni, Yesus no mo itak. Ngga ey, ku walong kua gono
lemoy go, blong duoyap senong genang. Ngganemot sogo so,
Yesus sik sogo Ki Wali Tamot mot-dak go weng go, Nemot go
kebalisedue Yohanes no mo taling gabe. [2-3]Dem-debui! Gabe
pen-asitugu, "Ki Wali Iram sik sogo deguo pen go, Iram Yesus
lo yang go, nggeasui go ibe sono genam, Yohanes lo gabe pepen.
Sam ngge ba so kiklik go naklay, seni so genam lo mo ikum.
Yang! Sam ngge ikum gono pen go, nando lo tupduk keng go,
Ki Wali Iram sik sogo teguop-yakay suey go, nemot ey
mea susuing. Seni so, ngga naklay lemoy genang ku,
mo dagu gabe."

Blong duoyap nogo suey pu go

[4-6]Genam ngge, Yohanes gabe! Sam ngge, motnang nan Asia,
ngga Turki idi sogo, Ki Wali Iram go blung taidisonamon yam
sogo naklay nogo gabe kiklik. Se senong:

Ki Wali Iram seni so gemang.
Nemot seni so gabe.
Ki Wali Iram seni so mea pung-ayon.

Nemot lo pu go: taitiklum, ngengam-yakay, motnang ey mea gigit!
Nggano, Ki Wali Iram go suongku sogo Ki Wali Waglo tabunga
gigit go taitiklum,ngengam-yakay gabe pupu dali. Nggano,
taitiklum, ngengam-yakay Iram Yesus logo gabe pupu dali.

Yang! Ki Wali Iram go tap seni eygo,
Iram Yesus-a taling go, dabui lo seni so naklay mo keng.

Kebong go sik sogo, Nemot-a, kuduong so mo nglong.
Kukunan go wengkabui naklay nogo,
Nemot Iram, don dega eygo gabe!
Nemot go klum imot nogo katu ey!
Kuklue, piam, konkebamling sik sogo,
Nemot go kin pi golo imot mo sesuoy gabe.
Yesus ngga, seni so imot go Iram.
Nemot go blung so, imot mo klik gabe.
Ki Wali Iram, Yesus go Nglangin nogo,
ngengam so keduik go trang-trang so, imot gabe taling.
Nemot go suongku nogo-a blongiway,
don eygo, senang so imot lo ya i-iti go.
Seni!

7Ikum-a! Nemot utkenuim ba lo mea weng. Nemot sikabung naklay lo mea ikum. Yang! Yesus so uluk go sedue-sedue, mea ikum dali. Ngga ey, kukunan blo sogo sikabung, Nemot ikum go nogo, teguot-glung so ukluim mea segueng-neyon. Yang, seni! * 8Ki Wali Iram lo pu go:

"Genam Ki Wali Kumam gabe!
Kuduen ta so mlak go, seding ta so semu go,
Genam, Nemot gabe! Genam, Nemot gemang!
Tandali pung genang Genam gabe!"

Nan Patmos no Iram Yesus Yohanes lo ikum go

9Nan Patmos, beap lo tong go sik so, sam ngge, gabe kiklik. Genam, Yohanes, motnang go andua gabe. Ki Wali Iram go nebut ey, Iram Yesus sogo ey, ibe sono genam lo yang go tang so, nan Patmos sono, genam amble lo mo betep. Yang! Koywong iseng, klay gono, imot gabe lelek. No, Iram Yesus lo Woy Wali Iram tamlak go blongdon duduing ba no, imot lo tamlak dali go, klay gono don ey senang so mea susuing.

10Se senong! Woy Dem go ku no, genam Ki Wali Waglo lo mlak gono, taton sono kabui kalik tutui go, nebut kangok go, gemang tup. 11Ngge kalik nebutkluim ngganemot gemang pu, "Mot lo ikum go ngga, sam ba no se klik-nalo! Ngga ey, blong duoyap sono, se wasey-sing!" Blong duoyap naklay ngga:

---

* **1:7** Daniel 7:13, Zakharia 12:10

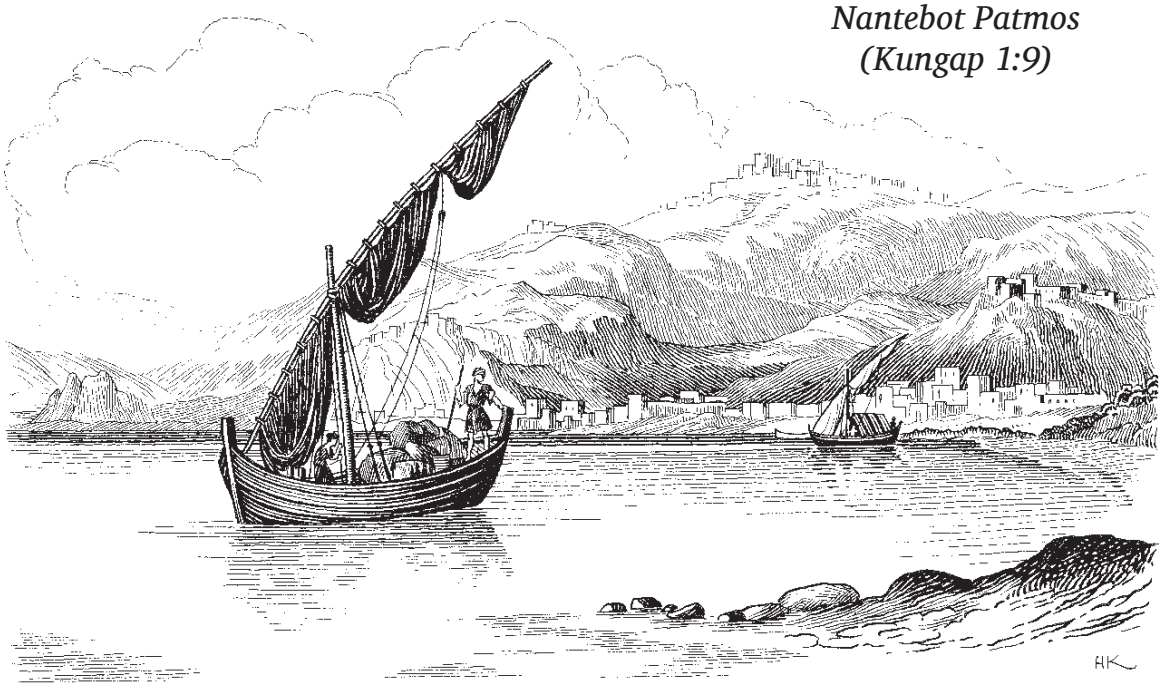

Nantebot Patmos
(Kungap 1:9)

yakena taidisonamon yam sogo, Epesus, Smirna, Pergamus,
Tiatira, Sardis, Piladelpia, nggano Laodikia.

12-13 Nebut kluim ngganemot tup goso lekek gono, sagoy mas
taidisonamon yam so kong go, pelita mas nesip nogo, Sedue
kalik go, amka walong ey kok go, ip go, genam mo ikum.
Nemot go dabui temoy no, emas logo kuibey gemang glung.
14 Nemot go betodop, klaut-klaut seni so. Nemot go nemu, koy
nebleng kalik. 15 Nemot go masi idop-idop ey, tembaga koy lo
puit go kalik, nemu ey kikli. Nggano Nemot go nebutkluim,
meduim blo sik so bu kukurlui go kalik. 16 Nemot, tasemla idi
no, utop taidisonamon yam so gemang mlak. Nggano, nemot
go lom ba sik sogo, tengang, kalong idi-a idi semu go, klaya
gemang pung. Nemot go nebuemnemu, woy pli go kalik, blong
dega ey.

17 Nemot ikum gono, Nemot go masi ba no, kebong go kalik,
genam gemang unuik. No, Nemot go tasemla idi genam blo
no tui gono, gemang pu, "Mot suali kua tra!" Genam ngge,
kuduen ta so semu go, ngga ey seding ta so semu go, gabe.
18 Wali go nuik Genam ngge gabe. Genam mo kebong. Se
ikum! Nggeasui go, tandali mo wali, senang so wali go Genam
gabe. Kebong ey sikebong eygo sebendi genam lo gabe mlak.
Kebong-wali Genam go ta ba so gabe. 19 Ngga tang sogo so,
tasam ngge naklay, ikum go, nggeasui gono lemoy go, nggano
ku santegun gono lemoy dali genang, sam no mot lo se klik!

20 Utop taidisonamon yam sogo, sagoy taidisonamon yam sogo
ey, tasemla no Genam lo mlak go ikum-to go seni, maning
kua senong-sreto. Nggeasui go Genam lo mea pen, “Utop
taidisonamon yam sogo ngga, Ki Wali Tamot taidisonamon
yam sogo, blung yay so susuing go gemang. Nggano, sagoy
taidisonamon yam sogo ngga, nan Asia sogo yakena go blung
naklay, taidisonamon yam sogo.”

Yakena Epesus sogo blung nogo sam

2 1 Yohanes no Iram Yesus lo pu go, “Sam ba no Genam lo
pen go nebut ngge, blung Epesus go Ki Wali Tamot nogo*
nase klik! Taidisonamon yam sogo top ey, tasemla idi no mlak go,
taidisonamon yam sogo sagoy mas nesip ba lo klong-weng go,
Genam ngge gabe. 2 Yang! Dabui lo kangok so motnang lo
pupluok go, Genam mo senong: kuno-woyno koywong ba sogo,
don ey motnang susuing go, Genam mo ikum. Yang! Taybat
eygo sikabung ey motnang kua bubluot. No, don ey nemotnang
nogo motnang lo mo waydang. Klaysedue kalik sedue temu
dedegut golo pu go, ‘Atnang ngge Iram Yesus logo tamot gabe.’

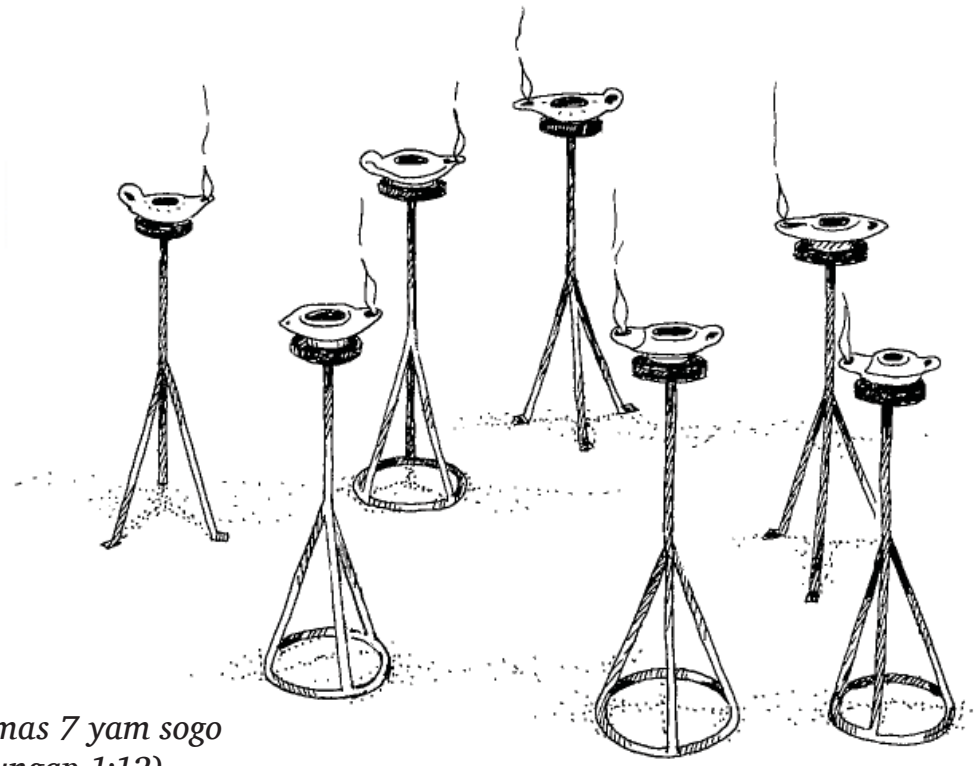

Sagoy mas 7 yam sogo
(Kungap 1:12)

---

* **2:1,8,12,18. 3:1,7,14** *Ki Wali Tamot:* Ki Wali Iram go sui no blung yay so suing go.

No, suey so nemotnang neyboy go, ikum gono, motnang mo
senong, ‘Nemotnang ngga, wamoymlue sogo, Iram Yesus go tamot
kua.’ 3Yang! Koywong mata so tra go nogo, waysagi ey Genam go
sui no mlak go don ey motnang mo suing. Ngga naklay Genam
mo ikum. Ngga suey. 4No, ngge sogo-a gabe bebat-situgu: Genam
nogo motnang go klum kuduong sogo mo nega, esang. 5Se duing!
Day ba sono go kalik motnang mo pui, Genam sik sogo ket
dega so. Nggeasui go, tap piam go motnang nase itak! Banim
go kalik suey so dabui lo, tandali Genam no se keng! Suey so
kua keng go, tandali Genam weng go, sagoy mas motnang sik
sogo iti go, motnang ku mea klik. 6Yang! Nikolaus* logo tap
saysuk nogo, motnang don ey mo waydang, Genam lo waydang
go kalik. Ngga suey. 7Nando kama gemang go, Nemot go blong
duoyap naklay nogo so Ki Wali Waglo lo pen go nebut, suey so
nase keng! Nando, don ey suing go, Ki Wali Iram go usu Pirdaus
ba sogo walididon buo go, nemot lo mea dam.”

Epesus nogo sam, ngge no yam.

Yakena Smirna sogo blung nogo sam

8Yohanes no Iram Yesus lo pu go, “Sam ba no Genam lo pen
go nebut ngge, blung Smirna go Ki Wali Tamot nogo nase klik!
Kuduong sogo, i go sogo Genam ngge gabe. Kebong gono,
tandali Genam mo nglong. 9Genam senong go: koywong ba lo
koklong go, tautkuago sikabung motnang gabe. No, motnang
go walitap-a blong ey mo miam. Motnang so sikabung temu lo
wayang go, Genam mo senong dali. Nemotnang tang so pu go,
‘Atnang ngge sikabung Yahudi.’ No, sikabung Yahudi seni kua.
Ngga, Kupiamgo blung nemotnang gemang. 10Yang! Koywong,
idekeba pung go nogo, motnang-a suali kua tra! Motnang go
dabui ta tetra so, Kupiamgo gemang duduing. Motnang sik
sogo sikabung temu mlak go, boy ba sono nemot lo mea betep.
No, kua kay! Kupiamgo ku tanamon dato so mea suing. Ngga
lemoy go nogo, waysagi ey Genam no mlak go tang sogo,
motnang mea kebong dali! Iram Yesus no don ey nandonang
susuing go, nemotnang nogo kiki walinali-a Genam lo mea kok.
11Nando kama gemang go, Nemot go blong duoyap nogo so

---

* **2:6** *Nikolaus:* ngga klui piam go. Nemot lo nguok go: kunala-a seni ey, saysuk lo taling go piam, nueya.

Ki Wali Waglo lo pen go nebut, suey so nase keng! Don ey nando suing go, da namon tete sogo kebong logo iseng, nemot yakua tra."
Yakena Smirna nogo sam ngge no yam.

Yakena Pergamus sogo blung nogo sam

12 Yohanes no Iram Yesus lo pu go, "Sam ba no Genam lo pen go nebut ngge, Blung Pergamus go Ki Wali Tamot nogo nase klik! Motnang nogo kalong idi-a idi tong go tengang so mlak golo, ngge kalik gabe pepen 13 Genam mo senong, Kupiamgo lo tamlak go sip, koywong eygo ba so motnang gabe. No, Genam go sui nogo don ey mlak go, nggano, Genam no dabui iti go kua itak. Yang! Genam go dem seni, Antipas, motnang go yakena no, ibe no Genam go sui kangok so pu go, sikabung damoy so, but go nogo, Genam motnang logo kua itak. Motnang go yakena ngga, Kupiamgo suing dali go gemang. Esang!
14 No, motnang go tasam sik so, Genam logo gabe ya bebat-silu. Sedue temu gemang, babuasi Bileam* logo tap piam go-a waysagi ey mlak go kekeng go. Ngga, naliwabu ey ta keduik go, kamea yap no ten dedam genang, ngga ey, kamea tebadali sesrek genang walop-a nemotnang gemang pepla.
15 Ngga kalik dali so, Nikolaus go tap piam go nguok gono keng go sedue temu gemang dali. 16 Esang. Tap piam go sik sogo, se teguey-lak! Kua teguey go, ku walong kua gono, motnang mit no Genam pung go, Genam go lom ba sik sogo tengang lo ple mea tui. 17 Nando kama gemang go, Nemot go blong duoyap nogo so Ki Wali Waglo lo pen go nebut suey so nase keng! Nando, don ey suing go, kok go gigit go waliten Ki Wali Iram sik sogo nemot nogo Genam lo mea iti. Nggano, nemot nogo sui demening go-a, demu ibam-ibam sogo temoy no klik go, Genam lo mea iti. Sui ngganemot, sikabung meno logo yakua senong. No, nemot seguong logo-a mea senong."
Yakena Perganus nogo sam, ngge no yam.

Yakena Tiatira sogo blung nogo sam

18 Yohanes no Iram Yesus lo pu go, "Sam ba no Genam lo pen go nebut ngge, blung Tiatira go Ki Wali Tamot nogo nase klik! Genam ngge, Ki Wali Danon gabe. Genam go nemu, koy nebleng

---

* **2:14** Bilangan 31:16

kalik, Genam go masi gualing go, idop-idop ey tembaga koy kalik
nemu ey kikli. Ngge kalik gabe pen-asitugu, 19Motnang go kebali,
Genam mo senong. Way-way klum motnang logo gemang. Suey so
dabui lo motnang gabe kekeng. Sikabung meno nogo motnang
gemang tetebok dali. Koywong iseng pung go, don ey motnang
mo suing. Ngga naklay, Genam mo senong. No, nggeasui go
wali don motnang go wali banim go ey kua kerlam.

20Motnang go tasam sik so gabe ya bebat-silu. Yangga: kabung
Isebel logo* tap piam go. Ki Wali Iram go senongduduing goso,
wamoy so nemot lo pu go. Ngga ey, Genam no keng go sikabung
tap piam go nemot lo taling go, nemotnang mo nega-sing sang.
Kamea srek genang walop-a nemotnang pepla. Nggano, kudumat
ey ta keduik go tendam-a, gemang dedam dali. Nemot-a tap ngga
lo tetaling go, motnang logo kua tong go itak ne. 21Kabung
ngganemot kamea itak go teguey genang ku, Genam lo mo iti.
No, teguey go keng sogo, nemot moyso. 22Se ikum! Kabung ngga
nogo idekeba Genam lo mea iti. Sadui srek go, tandali keda sogo
nemot yakua ip. Seni so, nemot ey kamea so, naliwabu ey ta
kekeduik go sedue, kunala piam go ngga kua itak go, kekedik
go ba sono Genam lo mea itak. 23Taybat ngganemot sik sogo,
kamea duo naklay, idekeba mea iti dali. Genam lo tuk go mea
leguot-sing. Ngga ey, At go blong duoyap naklay senong genang:
nemotnang go dabui ta, klay-klay Genam lo gabe tetra-sing.
Nggano, nemot go seguot way, nemotnang go takebali ey i go-a
mea iti.

24-25No, yakena Tiatira sikabung temu nogo gabe pen-asitugu:
Isebel go tap piam go ngga nogo, motnang kua keng go, ngga
suey! Seni so, motnang Kupiamgo logo, wamoymlue tap
tebuem-tebuem naklay, suey so mo ikum. Ngga ey, piam so tap
ngga motnang lo mo paysing. Ngganemot tang so, motnang
nogo ide Genam logo mea kua tebok. Ngge-a se keng: Walitap
seni eygo-a, dabui ba so suey so gigit go, waysagi ey se mlak,
e… tandali Genam se pung-alu.

26-28Don ey nando-a susuing go, Genam lo taling go kebali-a
pupluok go, ku yam sogo pung go, saula-saula tamlak genang
don, nemot sono Genam lo mea iti. Tamlak genang don Genam
sono, At go Ki Wali Aya lo iti go kalik. Saula-saula, tang naklay,

---

*2:20 1 Raja-Raja 16:31

Nemot go teguoli ndengdon ey golo mlak go, nan sik sogo
sruabon kalik, mea mesuop. Don ey nemot suing genang, ku
blong sogo no pung go besue-a, nemot go ta sono Genam lo
mea iti. 29Nando kama gemang go, Nemot go blong duoyap
nogo so Ki Wali Waglo lo pen go, suey so nase keng!”
Yakena Tiatira nogo sam, ngge no yam.

Yakena Sardis sogo blung nogo sam

3 1Yohanes no Iram Yesus lo pu go, “Sam ba no Genam lo
pen go nebut ngge, blung Sardis go Ki Wali Tamot nogo
nase klik! Ki Wali Waglo taidisonamon eygo so uwawi go,
nggano taidisonamon yam sogo utop naklay ta so mlak go,
Genam ngge gabe. Gabe pen-asitugu, ‘Motnang go takebali
naklay Genam mo senong. Nemot-a motnang so ibe lo pepen
go, nemudi so wali koklong go, seni so motnang go wali-a mo
kebong sang.’ 2Ngga tang so, gabe senglok-situgu: buong go
motnang ip-lak ya! Yam so, i-go kebong sogo, tandali don se
kok. Ki Wali Iram go suongku nogo motnang go takebali sik
so waliteguop pung go, Genam maning kua ikum. 3Se duing!
Kuduong so, walinebut motnang lo tup go, dabui ba no tui
go, sogo kalik mo? Nggeasui go waysagi ey walitap ngga-a
se mlak. Tap piam go, ngga sono se itak! Yang! Motnang kua
buong go, wom sedue kalik, Genam pung so mea pung. Woy
yakua senong. 4No, Sardis sogo blong duoyap temu gemang.
Nemotnang go dabui, amka kalik kon kua tebok. Tupduk sogo
so, amka walong klaut-klaut sogo kok go, Genam ey kerlam so
nemotnang mea klong.
5Don waysagi ey nando suing go, amka klaut ngganemot mea
kok dali. Nggano, Kiki Sam ba sik sogo nemot go sui, Genam lo
mea kua suep. No, At go Ki Wali Aya ey, Ki Wali Tamot-Tamot
eygo suongku no, dia no nemotnang go sui-a Genam lo mea
yang-balu. 6Nando kama gemang go, Nemot go blong duoyap
nogo so Ki Wali Waglo lo pen go nebut, suey so nase keng!”
Yakena Sardes nogo sam ngge no yam.

Yakena Piladelpia sogo blung nogo sam

7Yohanes no Iram Yesus lo pu go, “Sam ba no Genam lo pen
go nebut ngge, blung Piladelpia go Ki Wali Tamot nogo nase
klik! Genam ngge, Nemot. Genam ngge Teguop Iram, dabui lo

keng genang. Iram Daut go blongdon sebendi so mlak go,
Genam gabe. Genam lo tenuing go, sikabung logo yakua kadun.
Nggano, Genam lo kadun go, sikabung logo yakua tenuing.
8 Nggeasui go ikum-a! Mot go don seguay dato go, Genam mo
senong. No, Genam no tupduk tang so, nggano, Genam go sui
kua wayang go sogo so, yatap motnang nogo-a gabe
tenuing-situgu. Sedue meno logo yakua kadun.
9 Se ikum! Kupiamgo blung sik sogo sikabung meno,
wamoymlue sogo sikabung, At lo pu goso weng go, motnang
no ngge kalik mea mlue, 'Atnang ngge, Ki Wali Iram go
blung sedue Yahudi gabe.' No, nemotnang ngga sedue Yahudi
seni kua sang. Yang! Motnang go masi ba no Genam lo
pu goso unuik go nemotnang mea suing-lak. Nggano mea
yang: motnang-a Genam lo klum go sikabung so mo lemoy
gabe! 10 Yang! Genam lo pu goso, don ey motnang mo suing.
Ngganemot sogo so, ku kua walong gono, piam go ku pung go,
wayso Genam go giglingwegeng ba no don ey motnang mea
suing. Seni so, kukunan blo sogo sikabung naklay nogo, dabui
tatra genang koywong, mea taling. 11 Yang! Keda so Genam
mea weng. Genam nogo-a waysagi ey se mlak! Ngga tang so,
motnang no naliblong kok go, meno duo logo mea kua truk.
12 Don ey nando suing go, Ki Wali Yap ba no, nemot, neguon
kangok goso, Genam lo mea king. Senang nemot mea gigit.
Nggano, Ki Wali Iram go sui ey, Ki Wali Iram go yakena sui ey
nemot temoy no Genam lo mea klik. Se senong: ngga, kukunan
blo sono yakena Yerusalem inim li go. 13 Nando kama gemang
go, Nemot go blong duoyap nogo so Ki Wali Waglo lo pen go
nebut, suey so nase keng!"

Yakena Piladelpia nogo sam, ngge no yam.

Yakena Laodikia sogo blung nogo sam

14 Yohanes no Iram Yesus lo pu go, "Sam ba no Genam lo pen
go nebut ngge, blung Laodikia go Ki Wali Tamot nogo nase klik!
Genam ngge Seni Iram! At lo ikum go-a, ibe no suey so gabe
tetaling. Genam seni eygo, dabui lo keng genang. Se duing:
naklay-naklay tang so Ki Wali Kumam lo tui go, Genam-a gabe!
Gabe pen-asitugu: 15-16 Motnang go takebali naklay Genam mo
senong. Genam sogo dabui idop motnang kua pupluok, no,
motnang kua dalip dali. Esang, dabui idop kua go, dalip kua dali

go, semlea piam go kalik, kusui so, motnang Genam lo mea
mot. 17Motnang lo pu go, ‘Atnang taut mata so, naklay-naklay
gemang.’ No, motnang kua senong, motnang go wali seni kua,
yam so mo waluk. Genam lo pu go, ‘Esang, dabuiklum! Motnang
taut kua, ulue so susuing go, nemu mo pung.’ 18Ngganemot
sogo so, ngge kalik motnang nogo mang gabe kiking, ‘Genam
sik so emas iku koy lo mo duik go-a, duoy lo motnang se nay,
ngga ey, waliblong ey motnang mea suing. Yang! Amka klaut
teguop-a, Genam sik so se iti! Ngga ey, motnang ulue sogo,
suongsut mea kua tra. Yang! Dabuinemu ut go pli genang mlay
Genam sik so se iti, ngga ey suey so blong mea ikum.’ 19Se senong!
Klum eygo nando no Genam duduing go, nemot bebat go demun
eygo mea srap dali. Motnang go wali-a iwot-dak go, tupduk so
yakay ey se keng! 20Ikum-a: yataput no Genam ip go tetegak go.
Suey so At go nebutbluem tup go, yataput tenuing go, Genam
degut go, klay gono suing go, yakay ey imot ten mea dam.
21Don ey nando lo ip go, Iramdemu blo no Genam ey mea
suing. Don ey, Ki Wali Aya ey klay gono Genam suing go, tamlak
go kalik. 22Nando kama gemang go, Nemot go blong duoyap
nogo so Ki Wali Waglo lo pen go nebut, suey so nase keng!”
Yakena Laodikia nogo sam, ngge no yam.

Ki Wali Yakena ba nogo Ki Wali Iram sono takong go

4 1Ngga temu ey, genam Yohanes nemu iti go gemang ikum.
Ki Wali Yakena yatap tenuing go. Ngga ba sik sogo nebut,
banim tup go kabui tui go kluim kalik, gabe pu, “Weng-a! Ngge
sono klak-a! Yansi ngge blo idi lo lemoy genang, mot no ya
taling-silu go.” 2Yang! Genam, Ki Wali Waglo lo tamlak go,
Ki Wali Yakena ba sogo Iramdemu gemang ikum. Iramdemu
ngga blo sogo Sedue Klaya Duo gemang. 3Ngga blo so susuing go
nebuemnemu, demusamon woy kep no ikum go kalik, idop-idop
ey. Iramdemu ngganemot blo logo, lemakuipuk go kalik,
menosuk-menosuk so gemang. Ikum go, nemu rlam so, teguop
seni, demu ‘samrut’ kalik. 4Iramdemu mit lo, sipsuing temu 24
yam so gemang teguot-sing. Sipsuing ngganemot 24 yam sogo
woy-woy, amka klaut eygo, beto blo no emas lo semu go nali ey
kok go, gemang suing-lak. 5Iramdemu ba sik sogo, kuidop sesebuk
go kukluim, kolok ey gemang bebetep. Ngga ey, Iramdemu sogo,
sagoy taidisonamon yam sogo, blon go gemang gigit. Ngga,

Ki Wali Waglo tabunga go naklay! [6]Iramdemu seboy sogo, beap
bu nenggluong seni go, blong eygo gemang ikum.
Nggano, nemot go tebuem-tebuem logo, Walikabung
namon-namon yam so ip go, gemang susuing-lak. Saysuk
temoy, tatondabui naklay, nemutegun ey semu go. [7]Nemotnang
go nebuemnemu kua kerlam. Meno go, singa kalik, namon
tete sogo sapi kemsi nok kalik, nangglik tete sogo sikabung go
nebuemnemu so. Nggano namon-namon tete sogo, wi kaley
pling go kalik. [8]Walikabung namon-namon yam sogo ngga
go tabang taidisoklaya yam so. Nemot temoy logo ey, dabui
ba idi eygo no nemutegun gemang semu-sing. Kuno-woyno,
kuklik-kublong ngge kalik go-a nemotnang lo gabe kukluo,

Teguop, teguop, teguop seni!
Ki Wali Mani Iram, Kumam ta so mlak go!
Mot seni so gemang.
Mot seni so gabe.
Mot seni so mea pung-alo. *(Yesaya 6:2-3)*

[9-11]Ngganemot kalik dali, blo sono, u ba lo Ki Wali Iram go sui
iway, Walikabung namon-namon lo gemang lelek,

Takebali, nebutpen, tasuey naklay,
Mot seguong nogo-a
Mot go sip blo dega so.
Mot Ki Wali Mani Iram gabe.

Ngga kalik iway Walikabung namon-namon yam sogo lo
gemang pupu. Nggano, ngga kalik dali Iramdemu blo sogo
woy-woy 24 yam sogo, masi unuik-sing go, dewi gemang pupu.
Ngga ey, Ki Wali Iram go masi ba no, nemotnang go nali ta go,
ta ey Nemot no kokong ngge kalik gemang pen,

O, Woy Wali Iram! Ki Wali Mani Iram.
Genam go tasuey, takebali,
usam kluo go naklay Mot nogo so.
Naklay-naklay ngge, ut-nan, bu-beap, wi-dasi,
sikabung, ngge Mot sik sogo naklay.
Mot go duduing tang logo so,
ngge naklay lemoy go gabe uwali.

Sam rlok go tegan Domba Nok lo plet go

5 [1]Ngga ey, genam Yohanes nemu iti go, Iramdemu blo so
susuing go Sedue Klaya Duo gemang ikum. Nemot go

tasemla idi no, sam rlok go, tatondabui ey klik go,
taidisonamon yam sogo tegan lo dok go gemang mlak.
2Nggano, Ki Wali Tamot don dega eygo genam lo gemang ikum.
Ngge kalik kangok so Nemot lo gemang pu, “Sam ngge plet-sing
go, nando logo so ya truk?” 3No, seni so, ut blo sogo, kukunan blo
sogo, kebong go sip sik sogo, sam ngge plet go seni ikum genang,
klayanang go sedue kua gabe. 4Ngga kalik Ki Wali Tamot lo pu go
tup gono, kangok so genam u gemang kluo, “Esang! Sam ngga,
plet go, truk go ikum genang don eygo kua-ba?” 5No, genam
no ngge kalik woy-woy sik sogo meno lo gemang pu, “Esang,
dem, u kua kluo ey, ikum-a! Yehuda sik sogo ‘Singa’ tang Daut
sik so pung go Iram, Nemot-a don ey mo suing.* Ngga tang so,
taidisonamon yam sogo tegan ngga, Nemot lo plet go, truk go,
sam rlok go seni, ibe mea ikum-eyon.” 6Ngga ey, genam nemu
iti go, Iramdemu nesip no, Domba Nok tengang lo tong go
kalik ip go, Walikabung namon-namon ey woy-woy eygo lo,
wok teguot go gemang ikum. Domba Nok go matu, ngga Nemot
go don taidisonamon yam so, nemu taidisonamon yam dali so.

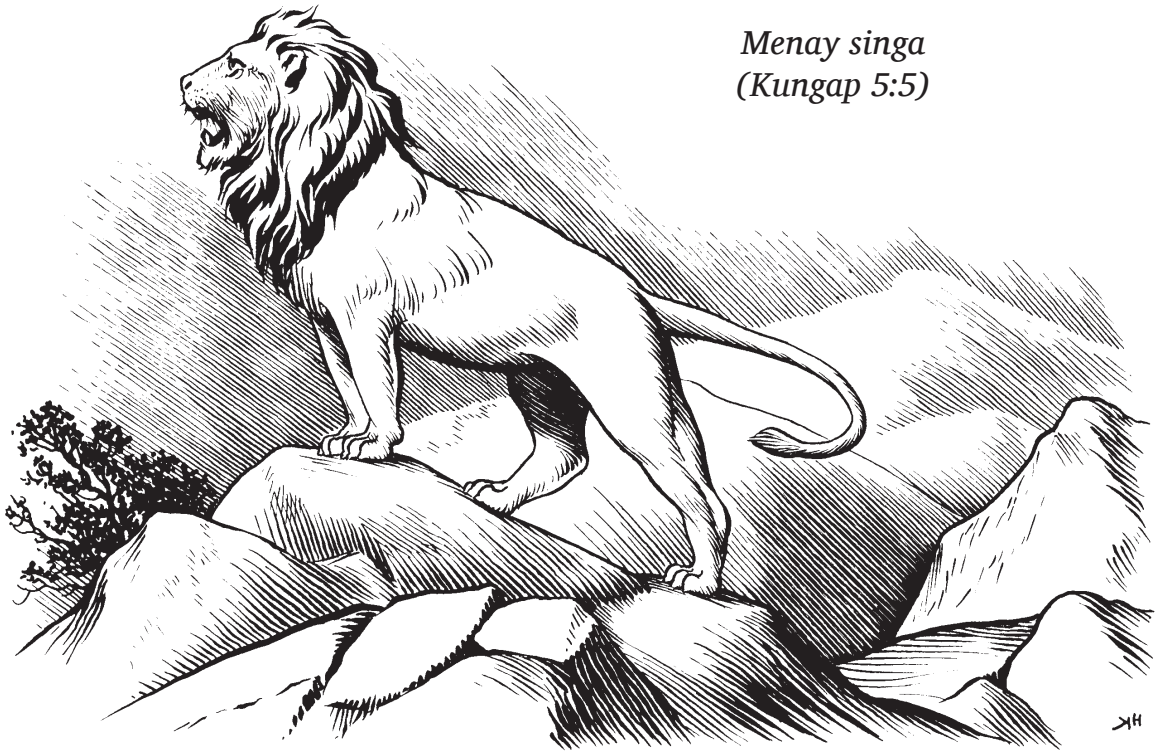

Menay singa
(Kungap 5:5)

---

* **5:5** Kejadian 49:9,10

Ngga, Ki Wali Waglo taidisonamon yam sogo, kukunan
sedingno-sedingno mot-dak go klong go gemang. 7Ngga ey,
Domba Nok ngganemot ip go, sam ngga Iramdemu blo so
susuing tasemla idi sik so gemang iti-nawon. 8Sam ngganemot
so iti gono, Domba Nok mit sono, Walikabung taidisonamon
yam sogo ey, woy-woy 24 yam sogo naklay, gemang unuik-sing.
Woy-woy naklay go ta nogo, bloma 'kecapi' ey gemang mlak-sing.
Nggano, emas lo semu go daysruk, kinemon ey tetegin golo
tram go, gemang mlak dali. Ngga, Ki Wali Iram nogo so blong
duoyap lo keklak go dewi gemang. 9-10Ngga ey, usam inim
dato-a ngge kalik nemotnang lo gemang kukluo,

Sam ngga iti go, Mot seguong logo so mea plet.
Seni so, luk go Mot kebong go,
Mot go kin pi golo king go tang so,
sikabung saula-saula, tang-tang,
nebut meno-meno, nan-nan naklay sik sogo,
Ki Wali Iram sono itak genang so, mo lek gabe.
Yang! Ki Wali Iram nogo blung so
nemotnang Mot lo mo klik gabe.
Ngengam so keduik go trang-trang so, mo taling.
Kukunan naklay tamlak genang woy-woy so,
Mot lo mo temuit.

11Ngga temu ey, genam ikum go gemang tup:
Ki Wali Tamot-Tamot mata sogo, tagu i genang yakua.
Walikabung ey, woy-woy eygo Iramdemu mit no gemang ip-lak.
Seni so, nemotnang, miam dega ey. 12Yakay ey usam ngge-a
nemotnang lo gabe kukluo,

Domba Nok kalik luk go kebong go ngga,
Iram so temuit go blongdon, senongduduing naklay,
sui iway blo sono iti go, ta kokong, taiti naklay,
Mot seguong no gabe keklak.

13Nggano, genam lo tup go: usam ngge-a, ut blo sogo, kukunan
blo sogo, kebong sip sik sogo, beap ba sik sogo, sikabung,
woy-banu mam naklay-naklay lo gemang kluo-netenawon,

Ki Wali Iram Iramdemu blo so susuing go!
Mot, Domba Nok!
Seni so, Mot go sui-a, iway ey blo dega so,
takong, taiti naklay,
Mot seguong no senang so mea i-iti.

14Usam ngganemot tup gono, Walikabung taidisonamon yam
sogo lo gemang we-netenawon: ngga seni! Ngga ey, woy-woy
naklay unuik go, ta gemang kokong.

Walisam so dok go tegan peplet go

6 1Ngganemot no, genam Yohanes nemu iti go, gemang
ikum: klaya tete sogo Walisam so taidisonamon yam so
dok go tegan ngga, Domba Nok lo gemang plet. Ngga, plet
gono, namon-namon yam sogo Walikabung sik sogo meno lo
pu go, kukluim kalik, genam lo gemang tup. Nemot lo usi go,
"Weng-a!" 2Ngga temu ey, genam ikum go, kuda klaut suk sogo
gemang pung. Nemot blo nogo, ple ey ta no mlak go sedue
gemang suing. Nggano, don ey suing genang ibamwabu, sedue
ngga no iti go plepung so gemang klong. Nemot koklong go:
don ey suing go ple idam dega, pui genang yakua!
3Ngga ey, tegan namon tete sogo Domba Nok lo plet gono,
genam lo tup go, ngge kalik namon tete sogo Walikabung lo usi
go, "Weng-a!" 4Ngga no, kin suk sogo kuda meno gemang pung.
Kuda blo no suing go sedue no, kukunan ngengam-yakay tong
genang don gemang iti. Way-way so sikabung don ngganemot
logo so plesagui semu go, uluk go mea leguot-sing. Tengang
kaluang kangok go, nemot go ta no gemang iti.
5Ngga ey, nangglik tete sogo tegan Domba Nok lo gemang
plet. Genam tup go, nangglik tete sogo Walikabung lo usi go,
"Weng-a!" Nggano, genam nemu iti go, kuda meno degit suk
sogo pung go, gemang ikum. Kuda blo sogo sedue, buyamtui
ey, ta no gemang mlak. 6Ngga ey, namon-namon yam sogo
Walikabung nesip sik so, kuda blo sogo sedue sono nebutkluim
meno lo usi go, ngge kalik genam mo tup, "Kluongku pung go
nogo, ten-a seguay dato, duoy-a kangok dega. Seguay go ten
nay genang, kangok so kebali-a ku klaya mea semu. No, mlay
ey didon eygo-a, yakua waluk genang so se itak!"
7Nggano, namon-namon tete sogo tegan Domba Nok lo
plet go, genam tup go, Walikabung namon-namon tete sogo
lo usi go, "Weng-a!" 8Ngga ey, genam lo ikum go, kuda
meno blongkenip go suk sogo, gemang pung. Nemot blo no
suing go sui: Sikebong! Klay golo nemot ey keng go ngga:
Kekebong yakena. Ple tengang, kluong ku, dalu ku, nggano
menay iseng lo leguot genang don, nemot go ta no gemang iti.

Ngga tang so, kukunan sikabung temu ‘seperempat’ yam so,
mea leguot.
9Genam nemu iti go, taidi tete sogo tegan Domba Nok lo
plet go, gemang ikum. Ngga ey, Ki Wali Iram go tap ey, dabui
lo Iram Yesus no keng go blong duoyap, deguo teguop so
penklong gono tuk-sing go dabuilap, demusung ba sogo, genam
lo gemang ikum. 10Nggano, kangok so ngge kalik nemotnang
lo gemang usi-netenawon, “O, Woy Wali Iram! Mot seguong-a
klaya, keng genang Iram. Esang! Kaning so, atnang go kin,
kukunan sikabung lo pi go nogo kisebui way ya taling?” 11Usi
ngganemot tup gono, nemotnang no amka klaut walong go
gemang wasey-sing. Nggano, way so nemotnang sono pu
go, “Nggeasui go, ku tebot ngge no gigling ey motnang-a se
bubung! Blong duoyap temu, Iram Yesus no dabui lo keng
go, motnang kalik but go, kebong genang, yam so i gono,
Ki Wali Iram go duduing no naklay mea pluep.”
12-14Yang! Taidisoklaya tete sogo tegan, Domba Nok lo plet
gono, tasam-tasam ngge mo ikum: kuysu kangok so gemang
lek. Amka kukuim sogo kok go kalik, woy se kenip. Banu kin
suk so naklay gemang iwot. Kukunan sono ut sik sogo top
negot go, yamson sengin nebit kangok golo teglik go kalik
gemang net-sing. Ut lek go, wip kalik gemang rlok. Kumeduim
ey nan beap lo tong go ey, nemot go sip sik sogo, idi sono
gemang rlo-sing. 15Nggano, demuput kangok-kangok go ba
lo, kumeduim ba sogo demusring nesip lo, suali so woy-banu
naklay: iram-tegay, woy-woy, ple idam, taut eygo-taut kua
go, koybutasemu, naklay-naklay gemang son-sing. 16Ngge
kalik, kumeduim ey demu kangok go eygo sono nemotnang lo
gemang pu, “Bung kundo go, atnang teglue-a! Iramdemu blo
so susuing go Dega lo atnang ikum genaning. Domba Nok logo
idekeba suali sogo se.”* 17Yang! Ki Wali Iram ey Domba Nok
eygo lo taling genang kisebui ku mo pung gabe. Don eygo,
nando-a ya suing?

Blung Israel sik sogo Ki Walisegey eygo

7 1Ngga sik so, genam nemu iti go, Ki Wali Tamot
namon-namon yam so, kukunan tebuemno-tebuemno

---

*6:16 Hosea 10:8

suing go, gemang ikum. Nebit tap nemotnang lo gemang
gluik-sing. Ngga ey, kukunan blo, beap blo, di blo, naklay nebit
tebung genang. 2Ngga ey, Ki Wali Tamot meno, woyklakidi sik
so pung go, genam lo gemang ikum. Ki Walisegey sikabung no
gang genang taut, nemot go ta so gemang uwawi. Kukunan
ey beap ey waluk genang sogo Ki Wali Tamot namon-namon
yam sogo no, kangok so ngge kalik Ki Wali Tamot woyklakidi
sik sogo lo gemang pu-kunuon, 3"Kukunan, beap, duen, naklay
namboy kua waluk! Banim Ki Wali blung go suongdon nogo
walisegey, atnang lo mea gang."
4Ngga lemoy gono, genam lo tup go, Ki Walisegey ey
suongdon no bung go naklay 144 ribu, yangga: Israel tang 12
sik sogo gemang.
5-8Yangga,
tang Yehuda sik sogo 12 ribu;
tang Ruben sik sogo 12 ribu;
tang Gat sik sogo 12 ribu;
tang Aser sik sogo 12 ribu;
tang Naptali sik sogo 12 ribu;
tang Manase sik sogo 12 ribu;
tang Simeon sik sogo 12 ribu;
tang Lewi sik sogo 12 ribu;
tang Isakar sik sogo 12 ribu;
tang Sebulon sik sogo 12 ribu,
tang Yusup sik sogo 12 ribu;
tang Benyamin sik sogo 12 ribu.
Seni so, tang klaya sik sogo 12 ribu yam so. Nemotnang naklay
nogo Ki Walisegey nemot go suongdon no mo gang-sing.
9Ngga no, daley kangok go tagu yakua i go sikabung
temu, genam lo gemang ikum. Ngga, saula-saula, tang-tang,
nan-nan, nebut meno-meno sik so kuoy go naklay. Nemotnang
naklay, amka klaut walong go kok go, wot dop ey ta no mlak
go, Iramdemu mit so, Domba Nok go nemu ku so gemang
susuing. 10Ngge kalik don ey nemotnang naklay lo gemang
pu-netenawon, "Imot go wali, Iramdemu so susuing go
Ki Wali Iram ey, Domba Nok eygo lo gabe sesuoy."
11-12Yang! Ki Wali Tamot-Tamot, woy-woy, Walikabung
naklay ip-lak go, Iramdemu mit lo, Ki Wali Iram go suongku no,
segabuem unuik-sing go, ngge kalik dewi gemang pu,

Yang, seni! Ki Wali Mani Iram.
Mot-a blongdon duduing eygo dega.
Mot go sui-a blo dega sono pupu go,
Taitisuey keklak go naklay,
Mot nogo-a gabe. Seni!”
13Ngga temu ey, ngge kalik genam Yohanes no woy-woy sik
sogo meno duo lo gemang usi, “Amka klaut walong go ey kok
go ngga, nandonang? Nemotnang nago sik sogo?” 14Nggano,
way so nemot sono genam lo pu go, “Esang, Aya, genam kua
senong! Mot tang go mo senong.” Way so woy ngganemot lo pu
go, “Nemotnang ngga, koywong iseng kudalu kong go ba sik
so, sesuoy go sikabung. Nemotnang go amka klaut-klaut sogo,
Domba Nok go kin lo ulu gono, gemang teguop.” 15Ngga tang
so, nggeasui go, Iramdemu mit no, Ki Wali Yap ba no ip-lak go,
kuno-woyno, use-wadikua, nemotnang lo ta gemang kokong.
Yang! Iramdemu blo sogo, klay gono nemotnang ey mea
susuing. 16Seni so, ngga nogo, kluong ku nemotnang nogo kua.
Woy pli go logo, yakua lasu. 17Yang! Ngga nogo nemotnang,
Iramdemu nesip sogo Domba Nok lo yay mea susuing.
Nemotnang Domba Nok lo wawi go, walibu yelung mea taling.
Nggano nemotnang go unebu, Ki Wali Iram lo mea drok.

Taidisonamon tete sogo tegan plet go

8 1Yang! Taidisonamon tete sogo tegan so, Domba Nok lo
peplet gono, Ki Wali Yakena ba kluim, naklay tebung
go, e… woy nesip yam so gemang suing. 2Ngga ey, genam
Yohanes lo ikum go: Ki Wali Tamot taidisonamon yam sogo,
Ki Wali Iram go suongku no ip-lak go, kabui taidisonamon yam
so, nemotnang no gemang wasey.
3Yang! Ki Wali Tamot meno weng go, negum emas logo ey,
demusung mit no gemang ip. Kinemon eygo didop mata dega
so idok gono, blong duoyap naklay lo pupu go dewi ey, negum
ba no Ki Wali Tamot ngga lo gemang king. Ngga, Iramdemu
seboy no emas logo demusung blo no Ki Wali Iram sono puit
genang. 4Kinemon ey blong duoyap go dewi ey Ki Wali Iram
sono Ki Wali Tamot go ta sik so gemang klak-bitugun. 5Dewi
ey didop kinemon ey naklay suey so keklak gono, way so
emas negum ba sono demusung sik sogo koynegu-a king go,
kukunan blo sono iseng taling genang so, Ki Wali Tamot lo

gemang betep. Ngga no, kukluim, kuydop, kuysu ey kangok
dega so gemang lek-anatun.

Idekeba iti genang so taidisonamon yam sogo kabui tui go

6 Ku ngganemot nogo, kabui tui genang so, dali ta no
Ki Wali Tamot taidisonamon yam sogo lo mlak-sing go gemang
bubung-lak.
7 Yang! Banim Ki Wali Tamot klaya tete logo kabui-a gemang
tui-nawon. Ngga sik so, kukunan blo sono demu kalik go sa,
koy kin ey bluot go gemang pu-kuntun. Iseng ngga lo, kukunan
temu 'sepertiga' nggano kim-daguit, ulu-semu temu 'sepertiga',
nggano, unusruem naklay gemang waluk-sing.
8 Yang! Ki Wali Tamot namon tete logo kabui, gemang
tui-nawon. Ngga ey, meduim kangok go kalik koynebleng sok

Kabui so tui-won
(Kungap 8:6-9:21)

go kekap, beap no gemang degut-anatun. Ngga tang so, beap
temu ‘sepertiga’ yam so, kin so gemang lemoy. 9Ngga lemoy
golo, beap ba menay temu ‘sepertiga’ yam so leguot go, beap
blo logo bayi temu ‘sepertiga’ yam so gemang waluk dali.
10Yang! Ki Wali Tamot nangglik tete logo kabui gemang
tui-nawon dali. Ngga ey, kukunan blo sono ut ba sik so top kangok
go, sagoy kalik sok go, butuobu-butuobu, nggano buput-buput
temu ‘sepertiga’ blo no gemang pui. 11Top ngganemot go sui: Bete
eygo. Bu temu ‘sepertiga’ ngga nemot lo yam so bete ey mo lemoy.
Bu ngganemot drop golo sikabung mata so gemang leguot-lak.
12Yang! Ki Wali Tamot namon-namon tete logo kabui gemang
tui-nawon. Ngga ey, woy, banu, top temu ‘sepertiga’ yam so
gemang but-anatun. Nemot go blong temu, waluk golo, kublong,
kuklik temu ‘sepertiga’ yam so gemang kenip dali.
13Ngga naklay lemoy go nogo, genam Yohanes nemu iti go,
ut ba lo wi kaley kangok go pling go, ngge kalik pu koklong go
kluim gemang tup, “Ka! Ka! Ka-ya! Da nangglik yam sogo iseng
gemang uweng. Esang! Kukunan blo sogo sikabung naklay se
senong: Ki Wali Tamot go kabui temu nangglik dali, nggeasui
mea tui.”

Ki Wali Tamot taidi tete logo kabui tui go

9 1Se tup! Ki Wali Tamot taidi tete logo kabui tui-nawon
gono, kukunan blo sono sui eygo top meno pui go, genam
Yohanes lo gemang ikum. Nggano, sikebong day sebendi, top
ngganemot no Ki Wali Iram lo gemang iti. 2Sikebong dayput,
kekayso top sui eygo lo tenuing go, ngga ba sik so koyndop
kangok go gemang pung. Woy teglue go, ut blo ku naklay
koyndop ngga lo gemang klik. 3Se ikum! Koyndop ngga ba sik
so medop daley pung go, kukunan blo sono gemang uweng.
Medop ngganemot no iti go iseng don, tuk lo glok go kalik.
4Medop ngganemot no pu go, “Neguen, didop, usuwasma
kua waluk. Sikabung seguong-a se glok! No, Ki Walisegey ey
suongdon no nando gang go-a, idekeba ngga yakua lek.” 5Seni
so, medop ngganemot no pu go, “Sikabung, iseng-a mea tetra,
no, yakua kebong. Iseng ngga tuk lo glok go kalik, banu taidi
so mea suing.” 6Ku ngganemot nogo, iseng kangok so tra goso,
kamso kebong so mea usey-neyon. No, esang, nemotnang sik
sogo kebong gemang kekap.

7Medop tala ngganemot, ple so degut genang kuda kalik, dali
gemang suing-lak. Wengkabui blo nogo, srem yangu sogo ey
mo kut. Medop daley ngga go nebuemnemu sedue kalik.
8Betodop kabungnali go kalik walong dega, wasrang kalong
duenuduo* go kalik. 9Medop naklay go dabuidon nogo ple so
glung go amka besi kalik. Nggano, medop daley go tabang
kluim, ple sogo kebleng kuda miam eygo lo lelek go kluim
kalik. 10Nemot go sat lo tebung go, tuk wasrang lo glok go kalik.
Sat lo tebung go iseng sikabung lo tra genang, banu taidi yam
so. 11Nemotnang so wawi go iram, ngga sikebong day yay sogo
wengkabui. Nemot go sui: Kupiamgo. Iblani nebut sogo:
'Abadon'. Nggano, Yunani nebut sogo: 'Apolion'.
12Yang! Da klaya tete sogo iseng, mo pung-sing gabe. No, se
ikum! Nggeasui go, iseng namon dali gemang uweng sang.

Ki Wali Tamot taidisoklaya tete sogo lo kabui tui go

13Iseng namon tete sogo pung genang, Ki Wali Tamot
taidisoklaya tete lo kabui gemang tui-nawon. Se senong:
demusung emas logo matu namon-namon eygo sik so, nebut
kluim pung go, genam mo tup. 14Ki Wali Tamot taidisoklaya
tete sogo kabui ey go no pu go, "Bu Eplat dega nan sang so tui
go mit so, Ki Wali Tamot namon-namon tegan lo dok go nase
plet-sing!" 15Ngga tup gono, Ki Wali Tamot namon-namon
gemang plet-sing. Yang! Idekeba ngga nang sogo: nemotnang
nogo woy, ku, banu, yagui dali mo tui-sing. Ngga ey, kukunan
blo sogo sikabung temu 'sepertiga' Ki Wali Tamot lo tuk go,
mea leguot-sing. 16Genam lo tup go: kuda blo no klak go
plesedue mata dega so. Sagon kalik, tagu i genang yakua.
Ngga: 2 X 10 ribu X 10 ribu naklay 200 juta yam so. 17Yang!
Sedi ba no kuda ey nemot no blongot go sedue-sedue eygo lo
kok go, genam lo ikum go: dabuidon nogo amka besi ple so
glung go, kinsuk sogo, bukisuk sogo nggano kibamsuk sogo.
Kuda-kuda ngga, nemotnang go wengkabui, duenuduo go
kalik. Nemotnang go lom ba sik so, koy ey ndop ey, 'belerang'
kekebong go nemon eygo gemang pupung. 18Kukunan blo sogo
sikabung temu 'sepertiga' yam so, ide nangglik nggenemot lo,
yangga, koy nebleng, ndop, nemon eygo naklay nemot go lom

---

* **9:8** *Duenuduo:* seni so klik go 'singa'

ba sik so pung golo gemang leguot-sing. 19Yang! Lom ey, sat
eygo temoy no, kuda ngga go don gemang. Seni so, nemot go
sat lema go wengkabui kalik, iseng tetaling genang!
20No, sikabung temu ide ngganemot logo maning kua kebong
go, demat no ta kokong go, yakua itak go teguey sang. Seni
so, didemu, emas, perak, perunggu lo semu go demat sono ta
kokong, nemotnang maning kua itak. No esang! Demat ngga ta
lo semu go: nemu ey no yakua ikum; kama gemang no yakua
tup; masi gemang no klong genang yakua. 21Tasam-tasam piam
go sik sogo sang kua teguey dali: way-way so but go kebong go;
blue-a semu go; kamea-a semu go; wom-a semu go naklay sik
so kua teguey sang!

Sam seguay go iti go

10 1Ngga ey, genam Yohanes nemu iti go, Ki Wali Yakena sik
so lili go, don dega eygo Ki Wali Tamot meno gemang
ikum. Utkenuim amka kalik pok go, nemot go wengkabui blo
lo lemakuipuk go gemang ikum. Nemot go nebuemnemu, woy
kalik blong ey. Ngga ey, koy nebleng eygo neguon king go kalik,
masi gemang gualing. 2Nemot go ta ba no sam seguay go rlok go,
dali truk go gemang ikum. Nemot ip go, beap blo sono masi
tasemla idi-a, nan blo sono masi takali idi-a gemang gualing.
3Ngga kalik ip gono, nebut kangok so, ‘singa’ kayang kalik nemot
lo gemang tuot. Ngga ey, kukluim taidisonamon yam sogo lo
nebut way gemang tenguo. 4Se senong! Kukluim taidisonamon
lo pu go nebut, seni ey gemang. Sam ba no klik sogo so genam
se duduing. No, ngge kalik genam sono Ki Wali Yakena sik sogo
nebut gemang pu, “Kukluim lo pu go nebut tup go ngga, sam
ba no kua klik, no, dabui ba so se gigit!”
5Ku ngganemot no, beap ey nan eygo blo no masi gualing go
Ki Wali Tamot genam lo ikum go, ut sono tasemla idi-a gemang
mlak-biwon. 6Ngga ey, Ki Wali Mani Iram, Ki Wali Kumam,
ut-nan, bu-beap, mam naklay so semu go sui no, tanat go
ngge kalik Ki Wali Tamot ngga lo gabe pu-biwon, “Mot mo
senong: ku mo pung gabe. Keneng genang yakua!” 7Se senong:
taidisonamon tete sogo Ki Wali Tamot lo kabui tui go woy
no, kekayso Ki Wali Iram go dabui ba so gigit go duduing
mea pung-asiyun. Ngga Nemot go kebalisedue, senong eygo
nabi-nabi no tegadi so dok-ngam go ey mo kerlam.

8Nggano, banim go kalik, tandali genam sono, Ki Wali Yakena
ba sik sogo nebut gabe pu, “Klong-a! Ki Wali Tamot, beap ey
nan eygo blo no ip go ta ba sogo sam truk go ngga, se iti-nalo!”
9Ngga ey, sam ngga iti sogo so, genam klong go, Ki Wali Tamot
ngganemot no gemang wadong. Way so nemot lo pu go, “Iti go
se dam-nalo! Lom ba nogo namseguongit kalik, tom mea tra.
No, teguan ba nogo bete-a mea tra-nalo.” 10Seni so, ta ba sik sogo
sam seguay go ngganemot genam lo iti go dam go, namseguon
git kalik tom kangok! No, teguan ba no yam so gut gono, kangok
so bete-a gemang tra.* 11Ngge kalik genam sono Ki Wali Tamot
lo gabe pu, “Ki Wali Iram lo bebat go ngga, saula-saula, nebut
meno-meno, nan-nan naklay, nggano iram-iram nogo, teguey
genang tandali go tete nase pen-singsilo!”

Ibe no penklong genang so mot-dak nabi namon

11 1Nebut ngga penklong genang so pu gono, bluim teguoli
yam tui genang, genam Yohanes sono gabe iti. Ngga
ey, Ki Wali Tamot lo pu go, “Klong-a! Ki Wali yap teguoli
ngge lo yam se tui-nalo. Yam tui gono, demusung ey ngga ba
no dewi so pupu go sikabung eygo tagu se i-nalo* dali! 2No,
Ki Wali yap dia idi-a, yam kua tui-srenalo. Ngga, saula-saula
lo gualing genang so itak go gemang. Yagui nangglik nesip*
yam so, yakena Yerusalem teguop go ngge, nemotnang go masi
lo mea gualing.” 3No, Genam go duduing penklong genang,
deguosedue namon mot-dak go mea klong. Yagui nangglik
nesip yam so, sikabung go wali iwot-dak genang deguo, teguot
glung ey nemotnamon lo mea penklong.
4Se senong! Wali Sam klaut ba no pu go,* ‘di Saytun’ namon ey,
‘sagoy sip’ namon eygo, deguosedue namon ngga nemotnamon
gemang. Ut-nan ta so mlak go Ki Wali Kumam go suongku sogo
ngganemot. 5Yang! Iseng nemotnamon no taling so usey go
sikabung-a, nemotnamon go lom sik sogo koynebleng lo kuim go

---

* **10:10** *Kangok so bete-a gemang tra:* nebut ngga tup go yakay ey, no keng genang bete ey mea tra
* **11:1** *Tagu se i-nalo:* ngga naklay i go, nemotnang suey so Ki Wali Iram lo yay gabe susuing.
* **11:2** *Banu 42 yam so:* ku seribu duaratus enam puluh banu 42 yagui 3,5 go seni: Kupiamgo ku gemang, no nemot go yam mo pu.
* **11:4** Zakharia 4:1-14

mea kebong. 6Ngga ey, deguo so bebatklong go nogo,
nemotnamon iwat go, don ngge-a Ki Wali Iram lo mo itak gabe.
Yangga: ut ba sik sogo sa yakua pu genang; bu naklay kin suk so
iwot genang* kukunan blo nogo dalu,* idekeba taling genang don.
7Genam logo deguo, nemotnamon lo yam so bebat gono,
sikebong day dega ba sik so, kuasenigo menay mea pung. Ngga
ey sagui pung go don ey suing go, nemotnamon-a but go mea
kebong sang. 8Ngga ey, dia no tap bata go yakena kangok go
Yerusalem no, tebadali nemotnamon go temoy gemang betep.
Kua kay! Taybat tang so, yakena kangok go ngga, nebut benuey
sogo Sodom ey Mesir eygo so gabe pu. Yang! Yakena ngga dali
no nemotnamon go Woy Dem glung go mo kebong gemang.
9Ku nangglik nesip yam no, saula-saula, tang-tang, nan-nan,
nebut meno-meno sik sogo sikabung naklay, nemotnamon go
temoy ikum genang sogo, yakay rley ey mea yaluim. Esang!
Nemotnamon go temoy ngga, sikabung ngga lo waydang go,
namboy mu nogo yakua tuet. 10Seni so! Idekeba kangok so
taling go tang so, kukunan blo sikabung senong eygo Genam
go deguosedue namon ngga kebong go, yakay kangok so
gemang pepla. Way-way so taiti nemotnang lo gemang ya
uwasey. Ngga naklay genam Yohanes no Ki Wali lo mo taling.
11No, se ikum: ku nangglik nesip i go sogo no, tandali
nemotnamon Ki Wali Iram sik sogo newet lo mo nglong. Ngga
ikum go, kangok so sikabung suali gemang tra.* 12Ku ngganemot
no, Ki Wali Yakena sik so, deguosedue namon ngganemot
nogo kangok so ngge kalik gemang usi, “Weng-a, ngge sono
klak-a!” Ngga ey, plesi go nemu damoy so, Ki Wali Yakena
sono kenuim ba lo nemotnamon gemang klak. 13Yang! Woy
ngganemot nogo, kuysu kangok so gemang lek. Kuysu ngga
lek golo, yakena temu ‘sepersepuluh’, yam so bung go gemang
net-anatun. Sikabung taidisonamon ‘ribu’ yam so gemang
leguot-lak. Maning kua kebong golo ikum go, suali ey gemang
pu-netenawon, “Yang! Blo dega sogo, Ki Wali Iram go sui don
dega ey.”

---

* **11:6** *ut ba sik sogo sa yakua pu genang:* Banim no nabi Elia kalik go, I Raja 17:1, 18:1, 43-45;
* **11:6** *bu naklay kin suk so lemoy genang:* Musa kalik go Keluaran 7:14-21
* **11:11** Yehezkiel 37:10

14 Sesenong: iseng namon tete sogo gabe mo rlung-sing, ku
walong kua luik gono, nangglik tete sogo, mea pung dali.

Taidisonamon tete sogo kabui tui go

15 Ngganemot no Ki Wali Tamot taidisonamon tete sogo lo
nemot go kabui iti go gemang tui. Ngga ey, Ki Wali Yakena
ba sik sogo nebutkluim kangok go, ngge kalik gemang pu,
"Nggeasui go, imot go Woy Wali Iram, Nemot lo temuit go Iram
go ta ba sono kukunan blo sogo wali naklay ngge, gabe itak.
Tamlak genang Mani Iram so, Nemot mo temuit gabe."
16 Ki Wali Iram eygo Iramdemu so woy-woy 24 susuing go,
ngga tup gono, masi unuik go Ki Wali Iram sono ta gemang
kong-netebawon. 17-18 Woy-woy lo pu go,

O, Woy Wali Iram!
Mot Ki Mani Wali Iram. Ki Wali Kumam dega.
Mot, nemot gabe. Mot, nemot gemang.
Nggeasui go, kukunan tamlak genang ku pung go gabe.
Iram so, Mot go don dega lo gabe got-togoy!
Se duing! Kukunan blo sogo plesagui,
saula-saula lo gemang mo semu.
Nggeasui, plesagui way, Mot lo mea taling.
Sikabung kebong go neyboy genang ku mo pung gabe.
Yang! Mot go senong eygo nabi-nabi,
Mot go sui nogo suali eygo blong duoyap naklay,
seguaygo-babugo, takebali sik so mea taling.
No, kukunan ngge waluk genang so uwet go-a,
way so nemotnang go wali-a mea waluk."

19 Se ikum! Ku ngganemot nogo, Ki Wali Yakena ba sogo
Ki Wali Yap gemang tenuing. Ngga ba so gigit go Tegadi Peti
gemang pung. Ki Wali Iram go blongdon ngga taling gono, kuydop,
kukluim, kuysu ey lek go, sa ey nebit ey kangok so gemang pu.

Kabung ey Lema Kupiamgo ey

12 1 Se ikum! Ut temoy nogo tasam kangok go meno ngge
kalik gemang lemoy: kabung klaya amka kalik woymasi
tega golo yam so pok go, banu blo no masi gualing go gemang
ip-batun. Nemot go wengkabui nogo nali tete so top 12 yam
sogo-a gemang kut. 2 Kabung ngganemot duonu so. Duo tui
genang iseng so nemot gemang uwaklo. 3 Ngga ey, ut temoy no

namon tete sogo tasam ngge kalik go gabe lemoy: kinsuk sogo
Lema Kupiamgo dega, gemang ikum. Menay ngga go wengkabui
taidisonamon yam so, nggano matu tanamon yam so gemang
pung. Nemot go wengkabui tanamon temoy nogo srem ey
gemang kut-sing. 4Ngga ey, ut temoy sik sogo top temu,* nemot
go sat lo giang go, kukunan blo sono gemang idok go tega.
Se ikum: Lema Kupiamgo dega, kabung ngga mit so ip go
gemang bung-tenawon, Duo tui go, lek go, gut genang so.
5Yang! Sedue Denok-a kabung ngga lo gemang tui-natun. Se
senong! Dem ngganemot Iram so temuit golo, saula-saula
naklay Nemot go teguoli ndengdon lo ta mea mlak.
No, Duo ngga tui go, kekayso Iramdemu blo no Ki Wali Iram
sono Ki Wali Tamot-Tamot lo gemang wawi. 6No, kabung ngga-a
ket dega sono seduekuagosip no gemang kap. Sip ngga, dali nemot
nogo so Ki Wali Iram lo semu go. Kabung ngga wali genang
tendam budrop mo tui. Ngga ey, nemot yay suey so suing genang.
Yagui nangglik nesip yam no* piam go ku ngga mea yam.

Ki Wali Yakena ba no plepung go

7Ku ngganemot nogo, Ki Wali Yakena ba nogo sagui kangok go
gemang tui-nebawon. Seni so, Ki Wali Tamot Mikael* Ki Wali Iram
go plewengkabui. Nemot go tamot tala ey, Lema Kupiamgo tamot
daley ey, ple gemang pung-abatun. 8Plepung-batun go, Lema
Kupiamgo dega don yam so se kua. Ngga ey, Ki Wali Yakena ba
nogo, nemot ey nemot go tamot eygo nogo sip se kua-abatun.
9Kukunan blo sono nemot mo tenget. Seni so, Lema Kupiamgo
walu dega sogo ngga go sui: 'Satan.' Yang! Kukunan sogo sikabung
naklay tap-tap piam go sono go, nemot lo gemang tetaling.
Kukunan blo sono nemot go tamot daley eygo-a mo tenget.

Ki Wali Yakena ba nogo yakay pla go

10-12Ngga naklay lemoy gono, Ki Wali Yakena ba so, nebut
kangok go ngge kalik, genam Yohanes lo gabe tup,

---

* **12:4** *ut temoy sik sogo top temu:* Sepertiga yam so
* **12:6** *yagui nangglik nesip no:* Yunani nebut so i go: ku seribu dua ratus enam puluh yam so
* **12:7** *Mikael:* Mikael ngga, Ki Wali Iram go blung Israel yay suing genang so taling go, Daniel 10:21.

Nggeasui Woy Wali Iram go don mo taling!
Sesuoy ku mo pung gabe.
Nemot lo temuit go Iram nogo don mo iti.
Kuno-woyno blong duoyap no ta so nenat go Kupiamgo,
Ki Wali Yakena ba sik so ku sono mo betep.
Yang! Domba Nok kin pi go,
ibe sono yang golo blong duoyap don ey mo ip.
Seni so, nemot go wali seguong-a kua duing go
kebong suali kua go tang so,
Kupiamgo don mo pedueng.
Ngganemot sogo so, kangok so yakay
Ki Wali Yakena ba sogo lo se pepla!
No, nan ey beap eygo-a, esang dabuiklum!
Kupiamgo mot blo sono mo li.
Dabuipiam-a kangok so nemot lo gemang tetra.
Ngga ey, Kupiamgo mo senong:
nemot go ku yam so mo tebot gabe."

Ngge naklay, Ki Wali Yakena ba sik so, genam Yohanes no pu go nebut gabe.

Kukunan blo no kabung Lema Kupiamgo golo truik go

13 Lema Kupiamgo go senong go, "Kukunan blo sono genam mo betep-ba." Ngga ey, duo so tui go kabung ngga gemang truik-siwon. 14 No, kabung ngganemot nogo, wi kaley go tabang namon don dega eygo-a gemang iti. Don ngga lo pling-bitun go, e… sip ket dega sogo no, kaseglokpay seduekuagosip no pung genang. Sip ngganemot no yagui nangglik nesip yam so yay suing genang. Sip ngga nogo Lema Kupiamgo yakua pung. 15 No, kabung kekap go Lemakupiam golo ikum go, kabung ngga lek genang so, lom ba sik so butuobu gemang u-biwon. 16 No, se ikum! Kabung tebok genang sogo so, nan lom ngang go, lema lo u-biwon go betuobu ngga gemang gluk. 17 Ngga ikum go, kabung sogo dabuipiam kangok so, Lema Kupiamgo golo gemang tra-nawon. Ngganemot sogo so, klong go, kabung lo tui go tang ey ple-a gabe tutui. Yangga, Ki Wali Iram go blong duoyap, Nemot go demu no tupduk go nggano Yesus lo taling gono waysagi ey mlak go keng go sikabung.

18 Se ikum: beap ketang so ip go Lema Kupiamgo go gemang got-tenawon.

Lema ey Menay eygo

13 1Ngganemot no, genam Yohanes nemu iti go, beap ba
sik so Menay pung go gemang ikum. Nemot go matu
tanamon yam so, nggano wengkabui taidisonamon ey.
Matu klay-klay blo nogo iramnali gemang kut-sing. Nggano,
wengkabui temoy nogo Ki Wali Iram sono go suongsut semu
genang, uwayang sogo sui gemang klik-sing. 2Menay
ngganemot, iseng eygo duenuduo 'harimau' suk so genam lo
gemang ikum. Nemot go masi, don kangok go duenuduo
'beruang' go kalik. Nggano, nemot go lom, iseng eygo
duenuduo 'singa' kalik. Se ikum: Menay ngga sono Lema
Kupiamgo iramdemu blongdon itak gono, nemot klak go
gemang suing. 3Menay go wengkabui klaya tete sogo, kuo pung
golo pegop go kalik yam so mo waluk. No, kuo ngganemot,
kuet go tandali mo segoy. Ngga kalik ikum gono, kukunan sogo
sikabung lo pu go, "Ya, seni so nemot naklay don dega eygo!"
Ngga ey, nemot sono nemotnang gemang keng-lak. 4Menay no
blongdon Lema Kupiamgo lo iti go tang so, sikabung mata so
ngga ikum go, blo sono Lema Kupiamgo sui iway-a gemang
lelek. Seni so, ngga kalik menay go sui ngge kalik gemang i-iti,
"Nando-a mot eygo ya kerlam? Mot eygo, nando-a don ey ya
ip?" 5Yang! Menay ngga go lom ba, nebleng piam golo damoy
go nogo, dabui tategue ey Ki Wali Iram nogo suongsut nebut-a
gemang pupung. No, ngga kalik nemot lo pupluok genang ku,
yagui nangglik nesip* yam seguong so mo iti, nggano mea yam.
6Piam go ku ngganemot no, nemot go lom ba sik sogo
Ki Wali Iram nogo wayang nebut, Nemot go sui nogo, Nemot
go Iramdemu nogo, nggano Ki Wali Yakena ba so susuing go
nogo, wayang-a gemang pupung. 7Ngga ey, Menay sono
Ki Wali Iram go blung teguop sono plepung genang don
gemang iti dali. Don malo gono, menay go masi ba no blung
mea suing-lak, sang. Ngga kalik dali, tang-tang, saula-saula,
nan-nan, nebut meno-meno, nemot go masi ba no suing genang,
nemot no don mo iti. 8Yang! Kublungkonggo sik sogo,
Domba Nok tong go Kiki Sam ba no sui kua klik go sikabung-a,
Menay nogo ta gemang kokong.

---

* **13:5** *Yagui nangglik nesip:* seni so klik go: banu 42.

9-10 Yang! Nando kama gemang go, tup go ngge se mlak: boy
ba no tega genang so pu go, seguaygo-babugo naklay, dok go
boy ba sono mea tega. Tengang lo luk go kebong genang so pu
go, but go mea kebong dali. Ngga senong go sik so, dabui lo
tupduk so, Ki Wali Iram go blong duoyap-a don ey se suing.

Kukunan sik so namon tete sogo Menay inim pung go

11 Ngga ey, genam Yohanes lo ikum go, kukunan ba sik so
menay meno demening go gemang pung. Nemot go matu,
domba kalik namon ey. Nemot go nebut, Lema Kupiamgo lo
pepen go kalik gemang. 12 Menay banim go suongku no, don
ey demening go menay lo tamlak go gemang pupluok. Banim
go menay kuo puit eygo sono ta kokong genang, kukunan sogo
sikabung nemot go don lo gemang poplong. 13 Tasam-tasam
dega-a, menay inim ngga lo gemang pupluok. Yang! Nemot lo
pu gono, ibe damoy so, blo sik sogo koy, kuidop kalik gemang
sebuk. 14 Yang! Menay banim go suongku no, tasam-tasam ngga
pupluok go, kukunan sikabung ngga ikum go, nemot lo mo
mlue-sing. Ngga ey, Menay inim lo pu goso, "Menay banim go,
tengang lo luk go kuo puit eygo, maning go nogo, nemot suk
sogo duosana-sana sikabung lo se klik!" 15 Yang! Duosana-sana
yam so klik gono, Menay inim nogo don gemang iti. Don
ngganemot lo, duosana-sana nebuemnebit eygo so gemang ip.
Ngga ey, mea pu, "Menay banim go duosana-sana no, nando
ta kua kokong go, tuk go mea leguot-sing!" 16 Tasam ngge
nemot lo gabe pluok dali: kukunan sikabung, seguaygo-babugo,
taut eygo-taut kuago, koybutasemu wengkabui, naklay go
tasemla ey suondon eygo no, Menay inim ngganemot lo segey
gemang gang-sing. 17 Se senong: Menay go segey ey gang go
sikabung-a, taut duoy logo mea idok, nggano duoy nay sogo
taut nemotnang logo-a mea nay. Segey kua gang go sikabung
taut duoy sogo, yakua idok go nay.

18 Ngge seni so: kunala blong eygo lo menay sogo tagu suey
so i gono, mea senong. Seni so, menay ngga, sedue so pu go.
Tagu so i go, seni: Kupiamgo kua go, Kaysar Nero 6-6-6. *

---

* **13:18** *Tago so i go:* 7'teguop'; 6'kua teguop'. Nemot go seni:dan nangglik kua teguop go, ngga: Kupiamgo. Sikabung meno lo duing go, ta go so i go, ngga Kaysar Nero.

Domba Nok Nemot go blung ey suing go

14 1Yang! Genam Yohanes lo ikum go: meduim Sion
blo so, Nemot no keng go sikabung 144 ribu* yam sogo
ey, Domba Nok gemang susuing. Nemotnang go suongdon nogo
Domba Nok go sui ey Nglangin go sui ey, gemang klik-sing.
2-3Ngga ey, ut ba sik sogo kluim bu kangok go kukurlui go,
nggano kukluim kangok go plambang go kalik, genam Yohanes
lo gemang tup. Seni so, kluim ngga naklay bloma* demening
dato go usam, sikabung 144 'ribu' yam sogo lo gemang kukluo.
Ngga, Iramdemu suongku no, Wali Kabung namon-namon ey,
24 yam sogo woy-woy eygo damoy so, gemang kukluo. Demening
dato go usam go seni, sikabung logo yakua senong! No, kukunan
sik so sesuoy go sikabung 144 'ribu' seguong lo gemang senong!
4Nemotnang ngga, mo teguop go blung. Maning sedue ey kua
srek go kabung denok kalik, duduing piam go nemotnang kua
senong. Ngga, Domba Nok seguong no keng go sikabung. Seni so,
kukunan blo sogo sikabung sik so, sesuoy genang so nemotnang-a
king go mo tong. Yang! Ki Wali Iram ey Domba Nok eygo sono
taiti so, kuduong sogo wasma kalik, nemotnang-a iti go gemang.
5Nemotnang ba sogo wamoymlue kua. Yang! Teguop go sikabung,
nemotnang gemang.

Babilon pui genang nebut

6Ngganemot no, Ki Wali Iram go Ki Wali Tamot meno,
ut nesip lo pling go koklong go, genam Yohanes lo mo ikum.
Sikabung naklay, saula-saula, tang-tang, nebut meno-meno
nogo deguo teguop senang go, nemot lo gemang penklong.
7Pling go nogo, kangok so ngge kalik gemang penklong,
"Ki Wali Iram nogo-a suali tra go, dewi ey se but! Yang! Kisebui
ku, mo dedagu. Ut-nan, bu-beap, naklay ngge, Nemot so lemoy
go nogo-a, suey so ta se kokong!"
8Ngga ey, namon tete sogo Ki Wali Tamot mesip so keng golo
ngge kalik, gemang penklong dali, "Mo pui, mo pui. Babilon,*

---

* **14:1** *144 ribu:* Yahudi go tang-tang 12 X sedue 12 ribu yam so.
* **14:2** *Bloma:* 'kecapi' go tegan sedue lo kluing go kalik.
* **14:8** *Babilon:* ngga yakena Roma sogo nebut benuey pu go.

kota kangok go, mo pui. Esang! Saula-saula naklay, mot go
walop so kameabu iti go drop golo mo waluk-lak gabe."
9-10Ngga ey, ngge kalik nangglik tete sogo Ki Wali Tamot
meno keng golo kangok dali so, gemang pu, "Nandonang
menay ey duosana-sana eygo no ta kokong go, ta ey suongdon
eygo no Menay go segey ey gang go, kisebui mea iti. Kisebui
ngganemot, anggul tegun klaya go, Ki Wali Iram sik sogo
sagui damoy ey tey go-a mea iti. Ngga, Domba Nok ey,
Ki Wali Tamot-Tamot kon kua go suongku no, idakoy nemon
iseng dega eygo-a mea taling. 11Esang! Kuklik-kublong senang
so idakoy dedasing go, ndop keklak go, tongyakuatong. Menay
ey duosana-sana eygo no ta so kokong go, nggano nemot go
segey ey mo gang go, kuno-woyno nim mea kua la."
12Ngge seni sogo gabe! Blong duoyap teguop go, nggeasui
go wali ngge, tupduk so don ey se susuing. Blung ngga
Ki Wali Iram lo taling go demu ey, Yesus eygo no, dabui lo keng
go sikabung gemang.
13Ngga ey, Ki Wali Yakena ba sik so pu go nebut, genam lo
gemang tup, "Sam no klik-a! Woy Dem ba no nando kebong
go, nggeasui go sik so iti go, yakay dega ey gemang." Yang!
Ki Wali Waglo lo pu go, "Woy Dem nogo seguot pung go tang
so, senang so nim-a nemotnang mea la."

Kisebui nogo nebut

14Yang! Kenuim klaut blo sogo Blong dem kalik go, genam
Yohanes lo mo ikum. Nemot go wengkabui no iramnali emas
lo semu go gemang kut. Ngga ey, tengang kalong eygo ta no
gemang iti. 15Ki Wali Yap ba sik so Ki Wali Tamot meno pung
go, kenuim klaut blo sogo Blong dem no, don ey ngge kalik
nemot lo gemang pu-biwon, "Dali kukunan sogo seni go ngga,
ibot-kundo-a! Ibot genang ku, nggeasui go mo pung gabe."
16Ngganemot no, kenuim blo sogo tengang 'sabit' Blong dem
lo betep go, kukunan blo sogo seni go ngganemot, gemang
ibot-sing.
17Se ikum! Ki Wali Tamot meno dali, Ki Wali Yakena sogo
Ki Wali Yap sik so, tengang sabit kalong eygo, ta no mlak go,
gemang pung dali. 18Ngganemot no, demusung sik so, nangglik
tete sogo Ki Wali Tamot meno gemang weng. Koyunen-a nemot
no mo itak. Tengang kalong eygo so mlak go Ki Wali Tamot

sono, don ey ngge kalik koywengkabui lo gemang pu, “Ibot-a!
Kukunan blo sogo sikabung, anggul kalik, dali-dali mo sengin
gemang!” 19Nebut ngga tup gono, kukunan blo sogo sikabung
didon seni go kalik, Ki Wali Tamot ngga lo gemang ibot-kunon.
Ibot gono, anggul sik genang sip ba sono idok go gemang ta.
Ta gono, masi lo gualing go, bu kin suk so gemang pung. Ngga
naklay, sikabung no Ki Wali Iram go dabuipiam taling genang.
20Yakena dia idi no kisebui ngga mea taling. Anggul sengin
sik go sik so kin mata so anggulbu kalik gemang pung. Kin
ngganemot go walong, 300 kilometer, nemot go kangok namon
meter yam so. Seni so, ngga idekeba kangok.

Ki Wali Iram go sui iway iti go

15 1Yang! Tasam kangok go meno, ut ba no go genam
Yohanes mo ikum: Ki Wali Tamot taidisonamon yam
so, i go sogo iseng taidisonamon tete ey gemang pung. Ngga
Ki Wali Iram go dabuipiam yam genang.
2Ngga ey, beap idop-idop dega eygo, koyneblong ey bluot go
kalik, genam lo gemang ikum. Ngga blo so, Domba Nok go sui
ba no, don ey suing go sikabung gemang. Yangga: Menay ey,
duosana-sana ey, segey gang go sui eygo don, nemotnang lo
mo pedueng-sing. Se ikum: Ki Wali Iram sono yakay iti genang,
bloma ta no gemang mlak-sing. 3-4Ngga ey, Ki Wali Iram go
kebalisedue Musa ey, Domba Nok logo u ey, nemotnang lo ngge
kalik gemang kluo-netebawon,

“Woy Wali Iram! Mot, atnang go Ki Wali Kumam!
Mot go tasam, naklay don-dega ey!
Mot lo tamlak go tap, seni eygo, nemudi so!
Saula-saula nogo Iram Dega, Mot gabe!
Woy Wali Iram! Mot seguong-a teguop dato!
Nando logo-a Mot nogo suali eygo ta yakua kong go?
Mot go tasam seni eygo ibe lo ikum go tang so,
saula-saula weng go, unuik go Mot no ta mea kokong.
Seni!”

Ki Wali Iram go dabuipiam

5Ngga blo idi lo, genam nemu iti go, blo sogo Ki Wali
Yap, ngga Ki Wali Tegadi Bala, yatap tenuing go gemang
ikum. 6Ngga ba sik so, iseng taidisonamon yam sogo ey,

Ki Wali Tamot gemang pluep-lak. Nemotnang go amka lenan klaut, idop-idop ey. Nggano, dabuidon nogo, temoybung so, emas logo kuibey ey gemang glung-sing. 7Nggano, Walikabung namon-namon ip go, Ki Wali Tamot taidisonamon no, emas logo tegun taidisonamon yam so gemang ikak. Tegun ngga, Ki Wali Mani Iram go dabuipiam lo damoy-sing go. 8Yang! Ki Wali Yap naklay, Ki Wali Iram go blongdon waw lo yam so gemang kenok. Yap ngga ba sono go klayanang go yakua degut. E… iseng taidisonamon yam sogo, naklay Ki Wali Tamot taidisonamon lo taling gono, mea degut.

Tegun bu taidisonamon yam sogo kukunan blo sono pi go

16 1Yang, seni so! Nebutkluim kangok go, genam Yohanes lo mo tup. Ki Wali Yap ba sik so Ki Wali Tamot taidisonamon yam sogo ngganemot sono, ngge kalik nemot lo pu go, “Nggeasui go klong-a! Kukunan blo sono anggul tegun, Ki Wali Iram go dabuipiam taidisonamon yam sogo ngga, iti go se pi-sing!”

2Ngga ey, Ki Wali Tamot klaya tete sogo pung go koklong go, kukunan blo sono tegun bu ngga gemang pi. Ngga lo, Menay sik sogo segey eygo, duosana-sana no ta kokong go sikabung, saysuk nogo kluo piam go iseng eygo-a, mata so gemang pung-sing.

3Namon tete sogo Ki Wali Tamot koklong go, tegun bu iti go, beap blo sono gemang pi. Ngga ey, kin suk-a beap iwot go, sedue kebong go kin kalik, gemang ikum. Beap ba menay naklay ngga lo se leguot-anatun.

4Nangglik tete sogo Ki Wali Tamot koklong golo, tegun bu iti go, betuobu-betuobu, buput-buput pupung go ba sono gemang pi. Ngga ey, kin suk-a bu naklay gemang iwot-sing.

5Ngga lemoy go nogo, betuobu-betuobu ta so mlak go Ki Wali Tamot lo gemang pu, “O, Aya, Mot logo kisebui ngge seni eygo mo taling. Mot teguop go. Mot gemang, Mot gabe. 6Yang! Ki Wali Blung teguop go ey, senong eygo nabi-nabi tuk-sing go kin, mo pi-ngum. Nggeasui go, nemotnang nogo kin way Mot lo iti go se drop-nesiyon. Ngga, nemotnang go takebali tang so, nemudi so taling go gabe!”

7Ngga ey, demusung blo sik so ngge kalik tenguo go, genam Yohanes mo tup,

Ya, Woy Wali Iram, Ki Wali Kumam.
Mot logo kisebui, naklay seni eygo,
nemudi so gabe tetaling.
Seni!

8 Namon-namon tete sogo Ki Wali Tamot koklong golo, tegun
bu iti go woy blo sono gemang pi. Ngga ey, kukunan sikabung go
saysuk, woy so waluk don lo gemang buot-sing. 9 Ki Wali Iram
go don lo saysuk buot go iseng tetra go tang so, Ki Wali Iram go
sui sikabung lo gemang wayang. No, piam-piam ngga itak go
teguey sogo nemotnang moyso. Nemot nogo iway-a kua iti ne!
10-11 Taidi tete sogo Ki Wali Tamot koklong golo, tegun bu iti
go, Menay go iramdemu sono gemang pi. Ngga ey, Menay go
blongdon naklay gemang kenip. Tasam ngga naklay lemoy go
nogo, kluo iseng sogo so nemotnang go nebleng wasrang lo
glok go, Ki Wali Yakena ba sogo Ki Wali Iram, menay no keng
go sikabung lo gemang wayang. No, piam-piam ngga itak go
nemotnang teguey sogo, moyso.
12 Taidisoklaya tete sogo Ki Wali Tamot klong go, tegun bu iti
go, Eplat bu kangok go sang so tui go sono, gemang pi. Ngga ey,
betuobu kangok go ngganemot kekayso pang go, tap so gemang
lemoy. Nggano, menay ey ple tui genang sogo tap ngganemot
lo woy klak sik sogo iram-iram degut-lak genang.
13 Se ikum! Yaut suk sogo Kuasep nangglik gemang
pung-lak. Yangga, meno Lema Kupiamgo lom ba sik so pung
go, meno Menay banim go lom ba sik so, nggano meno dali
duosana-sana, ngga Nabi piam go lom ba lo pung go. 14 Kuasep
ngga kudumat don lo yam so pedot-sing go. Tasam kangok
go mata so, kukunan sedingno-seding no don ngganemot lo
nemotnangglik gemang pupluokklong. Ngga tang so, kukunan
iram naklay yaluim go, Ki Wali Kumam go ku kangok go nogo
ple tui genang. 15 Ngganemot sogo so, blong duoyap se tup:
"Woy Wali Iram, Genam gabe! Womsedue kalik pung so mea
pung. Genam pung go nogo, motnang amka klaut ey dali kok
go bubung go-a, ulue so yakua ip, suongsut eygo yakua!"

Kukunan blo sono yam sogo tegun bu pi go

16 Sip klaya go sono, kukunan iram naklay, Kuasep piam
golo gemang yaluim-lak. Sip ngga nan Israel sogo meduim,
Iblani nebut so pu go, 'Har-Magedon'. 17 Taidisonamon tete

Ki Wali Tamot koklong golo, tegun bu iti go, ut blo lo gemang
pi-biwon. Ngganemot no Ki Wali Yap ba sogo Iramdemu blo sik
sogo nebut, kangok so ngge kalik gemang pu, “Kupiamgo ku
mo yam!” 18Ngga kalik pu gono, kuydop, kukluim kangok go
ey, way-way so sesebuk. Ngga ey, babu dega so kuysu gemang
lek. Seni so, kublung kong go sik so, ngga kalik go kuysu
maning kua lek, kuysu meno-meno eygo kua kerlam. Babu
dega seni! 19Seni so, Ki Wali Iram go dabuipiam dega, anggul
tegun damoy eygo ngga, piam unen yakena kangok go Babilon
nogo so iti go. Ngga lemoy gono, yakena kangok go kekayso
nangglik ey sran go, gemang pui. Nggano, kukunan saula-saula
go yakena naklay yam so gemang net-anatun dali. 20Yang!
Nan-nan beap lo tong go, meduim-meduim naklay kekayso
gemang nega. Nemot go sip tandali go kua ikum. 21Esdemu
ide dega eygo, sa so sikabung blo sono gemang pu-sing. Ngga
tang so, dabuipiam ey Ki Wali Iram go sui sikabung lo gemang
wayang. Seni so, iseng ngga babu dega seni!

Yakena Babilon nogo idekeba iti genang ku mo pung

17 1Ngga blo idi lo, genam Yohanes no ngge kalik, tegun bu
taidisonamon eygo Ki Wali Tamot meno lo gemang pu,
“Ngge sono weng-a! Piam unen yakena Babilon nogo so kisebui
iti-silu genang, pla ikum-a! Esang! Butuobu nesip no piam-a
puplok go sikamea duo, nemot dega gabe.” 2Kukunan sogo
iram naklay kamea ta-a nemot ey keduik go. Esang! Kamea bu
ngga drop golo kukunan sikabung naklay mo puplu.
3Ngga senong genang so, kekay so Ki Wali Waglo go don
lo genam, Yohanes se saguip. Nggano, genam Ki Wali Tamot
ngganemot lo wawi go, kaseglokpay seduekuagosip sono
gemang klong. Pung gono, genam nemu iti go, kin suk sogo
menay blo no suing go kabung gemang ikum. Ki Wali Iram
suongsut wayang genang sui peysing-paysing so pu go, menay
temoy no gemang klik-sing. Menay ngga go wengkabui,
taidisonamon, matu tanamon ey gemang. 4Buensani suk so
bom-bom eygo amka-a kabung ngga lo gemang kok. Nemot
temoy nogo srem glung go, ngga: emas, demusamon suey golo
semu go ngoyundan. Nggano, ta no nemot lo mlak go, degit
tegun emas klaya. Ngga ba nogo, sikamea takeduik go, taybat
kua seni go naklay lo mo tram. 5Suongdon nogo, sui meno mo

klik. Ibe logo sui ngga yakua senong. Ngga, ‘Babilon dega’
sikamea unen, kukunan piam go nuik. 6Yang! Genam ikum go,
kabung ngganemot, Ki Wali Iram go blong duoyap go kin drop
golo mo puplu. Yangga, Yesus no tupduk go tang so tuk go leguot
go sikabung. Ngga ikum go sik so, saduibong ey genam gemang
pling. 7Ngga kalik ikum gono, Ki Wali Tamot ngga lo gemang
usi-nawon, “Sogo kalik golo mot kuikui-dapto?” Se senong!
Menay wengkabui taidisonamon, matu tanamon yam sogo blo
no klak go kabung seni senong genang, mea pen-asilu! 8Se tup:
Ikum-to go menay ngga, gemang. No, nggeasui go kua. Ku tebot
ba no, dayput kangok go, Sikebong sip sik so mea pung-ayon.
No, pung gono, keda so mea nega. Esang! Kublung kong go sik
so, Kiki Sam ba no kua klik go sikabung, menay ngga ikum go,
tawasrangglok go mea nega-neyon, “Esang! Menay ngga,
gemang. No, kua dali gabe! Nggano, tandali mea pung-ayun.”
9Yang! Nemot go seni naklay mlak genang, senongduduing
kalong eygo wagloblong lo se pung. Duing-a: wengkabui
taidisonamon eygo menay ngga, meduim taidisonamon. Ngga
blo so ‘kabung’ gemang. Wengkabui taidisonamon yam sogo,
seni meno gemang: ngga taidisonamon yam sogo iram-iram.
10Iram taidisonamon ngganemot sik sogo iram taidi mo
kenuong. No, klaya go-a maning gemang. Klaya dali go
maning kua pung. Pung go, walong so kua got-yon. 11Se duing!
Menay banim gemang go, no, nggeasui go kua go, yangga:
taidisonangglik tete sogo iram so mea got-yon. Nemot-a,
taidisonamon yam sogo no mo i dali. No, kebong sono, nemot
gemang kekap. 12Mot lo ikum tanamon yam sogo matu, ngga
iram maning kua temuit go deguena tanamon gemang. No,
woy klaya seguong no menay ey kerlam-kerlam so tamlak go
don nemotnang no mea iti. 13Seni so, deguena-deguena ngga
go duduing klaya seguong. Yangga: menay ngganemot seguong
sono asay-blong naklay nemotnang logo mea itak. 14Ngga sik
so, Domba Nok ey ple tui genang-a, nemotnang naklay lo mea
duen-neyon. No, nemotnang-a don kua goso Domba Nok lo mea
kenok. Yang! Domba Nok ngga seduewoy naklay go Woy Dem,
Deguena naklay go Iram, don dega eygo! Se senong: nemot tete
so kuoy go blung, tupduk so nemudi sogo, gemang keng.
15Ngge kalik tandali genam sono Ki Wali Tamot ngga lo pu
go, “Betuobu mata so ikum-to go, ngga saula-saula, nan-nan,

tang-tang, sikamea kabung no duk go uduonebo gemang. 16No,
se senong: sikamea kabung,* so dabuipiam go, mot lo ikum
go deguena tanamon ey, menay eygo lo mea waydang-neyon.
Ngga sik so, nemot go saysuk nogo srem, taut naklay idok go
tega go, ulue so sikamea kabung ngga mea itak. Ngganemot no,
pedom so nemot go kedong-a dam go, temu itak go koy sono
nemotnang lo mea puit. 17Kua kay! Ki Wali Iram go duduing
no ngge naklay lemoy go gabe. Yangga: dabui klaya iram-iram
lemoy go, menay sono asay blong naklay iti gono, Ki Wali Iram
lo pu go-a, mea pung. 18Seni so, mot lo ikum-to go kabung
ngga, kukunan blo sogo iram naklay ta so mlak go yakena
kangok go gemang."

Yakena kangok go pui go tandali yakua ip

18 1Ngga temu ey, Ki Wali Yakena ba sik so Ki Wali Tamot
meno li go, genam Yohanes lo gabe ikum. Nemot go don
kangok dega, kukunan naklay, mablong so nemot go blong lo
gemang itak. 2Yakena kangok go ikum gono, ngge kalik nemot
lo gemang bega-siton, "Mo pedueng, mo pedueng. Babilon
yakena kangok go ngganemot mo togut. Sedue kabung lo mo
itak. Nggeasui go, idayaut suk kua go soson go sip so nemot mo
lemoy. Seni so, kuasep suk kua go, Londa dabuilap, nggano
menay piam go, wadiwi, sawap, sarlaykuku, naklay go sip so
mo lemoy! Esang! 3Seni so, saula-saula naklay banim nogo,
nemot logo sikamea bu drop golo, mo puplu. Nggano, kukunan
blo sogo iram naklay, nemot ey kamea takeduik go gemang
uwet. Nggano, taut so nenay go sedue, ulong tap so 'kamea
kabung' ey lemoy golo taut mata so mo yaluim."

Yakena kangok go idekeba way iti genang

4-5Nggano, Ki Wali Yakena ba sik so pu go nebut meno, ngge
kalik genam lo gabe tup, "Seni so, yakena ngga go piam kuklue
naklay, ut sono mo teglue. Ngga tang sogo so, idekeba way iti
genang, Ki Wali Iram mo iwat gabe. No, Nemot go blung-a,
motnang gabe. Yakena ngga go ta ba sik sogo, pung go se klong.
Ngga ey, yakena ngga go piam-piam, konkebamling, motnang
kua lek go, nemot nogo so taling genang iseng, kua iti genang."

---

* **17:16** *Sikamea kabung:* ngga yakena Roma so taling go.

6Tandali kluim ngga lo pu go, “Yakena ngga lo taling go koy, way
mea iti. Yang! Nemot nogo way da namon so se taling. Nemot go
tegunbu idekeba sikabung no taling go, da namon ey sre go,
way se iti! 7Banim no rley ey taut mata so, nemot lo idok go
kalik, way se Nemot nogo koyiseng, genuing se taling! Esang!
Dewi but go, tategue ey dabui ba lo nemot lo ngge kalik pepen
go, ‘Genam ngge, iram kabung dega. Unebu ba lo uwet go nalo
kua. Genam genuim yakua suing. Genam nogo sogo-sogo yakua
lemoy!’ 8Ngga kalik tegue go tang so, ku klaya ba no, nemot nogo
koywong, idekeba, daluku, kluongku, naklay mea iti. Ngga ey,
nemot tang go-a, idakoy lo mea puit. Kua kay: Ki Wali Mani Iram,
kisebui so nemot no iti go, don kangok dega.”

Yakena kangok go genuing kukunan sikabung lo suing go

9Se senong: kukunan blo sogo iram naklay, kabung ngga go
sikamea rley walop no keng go, yakena ngga koypuit go ndop
kangok so keklak go ikum go, u ey genuim kangok so gemang
suing. 10Yakena koypuit go ndop ikum go, idekeba ngga suali
so, ket so nemotnang gemang ip-lak. Nggano nemotnang lo pu
go, “Babilon! Mot, yakena kangok go, don dega eygo! No, woy
klaya go ba no, nggeasui go mot naklay mo nega-sing. Esang!”
11Kukunan no, taut so nenay go sikabung, nemot so u ey
genuing gemang suing dali. Ngga ey, pu go “Esang! Imot go
taut nago sono ya idok? Nay so idok go, sikabung sang mo kua.”
12Seni so, nemotnang logo taut ngga: emas, perak, demusamon
suey golo semu go. Ngoydan, duoy nay so iti go sikabung, mo
kua. Ngga kalik dali, amka lenan dedon kua go, wotsani suk
sogo, sutra sik sogo, bom-bom sogo yakua idok dali. Ngga kalik
dali, disuk kinemon ey golo semu go taut, menay go matu sik
so semu go taut, di lo semu go taut duoy blo sogo, besi lo semu
go, nggano marmer lo semu go, naklay yakua nay go idok.
13Nggano, tendedam, disuk tom eygo, lekuet yangu, kinemon
eygo, mur, samgit kinemon eygo, anggul, mlay, muk, nggano
yengandung, duoy so nay genang yakua. Nggano, menay:
sapi, domba, yapkebleng eygo kuda, koybutasemu duoy so
nay genang yakua. 14Esang! Yakena ngga so taut so nenay go
sikabung lo pu go, “Mot lo duduing go didon ngga, naklay mo
nega. Nggano, tom ey go, rleykaboy, teguop-teguop so nemu lo
ikum go mo nega-sing. Tandali go yakua tegu.”

15 Taut so nay go sedue, duoy ey taut ey mata sogo sedue
so lemoy go, kisebui suali sogo so, ket sik so, genuing-a, u ey
gemang kukluo. 16-17 Ngga naklay ikum gono, nebutkuoy ey u
ey, nemotnang lo pu go, "Esang! Mo kuim, mo kuim! Yakena
kangok go, sui ey go. Inimso-iwaso kok go ngga, iram lo kok go
taut: amka dedon kua go, wotsani suk sogo, kin suk eygo srem,
ngga emas, permata, mutiara ey semu go. No, esang! Woy
klaya go ba no, nemot go taut naklay sang mo nega."
Yakena kangok go 'Babilon' no klong-weng go, bayi ta so
mlak go sedue naklay ey, dasi so memlak go sedue ey,
ket so ip go, nemu-a gemang bubung. 18 Ngga ey, nemotnang
yakena kangok go ngga, koy lo kukuim go, ndop kangok so
ikum gono, kayang kluim gemang segueng-nenawon.
Seni so, nemotnang lo pu go, "Esang! Yakena kangok go ngge
ey kerlam go meno kua." 19 Nggano, suondon no sung ut go,
u ey kayang ey, nebutkuoy ey, nemotnang lo ngge kalik pepen,
"Esang, yakena kangok go: Mot mo kuim! Mot mo kuim!
Beap blo bayi eygo sedue, yakena kangok go taut tang sogo so,
wali naklay mo itak. No, esang! Woy klaya go ba no, tap ngga
naklay mo nega."

Ki Wali Yakena ba sogo kisebui ngga yakay ey

20 Idekeba ngga ikum go, Ki Wali Yakena ba sogo naklay lo
gemang pu, "Ki Wali Iram go blung teguop, walinebut so pepen
go tamot-tamot, senong eygo nabi-nabi. Yakena kangok go nogo
kisebui taling go sogo, yakay dega ey se! Seni so, motnang no
idekeba taling go, way yakena kangok go nogo Ki Wali Iram lo
mo taling."
21 Ku ngganemot no, demu kangok go Ki Wali Tamot meno
don dega ey golo iti go, beap ba sono gemang betep. Ngga ey,
ngge kalik so gemang pu-won, "Ngga kalik so, ku sono don ey
yakena kangok go Babilon mea betep. Tandali go nemot mea
kua pung. 22-23 Seni so,

neblengnebut, sek-yakay mot ba nogo mea kua tup.
Bloma so kukluing go, seguo so popong go,
suling so susran go, nggano kabui so u-u go,
tandali go yakua tup.
Takebali pega eygo sedue,
mot ba nogo kebali kluim mea kua tup.

Duot so suok go kebalikluim mea kua.
ngga ba nogo, neblong tandali go yakua ngap.
Kabung dedok sogo walop kluim yakua pung.
Yang! Banim nogo, mot ba sogo, duoynay sogo,
tautnay sogo, sui eygo sikabung don kangok go,
kukunan sogo temu ey kua kerlam go, gemang.
Yang! Kukunan blo sikabung saula-saula naklay,
mot go blue no suali go, tap ey nenega go.
Blong ngganemot naklay nggeasui go mo kenip.

24 No, se duing! Yakena kangok go ngge ba nogo kin mata so mo pi dali. Kin ngga, senong eygo nabi-nabi, nggano teguop go kin pi go. Yang! Kukunan sogo kin pi go naklay, yakena kangok go ba lo mo klong.

Yakena kangok go pui goso sek iti go

19 1-2 Yakena kangok go pui gono, Ki Wali Yakena ba no, seguo meno, sikabung mata sogo lo, ngge kalik popong go, genam Yohanes lo mo tup,

Nemot lo taling go kisebui naklay nemudi so gabe.
Seni eygo Nemot-a gabe! Yang, haleluya!
Seni so, sesuoy so suing genang, blongdon naklay,
imot go Ki Wali Iram go ta ba so gabe.
Sikamea yakena kangok go nogo idekeba mo iti.
Kukunan sikabung nemot go taybat lo mo waluk.
Nggeasui go, walikebali sedue go kin pi go sogo so,
'kabung' ngga nogo kisebui way,
Ki Wali Iram lo mo iti.

3 Ngga tang so, tandali da namon tete so Ki Wali Yakena ba sogo lo pu go,

Haleluya! Yakena kangok go koyndop ngga,
senang so duduing genang gemang keklak.

4 Ngga kalik pu gono, Iramdemu so susuing go suongku no unuik go, Ki Wali Iram sono, trang-trang 24 ey Walikabung namon-namon eygo lo ta kokong. Ngge kalik gemang pu, "Seni! Haleluya."

5 Ngga ey, Iramdemu sik so pu go, ngge kalik gemang tup,

Ki Wali Iram, imot go Iram.
Nemot go sui iway, motnang seguaygo-babugo
walikebali sedue naklay lo blo sono se iti!

Domba Nok go walopnang so kuoy go blung

6-8 Ngga temu ey, sikabung mata sogo nebut kluim genam
lo mo tup. Ngga, bu kangok go kluim, kukluim don eygo kalik
gemang tutuot,

Ki Wali Mani Iram, imot go Ki Wali Kumam.
Iram so Nemot ta mo mlak gabe. Haleluya!
Domba Nok kabung dok genang walop ku mo pung gabe.
Nemot no dok genang kabung dali srem mo kok.*
Weng-a! Yakay ey, sek-a imot ya iti go!
Nemot nogo-a ta se kong!
kabung ngganemot no amka idop-idop sogo
dedon kua go-a, dali mo kok gabe.

Se senong: amka lenan suey go seni: blong duoyap go tasam
suey goso pu go.

9 Nggano, genam Yohanes no ngge kalik Ki Wali Tamot lo
gemang pu, "Sam no se klik-nalo! Domba Nok go walop nang
so nando usi go, Ki Wali Iram go ngengam-yakay eygo nemot-a
gabe." Nggano, tandali genam sono pu go, "Nemudi so, tupduk
genang so, Ki Wali Iram logo nebut gabe pen-situgu." 10 Nebut
ngga tup gono, Ki Wali Tamot sono takong genang so, genam
unuik go. No, nemot lo pu go, "Esang, genam no ta kua kong.
Imot ngge kerlam go. Walikebali sedue seguong. Yesus go
deguo teguop so tetaling go andua-andua temu ey kerlam go,
imot gabe. Ki Wali Iram seguong nogo-a imot ta se kong!" No,
ngge-a se mlak: ibe sono Yesus tetaling genang, Ki Wali Waglo
lo tram golo gabe penklong.

Idekeba taling genang Iram pung go

11 Yang! Genam nemu iti go, Ki Wali Yakena yatap tenuing
go, kuda klaut blo no klak go gemang ikum. Nemot go sui:
'Seni Iram, Kekeng go Iram!' Nemot logo ple, seni eygo-a gabe
tetaling. Kisebui, seni eygo-a mea taling dali. 12 Nemot go
nemu koynebleng kalik. Wengkabui blo nogo nali ey gemang
kok. Nggano, Nemot go sui, nemot temoy no mo klik. Sui ngga,
sikabung logo yakua senong, no Nemot seguong-a gemang
senong. 13 Sui ngga nemot go seni: 'Ki Wali Nebut.' Nemot go

---

* **19:6-8** *Kabung:* ngga blong duoyap so pu go.

amka, kin lo mo say. 14Ki Wali Yakena ba sogo plesedue, amka
lenan klaut sesuot sogo-a kok go, Iram no kuda klaut ey
gemang keng-lak. 15Iram go lom sik sogo, saula-saula ibot sogo
tengang kalong eygo gemang pupung. Nemot Iram so teguoli
ndengdon eygo lo mlak go, nggano, saula-saula blo sono
Ki Wali Iram, Ki Wali Kumam sik sogo dabuipiam mea betep.
Anggul sik genang sip ba nogo kalik sre go, Seni Iram go masi
lo gualing go kin-a, nemotnang mea pung. 16Nemot go amka
ey, kebum eygo temoy no, ngge kalik gemang klik, 'Woy naklay
go Woy Dem! Deguena naklay go Iram!'

Menay ngga Iram lo don pedueng go

17Ngganemot no woy blo no Ki Wali Tamot meno ip go,
genam Yohanes lo gemang ikum. Ut blo lo pling go wet-lak go
wi naklay so, ngge kalik kangok so gemang usi, "Weng-a! Ngge
sono yaluim-a! Ki Wali Iram logo ten kong go ya dam.
18Weng-lak-a! Ngge sogo menay mata so gemang.
Trang-deguena, plesiwengkabui nggano kuda, sedue naklay,
seguaygo-babugo, tauteygo tautkuago kedong, ba dam-a!"
19Se ikum: Menay ngga plepung genang tala ey, genam lo gemang
ikum. Ngga, Nemot go plesedue eygo, kukunan blo sogo
iram-iram. Nemotnang go plesedue eygo lo, kuda klaut blo sogo
Iram ey, ple tui so mo pluep-lak. 20Ple tui gono, Menay ey, nebut
so iwot go nabi piam go ey kekayso gemang mlak-sing. Se senong:
duosana-sana no ta kokong genang so, tasam-tasam semu go tang
so, segey ey bung go sikabung, nabi piam golo mo mlue-sing.
Esang! Nemotnamon ngga, idakoynebleng iseng kangok go ba
sono, nemu kiki so iti go, gemang betep. 21Menay ngga no keng
go sikabung, Iram kuda klaut eygo, Nemot go lom ba sik so
pung go tengang lo ibot go gemang leguot-lak. Ngga ey,
nemotnang go temoy wi pluep golo dedam, nu ey gemang temoy.

Yagui seribu ba no Iram tamlak go

20 1Genam Yohanes nemu iti go, Ki Wali Yakena ba sik so,
lili go, Ki Wali Tamot meno, gemang ikum. Sikebong sip
yatap sebendi ey, lante kangok go ey ta no nemot lo gemang
mlak. 2Ngga ey, walu dega sogo Lema, Ki Wali Tamot lo
gemang mlak. Nggano, yagui seribu yam so suing genang so,
nemot lante lo gemang dok. Seni so, Lema ngga 'Londa' ey,

‘Kupiamgo’ eygo so pu go. 3Dok gono, sikebong day dega ba
sono betep go, yatap kadun go, sebendi gemang ketok. Ngga sik
so, kukunan blo sogo saula-saula, tandali Lema logo yakua mlue.
E… yagui seribu ngga mea yam. Ku ngga yam gono, yatap
tenuing go, ku tebot dato so, tandali Lema ngga ta mea itak.
4Nggano, genam nemu iti go, iramdemu blo so
nemotgo-nemotgo suing-lak go sikabung gemang ikum. Ngga,
blong duoyap go dabui lap. Sikabung neyboy genang don,
nemotnang no mo iti. Seni so, Yesus, Iram so yang go sik so,
nggano Ki Wali Iram logo nebut ibe no penklong go tang so,
blong duoyap ngga, wengkabui tengang lo tong go, mo kebong.
Yang! Nemotnang ngga, menay, patung eygo nogo ta kua kokong
go, suongdon ey, ta eygo nogo, segey kua gang dali. Kebong gono,
tandali nglong go, nggeasui go yagui seribu yam so, Iram Yesus
ey nemotnang ey Iramdemu no kerlam so mea suing. 5Ngge,
da klaya tete so nglong go gabe. No, sikabung temu maning
kua nglong. E… yagui seribu ngga mea yam. 6Da klaya tete sogo
no nglong go sikabung, Ki Wali Iram sik sogo ngengam-yakay
dega ey! Ki Wali Iram ey, tegadi so dok go Iram Yesus eygo nogo,
trang-trang so demusung no taiti-a dewi eygo, nemotnang lo
mea keklak. Nggano, yagui seribu yam so, Iram Yesus ey,
nemotnang klay gono ta mea mlak. No, nemotnang da namon
tete kebong logo yakua gluik.

Tandali Lema namboy itak go

7Yagui seribu ngganemot yam gono, Sikebong day dega boy
sik sogo, Kupiamgo plet go mea pung. 8Pung gono, saula-saula
kukunan blo sogo naklay no, nan sedingno-sedingno klong go,
wamoymlue plepung sogo atuia, Kupiamgo ngga lo mea semu.
Yangga, Gog-iram ey, nan Magog* eygo no. Yang! Nemotnang
pluep genang, tagu i sogo yakua, miam dega ey, beap kaseglok
kalik. 9Nan seding-seding sik so nemotnang naklay kukunan blo
lo koklong lak go, e… Ki Wali Iram go blong duoyap go bala-bala
ey yakena teguop Yerusalem-sop eygo wok mea teguot. No, se
ikum! Ut ba sik so li go koy lo plesi ngga naklay mea kuim-lak.
10Ngga ey, saula-saula so mlue go Kupiamgo ngganemot,
idakoy nebleng nemon piam eygo, beap kalik go ba sono, iti go

---

*20:8 *Gog, Magog:* Yehezkiel 38,39

gemang betep. Ngga, Menay ey, nebut so iwot go nabi piam go
eygo klay gono suing genang sip. Ngga ba sogo kuklik-kublong
nemotnang nogo iseng, mea tetaling, tongkuatong.

I go seni so neyboy genang

11 Ngganemot no, genam Yohanes nemu iti go, Iramdemu
klaut blo sogo Iram dega gemang ikum. Ngga ey, Nemot
go suongku sik sogo, kekayso ut ey, nan ey kap go gemang
nega-lak. 12 Ngga yam so lemoy gono, Iramdemu sogo suongku
no sikabung seguaygo-babugo kebong go pluep go, genam lo
mo ikum. Pluep gono, sam-sam gemang truk-sing. Seni so, sam
ngga no klik go kalik, sikabung kebong go, nemotnang go
takebali tang so mea neyboy. Ngga ey, sam meno klaya gemang
truk dali, ngga Kiki Sam. Ngga ba nogo, blong duoyap go sui
naklay mo klik-sing. 13 Yang! Beap ba no kebong go, beap ba sik
so tandali nglong go mea pung. Nggano, Sikebong ey, Kebong
sip ey go sik sogo, gemang itak go pung dali. Ngga ey, takebali
tang so nemotnang klay-klay mea neyboy-sing. 14 Ngga naklay
lemoy gono, Sikebong ey Kebong sip eygo-a, idakoy dedasing
go ba sono gemang betep. Yang! Idakoy ngga, da namon tete
sogo kebong. 15 Yang! Kiki Sam ngga ba nogo, nando go sui klik
go kua ikum go, idakoy dedasing go ba no gemang betep.

Ut inim nan inim

21 1 Nggano, genam Yohanes nemu iti go, ut inim ey
kukunan inim ey gemang ikum. Seni so, takuduen so
semu go ut ey nan ey, mo nega. Beap tandali go kua ikum dali.
2 Nggano, yakena teguop, ngga Yerusalem inim, Ki Wali Yakena
ba sik so, Ki Wali Iram logo gemang li. Yakena ngga wip dok
go, srem semu go, kenin ey tegu genang kabung dok go kalik,
teguop dato! 3 Nggano, Iramdemu blo sogo lo, kangok so nebut
ngge kalik pu go, genam lo gemang tup, “Ikum-a! Sikabung
nesip sono Ki Wali Yakena ngge li go! Seni so, sikabung ey klay
goso Ki Wali Iram mea susuing. Nggano, Ki Wali Iram go blung
so, sikabung mea lemoy. Iram so Ki Wali Iram tang go-a mea
got-togon. 4 Nemotnang go unebu, Nemot lo mea drok. Tandali
go kebong, yakua pung. Nggano, tandali go genuing yakua
suing, u yakua kluo, tandali go iseng yakua tra. Seni so, banim
go naklay mo yam.”

5Ngganemot no, Iramdemu blo sogo lo gemang pu, “Ikum-a!
Inim so naklay-naklay Genam lo mea lemoy.” Nemot lo tandali
pu go, “Ngge naklay pepen go, seni ey gemang. Tupduk genang
gabe. Ngga nemot sogo so, ngge naklay, sam ba no nase klik!”
6Nggano, tandali go genam sono ngge kalik gabe pu, “Nggeasui
go yam so naklay-naklay mo lemoy. Genam ngge Nemot gabe.
Takuduen sogo, Genam gabe. I go sogo, Genam gabe! Bunuo
eygo sikabung nogo, walibu-a Genam lo mea iti! Duoy logo
yakua nay. Ngga, wali genang yelungbu. 7Suey so don ey nando
suing go-a, nemot no ngga naklay Genam lo mea iti. Nemot
go Ki Wali Iram so Genam-a. Genam go dem-debui so nemot-a
mea temuit. 8No, suali so kua tupduk kekeng go, piam-a
pupluok go, sinebutsi, sikamea duo, isiblue eygo, nggano lema
no, didemu no ta kokong go, nebut so iwot go sikabung naklay,
idakoy nemon piam go ba sono idok go mea tega.” Ngga, da
namon tete sogo kebong gemang.

Yerusalem inim

9Ki Wali Tamot meno genam mit no gemang weng. Ngga.
tegun bu, idekeba lo damoy goso idok go taidisonamon yam
sogo sik sogo Ki Wali Tamot. Ngge kalik nemot lo gemang pu,
“Ngge sono, weng-a! Domba Nok go kabung, srem dali semu go,
mot no ya taling-silu go.”
10Nggano genam Ki Wali Waglo lo mlak go, meduim kangok
go blo dega sono, Ki Wali Tamot lo wawi go gemang klong.
Ngga blo sik so, Yerusalem yakena teguop go, Ki Wali Iram
sik so, Ki Wali Yakena ba sik so li go, genam sono nemot
lo gemang taling. 11Seni so, yakena ngga Ki Wali Iram go
neblong lo damoy go. Nemot go blong kangok dega, demu
samon ey kuadon ey idop go kalik. 12Yakena ngga go tema
blo dega so naklay kangok dega. Yataput kangok go 12 yam
so. Yataput ngganemot nogo, Ki Wali Tamot 12 lo gemang
suing-sing. Nggano, yataput ngga blo nogo, Israel go tang 12
go sui gemang klik-sing. 13Yataput-yataput ngga, woy klak idi
no nangglik ey tong, woy sut idi no nangglik dali so tong, dun
idi no nangglik dali tong go, nggano sada idi no nangglik dali
gemang tong. 14Yakena ngga go tema kutrui, demu 12 yam
dali sogo lo mo sey gemang. Ngga ey, demu ngga temoy no,
Domba Nok lo kuoy go tamot 12 go sui gemang klik-sing.

15Ki Wali Tamot genam ey nebut so pepen golo emas
sik sogo teguoli ta no gemang mlak. Yakena ey, yataput ey
tema eygo, teguoli ngganemot lo yam tui genang. 16Yakena
ngga go kuibata, masiwalong, kerlam seguong. Nemot go
tebuem namon-namon ey. Se ikum: yakena ngga go yam,
Ki Wali Tamot go teguoli lo gemang tui. Nemot go kuibata,
masiwalong, 12 ribu yam no. Seni so, blo sono go, walongbata
ey mo kerlam. 17Yakena tema yam tui go, nemot go blo sono go
144, 12 X 12 yam no. Seni so, Ki Wali Tamot lo i go, sikabung
lo i go ey mo kerlam. 18Yakena go tema ngga, demusamon
klaut-klaut sogo, idop-idop eygo lo klik go. Yang! Yakena ngga
tang go, emas iku seni lo samonsuip idop go kalik klik go.
19-20Tema kutrui so tui go demu naklay temoy nogo, 'permata'
sukmeno-sukmeno lo, srem gemang semu-sing. Yangga kutrui,

1 tete sogo nogo srem, demu 'yaspis';
2 tete sogo nogo srem, demu 'nilam';
3 tete sogo nogo srem, demu 'mira';
4 tete sogo nogo srem, demu 'samblut';
5 tete sogo nogo srem, demu 'unam';
6 tete sogo nogo srem, demu 'sardis';
7 tete sogo nogo srem, demu 'ratna cempaka';
8 tete sogo nogo srem, demu 'beril';
9 tete sogo nogo srem, demu 'klisolit';
10 tete sogo nogo srem, demu 'klisoplas';
11 tete sogo nogo srem, demu 'lasuardi';
12 tete sogo nogo srem, demu 'kecubung'

lo gemang semu-sing. 21Nggano, 12 yam sogo yataput ngga,
mutiara 12 yam sogo lo semu go. Yataput klaya, mutiara klaya.
Ngga ey, yakena ba logo tap naklay, emas iku seni lo semu go
nogo, samonsuip idop go kalik.

22Yakena ngga ba nogo, Ki Wali Yap genam kua ikum.
Yang! Woy Wali Iram, Ki Wali Kumam tang go ey, Domba Nok
tang eygo-a, Ki Wali yap so gemang. 23Yakena ngga ba nogo
banu ey, woy eygo kua pli. Seni so, yakena ngga mablong so
Ki Wali Iram go blong lo mo itak. Ngga ey, Domba Nok tang
go yakena neblong. 24Yang! Nemot go blong ba lo saula-saula
mea uwali. Yakena ngga sono, kukunan sogo iram naklay lo
ta mea kokong. 25Yakena ngga go yatap naklay, ku blong go
nogo, yakua kadun. Seni so, kuklik ngga sogo kua. 26Yakena

ngga sono, naliblong ey tasuey ey, saula-saula lo idok go mea
weng-lak. [27]No, yakena ngga ba nogo, tasam piam ey, taybat
eygo, wamoymlue sogo sikabung, yakua degut. Domba Nok go
Kiki Sam ba no sui klik go seguong-a mea degut.

Walibu yelung ey walidi eygo

22 [1-2]Se ikum: walibu yelung genam no Ki Wali Tamot
ngga lo gemang taling. Ki Wali Iram ey Domba Nok
eygo, Iramdemu ba sik so, walibu yelung ngga gemang pupung.
Bu ngganemot, negluong seni idop-idop ey yakena nesip lo
gemang betep. Se senong: ketang idi-a idi walidi gemang
pung-sing. Yagui klaya ba nogo, di ngga da 12 so mea tagot,
banu klaya da klaya. Saula-saula naklay di ngga go dop lo
mea pali-sing. [3]Yang! Piam go don, yakena ngga ba nogo,
mo kua. No, Ki Wali Iram ey, Domba Nok eygo Iramdemu-a
gemang. Ngga ey, Ki Wali Iram no iway-a rlek go, Nemot go
walikebali sedue-a mea ip. [4]Ki Wali Iram, nemotnang logo-a
mea ikum. Nemotnang go suongdon no, Ki Wali Iram go sui mo
klik gemang. [5]Tandali go kuklik kua pung. Koyblong kua, woy
ngap genang ngga nogo, nueya. Seni so, Ki Wali Mani Iram
tang go-a, nemotnang nogo blong so mo lemoy. Yang! Iram so
tamlak go, nemotnang ngga mea suing-lak. Tongyakuatong.

Tandali Iram Yesus pung genang

[6]Genam sono Ki Wali Tamot ngga lo pu go, “Se duing:
nebutpen ngge seni eygo, tupduk kekeng genang gabe! Seni so,
nabi-nabi, Ki Wali Mani Iram go waglo lo tebok-ngam go kalik,
nggeasui go KiKi Wali Tamot-a mot-dak go, kutebot ba no
lemoy go, Nemot go walikebali sedue lo senong genang.”
[7]Ngga temu ey, Blong Dem Yesus lo pu go, “Yang! Keda
so Genam mea pung. Se senong: sam ngge ba no taling go
deguo ngge, waysagi ey nando lo mlak go, teguop yakay-a
Ki Wali Iram lo mea iti.”
[8]Deguo ey tasam eygo genam Yohanes lo tup go naklay mo
ikum. Ngga ey, takong so Ki Wali Tamot go masi ba no genam
gemang unuik. [9]No, genam sono nemot lo pu go, “Esang! Genam
sono ta kua kong! Genam ngge, mot ey kerlam go, walikebali
sedue dali. Nggano senong eygo nabi-nabi temu ey kerlam go.
Nggano, sam ngge lo pu go ikum go, tupduk go sikabung,

kalik dali go, genam gabe. Yang! Ki Wali Iram seguong nogo-a,
ta imot logo se kokong!”
10Nggano, tandali genam no Ki Wali Tamot lo pu go, “Sam ngge
ba no klik go deguo, ngga ba sono mot lo kua kok! Nemot go ku
pung genang, mo dagu gabe. 11Yang! Kua seni goso sesemu go,
kua seni go-a nase pluok-tenayon! Kon so sesemu go, kon-a
nase pluok-tenayon. Tasam suey so pupluok go, suey go-a mea
pluok-tenayon. Teguop so uwali go, teguop seni go-a mea pupung!”
12Ngga ey, Yesus lo pu go, “Keda so Genam mea pung. Sikabung
go walikebali way, Genam lo mea iti. 13Genam ngge Nemot gabe.
Takuduen sogo, Genam gabe. I go sogo, Genam gabe.” 14Nando
go kuklue, piam konkebamling bu ulu go, yakena yataput lo
mea degut. Ngga ey, walidi go don buo go dam genang don
mea iti. Nemotnang ngga-a teguop-yakay Ki Wali Iram lo iti go
ba so mea wali. 15No, esang, kuklue, piam kon eygo! Yangga:
siblue duo, sikamea duo, sinebutsi, didemu no ta so kokong go,
nggano sikabung nebut wamoymlue eygo naklay-a, yakua
degut. Dia idi so nemotnang se susuing-lak.
16“Genam ngge Yesus! Genam go Ki Wali Tamot mot-dak go blong
duoyap naklay no deguo ngge penklong genang so, gabe klong.
iram Daut go mlenawalasrang tip, tegadi dok go Danon Genam
gabe. Iram Genam ngge, kublong yam no, keklak go besue dega.”
17Se tup! Ki Wali Waglo ey, blong duoyap kabung srem eygo
lo kerlam so usi go, “Weng-a!” Deguo ngge so tup go naklay
golo se pu dali, “Weng-a!” Yang! Nando bunuo eygo, nase
weng! Walibu so duduing go, tebadali iti go ba drop-a!

Yam sogo nebut

18Sam ngge ba no klik go deguo nando tup go, gabe pen-asitugu:
tebadali go ey, kua tebok! Nando lo tebok go, sam ngge ba no pen
go dalu piam-piam, nemot sono Ki Wali Iram lo mea tebok dali.
19Ngga ey, deguo ngge ba no pen go, nando lo ibot go, gabe
pen-asitugu: nemot nogo tegadi so sam ngge ba no dok go taitiblong,
Ki Wali Iram lo mea ibot dali! Ibot genang ngga, yakena teguop ba
sogo sip ey, walidi eygo sik sogo seni eygo. 20Deguo ngge naklay so
taling go, Blong Dem lo gemang pu, “Yang! Keda so Genam mea
pung!” Way so blong lo pu go, “Seni! Woy Dem Yesus, pung-a!”
21Senang so motnang ey, Woy Dem Yesus go taitiklum-a mea
gigit!

Woy Dem Yesus lo nguok go dewi
(Doa Bapa Kami)

Woy Wali Iram lo iti go demutrui tanamon
(Hukum Allah)

Demutrui go seni Yesus lo taling go
(Hukum yang terutama)

Ayat-ayat penting

Ayat-ayat tentang hari-hari perayaan dan peristiwa penting

Woy Dem Yesus lo nguok go dewi

(Doa Bapa Kami)

Matius 6:9-13

O, Aya-sop! Ki Wali Yakena ba sogo!

Mot go sui iway seguong-a se i-iti.
Mot go blongdon duduing, teguop so se taling-kundo.
Ki Wali Yakena ba sogo ey kukunan blo sogo eygo,
Mot go duduing-a iwat go se pupluok.

Nggeasui go ku no atnang lo dedam genang ten,
tabunga iti-kundo ya!

Kuklue piam konkebamling atnang lo pluok go,
ngga sono Mot lo se kay, kua duing!
Atnang sono sikabung meno lo piam go,
ngga sono kay go, itak go kalik.

Yatrangmlue ba sono go, atnang itak go kua degut.
No, Kupiamgo ta sik sogo-a, Mot lo se plet-dak!

Yang! Mot seguong-a Ki Wali Iram,
blongdon eygo tongkuatong gabe.

Seni!

Woy Wali Iram lo iti go demutrui tanamon

(Hukum Allah)

(Keluaran 20:1-17)

Nemot go blung Israel sono Musa go lom logo
Ki Wali Iram lo pu-nangam go:
Woy Wali Iram, mot go Ki Wali Iram, Genam ngge gabe!
Nan Mesir koybutasemu sip sik sogo,
taitak genang so motnang Genam lo wawi go mo pung.
Genam seguong nogo-a iway ta ey motnang logo se kokong.
Ida meno no ta kua kong.
Didemu-a bumeno-bumeno so ta lo kua semu:
ut temoy sik so iti go,
nan blo sik so iti go,
nan ba sogo bu sik so iti go,
naklay ngga nogo ta kua kong, susu bu kua wit.
Woy Wali Iram-a, mot go Ki Wali Iram,
Genam ngge-a dui ey gabe!

Genam ey ip genang, ida meno yakua.
Se senong: Genam so ikle go sikabung nogo
duono-duono kisebui taling go,
e… mlena nangglik, namon-namon tete nogo ey mea pung.
No, klum ey tupduk so At no keng go-a,
kuno-woyno, tongyakuatong goso
Genam go gualaklum mea koklong.
Woy Wali Iram, mot go Ki Wali Iram gemang!
Tebadali go ey, Nemot go sui kua pu.
Rlam so Nemot go sui pu go nogo
kisebui-a Nemot lo mea iti. Seni!

Ku Sabat so pepla go nogo, ku ngganemot takong ey se degut.
Ngge mo teguop go ku gabe.
Yang! Ku taidisoklaya yam so,
kebali pluok genang so gabe itak.
No, taidisonamon tete sogo nimla genang.
Nemot tete sogo teguop so itak go ku gabe.
Sikabung klayanang go logo kebali kua pluok:
mot tang go logo;
mot go duoyap logo;
mot go koybutasemu logo;
mot go menay logo;
mot go yakena sogo glop saula meno logo,
kebali kua pluok.
Kua kay! Ku taidisoklaya ba no
ut, nan, bu eygo ngge Ki Wali Kumam lo semu go.
Taitisonamon tete sogo ku no, nim gemang la-ngam.
Ngga tang so, Sabat no nenem-yakay ku Nemot lo temuit go,
Teguop goso ku ngge gabe itak.

Moy-ay nogo, suali ey ta se kokong.
Ngga ey, nenem yakay ey Woy Wali Iram
mot go Ki Wali Iram lo iti go nan blo nogo,
walong so motnang wali genang.
Sedue kua but go kebong.
Kamea kua pupluok.
Wom kua king.
Sikabung meno sogo nebut tebadali kua iwot.
Nemukum kua. Yangga,
meno duo go yap sogo;
meno duo go senun sogo;
meno duo go koybutasemu sogo;
meno duo go menay popong go sogo;
meno duo lo klak go koklong genang menay sogo;
soso-sogo naklay sogo;
motnang nemukum kua duing.
Seni!

Demutrui go seni Yesus lo taling go

(Hukum yang terutama)

(Matius 22:37-39)

Demutrui go seni taling genang so,
Woy Dem Yesus lo gemang pu-nawon,

Woy Wali Iram, mot go Ki Wali Iram nogo
klum-a dui ey Mot se tetaling.
Dabui ey, don ey, kunala naklay eygo lo se!

Ngga demu kangok go, klaya tete sogo gemang!
Nggano, namon tete sogo,
demu ngganemot ey kerlam go, ngge gabe:

Mot go saysuk nogo kalik dali,
anduasiyap nogo klum se pupluok dali!

Demu namon nggenemot temoy no
Musa logo ey, nabi-nabi lo klik go demu naklay ey
kekay so gabe mo dok.

Seni!

Ayat-ayat penting

Ki Wali Iram senong genang so duing go, sam-sam ngge ba no se ikum:

Tamot 14:14–17; Tamot 17:22–31; Roma 1:18–23
Roma 11:33–36; 1 Korintus 8:4–6; Markus 12:29–30
Yohanes 4:23–24; 1 Timotius 1:17; 1 Timotius 6:15–16
Iblani 4:13; Iblani 10:30–31; Yakobus 1:17
1 Petrus 1:14–17; 1 Yohanes 1:5; 1 Yohanes 4:7–12
1 Yohanes 4:16; 2 Korintus 1:3; Yudas 24–25
Kungap 4:8–11; Kungap 15:3–4

Blong Dem, Iram Yesus senong genang so duing go, sam-sam ngge ba no se ikum:

Yohanes 1:1–18; Pilipi 2:5–11; Kolose 1:15–20
Kolose 2:9–10; Iblani 1:1–14; Roma 1:3–4
2 Korintus 4:4–6; Lukas 1:26–38; Galatia 4:4–5
Matius 16:13–17; Yohanes 5:19–29; Yohanes 6:35–40
Yohanes 11:25–27; Yohanes 14:5–11; Yohanes 17:1–5
Yohanes 20:26–31; Tamot 3:13–16; Tamot 4:10–12
1 Yohanes 2:1–2; 1 Yohanes 5:20; Kungap 19:11–16

Mot lo duing go, mot nogo Ki Wali Iram klum kua, sam-sam ngge ba no se ikum:

1 Yohanes 4:9–10; Roma 5:8; Yohanes 3:16
1 Timotius 2:3–6; 2 Petrus 3:9

Mot lo duing go, piam konkebamling mot logo kua pluok, sam-sam ngge ba no se ikum:

Roma 3:10–12; Roma 3:23–24; Roma 5:12
Galatia 3:22; 1 Yohanes 1:8–10; Yohanes 3:18–20
Tamot 17:30–31; Kolose 3:5–10; Roma 6:23
Galatia 6:7–8; 2 Tesalonika 1:7–9; 1 Petrus 4:3–5
Kungap 20:11–15

Mot lo duing go, mot go piam konkebamling Ki Wali Iram kua suep, sam-sam ngge ba no se ikum:

Tamot 5:31; Tamot 10:43; Tamot 26:18
Epesus 1:7; Kolose 1:13–14; Kolose 2:13–14
1 Timotius 1:15–16; Iblani 10:17–18
1 Yohanes 1:8–10

Iram Yesus lo mot sesuoy genang so mo duing, sam-sam ngge ba no se ikum:

Yohanes 1:12; Yohanes 3:15–18; Yohanes 3:36
Yohanes 14:6; Yohanes 20:31
Tamot 4:12; Tamot 16:30–31
Roma 3:20–22; Roma 10:9–10
Galatia 2:16; Epesus 2:8–9

Kiki wali iti go lek-luik ey mo, sam-sam ngge ba no se ikum:

Yohanes 3:1–16; Yohanes 5:19–29
Yohanes 11:25–26; Yohanes 14:6
Yohanes 17:2–3; Yohanes 20:31
Roma 8:10–17; 2 Korintus 5:17; Epesus 2:1–6
Kolose 2:13; Titus 3:4–7; 1 Yohanes 5:11–13

Mot lo duing go dewi-a ya pu go, sam-sam ngge ba no se ikum:

Matius 6:5–13; Matius 7:7–11
Matius 14:23; Matius 18:19–20
Markus 1:35; Markus 11:24–25
Lukas 5:16; Lukas 6:12; Lukas 18:1–8
Lukas 21:36; Yohanes 14:13–14
Yohanes 15:7; Yohanes 16:23–24
Roma 8:26–27; Roma 12:12; Epesus 6:18
Pilipi 4:6–7; Kolose 4:2; 1 Tesalonika 5:17
1 Timotius 2:1–4; 1 Timotius 2:8
1 Timotius 4:4–5; Iblani 4:16; Iblani 10:19–22
Yakobus 1:5–8; Yakobus 4:2–3; Yakobus 5:13–18
1 Petrus 4:7; 1 Yohanes 3:21–22; 1 Yohanes 5:14–15

Mot lo duing go dewi ba nogo sogo-a ya pen, sam-sam ngge ba no klik go yatrang-a se ikum:

Lukas 11:1–4; Lukas 22:32
Lukas 22:39–45; Yohanes 17:1–26
Tamot 4:24–31; Tamot 16:25
Roma 1:9–10; Roma 10:1–2
Roma 15:30–33; 2 Korintus 12:7–10
Epesus 1:15–20; Epesus 3:14–21
Epesus 6:19–20; Pilipi 1:3–5
Pilipi 1:9–11; Kolose 1:9–12; Kolose 4:3–4
1 Tesalonika 3:9–13; 2 Tesalonika 1:11–12
2 Tesalonika 3:1–2; Iblani 5:7; Iblani 7:25

Koywong diding ey tra go nogo, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Roma 8:18–25; Roma 8:28
Roma 8:35–37; Roma 12:12
2 Korintus 1:3–5; 2 Korintus 4:16–18
Yakobus 1:2–4; 1 Petrus 1:3–9
1 Petrus 2:19–23; 1 Petrus 5:8–10

Sadui tra go nogo, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Matius 4:23–25; Matius 9:35; Matius 11:2–5
Tamot 3:1–6; Tamot 8:4–8
Tamot 19:11–16; Tamot 28:8–9
1 Korintus 12:9; 1 Korintus 12:29–30
2 Korintus 12:7–10; 1 Timotius 5:23
2 Timotius 4:20; Yakobus 5:14–15

Kebong sogo suali eygo, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Yohanes 6:39–40; Yohanes 11:17–27
Yohanes 14:1–4; Roma 8:38–39
Roma 14:7–9; 1 Korintus 15:12–58
2 Korintus 5:1–10; Pilipi 1:20–24
1 Tesalonika 4:13–18; Iblani 2:14–15
Kungap 14:13; Kungap 21:1–4; Kungap 22:1–5

Nemudi so blong duo yap wali genang senong sogo, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Yohanes 13:34–35; Roma 12:9–13
Galatia 5:22–26; Epesus 4:25–32
Kolose 3:12–17; 1 Tesalonika 5:12–22
Titus 2:11–14; Yakobus 3:13–18; 2 Petrus 1:3–9

Mot lo duing go, nago yakua pluok go, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Roma 1:18–32; 1 Korintus 6:9–11
Galatia 5:19–21; Epesus 5:3–5; Kolose 3:5–10
Yakobus 4:17; 1 Petrus 4:3; 1 Yohanes 2:15–17
1 Yohanes 3:4–5

Mot lo duing go Ki Wali Iram lo iwat go kalik genam yakua wali, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Yohanes 14:16–23; 1 Korintus 10:13
Epesus 3:20–21; Pilipi 1:6; Pilipi 4:13
Kolose 1:11–12; 1 Tesalonika 5:23–24
Iblani 13:5–6; 1 Yohanes 5:3–5

Iram Yesus no keng go tang so iseng tra go, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Matius 5:10–12; Markus 13:9–13
Lukas 12:4–9; Yohanes 15:18–21
Yohanes 16:1–4; Tamot 5:41; Roma 8:35–37
Roma 12; Roma 14; Roma 12:17–21
1 Korintus 4:11–13; 2 Korintus 4:8–12
2 Korintus 12:10; Pilipi 1:28–29; 2 Tesalonika 1:4–8
2 Timotius 3:10–13; Iblani 10:32–39; Iblani 12:3–4
1 Petrus 3:13–17; 1 Petrus 4:12–19; Kungap 2:10

Mot lo duing go blong duoyap temu ey genam tegu genang nuey-a, sam-sam ngge-a ba no klik go se ikum:

Matius 18:19–20; Tamot 2:41–47
Roma 12:4–8; Epesus 1:22–23; Epesus 4:11–16
Kolose 3:15–17; 1 Timotius 4:13; Iblani 10:24–25

Sikabung meno lo mot no piam semu go, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Matius 6:12–15; Matius 18:21–35
Markus 11:25; Lukas 17:3–4
Roma 12:17–21; Epesus 4:31–32; Kolose 3:13

Nin-senun so mo lemoy go, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

1 Korintus 7:1–16; Epesus 5:21–33; Kolose 3:18–19
Titus 2:3–5; Iblani 13:4; 1 Petrus 3:1–7
Matius 5:31–32; Matius 19:3–9
Lukas 16:18; Roma 7:2–3

Kamea so mot lo pupluok go, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Matius 5:27–28; Yohanes 8:2–11; Roma 13:8–10
1 Korintus 6:9–20; Galatia 5:19; Epesus 5:3
Kolose 3:5–6; 1 Tesalonika 4:1–8
Iblani 13:4; Yudas 7

Mot go duo gemang go, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Epesus 6:1–4; Kolose 3:20–21; 1 Timotius 3:4–5

Mot go moy-ay gemang go, sam-sam ngge bano klik go-a se ikum:

Matius 15:3–6; Epesus 6:1–3
Kolose 3:20; 1 Timotius 5:4–8

Mot lo ikum go sedue meno se tebok, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Matius 7:12; Matius 25:31–46; Lukas 3:10–11
Lukas 6:38; Tamot 11:27–30; 1 Korintus 10:24
2 Korintus 8:1–15; 2 Korintus 9:1–15; Galatia 6:9–10
Pilipi 4:14–19; Iblani 10:24; Iblani 13:1–3
Iblani 13:16; Yakobus 1:27; Yakobus 2:15–16
1 Yohanes 3:16–18

Piam konkebamling semu genang so mot duing go, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Matius 6:13; Matius 26:41
1 Korintus 10:13; Iblani 2:18
Iblani 4:14–16; Yakobus 1:12–15

Piam konkebamling mot mo semu go, sam-sam ngge ba no klik go se ikum:

Lukas 15:11–24; Roma 6:1–23; 1 Yohanes 1:9–2:2
Yakobus 4:7–10; Kungap 3:19–20; Iblani 12:1–2

Londa Kupiamgo, naliwabu nogo suali ey mo, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Matius 4:1–11; Matius 6:13
Lukas 22:31–32; Yohanes 17:14–19
Roma 16:19–20; 1 Korintus 16:13
2 Korintus 12:7–10; Epesus 3:20–21
Epesus 6:10–18; 1 Tesalonika 3:5–8
2 Tesalonika 3:3; Yakobus 4:7–8
1 Petrus 5:8–11; 1 Yohanes 4:4; Kungap 12:7–12

Sikabung meno nogo dabui piam eygo, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Galatia 5:22–23; Epesus 4:26
Kolose 3:8; 3:13; Yakobus 1:19–20

Dabui blo sono mo iti go, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Matius 5:3–12; Matius 18:1–5; Lukas 14:7–11
Lukas 18:9–14; Roma 12:16; 1 Korintus 4:7
2 Korintus 10:17–18; Epesus 4:2; Kolose 3:12–13
Yakobus 4:6; Yakobus 4:13–16; 1 Petrus 5:5–7

Mot go lom ba logo kemla ey mo kukuep go, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Epesus 4:29; 5:4; Pilipi 4:8; Kolose 3:8
1 Timotius 4:12; Yakobus 1:26; Yakobus 3:9–10

Wamoymlue so mot lo mo duing go, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Epesus 4:25; Kolose 3:9
1 Petrus 3:10; Yohanes 8:44
Kungap 21:8; Kungap 22:15

Budrop go yane genang so usi go, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Roma 13:13; 1 Korintus 5:9–11
1 Korintus 6:9–10; Galatia 5:19–21
Epesus 5:18; 1 Timotius 3:1–3
Titus 1:7; 1 Petrus 4:3–5

Kukunan go taut no dabui naklay mo iti go, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Matius 6:19–21; Matius 6:24–34
Lukas 12:13–21; Lukas 12:32–34
Tamot 20:35; 1 Timotius 6:6–10
1 Timotius 6:17–19; Iblani 13:5–6

Ida nogo takong so mo pu go, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Matius 4:10; Tamot 17:22–31
1 Korintus 5:11; 1 Korintus 6:9–11
1 Korintus 8:1–13; 1 Korintus 10:1–22
2 Korintus 6:14–18; Galatia 5:19–21
1 Tesalonika 1:9–10; 1 Yohanes 5:21
Kungap 21:8; Kungap 22:15

Sogo kalik mot go woy-woy no pluok genang senong sogo, sam-sam ngge ba no klik go-a se ikum:

Matius 22:15–22; Roma 13:1–7
1 Timotius 2:1–4; Titus 3:1
Iblani 13:17; 1 Petrus 2:13–17

Ayat-ayat tentang hari-hari perayaan dan peristiwa penting

Adven

Kejadian 3:1-15; Yesaya 9:1-7, Yesaya 11:1-14
Yeremia 23:1-8; Yeremia 31:31-34; Yeremia 33:14-22
Mikha 5:2-4; Maleakhi 3:1; 4:2

Natal

Matius 1:18-25; Matius 2:1-12; Matius 2:13-23
Lukas 1:1-25; Lukas 1:26-38; Lukas 1:39-56
Lukas 1:57-80; Lukas 2:1-20; Lukas 2:21-38
Yohanes 1:1-14; Yohanes 1:15-34; Yohanes 3:1-21
Yohanes 3:22-36; Filipi 2:1-11; 1 Yohanes 4:7-21

Penderitaan Tuhan Yesus

Keluaran 12:1-22; Imamat 16:1-22; Yesaya 53
Mazmur 16; Mazmur 22; Mazmur 32
Mazmur 40; Mazmur 51; Mazmur 69
Roma 5:12-21; 2 Korintus 5:11-21

Hari Jumat Agung

Matius 27:32-56; Matius 27:57-66; Markus 15:21-41
Markus 15:42-47; Lukas 23:33-48; Lukas 23:49-56
Yohanes 19:17-37; Yohanes 19:38-42

Paskah / Kebangkitan Tuhan Yesus

Mazmur 16; Mazmur 21; Mazmur 72
Mazmur 89:20-53; Mazmur 98; Mazmur 118
Matius 28; Markus 16; Lukas 24:1-12; Lukas 13-35
Lukas 24:36-53; Yohanes 10: 1-21; Yohanes 20:1-18
Yohanes 20:19-31; Yohanes 21; Roma 6; Roma 8:31-39
1 Korintus 15:1-28 ; 1 Korintus 15:29-58
Efesus 1:15-23; Efesus 2:1-10; Kolose 3:1-17

Kenaikan Tuhan Yesus

Mazmur 47; Mazmur 68; Mazmur 110
Markus 16:9-20; Lukas 24:36-53
Yohanes 14; Yohanes 16; Tamot 1:1-14
Tamot 15-26; Efesus 4:1-16; Kungap 22:6-21

Pentakosta / Roh Kudus

Yesaya 40:12-31; Yesaya 63:7-19
Ezra 36:16-28; Ezra 37:1-14; Ezra 47:1-12
Yoel 2:18-32; Yohanes 14:1-7; Yohanes 15:11-27
Yohanes 16:1-15; Tamot 2:1-13; Tamot 2:14-36
Tamot 37-47; Galatia 5:16-22

Pelepasan tahun lama

Mazmur 90; Mazmur 103; Pengkhotbah 3:1-15
Yesaya 40:1-11; 2 Petrus 3
Kungap 20:7-15; Kungap 22:6-21

Tahun baru

Mazmur 4; Mazmur 23; Mazmur 43
Mazmur 46; Mazmur 62; Mazmur 84
Mazmur 91; Mazmur 121
Matius 6:19-34; Matius 7:13-29; Matius 10:28-42
Lukas 12:22-34; Lukas 12:35-40; Roma 8:18-39
Efesus 5:1-21; Filipi 4:1-9

Pengucapan syukur

Mazmur 37; Mazmur; Mazmur 73; Mazmur 95
Mazmur 103; Mazmur 116; Mazmur 136
Mazmur 146; Mazmur 147; Ulangan 8
Pengkhotbah 3:1-13; Habakuk 3; Yesaya 63:7
Efesus 5:20; Filipi 4:4-7; 1 Timotius 6:3-10

Pembaptisan anak

Kejadian 15:1-14; Mazmur 105:1-11
Matius 19:13-15; Tamot 10:34-48; Tamot 16:9-15
Tamot 16:16-34; Kolose 2:4-15

Pembaptisan orang dewasa

Matius 3; Markus 1:1-8; Markus 10:13-16
Lukas 3:1-20; Yohanes 3:1-21; Tamot 2:37-41
Tamot 8:26-40; Roma 6; Galatia 3:1-14

Sidi / Pengakuan Iman

Mazmur 116; Mazmur 119:1-16; Matius 16:13-20
Lukas 9:18-27; Roma 10; Efesus 6:10-20
1 Yohanes 4:7-21; 1 Yohanes 5:1-11

Perjamuan Kudus

Yohanes 6:22-59; Yohanes 60-71; Yohanes 10
Yohanes 14; Matius 22:1-14; Matius 26:17-30
Markus 14:12-26; Lukas 22:7-23
1 Korintus 11:17-34; Ibrani 10:1-18

Kelahiran anak baru

2 Samuel 2:1-11; Mazmur 127
Matius 19:13-15; Markus 10:13-16
Amsal 22:6; Mazmur 8; Mazmur 139:13-16

Pernikahan

Mazmur 37:1-11; Amsal 31:10-31
Matius 19:1-12; Yohanes 2:1-11; Efesus 5:22-33
1 Korintus 13; 1 Petrus 3:1-7

Meninggal dunia / Pemakaman

Ayub 14:1-5; Mazmur 39:4-7; Mazmur 90
Mazmur 91; Roma 8:31-39; Filipi 1:12-30
1 Tesalonika 4:13-18; 1 Korintus 15:35-58
Yohanes 11:1-44

Tanah Palestina pada Masa Perjanjian Baru
0
20
40
60
Kilometer
Sidon
PENISIA
Damsik
Tirus
Kaysarea Pilipi
SIRIA
GALILEA
Korasim
Kapernaum
Betsayda
Bu Galilea
Kana
Magada
Tiberias
Laut Tengah
Nasaret
Gadara
Nain
Kaysarea
Bu Yordan
DEKAPOLIS
SAMARIA
Sikem
Sikar
Yope
Arimatea
Yeriko
Emaus
Betpage
Yerusalem
Betania
Betlehem
YUDEA
Gasa
Laut Mati

ASIA
EROPA
Israel
AFRIKA
Samudera
Pasifik
Kemtuik
Samudera
India
Indonesia
AUSTRALIA

Peta Dunia

LAUT HITAM
IOTRAKE
PONTUS
BITINIA
GALATIA
ASIA
KAPADOKIA
Asos
Metilene
Pergamus
Tiatira
Sardis
Antiokia
Piladelpia
Ikonium
Smirna
Kolose
Listra
Efesus
Laodikia
PISIDIA
Derbe
Miletus
Tarsus
Antiokia
Atalia
Perga
KILIKIA
Seleukia
Patmos
Patara
Mira
SIRIA
Rodos
Salamis
Papos
SIPLUS
Lasea
Pelabuhan Indah
Sidon
Damsik
Tirus
Ptolemais
Kaysarea
LAUT TENGAH
Yope
Yerusalem
Gasa
Aleksandria
MESIR
ARABIA
0
100
200
300
400
Km